OUIDII

—

METAMORPHOSIS

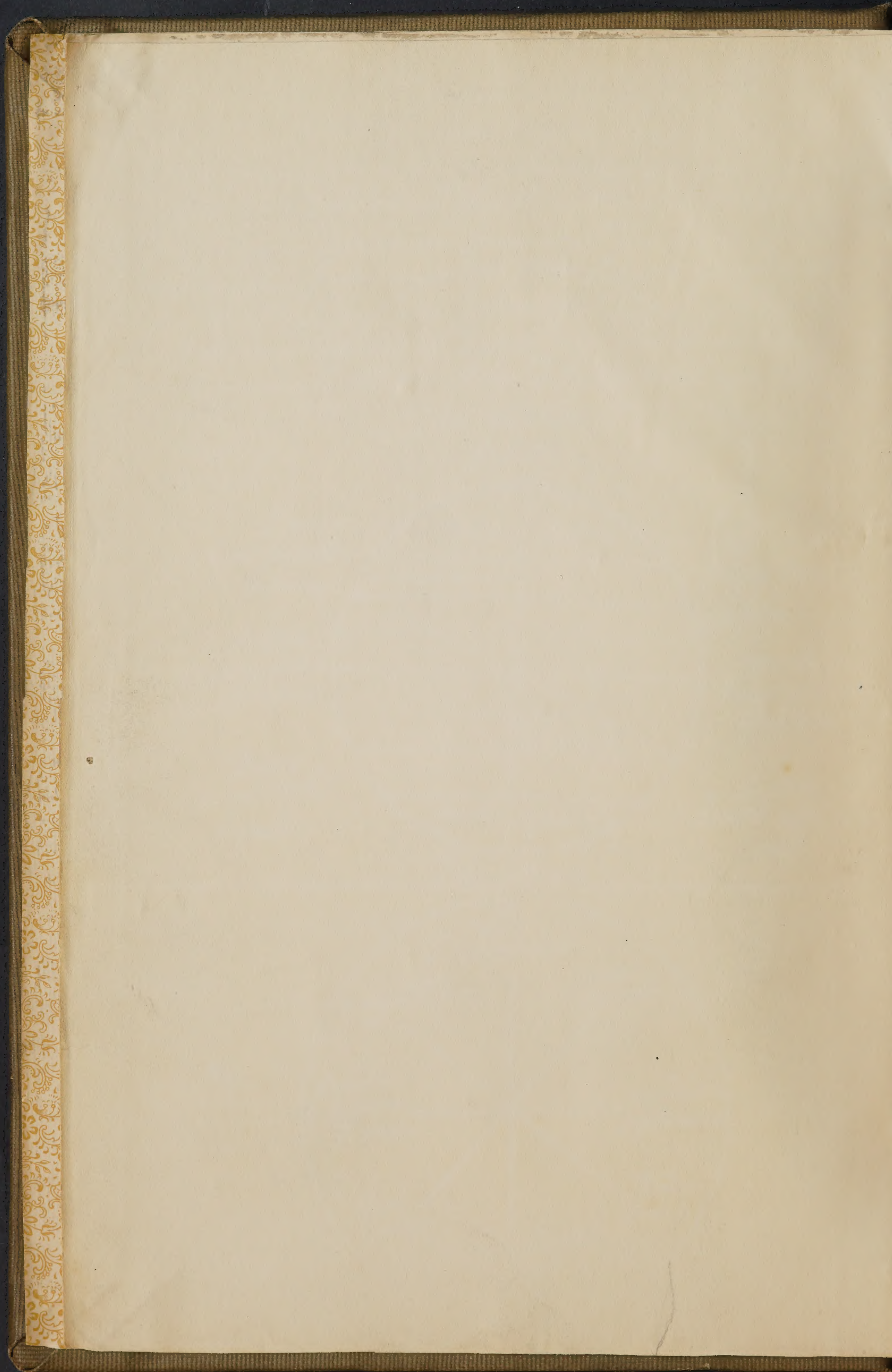
1513

Aparctias ut Ptolemaeus
ut Aristoteles Boreas lati-
ne septentrio.

[Left margin, partly cut off:]
...rcias lati-
...e caurus
...gestes vel
...yrebon vel
...apigias lat
...ix vel ut
...alij corus.
...olions lati-
...e subsolanus.
...anonius.
...ibs latine
...fricus.
...uxta quosd
...libonotus.

[Right margin:]
Boreas iuxta
Ptolo[illegible]
ut alij [illegible]
latine aquilo

Cecias

Apeliotes la-
tine subsola-
nus

Caurus latine
Vulturnus

Phenicias iu-
xta Ptolemae[illegible]
[illegible] notus

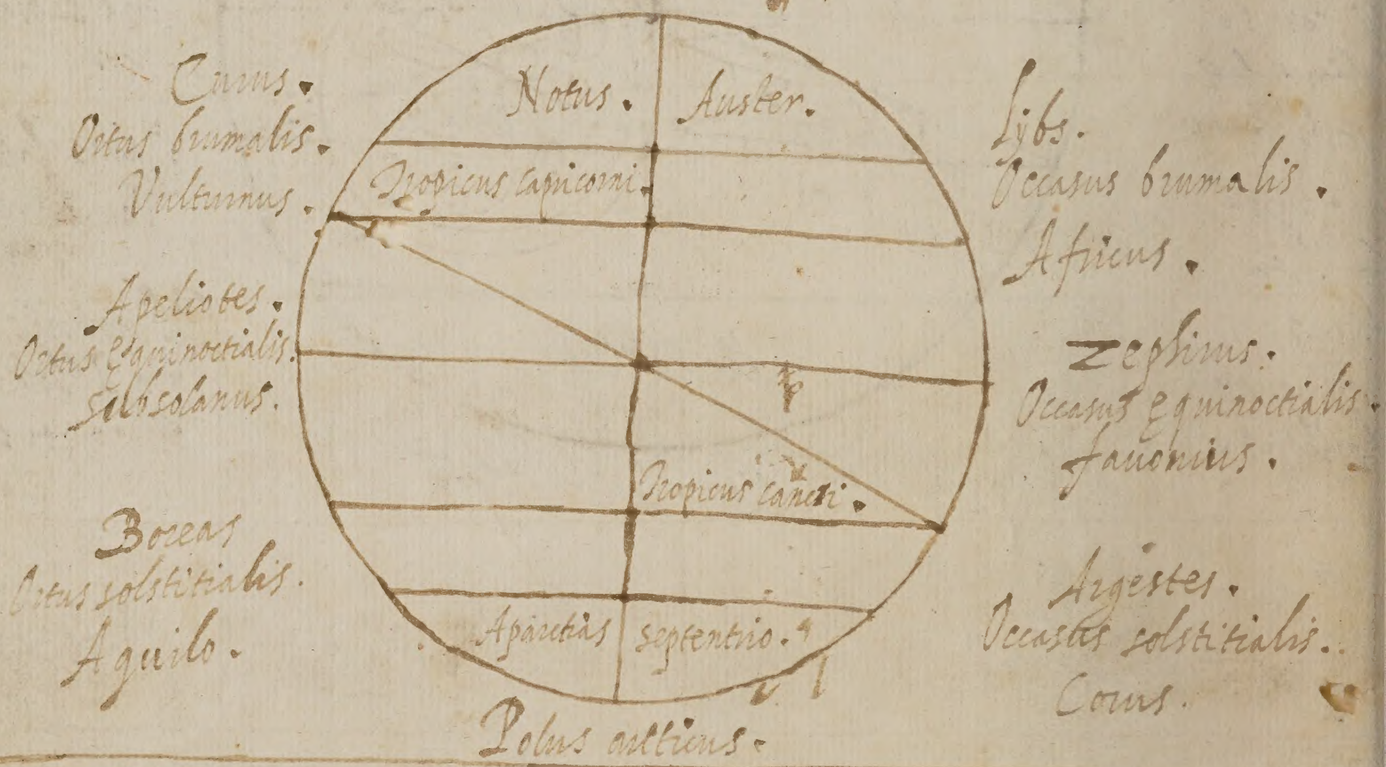

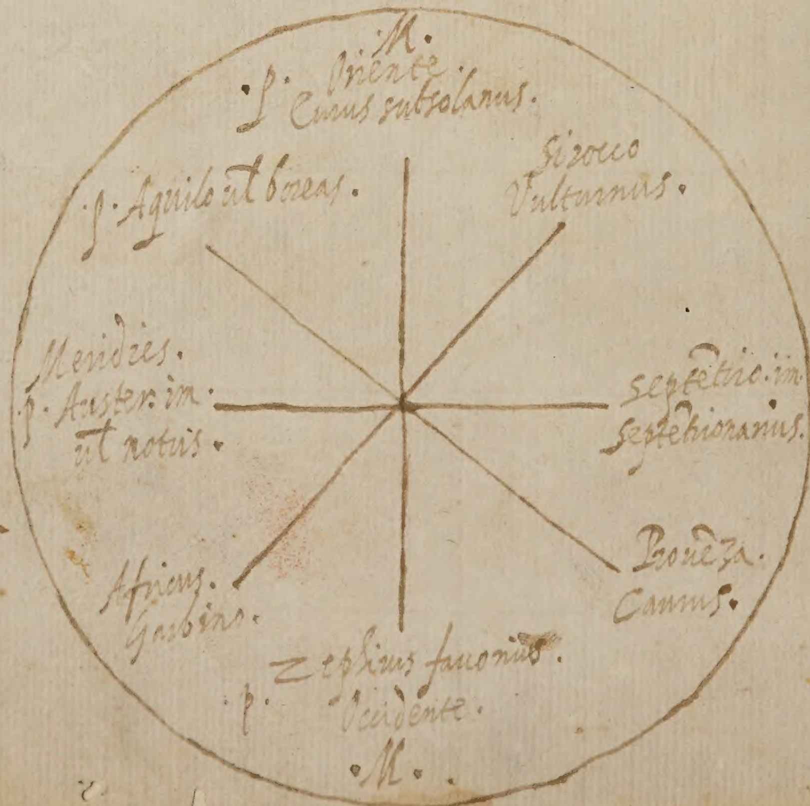
Venti Cardinales, et quibus nominibus appellantur.

Aparctias —	septentrio —	Tramontana —	flat à —	Septentrione.
Boreas —	Aquilo —	Grego als Borea —	flat ab —	Ortu solstitiali.
Apeliotes —	Subsolanus —	Leuante —	flat ab —	Ortu Equinoctiali.
Eurus —	Vulturnus —	Sirocco —	flat ab —	Ortu brumali.
Notus —	Auster —	Ostro —	flat à —	Polo antartico.
Libs —	Africus —	Garbino —	flat ab —	Occasu brumali.
Zephirus —	Fauonius —	Ponente —	flat ab —	Ortu Equinoctiali
Argestes —	Corus —	Maestro als Prouenza	flat ab —	Occasu solstitiali

Polus antarticus.

Meridies.

P. OVIDII

Metamorphosis cũ luculentissimis Raphaelis Regii enarrationibus: quibus cũ alia q̃dam ascripta sunt: q̃ ĩ exemplaribus antea impressis non inueniuntur: tum eorum apologia quae fuerant a quibusdam repraehensa.

Cum Gratia & Priuilegio.

Iacobi Musæi Foroiuliensis Ad lectorem Carmen.

Diuinus quondam superas dum carperet auras
Exul in externo littore Naso fuit.
Mox quoq; dum uita est fatis priuatus iniquis:
Tam procul a latiis cœtibus exul erat.
Defuncto meriti non reddebantur honores:
Gloriaq; ipsius semisepulta fuit.
Obsita erant tenebris sacri monumenta poetæ:
Fuderat eximias Barbarus hostis opes.
Non tulit ulterius tantum crudescere damnum
Lumen Romani Regius Eloquii.
Consuluit uatiq; simul, latioq; decori,
Suscipe nunc plenum candide lector opus.

RAPHAEL Regius Philippo Cyulano maiori Agriensis ecclesiæ Præposito ab Vngariæ rege ad Venetiarum Principem oratori felicitatem.

Pelles ille Cous, qui oẽs ante ac post se genitos, ut in naturali historia Plinius narrat, pingendi arte superauit, Magnoq; Alexandro gratus adeo fuit, ut se ab alio pingi uel edicto uetuerit, absoluta opera ꝓponere ante pgulam solebat, & siquid uitii a quoq̃ in eis notaret, latẽs auscultare, plus fidei uulgi iudicio adhibens q̃ suo. Is igitur cum a sutore nescio quid in crepidis repræhensum emendasset: atq; postero die circa crus eundem pridianæ correptionis castigatiõe tumide cauillari animaduertisset, e pergula caput proferens, ne supra crepidam sutor ascenderet, non immerito prohibuit. Hac mihi lepidissima picto℞ eminentissimi consuetudine delectato, cũ & alia q̃dam opuscula, & in Ouidii metamorphosin breues sane enarrationes, quas adolescens cõposuerã, paucis ante annis emisissem, nõ nihil subauscultare libuit, qd de illis sentirẽt studiosi. Ac erudito℞ qdem iudicio comprobatæ, quorũdã suto℞ ac potius veteramẽtario℞ calũnias effugere nõ potuerũt, q uel ea quæ minus ꝑcipiunt, uel q̃ iam mihi quoq; fuerant emendata, carpere nũq̃ cessant. Neq;.n. diffiteor me & in q̃busdam lapsum fuisse. Homines.n. sumus, & nonnulla quoq; cum opus edidi, ignorasse, quorum quidem pleraq; ut postea ex uaria scriptorum & græcorum & latinorum lectione percepta correxi, sic paucula quædam nondum inuenire quiui, ut in ipsis quoq; enarrationibus sum testatus. Quod quidem ingenue fateri eo minus me pudet, quod ex Quintiliani sententia inter grammatici uirtutes habetur fabularum aliquid ignorare, & superfluus in studiis longior esset labor, si non daretur præteritis inuenire meliora. Posteaq̃ aũt enarrationes nostræ uulgatæ sunt, complures cum alios auctores græcos, tum Pausanian poeticarum historiarum diligentissimum expositorem perlegi, ex quibus & multa prius editis enarrationibus adieci, & quædam quæ minus recta uidebantur, facile correxi, præstantissimorum auctorum vestigia secutus. Nam & Hippocrates & Cicero & Quintilianus & diuus Augustinus & pleriq; alii præclare fecisse uidentur quod errores quosdam suos, ne posteri in eosdem inciderent, ingenue dãnarunt. Homines enim sese esse meminerunt, qui multo plura ignorant, q̃ ullo unq̃ tempore percipere possint. Quare tantum abest, ut ab istis alienorum operũ obtrectatoribus a scribendo deterrear, ut eo magis magisq; in dies accendar, quod nos quoq; non nihil studiis contulisse uidemur. Nam Ouidii Metamorphosis præclarum in primis opus posteaquã enarratiõibus nostris fuit illustrata, sic ubicunq; Romana est in usu lingua, lectitat̃, ut in quinquaginta milia exẽplarium & amplius iã dicat̃ fuisse descripta, cũ antea uix a quoquam propter fœdas deprauationes ac obscuriores locos in manus sumeretur. Quo autem maiore in usu habetur, eo mihi honestior hic castigationes nostras adiiciendi uisus est labor. Nam ea quæ frugifera sũt, nullo unquam tempore satis excoli possunt. Hanc uero lucubrationem atq; recognitionem nostram ut tibi dicarem, tuoq; acerrimo iudicio subiicerem, cum aliæ diuinæ uirtutes tuæ, tum excellens doctrina & sũmus literarum ac eloquẽtiæ in primis amor effecit. Ea nanque a teneris usque annis laudatarum artium

iecisti

iecisti fundamenta.ita.Bononiæ te Philippo Beroaldo eruditissimo facundissimoq; humaniorũ studiorum professori excolendum tradidisti: ut in primis doctus & diser tus in patriam repedaris.Id uero cum sapiẽtissimus Pãnoniaꝝ rex Vuladislaus facile animaduertisset,simulq; te singulari & prudentia,& fide,& constãtia, & integritate,& continentia & benignitate & pietate & religione præditum esse perspexisset, primum a secretis delegit.deinde opulentissima præpositura honorauit:& ad inclytum Vene/ tiarum Principem grauissimumq; Senatum te oratorem sæpius iam legauit.Qua qui dẽ in legatione adeo prudenter, adeo modeste, adeo grauiter,adeo benigne ,adeo splẽ dide te geris,ut omnium oculos in te conuertas.omnes deniq; ad te amandum colen/ dumq; pellicias.Me certe tua singulari humanitate ita cepisti:ut te non felicitate mo/ do,verum immortalitate quoq; dignissimum esse existimẽ. Illa uero si te donare pos/ sem:nullum equidem q̃uis magnum laborem recusarem.Quod autem possum,h anc lucubratiũculam nostrã tibi dicaui, quo nomẽ tuum vna cum Ouidii metamorpho si per totum orbem christianum ,vbicũq; latinus auditur sermo:celebretur ,atq; lecti/ tetur.Sed ne sine appendice hæc tibi epistola scripta esse uideatur breuissimam eorum subiiciamus apologian:quæ isti in aliena opera lynceis, ut aiunt, oculis inquirẽtes, in suis autem cæcutientes repræhenderunt,quo & ipsos suoꝝ errorum pudeat,nec alii in eosdem deducantur. Vale eximium humanitatis & religionis christianæ ornamen tum. Venetiis.viii.Klendas Iunias.M.dxiii.

¶Quod igiť primũ q̃dam cauillanť contendentes non metamorphoseos.Sed metamorphoseon opus inscribi debere, ne refellendum quidem uideť,cum omnia & uetusta & noua exemplaria in quibus metamorphoseos legiť, mãifestũ faciãt omnibus recto sanoq; iudicio præditis Metamorphosin unitatis numero ab Ouidio fuisse inscriptã. At mul ti metamorphoseon scriptores græci fuerunt.Quasi uero quisq̃ id neget,ac nõ cuiq; uel leuiter græcis lr̃is imbuto pas sim legere sit saltem apud Stephanum ,auctores quosdam citari in primo uel secundo metamorphoseon. Sed Ouidi us uanam istam obseruatiõem neglexit,totumq; opus in quo transmutationes describuntur nõ aliter metamorpho sin inscripsit q̃ Salustius historiã. Virgi.culicẽ. Quintilianus institutionemoratoriam & Plinius naturalem historiã. Id uero Quintiliani quoq; nostri auctoritate facile comprobať,q in q̃rto institutiõis oratorię uolumine ita scribit.Illa uero frigida & puerilis est in scholis affectatio,ut ipse transitus efficiat aliquã utiq; sentẽtiã, & huius uelut p̃stigiæ plau sum petat,ut Ouidius lasciuire in Metamorphosi solet :quem tamen excusare necessitas potest res diuersissimas in spe ciem unius corporis colligentem .Quid? qoud Ouidius ipse alibi id approbare uidetur, cum inq̃t. Sunt quoq; mu tate ter q̃nq; uolumia formæ.Ac si diceret metamorphoseos.Nã metamorphosis ad uerbũ formę mutatio ĩterp̃tať.

¶Tertia post illã successit Aenea proles.Tametsi successit quoq; legi possit ut sequẽs diphthongus soluať,successerat ta mẽ ut in uetusto scriptũ est exẽplari magis mihi p̃bať.Id q̃d ab istis in alienos libros ingeniosis nõdũ est aĩaduersum.

¶Ingentes animos.dignas Ioue concipit iras.Quidam hunc uersum ita inuertunt ut legant non aĩos. Sed aĩo, hac co pula & apposita,cũ & uetusta exemplaria animos habeãt,non solũ noua, & nisi aĩos legamus,a pleonasmo defendi non possit hic sensus.Qui ut in soluta orationẽ est fugiendus.Sic in uersum nisi necessario non est admittendus.Qua re animos tuemur esse legendum

¶Inueniunt,& in his quædã modo cœpta per ipsum Nascendi spatium. isti q̃dem admonent nata in q̃busdam exẽpla ribus legi.sed utrum nata an cœpta legendũ sit,mirum agunt silẽtium,p̃inde atq; si id iudicatu difficillimũ foret.Nos uero & ex sensu & uetusto exẽplari cœpta in nata mutauimus,ac ita Ouidiũ scripsisse contendimus.

¶Consitaq; arboribus lycæa reliq̃rat arua. Tum ex Pausania.tum ex uetusto exemplari nos quoq; Lyncea & correxi mus & exposuimus.

¶Talia dicenti stellatus sũmouet argus.Dicentem q̃dam inuertunt,& saniorem lectionẽ esse aiunt.Nos uero ita dicen ti adheremus,ut dicẽtem penitus a cãdido poetæ sensu abhorrere sentiamus:cum præsertim uetustum exemplar no stræ sententiæ astipuletur,q̃uis non dicenti sed quærenti in eo legatur.

¶Talia uerba refert.tibi nubere nympha uolentis.Votis cæde dei.restabat plura referre.Sic q̃dem fere in uulgatis legi tur exemplaribus,ac ego quoq; sic ante & legi & exposui, neq; cẽsores isti ex suis codicibus uetustis mendum fædissi mum annotarũt,quo duo illi uersus ita inquinanť,ut ab ineptiis poeta eminentissimus defendi non possit. Nos uero exp̃dictis duobus hemistichiis nuper eas ita sustulimus,ut hunc locũ pristino cãdori restituisse uideamur . sed non sine uetusti exemplaris astipulatione,in quo ita scriptum est. Talia uerba refert restabat uerba referre.

¶Quos potuit solos tendẽs ad sidera uult⁹.Id q̃d isti quoq; uiderũt:ex uetusto exẽplari nr̃o tollẽs legẽdũ eẽ p̃cepimus.

Secundi libri.

¶Nec positas uariare comas.Decipiunť qui positu non positas putant esse legendũ cum & in uetustis exemplaribus positas scriptũ esse uideamus nec positu uarientur comæ.Sed aut insertis floribus,aut reticulo aut uitta uersi colore

¶ Vna moras quærit dubitanti ueſtis adempta eſt. Quidã cunctanti, quod ne latinũ qdem eſt uerbum. Neqꝫ.n. cunctor ſe d contor recte ſcribit, in uetuſtis codicibus ſuis melius legi aiunt. Ego uero dubitanti ab Ouidio ſcriptũ fuiſſe contẽderim, & ita in uetuſto legitur exemplari.

¶ Mens antiqua manet facta quoqꝫ mãſit in urſa. Tamen loco illius uerbi manet & nos repoſuimus ut eſt in antiquo codice ſcriptum.

¶ Eſt uero cur quis Iunonem ledere nolit, Qui cenſent caſtigatius legi in uetuſtis codicibus. Eſt aliquid cur quis, fallunt in re apertiſſima, non animaduertentes illam indignatæ Iunonis Ironiam perire, ſi aliquid legatur. Qua re antiqui illi codices qui ab iſtis citantur & deprauati ſunt, & indigni, quibus quicq̃ fidei adhibeatur. In meo quidem. Eſt uero cur quis rectiſſime legitur. nec aliter q̃ poeta ſcripſit

¶ Seruandam dederat, ſed inconfeſſa quid eſſet. Tametſi hic uerſus monoſyllabæ illius particule ſed ratione poteſt a Trochæo defendi, ego tamen ex uetuſto exemplari ita correxi, ſed enim inconfeſſa quid eſſet. Quidam uero audaciores ex ſuo cerebro inuertunt. Sed non confeſſa quid eſſet. Qua compoſitione nihil aſperius fingi poteſt.

Timidas uocat una ſorores

¶ Aglauros, nodoſqꝫ manu diducit & intus. Varie quidem ab auctoribus græcis huius puellæ nomen ſcribitur. Nam Pauſanias in Atticę deſcriptione niſi mẽdũ ineſt Aglauron ut latini, illã uocat. Alii uero gręci quos qdem ego uiderim, Agraulõ. Itaqꝫ correxi, q̃uis Hellanicum q in eruditionis oſtẽtationẽ a quibuſdam citat cũ nuſq̃ extet nondũ legerim.

Tertii libri

¶ Fortunamqꝫ dies habuit ſatis. Quãuis fortunam in omnibus legatur exẽplaribus, & recte quidem legatur ſciolis tamen quibuſdam probior uidetur lectio fortunæqꝫ dies habuit ſatis.

¶ Excipiunt laticem nipheqꝫ hyaleqꝫ Rhaniſqꝫ. Quidam non inuenientes quid carpant, quæ recta ſunt: impudentiſſime deprauant. Cum.n. mihi Niphe & ſcriptũ ſit, & expoſitũ, iſti non nymphe ſed nephele aiunt eſſe legẽdum, cum niphe in exemplaribus noſtris emendate legatur.

¶ Ille etiam matri cum brachia tendere uellet. Hunc uerſum nos quoqꝫ ex uetuſto exemplari aſcripſimus.

Quarti libri.

¶ Stagna paleſtini credunt mutaſſe figura. Vt in emendato codice legitur, coluiſſe correximus.

¶ Te quoqꝫ nunc Adamas. quondam fidiſſime paruo Celme Ioui. Celme in uetuſto exemplari caſtigate legit, neqꝫ Celmi ut qdam putant, eſt legendum.

¶ Largoqꝫ ſatos curetas ab imbri. Cum in omnibus exemplaribus ita legatur: neſcio qua ratione quidam moti nouã inuexerint lectionem. Tactaqꝫ ſatos curetas ab Ida. Nam & ſi Steſimbrotus extaret, qui nimium ambitioſe citatur: nõ cõtinuo tñ poetæ uerſus fuerat mutandus, cum per q̃ uariæ priſcoꝝ poetaꝝ de iſtiuſmodi fabulis fuerint opiones.

Quinti libri.

¶ Atria complentur nec coniugalia feſta. Connubialia quidam inepte ſcribunt. Nos coniugalia tuemur.

¶ Legit nec poſuit ſtudioſius alteracaſſes. Quãuis recte legatur, quidam tamen corrupte legi fingit, ac deinde corrigit, nec aliter q̃ in noſtris exemplaribus eſt ſcriptum.

Sexti libri.

¶ Memnoſynen paſtor. Varius Deolida ſerpens. Et ex uetuſto exemplari & ex ſecundo Euſebii de præparatione Euangelica libro aſſerui Deoida eliſa.l. littera eſſe ſcribendum. Quã emendationem a doctis uiris in ſuis operibus approbari uel eorum ſcriptorum, qui nuſq̃ inueniuntur: auctoritate nuper animaduerti.

¶ Gignis & Aloidas. Aries Biſaſpida fallis. Hunc uerſum quidã corrumpunt ſe corrigere putantes. Cenſent enim Aeolidas eſſe legendum. nec animaduertunt in uetuſtioribus libris citra illam & copulam. Gignis Aloidas. ſcriptũ eſſe. Quo qdem modo ſi legat, nec ſyllaba claudicabit, nec hyſtoria q̃uis ex aliis nondũ examuſſim percepta repugnabit.

Paſcere crudelis noſtro latona dolore   Paſcere ait, ſatiaqꝫ meo tua pectora luctu
Corqꝫ ferum ſatia. dixit. per funera ſeptem

¶ Efferor. In uetuſto exemplari ſic deſcripti ſunt hi uerſus, præter q̃ qđ ſatura ſecundo in loco ſcriptum eſt. Corqꝫ ferꝫ ſatura. Quod ſi minus limati eſſe uident: meminerimꝰ opus ab auctore ſuo nõ fuiſſe caſtigatũ, eoqꝫ nihil temere mutãdũ.

Stabant cum ueſtibus atris

¶ Ante toros fratrum. Quidam hunc quoqꝫ locum deprauant putãtes magis rogos q̃ toros eẽ legendum cum toros ita exigat ſenſus, ut rogos nullos prorſus modo agnoſcat. Nondum enim rogi fuerant extructi & unus omnibus ſatis eſſe poterat.

Septimi libri..

¶ Ophias effugit natorum uulnera iambe. Combe legendum eſſe argumento ſunt uetuſta exemplaria, q̃uis a b eo qui metamorphoſin in græcam uertit linguam iambe legatur.

¶ Iſſe ſub Aſopidos quondam amplexus Aeginæ. Caſtigate legitur hic uerſus in antiquo exemplari hoc modo iſſe ſub amplexus Aeginæ Aſopidos olim.   Copula detrahitur canibus, quos illa frequentes.

¶ Effugit, & cætũ nõ ſegnior alite ludit. Alter hoꝝ uerſuũ a qbuſdã corrũpit, ne pauca notaſſe uideãt. Neqꝫ.n. effudit, ut fingit. Sed effugit legit. Prior ãt deprauatꝰ nihil corrigit. Nã ſeqñtes ut ẽ in uetuſto exẽplari, nõ freqñtes ſẽſus expoſcit.

Octaui libri.

¶ Actorideqꝫ parens. Niſi in uetuſto exemplari hoc modo eſſet ſcriptum facile eorum ſequerer opinionem, qui aiunt pares legendum eſſe, ut Mænetius & Irus fratres intelligantur Actoris filii.

¶ Emicat ex oculis. Spirat quoqꝫ pectore flammas. Emendate in uetuſto codice. Nõ lux micat ut quidam aiunt eẽ ſcriptum. Sed emicat legitur & flãma, ut tam ex oculis q̃ ex ore flamam emiſiſſe aper uideatur.

Nam de matre manus diri ſibi conſcia facti

¶ Exegit penas acto per uiſcera ferro. Cum hi duo uerſus non in uetuſtis modo, ſed nouis quoqꝫ exemplaribus rectiſſime legantur, neſcio quare moti quidam priorem fædiſſime deprauantes immutarint hoc pacto. Nam mater manibus diri ſibi conſcia facti. Quis uero ſubiicitur uerſus nihilo minus deprauatur.

¶ Contremuit gemitumqꝫ dedit decidua quercus. Quibuſdam magis placet ut Dodonia q̃ decidua legatur propter uerbi ut aiunt inſolentiam. Quaſi uero ut cædua ſilua eleganter dicitur: ſic decidua recte non componatur. Neqꝫ tamẽ inficior in uetuſto codice non decidua, ſed de uulnere ſcriptum eſſe. Quæ lectio mihi maxime probanda uidetur.

¶ Et pariter

¶ Et pariter frondes.pariter palleſcere glandes

¶ Cœpere.& longi pallorem ducere rami.Auidi nouitatis quidam alterum quoq; horum uerſuum recte & in nouis & in ueteribus libris ſcriptum inuertere nihil dubitant legentes.Et longi ſudore madeſcere rami. Quo nihil putidius mihi eſſe uidetur

¶ Editus & medio ſonus eſt de robore talis.Cum in uetuſtis quoq; exemplaribus non ſolum in nouis ita deſcribatur hic uerſus,ut nullo uitio inquinetur uereor ne iſti de ſuis cerebris potius q̃ ueteribus libris depromant non correctiones,ſed corruptiones.Ita nãq; aiunt eſſe legendum cum ſonus auditur medio de robore talis.

¶ Non tamen idcirco ferrum Driopeius illa.Triopeius a Triopa Eryſicthonis patre legitur a quibuſdam. & ſi in uetuſtis quoq; exemplaribus Dryopeius recte ſcriptum ſit,quo quidem nomine & barbarus ſignificatur Eryſicthon & a religione alienus.Deniq; hoc loco Dryopeius ſic uocatur,ut paulopoſt Theſſalus appellatur.

Noni libri.

¶ Dat munus raptæ uelut iritamen amoris.Adeo cupidi ſunt quidam mutationum,ut q̃uis in hoc uerſu nihil mutent præter q̃ quod irritamen per duplex r imperite ſcribũt:ſe tamẽ aliquid immutaſſe putẽt.dicentes ſic melius legi. Dat munus rapte uelut irritamen amoris:ut amatorium deſignet.

¶ Excedam tectis?an ſic nihil amplius obſtem?Verſus hic ſenſa adeo candida perſpicuaq; complectitur, ut nihil imutatione indigere uideatur.Quidam tamen ipſum in deterius mutant legentes.Ac ſi nihil amplius optem.

¶ Fœmineuſq; dolor uulgata pellice teſtor.ex uetuſto exẽplari & nos ꝓ uulgata repoſuimꝰ iugulata & teſter.

Decimi libri.

¶ Laberis Oebalide. Qui affectant,ut multa uidiſſe uideantur,in fœdiſſimos interim errores labi uel hinc cõſtat, quod quidam ut oſtentent ſe Lucianum legiſſe,aiunt & hic Oebadide & apud Martialem Oebadius eſſe legendum. quod ex Luciani ſententia Oebades Hyacinthi fuerit pater.Quaſi uero ſecutus ſit Naſo Martialem,cuius auia nõdum erat nata.Sed tanti eſt iactare uulgo ſe in alienis operibus multa notaſſe.

Atq; utinam pro te uitam tecumq; liceret.

¶ Reddere quod quoniam fatali lege tenemur.Quod ante mutare non ſum auſus lecto exemplari uetuſto nõ tenemur ſed uetamur monui eſſe legendum.

¶ Viſq; genu ueſtem ritu ſuccincta Dianæ.Recte in antiquo codice ſcriptum eſt.Nuda genu.itaq; correximus,

Vndecimi libri.

¶ Dumq; ubi ſunt digiti dum pes ubi petit & ungues.Quærit etiam ſi uetuſtus codex non aſtipuletur,legendum eẽ cõſtat,ne tribrachus in heroico uerſu quintam occupet ſedem,ſi petit legatur.

Duodecimi libri.

¶ Neſcius aſſumptis Priamus pater Aeſacon alis uiuere.Ne dubitandum quidem fuerat. Vtrum Aeſacon an Aeſalon ſcripſerit Ouidius,cum & græci & latini Aeſacon legant.Quidam tamen hoc quoq; in dubium reuocant.

¶ Quæ mihi tunc primum.tunc eſt conſpecta uolucris.Labuntur & fœdiſſime quidem qui hunc uerſum aliter, atque eſt in uetuſtis quoq; exemplaribus ſcriptum legunt. Quæ mihi tũc primum. tunc eſt conſpecta ſupremum. Quaſi uero illã auem ſemel tantum Neſtor uiderit,& quod iſti aiũt.cænea in auem non ante uiſam mutatũ fuiſſe,ex priore uerſus parte lucidiſſime non colligatur.Quod ſi iſta admitteretur deprauatio,ſibi ipſi Ouidius repugnaret.Id quod quæ ſubiiciuntur a poeta,ita declarant,Cæneum in Aquilam fuiſſe conuerſum:q̃uis id me alibi legiſſe nõ meminerim. Sed cui Ouidii auctoritas ſatis non eſt:eum ualere ſinamus.

Tertii decimi libri.

¶ Expilatq; genis oculos.Qui putant omnino expellit eſſe legendum ii mihi neq; ueteris ſcripturæ:neq; naturæ fœmineæ ullam habuiſſe rationem uidentur. Nam & in antiquis codicibus expilat ſcriptum eſt,quod quidem uerbum tam infirmitati fœmineæ cõuenit,q̃ illud expellit repugnat.Acubus.n.Hecuba Polymæſtori oculos eruiſſe fertur. Quare expilat ut fuit ab Ouidio ſcriptum,ita prorſus eſt legendum.

¶ E quibus imbriferos uerſa eſt pachinos ad hauſtros.Illud eſt uerbum librariorum imperitia tranſpoſitum in ſuum locum repoſuimus ut legatur e quibus imbriferos eſt uerſa Pachinos ad hauſtros.

¶ Vt uix circumeant diſtentum cruribus uber.Sunt quibus uerior lectio uideatur ſuſtineant q̃ circumeant. Sed in hoc quoq; falluntur.Nam circũeant ita ſenſui quoq; conuenit,ut & Ouidium ita ſcripſiſſe,nec aliter infidelioribus exẽplaribus legi contendamus.

Quarti decimi libri.

¶ Naufragumq; fretum.I uocali aſcripta nauifragum legendum eſſe notius eſt,q̃ ut ſit admonendum.

Quinti decimi libri.

¶ Sic exhortari,ſortemq; euoluere fati ſeriem ex uetuſto codice repoſuimus.Quod uero quidam iactat ſe inſeruiſſe hũc uerſum Hæſit in aduerſo grauis haſta minoris atride,liqdo falſũ eſt cũ in oĩbus q̃ ego uiderim,exẽplaribꝰ ſit deſcriptꝰ.

¶ Flumina proſiliunt.aut excæcata reſidunt.Qui ex uetere ſcriptura quæ aut nulla eſt aut certe corrupta,legunt exiccata,non animaduertunt,ſe iis quæ a poeta inferuntur repugnare.Nam quæ ſubiiciuntur flumina nequaquam exiccantur,cum iterum exilire dicantur.

Indicii ne me metu magis offenſa ne repulſa.

¶ Arguit immeritumq; pater proiecit ab urbe.Quãuis in quibuſdam exemplaribus ſcriptum ſit.Indicii ne metu magis offenſa ne repulſa

¶ Damnauit,meritumq; nihil pater eiicit urbe.tamen cum idem ſenſus colligatur,utrocunq; modo legatur,nihil exiſtimaui eſſe immutandum,Cum utro modo ſcripſerit Ouidius per q̃ difficile ſit diuinatu. & utroq; modo forſitan ſcriptum reliquerit.Neque enim opus emendauit.

¶ Finiat Auſoniæ.certant adiicere ſortes in uetuſto exemplari meo addicere ſcriptum eſt per duplex d,ſicque eſſe legendum potius,q̃ quo mõ quidam putant.Certant ita dicere ſortes,facile cõtẽderim,ut loco ſuo copioſius expoſuimus.

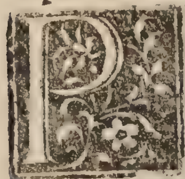
¶ Ad illustrissimũ Mãtuę Principẽ Frãciscũ Gonzagã Raphaelis Regii enarrationũ in Ouidii Metamorphosin ꝑfatio.

Ogitanti mihi lucũdissime Princeps, cui potissimũ meas in Ouidii Methamorphosin enarrationes dicarẽ, tu in primis occuristi, q hoc quãtulocũq; munere dignus esse uidereris. Tãtus est.n.cũ aliarũ uirtutũ, tũ singularis ac ꝓpe diuiæ liberalitatis tuæ splẽdor, ut ab oibus celebrari imortalitatiq; cõsecrari merearis. Excellẽti nãq; uirtuti ex philosophorũ oium snia laus, honor & gloria debet. Tu uero nihil pulchrius honorificentiusq; esse exstimas q̃ diuitias & opes, qbus in dies magis magisq; abũdas, ad magnificẽtiã benignitatẽq; cõferre. Hinc.n.& merito qdẽ fit, ut nõ solũ strenuissimi qq; milites ad te certati cõfugiãt, sed cũ alii Italiæ principes te colant & admirent, tũ grauissimus sapientissimusq; Venetorũ senatus te sibi quocũq; officii genere deuinciat, in diesq; habeat cariorẽ. Ex tãta nãq; liberalitate facile cognoscit, eã tibi ingenitã esse ai magnitudinẽ, ut & alta expetas, & præclara sis gesturus, & uiã ad imortalẽ gloriã affectes. Oẽs siqdẽ impatoriæ uirtutes in te sic refulgẽt, ut Scipioni illi maiori, q quatuor & uiginti annos natus impator aduersus Pœnos in Hispaniã a senatu populoq; Romano fuerit missus: merito sis æqparãdus. Vt.n.corporis excellentẽ formã uereq; impio dignã, & rarũ in Principe robur omittamus, qs tuũ in assiduis exercitationibus laborẽ in ꝑiculis fortitudinẽ, in ꝓuidendo cõsiliũ, in agendo industriã, in cõficiendo celeritatẽ nõ magnopꝫ admiret? Tu nulla pluuia, nullis niuibus, nullo æstu ab antelucanis uenatiõibus deterreris. Tu summa oibus in rebus tꝑantia fide, iustitia eẽ, una oium uoce, ꝓdicaris. Tu singulari facilitate, sic aĩos & ciuiũ & militũ ad te amãdũ allicis, ut nõ princeps, sed par infimis esse uidearis. Tu deniq; artis militaris sciam ita ꝑcalluisti, ut ꝑclaris impatoribus cũ ab aliis oibus tũ a Ioanne Francisco Pascalico sapientissimo eloquẽtissimoq; senatore ascribẽdus eẽ censearis. Tametsi aũt ꝓbe scio te maioribus distringi negociis, q̃ ut huic opi legẽdo uacare possis, tñ siqd otii tibi unq̃ superit, cõplura in illo inuenies sic enarrationibus nr̃is illustrata, ut facile ꝑcipi possint, q̃ tuũ aium maximopꝫ delectabũt. Nihil est.n.q ad rei militaris ꝑitiã gloriãq; ꝑtineat, cuius illustria exẽpla in Ouidii metamorphosi nõ habeant. Nã clarissima qq; nõ bella mõ, uerũ etiã prælia. Vt strategemata. Vt ducũ colloquia prætermittã, illo uerborũ lepore, illa elegãntia describunt, ut plerisq; tibi iter legendũ interesse uidearis. Iam ciuiliter uiuendi rõnes unde facilius sumamus, auctorẽ inuenies neminẽ. Ex iis.n.q̃statim in operis initio de mũdi origine, Gigantũ aduersus deos temeritate aliorũq; ipietate narrant: apte colligimꝰ deũ mũdi ipsius opificẽ fabricatorẽq; fuisse, ac eo in primis colendũ atq; uenerandũ. Eorũ uero q deo aduersantur oia opa inania esse ac uana, Cõtraq; eos q pie iusteq; uiuãt, sic ubiq; tutos esse ut dei ipsius auxilio nũq̃ destituant. Quid nãq; Lycaonis in lupum transmutatio nobis aliud ostentat, q̃ teterrimis latronibus grauissima quæq; a deo supplicia esse ꝑparata? Quid? Deucalionis & Pyrrhæ liberatio ab illo diluuio, quo totus terrarũ orbis fert inundatus, nõne summã in pios iusticiæq; ac religionis cultores præsefert dei benignitatẽ? Quid Daphnes in laurũ semp uirentẽ transfiguratione aliud nobis significari putandũ est, q̃ã Virginibus pudoris sui solicitã gerentibus curã imortalẽ gloriã esse ꝑparatã? Quid? Phaethõtis casus nonne filios oẽs admonet, ne unq̃ parentũ cõsilia præceptaq; cõtemnãt? Reliqua uero nõ minus lepide q̃ utilr de uirtutũ uitiorũq; exẽplis descripta nõne cõtentiosis philosophorũ disputationibus humane uitæ cõmodiora sunt iudicãda? Iã præclara Heroũ gesta cõcinne eleganterq; in hoc pulcherrimo operũ enarrata, nõne iis principibus, q de hũano genere bene mereant, imortalẽ gloriã ꝓpositã esse testant? Quis porro uir magnanimus ad magna gerẽda nõ excitetur, q legat cũ alios heroas, q plures sunt qdẽ, q̃ ut obiter possint numerari, tũ Herculẽ illũ, nõ modo eminẽtissimi cuiusq; poetæ carminibus celebratũ, sed in deorũ quoq; numerũ publico omniũ cõsensu fuisse trãslatũ? Quis artẽ militarẽ, ad cuius gloriã te natũ eẽ in dies magis magisq; re ipsa declaras, nõ amplectat, q priscorũ Imperatorũ uirtutẽ & triũphos ab Ouidio lepidissime decantatos recognoscat? Sed qd de metamorphosi multa? Exẽplar mihi ut semel dicã, totius humanæ & ciuilis uitæ esse uidet. Adeo plane, adeo copiose quæcũq; nõ eruditũ, mõ, uerũ dicẽdi quoq; & agẽdi peritũ efficere possunt, a facundissimo poeta explicant. Nec iniuria græci quis se oibus aliis nationibus disciplinas tradidisse, ac nullius ipsi auxilio ꝑrsus indigere uideri uelint, hoc tñ opus ꝑp maximã rerũ cognitu pulcherrimarum copiã e nostra lingua in suã oi studio interpretandũ uertendũq; curarũt, ut perq̃ mirandũ sit hactenus in tanta scriptorũ turba citra ullam accuratã expositionẽ apud nr̃os ita iacuisse, ut a paucis admodũ ꝑlegeret, cũ ꝓsertim & uariã plerisq; in locis exposcat eruditionẽ: & in primis adolescẽtibus laudatarũ artiũ studio destinatis sit prælegẽdũ. Nõ solũ.n.ueteres historiæ, q̃ ꝑp antiqtatẽ fabularũ loco habẽtur, ex uetustissimis auctoribus collectæ elegãter ab Ouidio describunt, sed ita & geographiæ & astrologiæ & musice & artis oratoriæ & moralis naturalisq; philosophiæ rõ exprimit, ut cui Ouidii metamorphosis bñ percepta sit, facillimũ ad oẽs disciplinas aditũ habiturus, neq; difficultatis quicq̃ in ullo fere poeticorũ operũ inuenturus esse uideat. Quicqd.n.præclari Musæus. Orpheus. Linus. Homerus. Tyrtæus. Hesiodus. Panysus. Antimachus. Aratus. Pisandros. Nicãder. Euphorion. Theocritus apollonius q argonautica scripsit. Callimachus. Philetas. Mimermus. Pindarus. Stesichorus. Alcæus. Simõides. Ibycus. Bacchylides. Anacreon. Alcman. Sappho. Corynna. Archilochus. Ananias. Hipponax. Ariõ. Tespis. Phrynicꝰ. Aeschylus. Sophocles. Euripides. Ion. Acheus. Cratinus. Eupolis. Phęrecrates. Aristophanes. Menãder. Philemõ. Philistiõ. Pherecydes. Herodotus. Diod. aliiq; prisci & poetæ & historici litterarũ monumẽtis cõmendarũt, id oẽ Ouidiꝰ in suã metamorphosin trãstulisse ur. Quare & moribꝰ adolescentũ, & studiis rectius cõsuluissent, q uerboĩas nuper in opa quædã lasciuiora, q̃ ut pueris sint exponẽda ꝑceptuq; facilima, cõmentationes certatim emiserũt: si metamorphosin suscepissent enarrãdã, cũ ꝓsertim uel elegiæ ĩ qbꝰ amores describũtur, nedũ poemata in qbus turpia dictu affectant, ex Quitiliani snia minime sint pueris ꝑlegendæ, ne tenellę adhuc mentes illo inqnent affectu, q disciplinarũ studiis maximus hostis a sapientissimo quoq; philosopho esse iudicat. Ac ne qs me temere ab ista oium fere ætatis nostræ grãmaticorũ persuasione dissentire miret, libet Quintiliani ipsiꝰ de iis quæ pueris sunt prælegenda, ad uerbũ describere ꝓceptum. Cætera inquit admonitione magna egent, in primis ut teneræ mentes tracturæq; altius quicqd rudibus & oium ignaris insederit: nõ mõ quæ diserta, sed uel magis quæ honesta sunt, discant, Ideoq; optime institutũ est, ut ab Homero atq; Virgilio lectio inciperet, quãq̃ ad intelligendas eorũ uirtutes firmiori iudicio opus esset. Sed huic rei superest tp̃s. Nec.n.semel legent. Interim & sublimitate heroici carmis animus assurgat, & ex magnitudine rerũ spiritũ ducat, & optimis ibuat. Vtiles tragœdiæ alunt & lyrici, si tamen in his nõ auctores modo, sed etiã partes operis elegeris. Nã & græci licenter multa, & Horatiũ in qbusdã nolim interpretari. Elegia uero utiq; amat, & hẽdecasyllaba & qbus sunt cõmota sotadeorũ, nã de sotadeis ne admonẽdũ qdẽ est: Amoueant si

fieri

fieri põt, sin minus, ad firmius ætatis robur reseruent. Hæc Quintilianus, ex qbus facile colligit eos adolescentũ & studiis & moribus plurimũ obesse, qui ea quæ nec pueris sunt prælegẽda, nec ulla indigẽt enarratione, ita exponunt, ut infantibus cibos, nutricũ more, mandere uelle uideantur, perinde atq; si pueris discentibus, & non pueros docentibus isti usmodi cõmẽta scriberent. Quod si ulla librorꝝ penuria laboraret, studiosis iuuenibus uelle consulere uideri possent. Nunc aũt i tãta fertilitate, qd opus est illa in auctorꝝ marginibus inculcare: quæ unusqsq; uel ultra primas litteras ꝑgressus de uno libro in alium facile trãscribere possit? Huc accedit, qd' ista ambitione plurima cõgerẽdi fere officii sui cõmẽtatores isti, ut ego quoq; hoc uerbo utar, obliuiscunt, ut pleraq; obscuriora auctorꝝ sensa, id qd' in primis aliquid expõere uolenti est necessariũ, nequaq̃ enodent, & qd' turpissimũ est, loca deprauata non solum nõ corrigant, sed ut sunt corrupta, & legant & exponant, cum grãmatici uel primũ sit officium, emendate legere, & quæ difficiliora uideant, ita exponere, ut facile percipi possint. Nunc isti suis ineptiis oĩa confundentes, dum cõmenta sua nihil non uulgare oĩbusq; lr̃atoribus tritum ac penitus superuacuũ cõtinentia accuratis præstantum grammaticorꝝ enarrationibus inserantur, ac potius anteferant, totiq; librorꝝ margines inanibus nugis impleant, pulchre sibi expositoris officio functi esse uident, cum & quæ alias perspicua sunt uerborꝝ multitudine obscurent, & quæ difficultatis aliquid præse ferunt, aut puerse exponãtur, aut silentio inuoluant. Quod si quid illorꝝ operꝝ, quæ nondum a quoquã fuerunt enarrata isti, Nominibus parco uiuẽtium, susciperent exponendũ, neq; sua laude fraudandi forent, & q̃tum iudicio doctrinaq; ualeant, facile possent ostẽtare. Nunc uero in tanta librorꝝ copia iis dũtaxat, quæ ab aliis recte eleganterq; illustrata fuerunt, uulgaria q̃dam adiicientes quid aliud assequunt, q̃ quod se non imperitos modo, sed uanos quoq; ac futiles aperte profitent? & dum imperitis eruditi uideri uolunt, ut Quinti. uerbis, utar, ipiti doctis uident? Ego uero ab istorꝝ ãbitione longe alienus pauca admodum quæ necessaria uidebant, in metamorphoseos expositionem deduxi, in primisq; illud curaui, ut complura loca, quæ falsorꝝ correctorꝝ temeritate fuerant deprauata, corrigerent: & quæ ineptiarꝝ cuiusdam pessime de tam egregio opere meriti interpositione insulsissime fuerãt separata, cõnecterent, itaq; oĩa disponerent: ut reddita sibi esse metamorphosis ipsa uideat. Neq; diutius in uariis scriptorꝝ opinionibus recensendis sum immoratus, ubi ꝑsertim poetã sic uni addictũ esse aiaduerti, ut ne ad alias qdem alludat. Si nãq; oĩa q̃cunq; de Ioue. Baccho. Hercule. Theseo aliisq; & diis & heroibus antiquis scribunt, persequi libuisset, finis operi inuentus non fuisset. Neq; inficias eo nõnulla ab Ouidio attingi: quæ mihi ignota esse nihil pudet inter exponendũ fuisse ꝓfessum, cũ priscarꝝ fabularꝝ aliquid ignorare inter uirtutes grãmatici a Fabio habeat, & de iis scriptoribus ꝑ pauci admodũ extent, quos Ouidius sectatus esse ur̃, ut mihi uenia facile danda sit, si q̃dam inenarrata reliqui. Ut.n. nihil aliud studiis ꝓfuerim: illud certe effeci, ut multi, quæ a me fuerũt ꝑtermissa, omni studio sint inqsituri, & cõmentationes suas q̃ decem iam annos uel epistolis iactatæ expectant: tãdẽ meis enarrationibus perlectis sint edituri. Quod.n. hactenus nemo in Ouidii metamorphosin quicq̃ expositionis emisit, ignotæ quædã fabulæ in eã fuisse uident, quas qdem ut pulchrum esset non ignorare, sic ꝓpter illa tã egregiũ opus adolescentibus eloq̃ntiæ studio destinatis non ꝑlegere indignũ esse uidebat. Quãobrẽ tãtum est, ut me huiusce lucubratiõis pœniteat, ut ẽt maxime læter Ouidii metamorphosin poeticorꝝ operꝝ lumen, hactenus fere neglectam, mea potissimũ opa sic fuisse illustratã ut & a mediocriter doctis ꝑcipi & ab optimis qbusq; igeniis una cũ noĩe tuo celebrari possit. Sed ne modum excedat epistola, iam poetæ uitã & quæ quoq; libro metamorphoseis contineant exponamus, quo facilius quæ quis cognoscere cupiet, citra longæ inquisitiõis laborem inueniant. Vale rarissimum sæculi nostri liberalitatis exemplum. Venetiis Nonis Septembris. M.cccclxxxxiii.

Publius Ouidius Naso Sulmoni quæ urbs est in pelignis ut ipse quoq; scribit, ex equestri Nasonũ familia Mineruæ Quinquatriis natus est. xiiii. Kalẽdas Apriles Hirtio & Pansa consulibus, q bello Antoniano apud Mutinã in pugna ceciderunt. Cũ fratre natu maiore clarissimis & grammaticis & rhetoribus Romæ operã dedit, ac ut patri magis optẽperaret: q̃ qd' illo studio delectaret. legibus qdem icũbere cœpit. Sed cũ pater uita functus esset, ad humaniores musas rediit, celeberrimosq; illorꝝ temporꝝ poetas sibi conciliauit Aemylium Macrũ Veronensem, q de herbis diligentissime scripsit, ponticum q Thebaida cõposuit. Propertiũ elegiarꝝ. Bassum iamborꝝ scriptorẽ & Horatiũ Flaccũ. Vxores tris duxit, quarꝝ duas repudiauit. cũ tertia coniunctissime uixit, ex qua duas etiã filias suscepit. Cũ uero ad Iuliam Augusti filiam sub corynnæ noĩe lasciuas de amoribus elegias scripsisse depræhensus foret, in exillum annos quinquaginta natus ab Augusto ipso fuit eiectus, in pontoq; relegatus. Vbi cum nouem annos tristissime exegisset, uita functus Tomis, ut Eusebius in Chronicis scribit, fuit sepultus. Tametsi autem & ipse alia quædam iactat regendi criminis gratia, & pleriq; aliter putant, illam tamen quã dixi, fuisse exilii causam ex his Sidonii poetæ lepidissimis uersibus aperte demonstratur.

Et te carmina per libidinosa   Notum Naso tenet Tomosq; missum.
Quondam cæsareæ nimis puellæ   Falso nomine subditum Corynnæ

¶ Multa nobis fœcunditatis ingenii sui monumenta reliquit partim in exilio. partim Romæ conscripta. Nam in exilio & de Tristibus & de ponto & in Ibin & de morte Drusi ad Liuiam consolationem, & duodecim fastorum libros quorum sex tantum extant, q̃q̃ nuper omnes inuenti ferantur & Germanici triumphum composuit. De piscibus opusculum inchoatum reliquit. Ante uero quã exularet, iam artem amandi emiserat. Amoris remedium. suos amores ad Corynnam amatorias Heroidum epistolas. Medeam tragœdiam, quæ ut scribit Fabius Quintilianus, ostendere uidetur, quantum uir ille præstare potuerit, si ingenio suo temperare q̃ indulgere maluisset. Metamorphosin: quã subita relegatione perturbatus emendare non potuit, id quod ipse his carminibus perspicue testatum reliquit.

Orba parente suo quicunq; uolumina tangis,   His saltem uestra detur in urbe locus.
Quoq; magis faueas, non sunt hæc edita ab illo,   Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quicquid in his igitur uitii rude carmen habebit,   Emendaturus, si licuisset, eram.

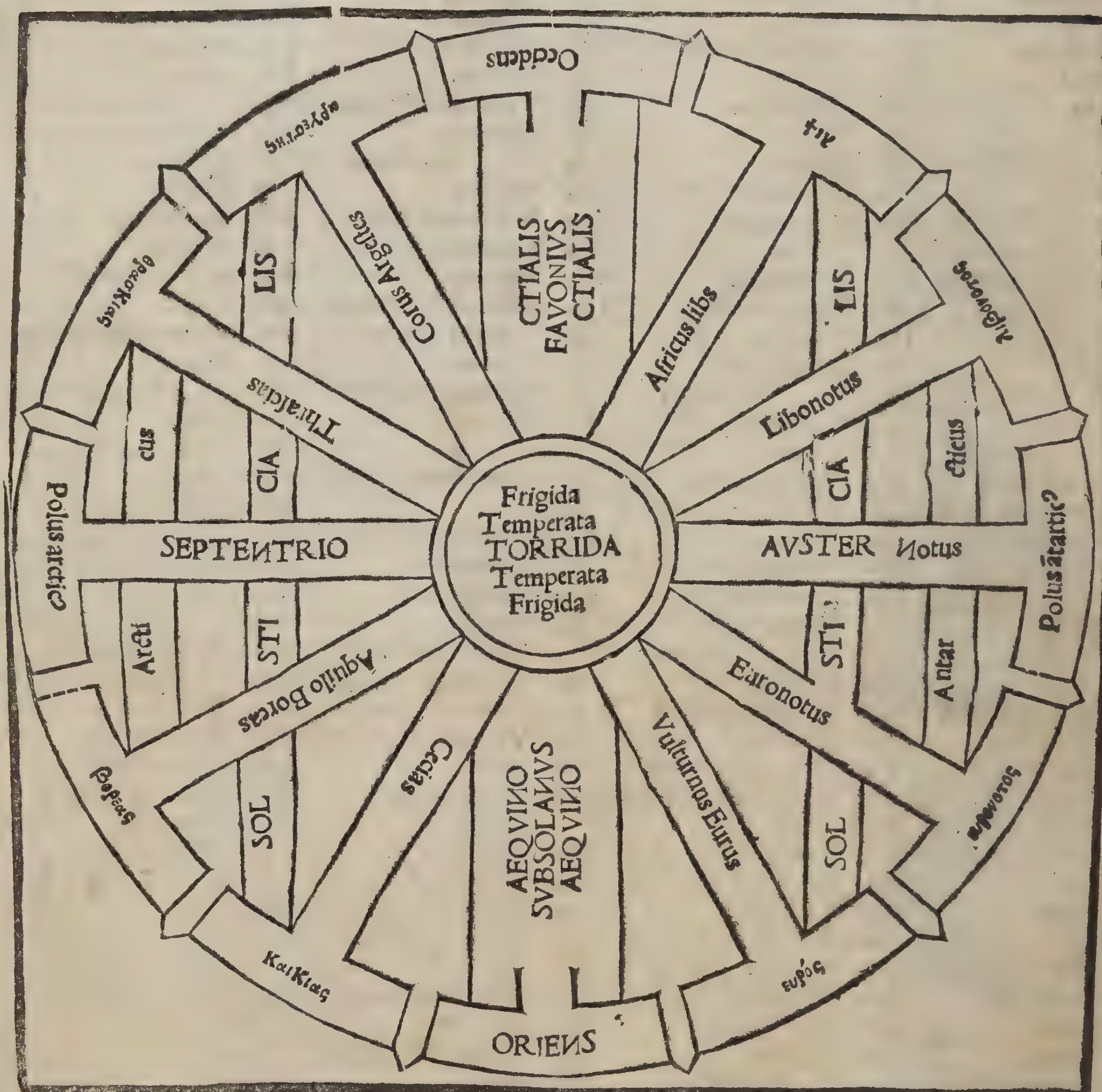
Metamormorphosis autem, ut aliqd de operis quoq; inscriptione dicamus, transformatio transfiguratioq; inteꝑtari põt. Quãuis.n. & alia cognitu per q̃ iucunda hoc in opere narrentur, illo tamen oĩa tendunt, ut q̃cunq; metamorphoseis explicant, cõcinne apteq; copulent. Carmine aũt Heroico metamorphosin esse cõscriptã ac in qndecim uolumina distinctã cũ notius sit, q̃ ut ulla idigeat admonitiõe, qd quoq; libro cõtineat subiiciem⁹, si prius illud testati fuerim⁹. Ouidiũ in Heroicis id qd' notat Quintili. idcirco lasciuiorẽ fuisse, q̃ ut illius carminis grauitati cõueniat, qd uarios amores: qbus pleræq; metamorphoseon fuerũt factæ, illũ sic describere oportuit, ut q̃ta sit uis illius affectus aperte ostenderet.

Index eorum quæ quoq; in libro metamorphoseos Ouidii continentur.

Achelous

VOCVM AC RERVM INDEX

FINIS.

Occidens
CTIALIS
FAVONIVS
CTIALIS
Corus Argestes
Africus libs
LIS
LIS
Thrascias
Libonotus
cus
CIA
CIA
Polus arcticus
SEPTENTRIO
Frigida
Temperata
TORRIDA
Temperata
Frigida
AVSTER Notus
Polus ātartic?
Arcti
STI
STI
Antar
Aquilo Boreas
Euronotus
Cecias
AEQVINO
SVBSOLANVS
AEQVINO
Vulturnus Eurus
SOL
SOL
Καικίας
ORIENS

¶RAPHAELIS Regii in primũ metamorphoseos Ouidii librũ enarratiões.

Cõsuetudo heroicorũ poetarum.

N noua fert animus. Cõsueuerũt heroici poetæ in principiis statim operum suorũ proponere primũ, quibus de rebus sint in toto opere tractaturi, deinde inuocare, tertio loco narrare. Quanq̃ græci fere ꝓpositionem cum inuocatione cõiungãt. Eam consuetudinem Ouidius quoq; in huius operis initio seruat. Nam & breuissime ea de quibus ẽ scripturus ꝓponit & deos ut sibi adesse uelint, rogat. & narrationẽ ab ipso mũdi primordio ordit. ¶ In noua. Est inquit mihi animus describendi mutationes corporũ in nouas figuras. Hac aũt propositiõe, quæ summã eorum continet, quæ in toto opere tractãtur, & dociles & attenti lectores efficiunt. ¶ Fert animus: cupit. Nam ferre inter alia significata est etiam cupere. ¶ Mutatas formas. hoc est corpora in nouas formas figurasq; mutata. Est enim hypallage poetis frequentissima. Nam corpora in nouas formas rectius mutari dicuntur, q̃ contra. Elegãter autem operis inscriptionem expressit poeta. Nam metamorphosis transformatio ac formæ mutatio interpretatur. ¶ Di cœptis. Deos inuocat qui earũ mutationum auctores fuerunt, ut sibi ita fauere uelint, ut quæ a principio mundi usq; ad sua tempora factæ sunt mutationes, perpetuo carmine complecti possit. ¶ Nã uos mutastis & illas. Parenthesis est causam inuocationis continens. Cum enim dii huiusmodi mutationum fuerint auctores, facile eas memoriæ scribẽtis suppeditare possunt. Est autem ordo. Nam & uos mutastis illas, ac si diceret, uos & non alii fuistis auctores huiusmodi trãsformationum. Est enim emphasis, qua plura innuuntur, q̃ exprimantur. Minime uero imperitorum quorundam expositio est admittenda putantium deos in uarias figuras esse mutatos a poeta significari eoq; sic esse ordinandum. Nã uos mutastis uos & illas, quo quidẽ modo sensus ex eleganti insulsus efficeretur. Periret enim illa emphasis pulchra, quæ per illam & copulã aperte demonstrat. Sed huiusmodi acuti sensus ab istis detractoribus stolidis ingenioq; carentibus non percipiũtur. Causam enim assignat poeta: qua merito se deos inuocasse ostendit, cum ipsi & non alii earum transmutationum, quas ꝓposuit se eẽ expositurum, fuerint auctores. Hac autem elegãti expositione oẽs non deorũ solum, sed aliarum quoq; rerũ trãsmutatiões cõphẽdunt. ¶ Et. etiã. ¶ Aspirate. Spiritum ac fauorẽ immittite. Est aũt a uentis sumpta translatio, qui dum nauium uela implent, aspirare ꝓprie dicuntur. Virg. Aspirat primo fortuna labori. ¶ Primaq; ab origine mundi. a prima mundi creatione & cõstitutione. Sic autem a prima origine accipiẽdum est, nõ quod secũda fuerit, sed a prima originis pte: ut dicimus in prima platea, in prima parte plateæ. Nam a chao sumit exordium, quod in quattuor ait fuisse transformatũ elementa. Platonem uero ac stoicos sequitur qui sentiunt mũdum initiũ habuisse a deoq; genitum fuisse, quod Aristoteles negat. Mundus autẽ est, ut ait possidonius in meteoris, qui cõstat ex cælo & terra, & terrenis, cælestibusq; naturis: Siue qui constat ex diis & hominibus iisq; rebus quæ horum gratia conditæ sunt. Ab ornatu uero tam latini mundum q̃ græci κόσμον appellarũt, ut Plinius ait.

Ferre. Metamorphosis. Emphasis. Quorũdã error. Aspirare. Pria origo mũd. Mũdus.

P. Ouidii Nasonis metamorphoseos. Lib. I.

N noua fert aĩus mutatas dicere formas
Corpora. di cœptis. nã uos mutastis & illas,
Aspirate meis: primaq; ab origine mundi

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare & terras, & quod tegit omnia, cælum:
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe:
Quem dixere chaos: rudis indigestaq; moles:
Nec quicq̃ nisi pondus iners: congestaq; eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina titan.
Nec noua crescendo reparabat cornua phœbe.
Nec circunfuso pendebat in aere tellus
Ponderibus librata suis. nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat amphitrite.
Quaq; erat & tellus: illic & pontus & aer.

Vsq; Deducere

¶ Ad mea. usq; ad mea tempora. Illa. n. præpositio usq; cum facile subintelligat, elegãter in soluta quoq; oratiõe non solum in carmine solet prætermitti. ¶ Deducite. pducite. protrahite. Proprie autẽ: ut inquit Fabius: deduci carmina dicuntur: cum scribunt. ¶ Perpetuum. cõtinuũ sic ut nulla transmutatio prætermittatur: alteraq; alteri concinne apteq; cõnectat. Id quod facile a diis impetrarat poeta. Ita nanq; fabulam fabulæ annectit, ut una ex alia nasci uideat.

Chaos

Sed quidam non minus insulsus q̃ temerarius quarũdam ineptiarũ interpositione ea in multis exemplaribus sepаre conatus est: quæ deorum benignitate tam eleganter fuerãt copulata. Id uero flagitiũ: quo totũ opus inquinabatur: in primis curaui tollẽdum. ¶ Ante mare & terras. Hæc est narratio: quã a pria mundi origine poeta sic repetit, ut describat primam oium mutationẽ. Nã ex Hæsiodi sententia, quẽ potissimũ hoc loco sequitur Ouidius, primũ omniũ fuisse chaos ait, hoc est, quandam rerũ omniũ sine ulla forma confusionẽ, quæ materia prima a physicis uocat, ex qua primũ elemẽta quattuor ac totũ mũdum effectũ esse ait, cum antea nihil foret distinctum, sed omnia ita essent cõfusa: ut neq; terra ab aere, neq; aer ab aquis, neq; aquæ ab æthere sepatæ eẽnt. primũ itaq; describit Ouidius Chaos ipsum. deinde narrat, quemadmodũ in quattuor elementa ætherem, aerem, aquã, terrã fuit cõmutatũ sicq; discretum, ut æther summũ locũ ppter leuitatẽ apprehenderit. proximũ aer. aqua tertiũ. in infimum terra ppter grauitatem detrusa fuerit. ¶ Et quod tetigit omnia cælũ. hoc est ante mũdi cõstitutionẽ. Nã mũdus ut inquit Plinius alio noie cælum dicitur oia continens, extra quod nihil prorsus esse põt. Sed cælum pprie est extrema circũferentia in qua diuinum oẽ fixum ac locatũ est. Cælum aũt dictũ ẽ, ut & Varro & Plinius scribunt, quod uariis sideribus sit cælatum. De mundi aũt origine uariæ sunt priscorũ opiniões. Sed Ouidius ut dixi. Hæsiodũ sequit, qui in Theogonia chaos describit, ex eoq; omnia fluxisse asserit. Quã quidem opinionem secutus est ẽt Euripides Anaxagoræ physici discipulus, ut scribit Diodo. In menalippo nanq; tragœdia. Cælũ & terrã olim mista fuisse ait, ex hisq; separatis singula esse generata arbores. uolucres. feras ac mortaliũ omne genus. ¶ Vnus uultus. aspectus unus nulla penitus uarietate distinctus. ¶ Naturæ. parentis & auctoris omniũ rerũ. Natura. n. uis est quædam qua oia nascuntur, quã Seneca nihil aliud esse q̃ deum sentit. Natura ẽt rei cuiusq; pprietas dicitur ut cũ dicimus diuersas esse animaliũ lapillorumue naturas. Pro ingenio quoq; accipit natura ut cũ rhetores aiũt. Eloquẽtiam tribus cõstare natura. arte. exercitatione. ¶ Quẽ dixere chaos. Si esset soluta oratio, quod ẽt eleganter diceret. quale est illud Salustianũ. Est locus in carcere: quod Tullianũ appellatur. ¶ Chaos autem απο του χαινειν hoc est ab hiando uenit, ut scribit Sex. Põpeius, qui ex sentẽtia Hæsiodi ait. chaos esse cõfusam quãdam ab initio unitatem hiãtẽ, patentẽq; in pfundũ, ex eo quod græci χαινειν. nos hiare dicimus. Vnde Ianus detracta aspiratiõe fuit nominatus, eo quod fuerit omniũ primus, cui primo supplicabãt ueluti parẽti: a quo rerũ omniũ factum putabant initiũ. Est autẽ fere indeclinabile Chaos. tametsi a noiatiuo græco chaus interdũ fiat noiatiuus latinus, ut notat Priscianus. Vñ Oui. in. xiiii. libro ait. Et noctẽ noctisq; deos hereboq; chaoq; conuocat. A chao uero omnium rerũ principio inchoare deriuati uidet. ¶ Rudis indigestaq; moles. hoc est, impolita indistinctaq; magnitudo & massa. ¶ Nisi pondus iners. pigrũ & immobile omniq; arte carens. ¶ Congestaq; eodẽ. hoc ẽ. semina & primordia rerũ male coniunctarũ inter se diffidentia in eũdem locũ conducta & congregata. ¶ Semina uero oium rerũ sunt quattuor elemẽta, q̃ ut Lucretius ait & materiem & genitalia corpora & rerũ semina & corpora prima appellare solemus. ¶ Nullus adhuc mundo. Quale esset illud primum chaos, aptius iis declarat, qbus mundus postea fuit destinctus. Nã neq; sol inqt ullus erat, qui lumen funderet neq; ulla luna, q̃ mõ cresceret. mõ decresceret. nulla terra. nullũ mare. nullus aer uidebat. Sed oia unũ chaos erant. ¶ Nullus Titan. nullus sol. Nã Diodorus scribit. Cælũ ex pluribus uxoribus suscepisse filios qnq; & quadraginta. ex qbus decẽ & septẽ ex Titea ortos pprio noie singulos. Cõmuni aũt oẽs a matre appellasse Titanas. Sol aũt & luna ut Hesiodus ait, Hyperionis Titanis & Rheæ filii fuerũt. Vt uero sol & Titan & Titanus uocat sic luna Titãis appellat. ¶ Noua phœbe: noua luna. Singulis. n. qbusq; mẽsibus luna renouari uidet. Vt aũt phœbus pro sole. ita phœbe p luna ponit. Quod sit pura & nitida. Nã φοῖβος purus interptat. ¶ Repabat. renouabat. instaurabat. Cornua uero lunæ ascribunt ex aspectu. Illa nãq; habere uidet primis diebus, qbus a coitu solis digressa conspicit. pp quod ab ægyptiis lunæ, quam isidẽ uocant, bos sacrificat. ¶ Nec circũfuso pendebat in aere tellus, hoc est. nec terra suis ac ppriis põderibus sustẽtata in aere suspẽsa erat, queadmodũ nũc esse uidet. Nã terra idcirco mũdi centrũ esse dr, qa in medio elementorũ oium est sita. Sola aũt elemẽtorũ immobilis pmansit. ¶ Circũfusio in aere. Perite. Nã terra undiq; aerẽ habere physici demonstrant. Aer autẽ παρὰ τὸ ἄειν hoc est aspirando deducit. Nã illius motus uẽtos generat. ¶ Põderibus librata suis. hoc ẽ sua grauitate sustẽtata sic ut nulla ex pte sursum uersus trudi possit. sed in imo semp sidat. ¶ Nec brachia longo. hoc ẽ nec ullus Oceanus mediterranea maria effecerat, q̃ oceani brachia eẽ uident. ¶ Porrexerat, Extẽderat. ¶ Lõgo margine. lõga extremitate terrarũ, Nam margo uniuscuiusq; rei dr extremitas. Est aũt incerti generis nomẽ. ¶ Amphitrite. Sic ẽ legẽdũ, nõ amphitrites, ut qdam asserẽtes p Neptuno poni. Nã amphitrite oceani fuisse filia ab Hesiodo dr, q̃ cũ ppetuã uouisset uirginitatẽ, Neptunũ, q ipsius maritus eẽ cupiebat, aspernata ad Atlãtẽ cõfugit. Missus aũt delphin q postea in cælũ trãslatus est, ut scribit Hyginus ei Neptuni nuptias psuasit. Claudianus de pserpinæ raptu. Etiã Nerei a glauco Neptunũ gremio cõplectit amphitrite. Ponit aũt pro oceano uniuersam terram circũeunte. Dicitur autem ut ait Oriõ grammaticus. ἀπὸ τοῦ τρέιν. hoc est a terrendo. quod mare nauigantes ἀμφοτέρωθεν & ab utroq; latere terreat.

Chaos in quattuor elementa. — Cœlum — Vultus — Natura — Ianus — Inchoare — Moles — Iners — Titan — Titanis — Phœbus — Phœbe — Reparare — Cor. lunæ cornua — Brachia oceani — Margo — Amphitrite

¶ Sic

Sic erat instabilis tellus. innabilis unda.
Lucis egens aer. nulli sui sua forma manebat.
Obstabatq; aliis aliud. quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis. humentia siccis.
Mollia cum duris. sine pondere habentia pondus.
Hanc deus & melior litem natura diremit.

Nam cælo terras: & terris abscidit undas:
Et liquidum spisso secreuit ab aere cælum.
Quæ postq̃ euoluit: cæcoq; exemit aceruo:
Dissociata locis concordi pace ligauit.
Ignea conuexi uis & sine pondere cæli
Emicuit: summaq; locum sibi legit in arce.
Proximus est aer illi leuitate locoq;.
Densior his tellus elementaq; grandia traxit:
Et pressa est grauitate sui. circunfluus humor

¶Sic erat instabilis tellus. Mobilis. Significat autẽ nulli elementorꝝ in illo chao propriã fuisse naturam. ¶ Nulli sua formã manebat. hoc est nullum elementorꝝ propriã habebat figuram atq; naturã. ¶ Obstabatq; aliis aliud. hoc est inter se elementa puguabant, quia cõtrariæ qualitates in eodem erant subiecto, quod nunc fieri nõ põt, ut in eodẽ cõtraria simul existant. Neq; enim idẽ simul calidum & frigidũ, aut molle & durũ, aut graue & leue eẽ potest. ¶ Hanc deus. Narrat queadmodũ chaos illud qđ hactenus descripsit, in quattuor elemẽta a deo fuit trãsmutatũ, itaq; distinctũ, ut æther oĩum leuissimus supremũ occupauerit locum, Proximus aeri cesserit. Aqua & terra ꝑpter grauitatẽ ĩ imo resederint. Deus aũt ex stoicorꝝ sñia, ut eorꝝ interpretatione utar, qui Diogenẽ Laertiũ uerterũt, est aial ĩmortale rõnale pfectũ siue intellectuale, beatũ, a malo omni remotissimũ, ꝓuidentia sua mũdum & quæ sunt in mundo disponẽs oĩa, nõ tñ inesse illi humanæ formæ lineamẽta aiunt. cæterũ esse qdẽ opificẽ ĩmensi huius opis, sicuti & patrẽ omnium. Apuleius quoq; de deo, uetus inquit opinio est, q̃ in cogitatiõe oĩum hoĩum penitus insedit, deũ originis nõ hẽre auctorẽ. deũq; esse salutẽ & pseuerãtiã earꝝ, quas effecerit rerꝝ. Neq; ulla res est tã pstãtibus uiribus, q̃ uiduata dei auxilio, sui natura cõtẽta sit. Hãc opinionẽ uates secuti, ꝓfiteri ausi sunt oĩa Iouis esse plena. Cicero ẽt in cõsolatiõe, ut scribit Lactantius, deũ hoc mõ definit. Nec uero deus ipse q intelligit a nobis alio mõ intelligi põt, nisi mens soluta q̃dã libera & segregata ab oĩ cõcreatione mortali oĩa sentiens & oĩa mouens. ¶ Et melior natura. Meliorẽ naturã deũ uocat qui mens & cã a Platone appellat. Nã Plato quoq; ut Diogenes Laertius ait, duo rerꝝ principia posuit, Deũ & materiã quã informẽ & infinitã esse ait. Eamq; in quattuor elemẽta ignẽ, aerem, aquã, terrã a deo siue mente fuisse conuersam asserit. Hoc idẽ & Stoici senserunt, q unum esse deũ aiũt, ipsumq; ut Sene. scribit & naturã & mentẽ et fatũ & Iouẽ multisq; aliis noibus appellatum ex informi materia primũ quattuor elemẽta genuisse. Nihil ãt aliud est natura, ut idẽ Seneca ait, q̃ deus & diuina q̃dã rõ toti mũdo & partibus eius inserta. ¶ Diremit, dissoluit. Proprie aũt dirimi dicunt lites & ꝓlia, cũ dissoluunt atq; tollũtur. Alludere autẽ ad id uidet Naso qđ empedocles ait ex illa rerꝝ cõfusiõe primũ oĩum litẽ extitisse, mox amicitiã atq; cõcordiã, q̃ oĩa fuere copulata. ¶ Ab aere spisso. Crasso ĩ quo & nubes gñant & pluuiæ. Liqdũ ãt cælũ ꝓ æthere posuit. Nã æther & purissimus est & ab oĩ ꝑturbatiõe alienus. ¶ Liqdũ. Purꝝ. Clarꝝ. limpidũ. ab oĩ corruptõe remotũ. ¶ Secreuit. sepauit, atq; distixit. ¶ Quæ postq̃ euoluit. Posteaq̃ inqt deus quatuor elemẽta explicuit, ac ex illo aceruo, qđ chaos dicũt, eduxit q̃uis locis disiũcta forẽt, q̃dã tñ cõcordia ea copulauit. Nã ut aiunt physici elemẽta primis quattuor qualitatibus parti iter se cõueniũt, partim a se inuicẽ dissident. Ignis. n. cũ sit calidus & siccus aeri qdẽ caliditate copulat, ab eodẽ uero siccitate qua terræ similis est sepat. Aer cũ humidus sit & calidus, humiditate aq̃ rñdet. caliditate repugnat. Nã aqua humida est & frigida. Et frigiditate qdẽ sibi terrã cõciliat. humiditate uero eandẽ ab se alienat. Nam terra frigida ẽ & sicca. ita hac pace tam cõcordi elemẽta ĩter se uident fuisse copulata. ¶ Ignea uis. periphrasis ẽ ætheris atq; ignis, qui supremũ ꝑpter leuitatẽ sibi locũ uẽdicauit. ¶ Sũma arce. excelsa et alta. Nãq; arces in eminentioribus urbiũ locis ex edificari solẽt. ¶ Legit. elegit. ¶ Proximus ẽ aer illi. Aer inquit & leuitate & loco ꝓxie ad ignẽ æthereq; accedit. Nã aer si terræ aq̃ue cõparet leuis est. Si ætheri grauis. ¶ Dẽsior his tellus. hoc ẽ. crassior & grauior. ¶ Elemẽtaq; grãdia traxit hoc ẽ, ꝑtes magnas et grauiores ex illo aceruo secũ traxit. Proprie aũt illo uerbo traxit, usus est poeta. Nã ui q̃dã naturali oĩa grauia & põderosa deorsum trahunt. Elemẽta uero ꝓ ꝑtibus posuit. Nã elemẽtũ ẽ, ex quo primo ꝓdeũt q̃ fiũt, & in qđ extremũ resoluunt. ¶ Et pressa ẽ grauitate sui. hoc ẽ. ob suã grauitatẽ in infimũ locũ descẽdit. Oẽ. n. graue natura deorsum tẽdit. Videt aũt qbusdã Ouidi. tertiũ ab igne locũ terræ assignare, cũ in ultimũ detrusam fuisse pp grauitatẽ ĩmobilitateq; cõstet. Sed Ouidius scite recteq; loquit. Nõ. n. ĩfima loca. sed ultima terrarꝝ ab aqs occupata fuisse ait, neq; uulgi opinionẽ hoc loco sequit, ut qdã aiũt, q aquã ultimum elemẽtũ eẽ putãt, qa totã inundari terrã ab aqua nõ uidẽt Sed aqua idcirco ab inundatiõe totius terræ arcet, ut terrenis aialibus in primisq; homini loca nõ desint. Quod si hoc non fuisset: aqua nõ minus q̃ aer undiq; totam terram complecteretur. Id quod innuit Ouidius cũ inquit.

Ligdũ

Secernere

Qualitates elemẽtorũ

Deus

Melior natura

Elementum

Dirimere

Vltima possedit:solidumq; coercuit orbem.
Sic ubi dispositam:quisquis fuit ille deorum,
Congeriem secuit,sectamq; in membra redegit,
Principio terram,ne non æqualis ab omni
Parte foret,magni speciem glomerauit in orbis.
Tum freta diffudit,rapidisq; tumescere uentis
Iussit,& ambitæ circūdare littora terræ.
Addidit & fontes & stagna immensa lacusq;
Fluminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.
Quæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa.
In mare perueniunt partim,campoq; recepta
Liberioris aquæ pro ripis littora pulsant.
Iussit & extendi campos.subsidere ualles.
Fronde tegi siluas.lapidosos surgere montes.
Vtq; duæ dextra cælum,totidemq; sinistra
Parte secant zonæ.quinta est ardentior illis.
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura dei,totidemq; plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media est:non est habitabilis æstu.
Nix tegit alta duas.totidem inter utranq; locauit
Temperiemq; dedit mista cum frigore flamma.
Imminet his aer,qui quāto est pondere terræ.
Pondere aquæ leuior,tanto est onerosior igne.
Illic & nebulas.illic consistere nubes
Iussit:& humanas motura tonitrua mentes.
Et cum fulminibus facientes frigora uentos.
His quoq; non passim mundi fabricator habendum
Aera permisit.uix nunc obsistitur illis,

¶Solidūq; coercuit orbē.hoc est.continuit solidū & durū terræ orbē.Coercere.n.eā nō posset,nisi undiq; ipsam cōplecteret.Mediam nāq; oium elemētorū terrā,esse physici in primisq; Stoici affirmāt.Vñ & mūdi centrū eē phibet. ¶Sic ubi dispositam.Hoc loco & quattuor describit elementa,& ea qbus unūquodq; ipsorū est instructū.¶Quisqs fuit.Innuit se ignorare quisnā deorū ille fuerit,qui quattuor elementa distinxit.¶Secuit.separauit ac diuisit.¶In membra redegit.In partes diduxit.¶Principio terrā.Posteaq̃ inquit Chaos in quattuor elementa distinxit,effecit ut undiq; terra foret rotunda,uariisq; rebus institueret.¶Ne nō æqualis.hoc est,ut æqualis undiq; eēt.Duæ.n.negatiōes affirmationem constituunt.¶Glomerauit.effecit in similitudinē magni globi & pilæ,q̃ ex omni parte sibi est æqualis. Glomerare enim ē glomū globūq; q undiq; rotundus est efficere.A glomo autē ac potius glomere.Nā utroq; modo declinat ut ait Priscianus,glomero uerbū deriuat.¶Tum freta diffudit.hoc est.maria mediterranea immisit.Nā freta ꝓprie dicunt maria angusta inter duas terras existētia,a feruēdo deducta,quos græci ꝓthmos uocāt.¶Tumescere.Inflari.in tempestatē erigi.¶Rapidis uentis.Rapacibus Omnia secum rapientibus.¶Iussit,Voluit.ut Terētius.Iubeo cremetū saluere.Iubere autem ꝓprie est imperare.¶Ambitæ terræ.Vndiq; a mari circūdatæ.Littora autē ꝓprie maris dicunt.Nā littus est,ut celsus definit quousq; maximus fluctus a mari pueit.idq;.M.Tulliū ait primū cōstituisse,cū arbiter electus foret.¶Stagna imēsa.Maximas paludes.¶Cinxit.circūdedit.¶Obliqs ripis.Nō rectis.Ripæ aūt ꝓprie sūt fluminū.Vñ ripariæ hirūdines dictæ q̃ in fluuiorū ripis nidos faciūt.¶Flumina decliuia.ꝓna ac deorsū labētia.¶Quæ diuersa locis.Fluminū naturā describit.Nā qdā ab ipsa sorbēt terra,qdā in mare deferunt.¶Cāpoq; recepta.Cāpus est terræ planicies,sed hoc loco ꝓ æquore ponit.¶Pro ripis littora pulsant.Percutiunt ac ut uerbo utar Pliniano lancināt.Elegāter aūt littora a ripis distinxit.Littora nāq; maris.fluminū ripæ dicunt.¶Iussit & extēdi cāpos.hoc ē.terræ planicies dilatari.¶Subsidere ualles.in ima descēdere.Vallis aūt ea oblōga cōcauitas dicit,q̃ est inter duos mōtes uicinos.Vñ uallicula diminutiuū deriuat.¶Frōde tegi siluas.hoc est.arbores in siluis nasci.est.n.Synegdoche.Nā & a pte totū intelligimus,& singularē numerū ꝓ plurali accipimus.Hāc uero figurā ēt i soluta oratiōe freqnter usurpamus.¶Tegi,coopiri.¶Lapidosos surgere mōtes.hoc ē,montes saxosos i altū tolli.Mons.n.nihil ē aliud q̃ terræ tumor.Vñ ēt mōtes tumuli dicunt.Iussit aūt uerbū est subaudiendū.¶Vtq; duæ dextra cælum.Quinq; Zonis & circulis cælum secatur in quinq; partes,qbus distinguit ēt terra.Earū duæ ultimæ frigore rigent.mediā sol urit,reliquæ inter frigus & calorē ita sūt tēperatæ,ut in iis demū animātes habitare possint.q̃q̃ illarū altera in qua eē dicūt antipodes nobis penit⁹ ignoretur.¶Parte dextra,Quæ ad arcticū uergit polū ptē dextrā uocat poeta,ut sinistrā ad antarcticū.¶Zonæ.Cingula circuli.Zona uero apud græcos significat & ptē corpis q̃ cingit & cingulū ipm,ut thorax & pectus dicit & ipsius pectoris tegmētū.¶Quinta ē ardētior illis,Quintā poeta mediā uocat,quā idcirco ardētiorē eē ait,qđ per eam sol decurrit.¶Onus inclusum.Periphrasis ē terræ.Nam terra q̃ est pōderosa qnq; zonis cōtinet atq; distinguit.¶Plagæ.Regiōes.Qua in significatiōe corripit prima syllaba,q̃ ꝓducit cū uulnera significāt.¶Æstu.Feruore ac nimio calore.¶Totidē iter utrāq; locauit.hoc est.duas tēperatas iter extremas & mediā collocauit,q̃ idcirco sunt temperatæ,quia & frigore participāt & calore.¶Imminet his aer.Nūc aerē ita describit,ut oia q̃ in eo fiūt,cōmemoret.¶Tāto est onerosior.pōderosior grauior.¶Illic & nebulas.In illo inquit aere & nebulæ cōsistūt & nubes.Eleganter aūt inter nebulas & nubes differētiā signauit poeta.Nebulæ.n.dicunt uapores densi haud longe a terris aqsue recedentes.Nubes aūt uapor est humidus in sublime egressus,cuius dēsitate sol obūbrat.¶Et cū fulminibus.Fulmina quoq; inqt & uēti frigora adducētes in aere generant.Fulmē autem ignis est ex concursu uentorū elisus in terrāq; delatus.Fluminū uero multa sūt genera de qbus copiose Plinius scribit.Vētus aūt ē ipetus aeris in unā ptē fluētis.Vēti uero principales sunt quattuor,quos elegāter Ouidi.describit.Ois sane uentus frigidus est natura,quāuis auster qui per torridā zonā trāsit,calidus esse uideat.¶Motura.cōmotura ac terrefractura.¶Vix nūc obsistit illis.hoc est.cum difficultate resistit uiolentiæ uentorū,q̃uis unicuiq; eorum propria loca fuerint assignata.Quod si totus aer illis fuisset permissus,de rebus humanis actum foret.

¶Sua flamina.

Secare
Terræ descriptio
Zonæ quinq;
Glomerare
Græcū
Aetis descriptio
Tumescere
Iubere
Ambire
Littus
Ripa
Cāpus
lancino
Subsidere
Vallis
Mons
Zona
Thorax
Plaga
Æstus
Nebulæ
Nubes
Fulmen
Ventus

mihi æquē ... aeris ...

Cum sua quisq; regat diuerso flamina tractu,
Quin lanient mundum tanta est discordia fratrum.
Eurus ad auroram nabatæaq; regna recessit:
Persidaq; & radiis iuga subdita matutinis.
Vesper & occiduo quæ littora sole tepescunt:
Proxima sunt zephyro. scythiam septemq; triones
Horrifer inuasit boreas. contraria tellus
Nubibus assiduis pluuioq; madescit ab austro.
Hæc super imposuit liquidum & grauitate carentem
Aethera, nec quicq̄ terrenæ fecis habentem.
Vix ita limitibus discreuerat omnia certis,
Cum quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
Sidera cœperunt toto fulgescere cælo.
Neu regio foret ulla suis animalibus orba:
Astra tenēt cæleste solum: formæq; deorum.
Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ.
Terra feras cepit. uolucres agitabilis aer.

¶ Sua flamina. suos spiritus. ¶ Diuerso tractu. diuersis regionibus. Nā eurus ab oriente, zephyrus ab occidente, Auster a meridie, Boreas a septentrione flate dicuntur. ¶ Quin lanient mūdū. dissipēt ac dilacerēt. ¶ Tāta est discordia fratrū. Pulchra acclamatio, quali Virgilius quoq; utit. Tātæ molis erat romanā cōdere gētē. Vēti aūt idcirco fratres dicūt, qd̄ auroræ & astræi gigātis filii fuisse fingūt.

Quattuor uētorū regiōes

¶ Eurus ad aurorā. Quēadmodū singuli e principalibus uētis singulas mūdi partes sint sortiti, pspicue elegāterq; describit poeta.

Quattuor mundi ptes

Notū est aūt mūdū in quattuor partes distigui in oriētem, occidētē, meridiē, & septētrionem.

Eurus

Aetheris descriptō

Eurus aūt ἀπὸ τῆς ἕω ῥέων, qd̄ ab oriente flat noiat, q latine dicit uulturnus a cōtinēti uulturis uolatu, cui similis eē uidetur.

Vulturnus.

Nabatæus

¶ Nabatæa regna orientalia. Nabath.n. Ismaelis filius, ut Iosephus in antiqtatibus iudæorū scribit, Vna cū undecim fratribus suis oēm terrā ab Euphrate ad mare rubrū usq; positā tenuit, Nabatæamq; puinciam nominauit. Vñ Nabatæa regna fuere appellata.

Persis

¶ Persidaq;. Persis q̄ & persia dicit regio est Indiæ finitima. Variis aūt modis orietem, unde flat Eurus describit. ¶ Iuga subdita. Montes subiectos. ¶ Radiis matutinis. Radiis solis exorietis.

Matuta

Matuta.n. eadē esse cū aurora quæ antecedit solē, phibet. Vnde matutinus declinat.

Zephyrus Fauonius

¶ Vesper & occiduo. Euro cōtrarius Zephyrus, quē fauoniū qd̄ satis omnibus faueat, latini appellāt, ab occidēte flat. ¶ Proxima sunt zephyro. Zephyrus uētus est occidētalis ἀπὸ τοῦ ζωὴν φέρειν. hoc est a ferenda satis omnibus uita.

Boreas. Aquilo

¶ Scythiā septēq; triones. Boreas uētus est frigidissimus flans a septētrione, qui latine ab impetuoso aquilæ uolatu Aquilo nominatur. Boreas aūt dictus est ut scribit orion a strepitu quē efficit, uel ut alii uolunt ἀπὸ τῆς βορᾶς. hoc est. a nutrimento, qd̄ corpora maxime nutriat & sana faciat.

Scythia

Scythia aūt regio ē ad septētrionem sita a Scytha rege denoiata. ¶ Septemq; triones, Prisca lingua triones boues dicebantur aratorii.

Triōes Septentriones. Tmesis

Septem aūt stellæ ita in ea parte cæli sunt collocatæ, ut palustrū cum bobus effingere uideantur, quæ & septētriōes uocantur, & illi regioni septētrioni nomen imposuerūt. Non est autem hoc loco tmesis, ut qdam putant, qui eam temesin imperite uocant. cum bisyllaba dictio sit. nō trisyllaba. Sunt.n. duæ dictiones, q̄ iūctæ quidem septētrionis nomen efficiunt. ¶ Horrifer. horrorē ac frigus ferēs. ¶ Contraria. tellus hoc est. meridionalis plaga septētrioni contraria.

Hauster

¶ Pluuio austro. Hauster uentus est calidus & pluuiosus a meridie flans, qui græce dicitur notus ἀπὸ τῆς νοτίδος. hoc ē ab hūiditate. Hauster aūt ab haurienda aqua latine uocat. Qui plura de uētis uidere cupit, legat & Vitruuiū & Pliniū. & A.G. & Senecā de qōnibus naturalibus. Illi nāq; plures uētos cōstituūt. Cæterū Ouidius Homerū Virgiliūq; est secutus, q singulis cæli regiōibus singulos attribuūt uētos. ¶ Hæc sup imposuit. Aeri inqt quo uēti regnāt supimpositus ē æther. & q grauitate & omni perturbatione caret. Vnde Lucanus. Pacē summa tenent. ¶ Liquidum æthera. purū ab omniq; fece & pturbatione remotum.

Aether

Aether autem qui ἀπὸ τοῦ αἴθειν. ut q̄dam putant hoc est ab urendo. Vt uero scribit Aristoteles ἀπὸ τοῦ ἀεὶ & θέειν hoc est a semper currendo deriuatur. Idem esse cū cælo a Cicerone perhibetur, in quo igneæ formæ cursus determinatos efficiunt. ¶ Vix ita limitibus. Cum primum inquit elementa sic fuere distincta, ut superius ē descriptum, stellæ quæ antea latuerāt, totum cælum illustrare cœperunt.

Discernere

¶ Discreuerat. distinxerat. Vnde discreti homines a uulgo appellati cœperunt, q res diligēter discernere sciunt. Deus aūt siue melior natura subaudiat.

Sydera

¶ Limitib⁹ certis. hoc est. terminis fixis ac immutabilib⁹. ¶ Sub ipsa massa: sub ipso aceruo, quod chaos prisci uocarunt. ¶ Pressa. Sidera. compressa ac coercita, ne splendorem suum emittere possent.

Sidus

Sidus autem latinum est nomen, neq; cum y græco scribendum, ut quidam putant. Est uero sidus id quod græci ἄστρον uocant, hoc est signum ex multis stellis compositum.

Stella

Stellæ enim sūt singulares ac solæ neq; cum aliis mistæ quæ ἀστέρες a græcis appellantur, ut sunt planetæ. Sidera uero ex pluribus constant stellis, ut Aries. Taurus. Corona, ut Macrobius in somniū Scipionis scribit.

Neu

¶ Neu regio. Animalibus ita mūdi partes fuerunt exornatæ, ut dii & astra cælum tenerent. pisces maria sortirentur. Feræ terras occuparent. Volucribus aer sit assignatus. ¶ Neu, pro & ne. ¶ Orba. priuata. ¶ Suis animalibus, propriis ac ipsi conuenientibus. ¶ Astra tenent cæleste solum. Eorum sequitur opinionē qui aiunt sidera & deos esse animalia, propter quod in definitiōe hominis mortale apponitur, ut a stellis & diis q̄ sūt immortalia distinguatur.

Homo Solum

Est enim homo animal rationale mortale. Solum autem est quicquid rem aliquā sustinet, ut nauium pisciumq; mare dicitur esse solum. hominum uero terra. auium aer. siderum ac deorum cælū.

Exul

Vnde etiam natale solum patriam dicimus. & exulem qui ex patria sit expulsus. quasi extra solum sit eiectus.

Cedere

¶ Cesserunt. proprie dixit. hoc est in diuisione optigerūt. Cedere nāq; interdum significat in ius alicuius uenire. ut hoc mihi cedit. idest in ius meum transit. alias cedere est abire. & locum dare. ¶ Nitidis piscibus. Splendidis ob assiduam lotionem. ¶ Terra feras cepit. idest. Terra animalia bruta accepit.

Fera Volucris Agitabilis

Feræ enim quamuis proprie pro iis animalibus quæ feritatē habent accipiantur, ut sūt pardi. Leones. ursi, a poetis tamen frequenter pro omnibus brutis ponuntur. Feræ autem dictæ sunt quod toto corpore ferantur. ¶ Volucres. Aues a uolando dictæ. Volucris interdum est adiectiuum & alatum significat ac uelox. ¶ Agitabilis aer. mobilis qui facile huc atque illuc impellitur.

Sanctius his animal mentisq; capacius altae
Deerat adhuc: & quod dominari in caetera posset.
Natus homo est. siue hunc diuino semine fecit

Ille opifex rerum: mundi melioris origo:
Siue recens tellus seductaq; nuper ab alto
Aethere cognati retinebat semina caeli.
Quam satus Iapeto mistam fluuialibus undis
Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum
Pronaq; cum spectent animalia caetera terram,
Os homini sublime dedit caelumq; uidere
Iussit, & erectos ad sidera tollere uultus.
Sic modo quae fuerat rudis & sine imagine tellus,
Induit ignotas hominum conuersa figuras,
Aurea prima sata est aetas, quae uindice nullo
Sponte sua, sine lege fidem rectumq; colebat.
Poena metusq; aberant. nec uerba minantia fixo
Aere ligabantur. nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui. sed erant sine iudice tuti.
Nondum caesa suis: peregrinum ut uiseret orbem:
Montibus in liquidas pinus descenderat undas.
Nullaq; mortales praeter sua littora norant.

¶ Sanctius his aial. Vltimus aialiū homo ex terrae limo ad imaginem & similitudinē dei fuit creatus siue a deo totius mundi opifice: quod uerū esse constat. siue a Prometheo Iapeti filio: qđ poetae finxerunt. ¶ Sanctius his aial. Feris. piscibus. & auibus. non diis hoiem sanctiorē perfectiorē accipiamus. ¶ Altae mētis. pfunde memoriae magniq; ingenii. ¶ Et qđ dñari in caetera posset. Qđ i reliq̄ iperiū hr̄et. oia. n. ptāti hois de⁹ subiecit. ¶ Ille opifex rerū periphrasis ē dei. nā de⁹ rerū oium ē auctor. ¶ Seducta. separata. ¶ Cognati caeli. simul nati. Nā terra una cū caelo ex illo aceruo qđ chaos uocarūt, orta eē phibet. ¶ Quā sat⁹ Iapeto. hoc ē. Prometheus Iapeti filius. Qui si fuerūt hoies, falsum ē hoiem primū a Prometheo ex terra cū aq̄ cōmixta fuisse formatum. Sed cū fabula sit: minie mirādū ē si lōge a ueritate abest. ¶ Finxit. formauit. ¶ In effigiē. In similitudinē. & imaginē. ¶ Moderātū regētiū & gubernātiū. ¶ Pronaq; cū spectent Colligit hoiem ad imaginē & silr̄itudinē Dei fuisse creatū. cū. n. alia aialia curua sint iterrā hō sol⁹ ore sublimi ad caelūq; erecto pdit⁹ est, ut deū ad cuius effigiē creatus est, assidue contempletur, & caelū, unde originē traxit, ituea tur. Videtur aūt Poeta ex scđo Cicerōis de natura deorū uolumine haec sumpsisse. Ita nāq; illic est scriptum. Ad hanc prouidētiā naturae tam diligētem tāq; solertē q̄ adiungi multa possunt, ex qbus intelligat̄, quātae res hominibus a diis q̄q; eximiae tributae sint: qui primū eos humo excitatos celsos & rectos constituit, ut deorū cognitionē caelū intuentes cape possent. Sunt. n. ex terra hoies non ut incolae & habitatores, sed quasi spectatores superarū rerū atq; caelestium, quarū spectaculum ad nullū aliud genus animantium pertinet. ¶ Caelūq; uidere iussit. Sic Cicero in legibus. Cū caetera animantia abiecisset ad pastum, solum hoiem erexit ad caeli cognitionē. ¶ Sic modo. Hoc inqt modo terra, & ex illa rerū cōgerie fuit educta. & homines antea sibi ignotos accepit. ex quorū uariis moribus quattuor distictae sunt aetates. quae a metallorū noibus fuerūt appellatae. ¶ Sic modo. nuper. pauloante. ¶ Sine imagine. sine forma & facie. ¶ Induit. accepit. ¶ Conuersa. In figurā eam q̄ habet cōmutata. ¶ Aurea pria. sata est aetas Ex uariis hominū moribus quatuor aetates effectae uidētur, qbus pro morū qualitate a metallis noia iposita fuere. Prima. nāq; aurea fuit appellata, qđ optimis moribus illo tpe quo Saturnus regnauit, hoies floruerint. Secūda argentea, qđ quo tēpore caepit regnare Iupiter, in uitia homines inclinare coeperūt. Tertia aerea, quā bella occuparunt. Quarta ferrea quod i ea a nullo crudelitatis genere se homines abstinere cōstat. ¶ Sata. seminata ac ex moribus hominū effecta. ¶ Quae uidice nullo. hoc est. punitore & castigatore. ¶ Rectūq;. honestum ac uirtutes. ¶ Nec uerba minantia. Periphrasis est legum atq; edictorum, quae in aes incisa ut ab omnibus legi possent, publicis parietibus affigebātur. ¶ Nec supplex turba. Nā aureae aetatis tempore null⁹ erat iudex, cum oēs essent pares ac sponte recte agerent. Primum autem capitis iudiciū in Areopago actū fuisse Plinius in septimo naturalis historiae narrat. ¶ Ora. Faciem. & uultum. ¶ Tuti. Securi. & ab omni iniuria remoti. ¶ Nōdum caesa suis. Tūc inquit nemo ad nauigādum naues fabricatus ē. Vnusquisq;. n. suis locis contentus erat. Primus uero Danaus ex Aegypto in graeciam aduectus eē naui scribitur. Ante. n. ratib⁹ nauigabatur i rubro mari ab erythra rege inuentis. Reperiūtur tñ qui Mysos & Troianos priores illas excogitasse in Hellesponto putent, cū transirent aduersus Thracas. ¶ Peregrinū orbem. Hoc est alienas terras. Totū. n. pro parte p synegdochen positū est. Nā orbis pro tota ponit̄ terra. Vñ etiam orbem terrarū dicere solemus. Peregrina autē terra dr̄ in qua quis peragrat, q in ea non sit natus. Peregrinus nāq; dr̄ qui aliena loca peragrat. ¶ Viseret. Ad uiuendum iret. ¶ Pinus Arbor. Speciem enim pro genere frequenter ponunt poetae. Est autem pinus quae ad picea dicitur, arbor montana ex qua naues cōficiuntur. ¶ Mortales. Hoies.

Modo
Effigies
Aurea aetas
Vindex
Primū capitis iudiciū
Orbis terrae
Peregrinus
Visere
Pinus

¶ Nondum

Nondum præcipites cingebant oppida fossæ.
Non tuba directi. non æris cornua flexi.
Non galeæ. non ensis erat. sine militis usu
Mollia securæ peragebant otia gentes.
Ipsa quoq; immunis rastroq; intacta, nec ullis
Saucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
Contentiq; cibis nullo cogente creatis
Arbuteos fœtus montanaq; fraga legebant,
Cornaq; & in duris herentia mora rubetis.
Et quæ deciderant patula iouis arbore glandes.
Ver erat æternum. placidiq; tepentibus auris
Mulcebant zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat.
Nec renouatus ager grauidis canebat aristis.
Flumina iam lactis. iam flumina nectaris ibant.
Flauaq; de uiridi stillabant illice mella.
Postq̃ saturno tenebrosa in tartara misso.

¶Nondum præcipites. Nulla tunc inquit oppida erant.
Primi uero Aegyptii oppidũ Diospolin ædificasse narrã
tur. In græcia aũt cæcrops oppidũ a se cæcropiam appel
lauit, quæ nunc est arx athenis. Aliqui argos a phoroneo
rege ante conditũ uolunt. Quidã & sicyonem. Oppidum
Oppidũ autẽ ab ope danda appellatũ esse scribit Pompeius, qđ in
belli periculis oppidãis
opem ferat. ¶ Præcipi=
Preceps tes. altæ. Vnde se qs præ
cipitem dare pót. ¶ Nõ
tuba directi. Nulla tunc
inqt bellica instr̃a in usu
erãt. Nam tubas. bucci=
nas & cornua, ut Vege=
tius scribit i exercitu ha
Tuba bebãt Romani. Tuba
uero quæ directa est uo
buccina catur. Buccina quæ in se
Cornu metipsam æreo circulo
Lituus flectitur. cornu quod ex
uris agrestib⁹ argẽto ne
xum temperatũ arte, &
spiritu canẽtis flatu soni
tũ emittit. ¶ Tubæ aũt
æreæ iuẽtor omniũ pri
mus Piseus Tyrrhenus
fuisse a Plinio scribitur.
¶ Nõ æris cornua flexi.
periphrasis est litui. Nã
lituus tuba est iflexa, &
uirga qua augures tem
plum designabant. ¶ Nõ galeæ. nõ ensis erat. galea teg=
Galea men est capitis ferreũ. Galeã uero gladium qui & ensis di
citur & hastã lacedæmonii inuenisse traduntur. ¶ Sine
militis usu. Sine militis opera. hoc ẽ sine bello & præliis
Miles Primi autem Afri prælium contra Aegyptios fecere fusti
bus. quos phalãgas uocãt. Miles aũt dictus est a mille, ut
Eutropius scribit, qđ cũ Romulus initio mille ex popu=
lo delectos armasset, a numero milites appellauit. Vel qđ
minime mollis ἀπὸ τοῦ ὤθει ut ait Donatus. ¶ Mollia
otia suauia & delicata ab effectu. quod molles mites ac
delicatos hoĩes reddũt. ¶ Peragebant. exigebãt usq; ad ui
tæ finẽ. ¶ Ipsa quoq; imunis. Terra inquit sine ullo cultu
oĩa uictui animaliũ necessaria abũde suppeditabat. ¶ Im
Immũis mũis. aut a cultura, ut dicimus aliquẽ ab officiis ciuilib⁹
imunem. aut sine ullo seminũ munere. Semina. n. q̃ terræ
Rastrũ cõmittuntur, munera in ipsam collata uidẽt. ¶ Rastro.
ligone. sarculo. Est. n. instr̃m ad excolendã terrã accõmo
datum. ¶ Saucia. uulnerata. Cum. n. terra proscinditur
aratris, maxima tum uulnera pati uidetur. ¶ Nullo co=
gente. nullo colente agros. Qui enim agros colit, cogere
arbutus ipsos uidet, ut fructus emittant. ¶ Arbuteos fœtus fruct⁹
arbuti, q̃ est arbor admodũ humilis poma ferens rubicũ=
Vnedo da. Paulo fragis maiora q̃ & arbuta & unedones uocan
tur ab uno edẽdo. Sũt. n. gustu in iucũda, ut Pli. ait. ¶ Mõ
Fragũ tanaq; fraga. Perite. nam in montibus fraga rubicunda
ex herbulis colliguntur. Virgilius, & humi nascentia fra
Cornũ ga. ¶ Cornaq;. Poma sunt rubicunda, quæ & propter
nucleorũ duriciẽ lapidosa a Virgilio dicunt. Lapidosaq;
Morũ corna. ¶ Mora. Poma q̃ in rubis nascẽtia sunt nigra: un=
de & nomen. Maurũ nãq; significat nigrũ. Quæ uero in
arbore nascunt ante mortẽ. Thisbes alba fuisse dicitur.
Rubetũ ¶ In duris rubetis, asperis & spinosis. Rubetũ autẽ dicit
Rubeta locus rubis & spinis cõsitus, ut oliuetũ oliuis. Rubeta ue
ro est rana psentissimi ueneni in rubetis uiuens. Vñ & no
men accepit. ¶ Et quæ deciderãt. Glandibus quoq; inqt
quæ ex quercubus arboribus ioui dicatis cadebant: uesce
bantur illi hoies primi. ¶ Ver erat æternũ. Nullæ tunc in
quit erant nationes tempoꝝ, sed zephyri assidue flantes si
ne ullo semine nascentes sic fouebãt flores, ut uer semper
esse uideret. Zephyrum autẽ in cã esse ut flores nascantur
auctor est Catullus & ante illum Hesiodus cuius uersus
sic uertit. Aura parit flo
res tepidi fæcũda fauo=
nis. Nã Zephyros ut di
ximus latine fauonius
appellat. Aura aũt est te Aura
nuissimus uenti flatus
ab aere accusatiuo per
coagmentationẽ dicta,
¶ Mulcebant. leniebãt. Mulcere
fouebant. ut nimio neq;
calore neq; frigore are=
scerent. ¶ Mox etiam
fruges tellus. Fruges di Fruges
cuntur omnes fructus
quicunque e terra na=
scũtur. in quibus poma
quoq; cõnumerant. Vñ
& arbores frugiferæ a
Plinio uocant. ¶ Nec re Argentea
nouat⁹ ager. Tũc mini ætas
me op⁹ erat agros reno
uare cũ singulis, qbusq;
annis sine ullo cultu fru
mẽta ferret. Est ãt noua
lis piphrasis. Nouale. n. noualis
siue noualis. Vtroque enim modo dicitur, aruum est
quod alternis annis seritur ut Plinius scribit. ¶ Canebat. Canere
canescebat & canus fiebat. Nam agri frumẽtis maturis
quodam mõ canescere uident. ¶ Grauidis aristis. Plenis Arista
granoꝝ spicis. Aristas enim quæ sunt partes spicæ pri=
mum arescentes. Vnde & nomen sumpserunt, pro ipsis
spicis posuit. ¶ Iam flumina nectaris ibant. Nectar po= Nectar
tio deorum est suauissima. Dictum quod qui illud bibit
in iuuenili ætate cõtineat, quasi neocectar. κατ' ἀντίφρασιν
παρὰ τὸ νέον καὶ τὸ ἔχω qđ est iuuenẽ cõtineo: & p syncopã
nectar. Vnde & Hebe dea iuuentæ ipsum, ministrare fer=
tur. ¶ Flaua mella. a colore dicuntur. Flaus autem color, Flauus
ut inquit Gelius ex uiridi albo & russo constat. ¶ Stilla= Stellare
bant. guttatim cadebant. ¶ De uiridi illice. Speciem pro
genere posuit. Nam illicem pro omni arbore accipim⁹.
Tametsi Illicem pro quercu uidetur potius posuisse. Nã
mellis ros maxime illius arboris frondibus etiam ab He
siodo insidere perhibetur. Vnde Virgilius. Et duræ quer
cus stillabunt rosida mella. Illex autem arbor est glandi Illex
fera Ioui consecrata. Ea uero enumerat poeta, quibus pri
mi illi homines uitam fœlicem uiuebant. ¶ Postquã Sa=
turno. Aureæ ætati qua Saturnus regnauit: subnectitur
argentea, in qua regnauit Iuppiter, quæ ut aurea deterior.
sic est ænea melior. Primus autem omnium Iuppiter uer
illud aureæ ætatis perpetuum in quatuor tempora com
mutauit. Ver. æstatem. autũnum. hyemem. tũq; primum
calores atq; frigora aerem infestare cœperunt. ideoq; ho
mines antra & speluncas p domib⁹ habitare atq; agros saturno
colere coacti sunt. ¶ Postq̃ Saturno. hoc est postquã mor
tuus est Saturnus. Nam illi mitti in tartara dicuntur qui
moriuntur. Saturnus uero Vrani & Vestæ filius auxilio.
Titanum fretus cum Ioue filio imperium orbis occupã=
te congressus ab illoq; Cretæ regno pulsus ad Ianum Ita=
liæ regem cõfugit, a quo benigne susceptus & in partem
regni admissus, urbem condidit in iis locis, ubi nunc est

Sub ioue mundus erat, subiitq; argentea proles
Auro deterior. fuluo pretiosior ære:
Iupiter antiqui contraxit tempora ueris:
Perq; hyemes æstusq; & inæquales autumnos,
Et breue uer spatiis exegit quattuor annum.
Tum primum siccis aer feruoribus ustus
Canduit: & uentis glacies astricta pependit.
Tum primū subiere domos. domus antra fuerunt:
Et densi frutices: & iunctæ cortice uirgæ.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt, pressiq; iugo gemuere iuuenci.

Tertia post illam successerat ænea proles
Sæuior ingeniis & ad horrida promptior arma,
Non scelerata tamen. de duro est ultima ferro.

saturnia

Roma, quam de suo nomine Saturniam appellauit. Loca sane edita uocari Saturnia in Sicilia præsertim & Italia Diodorus scribit. Eo quod saturnus urbium arces locaq; munitiora apud omnes occuparit. Saturnus aūt est appellatus, ut Cicero scribit quod saturetur annis. Ex se enim natos idcirco comedisse fingit, quia consumit ætas temporum spatia annisq; Præteritisq; insaturabiliter expletur. Saturno autem Ianus qui cum eo regnauit, cū subito non comparuisset, saturnalia excogitauit, ac primum terram omnem ditioni suæ parentem saturniam nominauit. Aram deinde illi & sacratam quam deo condidit, quæ saturnalia uocauit, obseruare igitur eum iussit maiestate religionis quasi uitæ melioris auctorem. Simulacrum eius indicio est, cui falcē insigne messis adiecit. Hæc & multo plura de Saturno Macrobius. Eorum autem sequitur opinionem poeta, qui aiunt saturnum a Ioue filio regno fuisse pulsum, & apud inferos relegatū. ¶ Tenebrosa in tartara. Tenebrarum plena. Tartarus locus ē apud iferos profundissimus. Dictus παρὰ τὸ συντεταράχθαι quod in ipo cōturbata & confusa sint omnia. Innuit autem saturnum regem fuisse Cretæ, eoq; mortuū & ad inferos detrusum. ¶ Sub Ioue mūdꝰ erat. Sub imperio Iouis. qui filiꝰ saturni & opis fuisse ac eodē partu cū iunone editus phibet. A nymphis autem educatus eum adoleuisset. cōtra Titanas ob captos parentes bellum gessit illosq; liberauit. Patrē deinde quem uitæ suæ insidias tetendisse competit, regno expulit ad inferosq; relegauit. ¶ Iupiter autem dictus est, ut scribit Cicero. quasi iuuans pater quem conuersis casibꝰ appellamus a iuuando Iouem. A poetis pater diuum hominumq; dicitur, a maioribus autē nostris optimus maximus, & quidem ante optimus idest beneficentissimus q̃ maximus, quia maius est certeq; gratius prodesse hominibus, q̃ opes magnas habere. Est autem ordo. Iupiter contraxit tempora antiqui ueris, postq̃ sub Ioue mūdus erat Saturno misso in tartara tenebrosa. ¶ Contraxit, abbreuiauit. ¶ Antiqui ueris. illius perpetui, quo aurea ætas est gauisa. ¶ Perq; hymes. Anni quattuor enumerat partes. Ver. æstatem, autumnum, hyemem. Hyems est. ut Stoici. definiunt, aer supra terram algidus ob solis in anteriora processum. ¶ Aestusq;, æstatem. Est autē æstas imminens terræ aer calefactus solis cursu ad septentrionem uersus. ¶ Et inæquales autumnos. Scite. Nam autumnus modo frigoribus contrahitur, modo caloribus diffunditur idcircoq; morbosus habetur. Fit uero autumnus solis recursu a nobis ad ea loca uñ flant austri. Autumnus autē dictus est, ut ait Pompeius quod cum maxime collectis fructibus hominū opes augent. Et breue uer. Illius perpetui cōparatione uer breue dicitur. Est autem uer aeris temperies quando suo ad nos cursu sol agitur. ¶ Exegit, digessit. ¶ Quattuor spaciis, quattuor mēsuris temporum. singulæ nanq; anni partes ex tribus mensibus constāt. ¶ Canduit, cādens & igneus est uisus propter nimium æstum. ¶ Glacies, astricta constricta, & congelata. ¶ Ventis, non omnibus sed borea aliisque frigidis. Ventorum nāque frigore, aqua in glaciem constringitur. ¶ Pependiti. ab arboribus speluncarumq; regiminibus est intelligēdum. ¶ Domus antra fuerunt. Antrum latine spelunca dicitur. ¶ Et dēsi fructices. Inter arbores & herbas frutices medii esse dicuntur. Nam & minores arboribus sunt. Nec hyeme ut herbe arescunt. ¶ Semina tum primum. Tunc primū inquit homines cœperunt. & arare & seminare. ¶ Cerealia semina, frumenta, nam Ceres prima omnium frumēta hominibus ostendit cum antea glande uescerentur. ¶ Pressique iugo. boues iugare & arare cœpit Bryges Atheniensis, ut alii Triptolemus. ¶ Tertia post illam. Aerea ætas, quæ & ænea dicitur, argenteam est subsecuta, cuius homines bellicosi quidem erant. procul tamen a nefariis sceleribus aberant. ¶ Aenea proles. Aut Aenea ita legendum est ut soluatur diphthongus & quattuor syllabarum sit dictio, ne trocheus in uersu heroico esse deprehendatur in quarta præsertim sede a qua est alienus. Aut successerat ut est scriptum in uetustis codicibus est legendum. Sic enim significat poeta æream ætatem parum durasse. ¶ Sæuior ingeniis, durior asperior q̃ argentea foret. ¶ Horrida arma. horrorem ineutientia. ¶ De duro est ultima ferro. Vltima ætas ui qua nos quoq; uersamur a ferro mettallorum durissimo propter feros mores est appellata. Nam relictis uirtutibus illius ætatis homines uitia. ita sunt amplexi, ut omne honestū terras dereliquisse uideatur.

saturnalia | Tartarus | ærea ætas | Ferrea ætas | Iupiter | Contrahere | Quattuor anni partes | Hyems | Aestas | Autumnus hyems | ver | Cādere | antrum | Fruticē | cerealia Semina | ceres | horridus

℃ Protinus

Protinus irrupit uenæ peioris in æuum
Omne nefas. fugere pudor uerumq; fidesq;,
In quorum subiere locum fraudesq; doliq;,
Insidiæq; & uis & amor sceleratus habendi.
Vela dabat uentis: nec adhuc bene nouerat illos,
Nauita, quæq; diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultauere carinæ.
Cõmunemq; prius: ceu lumina solis & auræ,
Cautus humum longo signauit limite mensor.
Nec tantum segetes alimentaq; debita diues
Poscebatur humus. sed itum est in uiscera terræ:
Quasq; recondiderat, stigiisq; admouerat umbris:
Effodiuntur opes irritamenta malorum.
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum
Prodierat. prodit bellum: quod pugnat utroq;.
Sanguineaq; manu crepitantia concutit arma.
Viuitur ex rapto. non hospes ab hospite tutus
Non socer a genero. fratrum quoq; gratia rara est.
Imminet exitio uir coniugis. illa mariti.
Lurida terribiles miscent aconita nouercæ.
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa iacet pietas, & uirgo cæde madentes
Vltima cælestum terras astræa reliquit.
Neue foret terris securior arduus æther,

Vena. Vis. Nauita. Stare. Mensor. limes. Opes. Iritamẽtum. Auri inuentor.

¶ Protinus irrupit. Cum ĩpetu intrauit. ¶ Venæ prioris. metalli deterioris. Nam uenæ non tantum animalium dicuntur sed etiam metallorum. ¶ Fugere pudor uerumq; fidesq;. Per hæc omnes uirtutes ab hominibus fugisse dicuntur. ¶ Et uis. uiolentia. ¶ Et amor sceleratus habẽdi. Auaritiæ est periphrasis, quæ idcirco scelerata uocatur, ꝙ hoiem ad oẽ scelus ipellit sceleratũq; facit. Vñ & Phocillides ait auariciã oium maloꝝ eẽ matrẽ. ¶ Vela dabat uentis. Nauigabat. Velum aũt Icarus iuenit, ut malũ & antẽnã Dædalus. Probat autem homines ferreæ ætatis auaritiæ nimium studuisse, cum imperiti nauigãdi se tamẽ uentis, quorum naturã ignorabant, cõmitterẽt. ¶ Nauita a naui idẽ est qui nauta. Ratibus aũt primũ nauigare homines cœperũt in mari rubro inter insulas, ut in septimo naturalis historiæ Plinius ait, ab Erythra rege inuentis. Sunt tamen qui putant Mysos & Troiãos priores excogitasse in Hellespõto cum transirẽt aduersus Thracas. Nauẽ uero ex Aegypto in græciam a Danao aduectã scribit idem Plinius quẽadmodum longa naue Iasonẽ primũ omnium nauigare ac onerariam ab Hippio Tyrio fuisse inuentã. Cymbã a Phœnicibus. Celocem a Rhodiis. cercyrã a cypriis. ¶ Quæq; diu steterant. erectæ fuerant. ¶ Insultauere. saltus quosdã dedisse sunt uisæ. ¶ Cõmunẽq; prius. Tunc primum inqt terra antea cõis diuidi est cæpta. ¶ Cautus mensor. Callidus & astutus mensurator. Mensuras autem & pondera Plinio inuenit Phidon Argiuus, Gelio autem palamedes. ¶ Longo limite. longe termino. Termini.n. quibus agri discernũt, lõgiores sunt, quo ꝓfundius in terra defondiãt. ¶ Nec tantum segetes. Non solum inquit fruges coacta ẽ edere terra. sed lapilli quoq; preciosi & metalla ex eius uisceribus sunt effossa. ¶ Sed itum est in uiscera terræ. In intimas terræ partes fodiendo descensum est. ¶ Admouerat. apposuerat. ¶ Stygiis umbris. inferis. eoꝝ seqtur opinionem qui aiunt inferos in centro terræ esse. ¶ Effodiuntur opes. Lapillos ꝑciosos aurum & argentum opes appellat poeta. Opes aũt dicuntur ab ope saturni uxore, qua terra significat, ut Pompeius scribit. ¶ Iritamenta malorum. incitamenta ac stimuli qdam ad mala perpetranda. ¶ Iamq; nocens ferrum. Ex eo nãq; conficiunt enses, qbus homines interimunt. Ferrum aũt in Creta Hesiodus scribit inuenisse eos, qui idæi Dactyli uocati fuerunt. ¶ Ferroq; nocentius aurum. uere. Nam propter aurum adipiscendum grauissima quæq; fœdissimaq; scelera committuntur, unde Virgilius. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames? Auri autem metalla & conflaturã

Hospes. Luridũ. Aconitũ. Nouerca. Pietas. Astrea.

Cadmus Phœnix iñuenit ad Pangæum montem, ut alii Thoas & Eaclis in Panchaia aut sol oceani filius, cui Gelius mediciæ quoq; iuentionẽ ex melle assignat. ¶ Qđ pugnat utroq;. & ferro & auro. Victoria nãq; ut Aristophanes inqt, solet in illis residere castris, in qbus plus auri pecuniarũq; hẽtur. Primi autẽ Aphri aduersus Aegyptios pliũ fecisse dñr fustibus quos Phalangas uocari Pli. ait. ¶ Sanguinea manu. sanguinolenta. Bello aũt ut hoi & mãus & sensum ꝑ metonymiam attribuit poeta. Sic Vir. Furor impius intus Sæua sedens sup̃ma & cẽtũ uictus Aenis post tergũ nodis fremit horridus, ore cruento. ¶ Crepitantia. resonãtia. ¶ Viuit ex rapto. rapina. ¶ Nõ hospes ab hospite tutus. hospitẽ tã q hospitio alium suscipit, q̃ q suscipit appellamus. ¶ Gratia. cõcordia. ¶ Lurida. nigra ab effectu qđ nigra corpora eoꝝ q illa comederint efficiũt. ¶ Aconita. Venena. Nã aconitũ herba ẽ maxiẽ uenenosa ex spuma cerberi canis primũ in cotibus nata, unde & nomen accepit. Nã ἀκονη græce cotẽ significat, unde aconitũ est deductũ. ¶ Terribiles nouercæ. crudeles in priuignos. Nouerca aũt dr̃, ut scribit Pompe. quã qs liberis sublatis nouã uxorem ducit arcẽdæ familiæ grã. ¶ Inqrit in patrios annos. Vtrũ multos annos pater sit uicturus an paucos sortilegos filius consulit. ¶ Victa iacet pietas. supata inqt ab ipietate pietas cõtenit. Proprie aũt pietas dr̃ cultus, quẽ diis priæ parẽtibus sanguie cõiunctis debemus. Iacet. in nullo est ꝑcio. Virgo astræa hoc ẽ iustitia, q̃ astræi gigãtis filia fuisse dr̃. ¶ Cæde. sanguinis effusiõe. Ab eo.n. qđ pcedit id qđ seqt est itelligẽdũ. Cædes uero ꝑcedit, & sãguis effusio seqt. ¶ Neue foret terris. Gigãtes, uastissimoꝝ corpoꝝ hoies terræ filii sine pr̃e pedes serpẽtinos hñtes nõ cõtẽti cædibus terras fœdasse, in tm̃ furorẽ uenerũt, ut e cælo Iouẽ depellere sint conati. Mõtes.n. mõtibus iponẽtes uiã sibi muniérãt, q̃ iouẽ cælo detraherẽt. Sed Iupiter fulmibus & gigãtes iteremit, & mõtes i uarias orbis ptes disiecit. Qui uero mõtiũ ceciderunt in mare isulæ sunt factæ, ut Duris ait. Qui aũt in terrã ꝑmãsere mõtes. E terra aũt gigãtũ sanguine madefacta nati ferunt hoies sanguinarii ac cædibus maxime gaudẽtes. Gigãtes aũt ut scribit Macro. qd aliud credẽdũ est fuisse q̃ hoium qdã ipiã gẽtẽ deos negãtẽ & iõ æstimatã deũ pellere de cælesti sede uoluisse. Gigãtes aũt dicti sunt παρὰ τὸ ἐκ τῆς γῆς ἰέναι hoc est ex eo qđ ex terra exierint, ut scribit Orpheus in. viii. sacri sermõis οὓς καλέουσι γίγαντας ἐπώνυμον ἐν μακάρεσσιν, οὕνεκα γῆς ἐγένοντο καὶ αἵματος οὐρανοῖο. Illud non est ignorandum Lyciam fuisse appellatam gigantiam & gigantes illã hitantes. ¶ Arduus æther. altũ cælũ.

Affectare
Olympus

¶ Affectaſſe. Proprie dixit. Nam affectare ſignificat aliqd nimium appetere, qd' aſſequi non poſſis repugnāte natura. ¶ Olympū. mons eſt macedoniæ olympus altiſſimus iterdū tñ ꝓ ipſo cælo ponit̄ quaſi ὁλλολαμπης hoc ē totus lucēs ꝑ aſtra qbus illuſtrat̄. Vñ olympius Iupiter fuit denoiatus. Sex āt olympi eſſe ꝑhibent̄ Macedoniæ. Theſſaliæ i quo ēt olympia fuiſſe celebrata Apollodorus ait. Myſiæ. Ciliciæ Elidis. Arcadiæ.

Excutere
Pelion
oſſa

¶ Excuſſit. quatiendo deiecit. ¶ Pelion oſſæ. Montes. ſunt Theſſaliæ notiſſimi. ¶ Obruta mole ſua. Oppſſa ſua uaſtitate magnitudine ac pondere.

dirus

¶ Dira corpa. crudelia a deoꝝ ira miſſa. Vñ & diræ furiæ dicunt̄. ¶ Natoꝝ ſanguine. Nā gigantes terræ filii fuiſſe dicūt̄.

Animare

¶ Calidū aiaſſe cruorē. hoc ē aiam calido cruori īmiſiſſe. ¶ Et ne nulla. Et ut aliqua memoria ſuæ ꝓlis maneret ac reſtaret. Duas. n. negatōnes in affirmationē conuerti certū eſt.

Monumentū
Stirps

¶ Monumēta ſuæ ſtirpis. Memoria ſuæ ꝓlis. Monumentū. n. dr̄ quicqd ad poſteritatis memoriā cōficit̄. Stirps aūt cū ꝓlem ſignificat, fœminini eſt generis. cū radicē truncūue ſignificat in certi. Virgil. Imo de ſtirpe reciſū. Horatius ſtirpeſq; raptas & pecus & domos.

Vir.
Hora.

¶ In faciem hoium. In figuram humanā ac deniq; in hoīes non in ſimias, ut qdam putant, id qd' facile ex iis quæ inferunt̄ colligi pōt. Neq;. n. ſimiæ aut deoꝝ ſunt contēptrices, aut cædis auidiſſimæ, aut uiolendæ. Quare intelligamus terram gigantum ſanguine madefactam in hoīes crudeles gigantumq; ſimiles fuiſſe conuerſam. ¶ Sed & illa propago contemptrix ſuperum. Verum inquit ēt illa progenies quæ ex ſanguine gigantum orta eſt, impia fuit in deos ab oīq; humanitate æquitateq; aliena.

Propago

Propago autem quæ & propages dicitur cum uitem uetulam terra obrutam ſignificat ut ex una plures fiant, primā producit ſyllabā. Virgi. flexos propaginis arcus. Cum uero progeniem demonſtrat, eandem corripit. Virg. Si romana potens Itala uirtute propago.

Propagere

Hinc fit propagare uerbum, quod ſignificat uitem uetulam ſupprimere, ut ex una plures nouellæ fiant. Interdum extendere genus ac dilatare ſignificat. ¶ Scires. Scire poſſes ex auiditate cædis ex gigantum ſanguine genitam eſſe, Eſt autem figurata locutio, A tertia namq; perſona ad ſecundam eleganter fit tranſitus.

¶ Quæ pater ut ſumma. Iuppiter cum eorum hominū crudelitatem, qui e ſanguine gigantum nati erant foret cōtemplatus, ac in primis tetram Lycaonis Arcadiæ regis feritatem ſecum ipſe cogitaſſet, non minus indoluit, q̄ eſt in uniuerſum genus humanum indignatus. Quare diis omnibus congregatis & conſilium ſuum de perdēdo genere humano, & quæ ab Lycaone mala paſſus ſit, exponit, ac queādmodum Lycaonem ipſum Arcadiæ regē crudeliſſimum rapaciſſimumq; in lupum cōmutauit. ¶ Vt uidit. Poſtq̄ uidit & contemplatus eſt. ¶ Sūma arce. A ſūmo cæli uertice.

Lycaō in lupā

¶ Facto recenti. Cauſa eſt cur nondū uulgata eſſent teterrima Lycaonis conuiuia ꝓpter ſcelus nāq; pauloante commiſſum: nondum erant cognita Lycaonis conuiuia Ioui appoſita. ¶ Referens. animo reuoluens. ¶ Fœda conuiuia, tetra & crudelia.

fedus
lycaon

Nam Lycaon Pelaſgi filius Hoſpitio ſuſceptos non ſolum interficiebat ſed etiam conuiuis comedendos apponebat, quod quidem cum Iuppiter cognouiſſet ſibiq; eius domum igreſſo factas inſidias comperiſſet, & domum incendit, & Lycaonem in lupum animal rapaciſſimū cōuertit. Quod quidem idcirco fictum eſt: quod lycaon ut pauſanias ait in aram Lycæi Iouis infātem impoſuit atq; immolauit, & ſanguinem libauit, atq; eueſtigio in lupū mutatus fuiſſe memoratur. Fuit & alius Lycaon Priami Filius Pyndari pr̄, qui ab achille fuit interfectus. Sane Lycaō απο του λυκου qui lupum ſignificat denominatus uidetur. ¶ Ingentes animos, maximas idignatiōes.

Cōſiliū
Cōciliū

¶ Cōciliumq; uocat, Conſilium & multitudo dicitur ad conſulendum congregata & ratio faciendæ alicuius rei aut non faciendæ, ut ſeruitiū & ſeruos & ſeruitutem ipſam ſignificat. Concilium uero multitudinem tantum ſignificat ad conſultandum congregatam.

Lacteus circulus

¶ Eſt uia ſublimis. Lacteum circulum deſcribit, per quem ad regiam Iouis iter diis eſſe ait. Eum uero circulum græci galaxiam uocant απο του γαλακτος hoc eſt a lacte. Vnde & latini lacteū appellarunt. Nam candidus eſſe ur̄. De quo ſi qs plura uidere cupit, legat Macro. in ſomniū Scipionis. ¶ Cælo manifeſta ſereno. Scite. Nā ut inquit Macrobi. lacteus circulus unus ex oībus oculis. noſtris conſpicitur, alii nāq; ſola percipiuntur cogitatiōe. ¶ Candore notabilis ipſo. Notatu & uiſu facilis ob ſuū candorem. ¶ Magni tonantis. ꝑiphraſis eſt Iouis.

Dii nobiles

¶ Deorum nobiliū. hoc eſt claroꝝ, q maiores gentiū dii appellātur ut inquit Macro. Sunt aūt duodecim numero. Et noīe qdem mulieꝝ ſex. Iuno. Veſta. Minerua. Ceres. Diana. Venus. Viroꝝ aūt noīe totidē. Iupiter. Mars. Mercurius. Neptunus. Vulcanus. Apollo. ¶ Atria. aulæ. ¶ Celebrāt. frequentant̄. ¶ Valuis apertis. Ianuis patentibus.

Value
fores

Valuæ aūt dictæ ſunt, qd' dum aperiunt̄ in ſe reuoluunt̄. Fores uero ꝓprie dn̄r, q̄ foras aperiunt̄. ¶ Plebs habitat diuerſa locis. Plebē uocat multitudinē deoꝝ minoꝝ. ¶ A fronte. In frōte lactei circuli potentiores inquit dii habitant ibiq; ædes ſuas collocauere. Videt̄ aūt Ouidius alludere ad palatium Romanū, in quo imperatores cum principibus hītabāt.

Affectaſſe ferunt regnum cæleſte gigantes:
Altaq; congeſtos ſtruxiſſe ad ſidera montes.
Tum pater omnipotens miſſo perfregit olympum
Fulmine: & excuſſit ſubiectum pelion oſſæ.
Obruta molæ ſua cum corpora dira iacerent:
Perfuſam multo natorum ſanguine terram
Immaduiſſe ferunt: calidumq; animaſſe cruorem
Et ne nulla ſuæ ſtirpis monumenta manerent:
In faciem uertiſſe hominum. ſed & illa propago
Contemptrix ſuperū: ſæueq; auidiſſima cædis.
Et uiolenta fuit. ſcires e ſanguine natam.
Quæ pater ut ſumma uidit ſaturnius arce:
Ingemit: & facto nondum uulgata recenti
Fœda lycaoniæ referēs conuiuia menſæ:
Ingentes animos. dignas ioue concipit iras.
Conciliumq; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
Eſt uia ſublimis cælo manifeſta ſereno:
Lactea nomen habet: candore notabilis ipſo:
Hac iter eſt ſuperis ad magni tecta tonantis:
Regalemq; domum. dextra leuaq; deorum
Atria nobilium ualuis celebrantur apertis.
Plebs habitat diuerſa locis. a fronte potentes.
Cælicolæ clariq; ſuos poſuere penates.

¶ Si ueribs

Palatiũ ¶ Si uerbis audacia det, hoc est, si id asserere audere. ¶ Palatia, magni cæli, hoc est regiã cæli. Palatiũ nãq; unus ẽ ex collibus Romanis, in quo magnificæ iperatorũ ædes cõspiciebant. Inde factũ ẽ, ut amplissimas quasq; ædes uulgus palatia uocet. ¶ Marmoreo recessu, in iteriore ædiũ parte marmoribus incrustata. ¶ Celsior ipse loco. Sublimior cæteris, ut reges sedere consueuerunt. ¶ Sceptroq; innixus eburno. Sceptro ex ebore confecto inherẽs. Ex quo colligim⁹ reges quoq; apd antiquos nõ sedentes, ut uere nunc fit, ab ineptis & artis oratoriæ iperitis sed stãtes pricipibus ac populis orões habuisse. Sceptrũ aũt baculus est, quo prisci reges (Sceptrũ) utebãtur quibus nũc põtifices nr̃i inniti solent. Sceptrũ uero in primis Ioui attribuit, ut q rex sit hoium atq; deorum. Sceptrũ aũt dictum est παρὰ τὸ σκήπτεσθαι, hoc est ab innitẽdo, qd illi stãtes reges initant lr̃æ iter positiõe. ¶ Terrificam (Terrificus) Cæsariẽ, terrorẽ icutientẽ. ¶ Cõcussit terq; quaterq;. Sæpius cõmouit atq; agitauit. Hoc autẽ habitu significat Iouẽ fuisse iratum. Crebra. n. cõcussio capitis idignatiõnẽ significat. ¶ Cum qua. Magnã iouis ostendit potentiã: q una cum capitis motu uniuersũ mũdũ cõmouit. ¶ Talibus modis, hoc modo iratus atq; indignatus Iupiter ẽ locutus. ¶ Nõ ego ꝓ mũdi regno. Hac orõne Iupiter oñdit genus humanũ dignũ esse quod pdat, cũ dii quoq; ipsi minime ab illius insidiis sint tuti. Nam lycaon ipsum Iouẽ deorũ hoiumq; parentẽ interficere conatus est. Attentos aũt simul & beniuolos deos reddit & rei magnitudinẽ oñdẽs & aium suum pro salute eorum anxiũ atq; solicitũ esse demõstrãs. ¶ Non ego pro mũdi regno. De mũdi regno Iupiter cũ gigãtibus grauissimũ bellum gessit, eosq; tãdẽ in phlegreis cãpis supauit & ad inferos detrusit, ut pauloante diximus. ¶ Quisq; anguipedũ. (Anguipedes) quisq; Gigãtũ. Nã anguipedes dicti sunt gigãtes: qd anguinos pedes hr̃e uiderent, ut in quinto Fastorũ Ouidius ipse narrat. Quod significat ut scribit Macro. nihil eos rectũ, nihil supernum cogitasse, totius uitæ eorũ gressu atq; pro (Cẽtimane) cessu in inferna mergente. ¶ Centum brachia. centũ manus. Vnde & gigãtes cẽti mani a centũ manibus uocãtur. Alludere aũt poeta uidet ad Briareũ gigãtẽ & cottũ & gigen illius fratres, quos Hesiodus in Theogonia singulos centum manus habuisse ait. ¶ Cælo captiuo. q; captiuũ reddere cupiebant. ¶ Nam quamq;. Rationem assignat Iupiter cur magis nunc sit solicitus, q̃ cum gigantes cælo manus inicere conati sunt. Nam quãuis inquit gigãtes uiri cẽnt fortissimi, mihi tñ bellũ minime cum toto hominũ genere suscipiẽdũ fuit: sed cum una solum gigãtũ ꝓgenie. ¶ Ab uno corpe, ab una hoium cõgregatiõe. Nã corpus (Corpus) interdũ pro multitudinis cõgregatiõe ponit. ¶ Et ex una origine, exponit id qd ab uno corpore dixit. Ab una eni gigantum ꝓgenie Ioui bellũ fuit indictum. De (Gigantum origo) gigantũ aũt origine uariæ sũt priscorũ opiniones. Alii nãq; illos Titani, & Terræ filios fuisse scribũt. Alii ex sanguine Titanorũ a Ioue iterfectorum e terra natos eẽ aiũt. Iosephus uero i ãtiqtatibus Iudaicis cõtendit eos ex coitu dæmonum cũ mulieribus fuisse procreatos, cui quidem opinioni & Lactãtius & sacra historia assipulari uidetur. ¶ Nunc mihi qua totũ. Nunc inquit nõ unũ hoium corpus, sed totũ genus humanum ꝓrsus mihi est perdendum. ¶ Qua. quatenus & quousq;. ¶ Nereus. Deus est marinus, (Nereus) sed pro oceano ponit, qui uniuersam circumit terram. ¶ Circumsonat, Circũstrepit fluctibus. ¶ Per flumina iuro (Iouis oratio) infera. Per stygem paludem iurat mortale genus totum eẽ perdẽdũ. Stygis autem numẽ dii fallere metuebant ut ait Virgilius. Dii cuius iurare timent & fallere numen. ¶ Stygio luco. Nemori stygi paludi iminenti. ¶ Cuncta prius tẽptanda. Omnia inquit prius sunt experienda q̃ genus humanum perdat. Sed mali tamen sunt pdendi ne boni periclitentur. ¶ Sed imedicabile uulnus. Hac similitudine colligit uniuersum genus humanum eẽ perdẽdum: cũ totum sit corruptum. Vt enim corporis partes corruptæ solent pcidi, ne reliquum corpus putrescat, sic genus humanum est perdendum, ne satyri, nymphæ, ac fauni hominum sceleribus inquinentur atq; infestentur. ¶ Immedicabile, insanabile. ¶ Pars syncera, integra ac sana & in (Syncerũ) corrupta. ¶ Trahatur, in putredinem & corruptionem ducatur. Argumentantur autem Iupiter ab utili & honesto. ¶ Sunt mihi semidei. Quæ nam sit pars syncera, cui timet Iupiter ab humano genere, exponit. ¶ Semidei, (Semidei) heroes alio nomine uocantur, maiores enim hominibus (Satyri) ac diis minores fuisse uidentur. ¶ Fauni. Satyri. Siluani (Siluani) dii habiti sunt rusticani.

Hic locus est, quem si uerbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse palatia cæli.
Ergo ubi marmoreo superi sedere recessu,
Celsior ipse loco sceptroq; innixus eburno
Terrificam capitis concussit terq; quaterq;
Cæsariem, cum qua terram, mare, sidera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia soluit.
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui, qua centum quisq; parabat
Inicere anguipedum captiuo brachia cælo.
Nam quamq; ferus hostis erat, tamen illud ab uno
Corpore & ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi qua totum nereus circunsonat orbem:
Perdendum est mortale genus. per flumina iuro
Infera sub terras stygio labentia luco.
Cuncta prius temptãda, sed immedicabile uulnus
Ense recidendum est, ne pars syncera trahatur.
Sunt mihi semidei, sunt rustica numina fauum (fauni)

Et nymphæ,satyriq;& monticolæ siluani:
Quos quoniam cæli nondum dignamur honore,
Quas dedimus,certe terras habitare sinamus.
An satis o superi tutos fore creditis illos,
Cum mihi qui fulmen,qui uos habeoq; regoq;,
Struxerit insidias notus feritate lycaon?
Confremuere omnes:studiisq; ardentibus ausum
Talia deposcunt.sic cum manus impia sæuit
Sanguine cæsareo romanum extinguere nomen,
Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
Humanum genus est,totusq; perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum,
Quam fuit illa Ioui,qui postq̃ uoce manuq;
Murmura compressit,tenuere silentia cuncti.
Substitit ut clamor pressus grauitate regentis,
Iuppiter hoc iterum sermone silentia rupit.
Ille quidem pœnas,curam hanc dimittite,soluit:
Quod tamen admissum,quæ sit uindicta docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures,
Quam cupiens falsam summo delabor olympo,
Et deus humana lustro sub imagine terras.
Longa mora est,quãtum noxæ sit ubiq; repertum
Enumerare.minor fuit ipsa infamia uero.
Mænala transieram latebris horrenda ferarum:

Nympharũ noia ¶Et nymphæ.Nympharũ uaria sunt noia.Aliæ nãq; dicunt Nereydes q̃ mare incolunt. Aliæ Naiades q̃ fontes. Aliæ napeæ q̃ saltus & siluas. Aliæ oreades quæ mõtes. Aliæ dryades.Aliæ hamadryades quæ in siluis habitare unaq; cũ arboribus nasci moriq; dicunt ἅμα nãq; simul & δρῦς δρυὸς arborẽ & quercũ significat.¶Quos qm cæli.occurrit tacitæ obiectioni. Posset.n. qs dicere.Si times a genere humano semideis & nymphis & diis rusticis,trãsferas ipsos in cælũ ac genus humanũ inter se debacchari permittas.Sic enim sua stultitia satis supq; punieť. At inqt Iupiter nõdũ illos cẽseo dignos,qui in cælum recipiant.¶Dignamur.dignos cẽsemus.Sic Virg. Haud eqdem tali me dignor honore.¶An satis o superi. Hoc argumẽto a maiori sumpto colligit genus humanũ omnino eẽ perdẽdum. ¶Nã si mihi inqt cui iperiũ ẽ deoϱ & hoium insidias struere lycaon feritate sua notissimus est ausus,quo modo dii minores ab hũano genere poterunt esse tuti?

Iupiter in hoiem ¶Habeoq; regoq;.hoc est cõtineo & guberno. Græcũ aũt uerbũ exp̃sit.Nã ἔχω & habeo & contineo significat. ¶Notus.nobilis & famosus sua feritate.¶Li

Lycaon caon aũt Pelasgi filius Lycosurã urbẽ i Lycæo mõte edificauit. Iouẽq; Lycæũq; appellauit & Lycæa certamen in Iouis Lycæi honorẽ instituit ut Pausanias scribit:ac infantẽ in Iouis ara primus oium imolauit.Vñ locus fabulæ datus uideť.¶Cõfremuere oẽs.Simul oẽs fremuere & murmurauere facinoris imanitate cõmoti.¶Studiis ardẽtibus.inflãmatis uolũtatibus.¶Deposcũt.ad pœnã subaudiẽdũ est.¶Sic cũ manus impia sæuit.In Augusti gratiã hæc ab Ouidio referunť.Vt inqt totũ genus humanũ Iulii Cæsaris indigna cæde cõmotũ est,qua in senatu ab ingratis impiisq; ciuibus fuit affectus,sic dii auditis Ioui structis isidiis inflãmati sunt.Tametsi de cõiuratioibus & insidiis cõtra Augustũ Cæsarem structis hæc mihi dicta potius eẽ uidẽtur.Sic.n.& Ioui & deoϱ indignatiõi pulcherrime accõmodať hæc similitudo.Nã ut Iupiter a lycaone q̃uis insidiãte nõ fuit interfectus,ita ne Augustus qdẽ a cõiuratoϱ quoq̃ fuit oppressus.Cũ alii ãt multi uariis tpibus,ut scribit Suetonius,in Augustũ cõiurarũt,tũ Telephus mulieris seruus nomẽclator.Is.n.quasi debita sibi fato dñatione & ipm & senatũ aggredi destinauerat.Quodã ẽt iuxta cubiculũ eius lixa qdã ex illyrico exercitu ianitoribus deceptis noctu dep̃hẽsus ẽ cultro uenatorio cinctus.inops ne mẽtis an simulata dementia incertũ. Nihil.n.exprimi qõne potuit.De insidiis aũt Augu.structis potius eẽ intelligẽdũ q̃ de Iulii Cæsaris cæde facile ex ipsius Ouidii uerbis pcipi põt.cũ inqt.¶Nec tibi grata minus pietas Auguste tuoϱ q̃ fuit illa ioui. Hoc uero ab istis scalforniis si quo igenio iudicioue foret,notãdũ erat. Mihi certe prior expositio ut de Iulii Cæsaris cæde intelligamus,nõ pbať.

Manus ¶Manus ipia.Impioϱ cõiuratoϱ multitudo. Nã sexaginta & amplius.C.Cassio.M.q;.& Decio Bruto principibus,ut refert Sueto.in Iuliũ Cæsarẽ cõiurarũt, eũq; in senatu trib⁹ & uiginti uulnerib⁹ trucidarũt.¶Sæuit extiguere. Sæuit ut extigueret.poetica.n.locutio ẽ.¶Sanguie cæsareo.Iulii Cæsaris cæde.siue poti⁹ Aug. q Iulii cæsaris filius fuit adoptiuus.¶Attonitũ. stupefactũ.¶Romanũ nomẽ,qđ Iuli⁹ cæsar Augustusq; fili⁹ eius gestis suis clarissimũ reddiderat.¶Nec tibi grata minus Pietas, Non minus iquit pietas populi Romani q tuos insidiatores uultus est tibi grata fuit,q̃ Ioui deoϱ idignatio,quã cõceperũt, cum audissent insidias Ioui ipsi a lycaone fuisse structas.¶Qui postq̃ uoce mauq;. Gestũ exprimit eoϱ q silentiũ indicunt. ¶Cõpressit.cõpescuit. ¶Substitit ut clamor. postq̃ cessauit clamor, iouis auctoritate cohibitus.¶Silẽtia rupit.locutus ẽ.Sic Virgi. Quid me alta silẽtia cogis rũpere?¶Ille qdẽ.Lycaon inqt ille feritate conspicuus pœnas dedit.Nã soluere pœnas ẽ pati pœnas & sustinere.¶Curã hãc dimittite.ipm deposcẽdi ad pœnã.Est aũt parẽthesis.¶Quod tñ admissum.Quãuis inqt dederit pœnas Lycaon,uolo uos tñ docere & peccatũ qđ admisit,& pœnã q̃ fuit affectus.¶Cõtigerat nostras.Narrat Iupiter queadmodũ inquisiturus hoium scelera e cælo descẽdit i terras,susceptaq; hũana figura orbẽ terraϱ pagrarit,ac tãdẽ ad lycaonẽ Arcadiæ regẽ hospites crudelissime iterficiẽtẽ puenerit, quẽ i lupũ idcirco se ait cõmutasse,qđ se quoq; interficere conatus est. ¶Infamia tpis.ignominia seculi, quo teterrima quæq; scelera cõmittebanť.¶Quã cupiens falsam.Deus.n.uult oẽs hoies bonos eẽ.¶Lustro,pagro.circũeo.Alias lustrare ẽ purgare & illustrare.¶Lõga mora ẽ Enumerare.Lõga mora eẽt inqt si enumerare uellẽ q̃tũ ubiq; sceleris iuenerim.¶Noxæ.Culpæ.sceleris.Noxa.n.& culpã & scelus & maleficiũ significat.Vñ noxius declinari uideť.Sane noxa iterdũ ẽt pœnã significat.Vñ apud iurisc̃osultos Noxæ dedere.hoc ẽ.pœnæ tradere ob dãnũ illatũ.Vñ & noxales actões ab iisdẽ appellãť,q̃ ex noxa atq; maleficio seruoϱ aduersus dños istituũť.¶Minor uero.eo qđ uerũ erat.Maiora nãq; scelera,et plura ab ioue dep̃hẽsa fuere q̃ ferebãť.¶Mænala trãsierã. Describit iter quo ad Lycaonẽ puẽit.Mænal⁹ ãt & urbs & mõs ẽ arcadiæ celeberrim⁹ a Mænalo arcadis filio denoiatus.¶Latebris.latibulis.

Silentiũ rũpere — Soluere pœnas — Lustrarẽ — Noxa — Noxæ dedere — Noxales actio nes — Mænalus

¶Et cum

Cyllene ¶ Et cũ cyllene. Cyllene mons arcadiæ Mercurio dicatus. Cyllenius Vñ ēt Cyllenius appellat. ¶ Pineta loca pinis cõsita ut oli Pineta ueta. ¶ Lycæi. Mons est arcadiæ Lycæus Pani sacer. ¶ Et Lycæus ihospita. ihospitalia. ¶ Arcados tyranni. Lycaonis arca- Tyrannus diæ regis. Cum aũt Lycaõ multo ante Troica tpa fuerit, mirãdũ est cur poeta sub psona psertim Iouis ipm Tyrãnũ uocet, cũ hoc nomen ne Homeri qdē aut Hesiodi tpibus ut scri. Aristophanes grãmaticus, in usu fuerit. Nusq̃.n. in ipsorũ priorũue scripto rũ op. bus inuenit tyrãnus. Reges nãq; appellabant oẽs, qui tpe Archilochi iãborũ scriptoris, ut Hippias sophista testat. Tyrãni cæperũt appellari. Homerus qdem Echetũ crudelissimũ hominũ iterfectorẽ nũcupat regẽ. Tyrãnus uero dictus est, uel a Tyrrhenis ut qdã putãt, q olim pdones crudelissimi fuere. Vel ἀπὸ τοῦ τυρεῖν τοὺς λαοὺς hoc est a domandis populis, uibus insidias ac dolos struunt. Lycaõ ẽ lupũ Aristoteles uero i cumæorũ rep. honesto uocabulo æsymnetas prius fuisse uocatos q postea tyrãni appellati cæperũt. Nã Aesymnetes dr̃ honesti laudator. Sed Oui. ex cõsuetudine suorum tempoꝝ locutus ẽ. Sane Tyrannus apud priscos ēt p bono principe accipiebat. Virgili. Pars mihi pacis erit dextrã tetigisse tyrãni. Vsus deide optinuit, ut p eo demũ poneret: q dñatu crudeliter abuteret. Aesymnetes

¶ Mollit aqs. coqt & mollia reddit. ¶ Quos simul iposuit mẽsis. Postq̃ ait hũanæ illæ carnes mihi appositæ fuerũt: ego statim ædes lycaonis incẽdio corripui dignas q̃ i tã crudelẽ dñm euerterent. Cæteꝝ ipse territus i siluas aufugit, & in lupũ feritati suæ maxime conueniens aial fuit cõmutatus. ¶ Vidice flãma. ultrice. ¶ Tecta. domũ. a parte enim totũ itelligimus Dignos penates, qui incenderentur, cum tam sceleratum dominũ pati possent. ¶ Territus, incendio ædium perterritus. ¶ Exululat. Valde ululat. Iam. n. in lupũ fuerat conuersus. Nam ululare, quod factitium est uerbũ luporum est proprium. ¶ Ab ipso Colligit os rabiem. Quia inquit loqui nõ poterat i rabiẽ actus est, quã ab hoibus in pecudes trãstulit. ¶ Et nũc quoq; queadmodũ cũ erat hõ. ¶ In uillos abeunt uestes. In pilos inqt uestes mutatæ fuerunt. brachia ãt i crura. Sicq; lycaon in lupũ fui conuersus. Q đ qdem ideir co fingit: qa lycaon auariciæ deditus ex rapto tanquã lupus uiuebat. Auari nãq; lupisq̃ nunq̃ satiant pecudum cæde, quã simillimi eẽ uident. Homines aũt i lupos cõuerti rursusq; restitui sibi falsum eẽ contendit. Plinius. Vnde tñ ista uulgo infixa sit fama, i tñ Exululare Versipellis

Et cum cyllene gelidi pineta lycei.
Arcados hinc sedes & inhospita tecta tyranni
Ingredior; traherent cum sera crepuscula noctem.
Signa dedi uenisse deum: uulgusq; precari
Cœperat: irridet primo pia uota lycaon.
Mox ait experiar, deus hic discrimine aperto:
An sit mortalis. nec erit dubitabile uerum.
Nocte grauem somno nec opina perdere morte
Me parat. hæc illi placet experientia ueri.
Nec contentus eo est: missi de gente molossa
Obsidis unius iugulum mucrone resoluit.
Atq; ita semineces partim feruentibus artus.
Mollit aquis. partim subiecto torruit igni.
Quos simul imposuit mensis: ego uindice flamma
In dominum dignos euerti tecta penates,
Territus ipse fugit: nactusq; silentia ruris
Exululat, frustraq; loqui conatur. ab ipso
Colligit os rabiem: solitæq; cupidine cædis
Vtitur in pecudes: & nunc quoq; sanguine gaudet.
In uillos abeunt uestes. in crura lacerti.
Fit lupus. & ueteris seruat uestigia formæ.
Canicies eadem est. eadem uiolentia uultus.
Idem oculi lucent. eadem feritatis imago est.
Occidit una domus. sed non domus una perire

Arcas Arcadia ¶ Arcas sane & pꝓriũ filii Callistus nomen est & gẽtile. Vñ Arcadius & arcadicus deriuat. Arcadia uero ab arcade Callistus filio denoĩata eẽ uidet. Nã antea tũ Parrhasia. tũ Lycaonia. tũ Gigantis. tũ Azania. tũ Pania, ut inquit Stephanus, q de urbibus & uicis diligẽtissime scripsit uocabat. ¶ Traheret cũ sera crepuscula noctẽ. hoc est, cum aduesperasceret. ¶ Traheret. adduceret. ¶ Sera crepuscula. Crepusculũ dr̃ dubia lux. Nã creperus dubiũ significat Crepusculum Creperus Decrepiti. Vñ & decrepiti senes dñr, quoꝝ uita in dubio est cõstituta ¶ Signa dedi. hoc ẽ. significaui me eẽ deũ. ¶ Precari. colere ac uenerari. ¶ Pia uota. pioꝝ pces. ¶ Mox ait experiar. Prio iqt Lycaon pioꝝ uota, q me uenerabant: irridere cœpit. deide periculũ facere de mea diuinitate cogitauit. ¶ Discrimine apto. mãifesto piculo. hoc ẽ expiẽtia. ¶ Nec erit dubitabile ueꝝ. Nemo inqt poterit dubitare an deus sit, an mortalis. Si eni deus erit, iterfici nõ poterit. Sin hõ Opinus fuerit, facile pimet. ¶ Nec opina. iopinata. ¶ Nec contentus eo. Nec satis iqt ei uisum ẽ me uelle pdere, nisi ēt mihi i Molossi cœnã carnes hũanas pti elixas. parti tostas apposuisset. ¶ De gẽte molossa. Molossi populi sũt Epiri, a qbus bello uictis Lycaõ obsides accepat, quoꝝ unũ iugulauit, ut ipm Ioui apponeret epulãdũ. ¶ Resoluit. apuit. ¶ Semineces artus. semimortua mẽbra & adhuc palpitantia.

ut in maledictis uersipelles habeantur, ostendit cum inquit. Euantes iter auctores græciæ non spretus tradit Arcadas scribere ex gente Antei cuiusdam sorte familia electum ad stagnũ quoddã regionis eius duci, uestituq; in quercu suspenso tranare atq; abire in deserta, transfigurariq; in lupum & cum cæteris eiusdem generis congregari per annos nouem. Quo tempore si homine se abstinuerit, reuerti ad idem stagnum, & cum tranauerit, effigiem recipere ac pristinum habitum addito nouem annorum senio. Addit quoq; Fabius eandem recipere uestem. Hæc uero Plinius fabulosa esse putat. ¶ Et ueteris. Adhuc inquit signa pristinæ formæ retinet. Nam eandem & caniciem & uultus uiolentiam habet, oculi præterea ipsi ut prius lucent, ac demum eandem feritatem, quam etiam prius exercet. ¶ Occidit una domus. Posteaquam Iupiter exemplo lycaonis ostendit, q̃ tetris sceleribus infecti sint homines, concludit totum genus humanum penitus esse perdendum. Sicq; poeta fabulam cum fabula ac mutationem cum mutatione connectit. Narraturus eni quẽadmodum lapides a Deucalione & pyrrha post terga iacti partim in mares, partim in fœminas fuere conuersi, ante describit diluuium, quo genus humanum fuit extinctum. ¶ Sed non domus una perire. Omnes inquit hominum domus sunt euertendæ. non una. Vbiq; enim nefanda scelera perpetrantur.

Digna fuit: qua terra patet: fera regnat erinnys.
In facinus iurasse putes. dent ocius omnes
Quas meruere pati. sic stat sententia. pœnas.
Dicta iouis pars uoce probant: stimulosq; frementi
Adiiciunt. alii partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: & quæ sit terræ mortalibus orbæ
Forma futura rogant. quis sit laturus in aras
Thura. ferisne paret populandas tradere terras?
Talia quærentes. sibi enim fore cætera curæ.
Rex superum trepidare uetat: sobolemq; priori
Dissimilem populo promittit origine mira.
Iamq; erat in totas sparsurus fulmina terras.
Sed timuit ne forte sacer tot ab ignibus æther.
Conciperet flammas: totusq; ardesceret axis.
Esse quoq; in fatis reminiscitur affore tempus:
Quo mare. quo tellus correptaq; regia cæli
Ardeat: & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata cyclopum.
Pœna placet diuersa. genus mortale sub undis
Perdere, & ex omni nimbos demittere cælo.
Protinus æoliis aquilonem claudit in antris:
Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes.
Emittitq; notum. madidis notus euolat alis.
Terribilem picea tectus caligine uultum.
Barba grauis nimbis. canis fluit unda capillis
Fronte sedent nebulæ. rorant pennæq; sinusq;.
Vtq; manu late pendentia nubila pressit:
Fit fragor & densi funduntur ab æthere nimbi.
Nuncia iunonis uarios induta colores
Concipit iris aquas: alimentaq; nubibus affert.

Erinnys

¶Fera erinnys. Feritas impietas. Erinnys enim dicitur furia infernalis discordia contentioneq; gaudens. Sunt aũt Erinnyes deæ ultrices impietatis in parentes dictæ ut etymologici scribunt, παρὰ τὸ ἐν τῇ ἐρευνᾶν. quod in terra habitent hominũ facta speculantes. ¶ In facinus iurasse putes. Posses inquit putare, oẽs hoĩes se mala ꝑpetraturos

Facinus

coniurasse. ¶ Facinus. scelus, q̃uis in bonam quoq; accipiatur partẽ. ¶ Dent ocius oẽs pœnas. hoc est. Cito ac repẽte oẽs puniant. Dare

Darẽ pœnas

& ꝑsoluere pœnas dicũtur q puniũt. ¶ Sic stat s̃nia. Talis est inq̃t s̃nia mea, ut oẽs ꝑdant. Stat

Stare

fixa est & immota. Est autem parẽthesis. ¶ Dicta iouis. oẽs inquit dii iouis s̃niam partim uerbis. partim nutu approbauere. ¶ Assensibus. nutibus & manibus se Ioui assentire significãt. ¶ Iactura. ꝑditio. ¶ Orbæ. priuatæ. ¶ Rogãt. Interrogant Iouem. ¶ Quis sit laturus in aras Thura. Quis sit diis sacrificatur?. ¶ Po

Populati

pulãdas: uastãdas, ac deꝑdandas. ¶ Sibi. n. fore cætera curæ. Subaudiẽdũ ẽ ait uerbũ: qd̉ elegãter in hmõi ꝑtermittit locutione. Est aũt parẽ

diluuii descriptio

thesis. ¶ Rex superũ. Iupiter. ¶ Origine mira. Quia lapides, ut paulo post narrabit, in hoĩes fuere cõuersi, quod qdẽ maxime mirandum ẽ. ¶ Iamq; erat. statim inq̃t Iupiter fulminibus genus humanum perdidisset, nisi ueritus eẽt ne cælum quoq; terrarũ incendio conflagraret, cũ præsertim in fatis meminerit esse, ut aliqñ totus mundus igne absumat. Quare nõ fulminibus. sed aquarũ inundatiõe genus humanũ ꝑdere decreuit. ¶ Iãq;, statimq;. ¶ Sacer æther. sacrũ cælũ. ¶ Tot ab ignibus. quot opus esset ad totam ter

Axis

ram comburendam. ¶ Conciperet. contraheret. ¶ Totus axis. totum cælum. Synegdoche, est axis enim quæ pars est cæli, pro toto ponitur cælo. Nam axis proprie illud est plaustri lignum circa quod rotæ uertuntur, ad cuius similitudinem axis in mũdi sphæra uocatur, circa cu

Poli

ius cacumina sphæra ipsa rotatur, quibus contigui sunt duo poli, qui & uertices dicuntur, quibus ueluti cardinibus, ut scribit Apuleius, maxime sphæra nititur arctius

Fatum

& antarcticus siue borealis & australis. ¶ Esse quoq; in fatis. In dispositione fatorum. Alia ratio est qua deteritus est ab incendio iupiter: ne id eueniret, quod in fatis esse sciebat, ne uidelicet totus mundus conflagraret. Est autem fatum ut Stoici aiunt, connexa rerum series. per quã mũdus administratur. ¶ Affore. aduenturum esse. ¶ Et mun

Operosum

di moles. machina mundi. ¶ Operosa. multi operis. Laboret. in labore & periculo propter incẽdium futura sit. Hoc autem maxime cum dogmate christiano conuenit. Nos enim credimus mundum in nouissimo die conflagraturum. ¶ Tela reponũtur. fulmina a Cy

Cyclopes

clopibus confecta. Cyclopes enim Ioui fulmina confecisse dicuntur. Fuerunt autem populi Siciliæ unum in media fronte oculum habentes. ¶ Pœna diuersa. cõ

Diuersũ

traria. Diluuium enim incendio cõtrarium est. ¶ Nimbos. pluuias.

Demittere

¶ Demittere. deorsum mittere. ¶ Protinus æoliis. Statim inq̃t Iupiter clausis in spelunca iis uentis, qui inducunt serenitatem, austrũ pluuia gaudentem emisit. ¶ In æolis antris. In æoli speluncis. Notius est autem Aeolũ Iouis ex acesta filium regem esse uentorum, q̃ ut hoc loco sit exponẽdũ. Quod quidem idcirco fictum

Aeolus

est, quod ut Plinius ait Aeolus uẽtorum rationem iuenit. Cum enim septem insularũ iuxta fretum siculũ quæ ab il

Aeoliæ insulæ

lo Aeoliæ fuerunt cognominatæ, princeps esset ac ex nebulis & fumo Hieræ insulæ ardẽtis uẽtos prædiceret futuros, creditus est illos in sua habere potestate.

Flamen

¶ Flamina. a flando uẽti flamina dicuntur. ¶ Madidis notus euolat alis. Eleganter haustri uenti describit effigiem sic enim apud priscos pingebatur. Alæ autem uentis assignãtur propter uelocitatem. ¶ Tectus uultum. hoc est tectum uultum habens. Est autem poeti

Hauster

ca synegdoche. ¶ Picea caligine. Nigris nubibus. Nã hauster nubilosus est uentus. ¶ Barba grauis. plena. ¶ Nim

Rorare

bis. pluuiis. ¶ Vnda, aqua. ¶ Rorant. stillãt in roris similitudinẽ. ¶ Vtq; manu late, Postq̃ inquit notus manibus nebulas compressit, maximæ pluuiæ esse cœperũt. ¶ Fit

Fragor

fragor. strepitus proprie rerum fractarum. ¶ Densi nim

Iris

bi, crebræ pluuiæ. ¶ Concipit Iris aquas. Iris nuncia Iunonis a poetis fertur. Interdum autem etiam Iouis. Est ẽt uersicolor ille arcus qui fit in aere ut scribunt physici, ex reflexione radiorum solis Iunæue in nubibus pluuiæ tẽpore. Dicta est autem Iris παρὰ τὸ εἴρω, quod est dico, quod futura prænunciet. Fluuius est etiam Iris, necnon herba quam Plinius optimam in illyrico nasci scribit.

Sternuntur segetes: & deplorata colonis
Vota iacent: longiq; perit labor irritus anni.
Nec cælo contenta suo est iouis ira: sed illum
Cæruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
Conuocat hic amnes: qui postq̃ tecta tyranni
Intrauere sui. non est hortamine longo
Nunc ait utendum. uires effundite uestras.
Sic opus est. aperite domos: ac mole remota
Fluminibus uestris totas immittite habenas.
Iusserat. hi redeunt: ac fontibus ora relaxant.
Et defrenato uoluuntur in æquora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit. at illa
Intremuit: motuq; uias patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos.
Cumq; satis arbusta simul pecudesq; uirosq;
Tectaq; cumq; suis rapiunt penetralia sacris.
Si qua domus mansit: potuitq; resistere tanto
Indeiecta malo: culmen tamen altior huius
Vnda tegit: pressæq; latent sub gurgite turres.

Iamq; mare & tellus nullum discrimen habebant.
Omnia pontus erat. deerant quoq; littora ponto
Occupat hic collem. cymba sedet alter adunca:
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat,
Ille super segetes aut mersæ culmina uillæ
Nauigat. hic piscem summa deprehendit in ulmo.
Figitur in uiridi, sic sors tulit, anchora prato:
Aut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ.
Et modo qua graciles gramen carpsere capellæ:
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
Mirantur sub aqua lucos urbesq; domosq;
Nereides: siluasq; tenent delphines: & altis

Seges — Sterno — Votum

¶ Sternũtur segetes. Frumenta in agris existentia in terram ab aquis deiiciuntur. Seges autem dicitur frumentum nondum demessum. Sternere uero interdum in terram deiicere, interdum significat cooperire, ut cum dicimus sternere mensam. ¶ Vota deplorata. Spes ualde ploratas, uota autẽ uocat frumenta multis uotis & precibus expetita. ¶ Colonis. agricolis. ¶ Irritus. uanus ac sine ullo fructu. ¶ Cæruleus frater. Periphrasis Neptũni. ¶ Auxiliaribus undis auxilium afferentibus ad perdendũ genus humanum. Auxiliares autẽ milites ꝓprie dicũtur, qui a sociis in auxilium mittuntur. ¶ Conuocat hic amnes. deos fluuiorum. Amnis enim fluuius dicitur ab ambiendo, ut Varro ait, quod omnia flumina circũeunt. Vnde etiam cornuta pinguntur. ¶ Tyranni sui Regis sui. Tyrãnus nãq; apud antiquos in bonam quoq; accipiebatur partem, ut pauloante scripsimus. ¶ Hortamine hortatu, exhortatione. ¶ Aperite domos. Fontes, qui fluuiorum domus esse uidentur. ¶ Mole. obstaculo. ¶ Flũinibus. fluxibus. ¶ Totas habenas. Trãslatio ab eq̃s sumpta, q̃ habenis inhibent. ¶ Defrenato. effrenato ac sine ullo retinaculo. ¶ Ipse. Neptunnus. ¶ Tridẽte suo. Vt Ioui fulmẽ sic Neptunno tridẽs attribuitur, quo dum percutit terram, semper fit terræmotus, ¶ Expatiata, late sparsa. ¶ Penetralia cum suis sacris, hoc est. Penetralia cum diis penatibus. Nã penetralia ut Sex. Pompeius scribit, sunt penatium deorum sacraria. ¶ Rapiunt. Vi abstrahunt. ¶ Si q̃ domus mansit. Ordo est Si qua domus remansit indeiecta. ¶ Indeiecta, nõ deiecta in terram. ¶ Culmen tamen. Culmẽ est tecti sumitas a culmo dictum, q̃d culmo antiq̃tus domus tegerẽtur. ¶ Pressæ. sub mersæ. ¶ Sub gurgite. Sub mari. est autem tapinosis. Nã gurgitẽ q̃ proprie locus ẽ in flumine ꝓfundior, pro mari posuit poeta. Sic Virgili. Apparent rari nantes in gurgite uasto. Inde fit uerbũ ingurgito quod & deuoro & repleo significat. Vñ Macro. in saturnalibus scribit Fabiũ ciuẽ Romanũ uirũ triũphalem a deuorato patrimonio gurgitem fuisse cognominatũ. ¶ Nullum discrimẽ. Nullã discretionem ac differentiã. Alias discrimẽ periculum significat. ¶ Oia pontus erat. Oia mare occupauerat. Põtus aũt ꝓprie id mare ẽ q̃d euxinũ appellat̃. Sed ꝓ quocũq; mari frequẽter ponit̃. Pontus uero dictus ẽ παρα το πονεσται q̃d i mari maxĩe laborat̃. Põtus ẽt ꝓuincia ẽ asiæ Bithyniæ finitima Euxinoq; adiacẽs unde põticus deriuat̃. ¶ Occupat hic colẽ. Alius in q̃t ex hoibus in mõtem cõfugiebat, alius in cimbã. Proprie aũt occupari dicunt̃ loca possessoribus uacua. ¶ Ciba adũca. Perite. nã cimbe & ꝓrã & puppĩ adũcas hñt. ¶ Et ducit remos. Remigat. ¶ Villæ. Villa ꝓprie dr̃ domus in agro. ¶ Sũma ĩ ulmo. Sic Hora. hoc idẽ diluuiũ describẽs. Pisciũ & sũma pecus hæsit ulmo. ¶ Sic sors tulit. Sic casu euenit, ẽ autem parẽthesis. ¶ Anchora q̃dẽ a latinis aspiratur q̃uis apud græcos aspiratiõe careat, ẽ aũt anchora instr̃m ferreũ q̃d ad cõtinẽdas naues ĩ mare iaci cõsueuit. Vñ ãchorarii funes dñr, q̃bus anchoræ ligãtur. ¶ Vineta. loca dñr uitibus cõsita. ¶ Et mõ pauloãte. ¶ Graciles capellæ. macræ & agiles capræ. ¶ Gramen. herbã speciẽ pro genere posuit. ¶ Deformes phocæ. Turpes, & uastæ. Phocæ a latinis uituli marini appellant̃. ¶ Nereides. Nimphæ sũt marinæ a Nereo patre appellatæ. ¶ Delphines. Delphin & delphinus a genitiuo græco delphinos fit noĩatiuus latin⁹.

Amnis — Tyrannus — Tridẽs — Penetralia — Culmen — Gurges — Ingurgito — Discrimen — Pontus — Occupare — Villa — Anchora — Anchorarii funes — Vineta — Phocæ — Nereides

Incursant ramis: agitataq; robora pulsant.
Nat lupus inter oues: fuluos uehit unda leones.
Vnda uehit tigres: nec uires fulminis apro,
Crura nec ablato prosunt uelocia ceruo.
Quæsitisq; diu terris ubi sistere possit:
In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti:
Pulsabantq; noui montana cacumina fluctus.
Maxima pars unda rapitur. quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi ieiunia uictu.

Separat aonios actæis phocis ab aruis
Terra ferax: dum terra fuit. sed tempore in illo
Pars maris, & latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi uerticibus petit arduus astra duobus
Nomine parnassus: superatq; cacumine nubes.
Hic ubi deucalion, nam cætera texerat æquor.
Cum consorte tori parua rate uectus adhæsit.
Corycidas nymphas & numina montis adorant:
Fatidicamq; themin, quæ tunc oracla tenebat.

Incursant, frequenter incurrunt. Agitata, impulsa. Robora, ligna ac truncos. Pulsant, pcutiunt. Nat, natat. Est aūt per quam lasciua & lepidissima descriptio. Quam quidē Seneca repræhendit, quod in re tristi ludere poeta uidetur. Vnda uehit tigres. Tigris fera est truculēta mirandæ uelocitatis in armenia, Indiaq; nascens. Tigris etiā est fluuius Armeniæ a uelocitate qua decurrit sic appellatus. Nam Tigris lingua psica sagittā significat. Vbi sistere possit. In quibus terris se firmare possit. Sistere autem est stare facere. idem uero cū sto uerbo præteritū habet & supinū. Volucris uaga. Hirundinis est periphrasis. Nā hirū dies uagos maxime uolatus habent. Nam uires fulminis apro. Tāto ipetu apri uenatores aggrediunt, ut uires fulmini similes hre dicant. Ablato, abrepto ab undis. Lassatis, defatigatis. Obruerat tumulos. Cooperuerat mōtes. Obruere nanq; est aqua terraue operire. Tumuli uero mōtes dicunt a tumore. Pulsabant. Percutiebant. Noui fluctus. Magnæ undæ & inusitatæ. Mōtana cacumina. Mōtiū summitates. Maxima pars. hominum subaudiatur. Quibus unda pepercit. hoc est. Qui submersi nō fuerūt fame periere. Separat aonios. Topographia & loci descriptio. Montē enim parnasum describit in cuius cacumē sua altitudine ab undis tutū Deucalion & Pyrrha se receperūt. Phocis regio est iter Bœotiā & Atticā: a phoco denominata, in qua mons Parnassus duobus collibus eminēs cōspicit. Ab actæis aruis. ab attica regiōe, nā attica Acte uel ab Acteōe rege uel a littore qđ ἀκτή dr̄ fuit appellata. Est eni maritima regio ac fere littus esse uidetur. Terra ferax. fertilis. Mōs noie Pernassus. Parnassus mons ē Phocidis a Parnasso antiquissimo uate cognominatus: unde Parnassius. Parnassiacus, Parnassias parnassis & parnasseus deriuant. Prius autē Larnassos fuit appellatus, qđ illuc Deucalionis arca quæ græce λάρναξ dicitur fuerit appulsa. Petit astra. Tendit in altum sidera uersus. Duobus uerticibus, duobus cacuminibus: quorum alterū Tithoreum, alterū hymapeum appellat Herodotus. Quāuis Seruius nisi est deprauatus Heliconem & Cytheronē putet, quos Boetiæ mōtes esse constat longe a parnasso distantes. Parnassus autē totus & Apollini & musis & Baccho est consecratus. Hic ubi Deucalion. Deucalion Promethei filius uir integer ac pius una cum pyrrha uxore diluuio inualescente ad Cacumen Parnassi confugit, ubi post finitū diluuiū themidē consuluerūt, quo modo genus humanū reparare possent, quibus Themis respōdit id posse reparari, si antiquæ matris ossa post terga iecissent, quæ Deucalion lapides ēe coniectauit. Nā lapides ossa terræ uident esse, quæ antiquissima oīum est mater. Qui igit lapides a Deucalione fuerūt post terga iacti in mares. Qui a pyrrha i fœmininas fuere cōuersi. Hoc autē idcirco fictū, est, qđ ut scribit Eusebius in Chronicis Regnante Athenis Cæcrope maxima aquarum illuuies maiorem partē populorū Thessaliæ absūpsit paucis fuga in montes liberatis maxime in monte Parnasso, in cuius circuitu Deucalion tunc regno potiebatur, qui tunc ad se ratibus confugientes, ut narrat Iustinus suscepit: ac p summa parnassi iuga fouit, ac idcirco genus humanum ab illo fuisse reparatū aiunt. Hic ubi. Elegāter hic & ubi ita iungunt, ut id & quod, cū ubi & quod grāmaticæ locutiōi satis esse uideant, ut cū dicimus. Tibi morem gessi id qđ fratri sum pollicitus. nā quod sum pollicitus satis eēt. Nam cætera, parēthesis est: reliqua inquit loca mare occupauerat. Cū consorte tori, hoc est uxore. Nam uxor lecti mariti consors est. Corycidas nymphas. Corycum antrum est Parnassi nymphis sacrū: Vnde Corycides nymphæ dicuntur. Est autē forma patronymica pro possessiua. Est etiam corycus ciliciæ & urbs & mons & antrum: ubi optimū nascitur crocū. Est præterea corycus, ut Stephanus scribit mons Ioniæ altissimus & portus & insula, est & promōtoriū Cretæ & portus æthiopiæ Corycia appellatus. Et numina mōtis, Apollini baccho & musis parnassus dr̄ eē consecratus. Fatidicāq; themim: themim archana fatorū prædicētē. Themis autē filia cæli & terræ fuisse scribit quā Iupiter nuptias suas fugientem in Macedonia assecutus cōpressit mineruāq; sustulit. Dea uero fuit, quæ ut inqt Sex. Pōpe. pcipiebat hoibus, ut a diis peterēt id qđ fas eēt, unde ēt nomē accepit, nā θέμις apud græcos fas ac iustū significat. Nā Themis ἀπὸ τοῦ θεσμοῦ hoc est a lege dicta est. Habet autem apud græcos triplicē genitiuum Themidos. Themitos & Themistos.

Non illo

Marginal notes: nota · Tigris · Sistere · Obruere · Tumuli · Phocis · Parnassus · Topographia · Attica · Helicon · Cytherē · nota · Hic ubi id quod · Deucalion Pyrra. · Ossa terræ · Coricū · Corycides nymphæ · Corycus · Themis

Non illo melior quisquam, nec amantior æqui
Vir fuit, aut illa reuerentior ulla deorum.
Iupiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
Et superesse uirum de tot modo milibus unum:
Et superesse uidet de tot modo milibus unam,
Innocuos ambos, cultores numinis ambos,
Nubila disiecit: nimbisqꝫ aquilone remotis
Et cælo terras ostendit, & æthera terris.
Nec maris ira manet, positoqꝫ tricuspide telo
Mulcet aquas rector pelagi, supraqꝫ profundum
Extantem, atqꝫ humores innato murice tectum
Cæruleum tritona uocat, conchaqꝫ sonanti
Inspirare iubet fluctusqꝫ & flumina signo
Iam reuocare dato. caua buccina sumitur illi.
Tortilis in latum: quæ turbine crescit ab imo,
Buccina: quæ in medio concepit ubi aera ponto,
Littora uoce replet sub utroqꝫ iacentia phœbo.
Tum quoqꝫ ut ora dei madida rorantia barba
Contigit: & cecinit iussos inflata receptus:
Omnibus audita est telluris & æquoris undis:
Et quibus est undis audita coercuit omnes,
Iam mare littus habet. plenos capit alueus amnes:
Flumina subsidunt, collesqꝫ exire uidentur.
Surgit humus. crescunt loca descrescentibus undis.
Postqꝫ diem longam nudata cacumina siluæ
Ostendunt: limumqꝫ tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat quem postqꝫ uidit apertum:
Et desolatas agere alta silentia terras,
Deucalion lachrimis ita pyrrham affatur obortis.
O soror, o coniunx, o fœmina sola superstes:
Quam commune mihi genus & patruelis origo.
Deinde torus iunxit. nunc ipsa pericula iungunt:
Terrarum: quascunqꝫ uident occasus & ortus,
Nos duo turba sumus, possedit cætera pontus.
Hæc quoqꝫ adhuc uitæ non est fiducia nostræ
Certa satis. terrent etiam nunc nubila mentem.
Quis tibi si sine me fatis erepta fuisses:
Nunc animus miseranda foret? quo sola timorem
Ferre modo posses, quo consolante dolores?
Nāqꝫ ego, crede mihi: si te quoqꝫ pontus haberet,
Te sequerer coniux: & me quoqꝫ pontus haberet

¶ Non illo melior quisquam. Hæc eo pertinent ut ostendat poeta Deucalionem & pyrrham ob pietatem in deos, merito fuisse incolumes conseruatos. ¶ Iupiter ut liquidis stagnare. postea quam inquit iupiter uidit totum orbē terrarum sic aquis esse obrutum, ut stagnum esse uideret: ac ex hominibus solos Deucalionem & pyrrham superesse reducta serenitate diluuii ita decrescere cœpit, ut terræ cœperint apparere. ¶ Stagnare. Stagnū & lacum esse effectū. stagnare. n. proprie dicunt terræ aquis non defluentibus coopertæ. Stagna siquidem paludes lacunæqꝫ ac lamæ uocātur. Supesse supuiuere. ¶ Innocuos. insontes. innocētes. ¶ Nubila disiecit. nubes dissipauit. ¶ Nimbis aquilōe remotis. ab aquilōe depulsis. Est. n. aquilo uentus nubila expellens, ac serenitatē inducens. ¶ Et cælo terras ostendit. eleganter. nam ita aquis tegebantur, ut aeri occultæ eēnt terræ. ¶ Cælo. aeri. ¶ Ira maris. tempestas. ¶ Manet. permanet. perstat perseuerat. ¶ Tricuspide telo periphrasis est tridentis, tres eni cuspides habet, unde & tridens dictus ē. ¶ Mulcet aquas: mitigat mare tumidum atqꝫ iratum. ¶ Rector pelagi. neptunus maris deus. Pelagus autem est mare profundum dictū quod prope terram sit κατ᾽ ἀντίφρασιν. Nam ex πέλας quod est prope, & γῆ terra compositum esse uidetur. Longe siquidem a terra recessit. ¶ Innatio murice. ingenitis muricibus. singularis enim pro plurali frequenter ponitur & contra. Est autem murex concha, ex cuius sanguine purpureus conficitur color. ¶ Tectum humeros. synegdoche poetica. Tectos eni & coopertos humeros habentem intelligimus. ¶ Cæruleum tritona. Cæruleum mare proprie dicitur, & quicquid colorem habet maris. Titon autem fertur esse tubicē Neptuni, cui mādat ut receptui canat, fluuiosqꝫ suos fontes reuocet. ¶ Cōchaqꝫ sonanti. sonanti dixit ad differentiam concharū non sonantium, quāuis quidam sonaci putent esse legendum quod in exemplaribus non habetur. Triton autem pro tuba concha longiore utitur. Re uera autem inueniuntur Tritones conchis canentes, ut Plinius refert. ¶ Signo dato. facto signo ut redeant. ¶ Caua buccina. Describit cōchā quapꝫ tuba uti solet tritō. ¶ Tortilis in latum. retorta in latitudinem. ¶ Quæ turbine crescit ab imo. quæ ab ore angusto icipit, & in amplum desinit ad turbinis similitudinem. ¶ Buccina quæ in medio elegans anadiplosis, qua buccinæ laus ex primitur. Cum enim in flatur. omnia littora resonant. ¶ Concepit ubi aerea, postquam inflari cœpit. ¶ Sub utroque phœbo. Sole, & oriente & occidente. Est autem hyperbolæ poetica, ab oriente enim ad occidentem tubæ illius sonitū audiri affirmat, qđ omnem excedit ueritatem. ¶ Tū quoqꝫ ut ora dei. hoc est. postqꝫ ori tritōis fuit admota. ¶ Rorantia. stillantia. ¶ Iussos receessus. regressus fluuiorum a Neptuno imperatos. ¶ Coercuit. inhibuit. & continuit. ¶ Iā mare littus habet. quo paulo ante carebat. ¶ Subsidunt: diminuunt & minus pfunda fiūt. ¶ Postqꝫ diem longam. post lōgum tempus. ¶ Nudata. foliis puata atqꝫ spoliata. ¶ Redditus orbis erat. hoc est sibiipsi orbis restitutus esse uidebatur. ¶ Desolatas. destitutas animantibus. ¶ Lachrimis obortis. Repente natis. ¶ O soror o coniunx. pathetica est oratio & affectus plena, qꝫ Deucalion maximopere sibi pyrrham deuicit. Et patruelis origo. Deucaliō & pyrrha patrueles fuerūt, nam Iapetus duos sustulisse filios dicit prometheum: qui Deucaliōem, & Epimetheum: qui pyrrham genuit. ¶ Deinde torus. lectus & nuptiæ. ¶ Erepta. liberata ab hoc diluuio. ¶ Miseranda. misericordia digna.

Stagnare

Aquilo

Tradēs

Pelagus

Murex

Cæruleum

Triton

Hipbole

Coercere

O utinam poſſem populos reparare paternis
Artibus, atq; animas formatæ infundere terræ.
Nunc genus in nobis reſtat mortale duobus.
Sic uiſum eſt ſuperis hominũq; exempla manemus.
Dixerat. & flebant. placuit cæleſte precari
Numen: & auxilium per ſacras quærere ſortes.
Nulla mora eſt. adeunt pariter cephiſidas undas,
Et nondum liquidas. ſed iam uada nota ſecantes
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Veſtibus & capiti: flectunt ueſtigia ſacræ
Ad delubra deæ: quorum faſtigia turpi
Squallebant muſco: ſtabantq; ſine ignibus aræ.
Vt templi tetigere gradus, procumbit uterq;
Pronus humi: gelidoq; pauens dedit oſcula ſaxo:
Atq; ita: ſi precibus dixerunt numina iuſtis
Victa remolleſcunt: ſi flectitur ira deorum,
Dic Themi qua generis damnum reparabile noſtri
Arte ſit: & merſis fer opem mitiſſima rebus
Mota dea eſt: ſortemq; dedit. diſcedite templo.
Et uelate caput: cinctaſq; reſoluite ueſtes.
Oſſaq; poſt tergum magnæ iactate parentis.
Obſtupuere diu. rupitq; ſilentia uoce
Pyrrha prior, iuſſiſq; deæ parere recuſat.
Detq; ſibi ueniam pauido rogat ore: pauetq;
Lædere iactatis maternas oſſibus umbras.
Interea repetunt cæcis obſcura latebris
Verba datæ ſortis ſecum: inter ſeq; uolutant.
Inde promethides placidis epimethida dictis
Mulcet: &, aut fallax ait eſt ſollertia nobis:
Aut pia ſunt, nullumq; nefas oracula ſuadent.
Magna parens terra eſt. lapides in corpore terræ
Oſſa reor dici. iacere hos poſt terga iubemur,
Coniugis augurio q̃q̃ titania mota eſt,
Spes tamen in dubio eſt: & adhuc cæleſtibus ambo
Diffidunt monitis. ſed quid temptare nocebit:
Diſcedunt, uelantq; caput: tunicaſq; recingunt
Et iuſſos lapides ſua poſt ueſtigia mittunt.

¶ Paternis artibus. nam prometheus, ut ſuperius iam diximus, terram in imaginem hominis figurauit, eiq; animam ex igne eductam immiſit. ¶ Infundere. immitere. ¶ Genus mortale. genus humanum. ¶ Sic uiſum eſt ſuperis. parentheſis eſt, qua uti ſolemus, cum cauſam alicuius rei aſſignare neſcimus. ¶ Hominumq; exempla manemus, exempla pro exemplaribus poſuit. (Exẽplũ Exẽplare) Exemplum eſt enim quod aut ſequamur aut uitemus. Exemplar autem eſt ex quo aliud ſimile faciamus. ¶ Per ſacras ſortes, per ſacra oracula & deorum reſponſa. ¶ Cephiſidas undas. (Cephiſus Cephiſis) Cephiſus fluuius eſt ad parnaſſi radices, unde patronymicum finxit poeta. Eſt etiam cephiſis palus in quam Cephiſus ipſe ingreditur. ¶ Et nondum liquidas. Nondum puras ac limpidas, ſed limo turbidas. ¶ Sed iam uada nota ſecantes, ſed iam alueos ſuos tenentes, neq; enim ripis egrediebantur. (Secare) Secare naque interdum incidere, interdũ tenere ſignificat. Vnde ſectas philoſophorum dictas eſſe Seruius ait, quod propoſitum teneant Virgilius. Ille uiã ſecat ad naues. ¶ Inde ubi, antiqui templa ingreſſuri deoſq; precaturi id quod nos quoq; facimus, prius ſe aqua aſpergebant, quam cõſuetudinem Deucalion & Pyrrha diis ſupplicaturi ſeruarunt. ¶ Irrorauere. inſperſere. ¶ Libatos liquores. hauſtas aquas. ¶ Ad delubra. (Delubrum) Ad templa. nam delubrum modo ſimulacrum dei, modo templum ſignificat. Delubrũ quidem ut ait Feſtus proprie eſt lignũ delibratum quo antiqui pro ſimulachro utebantur. ¶ Sacræ deæ. Themidis. (Faſtigiũ) ¶ Quorum faſtigia. ſumitates, nam faſtigium ẽ altitudo ac ſummitas cuiuſcunq; opis. (Muſcus) ¶ Turpi muſco. Muſc⁹ herbula eſt minutiſſima in locis humidis naſcẽs. ¶ Squallebãt. ſquallida & deturpata erant. ¶ Stabantq; ſine ignibus aræ. altaria ſine ſacrificiis erant. ¶ Vt templi tetigere gradus. modum adorandi pulchre deſcribit. ¶ Procumbit. Procidit. ¶ Pronus. Supplex. (Remolleſcere) ¶ Remolleſcunt. mollia & miſericordia fiunt. ¶ Precibus iuſtis. Precibus iuſtorum hominum. ¶ Dic Themi. (Themis) Themis cæli & terræ filia fuiſſe ab Heſiodo fingitur, quæ ante Apollinem, ut Strabo ait, in Parnaſſo oracula reddebat. Hanc fuiſſe deam quæ iuberet homines id petere quod fas eſſet, ac potius eandem eſſe quod fas Pompeius ſcribit. Themis etiam mater fuit Euandri, quæ Carmentis quoque uocata eſt, ut legit apud Plutar. Eſt autẽ uocatiuus græcus. Themi. ¶ Merſis rebus. deletis & oppreſſis. ¶ Sortemque dedit oraculum & reſpõſum quod ſubiicitur. ¶ Et uelate. operite ac tegite. ¶ Obſtupuere diu. Per longum tempus ſtupentes fuere admirati quidnam ſibi uellet tale reſponſum. ¶ Rupit ſilentia uoce. locuta ẽ. ¶ Pauido ore. pro ipſa Pauida. Eſt enim hypallage. ¶ Pauetq;. Quia timet. Cauſa namque qua pyrrha merito uult uideri ueniam rogare. ¶ Maternas umbras. matris animam. ¶ Repetunt. mentem reuoluũt. ¶ Cæcis latebris, obſcuris uelaminibus. (Oraculum themidis) ¶ Volutant. cogitant. ¶ Inde Promethides. Deucalion Promethei filius. (Prometheus) Prometheus autem dictus ẽ quod preuideat conſilia quaſi προμηθεὶσ mutatiõe δ i θ. μήδεα nanque conſilia dicuntur. Vnde etiam p prudente accipitur, (Epimetheus) Epimetheus pro imprudente qui poſtea quã aliquid mali paſſus eſt cõſilium capit. ¶ Epimethida. pyrrham Epymethei filiam. ¶ Mulcet. mitigat ac ſolatur. (Sollertia) ¶ Sollertia ingenium. prudentia. Proprie autem acumen ingenii ac uelocitas ſollertia dicitur. ¶ Nullum nefas. nullã impietatem. (Suadere) ¶ Suadent. mandant iubent. tametſi ſuadere proprie hortari ſignificat. ¶ Magna parens terra. eſt. recte oraculum interpretatus eſt Deucalion. Nã terra merito magna parens dicit̃ anim[illegible]a omnia atq; inanimata ex ea naſcantur. (Oſſa terræ) ¶ Coniugis augurio. mariti uaticinio. ¶ Titania pyrrha. Iapeti titanis neptis. ¶ Diffidunt. nõ credunt. ¶ Sed quid tẽptare nocebit. aiũt ſubaudiat̃. ¶ Velãtq; caput. tegũt. coopiunt. ¶ Sua poſt ueſtigia. poſt ſua terga. (Veſtigia) Veſtigia ãt pedũ ſigna dñr, ſed freq̃nter p ipis pedib⁹ ponũt̃. ¶ Mittũt. iaciũt.

¶ Quis hoc

Saxa, quis hoc credat nisi sit pro teste uetustas?
Ponere duriciem cœpere suumq; rigorem,
Mollirią; mora, mollitaq; ducere formam.
Mox ubi creuerunt, naturaq; mitior illis
Contigit, ut quædam sic non manifesta uideri
Forma potest hominis, sed uti de marmore cœpta.
Non exacta satis, rudibusq; simillima signis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida succo
Et terrena fuit, uersa est in corporis usum.
Quod solidum est: flectiq; nequit, mutatur in ossa.
Quæ modo uena fuit, sub eodem nomine mansit.
Inq; breui spatio superorum numine, saxa
Missa uiri manibus faciem traxere uirorum.
Et de fœmineo reparata est fœmina iactu.
Inde genus durum sumus experiensq; laborum
Et documenta damus, qua simus origine nati.

Cætera diuersis tellus animalia formis
Sponte sua peperit. postq̃ uetus humor ab igne
Percaluit solis. cœnumq; udæq; paludes
Intumuere æstu. fœcundaq; semina rerum
Viuaci nutrita solo: ceu matris in aluo
Creuerunt, faciemq; aliquam cepere morando.
Sic ubi deseruit madidos septẽfluus agros
Nilus. & antiquo sua flumina reddit alueo,
Aethereo recens exarsit sidere limus,
Plurima cultores uersis animalia glebis
Inueniunt, & in his quædam modo nata per ipsum
Nascendi spatium quædam imperfecta suisq;
Trunca uident humeris. & eodem corpore sæpe
Altera pars uiuit. rudis est pars altera tellus.

¶ Quis hoc credat. Parenthesis cum interrogatione admirationis plena qua id quod incredibile est, uerisimile fieri uidetur. Cum enim id prisci testentur, nobis quoq; est credendum. ¶ Vetustas, antiquitas, quæ maximæ est auctoritatis. Hoc autem idcirco fingitur quod Deucalion Rex Thessaliæ post diluuium quo tota græcia fuit inundata, rudes homines ac feros moribus ac legib9 instruxit, quibus duritiẽ omnem ac feritatem deposuere. ¶ Molliri. mollia fieri. ¶ Ducere formam. accipere formam & figuram humanam. ¶ Mitior. mollior. ¶ Vt quædam. quandam quidem inquit formam habere uidebantur saxa illa, sed non humanã aptepræ se ferebant figuram, Talem autem habebant, qualem statuæ marmoreæ inchoatæ. ¶ Sed uti. sed tanquam. ¶ Non exacta. exculta perfecta. ¶ Rudibus signis. impolitis in elaboratisq; statuis. Signa enĩ etiam statuas significãt. ¶ Quæ tamen ex illis. terrenæ inquit partes lapidum molles & humidæ in corpus fuere conuersæ. Solidæ uero & duræ in ossa. Venæ autẽ in uenas, nam & lapides uenas suas habẽt. ¶ Corporis. carnis. Corpus. n. proprie uiuentium dicitur. Caro mortuorum. ¶ Superorum numine. deorũ uoluntate. ¶ Traxere. concepe. ¶ Faciem uirorum, figuram marium. ¶ Experiens laborum patiens laborum. Sic Virgi. Deucalion uacuum lapides iactauit i orbem. Vnde homines nati durum genus. ¶ Et documenta. experimenta, alias documenta sunt exempla: ut ait Varro, q̃ docendi causa dicuntur. ¶ Qua simus origie nati. quã originem simus sortiti. Cum. n. tam patientes laborum simus, facile ostẽdimus nos de lapidibus esse generatos. ¶ Cætera diuersis. Reliqua inquit animalia ex terra humida & sole calefacta orta sũt, id quod fieri posse facile Aegyptus est documento, nã post nili inundationem glebæ in uarias animalium figuras commutant. Hæc autem idcirco a poeta interserunt, ut commodius daphnes in laurus metamorphosin cum superiore connectat. ¶ Vdæ paludes, humidæ. ¶ Aestu. feruore. ¶ Viuaci solo. terra uitam sub ministrant. ¶ Ceu matris in aluo, tanquam in utero matris. ¶ Cepere. concepere, contraxere. ¶ Faciem aliquam: formam & figuram. ¶ Septemfluus Nilus. Exemplo declarat reliqua animalia ex terra sponte fuisse orta. Nilus autem fluuius singulis qbusq; annis ægyptum inundans fœcundam non solum frumentorum, sed uariorum quoq; animalium eam reddit. ¶ Septemfluus. idcirco dicitur quod septem hostiis i mare erũpit, quorũ nomina hæc a Diodoro memorantur. Pellusiacum quod ad orientem uergit. Paniticum. Mendesiũ, phaniticum, sebeniticũ. Bolbiticum. Canopicũ. Nili autem ortus adeo est incertus, ut ipsum astopon idest ortam e tenebris aquam uocent. Sane Nilus uaris nominibus fuit appellatus. Nã primum a cursus a uelocitate profunditateque, aquarũ Aquila fuit uocatus. Deinde ab Aegypto rege Aegyptus, tum a Nilo rege Nilus. Tametsi quidam asserunt Nilum quasi neclum dictum esse παρὰ τὸ νέος qđ est iuuenis & nouus, qa singulis quibusque annis renouari uidetur cũ totam Aegyptum inundat. ¶ Alueo. synæresis est duarum uocalium in unam. ¶ Aethereo sidere. igneo sole. ¶ Modo cœpta. tantum modo i choata. Sed in uetustis exemplaribus legit̃ modo nata, & recte quidẽ, ut itelligamus nuper & paulo ante nata. Ibi autẽ est distinguendum, ut inde sequens incipiat sensus. ¶ Per ipsum nascendi spacium quædam imperfecta, hoc est. Propter breue nascendi tempus imperfecta uidentur quædam. Est autem Dyaliton.

Mollire
Signũ
Corpus
Caro
Documentũ
Nilus
Nili hostia
Nili nomina
Aiantiũ origo

Quippe ubi temperiem sumpsere hũorq; calorq;,
Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cũq; sit ignis aquæ pugnax, uapor humidus omnes
Res creat. & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo ubi diluuio tellus lutulenta recenti
Solibus æthereis altoq; recanduit æstu:
Edidit innumeras species, partimq; figuras
Reddidit antiquas. partim noua monstra creauit.
Illa quidẽ nollet, sed te quoq; maxime python
Tum genuit, populisq; nouis incognite serpens
Terror eras, tantum spatii de monte tenebas.
Hunc deus arcitenens & nunq̃ talibus armis
Ante nisi in damis capreisq; fugacibus usus,
Mille grauem telis exhausta pene pharetra
Perdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
Ne ue operis famam posset delere uetustas,
Instituit sacros celebri certamine ludos
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos
Hic iuuenum quicunq; manu pedibusue rotaue
Vicerat: æsculeæ capiebat frondis honorem.
Nondum laurus erat, longoq; decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore phœbus.
Primus amor phœbi daphne peneia, quem non
Sors ignara dedit: sed sæua cupidinis ira.
Delius hunc nuper uicto serpente superbus
Viderat adducto flectentem cornua neruo.
Quidq; tibi lasciue puer cum fortibus armis?

Quippe ubi tẽpe. Ex humore & calore secundum physicos ait omnia generari. Cũq; sit ignis aquæ pugnax. Quãuis inquit ignis aquæ sit contrarius, calor tamen cũ humore cõmixtus omnia generat. Et discors concordia, acute dictum q̃uis fatue uideatur. Nam calor & humor separati pugnant & discordes sunt. Iuncti atq; mixti concordes ad agẽdum atq; generandum uidẽtur. Fœtibus, partubus. Lutulenta, lutosa. Recanduit, calcfacta fuit. Reddidit, representauit ac restituit. Illa qui. nol. generasse subaudiendum. Sed te quoq; maxime Python Tum genuit. Pythonem maximũ serpẽtem ex terra ortum esse ab Apollineq; fuisse interfectũ narratur, a quo & Pythius Apollo fuit cognominatus, & Pythia ludi ad perpetuam rei memoriam fuere instituti. In quibus qui uicisset æsculea corona anteq̃ laurus esset coronabatur. Est autẽ apostrophe ad serpentẽ Python autem nõ solum in masculino sed etiã fœminino genere usurpat̃. Hic uero serpẽs latonam instinctu Iunonis stimulasse ac fere per totũ orbem terrarum persecutus fuisse anteq̃ Apollinem & Dianam pareret in dialogo Iridis & Neptuni a Luciano memoratur. Pytho uero est urbs Phocidis que alio nomine. Delphi uocatur. μαρα τὸ πύθεσθαι hoc est a corrumpendo, quod illic Python serpens fuerit corruptus & in saniem resolutus. Python quoq; est ut Solinus scribit, in Asia campus patentissimus, quo primo quoq; aduentus sui tempore ciconiæ aduolant. Porro Pythopolis duarũ est Vrbium nomen quarum altera Mysiæ, altera cariæ est. Tãtum spatii de monte tenebas. Acclamatio est, q̃ magnitudo serpentis declaratur. Tenebas. Occupabas. Deus arcitenẽs, Apollo qui cum arcu & pharetra pingebatur. Capreisq; fugacibus. Capreæ capræ sunt siluestres uelocissimæ. Exhausta euacuata. Pharetra autem sagittarum est repositorium dicta μαρὰ τὸ φέρειν τὰ τιτρώσκοντα hoc est a ferendis iis quæ uulnerant. Per uulnera nigra. Hypallage est. nigrum. n. uenẽnum per uulnera effusum intelligimus. Hic iuuenum quicunq;. quisquis inquit Pythia uicisset aut pugnis: aut cursu, aut curru æsculea corona donabatur. Rotaue. Vel curru. Vt a parte totum intelligamus. Esculeæ frondis honorem, coronam ex frõdibus æsculi confectam. Nam æsculus arbor est glandifera dicta quod prisci ex illius fructu escam sumerent. Nondũ laurus erat. Concinne mutationem sequentem cum superioribus connectit. Assignans. n. cãm cur pythiorum uictores æsculeam coronam acciperent laurum, qua postea qui uicissent, fuere coronati nondum fuisse ait sicq; describit quemadmodum Daphne Penei fluii filia ab Apolline fuit amata, qua cum nec prece nec precio potiri posset, ad uim sese conuertit. Ipsa uero fuga sibi consulens, cum in eo esset ut caperetur patrem rogauit, ut sibi auxilium ferret. Ille uero p̃cibus filiæ motus eam i arborẽ sui nominis conmutauit. Daphne enim laurus interpretatur dicta quasi δαοφωνὴ. qđ cum utitur quasi uocẽ emittat. Strepit enim cũ ardet, ut etiam Theocritus testatur. Est etiam daphne ut Str. ait. Antiochiæ uicinũ & amœnitate inclytum nemus octoginta stadiorũ ambitu, quo in loco Antiochensium cõuentus agitabatur. Appellatum est autem a Daphne Ladonis filia ut Adrianus scribit. Dionysius uero sacrum templo locum eũ uocauit. Decẽtia tpa Pulchrũ caput, ut a pte totũ p synegdochẽ intelligamus. Lõgo crine, lõgis capillis. Ita nãq; Apollo pingebat̃. Phœbus autem epitheton est Apollini soliq; propriũ significat. n. purũ. Peneia Penei fluuii filia. possessiua. n. frequẽter p patronimicis & cõtra p possessiuis patronymica, ponunt̃. Aphthonius uero Daphnem Ladonis filiã fuisse ait. Sors ignara, Fortuna imperita, que nullum rerum habet delectum. Sed sæua cupidinis ira. sed magna dei amoris indignatio, cupido namq; masculini generis deum significat amoris. Fœminini uero cupiditatem. Duos uero cupidines esse Plato in symposio scribit alterum cælestem & diuinum. alterum uulgarem atq; plebeium. Id quod Oui. in fastis secutus esse uidetur, cum inquit Alma faue dixi geminorum mater amorum. Græci cupidinem Erota uocant. Vnde heroes denominatos esse plato ait in cratylo. Deus autem qui amori contrarius est amoremq; dissoluit, anteros uocatur, qui ut Cice. in. iii. de natura deorum scribit, ex Venere natus ẽ & marte. De cupidinis autem parẽtibus uariæ sunt antiquorum opiniones. Alii namq; ipsum Iouis & Veneris filium esse aiunt. Sapho autem Cæli & terræ. Simonides Martis & Veneris. Ibycus & Hesiodus ex chao cupidinem natum esse scribunt. Orpheus ex Saturno ait esse natum. Delius hunc nuper. quo modo in amorem Daphnes Apollo inciderit. poeta describit ita perspicue. ut nulla fere opus sit expositione. Delius: apollo a delo insula cognominatus, in q̃ una cum Diana natus esse perhibetur. Adducto ner. gestũ exprimit

Recãdere
Pythõ
Pythius
Pythia ludi
Pythia ludi
Pytho
Pythopolis
Caprea
Pharetra
Esculus
Daphne in laurũ
Phœbus
Cupidinis parẽtes
Delius

Dixerat, ista decent humeros gestamina nostros:
Qui dare certa feræ, dare uulnera possumus hosti.
Qui modo pestifero tot iugera uentre prementem
Strauimus innumeris tumidum pythona sagittis.
Tu face nescio quos esto contentus amores
Iritare tua: nec laudes assere nostras.
Filius huic ueneris. figat tuus omnia phœbe:
Te meus arcus ait. quantoq; animalia cedunt
Cuncta deo, tanto minor est tua gloria nostra.
Dixit. & eliso percussis aere pennis
Impiger umbrosa parnassi constitit arce:
Deq; sagittifera prompsit duo tela pharetra
Diuersorum operum. fugat hoc. facit illud amorem.
Quod facit auratum est: & cuspide fulget acuta.
Quod fugat obtusum est: & hēt sub arūdine plūbum.
Hoc deus in nympha peneide fixit. at illo
Læsit apollineas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat fugit altera nomen amantis
Siluarum latebris captiuarumq; ferarum
Exuuiis gaudens, innuptæq; æmula phœbes.
Vitta coercebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere. illa auersata petentes,
Impatiens expersq; uiri nemora auia lustrat.
Nec quid hymen. qd amor. quid sint connubia curat.
Sæpe pater dixit. generum mihi filia debes.
Sæpe pater dixit. debes mihi nata nepotes,
Illa uelut crimen tædas exosa iugales
Pulchra uerecundo suffundens ora rubore:
Inq; patris blandis hærens ceruice lacertis,
Da mihi perpetua genitor carissimæ dixit
Virginitate frui. dedit hoc pater ante dianæ.
Ille qdem obsequitur: sed te decor iste quod optas
Esse uetat, uotoq; tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat uisæq; cupit connubia daphnes:
Quodq; cupit sperat: suaq; illum oracula fallunt.
Vtq; leues stipulæ demptis adolentur aristis.
Vt facibus sepes ardent, quas forte uiator
Vel nimis admouit, uel iam sub luce reliquit.
Sic deus in flammas abiit. sic pectore toto

stum exprimit sagittariorum. ¶ Tot iu. Iugerum tātum terræ dicitur quantum par boum in die uno exarare potest. ¶ Strauimus. Prostrauimus interfecimus. Sterni eni stantia dicuntur cum in terram deiiciūtur. ¶ Tumidum. Inflatū. Superbia elatū. ¶ Nescio quos amo. cū quodam contemptu hæc dicuntur: ac si diceret leues molles atq; ui ris negligendos. ¶ Irita re. prouocare, stimulare. Per simplex r aūt scribi tur. Nā irritare per duplex r significat uanum & irritū facere. ¶ Tua fa. Tibi coueniēte. Fax autē cupidini attribuit, qua iuuenū animi amore inflammant. ¶ Nec asse. arroga. uendica. ¶ Filius hu. ue. cupido. ¶ Figat tuus. Licet cōiūctio subintelligēda ui detur. Licet inquit tuus arcus omnia animalia figat, meum tamen tu ef fugere non poteris. Sicq; gloria tua tanto minor est quā nostra, quāto animalia, quæ eo feris, deo sunt inferiora. ¶ Eliso aere. Impulso, p cussis pennis: alis. Nam alatus cupido pingitur. ¶ Arce. cacumine. Vertice. ¶ Prōpsit. Deprōpsit, excepit. ¶ Diuersorum operum. Contrariorum effectuū. ¶ Fugat. Fugere facit & depellit. ¶ Optusum, sine cuspide. ¶ Hoc, optuso, ad ppinquius enim hoc pronomen refertur. Illud ad longiqus. ¶ Traiecta per ossa. Transfixa per ossa traseunte sagitta. ¶ Exuuiis. pellibus. Exuuiæ dicuntur spolia non solum quæ hominibus detrahuntur, sed etiam quā aliis animalibus. Exuuiæ āt ferarum pelles dicunt. ¶ Captiuarum. Captarū. ¶ Innuptæq; æmula phœbes. Imitatrix Dianæ: quæ perpetua gaudet uirginitate. ¶ Vitta coerce. Quomō daphne Dianæ eēt imitatrix expon't, nam neq; ornatu capitis gaudebat, & uiros oēs aspernabatur. ¶ Vitta tegmē est capitis muliebre. ¶ Sine lege. Sine ordie. Auersata, aspnata. ¶ Lustrat, peragrat, circuit. ¶ Nec quid hymen. Hymē proprie est cartilago quædam in uulua uirginis quæ ī primo coitu frangi dicitur. Pro deo quoq; nuptiarum qui & hymeneus ac pro nuptiis ipsis ponitur. ¶ Tædas iugales. nuptias, a parte enim totum intelligimus. Nouis eni nuptis quinque faces accensæ præferebantur, ut scribit Plutarchus in problematis. Tæda autē arbor est, ex qua optimæ conficiuntur faces. ¶ Verecundo rubore: pudico & a uerecundia proueniente. ¶ Blandis lacertis: pro ipsa blāda. Sic Vir. Sceleratā in torsecit hastā, p ipse scele ratus. Est enim hypallage qua frequenter poetæ utūtur. ¶ Dedit hoc pater ante Dianæ. Exēplo persuadere nititur patri Daphne, ut se uirginem uiuere pmittat. Nam & iupiter concessit Dianæ filiæ, ut perpetua frueretur uirginitate. ¶ Pater. Iupiter. ¶ Ille quidem obsequitur. Peneus pater morē gerit tibi inquit Ouidius. Est autem apostrophe & conuersio sermonis ad puellam. ¶ Decor iste pulchritudo ista tua excellens. ¶ Tuo uoto. tuæ cupiditati. ¶ Fallunt. decipiunt. Id enim sperabat, quod minime est assecutus. ¶ Vtque leues stipulæ. Duplici similitudine & stipularū & sepium ardentiū ostē dit poeta, quam uehementi amore Daphnē prosequeretur Apollo. ¶ Adolentur. ardent, cō buruntur. ¶ Demptis aristis. Ablatis spicis. Partim enim pro toto posuit. Aristæ nāq; partes sunt spicæ acutissimæ sic dictæ quod primum arescant. ¶ Vt facibus sepes ardent. Sepes ex arbustis constāt, quibus ab igressu agrorum uiatores arcentur. ¶ Quas forte uiator. Viator a uia siue potius a uio quod nisi in com positione in usu est, ut obuio Deuio deriuat, atque is proprie dicitur q iter aliquod suscipit per agendū. Tametsi apud Romāos ii uiatores dicebantur qui magistratus ex agris in urbē euocabant, ut Plini. scribit. ¶ Vel nimis ad. Vel nimis prope sepes posuit. ¶ Sub lucem. Circa lucem diei aduenientem. Solent enim uiatores noctu faces secum ferre, quas adueniente luce iuxta sepes reliquunt. ¶ Inflammas abiit. Accensus & inflammatus est amore Daphnes.

Sternere

Iritare

Fugare

Hoc il lud. Exuuiæ.

Hymen

Cupi dinis saguta

Adolere

Aristis

Vritur,& sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos,
Ecquid si comantur ait?uidet igne micantes
Sideribus similes oculos:uidet oscula:quæ non
Est uidisse satis,laudat digitosq; manusq;:
Brachiaq;:& nudos media plus parte lacertos.
Siqua latent meliora putat. fugit ocior aura
Illa leui.neq; ad hæc reuocantis uerba resistit,
Nympha precor peneia mane.non insequor hostis
Nympha mane.sic agna lupum.sic cerua leonem.
Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ.
Hostes quæq; suos.amor est mihi causa sequendi.
Me miserum:ne prona cadas,indignaue lædi
Crura notent sentes:& sim tibi cā doloris.
Aspera qua properas,loca sunt.moderantius oro
Curre,fugamq; inhibe moderantius insequar ipse.
Cui placeas inquire tamen. non incola montis.
Non ego sum pastor,non hic armenta gregesq;
Horridus obseruo.nescis temeraria.nescis
Quem fugias,ideoq; fugis.mihi delphica tellus:
Et claros & tenedos,patareaq; regia seruit.
Iupiter est genitor.per me quod eritq; fuitq;
Estq; patet. per me concordant carmina neruis.
Certa quidem nostra est.nostra tamen una sagitta
Certior,in uacuo quæ uulnera pectore fecit.

Ecquid
Comere
Ossidū

¶Sterilem amorem.Vanum ex quo nullam uoluptatem est habiturus.¶Ecquid si comantur ait? Ecquid dictio ē interrogantis & per.c.scribitur.¶Comantur.ornentur, ac si diceret. Si ornarentur capilli, multo decentiores essent.¶Micantes.Fulgentes.Videt oscula,parua ora,non basia.Est enim ab ore diminutiuum.Os autem paruum maxime uirginem cōmendat.¶Quæ non est uidisse satis.Illa.n.ēt osculari cupiebat.¶Laudat digitosque,Morem exprimit elegantū amatorum,qui omnia amicarum suarū membra laudare solent.¶Et nudos la.Mulierum Romanarum habitum describit,qui nunc quoq; multis est in usu.¶Siqua latent meliora pu.Non de pudendis ut inquit Fabius,est intelligēdum,sed de iis omnibus corporis partibus,quæ ueste occultantur.¶Neq; re.Neq; consistit,neque remoratur cursum.

Resistet

Alias resistere repugnare ē & aduersari.¶Reuocantis.Apollīs.¶Nympha precor.Hac oratione Apollo conat Daphne persuadere ne se fugiat,sed in suos deueniat amplexus.¶Nympha mane.Elegans repetitio amatoriæ orationi maxime conueniens.¶Sic agna lupum.His similitudinibus ostendit Apollo se ut hostem a Daphne uitari,cum ipsam amore captus sequatur.Est autem hypozeugma.Fugit enim uerbum est subaudiendum,Lupum uero ut hostē oues natura & cerui leones,ac deniq; omnia animalia bruta suos quodq; fugiunt hostes.¶Penna trepidante.Cum quodam timore properātibus alis.Aquila uero ab aquilo,hoc est fusco & subnigro colore est dicta,quāuis quidem ab acute uidendo illā denominatam uelint ut scribit Pompeius.¶Me miserum ne prona cadas.Ex arte se sollicitum esse significat de salute puellæ quā potiri cupiebat.¶Notent sentes,pungant ac lacerent spinæ.Sentes enim numero plurali spinæ dicuntur.¶Moderantius curre.Modestius.Lentius.¶Fugamq; inhibe.¶Contine fugam.Noli fugere.¶Horridus obseruo.Incultus custodio.¶Armenta gregesq;.Armentum id genus pecoris appellatur,ut ait Sex.Pompeius,quo dest idoneum ad opus armorū.Grex uero fit ex capris porcis ouibusue ex similibus etiam ex bobus,ut grex sit generalius nomen Armentum specialius.Cicero in philippicis.Cecidit greges armentorum.¶Mihi Delphica tellus.Artificiose & potentiam & genus,& preclara inuenta commemorat Apollo,ut ad se amandū Daphnem alliciat.Horum namq; singulis muliebres animi maxime capiuntur.¶Delphica tellus.Delphi urbs est Phocidis ad parnassum,ubi templum Apollinis & opibus & certis oraculis clarissimum fuit,unde oracula Delphica sunt dicta.Delphi autem fuere cognominati,quod Apollo Delphini similis illuc nauigauit.Delphis autem est adytum ex quinque lapidibus extructum opus Agamedis & Trophonii.¶Et claros,urbs est lyciæ colophoni ꝓpinqua apollini dicata.Vñ & clarius cognominatur.Illic nāque est Apollinis oraculū a māto Tiresiæ filia constitutum,uel a Claro quodā Heroe a quo etiam fuit appellata,ut Theopompus ait.Nearchus autē scribit claron sorte Apollini contigisse atq; a sorte,hoc ē ἀπὸ τοῦ κλήρου denominatā fuisse,alii uero aiūt Claron fuisse appellatā,quod illic Neptunus & mars fuerīt sortiti.Alii a lachrimis mātus quā pœnitebat patriam reliquisse dictum esse clarō putāt permutationem.λ.in.ρ.Nam κλάλος lachrimā significat.Fons certe apud clarō ex mātus lachrimis fertur scaturisse.¶Et tenedos.tenedos insula est ad hellespontum una ex sporadibus,quæ prius Leucophrys fuit appellata.A Tene autem Tenedos ē dicta quasi τένου ἕδος.hoc ē Tenæ solum.Vnde Tenedius deriuatur.Est etiā Tenedos urbs lyciæ uel ut alii asserunt Pamphiliæ,quam sub tutela suā cē Apollo ait.¶Patarea regia.Patara urbs est lyciæ a pataro Apollinis & lyciæ filio appellata,in qua apollo maxime colebatur.Vñ & Patareus fuit cognominatus.Alexander āt scribit,ut Stephanus refert.Salaciam puellam ex ophionide sacra Apollini afferentem in pataris in uia deposito uase quieuisse.Illa uero erant pemmata.lyræ.arcus & sagittæ,quibus infantes ludunt.Vento autem flante pataram.hoc est cistam in mare fuisse delatam.Puellam autem flentem domum rediisse ac pataram ad lyciorum cheronesum aduectam fuisse.Quendam autem ex profugis a Salacia in pataram incidisse,& quæ in illa erant pemmata combusisse.ac cheronesum Apollini consecrasse totāque illam regionem a patara uase patara denominasse.Patara autem græce interpretatur cista.Vnde patareus & patareius declinantur.¶Iupiter est genitor.Apollo namque Iouis ex latona filius fuisse phibetur.¶Per me quod eritque.Apollo sed cum esse uaticinationis significat.¶Per me concordant carmina neruis,hoc est,musices & harmoniæ ego sum inuentor.¶Carmina.cantilenæ.¶Neruis.chordis.¶Certa qdē nr̄a ē.Se peritum qdē esse sagittariū ꝓfitet.Sed cupidine a quo est pcussus,peritiore ē esse ait.¶In uacuo pectore.Libero amoris affectu.

Aquila
Sentes
Armentum
Grex
Delphi
Claros
Tenedos
Patara

¶Opiferq;.

Inuentum medicina meum est, opiferq; per orbem
Dicor:& herbarum subiecta potentia nobis.
Hei mihi, q nullis amor est medicabilis herbis:
Nec prosunt domino, quæ prosunt oĩbus artes.
Plura locuturum timido peneia cursu
Fugit:cumq; ipso uerba imperfecta reliquit.
Tunc quoq; uisa decens.nudabant corpora uenti
Obuiaq; aduersas uibrabant flamina uestes:
Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.
Aucta fuga forma est.sed enim non sustinet ultra
Perdere blandicias iuuenis deus.utq; monebat
Ipse amor,admisso sequitur uestigia passu.
Vt canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
Vidit:& hic prædam pedibus petit.ille salutem.
Alter inhæsuro similis iamiamq; tenere
Sperat,& extenso stringit uestigia rostro.
Alter in ambiguo est,an sit comprensus:& ipsis
Morsibus eripitur:tangentiaq; ora relinquit:
Sic deus,& uirgo est.hic spe celer,illa timore.
Qui tamen insequitur pennis adiutus amoris
Ocior est,requiemq; negat,tergoq; fugacis
Imminet,& crinem sparsum ceruicibus afflat.
Viribus absumptis expalluit illa, citæq;
Victa labore fugæ,spectans peneidas undas
Fer pater inquit opem,si flumina numen habetis.
Qua nimium placui,tellus ait hisce:uel istam
Quæ facit ut lædar,mutando perde figuram.
Vix prece finita torpor grauis occupat artus.
Mollia cinguntur tenui præcordia libro.
In frondes crines:in ramos brachia crescunt.
Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret.
Ora cacumen habent,remanet nitor unus in illa
Hanc quoq; Phœbus amat,positaq; in stipite dextra
Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus.
Complexusq; suis ramos ut membra lacertis,
Oscula dat ligno.refugit tamen oscula lignum.
Cui deus.at quoniã coniunx mea non potes esse,
Arbor eris certe dixit mea.semper habebunt
Te coma.te cythare.te nostræ laure pharetræ.
Tu ducibus lætis aderis:cum læta triumphum
Vox canet,& longas uisent capitolia pompas.

Opifer Opifex Hæc

¶Opiferq;.opẽ ferẽs & auxiliũ.Opifex uero opus faciẽs. Nã Apollo a græcis tũ ἀκέσιος tũ ἀλεξίκακος uocat, qd & morbis medicina & in malis opem ferat. Vnde a latinis opifer fuit cognominatus.¶Hei mihi.Dolet Apollo quod nullam inueniat medicinam, quæ amorem leuet. Hei autem dolentis est interiectio:quæ cum datiuo copulatur.¶Timido cursu. Hypallage est: ipa enim timida intelligit.¶Tũc quoq; uisa decens.Cum inquit curreret Daphne uisa est decora & pulchra.¶Corpora.Corporis membra & carnes.Corpus enim uiuentium.Caro dicitur mortuorum. ¶Vibrabãt, uentilabant agitabant. ¶Retro dabat.retro uertebat. ¶Iuuenis deus, Causa est cur nõ sustineret ultra blãdiri: Idcirco enim diutius sustinere non poterat: quia iuuenis erat. ¶Perdere blãditias. Proiicere blãda uerba. ¶Admisso passu. Velocibus passibus.¶Vt canis in uacuo.Pulchra similitudine declarat & Daphnes fugientis & Apollinis insequẽtis uelocitatem. ¶Canis gallicus.Qui nunc leporarius uulgo appellatur. ¶In uacuo aruo.in aruo demesso. ¶Pedibus.pedum uelocitate. ¶Stringit uestigia.radit pedes leporis. Sic Virgi.Stringentem ripas & amœna loca secantem. ¶Extenso rostro.porrecto ore.¶Fugacis.fugientis puellæ. ¶Crinem sparsum ceruicibus.Capillos p collũ spersos. ¶Afflat.flatu & spũ attingit.¶Citæ fugæ. Velocis cursus.¶Si flumina numẽ habetis.diuinitatem ac succurrẽdi facultatem. ¶Qua nimium placui. Tellus hisce. Tellurem rogat ut se uel absorbeat,uel in aliam transmutet figuram. ¶Qua. In qua.¶Hisce.aperire,ut me accipias. Alias hiscere significat loq. ¶Perde. Destrue. ¶Torpor grauis. Magnᵘˢ stupor. ¶Mollia pcordia. Præcordia ut ait Plini. membranæ sunt exta separãtes ab interiore uiscerum parte sic dicta quod cordi prætendantur.¶Tenui libro.tenui cortice & subtili. ¶Modo. Pauloante. ¶Pigris radicibus. Lentis immobilibus.significat autẽ pedes in radices fuisse conuersos.¶Ora cacumen habent.hoc est.Os & facies Daphnes in cacumen & summitatem lauri fuere conuersa.¶Nitor unus.solus splendor sola pulchritudo.¶Hãc quoq; Phœbus amat. Arborẽ subaudiamus. Nã laurus Apollini dicata esse perhibet.Phœbus autem epitheton ẽ Apollinis purumq; significat. Sol eni ab omni fece ẽ alienus. ¶In stipite,In trunco.¶Trepidare.palpitare. ¶Cui deus.Ordo est.Cui deus dixit.¶Semper habebunt. Te coma. Eleganter ea enumerat q̃ lauro ornantur. Nam & comæ & citharæ & pharetræ lauro cingebant. Cithara autem dicta est παρὰ τὸ κινεῖν hoc est a mouẽdo,quod se audientes in amorem moueat.¶Tu ducibus lætis.Imperatores triumphantes lauream gestabant coronam. ¶Læta uox. Militum qui canentes Io triumphe Imperatorem sequebãtur triumphantem. ¶Longas pompas.Captiuorum ac rerum omnium pretiosarum in bello captarum. simulacrorũ pterea urbium expugnatarum.Hæc enim omnia in triumpho gestabantur.¶Visent. Videbunt.¶Capitolia. Scite. Nam triumphantes in Capitolium usq; ascẽdebant Capitolino Ioui sacrificaturi. Nam laurus,ut scribit Plinius triumphis proprie dicat, uel gratissima domibᵘˢ. Ianitrix.Cæsarum pontificũq;,quæ sola & domos exornat & ante limina excubat. Eadem pacifera est,ut quã prætendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium. Romanis præcipue læticiæ uictoriarumq; nuncia. Additur litteris & militum lanceis pilisq;. Fasces imperatorum decorat. ex iis in gremio Iouis optimi maximi deponitur, quotiens læticiam uictoria nouam

Corpus · Caro · Perdere · Stringere · Hiscere · Præcordia · Liber · Laurus Phœbus · Daphne in laurũ

attulit. Quæ non quia perpetuo uiret, nec quia pacifera ē præferēda utiq; myrto & oleæ eſt. Sed quia ſpectatiſſima in mōte parnaſſo, ideoq; etiam grata Apollini, aſſuetis eo dona mittere iam & regibus teſte. L. Bruto. Fortaſſis etiam in argumentum, quoniam ibi libertatem publicam is meruiſſet lauriferam tellurem illam oſculatus ex reſponſo. Et quia manu ſatarum receptarumque in domos fulmine ſola non icitur. Ob has cauſas equidem crediderim honorē eis habitum in triumphis potius q̃ quia ſuffimentum ſit cædis & purgatio, ut tradit Maſſurius. Vnius autem arborum latina lingua nomē imponitur uiris. ¶ Ante fores ſtabis. Ante ianuas pendebis. Nam in ueſtibulo ædium imperatoris coronæ ex lauro & quercu ita ſuſpendebantur, ut querna in medio foret ueſtibulo ſuſpēſa, ideoq; ſubiungit. ¶ Mediamq; tuebere quercū. Id eſt. Quernam coronam, quæ obſeruatos ciues & ciuica dicebat & Cæſari in ueſtibulo dicabatur. Quercus autem eſt arbor glandifera dicta quod id genus arboris graue ſit ac durū tū ēt in ingētem euadat amplitudinem, ut tradit Sex. Pompeius. Querqueram enim grauem & magnam quidam diciputant. Querquera item frigida interpretat & cum tremore febris. ¶ Vtq; meum intonſis. Apollo & comatus & imberbis pingitur, quo ſignificatur ſol & radios habere & nunq̃ ſeneſcere. ¶ Perpetuos. honores frondis. Periphraſis eſt foliorum. Laurus enim nunquā folia abiicit. ¶ Finierat Pæan. Apollo pæā dicit̃ ἀπὸ τοῦ παίειν hoc eſt, a feriendo. Nam indignatus ſagittis ferit. Iuuenalis. Parce precor Pæan & tu depone ſagittas. Nil pueri faciunt, ipſam configite matrem Amphion clamat. Pæan quoq; hymnus dicitur in Apollinem compoſitus. Virgi. Lætum pæana canentes. ¶ Laurea laurus laurea quoq; dicitur corona ex lauro confecta. ¶ Cacumen. ſummitatem. Caput enim uiſa eſt commouere: quod erat cacumē. ¶ Eſt nemus æmoniæ. Tempe amœniſſimam Aemōiæ uallem deſcribit poeta quo commodius ιους. Inachi amnis filiæ metamorphoſin in iuuencam cum ſuperiore cōnectat. Nam iuxta tempe, eſt ſpelunca Penei fluuii Daphnes patris, ad quem conſolandum omnes uicini amnes conuenerunt, præter Inachum, qui amiſſam filiam lugebat, Io nanque inachi amnis filia ab Ioue primum compreſſa, deinde Iunone ſuperueniente in iuuencam fuit conuerſa. Verum Iuno in quod erat ſuſpicata, Iouem rogauit, ut ſibi tam pulchram donaret iuuencam. Ei uero tandem dono acceptæ argum centum oculis præditum cuſtodem appoſuit. Sed Iupiter amicæ miſericordia motus Mercurio mandauit, ut argum interficeret, quem Iuno cū uidiſſet occiſum in pauonem conuertit centumq; ipſius oculos caudæ appoſuit. ¶ Eſt nemus æmoniæ. Topographia eſt. Tempe nanque deſcribit uallem Theſſaliæ amœniſſimam. ¶ Aemoniæ. Theſſaliæ. Aemonia enim theſſalia dicitur ab Aemone Chlori pelaſgi filio, Theſſali autem patre. ¶ Vocant tempe. Tempe, ut dixi, nemus eſt Theſſaliæ quinq; milibus paſſuum in longitudinem tendens adeo amœnum, ut amœniſſima quæq; loca tempe uocentur, ut Seruius ſcribit. ¶ Prærupta ſilua. alta. ¶ Per quæ peneus. Per media tempe labit̃ Peneus fluuius, qui claritate cunctos Theſſaliæ fluuios antecedens. iuxta gomphos naſcitur in radicibus Pindi montis interq; oſſam & olympum nemeroſa conualle defluit quingentis ſtadiis dimidio eius ſpatio nauigabilis. In eo curſu uocantur tempe, ut Plinius tradit quiq; milium lōgitudine & ferme ſex latitudine ultra uiſum hominis attollentibus ſe dextra leuaq; leuiter cōuexis iugis, intus ſua luce uiridāte. Allabitur Peneus calculo amœn⁹ uiridi circa ripas gramine. Canorus auium cōcentu. ¶ Deiectuq; graui. Vehementi curſu. ¶ Summiſque aſpergine ſiluis Influit, hoc eſt: influere uidetur per altas ſiluas aſpergine humidarum nebularum, quæ ex illius undis excitantur. ¶ Et ſonitu pluſquam uicina fatigat. Non ſolum inquit uicini ſed longe quoq; ſtantes ſtrepitū illius ſentiunt. ¶ Hæc ſunt penetralia. Loca domus ſecretiora in quibus diis penatibus ſacrificabatur, penetralia dicebantur. ¶ Antro. ſpelunca. Dictum eſt autem antrum παρὰ τὸ ἀντῶ quod eſt ſupplico. quia in antris primi homines diis ſupplicabant putātes illis ſacra eſſe. ¶ De cautibus. De lapidibus. Cautes autem & cotes dicuntur. ¶ Dabat. Reddebat. Ius enim proprie reddi dicitur. ¶ Carentur. gratulentur Peneo quod Daphne filia in laurum fuit conuerſa. an conſulentur quod filiam amiſit. ¶ Popularia flumina. Vicina ac ex eodem populo. Alibi popularis gratus populo dicitur. ¶ Populifer Sperchius. populos arbores ferens. Sperchius autem fluuius eſt Theſſaliæ, qui ex Pelio monte ortus in malia cum labitur ſinum. Sic dictus qđ ſit uelociſſimi curſus. Nā παρὰ τὸ σπέρχειν deducitur, quod feſtinare ſignificat. ¶ Enipeus fluuius eſt Theſſaliæ ex Othry monte in apidanū defluens. ἀπὸ τῆς ἐνιπῆς & a minis denominatus. Nam per loca agreſtia & inculta labitur quæ ſemper mala minati uidentur. ¶ Epidanuſq; ſenex. Sic quidem legitur, ſed corrupte ut mihi quidem uidetur. Cum enim propoſuerit fluuios populares Theſſalicoſq; conueniſſe ad peneum, cuius filia Daphne in laurum, fuerat conuerſa non uideo qua ratione Eridanum galliæ ciſalpinæ fluuium, qui alio nomie dicitur Padus, admiſceat. Tametſi Eridanus ut Pauſanias ait, Atticæ quoq; ſit filius qui in Iliſſum emittit, apud quem Orithya rapta fuiſſe fertur, ſed cum is quoq; Peneo non ſit popularis

Poſtibus auguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamque tuebere quercum.
Vtq; meum intonſis caput eſt iuuenile capillis,
Tu quoq; perpetuos ſemper gere frondis honores.
Finierat pæan. factis modo laurea ramis
Annuit, utq; caput uiſa eſt agitaſſe cacumen.
Eſt nemus æmoniæ: prærupta quod undiq; claudit
Silua. uocant tempe, per quæ peneus ab imo
Effuſus pindo ſpumoſis uoluitur undis,
Deiectuq; graui tenues agitantia fumos
Nubila conducit, ſummiſq; aſpergine ſiluis
Influit, & ſonitu plus q̃ uicina fatigat,
Hæc domus, hæc ſedes. hæc ſunt penetralia magni
Amnis in his reſidens facto de cautibus antro
Vndis iura dabat: nymphiſq; colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum
Neſcia gratentur, conſolentur ne parentem.
Populi fer Sperchius: & irrequietus enipeus.
Apidanuſq; ſenex, leniſq; amphryſus, & æas

Tēpe
Pene⁹
Ciuica corona
Quercus
Querquera
Cur Apollo cometus
Pæan
Laurea
Aemōia
Penetralia
Antrum
Cautes
Popularis
Sperchius
Enipeus
Eridanus
Epidanus

Amphrisus

Aeas

Inachus

pularis:poetæ propofito minus conuenire uidetur.Quare Apidanus legatur,ne ineptus effe. Ouidi. coarguatur. Eft enim. Apidanus Theffaliæ fluuius, quem idcirco poeta fenem appellat, quod tarde admodum fluit: donec enipeum admittat.℣ Lenifq; Am.Hic quoq; fluui⁹ eft Theffaliæ leniter fluens,iuxta quem admeti regis armenta pauit Apollo,Vñ Lucanus libro fexto. Et flumine puro Irrigat Amphryfus famulantis pafcua phœbi. ℣ Et Aeas fluuius ē epiri iuxta muros Dyrrachii labens. ℣ Inachus unus abeft. Inachus.fluuius eft achaiæ ab Inacho rege dict⁹. Eius filiam Io cū deprehendiffet Iupiter fpatiantem cōpreffit,ac ne id a Iunōe agnofceret, ipfam mutauit in iuuencā.Mærens itaq; Inachus ꝓpter amiffam filiā fe domi cōtinebat.℣ Natāq; mi.io Luget ut amif.Io accufatiuus eft græc⁹. Nam Io ius græce declinat ut Calypfo calypfus. quis ionis & calypfonis quidā latine malint declinare. Quā quidem declinationem Fabius nō admittit.℣ An fit apud manes. An fit mortua. Illi eni apud manes effe dñr, qui obiere. Manes autē animæ funt mortuorū, quibus honoris gratia deorum uocabulum additum eft. Dii nanq; manes dicuntur, ut fcribit Apulleius de Dæmonio focratis. Martianus uero capella in nuptiis philologiæ tradit manes tā bonos effe quam truces in quos cū ꝑtātem habeat pluto,merito fummanus uocatur, quafi Manium fūmus.Manes aūt dicti funt uel a māo, qđ bonū apud prifcos fignificabat.Vnde immanis malus crudelifq; dicitur uel amanando,ut ait Pōpeius,ꝙ eos per omnia manare putabāt. ℣ Sed quā nō inuenit ufq̄ hoc eft quam nullo in loco iuenire poteft,eam in rerum natura non effe putat. Vfq̄ autē & nufquam aduerbia tam in loco quam ad locum fignificant.Vfquam autem in aliquo loco ita fignificat, ut fere femper cum negatione ponatur in oratione. ℣ Atque animo peiora ueretur.Mortuam enim eam eē putabat. ℣ Viderat a primo.Hic incipit defcribere quemadmodum Iupiter in Ius amorem incidit.℣ A patrio flumine.Ab Inacho Achaiæ fluuio.℣ Tuo toro.tuo lecto.ac tuis nuptiis Torus autem & pro lecto & ꝓ fede ponitur a tortis herbis dictus.Vnde citra afpirationem fcribi debet,quamuis fere in exēplaribus cū afpiratiōe fcriptū legatur. Torus ēt

Manes

Vfq̄ Nufq̄

Torus

Moxque amnes alii,qui qua tulit impetus illos:
In mare deducunt feffas erroribus undas.
Inachus unus abeft,imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas,natamque miferrimus Io
Luget ut amiffam,nefcit uita ne fruatur,
An fit apud manes.fed quam nō inuenit ufq̄,
Effe putat nufq̄,atq; animo peiora ueretur.
Viderat a patrio redeūtem iupiter illam
Flumine:& o uirgo Ioue digna,tuoq; beatum
Nefcio quem factura toro,pete dixerat umbras
Aut hor; aut horū nemorū,& mōftrauerat ambas,
Dum calet,& medio fol eft altiffimus orbe.
Quod fi fola times latebras intrare ferarum,
Præfide tuta deo nemorum fecreta fubibis,
Nec de plebe deo,fed qui cæleftia magna
Sceptra manu teneo.fed qui uaga fulmina mitto.
Ne fuge me,fugiebat enim,iam pafcua lernæ
Confitaq; arboribus lyncea reliquerat arua,
Cum deus inducta latas caligine terras
Occuluit,tenuitq; fugam:rapuitq; pudorem.
Interea medios iuno defpexit in agros,
Et noctis faciem nebulas feciffe uolucres
Sub nitido mirata die,nō fluminis illas
Effe:nec humenti fenfit tellure remitti.
Atq; fuus coniunx ubi fit,circumfpicit,ut quæ
Deprenfi totiens bene noffet furta mariti.
Quem poftq̄ cælo nō reperit:aut ego fallor:
Aut ego lædor ait.delapfaq; ab æthere fummo
Cōftitit in terris,nebulafq; recedere iuffit.
Cōiugis aduētum præfenferat.inq; nitentem
Inachidos uultus mutauerat ille iuuencam.

eminentiorem fignificat pulpam.Vnde Torofa iuuentus a Perfio uocatur, Virg.tertio georgico. Luxuriatq; toris animofum pectus.℣ Ambas umbras.& dextras & finiftras.Hoc autem ex poetæ perfona dicitur.Exponit enim poeta quas umbras dixerit Iupiter Inachi filiæ petendas. ℣ Dum calet. donec calor eft. Hortatur autem puellam Iupiter, ut meridiei æftū fugiat. ℣ Latebras ferarum. filuas in quibus occultantur feræ. ℣ Sed qui cæleftia magna. Sed qui cæli imperium habeo. Significat autem fe effe Iouem maximum deorum, quo facilius illi perfuadeat, ut fibi morem gerere uelit. ℣ Vaga fulmina,hoc eft non in rectum fed in obliquum eūtia. Fulmina enim in obliquum ferūtur. ℣ Iā pafcua lernæ. Lerna palus eft argiuorum, i qua habitauit hydra ferpens ab hercule i terfecta. ℣ Lycæa arua. Lycæa quidē fere in exēplaribus legitur preterq̄ in uetuftis quibufdam. In illis nanq; Lyncea recte fcriptum eft, Nam Lynceus Aegipti fili⁹ ac ut in temporibus Eufebius narrat. Hypermeftræ maritus interfecto Danao patruo & focero,Argis regnauit. Vnde Lyncea arua denominata pro argiuis funt accipienda hic autem legēdum eē & Geographiæ ratio & hiftoriæ fides ut taceam quod in Lycæo prima fyllaba corripitur,apertiffime declarāt. Tametfi hactenus Lycæa lectū fit a Lycæo Arcadiæ monte Pani dicato. Huic autem lectioni Paufanias quoque in Argolidis defcriptione a ftipulatur qui ait eam regionem, unde Lynceus facula fignificauit. Hypermeftræ fe in locū tutū ueniffe primū Lynceā. Deinde Lyrceā a Lyrco notho Abantis filio qui illam habitauit fuiffe denominatam.℣ Occuluit.occultauit.℣ Tenuit fugam. Cohibuit fugam.illamq; fugientem retinuit. ℣ Rapuitque pudorem hoc eft.illam ftuprauit erubefcendique caufam eripuit. In tenebris nanq; minus unum quemque pudet ueneri indulgere Defpexit. Deorfum afpexit. Alibi defpicere contemnere eft.℣ Nebulas uolucres. quæ ut aues uolare uidentur. ℣ Sub nitido die. Sereno. ¶ Non fluminis illas effe. Phyfici aiunt nebulas, aut a fluuiis aut a uaporibus terræ generari. ℣ Vt quæ.utpote quæ. Furta.ftupra.

Lerna

Lynceus

Lyncea arua

Io i iuuencā

Defpicere

Furtum

¶ Bos quoq;

Bos quoq; formosa est, speciem saturnia uaccæ:
Quanq̃ in uita probat. necnon & cuius. & unde
Quo ue sit armento, ueri quasi nescia quærit,
Iupiter e terra genitam mentitur: ut auctor
Desinat inquiri. petit hanc saturnia munus.
Quid faciat? crudele suos abdicere amores.
Non dare suspectū. pudor est qui suadeat illud.
Hinc dissuadet amor. uictus pudor esset amore.
Sed leue si munus sociæ generisq; toriq;
Vacca negaretur, poterat non uacca uideri,
Pellice donata non protinus exuit omnem
Diua metum: timuitq; Iouem, & fuit anxia furti:
Donec arestoridæ seruandam tradidit argo.
Centum luminibus cinctum caput argus habebat.
Inde suis uicibus capiebāt bina quietem
Cætera seruabāt, atq; in statiōe manebāt.
Cōstiterat quocunq; loco: spectabat ad Io.
Ante oculos Io q̃uis auersus habebat.
Luce sinit pasci. cum sol tellure sub alta est.
Claudit, & indigno circūdat uincula collo.
Frōdibus arboreis & amara pascitur herba.
Proq; toro terræ nō semper gramē habēti
Incubat infelix: limosaq; flumina potat.
Illa etiam supplex argo cum brachia uellet
Tendere: nō habuit quæ brachia tēderet argo.
Et conata queri mugitus edidit ore,
Pertimuitq; sonos: propriaq; exterrita uoce est.
Venit & ad patrias, ubi ludere sæpe solebat:
Inachidas ripas, nouaque ut cōspexit in unda
Cornua: pertimuit, seseque exterrita fugit.
Naiades ignorant. ignorat & inachus ipse.
Quæ sit. at illa patrem sequitur: sequiturq; sorores:
Et patitur tangi: seque admiratibus offert,
Decerptas senior porrexerat inachus herbas.
Illa manus lambit: patriisq; dat oscula palmis,
Nec retinet lachrimas: & si modo uerba supersint:
Oret opem, nomēq; suum casusque loquatur.
Littera pro uerbis, quam pes in puluere duxit,
Corporis indicium mutati triste peregit.
Me miserum exclamat pater inachus: inq; gemētis
Cornibus & niueæ pēdēs ceruice iuuencæ,
Me miserum igeminat. tun[e] es quæsita per omnes
Nata mihi terras? tu nō inuēta: reperta es.

¶ Bos quoq; formosa ē. Io inqt ut uirgo erat formosa, sic in iuuencā quoq; uersa pulchra uidebat. ¶ Speciē pulchritudinē. ¶ Probat. Laudat. ¶ Cuius sit uerbū subaudiat. ¶ Et unde. Venerit. ¶ Quoue sit armēto. Armētū id gen⁹ pecoris dr̃, ut tradit Sextus Pompeius, qđ est idoneum ad opus armorũ. Quãq̃ Varro ab arando deriuare uideat, q̃si aramētū tertia littera detracta. ¶ Vt auctor desinat inqri. Vt dñs uaccæ a Iunone non inuestiget. ¶ Abdicere. abdicare alienare & ab se amouere. ¶ Nō dar̃ suspectū. Non tradere inqt petitã uaccam Iunoni suspecta res eēt, cogeretq; Iunonē aliquid mali suspicari. ¶ Qui suadeat illud. Dare. ¶ Hic. ab illa Iunoni tradēda. ¶ Sociæ generisq; toriq;. Nã iuno & soror esse & uxor Iouis fingit, quod pro aere ponit. q leuitate ætheri qui idē est cū Ioue, similis eē subiiciq; ur̃. Nã æther aere superior est. ¶ Pellice. concubina. Nã pellex dr̃ que cū eo uiro cui uxor est se miscet. Græci illã πάλλακα uocãt. ¶ Et fuit anxia furti. hoc est fuit sollicita ne sibi furto auferret. ¶ Arestoridæ argo. Argus Arestoris filius. ¶ Argus nauis fabricator cētū habuisse oculos fingit. quorũ sp octo & nonaginta uigilabāt. bini uero solum dormiebant. ¶ Capiebant qetē. Dormiebant. ¶ Seruabant. Custodiebāt. ¶ Atque in statiōe manebāt. hoc est uigilabāt. Trãslatio est a militibus sumpta, q in statiōe tūc manere dñr, cū diligenter excubias agunt. ¶ Spectabat ad io. accusatiuus ē græc⁹. Nō. n. pmittit sibi declinare Io Ionis ut Dido didōis. ¶ Quãuis auersus. Quãuis ĩ aliam ptem uultū auersum haberet. ¶ Luce finit pasci. Tempore inquit diei eã pascere pmittit Argus. Nocte. uero ad presepe eã ligans in stabulis claudit. ¶ Indigno collo. Ceruici uincula nō merenti propter moliciem atq; pulchritudinē. ¶ Amara herba. Ipsi filiæ Inachi amara, non uaccis q[ui]bus est suauis. ¶ Incubat terræ. Cubat in terra & iacet. ¶ Gramē. herbã & stramē. ¶ Limosa. lutosa accœno ifecta. ¶ Tēdere porrigerẽ. ¶ Brachia. Man⁹ iũctas, ut illũ ad misericordiã cōmoueret. ¶ Et conata qri. cōqueri lamētari. ¶ Mugit⁹ edidit ore. Mugire uerbū ē facticiū a sono uocis boū deductū. ¶ Mugire nãq; pprie boues dñr. ¶ Edidit. emisit. ¶ Inachidas ripas. Inachias patronymicū p possessiuo positū. ¶ Noua cornua. Sibi nouiter nata. ¶ Fugit. fugere conata ē. Neq;. n. se ipsam fugere poterat. ¶ Naiades ignorãt. Nō agnoscũt sororem. Naiades autem pprie sunt fontium & fluuiorum nymphæ dictæ παρὰ τὸ νάω & fluo. qa circa fluēta uersantur. ¶ Admirantibus. Patri & nymphis. ¶ Lambit. lingit. ¶ Oret. Orare uellet. ¶ Casus. Infortũia. ¶ Littera pro uerbis. loco uerborum inqt littera quã pedibus in puluere uacca effecit, indicauit patri filiam. Bouis enim pes in & o litteras exprimere uidetur, quas cum uidisset inachus, eã esse filiam cognouit. ¶ Duxit. Effecit, Duci autem proprie dicuntur. litteræ cum fiunt. Vnde etiã litterarum ductus a Fabio appellant. ¶ Indiciū triste. Significationē mestã ab effectu. qđ mœrore affecit patrē. Grauius nãq; pr̃ dolebat filiã ĩ iuuēcã fuisse trãsmutatã, q̃ si mortua eēt. ¶ Peregit Efficit. ¶ Me miserū. O subintelligat, qđ frequēter in exclamationibus omittit leuiorib⁹. ¶ Pēdēs ĩ cornib⁹ & ceruice. hoc est cornua & ceruicē amplectens. Iuuencæ autem magnitudo significat a cuius cornibus & ceruice Inachus illa amplectens pendere uidebatur. ¶ Ingeminat. exclamationē illã o me miserū duplicat. ¶ Tu ne es quesita p oēs. Ordo est, Tu ne es nata & filia mihi p oēs terras quæsita? ¶ Tu non inuēta repta es. Signat differentiã inter inuenire & reperire poeta. Inuenimus enim querentes. Repim⁹ casu.

Armētū

Mugire

Naiades

Argus

Inuenire

Repire

¶ Luctus

Thalamus

¶Luctus erat leuior. si nõ reperta esses. grauius. n. fert pater quod in uaccã filia sit cõuersa, q̃ si mortua esset. ¶ Nec mutua nostris dicta refers, hoc est nec uicissim mihi respõdes. ¶ Quod unum. Quod solum facere potes. ¶ Thalamos tædasque, hoc est nuptias. Nam & Thalamus sponsi sponsæq; proprie significat cum oculum & quinq; faces nouæ nuptæ preferebantur. ¶ De grege nũc tibi uir. Maritus inquit de armento tibi est habẽdus. Vnde filios uitulos tollas. Iuuencarum nanq; mariti iuuenci sunt. ¶ Nec finire licet. Nec possum inquit morte tãtis doloribus imponere finẽ, cũ deus sim imortalis. ¶ Sed nocet eẽ deum. Deo quoq; eleganter dr̃. Dii ãt ita sunt imortales ut ne sibi qdẽ mortẽ consciscer̃ possint. ¶ Præclusaq; Ianua læti. mortis. Qm̃ iqt sũ deus tãtos dolores morte finir̃ nõ possum. uer̃ sp me in luctu esse oportet. Dii. n. ἀθάνατοι sunt atq; imortales. ¶ Extendit. Producit. Prolongat. ¶ Stellatus argus: quod eius oculi ad silitudinẽ stellar̃ micarent. ¶ Abstrahit. Violenter abducit. ¶ Ipse inquit argos in ꝓpinquũ montem ascendit, unde sedens in oẽs partes spectabat. ¶ Procul. Prope. ¶ Occupat celeriter ascendit. ¶ Cacumẽ. uerticem. & summitatem. ¶ Phoronidos. Phoronei neptis. phorone⁹ nãq; Inachi pater fuit, Narrat autem queadmodũ Argus a. Mercurio fuit interfectus eiusq; oculi caudæ pauonis fuerunt a Iunõe appositi. ¶ Natumq; uocat. Mercuriũ. Nã. Mercuri⁹ Iouis fuit fili⁹ ex Maia una ex pleiadibus. q̃ septẽ Atlantis filiæ fuer̃. nõ ex electra, sed ex Pleione nympha susceptæ, unde & Pleiades sunt nominatæ. i sidera translatæ ac in humero tauri collocatæ, Vergiliæ a latis uocant̃ quod ueris tpe oriãtur. ¶ Lucida pleias. Maia pleiadum splẽdidissima. ¶ Leto det. interficiat. ¶ Parua mora est sumpsisse. figura est poetica. ¶ Alas pedibus. hoc est talaria alata que idcirco. Mercurio attribuunt̃, quod planetar̃ oium sit uelocissimus. ¶ Virgã somniferam. Caduceum dicit. de quo & Virg. Tum uirgã capit. hac aĩas ille euocat orco Pallentes. alias sub tristia tartara mittit. Dat somnos adimitq; & lumina morte resignat. ¶ Tegimẽq; capillis petasum & pileũ. ¶ Ioue nat⁹. Mercurius Iouis filius ex Maia. Obiter ãt Mercurii quoq; metamorphosin ĩ pastorẽ poeta describit. ¶ Et posuit pẽnas. hoc ẽ deposuit talaria alata. ¶ Per deuia rura. Per iuias siluas. Dũ uehit adductas. Cũ inqt ducit capellas, congregatas ¶ Tametsi uehi proprie dicantur, que geruntur. ¶ Structis auenis. tibia quã ex auenis construxerat. est autẽ auena genus frumẽti notius q̃ ut sit exponẽdũ, ex cuius calamis tibiæ ẽt nunc a rusticis cõficiunt̃. Voce. Sono. Nouæ ar. Tibiæ nouiter a Mercurio iuẽtæ. ¶ Custos iu. Argus a Iunone custos Io ĩ uaccã cõuersæ apposit⁹. Hoc sa. Hoc mõte. Vtrũq;. n. frequẽter ꝑ altero ponit̃ a poetis. Fecũdior. uberior. ¶ Pastorib⁹, Otio & qeti pastor̃. Atlãtiades. Mercuri⁹ nepos atlãtis ex Maia. Iũctis arũdinib⁹. Sono tibiæ. Vicere. Supare. In somnũ iducere. ¶ Tẽptat. Conat̃. Seruãtia lumĩa. Oculos obseruãtes atq; custodiẽtes uaccã. Ille tñ inqt suaues somnos a Mercurio ĩmissos reppeller̃ conat̃. ¶ Nanq; repta Phystula nup erat. Parẽthesis est. Cãm cõtinẽs inqsitiõis. Argi, Tã cõcinne aũt fabulam fabulæ cõnectit Poeta, ut cum multas sit̃ describat trãsfigurationes, minime tñ a ꝓposito discedat. Exponit. n. queadmodũ Syrix nympha Ladonis fluuij filia ardẽter a Pane deo amata, ne uirginitatẽ amitteret, in arũdinẽ apud Ladonẽ fluuiũ fuit cõmutata, ex q̃ Pan ad mitigandos amoris ardores sibi fistulã cõposuit. Vñ Vir. Pã primus calamos cæra cõiũgere plures instituit. ¶ Tum deus inqt. Tũc Mercurius narrare cœpit. Arcadiæ gelidis ĩ mõtib⁹. Arcadia regio est Achaiæ cõtermia ab Arcade Iouis & Calist⁹ filio denoĩata. Variis. n. noib⁹ ãtea fuit appellata. Nã & pelasgia & Parrhasia fuit uocata. sũt q illã & Gigãtida Azaniã & Paniã appellarint ¶ Inter hamadryadas nonacrinas nymphas arcadicas. Nonacris nãq; urbs fuit arcadiæ dcã a Nõacri lycaõis uxor̃ ut Pausanias ait. Vñ nõ actiæ nymphæ sũt appellatæ. Hamadriades ãt nymphæ dñr q̃ una cũ arborib⁹ & oriunt̃ & occidũt, uñ ẽt Hamadriades sunt dictæ ἅμα. n. simul. δρυς δρυος arbor apud ueteres græcos dicebatur quamuis nunc pro quercu ponatur.

Auena

Saxum Mons

Phoroneus

Mercurius

Mercurius in pastorẽ

Syrinx in arundinem

Arcadia

Luctus erat leuior. retices, nec mutua nostris.
Dicta refers. alto tantum suspiria ducis
Pectore. quodq; unũ potes, ad mea uerba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos tædasque parabam.
Spesque fuit generi mihi prima. secunda nepotum.
De grege nunc tibi uir, & de grege natus habẽdus.
Nec finire licet tantos mihi morte dolores.
Sed nocet esse deum: præclusaq; ianua leti.
Aeternum nostros luctus extendit in æuum.
Talia dicenti stellatus summouet argus,
Ereptãq; patri diuersa in pascua natam
Abstrahit. ipse procul montis sublime cacumen
Occupat, unde sedens partes speculatur in omnes.
Nec superũ rector mala tanta phoronidos ultra
Ferre potest. natumq; uocat, quẽ lucida partu
Pleias enixa est, letoq; det imperat argum.
Parua mora est alas pedibus uirgãq; potentem
Somniferam sumpsisse manu, tegimẽq; capillis.
Hæc ubi disposuit, patria Ioue natus ab arce
Desilit in terras. illic tegmẽq; remouit,
Et posuit pennas tantummodo uirga retenta est
Hac agit ut pastor per deuia rura capellas,
Dum uehit adductas, & structis cantat auenis:
Voce nouæ captus custos iunonius artis,
Quisquis es, hoc poteris mecũ considere saxo,
Argus ait. neq; enim pecori fœcundior ullo
Herba loco est, aptamq; uides pastoribus umbram.
Sedit atlãtiades: & euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem, iunctisq; canẽdo
Vincere arundinibus seruãtia lumina temptat.
Ille tamẽ pugnat molles euincere somnos.
Et q̃uis sopor est oculorum parte receptus.
Parte tamẽ uigilat. quærit quoq; nãq; reperta
Fistula nuper erat; qua sit ratiõe reperta.
Tum deus. arcadiæ gelidis in mõtibus, inquit
Inter hamadryadas celeberrima nonacrinas

Naias una fuit.nymphæ syringa uocabant
Non semel & satyros eluserat illa sequentes:
Et quoscunque deos umbrosaq; silua feraxque
Rus habet.ortygiam studiis ipsamq; colebat
Virginitate deam.ritu quoq; cincta dianæ
Falleret,& posset credi latonia:si non
Corneus huic arcus.si non foret aureus illi.
Sic quoq; fallebat.redeuntem colle lycæo
Pan uidet hanc:pinuq; caput præcinctus acuta
Talia uerba refert.restabat uerba referre.
Et precibus spretis fugisse per auia nympham.
Donec harenosi placidũ ladonis ad amnem
Venerat.hic illam cursum impedientibus undis,
Vt se mutarent,liquidas orasse sorores.
Panaq; cum prensam sibi iam syringa putaret:
Corpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres.
Dumq; ibi suspirat:motos in arundine uentos
Effecisse sonum tenuem similemq; querenti
Arte noua uocisq; deum dulcedine captum
Hoc mihi consilium tecum dixisse manebit.
Atq; ita disparibus calamis compagine ceræ
Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
Talia dicturus uidit cyllennius omnes
Succubuisse oculos:adopertaq; lumina somno
Supprimit extemplo uocem,firmatq; soporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora falcato nutantem uulnerat ense:
Qua collo est confine caput:saxoq; cruentum
Deiicit:& maculat præruptam sanguine rupem.
Arge iaces:quodq; in tot lumina lumen habebas
Extinctum est,centumq; oculos nox occupat una.
Excipit hos:uolucrisq; suæ saturnia pennis.

Nympharũ noia

¶Naias una fuit.naiades fluminũ ac fontiũ sũt nymphæ ἀπὸ τοῦ νάειν.hoc ẽ a fluẽdo dictæ.Nympharũ.n.aliæ sunt fluminũ que naiades ut dixi uocant.Aliæ Nemorũ siluarũ q; que Dryades.Napeæ.Hamadryades.Aliæ montiũ que Oreades ἀπὸ τοῦ ὄρους.hoc est a mõte cognoiant.¶Nymphæ syri.uo.Ab illius noie tibia a græcis syrinx appellat.

Syrinx

Tametsi Herodian⁹ nomẽ esse facticiũ ait a sono ipsius fictũ.¶Nõ se.& sa.Sæpius inqt & satyros & reliquos siluarũ deos elusit.Dianã.n.imitabat,uirginitatẽq; seruare decreuerat.

Satyri

Satyri autẽ dii esse siluestres crediti sunt,quod hmõi aialia in desertis solum presertim æthiopiæ inueniuntur.¶Et quoscũq; deos siluanos Faunos ac Panes ait.Hos nanq; siluarum ac nemorũ deos antiquitas putabat.

Ortygia

¶Ortygiam deã.hoc ẽ.Dianam.Ortygia nãq; insula est quæ alio noie.Delos frequentius uocatur,sic dicta,ut ait Solinus,quod in ea primum

coturnix

sunt uisæ coturnices,q̃s græci ortygas uocant.Phanodicus uero in Deliacis & Nicander in Aetolicis narrat quẽadmodũ ex ortygia quæ est in Aetolia & Delos ortygia fuit apellata,& urbs apud Ephesum,& insula Siciliæ adiacens.Oẽs namq; hæ uocant ortygiæ ab ætoliæ ortygia.Vnde in uaria loca coloniæ deductæ fuerũt.Nec q̃q aũt Delos ex eo ortygia dcã est.qd Asteria latone soror i ortyga hoc

Argi oculi i caudã pauonis

est conturnicẽ fuit transmutata.¶Ritu Dianæ.More Dianæ.¶Latonia Diana latõæ filia.¶Sic quoq; fallebat.Quamuis inquit syrinx corneũ habeat arcum,diana ta-

Pan

men esse uidebatur adeo illi siñis erat.¶Pan uidet hãc.Pã deus est pastorũ & nemorũ.¶Pinu acuta.Corona ex pinu cõfecta.Pinus.n.Pãi deo dicata fert,Vnde ẽt ea coronaĩ.¶Votis cede.Cupiditati obsequere.¶Tibi nubere uolentis.Te uxorẽ ducere cupiẽtis.Est.n.ἀκυρολογία poetis cõcessa.Vir.Hũc ego si potui tm̃ sparẽ dolorẽ.Nã uiris pprie nubere mulieres dñr.Facile tñ adducor,ut putẽ illũ totum sensum subditiciũ eẽ,cũ & in qbusdã uetustis exẽplaribus nõ inueniaĩ,& in aliis uarie legaĩ.Nã in qbusdã uerba.in aliis plura sunt descripta.Sic igiĩ mihi placet eẽ legẽdũ,ut totus ille sensus expungaĩ,ac uerba nõ plura scribanĩ hoc mõ.Talia uerba refert.restabat uerba referre.Vt intelligamus uerba Panos ad syringa a Mercurio nõ fuisse relata,

qui cum uidisset Argũ somno oppressum,statĩ uocẽ cohibuit,ipsumq; interfecit.¶Et pcibus describit ea quæ Mer. narrãda de syringe restabãt.¶Per auia.p loca inuia.¶Ladonis ad amnẽ.Ladon fluui⁹ est Arcadiæ lenissimus.¶Liquidas sorores.naiadas.¶Calamos palustres.Cannas in paludibus nascẽtes.¶Dũq; ibi suspirat.Ibi in calamo su-

Ladon

spirat syrinx.¶Hoc.mihi cõsiliũ.Volo inquit pan hoc cõsiliũ mihi tecũ eẽ cõe.Vt.n.tu in arũdie quereris,ita ego hac eadem arũdine meos so labor ardores.¶Disparibus inæqualib⁹.¶Cõpagine.cõiunctiõe.Cõpago autem & cõpages in eadem dicĩ significatiõe.¶Nomen puellæ.Græci nãq; fistulã Syringa uocant.¶Cyllenius.Mercurius a Cyllene Arcadiæ mõte,in quo natus fuisse memoratur.

Compago

Compages

Cyllenius

¶Succubuisse uictos fuisse.¶Languida.lumia.¶Oculos somno occupatos.¶Medicata Virga.Caducei est periphrasis.¶Falcato ense.In falcis modum recuruo gladio a græcis harpe uocatur.¶Nutantem.caput concutientẽ,ut dormitãtes faciũt.¶Qua collo ẽ confine caput.Qua caput coniungiĩ cũ collo.¶In tot lumina.in cẽtũ oculis.Lumen nanq; & oculũ & lucẽ significat.Est aũt ἀρχαισμός.Nunc enim in tot luminib⁹ dicimus.¶Occupat opprimit.¶Vna nox.Vna obscuritas & mors una enim oẽs extincti sunt.

Lumen

Excipit.Ex capite argi capit.Excipe aũt mõ suscipe cadentia significat & uerba dictata cũ scribuntur,mõ excludere & ab aliis separe,Vñ exceptiones apud iurisconsultos & oratores dicũtur exclusiones,quibus id excluditur quod in intẽtionem ab actore est deductũ.Interdũ excipere est insidiis aliquem cape.Vir.Excipit incautũ.Vnde excipulæ deriuanĩ,quib⁹ pisces capiunĩ.¶Saturnia.Iuno saturni filia.ẽ.n.antonomasia.Appellatio nanq; pro nomine posita est.¶Collocat.Apponit.¶Suæ uo.pẽ.Periphrasis est pauonis.Nam pauones sub tutela Iunonis esse.dicuntur.¶Stellantibus.More stellarũ fulgentibus.¶Protinus exar.inflãmata est ira.nã in Io uaccã idignata est Iũo cuius cã argus fuerat interfectus.Quare illi furore imisit,quo p totũ terrarũ orbẽ acta est.Cũ aũt ad Nilũ peruenisset,miseratione Iouis pristinam recuperauit figurã,deaq; effecta Isis fuit appellata.¶Nec tpa distulit iræ hoc ẽ nec uidictã i aliud distulit tps.

Excipe

Excipulæ

Pauo

¶Horriferã

Collocat,& gemmis caudam ſtellantibus implet.
Protinus exarſit:nec tempora diſtulit iræ,
Horriferamq; oculis animoq; obiecit erinnyn
Pellicis argolicæ:ſtimuloſq; in pectore cæcos
Condidit:& profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenſo reſtabas nile labori.
Quem ſimulac tetigit:poſitiſq; in margine ripæ
Procubuit genibus:reſupinoq; ardua collo
Quos potuit ſolos tollens ad ſidera uultus,
Et gemitu & lachrimis & luctiſono mugitu
Cum ioue uiſa queri eſt,finemq; orare malorum.
Coniugis ille ſuæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem rogat:inque futurum
Pone metus inquit.nunquam tibi cauſa doloris
Hæc erit:& ſtygias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea eſt:uultus capit illa priores:
Fitq; quod ante fuit.fugiunt de corpore ſetæ.
Cornua decreſcunt.fit luminis arctior orbis.
Contrahitur rictus.redeunt humeriq; manuſq;,
Vngulaq; in quinos dilapſa aſſumitur ungues.
De boue nil ſupereſt formæ niſi candor in illa,
Officioq; pedum nymphe contenta duorum
Erigitur:metuitq; loqui,ne more iuuencæ
Mugiat,& timide uerba intermiſſa retemptat.
Nunc dea linigera colitur celeberrima turba.
Hinc epaphus magni genitus de ſemine tandem
Creditur eſſe iouis:perq; urbes iuncta parenti
Templa tenet,fuit huic animis æqualis & annis

¶ Horriferam erinyn.horrendã furiã.Erinyes.n.furiæ dicuntur infernales.¶ Pellicis argolicæ.iouis Inachi argiuorũ fluuii filiæ.Ab argis nãq; clariſſima urbe peloponenſi,cuius Rex fuit Inachus,argolicus declinat̃.¶ Stimulos cæ.furores occultos.¶ Condidit.abſcõdidit.¶ Profugã porro fugatã.¶ Reſtabas ni.apoſtrophe ad nilum,qui fluui⁹ eſt Aegypti,a Nilo Rege nominatus,ut Dio.ait.Nam antea triton uocabat̃,ut ſcribit.Hermippus.¶ Quem ſimulac tetigit,ad quem poſtq̃ p̃uenit.¶ Tendens ad ſidera uultus.Tendens quidem in nouis perperã legit̃ exemplaribus.Sed i uetuſtis recte ſcriptum ẽ tollẽs.¶ Luctiſono mugitu.luctũ ſonãte & referente.¶ Et ſtygias iubet hoc audire paludes.hoc eſt p̃ paludẽ ſtygem iurauit,cuius nomẽ dii fallere nõ audebãt,ut Virgilius ſcribit.¶ Vt lenita dea eſt.poſtq̃ Iuno fuit mitigata.¶ Fitq; qd' añ fuit.hoc eſt humanæ reſtituit̃ figuræ.¶ Fugiũt.celeriter cadunt.¶ Setæ.pili duriores.¶ Decreſcunt.diminuunt̃.¶ Fit luminis arctior orbis.hoc eſt oculorum orbes ſtrictiores fiunt.¶ Contrahitur rictus.os diminuit̃.¶ Redeũt humeriq; manuſq;.hoc eſt.armi in humeros pedeſq; anteriores in manus cõuerſi fuerſit.Qui nãq; ĩ aliis aĩalibus armi.ĩ hoĩe humeri uocant̃,ut Pli.ait.¶ Vngula dilapſa.diuiſa.¶ In quinos ungues.inter unguem & ungulam dr̃ia ſignat̃.Vngula nãq; eſt aut ſolida.ut equorũ,aut biſida.ut boũ.Vngues uero ſunt multifidi,ut hoĩum & leonum Neq;.n.ungues,hoĩum ſunt tantũ,ut imperiti putant,ſed aliorũ quoq; aĩalium.¶ De boue nil ſupereſt.de figura bouis nil reſtat.¶ Nymphe.Io nympha Inachi filia.Eſt.n.noĩatiui caſus nymphe,eoq; ſine diphthõgo ẽ ſcribẽdũ.Et timide uerba ĩtermiſſa retẽptat,hoc ẽ.cũ timore iterũ loq conat̃.¶ Verba ĩtermiſſa.uerba diu omiſſa.nã ĩtermittere eſt ad tp̃s omittere atq; deponere.¶ Retẽptat.iterũ tẽptat expiturq; an loq poſſit.¶ Nũc dea,nũc iq̃t Io p̃ dea Iſide colit̃ ab ægyptiis lineas ueſtes geſtãtib⁹.Iſidis nãq; ſacerdotes lineis ueſtibus utebant̃.Iſidẽ uero ægyptii,ut tradit Diodor⁹.lunã eẽ putãt ut oſiridẽ ſolẽ ĩterpretariq; antiq̃ ſumpto noĩe ab æterno & antiquo illius ortu.Addũt illi cornua propter aſpectum.ſic eñi uidet̃,quo tp̃e primis diebus apparet,tum q̃a bos illi ab ægyptiis ſacrificat̃.Quidam autẽ Iſidem Iouis ægyptii regis filiam fuiſſe,eandemq; cum cerere eſſe,quæ ab oſiride fratre uxor accepta multa contulerit ad uſum uitæ humanæ.Prima enim triticum & hordeum,que prius incognita hominibus caſu inter cæteras herbas oriebãtur,inueniſſe fertur.Leges quoq; Iſidem ſtatuiſſe ferunt,q̃bus iuſticia æq; omnibus ſeruaretur ui atq; iniuria timore pœnæ ſublatis.Hac de cauſa priſci græci Iſidẽ legiferam appellarũt,tanq̃ primam legum inuentricem.Oſiride autem marito interfecto iuraſſe dicitur Iſis ſe nulli alii nupturam,ac iuſto deinceps imperio regnaſſe beneficiiſq; in populos omnis alios reges ſuperaſſe,ac poſt obitum deorum,honores conſecutam,& in Vulcani tẽplo apud.Mẽphim ſepultã fuiſſe.Aſſerunt autem ægyptii,id quod fere poetæ omnes teſtãtur.Iſidem plurima,inueniſſe ad morbos medicamenta,medicæq; arti multum contuliſſe,ac in deorum quoq; numerum relatam gaudere hominum cultu inq; eorum ualitudine præcipue uerſari.quinetiam in ſomnis palam iis opitulari,quos cenſuerit dignos.Et qui illius monitis obtemperent,præter opinionem curari,etiam quorum medici ſalutem deſperarint.Viſu quoq; aut alia quapiam corporis parte debiles illius deæ numen implorantes in priſtinam reſtitui ualitudinem.Signa uero horũ eſſe dicunt,non græcas fabellas,ſed opera.per totum nanq; terrarum orbem Iſidem coli propter mãifeſtas illi⁹ morborum curatiões.Hæc & multo plura de Iſide Diodorus.Cæterum.Ouidius græcorum figmenta ſectatur.¶ Hinc epaphus.Epaphi ac phaetontis iurgia idcirco deſcribit poeta,ut commodius & librum ſecundum cum primo,& mutationem ſororum phaetontis ipſius in populos cum ſuperiore tranſformatione,connectat.Epaphus enim.Iouis &.Ius filius in altercatione phaethontem non eſſe apollinis filium dixit qua contumelia phaethon indignatus Clymenem matrem rogauit,ut ſibi uerum oſtenderet genitorem.Illa apollinem eſſe aſſeuerauit.utq; ſe ad Apollinis regiam conferret,ac ab ipſo ſciſcitaretur,hortata eſt.Eo cum ueniſſet phaeton,accepit ſe apollinis filium eſſe,a quo hortatus ut quicquid uellet peteret,ſe enim nihil negaturum impetrauit a patre,ut ſolis currum unũ diem regeret.Cũ uero nõ terras mõ,ſed cælũ quoq; iperitus equos ſolis gubernandi cõbureret,Iouis fulmine in padũ fluuiũ p̃cipitatus eſt.Huius uero ſorores cũ finẽ lachrimis nõ iponerẽt,deorũ miſeratiõe ĩ populos arbores,earũq; lachryme ĩ electrũ cõuerſe ferunt̃.¶ Hic epaph⁹.ex hoc inq̃t Epaph⁹ iouis fili⁹ eẽ credit̃,qd' Io mr̃ ei⁹ ab epyptiis tanq̃ dea colebat̃.

Arge
Setæ
Arma Hũeri
Vnguis Vngula
Io ĩ priſtinam figurã
intermittere
Iſidis ſacerdotes
Phaetontis epaphiq; certamen

Sole satus phaethon, quē quondam magna loquentē,
Nec sibi cedentem phœboq; parente superbum
Non tulit inachides, matriq; ait omnia demens
Credis, & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit phaethon, iramq; pudore repressit,
Et tulit ad clymenen epaphi conuicia matrem.
Quoq; magis doleas genitrix ait, en ego liber
Ille ferox tacui, pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse, & non potuisse refelli.
At tu, si modo sum cælesti stirpe creatus,
Ede notam tanti generis: meq; assere cælo.
Dixit, & implicuit materno brachia collo:
Perq; suum meropisq; caput tædasq; sororum
Traderet orauit ueri sibi signa parentis.
Ambiguum est clymene precibus phaethontis, an ira
Mota magis dicti sibi criminis. utraq; cælo
Brachia porrexit. spectansq; ad lumina solis
Per iubar hoc inquit radiis insigne coruscis
Nate tibi iuro, quod nos auditq; uidetq;,
Hoc te quem spectas, hoc te qui temperat orbem:
Sole satum. si ficta loquor: neget ipse uidendum
Se mihi, sitq; oculis lux ista nouissima nostris
Nec longus patrios labor est tibi nosse penates.
Vnde oritur, terræ domus est contermina nostræ.
Si modo fert animus. gradere. & scitabere ab ipso.
Emicat ex templo lætus post talia matris
Dicta suæ phaethon. & concipit æthera mente.
Aethiopasq; suos, positosq; sub ignibus indos
Sidereis transit: patriosq; adit impiger ortus.

Phaethon

¶ Phaethon. Apollinis & Clymenes nymphæ fuisse filius dicitur. Vnde & splendens interpretatur φαέθων. Est etiam solis epithethon apud Homerum in λ. Iliados ἠέλιος φαέθων. Est autem nomen trisyllabum non bisyllabum, ut quidam putant præcipientes cum œ diphthongo esse sciendum. ¶ Nō tulit Inachides. Epaphus Inachi nepos. ¶ Et

Clymene

tulit ad Clymenem matrem. Clymene nympha fuisse fert Oceani & Tethios filia, ex qua apollo sustulit phaethōtem. ¶ En ego liber ille ferox indignatur phaethō, qd cum alias & liber & ferox in respondendo esse cōsueuerit, nihil tūc epaphi conuitiis responderit. Et particula est indignatum propria. ¶ Refelli. cōfutari. ¶ Ede notam. ostēde signū. ¶ Meq; assere cælo. hoc est. me tua defensiōe cælo ascribe, me defende ac præsta deū esse. ¶ Et implicuit. iniecit. ¶ Meropisq; caput. per uitam meropis uiri, nam Clymene post phaethontem ex Apolline susceptum Meropi nupsit. meropes sane homines ab Homero dicūtur a uocum diuersitate, μερίζω nāq; diuido ὄπα dicitur, siue quo distinctam habeant uocē a uocibus brutorū animalium. Meropes etiā sunt aues apibus infestæ, unde etiam apiastre uocantur quod apes comedant. Virgi. in geor. Meropes aliæq; uolucres. ¶ Tædasq; sororū. nuptias suarum sororum, quas matri curæ eē sciebat. ¶ Dicti criminis. obiecti criminis. ¶ Per

Merops
Meropis

iubat hoc. per hūc solis splendorem. nam iubar proprie significat luciferum stellā quod iubas lucis effundat. Virgi. It portis iubare exorto delecta iuuētus. A lucifero autem omnis splendor iubar appellatur. Sol autem dictus est ut Ciceroni placet, quod unus sit & non plures, quodq; tantam claritatem solus optineat. ¶ Insigne. ornatū, clarum, unde insignia dicuntur signa & ornamenta uirtute adepta. ¶ Radiis coruscis. fulgentibus. micantibus. Radiis autem non solum fulgor micans dicitur, sed uirga quoq; qua Geometræ lineas designāt Virgil. Descripsit radio totum qui gentibus orbem. Est etiam instrumentum textorum. Virgi. Excussi manibus radii. Est & instrumentum, quo mensuræ æquantur, quod etiam hostorium dicitur. Plau. Dii deæq; omnes tantam uobis lætitiam, tot gaudia sine radio cumuletis. Est etiam radiis oliuæ genus oblongæ, de qua Virgi. Nec pingues unam in faciem nascūtur oliuæ. Orcades & radii & amara pausia bacca. Rotæ quoque radios habere dicunt. ¶ Quod

Iubar
Sol
Insigne
Insignia
Radiis

nos auditq; uidetq;. hoc ex snīa Homeri dictum esse uidet. Nā ut scribit Plinius. Sol fertur medius planetarum amplissima magnitudine, ac potestate, nec temporum modo terrarumque, sed siderum etiam ipsorum cælique rector. hunc mundi esse totius animum ac planius mentem, hūc principale naturæ regimen, ac numen credere decet opera eius æstimantes, hic lucē rebus ministrat, auferteque tenebras, hic reliqua sidera occultat. hic uices temporum annumque semper renascentem ex usu naturæ tempat, hic cæli tristitiam discutit, atq; etiam nubila humani animi serenat, hic suū lumen cæteris quoq; sideribus fœnerat. præclarus eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, ut principi litterarum Homero placuisse in uno eo uideo. ¶ Tēperat. regit ac gubernat, nam solis calore omnia temperantur. ¶ Si ficta loquor. hoc est si mentior, & falsa dico. Omne enim fictum falsum est. Fictum ē enim quod nō est factum, sed fieri potuit, falsum autem uanum & fictū differunt, ut scribit Donatus. Nam falsum est fictum mendacium simile ueritati. Vanū nec possibile, nec uerisimile, Fictum totum si neuero, sed uerisimile, Falsum loqui mendacis est. Fictum callidi. Vanū stulti. Falsum loqui culpæ est. Fictum uirtutis. Vanum uecordiæ. Falsis decipimur. Fictis delectamur. Vana contemnimus. ¶ Neget ipse uidendum se mihi aspiciēdum. Optat autem clymene ut moriatur, si mētitur phaethonti. ¶ Sitq; lux ista nouissima. hoc lumē solis ultimū sit mihi. ¶ Nec longus patrios. nec lōgo inquit tibi labore opus ē, ut cognoscas & uideas patris tui domū. ¶ Nosse. cognoscendi. est. n. cōstructio græca. nā græci infinitis pro gerūdiis utunt. ¶ Patrios pēates. pr̄is tui ædes. ¶ Cōtermina. cōfinis. ¶ Nr̄æ terræ. æthiopiæ. Aethiopia nāq; Indiæ, un̄ sol oriri uī, finitima est. ¶ Si mō fert aius. hoc ē si modo ad hoc te inclinat aius, ut eas ad pr̄is ædes uidēdas. ¶ Et scitabere. inuestigabis. Scitari nāq; est rogare ut sciamus. ¶ Emicat. exiit. ¶ Et cōcipit æthera mēte. hoc ē oīa magna sibi pmittit. Nā æthere quoq; se ptrāsire posse spabat. ¶ Aethiopasq; suos. E qb⁹ phaethō erat unus. Aethiopes āt ab æthiope uulcani filio q æthiopiā a noīe suo appellauit, ut i. vi. narrat. Pli. fuerē cognoiati, quis alii qđ ustā hēant faciē putēt dictos παρὰ τὸ αἴθω qđ ē uro & ὤψ τὸ facies. ¶ Sub ignibus sidereis. sub feruoribus solis. Indi uero ppl̄i sūt oriētis ab Indo fluuio cognomiati.

Temperare
Falsum
Fictum
Vanum
Scitari
Aethiopes
Indi

¶ RAPHAELIS regii in secundum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

¶ P. Ouidii Naso. metamorpho. Liber secundus.

Egia solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro flāmasq; imitante pyropo:
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat.
Argenti bifores radiabant lumine ualuæ.
Materiam superabat opus. nam mulciber illic
Aequora cælerat medias cingentia terras.
Terrarumq; orbem cælumq; quod imminet orbi.
Cæruleos habet unda deos tritona canorum,
Proteaq; ambiguum: balenarumq; prementem
Aegæona suis immania terga lacertis,
Doridaq; & natas: quarum pars nare uidetur,
Pars in mole sedens uirides siccare capillos.
Pisce uehi quædam. facies non omnibus una,
Non diuersa tamen. qualem decet esse sororum.
Terra uiros urbesq; gerit siluasq; ferasq;
Fluminaq; & nymphas & cætera numina ruris.
Hæc super imposita est cæli fulgentis imago.
Signaq; sex foribus dextris totidemq; sinistris.
Quo simul accliuo clymeneia limite proles
Venit: & intrauit dubitati tecta parentis,
Protinus ad patrios sua fert uestigia uultus,
Consistitq; procul. neq; enim propiora ferebat

Egia solis erat. Secundū librū auspicatur Ouidius ad descriptione ædiū solis ad quas peruenerat Phaethon a Clymene matre exhortatus, ut ipm rogaret Apollinē, an sibi pr esset. Concinne igit huius libri initiū cū prioris fine cōnectit. Videt aūt Oui. regiam solis describere a imitatione palatii Romani uel Capitolii. Nā magnificentissimū qdq; in hac descriptione ædiū cū mēte cōcepit. ¶ Regia, domus regis q basilica cœpta ē dici. ¶ Clara. lucida. illustris. ¶ Micante. splēdēte. ¶ Pyropo. Pyrop[illegible] is esse lapillus qu[illegible] būcu lū app[illegible] pus. [illegible] beat [illegible] ig[illegible] eci [illegible] niti [illegible] cta āt [illegible] nea fuis[illegible] argēteas. [illegible] aluæ. dupli [illegible] aūt dictæ sūt [illegible] oluant. ¶ Ma[illegible] pabat opus. pcio[illegible] iæ materiæ pciosi ars fuit adhibita. In ualuis nāq; argēteis q̄tuor elemēta cū aialib⁹ suis a uulcāo fuerāt sculpta. ut āt Oui. Homerū imitari i Achillis clypei a uulcano fabricati descriptione. ¶ Mulciber. Vulcāus a molliēdo ferro est dictus Mulciber. Nā mulcere est mollire, ut Pōpe. scribit. ¶ Cælerat. sculpserat. ¶ Aequora cigētia terras. piphrasis ē oceani. ¶ Cælūq; aerē q terrarū orbē complectit. ¶ Tritona canorū. Tritō, ut iā diximus, tubicē ē Neptuni, cuius & salaciæ nymphæ filius esse fert. sic dictus qd primū i tritōide Libyæ palude uisus cē dicatur. Triton ēt fluuius est Libiæ maximus ut scribit Herodo. tritonidē paludē efficiens. ¶ Proteaq; ambiguū. Proteus deus est marinus, pastor pecorū Neptūi, q idcirco ambiguus dr̄, q in uarias figuras se cōmutare fingat, ut difficile uideat qd sit agnoscere. Mō nanq; fit ursus. mō Leo. mō aq. mō ignis. Vn Hora. Quo teneā uult⁹ mutātē ptea nodo. ¶ Immania terga balenarū. maxia. ¶ Balenæ āt belluæ sūt marinæ maxiæ, q & cetu dr̄ & pistrices, ut sext⁹ ait. ¶ Suis lacertis. Brachiis. Nā Aegæō cētū brachiā finguit hūisse. ¶ Aegæona. Aegæon gigas fuit, ut scri. Hesio. cæli & terræ filius. Eumelus āt i Titāomachia ait Aegæonē terræ & pōti filiū fuisse in mariq; hitasse ac in de Titanibus opē tulisse. Quā opinionē hoc loco Ouidi. sequr̄. Alii putāt Aegæonē belluā esse marinā. Tarræus āt inquit illū fuisse gigātē fugisseq; ex Euboea ac in phrygiā peruenisse, ibiq; mortuū cē. Conon uero in Herculea scri. Aegæonē a Neptuno fuisse deuictū in mariq; submersū. Briareus āt & Aegæon & Giges idē cē ferū. Homerus sane eūdē esse Briareū & Aegæona in prio Iliados ait. sed briareū a diis. Aegæona ab hoibus: dici cētimanūq; esse scribit. Ab Aegæone uero mare Aegæū qdā aiūt fuisse cognomiatū. ¶ Doridaq; natas. doris nipha fuit oceāi & tethyos filia ac Nerei uxor, ex q̄ maxia niphaꝵ multitudo ē nata. Doris iterdū pro ipso ponit mari. Vir. Doris amara suam non intermisceat undā. ¶ Pars i mole. i magno aliquo scopulo. ¶ Terra uiros. Ita inquit terra erat sculpta: ut & urbes & flumia & siluæ & niphæ & feræ ei iesse uiderent. ¶ Signaq; sex. Zodiac⁹ quoq; circulus ita erat sculpt⁹, ut sex signa i dextris totidēq; in sinistris cōspicerēt. ¶ Quo simul accliuo uenit. Ad quā regiā iqt cū p arduū limitē Phaethō ascēdisset, q̄ primū se cōtulit ad patrē. ¶ Simul. postq̄. ¶ Dubitati parētis. De quo dubitabat. ¶ Protinus ad pr̄ios. q̄ primū i cōspectū pr̄is fuit. ¶ Accliuo limite. arduo. Regiā. n. solis i editiore loco cē uerisile ur̄. ¶ Neq;. n. ppiora ferebat Lumina. R ō est cām cōtinens cur ppius nō accederet. Neq;. n. iqt ferre poterat splēdorē solis ppigorē,

Regia
Pyropus
Regiæ solis d[illegible]
Mulciber
[illegible]clare
Triton
Proteus
Balena
Aegæō
Doris

¶Purpurea uelatus.&hitũ Apollis & soliũ describit,ita pspicue,ut nulla expõ sit adhibẽda,cũ splendore solis oia lucida sint aperta,neq; ullo alio lumine indigere uideant. ¶In solio.Solium dicitur quasi solidum quod ex uno ligno conficeret.Est autem Soliũ proprie regũ sedes. ¶Claris smaragdis.Smaragdus gẽma est uiridis clare splẽdẽs.

Solium

Smaragdis

Quoq; mius dubites.Ac ut mius ingt de hac e quicqd uis & hẽbis. ¶Diis iurãda palus. Iiferorũ plq̃ dii iurare timẽt,ut Vir.ingt. ἀπὸ τοῦ στογους,hoc ẽ a mærore dicta. Fuisse aũt filia Oceani & tethyos ab Hesiodo scribit,quæ a Pallante Gigante cõpressa Victoriã peperit,quæ quia in bello Giganteo a Ioue stetit,illi grãm referẽs cõcessit,ne cui deorũ per matrẽ ipsius peierare liceret,ac siqs peierasset,p cẽtũ ãnos diuinitate priuaret.

Styx

Lumina.purpurea uelatus ueste sedebat
In solio phœbus claris lucente smaragdis.
A dextra læuaq; dies & mensis & annus,
Sæculaq; & positæ spatiis æqualibus horæ,
Verq; nouum stabat cinctum florente corona.
Stabat nuda æstas & spicea serta gerebat.
Stabat & autumnus calcatis sordidus uuis.
Et glacialis hyems canos hirsuta capillos.
Inde loco medius rerum nouitate pauentem
Sol oculis iuuenem:quibus aspicit omnia uidit.
Quæq; uiæ tibi causa:quid hac ait arce petisti
Progenies phaethon haud inficianda parenti?
Ille refert.o lux immensi publica mundi
Phœbe pater,si das usum mihi nominis huius,
Nec falsa clymene culpam sub imagine celat:
Pignora da genitor,per quæ tua uera propago
Credar,& hunc animis errorem detrahe nostris.
Dixerat.at genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios:propiusq; accedere iussit,
Amplexuq; dato,nec tu meus esse negari
Dignus es,& clymene ueros ait edidit ortus
Quoq; minus dubites,quod uis pete munus,& illud
Me tribuente feres.promissi testis adesto
Diis iuranda palus oculis incognita nostris.
Vix bene desierat.currus petit ille paternos.
Inq; diem alipedum ius & moderamen equorum.
Pœnituit iurasse patrem,qui terq; quaterq;
Concutiens illustre caput,temeraria dixit
Vox mea facta tua est.utinam promissa liceret
Non dare.confiteor,solum hoc tibi nate negarem.
Dissuadere licet.non est tua tuta uoluntas.
Magna petis phaethon,& quæ non uiribus istis
Munera conueniunt:nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis est.non est mortale quod optas.
Plus etiam q̃ quod superis contingere fas est,
Nescius affectas.placeat sibi quisq; licebit,
Non tamen ignifero quisq̃ consistere in axe
Me ualet excepto.uasti quoq; rector olympi,
Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra:

¶A dextra leuaq; dies. Comites assessoresq; solis describit q ipm nunq̃ relinquũt. Sol.n.& diei & mensis & anni & oium temporũ est auctor. ¶Sæculaq;.Sæculũ spaciũ dr̃ annorũ cẽtũ. ¶Et positæ spatiis æq̃libus horæ. Hora iterdũ q̃rtã partẽ ãni significat,quo qdẽ mõ quatuor sũt anni horæ,quas etiã poeta describit.Interdum diei partẽ duodecimã. Sunt enim duodecim diei horæ æqualiter a se inuicẽ distantes. Dicta est autẽ hora uel παρὰ τὸ ἀρω qđ est custodio,quod ppriũ tempus diligẽter custodiat.uel παρὰ τὸ ὁριζω qđ spatia tpis definiat.uel ab Horo ut ait Macrobius q lingua Aegyptiorum sol dr̃:Hora quoq; apud græcos pulchritudinem significat. Vnde ὡραιος dr̃ pulcher.Horeẽt sunt deæ cæli ianuam custodientes ut Homerus canit. Hora quoq; ẽ dea Quirini coniunx q̃ ut i quartodecimo poeta canit,una cũ illo colitur. Verq; nouũ stabat. Quatuor ãni partes ita describit,ut singulis suã attribuat pprietatẽ. Vere nãq; oriunt flores ex quibus coronæ conficiuntur.æstas nuda pingitur ppter æstũ,quo frumenta maturescũt. Autũno uindemia assignatur. Hyems frigoribus glacieq; infestat. ¶Spicea serta.coronas spiceas.Sertũ.n.corona dr̃ a serendis floribus appellatum. ¶Haud inficianda.Negãda.Nã inficiari & inficias ire negare est. Vnde coniecturalis status a qbusdã ificialis dr̃.q in eo factũ negat. ¶Ille refert.Rñdet. ¶Vsũ.huius nois,ut tua pgenies dicar. ¶Pignora da.signa & documenta pstã. ¶Detrahe.De me,eripe. ¶Hũc errorẽ.hanc dubitationẽ. ¶Edidit.dixit asseruit,uulgauit Veros ortus.uerã originẽ,Ex me nãq; ue

Sæculũ

Hora

Quatuor anni partes

Sereunt

Inficiari

¶Oculis icognita nr̃is.scite hoc a naturali sũpsit rõne. Nã styx tristicia est:q leticiæ q̃ sp dii fruunt contraria ẽ. Fieri autem non potest,ut qui semper læti sunt ac propterea imortales,tristiciam sentiant. ¶Vix bene finierat. Temerarium ac ferocẽ nimiumq; in cupiditatibus ardentem inuit fuisse phaethõtem. ¶Inq; diẽ.per unũ diem. ¶Ius & moderamen.Potestatem & regimen. ¶Alipedũ.alas in pedibus hñtiũ,hoc ẽ uelocissimorũ. ¶Terq; q̃terq; Cõcutiẽs. Sæpius. Cõcussio aũt capitis hic pœnitẽtiã.alibi significat indignationẽ. ¶Temeraria dixit.mea ingt pmissa temeraria incõsultaq; sunt facta pp tuã petitionẽ,nũq̃.n.tibi me oia cõcessurũ q̃ petiisses pollicitus eẽm,si putassem te talia petiturum. ¶Tua uoce.ẽ ablatiui casus.hoc est pp tuã postulationẽ. ¶Vtinã promissa liceret.utinã ingt possem tibi pmissa negare. ¶Viribus istis.exiguis & mortalib⁹. ¶Sors tua.cõditio tua. ¶Non est mortale.Currus nãq; solis est incorruptibilis. Ab ipossibili autẽ & difficili dissuadet phœbus. ¶Plus etiam q̃ qđ superis.hoc est.plus etiã cupis q̃ diis ipsis adipisci cõcedat. ¶Affectas.cum affectu quodam uehementi appetis. ¶Placeat sibi quisq; licebit. Quãuis inquit unusqsq; deorũ multũ sibi arroget,me tñ excepto nullus eorũ i solis curru cõmode poterit cõsister,ne ipse qdẽ Iupiter,quo nihil maius nihilq; potentius habet. ¶Ignifero in axe.in curru ignẽ & solẽ ferẽte.Axis autẽ lignũ est illud circa qđ rotæ currus uertunt.

Alipedes

Affectas

Axis

¶Et quid

Non aget hos currus. & quid Ioue maius habetur?
Ardua prima uia est: & qua uix mane recentes
Enituntur equi. medio est altissima cælo,
Vnde mare & terras ipsi mihi sæpe uidere
Fit timor, & pauida trepidat formidine pectus.
Vltima prona uia est, & eget moderamine certo.
Tunc etiam quæ me subiectis excipit undis.
Ne ferar in præceps, tethys solet ipsa uereri.
Adde quod assidua rapitur uertigine cælum:
Sideraqꝫ alta trahit: celeriqꝫ uolumine torquet.
Nitor in aduersum, nec me qui cætera uincit
Impetus: & rapido contrarius euehor orbi.
Finge datos currus. quid ages, poteris ne rotatis
Obuius ire polis: ne te citus auferat axis;
Forsitan & lucos illic urbesqꝫ deorum
Concipias animo: delubraqꝫ ditia donis
Esse. per insidias iter est formasqꝫ ferarum.
Vtqꝫ uiam teneas: nulloqꝫ errore traharis,
Per tamen aduersi gradieris cornua tauri,
Aemoniosqꝫ arcus: uiolentiqꝫ ora leonis,
Sæuaqꝫ circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atqꝫ aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent. quos ore & naribus efflant

Recens

Et quid Ioue maius habet? ac si dicat nihil. Ardua prima uia est. causas enumerat, quibus ostendit difficillimam esse currus solis gubernationem. Recentes. instaurati integri uiribus, ut qui per noctem quieuerunt, secundum uulgi āt loquitur opinionem, qui putat solis equos ipsumqꝫ solem noctu quiescere. Pauida formidine. Ab effectu quod pauidos timidosqꝫ reddat. Moderamie. regimine ac temperamento. Tunc ēt quæ me. Hoc quoqꝫ loco uulgi sequitur opinionem. Longe nāqꝫ ab oceano semper est sol, nec unquā mergitur, q̄uis uulgo uideatur. Tethys autē oceani ē uxor quæ solem occidentem excipere uidetur. Dicta est autem Tethis, quod sit τίθη & nutrix cū aliorum, tum deorum. Est enim domina humiditatis, qua omnia alunt.

Tethys

Vertigo

Assidua uertigine. reuolutione & conuersione. Torquet conuertit. Sidera nāqꝫ fixa una cū cælo uertuntur. Planetæ uero contra cæli motum nituntur. Vnde infert. Nitor in aduersum, cælum nāqꝫ ab oriente ī occidentem uoluitur, secūqꝫ trahit & solem & reliquos plāetas. Sol uero una cum aliis planetis suo ac naturali motu contra cæli conuersionem nititur. Hoc est cum quodā uisu & conatu mouet. Nec me qui cætera uincit ipetus. Nec ipetus inquit & rapidissima cæli rotatio quæ omnia secum alia trahit, me potest inhibere, quo minus meum naturalem motum perficiam. Sed hoc minus uerum esse uidet. Nam alii planetæ contra mundi rotationem nituntur ut diximus. Cur ergo Apollo se solū ait ab impetu cæli non superari? An & ad deterrendum a proposito suo phaethontem, & quia alii planetæ cum retrogradi sunt nihil contra mundum nituntur. Quāuis autem luna nunquā retro cedere cogatur, interdum tamē citius, interdum tardius mouetur. Sol uero semper æquali motu ferri uidet, eoque se solum a cæli rotatione non superari gloriatur. Rapido orbi. cælo ueloci. Signa nāqꝫ zodiaci sol pertransit mundo cōtrarius. Poterisne rotatis obuius ira polis. hoc est. Poterisne sic resistere rotationi ac celerrimæ conuersioni quæ fit circa polos, ne ab ipsa secum traharis, sed ut ei contrarius pergas? Sunt autem duo poli ī cælo circa quos mundus uertitur. Vnde & poli dicti sunt παρὰ τὸ πολεῖν & a uertendo qꝫ circum illos uertitur cælum. Ne te citus auferat axis. Ne uertice & polo rapidissimo impar sic ab ipso auferaris secum, ut ne tui quidem compos sis futurus. Forsitan & lucos illic. Fortassis inquit tibi persuades illic esse & urbes & deorum templa, sed horum nihil est, iterqꝫ tibi est faciendum per insidias ac ferarum figuras. Vtqꝫ uiam teneas. hoc est, ut concedam te uiam tenere ac scire nullumqꝫ in errorem casurum, te tamen per tauri cornua ire oportebit. Per cornua aduersi tauri. oppositi, nam uersus orientem spectat. Taurus autem inter astra dicitur constitutus, quod Europam ī columē ex phœnicia transuexit in cretam, ut Euripides ait.

Taurus

Chiron

Aemoniosqꝫ arcus. Sagittarium. Chiron. n. Saturni in equum mutati ex Phylira filius thessalus hippocentaurus qui æsculapium Achilleqꝫ educauit in sidera fuit translatus. Quidam tamen ut inquit Iginus hac de cā chironem esse negauerunt qꝫ nemo Cētaurus sagittis sit usus. Est autē equinis cruribus deformatus caudamqꝫ satyri habet, scribunt uero qꝫdam hunc esse crotum nomine euphemes musarum nutricis filium, cunque in monte helicone habitasse una cum musis studioqꝫ uenationis fuisse delectatū. Musas autem ab Ioue petiisse ut ī cælum referretur. Iouem ei crura equina fecisse, qꝫ equo multum usus foret, sagittas pro ingenio adiunxisse. Caudam satyri in corpore fixisse, quod non minus hoc musæ, q̄ liber pater satyris sit delectatꝰ. Cæterum Oui. eorꝫ sequit opinionē q chironē fuisse cētaurum aiunt. Enumerat autem signa Zodiaci terribiliora aspectu Phœbus quo facilius ab improba cupiditate regendi currum solis filium deterrea. Lōgo circuitu. Multum enim spatii Scorpius suis brachiis comprehendit. Nam ut scribit ignius. Scorpius propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum unius effigiē nostri libram dixerunt. Scorpius autem idcirco in cælū translatus esse fingitur, quod Orion cum uenaretur iactare ausus est se omnia quæcūqꝫ ex terra orient, interficere ualer. Quare terram indignatam scorpiū maximum emisisse, q illum interficere conaretur. Iouem autem utriusqꝫ animū admiratum scorpium iter astra collocasse: ut species eius hominibus documento esset, nequis eorum aliqua re sibi confideret, dianam autem propter studium orionis: petiisse a Ioue ut idem sibi beneficium daret petenti, quod terræ ultro tribuisset. Orionēqꝫ in cælū acciperet, ita igit fuit constitutum, ut cū scorpius orit, orion occidat. Sane scorpius animal est & terrestre & marinum & cæleste signū, dictus παρὰ τὸ σκορπίζωντὸν ἰὸν :a spargendo ueneno.

crotus euphemes

Scorpiꝰ

Atqꝫ aliter. Brachia. nāqꝫ scorpii a principio statim recuruantur. Cancri uero iuxta summitatem flectuntur, eoqꝫ minus spatii complectuntur. Cancer autem iunonis beneficio inter astra collocatus fertur, quod cum Hercules contra hydram lerneam constitisset, ex palude pedem eius mordicus arripuit. Quare Herculem permotum eū interfecisse, Iunonem uero inter sidera collocasse.

Cancer

In promptu. est facile est. ¶ Vix me patiũtur. Me q̃ sum & deus & pitus & ipsis equis notus.

Funest?

¶ Funesti. pniciosi, mortiferi. ¶ Dũq; res sinit. pmittit: hoc est dũ potes. ¶ Tua uota. tuos appetitus. ¶ Inserere. imittere. ¶ Depndere. cõprehẽdere. ¶ Depcor hoc unũ

Depcaris

pcibus hoc unũ ne faciã recuso. Interdum depcari est ualde pcari. ¶ Stygias iura. un. Cã est cur sit daturus. ¶ Propositũq; pre. retinet ppositũ. ¶ Flagratq; cupidi. cur. ardet cupiditate regendi currus paterni. ¶ Ergo qua licuit. Quatenus & quousq; potuit. ¶ Aureus axis erat. currum solis elegãter describit poeta. ¶ Chrysolithi lapides pciosi aureũ habentes colorẽ. Vñ & nomen sortiti sunt. χρυσος. n. aurum. λιθος lapis dr̃. ¶ Patefecit. Apu t. aurora ãt ante solis ortũ aerẽ illustrare, sicq; fores ædium suarũ aperire uidet̃. ¶ Et ple. ro. atria. Ad id illudit, qđ Homerus auroram rhododactilon uocat. hoc est digitos rosis ornatos hñtem. Auroræ nanq; rosas antiqtas dicauit. ¶ Diffugiũt stel. Hoc quoq; ex sñia uulgari dr̃. Necq;. n. stellæ diffugere pñt, cũ sint fixæ: sed aduenĩete aurora fulgere desinunt. ¶ Cogit. congregat & añ se agit. Lucifer enim. Qui græce φώσφορος dr̃. ultimus est qui desinat fulgere sole oriente priusq; incipit lucere illo occidẽte, tunc q; hesperus uocat̃. Veneri aũt hæc stella dicata eẽ phibet̃. ¶ Mundũq; rubescere. Aduentu. n. auroræ cælũ rubescere uĩ. Vnde & aurora ab auro dicta perhibet̃. ¶ Euanescere. dissolui ac pire. Luna. n. adueniente sole definit splendere. ¶ Velocibus horis. agilibus ac cito ptereuntibus. Horæ aũt idcirco solis equorũ curã habere fingunt̃, qđ ex cursu solis oriantur.

Chrysolithus

Currus solis

Rosæ

Lucifer

Aurora

Euanescere

In promptu regere est uix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi: ceruixq; repugnat habenis.
Attu funesti ne sim tibi muneris auctor.
Nate caue: dum resq; sinit, tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis. do pignora certa timendo.
Et patrio pater esse metu probor. aspice uultus
Ecce meos, utinamq; oculos in pectora posses
Inserere, & patrias intus deprendere curas.
Deniq; quicquid habet diues circumspice mundus:
E que tot ac tantis cæli; terræq; marisq;
Posce bonis aliquid. nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum, quod uero nomine pœna.
Non honor est. pœnam phaethon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita dabitur. stygias iurauimus undas,
Quodcunq; optaris. sed tu sapientius opta.
Finierat monitus. dictis tamen ille repugnat
Propositumq; premit, flagratq; cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor contatus ad altos
Deducit iuuenem uulcania munera currus.
Aureus axis erat. temo aureus. aurea summæ
Curuatura rotæ. radiorum argenteus ordo:
Per iuga chrysolithi: positæq; ex ordine gemmæ
Clara repercusso, reddebant lumina phœbo.
Dumq; ea magnanimus phaethon miratur, opusq;
Perspicit, ecce uigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas aurora fores: & plena rosarum
Atria. diffugiunt stellæ, quarum agmina cogit
Lucifer, & cæli statione nouissimus exit.
Tum pater ut terras mundumq; rubescere uidit,
Cornuaq; extremæ uelut euanescere lunæ,
Iungere equos titan uelocibus imperat horis.
Iussa deæ celeres peragunt ignemq; uomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis
Quadrupedes ducunt, adduntq; sonantia fræna.
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit, & rapidæ fecit patientia flammæ,
Imposuitq; comæ radios præsagaq; luctus
Pectore solicito repetens suspiria dixit.
Si potes his saltem monitis parere parentis,
Parce puer stimulis, & fortius utere loris.
Sponte sua properant. labor est inhibere uolantes.
Nec tibi directos placeat uia quinq; per arcus.
Sectus in obliquum est lato curuamine limes,
Zonarumq; trium contentus fine: polumq;
Effugit australem iunctamq; aquilonibus arcton.
Hac sit iter. manifesta rotæ uestigia cernes.

¶ Ambrosiæ succo. ambrosia herba est suauissima, qua dii uescunt̃ quaq; immortales efficiunt̃. Ambrosia nãq; imortalitas interptatur. ¶ Cõtigit. pũxit, ut feruori resistere possent. ¶ Sacro medicamĩe. Diuino hominibus ignoto & occulto. ¶ Radios. coronam radios emittẽtem, quã ipse gestare consueuit. ¶ Præsaga. pnũcia. ¶ Parce. sti. noli uti calcaribus & flagellis ad ĩpellendos equos, uerum stude ipsos fortius loris & frænis cohibere atq; retinere: uolantes potius q̃ currentes. ¶ Nec ti. di. Qua iter phaethonti sit tenendum phœbus ostẽdit, non. n. inquit tibi p quinq; circulos recta est eundum, sed per Zodiacum qui & obliquus & fines trium zonarũ non egreditur, neutrum eñi polorũ attingit. ¶ Quiq; per ar. quinq; circulos qui & zonæ dicuntur. Cælum enim in quinq; circulos equaliter a se distantes diuisũ est arcticũ antarcticũ tropicum cãcri, tropicũ capricorni, æqnoctialem quorũ æqnoctialis ẽ medius. Zodaicus aũt obliquus est circulus q æquinoctialẽ secat ad tropicumq; cãcri ac capricorni usq; puenit. Nec ad circulos arcticum antarcticum pcedit. ¶ Sectus in obliquum. Periphrasis ẽ zodiaci, qui ẽ obliquus circulus, ut diximus & oĩum latissimus, ut qui ad tropicum usq; cancri & capricorni perueniat. ¶ Australem polum, q etiam antarcticus dr̃ q; arctico apponit. ¶ Iunctãq; aqliob? arctõ, hoc est polũ arcticũ, uñ fiant aqlones uẽti. Arctos ãt ursa dr̃, q̃ i ea pte cæli existens polo nomẽ dedit. Nã iupiter Calisto lycaonis filiã a Iun. ĩ ursã cõmutatã una cũ arcade filio ĩ sidera rettulit ad poluq; collocauit. q ab arcto arctic? fuit ẽnoiat?.

Ambrosia

Circuli cæli

Zodiacum

Arctos

¶ Vtq; se.

Vtq; ferant æquos & cælum & terra calores:
Nec preme, nec summum molire per æthera currum,
Altius egressus cælestia signa cremabis.
Inferius terras. medio tutissimus ibis.
Neu te dexterior tortum declinet ad anguem.
Neue sinisterior pressam rota ducat ad aram,
Inter utrunq; tene. fortunæ cætera mando:
Quæ iuuet. & melius q̄ tu tibi consulat opto.
Dum loquor hesperio positas in littore metas
Humida nox tetigit, non est mora libera nobis.
Poscimur: & fulget tenebris aurora fugatis,
Corripe lora manu, uel si mutabile pectus
Est tibi, consiliis. non curribus utere nostris:
Dum potes & solidis etiam nunc sedibus astas:
Dumq; male optatos nondum premis inscius axes:
Quæ tutus spectes: sine me dare lumina terris.
Occupat ille leuem iuuenili corpore currum,
Statq; super: manibusq; datas contigere habenas
Gaudet, & inuito grates agit ille parenti.
Interea uolucres pyrois. eous & æthon
Solis equi quartusq; phlegon hinnitibus auras
Flamiferis implent: pedibusq; repagula pulsant
Quæ postq̄ tethys fatorum ignara nepotis.
Repulit, & facta est immensi copia cæli,
Corripuere uiam, pedibusq; per aera motis
Obstantes scindunt nebulas, pennisq; leuati
Prætereunt ortos iisdem de partibus euros.
Sed leue pondus erat, nec quod cognoscere possent
Solis equi, solitaq; iugum grauitate carebat.
Vtq; labant curuæ iusto sine pōdere naues,
Perq; mare instabiles nimia leuitate feruntur,
Sic onere insueto uacuus dat in aere saltus.
Succutiturq; alte, similisq; est currus inani.
Quod simulac sensere, ruunt: tritumq; relinquunt
Quadriiuges spatium: nec quo prius ordine currunt.
Ipse pauet: nec qua cōmissas flectat habenas,
Ne scit qua sit iter, nec si sciat, imperet illis.
Tum primum radiis gelidi caluere triones,
Et uetito frustra temptarunt æquore tingi,

Vtq; ferant. Admonet item phœbus phaethōtem, ne depressius altiusue currum agat, ne aut terras aut cælum cōburat, medium autem ipsi esse tenendum. Nec preme. deprime in partem inferiorem. Molire. impelle. Neu te dex. Caue inquit ne aut nimium ad septentrionem uersus ubi est anguis rapiaris, aut ad meridiem, ubi est deorum ara. Inter hæc aūt tibi ē iter tenēdū. Declinet. inclinet. deuehat. Ad an. tor. ad serpentē q ad polū arcticū tortuosus iacet. Hic āt serpēs dr̄ aurea hespidū mala custodisse, & ab Hercule iter fectus a iunone iter sidera collocatus fuisse. Nōnulli tn̄ dicūt hūc draconē a Gigantibus Mineruę obiectū esse cum eos oppugnaret. Mineruā uero arreptum draconem contortum ad sidera iecisse & ad ipsum cæli axem fixisse. Itaq; adhuc ipm implicato corpore uideri ut nuper ad sidera platū. Ad arā. ad polū antarcticū. Ara .n. i qua primū dii existimāt sacra & cōiurationē fecisse cōtra Titanas in cælū dicitur translata ac iuxta polum antarcticum collocata. Confecta autem a Cyclopibus fuisse fingitur. Inde homines dicuntur instituisse ut cum aliquā rē efficere cogitarent prius sacrificare debeāt. Inter utrunq; te. inter utrūq; spacium inquit currū cōtine atq; coerce. Hesperio lit. Atlātico. quo cum nox peruenerit relinquat terras necesse ē. Non est mora libera nobis. non est integrum nobis morari. Poscimur. ad illustrandū mūdum. Et solidis etiam nunc sedibus astas, hoc ēdū in terra adhuc moraris. Dumq; ma. op. Dū ingt currus, quos in tuū malū optasti ignarus, nō ascēdisti. Siue me. Permitte me terras luce illustrare. Occupat. celeriter agiliterque ascendit. Interea uo. Currus solis a quatuor trahit alatis equis, quibus nomina ab effectu fuere imposita. Pyrois enim qui corrupte. Pyrous fere legitur, dicitur quasi ignitus. Nam πυρ est ignis. Pyrois autem legēdum esse penultima breui & antiqua exemplaria & q hoc opus e latino in græcum uertit, nobis sunt documēto. Declinat enim Pyrois Pyroentis, ut Simois simoentis, Valeri. Flaccus. Et formidantē patrios pyroenta dolores. Pyroeis āt ēt Martis stella ab astrologis uocat. Eous ab aurora dr̄. ηως. n. est aurorā. Aethō urēs interptat atq; phlegō eo qd' ore & narib⁹ ignē emittere fingāt. Aethō qdē ēt fortis & bellicosus dr̄ & color igneus q in æqs maxime pbat. Hinitibus flā. Ex ore. n. flāmas efflare dn̄r. Repagula. obstacula. Repagula nāq; sunt, ut scri. Pō. q patefaciendi gr̄a ita figunt: ut cōtrario oppagant hæc & repages dn̄r. Tethys. oceani uxor & clymenes mr̄, apud quā sol pnoctare credit. Fatorū ne. Eorum q fato euētura erāt phaethōti nepoti. Copia. ptās. Immēsi cæ. Infiniti q̄uis pipateticis finitū eē uideatur. Corripuere ui. Velociter currere cœpunt. Pēnis. Alis. Leuati. sublati. Iisdē de partibus. De oriēte. Vtq; labant cur. Hac similitudie a nauib⁹ sūpta oñdit poeta currū solis icōposite ac sine ullo ordie tractū fuisse, cū uacuus esse eqs uideret. Succutiturq; al. Sursū ualde q̄tiтur. Inani. uacuo. Simulac. postq̄. Ruunt. cū ipetu currūt. Quadriiuges. q̄tuor eq uni iugo alligati quadriiuges dn̄r. Tritū spa. Tritā uiā. Nec quo pri. Currebāt uerbū subaudiat. Nec qua cō. scit uerbū subītelligamus. Commissas habe. tradita ab apolline lora. Impet. Imperare posset. Gelidi triones. septētriones frigidi utpote ad quos sol ppius alias nunq̄ accessit. Tunc āt primū calescere cœpunt, qa solis currus illuc usq; ab eqs, quos cohiber phaethō nō poterat, fuit ptract⁹. Triōes āt prisca lingua boues dicebāt. Sūt āt septē stellæ ad polum arcticum ita dispositæ, ut plaustrum efficere uideant. Et ue. æq. Septemtriones. n. nunq̄ occidūt, ideoq; se madefacere non pn̄t. Iuno. n. ut ipse narrat Ouidius, hoc a Thety Oceani uxore impetrauit: ne duas ursas, quæ sunt ad polum arcticum, in mare descendere permitteret.

Ara

Solis eq

Pyroys

Eous

Aethon

Phlegon

Repagula

Succutte re

Quadriiuges

Tritōes

Quæq; polo poſita eſt glaciali proxima ſerpens
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli
Incaluit, ſumpſitq; nouas feruoribus iras.
Te quoq; turbatum memorant fugiſſe boote,
Quāuis tardus eras, & te tua plauſtra tenebant.
Vt uero terras deſpexit ab æthere ſummo
Infelix phaethon penitus penituſq; iacentes,
Palluit: & ſubito genua intremuere timore.
Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen obortæ.
Et iam mallet equos nunq̄ tetigiſſe paternos.
Iam cognoſſe genus piget & ualuiſſe rogando.
Iam meropis dici cupiens ita fertur: ut acta
Præcipiti pinus borea, cui cuncta remiſit
Fræna ſuus rector, quam diis uotiſq; reliquit.
Quid faciat? multum cæli poſt terga relictum.
Ante oculos plus eſt. animo metitur utrunq;,
Et modo, quos illi fas tum contingere non eſt.
Proſpicit occaſus. Interdum reſpicit ortus.
Quidq; agat ignarus ſtupet, & nec fræna remittit
Nec retinere ualet, nec nomina nouit æquorum.
Sparſa quoq; in uario paſſim miracula cælo,
Vaſtarumq; uidet trepidus ſimulacra ferarum
Eſt locus in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius, & cauda flexiſq; utrinq; lacertis
Porrigit in ſpatium ſignorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum ſudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuſpide uidit:
Mentis inops gelida formidine lora remiſit,
Quæ poſtq̄ ſummo tetigere iacentia tergo:
Expatiantur equi nulloq; inhibente per auras
Ignotæ regionis eunt, quaq; impetus egit,
Hac ſine lege ruunt: altoq; ſub æthere fixis
Incurſant ſtellis, rapiuntq; per auia currum.
Et modo ſumma petunt. modo per decliua uiaſq;
Præcipites ſpacio terrę propiore feruntur.
Inferiuſq; ſuis fraternos currere luna
Admiratur equos. combuſtaq; nubila fumant.
Corripitur flammis, ut quæq; altiſſima tellus.
Fiſſaq; agit rimas, & ſuccis aret ademptis,
Pabula caneſcunt, cum frondibus uritur arbor.
Materiamq; ſuo præbet ſeges arida damno.
Parua queror. magnæ pereunt cum mœnibus urbes,
Cumq; ſuis totas populis incendia gentes
In cinerem uertunt. ſiluæ cum montibus ardent.
Ardet athos, tauruſq; cilix, & tmolus & œte,

¶ Quæque polo. Iuxta polum arcticum ſerpēs eſt maxima q̄ duas complectit urſas, unde Virg. Circū perq; duas i morē fluminis arctos. Arctos Oceani metuētes æquo retingi. ¶ Boote. Apoſtrophe & conuerſio ſermonis ad bootē q̄ plauſtrū agere uṙ. Bootes.n. latine dṙ bubulcus. Idē ē āt, qui arctophylax, qḋ urſæ cuſtos adhibitus eſſe uidet. ¶ Et te tua plauſtra tenebant. ¶ Retinebant. retardabāt. remorabant. Plauſtrum autē quod & ploſtrum dicit ſidus eſt cæleſte, qḋ idem cum maiore urſa eē putatur. Septem nāq; ſunt ſtellæ, ita diſpoſitæ, ut duæ quæ pariles & maximæ uno in loco uidētur pro bobus haberentur. Reliqua uero quinq; figurā plauſtri ſimularent. Vnde etiam a græcis ἅμαξα dṙ. ¶ Terras penitus penituſq; iacentes, hoc eſt ualde depreſſas ac lōge a ſe remotas. ¶ Per tantum lumen. in tāto lumine. ¶ Iam meropis dici cupiens, filius ſubitelligat. Merops.n. Clymenes fuit maritus, q̄q̄ Meropes hoīes dicāt apud homeꝝ, quod diuiſas habeāt uoces, q̄ in ſignificatione hic quoq; accipi pōt, ac ſi diceret cupiēs iā hoīs filius magis q̄ dei appellari. Merops autē παρατὸ μείρειν τὴν ὄπα qḋ hō uocē habeat diuiſam & articulatam & q̄ ī ſyllabas diſſolui poſſit. ¶ Vt acta. Quam p̄ceps Phaethō traheret pulchra ſimilitudine oſtēdit. ¶ Pinus. Nauis ex pino cōfecta. Eſt.n. metōymia. ¶ Cūcta fræna. omnia retinacula. ¶ Præcipiti borea. rapido & impetuoſo. ¶ Fas nō eſt. Nō poteſt. ¶ Proſpicit. Porro & longe aſpicit. ¶ Miracula. Monſtra. ¶ Vario cælo. uariis ſignis diſtincto: ¶ Paſſim. ubiq;. ¶ Trepidus. perturbatus. Is.n. trepidus dṙ, ut Pompe. ait, cui perturbatio τρέπει mentē & uertit. ¶ Vaſtaꝝ ferarum maximarū. ut leonis. ¶ Eſt locus.

Bootes
Plauſtrū
Merops
Proſpicere
Trepidus

Scorpium deſcribit ad quem cū peruéniſſet phaethon, adeo territus ē, ut fræna e manibus cecide rint, quod qdem cū equi ſenſiſſent, per totum fere cælū diſcurrerūt. ¶ Cōcauat. flectit. ¶ In geminos arcus. In duos ſimiles. arcus. ¶ Duorum ſignorū. Alteꝝ nāq; brachiis, alteꝝ cauda facit. Non ſcorpii chelæ librā conſtituere uident, ſcorpium uero ipſum cauda recurua dſign t. ¶ Hūc puer ut nigri. poſtq̄ inqt Phaethō puer uidit ſcorpium ſudātem atq; cauda ictus minitatem, tanto timore affectus eſt, ut fræna remiſerit. ¶ Curuata cuſpide. cauda reflexa. ¶ Gelida formidie. frigido timore ab effectu, quod homines frigidos reddat: ut pallida mors. ¶ Lora. habenas frænoꝝ. ¶ Expatiātur equi. late & extra ſpacia excurrunt. ¶ Sine lege. Sine ordine. ¶ Alto ſub æthere. ſub alto cælo. ¶ Incurſant currēdo appropinquant. ¶ Inferiuſq; ſuis. Merito luna admiratur ſolis equos infra ſuos currere, cum ſol multo q̄ luna ſit altior. Poetæ āt quadrigas qdem ſoli attribuunt. Lunæ uero bigas. Lucifero & auroræ ſingulos equos. ¶ Succis ademptis humoribus ex ſiccatis. ¶ Caneſcunt. cana & arida fiūt. ¶ Ardet Athos. Altiſſimos quoſq; montes enumerat qui primi conflagrare cœperūt. Athos mōs eſt Thraciæ altiſſimus, quem nunc mōtem ſanctum uocant, ab Atho gigante cui iniectus fuiſſe dṙ appellatus. ¶ Tauruſq; cilix. Taurus ciliciæ mōs eſt, ut ipe quoq; poeta iqt. ¶ Et tmolus Tmolus qui & Tymolus a Stephano ſcribiṫ. & Fluuius & mons ē Ciliciæ melle, uio, & croco abundans, unde Virg. libro georgi. prio. Nōne uides croceos ut tmolus odores. ¶ Oete. mons eſt Theſſaliæ Herculis morte rogo & ſepulchro nobilis.

Scorpius
Expatiari
Athos
Taurus
Tmolus
Oete

¶ Ida, mons

Et tum ſicca:prius celeberrima fontibus ida,
Virgineuſq; helicon:& nondum œagrius æmus,
Ardet in immenſum geminatis ignibus ætna,
Parnaſſuſq; biceps:& eryx:& cynthus:& othrys,
Et tandem niuibus rhodope caritura,mimaſq;
Dindyma:& mycale,natuſq; ad ſacra cithæron.
Nec proſunt ſcythiæ ſua frigora.caucaſus ardet:
Oſſaq; cum pindo maiorq; ambobus olympus.
Aeriæq; alpes,& nubifer appenninus.
Tum uero phaethon cunctis e partibus orbem
Aſpicit accenſum.nec tantos ſuſtinet æſtus,
Feruẽteſq; auras uelut e fornace profunda
Ore trahit:curruſq; ſuos candeſcere ſentit.
Et neq; iam cineres eiectatamq; fauillam
Ferre poteſt,calidoq; inuoluitur undiq; fumo.
Quoq; eat,aut ubi ſit picea caligine tectus
Neſcit & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
Sanguine tum credunt in corpora ſumma uocato
Aethiopum populos nigrum traxiſſe colorem.
Tum facta eſt lybie raptis humoribus æſtu
Arida.tum nymphæ paſſis fonteſq; lacuſq;
Defleuere comis,quærit bœotia dyrcen.
Argos amymonen.ephyre pirenidas undas.
Nec ſortita loco diſtantes flumina ripas
Tuta manent.mediis tanais fumauit in undis,
Peneuſq; ſenex:teuthrantæuſq; caicus
Et celer iſmenos cum phocaico erymantho,

Ida

¶ Ida. Mons Phrygiæ celeberrimus quem ad imitationem Homeri πολυπίδακα eam uocantis a fontium frequentia fontibus celeberimam uocat qui tamen omnes tunc erant exſiccati. Dicta eſt ida uel ab Ida regionis regina ut ex ſententia characis Stephanus ait, uel ab ida Cretẽſi ut canit Virgili. Vnde profectus Teucer Scamandri & Ideæ nymphæ filius regionem in phrygia occupatam ab ſe Teucriã uocauit. Duas autem eẽ Idas, alteram ĩ phrygia. alteram in creta notiſſimum eſt.

Helicon

¶ Virgineuſq; Helicõ. Mons eſt Bœotiæ Helicon quem idcirco uirgineum Oui. appellat, quia muſis eſt cõſecratus.

Aemus

¶ Et nondum œagrius æmus. Aemus mõs Thraciæ altiſſim⁹ in quo Orpheus œagrii Fluuii filius dicĩ a menadibus fuiſſe diſcerpt⁹, a quo etiam Oeagrius fuit appellat⁹.

Aetna

¶ Aetna. mons ſiciliæ ſemper ardens. Vnde & nomen ut quidam putant απο του αιθειν hoc eſt ab arcẽdo, mutatione θ ĩ τ alii ſcribunt. Dicta eſt ãt Aetna ab ætna Briarei cyclopis filia. Sicaniq; ſorore q̃ a uulcano & cererẽ arbitra de finibus electa ſecundũ cererem ſñiam tuliſſe fertur. Eſt & Siciliæ urbs Aetna quæ etiam Adranium uocaĩ, quã Fluuius eiuſdem nominis p̃terlabitur, ut Mela ſcribit.

Parnaſſus

¶ Parnaſſuſq; biceps. Mons phocidis in duos uertices diuiſus, ut in primo ipſe Ouidi. ſcripſit.

Eryx
Cynth⁹
Othryx
Mimas
Rhodophe

¶ Et eryx. mons eſt ſiciliæ ueneri Eryciæ ſacer. ¶ Et cynthus. mons eſt Deli. unde Cynthius Apollo uocaĩ. ¶ Et othrys. mõs eſt Theſſaliæ. ¶ Mimaſq;. mõs eſt minoris Aſiæ Mimas haud lõge diſtans a colophone, perpetuis niuibus obrutus a Mimante Gigante denomiatus. ¶ Rhodope. mons thraciæ niuoſus. a Rhodope puella in quẽ cõmutata fuit, dictus, ut ipſe ſcribit Oui. ut alii a Rhodope ſtrymonis filia ex q̃ Neptunus Atho Gygantẽ ſuſcepiſſe ferĩ, q & ipſe mõti nomen dedit. Eſt & Ioniæ urbs Rhodope ut Stephanus Byzantius de urbibus & uicis ait.

Dindyma
Dindymene
Mycale

¶ Dindyma. mons ẽ Phrygiæ matri deoꝝ ſacer. Vñ ipſa mater deoꝝ Dindymene fuit appellata. ¶ Et mycale. mons eſt & urbs Cariæ mycale, Vnde mycaleſius gentile nomen deriuaĩ, ut Herodotus & Didymus ſcribunt.

Cytherõ
Scythia
Caucaſus
Oſſa
Pindus

¶ Natuſq; ad ſacra Cytheron. Mons eſt Bœotiæ Baccho dicatus ad cuius orgia celebrãda natus eſſe uĩ. ¶ Nec p̃ſunt Scythiæ. Scythia regio ẽ ad ſeptẽtrionem frigidiſſima. a Scytha Herculis filio cognominata. ¶ Caucaſus ardet. mons eſt Scythiæ p̃methei relegatione notiſſimus. ¶ Oſſaq; cũ Pindo & olympus. mõtes Theſſaliæ altiſſimi. ¶ Maior ambobus. Altior. Nebulas.n. & uentos excedere putaĩ: unde Lucanus Nubes exceſſit olympus lege deum. Verticem illius accolæ cælum uocant. Vnde factum eſt ut poetæ olympũ pro cælo ponant. Olympus autem multorum montium nomen eſt. Nam & Arcadiæ & Elidis & Ciliciæ & Myſiæ & Macedoniæ & Theſſaliæ mons eſt olympus, in quo ludi olympici Eleis ſimiles celebrari ſolebant.

Olymp⁹
Alpes
Apenninus

¶ Aeriæq; alpes. montes ſunt altiſſimi Italiam a gallia germaniaq; defendẽtes. ¶ Apẽninus. mons ẽ lõgiſſimus. Italiam diuidens. ¶ Currus ſuos. ſibi tantopere expetitos.

Candere

¶ Candeſcere. igneſcere & inflãmari. Nam cãdere proprie dr̃ ferrũ ignitum. ¶ Inuoluiĩ. implicatur. ¶ Caligine picea. tam craſſa ut ſi picea eſſet. ¶ Sanguine tum credunt. In tranſcurſu trãſformatiõem.

Aethiopes
Aethiopes

¶ Aethiopum. exponit poeta. Aethiopes nãq; cũ antea cãdidi eſſent tunc nigri fuerunt effecti, uĩ autẽ Ouidius innuere æthiopas fuiſſe dictos qđ ſint facie cõbuſta. Nã αἴθω uro ὤψ ὠπὸς facies diciĩ, q̃q̃ Pli. æthiopas ab æthiope uulcani filio dictos narret.

Libye

¶ Tum facta ẽ libye. Regio eſt Africæ aridiſſima ſic dicta qđ λείπει ὕετος hoc eſt qđ deficit pluuia. Vt Seruius ſcrib. ut uero Diodorus a libya nympha epaphi uxoř. ¶ Raptis. ereptis exſiccatis. ¶ Tum nymphæ. quẽadmodũ montes conflagrarunt. Ita etiam fontes lacuſq; eo incẽdio exſiccati fuerũt. ¶ Paſſis comis. ſparſis, id qđ in mærore fieri conſueuit.

Dyrce
Amymone
Pirene

¶ Quærit bœo. dyr. Bœotiæ fons eſt dirce notiſſimus. ¶ Argos Amy. Amymone fons eſt apud Argos ab Amymone Danai argiuoꝝ regis filia, in quẽ conuerſa fuiſſe dr̃ appellatus. ¶ Ephyre pirenidos undas. Pirene fons eſt acrocorynthi, quæ urbs prius ephyre fuit appellata. Dictus eſt autem a Pirene muliere, ĩ quẽ ob fletum quo filiorum morte affecta eſt fingiĩ fuiſſe conuerſa. ¶ Nec ſortita. Non ſolum fontes exaruere, ſed etiã amnes latiſſimi ſunt exſiccati.

Tanais
Peneus
Caicus
teuthrania
Iſmenus
Erymanthus

¶ Tanais. fluuius eſt Scythie maximus Europam ab Aſia diuidens. ¶ Peneuſq; ſenex. Fluuius eſt Theſſaliæ, ut in primo uidimus. ¶ Teuthrantæ uſq; caicus. Caicus Fluuius eſt Myſiæ Teuthrantiam irrigans regionem. ¶ Vnde & Teuthrãteus cognominatur. Teuthrania autem urbs Myſſiæ a Teuthrantæ qui ex Auge Telephum ſuſcepit appellata. Vnde nomen gentile Teuthranius & Teuthrantius declinatur. ¶ Et celer Iſmenos. Fluuius eſt Bœotiæ ab Iſmeno Pelagi filio denominatus. ¶ Cum phocaico erymantho. Erymanthus Phocidis eſt Fluuius & arcadiæ mons.

Arsurusq; iterum xanthus, flauusq; lycornas,
Quiq; recuruatis ludit mæandrus in undis,
Mygdoniusq; melas & tenarieus eurotas,
Arsit & euphates babilonius, arsit orontes:
Thermodonq; citus gangesq; & phasis & hister.
Aestuat alpheus, ripæ sperchiades ardent.
Quodq; suo tagus amne uehit, fluit ignibus aurum.
Et quæ mæonias celebrarunt carmine ripas:
Fulmineæ uolucres medio caluere caystro,
Nilus in extremum fugit perterritus orbem,
Occuluitq; caput, quod adhuc latet. hostia septem
Puluerulenta uacant, septem sine flumine ualles.
Sors eadem ismarios hebrum cum strymone siccat,
Hesperiosq; amnes rhenum rodanumq; padumq;
Cuiq; fuit rerum permissa potentia tybrim.
Dissilit omne solum, penetratq; in tartara rimis
Lumen, & infernum terret cum coniuge regem.
Et mare contrahitur, siccæq; est campus harenæ:
Quod mō pontus erat: quo- sq; altum texerat æquor,
Existunt montes: & sparsas cicladas augent.
Ima petunt pisces, nec se super æthera curui
Tollere consuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum summo resupina profundo
Exanimata iacent. ipsum quoq; Nerea fama est:
Doridaq; & natas tepidis latuisse sub undis.
Ter neptunus aquis cum toruo brachia uultu
Exerere ausus erat. ter non tulit aeris ignes.
Alma tamen tellus, ut erat circundata ponto
Inter aquas pelagi contractosq; undiq; fontes:
Qui se condiderant in opacæ uiscera matris:

CArsurusq; iterum Xanthus. Fluuius est troiæ, qui olim tempore belli troiani iterum inflāmatus est pcibus Veneris in Achillem, ut in Iliade narrat Homerus. ⁋ Flauusq; lycornas. fluuius ē ætoliæ flauas uoluens harenas, de quo etiam Seneca. ⁋ Flauus rapido fonte lycornas, hic euenus postea ab eueno qui se in eū pcipitauit, fuit appellatus. ⁋ Quiq; rec. Meāder fluuius est Phrygiæ, q adeo sinuosis labit fluxibus, ut interdum in fontē reuerti uelle uideat. ⁋ Mygdoniusq; melas, fluuius est Mygdoniæ q oues nigras efficere dr. Vñ & nomen accipit. μέλας.n. dr niger. ⁋ Et tænarieus Eurotas. Fluuius est lycaoniæ iuxta Tænarū promontorium in mare exiens. ⁋ Tænarieus aūt est legendum, ut quatuor syllabaꝝ fit, & i diphtōgum desinat, ne iābus quem non admittit uersus heroicus in quarta sede positus esse uideatur. Est uero Tænarus & ꝓmōtorium & urbs & portus laconiæ Tænaro Icarii filio dictus. Siue a Tænaro Garæsti fratre ac iouis filio, qui una cū calabro fratre tēplū Neptuno apud Tænarū ipm ædificauit qd' Tænarꝫ uocat. ⁋ Arsit & euphrates babylonius. Euphrates. Fluuius ē maioris Armeniæ maximus, qui Babylonem in duas diuidens partes in mare rubrū descēdit. ⁋ Arsit orontes fluuius est syriæ ex libano montē decurrēs. Qui Typhō prius dictus ē a Typhone Gigante illic fulminato, ut Stra. narrat. Orontis aūt nomen ab eo accepit q oium primus illū ponte iunxit. ⁋ Thermodōq; citus. fluuius est scythiæ iuxta quē Amazones oli habitauere, Is ut Metrodorus ait araxes quoq; uocat. ⁋ Gāges flu. Indiæ notissimus. ⁋ Et pha. flu. est Colchoꝝ, uñ phasiani sunt dicti. ⁋ Et hi. flu. Pānoīæ q & Danubius dr. ⁋ Alpheus. fluuius elidis iuxta Pisam urbē decurrēs, q absorptus a terra subter mare in fontē Arethusā apud syracusas influit. Vñ Vir. tertio æneidos sic scri. Alpheū ut fama ē huc elidis amnē Occultas egisse uias subter mare, q nūc Ore Arethusa tuo siculis cōfundit undis. ⁋ Ripæ sper. Sperchii fluuii Thessaliæ uelocissimi, q in Maliacū exit sinū. ⁋ Q cq; suo Tagus. fluuius. Hispaniæ aureas uehens harenas, q tūc incēdio liqscebāt. Tres āt sunt fluuii aureas ducētes harēas. Pactolus. Herm⁹. Tagus. ⁋ Et q Mæo. Ripas Lydiæ fluuioꝝ. Nā Lydia a Mæonæ fluuio mæonia fuit appellata. ⁋ Medio cay. Caysterfluuius est Asiæ pter Asiā paludē labens. Vñ Vir. georgicoꝝ prīo scribit. Iā uarias pelagi uolucres & q asia circū Dulcib⁹ i pratis rimāt stagna caystri. Cayster āt dictus putat ἀπὸ τοῦ καίεσθαι. hoc ē amburi qm propinquus sit κατακεκαυμένη q ps est Asiæ ptorrida & deustæ similis, nulla pter uitē arbore. Sed uio pstātissimo, qd' Pli. Catacecaumeniten ex hac origie denoiauit. ⁋ Flumineæ uo. Cygni flumia incolētes. ⁋ Nilus. fluuius ē ægypti, cuius origo ignorat, Idcircoq; & tunc caput occuluisse, & nūc quoq; lateī ait. ⁋ Vacāt. uacua sunt aqua. ⁋ Septē si. flumi. ual. Septē iqt Nilihostia ualles sine aqua sunt effectæ. ⁋ Sors ea. Isma. eadē iqt sorte hebrus ac strymō Thraciæ fluuii siccant. ⁋ Hesperiosq; amnes. Occidentales. Nam Rhenus fluuius est galliā a germania diuidēs. Rhodanus uero galliæ fluuius. Padus Italiæ q et eridanus uocat. Virg. fluuioꝝ rex eridanus. ⁋ Thybri. Thybris fluuius est Tusciæ p mediā Romā labens. Tybris aūt dictus est a fluuio siciliæ q pterlabit syracusas, q a Theocrito Thybris uocat. Tametsi quidā Hybrim illum appellent. Vnde pfecti siculi ripis Albulæ occupatis ī priæ memoriā p Albula Thybrim noiarunt. Vir. uero a Thuscoꝝ rege Thybri fluuiū fuisse denoiatū canit. Asperq; imani corpe Thybris, a quo post itali fluuiū cognomine Thybrim diximus, amisit iteꝝ uet⁹ Albula nomen. ⁋ Infernū re. Pluto. cū pserpina uxore. ⁋ Existunt mō. extāt, apparent ac extra aquas stant. ⁋ Et spar. cycla. au. Cyclades insulæ sunt ægei in orbē dispositæ. Vñ ēt Cyclades sunt dictæ, κύκλος nāq; circul⁹ dr. Scopuli ergo q tū e mari extabāt. cycladū numeꝝ augebāt. ⁋ Nec se sup æthera curui. Tūc inqt Delphines nō audebāt se in aerē iactare pp nimiū ardorē: qd' natura facere cōsueuerūt. ⁋ Corpora pho. Phocæ uituli dnr marini, qd boū imitant mugitū. ⁋ Exaiata. pturbata aut certe exaia & mortua. Ipm quoq; Nerea. Nereus deus marinus. Dorida uxorē hñs, ex q magnā nymphaꝝ multitudinē sustulit. ⁋ Exerere aqs. emittere extollere ex aqs. ⁋ Ignes aeris. Feruores aeris & æstus. ⁋ Alma tū tel. Alma ab alendo dr. ppriūq; est terræ epithetō. Nam oīa alit ac nutrit aiantia. ⁋ Tellus dea ipsi⁹ ē dr terræ, nā terra ipm est elementū. ⁋ Vt erat circūdata ponto. Oceano. Potus.n. interdū spāle nomen est & significat Euxinū. Interdū generale, cū p mari accipit. ⁋ Cōtractosq; undiq; fontes, ex oi loco cōgregatos atq; coactos ob nimiū.n. æstum fontes oēs in ima terræ refugerāt, ne penit⁹ exiccarēt.

Xanth⁹ · Lycornas · Meāder · Melas · Eurotas · Tænarus · Euphrates · Orontes · Thermodon · Ganges · Phasis · Hister · Alpheus · Sperchius · Tagus · Mæon · Cayster · Nilus · Hebrus · Strymō · Rhenus · Rhodanus · Padus · Thybris · Existere · Cyclades · Phoce · Nereus · Alma · Tellus · Terra · Telluris · Quærere · Pontus

CSustulit

Sustulit omniferos collo tenus arida uultus,
Opposuitq; manum, fronti, magnoq; tremore
Omnia concutiens paulum subsedit, & infra
Quam solet esse fuit, sacraq; ita uoce locuta est.
Si placet hoc, meruiq;, quid o tua fulmina cessant
Summe deum? liceat perituræ uiribus ignis,
Igne perire tuo, clademq; auctore leuare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in uerba resoluo.
Presserat ora uapor. tostos en aspice crines:
Inq; oculis fumum. uolitant super ora fauillæ.
Hos ne mihi fructus? hunc fertilitatis honorem
Officiiq; refers? q; adunci uulnera aratri
Rastrorumq; fero, totoq; exerceor anno?
Quod pecori frondes, alimentaq; mitia fruges
Humano generi, uobis quoq; thura ministro?
Sed tamen exitium fac me meruisse: quid undæ?
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
Aequora decrescunt, & ab æthere longius absunt?
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit:
At cæli miserere tui, circūspice. utrinq;
Fumat uterq; polus, quos si uiolauerit ignis,
Atria uestra ruent. atlas en ipse laborat,
Vixq; suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terræ pereunt, si regia cæli
In chaos antiquum confundimur. eripe flammis,
Si quid adhuc super est, & rerum consule summæ.
Dixerat hæc tellus. neq; enim tolerare uaporem
Vlterius potuit, nec dicere plura: suumq;
Rettulit os in se, propioraq; manibus antra.
At pater omnipotens superos testatus, & ipsum
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
Interitura graui, summam petit arduus arcem:
Vnde solet nubes latis inducere terris
Vnde mouet tonitrus, uibrataq; fulmina iactat.
Sed neq; quas posset terris inducere nubes
Tunc habuit: nec quos cælo demitteret imbres.
Intonat, & dextra libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam, pariterq; animaq; rotisq;
Exuit, & sæuis compescuit ignibus ignes.
Consternuntur equi, & saltu in contraria facto
Colla iugo eripiunt. abruptaq; lora relinquunt.
Illic fræna iacent. illic temone reuulsus
Axis. in hac radii fractarum parte rotarum.
Sparsaq; sunt late laceri uestigia currus,
At phaethon rutilos flamma populante capillos,
Voluitur in præceps, longoq; per aera tractu
Fertur, ut interdum de cælo stella sereno
Et si non cecidit, potuit cecidisse uideri.

¶ Sustulit omniferos, elegans prosopopœia qua terræ inaīatæ rei & personam & sermonem attribuit poeta. ¶ O infe ros. omnia ferentes & ꝑducētes. ¶ Collo tenus. Vsq; ad collum. ¶ Paulum subsedit. Paulū terræ motu depressa esse uideatur, quod fieri nequit, cum mundi sit centrum, & undiq; æqualiter cælo distet. ¶ Si placet hoc meruiq;. Telluris cōquestio est ad Iouem, sic aperta & clara ut nullam fere admittat expositionē. ¶ Tuo igne. tuo fulmine. ¶ Cladēq; au. leuare. Leuem facere ꝑ quo uerbo ipiti alleuiare utū tur. Iliæ uero calamitates minus ægre ac leuius feruntur, quarum auctores magni sunt atq; potētes. ¶ Vix equidem, cum difficultate īqt hæc paucula eloq possū. ¶ Presserat ora ua. parenthesis poetæ, quam terræ querelis inserit. ¶ Rastrorūq; fero. Rastra instrumēta sunt rustica qbus agri colūtur. ¶ Exerceor. De fatigor. ¶ Vobis quoq; thura ministro. Thure ī sacrificiis nō modo nos, sed prisci quoq; utebant. Thus autem ἀπὸ τοῦ θύειν. hoc est a sacrificando deriuatur. Est enim uocabulum græcum, non latinum ut quidam scribunt, qui a tūdendo putant deduci, cum a græcis θυς dicatur. ¶ Quid meruit frater. Neptunus cui sorte in mundi diuisione maria optigerunt. ¶ Fumat uterq; polus. Duobus polis qui & uertices dicuntur, cælum sustinetur: qui si fuerint cō busti, casurum ē cælum ¶ Atlas en ipse la. Atlas Mons est Mauritaniæ, q cælum ideo sustinere fingitur, quod Atlas qui in illum montem fert transmutatus, primus omnium astrologica scrutari cœpit. ¶ Candētē axem. Ardentem polum. ¶ Et rerum cōsulæ summæ. hoc est: uide ne rerum sū

ma pereat, ac genera rerum perdantur. ¶ Propioraq; manibus antra. hoc est. speluncas inferis ꝓpiores. Sunt enim manes animæ mortuorum a māo quod bonum antiqui dicebant κατ' ἀντίφρασιν appellati. ¶ At pater omnipotens superos testatus. Iupiter iquit cō in testimonium & alios deos & ipsum Apol. adduxisset totum mundū incendio periturum nisi auxilium ferat. phaethōtem fulmine percussit ac incendium fulmine compescuit. ¶ Et ip. qui de. c. Apollinē. ¶ Vn. ex qua arce. ¶ Inducere nubes. immitere nebulas. ¶ Latis terris. late patentibus terris. ¶ Misit in aurigā. Phaethontē currus solis aurigā & rectorē. ¶ Cōsternūtur equi. Terrent. ¶ Illic temone repulsus axis. Axis lignum illud est circa quod rotæ currus uertuntur. ¶ Vestigia. signa & ꝑtes. ¶ Laceri currus. lacerati atq; dissipati. ¶ Flamma populante, igne comburente. Tunc enim ignis populari aliquid dicit quādo comburit. ¶ Voluitur in preceps. hoc est in caput cadit. ¶ Vt interdum de cælo. pulchra similitudine casum Phaethontis demonstrat. Scite autem scribit. Nam q̄uis stellæ interdum cadere uideantur, tamen nunquam cadunt.

Rastra
Thus
Atlas
Manes
Axis

Quem procul a patria diuerso maximus orbe
Excipit Eridanus, fumantiaq; abluit ora.
Naiades hesperiæ trifida fumantia flāma
Corpora dant tumulo. signant quoq; carmine saxum.
Hic situs est phaethon currus auriga paterni,
Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.
At pater obductos luctu miserabilis ægro
Condiderat uultus, & si modo credimus, unum
Isse diem sine sole ferunt. incendia lumen
Præbebant aliquisq; malo fuit usus in illo.
At clymene postq̄ dixit, quæcunq; fuerunt
In tantis dicenda malis, lugubris & amens
Et laniata sinus totum percensuit orbem,
Exanimes artus primo. mox ossa requirens
Reperit ossa tamen peregrina condita terra,
Incubuitq; loco, nomenq; in marmore lectum
Perfudit lachrimis, & aperto pectore fouit.
Nec minus heliades lugent, & inania morti
Munera dant lachrimas, & cæsæ pectora palmis
Non auditurum miseras phaethonta querelas
Nocte dieq; uocant, asternunturq; sepulchro.
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem.
Ille more suo. nam morem fecerat usus,
Plangorem dederant, equis phaethusa sororum
Maxima cum uellet terræ procumbere, questa est
Diriguisse pedes, ad quam conata uenire
Candida lampetie: subita radice retenta est.
Tertia cum crinem manibus laniare pararet,
Auellit frondes. hæc stipite crura teneri.
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos,
Dumq; ea mirantur, complectitur inguina cortex
Perq; gradus uterum pectusq; humerosq; manusq;
Ambit: & extabant tantum ora uocantia matrem.
Quid faciat mater? nisi quo trahit impetus illam.
Huc eat atq; illuc, & dum licet oscula iungat?
Non satis est. truncis auellere corpora temptat,
Et teneros manibus ramos abrūpit. at inde
Sanguineæ manant tanq̄ de uulnere guttæ.
Parce precor mater, quæcunq; est saucia clamat.
Parce precor. nostrum laceratur in arbore corpus
Iamq; uale. cortex in uerba nouissima uenit.
Inde fluunt lachrimæ: stillataq; sole rigrescunt
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda latinis.

Eridanus. Naiades. Trifidū ful. tridens. cipus. epitaphiū. Nota Plini.

¶ Quem procul a patria. Longe enim Italia padusq; ab æthiopia distat. ¶ Eridanus. Fluuius ē italiæ qui alio nomine dicitur padus. ¶ Naiades Hesperiæ. nymphæ italicæ ac occidentales, Naiades autem dicuntur παρὰ τὸ νάω quod est fluo quod in fluentis habitent. ¶ Trifida flāma. fulmine, quod ita pingebatur ut trifidum & in tres partes fissum uideretur. Vt. n. tridens Neptuno sic trifidum fulmē attribuitur ioui. ¶ Signāt quoq; carmine saxum. Cippo & sepulchri saxo epithaphium inscribunt. ¶ Hic situs est, positus & sepultus. Est aūt epitaphium in phaethōtem. ¶ Tenuit: tenere non potuit. ¶ Magnis tamen excidit ausis, hoc est magna tamen aggredi ausus est, quod quidē abunde pulchrum atq; magnificum est, ut Plinius ait. ¶ At pater. Apollo. ¶ Miserabilis. miserandus. ¶ Aegro luctu. ab effectu luctus dicitur æger, qđ ægros & mœstos reddat. ¶ Obductos. uelatos. cooptos. ¶ Aliquis usus, aliq̄ utilitas. ¶ Lugubris. pullis uestibus, quæ luctui conueniūt, iduta. ¶ Et amēs exanimata: perturbata. ¶ Totum percēsuit orbem. peragrauit totum terrarū orbem. ¶ Exanimes artus primo, cadauer filii & membra mortua primū q̄rēs. ¶ Mox: deinde. ¶ Condita. sepulta. ¶ Incubuitq; loco, sepulchro se prostrauit. ¶ Aperto pectorē. nudo. ¶ Nec minus Heliades. solis filiæ Heliades dicūtur. ἀπὸ τοῦ ἡλίου hoc ē a sole, quæ etiam a fratre Phaethontiades fuerūt appellatæ. Earū nomia sunt phaethusa. Lampetia, phœbe, quæ cum fratrem per quattuor menses assidue fleuissent, tandem iouis misericordia in populos arbores. Vel ut alii uolunt: & in primis Apollōius ī Alnos. Lachrimæ uero ipsarū in electra & succina conuersæ fuerunt. ¶ Et cæsæ pectora palmis, cæsæ pectora palmis. cædentes & percutiētes pectora Est enim synegdoche poetica. ¶ Asternunturq; sepulchro. hoc est. Stratæ super sepulchro iacent. ¶ Luna quater iunctis. Hoc est. Quattuor menses transierant. Nā singulis quibusq; mensibus luna repletur. ¶ Nam morem fecerat usus. Parenthesis est, qua significatur ex assiduo usu consuetudinem plangēdi Phaethontis sororibus fuisse factā. ¶ Equis Phethusa sororū. Phaethusa filia fuit solis ex Neæra nympha. Est autem quadrisyllabū nomen, non trisyllabum: ut quidam putant. Interpretaē Phaethusa splendens. ¶ Terræ procumbere. se in terram ꝓsternerē. ¶ Diriguisse pedes. Rigidos & duros ēē factos. ¶ Cādida lāpetiæ. Phaethusæ soror, quæ fulgens trāsferri potest, λαμπω enim fulgeo dicitur. ¶ Subita radice. subito nata. ¶ Laniare. lacerare. ¶ Inguina. pudēda. ¶ Ambit. circundat. ¶ Extabant. extra corticem stabant. ¶ Manant. defluunt. ¶ Saucia. uulnerata. ¶ Iamq; uale. uerbum ē uale quo recedentes salutamus. ¶ Cortex in uerba nouissima uenit. hoc ē. Cortex os obducens uerba Heliadum ultima occupauit. ¶ Inde fluunt. ab illis arboribus. Hoc quidem Ouidi. sed ut apolloni⁹ in argonauticon. iiii. narrat. Galli iactent nō ex Heliadum sed ex Apollinis lachrimis electrum esse natum, quando propter Aesculapii necē dolore affectus ad hyperboreos abiit p̄ris increpationem non ferens, aut quando ꝓpter cyclopes interfectos admeto regii seruire coactus est. ¶ Rigescunt. rigida ac dura sūt. ¶ Electra, quæ latine succina dicūtur, q̄uis nusq̄ circa padum iueniāē. Electrū est etiam genus metalli ex auro ac quinta argēti portione cōstantis, ut scribit Pli. in. xxxiii. naturalis historiæ lib. cuius natura ē ad lucernarū lumina clarius argēto lucere. ¶ Nuribus latinis, italis mulieribus.

Heliades in arbores. Phaethusa. Lampetiæ. Valere. Electrū.

¶ Astuit

Affuit huic mõſtro proles ſtheneleia cygnus,
Qui tibi materno quãuis a ſanguine iunctus
Mente tamen phaethon propior fuit. ille relicto.
Nam ligurũ populos & magnas rexerat urbes,
Imperio ripas uirides amnemq; querelis
Eridanum implerat, ſiluamq; ſororibus auctam.
Cum uox eſt tenuata uiro, canæq; capillos
Diſſimulant plumæ, collumq; a pectore longe
Porrigitur, digitoſq; ligat iũctura rubẽtes,
Penna latus uelat. tenet os ſine acumine roſtrum.
Fit noua cygnus auis, nec ſe cæloq; iouiq;
Credit, ut iniuſte miſſi memor ignis ab illo.
Stagna petit patuloſq; lacus, ignemq; peroſus
Quæ colat, elegit contraria flumina flãmis.
Squalidus interea genitor phaethontis, & expers
Ipſe ſui decoris, qualis cum deficit orbi,
Eſſe ſolet: lucemq; odit, ſeque ipſe diemq;,
Datq; animum in luctus, & luctibus adiicit iram,
Officiumq; negat mundo. ſatis inquit ab æui.
Sors mea principiis fuit irrequieta, pigetq;
Actorum ſine fine mihi, ſine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo eſt, omnes dii non poſſe fatentur,
Ipſe agat, ut ſaltem dum noſtras tentat habenas,
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc ſciet ignipedum uires expertus equorum
Nõ meruiſſe necem, qui nõ bene rexerit illos
Talia dicẽtem circunſtant omnia ſolem
Numina: neu uelit tenebras inducere rebus,
Supplice uoce rogant. miſſos quoq; iuppiter ignes
Excuſat precibuſq; minas regaliter addit.
Colligit amentes & adduc terrore pauentes
Phœbus equos ſtimuloq; dolens & uerbere ſæuit,
Sæuit enim, natumq; obiectat & imputat illis.
At pater omnipotens ingentia mœnia cæli
Circuit, & nequid labefactum uiribus ignis
Corruat explorat. quæ poſtq̃ firma ſuiq;
Roboris eſſe uidet, terras hominumq; labores
Perſpicit. arcadiæ tamen eſt impenſior illi
Cura ſuæ. fonteſq; & nondum audentia labi.
Flumina reſtituit. dat terræ gramina frondes
Arboribus, læſaſq; iubet reuireſcere ſiluas.

Cygnus ¶ Affuit huic mõ. Cygn⁹ Stheneli filius rex Lyguriæ Phaetonti & ſanguine materno & ſũma beniuolentia deuinctus, cum relicta liguria ad padi ripas ueniſſet multumq; amici caſum defleſſet, in auem ſui nominis fuit commutatus, que ignes poſt aquas ſibi elegit incolendas. ¶ Affuit, interfuit. ¶ Huic mõ. quo heliades in populos arbores ipſarum autem lachrymæ in electra fuere cõuerſæ. Mõſtrũ Monſtrum aũt a monſtrãdo dicitur ſiue a monendo ut Aelio placet q̃ſi moneſtrum, qđ nos futurorũ moneat. Sed aliquando pro miraculo ponit. ut hoc loco. ¶ Proles ſth. Progenies Stheneli Liguria ¶ Nã li. po. Liguria Italiæ regio eſt inter amnes Varſi & macrã ſita, thuſciæ cõterminata, cuius caput genua eſt. unde liguſtica ora fuit cogno- Cygnus in olorẽ minata. Liguria autem a liguſtro phaethõtis filio fert cognominata. Illius icolæ ligures appellant. ¶ Cum uox eſt te. tenuis ac gracili facta. ¶ Canæq; capillos diſſimulant plumæ, capilli. inqt cani in plumas itidem canas fuere conuerſi. ¶ Porrigit. prolongat. ¶ Iunctura. copulatio, nam cygnorũ digiti & rubẽt & quãdã cartilagine iũgunt. ¶ Tenet os ſi. acu. ro. Os inquit i roſtrũ obtuſũ ac ſine ullo acumine fuit conuerſũ. ¶ Nec ſe cæloq; iouiq; Credit. hoc eſt. Nec ſe aeri ætheriue cõmittit. Hoc aũt idcirco fingitur quia cygni nunq̃ altius uolant. ¶ Miſſi ig. iacti fulminis. ¶ Ignem pe. odio ignẽ hñs. ¶ Squallidus iterea genitor. Mœrorem deſcribit Phœbi, quem ex Phaethontis filii morte cõceperat, quo concinnius tranſfigurationẽ. Caliſtus & Arcadis in urſas exponat. ¶ Et expers ſui decoris, Sine parte ſui ſplendoris & ornatus. ¶ Qualis cũ deficit orbi. Tunc eni obſcurus eſſe uidet, cum illius lumen terris aufertur. ¶ Datq; animum in luctus. Luctibus indulget. ¶ Officiumq; negat mundo. Ait ſe nolle mundo beneficium præſtare ipſum illuſtrando. ¶ Satis inquit ab æui, ita conqueritur Phœbus, ut Iouem in inuidiam odiumq; trahat. ¶ Ipſe agat, inuidioſe ac ſi diceret, qui tam potens terribiliſq; eſt. ¶ Tentat. Tenet, retinet. Eſt. n. a teneo deriuatum. Eoq; p n ſcribitur. Nam tempto, quod experiri ſignificat a tenendo deduciuſ. Tẽtare e Tẽptare ¶ Orbatura. filiis priuatura. Orbare Orbi Orbare nãq; eſt aliqua re cara, ut ſunt filii atq; oculi priuare. Vnde orbi oculis filiiſue aut parentibus priuati dicũtur. ¶ Tunc ſciet ignipedum. Ordo eſt & ſenſus. Tunc iuppiter expertus uires ignipedum & uelocium equorum ſciet eum, qui illos bene non rexerit mortem non meruiſſe. Apollinis q̃relæ ¶ Miſſos ignes, miſſa fulmina in phaethontem. ¶ Regaliter, imperioſe, ac eo iure quod habent reges. ¶ Verbeř, flagello & ſcutica. ¶ Sæuit furit ac ſæuiciã in equos nihil mali meritos exercet. Sæuiræ ¶ At pater omnipotens: hæc idcirco a poeta narrantur. quo cõmodius Caliſtus & Arcadis mutationem in ſidera cũ ſuperiore metamorphoſi connectat. ¶ Explorat. diligenter inqrit. Vñ exploratores qui hoſtium conſilia ſcrutãtur. Explorare ¶ Impenſior Maior. ¶ Suæ arcadiæ, a ſe amatæ. Siue propter Maiã, que in Cyllene ipſius Arcadiæ mõte Mercurium peperit, ſiue ad illud poeta alludit, quod Arcades nõ minus q̃ Cretenſes apud ſe natum eſſe iouem contendunt ut & in hymno Callimachus in Iouem, & Pauſanias in arcadicis ſcribunt. Vnde & luſius Arcadiæ fluuius dictus eſt, quod in eo Iuppiter infans lotus eſt. Luſius ¶ In uirgine nonacrina. Virginẽ nonacrinã appellat Caliſtonem Lycaonis filiam, quam cũ uidiſſet iuppiter, ita excellenti eius pulchritudine captus eſt, ut cũ blãditiis ea potiri ñ poſſet, ſe finxerit eẽ Dianam, cui⁹ caliſto fidiſſima comes

Dum redit itq; frequens in uirgine nonacrina
Hæsit,& accepti caluere sub ossibus ignes.
Non erat huius opus lanam mollire trahendo:
Nec positu uariare comas.sed fibula uestem.
Vitta coercebat neglectos alba capillos,
Et modo leue manu iaculum.mõ sumpserat arcum.
Miles erat phœbes.nec mænalon attigit ulla
Gratior hac triuiæ.sed nulla potentia longa est.
Vlterius spatium medio sol altus habebat,
Cum subit illa nemus.quod nulla ceciderat ætas.
Exuit hic humero pharetram,lentosq; retendit
Arcus,inq; solo quod texerat herba iacebat:
Et pictam posita pharetram ceruice premebat.
Iupiter ut uidit fessam,& custode uacantem,
Hoc certe furtum coniunx mea nesciet inquit,
Aut si rescierit.sunt oh sunt iurgia tanti?
Protinus induitur faciem cultũq; dianæ.
Atq; ait,o comitum uirgo pars una mearum
In quibus es uenata iugis?de cespite uirgo
Se leuat,& salue numen me iudice dixit,
Audiat ipse licet.maius ioue.ridet & audit:
Et sibi præferri se gaudet,& oscula iungit
Nec moderata satis.nec sic a uirgine danda.
Qua uenata foret silua narrare parantem
Impedit amplexu.nec se sine crimine prodit
Illa quidem cõtra,quantum modo fœmina posset.
Aspiceres utinam saturnia.mitior esses.
Illa quidem pugnat.sed quæ superare puella?
Quisue ioue poterat?superũ petit æthera uictor
Iupiter.huic odio nemus est,& conscia silua.
Vnde pedem referens.pene est oblita pharetram
Tollere cum telis,& quem suspenderat arcum.
Ecce suo comita choro dictyna per altum
Mænalon ingrediens & cæde superba ferarum
Aspicit hanc,uisamq; uocat.clamata refugit.
Et timuit primo,ne iupiter esset in illa.
Sed postq̃ pariter nymphas incedere uidit,
Sensit abesse dolos numerumq; accessit ad harũ.

erat.Hac igitur arte compressa ab ioue cum Arcadem pe perisset,in ursam ab Iunone,ne iterum ioui placeret cõuersa est.Eam uero cum filius Arcas iam adultus in uenatione ferire uellet: miseratione iouis ambo in sidera fuerunt translati,ac iuxta polum,qui ab ipsis arcticus fuit cognominatus collocati,quod quidem cum Iuno animaduertisset: Tethym nutricem rogauit ne unq̃ permitteret eas in mare descendere,Ideoq; septentriões nunq̃ occidere dicuntur. Sane hyginus uarias priscorum de Calistus mutatione refert opiniones.quas siquis ad huius fabulæ expositionem aliquid conferre putabit,illinc sumat licebit.

Nonacris

¶ In uirgine nonacrina.Nonacris & urbs & mons est arcadiæ,Vnde nonacrinus declinatur.

Ignis

¶ Hæsit.Fixus est.¶ Accepti ignes.Amores concepti.Ignis enim frequẽter pro amore ponitur a poetis:ut nanq; ligna cõburuntur igne,sic iuuenum corda amore dicũtur ardere. ¶ Caluere.inflammati fuere. ¶ Lanam mollire.filare.ac subigere lanam. ¶ Variare,uariis colorib⁹ ornare.Id qđ lasciuæ uirgines maxime facere solent.

Vitta

¶ Sed fibula,cingulum.A parte nanq; intelligimus totum. ¶ Vitta alba.tegmen est capitis uitta qua mulieres continent capillos. ¶ Alba non uariorum colorũ,qualibus lasciuæ uirgines delectãtur. ¶ Neglectos capillos.Impexos inornatos.

Menal⁹

¶ Coercebat,constringebat.¶ Miles erat phœbes.dianæ que eadem cum luna esse putatur. ¶ Nec mænalon attigit ulla,mænalus mons arcadiæ celeberrimus & urbs clarissima a Mænalo lycaonis filio condita. ¶ Triuiæ,dianæ,quod in triuiis colli consueuerit. ¶ Sed nul.po.lõ.est.Sententia generalis,que in dies uerior eẽ probatur. ¶ Vlterius spa.meridiem iam pertransisse significat. Sol. enim ulterius medio spacium cæli tunc tenere dicitur cum maior pars diei præteriuit. ¶ Quod nul.ce.ætas.Innuit nemus illud umbrosissimum opacissimumq; fuisset,ut cuius arbores nullo unq̃ tempore fuerãt cesæ.¶ Nulla æt. nullius ætatis homines.Continens enim pro contento p metonymiam frequenter ponitur a poetis. ¶ Exuit hic. Deposuit illic & in illo nemore pharetram.Est enim aduerbium pro aduerbio positum. Lentosq; reten.ar.Flexibiles arcus remisit.Arcus enim nisi retendantur molles efficiuntur.ut ipse in epistolis inquit.Si nunq̃ cesses tendere mollis erit.

Re

Re aũt ꝑpositio sæpe numero mutat uerba cũ qb⁹ cõponit in cõtrariã significationẽ,ut tego retego,signo resigno,tendo retẽdo. ¶ Fessam.Lassam & defatigatam.

Furtum

¶ Hoc fur.Hoc stuprũ.Furta nãq; ẽt stupra dñr,qđ furtim cõmittãtur. ¶ Sunt oh sunt iurgia tãti.Ac si diceret iurgia nequaq̃,tãti sunt æstimanda,ut me uoluptate hui⁹ potiendæ uirginis priuẽt.Oh aũt hoc loco cõtẽnentis est iteriectio. Protin⁹ ind.faciẽ.Iouis trãsmutationẽ in dianã obiter expõit poeta.Cultũ.habitũ,ornatũ. ¶ In qb⁹ iu.In qb⁹ mõtibus. De ces.uir.se le.De terra inquit calisto surgit.

Cespes

Cespes aũt terra ẽ cũ ꝓpria herba auulsa. ¶ Nec sic a uir.dã.Lasciuiora nanq; erãt,q̃ ut uirgini cõueniret.¶ Impedit am.Implicat ãplectẽdo. ¶ Nec se sine cri.prodit.hoc est.Nec se manifestat sine ui puellæ illata. ¶ Illa qdẽ cõtra.Pugnat subaudiatur.i.repugnat. ¶ Aspicit res uti.sa.Hæc p parenthesim iunoni a poeta dñr.in Calistus defensionẽ.

Victor

¶ Victor,uoti cõpos effectus. ¶ Et cõ.sil.stupri ab ioue illati. ¶ Vnde pe.re.ex q̃ silua recedens.

Ecce

¶ Ecce suo.Hæc ꝑticula ecce subitũ aliquid repentinũq; malum apud Cice.Virgiliũq; significat.apud alios etiam bonum aliquando designat.

Dictyna

¶ Dictyna.Diana dicit̃ ἀπὸ τῶν δικτύων hoc est a retib⁹. Cuius nominis a Solino talis causa assignat̃. Britomare nympha cũ uirginitatẽ suam Diane uouisset,se in mare precipitauit.ne a Minoe cretæ rege uiolaret̃,cũ uero ob hoc sæua pestis Crætã inuasisset,rñso accepto uirginis cadauer retibus e mari extraxerunt eamq; Dictynam appellauerunt,ac Dianæ ædem extruxerunt q̃ a nomine uirginis dictyna fuit appellata.

¶ Heu

Heu q̄ difficile est crimen non prodere uultu.
Vix oculos attollit humo: nec ut ante solebat,
Iuncta deæ lateri: nec toto est agmine prima.
Sed silet, & læsi dat signa rubore pudoris.
Et nisi quod uirgo est: poterat sentire diana
Mille notis culpam. nymphæ sensisse feruntur.
Orbe resurgebant lunaria cornua nono:
Cum dea uenatrix fraternis languida flāmis,
Nacta nemus gelidum: de quo cum murmure labēs

Ibat, & attritas uersabat riuus harenas.
Vt loca laudauit, summas pede contigit undas,
His quoq; laudatis. procul est ait arbiter omnis.
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit. cunctæ uelamina ponūt.
Vna moras quærit. dubitanti uestis adempta est,
Qua posita, nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ manibusq; uterum celare uolenti
I procul hinc dixit. nec sacros pollue fontes
Cynthia, deq; suo iussit secedere cœtu.
Senserat hoc olim magni matrona tonantis,
Distuleratq; graues in idonea tempora pœnas.
Cā moræ nulla est. & iam puer arcas, id ipsum
Indoluit iuno, fuerat de pellice natus.
Quo simul obuertit sæuam cum lumine mentem,
Scilicet & hoc etiam restabat adultera dixit:
Vt fœcunda fores? fieretq; iniuria partu
Nota? Iouisq; mei testatum dedecus esset?
Haud impune feres adimam tibi nāq; figuram.
Qua tibi, quaq; places nostro importuna marito.
Dixit & arreptam prensis fronte capillis
Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex.
Brachia cœperunt nigris horrescere uillis.
Curuariq; manus, & aduncos crescere in ungues:
Officioq; pedum fungi, laudataq; quondam

Prodere ¶ Heu quam difficile ē. Sententia loco accommodata. ¶ Prodere detegere, manifestare. Prodi autem propric arcana dicuntur. ¶ Vix ocu. Eleganter mores pudicæ uirginis uiolatæ effingit poeta. ¶ Mille notis. Multis signis. Numerus enim finitus pro infinito fere a poetis usurpatur. ¶ Orbe no. mense nono. Luna enim singulis quibusq; mēsibus suum reparat orbem. ¶ Cum dea ue. Sic quidem fere legitur, sed ī uetusto exemplari uenatrix rectius mihi scriptū esse uidetur, ut sit Dianæ piphrasis. ¶ Fraternis lā. flā. Defessa feruoribus solis sui fratris. Nā Diana, ut diximus, eadē est cum luna que soli pꝛhibetur soror esse. ¶ Versabat, uoluebat. ¶ Attritas, ob continuum fluxum. ¶ Vt loca lau. Postquam loca laudauit diana quod pulchra essent & amœna, aquas pedibus tetigit. ¶ Tingamus. Madefaciamus lauemus. ¶ Arbiter omnis, testis nemo adest.

Parrhasia ¶ Parrhasis, Calisto a Parrahsia urbe arcadiæ que a parrhaso uno ex Lycaonis filiis cognominata fuit, parrhasis uocatur. ¶ Velamina po. uestes deponunt. ¶ Vna mores querit, sola calisto uestem deponere non curat. ¶ Adempta ē, ui detracta ab aliis Dianæ comitib⁹. ¶ Vterum, uteri tumorem. Grauida eni erat ac partui propinqua.

Cynthia ¶ Cynthia, diana a Cyntho Deli monte. ¶ Secedere. Abire & recedere. ¶ Id ipm indoluit iuno. Hæc parenthesis iunonis indignatiōis causam ostē dit. Non enim tam doluit iuno, quod a ioue stuprata foret, quā quod puerum peperisset. ¶ De pellice. Calistone ut latine nomen græcum declinemus. ¶ Quo simul obuertit. Postquam in quit conuertit & oculos & animum in arcadem e calistone natum: excandescere uerbis cœpit. ¶ Quo: in quem puerū. ¶ Simul, postq̄. ¶ Scilicet hoc etiam. Affectui seruit & īdignatiōi hoc aduerbium scilicet. Fere autem Iuno indignata loqui fingitur a poetis. ¶ Vt fœcunda fores. Cōciperes. Fœcundæ enim mulieres dicuntur, que cōcipiunt. ¶ Testatum, tanquam testimonio approbatum. ¶ Haud impune feres. nō abibis impunita. ¶ Strauit. Prostrauit. proiecit in terrā. ¶ Horrescere. Horrida & aspera fieri. Silicet

Ora Ioui lato fieri deformia rictu
Ne ue preces animos & uerba precãtia flectant:
Posse loqui eripitur, uox iracunda minaxq;
Plenaq; terroris rauco de gutture fertur.
Mens antiqua tamen facta quoq; mansit in ursa,
Assiduoq; suos gemitu testata dolores
Qualescunq; manus ad cælum & sidera tollit.
Ingratumq; iouem nequeat cum dicere, sentit.
Ah quotiens sola non ausa quiescere silua
Ante domum, quondamq; suis errauit in agris.
Ah quotiens per saxa canum latratibus acta est,
Venatrixq; metu uenantum territa fugit.
Sæpe feris latuit uisis oblita quid esset,
Vrsaq; conspectos in montibus horruit ursos:
Pertimuitq; lupos, quãuis pater esset in illis.
Ecce lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest ter quinq; ferens natalibus annos,
Dumq; feras sequitur, dum saltus eligit aptos:
Nexilibusq; plagis siluas erymantidos ambit,
Incidit in matrem, quæ restitit arcade uiso.
Et cognoscenti similis fuit ille refugit,
Immotosq; oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit, propriusq; accedere fugit.
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo.
Arcuit omnipotens, pariterq; ipsosq; nefasq;
Sustulit, & celeri raptos per inania uento
Imposuit cælo, uicinaq; sidera fecit.
Intumuit iuno, postq̃ inter sidera pellex
Fulsit, & ad canam descendit in æquore tethyn.
Oceanumq; senem, quorum reuerentia mouit
Sæpe deos, causamq; uiæ scitantibus inquit.
Quæritis æthereis quare regina deorum
Sedibus hic ad sim. pro me tenet altera cælum.

¶ Deformia. turpia. ¶ Lato rictu, amplo oris foramine & spatio. ¶ Posse loqui. facultas loquendi. ¶ Mens antiqua. Pristinus animus. ¶ Manet, in uetustis exemplaribus non manet, sed tamen recte scriptum esse uidetur. ¶ Qualescunq; manus. Nã ursi prioribus pedibus manuum uice funguntur, eosq; erigũt. ¶ Ah quo. so. Pristinã mentem Calistoni remansisse multis colligit argumentis, Neque enim se ursam eẽ putabat. Miseretur autem calamitatis illius poeta. ¶ Sola sil. Deserta & ab hominibus non habitata. Oblita quid esset. Oblita se esse ursam. ¶ Horruit: cum quodam horrore timuit. ¶ Quamuis pater esset in illis. Lycaonem enim Calistonis patrẽ in lupum fuisse conuersum in primo narrauit poeta. ¶ Ecce Lycaoniæ proles. Arcas Iouis filius ex calistone cum quindecim annorum esset, matri in ursam conuersæ inter uenãdum obuiauit, quam quidem cum ferire uellet matrem esse ignorans, iouis miseratione ad sidera una cum matre sublatus arctophylax, ut scribit Hyginus fuit appellatus. In autẽ polus arcticus nomen accepit. Nam ἄρκτος ursa interpretatur, id uero cum Iuno animaduertisset, Tethym Oceani uxorem rogauit: ne unq̃ eas in mare descendere permitteret, ac ea quidem de causa septentriones nunquam occidere possunt. Eleganter autem Oui. filii mutationem cum matris transfiguratione cõnectit. Ab hoc autem Arcade post Nyctimum fratrem regnauit regio pro pelasgia Arcadia & arcades pro Pellasgis appellati fuerunt ut Pausanias ait. ¶ Ter quinq; ferens natalibus annos. hoc est. Annos quindecim natus. Natale autem qui & natalis dicitur, dies est quo quisq; nascitur. Virgi. Meus est natalis iola. Ab Ouidio autem discrepat Pausanias qui Arcadem & nympham uxorem duxisse nomine Erato. & ex ea tres filios sustulisse scribit Azana Aphidanta & Elatum ante quos Autolaus nothus ipsi natus fertur. ¶ Saltus ap. siluas uenationi accommodatas. saltus nanq; a saliendo deducitur, quod feræ in illo saltus edant. Vnde saltuarii saltuum & agrorum custodes uocantur. ¶ Nexilibusq; pla. retibus connexis. Multis enim nodis retia nectuntur Plaga autem prima breui rete significat. Longa uero unlnus designat. ¶ Erymanthidos, montis erymanthi qui est in arcadia. ¶ Ambit. Circundat. circuit. ¶ Et cog. si. fuit ita inquit restitit Calisto, ut arcadem filium cognoscere uideretur. ¶ Nescius, ignarus esse matrem. ¶ Quæ re. Stetit ut ipsum expectaret. ¶ Propiusq; ac. fu. Noluit. recusauit. ¶ Vulnifico telo. uulnus inferenti iaculo. ¶ Arguit omnipotens. arguit quidem legitur Sed arcuit. hoc ẽ uetuit & prohibuit sensui magis conuenire uidetur, uetuit nanq; iupiter ne arcas telum dirigeret in matrem. Pausanias autem scribit Callisto in ursam mutatã in gratiam iunonis a Diana sagittis fuisse confixam ac Mercurium ab Ioue missum: qui puerum quem Calisto in utero gerebat seruaret, ipsamq; Callisto factam esse stellã que maior ursa & ἅμαξα uocatur. ¶ Nefasq;. hoc est parricidiũ quod Arcas ignarus perpetraturus erat, abstulit. Plærũq; autem poetæ duo diuersa uno uerbo significant. ¶ Nam sustulit significat & in altum tulit, qua in significatione ad ipsos refertur. & abstulit & remouit, quæ significatio nefas respicit. ¶ Per inania, per aerem qui inanæ quoq; dicitur quod uacuus esse uideatur. Vicinaq; sidera fecit, maior nanq; ursa & arctophilax uicina sunt acp̃pinqua sidera, quæ eadem esse cum palustro & septentrionibus perhibẽtur. Nam arctophylax idem est cum Boote, qui & ursam sequi ac custodire & palustrum agere uidetur. ¶ Intumuit, indignata est. ¶ Ad canam thetyn. thetys cæli & uestæ filia fuisse dicitur uxore oceani ac iunonis nutrix multorumq; deorum mater. pro mari autem quemadmodum & oceanus accipitur. tethys uero tethyos declinari notum est. Cum thetis pro achillis matre aliter & scribatur & declinetur. Nam prima aspiratur, & secunda i latinum habet & thetidis in genitiuo facit ¶ Quorum reuerentia mouit. Oceanus & Thetys magno in honore sunt apud omnes deos, quia antiquissimi sunt. ¶ Pro me, loco mei. ¶ Mentiar, mentiri dicar. ¶ Mea uulnera: meos dolores & cruciatus. ¶ Illic ubi circulus axem, hoc est ad polum septentrionalem, ubi est ultimus ac breuissimus circulus. Aricticus enim & antarcticus circuli & ultimi sunt &, aliorum breuissimi.

Calisto inuersa.

Arctic⁹ palus

Arcadia

Natalis

Saltus

Plaga

Tollere

Arctophilax

Tethys

¶ Est uero

Mentiar: obscurum nisi nox cum fecerit orbem,
Nuper honoratas summo mea uulnera cælo
Videritis stellas, illic ubi circulus axem
Vltimus extremum spacioq; breuissimus ambit.
Est uero cur quis iunonem lædere nolit?
Offensamq; tremat, quæ prnsum sola noceudo?
O ego quantum egi? q̃ uasta potentia nostra est?
Esse hominem uetui. facta est dea. sic ego pœnas
Sontibus impono? sic est mea magna potestas?
Vindicet antiquam faciem: uultusq; ferinos
Detrahat, argolica quod in ante phoronide fecit.
Cur non expulsa ducit iunone, meoq;
Collocat in thalamo, socerumq; lycaona sumat.
At uos si læse tangit contemptus alumnæ,
Gurgite cæruleo septem prohibete triones:
Sideraq; in cælum stupri mercede recepta
Pellite, ne puro tingatur in æquore pellex.
Dii maris annuerant. habili saturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus aera pictis,
Tam nuper pictis cæso pauonibus argo,
Quam tu nuper eras, cum candidus ante fuisses,
Corue loquax subito nigrantes uersus in alas.
Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales: ut æquaret totas sine labe columbas.
Nec seruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anseribus. nec amanti flumina cygno.
Lingua fuit damno. lingua faciente loquaci
Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
Pulchrior in tota quã larissæa coronis
Non fuit æmonia. placuit tibi delphice certe:
Vel dum casta fuit: uel inobseruata. sed ales
Sensit adulterium phœbeius, utq; latentem
Detegeret culpam non exorabilis index,
Ad dominum tendebat iter, quem garrula motis
Consequitur pennis, scitetur ut omnia cornix.
Auditaq; uiæ causa. non utile carpis
Inquit iter. ne sperne meæ præsagia linguæ.

¶ Est uero cur quis. Ironia indignationis plena. ¶ Offensamq; tremat. Timeat me læsam. ¶ O ego quantum egi? Ironicos hæc a Iunone dñr, ac si diceret parũ ac potius nihil egi. ¶ Esse hominem uetui. Ostendit Iuno se nocendo prodesse ¶ Sontibus, nocentibus. ¶ Vindicet antiquam faciem. Iupiter quem Iuno irata non nominat subaudiatur. Optat autem Iuno ut Calisto in humanam faciem potius uindicetur & reuocentur, q̃ inter sidera constituatur. Vindicare autem asserere est & reuocare. In antiquam uero faciem in soluta diceremus oratiõe. ¶ Quod in ante Phoronide fecit. Ordo ẽ. Quod ante in phoronide fecit. ¶ Phorõide. In Io Phoronei nepte quæ cum in uaccam ut uidimus Iunonis metu fuisset conuersa, humanæ formæ tandem a Ioue fuit restituta. ¶ Cur non expulsa ducit iunone. Pulchra ironia, qua id concedere uidemur, quod maxime nolum?. Sic Dido apud Virg. I sequere Italiam uentis, pete regna p undas. ¶ Duxit. Vxorem subaudiamus. ¶ Tangit, cõmouet. ¶ Alumnæ. Nam Iuno a Tethy fuit educata. ¶ Gurgite cæ. Amari nigro & profundo. Est enĩ tapinosis & magnæ rei hũilis expositio, nam gurgitem qui fluuiorũ est p Oceano posuit poeta. ¶ Prohibete. Arcete. ¶ Septentriões. Maiorem ursam cum arctophilace. ¶ Ne puro tingatur i æquore pellex. Ne calisto pellex & cõcubina Iouis in purũ mare descẽdẽs illud inquinet & fœdet. ¶ Dii maris annuerant. Oceanus & Tethys nutu promiserant se prohibituros ne septentriones in mare descendant. ¶ Ingreditur, intrat. ¶ Liquidum aera. Tenuem ac purum. ¶ Pauonibus pictis. Variis coloribus distinctis. Currus autem Iunonis a Pauonibus trahi putatur. ¶ Tam nuper pictis, hæc ad connexionem mutationis sequentis apte faciendam inferuntur. ¶ Cæso argo. interfecto argo, cuius oculi caudæ pauonis a Iunone fuerunt appositi, ut in .i. narrauit poeta. ¶ Quam tu nuper eras. Coruus initio quidem fuit candidus, sed cum eius indicio Apollo cognouisset Coronida amicam cum alio quodã iuuene rem habere, eamq; sagittis interfecisset puerumq; Asclepium exciso utero extraxisset, pœnitẽtia dictus Coruum indicem sibi aliquid premii sperantem ex albo nigrum effecit. ¶ Corue loquax. Apostraphe ad coruũ. qua significat poeta illum suæ loquacitatis merito pœnas dedisse. ¶ Argentea. alba ut est argentum. ¶ Sine labe. sine macula. ¶ Nec seruaturis. Alludit ad id quod Liuius in prima decade narrat. Cum enim galli senones olim obsedissent capitolium noctuq; ascendissent clangore anserum, cum canes minime sentirẽt, excitati custodes eos deturbauerunt. Quare & anseres in magno honore habiti & canes fuere crucifixi. ¶ Nunc est contrarius albo. Niger qui color albo est oppositus. ¶ Quam larissæa coronis. Duæ fuerunt Coronides, quarum altera ab Apolline, altera a Neptuno fuit adamata. ¶ Larissæa. Ex larissa Thessaliæ urbe. ¶ In tota æmonia. Thessalia. ¶ In obseruata. incustodita. ¶ Ales phœbeius, coruus ab apolline coronidi custos adhibitus. ¶ Non exorabilis index, qui nullis precibus potuit flecti, ne id quod uiderat indicaret. ¶ Tendebat iter. Ibat. ¶ Garrula cornix. Narraturus Poeta quemadmodum Coronis Phocaica in coronicem fuit mutata eleganter ut solet fabulam fabulæ connectit. Cornicem autem ipsam inducit coruum admonentem, ut taceat, ac quid sibi euenerit, quia linguam cohibere nesciuit, narrantem Coronis enim filia fuit Coronei Phocidos regis, quæ a Neptuno adamata ne uiolaretur ope palladis in cornicem fuit conuersa, ac palladis ipsius comes effecta. Cæterum cum palladi nunciasset, Cecropis filias cistam, in qua Erichthonium ex semine uulcani natum ipsa preallas clauserat. cõtra deæ mandatum aperuisse, a comitatũ Mineruæ fuit repulsa. ¶ Scitetur. Roget ut sciat. ¶ Præsagia. Prædictiones.

Vindicare

Coronides duæ

Coronis

Scitari

Coruus & albo niger.

Quid fuerim.

Quid fuerim,quid ſimq; uide,meritumq; require.
Inuenies nocuiſſe fidem.nam tempore quodam
Pallas erichthonium prolem ſine matre creatam
Clauſerat actæo texta de uimine ciſta.
Virginibuſq; tribus gemino de cecrope natis
Seruandam dederat,ſed enim incõfeſſa quid eſſet.
Et legem dederat.ſua ne ſecreta uiderent.
Abdita fronde leui denſa ſpeculabar ab ulmo,
Quid facerent.commiſſa duæ ſine fraude tuentur.
Pandroſos atq; herſe.timidas uocat una ſorores
Agraulos,nodoſq; manu diducit:& intus
Infantemq; uident,aporrectumq; draconem.
Acta deæ refero.pro quo mihi gratia talis
Redditur,ut dicar tutela pulſa mineruæ,
Et ponar poſt noctis auem.mea pœna uolucres
Admonuiſſe poteſt,ne uoce pericula quærant.
At puto non ultro,nec quicq̃ tale rogantem
Me petiit.licet hoc ex ipſa pallade quæras.
Quãuis irata eſt,non hoc irata negabit.
Nam me phocaica clarus tellure coroneus.
Nota loquor:genuit:fueràq; ego regia uirgo,
Diuitibuſq; procis,ne me contemne,petebat.
Forma mihi nocuit,nam cum per littora lentis
Paſſibus ut ſoleo:ſumma ſpatiarer harena,
Vidit & incaluit pelagi deus,utq; precando
Tempora cum blandis abſumpſit inania uerbis,
Vim parat:& ſequitur fugio:denſumq; relinquo
Littus.& in molli nequicq̃ laſſor harena,

¶Quid fuerim.Comes nanq; fui mineruæ.¶Quid ſim. Nunc a comitatu Mineruæ repulſa contemnor.Nam tẽpore quodam.Vulcanus,ut narrat Lactantius,Cum diis arma feciſſet eiq; Iupiter optionem dediſſet præmii quod

Erichthonius

uellet poſtulandi iuraſſetq; per ſtygem paludem ſe nihil negaturum,Mineruæ nuptias poſtulauit.Quod quidem Iupiter aſtrictus religione cum negare non poſſet.palladem admonui,ut Claudo fabro repugnaret ac pudicitiam defenderet.Vulcanus igitur cum Palladi tanq̃ uxori ſibi a Iouæ tradite,qua blanditiis potiri non poterat uim inferret,eaq; reluctaret,forte ſemen ipſius in terram cecidit.ex quo quidem & terra natus eſt Erichthonius uulcani ſine matrem filius pedes habens anguinos quos ut tegeret primus currum excogitaſſe dicitur.Erichthoni⁹ autem lis terræ interpretatur. ἐρισ nãq; lis ſiue contentio.χθὼν terra appellat.¶Sine matre.nam ex ſolo uulcani ſemine quod in terram cecidit natus eſt.¶Actæo,attico.Nã attica ut ſcribit pauſa-

Actæa

nias prius Actæa ab actæo,qui primus Athenis regnaſſe fertur.Deinde attica ab Attide cranai regis filia fuit cognominata.¶Gemino de

Cecrops

Cecrope.cecrops idcirco geminus ac biformis dicit,quod ex parte homo.ex parte ſerpens fuiſſe uulgatus eſt.¶Quod quidem idcirco fictum fuiſſe Demoſthenes ait.qđ & prudentia in cõſiliis ſũma eẽt & in rebus agẽdis uiribus & audacia uteretur.Vt aũt refert Iuſtinus.matrimonium ac nuptias hoc eſt maris & fœminæ coniunctionem primus inſtituit.Is autem ex Sai urbe ægypti Athenas profectus Actæonis qui primus in Attica regnauit filiam duxit uxorem eiq; in regno ſucceſſit.Vnde Athe-

Pandro
Herſe
Agraulos

nienſes Cecropidæ uocantur.Ei tres filiæ fuerunt Pandroſos.Herſe.Agraulos quibus nomina indidit ab iis quibus fruges maxime alunt.Pãdroſos.n.& Herſe a rore.Agraulos uero ἀπὸ τοῦ αυλίζειν ἐν ἀγροις hoc eſt a ſtabulando in agris uidetur appellata.Nec ignoro me,ut eſt in exemplaribus deprauatum,Aglauron & legiſſe expoſuiſſe.Nuper uero animaduerti Agraulon ea de cauſa quam ſcripſi:fuiſſe nominatam.Quare Agraulos ubicũq; agraulos hactenus lectum eſt,mihi uidet eſſe reponẽdum.ne a græcis ſcriptoribus:Vnde ſum admonitus diſſentire coarguamur,tametſi pauſanias in Atticæ deſcriptione illam Aglauron mẽdoſe ut puto uocat.¶Sed inconfeſſa quid eſſet.Sic quidem in impreſſis legitur exemplaribus,ſed corrupte cum una carmini ſyllaba deſit.Quare hæc particula enĩ eſt aſcribenda ne legatur.Sed enim inconfeſſa,ut eſt in libris antiquiis ſcriptum.¶Inconfeſſa.Non confeſſa.Non elocuta.¶Et legem dederat.Mandauerat.¶Abdita,abſcondita.¶Speculabar,obſeruabam.Proprie autẽ dixit,nã ſpe-

Speculari

culari eſt ex edito & alto loco obſeruare.¶Tuent,Defendũt,cuſtodiũt ac ſeruãt.Pandroſos atq; Herſe.a rore hæc noĩa ſumpta fuiſſe uidẽtur.Nam pandroſos ex πάν quo totum ſignificat & δροσος qui eſt ros,componi uidetur.Herſe autem ros interprætatur.Cæcropis autem filiæ fuerunt ut pauſanias quoq; narrat,non ſolum Ouidius quarum fratrem fuiſſe erichthonium ait,qui uiuo adhuc patre uita excelſit.Tametſi ipſum ex mortali genitum negant,cui Vulcanum terramque parentes aſſignant.Ab Ouidio autem non nihil diſſentit pauſanias.Narrat enim Agrauli lucum eſſe athenis,cui quidem & Herſe & pandroſo ſororib⁹ Mineruam erichthonium in ciſta depoſitum dediſſe uetuiſſeque ne depoſitum uiderent.pandroſumq; in officio fuiſſe,idcircoq; ei cõtiguam templo Mineruæ ædem fuiſſe.Reli-

Corõis in cornicem

quas uero duas,quoniã ciſtam reſignaſſent,uiſo erichthonio furere cœpiſſe & ex arce qua maxime præceps locus erat ſe deieciſſe.¶Vna agraulos.Sola.agraulos.¶Diducit,diſſoluit ac ſeparat.¶Apporrectumq; draconem.Appoſitum Draconem ſibi uidere uiſæ ſunt,quia Erichthonius ſerpentinos habebat pedes.¶Acta deæ refero.geſta a Cecropis filiabus Mineruæ nuncio.¶Et ponar poſt noctis auem.Noctuam quæ ſolum no-

Noctua

ctu uolat.¶Voce,lingua.loquacitate.¶At puto non ultro.Occurrit tacitæ obiectioni Cornix.Poſſet enim quis dicere.Idcirco fuiſti repulſa,quia Mineruæ nunquam fuiſti grata.Se igitur ita ſe Mineruæ placuiſſe ait,ſponte fuerit ab ipſa comes petita.¶At puto non ultro.Interrogatiue cum quadam obiectione legatur,quam ita ſoluit:ut dicat id ex ipſa Minerua queri poſſe.¶Nam me

Phocis

Phocaica.Phocis regio eſt græciæ finitima Atticæ,unde phocaicus declinatur.¶Vt ſoleo,nunc Cornix facta.nam cornices lentis paſſibus gradiuntur.¶Spa-

Spatiari

tiarer.ambularem.nam ſpatiari eſt uoluptatis cauſa ambulare.¶Denſum littus.Durum & ſolidum.¶Nequicquam laſſor.fruſtra defatigor.neque enim effugere poteram.

Inde deos hominesq; uoco.nec cōtigit ullum
Vox mea mortalem,mota est pro uirgine uirgo,
Auxiliumq; tulit.tēdebam brachia cælo.
Brachia cœperūt leuibus nigrescere pennis.
Reiicere ex humeris uestem molibar.at illa
Pluma erat.inq; cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis.
Sed neq; iā palmas.nec pectora nuda gerebam.
Currebam:nec ut ante pedes retinebat harena.
Sed summa tollebar humo.mox acta per auras
Euehor,& data sum comes inculpata mineruæ.
Quid tamē hoc prodest,si diro facta uolucris
Crimine nyctimene nostro successit honori?
An quæ per totam res est notissima lesbon:
Nō audita tibi est?patrium temerasse cubile
Nyctimenen?auis illa quidem.sed cōscia culpæ
Conspectū lucēq; fugit,tenebrisq; pudorem
Cælat:& a cunctis expellitur æthere toto.'
Talia dicēti tibi ait reuocamina coruus
Sint precor ista malo.nos uanū spernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter dominoq; iacētem
Cum iuuene æmonio uidisse coronida narrat.
Laurea delapsaq; est.audito crimine amantis?
Et pariter uultusq; deo plectrumq; colorq;
Excidit,utq; animus tumida feruebat ab ira,
Arma assueta capit,flexumq; a cornibus arcum
Tendit,& illa suo totiens cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectora telo.
Icta dedit gemitum,tractoq; a uulnere ferro
Cādida puniceo perfudit membra cruore:
Et dixit.potui pœnas tibi phœbe dedisse:
Sed peperisse prius.duo nunc moriemur in una.
Hactenus,& pariter uitam cum sanguine fudit.
Corpus inane animæ frigus lætale secutum est.
Pœnitet heu sero pœnæ crudelis amantem:
Seq; q audierit.q sic exarserit odit.
Odit auem,per quā crimen causamq; dolendi
Scire coactus erat.nec non arcumq; manumq;
Odit:cumq; manu temeraria tela sagittas.
Collapsamq; fouet,seraq; ope uincere fata
Nititur,& medicas exercet inaniter artes.
Quæ postq frustra temptata,rogumq; parari
Vidit,& arsuros supremis ignibus artus,
Tum uero gemitus,neq; enim cælestia tingi
Ora licet lachrimis,alto de corde petitos
Edidit,haud aliter q cum spectante iuuenca
Lactentis uituli dextra libratus ab aure
Tempora discussit claro caua malleus ictu.

¶Nec contigit ullum.tetigit.commouit. ¶ Mora est pro uirgine uirgo. Pallas perpetua gaudēs uirgitate. ¶ Tollebar. extollebar.leuabar. Comes iculpata. Omni culpa & crimine uacans. ¶ Quid tamen hoc prodest. Hæc ad cōmodam sequentis fabulæ connexionem referūtur. Quid inquit prodest inculpatam ac sine ullo crimine Mineruæ comitem fuisse cum Nyctimene ob incestum cum patre admissum in auem noctuam conuersa mihi præferatur. Nyctimene eni Nyctei regis lesbi filia pris amore capta clam se ei pro uxore subiecit, propter quod in noctuam conuersa sibi nefandi sacrilegii conscia reliquarum auium cōspectum fugit. ¶ Per totam Lesbon. Lesbos insula est. Aegei a conditore denominata,unde lesbius lesbo usq; declinant. ¶ Temerasse. Violasse. Patrium cubile. Patris lectū. ¶ A cūctis. Auibus subaudiatur. Omnes nanq; aues noctuam persequūtur. ¶ Reuocamina. reuocatiōes. ¶ Spernim⁹ Contēnimus, Non accipim⁹. ¶ Vanū. Nihil nociturū. ¶ Domio. Apollini. ¶ Cum iuuene æmōio. Thessalo. Aemonia nāq; thessalia dicta est ab Aemone chlori filio. thessali autē patre. a quo thesalia fuit appellata. Aemonia quoq; Vrbs est arcadiæ ab Aemone Lycaonis filio denominata. ut pausaias scribit. ¶ Vidisse narrat. Se ut subintelligam⁹ sensus exposcit. ¶ Laurea. Corona ex lauro confecta. ¶ Audito crimine amantis. amicæ a qua se amari putabat. ¶ Vultusq;. Hylaritas ac lætitia uultus. Nam Vultus pro animi affectu mutatur, ut modo læticiam, modo mœsticiam præ se ferat. ¶ Plectrumq;. Plectrum instrumētum est quo Cithara percutit ἀπὸ τοῦ πλήττειν hoc est a percutiēdo declinatū. ¶ Colorq;. Nam ex rubicundo pallidus est effectus id. id quod indignātib⁹ euenire solet. ¶ Tumida ab ira. ab effectu quod hominem tumescere cogat. ¶ Arma assueta. arcum & sagittas. ¶ Tendit. Intendit. ¶ Indeuitato. quod nullo pacto potest euitari. ¶ Icta dedit gemitum. Percussa Coronis igemuit. ¶ Puniceo cruore. Rubro sanguine. ¶ Potui pœnas tibi phœbe dedisse. hoc est potui abs te puniri. ¶ Duo nunc moriemur Et ego & infans in utero conceptus. ¶ Hactenus. locuta est coronis suppleatur. ¶ Corpus inane animæ. Vacuum anima & mortuum. ¶ Sero, posteaquā nullum remedium poterat adhiberi. ¶ Exarserit. Ira excanduerit. ¶ Odit auem. Coruum. ¶ Crimen. Coronidis concubitum cum Aemonio iuuene. ¶ Inaniter. Vane. Frustra. ¶ Neq; enim cælestia tingi ora licet lachrymis. Parenthesis q significatur, cur lachrymas quoq; Apollo non emiserit. Neq; enim inq̄t dii possunt fler. ¶ Haud aliter. Hac similitudine ostendit quam grauiter gemuerit Apollo. ¶ Libratus ab aure. percutientis. gestum enim exprimit lanii uitulos interficientis. Maleum eni auriculæ dextræ admouentes ictum uitulo infligunt.

Sero

¶Ingratos

Vt tamen ingratos in pectora fudit odores,
Et dedit amplexus, iniustaq; busta peregit,
Non tulit in cineres labi sua phœbus eosdem
Semina. sed natum flãmis uteroq; parentis
Eripuit, geminiq; tulit chironis in antrum.
Sperantemq; sibi nõ falsæ præmia linguæ
Inter aues albas uetuit cõsistere coruum.

Semifer interea diuinæ stirpis alumno
Lætus erat, mixtoq; oneri gaudebat honore.
Ecce uenit rutilis humeros protecta capillis
Filia Centauri, quã quondã nympha Caici
Fluminis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyroen. non hæc artes contenta paternas
Edidicisse fuit. fatorum arcana canebat.
Ergo ubi uaticinos cõcepit mẽte furores,
Incaluitq; deo quem clausum pectore habebat,
Aspicit infantem, totiq; salutifer orbi
Cresce puer dixit. tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt. animas tibi reddere adeptas
Fas erit: idq; semel diis indignãtibus ausus
Posse dare hoc iterum flãma prohiberis auita
Eq; deo corpus fies ex angue, deusq;
Qui modo corpus eras, & bis tua fata nouabis.
Tu quoq; care pater non iam mortalis: & æuis
Omnibus ut maneas nascendi lege creatus
Posse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
Sanguine serpentis per saucia mẽbra recepto.
Teque ex æterno patiẽtem numina mortis
Efficient: triplicesq; deæ tua fila resoluẽt.
Restabat fatis aliquid. suspirat ab imis
Pectoribus: lachrimæq; genis labũtur obortæ
Atq; ita, præuertũt me inquit mea fata: uetorq;
Plura loqui, uocisq; meæ præcluditur usus.
Non fuerãt artes tãti, quæ numinis iram
Cõtraxere mihi, mallem nesciisse futura.
Iam mihi subduci facies humana uidetur,

Aesculapii origo

¶ Ingratos puellæ mortuæ nihil placẽtes. ¶ Iniustaq; busta peregit. Iniquas perfecit exequias. Nam iniuste illam peremisse sibi Appollo uidebatur.

Bustum

Bustum autem ꝓprie dicitur locus in quo cadauer est & combustũ & sepultum quasi bene ustum. Busta quoq; pro sepulchris ponuntur. A busto bustuarii gladiatores dicuntur, qui in honorem defuncti ante bustum & sepulchrum decertãt.

Bustuarii

¶ Nõ tu. Nõ ẽ passus. ¶ Sed na. Aesculapiũ. ¶ Gemini chi.

Chiron

Chiron filiꝰ fuit. Saturni ex Phyllira Oceani filia, cũ qua in equum, cõuersus concubuit Chironemq; centaurum sustulit. propter quod geminus dicitur. Nam ex parte anteriori homo. ex posteriori equus uidebat. Quãq̃ Suidas in thessalicis narrat Chironem, ut alios Centauros Ixionis filium fuisse. Iustitissimus autem Centaurorum fuit. Vxoremq; habuit nomine Chariclo. ¶ Non falsæ linguæ, Veri indicii. ¶ Inter aues albas uetuit. Hoc est. Coruum ex albo nigrũ effecit. ¶ Semifer interea. Chiron semiferus. ¶ Diuinæ stirpis alumno. Aesculapio Apollinis filio.

Ocyroe

¶ Ecce uenit rutilis. Ocyroe Chironis ex nympha q̃dam caici fluuii filia cũ fatorꝫ arcana referaret, Iouis ita in equã fuit cõuersa. ¶ Humeros ꝓtecta. Humeros hñs protectos & coopertos. est enim poetica synecdoche. ¶ Caici. Fluuius ẽ Mysiæ Caicus per Phrygiã labens.

Caicus

¶ Ocyroẽ. Velox fluxus ocyroe dicitur. ωκυς nãq; uelox. ρου fluxus, Sic autem fuit appellata, qđ in ripis Caici flumis rapacissimi fuit nata. Fuit etiam Ocyroe nympha Oceani & Tethyos filia ut scribit. Hesiodus in theogonia. ¶ Canebat. Prædicebat. ¶ Vaticinos fu. uaticinandi ac futura predicẽdi impetus ¶ Incaluitq; deo. Spiritu diuino. ¶ Totique salu. or. Aesculapius nanq; adeo prestans medicina fuit, ut etiam Hippolytum ab inferis reuocarit: propter quod ab Ioue fulmine fuit extinctus, ac postea deus est effectus. ¶ Flamma a uita. Fulmine aui Iouis. ¶ Corpus exan. Sine sanguine. Mortuum ¶ Et bis tua fa. no. Tuam uitam bis renouabis. ¶ Tu quoque Care pater. Patri quoq; Chironi Ocyroe exitum predicit. Nam chiron q nõ modo cẽtauros sed cæteros quoq; hoies iusticia dicit superasse, cũ Herculem hospitio suscepisset sagittasq; hydræ sanguine tinctas manibus tractaret, una earum e manibus lapsa pedem ipsius percussit, ipsumq; tãtis doloribus affecit, ut nona die miseratiõe deorum in astra fuerit sublatus, ut Oui. in fastis refert, Nona dies aderat cum tu iustissime Chirõ, Bis septẽ stellis corpe cinctus eras. ¶ Diræ ser. Hydræ, q̃ cũ cẽtũ capita hñet, ab Hercule fuit interfecta. eius sanguine Herculis sagittæ tinctæ insanabilia uulnera iferebãt. ¶ Teq; ex æter. ex imortali te mortalem dii efficient. ¶ Triplices deæ. Parcæ que tres dicũtur esse Clotho. lachesis. & Atrops. in quarum filis unicuiq; uita eẽ dicit: donec fila frangant. ¶ Restabat fa. ali. hoc ẽ. de fatorum arcanis que referre instituerat Ocyroe: aliquid restabat dicẽdum. ¶ Præuertunt me. occupant & impediũt. Nam in fatis erat ut uerteretur in equam. ¶ Non fue. ar. tã. Artes inquit uaticinandi & futura prædicendi mihi tanti faciendæ non fuerunt, ut ira deorum humanã amitterem figuram. ¶ Subduci. auferri.

Aesculapius

Coruꝰ ex albo niger

Exãgu

Chiron

Parca

Ocy roe i qua

¶ Impetus

Iam cibus hærba placet: iam latis currere campis
Impetus est. in equã cognataq; pectora uertor.
Tota tamen quare? pater est mihi nempe biformis?
Talia dicenti pars est extrema querelæ
Intellecta parum: confusaq; uerba fuerunt.
Mox nec uerba quidem, nec equæ sonus ille uidetur,
Sed simulantis equã, paruoq; in tempore certos
Edidit hinnitus, & brachia mouit in herbis.
Tum digiti coeunt, & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu leuis ungula. crescit & oris
Et colli spacium, longe pars maxima pallæ
Cauda fit, utq; uagi crines per colla iacebant,
In dextras abiere iubas, pariterq; nouata est
Et uox & facies, nomen quoq; monstra dederunt,
Flebat: opemq; tuam frustra phillyrius heros
Delphice poscebat. nam nec rescindere magni
Iussa iouis poteras. nec si rescindere posses:
Tunc aderas. elim messeniaq; arua colebas.
Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit, onusq; fuit baculus siluestris oliuæ.
Alterius dispar septenis phystula cannis.
Dũq; amor est curæ, dũ te tua phystula mulcet,
Incustoditæ pylios memorantur in agros
Processisse boues. uidet has atlantide maia
Natus & arte sua siluis occultat abactas.
Senserat hoc furtum nemo. nisi notus in illo
Rure senex. battum uicinia tota uocabat,
Diuitis hic saltus herbosaq; pascua nelei
Nobiliumq; greges custos seruabat equarum.
Hunc timuit, blandaq; manu seduxit, & illi
Quisquis es hospes ait, si forte armenta requiret
Hæc aliquis: uidisse nega. neu gratia facto
Nulla rependatur: nitidam cape præmia uaccam.
Et dedit. accepta uoces has reddidit hospes.
Tutus eas, lapis iste prius tua furta loquetur.
Et lapidem ostendit. simulat ioue natus abire.
Mox redit, & uersa pariter cum uoce figura,
Rustice uidisti si quas hoc limite dixit
Ire boues, fer opem, furtoq; silentia deme.
Iuncta suo pariter dabitur tibi fœmina tauro.
At senior, postq̃ merces geminata, sub illis
Montibus inquit erant, & erant sub montibus illis.
Risit atlantiades, & me mihi perfide prodis,
Me mihi prodis ait? periuraq; pectora uertit
In durum silicem, qui nunc quoq; dicitur index,
Inq; nihil merito uetus est infamia saxo.

¶ Impetus est cur. Cupi
ditas mihi est currendi.
Est.n.figura loq̃ndi græ
ca. ¶ Latis campis p̃spa
tiosos cãpos. ¶ Cogna
ta pe. ꝑpter p̃rem q cen
taurus erat. ¶ Tota tñ
quare? Mirat̃ Ocyroe se
totã in equã conuerti, cũ
p̃r Chirõ utranq; gerat
formã & hoĩs & equi.
¶ Et bra.mo.in her. In=
nuit brachia in pedes an
teriores fuisse cõmuta=
ta. ¶ Coeũt. Cõiungũt.
¶ Perpetuo. Continuo.
¶ Nomen quoq; mon=
stra dederunt. Nã ἵππος.
hoc est equa fuit appel=
lata. ¶ Flebat opẽq; tuã.
Mutationẽ Batti in lapi
dẽ indicẽ sup̃iori fabulæ
poeta annectit. Nã apol
lo cũ ob pulsatos intetfe
ctosq; Cyclopas diuini=
tate priuatus Admeti re
gis Thessaliæ armenta
ĩ pastorali hĩtu pasceret,
Mercu. boues q̃ longius
forte processerant, furto
abactas in silua occulta
uit, Battoq; cuidã equa=
rũ custodi, a quo uno ui
sus fuerat: mandauit, ne
cuiq̃ illud furtũ ĩdicaret,
Quod q̃dẽ ut libẽtius fa
ceret, uaccã ei pulcherri=
mã dono dedit Batt⁹ ue
ro ei pollicitus est se nũq̃
alicui uaccas illas indi=
caturꝫ. Mercuri. ut hoĩs
expirer̃ fidẽ, suscepta alia
figura ad eũ paulopost
reddit, rogãs an uaccas
quasdã illac trãseũtes ui
disset, pollicẽsq; si ĩdica=
ret se uaccã cũ tauro da=
turꝫ. Q d̃ cum accepisset
Batt⁹, sub quo mõte bo
ues pascerent̃, indicauit,
quã ob p̃fidiã eũ Mercu.
in lapidẽ, q index dr̃, cõ=
mutauit. ¶ Phillyri⁹ he
ros. Chiron Saturni &
Phillyræ nymphæ filius
aq̃ Phillynes gens scythi
ca denoĩati fuerũt. ¶ Re
scindere. Mutare Rũpe
re. Rescindi uero ꝑprie
testamẽta dñr, cũ rũpũt
atq; irrita fiũt. ¶ Iussa io
uis. q Ocyroen in uaccã
cõuertit. ¶ Elim. Vrbs ẽ
Pelopõnesi elis ab Eleo
Tantali filio appellata, ut q̃dã uolunt ut alii ab Eleo Ne=
ptuni filio. Sũt ẽt qui ἀπὸ τοῦ ἡλίου dictã Elim uolunt. Nã

Apol
o ĩ pa
torem

Mercu
us in
oiem

attus
ı silicẽ
ndex
escider̃

lis

sub tutela solis fuit. Vn=
de & Augeas ipsius fili⁹
illic regnauit. Altera est
Arcadiæ tertia Hispãiæ.
Ab Elide uero Ele⁹ pos
sessiuum deriuat̃. Virgi.
iii. georgicõ. Hic uel ad
Elei metas & maxima
campi Sudabit spacia. Messena
¶ Messeniaq; arua. Mes
sena & regio & urbs fu
it Peloponesi Pylo pro=
pinqua iuxta quam am
phrysus labitur. Est eti=
am Messene urbs Sici=
liæ. Vnde Messenius de
riuatur. ¶ Illud erat tẽ
pus. Apollis metamor
phosin in pastorem in
transcursu poeta descri
bit. ¶ Quod te pastoria
pellis Texit. Quo ueste
pastorali ex pellibus cõ
fecta ĩdutus fuisti. ¶ Di
spar phystula. In æqua=
lis tibia ex septem cãnis
in æqualibus confecta.
¶ Alterius. Sinistræ. Nã
dextræ onus erat bacu=
lus. ¶ Mulcet. Solat̃. De
lectat. ¶ Pylios ĩ agros.
Pylos Vrbs est messeniæ
quæ & Coryphasion fu
it appellata. Vnde Pyli=
us Pylæus & Pylion de Pylios
riuant̃. ¶ Atlantide Ma
ia natus. Mercurius Ma
iæ filius. ¶ Abactas. ab
ductas. Proprie autem
abigi dicuntur armẽta. Abigere
Vnde & abigei dicũtur Abigei
pecorum fures. ¶ Nelei.
Pater Nestoris fuit Nele Neleus
us rex Pyli. Est autẽ Sy=
neresis duarum uocaliũ
in unam: Sic Virg. Et fu
rias Aiacis oilei. ¶ Sedu
xit. Seorsum duxit. In= Seducer̃
terdum significat dece=
pit. ¶ Neu nulla gratia,
Et ut aliqua gratia fa=
cto tuo referat̃. ¶ Repẽ
datur. referatur. ¶ Ioue
natus. Mercurius iouis
& maiæ filius. ¶ Et uer
sa pariter cũ uoce figu=
ra, hoc est, una cum uoce
mutata figura ne agno
sceretur. ¶ Furtoq; silen
tia deme. hoc est. furtum
indica. ¶ Atlantiades.
Mercurius nepos Atlan
tis ex maia. ¶ Me mihi.
Repetitio eiusdem dicti
irato cõueniẽs. ¶ Index. lapis ex quo utimur ad auꝝ argẽ
tũq; p̃bãdum. ¶ Nihil merito. lapis. n. nihil mali cõmisit.

Hinc se sustulerat paribus caducifer alis.
Munichiosq; uolans agros, gratamq; mineruæ
Despeciebat humum cultiq; arbusta lycei.
Illa forte die castæ de more puellæ
Vertice supposito festas in palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris,
Inde reuertentes deus aspicit ales: iterq;
Non agit in rectum: sed in orbem curuat eundem.
Vt uolucris uisis rapidissima miluius extis.
Dum timet, & densi circunstant sacra ministri:
Flectitur in gyrum, nec longius audet abire.
Spemq; suam motis auidus circũuolat alis.
Sic super actæas agilis cyllenius arces
Inclinat cursus, & easdem circinat auras.
Quanto splendidior q̃ cætera sidera fulget
Lucifer, & quanto q̃ lucifer aurea phœbe,
Tanto uirginibus præstantior omnibus herse
Ibat, eratq; decus pompæ comitumq; suarum.
Obstupuit forma ioue natus, & æthere pendens
Non secus exarsit, q̃ cum balearica plumbum
Funda iacit. uolat illud, & incandescit eundo:
Et quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes.
Vertit iter: cæloq; petit diuersa relicto.
Nec se dissimulat. tanta est fiducia formæ:
Quæ q̃q̃ iusta est, cura tamen adiuuat illam.
Permulcetq; comas: chlamideq; ut pendeat apte
Collocat, ut limbus totumq; appareat aurum.
Vt teres in dextra qua somnos ducit & arcet
Virga sit. ut tersis niteant talaria plantis.

Caduceus
Caduceator
Munichia
Palladium
Lyceion
Lycæus
Cāephoria
Cāephore

¶Hinc se sustulerat. Agrauli filiæ Cecropis Athenarũ regis mutationem in saxũ superiori transformationi poeta connectit. Mercu. n. post Battũ in lapidē conuersum forte inter uirgines Atheniensiũ sacra mineruæ celebrātes uidit Hersen Cecropis filam oīum formissimam, qua cũ aliter potiri nō posset, Agraulũ illius sororē rogauit, ut sibi opē ferret. Ea operā suā pollicet, dũ sibi pecunia tribuat. Id cum resciuisset, Pallas ob cistam quoq; aptā irata, in qua Erichthoniũ clauserat, ei inuidiam īmisit, qua īpedita cũ mercurio repugnaret. ne Herse amata frueret: in saxũ ab eo fuit cōuersa. ¶Caducifer. Mercurius caduceũ ferēs. est. n. Caduceus Virga Mercurii, qua pax significabat. Vnde caduceator legat⁹ dr̃ pacē petēs, ut scri. Pōpei⁹. Cato. Caduceatori nemo hō nocet. ¶Munychios agros. Atticos. Munychia nāq; ꝓmontorium est pyriei port⁹ atticæ a munycho dicta qui illic ædificauit tēplũ Munychiæ diāæ. ¶Gratam humũ Mineruæ. Periphrasis est Atticæ terræ, q̃ mieruæ gratissima est. Nā ut Pausanias ait, tota urbs Athenarũ & ager Mineruæ est sacer. Licet. n. alios quoq; deos colere īstituerint. Palladē tn̄ cōuertant, cuius simulacrũ, qđ in arce est cōsecratũ, de cælo fert cecidisse. ¶Arbusta. arbores. ¶Culti Lycei. Exculti Aristotelicis disputationibus. Nā Lyceũ est gymnasium Athenis in quo deambulans Aristoteles de phĩa differebat. Lyceion a Lyco Pandionis filio ut scribit Pausanias appellatũ, a quo quidem & Lycea regio q̃dā Athenis fuit dicta, ut Stephāus ait. Sine diphthōgo aũt æ scribat Lyceũ, ne mons Archadiæ Lycæus esse uideat q cum æ diphthōgo notat. ¶Coronatis ca. Canephoria ea sacra uocata sũt, qđ i canistris ferrēt, uirgīes ēt Cāephore dicebāt. ¶Deus ales. Mercu. citus. Oium nāq; Plāetarꝫ uelocissimus est, celerrimeq; suum cōficit cursum. ¶Vt uolucris. Hac similitudine Poeta ostendit quo mō in orbem Mercurius uolaret, ut diutius aspectu herses amatæ frueretur. ¶Miluius. auis est rapax, q̃ in gyrum uolat. ¶Rapidissima. Rapacissima. ¶Dum timet. ministros. exta custodiētes. ¶In gyrum, in orbem & circuitũ. ¶Super actæas arces. Athenienses. Acte nāq; Attica dicta est quod fere tota sit littoralis. ακτη nāq; littus interpretatur. ¶Inclinat cursus. conuertit uolatus. ¶Circinat. circũdat. Est autem Circinus instr̃m, quo circuli apte conficiuntur. ¶Quanto splendidior. Quanta pulchritudie fuerit Herse a Mercurio amata apte his cōparationibus poeta oñdit. ¶Nō secus exarsit. Non aliter amore est inflāmatus. ¶Balearica funda. qua Baleariũ insularum icolæ maxime utuntur. Baleares autē insulæ sunt duæ Hispaniæ adiacentes, quarum incolæ optimi sunt funditores. ¶Plumbũ. Plũbeā Pilā. ¶Incandescit. Ignescit. Liq̃scit. ¶Vertit inter. Cōuertit ac mutat inter Mercu. Cũ. n. esset in cælũ iturus in terras descendit. ¶Cælo relicto. Quo iter & uolatum direxerat. ¶Nec se dissimulat. Nec se occultat eē Mercuriũ. ¶Tāta est fiducia formæ. Acclamatio est cām cōtinens cur se non dissimularet Mercuri. Adeo nāq; formosus erat, ut nulla occultatione opus foret. ¶Quæ q̃q̃ iusta ē. Fiducia formæ & pulchritudinis subaudiat. ¶Permulcetq; eo. Pectit capillos. ¶Chlamydē Colloca. ita inq̄t cōponit clamydē, ut apte ex oi parte pēdeat. Chlamys aũt aliis uestib⁹ sup imponebat. ¶Vt lim. to. hoc ē, ut limb⁹ aure⁹ tot appeat. Est. n. ἓν διὰ δυοῖν. i. unũ ī duo diuisum, quā figurā īperiti endiandin uocāt. Cũ endiadis nec græca nec latia uox sit. ¶Vt te. tecta. est aũt Caducei piphrasis, quo Mercuri. dat somnos, adimitq; & lumina morte resignat. ¶Vt etiam Virgi. canit. ¶Tersis plan. Pulchris pedib⁹. ¶Talaria āt sũt Mercurii alata calciamenta. ¶Pars se. do. Interiorē partē domus Cæcropis describit in qua Thalami filiarũ erant.

Miluius
Gyrus
Acte
Circin⁹
Baleares
Chlamis
Talaria

¶Ebore

Pars secreta domus ebore & testudine cultos
Tres habuit thalamos, quorũ tu pandrose dextrum
Agraulos læuum. medium possederat herse.
Quæ tenuit læuum: uenientem prima notauit
Mercurium: nomenq; dei scitarier ausa est,
Et causam aduentus, cui sic respondit atlantis
Pleionesq; nepos. ego sum qui iussa per auras
Verba patris porto. pater est mihi iupiter ipse.
Nec fi[illegible]gam causas, tu tantum fida sorori
Esse uelis, prolisq; meæ matertera dici.
Herse causa uiæ est. faueas oramus amanti.
Aspicit hunc oculis iisdem quibus abdita nuper
Viderat agraulos flauæ secreta mineruæ,
Proq; ministerio magni sibi ponderis aurum
Postulat. interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torui dea bellica luminis orbes,
Et tanto penitus traxit suspiria motu:
Vt pariter pectus positumq; in pectore forti
Aegida concuteret, subit hanc arcana profana
Detexisse manu tum cum sine matre creatam
Lemniacam stirpem contra data fœdera uidit,
Ingratamq; deo fore iam, ingratamq; sorori,
Et ditem sumpto, quod auara poposcerat: auro.
Protinus inuidiæ uirgo squallentia tabo
Tecta petit. domus est imis in uallibus antri
Abdita sole carens, non ulli peruia uento:
Tristis, & ignaui plenissima frigoris, & quæ
Igne uacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Constitit ante domum neq; enim succedere tectis
Fas habet, & postes extrema cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores. uidet intus edentem
Vipereas carnes uitiorum alimenta suorum
Inuidiam, uisaq; oculos auertit. at illa
Surgit humo pigre, semesarumq; relinquit
Corpora serpentum, passuq; incedit inerti.
Vtq; deam uidit formaq; armisq; decoram
Ingemuit, uultumq; deæ ad suspiria duxit.
Pallor in ore sedet. macies in corpore toto:
Nusq̃ recta acies. liuent rubigine dentes
Pectora felle uirent lingua est suffusa ueneno.
Risus abest. nisi quem nisi fecere dolores.
Nec fruitur somno uigilantibus excita curis.
Sed uidet ingratos: intabescitq; uidendo
Successus hominum: carpitq; & carpitur una

Testu do

Pleione

Aegis

Inui
iæ do
mus

Lenos
inuidiæ
descri-
ptio

Inuidia

¶ Ebore & testudie. Nõ solum ebore, sed etiã testudinum crustis thalami ornabantur, quis testudo ædificium quoq; concameratum significet, qua in significatione si accipiam eburneã testudinem intelligemus. ¶ Atlãtis Pleionesq; ne. Mercurius. Pleione autẽ Vxor atlantis fuisse memoratur. Vnde Pleiades fuere cognomiatæ. ¶ Iupiter ipse. Qui rex est & deorũ & hominũ. ¶ Abdita. secreta. Erichthonium ĩ cista clausum, ut uidimus. ¶ Interea tectis excedere cogit. Interim ĩquit dum aurum afferret. Coegit Mercu. Agraulos excedeř & exire domo. ¶ Dea bellica. pallas quæ & Bellona dř. ¶ Torui lumis orbes. Toruos oculos quales iratis esse solent. ¶ Aegida cõcuteret. Aegis munimentum est pectoris æreum a Vulcano fabricatum habens in medio gorgonis caput. quo & Pallas & Iupiter uti solent. ¶ Subit. in mẽtem uenit. ¶ Hãc. Agraulõ. ¶ Profana mãu. Impia. scelesta. ¶ Sine mře. Q đ ut pauloante diximus, Erichthonius ex solo semine Vulcani, quod ĩ terram cecidit, cum ui cum pallade coire uellet nat? est. ¶ Lẽniacam stirpẽ. Erichthonium filiũ Vulcani, qui in lẽnum insulã e cælo cecidit. Lẽnos aũt ĩsula ẽ Thraciæ adiacẽs duas hñs urbes Ephæstiam & Myrinã, a magna deorɥ mře, q̃ Lemnos appellaŧ denoĩata: cui etiã uirgĩes sacrificabant. Vt Hecatæus ĩ Europa scri. Hãc uero primũ ĩ itarũt Thraces, q Sities sapæi q; uocabanŧ, ut Stra. ait A lẽno ãt & Lẽnius gẽtile & lẽniacus possessiuũ decliaŧ. ¶ Ingratãq; deo fore. ob petitã pecuniã. ¶ Ingratãq; soro. Quia auaricia illã Mercu. pstituebat. ¶ Protinus inuidiæ. Primũ inuidiæ domũ describit poeta, deide inuidiã ipsam. Est aũt iuidia dolor ex aliena pueniẽs felicitate. Differt. ab iuidentia qđ ea nõ solũ ad eum qui inuidet, sed etiã ad eum cui inuideŧ referri põt. Inuidentia uero ĩ eum demũ cadit qui iuidet. ¶ Nigro tabo. Nigra sanie. Diptoton aũt est nomen & duorɥ casuum. Nã tabi & tabo solum inueniunŧ. ¶ Antri, Speluncæ. ¶ Abdita. abscõdita. ¶ Ignaui frigoris. Ab effectu qđ ignauos & pigros efficiat. ¶ Bello me. uira. Periphrasis ẽ pallidis, q̃ a latinis bellõa uocaŧ, qđ in bello maxime sit timẽda. ¶ Neq;. n. suc. te. fas ha. hoc ẽ Palladi ut q̃ est dea, nõ licet Inuidiæ domũ igredi. ¶ Extrẽa cu. Vltima cuspidis parte. Pallas nãq; hastã gestare memoraŧ. ¶ Vipereas carnes. Viperarɥ quæ sic quod uipariant, sunt appellatæ. ¶ Inuidiam. Eleganti Phantasia. Inuidiæ & corpus & figurã humanã & actiones attribuit. Ea uero oĩa describit q̃ iuidis iesse solẽt. ¶ Visaq; oculos auertit. a uisa inqt ĩuidia Pallas oculos auertit ne diutius illã spectaret. ¶ Corpora. Carnes. ¶ Vultũq; deæ suspiria duxit. Ordo ẽ & sẽsus, & ad uultũ deæ suspiria traxit. Cũ. n. uultũ deæ uidisset hylarẽ iuidia doloř affecta suspirauit. ¶ Nusquã recta acies. Oculorɥ intelligaŧ. Inuidi nãq; non recto sed obliquo utũtur uisu. ¶ Liuent. liuidi & nigri sũt. ¶ Suffusa. Perfusa. Infecta. ¶ Nisi quẽ uisi fecere dolores, nõ ipius sed aliorɥ. Inuidi nãq; alienis & malis gaudẽt & bonis dolent. ¶ Nec fruiŧ. sõno. nec dormire põt. ¶ Excita. cõcita. stimulata. ¶ Vigilantibus curis. ab effectu curæ uigilantes, qđ hoĩem uigilare cogant neq; dormire patianŧ. ¶ Sed uidet ĩgratos: non gratos ac sibi displicẽtes. ¶ Intabescit. Paulatim cõsumiŧ. ¶ Carpitq; & carpitur una. Simul inquit & ledit & lediŧ. ¶ Suppliciumq; suum est, hoc est. sibiipsi est supplicium. ¶ Inuidus enim seipsum semp rodit paulatimq; cõsumit.

Vipera

Suppliciumq; ſuum eſt,q̃uis tamen oderit illam,
Talibus affata eſt breuiter tritonia dictis.
Infice tabe tua natarum cecopris unam.
Sic opus eſt agraulos ea eſt. haud plura locuta
Fugit: & impreſſa tellurem reppulit haſta.
Illa deam obliquo fugientem lumine cernens
Murmura parua dedit, ſucceſſorũq; mineruæ
Indoluit, baculumq; capit. quem ſpinea tortum
Vincula cingebant, adopertaq; nubibus atris
Quacũq; ingreditur, florentia proterit arua.
Exuritq; herbas, & ſumma papauera carpit.
Afflatuq; ſuo populos urbeſq; domoſq;
Polluit: & tandem tritonida conſpicit arcem
Ingeniis opibuſq; & feſta pace uirentem.
Vixq; tenet lachrimas. qa nil lachrimabile cernit,
Sed poſtq̃ thalamos intrauit cecrope natæ.
Iuſſa facit, pectuſq; manu ferrugine tincta
Tangit, & hamatis præcordia ſentibus implet.
Inſpiratq; nocens uirus: piceumq; per oſſa
Diſſipat, & medio ſpargit pulmone uenenum.
Neue mali cauſæ ſpatium per latius errent,
Germanã ante oculos, fortunatumq; ſororis
Coniugium, pulchraq; deum ſub imagine ponit,
Cunctaq; magna facit, quibus iritata dolore
Cecropis occulto mordetur. & anxia nocte.
Anxia luce gemit: lentaq; miſerrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto ſaucia ſole.
Feliciſq; bonis aliter non uritur herſes,
Quam cum ſpinoſis ignis ſupponitur herbis,
Quæ neq; dant flãmas, leniq; tepore cremantur.
Sæpe mori uoluit, ne quicq̃ tale uideret.
Sæpe uelut crimen rigido narare parenti.
Deniq; in aduerſo uenientem limine ſedit
Excluſura deum, cui blandimenta preceſq;
Verbaq; iactanti mitiſſima: deſine dixit
Hinc ego me non ſum niſi te motura repulſo.
Stemus ait pactu uelox cyllennius iſto,
Cælataſq; fores uirga patefecit. at illi
Surgere conanti partes quaſcunq; ſedendo
Flectitur. ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto ſe attollere trunco.
Sed genuum iunctura riget, friguſq; per ungues
Labitur, & pallent amiſſo ſanguine uenæ.
Vtq; malum late ſolet immedicabile cancer
Serpere: & illæſas uitiatis addere partes,
Sic letalis hyems paulatim in pectora uenit,
Vitaleſq; uias & reſpiramina clauſit.
Nec conata loqui eſt, nec ſi conata fuiſſet:

Tritõia

¶Quãuis tamen. Ordo eſt. Quãuis oderit, illam talibus tamen eſt allocuta. ¶ Tritonia. pallas a Tritonide palude, apud quã primum apparuiſſe fingitur. Tritonia fuit cognominata. ¶ Infice tabe tua. hoc eſt, ueneno tuo inqna ac imbue. Breuem autem idcirco Palladi attribuit orationem poeta, ut ſignificet deam iuidiæ aſpectum diutius ferre non potuiſſe. ¶ Et impreſſa tellurẽ reppulit ha. Hoc ex uulgari opinione dicit. Neq; enim tellus cũ ſit imobilis repelli poteſt, quãuis uulgo uideat. ¶ Obliquo lumine. obliquis oculis, qualibus inuidi aſpicere ſucceſſus aliorũ ſolent. ¶ Succeſſorumq; mineruæ idoluit. Archaiſmos eſt: hoc eſt, antiqua locutio. Nunc enĩ ſucceſſibus dolere dicimus. Succeſſus ãt ut euẽtus & ſimilia in plurali numero ſecundæ quoq; eſt declinationis, non ſolum quartæ. ¶ Proterit. proſternit. Ea autem deſcribit poeta quæ inuidiorum oculi efficere creduntur. ¶ Tritonida arcem. Athenarum arcem palladi dicatam. Poſuit autem patronymicum pro poſſeſſiuo. ¶ Ingeniis. propter multitudinem præſtantiſſimorum & artificum & oratorũ & philoſophorum hoc dicit. ¶ Et feſta pace. ab effectu. Nã tempore pacis feſta celebrantur. ¶ Virẽtem florentem. ¶ Ferrugine. ferri erugo ferrugo uocat. Præcordia. Venæ ſunt cordi præiacentes præcordia quæ curarum ſedes eſſe dicuntur. ¶ Hamatis ſentibus. recuruis ſpinis, qualis eſt hamus. Eſt autem nomen participio ſimile hamatus ut galeatus. ¶ Piceum. nigrum. ¶ Neue mali cauſæ. Hoc ẽ. Ne cauſæ doloris longius abſint. efficit ut felicitatem ſororis ſemper ante oculos cum

Archaiſmos

Succeſſus

Ferrugo

Præcordia

Hamatus

maximo dolore & cruciatu habere uideatur. ¶ Cecropis. Agraulos Cecropis filia, eſt enim nomen patronymicum fœmininum. ¶ Mordetur. Cruciatur. ¶ Liquitur. liqueſcit atq; ut nix ad ſolem conſumitur. ¶ Lẽta tabe. corruptione q̃ paulatim fit. ¶ Incerto ſole. debili ac parũ uehementi ſole. ¶ Leni tepore. exiguo calore. Iactanti. fruſtra dicenti. eſt enim iactare interdũ inaniter loqui. Virgilius, Talia iactanti. interdum oſtentare. ¶ Deſine dixit: me rogare ſubauditur. ¶ Velox cyllenius. Mercurius a Cyllene arcadiæ mõte. ¶ Iſto pacto. ut te hinc nõ moueas niſi me repulſo. Nũquam autem me hinc repellere poteris. Tu igit hic ſemp maneas. ¶ Cælatas. ſculptas atq; pictas. ¶ Ignaue grauitate. Scite epitheto diſtinxit. Nam eſt etiam grauitas honeſta. ¶ Partes quaſcunq;. In præpoſitio ſubaudiat: ut in quaſcunq; flectitur intelligamus. Deſcribit autẽ quẽadmodum Agraulos in ſaxum fuit commutata ac limini ianuæ, ubi ſederat ita affixa, ut nunquã ſurgere potuerit. ¶ Illa quidem pugnat. Contẽdit conatur. ¶ Se attollere. Se erigere. ¶ Recto trunco. Erecto pectore. Nam trũcus ea pars corporis dicitur quæ eſt intra collũ & coxas. ¶ Riget. rigida ac dura eſt facta. ¶ Malum cancer. Morbus eſt cãcer quod græci. Carcinoma uocãt, paulatim corpus rodẽs. ¶ Sic letalis hyems. Mortiferũ frigus. ¶ Reſpiramina. Pulmonis reſpirationes.

Iactare

Agraulos i ſaxum

Trunc?

Rigere

Cancer

¶Signum

Vocis habebat iter. saxum iam colla tenebat.
Oraq; duruerant, signumq; exangue sedebat.
Nec lapis albus erat. sua mens infecerat illam.

Has ubi uerborum pœnas mentisq; prophanæ
Cepit atlantiades, dictas a pallade terras
Linquit, & ingreditur iactatis æthera pennis.
Seuocat hunc genitor. nec cãm fassus amoris
Fide minister ait iussorum nate meorum
Pelle moram: subitoq; celer delabere cursu:
Quæq; tuam matrem tellus a parte sinistra
Suspicit. indigenæ sidonida nomine dicunt:
Hanc pete, quodq; procul montano gramine pasci
Armentum regale uides ad littora uerte:
Dixit, & expulsi iamdudum monte iuuenci
Littora iussa petunt. ubi magni filia regis
Ludere uirginibus tyriis comitata solebat.
Non bene conueniunt, nec in una sede morantur
Maiestas & amor. sceptri grauitate relicta
Ille pater rectorq; deum, cui dextra trisulcis
Ignibus armata est. qui nutu concutit orbem,
Induitur faciem tauri mixtusq; iuuencis
Mugit: & in teneris formosus obãbulat herbis.
Quippe color niuis est: quã nec uestigia duri
Calcauere pedis: nec soluit aquaticus auster.
Colla toris extant. armis palearia pendent.
Cornua parua quidem: sed quæ contendere posses
Facta manu, puraq; magis perlucida gẽma.
Nulla in fronte minæ, nec formidabile lumen.
Pacem uultus habet. miratur agenore nata:
Quod tam formosus. q̃ prœlia nulla minetur.
Sed quis mitem metuit contingere primo.
Mox adit, & flores ad candida porrigit ora
Gaudet amans, & dum ueniat sperata uoluptas
Oscula dat manibus, uix ah uix cætera differt.

¶Signum exangue. Statua sine sanguie & mortua. In statuam nãq; lapideã agraulos fuit conuersa.

nficere

¶ Sua mens infe. illam. Inuidorũ nãq; corpora sunt nigra, quẽadmodum & mens nigra esse solet, & nocens. ¶ Infecerat. maculauerat. ¶ Mentisq; prophanæ. a sacris ac religione remotæ. ¶ Dictas a palla de terras Linquit. Periphrasis est Athenarum.

thenæ

Nã Athenæ ἀπὸ τῆς ἀθήνας, hoc est a Pallade dicuntur. ¶ Seuocat hunc genitor. Iupiter europæ A genoris Phœnicũ regis filiæ amore captus Mercurio ab attica redeunti mandat, ut se q̃ primum in phœniciam cõferat, regisq; armẽta ad littus appellat, ibi nanq; cum aliis uirginibus Europam spatiari uiderat. Id uero cũ effecisset Mercurius, oĩ deposita maiestate iupiter in Taurum se conuertit, cuius deorsum post multas blandicias Europa ascendere ausa, in cretam per mare ab ipso ioue est aduecta. Quod quidem idcirco fingitur, quia cretenses ut historici tradunt, Europam ex phænicia raptam in cretam asportauerunt naui, cuius insigne taurus erat. ¶ Seuocat. seorsũ uocat.

Delabi

¶ Delabere. deorsum labere atq; descendere. De nãq; prepositio in compositione interdum auget, ut Deamo te syre apud Terẽtium. Interdum significat deorsum, ut deuolo, demitto, decurro, & similia. ¶ Quæq; tuam matrẽ tellus. Periphrasis est phœniciæ, quæ a parte sinistra septẽtrionem uersus subiicit pleiadibus, quarum una est Maia Mercurii mater.

Suspicere

¶ Suspicit sursum aspicit. Interdum suspicere mirari significat.

Indigenæ

¶ Indegenæ. Indegeniti incolæ.

Sidon

¶ Sidonida. Sidoniam. Patronymica nãq; forma pro possessiua ac potius ꝓpria est usus poeta. Nam Sidon urbs est phœniciæ, Vnde Phœnicia ipsa Sidonia uocatur. ¶ Dixit & expulsi. Mira celeritate ac dicto citius iouis mandata executus est Mercurius. ¶ Iamdudum. quã primum. ¶ Virginibus ty. Tyrus a tyro phœnicis filio dicta. & insula & urbs est Phœniciæ Sidoni uicina.

Tyros

¶ Non bene conueniunt. Non decet inquit grauem uirũ amori indulgere: quam ob causam se in taurum Iupiter cõuertit, ut commodius uirgine amata potiret. ¶ Scæptri grauitate relicta. Deposita regni grauitate. Sceptrũ enim ẽ insigne regni. Nã est baculus quo stantes inherent reges. Vnde etiam Sceptrum dictum ẽ παρὰ τὸ σκήπτεσθαι quod significat ĩhærere.

Scæptri

¶ Ille pater rectorq; deũ. Emphasis est. Plus enim q̃ eloquat significat, hoc est, ille potẽtissimus qui omnibus preest, qui oĩum est causa. ¶ Trisulcis ignibus. fulminibus quorum triplex est effectus. Afflant enim scindunt & urunt. ¶ Colla toris extant. Pulcherrimum describit taurum in quem iupiter est mutatus. ¶ Toris. pulpis. ¶ Extant. eminẽt.

Palearia
Iupiter in taurũ

¶ Palearia. pelles crassiores ab harmis colloque boum pendentes palearia dicuntur. ¶ Nec formidabile lumen. nec truces inquit erant oculi tauri illius. ¶ Agenore nata. Periphrasis est Europæ Agenoris filiæ. Agenor autem Phœnicis fuit filius a fortitudine dictus. Nam Agenor fortis interpretatur, quasi ἀγαθῇ ἠνορέῃ, hoc ẽ ualde fortitudine utens.

Europa
Agenor

¶ Sed quamuis mitem. Eleganter puellæ naturam exprimit. Timidæ nanque solent esse puellæ. ¶ Et dum ueniat. Donec fruatur sperata concubitus uoluptate. ¶ Vix ah uix cætera differt. Cum difficultate inquit cõcubitum differre potest in aliud tempus.

Et nunc alludit, uiridiq; exultat in herba.
Nunc latus in fuluis niueum deponit harenis.
Paulatimq; metu adempto modo pectora pbet
Virginea palpanda manu modo cornua sertis
Impedienda nouis. ausa est quoq; regia uirgo:
Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
Tum deus a terra siccoq; a littore sensim
Falsa pedum primo uestigia ponit in undis.
Inde abit ulterius: mediiq; per æquora ponti
Fert prædam. pauet hæc, littusq; ablata relictum
Respicit, & dextra cornum tenet. altera dorso
Imposita est. tenues sinuantur flamine uestes.

Alludere
Arridere

¶Et nunc alludit. ad ludentem puellā ludit. Vt .n. arridere est ad ridentē ridere, ac alludere est ad ludētem ludere. Interdū alludere ē obscure aliqd significare. ¶ Impedienda. liganda. ¶ Falsa uestigia. simulatos pedes, non .n. erāt tauri pedes, sed falsi atque simulati. ¶ Sensim. Paulatim. ¶ Mediiq; p æquora pōti. Aequor ab æquo deriuatū tam de cāpo q de mari dr̄. Virgi. At prius ignotum ferro q̄ scindimus æquor. Pro mari aūt ponit æquato, qđ uentis nō est cōmotū. ¶ Pauet hæc timet. Virginis aūt naturam expressit. Nam uirgines natura sunt timidæ. ¶ Ablata. Asportata a ioue in tauꝝ cōuerso. ¶ Respicit. Retro aspicit. Oculos .n. ad litt⁹ conuertebat. ¶ Et dex. cor. te. Archaismos est. Nam cornū posuit pro cornu metri cā priscoꝝ imitatiōe. Itē in quinto Oppositoq; genu curuauit flexile cornū Lucan⁹ autē ēt in masculino genere usurpat i. vii. cū ait. Corn⁹ tibi cura sinistri. ¶ Dorso. Tergo. ¶ Sinuant. Flectūt. Curuāt. tumescūt in sinus. ¶ Flamie. uēto.

Aequor

Europa incretā

¶RAPHAELIS Regii In Tertium Metamorphoseos Ouidii Librum enarrationes.

Amq; deus posita. Hunc quoq; librum tā cōcinne cū supiore cōnectit poeta, ut mutationē dentiū martii serpētis in uiros armatos ex priore fabula educere uideatur. Agenor nāq; Europæ pater amissā filiā putās Cadmo mādauit, ut aut eā īueniret, aut domū nō rediret. Cadm⁹ uero cū fere totū terrarū orbē pagrasset, neq; sororē usq̄ īueniret. Apollinē cōsuluit ubi cōmode hitare posset. Cui Apollo r̄ndit ut uaccā sibi oblatam seq̄ret, ac ubi ea qesceret, urbē ædificaret nomēq; a boue ipsi ipōeret. Cadmus igit̄ tēplo egressus uaccā ē consectatus, q̄ cū fessa pcubuisset, locū eē cōdēdæ urbi sibi assignatū cognouit. Ioui igit̄ sacrificatur⁹ ad hauriēdas aq̄s e uicino fōte socios misit. Ipi uero a dracōe correpti cū nō redirent. Cadm⁹ ipse pfect⁹ & uastū draconē interfecit & ptē dentiū illi⁹ a m̄re & pallade acceptā nā altera ps Aetæ colchoꝝ regi tradita ē, iussu martis ipsi⁹ ut pherecydes narrat, ut uero Ouidi. palladis admōitiōe semiauit ac terra obruit, ex q̄ stati hoies armati sūt nati, q se iuicē oēs p̄ter qnq; iter fecerūt. ¶ Fallacis tau. Falsi & simulati. ¶ Se cō. e. Se māifestarat iouē eē. ¶ Dictæa ar. cretēsia nā dicte mōs ē cretæ a dicte nympha cognoiat⁹, ut qdā aiūt. Siue qđ illic Iupiter sit pt⁹ παρὰ τὸ τίκτω qđ ē pario. Vñ & i illo iouis iberbis statua fuisse dr̄. Alii scri. ἀπὸ τῶν δικτύων & a retibus dictē & dictæō dici. Est āt & Libyæ pmōtoirū dicte. ¶ Cū pr̄. Agenor ut qdā, ut alii phœnix. pherecides uero de cadmi genealogia sic scri. Agēor neptūi fili⁹ Dāno Beli filiā uxorē duxit, ex qua phœnicē & Isæā q̄ ægypto nupsit: & Meliam q̄ Danao. post ea ex argiope nili fluuii filia cadmū suscepit. ¶ Facto pi. & sce. co. pi⁹ qdē q̄rēdo filiā fuit agēor. scelerat⁹ āt filio exiliū idicēdo. ¶ Orbe p. puagato. ē āt pticipiū cōtra grāmatices rōnē formatū. Insoluta nā q; orōne diceret, postq̄ p totū terraꝝ orbem errauit. ¶ Quis. n. de. pos. parēthesis cām cōtinēs cur cadm⁹ i p̄riā ñ redierit: neq; .n. Europā sororē a Ioue raptā iuenire potuit, cū iouis furta nō possint ab hoīe deprehēdi. ¶ Vitat age. cadm⁹ agenoris fili⁹, agenor āt fortis cōtumax, & supb⁹ interp̄tat̄. ¶ Solis. desertis. ¶ Immunis. exps, quæ nunq̄ traxerit aratrum.

Cadm⁹ Bœotiæ cōditor

Dicte

Agenor

Immunis

P. Ouidii Naso. Metamor. Liber Tertius.

Amq; deus posita fallacis imagine tauri
Se confessus erat, dictæaq; rura tenebat
Cum pater ignarus raptā perquirere cadmo
Imperat, & pœnam, si non inuenerit: addit
Exilium, facto pius & scelleratus eodem.
Orbe pererrato. quis enim deprendere posset
Furta iouis? profugus patriamq; iramq; parentis
Vitat Agenorides, phœbiq; oracula supplex
Consulit, & quæ sit tellus habitanda requirit.
Bos tibi phœbus ait solis occurret in aruis
Nullum passa iugum, curuiq; immunis aratri.

¶Carpe

Hac duce carpe uias, & qua requieuerit herba
Mœnia fac condas: bœotiaq; illa uocato.
Vix bene castalio Cadmus descenderat antro,
Incustoditam lente uidet ire iuuencam.
Nullum seruitii signum ceruice gerentem.
Subsequitur: pressoq; legit uestigia gressu.
Auctoremq; uiæ phœbum taciturnus adorat.
Iam uada cephisi panopesq; euaserat arua,
Bos stetit: & tollens speciosam cornibus altis
Ad cælum frontem mugitibus impulit auras.
Atq; ita respiciens comites sua terga sequentes
Procubuit, teneraq; latus submisit in herba.
Cadmus agit grates, peregrinæq; oscula terræ
Figit, & ignotos montes agrosq; salutat
Sacra ioui facturus erat, iubet ire ministros,
Et petere e uiuis libandas fontibus undas.
Silua uetus stabat nulla uiolata securi,
Et specus in medio uirgis ac uimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum,
Vberibus fœcundus aquis. ubi conditus antro
Martius anguis erat cristis præsignis & auro.
Igne micant oculi. corpus tumet omne ueneno,
Tresq; micant linguæ. triplici stant ordine dentes.
Quem postq̃ tyria lucum de gente profecti
Infausto tetigere gradu, demissaq; in undas
Vrna dedit sonitum, longo caput extulit antro
Cæruleus serpens, horrendaq; sibila misit.
Effluxere undæ manibus, sanguisq; reliquit
Corpus & attonitos subitus tremor occupat artus.
Ille uolubilibus squamosos nexibus orbes
Torquet & immenso saltu sinuatur in arcus.
At media plus parte leues erectus in auras
Despicit omne nemus, tantoq; est corpore quanto

Thebe
Bœotia

¶Carpe ui. Vade. pge. ¶Bœotiaq; il. uoc. Hoc est ἀπὸ τῆς βοὸς illa denominato. De urbe nãq; quæ Thebæ ἀπὸ τῆς θήβης quæ bos & uacca lingua syra dr̃ sunt appellatæ, ut etymologici aiunt, intelligendũ est. Non aũt de regione, q̃ Bœotia fuit cognoĩata ἀπὸ τῆς βοὸς, ut Castor ait. Apollinis oraculo ita mandante. Tametsi qdam ut refert Stephanus. a bœoto itoni filio deucalionis & pyrrhæ abnepote. Nicocrates aũt a Bœoto neptuni & arnes filio Bœotiã denoĩatã uelint. Bœotõ uero appellarunt pastores, qđ in boũ paternar̃ stercoribus puer uolutaret, ut Euphoriõ scribit. Sed Oui. ut dixi, eor̃ seq tur opinionẽ, q a boue cadmi duce cognomiatam uolunt. Sola uero bœotia ex oĩbus græcie regionibus ad tria maria uersus dispositos pastores hẽt. Alii nãq; pelo ponesum siculumq; & adriaticum sinũ respiciunt. Alii ad ægyptũ cyprũq; & alias insulas sũt conuersi. alii Euripũ ac Macedoniæ Thessaliæ q; mare spectant. Bœtia quidẽ legit: sed cũ græci per oi & ω magno βοιωτίαν scribant, mirandũ ẽ latios bœotiã quoq; nõ pnunciare, cum p̃sertim & syllabæ q̃titas & carminis rõ græcor̃ exposcat ortographiã, quare cũ œ diphthongo bœotiã a nobis quoq; cõtenderim eẽ scribẽdũ. Hæc de Bœotia dicta sint, q̃uis de urbe sentiant poeta, q̃ uel ἀπὸ τῆς θήβης ut dixi, hoc est a boue q̃ lingua Syra θήβα uocat̃, nisi malimus dicere poetã ad id alludere, qđ Bœotiæ Thebæ a boue fuerunt denoĩatæ. Sunt tñ q Thebas a Thebæ pmethei filia dictas uelit.

Boeth⁹

Ver̃ Ouidi. eor̃ niti auctoritate ur̃, qui a boue q̃ θήβα lingua syra dr̃, sentiunt esse denoiatas. Illud obiter admonuerim eũ qui uulgo boetius uocat̃. Vir̃ oĩ doctrinæ genere p̃stantem, boethũ a noĩe prisci philosophi qui auxiliator transferri põt esse appellãdũ. Cadmus aũt, ut Stra. scribit.

Castali⁹.

Arcẽ cadmeam ædificauit cui Thebæ ab ipsius posteris Amphione & zetho adiectæ fuerũt. ¶Castalio antro. Spelunca delphici oraculi: castalius fons est parnassi musis sacer a uirgine castalia dictus, q̃ cum Apollinẽ se amantẽ fugeret e monte cadens in fontẽ sui nominis fuit cõmutata. ¶Nullũ ser. si. hoc est q̃ nullũ iugum passa erat. Seruitium aũt interdũ seruitutẽ, interdũ seruor̃ multitudinẽ significat. ¶Presso gre. repsso & tardo ne anteiret. seqtur uaccã.

Cephisus
Panope

¶Legit. transit. ¶Vestigia: signa pedũ uaccæ. ¶Iã ua. ce. Fluuius est bœotiæ cephisus a quo cephisis palus & fit & appellat̃. ¶Panopes. arua. pãope urbs fuit phocidis a panopeo phoci filio appellata. Vñ panopeus trisyllabũ gentile nomẽ. ¶Stetit. Substitit. ¶Mugitibus ipu. au. Mugitus in aerẽ emisit. ¶Comites. cadmũ cũ sociis. ¶Agit. g. apollini. ¶Silua ue. sta. erecta erat. ¶Nulla uiolata securi. Quæ nũquã fuerat cæsa. ¶Humilẽ arcum dep̃ssum. ¶Vbi conditus antro. Abscõditus in spelunca. Antrũ aũt dictũ ẽ παρὰ τὸ ἀντῶ qđ est supplico, qm̃ deos in speluncis colebant putantes illas esse sacras.

Antrum

¶Martius anguis. Marti dicatus ac bellicosus. ¶Cristis & auro. Figura est ἓν διὰ δυοῖν hoc ẽ. Cristis aureis. ¶Horrendũ aũt describit draconem. ¶Præsignis. ĩsignis. notabilis. ¶Igne micant oculi robore oculi fulgent. ¶Tumet. Inflatũ est & repletũ. ¶Tresq; micant linguæ. serpentibus lõgissimã ac trisulcã linguã esse Pli. scribit. eoq; tres linguas hẽre uident. ¶Micant. saliunt & celeriter mouentur. ¶Stãt. Horrent. ¶Tyria de gẽte pfecti. Cadmi socii qui de phœnicia, ubi ẽ Tyrus uenerãt. Est aũt Tyrus insula cũ urbe Phœniciæ adiacẽs a Tyro Phœnicis filio denoĩata. Tyr⁹ quoq; ẽ & Laconiæ & maris rubri ĩsula, quã tñ Artemidorus Tylon p l uocat. Est ẽt urbs & ĩdiæ & Lydiæ & Pisidiæ. Vnde nomen gentile Tyrius & possessiuũ Tyriacus deriuat̃, ut a Rhodo Rhodiacus. ¶Infausto gradu. infelici passu. oẽs. n. a Dracõe illo necati sũt.

Tyrus
Serpẽtis descriptio

Vrna

¶Vrna. uas est hauriendæ aquæ accõmodatum ab urinando dictũ: quod in puteis submergat̃. ¶Cæruleus serpens. Niger & propter hoc horrendus. ¶Effluxere undæ manibus ministror̃ timore Draconis illius aqua excidit, est enim metonimia. Cõtentũ nãq; p continenti positũ ẽ. ¶Sanguisq; reliquit corpus. Ministros expalluisse metu serpentis poeta significat. ¶Nexibus. nodis. ¶Orbes. spiras, quas serpentes cauda efficiunt. ¶Sinuat̃. contrahitur. ¶Curuat̃. flectit̃. ¶Tantoq; est corpore. Tã magnus inquit erat ille serpens, quantus est is q inter duas ursas ĩ cœlo spectatur. Est autem tantus ut fluuius esse uideatur. Vt Virgi. scribit Maximus hic flexu sinuoso elabitur anguis. ¶Circum perq; duas in morem fluminis arctos.

¶Arctos.oceani metu=
entes æquore tigi. ¶Ge
minas arctos. Duas &
ſimiles urſas. ¶Phœni
cas.Cadmi cõites phœ=
nices aquarum miſſos.
Eſt enim græcus accu=
ſatiuus. ¶Funeſta tabe
Veneni. Mortifera uene
ni corruptione & ſanie.
¶Fecerat exiguas. Iam
inquit meridies erat,exi
guæ enim in meridie ſo
lent eſſe umbræ,quo tẽ=
pore ſol eſt altiſſimus.
¶Veſtigat. per ueſtigia
Veſtiga= inquirit. ¶Letata. leto
re data extincta. Nomen
Letatus eſt participio ſimile a le
to quod mortem ſigni=
ficat,declinatum. ¶Spa
tioſi corporis. Vaſtiſſi=
mi. ¶Sanguinea lin=
gua. Rubra & ſangui=
ne infecta. ¶Aut ultor.
aut inquit Cadmus ue=
ſtram mortẽ ulciſcar o
fidiſſimi Socii, aut una
uobiſcum moriar. ¶Fi
diſſima corpora.o fidiſ
ſimorum ſociorum ca=
Molaris dauera. ¶Molarem.la=
pidem tam magnum ut
ex eo mala confici poſ=
ſit.Molares enim lapi=
des dicuntur ex quibus
molæ conficiunt. ¶Ma
gno conami. Magno
impetu. ¶Illius impul=
ſu. q̃ uaſtus quaque du=
ra pelle fuerit ille ſerpẽs
aperte ex hac hyperbo=
le colligitur,ſimul etiã q̃
ualidus robuſtuſque ac
p̃ſenti animo foret cad=
mus facile cognoſcitur.
Qui enim molarem la=
pidem e terra tollit tan=
toq; conatu iacit, ut tur
ris concuti poſſit, is ni=
mirum maximis uiri=
ribus eſt iudicãdus. Em
phaſis eſt igitur hoc lo=
co per quam plus intel=
ligitur q̃ dicatur, ¶Vali
dos ictus.ualide & forti
ter illatos. ¶Vicit.repu
lit. Tunc enim iacula ui
ci dicuntur cum repellũ
tur. ¶Lentæ ſpinæ. fle=
xibilis dorſi. ¶In ilia.in
inteſtina. ¶Labefecit.la
bare fecit. ¶Ferrum ta=
men oſſibus heſit.iaculi
inquit ferrum oſſibus in
fixum remanſit. ¶Soli
tas ad iras. Ad conſuetã

Si totum ſpectes,geminas qui ſeparat arctos.
Nec mora phœnicas:ſiue illi tela parabant,
Siue fugam,ſiue ipſe timor p̃hibebat utrunq;,
Occupat hos morſu.longis complexibus illos
Hos necat afflatu,funeſta hos tabe ueneni.
Fecerat exiguas iam ſol altiſſimus umbras.
Quæ mora ſit ſociis miratur Agenore natus.
Veſtigatq; uiros.tegimen direpta leoni
Pellis erat.telum ſplendenti lancea ferro,
Et iaculum,teloq; animus præſtantior omni.
Vt nemus intrauit,letataq; corpora uidit:
Victoremq; ſupra ſpatioſi corporis hoſtem
Triſtia ſanguinea lambentem uulnera lingua,
Aut ultor ueſtræ fidiſſima corpora mortis,
Aut comes inquit ero.dixit,dextraq; molarem
Suſtulit:& magnum magno conamine miſit.
Illius impulſu cum turribus ardua celſis.
Mœnia mota forent.ſerpens ſine uulnere manſit.
Loricæq; modo ſquammis defenſus & atræ
Duricia pellis ualidos cute reppulit ictus.
At non duricia iaculum quoq; uicit eadem,
Quod medio lentæ ſpinæ curuamine fixum
Conſtitit,& totum deſcendit in ilia ferrum,
Ille dolore ferox caput in ſua terga retorſit,
Vulneraq; aſpexit:fixumq; haſtile momordit,
Idq; ubi ui multa partem labefecit in omnem,
Vix tergo eripuit ferrum tamen oſſibus hæſit.
Tum uero poſtq̃ ſolitas acceſſit ad iras
Cauſa recens,plenis tumuerunt guttura uenis
Spumaq; peſtiferos circũfluit albida rictus,
Terraq; raſa ſonat ſquamis,quiq; halitus exit
Ore niger ſtygio uitiatas inficit herbas.
Ipſe modo immenſum ſpiris facientibus orbem
Cingitur interdum longa trabe rectior extat.
Impete nunc uaſto ceu concitus imbribus amnis
Fertur,& obſtantes perturbat pectore ſiluas.
Cedit Agenorides paulum,ſpolioq; leonis
Suſtinet incurſus,inſtantiaq; ora retardat.
Cuſpide prætenta.furit ille & inania duro
Vulnera dat ferro,figitq; in acumine dentes.
Iamq; uenenifero ſanguis manare palato
Cœperat,& uirides aſpergine tinxerat herbas.
Sed leue uulnus erat,quia retrahebat ab ictu.
Læſaq; colla dabat retro,plagamq; ſedere
Cedendo arcebat,nec longius ire ſinebat.
Donec agenorides coniectum in guttura ferrum
Vſq; ſequens preſſit,dum retro quercus eunti
Obſtitit,& fixa eſt pariter cum robore ceruix.
Pondere ſerpentis curuata eſt arbor &,imæ

rabiem. ¶Acceſſit.adiũ
cta fuit. ¶Cauſa recens,
uulnus a Cadmo illatũ.
¶Peſtiferos rictus,uene
nata ora. ¶Albida. al=
ba. ¶Peſtiferos rictus.
Venenata ora. Rictus
autem proprie ferarum
eſt,ut roſtrum auium.
¶Ore ſtygio.uenenato,
qualis eſt ſtyx inferorũ Stygius
palus. ¶Inficit macu=
lat. polluit. inquinat.
¶Ipſe modo imenſum,
interdum inquit inſpi=
ras & in maximum or
bem contrahitur,inter=
dum in longitudinem
extẽditur.Eleganter aũt
ut omnia ſerpentis uul=
nerati naturam effingit
poeta. ¶Impete. pro ĩ=
petu metri cauſa inter=
dum poetæ impetæ utũ
tur. ¶Fert. Ruit. ¶Per
turbat. p̃ſternit. ¶Spo
lioq; leonis.Pelle leonis.
¶Cuſpide prætenta.
Obiecto iaculi ferro.
¶In acumine.in cuſpi=
de. ¶Manare. Fluere.
¶Aſpergine. aſperſio=
ne ſanguinis. ¶Dabat
retro. Trahebat retro.
¶Plagamq; ſedere. hoc
eſt. cedendo plagam in
corpus deſcendere non
permittebat. ¶Lõgius
ire. altius deſcendere in
corpus. ¶Vſq; ſequens.
preſſit. Eouſq; ſequens
ĩfixit donec quercus ob
ſtitit illi retro ſe a uulne
re trahenti. ¶Cum ro=
bore.cũ quercus ſtipite.
¶Pondere ſer. Ex hac
quoq; emphaſi quãtus
fuerit ille ſerpẽs colligit
cuius põdere quercus ſti
pes fuerit curuatus.

¶Gemuit.

Parte flagellari gemuit sua robora caudæ.
Dum spatium uictor uicti considerat hostis
Vox subito audita est neq; erat cognoscere promptum
Vnde, sed audita est. quid agenore nate pemptum
Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.
Ille diu pauidus pariter cum uoce colorem
Perdiderat, gelidoq; comæ terrore rigebant.
Ecce uiri fautrix superas delapsa per auras
Pallas adest. motaq; iubet supponere terræ
Vipereos dentes: populi incrementa futuri.
Paret & impresso sulcum patefecit aratro.
Spargit humi iussos mortalia semina dentes.
Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
Primaq; de sulcis acies apparuit hastæ.
Tegmina mox capitum picto nutantia cono,
Mox humeri pectusq; onerataq; brachia telis
Existunt, crescitq; seges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur festis aulæa theatris,
Surgere signa solent: primumq; ostendere uultus,
Cætera paulatim, placidoq; educta tenore.
Tota patent: imoq; pedes in margine ponunt.
Territus hoste nouo cadmus capere arma parabat.
Ne cape de populo, quem terra creauerat, unus
Exclamat. nec te ciuilibus insere bellis
Atq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
Comminus ense ferit. iaculo cadit eminus ipse
Hic quoq; qui dederat leto, non longius illo
Viuit: & expirat modo quas acceperat auras,
Exemploq; pari fruitur omnis turba, suoq;
Marte cadūt subiti per mutua uulnera fratres,
Iamq; breuis uitæ spatium sortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem.
Quinq; superstitibus, quorum fuit unus echion
Is sua iecit humi monitu tritonidis arma.
Fraternæq; fidem pacis petiitq; deditq;,
Hos operis comites habuit sidonius hospes,
Cum posuit iussam phœbeis sortibus urbem.

¶ Gemuit. doluit. Rei autē inanimatæ sensum tribuit poeta. ¶ Sua ro. suum truncū. ¶ Flagellari. pcuti ac uerberari. ¶ Spacium. Magnitudinem. ¶ Promptum. facile. ¶ Vñ. a quo emissa fuerit subaudiat. ¶ Et tu spe. ser. Nā cadmus relicta spynge uxore. Hermioneq; Martis & ueneris filia accepta ab Amphione & zetho fuit expulsus regno & cum ad illyrios confugisset, ad senectutemq; peruenisset, in serpentem dicitur fuisse cōuersus. ¶ Rigebāt. horrebant ¶ Ecce uiri fautrix. Repentinū palladis aduentum illa particula ecce significat. Ac Oui. qdem palladis iussu dentes serpentis a cadmo ait fuisse seminatos. Lysimachus uero marte iubēte narrat seminatos fuisse. Pherecydes autem scribit martē ac palladē serpētis illius dētes in duas ptes æquales diuisisse alterāq; cadmo alterā Aetæ tradidisse. cadmūq; illos seminasse ex quibus homies armati sint nati. ¶ Motæ terræ, aratæ. ¶ Vipeos dentes. Serpentis dētes. ¶ Mortalia se hominū semina non frugū. Nā homines armati ex illis dentibus orti fingunt. Apolloniū aūt Rhodiū sequit Oui. qui in. ii. Argonauticon scribit e dentibus serpentis a cadmo satis cōplures armatos homies natos esse. nā Lysimachus atq; Hellanicus narrant quinq; solum homines armatos ex dentibus serpentis a cadmo seminatis exortos esse quorum nomina hæc esse feruntur. Vdæus. Chthonius. pelor. Hyperenor. Echion. ¶ Inde fide maius. Deinde inquit glebæ illius aratæ terræ moueri cœperunt, quod omnē exuperat fidem. ¶ Fide maius. Quod est maius quam ut sit credendum. ¶ Primaq; de sulcis acies apparuit hastæ. Primæ inquit hastæ exortæ sunt. Est autem figurata locutio atq; poetica. Si enim cēt prosa oratio, hastæ apparuerunt diceretur. ¶ Tegmina mox capitum. Periphasis est galearū. ¶ Picto cono. crista picta uariis pennarum coloribus. ¶ Existūt, extant eminēt extra terram stāt. ¶ Clypeata, scutata: nomē participio simile. ¶ Sic ubi. Pulchra similitudine declarat, quo modo paulatim uiri illi armati sint nati. Sic inquit nati sunt ut uidentur signa imagines surgere cum Aulæa parietib⁹ affigunt. ¶ Aulæa. ab Aula Attali regis ubi primū inuenta sunt, fuere uocata. ¶ Festis Theatris. in quibus ludi ac dies festi celebrant. Theatra autem cum ludi fiebant aulæis ornabantur. ¶ Dederat leto, interfecerat. ¶ Subiti fratres, subito nati. ¶ Plangebat. percutiebat, Nam cadentes terram feriunt. ¶ Quinq; superstitibus Superuiuentibus. Omnes nāq; uiri illi armati mutuis uulneribus ceciderunt præter hos quinque Vdeum chthonium pelorem. Hyperenorem & Echionem. quos quidem cadmus socios urbis condendæ habuit. Hi uero ēt σπαρτοὶ hoc est seminati fuerunt appellati, quanquam Hippias Delius scribat spartos quandam esse gentem. ¶ Sidonius hospes. cadmus phœnix. Nam Sidō urbs est phœniciæ Vnde Sidonius deriuatur. ¶ Iussam urbē. Thebas bœotias. ¶ Phœbeis sortib⁹. Apollinis oraculis.

Conus
Aulæa
Dare leto
Plāgere
Sidon

Iam stabant thebæ. poteras iam Cadme uideri
Exilio felix. soceri tibi Marsq; Venusq;
Contigerant. huc adde genus de coniuge tanta,
Tot natos natasq; & pignora cara nepotes,
Hos quoq; iam iuuenes. sed scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est, diciq; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.
Prima nepos inter res tot tibi Cadme secundas
Causa fuit luctus: alienaq; cornua fronti
Addita: uosq; canes satiati sanguine herili.
At bene si quæras: fortunæ crimen in illo
Non scelus inuenies. quod .n. scelus error habebat?
Mons erat infectus uariarum cæde ferarum.
Iamq; dies medius rerum contraxerat umbras;
Et sol ex æquo meta distabat utraq;
Cum iuuenis placido per deuia lustra uagantes
Participes operum compellat hyantius ore.
Lina madent comites ferrumq; cruore ferarum,
Fortunamq; dies habuit satis. altera lucem
Cum croceis inuecta rotis aurora reducet,
Propositum repetemus opus. nunc phœbus utranq;
Distat idem terra, finditq; uaporibus arua.
Sistite opus præsens, nodosaq; tollite lina.
Iussa uiri faciunt, intermittuntq; laborem.
Vallis erat piceis & acuta densa cupressu
Nomine gargaphie, succinctæ cura dianæ,
Cuius in extremo est antrum nemorale recessu
Arte laboratum nulla. simulauerat artem
Ingenio natura suo. nam pumice uiuo
Et leuibus toffis natiuum duxerat arcum.
Fons sonat a dextra tenui perlucidus unda
Margine gramineo patulos succinctus hiatus.
Hic dea siluarum uenatu fessa solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo postq̃ subit, nympharum tradidit uni
Armigeræ iaculum: pharetrāq;: arcusq; retentos.

Thebæ

Iam stabant Thebæ. Hæc idcirco narrant, ut actæonis in ceruū trāsformatio cōcinnius cū supiore fabula iūgat. Thebæ aūt fuerunt appellatæ uel a Theba, q̃ lingua Syra ut diximus bouē significat, uel a Thebæ ægypti urbe amplissima, unde agenorē cadmi patrē cū Phœnice fratre uenisse & apud Tyrū & Sydonē regnasse auctor est Eusebius. Fuit ēt Thebe urbs Lyciæ pria Andromaches Hectoris uxoris, de qua Oui. ipe libro de tristib' prio. Nec cruciere min' q̃ cū Thebana cruentū Hectora. Thesalico uidit ab Axe trahi. Alia quoq; ē urbs hoc noie i Lucania ut scribit Pli. quarto naturalis historiæ. Stabant. erectæ exedificatæq; erāt. Soceri tibi marsq; uenusq; Vxorem nāq; Hermionē duxit Cadmus Martis Venerisq; filiā. Huc adde genus. progeniem. De cōiuge tanta, quāta est Hermione Martis & Veneris filia de q̃ Statius multa in thebaidos libro secundo Hermione quidem etiam Menelai & Helenæ filia nominatur. Quod uero qdā Martis & Veneris filiā nō Hermionē. Sed Harmoniā putāt esse uocitata: Marciani Capellæ affectatis leporib' decepti sunt. Tot natos natasq;. Ex Harmonia qdē filias q̃ttuor semelē. Agauē. Autonoē. Ino & Podorum Cadmus sustulisse memorat. Quos uero alios filios suscepit nusquā memini me legisse. Et pignora cara nepotes. Hi fuerunt Bacchus ex semele & Ioue. Pentheus ex agaue & Echione, Actæon ex Autonoe & Aristæo. Learcus & Melicerta ex Ino & Athamāte. Sed. s. ultima sp. Snīa ē Solonis phī, qua Crœsi indorū regis diuitias sugillauit. Cū enim Crœsus se felicē eē iactaret, neminē an supremū diē recte felicē dici posse Solō admōuit. cui' sniæ qdē crœsus memor cū a cyro psarū rege foret capt' rogoq; iposit' Solonē appellauit dicēs. o Solō Solon, ac si diceret q̃ uera mihi dixisti. Cyr' uero cū eā accepisset sniam. Crœsum nō solū liberauit, sed ēt i maximo honore habuit. Pria ne. actæō aristæi & autones fili' uenādo fessus cū opacū q̃reret locū, forte ad fontē puenit: ubi se Diana nuda cū comitibus abluebat, q̃ irata eū stati in ceruū mutauit, ne cui unq̃ a se dianā nudā fuisse uisam iactare posset. hoc uero idcirco fictū est qa actæō uenatiōi admodū fuit deditus, totūq; patrimoniū canes alēdo cōsumpsit. Sūmā aūt fabulæ primū describit poeta, deīde diffusius oīa apit. Aliena cor. ceruina. Fortunæ cri. cāu nāq; oñdit dianā. Cæde sanguie, qđ. n. antecedit p eo qđ seqt positū ē. Cōtraxerat, corripuerat & ab breuiauerat. Meta utraq;: oriēte & occidēte. Iuuenis hy. Theban' Hyātes. n. populi sunt Bœotiæ, q & hyātii appellantur. Hyātia ēt urbs ē locrorum, unde hyātius deriuat. Qui uero a fonte q nusq̃ inuenit. uel ab Hya Atlātis filio hoc nomē deducūt, nō minus iepti sunt q̃ q id putāt eē aduerbiū cōpatiuū ab hiāte pticipio deriuatū. Lina ma. Retia sunt madesca. Est aūt metonymia, Lina. n. ex qb' retia cōficiunt p ipsis retib' ponūt. Fortunāq; di. ha. sa. Prosperā subaudiam'. Croceis ro. Croceo & pulchro curru. Apte nāq; totū p synecdochē accipim'. Propositū re. o. cras inqt actæō adueniēte aurora ad uenationē redibimus. Distat idē. spaciū subaudiat. Vt itelligamus solē ab utraq; terra æq̃li spatio distare atq; abesse ab oriente & occidēte p qđ significat meridiē esse. Vtraq; ter oriētali & occidētali. Vaporib', feruorib'. Sistite. o. p. Stat facite. hoc est pñti opi finē ïponite. Intermittūtq; la. Vsq; in diē seq̃ntē uenādi laborē deponūt. Vallis erat Topographia ē & uallis descriptio quo se Diana p meridiē cū suis comitib' conferre solebat. Piceis. picea arbor ē mōtana Acuta. c. In acutū tēdēte. Succinctæ, agilis & industriæ. Cura. Amor & uoluptas. Erat. n. amœnissima uallis. Nemorale. nemoribus tectū. Pumice ui. naturali. Pumex autem lapis est leuis cauernosus poliēdis rebus accōmodatus. Vñ pumicare, qđ est pumice polire declinat. Et leui. toffis. Toffus lapis ē cauernosus. Duxerat. effecerat. Natiuū: nālem. Tenui un. Exigua aq̃. Succict', circūdat'. Patulos hia. petētes ripas, hiare. n. uident ripæ, ut fluuii alueum efficiant. Dea sil. Diana. Perfundere. Madefacere. Retētos, remissos a retendendo.

Hermione

Actæon

Hyātes

Hyantia

Sistere

intermittere

Picea

Pumex

Toffus

Gargaphie uallis

Perfundere

Retendere

Altera de.

Altera depositæ subiecit brachia pallæ.
Vincla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Ismenis crocale sparsos per colla capillos
Colligit in nodum, quis erat ipsa solutis,
Excipiunt laticem nimpheq; hyaleq; rhanisq;
Et psecas, & phiale: funduntq; capacibus urnis.
Dumq; ibi perluitur solita titania lympha,
Ecce nepos cadmi dilata parte laborum
Per nemus ignotum non certis passibus errans
Peruenit in lucum. sic illum fata ferebant.
Qui simul intrauit rorantia fontibus antra,
Sicut erant nudæ, uiso sua pectora nymphæ
Percussere uiro, subitisque ululatibus omne
Impleuere nemus: circūfuseq; dianam
Corporibus texere suis, tamen altior illis
Ipsa dea est, colloq; tenus supereminet omnes
Qui color infectis aduersi solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureæ auroræ.
Is fuit in uultu uisæ sine ueste dianæ.
Quæ q̄q̄ comitum turba est stipata suarum,
In latus obliquum tamen astitit, oraq; retro
Flexit, & ut uellet promptas habuisse sagittas,
Quas habuit, sic hausit aquas, uultumq; uirilem
Perfudit spargensq; comas ultricibus undis.
Addidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ.
Nunc tibi me posito uisam uelamine narres,
Si poteris narrare licet. nec plura minata
Dat sparso capiti uiuacis cornua cerui.
Dat spatium collo, summasq; cacuminat aures,
Cū pedibusq; manus. cū longis brachia mutat
Cruribus & uelat maculoso uellere corpus.
Additus & pauor est. fugit Autoneius heros.
Et se tam celerem cursu miratur in ipso.
Vt uero uultus & cornua uidit in unda,
Me miserum dicturus erat. uox nulla secuta est.
Ingemuit. uox illa fuit, lachrimæq; per ora
Non sua fluxerunt. mens tantum pristina mansit,
Quid faciat? repetat ne domū & regalia tecta?
An lateat siluis? pudor hoc. timor impedit illud,
Dum dubitat, uidere canes, primusq; Melāpus
Ichnobatesq; sagax latratu signa dederunt.
Gnosius ichnobates. spartana gente melampus.
Inde ruunt alii rapida uelocius aura
Pāphagus & dorceus & oribasus acardes omnes.
Nebrophonosq; ualens, & trux cū lælape theron.

¶Altera de. Altera inqt accepit pallā uestem in diana depositam. ¶Vincla. Calceos & cothurnos. ¶Ismenis Cro. Ismeni fluuii filia. Describit āt officia comitū dianæ. ¶Quāuis erat ip. so. Insoluta oratione quis esset diceret. ¶Laticem aq̄. a latendo q in terræ uenis lateat. ¶Niphe q. Lotrix interpretatur po test nymphe ἀπὸ τοῦ νίπτειν hoc est a lauando. ¶Hyaleq; ἀπὸ τῆς ὕης hoc est a pluuia uidetur hyale deriuari. ¶Rhanisq;. Rhanis aspersio & gutta uocat ἀπὸ τοῦ ῥαίνειν hoc est ab aspergendo. ¶Et pse. Stilla minor psecas trāsfert Psecades. n. minute dnr cuiusq rei ptes. ¶Et phi. uas est quidē hauriendis infundendisq aquis accōmodatū παρὰ τὸ πιεῖν & a bibendo deductū mutatione tenuis cōsonantis in crassam, sed hoc loco pro nympha ponit. q Dianæ corpus aqua perfundebat. ¶Titāia. diana Cei Titani neptis, q eadem esse cū luna putat que qdem ut sol titā sic titania titanisq; interdū a poetis uocatur. ¶Ecce ne. ca. actæon. Ecce autē particula fere aliquid re pētinū signat. ¶Dilata per. la. dilata pte uenatio nis in diem sequentem. ¶Sic illum fata trahebant. Sic dicere solemus cum causam rei asignare nescim?. ¶Qui simul intrauit postq̄ ingressus est. ¶Rorantia Madentia. ¶Qui color infectis Dianæ colorē maxime rubicundum fuisse ostēdit. ¶Infectis, tinctis. Inficere. n. tingere est unde infectores dicunt tinctores. ¶In lat? obliquū tū astitit hoc est, se in latus conuertit ut facilius pudenda occultaret. ¶Ora q retro flexit, ut Actæonem respiceret. ¶Et sic hausit. Tanta inquit ira & idgnatiōe Diana hausit & accepit aq̄s, qbus Actæonē pfunderet, q̄ta sagittas prōptas ac paratas hr̄e uoluisset. ¶Addidit. Dixit. ¶Nūc tibi. Ironia qua uidet id pmittere.

Dianæ comites

Latex

Psecas desphiala

Titania

Inficere

Diana, cui? prorsus adimit faciendi facultatem. Illū nāq; in ceruū cōuertit, qui loq nō pōt, est aūt ordo & sensus. Nunc licet narres me uisam tibi sine uelamine. hoc est. nudā. ¶Si poteris narrare. Ac si diceret. Nunq̄ narrare poteris. ¶Sparso capiti. Respersō aquis. ¶Viuacis cerui. diu uiuētis, Ad quadringētos nā q annos. Ceruī uiuere dicunt. ¶Dat spatiū collo longū efficit collū. ¶Cacuminat, acutas reddit. Est aūt uerbū a poeta fictū. ¶Maculoso. uellere Vario pilo. ¶Addit? & pauor ē. Scite. Ceruus. n. timidissimū animal est. ¶Autoneius heros. Actæō Autōes fili?. ¶Nō sua. Sed cerui. ¶Mens tātum pristina mansit. In Actæōe nihil aliud hois qua mens remāsit. ¶Pudor hoc, ne domū redeat Abusus aūt ē poeta hoꝝ pnominū elegātia. hoc nāq; ad ppinquius illud ad lōginquius solet referri. ¶Primusq; melāpus. Canes Actæonis enumerat, qbus ēt noīa apta uenatoriis canibus iponit. Melampus. n. dicit qd pedes nigros hēret. μέλας nanq; niger. πούς, ποδὸς pes dr. ¶Ichnobatesq; sagax. Ichnobates dr p uestigia uadens. ἴχνος. n. dr uestigiū. βάω βάω uado Sagax, odorus & acrē odorādi ui hn̄s. ¶Gnosi?. Cretēsis. Gnosos. n. cretæ urbs fuit clarissima. ¶Spar. lacōica. Cretenses aūt & Laconici canes aptissimi sunt uenatiōib?. ¶Pāphagus. oīa comedēs. pan. n. totū significat φαγῶ comedo. ¶Dorceus, acute uidens δέρκω. n. est uideo. ¶Oribasus. montes ascendēs ὄρος. n. mōs dr. βαίνω ascēdo. ¶Nebrophonosq; ualēs. Inulos. hoc est ceruoꝝ catulos iterficiens. νέβρος. n. Inulū significat. φονέω iterficio. ¶Trux therō. terribilis aspectu. Therō aūt dr ferinus ac feras psequēs. θήρ. n. fera dr. Lælape, uelocitate atq; ipetu sic ē appellata. Nā λάβα & λαίλαπος turbinem significat.

Cacuminare

Hoc illud

Melampus

Ichnobates

Gnosos Actæō i ceruū.

Pāphagus

Dorce?

Oribasus

Nebrophonos

Trux

Theron

Lælaps

Pterelis

Canum Actiōis noia

¶Et pedibus Pterelas. Alatus siue alis impulsus Pterelas transferri potest. πτερὸν nanq; ala. ἐλᾶν impellere significat. quis in exemplaribus corrupte pterelas legatur. ¶Agre. uenatio interpretatur ἀγρα. Hylæus. Syluestris. ὕλη nanq; sil uam significat. ¶Nape quod in saltibus uersaretur. νάπη enim ναπης dicitur terræ planicies. ¶Pœmenis. pastora lis, ποιμὴν nanq; pastorem significat. ¶Harpya, rapax & Harpyarum similis que aues sunt rapacissimæ. ¶Sicyoni⁹ Ladon. A fluuio arcadiæ nomen sumpsit hic canis. Nam a fluminibus etiam num canes interdum cognominant. Sicyonius autem ab urbe Peloponesi Sicyōe, quæ & Mecon & Thelchinia etiā fuit dicta. ¶Sub stricta, constricta & parua. ¶Et dromas. Currens. δρόμος. h. cursum significat. ¶Canache. καναχὴ strepitum significat, unde nomē cani fuit inditum: quod eius latratu oia resonarent. ¶Sticteq;. Hæc a colorū uarietate nomen sumpsit. Nam στικτὴ distincta uariis maculis dici potest ἀπὸ τοῦ στίζειν a distinguēdo. ¶Tigris. Tigridi similis quæ est fera uelocissima. ¶Et alce. Similis Alcæ feræ pernicissimæ, de qua Plinius. Septentrio fert & equorū greges ferorum, sicut asinorum Asia & Africa. Præterea alcenni procerítas aurium & ceruicis distinguat iumento similem, ἀλκὴ ēt robur potētiaq; dicitur. ¶Leucon. Alb⁹ a colore. λευκός. n. album significat. ¶Et uillis asbolus atris. hoc est pilis nigris. Asbolus autem a colore est dict⁹. ἄσβολος enim fuliginem significat eo φ nigris uillis ac fuliginosis esset. ¶Lacon. a patria, qd laconicus esset. ¶Aello. a procella quod esset impetuosus. Aella nāq; turbinem significat & procellam. ¶Thous uelox dicitur & impetuosus. Tametsi Thos fortitan rectius legeretur. Sūt enim Thoes, ut scribit Plinius, luporum genus procerius longitudine. breuitate crurum dissimile, uelox saltu uenatu uiuens. Innocuū homini. habitum non colorem mutat. per hyemes hirti: æstate nudi. ¶Lycisce. causis ex lupo nata Lycisca dicitur quasi parua lupa, est enim diminutiuum a lupo qui græcæ dicitur λύκος. ¶Harpalos. rapax. ἁρπάζω nanq; rapio significat. ¶Melaneus, Niger. ¶Hirsutaq; corpe lachne. uerbum de uerbo expressit. Lachne enim uillorum densitas uocatur. ¶Dictæo. cretensi. ¶Labros hoc quoq; nomen cani conueniens est: uehemēs enim impetuosusq; trāsfertur. ¶Et Agliodos. Splendidos ac nitentes habēs dentes interpretat. ἀγλαὸς, nāq; splendidus. ὀδοὺς dens dicit. qq̄ mihi potius uidetur legēdum esse. Agriodus qui agresti ac feroci dente interp̄tari pōt. ἄγριος nāq; agrestis feroxq; dr̄. ¶Hylactor. Latrator. Nam ὑλάκτω latro significat. Sæpe secutus. Canes suos subaudiamus. ¶Melanchætes: iubam & pilos habens nigros. χαίτη nāq; iuba dicit. ¶Theridamas. Feras domans. Nam θήριον fera dicit. δαμάζω domo. ¶Oresitrophus. In mōtibus nutritus ὄρος eni montem τρέφω significat nutrio. ¶Præcipitata uia ē. Precipiti cursu pacta. ¶Per compendia montis, per compendiosa & breuia mōtis itinera. ¶Quem non tñ edere possit ceru⁹ hoc est. nec hois uocem, nec cerui habet: sed dissimilē emittebat sonū, ac querelas. ¶Iuga nota. Cognitos ipsi montes. ¶Circūfert tacitos. hoc est. pro manibus & brachiis quæ in crura fuerant conuersa: uultus ac faciem circunferebat. ¶At comites. Actæōis focii. ¶Agmen. canum multitudinem. ¶Ad nomen caput ille refert retrahit, attollit cū respōdere non posset. Est autē parenthesis. ¶In corpore. In carne. ¶Rostris. oribus, nam rostra proprie auium dicunt. per similitudinem uero etiam nauium. ¶Falsi cerui. ficti ac simulati. ¶Pharetratæ pharetra armatæ. Est enim nomen participio simile. Pharetra autem sagittarum est repositorium.

Agre
Hylæus
Nape
Pœmenis
harpyia
Ladon
Sicyon
Dromas
Canache
Sticte
Tigri
Alce
Leucon
Asbolus
Lacon
Aello
Thes
Lycisce
Harpalos
Lachne
Labros
Agliodos
Hylactor
Melanchætes
Rostra
Pharetra

Et pedibus pterelas: & naribus utilis agre,
Hylæusq; ferox nuper percussus ab apro,
Deq; lupo cōcepta nape, pecudesq; secuta
Pœmenis & natis comitata harpya duobus.
Et substricta gerens sicyonius ilia ladon,
Et dromas & canache, sticteq; & tigris & alce
Et niueis leucon: & uillis asbolus atris,
Prævalidusq; lacon, & cursu fortis aello,
Et thous & ciprio uelox cum fratre lycisce:
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos, & melaneus, hirsutaq; corpore lachne:
Et patre dictæo, sed matre laconide nati
Labros & agliodos, & acutæ uocis hylactor.
Quosq; teferre mora est, ea turba cupidine prædæ
Per rupes scopulosq;: adituq; carentia saxa
Quaq; est difficilis, quaq; est uia nulla sequuntur.
Ille fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus.
Heu famulos fugit ille suos. clamare libebat
Actæon ego sum. dominum cognoscite uestrum.
Verba animo desunt resonat latratibus æther.
Prima melanchætes in tergo uulnera fecit.
Proxima theridamas. oresitrophus hæsit in harmo.
Tardius exierant. sed per compendia montis
Præcipitata uia est. dominum retinentibus illis
Cætera turba coit. confertq; in corpore dentes
Iam loca uulneribus desunt. gemit ille. sonumq;.
Et si nō hominis, quem non tamen edere possit
Ceruus, habet mœstisq; replet iuga nota querelis:
Et genibus pronis supplex similisq; roganti
Circunfert tacitos tanq̄ sua brachia uultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant, oculisq; Actæona quærunt.
Et uelut absentem certatim Actæona clamant.
Ad nomen caput ille refert, & abesse queruntur,
Nec capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
Vellet abesse quidem. sed adest. uelletq; uidere:
Non etiam sentire canum fera facta suorum.
Vndiq; circunstant, mersisq; in corpore rostris,
Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui
Nec nisi finita per plurima uulnera uita
Ira pharetratæ fertur satiata dianæ.

¶Rumor in

Rumor in ambiguo est. aliis uiolentior æquo
Visa dea est, alii laudant, dignamq; seuera
Virginitate uocant. pars inuenit utraq; causas.
Sola iouis coniunx nõ tam culpetne probetne
Eloquitur, q̃ clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet, & a tyria collectum pellice transfert
In generis socios odium. subit ecce priori
Causa recens, grauidamq; dolet de semine magni
Esse Iouis Semelen. tũ linguam ad iurgia soluit.
Profeci quid enim totiens per iurgia dixi?
Ipsa petenda mihi est, ipsam si maxima Iuno
Rite uocor, perdam si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet. si sum regina iouisq;
Et soror & cõiunx. certe soror. at puto furto est
Contenta, & thalami breuis est iniuria nostri
Concipit. id deerat, manifestaq; crimina pleno
Fert utero, & mater, quod uix mihi contigit uni,
De Ioue uult fieri. tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo. nec sim saturnia: si non
Ab Ioue mersa suo stygias penetrarit ad undas.
Surgit ab his solio, fuluaq; recondita nube
Limen adit semeles. nec nubes ante remouit,
Quam simulauit anum, posuitq; ad tempora canos,
Sulcauitq; cutem rugis, & curua trementi
Membra tulit gressu. uocem quoq; fecit anilem.
Ipsaq; erat Beroe Semeles epidauria nutrix.
Ergo ubi captato sermone diuque loquendo
Ad nomen uenere iouis, suspirat, & opto
Iupiter ut sit ait. metuo tamen omnia. multi.
Nomine diuorum thalamos iniere pudicos.
Nec tamen esse iouẽ satis est. det pignus amoris,
Si modo uerus is est. quantusq; & qualis ab alta
Iunone excipitur, tantus talisq; rogato
Det tibi complexus, suaq; ante insignia sumat.
Talibus ignaram iuno cadmeida dictis
Formarat, rogat illa iouem sine nomine munus.
Cui deus elige ait, nullam patiere repulsam.
Quoq; magis credas, stygii quoq; cõscia sunto
Numina torrentis. timor & deus ille deorum est.
Læta malo nimiumq; potens perituraq; amantis
Obsequio semele qualẽ saturnia dixit
Te solet amplecti ueneris cum fœdus initis
Da mihi te talem uoluit deus ora loquentis
Opprimere exierat iã uox properatã sub auras
Ingemuit, neq; enim nõ hæc optasse, nec ille
Nõ iurasse põt. ergo mœstissimus altum
Aethera conscendit: uultumq; sequentia traxit
Nubila, quis nimbos immixtaq; fulgura uentis
Addidit & tonitrus & ineuitabile fulmen.

¶ Rumor i ambiguo ẽ. ¶ Quæritur inquit utrũ Diana iuste actæonẽ ea pœna affecerit. Ac multi quidem dicunt eam fuisse nimium crudelem alii recte consuluisse uirginitati suæ asserunt. ¶ Violentior. crudelior. ¶ Causas, argumenta. q bus utraq; ps suam defendat opinionem. Hæc autem idcirco a poeta referuntur ut sequẽtem fabulam, cũ superiore trãsformatione aptius coniũgat. ¶ Eloquitur, uerbis exprimit. ¶ A tyria pellice. ab europa, quam e phœnicia Iupiter rapuit. Pellex autem proprie dicitur. quæ cum aliarũ maritis rem habet. ¶ In socios generis. in cognatos. ¶ Subit ecce priori causa recens, Fabulam narrare incipit, quæ talis est. Iuno cum resciuisset semelem ex ioue concepisse, eam perdere decreuit. conuersa igitur in beroẽ semeles ipsius nutricem ei psuadet, ne aliter iouem in amplexus admittat, q̃ si secum eo modo, quo cum iunone solet concumbere promittat, ut an sit Iupiter apte cognoscat ¶ Quod quidem cũ impetrasset: neq; uim tantæ maiestatis fulminumq; tollerare posset, extincta ẽ. Puerum uero nondum maturum cæso matris utero Iupiter excepit, ac fœmori suo insutum, donec menses nouem compleretur fouit. postea uero nymphis tradidit nutriendum. Vnde & Dythyrambus fuit appellatus, qđ διαδυοθυρῶν hoc est per duas Ianuas & Semeles uterum & iouis fœmur transierit. ¶ Subit. succedit. ¶ Semelen. Cadmi filia fuit Semele & hermiones, quæ ex Ioue Bacchum generauit. ¶ Per iurgia. per obiurgationes. ¶ Certe soror. Hoc ita a Iunone infertur ac si coniunx esse desierit, cũ Iupiter alias amet. Sic quoque apud Senecam ipsa loquitur.

Pellex Semele

Soror Tonantis. hoc enĩ solũ mihi. ¶ Quod uix mihi contigit uni. ut de Ioue conceperim. uulcanum enim ex Ioue suscepit Iuno tametsi Hesiodus dicat uulcanum ex sola Iunone fuisse natum. ¶ Tanta est fiducia formæ. acclamatio ex maxima proueniens indignatione. ¶ Fallat eam faxo. Efficiam inquit ut Iupiter illam decipiat. ¶ Nec sim Saturnia. Nec merear Saturni filia uocari. ¶ Ab ioue suo. ab ioue tam sibi caro. ¶ Mersa. Perdita. ¶ Penetrarit. Descẽderit. ¶ Surgit ab his. Post hæc dicta. ¶ Quã simulauit anum. Iunonis trãsfigurationem in uetulã describit. ¶ Epidauria nutrix. Epidaurus urbs est Achaiæ Aesculapii templo nobilis in. Saronici sinus itimo recessu sita, quæ antea Epitaurus fuit appellata. ¶ Sua insignia. quibus ab aliis diis separatur. Fulmina autem dicit. Nam fulmen iouis est insigne. ¶ Cadmeida. Semelem Cadmi filiam. ¶ Ignaram. Nesciam se decipi a iunone. ¶ Formarat. Informarat. Instruxerat. Stygii torrentis. Stygis paludis. ¶ Timor deorum. Nam dii. ut inquit Virgilius: per stygem iurare timent ne forte peierantes diuinitate priuẽtur. ¶ Opprimere. obstruere opturare, ne pe titioni finem imponere posset. ¶ Properata celeriter prolata. Et nescit uox emissa reuerti. ut Horatius ait. ¶ Neque enim non hæc optasse, Hoc est fieri non potest: ut & Semele non petierit ea que petiit, & Iupiter non promiserit ea, quæ se iam presliturum iurauit. Præterita enim ut non fuerint, nulla ratione effici potest.

Iuno in Verulã

Epidaurus

Qua tamē usq; pōt uires sibi demere tēptat.
Nec quo cētimanum deiecerat igne Typhœa:
Nunc armatur eo. nimium feritatis in illo est.
Est aliud leuius fulmē, cui dextra cyclopum
Sæuitiæ flāmæq; minus. minus addidit iræ.
Tela secūda uocāt superi. capit illa, domumq;
Intrat agenoream. corpus mortale tumultus
Non tulit æthereos: donisq; iugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur, patrioq; tener. si credere dignū est:
Insuitur fœmori, maternaq; tempora cōplet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat. inde datū nymphæ nyseides antris
Occuluere suis, lactisq; alimenta dedere.
Dumq; ea per terras fatali lege geruntur,
Tutaq; bis geniti sunt incunabula bacchi,
Forte Iouem memorāt diffusum nectare curas
Se posuisse graues, uacuaq; agitasse remissos
Cū iunone iocos. & maior uestra pfecto est:
Quam quæ cōtingit maribus, dixisse uoluptas.
Illa negat. placuit quæ sit sententia docti
Quærere Tiresiæ. uenus huic erat utraq; nota.
Nam duo magnorum uiridi coeuntia silua
Copora serpētum baculi uiolauerat ictu,
Deq; uiro factus, mirabile: fœmina septem
Egerat autūnos. octauo rursus eosdem
Vidit: & est uestræ si tanta potentia plagæ
Dixit, ut auctoris sortem in cōtraria mutet,
Nunc quoq; uos feriā. percussis anguibus iisdem
Forma prior redit, genitiuaq; uenit imago.

Typhoeus

❡Qua tamen usq; potest. Inquantum inquit potest Iupiter suas uires diminuit. ❡Centimanū Typhoea. Typhoeus qui & Typhon dicitur filius terræ fuisse ab Hesiodo scribit: Stesichorus autem illum a sola Iunone genitum ait iniuriarum Iouis recordata Gigas fuit uiolentissimus centum habens manus. quem Iupiter fulmine strauit, eiq; inarimē montem imposuit. Est autem trisyllabum nomē. nec unq̄ o & e uocales in unam syllabam nisi figurate iungūtur. ultima enim est diphtongus non secunda. ut quidam putant. Id qđ aperte accusatiu⁹ in a desinens ostendit. Nullum enim nomen secūdæ declinatiōis accusatiuum in a finit, nisi in nominatiuo eius diphthongum habeat. ❡Feritatis uiolētiæ. ❡Est aliud leuius fulmen. Duo inquit sunt fulminū gnā, uiolentius & minus uiolentum, qđ secundum superi uocāt Illud. n. uiolentum primum uocāt. Videtur. āt Ouidi. ad id alludere: qđ de fulminib⁹ physici scribunt, ut refert Pli. in. ii. naturalis historiæ. Fulminum duo esse genera. Alia nāq; fatidica uocari, que ex alto statisq; de causis & ex suis ueniant sideribus. Alia uero bruta & uana ut que nulla ueniant ratione naturæ. his percuti montes his maria. omnesq; alios irritos iactus fieri. ❡Donis iuga. coniugalibus q̄ pro coniunctione & coitu petierat. ❡Impfectus infans. Qui postea Bacch⁹ fuit appellat⁹. ❡Fœmori. Iouis subaudiaт. Fœmora autem sunt coxarum summitates, ubi coxæ ipsæ iunguntur. ❡Materna tpa. hoc est menses decē quibus in utero a matribus gestantur infantes. ❡Ino matertera. Ino cadmi fuit filia ac Semeles soror. que Bacchū ex Iouis fœmore eductum clam Iunone nutriuit. ❡Nyseides. a Nysa Cythærōnis uertice nyseides dictæ sunt nymphæ, que bacchū nutriuerūt. Vnde dionysos ἀπό τόν διὸς & nysa bacchus appellatus. Quāuis Diodorus Siculus indicet a Nysa felicis arabiæ urbe dici. Sed perquā absurdū est Bacchum adhuc infantem ex Bœotia in arabiam educandum fuisse translatum, cum tot nymphæ presertim in uicinorum mōtium antris essent, Verum ut Diodorus ipse refert, tres fuerunt Dionysi ac priorum gesta posteriori qui ex Semele & Ioue fertur natus, fuerunt ascripta, Primus nāq; fuit Indus uini multorumq; adinuentor, quibus maxime hominum uita exculta est. Vnde & immortalitate fuit donatus. Secundum ferunt, ex Ioue proserpinaq; genitum uel cerere, ut alii sentiunt, quem primum tradūt boues ad aratrum iunxisse. Propter quod statuis illius cornua adiiciebant. Tertius ex Ioue & Semele natus cui Ouidius priorum quoq; attribuit gesta: quemq; nymphis. Nysam habitantibus cōmendatum fuisse ait. Sunt autem decem urbes hoc nomine appellatæ, ac Baccho omnes dicatæ, quarum prima est in Helicōe. Secūda i Thracia. Tertia i caria. Quarta in Arabia. Quinta in Aegypto. Sexta i Naxo. Septima in India. Octaua in mōte caucaso. Nona in Lybia. Decima in Euboea, ubi uno die ferūt uitē & florere & uuā maturescere. ❡Antris suis, propriis speluncis. Antra nanq; montium pcipueq; Helicōis nymphis sunt dicata Antrū aūt illud in quo Bacch⁹ fertur educatus Dithyrites uocaт. Vn̄ & Bacch⁹ Dithyrābus fuit appellatus eo qđ δύοθυρας hoc ē duas Ianuas antrum habuerit, ut qdam e græcis narrant. ❡Dūq; ea per terras. Narraturus Tiresiæ mutationē in fœminā primū, deinde rursus in marem, quædā interserit, quibus fabulæ eleganter cōnectunt: ❡Bis geniti bacchi. primū nāq; ex utero semeles. deinde ex fœmore Iouis natus est bacchus. Vn̄ etiā dythyrābus ē dictus, qa διαδυοθυρων hoc est p duas Ianuas. ut dixim⁹ exiuit. & per uterū Semeles & p fœmur iouis. ❡Nectare, uino suaui. Est. n. nectar deorū potio suauissima. ❡Cum uacua iunone, ociosa & ira carente. ❡Docti Tiresiæ periti illius q̄stionis. Tiresias. n. Thebanus Eueris fili⁹ & idcirco Euerides a Callimacho & Theocrito dict⁹ cū forte duos angues coeuntes, uirga pcussisset, in fœminā fuit cōuersus: ac septē ānos i eo sexu durasse fertur. Rursusq; cum eosdem serpentes uerberasset, in pristinū sexum reuersus est. Quod quidem nequis oino fabulosum putet, legat & Plinium in. vii. natu. histo. & Diuum Augustinum de cōiugiis ueteris ac nouæ legis, qui asserunt quibusdā id accidisse. Cæterꝝ tiresias ab ioue iunoneq; cōtēdentibus utrius maior in coitu uoluptas sit maris an fœminæ, iudex electus maiorē esse fœminæ uoluptatē affirmauit. Qua snia iuno irata. illum obcæcauit. Iupiter uero p oculis adeptis ei futuroꝝ pſciam concessit. ❡Mirabile dictu, subaudiaт. est autem parenthesis qua significaт uix id credi posse. ❡Vt auctoris sortem. naturam & sexum. auctoris effectoris uestræ plagæ. ❡Genitiua. natiua. q̄ in natiuitate habuit Tiresias. Mas aūt natus est.

Duo fulminū genera

Fœmora

Bacchi origo

Ino

Dionysus

Nysa

Antrum

Tiresias in fœminam

Dithyrābus

Nectar

Auctor

Genitiua

Arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
Dicta iouis firmat. grauius saturnia iusto,
Nec pro materia fertur doluisse: suiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater oipotens, neq; enim licet irrita cuiq̃
Facta dei fecisse deo: pro lumine adempto
Scire futura dedit, pœnamq; leuauit honore.
Ille per aonias fama celeberrimus urbes
Irreprensa dabat populo responsa petenti.

Prima fidem, uocisq; datæ temptamina sumpsit
Cærula liriope: quam quondam flumine curuo
Implicuit, clausæq; suis cephisus in undis
Vim tulit. enixa est utero pulcherrima pleno
Infantem nymphe, iam tunc qui posset amari.
Narcissumq; uocat, de quo consultus: an esset
Tempora maturæ uisurus longa senectæ,
Fatidicus uates: si se nō nouerit inquit.
Vana diu uisa est uox auguris. exitus illam
Resq; probat: letiq; genus nouitasq; furoris.
Nam quater ad quinos unum cephisius annos
Addiderat, poteratq; puer iuuenisq; uideri.
Multi illum iuuenes. multæ cupiere puellæ.
Sed fuit in tenera tam dura superbia forma.
Nulli illum iuuenes. nullæ tetigere puellæ.
Aspicit hunc trepidos agitantē in retia ceruos
Vocalis nymphe, quæ nec reticere loquenti,
Nec prior ipsa loqui didicit resonabilis echo.
Corpus adhuc echo. nō uox erat, & tamen usum
Garrula nō alium q̃ nunc habet oris, habebat.
Reddere de multis ut uerba nouissima posset.
Fecerat hoc iuno. quia cum deprendere posset.
Sub ioue sæpe suo nymphas in monte iacentes,
Illa deam longo prudens sermone tenebat,
Dum fugerent nymphæ, postq̃ saturnia sensit,
Huius ait linguæ, qua sum delusa, potestas
Parua tibi dabitur, uocisq; breuissimus usus.

¶ Arbiter. iudex. ¶ Nec pro materia, nec secūdū materiæ ac rei qualitatē. Res. n. iocosa erat. Ideoq; iuno Tiresiæ sentētiā ægre ferre non debebat. Sui iudicis lu. Tiresiæ iudicis electi oculos. ¶ Aeterna no. Perpetua cæcitate. Sic quidem Ouidi. Callimachus uero Tiresiam excæcatū fuisse ait eo quod palladem undā in balneis uiderit. ¶ Neq;. n. li. Parenthesis ē causam continens quare iupiter Tiresiæ oculos nō restituerit. Non. n. inquit licet cuiq̃ deo alterius dei quamlibet parui facta rescindere. ¶ Leuauit. leuem fecit. ¶ Ille per aonias. Bœotias. Aonia enim pars est Bœotiæ montana ab Aone rege cognominata. Hæc autem inseruntur, ut commodius fabulæ coniungantur. ¶ Irreprensa. uera quæ nihil poterant reprendi. ¶ Vocisq; datæ. concessæ artis uaticinandi. ¶ Temptamina. experimenta. ¶ Cerula liriope. Narcissi in florem eiusdem nominis mutationē referre incipit poeta. Nam liriope nympha Oceani ac Tethyos filia a Cephiso fluuio cōpressa Narcissum peperit, quem Tiresias consultus a matre, ad maturam senectutem peruenturum, si se non nosset. predixit. Id uero cū ambiguum uideretur, exitu tandem fuit comprobatum. Narcissus enī omnium formosissim⁹ adolescens. cum omnes sperneret amantes, seq; ipse in fonte uidisset, ita sui ipsius exarsit amore, ut paulatim fuerit consumptus. Eius uero cadauer cum nymphæ rogo imponere uellent ipsum in florem cōmutatum animaduertunt, quem a iuuenis nomine narcissum uocarunt. Cephisus, ut diximus fluui⁹ est Bœotiæ adiacēs paludi, quæ ab ipso Cephisis appellatur hoc autem loco pro deo fluminis ipsius accipitur. ¶ Nymphe, cum i sit nominatiui casus sine diphthongo scribatur. ¶ Iam tum. ab infantia usq; maximā præ se ferebat pulchritudinē Narcissus. ¶ Si nō nouerit. hoc est si nunq̃ suam pulchritudinem cognouerit. ¶ Vana diu. Stulta & falsa. ¶ Nam quater ad quinos. hoc ē unū & uiginti annos natus erat. ¶ Puer. propter pulchritudinem. ¶ Iuuenis propter magnitudinē. Erat. n. magn⁹ & formosissimus, quæ qdem rara est felicitas. ¶ Aspicit hunc fabulā interponit de echo nympha cōpositam, cui primū hoc ira Iunonis euenit, ut ultimas tm̄ de uocibus auditis referret. deinde cum a Narcisso cuius amore ardebat, spreta esset, in lapidem ita fuit conuersa, ut uox sine corpe remāserit in mōtib⁹ ultima uerborum auditorum repetēs, ¶ Resonabilis echo. uerbum de uerbo expressit. Nam. Echo dici potest resonantia. ¶ Corpus adhuc echo. Nondum inquit corpus echus in lapidem erat commutatum Nunc enim sola uox sentitur. ¶ Et tamen usum. Quamuis inquit echo nympha esset corpore predita, alium tamē usum linguæ quā nunc habeat, non habebat. Nam ultimas solum uoces referebat. ¶ Fecerat hoc Iuno. Vnde id incommodi habuerit echo ut nouissima solum uerba referret, exponit poeta. Iuno igit̃ fuit in cā uidēs se sæpius illi⁹ nugis delusam esse ac impeditā: ne iouē cū nymphis coetūem deprehenderet. ¶ Sub ioue suo iacentes, cum ioue marito suo coeuntes. ¶ Postq̃ saturnia sensit. Quod subauditur. Sic enim in soluta oratione loquimur. Quod postea quã iuno saturni filia sensit & cognouit.

Aonia

Liriope

Narcissus

Cephisus

Echo uocem

Req; minas firmat. tamen hæc in fine loquẽdi
Ingeminat uoces, auditaq; uerba reportat.
Ergo ubi narcissum per deuia rura uagãtem
Vidit & incaluit, sequitur uestigia furtim.
Quoq; magis sequitur, flãma propiore calescit.
Nõ aliter q̃ cum summis circũdita tædis
Admotas rapiunt uiuacia sulfura flãmas.
O quotiẽs uoluit blandis accedere dictis,
Et molles adhibere preces. natura repugnat.
Nec finit incipiat. sed quod finit illa parata est
Expectare sonos: ad quos sua uerba remittat.
Forte puer comitum seductus ab agmine fido
Dixerat. hic quis adest? & adest respõderat echo.
Hic stupet, atq; aciem partes dimisit in omnes.
Voce ueni magna clamat. uocat illa uocantem.
Respicit, & rursus nullo ueniẽte, quid inquit
Me fugis? & totidem quot dixit uerba recepit.
Perstat: & alternæ deceptus imagine uocis
Huc coeamus ait, nulliq; libẽtius unq̃
Responsura sono, coeamus rettulit echo.
Et uerbis fauet ipsa suis, egressaq; silua
Ibat: ut iniiceret sperato brachia collo.
Ille fugit, fugiensq; manus cõplexibus aufert.
Ante ait emoriar, q̃ sit tibi copia nostri.
Rettulit illa nihil nisi sit tibi copia nostri.
Spreta latet siluis, pudibũdaq; frondibus ora
Protegit. & solis ex illo uiuit in antris.
Sed tamen hæret amor crescitq; dolore repulsæ.
Et tenuãt uigiles corpus miserabile curæ.
Adducitq; cutem macies, & in aera succus
Corporis omnis abit, uox tãtũ atq; ossa supersunt.
Vox manet. ossa ferũt lapidis traxisse figurã.
Inde latet siluis. nulloq; in mõte uidetur,
Omnibus auditur. sonus est qui uiuit in illa.
Si hãc. sic alias undis aut mõtibus ortas
Luserat hic nymphas. sic cœtus ante uiriles.
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens
Sic amet ipse licet. sic nõ potiatur amato.
Dixerat. assensit precibus rhamnusia iustis.
Fons erat illimis nitidis argẽteus undis.
Quem neq; pastores, neq; pastæ mõte capellæ
Contigerãt, aliud ue pecus. quẽ nulla uolucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.

¶ Reque minas fir. Re ipsa & effectu minas exequitur. ¶ Reportat. Repetit & refert. ¶ Per deuia rura. per inuias siluas. ¶ Incaluit. Amore illius capta fuit. Amore nanq; incalescere aliquem, ut inflammari & ardere dicimus. ¶ Circumlita. Circumpolita. Est autem periphrasis Sulfuratorum lignorum. ¶ Viuacia sulfura, que difficulter corrumpunt. Hac autem similitudine ostẽdit echo quo propinquior Narcisso erat eo magis amore inflãmatam esse. ¶ O quotiens uoluit. Hac interiectione significat uehementia amoris, quo echo Narcissum prosequebatur. ¶ Accedere. adire. ¶ Blandis dictis. Verbis blãditiarum plenis, quib' amatores uti consueuerunt. ¶ Molles preces. Ab effectu preces dicuntur molles, quod illis hoĩes mites mansueti q; redduntur. ¶ Natura repugnant. Neq; n. prior loqui poterat sic uolente Iunone. sed ultima tantum uerba referebat. ¶ Nec finit incipiat. hoc est illam incipere nõ permittit. ¶ Seductus. separatus. alias deceptus. ¶ Comitum ab agmine fido. Hypallage est. Ab agmine. n. & turba fidorum comitũ narcissum intelligimus recessisse. ¶ Aciem. oculorum sub audiamus. ¶ Recepit. Accepit, audiuit. ¶ Alternæ uocis. Alternatim emissæ primũ a narcisso deinde ab echo. ¶ Huc coeamus. Conueniam' huc in hunc locum. Sed echo eãdẽ quidẽ uocem refert: sed non eandem significationem. Coire nã q; & conuenire & concũbere significat, qua in significatiõe ab echo fuit repetitũ, ut aperte que sequunt ostendunt. ¶ Et uerbis fauet ipsa suis, hoc est sua uerba re ipsa comprobat & confirmat. ¶ Quã sit tibi copia nostri, q̃ me potiri possis & in tua potestate habere. ¶ Protegit. Occultat. Alibi defendit. ¶ Solis i antris. desertis speluncis. ¶ Heret. Remãet. ¶ Tenuant. extenuant & macilentum reddunt. ¶ Vigiles curæ. ab effectu, quod homines dormire non sinãt. ¶ Adducit, contrahit. diminuit. ¶ Omnis succus. Totus sanguis. ¶ Supesunt. Restãt. ¶ Ossa ferũt lapidis traxisse figurã. Id est Ossa feruntur in lapides fuisse conuersa. ¶ Inde latet siluis, ex eo inquit tẽpore quo ossa i lapides fuerunt commutata, sic latet i siluis echo ut ab omnibus quidem audiatur, sed a nullo uideatur. ¶ Sonus est qui uiuit in illa. Scite dixit. nã echo. nihil aliud est q̃ sonus, a quo etiam deducta est. Nã Echo. ἀπὸ τοῦ ἦχον qui est sonus deriuatur. ¶ Luserat. illuserat. ¶ Sic cœtus ante uiriles. sic inquit ante dum esset puer multos uiros eius amore captos illuserat Narcissus. ¶ Inde. Ex illa narcissi supbia. ¶ Aliqs despectus. Quidã cõtemptus. ¶ Sic amet ipse licet. Vtinã inqt ipse narcissus sic amare possit: ut nunq̃ amato potiatur. ¶ Rhãnusia. Nemesis. Rhamnusia a rhamnũ te pago & regione atticæ, ubi celeberrimo templo colebatur dicta, que aduersus superbos maxime inexorabilis eẽ narratur, cuius quidem statuæ capiti corona imposita erat ut scribit Pausanias: in q̃ & cerui & fortunæ pua insignia cõtinebantur. ¶ In manuũ altera ramus fraxineus. in dextera phiala in qua æthiopes effĩcti. erãt. Statua autem illa quæ magnitudine & pulchritudine pfecta cum Phidiæ opibus cõtendebat, non minus Rhãnis censebat, q̃ Marathon plio cõtra Persas cõmisso. Sic autẽ Nemesis Rhãnusia dicta est, ut diana ephesia. Ven' cytherea. Nemesin uero oceani & thetyos filiã fuisse Pausanias scribit. Huius deæ simulachrũ i capitolio qdẽ erat ut scribit Plini', quis nomẽ latinũ nõ sit. ¶ Fõs erat illimis. Fõtẽ amœnissimũ describit poeta. ¶ Illimis. Sine limo. ¶ Argenteus. Vt argentum nitidus & splendidus.

Incalescere
Coire
Echo
Rhãnusia
Illimis

¶ Gramẽ

Gramen erat circa,quod proximus humor alebat:
Siluaq; sole locum passura tepescere nullo.
Hic puer & studio uenandi lassus & æstu
Procubuit,faciemq; loci fontemq; secutus.
Dũq; sitim sedare cupit,sitis altera creuit.
Dũq; bibit,uisæ correptus imagine formæ
Spẽ sine corpore amat.corpus putat esse qđ umbra est.
Ac stupet ipse sibi uultuq; immotus eodem
Hæret,ut e pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum ceu lumina sidus,
Et dignos baccho digitos,& apolline crines,
Impubesq; genas:& eburnea colla,decusq;
Oris,& in niueo mixtum candore ruborem.
Cunctaq; miratur,quibus est mirabilis ipse.
Se cupit imprudens.& qui probat ipse probatur
Dũq; petit petitur.pariterq; accendit,& ardet.
Irrita fallaci quotiens dedit oscula fonti?
In medias quotiens uisum captantia collum
Brachia mersit aquas,nec se deprehendit in illis.
Quid uideat nescit.sed quod uidet uritur illo,
Atq; oculos idem qui decipit:incitat error.
Credule quid frustra simulacra fugacia captas?
Quod petis est nusq̃.quod amas,auertere perdes.
Ista repercussæ,quã cernis.imaginis umbra est.
Nil habet ista sui.tecum uenitq; manetq;.
Tecum discedet:si tu discedere possis.
Non illum cereris,non illum cura quietis
Abstrahere inde potest.sed opaca fusus in herba
Spectat inexpleto mendacem lumine formam
Perq; oculos perit ille suos, paulumq; leuatus
Ad circũstantes tendens sua brachia siluas
Ecquis Io siluæ crudelius inquit amauit?
Scitis,enim,& multis latebra opportuna fuistis.
Ecquem:cum uestræ tot agantur sæcula uitæ,
Qui sic tabuerit,longo meministis in æuo?
Et placet.& uideo.sed quod uideoq; placetq;,
Non tamen inuenio.tantus tenet error amantem.
Quoq; magis doleam,non nos mare separat ingens.
Nec uia.nec montes,nec clausis mœnia portis.
Exigua prohibemur aqua.cupit ipse teneri
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis:
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi.minimum est qđ amãtibus obstat.

¶ Gramen.Herba.¶ Siluaq; sole locum passura.Silua inquit adeo densa fonti imminebat,ut solis radii nequaq̃ ad fontem penetrare possent.¶ Sole nullo,nullo solis calor.¶ Et æstu.solis feruore.¶ Procubuit.In faciem iacuit,id quod lassi in herbosis locis facere solent.¶ Faciem loci.amœnissimum loci situm.¶ Sitis altera,cupiditas altera hoc est amor. Nihil eni aliud est amor quã cupiditas potiundi re amata.¶ Dunq; bibit.Quæ pro quia accipienda uidetur,ut exponat.Quia dum bibit.¶ Spem sine corpore amat.Hoc minus recte dictum eẽ uidetur.Omnis enim spes ẽ sine corpore.Spes autẽ autem pro specie & umbra posita esse uidetur, sed forsitã hũc locũ poeta si licuisset:erat emendaturus.Verum sic quoq; defendi potest.Sperabat enim se eo potiturũ, quod tangi non potest.¶ Ac stupet ipse sibi.Sua ipsius pulchritudine stupet Narcissus.¶ Signũ.statua.¶ Pario marmore.Paros insula est ægei candidissimo marmore nobilis.¶ Spectat humi positus. Narcissi singula membra describit, quo melius ipsius pulchritudinẽ ostendat.Ordo est autem,spectat lumina & oculos ceu geminũ sidus, qua similidine pulcherrimos narcisso oculos fuisse poeta demonstrat.¶ Impubes genas.Imberbes ac sine ulla prorsus languine.¶ Eburnea colla,candida sicut eburnea uiderẽtur.¶ Pariterq; accendit & ardet,hoc est una & urit & uritur.In hac uero descriptiõe ualde poeta lasciuit.¶ Irrita oscula.uana.Nihil.n.præter aquã tãgebat.¶ Captãtia.captare & cõprendere conantia.Neq;.n.captabãt.¶ Incitat.stimulat ad amandum.¶ Credule quid frustra.Miseratione quadam poeta motus uidetur conuertere sermonem ad Narcissum.Credulus autem dr̃ qui facile & nimium credit.¶ Simulacra fugacia.Imaginem fugientẽ.¶ Quod petis ẽ nusq̃. Ac si diceret,nihil est id quod cupis.Secundum autem eorum loquitur opinionem qui corporea solum esse putãt.¶ Quod amas auertere perdes,hoc est,auerte a fonte uultum tuum quem amas & ipum statim amittes.Est.n.imperatiui modi auertere,Admonere.n.eum uidetur ut uultum auertat,sic quæ cognoscet se umbram amare.¶ Repcussæ.Ab aqua remissæ.¶ Nil habet ista sui.Ista inquit imago quã cernis nil habet proprii, sed tota a te pẽdet.¶ Cereris.cibi.¶ Quietis.sõni.¶ Opaca herba.Vmbrosa.¶ Inexpleto lumine.Oculis qui non poterant satiari.¶ Mendacẽ formam.Falsam adolescentis figuram.¶ Ecqs Io siluæ.Exclamatio est cum interrogatione hominis uehementer affecti.Est autẽ sola dictio ecquis & per c scribitur non per t ut fere in exemplaribus est deprauatũ.Io uero dolentis hoc loco ẽ interiectio.alibi bacchantis & gaudentis.¶ Scitis enim.Parenthesis est qua ostendit Narcissus se merito siluas rogare an aliquẽ sic tabescere uiderit.¶ Et mul.lat.oppor.fuistis,hoc ẽ.Multis amantibus latebras p̃buistis,ut cõmode suis amorib⁹ frui possent.¶ Opportuna.Cõmoda.Ecquẽ cũ uestræ.Ordo est.Ecquẽ meministis in longo æuo qui sic tabuerit & paulatim cõsumptus sit.¶ Tot sæcula.Siluæ.n.multa sæcula uiuũt.Sæculũ ãt centũ annoꝝ spaciũ dr̃.¶ Tabuerit.Paulatim cõsumptus sit.Tabescere nãq; est paulatim deficer̃ & absumi.A tabe ãt deriuat̃ q̃ humoꝝ corruptio est qua corpora ad extremã maciẽ deducũtur.¶ Tant⁹ tenet error amantẽ.Acclamatio est qua se in maxima miseria constitutũ esse oñdit Narcissus,cũ quẽ amat, iuenire nõ possit.¶ Nec mœnia.Mœnia a muniendo dñr & ea sunt proprie,q̃ urbẽ cingũt q̃quã & priuata ædificia significent.¶ Teneri.Amplecti.¶ Resupio ore.Sursum uerso ore.

Amor
Paros
Credul⁹
Ecquis
Opportunam
Sæculũ
Tabescere
Mœnia

Quiſquis es huc exi.quid me puer unice fallis,
Quo ue petitus abis?certe nec forma nec ætas
Eſt mea q̃ fugias.& amarunt me quoq; nymphæ
Spem mihi neſcio quã uultu promitis amico,
Cumq; ego porrexi tibi brachia,porrigis ultro.
Cum riſi:arrides.lachrimas quoq; ſæpe notaui
Me lachrimante tuas.nutu quoq; ſigna remittis,
Et quantum motu formoſi ſuſpicor oris,
Verba refers aures non peruenientia noſtras.
Iſte ego ſum.ſenſi.nec me mea fallit imago.
Vror amore mei flammas moueoq; feroq;.
Quid faciam?roget?an ne rogem?qd deinde negabo?
Quod cupio mecum eſt, inopem me copia fecit.
O utinam a noſtro ſecedere corpore poſſem.
Votũ in amantẽ nouũ eſt,uellem qd amamus abeſſet.
Iamq; dolor uires adimit,nec tempora uitæ
Longa meæ ſuperant:primoq; extinguor.in æuo.
Nec mihi mors grauis eſt poſituro morte dolores
Hic qui diligitur,uellem diuturnior eſſet.
Nunc duo concordes anima moriemur in una.
Dixit & ad faciem rediit male ſanus eandem,
Et lachrimis turbauit aquas,obſcuraq; moto
Reddita forma lacu eſt:quam cum uidiſſet abire
Quo refugis.remane,nec me crudelis amantem
Deſere clamauit,liceat quod tangere non eſt,
Aſpicere,& miſero præbere alimenta furori.
Dũq; dolet,ſummo ueſtem diduxit ab ore,
Nudaq; marmoreis percuſſit pectora palmis.
Pectora traxerunt tenuem percuſſa ruborem,
Non aliter q̃ poma ſolent.quæ candida parte,
Parte rubent,aut ut uariis ſolet uua racemis
Ducere purpureum nondum matura colorem.
Quæ ſimul aſpexit liquefacta rurſus in unda,
Non tulit ulterius.ſed ut intabeſcere flauæ
Igne leui ceræ matutinæq; pruinæ
Sole tepente ſolent,ſic attenuatus amore
Liquitur, & tecto paulatim carpitur igni.
Et neq; iam color eſt mixto candere rubori,
Nec uigor,& uires & quæ modo uiſa placebant,
Nec corpus remanet,quon dã quod amauerat echo,
Quæ tamen ut uidit,q̃uis irata memorq;
Indoluit,quotieſq; puer miſerabilis heu heu
Dixerat,hæc reſonis iterabat uocibus heu heu.
Cũq; ſuos manibus percuſſerat ille lacertos,
Hæc quoq; reddebat ſonitum plangoris eundem.
Vltima uox ſolitam fuit hæc ſpectantis in undam.
Heu fruſtra dilecte puer.totidemq; remiſit
Verba locus,dictoq; uale,uale inquit & echo.

¶Puer unice. Singularis. Neminem enim aliũ tãta pulchritudine præditum eẽ putabat. ¶Petitus.expetitus.exoptatus. ¶Fugias.faſtidias. ¶Aſperneris.renuas. ¶Feroq;.Patior & tolero. ¶Inopem me copia fecit. Stulte dictum eſſe uidetur,oximoron autẽ a græcis uocatur, quod q̃uis fatuum uideat,acutus tamẽ ineſt ſenſus, copia enim Inopem fecit Narciſſum, qua quod i ſe ipõ erat potiri & frui non poterat. ¶Votum nouum. Cupiditas noua & inuſitata, ut qđ qs amat, longe abs ſe cupiat abeſſe. ¶Superant.ſuperſunt,reſtãt. ¶Primo in æuo.In prima ætatis meæ parte. Adoleſcens enim adhuc erat Narciſſus. ¶Nec mihi mors grauis eſt. Nec mihi inquit moleſta ẽ mors, qppe quæ meis doloribus finem ſit impoſitura. ¶Diuturnior eſſet. Diutius uiueret. Nunc duo concordes.unanimes. ¶Ad eandem faciẽ. Ad eandem imaginem. Facies enim interdum pro totius corporis forma, interdum pro imagine ponitur. ¶Male ſanus. Inſan⁹ & demẽs. ¶Moto lacu. Turbato fonte. Lacus enim dicitur etiã fontium receptaculum. Lacus quoque uas eſt in quo uuæ calcantur Tibullus. Et pleno piguia muſta lacu. ¶Liceat qđ tangere non eſt. Aſpicere.hoc eſt.permitte me aſpicere id quod tangere impoſſibile eſt. Nam hoc uerbum eſt cum infinito iunctum: ſignificat poſſibile eſt. ¶Miſero furori.ab effectu miſer dicitur furor quod miſeros homies faciat, qui illo uexantur. Miſeri autem ſunt qui amãt, ut Plautus quoq; in Aſinaria teſtatur. ¶Diduxit.diuiſit. ¶Ab ore ſũmo. Sic qdem legit. Sed ab ora ſum ma forſitan ab Ouidio fuit ſcriptũ, ut a ſuperiore extremitate ueſtem fuiſſe diductam intelligamus. Nã ora uniuſcuiuſq; rei nõ ſolum terrarum extremitas appellat. ¶Marmoreis palmis. Manibus ut pariũ marmor candidis. ¶Traxerunt. Conceperunt. ¶Tenuem ruborem.exiguum. Duplici autem ſimilitudine qualis eſſet rubor ille oſtendit. ¶Liquefacta in unda. In liquida aqua. ¶Non tulit ulterius. Dolorem ulterius ferre non potuit. ¶Intabeſcere. Paulatim lique fieri & abſumi. ¶Matutinæ pruinæ. Pruia ros eſt congelatus. ¶Attenuatus.extenuatus.macer factus. ¶Liquitur, liqueſcit ac paulatim cõſumitur. ¶Et tecto carpitur igni. Occulto amore cruciatur. Tale eſt illud Virgilianum. Et cæco carpitur igni. ¶Et uires.non aduerbium ſubaudiatur, ut intelligamus & uires non remanent. Eſt enim hypozeugma. ¶Quamuis irata memorq;. Se a Narciſſo fuiſſe ſpretam. Eſt autẽ ordo. Quæ tamen indoluit ut uidit,quãuis irata eſſet. ¶Miſerabilis. Miſerandus ac miſericordia dignus. ¶Plangoris.percuſſiõis. ¶Locus. Echo q̃ in illo erat loco. Continens enim Pro contento per metonymiam poſitum eſt.

Votum

Facies

Lacus

Eſſe

Pru

Miſerabilis

¶Summiſit.

¶Summisit. Deposuit. ¶ Planxere sorores Naiades. Fleuere nymphæ fontium & fluminū quæ sorores uidentur esse. Naiades.n.fontium ac fluuiorum nymphæ dicuntur ἀπὸ τοῦ νάειν. hoc est fluendo. ¶ Et sectos fratri imposuere capillos. Id enim in luctu mulieres facere solebant. ¶ Feretrum. capulum quo cadauera efferuntur. ¶ Quassasq; faces. scissas. faces nāq; cadaueribus pferebantur. ¶ Croceum florē. Narcissum florem colorib⁹ depingit. Nam croceus cū sit foliis candidis cingitur. Est autem idē cū lilio ut ait Theophrastus in libro de plantis. ¶ Cognita res. Expositurus quemadmodum Tyrrheni quidam nautæ bacchum contemnētes in delphinos mutati fuerīt, & alia quædā & Penthei regis thebarum impietatē & cædē narrat, ut fabulæ melius cō iungantur. ¶ Per achæides urbes. Achaicas. Est .n. forma patronymica pro possessiua. Achæia regio est græciæ pelopōneso contermina. Secunda uero huius nominis syllaba cū diphthongo æ est scribēda. ¶ Echionides pentheus. Pentheus Echionis & agaues fuit filius, qui dum Bacchum contemneret, eiusq; sacra in Citherōe spectaret, a mr̄e aliisq; bacchis putantibus ipsum esse aprum, fuit dilaceratus. Pētheus autem ἀπὸ τοῦ πένθους. hoc est a luctu fuit cognominatus. ¶ Verba psaga. Quæ futura significabāt. ¶ Cladem lucis adempte. cæcitatem. ¶ Obiicit. Exprobrat. ¶ Quam non procul auguror eē. hoc est. Quam puto atq; uaticinor prope esse. ¶ Nouus liber. Innuit poeta alium quoq; bacchum ueterem & antiquū fuisse. Nam ut scribit Diodorus. Quidam unum dūtaxat. alii tres Dionysos & bacchos fuisse putarunt sua cuiq; gesta attribuentes, ac primū Indum fuisse aiunt qui cum exercitu orbem peragrans & uitem plantare & ex uua Vinum torculari exprimere omnium primus mortales docuit, pluraq; alia ad usum hominum excogitata effecerunt, ut pro deo coleretur. Secūdum ex Ioue & proserpina, uel ut alii sentiunt ex cerere genitum ferunt, qui primus boues ad arandum iunxisse narratur, quā ob rem illius statuis cornua apponebant. Tertium ex Ioue & semele cadmi filia natum aiunt, qui specie decorus inter mulierum choreas summa cum uoluptate nutritus fuit atq; educatus. Fœminaꝝ deinde. quas Thyrsis amauit, exercitu cōgregato orbem terrarum peragrauit eos, qui pie iusteq; uiuerent, sacra mysteriaq; docens. Festos præterea ubiq; dies publice celebrari, choreasq; agi & musicam exerceri artem instituit. Postremo sedatis inter oēs nationes urbesq; dissordiis bellisq; ubiq; sublatis pacē oibus largit⁹ est. Quosdā uero ob supbiā impietatēq; ipm cōtēnentes iactantesq; bacchas ppter incōtinentiā & libidinē ab ipso circū duci. Cærimonias uero ac mysteria ad corruptelā externaꝝ mulieꝝ adinuenta, merita pœna affecit quoꝝ in primis fuit Pētheus. Hæc & multo plura Diodo. de baccho. Oui. uero q̄ ab aliis duobus quoq; gesta fuere baccho soli Iouis & semeles filio attribuer ur̄. ¶ Matris so. Ino & Autonoen. Hæ nāq; una cū agaue matre pētheū dilacerarūt. ¶ Perturbat. Interpellat. Impedit, ne plura loquat̄. ¶ Agunt. peragunt, pficiunt. ¶ Liber adest, bacchus aduenit, q idcirco liber dr̄, qd curis mēte liberet meꝝ. Origia aūt & bacchi sacra tā elegāter describit, ut facile ab hoib⁹ pcipi possint. ¶ Festis ulu. clamoribus. Qui.n. bacchi sacra celebrabāt in furorem acti tympanoꝝ turbarumq; strepitu, ita clamabant ut ululare uiderent. ¶ Ignota ad sacra, qbus alias nūq̄ interfuerāt. ¶ Quis fu. ang. Hac orone Pētheus conat̄ deterrere Thebāos a sacrificiis bacchi celebrādis. Idcirco aūt eos & anguigenas & plē mauortiā uocat qd a Draconis dētibus: q in tutela martis erat: originē ducāt. Per qd qdē signat eos nullū cū mollibus uiris uino ac libidini deditis cōmerciū hr̄e debere. ¶ Attollit. aufert. ¶ Aerane tm̄. Aerea uasa. ¶ Aere repulsa. sæpius ferreis bacculis pcussa. ¶ Et adū. Aut cū ppositio subaudiat̄ aut p genitiuo abltūs ē positus. ¶ Et ma. frau. Magicæ artes dr̄r, q carminibus ac ueneficiis mentes hoīum puertūt, efficiūtq;, ut eē uideant̄, q nō sunt. A magis aūt q lingua psaꝝ sapiētes dr̄r sunt deriuatæ. Zoroastres uero ipe primus magicæ uanitatis iuētor, fuisse dr̄. ¶ Stri ctis te. Nudis ensibus. ¶ Agmina. Acies, exercitus. ¶ Terruerit āt subaudiat̄, est aūt a maiori ad minus argumentū.

Ille caput uiridi fessum summisit in herba,
Lumina mors clausit domini mirantia formam.
Tum quoq; se, postq̄ est inferna sede receptus,
In stygia spectabat aqua planxere sorores
Naiades, & sectos fratri imposuere capillos.
Planxerunt dryades. plangentibus assonat echo.
Iamq; rogum quassasq; faces feretrumq; parabant.
Nusq̄ corpus erat. croceum pro corpore florem
Inueniunt foliis medium cingentibus albis.
Cognita res uatis meritam per achæides urbes
Attulerat famam: nomenq; erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex oibus unus
Contemptor superum Pentheus: præsagaq; ridet
Verba senis, tenebrasq; & cladem lucis ademptæ
Obiicit ille mouens albentia tempora canis
Quam felix esses, si tu quoq; luminis huius
Orbus ait fieres, nec bacchica sacra uideres,
Nāq; dies aderit, quā non procul auguror esse,
Qua nouus huc ueniet proles semeleia liber,
Quem nisi templorum fueris dignatus honore
Mille lacer spargere locis, & sanguine siluas
Fœdabis, matremq; tuam matrisq; sorores,
Et ueniet. neq; enim dignabere numen honore.
Meq; sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem perturbat echione natus.
Dicta fides sequitur, responsaq; uatis aguntur.
Liber adest, festisq; fremunt ululatibus agri.
Turba ruit mixtæq; uiris matresq; nurusq;,
Vulgusq; & proceres ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles mauortia uestras
Attollit mentes? pentheus ait. æranæ tantum
Aere repulsa ualent & adunco tibia cornu
Et magicæ fraudes, ut quos non bellicus ensis.
Non tuba terruerit. non strictis agmina telis:
Fœmineæ uoces, & mota insania uino

iades
retrū
arcis/ m in rem
chæia
ētheus
acchi es
Liber
Magicæ artes
Zoroastres

Obſcœniq; greges: & inania tympana uincant?
Vos ne ſenes mirer? qui longa per æquora uecti
A tyro hac profugos poſuiſtis ſede penates,
Nunc ſiniris ſine marte capi? uos ne acrior ætas
O iuuenes propiorq; meæ: quos arma tenere,
Non thyrſos, galeaq; tegi. non fronde decebat?
Eſte precor memores, qua ſitis ſtirpe creati.
Illiuſq; animos, qui multos perdidit unus,
Sumite ſerpentis. pro fontibus ille lacuq;
Interiit. at uos pro fama uincite ueſtra.
Ille dedit leto fortes. uos uincite molles.
Et patrium retinere decus. ſi fata uetabunt
Stare diu thebas, utinam tormenta uiriq;
Mœnia diruerent. ignis ferrumq; ſonaret.
Eſſemus miſeri ſine crimine, ſorſq; querenda
Non cælanda foret, lachrimæq; pudore carerent.
At nunc a puero thebæ capientur inermi:
Quem neq; bella iuuant, nec tela, nec uſus equorum.
Sed madidus mirrha crinis: molleſq; coronæ,
Purpuræq;, & pictis intextum ueſtibus aurum.
Quem quidē ego actutum. modo uos aſſiſtite, cogam
Aſſumptumq; patrem commentaq; ſacra fateri.
An ſatis acriſio eſt animi contemnere uanum
Numen? & argolicas uenienti claudere portas?
Penthea terrebit cum totis aduena thebis?
Ite citi famulis hoc imperat ite, ducemq;
Attrahite huc uinctum. iuſſis mora ſegnis abeſto.
Hunc auus. hunc athamas. hunc cætera turba ſuoꝝ
Corripiunt dictis: fruſtraq; inhibere laborant.
Acrior admonitu eſt, irritaturq; retenta
Et creſcit rabies: moderaminaq; ipſa nocebant.
Sic ego torrentem. qua nil obſtabat eunti,
Lenius & modico ſtrepitu decurrere uidi.
At quacunq; trabes obſtructaq; ſaxa tenebant:
Spumeus & feruens & ab obice ſæuior ibat
Ecce cruentati redeunt: & bacchus ubi eſſet.
Quærenti domino, bacchum uidiſſe negarunt.
Hunc dixere tamen comitem famulumq; ſacrorum
Cepimus, & tradunt manibus poſt terga ligatis,
Sacra dei quondam tyrrhena gente ſecutum.
Aſpicit hunc pentheus oculis, quos ira tremendos.
Fecerat, & q̃q̃ uix pœnæ tempora differt:
O petiture tuaq; aliis documenta dature
Morte ait. ede tuum nomen: nomenq; parentum,
Et patriam, moriſq; noui cur ſacra frequentes.

Obſcœniq; greges, turpis ac libidine corrupta multitudo. Et inania .tym. uin. Tympanum iſtr̄m ex pellibꝰ cōfectū, quo bacchæ i ſacris bacchi utebant̄. Dictū ē aūt

Tympanum

tympanū παρὰ τὸ τύπτω qđ ē ꝑcutio m lr̄æ additiōe. Vos ne ſe. mi. Sermonē cōuertit ad ſocios cadmi q una cū ipo phœniciā pr̄iāq; relinq̄ntes tādē p uaria ꝑicula i bœotiā ꝑuenerūt. A tyro. Tyros iſula ē phœniciæ adiacēs a Tyro phœnicis filio dc̄tā. Eſt ēt tyros laconiæ urbs & iſula in mari rubro. Eſt ꝑterea urbs Indiæ Tyros atq; Lydiæ. Vos ne ac. æt. Sēſus ē uoſne mirer o iuuenes, quoꝝ ætatē robuſtiorē magis decet arma q̃ thyrſos tener̄. Eſt āt ordo. Voſne mirer o iuuenes: quoꝝ acriorē ætatē ꝓpiorēq; meæ decebat tenere arma. Non thyr. Thyrſi haſtæ erāt pāpinis ornatæ q̃s bacchi ſacerdotes geſtabāt. Vn̄ ēt bacchꝰ thyrſiger uocat̄. Seneca i Medea. cādida Thyrſigeri ꝓles. Qua ſtir. Ac ſi diceret originē uos ducere a martio ſerpente memētote, q ſolus multos iterfecit ut fontē ſuū tutaret̄. Ille de. le. for. Argumētū ē a maiori. Eſt āt. Antithetō. Molles. n. fortibꝰ opponunt̄. Dedit leto. interfecit. Vtinā tor. Inſtr̄a ſunt bellica a torq̄ndis lapidibꝰ aliiſq; miſſilibꝰ dicta. Sine crimi. ſine culpa. Sorſq; q̄rēda hoc eſt. Sors nr̄a lamētatione q dē digna foret, nō uitupe ratiōe. Nō cæ. n̄ occultāda pp uitupationem. Sed ma. Myr. cri. hoc ē. Sed capillus unguēto delibutꝰ. Myrrha genꝰ ē aromatis quo unguēta cōmēdāt̄. Hitū āt bacchi ita deſcribit. ut molliſſimus uideat̄. Ex pi. ue. uerſi coloribꝰ uarioꝝ coloꝝ. Quē q. ego actu. Statim ſine ulla mora. Minat̄. Pētheus ſe bacchū ita eē torturꝝ, ut cū fateri ſit coacturus, & quem hēat uerꝝ pr̄em, & cur ea ſacra cōfiuxerit. Commentaq; ſa. cōficta. cōminiſci nāq; cōfigere eſt, un̄ cōmētū ꝑ cōfictiōe apđ Terē. Atq; illis cōmētū placet. An ſa. Acri. exēplo ꝓbat bacchū facile poſſe repelli. Nā Acriſiꝰ rex argiuorum baccho clauſit urbis portas, neq; illiꝰ ſacra admittere uoluit. Acriſiꝰ āt Abātis argiuoꝝ regis filius fuit ac pr̄ Danaes a Iouæ amatæ. Hic cū a Prœto fr̄e regno fuiſſet pulſus, a Perſeo nepote fuit reſtitutꝰ, a quo tn̄ poſtea iuito, dū luderet diſco fuit iterem ptꝰ, ut i ſeq̄nti uolumie narrat Ouid. Aduena bacchū aduenā cōtēptꝰ gr̄a appellat pēthe. Ne q;. n. eū Semeles & iouis filiū eſſe credit. Cū to. The. Cū oībꝰ thebanis. Cōtinēs. n. ꝑ cōtēto per metonymiā ſæpenūero pōit̄. Eſt āt iterrogatiue cū magna idignatiōe legendū. Famulis hoc i pe. parēthesis ē, q̄ declarat poeta, qbꝰ mādauerit Pēthe, ut uictū adduceret bacchū. Hūc auus. Cadmꝰ. Hūc at. Acoli filiꝰ fuit athamas cadmi gener. Acrior, ꝓteruior. cōtūacior. Mode. ſenioꝝ admonitiones. Sic e. tor. pulchra ſilitudie declarat Pēthei aduerſus ſenioꝝ admonitiōes ꝓteruitatē. Vt. n. in qt torrētes, uiolentiores fiūt ubi aliqd ipſis obiicit̄. ſic pēthei furor mōitis ſenioꝝ magiſq; creſcebat. Torrēs āt dr̄ fluuiꝰ q æſtate ſiccat̄. Obſt. oppoſita. Obice. obiectiōe. Sæuior. uiolētior. Ecce cru. re. famuli ad bacchū cōphendēdū miſſi ſāguinolēti ſūt reuerſi. Quoſdā. n. ex Bacchi comitibꝰ uulnerauerāt. Quærēti do. tyrāno. Tyrrhena gē. thuſca. nā tyrrhēi ꝑp̄li ſunt Italiæ, q & thuſci dn̄r. & tyrrhēia q̄ thuſcia uocat̄ Differt. ꝑfert. ꝓtrahit ac ꝓlōgat. Sign̄at āt Pēthꝰ maxīo agitari furorē ut q ſubito de imerito ſumer̄ ſuppliciū uellet. Documēta. exēpla. Noui mo. ritꝰ. Nā bacchꝰ ea cū ꝑmū ab India cū triūpho reuertēs iuehebat ſacra. Frequ. celebres & colas.

Tyros

Thyrſi

Actutū

Cōminiſci

Acriſius

Torrēs

Tyrrhena

Patria

Ille metu uacuus nomen mihi dixit Acœtes.
Patria mæonia eſt. humili de plebe parentes.
Non mihi qui duri colerent pater arua iuuenci,
Lanigeroſq; greges. non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipſe fuit, linoq; ſolebat & hamis
Decipere, & calamo ſalientes ducere piſces,
Ars illi ſua cenſus erat. cum traderet artem,
Accipe quas habeo ſtudii ſucceſſor & hæres
Dixit opes, morienſq; mihi nil ille reliquit
Præter aquas. unum hoc poſſum appellare paternum
Mox ego: ne ſcopulis hærerem ſemper in iiſdem,
Addidici regimen dextra moderante carinæ
Flectere, & oleniæ ſidus pluuiale capellæ,
Taygetenq;, hyadaſq; oculis, arctonq; notaui,
Ventorumq; domos, & portus puppibus aptos,
Forte petens delon chiæ telluris ad oras
Applicor, & dextris adducor littora remis.
Doq; leues ſaltus, udæq; immitor harenæ
Nox ubi conſumpta eſt, aurora rubeſcere primo
Cœperat. exurgo, laticeſq; inferre recentes
Admoneo, monſtroq; uiam, quæ ducit ad undas.
Ipſe quid aura mihi tumulo promittat ab alto
Proſpicio: comiteſq; uoco, repetoq; carinam.
Ad ſumus en inquit ſociorum primus opheltes.
Vtq; putat prædam deſerto nactus in agro,
Virginea puerum ducit per littora forma.
Ille mero ſomnoq; grauis titubare uidetur.
Vixq; ſequi. ſpecto cultum faciemq; gradumq;.
Nil ibi quod credi poſſet mortale uidebam.
Et ſenſi, & dixi ſociis. quod numen in iſto
Corpore ſit dubito. ſed corpore numen in iſto eſt.
Quiſquis es o faueas: noſtriſq; laboribus adſis.
His quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari
Ditis ait, quo non alius conſcendere ſummas
Ocior antēnas, prenſoq; rudente relabi.
Hoc libys, hoc flauus proræ tutela melanthus.
Hoc probat alcimedon, & qui requiemq; modumq;
Voce dabat remis animorum hortator epopeus.
Hoc omnes alii, prædæ tam cæca cupido eſt.

¶Patria Mæonia ē. Lydia, ac potius Thuſcia. Lydii nanq; duce Tyrrheno Atyos filio penuria frugum laborantes ut narrat Herodotus, coloniam in Italiam deduxerunt. ¶Non mihi quæ duri. Cur ſacra Bacchi ſit ſecutus, Acœtes exponit id quod ultimo loco a tyrāno fuerat rogatus. ¶Lino. rætibus quæ ex lino conficiuntur. Significat autem patrem ſibi fuiſſe piſcatorem. ¶Ars illi ſua cenſus erat. hoc eſt. nullis aliis diuitiis pater meus q̄ arte cenſebatur atq;

Capite cenſi

inter capite cēſos numerabatur, qui nullum ꝓrſus patrimonium habebant. ¶Stūdii. artis & iſtituti. ¶Præter aquas. in quibus piſcarer. ¶Et oleniæ capellæ.

Amalthea

Amaltheam caprā dicit, quæ Iouem aluiſſe fertur, ac propterea in cælum ſublata inter ſidera cum geminis ædis fuit collocata, in cuius ortu & occaſu maxime pluuiæ ſolēt eſſe.

Olenos

¶Olenos autem ut inquit Iginus urbs ē bœotiæ, ut alii achaiæ i qua Amalthea nutrita merito Olenia uocatur capella. Vnde Ouidius ipſe in faſtorum quinto. Naſcitur oleniæ ſignum pluuiale capellæ. Ea uero enumerat Acœtes, quorum maxime periti eſſe debent nauium gubernatores.

Taygete

¶Taygeten. una ē ex pleiadibus Taygete, per quā totum pleiadum, quæ latinæ Vergiliæ dicuntur, ſidus oñditur. Fuit etiam Taygeta Agenoris filia. Vnde Taygetus Laconiæ mons, qui & Taygeta dicitur fuit appellatus. ¶Hyadas latinæ ſuculæ quidem dicuntur, nō ἀπὸ τῶν ὑῶν idest a ſuibus ut priſci illi Romani parum græci ſermonis ad huc periti putarunt. Sed ἀπὸ τοῦ ὕειν hoc eſt a pluēdo hyades ſunt appellatæ, quod ortu & occaſu

Hyadas

pluuias inducunt. Sunt autem ſtellæ in fronte Tauri collocatæ. ¶Arcton. urſam per quam ſeptētriones, qui nūquā occidūt ſignificat. ¶Vētorumq; domos. hoc ē. quatuor mundi partes: unde flare dicuntur uenti. orientē. occidentem. meridiem. ſeptētrionem. Nam Eurus in oriente. Zephirus in occidente. Auſter ad meridiem. Boreas ad ſeptētrionem domos habere in primo apoeta narrātur. ¶Chiæ telluris ad oras. ad littus Chii inſulæ.

Chios

Eſt eni Chios clariſſima Ionum inſula cum eiuſdem nominis urbe a Chio oceani filio cognominata. Vel a niue, quæ χιὼν græce dicitur. uel a Chione nympha. Eſt etiam urbs Cariæ Chios. & cheroneſi. & Eubœæ. ſane ſciendum primā ſyllabam in primitiuo corripi. in deriuatiuo uero produci. ¶Adducor littora. eleganter nomini detracta præpoſitio uerbo eſt adiecta. ¶Latices recentes. recentem aquam. ¶Inferre. in nauem. ¶Admoneo. ſocios ſubaudiamus.

Putare

¶Vtq; putat. quia fallebatur opheltes, ideo putaſſe eū inquit poeta. Nam fere qui putare dicuntur, decipiuntur. De hymno autem Homeri in bacchum hæc omnia Ouidius ſumpſiſſe uidetur, quæ de baccho in puerum mutato hoc loco ſcribuntur. ¶Titubare uidetur. uacillare mero ſomnoq; ſimulabat ſe bacchus, ne a nautis deus eſſe cognoſceretur.

Bacch⁹ in puer

Tametſi Bacchus temulentus & oſcitans ac a ſomno languentib⁹ oculis fere fingatur. ¶Vixq; ſequi. poſſe ſubaudiatur, uix īquit uidebatur eos ſequi poſſe, qui ipm ducebant. ¶Gradumque. greſſum. ¶Nil ibi quod credi poſſet. ex cultu facie & ingreſſu coniectat Acœtes puerum illum non mortalem, ſed deum eſſe. ¶Adſis. auxilio ſis. ¶His quoq; des ueniam. parcas iis qui te huc tanquā prædam attraxerunt. ¶Pro nobis mitte precari. Acœtis ſocii putantes ſe puerum non bacchū cepiſſe, non modo nolunt ipſum ꝑcari, ut ſibi det ueniam ſed Acœtis quoque preces ægre ferunt. quare bacchum irridentes atque contemnentes ī delphinos omnes fuerunt conuerſi.

Antēnare

¶Antennas ſummas. antennarum ſummitates. Sunt autē antennæ ligna unde uela dependent. ¶Rudente. fune nautico. ¶Relabi. deſcendere. ¶Prædæ tam cæca cupido eſt. acclamatio ī cæcam ſociorum auaritiam.

Non tamen hanc ſacro uiolari pondere pinum
Perpetiar dixi. pars hic mihi maxima iuris,
Inq; aditu obſiſto. furit audaciſſimus omni
De numero Lycabas, qui thuſca pulſus ab urbe
Exilium dira pœnam pro cæde luebat.
Is mihi dum reſto, iuuenili guttura pugno
Rupit & excuſſum miſiſſet in æquora, ſi non
Hæſiſſem, q̃uis amens in fune retentus
Impia turba probat factum. tum deniq; bacchus,
Bacchus enim fuerat, ueluti clamore ſolutus
Sit ſopor, aque mero redeant in pectora ſenſus,
Quid facitis? quis clamor ait? qua dicite nautæ
Huc ope perueni? quo me deferre paratis?
Pone metum proreus, & quos contingere portus
Ede uelis dixit. terra ſiſtere petita.
Naxon ait liber curſus aduertite ueſtros.
Illa mihi domus eſt. uobis erit hoſpita tellus.
Per mare fallaces perq; omnia numina iurant
Sic fore, meq; iubent pictæ dare uela carinæ.
Dextera naxos erat. dextra mihi lintea danti,
Quid facis o demens? quis te furor inquit opheltes?
Pro ſe quiſq; timet. leuam pete maxima nutu
Pars mihi ſignificat. pars quid uelit: aure ſuſurrat.
Obſtupui, capiatq; aliquis moderamina dixi.
Meq; miniſterio ſceleriſq; artiſq; remoui.
Increpor a cunctis, totumq; immurmurat agmen.
E quibus Ethalion. te ſcilicet omnis in uno
Noſtra ſalus poſita eſt ait, & ſubit ipſe, meumq;
Explet opus, naxoq; petit diuerſa relicta.
Tum deus illudens tanq̃ modo deniq; fraudem
Senſerit, e pupi pontum proſpectat adunca.
Et flenti ſimilis. non hæc mihi littora nautæ
Promiſiſtis ait. non hæc mihi terra rogata eſt.
Quo merui pœnam facto? quæ gloria ueſtra eſt?
Si puerum iuuenes, ſi multi fallitis unum?
Iãdudum flebam. lachrimas manus impia noſtras
Ridet, & impellit properantibus æquora remis.
Per tibi nunc ipſum. neq; enim præſentior illo
Eſt deus, adiuro tanto tibi uera referre,
Quam ueri maiora fide. ſtetit æquore puppis.
Haud aliter, quaſi ſiccum nauale teneret.
Illi admirantes remorum in uerbere præſtant,
Velaq; deducunt, geminaq; ope currere temptant.
Impediunt hederæ remos, nexuq; recuruo

¶ Non tamen hanc. hypallage eſt, ut intelligamus. non patiar ſacrum pondus & numen hac naue uiolari, quod certe fieret, ſi ui ueheretur. ¶ Pars hic mihi maxia iuris. Maxima inquit pars huius nauis eſt mea. ¶ Hic. in hac naue. ¶ Inq; aditu obſiſto. in ipſo inquit ingreſſu reſiſto, ne in nauem inducatur puer. ¶ Dira pro cæde. propter crudelem occiſionem. Homicidium nanq; perpetrarat. ¶ Dum reſto. dũ reſiſto. ¶ Excuſſum. ipulſum. ¶ Amẽs. turbatus. ¶ Impia turba. ſociorum. ¶ Probat factũ. approbat & laudat percuſſionem & iniuriam mihi illatam. ¶ Bacchus enim fuerat. parentheſis eſt exponẽs puerum illum non prædam, ſed bacchum fuiſſe. ¶ Veluti clamore ſolutus ſit ſopor. Tãquã inqt ſomnus bacchi clamore & ſtrepitu nautarũ ſolutus foret. ¶ Aque mero. hoc eſt poſt ebrietatem. ¶ Qua ope. cuius opera. ¶ Pone metũ proreus. aut eſt nomen proprium unius ex tyrrhenis nautis, aut eum ſignificat, qui proræ præeſt. ¶ Siſtere. exponeris & collocaberis. ¶ Naxon ait liber. Naxos inſula eſt ægei cycladum clariſſima, quæ & Dionyſias dicta fuit, ut iquit Solinus: uel quod hoſpita baccho fuerit, qui dionyſus cognominatur: uel quod uini fertilitate alias cycladas uicat. Vnde Virgi. Bacchatamq; iugis Naxõ. dicta eſt autem Naxos, ut quidam ſcribũt, a Naxo Carum duce qui illam tenuerũt. uel a Naxo Endymionis filio. Euphorion uero παρὰ τὸ νάξαι quod ẽ ſacrificare. Aſclepiades quidem narrat Naxias mulieres ex omnibus ſolas octo menſium pueros parere, uel q̄ & bacchus ipſe cum octo menſium eſſet, natus fertur, uel q̄ Iuno baccho reconciliata hoc munere Naxias mulieres maxime bacchi ſacris deditas ſit proſecuta. uel q̄ ibi fons eſt ex quo certo anni tempore uinum fluit ſuauiſſimum cuius hauſtu partus acceleratur. Eſt etiam naxos urbs Siciliæ. ſane inſula aliis quoq̃ nominibus appellatur. Nam ut ſcribit Pli. illam & ſtrongylen & Dian & Siciliam minorem & Callipolin uocitarunt. ¶ Aduertite. conuertite. ¶ Quis te furor. uexat uel ſimile uerbum ſubintelligatur. ¶ Pro ſe quiſq; timet. unuſquiſq; inquit pro ſe eſt ſollicitus, ne Naxon deuehatur. ¶ Moderamina. gubernacula. ¶ Sceleris. quia deus contra promiſſa fallebatur. ¶ Te ſcilicet, ironia qua ſignificat ethalion ſe quoque ſcire nauem gubernare. ¶ Scilicet. certe, ac fere ſemper illuſionem ſignificat. Virgili. Scilicet hic ſuperis labor eſt. ¶ Tãquã modo deniq;. tãquã nunc ſolum & non antea, cum tamen a principio ſe decipi cognouerit. ¶ Non hæc mihi littora nautæ, pulchra illuſio. qua ſignificat bacchus ſe ualde timere, cũ eos omnes præter unũ Acœtem ſit in delphinos cõuerſurus. ¶ Iamdudum flebã. iam a principio querelarum bacchi Acœtes inquit lachrimas continere non poteram. ¶ Manus impia. multitudo impiorum. ¶ Præſentior. magis ꝓpicius, & qui magis precibus ac uotis adſit. ex affectu hoc dictũ eſt. unicuique enim deus quem colit maximus uidetur. ¶ Quam ueri maiora fide. Senſus eſt. iuro me tibi relaturum, uera quãuis fide maiora, & quã ut credi poſſint uideantur. ¶ Stetit æquor̃ puppis. nauis inquit immota permanſit in mari. ¶ Remorum in uerbere. in remigio pſeuerant. ¶ Velaq; diducunt. diſſoluunt uela, quando remis nihil proficiebant. ¶ Gemina ope. duplici auxilio & remorum & uelorum.

Proreus
Naxos

Naxiæ mulieres

¶ Diſtinguunt.

¶Distinguunt.uariant & pingunt.¶Impediūt hederæ remos.Ne moueri possent.Hederæ autē quæ est Baccho dicata,inest uis quæ mentes in furorem agit,ac sine uino ebrietatem īducit, ut in problematis Plutarchus ait. Hederæ igitur sic remos impediebant,ut nautas in furore agerent. Bacchus & ipse & eius sacerdotes hedera coronabāt,quo ad libidinem promptiores redderent. Vñ & a græcis κιττος uocatur ἀπὸ τοῦ κιττον ut scribit Eustachius,qđ significat pnum in libidinem ferri. (Hedera)

¶Corymbis. uuæ hederarum corymbi dicunt. ¶Vuis racemiferis.uitibus racemos ferentib⁹. Vuas.n.pro uitibus posuit. ¶Agitat. concutit ad terrorem nautis icutiendum. ¶Hastam uelatā.Thyrsi est piphrasis. Thyrsus nāq; hasta est pāpinis uelata & cooperta. ¶Quē circa tigres.anastrophe est.circa.n.ppositio ante ferenda postponit.tigres aūt & lynces feræ sunt baccho dicatæ, quas idcirco nautarū oculis obiecisse bacchus est uisus,ut earū aspectu territi ī mare desilirent. ¶Pictarū. pantherarū.Fera est panthera pellem hñs uariis maculis distinctā.¶Exiliere uiri. extra nauem ī mare intelligamus. ī delphinos aūt fuere transmutati,q oīum piscium sunt uelocissimi.Lingua his est cōtra naturā aq̄tilium mobilis. p uoce gemitus humano silis. dorsum repādū.Rostrū simum qua de cā noīe simonis delectunt.Mulcētur & sono & cātu,puerorū amore capiunt. hominē,nō.n.expauescūt. ¶Nigrescere. qa in delphinē mutabat. delphinū uero pellis nigrescit. ¶Spinæ cur. dorsi īcuruatione.¶Lati rictus.lata ora.¶Pāda na.Sima recurua. ¶Trahebat.paulatim suscipiebat squamā.¶Obuertere. cōuertere.¶Resilire.retrocedere & abbreuiari.¶Pinas. (Corymbi; Thyrsus; Pāthera; Delphinorū natura; Pinnæ)

Serpunt & grauidis distinguunt uela corymbis.
Ipse racemiferis frontem circundatus uuis
Pampineis agitat uelatam frondibus hastam,
Quem circa tigres:simulacraq; inania lyncum:
Pictarumq; iacent fera corpora pantherarum
Exiliere uiri,siue hoc insania fecit,
Siue timor,primusq; Medon nigrescere cœpit.
Corpore depresso & spinæ curuamine flecti
Incipit.huic lycabas,in quæ miracula dixit
Verteris.& lati rictus & panda loquenti
Naris erat squamamq; cutis durata trahebat.
At libys,obstantes dum uult obuertere remos.
In spatium resilire manus breue uidit,& illas
Iam non esse manus.iam pinnas posse uocari.
Alter,ad intortos cupiens dare brachia funes.
Brachia non habuit truncoq; repandus in undas
Corpore desiluit, falcata nouissima cauda est,
Qualia dimidiæ sinuantur cornua lunæ.
Vndiq; dant saltus:multaq; aspergine rorant,
Emerguntq; iterum,redeuntq; sub æquora rursus:
Inq; chori ludunt speciem:lasciuaq; iactant
Corpora,& acceptum patulis mare naribus efflant.
De modo uiginti,tot enim ratis illa ferebat.
Restabam solus pauidus gelidusq; trementi
Corpore uixq; meum firmat deus:excute dicens
Corde metum,chiamq; tene. delatus in illam
Accessi sacris,baccheiaq; sacra frequento.
Præbuimus longis pentheus ambagibus aures
Inquit,ut ira mora uires absumere posset:
Præcipitem famuli rapite hunc cruciataq; duris
Corpora tormentis stygiæ dimittite morti.
Protinus abstractus solidis tyrrhenus acœtes
Clauditur in tectis,& dum crudelia iussæ
Instrumenta necis ferrumq; ignesq; parantur,
Sponte sua patuisse fores lapsasq; lacertis.
Sponte sua,fama est,nullo soluente catenas.
Perstat echionides.nec iam iubet ire.sed ipse
Vadit,ubi festus facienda ad sacra cithæron
Cantibus & clara bacchantum uoce sonabat.
Vt fremit acer equus:cum bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen,pugnæq; assumit amorem,
Penthea sic ictus longis ululatibus æther
Mouit:& audito clamore recanduit ira.
Monte fere medio est cingentibus ultima siluis
Purus ab arboribus spectabilis undiq; campus,

q,brachiæ a græcis dñr, qbus pisces natāt.¶Dare bra.ad itor.fu.brachiis & manibus funes tortos apphendere,¶Repādus incuruus.¶Trūco cor.brachiis mutilato. ¶Falcata.in falcis silitudinē figurata.¶Sinuant.curuant.¶Multaq; asper.multa respsione. Delphinū lusus naturāq; describit.Nā ut Pli.ait Mira est inter delphinos societas.Et inter se nāq; ludunt:& minores natu semp aliqs grādior cōmitat ut custos,uisiq; sūt mortuū portare ne laceraret a beluis.Captis deniq; q̄tū pñt opitulātur. ¶Inq; cho.lu.spe.in silitudinē multitudinis hominū ludētiū.Chor⁹.n. dr cōuentus saltantiū & canētium ἀπὸ τῆς χαρᾶς hoc est a gaudio,ut Plato scribit.¶Vixq; meū firmat.cum difficultate inquit meum corpus cōfirmat bacch⁹,ut tremere cessaret.¶Chiam.īsulā subaudiamus.Est enī adiectiuum.¶Accessi sacris adiunctus sum bacchi.sacris.¶Longis ambagibus.longis nugis. ¶Solidis in tectis.in carcere nulla ex parte peruio,ac præterq̄ per ianuam ingressum non habēti. ¶Perstat Echionides.pentheus Echionis filius.¶Festus cithærō, mons est,ut dixim⁹ bœotiæ Cithæron baccho dicatus,ad faciendaq; sacra accōmodat⁹.¶Bacchantum.bacchi sacra celebrātū.¶Sonabat.resonabat strepebat.¶Vt fremit acer equus.Pentheum equo bellicoso similem esse ait.¶Aere canoro.periphrasis est tubæ.¶Signa.pugnandi. ¶Ictus æther.aer īpulsus & percussus.¶Longis ululatibus.magnis bacchantū clamoribus. ¶Mouit.ad iram cōcitauit.¶Recāduit.Iterū est inflammata.¶Monte medio.in medio cithærone.¶Vltima extremas montis partes.¶Purus.ab arboribus.carēs arboribus.¶Spectabilis undiq;.qui undiq; & ex oi parte poterat spectari. (Chorus; Citherō)

Hic oculis illum cernentem sacra prophanis
Prima uidet.prima est insano concita cursu.
Prima suum misso uiolauit penthea thyrso
Mater,& o geminæ clamauit adeste sorores.
Ille aper,in nostris errat qui maximus agris,
Ille mihi feriendus aper?ruit omnis in unum.
Turba furens.cunctæ coeunt,trepidumq; sequuntur.
Iam trepidum.iam uerba minus uiolenta loquentem.
Iam se damnantem.iam se peccasse fatentem.
Saucius ille tamen.fer opem matertera dixit
Autonoe.moueant animos Actæonis umbræ.
Illa quis Actæon nescit,dextramq; precantis
Abstulit.Inoo lacerata est altera raptu.
Ille etiam matri cum brachia tendete uellet,
Non habet infelix quæ matri brachia tendat,
Trunca sed ostendens deiectis uulnera membris.
Aspice mater ait.uisis ululauit Agaue.
Collaq; iactauit,crinemq; per aera mouit.
Auulsumq; caput digitis complexa cruentis
Clamat.Io comites opus hoc uictoria nostra est.
Non citius frondes autumni frigore tactas
Iamq; male hærentes alta rapit arbore uentus
Quam sunt membra uiri manibus direpta nefandis.
Talibus exemplis monitæ noua sacra frequentant,
Thura q; dant sanctasq; colunt Ismenides aras.

¶Oculis pphanis.non initiatis.non sacris.Est autem hypallage.Illũ.n.prophanũ intelligimus.pphanis uero sacra bacchi spectare non licebat. Orgia Vnde & orgia dicta sũt ἀπὸ τοῦ εἴργειν.hoc est.a phibendo & arcẽdo,qđ illinc pphani.ac illis nõ initiati arcerent̃.tametsi qdam. ἀπὸ τῶν ὀργάδων hoc est,a locis arborib? consitis & humidis.i qbus celebrabant̃,orgia denominata esse putent. ¶Prima est insano.repetitio hæc eo ptinet,ut oñdat pẽtheũ ira bacchi potissimũ a matre cœpisse lacerari. ¶Mater.agaue. ¶O gemiæ sorores.Ino & Autonoe. ¶Adeste.Aduenite. ¶Ille aper,pentheus matri bacchi furore correptæ aper eẽ uidebat̃. ¶Trepidum.timidum ac trepide fugientem,qui pauloante tã superbus tãq; cõtumax erat. ¶Autonoe matertera.Soror nãq; agaues erat Autonoe materq; actæõis. ¶Vmbræ.manes Actæonis,quẽ a canibus dilaceratũ pauloante legimus. ¶Illa qs actæõ nescit.bacchæ nãq; furore numinis correptæ oia obliuiscebãt̃,neq; suos ab aliis dignoscebãt. ¶Inoo ra.Recisiõe ab Ino facta.nã Ino alteram pẽthei manũ abscidit.ab Ino.n.Inous deriuat̃. ¶Trunca uulnera.Sic qdem corruptæ legitur. Nã uulnere scripsit Oui.te trũca ad brachia referam?. ¶Deiectis mẽbris.Recisis mẽbris & i terrã proiectis. ¶Vlulauit.Clamorẽ ululatui luporꝝ similẽ emisit.est.n.ululare luporꝝ ppriũ ab eorũq; uoce uerbũ est factum. Vlulare ¶Auulsum.Recisum. ¶Complexa.Tenẽs. ¶Io comites.uox ẽ bacchãtiũ. ¶Nõ ci.Pulchra siĩitudine declarat pentheũ sũma celeritate a mr̃e ac materteris fuisse dilaceratũ.Quo qdẽ sigñat̃ religiõis cõtẽptores ne apud suos qdẽ ita diis uolẽtib? tutos eẽ posse. ¶Ismenides.thebãæ mulieres ab ismeno fluuio bœotiæ cognoiatæ. Ismenides

RAPHAELIS Regii in quartum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

¶P.Ouidii Nasonis metamor. Liber quartus
T nõ alcithoe Mineias orgia censet
Accipienda dei.sed adhuc temeraria bacchum
Progeniem negat esse iouis,sociasq; sorores
Impietatis habet.festum celebrare sacerdos

T nõ Alcithoe. At particula est q̃ cõcine liber libro connectit̃.Sic Virgilius At regina graui iamdudum saucia cura.Aliæ qdem inquit omnes Thebãæ mulieres sacra bacchi celebrabãt.Sed Alcithoe quadã ducta temeritate ea spernebat̃,bacchumq; Iouis filium minime esse predicabat.Ac quo tempore sacra bacchi ab aliis celebrabant̃.ipsa lanificio una cũ sororibus & ancillis operã dabat.Earꝝ uero una ad leuandũ laborẽ reliquas hortat̃,ut fabularꝝ aliquid uicissim narrent.Hac aũt phantasia multas đscribit fabulas poeta,ac Mineidas tãdẽ in Vesptiliones conuersas fuisse narrat. Mineias ¶Mineias.Minei filia.est.n.nomẽ patronymicũ. Orgia ¶Orgia dñr a græcis oia sacra sed pprie sacra liberi patris,q̃ in Thracia primum ab Orpheo istituta,a quo ut tradit Diodo.ẽt Orphica fuerũt cognominata.Deinde ut scri.Lactantius in græciam ab eodẽ orpheo inducta & in mõte Bœotiæ Thebis ubi liber natus est.Vicino primũ celebrata,q cũ frequenter Citharæ cãtu psonaret.Citheron fuit appellat?. Citherõ Illa aũt primũ solis mulieribus menstrua patiẽntibus celebrari statuit,quo eas illo potissimũ tẽpore a uiris separet.Postea aliis quoq; mulieribus ut illa celebrarẽt fuit permissum. ¶Sed adhuc,sed ẽt inqt post tam grauia de pentheo sumpta supplicia negat bacchũ iouis esse filiũ. ¶Socias ipie.Nã & sorores sacra bacchi spnebant. ¶Festũ ce,sa.Aut tiresias aut qs alius sacerdos.

¶Immunes

Immunes operum famulas dominasq; suorum
Pectora pelle tegi. crinales soluere uittas.
Serta comis. manibus frondētes sumere thyrsos
Iusserat: & sæuam læsi fore numinis iram
Vaticinatus erat. parent matresq; nurusq;,
Telasq; & calathos infectaq; pensa reponunt,
Thuraq; dant, bacchumq; uocāt bromiumq; lyæumq;
Ignigenamq;, satumq; iterum solumq; bimatrem.
Additur his nyseus indetonsusq; thyoneus.
Et cum lenæo genialis consitor uuæ:
Nycteliusq; Eleleusq; parens & Iacchus & Euan.
Et quæ præterea per graias plurima gentes
Noia liber habes. tibi enim inconsumpta iuuenta.
Tu puer æternus. tu formosissimus alto
Conspiceris cælo. tibi cum sine cornibus astas:
Virgineum caput est. Oriens tibi uictus ad usq;
Decolor extremo qua cingitur india gange.
Penthea tu uenerande bipēniferumq; lycurgum

¶Immunes operum. ab opatiōibus liberas. Baccharũ āt habitus describit. ¶Nam & ferarũ pellibus induebanť. & crinibus solutis coronas imponebāt. & thyrsos manibus iactabant ¶Calathos. cistas ac fusorũ lanæq; repositoria.

Calathꝰ

Calathus aũt ꝓprie uas in quod τα καλλὴ αποτιθεται hoc est in quod lanæ tinctæ reponunť. Vnde & nomen. abusiue autē aliorũ quoq; est repositorium. ¶Infecta pensa. lanas colo impositas sed nōdum filatas. Vel īfecta tincta purpura alii & coloribus Nã inficere tingere est Vnde infectores dñr tinctores sesu āt lana dr̃ a colo pēdēs. ¶Thuraq; dāt. sacrificāt. ¶Bacchũq; uo. Noia bacchi enumerat: qbꝰ a bacchis iuocabať. bacchꝰ āt dictꝰ ē ἀπό τοῦ βακχεύειν hoc est ab insaniēdo qd & ipē & eiꝰ comites furere uiderentur. ¶Bromius ἀπὸ τοῦ βρέμειν. hoc est a fremendo. ¶Lyæꝰ ἀπὸ τοῦ λύειν. hoc est a soluendo. ꝙ curas soluat uinũ: Vñ ēt liber a nr̃is fuit appellatus. qd animum a curis liberet. Vel ut alii uolunt ἀπὸ τῆς λύσεως. hoc est a solutione futuræ, qua in fœmore Iouis imaturus infans ferť fuisse insutus. ¶Ignigenaq;, ex fulminis igne genitus sit. Latinũ āt pro græco noīe posuit. Pyrigenes. n. græce dr̃. ¶Satũq; iterũ. bis satũ. primũ in uentre semeles. deinde in fœmore Iouis. ¶Bimatrē. qd duas matres habuisse uidet & semelē. ut diximus, & iouis fœmur. Idcircoq; ēt Dythyrambos fuit appellatus, quod διὰ δύο θυρῶν hoc ē p duas ianuas trãsierit, & uterũ semeles & iouis fœmur Bacchus aũt eo fingiť Iouis fœmini insutus. ut narrat Plinius in sexto naturalis historiæ libro, qd ex Nysa indiæ ex mons uerus Bacchō dr̃ eē sacer. Nã mugos fæmen transferť.

Nyseus

¶Additť his Nyseus. Vel a Nysa Cytheronis uertice, ubi eũ a nymphis nutritũ fuisse iã diximꝰ uel a Nysa indiæ urbe clarissima Nyseus liber pr̃ est appellatus.

Bacchi nomina

Huic uero opinioni accedere uŕ & Pōponiꝰ Mela. sic. n. in geographia scribit. Vrbiũ quas incolunt Indi. Sũt aũt plurimæ, Nysa & clarissima & maxima. montiũ Meros ioui sacer famã hinc pcipuã hñt. In illa genitũ. i huius specu liberũ arbitranť eē nutritũ. Vñ græcis auctoribꝰ, ut femori iouis insutũ dicerent: aut materia suggessit, aut error. Hæc Mela. Cæterũ ut scribit Dio. plures fuerunt Bacchi, quorũ oium gesta ĩ unũ a poetis conferunť. ¶Indetonsusq; Thyro. Indetōsus. comatus, Sic. n. pingebať.

Thyoneus
Thyades

Thyoneus uero dictus est Bacchꝰ α θύω qd est sacrificio. impetũ facio. occido. ex cito. festino. uñ ēt Thyades bacchæ dñr. Siue potius a Thyone mr̃e quę semele, siue nutrice fuit denoiatus. ¶Et cũ lenæo ἀπὸ τοῦ ληνοῦ hoc est a lacu torcularis Lenæus dr̃ bacchus.

Lenæus
Genius
Genialis
Nycteliꝰ

¶Genialis uuæ. genio & uoluptati accōmodatæ. Genius. n. deus est uoluptatis. unde genialis dr̃ uoluptuosus. Vini aũt inuentio tũ pp potus uoluptatem. tũ quia corpus reddit ualidius grata supra modũ mortalibus fuisse perhibetur. ¶Consitor. primus. n. uini usum hoibꝰ ośdit. ¶Nycteliꝰ. qd noctu illiꝰ sacra celebrarent ἀπὸ τῆς νυκτος. hoc ē. a nocte. ¶Eleleusq; pa. Eleleus dictꝰ est bacchꝰ ab hac uoce ἐλελεῦ qua pcedētes ad orgia celebrāda ad conferēdãq; pugnam utebanť. est. n. hortatis aduerbiũ. Vinũ aũt hortať ac reddit hoiem ad oia aggrediēda audacē. Vñ Hora. Quid nō ebrietas designat. operta recludit. Spes iubet eē ratas. ad prelia trudit inermem. Solicitis animus onus eximit. addocet artes. Fœcũdi calices quē nō fecer̃ disertũ? Cōtracta quē nō ĩ paupptate solutũ?

Iacchus
Euan

¶Iacchus ἀπὸ τῆς ἰακχῆς. hoc est a clamore. ¶Euan. Vox ē bacchãtiũ, qua bacchus ipse significať. ¶Et quę pterea. Aliis quoq; multis cognominibus bacchũ inuocari ait poeta. Nam Euhyius, bryseus. bassareusq; appellatur. ¶Tibi. n. incō. iuuen. hymnũ describit ĩ bacchũ, q ĩ ipsiꝰ sacris canebať. ¶Tu puer æternꝰ. exponit queadmodũ iuuenta baccho sit inconsumpta. Nunquã. n. senescit. eoq; & puer pingebatur & nudus, qd ebrii & pueris similes sunt & oia reuelant.

Cur cornua baccho

¶Tu for. al. Cōspi. cę. Liber pr̃, ut scribit Macro. sol ab antiqs eē creditꝰ ē, q̃ sniam Vir. quoq; georgi. prio sequ uŕ, cũ inqt. Vos o clarissima mũdi lumina labētē cælo q̃ ducitis annũ Liber & alma ceres. Oium uero siderũ solē pulcherrimũ eē cōstat. ¶Tibi cũ si cor. as. Virgineũ caput est. Cornua idcirco attribuunť baccho: ut scribit Sex. Pōpeiꝰ, qd hoies nimio uino truces fiãt. modice uero sumpto hylares ac mãsueti, q̃les sunt uirgine efficiunť. eoq; sine cornibꝰ bacchi caput uirgeneũ esse fingiť, Dio. uero ait Cornua idcirco fuisse baccho attributa, qd primus oium boues ad iugum iunxerit quoq; opa iacta semina fruges emiserũt. ¶Oriēs tibi uictus ad usq;. Liber pr̃ ut historici in primisq; Diodo. scribũt. primus oium cum exercitu in quo mulieres quoq; erãt furētes, in Indiã ingressus fuisse, eãq; subegisse. ac gētē nulli unq̃ hoium obnoxiã ac sola getē cōtētã cædibꝰ libidinibusq; uexasse ac polluisse, Indeq; magnificētissimũ triũphũ reportasse ferť.

Decolor
Ganges
Lycurgꝰ

¶Ad usq; ἀναστροφὴ usq; ad eã pté ¶Qua decolor idia. i. Nigra & mali coloris. ¶Extremo gãge. Fluuiꝰ ē idię ultimꝰ gãges. Vñ gãgeticꝰ sinꝰ ē cognoiatꝰ. ¶Bipēniferũq; Lycurgũ. Securē ferentē, q̃ uites incidebat. Nã Lycurgus iste rex fuit Thraciæ, q cũ in cōtēptũ bacchi uites securi succideret. sibiipsi crura ãputauit. Dio. āt narrat bacchũ ex Asia ĩ europã trãsiturũ cũ Lycurgo thracũ rege societatē iniisse. Cũ uero fœmias pmũ in thraciã uelut ad amicos traiecisset, mãdasse Lycurgũ suis militibꝰ ut bacchũ aggrederenť, ipmq; ac pellices oēs obtruncarēt. De his certior factꝰ Liber pr̃ a quodã idigẽa tharope noīe, cũ nōdũ milites transfretassent. amicorũ psidio occulte ad exercitũ rediit. Lycurgꝰ pellices aggressus oēs ĩ teremisse dr̃. At bacchꝰ exercitu traiecto. ¶Thracē pugna supatũ captũq; oculis puauit: Illiꝰ domesticis cruci affixis. Tharopi uero bñficii mēor thracũ iperiũ concessit ac ritũ orgia celebrãdi tradidit. Fuit ēt Lycurgꝰ lacedæmoniorũ rex qui ipsis leges cōdidit. Alius itē fuit Nemeæ regionis rex, cuiꝰ filiꝰ ab Hipsipyle Thoatis regis filia educatꝰ ferť.

Sacrilegos mactas, tyrrhenaq; mittis in æquor
Corpora. tu biiugum pictis inſignia frænis.
Colla premis lyncum. bacchæ ſatyriq; ſequuntur.
Quiq; ſenex ferula titubantes ebrius artus
Suſtinet, & pando nō fortiter hæret aſello.
Quacunq; ingrederis, clamor iuuenilis: & una
Fœmineæ uoces, impulſaq; tympana palmis
Cōcauaq; æra ſonant, lōgoq; foramine buxus.
Placatus mitiſq;, rogant Iſmenides adſis:
Iuſſaq; ſacra colunt. ſolæ mineides intus
Intempeſtiua turbantes feſta minerua,
Aut ducunt lanas: aut ſtamina pollice uerſant,
Aut hærent telæ, famulaſq; laboribus urgent,
E quibus una leui deducens pollice filum,
Dum ceſſant aliæ, cōmentaq; ſacra frequentant,
Nos quoq; quas pallas melior dea detinet. inquit,
Vtile opus manuum uario ſermone leuemus,
Perq; uices aliquid, quod tempora longa uideri
Non ſinat: in mediū uacuas referamus ad aures.
Dicta probant, primāq; iubent narrare ſorores.
Illa quid e multis referat. nam plurima norat,
Cogitat, & dubia eſt, de te babylonia narret
Derceti, quam uerſa ſquāmis uelantibus artus
Stagna palæſtini credunt coluiſſe figura.
An magis ut ſumptis illius filia pennis
Extremos altis in turribus egerit annos.

¶ Sacrilegos. ſacrorum ſuorū uiolatores. Nam ut refert Diodo. Bacchus orbem terrarū ſacrilegis ac deorū cōtemptoribus purgauit. ¶ Tyrrhena corpora. Tyrrhenorū nautarū ut in ſuperiore libro poeta narrauit.

Lynces

¶ Tu biiugum lyncum. biiugarum. Nam lynces liberi patris currū trahere dicunt. Sunt autem feræ pellem maculis diſtinctā habentes. Vnde Virgi. Quid lynces Bacchi uariæ? Comitatum autem Bacchi & Statius elegāter deſcribit: cum inquit effrenæ dextra leuaq; ſequuntur Lynces. & uda mero lambunt retinacula tigres. Poſt exultantes ſpolia armētalia portant. Semineceſq; lupos ſciſſaq; mimallones urſas.

Satyri

¶ Nec comitatus iners. Sunt illic ira furorq; & metus & uirtus & nunquā ſobrius ardor. Succiduiq; gradus & caſtra ſimillima regni. Curioſus cætera uideat q̄ ſequuntur. ¶ Satyriq; ſequuntur. Satyri, ut inqt Plinius nihil aliud hominis q̄ figuram habēt. In Aethiopia naſcuntur aduncis naribus, aſpera cornibus fronte, pedes caprinos habentes. Illorum ſaltatione ac iocis & riſu plurimum oblectabat bacchus.

Silenus

¶ Quiq; ſe. Periphraſis eſt ſileni, qui bacchi fuit pædagogus atq; educator eiq; plurimum ad uirtutē & gloriam reſq; bellicas profuit. Silenus autem a ſileno Nyſeorum rege originem duxit, qui circa lumbos caudam habuit. Quam & poſteri eius omnes geſtaſſe feruntur.

Ferula

¶ Ferula. uirgultum eſt leuiſſimum, quo ſenes inter ambulandum etiam nunc uti ſolent. ¶ Pādo. curuo. ¶ Aſello, nanq; uehitur ſilenus bacchum ſequens. ¶ Concauaq; æra ſo. Cymbala ærea. ¶ Longoq; fo. bu. Periphraſis eſt tibiæ, que ex buxo fieri ſolet. ¶ Solæ Mineides. Quodam furore Bacchico uī poeta in laudes Bacchi referendas excurriſſe. Quare nūc ad Mineidas illius cōtemptrices refert orationē. ¶ Intus. Intra domum clauſæ cum aliæ oēs ſe in citheronem contuliſſent. ¶ Intempeſtiua minerua. lanificio tempori non cōuenienti. Eſt autem metonymia. Nam mineruam lanificii inuentricē pro ipſo lanificio poſuit. ¶ Aut la. du. aut ſubtegmen filant inquit aut ſtamen. aut texunt. ¶ Dum ceſ. al. ociantur feſta bacci celebrantes. ¶ Cōmenta. ficta. ¶ Leuemus leue. faciamus. ¶ In me. In me. cōmune: & uoluptatem cōmunē. ¶ Aures ua. ocioſas. ¶ Illa quid e mul. pulchra phantaſia ad complures narrandas ingredit̄ tranſformationes poeta. Ac eas quidem, que a poetis attinguntur plenius. que uero obſcuræ ſunt minuſq; celebratæ breuiſſime percurrit: cum earum uſus nullus ſit futurus.

Dercetis in piſcē

¶ Dirce babylonia. Dirce quidem fere in exemplaribus legitur. egoq; hactenus ſic putaui eſſe legendum. Nunc uero & annotatione Hermolai Barbari uiri in primis docti, cuius morte maximam iacturam nuper diſciplinæ omnes fecere & quod ita in uetuſtis codicibus ſcriptum eſt, Derceti exiſtimo eſſe legendum. Nam dercetis quæ & δερκετὼ actesia uocatur & a barbaris Atergatis, dea eſt eadem cum Rhea, quam ſyri piſcium abſtinentia colunt. Vnde & nomen ut Atheneus auctor eſt quaſi ατεργατιδος hoc ē Syrorum lingua ſine piſcibus. Cornutus uero ſcribit etiam columbas uetari mēſis, quaſi duobus elementis naturæ maximis parci iubente numine aeri & aq̄. Dio. autem libro tertio. Iuxta aſcalonem inquit lacus eſt ubi templum inſignis deæ, quam ſyri uocant dercetum. hoc eſt δερκετουμ muliebri facie, reliquum uero corpus figura piſcis cuius filia Semiramis a columbis educata ſit, & ob id ſacras genti aues eas eē.

Semiramis in columbam

Verum Dercetis etiam Athara Straboni uocatur. Cui quidem Venus obuia facta amorem cuiuſdam formoſi adoleſcentis ſibi ſacrificantis iniecit, ex quo quidē cū filiam dea ſuſcepiſſet, ſui erroris pudore ducta adoleſcētē ab ſe remouit. Filiam uero in loca q̄dā deſerta & ſaxoſa in qb⁹ plurimæ erāt columbæ expoſuit. Illa uero q̄ſi diuino nutu ab auib⁹ fuit enutrita. At Dea pudorē doloreq; cōpulſa cū ſe i ſtagnū abieciſſet, i piſcē fuit cōuerſa. Vñ & Syri & piſcib⁹ illi⁹ ſtagni abſtinēt & tēplū iuxta lacū ipm illi deæ quā Dercetū uocāt facie hois: reliqs corpis ꝑtib⁹ piſcis ædificarūt.

Palestini

¶ Paleſtini, aūt ppli ſunt ſyriæ. Arabiæ cōtermini a Palæſtia urbe regiōeq; dicti. Stagnū ſane illud in qđ ſe Dercetis abieciſſe fert̄, eſt iuxta aſcalonē Syriæ urbē, ut Dio. ſcribit. ¶ Coluiſſe. Habitaſſe. neq; mutaſſe legēdū ē: ut i pleriſq; cordicib⁹ ē deprauatū. ¶ An ma. ut ſū. ſemirāis. Dercetis deæ filia miro quodā mō a colūbis coagulato lacte e ꝓximis paſtorū mapalib⁹ rapto nutrita fuit, uñ & ſemiramis fuit appellata. Nā ſyriorū ligua ſemiramides uocant̄ colūbæ: q̄s ſyri ut deas colūt. Semiramis uero poſt maxima bella cōfecta babylonēq; ædificatam cū inſidias ſibi a filio ſtrui compiſſet, oi iniuria illi remiſſa prefectis oibus mādauit, ut filio tanq̄ regi perēt. e ueſtigioq; euāuit ad deos ut creditū eſt, tranſlata. Quidam fabulant̄ illā in columbā fuiſſe cōuerſam, quorum opinionem etiam Oui. ſequit̄. complurib⁹. n. columbis domū ingreſſis & illam cū reliquis auolaſſe putant. Quo factum eſt. ut ſyri columbā ut deā colant imortalē reginā arbitrati. Impauit aūt Semiramis uniuerſæ aſiæ ꝑter Indos, uixitq; ānos duos & ſexaginta cū q̄draginta duob⁹ regnaſſet

¶ Nais. an.

Nais an ut cantu nimiumq; potentibus herbis
Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces,
Donec idem passa est. an quæ poma alba ferebat,
Vt nunc nigra ferat cōtactu sanguinis arbor.
Hæc placet. hæc quoniam uulgaris fabula nō est,
Talibus orsa modis lana sua fila sequente.
Pyramus & Thisbe iuuenum pulcherrimus alter.
Altera quas oriens habuit. prælata puellis,
Contiguas habuere domos, ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse. Semiramis urbem.
Noticiam primosq; gradus uicinia fecit.
Tempore creuit amor, tædæ quoq; iure coissent.
Sed uetuere patres, quod nō potuere uetare.
Ex æquo captis ardebant mentibus ambo.
Cōscius omnis abest. nutu signisq; loquuntur.
Quoq; magis tegitur, tanto magis æstuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim
Cum fieret paries domui cōmunis utriq;.
Id uitium nulli per sæcula lōga notatum.
Quid nō sentit amor? primi uidistis amantes:
Et uocis fecistis iter. tutaq; per illud
Murmure blandiciæ minimo transire solebant.
Sæpe ubi cōstiterat hinc Thisbe. Pyramus illinc,
Inq; uices fuerat captatus anhelitus oris.
Inuide dicebant paries quid amantibus obstas?
Quātum erat, ut sineres toto nos corpore iungi?
Aut hoc si nimiū est, uel ad oscula danda pateres.
Nec sumus ingrati. tibi nos debere fatemur:
Quod datus est uerbis ad amicas transitus aures,
Talia diuersa nequicq̄ sede locuti
Sub noctem dixere uale, partiq; dedere
Oscula quisq; suæ nō peruenientia cōtra.
Postera nocturnos aurora remouerat ignes:
Solq; pruinosas radiis siccauerat herbas,
Ad solitum coiere locum. tum murmure paruo
Multa prius questi statuunt: ut nocte silenti
Fallere custodes: foribusq; excedere temptent
Cūq; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquant.
Neue sit errandum lato spatiantibus aruo.
Conueniant ad busta nini, lateantq; sub umbra
Arboris arbor ibi niueis uberrima pomis

¶ Nais. an ut cantu. Quænā hæc fuerit nais mihi parum ē coopertū. Nympha quedā que carminibus & herbis iuuenes quosdā se clamoribus infestantes in mutos pisces trāsmutauit, ac tandē ipsa quoq; facta est piscis. ¶ An que po. al. Mori arboris est piphrasis. Morus. n. arbor poma primū quidē alba deinde nigra Pyrami ac Thisbes sanguine effecta ferr̄ cœpit. Nā Pyramus iuuenis & Thisbe puella cū domos contiguas haberēt se mutuo amare cœperūt. cum aūt se amplecti aliter nō possent, egredi urbem ad cōstitutū locū decreuerunt. Quo quidē cū prior peruenisset Thisbe, leæna illac transeunte pterefacta in antrū uicinū cōfugit. Pyramus deinde adueniens cū uelū, quod fugienti Thisbe e capite deciderat, cruētatum reperisset eā putans a feris fuisse laceratam gladio quē secū hēbat sub moro arbore incubuit. Cui⁹ sanguine quidem mora effecta fuere nigra cum antea cādida fuissent. Thisbe aūt ex antro egressa cū Pyramum uulnere cōfectum uidisset eodem se gladio confodit. Sane Pyram⁹ non solū uiri est propriū sed etiā fluuii nomē qui p angustias Tauri montis in ciliciam defertur. Thisbe quoq; & mulieris & urbis est nomē. Vnde Thisbeus declinatur. ¶ Contiguas. se inuicē tangētes. ¶ Semiramis: Nini asyriorū regis uxor fuit, magno mulier animo, quæ mortuo marito sexum mentita, ac se filium esse simulans successit. ac ut uirū gestorū gloria superaret inter ea que præclara gessit Babylonem urbem condidit. Cuius mœnia ambitu trecenta stadia & sexaginta complectebantur frequētibus turribus ac magnis ornata, ut Diodo. ac ferr̄ historici & græci & latini scribunt. ¶ Altam urbem ad murorum ac ædium magnificētiam respexit, qua facile alias urbes babylon superabat. ¶ Coctilibus muris, latericiis & coctis lapidibus constructis. ¶ Primosq; gradus. Primos amoris gradus uisum & colloquium esse cōstat. Reliqui uero sunt tactus oscula. concubitus. ¶ Tædæ iure. nuptiarum ac legitimo iure. ¶ Sed uetuere patres. Fatue quidem hoc esse dictū uidetur. Si. n. uetuere, quo modo uetare non potuerunt? Verum acute simul & lepide est dictū. Vetuerunt enim ne nuptiarum iure coirent: prohibere autem non potuerunt ne animis affectuq; copularentur. ¶ Tenui rima. Subtili & parua scissura. **Rima** ¶ Duxerat. contraxerat. ¶ Id uitium nulli. Illa inquit rima a nullo unquam fuerat animaduersa. ¶ Notatum. Animaduersum. Est autem ordo. O amātes primi uidistis id uitium nulli notatum per longa sæcula. ¶ Quid non sentit amor. Parenthesis est rationem continens, cur amantes primi rimam illam notarint. ¶ Inq; uices fuerat. hoc est postquam uicissim suspirauerāt. ¶ Quātum erat. Ac si dicerent minimum erat. ut permitteres nos toto corpore copulari. ¶ Vel ad oscula danda pateres, Hoc est saltem aperiri tātum deberes, ut nos inuicem osculari possem⁹. ¶ Vel saltem. ¶ Sub noctem, circa noctem. adueniente nocte. ¶ Non peruenientia contra. hoc est q̄ ad alteram partem non perueniebant. ¶ Nocturnos ignes. stellas, q̄ aurora adueniente auferri uidentur. ¶ Pruinosas. pruina obrutas. **Pruina** Est autem pruina ros congelatus. ¶ Coiere. conuenire. ¶ Multa prius questi. de parentibus suis. ¶ Nocte silenti. Media quæ & intempesta dicitur, quod illo tempore omnia sileant animalia. ¶ Fallere custodes. decipere ianuarum custodes, qui ianitores uocantur. ¶ Foribus domibus. a parte. n. totum intelligimus. ¶ Excedere. exire. Tecta. Domos. ¶ Spatiantibus. In magno agri spatio obambulātibus. **Spatiari** Nā spatiari nihil aliud est ut ait Macrobius, q̄ in spatio lati itineris obābulare. ¶ Ad busta Nini. ad sepulchrū Nini Assyriorum regis. Bustum autem ꝓprie dicitur locus, **Bustum** ubi cadauera comburebantur.

Ardua morus erat gelido contermina fonti.
Pacta placen : & lux tarde diſcedere uiſa
Præcipitatur aquis, & aquis nox exit ab iiſdem.
Callida per tenebras uerſato cardine Thiſbe
Egreditur, fallitq; ſuos, adopertaq; uultum
Peruenit ad tumulum, dictaq; ſub arbore ſedit.
Audacem faciebat amor. uenit ecce recenti
Cæde leæna boum ſpumantes oblita rictus
Depoſitura ſitim uicini fontis in unda.
Quā procul ad lunæ radios babylonia thiſbe
Vidit: & obſcurum timido pede fugit in antrum.
Dumq; fugit. tergo uelamina lapſa reliquit.
Vt læa ſæua ſitim multa cōpeſcuit unda.
Tum redit in ſiluas inuentos forte ſine ipſa
Ore cruentato tenues laniauit amictus.
Serius egreſſus ueſtigia uidit in alto
Puluere certa feræ, totoq; expalluit ore
Pyramus. ut uero ueſtem quoq; ſanguine tinctam
Repperit: una duos inquit nox perdet amantes.
E quibus illa fuit longa digniſſima uita.
Noſtra nocens aīa eſt. ego te miſeranda peremi,
In loca plena metus, qui iuſſi: nocte uenires,
Nec prior huc ueni, noſtrum diuellite corpus:
Et ſcelerata fero cōſumite uiſcera morſu,
O quicunq; ſub hac habitatis rupe leones.
Sed timidi eſt optare necem. uelamina thiſbes
Tollit: & ad pactæ ſecum fert arboris umbram
Vtque dedit notæ lachrimas. dedit oſcula ueſti,
Accipe nunc inquit noſtri quoq; ſanguinis hauſtus.
Quoq; erat accinctus, demiſit in ilia ferrum.
Nec mora. feruenti moriens e uulnere traxit.
Et iacuit reſupinus humo. cruor emicat alte.
Nō aliter qua cū uitiato fiſtula plumbo
Sciditur, & tenui ſtridēte foramine longas
Eiaculatur aquas, atq; ictibus aera rumpit.
Arborei fœtus aſpergine cædis in atram
Vertuntur faciem, madefactaq; ſanguine radix
Purpureo tinxit pendentia mora colore.
Ecce metu nōdum poſito, ne fallat amantem
Illa redit: iuuenemq; oculis animoq; requirit:
Quantaq; uitarit narrare pericula geſtit.
Vtq; locum & uiſam cognoſcit in arbore formam,
Sic facit incertam pomi color. hæret an hæc ſit.

Morus

¶ Ardua. alta. Morus autē arbor eſt, quæ ut ſcribit Pli. ſerotino germinatu floret, nec niſi exacto frigore germiat, ob id dicta ſapientiſſima arborum. Tarde. affectum exprimit amantiū, quibus dies maxime longus uidet: in cuius noctē cōuenire ſtatuerūt. Præcipitat aquis. In aquas oceani. ex opinione aīt uulgari hæc dnr. Neq;.n. ſol in aq̄s deſcēdit. Et aquis nox exit ab iiſdem. ubi.n. ſol occidit, inde nox uidetur oriri. Verſato. reuoluto. hoc eſt. aperta Ianua. Adopertaq; uultū. uultū coopertum hn̄s. necui forte obuiaret agnoſceretur. Dictaq; ſub arbore. Cōſtituta. Audacem faciebat amor. cām reddit cur tā audax eſſet puella, ut noctu ſola in agro reſideret. Venit ecce recenti. Ecce aduerbium ſemp fere aliquid repentini inſperatiq; mali ſignificat. Vt Virgilius

Ecce

Ecce autem gemini a tenendo tranquilla per alta. hoc autem & Aſconius notate qui ait hoc proprium eſſe Ciceronis, ut in rebus improuiſis hac pticula ecce utatur. Oblita rictus. hoc eſt. ora ſpumantia ſanguine boum infecta habens. Depoſitura ſitim. hoc eſt potatura in uicino fonte. Timido pede. trepidis pedibus ac feſtinantibus. Vt enim trepidū p timido Sic timidū pro trepido elegāter ponit. Vt læa. Poſtq̄ leæna. Vtroq;.n. dicitur modo. Compeſcuit. pacauit. Laniauit. Lacerauit. Serius egreſſus. Sero tarde quidem ſignificat, ſed ita ut poſt amiſſam opportunitatē aliquam feré ponatur. Amictus uelū. Veſtem. uelū. E quibus illa. Thiſbe quā idcirco uita digniſſimā fuiſſe ait Pyramus, quia & promiſſis ſtetit, & longe ante ſe ad cōſtitutū locum uenit. Noſtra nocens anima eſt. Animam pro uita ſæpenumero accipi notum eſt. Ego te miſeranda peremi. ſenecis Thiſbes, quā a leæna dilaniatam putabat Pyramus cām fuiſſe pfiteť. Peremi. Necaui, cū maximo aīt affectu hæc a Pyramo referunť. In loca plena metus. cām aſſignat pyramus cur ipſe interfecerit Thiſben. Qui iuſſi, quia ego iuſſi. eſt enim relatiuum cām exprimens. Noſtrum diuellite corpus. apoſtrophe ad leones a quibus Pyramus dilaceratam putabat Thiſben. Sub hac rupe. Sub hoc ſaxo. In hac ſpelunca. propinqua enim ſpelunca erat in quam refugerat Tiſbe. Sed timidi eſt optare necem. cum ſibi uir fortis eam confiſcat. Pactæ arboris, conſtitutæ. Ferrum. enſem per metonymiam. Ex ferro nanq; enſes conficiuntur. Emicat exilit. Non aliter q̄ cum. pulchra ſimilitudie oſtēdit poeta q̄ alte ex Pyrami uulnere ſanguis exiliret. Quam cum uitiato fiſtula plumbo. Fiſtula per quam aqua deducitur: ex plumbo fere fieri conſueuit, dicta qd' fiſtulæ & tibiæ ſimilis ſit. Vitiato. Corrupto fracto. Eiaculatur. Longe eiicit. Atq; ictibus aera rūpit, Aquæ emiſſione aerem penetrat, Arborei fœtus. mora arboris illius fructus. Aſpergine cædis. Sanguinis aſperſione. In atram faciem. In nigram figuram. Madefactaq;. que copula hoc loco pro quia eſt accipienda. Cauſam enim aſſignat cur mora ex albis purpurea fuerint effecta. Geſtit. cupit. Vtque locum, quam locū inquit & uiſam arboris figuram Thiſbe cognoſcit, tam colore mororum que ex albis rubicunda fuerant effecta, redditur incerta. Pomi color. Fructus mori arboris color ex albo in rubicundum tranſmutatus. Pomum autem generale nomen eſt omnium fructuum, quicunque in arboribus naſcuntur ſiue molles ſiue duros cortices habeant: quamuis quidam aliter ſentiant. Hæret. dubitat an illa ſit arbor ſub qua paulo ante ſederat.

Sero — Anima — Fiſtul — Pomi

¶ Tremebunda.

Dum dubitat, tremebunda uidet pulsare cruentum
Membra solum, retroq; pedem tulit, oraq; buxo
Pallidiora gerens exhorruit aequoris instar,
Quod fremit, exigua cum summũ stringitur aura.
Sed postq̃ remorata suos cognouit amores,
Percutit indignos claro plangore lacertos,
Et laniata comas, amplexaq; corpus amatum
Vulnera suppleuit lachrimis, fletumq; cruori
Miscuit, & gelidis in uultibus oscula figens
Pyrame clamauit: quis te mihi casus ademit?
Pyrame responde. tua te carissima Thisbe
Nominat. exaudi. uultusq; attole iacentes
Ad nomen Thisbes oculos iam morte grauatos
Pyramus erexit, uisaq; recondidit illa.
Quae postq̃ uestemq; suam cognouit, & ense
Vidit ebur uacuum. tua te manus inquit amorq;
Perdidit felix. est & mihi fortis in unum
Hoc manus. est & amor. dabit hic in uulnera uires,
Persequar extinctum, leti miserrima dicat
Causa comesq; tui: quiq; a me morte reuelli
Heu sola poteras: poteris nec morte reuelli
His tamen amborum uerbis estote rogati
O multum miseriq; mei illiusq; parentes
Vt quos certus amor. quos hora nouissima iunxit
Componi tumulo non inuideatis eodem.
At tu quae ramis arbor miserabile corpus
Nunc tegis unius, mox es tectura duorum:
Signa tene caedis: pullosq; & luctibus aptos
Semper habe foetus, gemini monumenta cruoris
Dixit. & aptato pectus mucrone sub imum
Incubuit ferro. quod adhuc a caede tepebat.
Vota tamen tetigere deos. tetigere parentes.
Nam color in pomo est, ubi permaturuit ater.
Quodq; rogis superest, una requiescit in urna.
Desierat. mediumq; fuit breue tempus. & orsa est
Dicere leucothoe. uocem tenuere sorores.

¶ Tremebunda: palpitã tia. ¶ Pulsare. percutere. Nondum enim mortuus erat Pyramus. ¶ Retroq; pedem tulit. Retro cessit. ¶ Exhorruit. turbata est. ¶ Aequoris instar. Ad similitudinem maris. Instar autem indeclinabile nomen est. ac interdum ad similitudinẽ. Interdum significat ad aequiparationem. quamuis sine praepositione ponatur. Virgilius. Instar montis equum diuina palladis arce aedificant. ¶ Quod fremit. strepit. Cum summum stringitur. Quando in superficie raditur ac leuiter a uẽto attingitur. ¶ Claro plangore Magno eiulatu. ¶ In gelidis uultibus. In frigida facie Pyrami morientis. ¶ Suppleuit. Impleuit. ¶ Quis te mihi casus ademit. Eripuit Sunt autem querelę maxime amanti conuenientes. Erexit. extulit apuit ¶ Recondidit. Iterum cõdidit, & occultauit, & clausit. ¶ Vestemq; suã Velum suum quo deceptus Pyramus seipsum interfecerat. ¶ Ebur uacuum ense. idest Eburneam uaginam ense carentem. ¶ Tua te manus inquit amorq;. Te ipsum inquit ob amorem quo me prosequebaris interfecisti. ¶ In unum. Ad hoc unum ut me ipsa interficiam. In uulnera. Ad uulnera mihi ipsi inferenda. ¶ Reuelli. separari. ¶ Certus amor. uerus ¶ Non inuideatis. non prohibeatis nostris uotis inuidentes. ¶ Componi. condi ac simul sepeliri. ¶ Pullos. nigros. Monumenta. Memoria ¶ Gemini cruoris. Sanguinis duorum & Pyrami & Thisbes. ¶ Aptato mucrone. Apposita cuspide. ¶ Sublimũ pectus. Ad infimam pectoris partem. ¶ Ferro. Ensi. quo seipsum pauloante trãsfixerat Pyramus. ¶ Vota preces. ¶ Tetigere. Cõmouere. ¶ Permaturuit perfecte maturuit. ¶ Quodq; rogis superest. Cinis & ossa rogis superesse solent. ¶ Desierat. loqui subaudiatũ & alcithoe. Finem enim suae narrationi imposuerat. ¶ Vocem tenuere. siluerunt. ¶ Leucothoe. soror alcithoes anteq̃ narret quemadmodũ Leucothoe Orchami regis Achemeniae & eurymones filia in arborem thuris fuerit conuersa, exponit adulterium Martis cũ uenere. Sol. eni Martem olim cum uenere coitem uulcano eius marito indicauit, qui indignatus retibus tenuissimis cubile circundedit q bus coeuntem Martem cũ Venere ita implicuit, ut nullo pacto disiungi possent. Patefacto deinde cubiculo omniũ deorum oculis spectandos subiecit. Quare uenus indignata Soli Leucothoes amorem immisit, qui ut cõmodius ea potiretur se in matris eurymones figuram conuertit. Cũ uero orchamus pater eam uitiatã esse indicio clytiae solis amicae cognouisset: ipsam defodit in terram. Sol uero amicam miseratus, eam in thuris arborem commutauit.

Vocẽ tenere Leucothoe

Hunc quoqꝫ ſiderea qui temperat omnia luce:
Cepit amor ſolem. ſolis referamus amores.
Primus adulterium ueneris cum marte putatur
Hic uidiſſe deus. uidet hic deus omnia primus.
Indoluit facto: iunonigenæqꝫ marito
Furta tori furtiqꝫ locum monſtrauit. at illi.
Et mens & quod opus fabrilis dextra tenebat
Excidit. extemplo graciles ex ære catenas
Retiaqꝫ & laqueos, quæ lumina fallere poſſent
Elimat. non illud opus tenuiſſima uincant
Stamina. non ſummo quæ pendet aranea tigno.
Vtqꝫ leues tactus momentaqꝫ parua ſequantur
Efficit: & lecto circundata collocat apte.
Vt uenere torum coniunx & adulter in unum,
Arte uiri uincliſqꝫ noua ratione paratis
In mediis ambo deprenſi amplexibus hærent.
Lemnius extemplo ualuas patefecit eburnas
Admiſitqꝫ deos, illi iacuere ligati
Turpiter. atqꝫ aliquis de diis non triſtibus optat
Sic fieri turpis. ſuperi riſere, diuqꝫ
Hæc fuit in toto notiſſima fabula cælo.
Exigit indicii memorem cythereia pœnam,
Inqꝫ uices illum tectos qui læſit amores,
Lædit amore pari. quid nunc hyperione nate
Forma colorqꝫ tibi radiataqꝫ lumina proſunt?
Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris:
Vreris igne nouo, quiqꝫ omnia cernere debes
Leucothoen ſpectas, & uirgine figis in una
Quos mundo debes oculos. modo ſurgis eoo
Temperius cælo. modo ſerius incidis undis,
Spectandiqꝫ mora brumales porrigis horas.
Deficis interdum, uitiumqꝫ in lumina mentis
Tranſit, & obſcurus mortalia pectora terres.
Nec tibi quod lunæ terris propioris imago
Obſtiterit palles, facit hunc amor ipſe colorem.
Diligis hanc unam. nec te clymeneqꝫ rhodoſqꝫ
Nec tenet æææ genitrix pulcherrima circes:
Quæqꝫ tuos clytie quāuis deſpecta petebat
Concubitus, ipſoqꝫ illo graue uulnus habebat
Tempore. leucothoe multarum obliuia fecit,
Gentis odoriferæ quam formoſiſſima partu
Edidit Eurymone. ſed poſtq̄ filia creuit,
Quam mater cunctas, tam matrem filia uicit.

Adulterīū ueneris cum marte

¶ Hunc. q. ac ſi diceret. Nō ſolū mortales capiūtur amore, ſed dii quoqꝫ & qdem clariſſimi. ¶ Vidē hic de. oia prim⁹. Cā ē cur ſol putet oium prim⁹. Martis adulteriū cū uenere uidiſſe. Quaṙ hęc pticula nā ſubaudiēda uṙ. Hic āt ſēſus ex Homero ſūpt⁹ eē uṙ, ut Pli. quoqꝫ i ſcđo nālis hiſtoriæ libro teſtaṫ, cū ait ſolē cōmēdās. Hic ſuū lumē cæteris quoqꝫ ſiderib⁹ fœnerat. ꝑclar⁹ eximi⁹. oia intuēs. oia ēt exaudiens, ut pricipi lr̄arum Homero placuiſſe i uno eo uideo. Hoc uero i duodecimo Odiſſeæ ſcribit Home. ¶ Iunonigenæ. ex iunōe nito. Vulcanum. n. ſolū Iuno ex ioue ſuſcepit. ¶ Furta. ſtupra & adulteria quod furtim fiant. ¶ Graciles. tenues atqꝫ ſubtiles. ¶ Quæ lu. fal. poſ. Quæ oculos decipe ualerēt. ¶ Elimat. efficit lima. ¶ Aranea. tela aranearum. ¶ Vtqꝫ leu. ta. ſignificat retia ea ita mollia fuiſſe ac flexibilia ut ne ſi tangerenṫ, qdē ſentiri poſſent, ac facile rebus oibus cederēt. ¶ Parua mo. Parua obſtacula, ut parū reſiſtre uiderentur. ¶ Deprēſi. in re prohibita inuēti. Nā deprehendi proprie quis in re minus honeſta dṙ. ¶ Lemnius. Vulcanus. Qui cū deformis natus eſſet Iunoniqꝫ contra Iouē auxilio eēt: ut ipſe in primo iliados narrat, ab Ioue ipſo e cælo fuit in lēnum inſulā ꝑcipitatus, ibiqꝫ a Sintiis, fuit exceptus. ¶ Admiſitqꝫ deos. aduocauit deos ad ſpectaculū Veneris & martis q ita ligati in lecto iacebant, ut ſe diſſoluere non poſſent. ¶ Atqꝫ aliquis de diis. Eū fuiſſē Mercuriū ferūt. ¶ Cythereia. Ven⁹ a Cytheris iſula dicta: ad q̄ primū e mari nata cōcha ꝑueniſſe dṙ.

Lēnius

Cytherea

¶ Memorē pœnā. aut hypallage ē memor Cytherea. aut q̄ i memoria hēbat, ut Vir. Sęue memorē Iunōis ob irā. ¶ Inqꝫ ui. uiciſſim ē cōtrario. ¶ Hyperione nate. Sol Hyperiōis Titanis. Ex Thia ut ſcribit Heſio. ut uero i Hymnis Home. ex Euryanaſſa ſorore, filius fuit ſimul cum luna & aurora. Vnde Hyperionides quoque ſol ipſe & Hyperion nomine patris interdū a poetis uocaṫ. Eſt autē apoſtrophe ad ſolē. Igne nouo. Amore in uſitato. ¶ Tēperi⁹. Tēpeſtiuus. Eſt āt cōparatiuū aduerbiū: qđ a tēpero declinari uṙ. ¶ Mōſe. inci. un. Interdū. inqt tardi⁹ occidis. ¶ Eoo cælo. oriētali. unde oriṫ aurora, q̄ græce Ἠως dicit. ¶ Porrigis. producis. ¶ Brumales horas. Hyemales dies qui ſolent eſſe breuiores. ¶ Vitiū mētis ægritudo ac paſſio cordis, q̄ fere amātes pallēt. ¶ Trāſit in lumia, Pallida nāqꝫ uidebanṫ. ¶ Nec tibi qđ lunæ. Cām eclipſis ſolis exponit. Nam tūc deficere uṙ: cū luna ei ſubiicitur. Luna uero iſima eſt planetaꝝ. ¶ Clymene. Phaetōtis mater. ¶ Rhodos. iſula ē lyciæ adiacēs ſoli adeo grata, ut ſp̄ q̄uis nebuloſo aere aliq̄ diei hora ei⁹ radii uideanṫ. ut ſcribit Plynius. Rodos āt ἀπὸ τοῦ ῥόδου. hoc ē a Roſa ꝑꝑ pulchritudinē ut qdā ſcribūt fuit appellata. Nā prius & ophiuſa & a ſerenitate æthræa uocabaṫ. Diodo. uero ait Rhodō iſulam a Rhodo puella Neptuni filia ex q̄dā Telchinū ſorore q primi inſulā tenuerūt, fuiſſe appellatā ¶ Nec tenet æææ. Perſa mṙ fuit Cyrces, q̄ ææa. ab Aea urbe colchoꝝ n̄ ut Serui⁹ ſcribit a uocib⁹ coꝝ quos i bruta aialia cōuertebat, fuit appellata. Aea uero nō ſolū colcoꝝ ē urbs ab Aeeta Medeę pṙe ędificata ſed alia quoqꝫ eſt Theſſalię, eſt ēt Macedoniæ fons æa. ut Stephan⁹ ſcribit, Vn̄ Aeęus ææa declinaṫ. ¶ Clytie. nīpha fuit q̄ apollinē amauit. ¶ Graue uuln⁹ magnū dolorem. qa ſibi leucothoē ꝑlatā uidebat ¶ Gētis odoriferę. odores ferētis. hoc ē arabicę. ¶ Formoſiſſima Eurymōe. pulcherrima. Eurymone āt, ut ſcribit in theogōia Heſiod⁹, nīpha fuit oceāi & tethyos filia. uxorqꝫ orchami Achemeniorū regis. Altera fuit apollinis filia q̄ Ethaliōi marito adraſtū argiuoꝝ regē atqꝫ Eripylē pepit.

Tēperi⁹

Brumalis

Clymene

Rhodo[s]

Perſa

Ææa

Clytie

Eurymone.

Achæmenias.

Rexit achæmeneias urbes pater orchamus, isq;
Septimus a prisco numeratur origine belo.
Axe sub hesperio sunt pascua solis equorum.
Ambrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis
Membra ministeriis nutrit, reparatq; labori.
Dumq; ibi quadrupedes cælestia pabula carpunt,
Noxq; uicem peragit, thalamos deus intrat amatos
Versus in eurymones faciē genitricis, & inter
Bis sex leucothoen famulas ad lumina cernit,
Leuia uersato ducentem stamina fuso.
Ergo ubi ceu mater caræ dedit oscula natæ,
Res ait arcana est. famulæ discedite. ne ue
Eripite arbitrium matri secreta loquendi.
Paruerant: thalamoq; deus sine teste relictus,
Ille ego sum dixit, qui longum metior annum.
Omnia qui uideo. per quem uidet omnia tellus,
Mūdi oculus. mihi crede places. pauet illa, metuq;
Et colus & fusi digitis cecidere remissis.
Ipse timor decuit. nec longius ille moratus
In ueram rediit speciem solitumq; nitorem.
At uirgo q̄uis inopino territa uisu,
Victa nitore dei posita uim passa querela est.
Inuidit clytie. neq; enim moderatus in illam
Solis amor fuerat, stimulataq; pellicis ira
Vulgat adulterium: diffamatumq; parenti
Indicat. ille ferox imansuetusq; precantem
Tendentemq; manus ad lumina solis, & ille
Vim tulit inuitæ, dicentem defodit alta
Crudus humo. tumulūq; sup grauis addit harenæ,
Dissipat hunc radiis hyperione natus: iterq;
Dat tibi, quo possis defossos promere uultus.
Nec tu iam poteras enectum pondere terræ
Tollere nympha caput: corpusq; exangue iacebas.
Nil illo fertur uolucrum moderator equorum
Post phaethonteos uidisse dolētius ignes.
Ille quidē gelidos radiorum uiribus artus
Si queat, in uiuum tēptat reuocare colorem.
Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat,
Nectare odorato sparsit corpusq; locumq;:
Multaq; præquestus, tanges tamē æthera dixit,
Protinus imbutum cælesti nectare corpus
Deliquit, terramq; suo madefecit odore.
Virgaq; per glebas sensim radicibus actis
Thurea surrexit, tumulumq; cacumine rupit
At clytien, q̄uis amor excusare dolorem.
Indiciumq; dolor poterat: non amplius auctor
Lucis adit, uenerisq; modum sibi fecit in illa.

Achęme[nia]

¶ Achæmenias. Persicas. Nā achæmenii Persæ & parthi populi sunt finitimi. ¶ A prisco belo. a primo belo q Abantem genuit. Abas acrisium. Acrisius Danaē. Danae Perseū. Perseus Bachæmonē Bachæmon achæmenē, a quo Achæmenia ē appellata. Achęmenes uero Orchamū.

Beli genealogia

¶ Axe sub hesperio. Solis equorū pascua describit, quæ sunt in occidēte ambrosiā ferentia, cuius pastu solis equi p noctē reparant ad diurnos labores tolerādos.

Pascua equorū solis

¶ Axe sub hesperio. sub cælo occidentali. Duo namq; sunt axes, ut Serui⁹ quoq; scribit. q & uertices & poli dīr, arctic⁹ siue borealis q a nobis sp uisi, & antarcticus siue notius & australis q nunq̄ a nobis uideri pōt. Axē ergo pro cælo posuit. Est aūt proprie axis: ut scribit Apuleus, directio quędā a polis uelut a cardinib⁹ pfecta. diuisor & discriminator mūdi orbē terræ in medietate constituens.

Axes cæli

Ambro[sia]

ambrosia uero quę imortalitas interpretat, cibus est deoꝝ. quo etiā equi solis pasci dīr. Est aūt hærba quā Diascorides artemisiam esse ait. ¶ Thalamos amatos. Amicæ Leucothoes cubiculū. ¶ Ducētē. Deducentē, filantē. ¶ Leuia stamina mollia. ¶ Arbitrium. facultatē. ¶ Qui lōgū metior annum. Scite. Nā ex solis transitu per duodecim Zodiaci signa annus colligit.

[C]olus

¶ Et colus. instrumētū est cui appendunt stamina filāda. Est aūt & secūdæ & quartæ declinationis. ¶ Et fusi. horū inuentor Closter arachnes filius a Plinio fuisse narratur. ¶ Nitore pulchritudine splendore. ¶ Neq;. n. moderatus. Cur inuideret Clytie causam assignat. Nimius enim. erat solis amor in Leucothoen. ¶ Diffamatum. uulgatum. ¶ Et ille. Manu solē indicat patri Leucothoe. ¶ Crudus. Crudelis. ¶ Iterq; dat tibi. Efficit tibi uiā, qua faciē efferre possis. Est āt ἀποστροφὴ ad Leucothoen quam nipham pp ætatē & pulchritudinē uocat poeta. ¶ Enectū. Necatū. obrutum. ¶ Exāgue, mortuū sine sanguie. ¶ Volucrū mo. equo. Periphrasis ē apollinis, q moderator & rector est uelocissimorum equorum ac uolantium potius q̄ currentiū, ut plene i scdo uidim⁹. ¶ Post phaethōteos ignes. Post fulmina qb⁹ phaethō fuit absumpt⁹. ¶ Gelidos artus. Mortua mēbra. Id. n. qd sequit pro eo qd precedit, & contra sæpe numero ponit a poetis. ¶ Reuocare. Reducere. ¶ Fatum. fati necessitas ¶ Nectare odo. suauissimi odoris liquore. Est eni. Nectar deoꝝ potio, ut iam sæpius diximus. ¶ Tāges tamē æthe. di. Quāuis inquit apollo te ad uitam reuocare non possim ad cælū tñ peruenies. Nā thuris fum⁹ ad deos usq; in cælū peruenire credit. ¶ Delicuit molle & liqdū factū ē, a deliquesco pteritū. ¶ Sēsim. Paulati. ¶ Cacumine In sūmitate. ¶ Tumulum. harenę aggerē. ¶ At cly. Clytie nipha a sole derelicta cū nouē dies sine ullo cibo ac potu exegisset, tādē deoꝝ miseratiōe i herbā heliotropiū conuersa fingit, q̄ nūc quoq; pristini amoris memor cōtinue folia ad solē uertit. Vñ ēt nomē accepit. Nā Heliotropiū dr̄ solis cōuersio ἥλιος namq; sol. τροπὴ conuersio dicitur. ¶ Quāuis amor excusare dolorē. Amore. n. quo Apollinē psequebat, dolebat clytie sibi aliā præferri. Dolore aūt coacta idicauit pr̄i Leuchothoes cū sole cōcubitū. ¶ Auctor lucis. Periphrasis ē solis. q lucis est effector. ¶ Modū finē. ¶ Tabuit ex illo. Ex eo inquit tpe quo a sole fuit derelicta, tabescere cœpit clytie cōmerciūq; aliaꝝ niphæ fugere.

Deliquere

Heliotropiū

Tabuit ex illo dementer amoribus usa
Nympharum impatiens: & sub Ioue nocte dieq;
Sedit humo nuda nudis incompta capillis.
Perq; nouem luces expers undæq; cibiq;.
Rore mero lachrimisq; suis ieiunia pauit.
Nec se mouit humo tantum spectabat euntis
Ora dei, uultusq; suos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæsisse solo: parteq; coloris
Luridus exangues pallor conuertit in herbas.
Est in parte rubor, uiolæque simillimus ora
Flos tegit. illa suum: quãuis radice tenetur,
Vertitur ad solem: mutataque seruat amorem.
Dixerat, & factum mirabile ceperat aures.
Pars fieri potuisse negant. pars omnia ueros
Posse deos memorant. sed non est Bacchus in illis.
Poscitur alcithoe, postq̃ siluere sorores,
Quæ radio stantis percurrens stamina telæ
Vulgatos taceo dixit pastoris amores
Daphnidis idæi, quem nymphe pellicis ira
Contulit in saxum. tantus dolor urit amantes.
Nec loquar: ut quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modo uir, mõ fœmina scython
Te quoq; nunc adamas, quondã fidissime paruo
Celme ioui, largoq; satos curetas ab imbri,
Et crocon in paruos uersum cum smilace flores
Prætereo, dulciq; animos nouitate tenebo.
Vnde sit infamis quare male fortibus undis
Salmacis eneruet, tactosq; remolliat artus
Discite. causa latet. uis est notissima fontis.
Mercurio puerum & diua cythereide natum
Naiades idæis enutriuere sub antris

Tabuit: paulatim consumpta est. Sub ioue. Sub dio. ad aerem. Nouem Luces. Nouem dies. Flectebat. Vertebat. Hæsisse. affixa fuisse terræ sic ut surgere nõ posset. Luridus. fuscus. Vertitur ad solem, ad nomen herbæ quæ heliotropium dicitur alludit. Suum. a se amatum. Mutata. In Heliotropium herbam cõuersa. Ceperat. Occupauerat. Delectarat. Poscitur alcithoe. Rogat ut aliquid fabularũ narret. Quæ radio. nauicula. instrumentũ est ligneum, quo utuntur textores. Stãtis telæ. pendentis. Daphnidis Idæi. Daphnis cuius interitum Virgili[us] quoq; post Theocritũ deflet, Mercurii filius fuisse memoratur. Is a nympha nomine Thalia, ut quidam scribũt, adamatus ita est, ut Pellicem uerita & riualem in saxũ illum transmutarit, q̃uis Theocritus illum amore tabuisse canat. id q[uo]d Ouidius quoq; alibi innuere uidetur, cum inq[ui]t. Pallidus in lenta Naide Daphnis erat. Idæi. phrygii uel cratensis. Nã Ida mons est, & phrygię & cretæ. Cõtulit. Cõuertit. Has autẽ fabulas quæ uix unquam apud aliquem præstantũ poetarum inueniuntur, breuiter percurrit poeta uidẽs illas nullo fere in usu futuras. Tantus dolor urit amantes. Acclamatio est in amantũ Zelotypiam. Tantus inq[ui]t dolor amãtes cruciat, ut sæpenumero amatos p[er]dant. Nec loquar. Scythõ quidam ex mare in fœminam mirãdo quodammodo fuit commutatus, Id autem fieri posse Plinius quoq; est auctor. Te quoq; nunc Adamas. Celmus qui & Celmes uocatur, unus fuit ex Idæis dactylis. Vt uero sophocles in satyris tragœdia scribit, illum Cybele indignata in durissimum ferri genus transmutauit. nutritius Iouis, cui dum paruus erat fuit admodum gratus. Postea quam uero Iupiter deorum imperium est adeptus, ipsum in adamãtem conuertit. quia uulgasset Iouem fuisse mortalem, ut quidã aiunt. Largoq; satos curetas ab imbri. Hanc curetum metamorphosin nusquã me apud antiquiores legisse memini. Quidã uero ex neotericis aiũt Curetas, & imbribus propter religionis contemptum fuisse deletos, & ex fungis ne ipsa religio penitus desereretur, fuisse repertos. Sed cum ista nullius auctoritate nitãtur, ex cõmodo suo illa finxisse uidentur. Strabo quidem cum multa & uaria de curetibus scribat, nullam prorsus de hac illorũ metamorphosi facit mentionem. Sed ex sententia quorundam eosdẽ esse ait curetes & corybantes & caberos & Idæos dactylos & Telchines, qui sacra & Iouis in creta & matris deũ i. phrygia cum armorum tumultuosa agitatiõe cũq; strepitu ac cymbalorum tympanorumq; sonitu necnon tibiis ac uociferationibus celebrarent. Alii autem ex creta. Alii ex Euboea, nonnulli ex Etolia originẽ duxisse scribunt. Diomedes quidem grãmaticus longe aliam ab ea: quam obiter attingit Ouidius: curetum originem refert his quidẽ uerbis. Aiunt Opem in Idã cretensem delatam ex fuga, cum puerperii tẽpus instaret: primam montis partem manibus apprendisse, atq; ita partu solutam. ex impressione uero palmarum curetas p[ro]diisse, quos ab effectu græci nominis dactylos idest digitos & Idæos a mõte nominauerunt, ut a pupulis oculorũ. quas græci Κορας appellãt uel a galearum cono Curetes. Hæc Diomedes. Sed aliæ quoq; curetum afferuntur etymologiæ. Nã ut Strabo ait, alii απο της Κουρας idest a tonsura curetas appellatos scribũt, quod detonsi essent. Alii a curio monte Pleutoni imminente. Alii απο των Κορων idest a puellis, q[uo]d longas stolas ut puellæ gestarent. Curetes oĩum primi armatam saltationem inuexisse dicuntur, cum clypeis æneis concurrentes ludentesq; & clamore & æris tinnitu non permiserunt Iouis infantis uagitum, quem educandum susceperant ad saturnum peruenire. Hæc tam multa de curetibus nihil tamen ostendunt quo modo ab imbre fuerint orti. Et crocon. Crocos adolescẽs fuit, quẽ smilax uirgo cum amaret neq; frui posset, ãbo in flores cõuersi fuerũt. Vñ smilaceæ croceæq; coronæ dñr. Sane smilax, ut scribit Galenus ẽt sine s lr̃a interdũ enũciat. Vñ sit infamis. Salmacis fons ẽ cariæ, quẽ q igrediunt̃ effœmiati ac molles egrediunt̃. hui[us] ãt rei cãm poeta refert in hermaphroditi p̃ces, q parentes rogauit ut quẽadmodũ ipse: sic alii quoq; fontẽ illũ intrãtes mollescerẽt. Nã Hermaphroditus Mercurii ac Veneris fili[us] fuit formosissim[us]. q cũ in fontẽ Salmacidis niphæ igressus foret, ita a nipha fuit colligat[us], ut ex duob[us] corpibus unũ fieret utrũq; hñs sexũ. Vñ ẽt nũc Hermaphroditi utroq; p̃diti sũt sexu. Eneruet. Neruos ac uires eripiat. effœmiet. Remolliat. molles ac effœmiatos efficiat. Diua cythereide. Venere. Sub idæis ãtris. In spelũcis idæ mõtis phrygiæ.

Cuius erat

Clytie in heliotropum

Daphnis Idæus in saxum

Celmus in adamantem

Curetes ex imbri

Crocos cũ smilace in flores

Salmacis fo[…] Scyth[…] in fœ[…]nam

¶Cuius erat facies. Formoſiſſimum fuiſſe Hermaphroditum ſignificat, cum ſimilem eũ fuiſſe parentibus dicat. Nomẽ quoq; traxit ab illis. Nam hermaphroditus ἀπὸ τοῦ ἕρμου, hoc ẽ Mercurio & ἀφροδίτης uenere fuit appellatus. ⁋Studio. Cupiditate & animi inclinatione. ⁋Lycias urbes. Lycia Lydia & caria prouinciæ ſunt finitimæ. ⁋Caras adit. Cares Cares populi ſũt cariæ. Eſt autẽ accuſatiu⁹ græcus. Car. n. caros declinatur in maſculino. i fœminino autem Caiera. Carræ Carræ uero urbs ẽ Meſſopotamiæ Craſſi cæde nobilis a Carra Syriæ fluuio denomĩata. ⁋Videt hic ſtagnum. Fontis ſalmacidis deſcriptio. ⁋Viuo ceſpite. Naturali terra. ⁋Nympha colit. habitat. Idem autem cum fonte nomẽ habet. Salmacis Salmacis enim nympha ut ſcribit Sex. Pompei⁹. Cæli & terræ filia molliſſima fertur fuiſſe cauſa fõtis Halicarnaſſi aq̃ appellandæ Salmacidis quam qui bibiſſet, uitio impudicitiæ molleſceret ob eam cauſam, qđ eius aditus anguſtatus parietibus occaſionem largiĩ iuuenibus petulantibus puerorum puellarumq; uiolendarum, quia non patet effugium. unde Ennius. Salmacidas ſpolia ſine ſanguine & ſudore. Quod in molles atq; effœminatos dictum corrupte legitur ĩ primo de officiis Ciceronis, inepteq; ab iis qui ĩ illud opus cõmentaria ſcripſerunt, expõitur ut in quadam diſputatiõe noſtra, quæ circũfertur copioſius diximus. Tametſi nũc recte legatur ex noſtra diſputatiõe emendatum. ⁋Duris uenatibus. laborioſis uenationibus. ⁋Citheriaco pulchro q̃lis uenerem deceret. Aut certe Cythoriaco legendum eſt a Cythoro mõte buxis abũdãte, ex quo ligno pulchri pectiẽs cõficiuntur.

Cuius erat facies, in qua materq; paterq;
Cognoſci poſſent. nomen quoq; traxit ab illis.
Is tria cum primum fecit quinquẽnia, montes
Deſeruit patrios, idaq; altrice relicta
Ignotis errare locis. ignota uidere
Flumina gaudebat ſtudio minuente laborem.
Ille etiam lycias urbes, lyciæq; propinquos
Caras adit. uidet hic ſtagnum lucentis ad imum
Vſq; ſolum lymphe. non illic canna paluſtris,
Nec ſteriles uluæ. nec acuta cuſpide iunci.
Perſpicuus liquor eſt. ſtagni tamen ultima uiuo
Ceſpite cinguntur. ſemperq; uirentibus herbis.
Nympha colit, ſed nec uenatibus apta, nec arcus
Flectere quæ ſoleat, nec quæ contendere curſu.
Solaq; naiadum celeri non nota dianæ.
Sæpe ſuas illi fama eſt dixiſſe ſorores.
Salmaci uel iaculum uel pictas ſume pharetras,
Et tua cum duris uenatibus ocia miſce.
Nec iaculum ſumit, nec pictas illa pharetras,
Nec ſua cum duris uenatibus ocia miſcet.
Sed modo fonte ſuo formoſos perluit artus.
Sæpe cythoriaco diducit pectine crines.
Et quid ſe deceat, ſpectatas conſulit undas,
Nunc perlucenti circundata corpus amictu
Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
Sæpe legit flores: & tunc ſic forte legebat,
Cum puerum uidit, uiſumq; optauit habere.
Nec tamen ante adit: & ſi properabat adire,
Quam ſe compoſuit. q̃ circumſpexit amictus,
Et finxit uultum, & meruit formoſa uideri.
Tunc ſic orſa loqui. puer o digniſſime credi
Eſſe deus. ſeu tu deus es potes eſſe cupido,
Siue es mortalis, qui te genuere beati.
Et mater felix, & fortunata profecto
Si qua tibi ſoror eſt, & quæ dedit ubera nutrix.
Sed longe cunctis longeq; beatior illa eſt,
Si qua tibi ſponſa eſt. ſi quam dignabere tæda.
Hic tibi ſiue aliqua eſt, mea ſit furtiua uoluptas.
Seu nulla eſt, ego ſim, thalamumq; in eamus eundem.
Nais ab his tacuit. pueri rubor ora notauit.
Neſcit quid ſit amor. ſed & erubuiſſe decebat.
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto eſt. aut ſub candore rubenti
Cum fruſtra reſonant æra auxiliaria lunæ
Poſcenti nymphæ ſine fine ſororia ſaltem
Oſcula: iamq; manus ad eburnea colla ferenti
Deſinis an fugio: tecũq; ait iſta relinquo?
Salmacis extimuit. locaq; hæc tibi libera trado

⁋Perlucenti amictu. perlucida ueſte. Significat aũt hãc nympham molliſſimam fuiſſe. ⁋Incubat. recubat iacet. ⁋Compoſuit ornauit. ⁋Et finxit uultum. ſumpſit uultum blandũ amantiq; aptum. ⁋Si quam dignabere tæda. Siquam tuis nuptiis dignã exiſtimabis. ⁋Hic tibi ſiue aliqua eſt. Si inquit ſponſam habes me cum uelis hoc loco furtim coire. Sin uero non habes, me uelim accipias uxorem. ⁋Ab hiis. poſt hæc. ⁋Hic color. His ſĩitudinibus poeta declarat, qualis eẽt Hermaphroditi pueri color poſteaquã audita nymphæ oratione erubuit. ⁋Aprica. ſoli expoſita. Arbores autem ſoli expoſitæ rubicũdiora poma ferre ſolent. ⁋Aut ebori tincto. Minio ac purpureo colore picto. ⁋Aut ſub rubenti candore lunæ. hoc eſt lunæ eclipſim patienti. Tunc enim rubeſcere uidetur. ⁋Cum fruſtra reſonãt, fruſtra perſtrepunt, nihil eni lunæ deficienti ꝓſunt. Quãuis uulgus putet carmĩa ueneficarum æreorum uaſorum tinnitibus impediri, ne eclipſim lunæ inducãt. Vnde Iuuenalis loquacitatem mulierum carpens inquit. Vna laborãti poterit ſuccurrere lunæ. ⁋Aera. æreã uaſa. ⁋Auxiliaria. auxilium lunæ afferentia ne ueneficarũ deficiat carmibus. ⁋Sororia oſcula. caſta & pudica: qualia ſorores decent. Sorori⁹ Eſt autem adiectiuum nomen ſororius a ſorore declinatum, neq; eum ſignificat qui alicuius ſororem duxit uxorem, ut quidam putant. ⁋Eburnea. candida ut ebur. ⁋Deſinis an fugio. Aut deſine inquit. aut ego hinc fugiam, ac tibi ſoli iſta loca relinquam. ⁋Extimuit. ne fugeret.

Frutices

¶ Gradu uerso. Conuerso gressu & passu. ¶ Fruticum silua. Frutices medii sunt inter arbores & herbas. ¶ Vt uacuus. ut pote ociosus. Et aliis curis solutus. ¶ Et in obseruatus. Non uisus a quoquam, nō notatus. ¶ Alludentibus. quæ alludere sibi blandirique uidebantur. ¶ Mollia uelamina. molles uestes ac tenues. ¶ Flagrant quoque lumina nymphæ. hoc est oculi quoque nymphæ Salmacidos flagrare uidentur. Nam etiam oculis prodebat quanta potiundi pueri cupiditate teneretur, id quod amore captis fere usu uenit solet. ¶ Non aliter. Sic inquit oculi nymphæ flagrare uidentur ac splendere, ut solis radii sereno aere, cū ipsis speculum opponitur. Nam tunc & splendidissimi uident & ignē contrahunt. ¶ Puro orbe nebulis. carente, & sereno aere. ¶ Ille cauis uelox. Natātium morem exprimit. Ingressuri enī aquas manib⁹ cauis corpus sibi percutiūt. ¶ Liquidis. puris. ¶ Signa. statuas. ¶ Tegat. Cooperiat. Sic enim operta pulchriora uidentur. ¶ Luctantia oscula carpit. ab illo reluctante. est enim hypallage. ¶ Inuita. pro illi inuito ac nolēti. altera hypallage. ¶ Nitentem contra. repugnātem. reluctantem. ¶ Implicat ut serpens. His similitudinibus ostendit q̄ arctum strictumque teneat Salmacis Hermaphroditum. ¶ Regia ales. aquila, quæ idcirco in iouis tutela esse dicit, quod ex auibus sola nū quam fulmine tāgatur. Est autem serpentibus infestissima, a quibus sæpenumero ita implicat, ut in terram una cum illis decidat. ¶ Spatiantes. spatiose & late se iactātes. ¶ Polypus piscis est miræ magnitudinis multos habēs pedes. Vn

Aquila

Polyp⁹

Hospes ait. simulat gradu discedere uerso,
Tum quoque respiciens fruticumque recondita silua
Delituit, flexoque genu summisit. at ille
Scilicet ut uacuus & in obseruatus in herbis
Huc it, & hinc illuc, & in alludentibus undis
Summa pedum taloque tenus uestigia tingit,
Nec mora. temperie blandarum captus aquarum
Mollia de tenero uelamina corpore ponit.
Tum uero stupuit, nudæque cupidine formæ
Salmacis exarsit. flagrant quoque lumina nymphæ.
Non aliter quam cum puro nitidissimus orbe
Opposita speculi refertur imagine phœbus,
Vixque moram patitur. uix iam sua gaudia differt.
Iam cupit amplecti. iam se male continet amens.
Ille cauis uelox applauso corpore palmis
Desilit in latices: alternaque brachia iactans
In liquidis translucet aquis. ut eburnea siquis
Signa tegat claro uel candida lilia uitro.
Vicimus: & meus est exclamat nais, & omni
Veste procul iacta mediis immittitur undis,
Pugnantemque tenet, luctantiaque oscula carpit,
Subiectatque manus: inuitaque pectora tangit.
Et nunc hac iuueni. nunc circunfunditur illac.
Deniqque nitentem contra elabique uolentem
Implicat ut serpens, quam regia sustinet ales,
Sublimemque rapit pendens caput illa pedesque
Alligat. & cauda spatientes implicat alas.
Vtque solent hederæ longos intexere truncos.
Vt ue sub æquoribus deprensum polypus hostem
Continet ex omni demissis parte flagellis.
Perstat atlantiades, sperataque gaudia nymphæ
Denegat. illa premit, demissaque corpore toto
Sicut inhærebat. pugnes licet improbe dixit,
Non tamen effugies. ita dii iubeatis, & istum
Nulla dies a me, nec me diducat ab isto.
Vota suos habuere deos. nam mixta duorum.
Corpora iunguntur, faciesque inducitur illis
Vna uelut si quis conducat cortice ramos,
Crescendo iungi pariterque adolescere cernit.
Sic ubi complexu coierunt membra tenaci,
Nec duo sunt. sed forma duplex: nec fœmina dici,
Nec puer ut possit: neutrumque & utrūque uidetur.
Ergo ubi se liquidas, quo uir descenderat, undas
Semimarem fecisse uidet, mollitaque in illis
Membra manus tendens, sed iam non uoce uirili
Hermaphroditus ait. nato date munera uestro
Et pater & genitrix amborum nomen habenti.
Quisquis in hos fontes uir uenerit, exeat inde

etiam nomen accepit. Nam πολὺς multus. ποῦς ποδὸς pes dicit. Hic insidiat piscatoribus: quos si ceperit omnibus pedibus, quæ flagella uocat poeta, sic stringit, ut nullo pacto effugerē possint. Est etiam morbus a similitudine piscis dictus nares maxime infestans, de quo Horatius Balbinū Polyp⁹ agnæ. ¶ Perstat. in proposito perseuerat. ¶ Atlantiades. pronepos atlantis. Nam Atlas Maiam genuit. Maia Mercurium. Mercurius Hermaphroditum. ¶ Ita dii iubeatis. Sic dii uelitis. ¶ Diducat. Separet. ¶ Suos. proprios & & propicios. ¶ Conducat. coniungat. ¶ Pariterque adolescere. Et simul crescere. Est autem ad isitis arboribus sumpta similitudo. ¶ Coierunt. Coniuncta fuerūt. ¶ Neutrum. nec puer. nec puella. ¶ Et utrunque. quia sexum utrunque habebat. Ergo ubi. Nunc assignat causam, id quod in narrationis principio pollicita est alcithoe: cur Salmacidis fontem ingredientes molles effœminatique reddantur. ¶ Quo uir. In quas uir non mollis, sed fortis & constans descenderat: & ingressus fuerat. ¶ Semimarem. Semiuirum & effœminatum. ¶ Mollita. Mollia facta. ¶ Venerit. Ingressus fuerit.

Diduc

Adolescere

¶ Biformis.

Semiuir, & tactis subito mollescat in undis.
Motus uterq; parens nati rata uerba biformis
Fecit, & incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis, & adhuc mineia proles
Vrget opus, spernitq; deum, festumq; prophanat,
Tympana cum subito non apparentia raucis
Obstupuere sonis, & adunco tibia cornu,
Tinnulaq; æra sonant, & olent myrrhæq; crociq;,
Resq; fide maior, cœpere uirescere telæ.
Inq; hederæ faciem pendens frondescere uestis.
Pars abit in uites, & quæ modo fila fuerunt,
Palmite mutantur. de stamine pampinus exit.
Purpura fulgorem pictis accommodat uuis.
Iamq; dies exactus erat tempusq; subibat,
Quod tu nec tenebras. nec posses dicere lucem,
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati, pinguesq; ardere uidentur
Lampades, & rutilis collucent ignibus ædes.
Falsaq; sæuarum simulacra ululare ferarum.
Fumida iamdudum latitant per tecta sorores.
Diuersæq; locis ignes ac lumina uitant.
Dumq; petunt tenebras, paruos membrana per artus
Porrigitur, tenuesq; includunt brachia pennæ.
Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram,
Scire sinunt tenebræ. non illas pluma leuauit.
Sustinuere tamen se perlucentibus alis,
Conatæq; loqui minimam pro corpore uocem
Emittunt, peraguntq; leues stridore querelas,
Tectaq; non siluas celebrant, lucemq; perosæ
Nocte uolant, seroq; tenent a uespere nomen.

Tum uero totis bacchi memorabile thebis
Numen erat. magnasq; noui matertera uires
Narrat ubiq; dei, deq; tot sororibus expers
Vna doloris erat, nisi quem fecere sorores

¶ Biformis. qui & maris & fœminæ formam referebat, qualem Hermaphroditi habēt. ¶ In certo. ignoto mortalibus. ¶ Finis erat dictis. Alcithoe una cum sororibus post finitas fabulas ira bacchi, cuius sacra contemnebant, ī uespertiliones aues fuerūt conuersæ, ac earum domus incensa. ¶ Mineia proles. Minei filiæ. ¶ Vrget opus. operi instat.

Prophanare

¶ Prophanat. polluit. prophanum ac non sacrum efficit. Prophanū enim opponitur sacro.

Tinnire

¶ Tinnula. Tinientia ac resonantia. Tinnire proprie dicuntur æra p cussa. Vnde etiam Tintinabula sunt appellata. ¶ Myrrhæq; crociq;. Illis. n. delibutus bacchus ad eas fuerat ingressus, q̄uis nō uideretur. ¶ Resque fide maior. hoc est. maior q̄ cui fides debeat adhiberi.

Telæ in hederas & uites

Multas autem in transcursu metamorphosis poeta dscribit sic aperte ut nulla indigeāt expositione. ¶ Fulgorem. Ruborem. ¶ Pictis uuis. Acinis uariorum colorum. ¶ Iamq; dies exactus erat. Iam inquit dies erat præteritus. ¶ Quod nec tenebras.

Crepusculum

Crepusculi descriptio est. nam crepusculum dubia lux dicitur. ¶ Pingues lampades. faces ex pingui & resinam ferenti tæda confectæ. Non autem propter oleum pingues.

Lāpas

Lampas enim generale est uocabulum omnium eorum quæ accēsa lucēt. ¶ Falsa simulacra. Imagies a Baccho cōfictæ. ¶ Vlulare. Aut uidentur subaudiendum, aut ululabant intelligendū. ¶ Ferarum. Tygriū & Lyncum quæ feræ Bacchi currum trahere dicunt.

Minei des in uespertilio nes

¶ Fumida tecta. Fumosa. fumo plena. ¶ Diuersæq; locis. Separatæ ut quæ in diuersa domus loca fugerant. ¶ Vitāt. Fugiunt perterritæ ne inueniantur.

Mēbrana

¶ Membrana. cartilago quæ mēbrana charta esse uidetur. ¶ Tenuesq;. hoc est. brachia in alas fuere cōuersa. ¶ Veterem figuram. Pristinam. & humanam formam. ¶ Non illas pluma leuauit. Mineides inquit plumæ leuitate nō fuerunt in aerem sublatæ, sed translucentib⁹ & cartilagineis alis. Vespertiliones enim sunt iplumes. ¶ Pro corpore. p corporis magnitudine. ¶ Seroq; tenent a uespere nomen uespertiliones enim a uespere dicūtur. Quemadmodum a grecis νυκτέριδες quia nocte uolant appellantur.

Vespertiliones

Vesper autem quod & serum dicitur est ultima pars diei. eoq; serus uesper etiam appellaē Virgi. Nescis quid serus uesper uehat. ¶ Tum uero totis. Ino Bacchi nutrix ac matertera uxorq; Athamantis ī odium Iunonis incidit, qđ ubiq; bacchi uires laudib⁹ extollebat, cum & alumni & mari & filiorum felicitate nimium superba uideretur. Hāc igitur Iuno ut affligeret ad inferos descēdens unam e furiis excitauit, quæ Athamanta in tantum furorem cōiecit, ut Clearchū filium iterfecerit. Ino autem mariti furorem fugiēs e scopulo se una cū Melicerta altero filio in mare p̄cipitauit. Qui ueneris præcibus a Neptuno excepti & Ino in Leucotheam deam, q̄ Matura, & Melicerta in Palæmonem, qui latine portunus dicitur fuere commutati. ¶ Matertera.

Ino

Ino eni Semeles fuit soror, quæ bacchum tanq̄ filium nutriuit atq; educauit. ¶ De tot sororib⁹ expers una doloris erat, sola dolorē carebat. Aliæ nanq; sorores filios amiserant. Agaue Pētheum. Autonoe Actæonem. ¶ Nisi quem fecere sorores. Ex infortuniis nāq; sororum dolorem capiebat Ino. alias felix haberi poterat.

Aſpicit hanc natis thalamoq; athamantis habentem
Sublimes animos, & alumni numine iuno.
Non tulit, & ſecum. potuit de pellice natus,
Vertere mœonios, pelagoq; immergere nautas,
Et laceranda ſuæ nati dare uiſcera matri,
Et triplices operire nouis mineidas alis,
Nil poterit iuno, niſi multos flere dolores?
Idq; mihi ſatis eſt. hæc una potentia noſtra eſt.
Ipſe docet quid agam. fas eſt & ab hoſte doceri.
Quidq; furor ualeat penteia cæde ſatiſq;,
Ac ſuper oſtendit, cur non ſtimuletur: eatq;
Per cognata ſuis exempla furoribus ino?
Eſt uia decliuis funeſta nubila taxo:
Ducit ad infenras per multa ſilentia ſedes.
Styx nebulas exhalat iners, umbræq; recentes
Deſcendunt illac, ſimulacraq; functa ſepulchris.
Pallor hyemſq; tenent late loca ſenta, nouiq;
Qua ſit iter manes ſtygiam quod ducat ad urbem,
Ignorant, ubi ſit nigri fera regia ditis.
Mille capax aditus, & apertas undiq; portas
Vrbs habet, ut quæ fretum de tota flumina terra,
Sic omnes animas locus accipit ille, nec ulli
Exiguus populo eſt, turbamue accedere ſentit.
Errant exangues ſine corpore & oſſibus umbræ.
Parſq; forum celebrant. pars imi tecta tyrãni.
Pars aliquas artes antiquæ imitamina uitæ
Exercent. aliam partem ſua pœna coercet.
Suſtinet ire illuc cæleſti ſede relicta.
Tantum odiis iræq; dabat ſaturnia iuno.
Quo ſimul intrauit, ſacroq; a corpore preſſum
Intremuit limen, tria Cerberus extulit ora,
Et tres latratus ſimul edidit, illa ſorores
Nocte uocat genitas: graue & implicabile numen.
Carceris ante fores clauſas adamante ſedebant,
Deq; ſuis atros pectebant crinibus angues,
Quam ſimul agnorunt inter caliginis umbras,
Surrexere deæ. ſedes ſcelerata uocatur.
Viſcera præbebat Tityus lanianda, nouemq;

❡Natis. filiis. Clearcho & Melicerta. Hi nãq; Inꝰ & Athamantis filii fuere. Nam alios quoq; filios athamas habuit, ſed ex aliis uxoribus. Ex nephele ſiue ut Herodotus ait ex Themiſtone, ut declinatione latina utar, ſuſcepit Stheneum. Erytrium. Leuconem. Pæum. nouiſſimos autem Phrixum & Helem, qui ꝓpter Inus nouercæ inſidias patriam relinquere coacti ſunt. ¶ Thalamo Athamãtis, nuptiis Athamãtis Thebanorum principis ac Aeoli regis uentorum filii. ¶ Sublimes animos. Elatos ac ſupbos. ¶ Alumni bacchi. quẽ aluerat. Alũnus aũt ſemper in paſſiua accipitur ſignificatione, ꝗuis quidam Laurentio uallæ contradicere pulchrũ putantes in actiua quoq; inueniri contendant, ſed decipiũt ſpecie recti. ¶ Numine. diuinitate. ¶ Nõ tulit. tollerare nõ potuit. ¶ Et ſecum. Locuta eſt ſubaudiať. ¶ De pellice natus. bacchꝰ Semeles filiꝰ. Mæõios nautas. Tyrrhẽos q a Mæonia erant oriũdi. ¶ Vertere. cõuertere in Delphinos ut paulo ante uidimus. ¶ Et laceranda Pẽtheum ſignificat q ut uidimus, ſub apri forma a matre materteriſq; fuit dilaceratꝰ. ¶ Triplices. Tres. ¶ Nouis alis. quæ antea nunꝗ uiſæ fuerit. Nam ex ſola cartilagine ae membrana conſtant. ¶ Nil poterit Iuno. Maxima cum indignatione hæc a Iunone referunť. ¶ Inultos dolores, inuidicatos. Sic autem eſt legendum non multos ut fere corrupte legiť. ¶ Pẽtheia cæde. penthei occiſione. Eſt autem poſſeſſiuum triſyllabum cuius penultima apđ græcos cum ει diphthongo ſcribiť. quæ quidem in e uel in i longam a nobis conuerti ſolet, ꝗuis antiqui eadem ei diphthõgo uterentur. ¶ Cur nõ ſtimuleť. In furorem agať Ino ſororum exẽplo. ¶ Eſt uia decliuis. uiã quæ ducit ad inferos. primum deſcribit. Deinde ipas ſedes infernas. ¶ Nubila. Vmbroſa. obſcura. ¶ Funeſta taxo. Ferali ac peſtifera. Nã taxus arbor eſt maxime uenenoſa. ¶ Vnde toxica fuere denominata, ut Plinius ſcribit. ¶ Ducit ad infernas, deeſt. Quæ. Sic Virgi. Vrbs antiqua fuit Tyrii tenuere coloni, deeſt quã. ¶ Styx iners. immobilis. ¶ Paludes enim quæ non mouentur, & nebulas & tetrum emittũt odorem. Simulacraq; functa ſepulchris. hoc eſt. animæ quaꝝ corpora ſepulchra ſortita ſũt. Nam quarum cadauera in ſepulta iacerent, iis tranſire ſtygem paludem non dabatur ſecundum priſcorum opinionem. ¶ Senta. ſenticoſa. ſpinoſa. Sentes enim ſpinæ dicuntur. ¶ Stygiam urbem. infernam. ¶ Fera regia. Crudelis aula. ¶ Nigri ditis. plutõis. ¶ Mille capax. Magnitudinem urbis iſernæ ſigñat. ¶ Nec ul. exigu. populo eſt. ulli multitudini quãtalibet ſit. Animæ nãq; locum non occupant cum ſint incorporeæ. ¶ Parſque forum ce. Id ſequiť qđ inquit in. vi. Virgi. nã unuſquiſq; apud iferos iiſdẽ ſtudiis delectať, quibus dum uiueret, tenebatur. Nonnulli ergo apud inferos ſunt cauſidici. alii aulici. alii artifices, alii i carcere detinenť. ¶ Imi tyrãni. Inferni regis Plutonis. ¶ Tãtum odiis. Parentheſis eſt acclamationem cõtinens. Adeo inquit Iuno ab ira odioq; uexabatur. ¶ Simul. poſtꝗ. ¶ Cerberꝰ. canis eſt triceps inferorum cuſtos. ¶ Sorores no. ge. Furias. Eumenides nãq; noctis & Acherontis filiæ fuiſſe dñr. Sunt autẽ tres Tiſiphone. Alecto. & Megæra. ¶ Graue & im. nu. Moleſtũ & quod nullis ꝓcibus placari poteſt. ¶ Adamante. Adamas adeo durus ẽ lapis, ut nulla alia re ꝗ hircio ſanguine frangi poſſit. ¶ Sedes ſce. uo. Sceleratoꝝ ſedes uocať carcer iferoꝝ. Nonnullos uero ex iis q in eo cruciabanť, enũerat poeta. ¶ Viſcera præ. Tityus laniãda. Tityus Iouis & Elaræ filiæ Orcho mein filiꝰ fuit, q tñ ex tellure natꝰ fingiť, uel qđ Iunonis metu Elara grauida terrã ſubierit illicq; puerũ enixa ſit in ſpecu Bœotiæ, qui ab illa ut Stra. ait, Elara fuit denominatus uel quod uaſtiſſimi quiq; & imaniſſimi hoĩes qualis fuit Tityus, terræ filii eſſe finguнť. Tityus uero fuiſſe perhibetur adeo magnus, ut nouẽ iugera ſuo corpore occuparet. Hic cũ latonæ, ſiue ut Euphorion ſcribit, Diãæ ui iferre uellet. Sagittis apollinis ad iferos detruſus ea, pœna fuit dãnatꝰ: ut uultures cor eiꝰ nũꝗ exedere ceſſet.

Athamas
Alumnꝰ
Via ad iferos
Taxus
Senta
Sentes
Vrbis iferoꝝ deſcriptis
Cerberꝰ
Eumenides
adamas
Tityus
Terræ filii

❡Tibi

Jugeribus distractus erat. tibi Tantale nullæ
Dep̄hendunt aquæ, quæq; imminet effugit arbor.
Aut petis, aut urges ruiturum Sysiphe saxum,
Voluitur Ixion: & se sequiturq; fugitq;,
Molliriq; suis letum patruelibus ausæ
Assidue repetunt, quas perdunt, Belides undas.
Quos omnes facie postq̄ saturnia torua
Vidit, & ante omnes Ixiona: rursus ab illo
Sisyphon aspiciens: cur hic de fratribus inquit
Perpetuas patitur pœnas? athamanta superbum
Regia diues habet, qui me cum coniuge semper
Spreuit? & exponit causas odiiq; uiæq;,
Quidq; uelit. quod uellet erat, ne regia Cadmi
Staret, & in facinus traherent athamanta furores.
Imperium. promissa. preces confundit in unum,
Sollicitatq; deas. sic hæc iunone locuta,
Tisiphone canos ut erat turbata capillos
Mouit, & obstantes reiecit ab ore colubros,
Atq; ita, non longis opus est ambagibus inquit.
Facta puta quæcunq; iubes. inamabile regnum.
Desere, teq; refer cæli melioris ad auras.
Læta redit iuno, quam cælum intrare parentem
Roratis lustrauit aquis Thaumantias iris.

Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit
Importuna facem, fluidoq; cruore rubentem
Induitur pallam: tortoq; incingitur angue,
Egrediturq; domo. luctus comitatur euntem
Et pauor & terror trepidoq; insania uultu.

Tantalus — ¶ Tibi Tā. nul. Tantalus Iouis ex plote nympha fili⁹ cū iouis arcana hoībus p̄didisset, filiumq; pelopen diis hospitio susceptis comedendū apposuisset, alias esse carnes mentitus ad iferos detrusus ea pœna plectit̄, ut neq; biber̄ aqs etiam labia tangentibus neq; quicq̄ comedere possit, q̄uis illius capiti arbor immineat ponis onusta. Hac aūt pœna auari oēs affici uident̄: q partis pecuniis p auaritiam uti non pn̄t. ¶ Aut ur. Sisy. Sisyphus Aeoli fuit filius, q cū Isthmum latrociniis infestaret, a Theseo interfect⁹ ea pœna apud inferos dānat⁹ est, ut ex ima ualle saxū ad montis uerticē nunq̄ urgere desistat: nisi cū in uallē descēdit ad saxum delapsum iterū in mōtis cacumen īpellendū, hoc aūt figmento denotant̄ ambitiosi, q q̄uis sæpi⁹ ī petendis magr̄atibus repulsam ferant, ab ambiendo tn̄ nunq̄ desistunt.

Ixion — ¶ Voluit̄ Ix. Phlegyæ filius fuit Ixion, ut Euripides quoq; testat̄. Vt uero Pherey des ait Aethōis. Is cū Diā Eionei filiam uxorē ducere cupet, multa se datur̄ munera socero pollicitus est. Ad q̄ q dē accipienda cum iret eioneus, barathrū effodiens ixion igniq; replens lignis subtilibus tenuiq; puluere illud opuit, i qd̄ cū eioneus cecidisset, extinctus est. Tāto scelere admisso ixion rabie correptus est, nemoq; ip̄m neq; deorū neq; hoīum purgare uolebat, qd̄ prim⁹ oīum hoiem familiaritate sibi cōiunctū necasset. Tandē uero iupiter misericordia motus illū purgauit. Quo facto iunonē amar̄ cœpit de stuproq; interpellauit. Cui Iupiter nebulā iunoni similē obiecit. Deinde ad inferos detrusus ita rotæ fuit alligatus, ut sem p uoluat̄.

Belides Belus — ¶ Belides. Beli neptes. Nam belus duos habuit filios Danaū. & ægyptum, p quo impiti scribunt ægystū. Is quinquagita Danai filias totidē suis filiis desponsauit. Sed Danaus cū apollinis oraculo didicisset, se quādoq; ab uno filiorū Aegypti suo genero occisum iri, filiabus mādauit, ut pr̄ia nocte q̄q; suū meritos occiderēt. Quæ qdem oēs p̄ter unā hypermestram natu minimam quæ lino sponso pepercit, a quo postea Danaus fuit interfectus, patri sunt obsecutæ. Quare ea pœna apud inferos sunt damnatæ ut cribris aquā haurire nunquā desistant.

Letum — ¶ Letum. mortē alendo, quod non est in usu, quod mors omnia deleat.

Patrueles — ¶ Patruelibus. Ex duobus fratrib⁹ nati patrueles dicūtur. ¶ Et ante omnes Ixiōa. quia ab eo affecta iniuria fuerat, cum de stupro fuit interpellata. ¶ Rursus ab illo. post illum. ¶ Cur hic e fratribus. Nā Sisiphus & Athamas fratres fuere filiiq; æoli. ¶ Cum cōiuge. Cū uxore sua Ino. ¶ Spreuit. Contempsit. ¶ Et expo. causas odii, quo prosequitur Athamantem. ¶ Quidq; uelit. exponit etiam quid uelit furias facere. ¶ Staret. erecta foret, sed euerteretur. ¶ Et in facinus. In scelus. ¶ Traherent Athamāta furores. hoc est. Vt Athamas furiosus effectus aliquid mali perpetraret. ¶ Imperium: promissa. Decorū seruat poeta. Nam iratorum confusa semper est oratio.

Tisiphone — ¶ Tisiphone. una est ex tribus inferni furiis q̄ homicidas maxime punit, unde etiā nomē accepit. nam παρὰ τὸ τίσειν τοὺς φονέας quod homicidas ulciscatur dicta est. ¶ Obstantes colubros. serpentes os impedientes ne loqui posset. Furiæ nāq; serpentes pro crinibus habere finguntur. ¶ Longis am. Lōgis uerborū circuitionibus. Longa oratione. ¶ Roratis. ispsis.

Lustrauit — ¶ Lustrauit. purgauit ab inferorū contactu.

Thaumantias — ¶ Thaumātias iris. Thaumātis & electræ filia fuit Iris, tametsi Cice. & Macro. ἀπὸ τοῦ θαύματος. i. ab admiratione dictā putent. Non solum autē Thaumantias, sed etiā Thaumantis declinatur. ¶ Importūa. Molesta. ¶ Fluido cruore. corrupto sanguine. Tysiphones autē apparatum habitumq; perspicue d̄scribit. ¶ Luctus comitatur. Scite hi comites attribuuntur tisiphone furiæ. Nam & luctus & pauoris & insanie cā esse mortalibus tisiphone uidetur.

Limine constiterat: postes tremuisse feruntur
Aeolii, pallorq; fores infecit acernas.
Solq; locum fugit. monstris exterrita coniunx.
Territus est athamas, tectoq; exire parabant.
Obstitit infelix, aditumq; obsedit erynnis.
Nexaq; uipereis distendens bracchia nodis
Cæsariem excussit: motæ sonuere colubræ.
Parsq; iacens humeris. pars circum pectora lapsæ
Sibila dant, saniemq; uomunt, linguisq; coruscant.
Inde duos mediis abrupit crinibus angues,
Pestiferaq; manu raptos immisit. at illi
Inoosq; sinus athamantheosq; pererrant,
Inspirantq; graues animos, nec uulnera membris
Vlla ferunt. mens est quæ diros sentiat ictus.
Attulerat secum liquidi quoq; mõstra ueneni
Oris cerberei spumas: & uirus echidnæ,
Erroresq; uagos, cæcæq; obliuia mentis
Et scelus & lachrimas rabiemq; & cædis amorem,
Omnia trita simul, quæ sanguine mixta recenti
Coxerat ære cauo uiridi uersata cicuta.
Dũq; pauent illi, uertit furiale uenenum
Pectus in amborum, præcordiaq; intima mouit.
Tum face iactata per eundem sæpius orbem,
Consequitur motos ueolciter ignibus ignes.
Sic uictrix iussiq; potens ad inania magni
Regna redit ditis, sumptumq; recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
Clamat io comites his retia tendite siluis.
Hic modo cum gemina uisa est mihi prole leæna.
Vtq; feræ sequitur uestigia coniugis amens,
Deq; sinu matris ridentem & parua Clearchum.
Brachia tendentem rapit. & bis terq; per auras
More rotat fundæ rigidoq; infantia saxo
Discutit ora ferox. tum deniq; concita mater
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa ueneni
Exululat, sparsisq; fugit male sana capillis.
Teq; ferens paruum nudis melicerta lacertis
Euoe bacche sonat, bacchi sub nomine iuno
Risit. & hos usus præstet tibi dixit alumnus.
Imminet æquoribus scopulus. pars ima cauatur
Fluctibus: & tectas defendit ab imbribus undas.
Summa riget frontemq; in apertum porrigit æquor.
Occupat hunc uires insania fecerat Ino,
Seq; super ponto nullo tardata timore
Mittit onusq; suum, percussa recanduit unda.
At uenus immeritæ neptis miserata labores.
Sic patruo blandita suo est. o numen aquarum,
Proxima cui cælo cessit neptune potestas,

¶Limine. athamantis. ¶Postes æo. iãuæ athamantis Aeoli nepotis. ¶Pallorq; fo. infe. acer. Aduentu inqt tisiphões fores acernæ pallidæ fuerũt effectæ. Ex quo maxima uis ueneni furiæ illius significat. ¶Fores acer. ex acere confectas. [Acer] Acer nãq; arbor est operum elegantia & subtilitate citro secũda, ut Pli. scribit. Plura eius sũt genera q̃ qui uidere cupit, ex plinii. xvi. uolumine, repetat licet. ¶Solq; locũ fu. Aduẽtu Tisiphones sol quoq; fugatus ẽ. ¶Infelix, infelices faciẽs. [Infelix] Sic Vir. Sis fœlix nostrũq; leues q̃cũq; laborem. ¶Erinnys. Tisiphone [Erinnys] furia. Sunt autẽ Erinyes deæ infernæ ultrices cũ aliorũ scelerũ, tũ ĩpietatis ĩ pentes dictæ παρὰ τὸ ἐν τῃ ἐρευνάειν q in terra habitent hoĩum facta speculantes. ¶Saniẽq; uomunt. Venenum ex ore emittũt. ¶Liguisq; cor. Linguas uibrant. Est. n. trifida & longissima serpentibus lingua, quã tãta celeritate mouent, ut tres habere linguas uideanť. ¶Graues aios. difficiles. ãxios. ¶Vulnera. Morsus. ¶Diros ictus graues affectus & pturbationes. Ictus aũt proprie scorpionum dñr, q̃uis & serpentũ. ¶Et ui. echi. Hydræ serpentis. [Echidna] echidna uero latine uipa dr̃. ¶Erroresq; uagos. Errandi uagãdiq; cupiditatẽ. Proprio ãt epitheto uagos errores poeta uocauit. ¶Cicuta. her- [Cicuta] ba est p̃sentissimi ueneni ¶Furiale. In furorem agens. ¶Mouit. in furorem cõmouit. ¶Ignes. Ventis & facis agitatiõe cõmotos. ¶Consequiť igni. assequiť sic cõtinenter igneus orbis uidereť ¶Sic uictrix. uoti compos. ¶Sumptũq; re. an. Serpẽtẽ quo cincta erat Tisiphõe resoluit. ¶Furibũdus. Furiosus. ¶Io comites. uox est & bacchantiũ & furẽtiũ. ¶Et parua clear. athamas ex ino clearchũ & Melicertã filios suscepit. Ex nephele uero Phrixum & Hellen, ut alibi pleniꝰ diximus. ¶Rotat. Circũducit. ¶Rigido sa. Duro & aspero. ¶Discutit. Disiicit. illidit. Distringit quatiendo. ¶Infantia ora, infantis caput. ¶Sparsi ueneni. a Tisiphone. ¶Exululat, clamores horrendos emittit. ¶Male sa. Insana & furiosa. ¶Euoe bacche. [Euoe] uox est bacchantiũ εὐοι q̃ bene tibi significat. Vñ & ipe bacchus Euius co- [Euius] gnominať, & Euhius cũ [Euhius] aspiratiõe. nã quem alii græcorũ εὐϊόν uocant Dorienses loco s litteræ aspirationem reponentes, εὐιον appellant. ¶Sonat. Clamat. ¶Hos us. Hãc utilitatem ut furas & insanias. ¶Imminet. Promontorium describit unde se Ino cum Melicerta filio precipitauit. Id autem ꝓmontorium Moluris Petra a Pausania uocať. ¶Summa riget. aspera & inculta est. ¶In apertum æquor. In latũ mare. ¶Occupat. celeriter ascẽdit. ¶Vires insa. fe. Parenthesis, qua res uerisimilis efficitur. ¶Onusq; suũ. Melicertam filium quẽ fugiens secũ asportauerat. ¶Recanduit. Candida & alba facta ẽ ꝓpter spumã, [Candere] quã cõcitatũ mare emittere solet. Tãetsi cãdere ꝓprie dicať ferrũ ignitũ. ¶Neptis. Inꝰ, quæ Harmoniæ filiæ Veneris filia fuit. ¶Suo pat. Neptuno q fratrem iouis. cuius tertia Venus esse filia dr̃. Quattuor. n. Ve- [Veneres quatuor] neres fuisse Cic. in libris de natura deorũ scribit, quarũ primã q̃ magna Venus appellať, cæli ac diei filiam fuisse. Secũdã ex maris spuma natam. Tertiã Iouis & diones filiã. Quartã syrii & Cypriæ. ¶Proxima. Nam ioui cælum in mundi diuisione. Neptuno terra cum mari optigit.

¶In io.

Magna quidem poſco. ſed tu miſerere meorum.
Iactari quos cernis in ionio immenſo,
Et diis ante tuis, aliqua & mihi gratia ponto eſt,
Si tamen in medio quondam concreta profundo
Spuma fui, gratūq; manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti neptunus: & abſtulit illis.
Quod mortale fuit, maieſtatemq; uerendam
Impoſuit, nomenq; ſimul faciemq; nouauit.
Leucotheaq; deum cum matre palæmona dixit.
Sidoniæ comites quantum ualuere ſecutæ
Signa pedum primo uidere nouiſſima ſaxo.
Nec dubium de morte ratæ cadmeida palmis
Deplanxere domum ſciſſis cum ueſte capillis.
Vtq; parum iuſtæ nimiumq; in pellice ſæuæ
Inuidiam fecere deæ. conuitia iuno
Non tulit & faciam uos ipſas maxima dixit
Sæuitiæ monumenta meæ. res dicta ſecuta eſt.
Nam quæ præcipue fuerat pia, perſequar inquit
Infreta reginam, ſaltumq; datura moueri
Haud uſq̄ potuit, ſcopuloq; affixa cohæſit.
Altera dum ſolito temptat plangore ferire
Pectora temptatos ſentit riguiſſe lacertos.
Illa manus, ut forte tetenderat in maris undas:
Saxea facta manus in eaſdem porrigit undas,
Huius ut arreptum laniebat uertice crinem:
Duratos ſubito digitos in crine uideres.
Quo quæq; in geſtu depreñſa eſt, hæſit in illo.
Pars uolucres factæ: quæ nunc quoq; gurgite in illo.
Aequora diſtringunt ſummis cadmeides alis.
Neſcit agenorides natam paruumq; nepotem
Aequoris eſſe deos. luctu ſerieq; malorum
Victus & oſtentis, quæ plurima uiderat, exit
Conditor urbe ſua tanq̄ fortuna locorum
Non ſua ſe premeret, longiſq; erroribus actus
Contigit illyricos profuga cum coniuge fines.
Iamq; malis anniſq; graues dum prima retractant
Facta domus, releguntq; ſuos ſermone labores,
Num ſacer ille mea traiectus cuſpide ſerpens
Cadmus ait fuerat, tum cum ſidone profectus
Vipereos ſparſi per humum noua ſemina dentes?
Quem ſi cura deum tam certa uindicat ira,

Ionium mare

¶ In io. im. Ionium mare græciam alluens inter Aegeum & Tyrrhenum pelagus ſitum. Tametſi non deſunt q̄ ſcribunt illud cum adriatico ſinu copulari. Dictum eſt autē a Ionio quodā uiro illyrico, ut ſcribit Theopōpus. Alii uero ab errore ἰοῦς in uaccam mutatæ ionium putant eſſe declinatum. Eſt autem ſpondaicus uerſus neq; ullius uocalis admittit colliſiōem. Hæc uero compoſitio maxime īploranti auxiliū ē accōmodata. Tuis marinis. ¶ Aliq̄ ēt mihi. hoc eſt. Ego quoq; aliq̄d gratiæ ī mari habere debeo, cum in mari ex ſpuma ſim nata. Indeq; appellata. Obiter aūt Oui. aliam quoq; trāſformationem exponit. nam ſecunda uenus ut dixim⁹ ex maris ſpuma ac ſanguine cæli teſticulorꝝ ꝓcreata fingit. Saturnus enim. Cælo patri iratus falce uirilia abſcidiſſe, eaq; in mare ꝓieciſſe narratur, ex quorꝝ ſanguine & maris ſpuma Venus cōcreta eſſe perhibet, unde etiā aphrodite. ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ, hoc ē a ſpuma uocatur. ¶ Nomēq; ſimul faciemq; uocauit, hoc ē. Figurā & nomen inus, & Melicertæ commutauit. Nā ino. Leucothea græce. latiē Matuta fuit appellata. Melicerta uero a græcis palæmon a noſtris portunus fuit nūcupatus. Leucothea uero dicta ē ἀπὸ τοῦ θεῖν διὰ λευκοῦ πεδίου. hoc eſt a currendo per Leucō cāpum Megaridis, ut Euſtachius in Homerū ait. Myrſinus aūt non ſolū ino Leucotheam uocat ſed etiam Nereidas Leucotheis appellat. Maieſtatemq; ue. impo. Significat illos effectos fuiſſe deos. Nam maieſtas q̄ a maioribus dicta eſt ꝓpria eſt deorum. ¶ Sidoniæ co. Matronæ. Thebanæ ino fugientem ſecutæ. cum ex ueſtigiis ꝑcepiſſent eam ſe in mare ꝓcipitaſſe, iunoni inuidiam facere cœpunt. Quare iuno irata eas partim in ſaxa partim ī aues cō mutauit. ¶ Primo ſa. in prima promōtorii parte. ¶ Nec dubium de morte ratæ. Nam eam mortuā cum filio putauerunt. ¶ Cadmeida. Cadmeiam. patronymicū pro poſſeſſiuo. ¶ Deplanxere. defluere palmis pectora plāgentes atq; percutientes. ¶ Conuicia. contumelias. ¶ Monumēta. Memoriam. Solito plā. Cōſueta ꝑcuſſione. ¶ Riguiſſe. duros factos eſſe. ¶ Hæſit. ꝑmāſit. Quæ nunc quoq; gurgite in illo. Tapinoſis eſt. gurgitem. n. pro ſinu maris poſuit poeta gurgites. n. fluminum proprie dñr. ¶ Diſtringunt. radunt leuiter attingunt. ¶ Cadmeides. Thebāæ a Cadmo Duce ſic dictæ. ¶ Neſcit Age. Cadmus uariis ſuorum infortuniis uexat⁹ Thebas una cum Harmonia uxore dereliquit, Seq; in Illyrium contulit, ubi cum uxore in ſerpentem fuit conuerſus. Quod quidē idcirco fingitur, quia Cadmus cū iam eſſet ſenex ab āphione & zetho regno pulſus ſiue ut alii ſcribunt quia linum interfeciſſet profugus ad Illyrios ſe contulit, ut Palæphatus ſcribit, ubi cum Harmonia uxore miſerrimam exegit uitam. Verſuſq; ī anguem idcirco fingit una cum uxore, quod ab elegantibus & cultis moribus in barbaros & incōditos declinaſſet. ¶ Serieq; malorꝝ. Continuatione infortuniorꝝ. ¶ Et oſtentis. mōſtris. ¶ Premeret. uexaret. contigit Illyricos fines. In illyriū peruenit. Eſt autem illyrium regio Epiro finitima ab Illyrio Polyphemi filio cognominata: ut ſcri. Appian⁹. ¶ Graues. pleni. onerati. ¶ Dū prima re. Cōmemorant ſuæ domus primordia. ¶ Releguntq; ſuos ſer. la. Colligunt. in memoriam reducunt. ¶ Nam ſacer ille. Dubitat Cadmus an ille ſerpens, quē ad fontem interfecit, alicui deorum fuerit conſecratus, qui ſibi malorū cauſa fuerit. ¶ Quem ſi cu. deum uindi. hoc eſt. Pro cuius cæde ſi dii uindictam de me ſumunt, utinam ego quoq; ſerpens efficiar, ut ab iſtis liberer malis. Elegāter autem dicimus uindico inimicos & patris cædem pro eo quod ē punio inimicos, & pro cæde patris uindictam ſumo. ¶ Tam certa ira. ut me nunquā malis uexare ſint ceſſaturi.

Veneris origo

Leucothea Matuta Palæmon Portun⁹

Maieſtas

Comites inus ī lapides & Aues

Gurges

Cadm⁹ cū uxorē in ſerpentes Illyrium

Ipse precor serpens in longam porrigar aluum.
Dixit. & ut serpens in longam tenditur aluum,
Duratæq; cuti squammas increscere sentit,
Nigraq; cæruleis uariari corpora guttis,
In pectus cadit pronus, cõmixtaq; in unum
Paulatim tereti tenuantur acumine crura
Bracchia iam restant, quæ restant brachia tendit.
Et lachrimis per adhuc humana fluentibus ora
Accede o coniunx, accede miserrima dixit.
Dumq; aliquid superest de me: me tange: manumq;
Accipe, dum manus est, dũ nõ totum occupat anguis.
Ille quidem uult plura loqui, sed lingua repente
In partes est fissa duas, nec uerba loquenti
Sufficiunt: quotiesq; aliquos parat edere questus,
Sibilat. hanc illi uocem natura reliquit
Nuda manu feriens exclamat pectora coniunx.
Cadme mane, teq; his infelix exue monstris.
Cadme quid hoc? ubi pes? ubi sunt hũeriq; manusq;?
Et color & facies? & dum loquor omnia? cur non
Me quoq; cælestes in eundem uertitis anguem?
Dixerat. ille suæ lambebat coniugis ora.
Inq; sinus caros, ueluti cognosceret ibat,
Et dabat amplexus assuetaq; colla petebat:
Quisquis adest aderant comites terretur. at illis
Lubrica perlucent cristati colla draconis.
Et subito duo sunt, iunctoq; uolumine serpunt,
Donec in appositi nemoris subiere latebras.
Nunc quoq; nec fugiunt hominẽ. nec uulnere lædunt.
Quidq; prius fuerint placidi meminere dracones.
Sed tamen ambobus uersæ solatia formæ
Magna nepos dederat, quem debellata colebat
India, quem positis celebrabat achaia templis.

Solus abantiades ab origine cretus eadem

Aluus / Venter / Vterus — Porrigat. pducar, p longer. In lon. al. In lõ gum uentrem. Aluus. n. est in quã cõfluũt sordes. Vẽter uero dr̃ q extat & apparet. Iuuenalis. Mõtani quoq; uenter adest abdomine tardus. Vterus aũt est in quo mulieres cõcipiũt. Duratæq; cuti squã. Nã cutis & pellis serpentũ ita squãmis asperaĩ ut piscium. Ceruleis gu. maculis sub uiridibus qualis est maris color. Cõmixtaq; in unum. confusa in unũ. Tenuanĩ. tenuia ac subtilia efficiũt. Tereti. oblõgo atq; rotundo. Tẽdit. extendit ad uxorẽ. In partes est fissa duas. Serpẽtes bifidã siue ut Pli. ait, trisulcam uidenĩ habere linguam. Nec uerba loquẽti sufficiunt. Nec partes ĩquit linguæ submistrant uerba cadmo loquĩ uolẽti. Sufficere — Sufficere nãq; hoc loco est trãsitiuum & subministrare significat. Aliquos questus. aliquas q̃relas. Qua i significatio ne citra diphthõgũ scribit. Questus / Quæst? — Quæstus. n. cũ diphthongo turpe significat lucrum. Sibilat. Sibilare uerbum est facticiũ a uocis sono declinatũ. Natura autem serpẽtes sibilant. His mõstris. Mõstra — Proprie dixit. Nam mõstra sunt, quæ præter naturam fiunt a monendo dicta quasi monestra qđ nos deoꝝ uoluntatis admoneat, ut Põpeius scribit. Et dũ loquor oĩa. Ordo ẽ & sensus. Et ubi sunt oĩa membra, dum loquor? Miratur. n. Harmonia quod nihil membrorum cadmi uidebat. Aderant comites. parenthesis, qua significantur comites saltem inter fuisse illi transformationi. Cristati draconis. Cristas in capita habentis. Draco — Draco autem ἀπὸ τοῦ δέρκεσθαι, hoc est, a uidẽdo declinaĩ. Est. n. acutissimi uisus. Iunctoq; uolumine. Iuncta reuolutione. Donec in appositi. Donec se in contiguo nemore occultauerunt. Appositi. iuxta positi ac uicini. Nũc quoq; nec fugiunt hominem Anguium describit naturam, qui homiem nec fugiũt nec ostendũt, sũtq; Aesculapio sacri. Sed tamen ambobus. Hæc idcirco a poeta narranĩ, ut concinne quas expositurus est trãsfiguratio nes cum prioribus connectantur. Nam Acrisius Rex Argiuoꝝ & orgia bacchi spernebat, & Perseum sibi nepotẽ Iouis esse filium non credebat. Sic igitur ad Persei gesta enarranda descendit poeta. Nepos. Bacchus qui ex India deuicta gloriosissimum reportauerat triumphũ. Debellata. Bello deuicta. Achæia / Achæi — Achæia, græcia. Nã Achæia pars est græciæ. Vnde Achæi p græcis accipiũĩ. Sane Achæia cũ diphthongo a græcis scribitur. Sic autem esse scribendum. Achæi inde ducti facile ostẽdũt. Positis templis. ædificatis. Solus abantiades. Acrisius — Acrisius ut in libro tẽpoꝝ scri. Eusebi. Abãtis argiuoꝝ regis fuit filius, prq; Danaes, ex qua Perseũ Iupiter suscepit. Is a prœto frẽ pulsus regno a Perseo Nepote fuit restitutus, a quo tandẽ inuito cũ disco luderet, fuit interẽptus. Pherecydes aũt narrat, ut scribit Apollõii Argonauticõ expositor. Acrisio nupsisse Eurydicem Lacedæmonis filiã. ex qua cũ Danaẽ sustulisset an marem de illa esset susceptu rus oraculum iterrogauit. Cui Apollo nullũ qdem ipsi filium futuꝝ eẽ respõdit. Fore autem ut ab eo quem filia genuisset interficiatur. Domũ itaque reuersus thalamum æreum in media ædium aula sub terra fabricandum curauit, in quo Danaem cum nutrice inclusam ita seruabat ne quis ad illam uir ingredi posset. Iupiter uero puellæ amore captus in auri guttas conuersus ex recto per impluuium defluens a uirgine sinu fuit exceptus Seipsum autem cum aperuisset puellam compssit, ex qua.

Perſeus eſt natus: qui a matre & nutrice clam acriſio fuit educatus. Cum uero iam ad tertium quartũue ætatis annum puer perueniſſet, uocem illius ludentis Acriſius audiuit. Ad ſe igitur Danae cum nutrice accerſita, hãc quidem interimit. Danaen uero cum puero ad Iouis ercii aram deducit, ipſamq; ſolus interrogat. Vnde ſibi puer ſit natus. Illa uero ex Ioue reſpõdit. Hoc Acriſius cum adduci non poſſet ut crederet, in arcam una cum puero illam impoſuit, cunq; eam clauſiſſet in mare ꝓiecit. Ea uero ad ſeriphũ inſulam delata a Dictye Periſthenis filio qui forte tum piſcabatur, reti fuit extracta, quam quidẽ cũ precibus Danaes aperuiſſet, ac quinam eẽnt reſciuiſſet: ipſos & domũ deducit ut cognatos accipit. Dictys enim atque Polydectes Androthoes filiæ caſtoris & Periſthenis filii fuerunt. Periſthenis autem pater fuit Damaſtor fili⁹ Nauplii: quẽ ex Amymõe ſuſcepit Neptunus: ut in primo pherecydes idem ſcribit. Cũ uero accepiſſet acriſius Polydectem ſeriphi regẽ oſtenſo Gorgonis capite in ſaxum fuiſſe cõmutatum argis metu aufugit ad pelagoſq; lariſſam peruenit. Quod quidem poſtq̃ Perſeus cognouit ad illum in patriã deducendum eſt profectus. Sed cum in iuuenes quoſdã diſco certãtes incidiſſet, ipſe quoq; diſcum iecit in aerem, qui reſiliens acriſii pedem ita percuſſit, ut ibi uitam cum morte cõmutarit. Ita fatũ uitare non potuit. Perſeus uero una cum lariſſæis ante urbem ipſi ut Heroi ſepulchrum magnificũ erexit. ¶ Abantiades. Abantis filius. Abantes quoq; populi ſunt Euboeæ, a quibus etiam Abantis fuit appellata, ſiue ab Abante Argei filio uel neptuni & Arethuſæ.

Abãtes
Abantis
Perſeus

¶ Ab ori. ea. Quia & ipſe ab Ioue originem ducebat. Nã belus Iouis fuit filius. Is uero fuit pater fuit Abantis cuius filium Acriſium fuiſſe diximus. ¶ Neq; eni. Io. eẽ pu. Perſea, filium ſubintelligamus uel genus. Perſeus autem Iouis ex Danae acriſii fuit filius. Is cum adoleuiſſet, ut ſcribit ioãnes grãmaticus palladis: ut alii polydectis regis ſeriphi iuſſu ad gorgones debellãdas eſt profectus, Aegide a pallade ipſa ac talaribus enſeq; falcato a mercurio acceptis. Meduſæ igitur caput amputatum cum in græciam referret ab atlante Mauritaniæ rege ab hoſpitio repulſus, gorgonis capite oſtenſo ipſum in montem eiuſdem nominis commutauit. Andromedam deinde uirginem Cephei regis ac caſſiepiæ filiam monſtro marino crimine matris obiectã ea conditione liberauit, ut ſibi uxor traderet. Sed cum iam nuptias celebraret, ac phineus Cephei frater cui andromeda anteq̃ obiiceretur monſtro, fuerat deſponſata, ſibi eam ui auferre conaretur & multos ex illius ſociis interfecit. & gorgonis capite oſtenſo phineum ipſum cum reliqs in ſaxa conuertit. Ac demum in græciam reuerſus prœtũ acriſii fratrem, qui regno auum expulerat, in lapidem trãſformauit, acriſiumq; auum in regnum reduxit, ac polydectem ſeriphi regem una cum multis aliis in ſaxa cõuertit.

Acriſius ſupereſt, qui mœnibus arceat urbis
Argolicæ, contraq; deum ferat arma, genuſq;
Non putat eſſe deum. neq; enim iouis eſſe putabat
Perſea, quem pluuio Danae conceperat auro.
Mox tamen Acriſium tanta eſt præſentia ueri,
Tam uiolaſſe deum, q̃ non agnoſſe nepotem
Pœnitet. impoſitus iam cælo eſt alter: & alter
Viperei referens ſpolium memorabile monſtri
Aera carpebat tenerum ſtridentibus alis
Cumq; ſuper libycas uictor penderet harenas:
Gorgonei capitis guttæ ceciderent cruentæ,
Quas humus exceptas uarios animauit in angues,
Vnde frequens illa eſt infeſſaq; terra colubris
Inde per immenſum uentis diſcordibus actus
Nunc huc nunc illuc exemplo nubis aquoſæ
Fertur, & ex alto ſeductas æthere longe
Deſpectat terras, totumq; ſuperuolat orbem.
Ter gelidas arctos. ter cancri brachia uidit.
Sæpe ſub occaſus, ſæpe eſt ablatus in ortus,

Ipſe uero in orientem profectus perſiam perſaſq; de nomine ſuo appellauit. Tãdẽ inde reuerſus cũ acriſiũ auũ inuit⁹ diſco ludẽs iteremiſſet, ipẽ cũ andromeda uxore ac cepheo ſocero. & caſſiepia ſocru in cælũ fuit trãſlat⁹ atq; iter ſidera collocat⁹. ¶ Quẽ plu. Da. cõ. au. Danae acriſii filia q̃ in turri ita cõcluſa erat a pr̃e, q accepat ſe nepotis manib⁹ periturum, ut nullus uir ad eã accedere poſſet, a Ioue in auri guttas transformato fuit cõpreſſa. Qd̃ cũ reſciuiſſet acriſi⁹, ęgre ferẽs illam in arca ĩpoſitam in mare proiici iuſſit. Ea uero arca a Dictye piſcatore Seriphio, ut Stra. narrat, ad polydectẽ Seriphi regẽ fuit delata, qui q̃uis Danaẽ cogere non potuerit ut ſibi nuberet Perſeum tamen infantẽ educauit. ¶ Pluuio au. Nã iupiter in auri guttas cõuerſus in Danaes gremiũ pluuiſſe fingit. ¶ Tanta eſt pre. ue. acclamatio hæc interpoſita ſignificat maximã eſſe ueritatis potentiam ¶ Preſentia. potentia. ¶ Pœnitet. Quia & perſeum ioue digna geſſiſſe accipiebat, & bacchum i numerum deoꝝ iam eſſe relatum uidebat. ¶ Impoſitus iam tũ cæ. ẽ al. Bacchus in numerum deorum relatus. ¶ Viperei mõſtri ſpo. Capitis Meduſę eſt periphraſis. Nã phorcus Thoſeæ nymphæ ac Neptuni filius corſicæq; & Sardiniæ rex, ut Varro ſcribit cum ab Atlãte ꝑlio nauali cõmiſſo uictus & in mari ſubmerſus Neptuni patris beneficio deus marinus eſſet effectus. ex ceto coniuge tres ſuſtulit filias eximia pulchritudine Euryaliam. Stheno. & Meduſam, & ut nonnulli uolunt ſcyllam, quas Pomponius Mela ſcribit gordadas inſulas æthiopici maris tenuiſſe Vnde Gorgones uidentur appellatæ. Harum natu maxima fuit Meduſa, quæ cum quadam die ſola in littore uagaretur, a Neptuno fuit adamata, ut eam uel in tẽplo Palladis quo confugerat, uiolarit. Quare pallas indignata & crines eius quibus maxime Neptuno placuerat, in angues cõuertit. & effecit ut quoſcũq; aſpexiſſet, in lapides cõmutarentur. Hanc uero Perſeus ut iam diximus, ope palladis a qua ſcutum chryſtallinũ. & Mercurii a quo talaria & falcatum enſem acceperat, interemit. Quod quidem idcirco fictũ uidet, qd̃ Perſeus illius ſuperatæ opibus ꝑclara multa geſſit. Nã atlãtẽ Mauritaniæ regẽ & Africã & totã græciã ꝑteq; aſiæ ſubegit. ¶ Memorabile. memoratu dignũ. ¶ Aerea carpebat teneꝝ, hoc eſt, ꝑ aera penetratu facilẽ uolabat. ¶ Cũq; ſuper libycas. guttas ſanguinis ex Meduſæ capite cadẽtes in terrã libyã uarios in ſerpẽtes cõuerſas fuiſſe narrat poeta. Quod ideo fictũ uidetur, quia libya ſerpentibus uenenoſis abundat. ¶ Gorgonei capitis. Meduſæi. Gorgones. n. ut diximus, tres fuere ſorores, quaꝝ Meduſę natu maxime a Perſeo caput fuit amputatũ. ¶ Colubris. ſerpentibus. ¶ Inde ꝑ imẽſum, per infinitũ ac inane, q ẽ aer ¶ Seductas, ſepatas. ¶ Deſpectat, deorſũ ſpectat. ¶ Totũq; ſup uolat orbẽ. hoc ẽ ſupra totũ terraꝝ orbẽ fert. ¶ Gelidas arctos. Gelidos ſeptẽtriões, ad quos nunq̃ ſol accedit.

Danae

Phorcus

Gorgones

Guttæ ſanguis Meduſæ in ſerpẽtes

Iamq; cadente die ueritus se credere nocti
Constitit hesperio regnis atlantis in orbe.
Exiguamq; petit requiem, dum lucifer ignes
Euocet auroræ. cursus aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Iapetionides atlas fuit. ultima tellus
Rege sub hoc & pontus erat, qui solis anhelis
Aequora subdit equis, & fessos excipit axes.
Mille greges illi: totidemq; armenta per herbas
Errabant, & humum uicinia nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos. ex auro poma ferebant.
Hospes ait perseus illi. seu gloria tangit
Te generis magni. generis mihi iuppiter auctor.
Siue es mirator rerum, mirabere nostras
Hospitium requiemq; peto. memor ille uetustæ
Sortis erat. dederat Themis hãc parnassia sortem:
Tempus atla ueniet: tua quo spoliabitur auro
Arbor: & hunc prædæ titulum ioue natus habebit.
Id metuens solidis pomaria clauserat atlas
Montibus, & uasto dederat seruanda draconi,
Arcebatq; suis externos finibus omnes.
Huic quoq; uade procul, ne longe gloria rerum
Quas mentiris ait, longe tibi iuppiter absit,
Vimq; minis addit, manibusq; expellere temptat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior, quis enim par esset atlantis
Viribus: at quoniam parui tibi gloria nostra est,
Accipe munus ait, leuaq; a parte medusæ
Ipse retrouersus squallentia protulit ora.
Quantus erat mons factus atlas. nã barba comæq;
In siluas abeunt. iuga sunt humeriq; manusq;.
Quod caput ante fuit, summo est in mõte cacumẽ.
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Creuit in immensum. sic dii statuistis, & omne
Cum tot sideribus cælum requieuit in illo
Clauserat hippotades æterno carcere uentos:

Iamq; cadente die. occidẽte sole. Credere committere. In Hesperio orbe. In occidentali orbis pte. Nam hesperus stella est quæ uesperi in occidente apparet, Vnde hesperius orbis & hispania & Italia interdũ hesperia uocat. Sic autem cõcinne ingredit transformationem Atlantis regis Mauritaniæ potentissimi in montem, ad quẽ cũ peruenisset Perseus rogauit, ut se hospitio suscipet: donec illucesceret dies. Cæterũ Atlas oraculo admonitus, ut sibi a Iouis filiis caueret, ne regno ab aliquo eorũ priuaret, illum superbe admodũ repulit Qua re Perseus indignatus capite Medusæ reuelato eum in montẽ trãsformauit: qui cælum sustinere dicit. q idcirco fictũ esse uidet, quod Perseus superatę medusæ opibus fretus Atlãtis regnũ inuasit, eũq; in mõtes fugere coegit. Cælum autẽ humeris sustinere fingit Atlas, tum quod, ut scribit Plinius, pmus oium Astrologiam inuenit, tũ quod mons ipse ita est altus ut cælum cõtingere uideat. Sane apud antiquos Atlantes uocabantur statuæ, quæ colũnas humeris sustinebant. Ignes auroræ. Lumina auroræ, q̃ semp ante solẽ fert. Cursus diurnos. Diei & solis cursus. Nam aurora & diem & solem adducere uidetur. Iapetiõides atlas fuit. Atlas iapeti gigantis & Lybiæ nymphę filius fuit. q̃q̃ de matre parũ iter scriptores cõuenit. Alii nãq; clymenes. alii Asiæ fuisse filiũ ferunt. Nos uero Pliniũ sequimur, qui eũ Lybiæ filiũ scribit fuisse. uerum alii quoq; fuerũt clan atlãtes, quorũ unus in arcadia regnauit pater Maiæ Mercurii matris. alter in etruria pater electræ coryti uxoris. Iapetionides aũt nõ a iapeto sed a iapetione. Vtroq;. n. mõ dr̃ deduci uidet. Hesiodus ἀιπετιονί δη πάντων πέρι μήδεα ειδωσι. Cõstat uero hoc nomẽ ex syllabis septẽ hoc ẽ duobus dactylis & syllaba. Vltima tellus. Mauritania cũ reliquo occidẽte. Qui solis anhelis, fessis ac defatigatis. Equi nãq; solis ab oceano Atlantico excipi uidẽtur. Vicinia nulla. nulli uicini inqt. qcq̃ agrorũ hẽbãt qd exararẽt Oĩa nãq; ab atlãte possidebant, p quod significat fuisse locupletissimus. Vetustæ sortis, ãtiq oraculi. Themis Parnassia. Quæ in mõte parnasso tẽplũ hẽt. ut in primo uidimus. Hũc titulũ hanc gloriã. Titulus aũt a tutando dicit, quod sua cuiq; gesta operaq; tituli tueãt. Pomaria. Hortos arboribus cõsitos. Quãq̃ pomaria pprie sint pomorũ repositoria. Poma aũt hæc ab hercule & ipo iouis filio ablata fuisse notissimũ est. Ne longe gloria rerũ. Recede inqt pcul a nr̃o regno, ne a nobis oppressus indicio sis & gloriã rerũ falsam eẽ: & a iouis genere lõge abesse. Par eẽt. Sufficere posset, ut. n. Atlas oium maximus ita ualentissimus erat. At qm̃ pui, at qm̃ inqt nr̃am gloriã paruifacis, accipe munus tibi conueniens. Ipse retrouersus. Caute ne & ipe in saxũ cõuerteret. Protulit. Extulit & oñdit Atlãti. Squallida ora. Liuidã & pallescentẽ Medusæ faciem. Quãtus erat mons factus atlas. Tantus subaudiatur, ut sit ordo & sensus. Atlas factus fuit tantus mons, quãtus uir erat. Tã apte aũt Atlãtis trãsmutationẽ describit poeta, ut nullã lucidiorẽ admittat enarratiõem. Iuga sunt hũeriq; manusq;. Iugum nõ tã est arduitas montis & supinitas ut qdã putãt, q̃ summa montis ipsius planicies. per quã trãsitus uel hoibus patet, dictũ qd illic mons potissimũ iungat. Nã iugum a iũgẽdo deriuat, multaq; significat. Et lignum nãq; illud quo boues iunguntur & equi iugũ uocat & transtrũ appellatur iugũ qd nauẽ iungat: & iunctã teneat. Sic dii statuistis. uoluistis. Cuius aũt rei rõnẽ assignare non possumus: ad deorũ potẽtiã referre solemus. Et omne cælum, totum. Omne enim pro toto frequenter ponitur a poetis. Clauserat hip. Aeolus Hippotę nepos. Nã Aeolus iouis fuit filius ex acesta hippotæ troiani filia, Is idcirco rex uentorum esse perhibetur, quod ut scri. Varro cum apud nouem Siciliæ insulas italiæ propinquas Iliacis temporibus regnaret ex consurgentibus nebulis ita futuros uentos prædicebat, ut in sua potestate eos a rudibus habere crederetur. Plinius autem ipsum uentorum rationem inuenisse scribit. Aeterno carcere. Semper duraturo.

Hesperus hesperia
Atlas in montẽ
Atlãtes
Titulus
Pomaria
Parem esse
Iugum
Aeolus

Admonitorq;

Admonitorq; operum cælo clariſſimus alto
Lucifer ortus erat. pennis ligat ille reſumptis
Parte ab utraq; pedes teloq; accingitur unco.
Et liquidum motis talaribus aera findit.
Gentibus innumeris circumq; infraq; relictis
Aethiopum populos cepheiaq; conſpicit arua.
Illic immeritam maternæ pendere linguæ
Andromedam pœnas iniuſtus iuſſerat hāmon.
Quam ſimul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades, niſi q leuis aura capillos
Mouerat, & tepido manabant lumina fletu,
Marmoreum ratus eſſet opus. trahit inſcius ignes
Et ſtupet, & uiſæ correptus imagine formæ
Penne ſuas quatere eſt oblitus in aere pennas.
Vt ſtetit. o dixit non iſtis digna catenis,
Sed quibus inter ſe cupidi iunguntur amantes,
Pande requirenti nomen terræq; tuumq;
Et cur uincla geras. primo ſilet illa, nec audet
Appellare uirum uirgo, manibuſq; modeſtos
Celaſſet uultus, ſi non religata fuiſſet.
Lumina, quod potuit, lachrimis impleuit obortis.
Sæpius inſtanti, ſua ne delicta fateri
Nolle uideretur, nomen terræq; ſuumq;,
Quantaq; maternæ fuerit fiducia formæ
Indicat, & nondum memoratis omnibus unda
Inſonuit, ueniенſque immenſo bellua ponto
Eminet, & latum ſub pectore poſſidet æquor.
Conclamat uirgo. genitor lugubris & una
Mater adeſt, ambo miſeri, ſed iuſtius illa.
Nec ſecum auxilium, ſed dignos tempore fletus
Plangoremq; ferunt, uinctoq; in corpore adhærent.
Tum ſic hoſpes ait. lachrimarum longa manere
Tempora uos poterūt. ad opem breuis hora ferēdam eſt
Hanc ego ſi peterem perſeus Ioue natus & illa,
Quam clauſam impleuit fœcundo Iupiter auro.
Gorgonis anguicomæ perſeus ſuperator, & alis
Aethereas auſus iactatis ire per auras,
Præferrer cunctis certe gener. addere tantis:
Dotibus & meritum, faueant mō numina: tēpto.
Vt mea ſit ſeruata mea uirtute paciſcor,
Accipiunt legem. quis enim dubitaret? & orant,
Promittuntq; ſuper regnum dotale parentes
Ecce uelut nauis præfixo concita roſtro

Admonitorq; operum. Qui homines operꝫ ſuorum ad monet. Nam oriente Lucifero, qui a ferenda luce a græcis quoq; φώσφορος uocat̄, fere quiſq; ad opera ſua & artes exercendas ſurgere ſolet. ⁋ Pēnis re. Talaribus, que per noctē depoſuerat, iterum aſſumptis. ⁋ Telo un. Enſe falcato.

Cepheus

⁋ Cepheia at. Cephei regna. cepheus. n. ut ex ſnīa Euripidis ſcribit Iginus. Phœnicis fuit filius rexq; æthiopum & Caſſiepeiæ maritus, ac Andromedæ, pater, qui andromedam filiam ꝑpter uxoris ſuperbiam monſtro marino obiicere fuerat coactus. Cū eni Caſſiepeia mater ſe Nereidibus pulchriorem eſſe iactaret, precib⁹ ipſarum motus Neptunus belluam marinam imiſit, quæ ęthiopiā uaſtaret Quare conſultus Iupiter Hāmon, qua ratiōe Nereides placari poſſent, rñdit Cephei Caſſiepeiæq; progeniem monſtro eſſe obiiciendā. Andromedam igitur cū ad ſcopulum religatā Perſeus uidiſſet, ea conditione ſe illam liberaturum pactus eſt: ut ſibi uxor permitteret̄. Cæterum phine⁹ Cephei frater: cui anteq̄ monſtro exponeret̄: Andromeda fuerat deſponſata, cum ui eā Perſeo eripe conaret̄ multis interfectis reliquos in ſe ruentes Perſeus ipſe meduſæ capite detecto in lapides cōmutauit. ⁋ Maternæ lin. Nā caſſiepeia de pulchritudine cū Nereidibus contendere fuerat auſa. ⁋ Iniuſtus hā. Iniquus Iupiter in ea ſententia ferēda. Neq; enim iuſtum eſt, ut filii pro parentibus pœnas pendāt.

Andromede liberatio

Hāmon

Hāmon aūt harenarius interpretatur. Nam in libyæ harenis templo celeberrimo ſub imagine Arietis Iupiter colebatur. Quāq̄ ſcribat Dio. ex quorundā ſnīa, Hammonē Libyæ regē fuiſſe, uxorēq; cepiſſe Rheam cæli filiā. Saturni aliorū q; Titanū ſororē. ⁋ Ad du. cau. Ad aſperos ſcopulos. Cautes autē dicimus o longa in. au. diphthōgū ſoluta. ⁋ Abātiades. Abātis nepos Perſeus. ⁋ Tepido fle. Tepidis lachrimis. ⁋ Manabant. ſtillabant. ⁋ Marmoreū op⁹ marmoreā ſtatuā. ⁋ Trahit iſci. ig. hoc eſt. Ignar⁹ quenā eſſet: amore ipſius capitur. ⁋ Quatere. mouere. concutere. ⁋ Iſtis ca. Iſtis uinculis ferreis. ⁋ Sed quibus iter ſe. Sed uinculis mutui amoris. ⁋ Pāde. Dic. & manifeſta. ⁋ Terræq;. Vrbis & pñę. Sic Vir. Nūc ſtāt ſine noīe terrę. ⁋ Req rēti. Mihi rogāti. ⁋ Prio ſi. il. Decorꝫ pbç pudicæq; mulieris ſeruat poeta: q̄ loqui cū uiro puderet. ⁋ Appellare ui. Loq cū uiro. Virgo. Cā ē, cur uirū alloq nō auderet. Virgo nāq; erat. ⁋ Eminet. Extat. Alta eſt. ⁋ Et la. ſub pe. poſ. æquor. Emphaſis eſt, q̄ belluæ magnitudo monſtrat̄. Quę eni latū æquor bellua pectore ꝑmebat, nō maxia eē nō poterit. Sic Vir. eq durat ei magnitudinem oñdit, cū inqt demiſſum lapſi p funē. ⁋ Genitor lugubris. Pullis ueſtibus indut⁹. ⁋ Victoq; i cor. adhæ. hoc eſt. Ligatā andromedam cōplectunt̄. ⁋ Manere. expectare. ad opem ferēdā. ad auxiliū andromedæ ferendum. ⁋ Hāc ego ſi pe. Merito pſeus dotes ſuas & uirtutes & facta apud ignotos exponit, quo facilius id quod cupit, accipiat. ⁋ Et meritum, etiam beneficiū. ⁋ Faueāt modo numina. Dū modo dii mihi ſint auxilio. ⁋ Paciſcor. In pactionē deduco. ⁋ Vt mea ſit. Vxor ſubaudiatur. ⁋ Accipiunt legem, conditionem quam ipſis tulerat Perſeus, ut ſua eſſet, ſi ipſa uirtute ſeruaſſet. ⁋ Quis eni dubitaret. Parēthesis cū iterrogatione cām cōtinēs, cur Andromedę parentes acceperint latā cōditionē. ⁋ Et orant promittuntque ſuper. Ordo eſt & ſenſus. Et inſuper Andromedæ parentes rogant, ut filiam ſeruare uelit regnumque ſuum illi in dotem promittunt. ⁋ Ecce uelut nauis. Hac ſimilitudine & magnitudo & impetus belluæ illius marinæ declaratur. ⁋ Nauis roſtro prefixo. Nauis roſtrata. ⁋ Cōcita. Cōcitata i curſum. ⁋ Acta, impulſa.

Lugubris.

Sulcat aquas iuuenum sudantibus acta lacertis,
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis
Tantum aberat scopulis, quãtum balearica torto
Funda potest plumbo medii transmittere cæli:
Cum subito iuuenis pedibus tellure repulsa
Arduus in nubes abiit, & in æquore summo
Vmbra uiri uisa est. uisam fera sæuit in umbram.
Vtq; iouis præpes uacuo cum uidit in aruo
Præbentem phœbo liuentia terga draconem,
Occupat aduersum, neu sæua retorqueat ora.
Squãmigeris auidos figit ceruicibus ungues.
Sic celeri misso præceps per inane uolatu
Terga feræ pressit, dextroq; frementis in harmo
Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
Vulnere læsa graui modo se sublimis in auras
Attollit. modo subit aquas. modo more ferocis
Versat apri, quem turba canum circũsona terret.
Ille auidos morsus uelocibus effugit alis,
Quaq; patent nũc terga cauis super obsita conchis.
Nunc laterum costas. nunc qua tenuissima cauda
Desinit in piscem, falcato uulnerat ense.
Bellua puniceo mixtos cum sanguine fluctus
Ore uomit. maduere graues aspergine pennæ,
Nec bibulis ultra perseus talaribus ausus
Credere conspexit scopulum, qui uertice summo
Stantibus extat aquis. operitur ab æquore moto.
Nixus eo rupisq; tenens iuga prima sinistra
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littore cum plausus clamor superasq; deorum
Impleuere domos. gaudent, generumq; salutant,
Auxiliumq; domus seruatoremq; fatentur
Cassiepe Cepheusq; pater resoluta catenis
Incedit uirgo preciumq; & causa laboris.
Ipse manus hausta uictrices abluit unda.
Anguiferum caput dura ne lædat harena,
Mollit humum foliis, natasq; sub æquore uirgas
Sternit, & imponit phorcynidos ora medusæ.
Virga recens bibulaq; etiam nunc uiua medulla
Vim rapuit monstri, tactuq; induruit huius:
Percepitq; nouum ramis & fronde rigorem.

¶ Sulcat aquas. Diuidit ac separat aquas. ¶ Iuuenum su. la. hypallage est. Nã sudantiũ iuuenũ lacertis impellunt̃ triremes. ¶ Quãtũ ba. tor. Tantũ inqt bellua distabat a scopulis, quãtũ spacii pila plũbea funda emissa ptransire posset. ¶ Medii cæli. medii aeris. ¶ Pedibus tel. re. gestũ expmit eius q se e terra in aerẽ tollere uelit. Sic pauloante de palla de dixit, & ĩpressa tellurẽ reppulit hasta. ¶ Ardu⁹ altus. ¶ Vtq; Iouis præpes. pulchra similitudie poeta oñdit, quãta agilitate monstrũ illud marinũ Perseus oppresserit. Præpes. ales. est aũt aqlæ periphrasis, q̃ serpẽtibus maxime infesta ẽ. Præpetes uero maiores dicunt̃ aues, quaꝝ ex uolatu auguria colliguntur. ¶ Vacuo aruo. Segetibus carente. ¶ Liuẽtia pallẽtia & nigra. ¶ Occupat. corripit. ¶ Auidos ungues. Hypalage est. Ipse nanq; ales auidus intelligitur. ¶ Squãmigeris ceruicibus. In ceruices squãmosas. ¶ Misso. emisso. effecto. ¶ Per inane. p aerẽ. qđ inane dr̃, quia uacuus esse uidetur. ¶ Fremẽtis. ore strepentis & furẽtis belluæ. ¶ Inachides. Perseus Argiuus. Inachidæ nanq; Argiui dñr ab Inacho, q primus apud Argos regnauit ac fluuium Achaiæ Inachum de suo noĩe appellauit. ¶ Curuo tenus hamo. usq; ad capulũ, cui ferrũ recuruũ solet apponi. ¶ Circũsona. circũ latrans. ¶ Ille. p seus. ¶ Auidos morsus. Hypallage poetæ familiaris. Auidæ nãq; belluę morsus itelligunt̃. ¶ Su p obsita. Desup tecta atq; cooperta conchis. & ostreoꝝ testis Balenaꝝ enim tergoribus conchę ostreaq; adhærere solẽt. ¶ Falcato ense. recuruo ac falci simili. Est. n. nomẽ participio simile falcatus. ¶ Bellua puniceo Quãta fuerit hæc bellua facile ex fluctibus quos ore euomebat colligere possumus. ¶ Maduere graues aspgine pennæ. hoc est. penn & alaꝝ psei & madidæ & graues respersione fluctuum quos euomebat bellua, sunt effectę. ¶ Nec bibulis. multũ humoris & aquæ attrahentibus. Bibuli nanq; dñr, qui multum ac potius nimiũ bibunt. ¶ Vltra. ulterius. ¶ Credere. cõfidere. ¶ Stantibus aqs. quiescẽte mari. ¶ Extat, eminet. extra stat. & apparet. un ẽt extare libri dñr q inueniunt̃. ¶ Nixus eo. ¶ Cũ inqt in uertice illius scopuli pedes firmasset, sepius ilia belluæ ense trãsegit. ¶ Littora cũ plausu clamor. hoc est plausus & clamor. ¶ Est aũt figurata oratio. Superas deorũ domos. periphrasis est cæli. Hac aũt hyperbôle magnitudo clamoris plaususq; significatur. ¶ Cassiepe. q̃ & cassiepeia dicit̃. ¶ Huius sane nois tertia syllaba apud gręcos e littera scribit̃, quãuis apud latinos o uocalẽ minus recte habeat. Quæ aũt de Andromedæ uiculis dicta sunt apud Iopen palestinæ urbem a quibusdã ante diluuiũ, ut Mela narrat, gesta esse feruntur. ¶ Mollit humũ foliis, narraturus queadmodũ uirgæ in mari nascẽtes in coralia fuerunt cõuersæ, inqt eas a Perseo Medusæ capiti subiectas induruisse lapidisque figuram contraxisse, quod quidem nereides admiratæ multa & ipsæ uirgulta capiti Medusæ subiecerunt, atque in mare disiecerunt, que quãdiu aqua teguntur mollia sunt. extracta ad aerem statim rigescunt. Quare quidã coralium Gorgoniã uocant ut Plinius ait qđ extractum e mari in duriciam lapidis mutetur tanq̃ uiso. Gorgonis capite. Phorcynidos Medusæ. Phorci filiæ ut diximus. Phorcus sane apud græcos phorcys phorcyos & phorcynos declinat̃. Vñ phorcynis patronymicũ fœmininũ ẽ deriuatũ. ¶ Virga re. Cã est, q̃re uirga facile in coraliũ fuit trãsmutata. Nã & recẽter euulsa & hũida erat. ¶ Bibula me. hũida. nõ dũ. n. erat sicca. ¶ Vim ra. mon. Effectũ capitis Medusæ cõtraxit, a quo & cõspecta & tacta ĩ lapides cõuertebant̃. ¶ Percepit. Accepit. ¶ Nouũ rigorem. Inusitatam duriciem. Antea nanq; sub aqua mollis erat. Quod quidẽ idcirco fingitur, quia coralia sub aqua mollia sunt. extracta uero durescunt.

Bibulis
Extare
Præpetes aues
Cassiepe
Inane
Inachide
Phorcynis
Falcat⁹
Virgul ta i coralia

At pelagi

At pelagi nymphæ factum mirabile temptant
Pluribus in uirgis, & idem contingere gaudent.
Seminaq; ex illis ut erant iactata per undas,
Nunc quoq; coraliis eadem natura remansit.
Duritiam tacto capiant ut ab aere, quodq;
Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.
Diis tribus ille focos totidem de cespite ponit.
Leuum mercurio. dextrum tibi bellica uirgo.
Ara iouis media est. mactatur uacca mineruæ.
Alipedi uitulus. taurus tibi summe deorum.
Protinus Andromeden & tanti præmia facti
Indotata rapit. tædas hymeneus amorq;
Præcipiunt. largis satiantur odoribus ignes,
Sertaq; dependent tectis: & ubiq; lyræque
Tibiaq; & cantus animi felicia læti.
Argumenta sonant, reseratis aurea ualuis
Atria tota patent pulchroq; instructa paratu.
Cepheni proceres ineunt conuiuia regis:
Postq; epulis functi generosi munere bacchi
Diffudere animos: cultusque genusq; locorum
Quærit Abantiades. quærenti protinus unus
Narrat Lyncides moresq; habitumq; uirorum,
Quæ simul edocuit. nunc o fortissime dixit
Fare precor perseu quanta uirtute quibusq;
Artibus abstuleris crinita draconibus ora.
Narrat Abantiades, gelido sub atlante iacentem
Esse locum solidæ tutum munimine molis:
Cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcydas unius sortitas luminis usum.
Id se sollerti, furtim dum traditur: astu
Supposita cepisse manu, perque abdita longe
Deuiaq; & siluis horrentia saxa fragosis
Gorgoneas tetigisse domos, passimq; per agros
Perq; uias uidisse hominum simulacra ferarum
In silicem ex ipsis uisa conuersa medusa.
Se tamen horrendæ clypei, quem leua gerebat:
Aere repercusso formam aspexisse medusæ.
Dumq; grauis somnus colubras ipsamq; tenebat,
Eripuisse caput collo, pennisq; fugacem
Pegason & fratrem matris de sanguine natos
Addidit & longi non falsa pericula cursus.
Quæ freta. quas terras sub se uidisset ab alto,
Et quæ iactatis tetigisset sidera pennis.

¶At pelagi nymphæ. Nereides. ¶Temptant. experiuntur. ¶Et idem cōtingere gaudent. hoc est lætant̃ cū uident uirgulta in lapidis modum dura fieri. ¶Nūc quoq; coraliis. Coralium ut scribit Plinius quidā Pyriten lapidem uocant, qm̄ sit plurimus ignis illi. ¶Ab aere tacto. Ad aerē. n. educta lapidescunt. ¶Vimen. Virga mollis & flexibilis.

Vimen
Sexum
Lapis

¶Saxum. Pro lapide saxum est positū. Saxa nā q; grandiores lapides dicuntur. ¶Diis tri. ille fo. Perseus ob monstrum illud marinū debellatum diis grās agere ac sacrificare decreuit. Ac primū tres aras tribus diis Mineruæ, Mercurio ac Ioui ex cespitib⁹ in littore extruxit, deinde uaccā Mineruæ, uitulum Mercurio, Taurū Ioui imolauit. ¶Alipedi. Mercurio alas in pedibus hn̄ti, ut q & uelocissim⁹ sit planetarū & cū talaribus alatis pingat̃. ¶Indotata. ualde nota a. In nāq; ꝓpositio uim īterdū hēt intētiuā. Andromedā. n. accepit pseus cū æthiopiæ regno dote. ¶Tædas hy. amorq; pci. Amor inqt & hymenæus nuptias Perseo suadēt. A pte nāq; totū intelligimus. Faces enī que fere ex tædis cōficiuntur nouis nuptis ad maritos se cōferentibus, qnq; preferebant̃. Quare & nuptiaꝝ apparatū describit & q̄cūq; ī nuptiis fieri cōsueuere.

Alipes

Hymenæus

Hymenæum āt deū fuisse, q in celebrādis nuptiis īuocabat̃ nemo est fere q ignoret. ¶Præcipiūt. suadēt atq; imperāt. ¶Largis odoribus, copiosis thurib⁹, ac aliis ut ita dicā, odoramentis. ¶Sertaq;. coronæ a serēdis floribus appellatæ. ¶Argumēta. signa. incidia. ¶Reseratis ualuis, aptis foribus. ¶Aurea atria. Aurata auro ornata. Aureū enī dicit̃ qd̓ totū ex auro est. ¶Cepheni proceres. Cephei primates & principes. Nā a cepheo cephenus & cepheius deriuat̃ & cepheida terrā Nicander æthiopiam uocat. Inesit cōui. Vadūt ad cōuiuia. Generosi bacchi Nobilis & optimi uini ¶Diffudere, exhilarauere. lætificauere. uinū. n. generosum animi uires excitat corq; lætū reddit. ¶Cultusq; genusq; locoꝝ Mores & ppl̄os locoꝝ. ¶Quærit. Rogat & scitat̃. ¶Lyncides. Aut Lyncei filius, aut certe ꝓpriū est nomen. ¶Moresq;. Ad cultus. ¶Habitūq;. Ad genus refert̃. Habitū aūt pro habitatione posuisse poeta ur̃. Nā a qbus populis illa loca habitarent̃, exposuit lyncides. ¶Abstuleris. r̃cideris. ¶Crinita dra. ora. hoc est caput Medusæ pro crinib⁹ habēs dracones atq; serpentes. ¶Locū iacentē. planum & spaciosum campum. ¶Solidæ molis. solidi muri atq; circuit⁹. ¶Geminas so. Non duas sed similes. ¶Tres. n. fuerunt, ut diximus. ¶Phorcydas. Phorci filias, q̄ & Phorcynides dicunt̃: ut pauloante diximus. ¶Vnius lumi. solius oculi. ¶Id se sollerti. Narrat inqt se illud unū lumen prouida astutia rapuisse, dum per uices ab altera alteri traderet̃. ¶Fragosis. fragore ac strepitu resonātibus. Ex ipsis, hominib⁹ & feris. ¶Se tamen hor. Tacite respōdet obiectiōi. Posset enim qs dicere. Qua ratione tuo Perseu uisa medusa in lapidem non fuisti conuersus. Quod inquit per clypeum cristallinum illam dormiētem aspexi atq; obtruncaui. Se autem est legendum, non sed, ut fere in exemplaribus est deprauatum. ¶Aere repercusso. per æs clypei translucidū. ¶Eripuisse. trūcasse. recidisse. ¶Pēnisq; fugacē: Pegason & fratrē Pegasus equus alatus & chrysaor ensem aureū in manu tenens fingunt̃ ex collo Medusæ reciso capite stati exilisse. Quāuis Arat⁹ dicat Pegasum Neptuni & Medusæ filium fuisse. Chrysaora ergo fratrē Pegasi uocat poeta, q̄uis in exēplarib⁹ frēs plurali numero corrupte legat̃. Nisi frēs forte accipiamus serpentes ex Medusæ sanguine ortos Ita nāq; frēs recte legeretur. ¶Lōgi cur. Spatiosi uolatus. ¶Ab alto. ab aere. ¶Pēnis. alis que ex pennis constant.

Andromedæ nuptiæ

Fragosus

Medusæ cædes

Chrysaor

Pegasus e sāguine Medusæ

Ante expectatum tacuit. tamen excipit unus
Ex numero procerum: quærens cur una sororum
Gesserit alternis immixtos crinibus angues.
Hospes ait, quoniam scitaris digna relatu:
Accipe quæsiti causam. clarissima forma
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum
Illa, nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit, inueni qui se uidisse referrent.
Hanc pelagi rector templo uitiasse Mineruæ
Dicitur. auersa est, & castos ægide uultus
Nata iouis texit. neue hoc impune fuisset,
Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros.
Nunc quoq; ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in aduerso quos fecit sustinet angues.

Medusæ capilli in serpentes

¶Ante expe.ta. Narrationi anteq̃ putaretur, finem imposuit. per quod significat gratissimam omnibus conuiuis fuisse Persei orõnem. ¶Cur una so. Cur medusa sola ex gorgonibus imixtos capillis habuerit serpentes. ¶Scitaris. rogas, ut scias. ¶Digna re. Digna que referãtur atq; cõmemorentur. ¶Accipe. Audi. cognosce. ¶Quęsiti. Rei quisitæ & rogatę. ¶Spes inui. Inuidiæ plena. ¶Multorum procorum. Amatorum qui illam Vxorem petebant. ¶Conspectior. pulchrior. ¶Capillos. ęnim pulcherrimos habuit. ¶Inueni qui seui. re. Hoc ẽ Audiui hoc ex iis qui aiebant se Medusam uidisse anteq̃ a Neptuno uitiata foret. ¶Auersa est. Se auertit Pallas: ne uideret Neptunum cum Medusa coeuntem. ¶Et ca. ægi. uul. Aegis thorax est: & scutum Palladis dicta non ἀπὸ τῆς αἰγός: ut quidem putant, sed παρὰ τὸ αιατο quod est irruo & impetum facio quod illa munita Pallas in hostes impetum faciat. Nã cum alii poetæ, tũ Virg. iratæ Palladi ægida attribuunt. Aegidaq; horriferamque turbatæ Palladis arma. ¶Gorgoneum crinem. Medusæ capillos. ¶In turpes hydros. In tetros serpentes. Hydri autem aquarum. Serpentes dicuntur ἀπὸ τοῦ ὕδατος. hoc est ab aqua. ¶Nunc quoque. Pallas inquit ad terendos hostium animos caput Medusæ cum serpentibus in ægida suam transtulit.

Aegis

Hydri

¶RAPHAELIS Regii in Quintum metamorphoseos Ouidii librũ enarrationes.

P. Ouidii Nasonis Metamor. Liber quintus.

Vmque ea cephenũ medio danaeius heros
Agmine commemorat, fremitu regalia turbæ
Atria complentur, nec cõiugialia festa
Qui canat: est clamor, sed qui fera nunciet arma.
Inq; repẽtinos cõuiuia uersa tumultus
Assimulare freto possis, quod sæua quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.

Cepheni

Cephenes

Assimulare

RVmq; ea cephenũ. Ita hunc librũ cũ superiore poeta connectit, ut res e re nasci narratioq; continuari uideatur. Primum autem tumultum iniquissime a Phineo Cephei fratre, cui Andromeda prius q̃ belluæ obiiceretur, desponsata fuerat, excitatũ describit, deinde eius cũ sociis in lapides mutationem. ¶Cephenum medio Agmine. In medio cœtu Cephenum. Cepheni autẽ populi sunt æthiopiæ a Cepheo denominati, uta puloante diximus. Cephenes autem fuci & uespæ dicuntur. ¶Danaeius heros. Perseus Danaes filius. Est autem possessiuum nomen quinque syllabarum non quattuor ut quidam legunt. ¶Nec coniugalia festa. nuptialia. Non erat inquit clamor nuptiis conueniens, sed bello & pugnæ. ¶Assimulare. comparare ac similia putare. Sane simulare dicimus & assimulare, non autem similare, ut quidam indocti præcipiũt. ¶Exasperat. asperũ & tempestuosum reddit.

Tumultus magni descriptio

¶Primus in

Phinei duo ¶ Primus in his phineus. Duo a poetis phinei celebrãtur. Cephei frater & qui Argonautas hospitio suscepit, de quo in Septimo libro meminit poeta. ¶ Auctor. excitator.
En ¶ En ait. En adsum. En aduerbiũ fere affectui & indignationi seruit, quæ ex illa cõduplicatione magis magisq; declarat. ¶ Pennæ. Alata talaria. ¶ Falsum aurum, Simula tum. nõ uerę. ¶ Conanti mittere. Volenti Phineo iacere hastã in Perseum.
Phinei cũ pseo certamen ¶ In facinus. In scelus. ¶ Seruatę. Andromedę. ¶ Repẽdis. remuneratis ¶ Hac dote. Vt illũ interficias q. Andromedam monstro marino obiectam seruauit. Iustum autem gratumq; uirum Cepheum fuisse poeta ostendit. ¶ Sed graue Nereidum numen. graue potens. Nereides autem nymphæ sunt marinæ: quibus sepulchriorem Cassiepeia esse iactarat. Earum uero pcibus fatigatus Neptun⁹ cetos immisit, quo Cephenoru agros uastante cõsultus Ammon rñdit Cassiepeiæ ꝓlem monstro esse obiiciendã. ¶ Sed corniger Ammõ. Iupiter Ammon sub forma arietis
Ammõ cornuti colebat in libyæ desertis, ubi magnificẽtissimũ templũ illi Bacch⁹ ab India cũ exercitu rediens ædificauit, q'd cũ siti laboraret, obuiũ arietẽ secutus fontẽ iuenit, quo totus exercit⁹ fuit recreatus. Arietẽ igit illũ Iouẽ esse ratus, & Ammonẽ illũ ab harenis uocauit, & sub arietis forma coli uoluit, ut Lucan⁹ quoq; in nono testat Catonis iter describẽs. Ventũ erat ad tẽplum Libycis q'd gẽtibus unum Inculti Garamãtes hñt. stãt corniger illic Iupiter: ut memorãt sed nõ ut fulmia uibrãs Aut similis nr̃o, sed tortis cornibus Ammõ. Sic aũt dictus est. q'd in harenis colatur. Vñ & Ammoniacum
Ammoniacum genus gumi appellatur. ¶ Viscerib⁹ meis. mea filia q̃ ex meis uisceribꝰ atque corpore concepta est. ¶ Nisi si crudelis id ipsum exigis ut pereat. Nisi inquit forte esses crudelis: ut exposcas & optes filiam meam perire. Illa aũt coniunctio si eleganter cum nisi copulatur, quãuis sine illa integer sensus habeatur. ¶ Leuabere. Leuior fies, a dolore subintelligatur. ¶ Scilicet haud satis. Ironia qua Phineo insultat frater Cepheus. Cũ enim & patruus & sponsus esset Andromedæ aliquid certe auxilii afferre debebat. Cum uero nihil prorsus tulerit, impudentissime eam repetit, quam tutari non est ausus. ¶ Affixa. alligata. Vna enim cũ Andromeda regna quoque dotalia alligata uidebantur. ¶ Petisses. peteręs acceptũ ꝗre, debuisses. ¶ Nunc sint nunc inquit permitte eum qui meruit, Pactusque est illam habere. ¶ Per quem non orba senectus, hoc est, per quem ego iam senex liberis non careo, unica nanq; filia illi erat Andromeda. ¶ Hæc senectus. hæc mea senectus. Manu autem cum hæc diceret, canos tangens Phineo indicauit. ¶ Et uoce. & uerbis. ¶ Certæ morti. Si quidem Andromeda procul dubio mortua fuisset, nisi a Perseo e faucibus belluæ illius marinæ erepta esset. ¶ Ille nihil cõtra. respondit subintelligatur. ¶ Ignorat. dubitat. ¶ Contatusque breui. Parumper remoratus. ¶ Nequicquã. frustra. ¶ Stratis. lectis. in quibus prisci discumbebant. ¶ Remisso. reiecto. Eandem nanq; hastam in phineum perseus reiecit. ¶ Et indi. Et copula affectui seruit. Indignatur enim poeta, quod ara in qua dii iustissimi coluntur, scelerato atque nefarrio homuntioni profuerit. ¶ Non irrita. non uana ut que Rhœtum unum ex phinei sociis interemit. ¶ Calcitrat. calcibus terram percutit. ¶ Hospitiique deos. Iouem hospitalem, de quo
Iupiter hospita Virgilius. Iupiter hospitibus nam te dare iura loquuntur. Hospites autem nefas est uiolari. Eo prisci hospitibus salem in primis apponebant: quem cum una gustassent, ita unius mentis & amicitiæ eos debere esse censebant ut sal in unam naturam ex terra & aqua congelatur. ¶ Bellica pallas adest. Auxilio est. Quo nanque pacto unus perseus tot in se ruentibus uiris sine palladis auxilio resistere potuisset? ¶ Datque animos. Audaciam addit.

Primus in his phineus belli temerarius auctor
Fraxineam quatiens æratæ cuspidis hastam.
En ait. en adsum præreptæ coniugis ultor.
Nec mihi te pennæ. nec falsum uersus in aurum
Iupiter eripiet. conanti mittere Cepheus
Quid facis exclamat? quæ te germane furentem
Mens agit in facinus? meritisne hæc gratia tantis
Redditur? hac uitam seruatæ dote rependis?
Quam tibi non perseus: uerum si quæris, ademit,
Sed graue nereidũ numen. sed corniger hammon.
Sed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti
Exsaturanda meis. illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum
Exigis ut pereat, luctuq; leuabere nostro.
Scilicet haud satis est, quod te spectante reuicta est.
Et nullam ꝙ opem patruus sponsusue tulisti.
Insuper a quoq̃ ꝙ sit seruata dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ si tibi magna uidentur,
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.
Nunc sine quí petiit. p quem hæc non orba senectus
Ferre: quod & meritis & uoce est pactus: eumq;
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra. sed & hunc & persea uultu
Alterno spectans petat hunc ignorat, an illum.
Contatusq; breui contortã uiribus hastam,
Quantas ira dabat: nequicq̃ in persea misit.
Et stetit illa toro. stratis tum deniq; perseus
Exiliit, teloq; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria phineus
Isset. & indignum scelerato profuit ara.
Fronte tñ Rhœti non irrita cuspis adhæsit,
Qui postq̃ cecidit: ferrumq; ex osse reuulsum est,
Calcitrat: & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgus in iras.
Telaq; coniiciunt, & sunt qui cephea dicant
Cum genero debere mori, sed limine tecti
Exierat cepheus testatus iusq; fidemq;
Hospitiiq; deos, ea se prohibente moueri.

Bellica pallas adeſt, & protegit ægide fratrem,
Datq; animos. erat indus atys: quē flumine gāge
Edita lemniace uitreis peperiſſe ſub undis
Creditur egregius forma, quā diuite cultu
Augebat, bis adhuc octonis integer annis.
Indutus tyriā clamydem, quā limbus obibat.
Aureus. ornabāt aurata monilia collum.
Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
Ille quidem iaculo q̄uis diſtantia miſſo.
Figere doctus erat. ſed tendere doctior arcus.
Tum quoq; lenta manu flectentem cornua pſeus
Stipite qui media poſitus fumabat in ara:
Perculit: infractis confundit & oſſibus ora.
Hunc ubi fœdatos iactantem ſanguine uultus
Aſſyrius uidit lycabas iunctiſſimus illi
Et comes & ueri non diſſimulator amoris,
Poſtq̄ exhalantem ſub acerbo uulnere uitam
Deplorauit atyn, quos ille tetēderat: arcus
Arripit, & mecum tibi ſint certamina dixit.
Nec longum pueri fato lætabere, quo plus
Inuidiæ q̄ laudis habes. hec omnia nondum
Dixerat emicuit neruo penetrabile telum,
Vitatumq; tamen ſinuoſa ueſte pependit.
Vertit in hunc harpen ſpectatā cæde meduſæ
Acriſioniades, adigitq; in pectus, at ille
Iam moriens oculis ſub nocte natantibus atra
Circumſpexit, atyn, ſeq; acclinauit ad illum:
Et tulit ad manes iunctæ ſolatia mortis.
Ecce ſuenites genitus Methione phorbas,
Et libys amphimedon auidi cōmittere pugnam,
Sanguine, quo late tellus madefacta tepebat
Conciderāt lapſi, ſurgentibus obſtitit enſis
Alterius coſtis, iugulo phorbātis adactus,
At non actoriden Erithum, cui lata bipennis
Telum erat, admoto perſeus petit enſe, ſed altis
Extātem ſignis: multæq; in pondere maſſæ
Ingentem manibus tollit cratera duabus:
Infligitq; uiro. rutilum uomit ille cruorem.
Et reſupinus humum moribundo uertice pulſat.

¶ Et protegit Aegide fratrem. Et defendit ſcuto ſuo a iaculis hoſtium Perſeum fratrem ſuum. Nam perſeus ut Pallas Iouis fuit filius. ¶ Erat indus Atys. Ad differētiā phrigii a cybele matre deoꝝ adamati eleganter indus eſt appoſitus. Fuit etiam alius Atys Crœſi lydorum regis filius. ¶ Limniace. nympha fuit gangis indiæ fluuii filiam. uidetur autem eſſe palus iuxta gangem. λιμνη nanq; paludē ſignificat. ¶ Eregius forma. Excellēs pulchritudine. ¶ Diuite cultu. Pretioſo ornatu.

Tyros — ¶ Tyriam chlamydem Purpuream ueſtem. Nā Tyros urbs phœniciæ purpuræ officinis maxime celebrabatur. Chalamis — Chlamys autē ueſtis eſt militaris, quæ aliis ueſtibus ſup imponitur. παρὰ τὸ χλιαινω dicta qđ eſt calefacio chliamys & p ſyncopem chlamys. ¶ Lymbus. faſcia. ¶ Obibat circūibat. ¶ Aurata monilia. Monile — Aurata p aureis poſuit. Monilia nanq; colli ornamēta aurea eē ſolēt hoc, ē ex auro ſolo cōſtātia. nō aurata & auro ſolum ornata. ¶ Myrrha. Vnguento cui Myrrha quoq; adhibet. Crinale — ¶ Crinale. ornamētū ē criniū. uñ ēt ē denoiatū. ¶ Ille qdē iaculo. Significat eū & iaculādi & ſagittādi fuiſſe i primis pitū. ¶ Quāuis diſtātia, Quantūuis longe poſita ac remota. ¶ Sed tēdere doctior arcus. Locutio ē græca. Latine. n. doctior tēdēdi diceret. ¶ Lēta cornua. flexibilia arcus cornua. ¶ In media ara. quæ Hymæneo nuptiarum deo extructa erat. ¶ Perculit percuſſit. ¶ Et fractis cōfundit in oſſibus o ora. Sic quidem legitur. ſed forſitan minus recte. Ablatiuus enim ille fractis oſſibus modū ſignificat cui in prepoſitio apponi nō ſolet. ¶ Quare mihi. illa & copula ac in pͣpoſitio utraq; in alteri⁹ locū trāſferēda uidet. ut legam⁹ ifractis cōfundit & oſſib⁹ ora. hoc ē. ualde ac penit⁹ fractis oſſibus faciē ita cōfudit, ut nō agn[illegible] ¶ Iactātē. Nō oſtātē. Sed cōcutiētē. id qđ facere ex[illegible]ientes ſolent. Aſſyria — ¶ Fœdatos. Deturpatos. ¶ A[illegible]ā aſſyria puincia ē eadē cū Syria. Vt ſcribit F[illegible]eos quos græci Syros uocāt, a Barbaris Aſſyrios uocari. q̄uis alii Syriā ab Aſſyria diſtinguāt ac Syriā phœniciæ. Aſſyriā Babyloniæ finitimā eē cōtendāt. ¶ Nō diſſimulator. Nō occultator ſed oſtator. ¶ Exalantē. Ex ore emittētē. ¶ Vitā. aiam ¶ Sub ace. uul. Propter acerbū & aſpeꝝ uulnꝰ. ¶ Deplorauit. Defleuit. ¶ Ille. Atys. ¶ Tetēderat. Neruo intēderat, ut i pſeū ſagittā emitteret. ¶ Arripit. Celeriter rapit. ¶ Et mecū tibi ſint certamia. hoc ē. Et mecū in certamē dſcēde. ¶ Nec longū. Nec diu. ¶ Fato. morte. ¶ Quo. ex quo fato. ¶ Emicuit. exiliuit. euolauit. ¶ Penetrabile te. piphraſis ē ſagitę q̄ facile penetrat. ¶ Vitiatū. Decliatū. nā pſeus ſagittā a lycaba miſſam uitauit. ¶ Sinuoſa ueſte. ſin⁹ ac plicas multas hñte. ¶ Vertit in hunc harpē. Harpe — Harpe enſis ē Mercurii falcatus, ut dixim⁹, quo pſe⁹ Meduſæ caput amputauit. ¶ Spectatā, Approbatā. ¶ Adigitq; ipect⁹. Impellit. ifigit. Adigere — Adigi āt ppe enſis dr i pect⁹ cū ifigit. ¶ Natātib⁹. errātib⁹ in hūore ac lachrimis. ¶ Ad ma. Ad inferos. Sueniū Phorbas — ¶ Ecce ſue. Ab oppido æthiopiæ ſuenio ſuenites nomē gētile diducit. Elegāter āt & pr̄iā & genus iſti⁹ phorbātis deſcribit poeta, ne quis phorbāta priami filiū illi pugnę iterfuiſſe putet. Hi āt oēs quos hoc loco poeta enumerat obſcuri ſunt, nec a quoq̄ alio ſcriptore qđ ſciā celebrant. ¶ Auidi cō. pu. Cupidi pugnādi. Eſt. n. figura loquēdi græca. ¶ Surgētibus, ſurgere uolētibus. ¶ Adact⁹. ifixus. ¶ Enſis harpe, quo illos pſe⁹ trāſfixit. ¶ Actoridē Erithū. Actoris filiū. Se dal. extā. ſig. Eminētē cælatura atq; magnitudie ac pōdere craterē deſcribit. ¶ Altis ſignis. alte eminētib⁹ ſignis & cælaturis. ¶ Mltæq; i pō. maſ. hoc eſt magni ponderis. Crater — Crater aūt uas eſt mēſariū miſcendo cū aqua uino accōmodatum παρὰ τὸ Κερῶ quod eſt miſceo dictum. cratera aūt eſt accuſatiuus græcus, uñ fit interdū noiatiuus latinus. ¶ Infligit. incutit. imittit. ¶ Rutilū cruo. Rubicūdū ſanguinē. ¶ Moribūdo uer. ipſe moribundus capite pcutit terrā. Eſt. n. hypallage.

¶ Semiramio

Inde Semiramio polydæmona sanguine cretum.
Caucaseumq; abarim, sperchesiademq; lycetum,
Intonsumq; comas elycen phlegiamq; Clytumq;
Sternit, & extructos morientum calcat aceruos.
Nec phineus ausus concurrere cominus hosti
Intorquet iaculum, quod detulit error in idam
Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem phinea toruis
Quando qdem in partes ait abstrahor, accipe phineu
Quem fecisti hostem: pensaq; hoc uulnere uulnus.
Iamq; remissurus tractum de corpore telum,
Sanguine defecto cecidit colapsus in artus.
Hic quoq; cephenum post regem primus Odites
Ense iacet clymeni. Protenora percutit Hypseus.
Hypsea lyncides. fuit & grandeuus in illis
Emathion æqui cultor timidusq; deorum:
Qui quoniam probibent anni bellare, loquendo
Pugnat, & incessit scelerataq; deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
Decutit ense caput, quod protinus incidit aræ.
Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit, & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres, pteasq; & cæstibus Hāmon
Inuicti: uinci si possent cæstibus enses,
Phineia cæcidere manu: cererisq; sacerdos
Alphitus albenti uelatus tempora uitta.
Tu quoq; iapedite non hos adhibendus ad usus,
Sed quod pacis opus citharam cum uoce moueres:
Iussus eras celebrare dapes festumq; canendo,
Quem pcul astantem plectrumq; imbelle tenentem
Petalus irridens stygiis cane cætera dixit
Manibus, & leuo mucronem tempore fixit.
Concidit, & digitis morientibus ille retemptat
Fila lyræ, casuq; fuit miserabile carmen.
Nec finit hunc impune ferus cecidisse Lycormas.
Rataq; de dextro robusta repagula poste
Ossibus illisit mediæ ceruicis, at ille
Procubuit terræ mactati more iuuenci.
Demere temptabat leui quoq; robora postis
Cynipheus Pelates. temptanti dextera fixa est
Cuspide marmaridæ coryti, lignoq; cohæsit.
Hærenti latus hausit Abas. nec corruit ille.
Sed retinente manu moriens de poste pependit.
Sternitur & Menaleus perseia castra secutus,
Et nasamoniaci Dorilas ditissimus agri.
Diues agri Dorilas. quo non possederat alter
Latius, aut totidem tollebat farris aceruos.
Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum.
Letifer ille locus, quem postq̄ uulneris auctor

Semiramis

¶ Semiramio san. Regio. Semiramis nāq; regina fuit, quæ condidit Babylonem. Vt copiose in superiore scripsimus libro. ¶ Polydæmona. Polydæmon multiscius potest interp̄tari. ¶ Caucaseum. A caucaso scythiæ monte. ¶ Sperchesiadem. Sperchesii cuiusdam filium. ¶ Expertē fru. bel. frustra se a bello & pugna abstinētē. Interfectus nāq; fuit.

Partes

¶ In partes. in factiones, partes enim in plurali solum factiones significāt, unde Ciceronem partes Pompeii dicimus secutū. ¶ Pēsaq; pōdera. ¶ Hoc uulnere, quod tibi sum illaturus. ¶ Vulnus, quod tu mihi intulisti. ¶ Cephenū post re. Post Cepheum rege Andromedę partem. ¶ Lyncides. Lyncei filius. ¶ Et icessit. Iritat. Prouocat. ¶ Deuouet. execrat̄. ¶ Scelerata ar. In perseum scelerate ac ne farrie sumpta.

Decutef

¶ Decutit. Deiicit. Detruncat. ¶ Incidit aræ. Cecidit i aram. ¶ In medios ignes. Qui i ara fuerant excitati. ¶ Semianimis lingua. Semimortua, moribūda. Accidit autem ut capite reciso iterdum lingua loquat̄, uerbaque uel incondita emittat̄. ¶ Execrantia. Detestantia blasphemātia.

Cæstus

¶ Cæstibus Inuicti. insuperabiles. Cæstus āt arma sūt pugilum: quæ ex corio bouis crudo cōficiebant̄, cui & plumbū insuebat̄, quo ualidiores ictus iferri possint. Vir. i. y. æneidos maxios Erycis cæstus describit. In medium geminos in mani pondere cæstus. Proiecit, quibus acer eryx in p̄lia suetus Ferre manū, duroq; intendere brachia tergo. Obstupuer̄ animi tantorq; ingentia septem Terga boū plumbo insuto ferroq; rigebāt. Est aūt nomen quartæ declinationis. Nam cæstus secundæ & citra diphthōgum est Veneris cingulū uariis suturis distinctū. Vnde & nomen παρὰ τὸ κεντεῖν quod est pungere sumptum est. Nec audiēdi qdam, qui a cæsuris ipm deducunt, cū sit nomen græcū: nec originē latinā agnoscat. ¶ Velatus tēpora. Velata & tecta tēpora hn̄s. ¶ Iapetide. Iapeti filius. ¶ Ad hos usus. Bellicos. Citharistæ nāq; & lyristæ a pugnis sūt alieni. ¶ Moueres. pulsares.

Plectrū

¶ Plectrū. instrm est quo Lyra pulsat̄, ἀπὸ τοῦ πλήττειν hoc est a percutiendo dictū. ¶ Imbelle. Imbellibus ac mollibus aptū.

Styx
Manes

¶ Stygiis mani. Inferis. Styx enim palus est inferorū notissima. Manes aūt inferorum animæ dicuntur. ¶ Leuo tempore. Sinistra capitis pte. ¶ Retemptat. Iterum tēptat & tangit. ¶ Fila li. chordas ante quarum inuentionem filis utebantur. ¶ Casuq; fuit miserabile carmen. Forte inquit lyra emisit carmen triste & morienti conueniēs.

Repagula

¶ Repagula dicunt̄ asseres q clausis hostiis opponunt̄. ¶ Illisit. iflixit. ¶ Procubuit. in caput i terrā cecidit.

Cinyps

¶ Cyniphe us pe. Garamāticus Cinyps. n. ut scribit Herodotus fluuius ē garamātum, q inter duas syrtes in mare libycū labit̄. Vn̄ Cyniphei. iii. geor. libro apud Virgiliū dn̄r hirci. ¶ Nec minus iterea barbas incanaq; menta cyniphei tondent hirci setasq; comantes.

Marmaces

¶ Marmaridę Coryti. Marmaces ut Sthephanus refert ex snia Hecatæi gens est Aethiopica. Vn̄ forsitā Marmacides Corytus appellatur. Sed a Marmaro quoq; patre Marmarides dici p̄t. ¶ Leui po. Sinistri. ¶ Cohæsit. Affixa fuit. ¶ Latus hau. pcussit. ¶ Et nasa.

Nasamones

Nasamōes populi sunt libyæ iuxta syrtes naufragis. ut scribit Pli. admodū isesti. ¶ Latius. latiores cāpos. ¶ Tollebat. Capiebat. ¶ Farris aceruos. Frumēti cumulos.

Singultantem animam & uersantem lumina uidit
Bactreus alconeus: hoc quod premis inquit habeto
De tot terræ agris, corpusq; exangue reliquit.
Torquet in hunc hastam calido de uulnere raptam
Vltor abantiades, media quæ nare recepta
Ceruice exacta est, in partesq; eminet ambas.
Dũq; manum fortuna iuuat. Clitiumq; Danumq;
Matre satos una diuerso uulnere fudit.
Nam clitii per utrũq; graui librata lacerto
Fraxinus acta femur. iaculum Danus ore momordit.
Occidit & Celedon Myndesius occidit astreus
Matre palæstina & dubio genitore creatus,
Echionq; sagax quondam uentura uidere.
Nunc aue deceptus falsa, regisq; Thoactes
Armiger, & cæso genitore infamis Agyrtes.
Plus tamen exhausto superest. nãq; omnibus unum
Opprimere est animus. coniurata undiq; pugnant
Agmina pro cã meritum impugnante fidemq;.
Hac pro parte socer frustra pius & noua coniunx
Cum genitrice fauent, ululatuq; omnia complent.
Sed sonus armorum superat, gemitusq; cadentum.
Pollutosq; simul multo bellona penates
Sanguine perfundit, renouataq; prælia miscet.
Circumeunt unum phineus & mille secuti
Phinea. tela uolant hyberna grandine plura
Præter utrunq; latus præterq; & lumen & aures.
Applicat hic humeros ad magnæ saxa columnæ
Tutaq; terga gerens, aduersaq; in agmina uersus
Sustinet instantes. instabat parte sinistra
Chaonius molpheus. dextra nabathæus ethemon.
Tigris & auditis diuersa ualle duorum
Extimulata fame mugitibus armentorum
Nescit utro potius ruat, & ruere ardet utroq;.
Sic dubius perseus, dextra leua ne feratur.
Molphea traiecti summouit uulnere cruris.
Contentusq; fuga est. neq; enim dat tempus ethemõ,
Sed furit, & cupiens alto dare uulnera collo
Non circunspectis exactum uiribus ensem
Fregit, & extrema percussæ parte columnæ
Lamina dissiluit: dominiq; in gutture fixa est.
Non tamen ad letum causas satis illa ualentes
Plaga dedit trepidum perseus & inertia frustra
Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe.
Verum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit:
Auxilium perseus, quoniam sic cogitis ipsi,

Bactra

¶Singultantem. per singultus animam emittẽtem. ¶Bactreus Alconeus. Bactra nomine tãtum plurali urbs est. unde etiam bactriana regio Indiæ contermina fuit appellata. ¶Vltor abãtiades. perse⁹. ¶Ceruice exacta est. per ceruicem eiecta. ¶In partes ambas. Et anteriorem & posteriorem. ¶Librata. Vibrata. ¶Fraxinus. Hasta fraxinea. Est .n. metonymia. ¶Acta. Missa. ¶Iaculum Danaus ore momordit. Hoc est iaculum in os Dani fuit coniectum. ¶Occidit & Celedon Myndesius. Myndesos urbs est Syriæ & Myndones populi sunt lybiæ. ¶Matre palæstina. Regio est Syriæ palæstina contermina iudeæ a palæstina urbe dicta. ¶Sagax uidere. Sciens præuidere atq; prænunciare futura. Augur nãq; erat. Est autem græca locutio. Sagax uidere. ¶Aue falsa. Falso augurio. Futuram nãq; mortem præuidere nesciuit. Sic Virgi. Sed non augurio pòtuit depellere pestem. ¶Regisq; Thoactes armiger. phinei fratris regis. ¶Plus tamẽ exhausto superest. Quamuis tot interfecerit Perseus plus tamen inquit eo q̃d factum est, superest conficiundum exhaurire nãq; interdum conficere significat. ut Virgi. Quæ bella exhausta canebat. ¶Nãq; omnibus unũ. Omnibus ĩquit animus est unum Perseum opprimendi. ¶Pro causa meritum impugnante, hoc est. pro phineo, qui & meritum persei quo Andromedam seruauerat, & fidem ipsi a rege datam impugnabat. ¶Hac pro parte. Pro fide autẽ ac merito & iusta causa pauci admodum stabant. ¶Pollutos. Violatos. Infectos. Bellona. Pallas dea belli. ¶Circumeunt unum. circundãt perseum solum. Hic autem maxima persei uirtus declaratur, qui solus tantæ multitudini totq; telis resistere potuerit. ¶Præter utrunq; latus. Iuxta utrunq; latus & dextrum & sinistrũ propeq; & oculos & aures. ¶Applicat hic Humeros. Tũc inquit Perseus humeros magnæ columnæ apposuit, ut a tergo tutus in se ruentes hostes repellere posset. ¶Chaonius Molpheus. Epitota. Chaonia nãq; pars est epiria: Chaone Troiano, ut carmine Virgiliano etiam pueris notũ ẽ, appellata. Chaoniamq; omnem Troiano a Chaõe dixit. ¶Nabathæus. Nabathæa regio est felicis arabiæ. unde Nabathæus nomen gentile deriuatur, ut latius in primo diximus. Tigris ut auditis. Hac similitudine poeta ostendit perseum addubitasse utrum prius percuteret, cum ambo instarẽt, alter a dextra, alter a sinistra. Molpheũ an ethemonem. ¶Diuersa ualle. ĩ diuersa uallis parte ¶Vtro. in utram partẽ. ¶Summouit. repulit. ¶Traiecti. transfixi. ¶Contentusq; fuga est. Satis perseo fuit Molpheum fugasse. Ab altera nãq; parte ethemon instabat, neq; perseo iter ficiẽdi Molphei tempus dabat. ¶Non circũspectis uiribus. Hypallage est ipse .n. non circunspectus. hoc est. imprudens ac temerarius. Circũspectus .n. cum nomen est, prudens qui oĩa circunspicit dicitur. ¶Exactũ. eiectum. ¶Valentes causas. Potentes. ¶Cyllenide harpe. p cyllenia. patronymicum pro possessiuo est positum. Cyllenius autẽ mercurius dr̃ a cyllene Arcadiæ monte, ubi ex maia natus esse fingit. Virgilius in octauo. Vobis Mercurius pater est, quem cãdida maia Cyllenæ gelido conceptũ uertice fudit. ¶Verum ubi uirtutem. Posteaquã inq̃t perseus sensit uirtutem sibi ingenitam a multitudine superari, cum amicos admonuisset, ut oculos auerterẽt, gorgonis caput hostib⁹ apuit, quo uiso illi euestigio ĩ lapides fuere cõuersi.

Myndesos
Palæstia
Exhaurire
Chaõia
Nabathæa
Circunspectus
Cyllenius
Cepheni ĩ lapides

¶Est autem

Dixit, ab hoste petam. uultus auertite uestros,
Si quis amicus adest. & gorgonis extulit ora.
Quære alium: tua quem moueant miracula dixit
Thessalus, atq; manu iaculum letale parabat
Mittere, in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximus huic amphix animi plenissima magni
Pectora lyncide gladio petit: inq; petendo
Dextera diriguit, nec citra mota nec ultra est.
At nileus qui se genitum septemplice nilo
Ementitus erat, clypeo quoq; flumina septem
Argento partim, partim celauerat auro:
Aspice ait perseu nostræ primordia gentis
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras.
A tanto cecidisse uiro. pars ultima uocis
In medio suppressa sono est, adapertaq; uelle
Ora loqui credas. nec sunt ea peruia uerbis.
Increpat hos, uitioq; animi non uiribus inquit
Gorgoneis torpetis eryx. incurrite mecum,
Et p̄sternite humi iuuenē magica arma mouentem.
Incursurus erat. tenuit uestigia tellus.
Immotusq; silet, armataq; mansit imago.
Hi tamen ex merito pœnas subiere, sed unus
Miles erat persei, pro quo dum pugnat aconteus
Gorgone conspecta saxo concreuit oborto.
Quem ratus astyages etiam nunc uiuere, longo
Ense ferit. sonuit tinnitibus ensis acutis.
Dum stupet astyages, naturam traxit eandem,
Marmoreoq; manet uultus mirantis in ore.
Nomina longa mora est media de plebe uirorum
Dicere. bis centum restabant corpora pugnæ.
Gorgone bis centum riguerunt corpora uisa.
Pœnitet iniusti tunc deniq; phinea belli.
Sed quid agat? simulacra uidet diuersa figuris.
Agnoscitq; suos, & nomine quenq; uocatum.
Poscit opem: credensq; parum sibi proxima tangit
Corpora. marmor erant. auertitur, atq; ita supplex
Confessasq; manus obliquaq; brachia tendens:
Vincis ait perseu. remoue tua monstra, tuæq;
Saxificos uultus: quæcunq; ea, tolle Medusæ.
Tolle percor. non nos odium regniq; cupido
Compulit ad bellum. pro coniuge mouimus arma.
Causa fuit melior meritis tua tempore nostra.
Non cessisse piget. nil o fortissime præter
Hanc animam concede mihi. tua cætera sunto.
Talia dicenti, neq; eum quem uoce rogabat,
Respicere audenti, quod ait timidissime phineu
Est possum tribuisse, & magnum est munus inerti,
Pone metum tribuam nullo uiolabere ferro.

¶ Est autem ordo. Verum. Perseus dixit. Ego petam & summam auxilium ab hoste & medusæ capite, quoniam uos ipsi sic cogitis. hoc est me ad hoc compellitis. ¶ Vbi & postq̄ uidit uirtutem succūbere turbæ hoc est a multitudine superari. ¶ Miracula. Monstra. ¶ Diriguit. Rigida & dura facta ē. ¶ In hoc signum hæsit. hoc est. Thessalus in statuam marmoream ita ē conuersus, ut iaculum emittere uelle uideatur. ¶ Signum de marmore. Statua marmorea. ¶ Hæsit. stetit. ¶ Septēplice nilo. Nilus fluuius est ægypti clarissimus q̇ septem hostiis in mare exiit. unde Virgili. quarto georgicorum. Diuersa ruens septem discurrit in ora. Vsq; coloratis amnis deuectus ab idis. ¶ Celauerat. sculpserat. ornauerat. ¶ Primordia. principia. ¶ Nostræ gentis. nostri generis. ¶ Ad tacitas umbras. Ad animas uoce carentes & mutas. ¶ Cecidisse iterfectum fuisse. ¶ A tanto uiro. Tam generoso. ¶ Suppressa. cohibita atq; coercita. ¶ Ad apertaq; uelle. Cum enī perseum alloquereī Nileus ī statuam lapideam, quæ loqui uelle uidetur, fuit trāsmutatus. ¶ Nec sunt ea peruia uerbis. Neq; enim uerba egredi possūt. ¶ Vitio animi. quia pusillanimes estis. ¶ Nō uiribus gorgoneis. Non uiribus capitis Medusæ gorgonis. ¶ Torpetis. pigri & immobiles estis. ¶ Magica arma. magicos cantus. incantamenta atque ueneficia. ¶ Incursurus erat. Impetum facturus in persei. ¶ Vestigia. pedes. ¶ Immotus immobilis. Nam in statuam lapideam fuerat conuersus. ¶ Pœnas subiere. Passi sunt. Oborto saxo. Repente orto. ¶ Tinnitibus acutis. uocibus & sonis acutis. Tinnire autem uerbum est facticium a sono quem percussa æra emittere solent. ¶ Naturam traxit eādem. Nam & ipse in statuam marmoream fuit cōuersus. ¶ Riguerūt. Rigida & dura & saxea facta fuerunt. ¶ Tunc deniq;. Postea quam ipsius socii in marmoreas statuas fuere transmutati. ¶ Marmor erant. Marmoreæ statuæ. ¶ Auertit. a persei cōspectu oculos auertit. ¶ Cōfessasq; manus. manus iunctas quales q̇ se uicti fatentur tendere solent. ¶ Vincis. Victor es. hoc est fateor te esse uictorem me autem uictum. ¶ Saxificos uultus. Ora in saxa homines transfigurātia. Quæcūq; ea. sit subaudiatur. Ignorat autem phineus quænam fuerit Medusa ¶ Pro coniuge. pro uxore pugnauimus. Quæ q̇dem cum honesta sit cā, se dignum uenia esse phineus innuit. Si nanque odio regniue cupiditate arma sumpsisset in Perseum, indignus uenia foret. ¶ Tempore nostra. nam Andromeda anteq̄ ceto obiiceretur, ut diximus, phineo fuerat desponsata. ¶ Non cessisse piget. Me inquit Phineus pœnitet tibi andromedam non reliquisse. Cedere autem uerbum ē de iure sumptum, quod quidem eleganter cum datiuo ablatiuoq; construitur ut cedo tibi mea sponsa. ¶ Hanc animā. Hāc uitam. ¶ Inerti. Imbelli. ignauo.

Nilus

Nileus ī statuā lapideā

Phine⁹ ī statuā

Tinnire

Rigere

Quin etiam mansura dabo monumenta per æuum.
Inq; domo soceri semper spectabere nostri,
Vt mea se sponsi soletur imagine coniunx.
Dixit & in partem phorcynida transtulit illam,
Ad quam se trepido phineus obuerterat ore.
Tunc quoq; conanti sua flectere lumina ceruix
Diriguit: saxoq; oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidum, uultusq; in marmore supplex:
Summissæq; manus, faciesq; obnoxia mansit.
Victor abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat & immeriti uindex ultorq; parentis
Aggreditur prœtum, nam fratre per arma fugato
Acrisioneas prœtus possiderat arces.
Sed nec ope armorum, nec quã male ceperat, arce
Torua colubriferi superauit lumina monstri.
Te tamen o paruæ rector polydecte seriphi,
Nec iuuenis uirtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant, sed inexorabile durus
Exerces odium, nec iniqua finis in ira est.
Detrectas etiam laudem, fictamq; Medusæ
Arguis esse necem, dabimus tibi dignora ueri.
Parcite luminibus perseus ait, oraq; regis
Ore medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem tritonia fratri
Se dedit, inde caua circundata nube seriphon

¶ Monumenta. signa. ¶ Phorcinida. Medusam phorci filiam. ¶ Trepido ore. timido uultu. ¶ Obuerterat. conuerterat. ¶ Sua flectere lumina. Suos oculos conuertere, ne Medusæ caput uideret. ¶ Diriguit. Rigida & dura facta est. ¶ Induruit saxo. In saxum transmutatus, durus est factus. ¶ Facies obnoxia, subiectæ similis. ¶ Victor abãtiades. Perseus uotorum compos cum agros i patriam redisset, Prœtum a quo Acrisius auus regno fuerat priuatus, ostenso medusæ capite in lapidem conuertit. Auoq; licet immerito, quod ipm cum Danaæ matre arcę impositum in mare proiecisset, regnum restituit. ¶ Cum coiu. Andromeda. ¶ Immeriti paren. p auo parentem posuit, q male & de filia Danaæ & de Perseo nepote tũc meritus fuit, cum eos arcæ impositos mari cõmisit. ¶ Aggredit prœtum. Prœtus abantis regis argiuorum fuit filius atq; acrisii frater, cuius filias in uaccas fuisse conuersas in fabulis tradit. ¶ Fratre fugato. expulso acrisio. ¶ Acrisioneas arces. acrisii regnum. ¶ Male. iniq; ac iniuste. ¶ Te tamen o par. Hac apostrophe poeta polydectem Seriphi regem i odium iuidiamq; adducit, qui Persei neq; uirtute, neq; laboribus quos perpessus est, neq; periculis quibus se exposuerat ab ira odioq; deduci remoueriq; poterat. Polydectes autẽ Magnetis fuit filius ut quidam scribunt, ut uero pherecydes peristhenis & androthoes fraterq; Dictyis a quo Danaem cum perseo diximus hospitio fuisse susceptam. polydectes autem Danaes amore captus uim illi afferre persei metu non audebat. Conuiuium igitur apparuit, ad quod & alios multos & in primis perseum iuitauit. Interrogãte autem perseo qua in re conuiuii premium symbolumq; constitueret. polydecte uero in equo asserente, imo in gorgonis capite perseus inquit, post symbolũ aut cõstitutũ & alii sodales & perseus equum ad polydectem adduxerũt, quem aspernatus Gorgonis caput ex promisso reposcebat. Quod quidem nisi fuerit allatum, ipsius matrem accepturum uxorem eẽ minat. perseus igit tristicia affectus in ultimam insulæ partem discedit suam deflens calamitatem. Mercurius autem ipsum uidens cum fletus causam cognouisset bono animo sis iquit. Ego nãq; tibi dux ero. ac primum quidem illũ duxit ad phorci uetulas penphredo ac Ento & ieno pallade sic admonente ipsisq; oculum & dentem quibus uicissim utebant furatus est, illæ uero cũ sensissent clamantes rogabant, ut sibi oculus densq; redderetur. perseus autem se redditurum ait si nymphas inferni galeam talariaq; alata & perã habentes ostendant. Illæ uero cum nymphas illas indicassent oculum dentẽq; acceperunt a perseo, qui ad nymphas una cum Mercurio profectus & calciamenta alata pedibus alligauit & perã hũeris imposuit & inferni galeã capiti adaptauit. Volans deinde ad oceanum peruenit pallade mercurioq; subsequẽtibus, a quibus admonet oportere ipm auersum caput medusæ amputare. Illa nãq; gorgonum sola mortalis erat. ad ipas igit dormientes cũ accessisset, harpe caput medusæ amputauit, quo qdẽ in perã cõiecto aufugit. Gorgones uero aliæ excitatæ illum persequebãtur, sed ppter iferni galeam non uidebant. Perseus igit i seriphum reuersus polydectẽ iubet populum congregare. se. n. Gorgonis caput ostẽdere uelle. sciebat autẽ oẽs q uidissent in lapides cõuersum iri. Multitudine igit congregata. polydectis iussu ex pera caput Gorgonis auersus perseus excepit atq; ostendit. Quod qui uiderunt oẽs ac in primis polydectes in lapides fuere cõuersi. Tũc pallas caput Gorgonis a Perseo acceptũ ægidi suæ affixit. Mercurius uero & perã & calceos alatos & iferni galeã nymphis restituit. Tũc uero ps⁹ Dictyn a quo benigne acceptus educatusq; fuerat, seriphiorum q superfuerant regem constituit. Ipse uero cũ matre & andromeda argos est reuersus hæc pherecides, unde & Ouidi. sumpsisse uidet. ¶ Te tñ o paruæ. Quãuis inquit tot miranda gesserit perseus, totq; in lapides conuerterit, tu tñ o polydecte odium mollire nedũ deponere non potes. ¶ Seriphi. Insula est una ex sporadibus seriphus. Vñ seriphius nomẽ gentile deriuat. ¶ Detrectas. diminuis. ¶ Arguis. Arguere uis & probare. ¶ Parcite luminibus, nolite respicere, hæc iis ait qui cum polydecte aderant, admonet enim ut oculos auertant: ne & ipsi in lapides mutentur. Quamq̃ Strabo scribit uniuersos seriphios una cum polydecte in lapides fuisse conuersos, idq; in ultionem matris a Perseo factum, quia illis adiutoribus seriphi rex polydectes nuptiis inuitam adegisset. Adeo autem lapidosam eẽ seriphum ut qui conuiciant, id inspecta obuenisse gorgone causent. Parcere autem oculis dr̃, qui illos continet clausos. ¶ Hactenus aurigene. Nullam quidem hoc loco poeta exponit transformationem. ¶ Sed rem sane admirandam describit: quo concinnius musarum in aues transformationem subnectat. Narrat. n. quemadmodum pegasus equus alatus, quem pauloante diximus una cũ chrysaore e sanguie colli Medusæ exiliisse ad Heliconẽ Bœotiæ montẽ peruenit, ubi cũ terrã pedis ungula pcussisset, illico fons: q ιππο κρήνη. hoc est caballinus fons est appellatus, exortus fuisse memorat. Ad eũ igit uidendũ relicto perseo pallas pfecta est, q̃ a musis accepta q̃ prõptissime ad ipm fuit deducta.

Margin notes: Prœt⁹ in saxũ — Prœtus — Polydectes — Phorci filiæ — Poly dectes in saxũ — Seriph⁹ — Detrectare — Parcere

¶ Dextra

Deſerit a dextra cypro gyaroq; relictis.
Quaq; ſuper pontum uia uiſa breuiſſima, thebas
Virgineumq; helicona petit, quo monte potita
Conſtitit, & doctas ſic eſt affata ſorores.
Fama noui fontis noſtras peruenit ad aures:
Dura meduſæi quem præpetis ungula rupit,
Is mihi cauſa uiæ. uolui mirabile factum
Cernere. uidi ipſum materno ſanguine naſci.
Excipit Vranie quæcunq; eſt cauſa uidendi
Has tibi diua domos animo gratiſſima noſtro.
Vera tamen fama eſt, & pegaſus huius origo
Fontis. & ad latices deduxit pallada ſacros,
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas:
Siluarum lucos circunſpicit antiquarum.
Antraq; & innumeris diſtinctas floribus herbas;
Feliceſq; uocat pariter ſtudiiq; lociq;
Mæonidas: quam ſic affata eſt una ſororum.
O niſi te uirtus opera ad maiora tuliſſet,
In partem uentura chori tritonia noſtri,
Vera refers, meritoq; probas artemq; locumq;
Et gratam ſortem: tutæ modo ſimus, habemus.
Sed uetitum eſt adeo ſceleri nihil. omnia terrent
Virgineas mentes, diruſq; ante ora pyraneus
Vertitur, & nondum me tota mente recepi.
Daulia thraicio phoceaq; milite rura
Ceperat ille ferox, iniuſtaq; regna tenebat.
Templa petebamus parnaſſia. uidit euntes,
Noſtraq; fallaci ueneratus numina uultu
Mæonides cognorat enim conſiſtite dixit.
Ne dubitate precor tecto graue ſidus & imbrem.
Imber erat uitare meo. ſubiere minores
Sæpe caſas ſuperi. dictis & tempore motæ

Dextra cypro gyaroq; relictis. Cypro quidem legit. Sed cum hæc inſula lõge a gyaro diſtet, utpote q̃ ſit in mari pã philio, cũ gyaron eſſe in ægeo conſtet: minus huic loco cõ uenire ur̃. Forſitan aũt pro cypro legendũ eſt ſcyro. Nã ſcy ros inſula eſt una ex cycladibus gyaro ꝓpiqua, quæ & ipa una eſt ex cycladibus in qua mures ferrum rodere dicunt. Inde gyareus, nomen gẽ tile triſyllabum declina tur. Mendũ eſt apud Pli nium, ubi legit. Scyros a naxo q̃ttuordecim mil lia paſſuũ Homeri ſepul chro ueneranda. Cũ nõ Scyros. Sed Ios ex ſentẽ tia ẽt Strabonis legẽdũ ſit. Virgineum helico na. Virgĩb⁹ muſis nym phiſq; dicatũ. Doctas ſorores. piphraſis ẽ mu ſarum. Nã muſæ Iouis & Mnemoſynes filię ſũt, quæ παρα το μῶσθαι. hoc eſt ab inquirendo dicun tur. Vt iquit Diodorus, quod ea ingrant hoĩeſq; doceãt q ab ĩdoctis igno rant: & quod q̃rendo ſci entia pariat. Noue autẽ fuiſſe muſas iam fere in ter oẽs conſtat, & ſi qui dam tres tm̃ eſſe conten dant. Quibus noĩa a ꝓ prio cuiq; munere ĩdita fuerũt. Clio ἀπὸ τοῦ κλέους hoc eſt a gloria, q̃ ex poetarum laudib⁹ dicta ẽ. Euterpe ἀπὸ τοῦ εὐτερπους. hoc eſt a iucũdo ꝓ pter uoluptatem quę ab audientibus ex honeſti ꝑ ceptione ſentit. Thalia ἀπὸ τοῦ θάλλειν hoc eſt a uirendo, q̃d in longum tp̃s poetaꝝ gloria uire ſcat. Melpomene ἀπὸ τοῦ μέλπεσθαι. hoc eſt a mo dulando, q̃d melodia au dientes maxime demul ceant. Terpſichore ἀπὸ τοῦ τέρπειν. hoc eſt a de lectando, quod doctria hoĩum animi maxiope re delectant. Erato ἀπὸ τοῦ ἐρᾶν. hoc eſt ab amando, quod docti hoĩes ab omnib⁹ ament. Polymnia quod cãtus ſuauitate poetas reddit glo ria ĩmortales. Vrania. ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. hoc ẽ a cælo, q̃d uiri eruditi ad cælũ gloria tollantur. Calliope ἀπὸ τοῦ κάλλους τῆς ὀπὸς. hoc ẽ a pulchritudie uocis, q̃d cãtus ſuauita te alios antecedens magni ab audientibus æſtimet. alii ue ro aiunt duas eſſe muſaꝝ generationes ex muſei ſnia. anti quiorum q̃dẽ q̃ una cũ ſaturno ferunt natæ. Iunioꝝ autẽ, quæ Ioui & Mnemoſynes filiæ fuiſſe dñr. Haꝝ inuenta & hæc fuiſſe perhibent. Clio nanq; hyſtoriã inueniſſe ſcribit. Thaleia agriculturã & curam q̃ plantis adhibet. Euterpe mathematicas artes. Terpſichore eruditiõem. Erato ſal tationem. polymnia lyrã. Melpomene cãtũ. urania aſtro logiam. calliope poeſin. Meduſæi præ. uolucris & alati

Scyros
Giaros
Ios
Helicon
Muſæ
Hippo crene fons
Muſaꝝ noia
Pyreneus
Muſarũ inuenta

equi. Vidi ip. ma. ſan. na. ipſum pegaſum. Aderat. n. per ſeo pallas, cum meduſam obtrũcauit. Excipit ura. una eſt ex nouem muſis q̃ cæleſtis interp̃tari põt. ουρανος. n. ũn uenit cælũ ſignat. Et pe. hu. ori. fon. Pegaſus equ⁹ alatus ex ſanguie meduſæ nat⁹ cũ Bellerophõtẽ excuſſiſſet ĩ cælũ ſubuolaſſe & iter ſidera ab Ioue fert̃ collocat⁹ fuiſſe. Euſebi us ãt & añ illũ. Palæpha tus ait Bellerophõtis na uem pegaſum fuiſſe. Pli. in. viii. pegaſos penatos equos & cornib⁹ arma tos ĩ Aethiopia naſci ſcri bit. Idẽ in. x. pegaſos eq no capite inſignes inter aues nũerat fabuloſas. Pedis ictibus. pcuſſio ne pedis. Hæc aũt narrã tur ut fabulã ſequentem apte cõnectat cũ ſupiori bus. Felices ſtudiiq; lo ciq;. cã ſubaudienda ur̃, ut intelligamus cã ſtudii ac loci muſas felices eẽ. Mæonidas. Muſas. Mæonides ãt nõ a mæo nis filiab⁹ deuictis, ut q dã ſõniarũt, ſed a mæo nia dñr, ut aonides ab ao nia. pierides a pieria. the ſpiades a theſpiis fuerũt denoĩatæ. Quãq̃ Myoni des pria p y græcã uoca lẽ forſitã rectius ſcriberẽ tur. Nã myonia urbs eſt phocidis, de q̃ pauſanias in prio mẽtionem facit. Opa ad ma. ad bellica geſta, q̃ q̃dẽ ſtudiis diſci pliaꝝ ſũt maiora. Sed ue. eſt ad. ſce. ni. oia inq̃t ſcelerati audent, neq; ſibi q̃cq̃ ꝑ habitũ eẽ putant. Adeo. certe. Oia ter. Vir. mẽtes. Snia eſt gene ralis. uirgines. n. natura ſunt timidæ. Diruſq; an. ora py. uertit̃. uerſari ur̃. pyreneus aũt ut hinc colligere poſſum⁹ thrax fuit tyrãnus, q Daulida phocidis urbem occupa uit, ubi cum quodã die pluuioſo muſas ad par naſſum euntes, uidiſſet, ut tectaſua ſubirent, dum pluuia ceſ ſaret, iuitauit. Cũ uero iam iber ceſſaſſet muſæq; diſcedere uellẽt, pyrene⁹ ipius clauſis forib⁹ illis ui ĩferre pabat. Sed muſæ in aues cõuerſæ euolauerũt, q̃s cũ pſeq pyreneus uel let ex arce ſe p̃cipitem iaciẽs caput terræ illiſit ſicq; expira uit. pyrene⁹ ſane nomẽ ẽ triſyllabũ, nõ ut q̃dã putãt q̃dri ſyllabum, niſi ꝑ mõte accipiat, quo gallia ab hiſpania di ſterminat. Tunc. n. penultima cum æ diphthongo ſcribi tur. Daulia rura. Daulios agros. Daulia autem quæ & daulis dicitur, urbs eſt, Phocidis a daulide nympha, ut ſcri bit pauſanias appellata. phocis autem regio eſt in qua eſt parnaſſus. unde phocenſes dicuntur. Phocea uero urbs eſt Ioniæ a phocis q̃ multæ conditores eius ſecutæ fuiſſe di cuntur, appellata. Eiuſdem nominis urbs eſt cariæ.

Pegaſus
Mæonides
Myonia
Pyrenæus
Daulia
Phocis

Annuimusq; uiro, primasq; intrauimus ædes.
Desierant imbres, uictoq; aquilonibus austro
Fusca repurgato fugiebant nubila cælo.
Impetus ire fuit. claudit sua tecta pyreneus,
Vimq; parat, quam nos sumptis effugimus alis.
Ipse secuturo similis stetit arduus arce:
Quaq; uia est uobis, erit & mihi dixit eadem.
Seq; iacit uecors e summo culmine turris.
Et cadit in uultus: discussisq; ossibus oris
Tundit humum moriens scelerato sanguine tinctam.
Musa loquebatur. pennæ sonuere per auras,
Voxq; salutantum ramis ueniebat ab altis.
Suscipit, & linguæ quærit tam certa loquentes
Vnde sonent, hominemq; putat Ioue nata locutum.
Ales erat, numeroq; nouem sua fata querentes
Institerant ramis imitantes omnia picæ.
Miranti sic orsa deæ dea. nuper & istæ.
Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
Pierus has genuit pellæis diues in aruis.
Pæonis Anippe mater fuit. illa potentem
Lucinam nouies. nouies paritura uocauit.
Intumuit numero stolidarum turba sororum.
Perq; tot Aemonias & per tot achaidas urbes
Huc uenit: & tali committit prœlia uoce.
Desinite indoctum uana dulcedine uulgus
Fallere. nobiscum si qua est fiducia uobis,
Thespiades certate deæ. nec uoce nec arte
Vincemur. totideq; sumus, uel cedite uictæ
Fonte medusæo & Hyantea Aganippe.
Vel nos Aemathiis ad pæonas usq; niuosos
Cedemus siluis. dirimant certamina nymphæ.
Turpe quidem contendere erat. sed cedere uisum
Turpius electæ iurant per flumina nymphæ.
Factaq; de uiuo pressere sedilia saxo.
Tunc sine sorte prior, quæ se certare professa est,
Bella canit superum, falsoq; in honore gigantes
Ponit, & extenuat magnorum facta deorum:
Emissumq; ima de sede Typhoea terræ
Cælitibus fecisse metum, cunctosq; dedisse
Terga fugæ. donec fessos ægyptia tellus
Ceperit, & septem discretus in hostia nilus.
Huc quoq; terrigenam uenisse typhoea narrat,
Et se mentitis superos celasse figuris.
Duxq; gregis dixit fit iupiter: unde recuruis

Musæ i aues — Auster — Aquilo

¶Annuimus. consensimus. morem gessimus. ¶Primas ædes. Primas ædiũ ptes. ¶Victo aq. au. auster q & notus dr̃, pluuias ac nubes. Aqlo uero serenitatem affert. ¶Impetus ire fuit. uolũtas abeundi nobis fuit. Est aũt locutio græca a latinis frequenter poetis usurpata.

Vecors

¶Vecors. stultus corde priuat⁹. ¶Musa lo. Elegãti phantasia multas describit metamorphoseis poeta. Musa nãq; fingit palladi referre certamẽ suũ cũ pieri filiabus. quo qdẽ i certamine & trãsformationes deorũ in uaria aĩalia tpe belli gigantei a pieri filiab⁹ canunt̃, & pœna Typhoei gigantis, & ꝓserpiæ raptus. & cyanes in fontẽ mutatio. multaq; alia cõtra a musis cantant̃.

Pierus

pierus igit̃ ex Anippe uxore nouẽ sustulit filias, quarũ pulchritudĩe ac uocalitate mr̃ supba musas in certamẽ ꝓuocare est ausa. Eas uero nympharum iudicio uictas musæ ĩdignatæ uocalitate erepta in raucas picas conuertere. Minĩe uero illi sunt audiendi q musas pierides a ꝺuictis pieri filiabus denoĩatas fuisse putant cũ a pieria, ut ait Stra. dicãt.

Pierides

¶Vox q; salu. chære. n. quo uerbo græci salutãt. exprimere uidẽt picæ. ¶Sua fa. querẽ. De sua fortuna conquerentes. ¶Pellæis in aruis. Macedonicis agris. pella nãq; urbs est Macedoniæ Alexandri magni natiuitate nobilis. Vñ Iuuena. Vnus pellæo iuueni nõ sufficit orbis.

Pella

¶Pæonis anip. mr̃ fu. pæonia pars est macedoniæ mõtana, q̃ emathia quoq; dr̃. patronymicũ aũt posuit loco gẽtilis.

Pæonia

¶Lucinã. Iuno. Lucina q̃a parturientibus mulieribus inuocabat̃, a luce est appellata, q; in lucẽ educere infantes sospites credebat̃.

Iuno lucina

¶Perq; tot æmo. Aemonia eadẽ est cũ Thessalia ab æmone rege dicta. Aemõ aũt filius fuit Chlori filii pelasgi. pr̃ ãt fuit Thessalia quo Thessalia fuit cognoĩata. ¶Achaidas. achaicas græcas. ¶Thespiades cer. deæ. Musæ Thespiades dictæ sunt, nõ a Thespia earũ matre ac Mæõis uxore, ut qdã ex suo cõmodo fingũt, sed a Thespiis urbe Bœotiæ ubi maxĩe colebant̃, cui opĩoni accedet̃ Oui. ur̃, cũ deas Thespiades eas uocet. Cũ quodã. n. cõtẽptu sic eas pieri filiæ appellant. ac si dicerent. Thespiẽsiũ deæ, nõ aliorũ.

Aemõia — Thespiades

¶FõteMe. piphrasis ẽ Hippocrenes fõtis musis dicati. ¶Et Hy. aga. Bœotia, nã hyãtes ppl̃i sũt Bœotiæ. Aganippe uero fõs ẽ Bœotiæ musis sacer.

Hyãtes — Aganippe

¶Ad pæo. ni. Mõtãos pæões nãq; populi sũt macedõiæ montãi.

Pæones

¶Dirimãt cer. nym. Diiudicẽt iqt utræ nr̃m meli⁹ cecinerit. Dirimiãt ꝓprie dñr bella atq; lites, cũ sedant̃. ¶Per flu. p stygẽ paludẽ. ¶Factaq; de ui. Hoc de iure sumptũ ur̃. iudices. n. sñiam laturi sedere iubent̃. ¶Tunc sine sor. pri. Stoliditatẽ simul & temeritatẽ filiarũ pieri notat musa, quarũ una anteq̃ sorte decerneret̃, utræ deberẽt cãtũ ĩchoare, bellũ gigãteũ canere cœpit.

Dirimer̃

¶Emissum q; ty. Typhoeus q & typhon dr̃ titani & terræ fuit filius tanta audacia ut Iouẽ in pugnã ꝓuocare sit ausus. Quare Iuppiter illũ fulmine strauit trinacriæq; insulæ subiecit. Sane typhoe⁹ ita trisyllabũ ẽ, ut nõ o & e, sed e & u in diphthongũ copulẽt̃. Quidã. n. de ortographia scribentes cũ œ diphthõgo hoc nomen scribendũ stulte ꝑcipiũt.

Typhoeus

¶Donec fes. ægy. tel. Cepit, Gigãtes titanorũ filii, ut ĩ prĩo quoq; diximus, typhoeo duce ĩpetũ ĩ deos fecerũt, ac eos in ægyptũ usq; fugere coegerũt, ubi se typhoei metu ĩ uaria aĩalia, ut pspicue describit Oui. cõuerterũt, ĩde factum est: ut egyptii m̃lta aĩalia ꝓ diis colãt. In quorũ stultitiã Iuue. eã scripsit satyrã, cui⁹ ẽ initiũ. Quis nescit uolusi Bithynice q̃lia demẽs Aegypt⁹ portẽta colat.

Gigãtomachia

¶Duxq; gre. piphrasis ẽ arietis. Nã iupiter se in arietẽ cõmutauit, cui⁹ rei argumẽtũ ẽ, qd iupiter Hãmõ in lybia sub figura arietis colit̃. Tã etsi aliã hui⁹ metamorphoseos rõnẽ supius descripsim⁹.

Iupiter i arietẽ

¶Delius

Nunc quoqꝫ formatus lybis eſt cū cornibus hāmon
Delius in coruo, proles ſemeleia capro.
Fele ſoror phœbi, niuea ſaturnia uacca.
Piſce uenus latuit. Cyllenius ibidis alis.
Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora.
Poſcimur Aonides. ſed forſitan otia non ſunt.
Nec noſtis præbere uacat tibi cantibus aures.
Ne dubita, ueſtrumqꝫ mihi refer ordine carmen.
Pallas ait, nemoriſqꝫ leui conſedit in umbra.
Muſa refert. dedimus ſummam certaminis uni.
Surgit & immenſos hedera collecta capillos
Calliope querulas prætemptat pollice chordas.
Atqꝫ hæc percuſſis ſubiungit carmina neruis.
Prima ceres unco glebam dimouit aratro.
Prima dedit fruges alimentaqꝫ mitia terris.
Prima dedit leges. cereris ſunt omnia munus.
Illa canenda mihi eſt utinam modo dicere poſſem
Carmina digna dea. certe eſt dea carmine digna
Vaſta giganteis iniecta eſt inſula membris
Trinacris, & magnis ſubiectum mollibus urget
Aethereas auſum ſperare typhoea ſedes.

Nititur ille quidem, temptatqꝫ reſurgere ſæpe.
Dextra ſed auſonio manus eſt ſubiecta peloro.
Leua pachyne tibi. lilybæo crura premuntur.
Degrauat ætna caput: ſub qua reſupinus harenas
Eiectat, flāmamqꝫ fero uomit ore typhoeus.
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ,
Oppidaqꝫ & magnos deuoluere corpore montes.
Inde tremit tellus, & rex pauet ipſe ſilentum:
Ne pateat: latoqꝫ ſolum retegatur hiatu,
Immiſſuſqꝫ dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebroſa ſede tyrannus
Exierat, curruqꝫ atrorum uectus equorum
Ambibat ſiculæ cautus fundamina terræ.
Poſtq̄ exploratum ſatis eſt loca nulla labare,

Apollo i coruum. Bacch⁹ in caprū. Diana i felem. Iuno in uaccam. Venus i piſcem. Mercurius in ibidem.

¶ Delius in coruo. Apollo ſe i coruum mutauit Bacchuſqꝫ i caprū. ¶ Fele ſo. phœ. Diana ſoror ē apollinis, q̄ ſe in felē domeſticū aīal murib⁹ auibuſqꝫ maxime infeſtū cōuertit. ¶ Cylleni⁹ ibidis alis. Ibis auis Ciconiæ ſimilis ægypti peculiaris imunda, ut q̄ roſtro anū purget. ¶ Poſcimur ao. Nos inqt muſæ ad cātādū inuitamur. Significat aūt ſe & prudētes & modeſtas eſſe, q̄ niſi rogatæ non ſurrexerint ad cātādum, id qđ impudentes pieri filiæ fecerūt, q̄ ne iacta qdē ſorte canere cœperūt. Aonides uero muſæ dñr ab aonia Bœotiæ parte mōtana. ¶ Leui um. ſuaui ac iucunda. ¶ Dedimus. ſūma certaminis uni. hoc eſt. Totū certamē uni ex ſororib⁹ cōmiſſim⁹. ¶ Calliope. una ē ex muſis, cui a pulchritudie ac bonitate uocis nomē inditū eſt. Nā κάλλοσ pulchritudo ὄπος uox dr̄. morē āt Citharedoꝶ expſſit q citharæ chordas āñq ueꝶ icipiāt cātū tēptare ſolent. Chordæ autē ꝓprie dñr muſicoꝶ iſtroꝶ. ¶ Neruis. chordis. ¶ Prima ceres. a laudib⁹ cereris carmē ſuū calliope auſpicatur. Ceres aūt Saturni & opis filia fuiſſe dr̄, q̄ oīum pria agroꝶ cultū ac frumenta hoībus monſtrauit. Legeſqꝫ adiuenit, qbus hoīes ciuilr̄ uiuere cœpunt. Dicta ē aūt Ceres a gerēdis frugib⁹ pria lr̄a pp affinitatē mutata ut de natura deoꝶ. Cice. ait. ¶ Alimētaqꝫ mi. periphraſis eſt frumēti añ cuius inuentionē glādibus hoīes ueſcebanť. ¶ Pria de. le. Repetitio eſt q̄ maximæ laudationē exornat. Qđ aūt Ceres pria leges iuenerit, illud quoqꝫ eſt argumēto, qđ theſmophora a græcis uocať, hoc legifera & ei⁹ ſacra theſmophoria, quæ a nr̄is cerealia dñr. ¶ Vaſta gi. Tiphoeo Gigāti fulmie ꝑcuſſo Iupiter Siciliā inſulā ſup iniecit ne qñ reſurgēs e cælo deos pelleř tēptaret. ¶ Trinacris. ſicilia qdē triacris a poeta, ſed ab aliis trinacria freqntius dr̄, qđ tria ακρα hēat & ꝓmōtoria peloꝶ. Lilybeū & pachinū. Quidā ex antiqs hiſtoricis Thrinaciā illam uocāt a thrinaço rege denoīatā, ut ſcribit apollonii enarrator. ¶ Magnis mo. mōtibus. pōderib⁹. ¶ Nitiť il. q. Hoc idcirco fingitur, qa Sicilia terræ motu ſæpenumero quatiť. ¶ Auſonio pe. Italo quippe q & ad italiā uergat, & ab ea mille & qngētis paſſibus diſtet. Dictus eſt aūt pelorus a peloro claſſis Hannibalis gubernatore, quē interfectū Hānibal cū crederet ſe in iſidias adductū ibi ſepeliendū curauit. ¶ Leua pa. ti. apoſtrophe ad mōtē. qua maxie orō exornať. pachynus uero Siciliæ eſt ꝓmōtoriū i græciam uergēs. ¶ Lilybeo cru. p̄. Lilybeus quoqꝫ ſiciliæ ē ꝓmōtoriū aphricā reſpiciēs. ¶ Degrauat æt. ca. Deprimit. Aetna uero mons eſt Siciliæ altiſſimus, cuius uertex fere ſemp flāmas eiectat, ē ēt urbs ætna a Hierone rege ædificata. Vñ ætnei dñr. ¶ Sæpe re. ſæpe iqt temptat montes excutere quo tempore maximi fiunt terræmotus, p quod qdem ſignificatur uaſtum Typhoei & robur & corpus. ¶ Luctatur. conať. ¶ Remolliri: demolliri decutere. ꝓpoſitionem poſuit pro ꝓpoſitione. ¶ Rex ſi. pluto. Manes ſilētes dñr, qđ mortuis nulla uox ſit. ¶ Pateat. Aperiať. ¶ Solū. terra. ¶ Atroꝶ equo. Nigroꝶ apud iferos. n. omnia ſūt nigra, utpote apud quos ꝑpetuæ ſunt tenebræ. ¶ Ambibat. circuibat. ¶ Fūdamia. Fūdamēta. ¶ Poſtq̄ ex. ſa. eſt. Satis comptū ē. Hæc aūt narrāť ut cōmodius fabula fabulæ cōnectať. ¶ Labare. Vacillare.

Cereris laudes. Calliope. Chordæ. Proſerpine raptus.

Trinacris. Thrinacia. Pelorus. Pachin⁹. Lilibœ⁹. Aetna. Remolliri.

Erycina ❡Videt hũc Ery.ua.Erycina Romanis siculisq; uenus dr̃ ab Eryce ueneris ipsi⁹ ac Butæ filio,q cũ i sicilia regnaret, ac plurimũ corporis uiribus polleret, hospites ut secũ cæstibus decertarẽt,ꝓuocabat.Is extructo mr̃i ueneri tẽplo,q̃ erycina fuit appellata,cũ Hercule cõgressus ab eo fuit interfectus.In uertice ãt mõtis q ab ipso eryx cognoiat̃,dr̃ fuisse tumulat⁹. Narratur⁹ uero poeta cyanes nymphæ trãsformationẽ in stagnũ,pri⁹ ꝓserpinæ raptũ elegãtissime dscribit. Cũ.n. pluto de⁹ iferoꝝ i Sicilia uagaret̃, sagitta a cupidine rogatu ueneris ꝑcussus uisa ꝓserpia cereris filia ita exarsit, ut eã raptã stati currui suo iponeret,atq; asportaret. Cũ uero a cyãe nympha retieret̃,ipe adapta terra ad iferos cũ aica deuect⁹ ẽ. Cyãe ãt eo dolore fuit affecta, ut paulati i fõtẽ fuerit cõmutata. ❡Mõte suo ,eryce sibi dicato. ❡Natũ uo. filiũ alatũ.h̃ ẽ cupidinẽ.❡Arma ma. meæ.Eadẽ ferme or̃one uen⁹ apd̃ Vir.cupidinẽ filiũ alloqt̃.natæ meæ uires mea magna potẽtia sol⁹.❡Inq; di pe. i aium plutõis.❡Molir̃,ꝓpara. ❡Triplicis re.qd̃ i tres diuisum ẽ ptes,quaꝝ sup̃ma. hoc est cælũ optigit ioui media hoc est terra cũ mari neptũo . Infima ac ultia h̃ ẽ . iferi plutõi. Pergusa lac⁹ Agi ❡Profers.ꝓducis,ãplifi cas.❡Agit̃ ps ter. mun. hoc ẽ. Tertia ps mũdi in ꝑiculo uersat̃.parũq; ab ẽ qn ea a nobis amittat̃. ❡Et tñ in cæ.quoq;.Nõ solũ inqt iferos patimur ab mor̃ liberos cẽ,ueꝝ suꝑoꝝ quoq; qdã nos sper nũt nr̃aq; patiẽtia fruũt̃. ❡Pallada nõ ne ui.A q̃bus potissimũ spnat̃ uenus exponit,pallas.n. ac Diana ꝑpetuã uouerant uirgitatẽ.❡Cereris quoq; filia proserpia q̃ iouis & cereris fuit filia.❡Patruo.Plutõi.q Iouis fr̃ ꝓserpinã sibi uxorẽ copulauit. ❡Nec q̃ magis audiat arcũ.hoc ẽ. Nec q̃ facilius ab arcu emittat̃. Illæ nãq; sagittæ arcũ audire & obtẽperare dñr, q̃ facile ab arcu emittunt̃. ❡Flexile cor.Propter cacophõiam cornũ dixit ꝑ cornu. ❡Oppositoq; ge.Gestũ expmit eoꝝ q arc⁹ itẽdũt. ❡Curuauit.iflexit ut itẽderet.❡Flexile cor.Flexilẽ artũ ex cornu cõfectũ.❡Inq; cor.In corde rõ loqndi exposcit. ❡Hamata arũ.Sagitta ferro armata & hamo q̃ qdẽ e corpore difficulter extrahi põt. Est aũt hamat⁹ nomẽ pticipio sil'e ut galeatus. ❡Ditẽ.plutonẽ q a græcis. πλουτῶν & a latinis dis siue ditis κατ᾽ ἀντίφρασιν:qa mime sit diues dr̃.Nã πλουτος & de⁹ ẽ diuitiaꝝ,& ꝑ ipsis quoq; diuitiis põit. ❡Haud ꝓ.æt.Lacũ noie pgusam describit. iuxta quẽ ꝓserpia cũ sibi æq̃li b⁹ puellis flores colligẽs a Plutõe illac curru trãseunte rapta fuit.Hũc uero lacũ Claudianus,q & ipe raptũ ꝓserpiæ descripsit.Pergũ a Siculis appellari ait.haud ꝓcul ide lac⁹.Pergũ dixere Sicãi. Pãdit̃ ita locoꝝ noia uarie sępenũero a poetis efferũt.❡Aetnæis mœ.ætna urbe.nã ætna & mõs ẽ Siciliæ & urbs ut diximus. Aetna Quidã uero putãt Ennæis cẽ legẽdũ, qd̃ enna quoq; ꝑ duplex n & sine diphthõgo Siciliæ urbs ẽ mediterranea iuxta q̃ cõtẽdũt ꝓserpinã fuisse raptã. Enna ❡Non il.plu. cay.Car.cv.Cayster fluuius ẽ Asiæ iuxta Asiã paludẽ ac Ephesũ urbẽ labẽs,quẽ Cygnis abũdat̃ Virgi.quoq; in.i. geor.testat̃.Iã uarias pelagi uolucres & q̃ Asia circum. Dulci⁹ i stagnis rimant̃ prata caystri.Sic ãt dict⁹ est qd̃ labit̃ ꝑ κεκαυμένην & cõbustã regionẽ.Ab h̃ deducit̃ caystriũ pratũ iuxta Ephesũ. Cayster Cayst pratũ ❡Silua co. aq̃s.Vndiq; silua lacũ circuit.❡Sũmouet. Repellit penetrare non sinit. ❡Phœbeos ig. Solis feruores. ❡Puellari stu.puellæ cõuenieti. ❡Vsq; a. ꝓ.am. Acclamatiõe hac significãt q̃ uehemẽs ad amandũ sagitta cupidis effect⁹ fuerit pluto.❡Ab ora sũ. a sup̃mo limbo. ❡Hæc qu.ia.q̃ amiserat flores.❡Raptor a.c.agitat & cõcitat i cursum. ❡Et no. qu. uo. Exhortat̃ equos . Noia equorũ Plutõis h̃ cẽ ferũt. Orphnæ⁹, q obscur⁹ iterp̃tari pt̃ & niger.Acthõ q urẽs. Is ãt un⁹ ẽ ẽt ex solis eqs. Nycte⁹ q nocturn⁹ a nocte,q̃ νυξ græce dr̃.alastor q ifest⁹ & ꝑnicios⁹.Sũt.n.Alastores dæmões hoib⁹ ꝑnitiosi & ifesti. Eq plutonis Orphnæus Acthon Nyctæ⁹ Alastor

Depositoq; metu uidet hunc erycina uagantem
Monte suo residens,natumq; amplexa uolucrem,
Arma manusq; meæ.mea nate potentia dixit,
Illa quibus superas omnes,cape tela cupido,
Inq; dei pectus celeres molire sagittas,
Cui triplicis cessit fortuna nouissima regni.
Tu superos ipsumq; iouem.tu numina ponti
Victa domas,ipsumq; regit qui numina terræ.
Tartara quid cessant?cur non matrisq; tuumq;
Imperium profers?agitur pars tertia mundi,
Et tamen in cælo quoq; iam patientia nostra est.
Spernimur,ac mecum uires minuuntur amoris.
Pallada non ne uides iaculatricemq; dianam
Abscessisse mihi?Cereris quoq; filia uirgo,
Si patiemur erit.nam spes affectat easdem.
At tu pro socio,si qua est ea gratia,regno:
Iunge deam patruo.dixit Venus ille pharetram
Soluit,& arbitrio matris de mille sagittis
Vnam se posuit.sed qua nec acutior ulla,
Nec minus incerta,nec quæ magis audiat arcum,
Oppositoq; genu curuauit flexile cornu.
Inq; cor hamata percussit arundine ditem.
Haud procul ætneis lacus est a mœnibus altus
Nomine pergusa,non illo plura cayster
Carmina cygnorum labentibus audit in undis.
Silua coronat aquas cingens latus omne,suisq;
Frondibus ut uelo phœbeos summouet ignes.
Frigora dant rami.uarios humus humida flores
Perpetuum uer est,quo dum proserpina luco
Ludit:& aut uiolas aut candida lilia carpit:
Dumq; puellari studio calathosq; sinumq;
Implet,& æquales certat superare legendo:
Pene simul uisa est dilectaq; raptaq; diti.
Vsq; adeo est properatus amor.dea territa mœsto
Et matrem & comites,sed matrem sæpius ore,
Clamat,& ut summa uestem laniarat ab ora,
Collecti flores tunicis cecidere remissis.
Tantaq; simplicitas puerilibus affuit annis,
Hæc quoq; uirgineum mouit iactura dolorem.
Raptor agit currus.& nomine quẽq; uocando
Exhortatur equos,quorum per colla iubasq;

❡Excutit

Excutit obſcura tínctas ferrugíne habenas,
Perq; lacus altos & olentía ſulfure fertur
Stagna palicorum rupta feruentia terra,
Et qua bacchíadæ bímarí gens orta corintho
Inter ínæquales poſuerunt mœnia portus.
Eſt medíum Cyanes & píſææ arethuſæ,
Quod coit anguſtís ínclusum cornibus æquor.
Hic fuit, a cuius ſtagnum quoq; nomine dictum,
Inter ſicelídas Cyane celeberríma nymphas,
Gurgíte quæ medío ſumma tenus extitit aluo,
Agnouítq; deam, nec longíus ibítis ínquít.
Non potes ínuítæ Cererís gener eſſe roganda.
Non rapíenda fuít. quod ſi componere magnís
Parua mihi fas eſt, & me dílexit anapís.
Exorata tamen, nec ut hæc exterríta nupſi.
Dixít. & ín partes díuerſas brachía tendens
Obſtítít. haud ultra tenuít ſaturníus íram,
Terríbileſq; hortatus equos ín gurgitis íma
Contortum ualido ſceptrum regale lacerto
Condidít. icta uíam tellus ín tartara fecít.
Et pronos currus medío cratere recepít.
At Cyane raptamq; deam: contemptaq; fontis
Iura ſuí mærens: ínconſolabíle uulnus
Mente gerít tacíta, lachrímíſq; abſumítur omnís.
Et quarum fuerat magnum modo numen, ín íllas
Extenuatur aquas. mollírí membra uíderes.
Oſſa patí flexus. ungues poſuíſſe rígorem.
Prímaq; de tota tenuíſſima quæq; liqueſcunt.

¶ Excutit. cõcutit. Obſcura fer. Ferrugíeo colore, q fuſcus eſt ac ferreo ſimilis. Stagna pa. palici, ut æſchylus in ætnis

Palici

ſcribit, Iouis & Thaleæ nymphæ uulcão gẽitæ filii fuerũt ut uero alii in primiſq; ſilenus ſcriptor græcus uulcani ex Aetna Oceani filia. Dicti ſunt ãt palici ἀπὸ τοῦ παλιΚεσθαι. hoc eſt ab iterũ ueniẽdo i uitã cũ mortui iã eẽnt. Nã cũ thalea nympha a Ioue fuiſſet compreſſa iunonis timore optauit, ut ſibi terra dehiſceret. Quod quidem ubi factum eſt, maturi partus tempus aduenit. Ex terra igitur adaperta, duo ſimul infantes exiliuere, qui pallici ſunt appellati. Non autẽ paliſci, ut putat Tortel. qui in hoc quoque fœde nimiũ fallitur, nã paliſcos ἀπὸ τοῦ πάλιν qđ eſt iterum & hiſcere uerbo latino ſcribit componi. eoq; ſecunde ſyllabæ s litteram præcipit aſcribendam, cum & nomẽ græcum ꝑculdubio ſit, nec ſi illo mõ cõponeret, græci unq̃ hmõi uerbo uterent. Iuxta palicos ãt fons ẽ palicinæ, q aquã i altũ ſex cubitis eiaculari dr̃, quæ in eũdẽ fontẽ iterꝫ reuertat. Ius quoq; iurãdũ ibi ſanctũ fuiſſe ſcribũt. Quæ. n. qs iuraſſet, ea in tabella ſcripta in aquã ꝓiiciebant, acſi qdẽ uera fuiſſent tabella fluitabat. Siqs uero peieraſſet: tabella ſubmergebat nec uſq̃ apparebat. In ꝑiurio uero deprehẽſus cõburebatur. ¶ Feruẽtia. Innuit poeta ibi eſſe fontes calidarum aquarũ. ¶ Et qua bracchiadæ hoc eſt originem a bacchia ducentes. Bacchias enim Dionyſi filius Corinthũ habitauit. ab eo aũt genus ducẽtes, ut ſcribit & Strabo & expoſitor Argonauticon Apollini generoſſimi corinthiorꝫ habebant. Cæterꝫ expulſi Coritho pp Actæonis mortẽ dñr fuiſſe. Meliſſus enim pater cũ uidiſſet filiũ a bacchiadis dilaceratũ, iamq; iſthmia forẽt celebrãda, aſtãs altari multa in corinthios eſt imprecatus. niſi filii cedẽ uindicarẽt, cũq; ea dixiſſet ſe præcipitẽ ex alto dedit. Quare corinthii ne inultã eã cedem relinquerent oraculoq; id iubẽti obtemperarent, bacchiadas expulerunt. Cherſicrates autẽ unus bacchiadũ Cercyrã ędificauit cum illinc Colchos eiciſſet. Videt aũt poeta innuere Drepanũ a bacchiadis ædificatũ, q̃q̃ & Cercyra Drepane fuerit appellata qđ ut Timæus inquit δρεπανον. hoc eſt falx illic abſcõdita eſt qua Cronus urani. hoc eſt cæli pudenda aut Iuppiter Croni reciderit. ¶ Bimari Corintho. Corinthus, idcirco bimaris apellatur, qđ in iſthmo peloponneſi ædificata ab altera parte Aegeum mare. Ab altera Ioniũ ſpectet. ¶ Inter inęq̃les portus. Alter nãq; maior eſſe, alter minor ꝓhibet. ¶ Poſuerunt

Cyane in aquã

Bacchis

Corinthus bimaris

mœnia. Vrbẽ drepanũ ędificarunt. ¶ Eſt medium Cyanes Locum deſcribit: ubi Cyane nympha Plutonem inhibere uoluit, ne proſerpinã aſportaret, Cæterũ a Plutone contẽpta dolore in fontem ſui nominis fuit conuerſa, qui anapi fluuio cõmixtus iuxta ortygiã inſulã in mare labitur. Cyane autẽ ut ſcribit Plutarchus ex ſententia Doſithei puella fuit ſyracuſana, quæ ex oraculo & Cyanippum patrẽ & ſeipſam mactauit, cum patris deſideriũ ferre non poſſet. Cũ autem illius morte peſtis foret ſedata, ſyracuſani diuinos honores ei decreuerunt, ac perennem & maximum fontẽ ab eiuſdem nomine appellarunt. Eſt autem iuxta ſyracuſas proſerpinæ ſacer: ut ſcribit Diodorus, quod prope illum rapta fuerit proſerpina, ut etiam Cicero teſtatur. ¶ Et piſææ Arethuſæ. Arethuſa fons eſt Sicilię iuxta ſyracuſas urbem, quam idcirco Piſæam poeta uocat, quod ut diximus, creditur eſſe alpheus, qui fluuius iuxta Piſam olympiæ urbem labens abſorbetur a terra, ac ſubter mare fluens in Siciliam uſq; Arethuſam efferre dicitur. ¶ Cõponere: cõparare. ¶ Anapis, qui & anapus dicitur fluuius eſt Sicilię, qui idcirco Cyanem amare fingitur, quod iuncti in mare defluunt. ¶ Saturnius. Pluto Saturni filius. ¶ Condidit. Iecit tantis uiribus ut totum ſceptrum occultaretur. ¶ Icta uiam tellus. Nam ſceptro percuſſa ita hiauit ut facile Plutonis currus illac ad inferos pertranſierit. ¶ In tartara. Ad inferos. Eſt enim tartarus infimus inferorum locus & obſcuriſſim⁹, dictus παρὰ τὸ εκ/ſετα ραΧθαι. hoc eſt ex eo quod omnia in eo perturbata & cõfuſa ſunt. Mutat autem genus, Nam in ſingulari maſculinum eſt. In plurali neutrum. ¶ Medio cratere. in mediam uoraginem Nam crater non ſolum uas dicitur, ſed ad eius ſimilitudinem hiatus quoque terræ, unde flamma præſertim egrediatur, crater appellatur: unde Empedoclem ſe in æthnæ Craterem præcipitaſſe legimus. ¶ Inconſolabile uulnus. Maximum dolorem, qui nullam conſolationem admittere poſſet. ¶ Omnis. Tota. ¶ Oſſa pati flexus. oſſa fieri flexilia. ¶ Exilibus tenuibus ac paruis. ¶ Euanida. Euaneſcentia. reſoluta. ¶ Reſtatque nihil quod prændere poſſis. Nihil inquit duri de Cyanes corpore fuit relictum, quod quiſquam manibus præhendere poſſit. ¶ Interea pauidæ. Ceres proſerpinam filiam querens cum defeſſa ſiti laboraret, quandam rogauit anum, ut ſibi aq̃ ad hos colluẽdũ exhiberet. Ea cũ muſtũ polenta cõmixtũ a uetu-

Cyane

Arethuſa

Cõponere

Anapis

Tartar⁹

Crater

Euanid⁹

Cærulei crines digitiq; & crura pedesq;.
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est. post hæc humeri tergumq; latusq;
Pectoraq; in tenues abeunt euanida riuos.
Deniq; pro uiuo uitiatas sanguine uenas
Lympha subit: restatq; nihil quod prendere possis.
Interea pauidæ nequicq̃ filia matri
Omnibus est terris. omni quæsita profundo.
Illam non udis ueniens aurora capillis
Cessantem uidit non hesperus. illa duabus
Flammiferas pinus manibus succendit ab ætna,
Perq; pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus ubi alma dies hebetarat sidera, natam
Solis ab occasu, solis quærebat ad ortus.
Fessa labore sitim conceperat, oraq; nulli
Colluerant fontes. contectam stramine uidit
Forte casam, paruasq; fores pulsauit. at inde
Prodit anus. diuamq; uidet, lymphamq; roganti
Dulce dedit testa quod coxerat ante polenta.
Dum bibit illa datum: duri puer oris & audax
Constitit ante deam: risitq; auidamq; uocauit.
Offensa est, neq; adhuc epota parte loquentem
Cum liquido mixta perfudit diua polenta.
Combibit os maculas, & quæ modo brachia gessit.
Crura gerit. cauda est mutatis addita membris
Inque breuem formam, ne sit uis magna nocendi,
Contrahitur, paruaq; minor mensura lacerta est.
Mirantem flentemq; & tangere monstra pauentem
Fugit anum: latebrasq; petit aptumq; colori
Nomen habet uariis stellatus corpore guttis.
Quas dea per terras: & quas errauerit undas,
Dicere longa mora est. quærenti defuit orbis.
Sicaniam repetit, dumq; omnia lustrat eundo,
Venit & ad Cyanem. ea ni mutata fuisset,
Omnia narrasset, sed & os & lingua uolenti
Dicere non aderant, nec qua loqueretur habebat.
Signa tamen manifesta dedit, notamq; patenti
Illo forte loco delapsam in gurgite sacro
Persephones zonam summis ostendit in undis.
Quam simul agnouit: tanq̃ tum deniq; raptam
Scisset, inornatos laniauit diua capillos,
Et repetita suis percussit pectora palmis.
Nescit adhuc ubi sit. terras tamen increpat omnis,
Ingratasq; uocat, nec frugum munere dignas.
Trinacriam ante alias, in qua uestigia damni
Repperit. ergo illic sæua uertentia glebas

la traditū bibere cœpis-
set, puer audacior & ride
re & Cererē gulæ deditā
esse iactare ausus ē. Qua
re idignata ceres in faciē
ipudētis pueri mustū si-
mul & polētam expuit,
cumq; in stellonē aial ua
riis maculis infectū com
mutauit. ¶ Oi ꝓfundo.
In oi mari. ¶ Vdis capil
lis. Humidis pp rorē aūt
nocturnū aurora humi
dos capillos fingit hr̃e.
Mos sa- ¶ Ab ætna ab ætnæ icē
croꝝ Ce dio & cratere. Vnde & i
reris. sacrificiis cereris, q̃ myste
ria et initia uocant, faces
accēsas iactare solebant
ad imitationē ipsi⁹ filiā
inqrentis. ¶ Flāmiferas
pinus, Pinus arbor est ex
qua optimæ faces confi
ciunt. Duas aūt integras
Pinus pinus maximas ceres ac
cēdit illisq; ꝓ facibus ute
Puls bat. Claudian⁹ uero du-
as cedros ab illa gestatas
fuisse scribit. ¶ Hebeta-
rat sidera. Lumen siderū
retuderat & occultarat.
Nā adueniente die sideꝝ
fulgor ñ uidet. ¶ Oraq;
nulli colluerāt fōtes hoc
est, Nihil aquæ biberat.
Collui Proprie aūt os collui dr̃,
os qñ abluit. ¶ Stramie, pa
lea. ¶ Prodit anus. Pro-
cedit egredit. Quænā ue
ro fuerit hæc an⁹ poeta.
qdē reticet. Sed caper in
Megeni Virgiliū scribit fuisse Me
ra genirā Celei ancillam: q̃
cererē manu ꝓhēsam in-
troduxit. Huic astipulat
& Diomedes grāmatic⁹
q & illud adiicit, pueꝝ a
cerere in stellionē conuer
Iambas sū Iambā fuisse uocatū.
Iambus Vnde Iambus uī eē noīa
tus. ¶ Dulce dedit. Non
mulsū. qd̕ est ditioꝝ sed
mustū quo rustici quoq;
nō carēt puto accipiēdū.
¶ Testa. terreo uase, p q̄
significat poeta uetulam
eā inopē admodū fuisse.
Polenta ¶ Polēta. Cum ꝑpositio
subitelligat. polēta uero
cib⁹ est græcis olim tā fa
Puer im miliaris q̃ puls Rōanis.
pudēs in uterq; uero cib⁹ ē quo ru
stellionē stici præcipueq; mōtani
Dari ho utūt. ¶ Duri oris. Impu
mines dētis. Illi. n. duri eē oris dñr: q sunt ipudētes. ¶ Auidā. gulo
oris sā. ¶ Epota pte. Epot⁹ mō actiuā. Mō passiuā hēt significa-

cationē, ut hoc loco. Sic
Iuuena. Epotaq; flumia
medo Prādente. ¶ Cōbi Epotus
bit os maculas. Contra-
hit. ¶ Aptūq; colori no-
mē hēt. Stellio uocat qd̕ Stellio
paruis stellis isignit⁹ esse
uideat. Est autē puū aial
qd̕ ut ingt Plini⁹ rore tā
tū uiuit. A stellione uero Stellio-
stellionat⁹ crimē a iuī cō nat⁹ cri-
sultis deduci uī, ut. n. stel men
liones uarii sunt & uersi
colores, ita ipostores at-
q; deceptores, ut uilia ui-
deant ꝓciosa arte quadā
ac simulatione mēdaci-
isq; efficiunt. ¶ Stellatus Stellat⁹.
corpora. Stellatū habēs
corpus & guttis infectū,
q̃ stellæ uideant. Quærē
ti defuit orbis. Nā cū to-
tū plustrasset ceres terra
rū orbē ubi q̃rerēt filiā ni
hil ei loci restabat. q̃re in
Siciliā ē reuersa. ¶ Sica- Sicania.
niā, Siciliā a Sicano rege
appellatā. ¶ Nec qua lo.
ha. hoc est. Nec linguā q̃
loq posset hēbat. ¶ Perse Perse-
phones zonā, ꝓserpinæ phone
cingulū. Quā. n. latini ꝓ
serpinā græci ꝓsephonē
uocāt. ¶ Trinacriā ante Trina-
alias Trinacria quæ & cria
Trinacris uocat, qd̕ tria
acra & ꝓmōtoria hēat,
cognoiata ferē, ut supius
quoq; dixim⁹. Alii a Tri
nacro rege: cuius memi-
nit Sibylla, ut Stephan⁹
refert, sentiūt fuisse dictā.
A latinis ēt Triquetra a
triangulari figura noiat
A qbusdā uero græcorū
Trinacia ἀπὸ τοῦ θρινακος
& tridente uocat, q̄ ei sit
similis. Multa uero loca
a reꝝ similitudie noiant,
ut Lyrnesus, Brundusiū,
Sardinia. ¶ In qua uesti
gia dāni Repperit. Cau-
sa est cur Siciliā i primis
frugū munere idignā pu
tet ceres. Quia illic mille
suæ iacturæ signa iuenit
& amissæ filiæ. ¶ Sæua
manu. Magna & robu-
sta. ¶ Parili leto. filii ac
pari morti. Dare aūt le- Dare le-
to & morti iterficere est. to
¶ Aruaque iussit fal. de.
hoc ē aruis mādauit, ne
sibi credita semia redde-
rēt. Depositū aūt dr̃ qcqd apud aliquē custodiæ grã collo Deposi
cat. Est uero figurata ac poetica locutio. ¶ Fallere depo. situm

Fregit aratra manu: pariliq; irata colonos
Ruricolasq; boues leto dedit: aruaq; iussit
Fallere depositum: uitiataq; semina fecit.
Fertilitas terræ latum uulgata per orbem
Sparsa iacet. primis segetes moriuntur in herbis,
Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber:
Sideraq; & uenti nocent. auideq; uolucres
Semina iacta legunt lolium tribuliq; fatigant
Triceas messes: & inexpugnabile gramen.
Tum caput eleis alpheias extulit undis.
Rorantesq; comas a fronte remouit ad aures.
Atq; ait. o toto quæsitæ uirginis orbe
Et frugum genitrix immensos siste labores:
Ne ue tibi fidæ uiolenta irascere terræ.
Terra nihil meruit: patuitq; inuita rapinæ.
Nec sum pro patria supplex. huc hospita ueni.
Pisa mihi patria est: & ab elide ducimus ortus.
Sicaniam perigrina colo. sed gratior omni
Hæc mihi terra solo est. hos nunc arethusa penates.
Hanc habeo sedem: quam tu mitissima serua.
Mota loco cur sim tantiq; per æquoris undas.
Aduehar ortygiam, ueniet narratibus hora
Tempestiua meis: cum tu curaq; leuata.
Et uultus melioris eris. mihi peruia tellus.
Præbet iter. subterq; imas ablata cauernas
Hic caput attollo, desuetaq; sidera ceruo.
Ergo dum stygio sub terris gurgite labor,
Visa tua est oculis illic proserpina nostris.
Illa quidem tristis, neq; adhuc interrita uultu.
Sed regina tamen. sed opaci maxima mundi.
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.

pro eo quod est fallere hoies nō reddendo semina credita atq; deposita. ☞ Sparsa iacet. dispersa marcescit ac nullo ē in honore, nullūq; fructum hominibus prębet. ☞ Segetes, frumenta semiata. Elegāter aūt ea oīa enūerat: qb⁹ segetes corrūpunt. ☞ Et mō sol nimi⁹. Nimia siccitas a calore solis ꝓueniēs. ☞ Nimi⁹ hymber. Nimia hūiditas. Nā hymber ut ait Pli. i herba tm̄ segetib⁹ ē utilis. Florētib⁹ āt frumento & hordeo nocet. ☞ Sideraq; et uētī nocēt. Sidera tūc nocere segetib⁹ uident cū rubiginē cōtrahunt. Nā rubigo ut idē scribit Pli. cæleste ē frugū uinearūq; malū nullo min⁹ noxiū. Vēti āt trib⁹ tpib⁹ nocēt frumēto & hordeo. in flore aut ꝓtin⁹ cū defloruere. uel maturescere incipiētib⁹. ☞ Semia iacta. Grana semiata. ☞ Legūt, colligunt & deuorāt. ☞ Loliū tribuliq; fatigāt. Loliū ac tribuli herbæ sunt segetib⁹ īfestę. ☞ Fatigāt laboriosiores efficiunt. ☞ Triticeas messes. Tritici segetes. Messis āt proprie dr̄ tps metēdi & colligendi frumēti. Sed ꝓ segete quoq; iterdū accipit ut hoc loco. ☞ Et iexpugnabile gramē. Indomabile qd̄ nulla rōe ita domari pōt, ut nō renascat. Vr̄ āt felicis eē piphrasis gramē sane spēs ē herbę fere ubiq; nascētis, ꝗuis simplr̄ ꝓ herba frequenter gram̄ accipiat. ☞ Eleis undis. p subterraneas cauernas ab elide olympię urbe uenietib⁹. Tres aūt sunt urbes hoc noīe una i ęgypto ab eleo Tātali filio cognominata altera i Arcadia. Tertia in Hispania, uñ Ele⁹ possessiuū modo trisyllabū. mō Elieus quadrisyllabum. mō Elieius quinquesyllabum dclinat. ☞ Alpheias. Arethusa: q̄ Alphei Elidis fluuii filia eē uī. Nā arethusa, ut pauloāte dixim⁹, eadē cū alpheo eē putat. Quæ. n. apud pisam i Alpheū ꝓiiciunt, ut scribit Pli. eadē in Sicilia ab Arethusa eiiciunt, uñ fabulę datus ē loc⁹ Alpheū Elidis fluuiū Arethusę niphæ amore captū eā in Siciliā usq; fuisse ꝓsecutū. ☞ Rorātes co. Stillātes capillos. ☞ A frōte re. ad au. A frōte usq; ad aures repulit. Gestū āt exp̄ssit urinātiū & sub aq̄ natātiū q cū primū ex aq̄ caput extulerit. capillos a frōte ad aures usq; māib⁹ ambab⁹ repellūt. ☞ Immēsos siste la. hoc ē. imēsis desiste laborib⁹ filiæ q̄rendæ. Est autē trāsitiuū sisto: qd̄ signat firmo ac stare facio. ☞ Violēta. idignata. ☞ Patuit. Se apuit, ut plutōi una cū rapta ꝓserpina ad iferos ꝓperāti aditū p̄beret. ☞ Nec sum ꝓ pr̄ia supplex. Nec tibi ꝓ pr̄ię meę excusatiōe supplico. Hęc aūt idcirco ait ne mētiri putet. ☞ Pisa mihi pr̄ia ē. Pisa Arcadiæ oppidū iuxta qd̄ Alphe⁹ fluuius labit, uñ Pisæus deriuat. Pisæ uero pisaꝝ nūero tm̄ plurali urbs est ethruriæ clarissima: uñ pisan⁹. ☞ Mota loco cursim. Arethusa uenatrix fuit nympha dianæ comes; quæ cū forte se in alpheo fluuio lauaret, ita alpheū in sui amorē pellexit, ut ipsam retinere conatus sit. Sed cū in Siciliā usq; fugiētē Alpheus secutus esset, iplorato Dianæ auxilio in fontem sui noīs fingit fuisse cōuersa Quod idcirco, ut diximus, fictum est, qd̄ q̄ iaciunt in alpheum purgamenta. eiici ab Arethusa in sicilia fere est obseruatum. Sūt aūt multæ arethusæ & urbes & fontes Nā & syriæ & euboeæ ē arethusa & Ithacæ fons Quāq̄ nō ignobiles grāmatici gręci scribāt oēm fontem Arethusam posse uocari ἀπὸ τοῦ ἀρδεῖν. hoc ē ab irrigādo. ☞ Aduehar ortygiā. Ortygia duarū insularū est nomē quarū altera est in ægeo quæ & delos dr̄. Altera Siciliæ adiacet, de qua Virg. lib. æneidos. iii. Sicano prætēta sinu iacet insula cōtra Plēmirium undosum nomen dixere priores Ortygiam. Alpheum fama est huc elidis amnē. Occultas egisse uias subter mare, qui nūc ore Arethusa tuo siculis cōfunditur undis. Hæ uero duæ insulæ ab ortygia urbe Etoliæ ortygiæ fuerunt denominatæ, ut phanedicus & nicander scribunt. Non autem a transmutatione asteriæ Latone sororis in ortyga hoc est coturnicem, Delos ortygia fuit appellata, sed quod omnes ortygiæ coloniæ illius quæ est in ætolia fuerunt indeq; nomen acceperunt. ☞ Hora tempestiua. Tempus commodum. ☞ Leuata liberata. ☞ Cura. Dolore & sollicitudine. ☞ Subterque imas ab. ca. per subterraneas uias abducta. ☞ Hic caput attollo. Hic exeo. ☞ Desuetaque sidera cer. Aspicio hic inquit sidera mihi desueta & non uisa tantisper dum fui sub terra. ☞ Sed re. tamen. Hæc ad cereris consolationem referuntur. quibus tamen ipsa magis est exacerbata. Repetitio aūt illius copulæ sed & rē amplificat & orōnē exornat. Cū. n. unū, dicat plura tamē esse uident. ☞ Opaci mū. Vmbrosi Inferni. ☞ Pollēs ma. potens uxor. ☞ Dolore pul. gra. percussa affecta magno dolore. ☞ Nubila, tristis, mœsta. ☞ Inuidiosa, Inuidiā Ioui factura. ☞ Nata patrem moueat. Proserpina. n. Iouis ex cerere filia fuit. conatur autem ceres Ioui persuadere: ne patiatur filiam a Plutone detineri. ☞ Neu sit tibi cura uilior illius. Neq; illius inquit minorē curam habeas, quod

Rubigo

Lolium
Tribuli
Messis

Gramē

Elides
res

Eleus

Alpheias

Vrinātiū gestus

Pisa

Arethusa

Arethusæ multæ

Ortygia

Mater ad auditas stupuit ceu saxea uoces,
Attonitæq; diu similis fuit, utq; dolore
Pulsa graui grauis est amentia, curribus auras
Exit in æthereas. ibi toto nubila uultu
Ante Iouem sparsis stetit inuidiosa capillis.
Proq; meo ueni supplex tibi Iuppiter inquit
Sanguine proq; tuo. si nulla est gratia matris,
Nata patrem moueat. neu sit tibi cura precamur
Vilior illius, quod nostro est edita partu.
En quæsita diu tandem mihi nata reperta est,
Si reperire uocas amittere certius, aut si
Scire ubi sit reperire uocas. quod rapta feremus,
Dummodo reddat eam: neq; enim prædone marito
Filia digna tua est, si iam mea filia non est.
Iupiter excepit. commune est pignus onusq;
Nata mihi tecum. sed si modo nomina rebus
Addere uera placet, non hoc iniuria factum.
Verum amor est. neq; erit nobis gener ille pudori.
Tu modo diua uelis. ut desint cætera, quantum est,
Esse Iouis fratrem? quid? q; non cætera desunt?
Nec cedit nisi sorte mihi. sed tanta cupido
Si tibi dissidii est, repetet proserpina cælum.
Lege tamen certa. si nullos contigit illic
Ore cibos. nam sic parcarum fœdere cautum est.
Dixerat. at cereri certum est educere natam.
Non ita fata sinunt. quoniam ieiunia uirgo
Soluerat, & cultis dum simplex errat in hortis.
Puniceum curua decerpserat arbore pomum.
Sumptaq; pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo, solusq; ex omnibus illud
Ascalaphus uidit, quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotissima nymphas
Ex acheronte suo furuis peperisse sub antris.
Vidit, & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina herebi, testemq; prophanum
Fecit auem: sparsumq; caput phlegethontide lympha
In rostrum & plumas & grandia lumina uertit.
Ille sibi ablatus fuluis amicitur in alis
Inque caput crescit, longosq; reflectitur ungues,
Vixq; mouet natas per inertia brachia pennas,
Fœdaq; fit uolucris uenturi nuncia luctus
Ignauus bubo. dirum mortalibus omen.
Hic tamen indicio pœnam linguaq; uideri
Commeruisse potest. uobis acheloides unde
Plumma pedesq; auium cũ uirginis ora geratis?

Predones ego ipsam peperi. ¶ En q̃sita diu. En ecce. idignatione ãt sigñat. ¶ Si reperire uocas. Ac si diceret, h̃ eẽ potiꝰ amittere q̃ repir̃. ¶ Quod rapta feremus, hoc est. Quod sit rapta æquo aïo tolerabimꝰ dũ mõ eã pluto nobis reddat. ¶ Neq; .n. p̃done marito. cã ẽ cur ꝓserpia marito p̃done nõ sit digna. Quia filia tua ẽ. Prædones ãt ꝓprie dñr. q ĩ mari latrocinanť q a græcis piratæ uocanť. ¶ Sed si mõ noïa rebꝰ. Sed si inqt noïa uera iponere uolumꝰ rebꝰ & his factis, ñ iniuriã hoc sed amorẽ eẽ cognoscemꝰ. Definitiua aũt utiť cõstitutiõe ad raptũ excusandũ. ¶ Pudori. Dedecori. Pudor ẽ.n. timor iustę uitupatiõis. ¶ Tu mõ diua uelis. illũ nobis eẽ generꝝ. ¶ Vt desint cętera. Vt demꝰ oïa alia Plutõi deesse. ¶ Nec cedit nisi sorte mihi. Nec Pluto inqt potẽtia a quo q̃ supať p̃terq̃ a me solo, q mũdi ptẽ meliorẽ q̃ ĩpe sortitus sum. Nã mihi cęlũ inferi illi in mũdi diuisione optigerũt. ¶ Dissidii. Sepatiõis ac repudii. ¶ Cęlũ. aerẽ. ¶ Si nullos contigit illic Ore cibos. hoc est. Si nihil apud iferos comedit. Qui.n. ibi aliqd gustasset, ei illinc reditꝰ nõ dať. ¶ Certũ ẽ, decretũ est. ¶ Ieiunia soluerat. aliquid comederat. ¶ Simplex, rerꝝ impita. ¶ Puniceũ pomũ. malũ granatũ. ¶ Curua arbore. dep̃ssa pomorꝝ mľtitudine. ¶ Presserat ore suo. Comederat. ¶ Solusq; ascalaphꝰ uidit. Ascalaphus ut hoc loco narrat Ouidiꝰ. Achærõtis ex orphne nympha fuit filiꝰ, q cũ testatꝰ eẽt ꝓserpinã in Plutõis hortis septẽ grana mali punici comedisse, ab ipa idignata in bubonẽ pessimi ominis aũt fuit cõmutatꝰ. ¶ Auernales. Infernales. ¶ Furuis ãtris. Nigris spelũcis. ¶ Et idicio reditũ crudelis ademit. Delatõe sua Ascalaphꝰ reditũ ꝓserpinę eripuit, nec illã ad superos redire premisit.

Herebꝰ. ¶ Regia herebi, ꝓserpia iferorꝝ regia. Est.n. herebus iferni ps. ¶ Prophanũ. execrãdũ. ¶ Phlegethõtide limpha. Phlegethõtis aqua. Est.n. phlegethõ unꝰ ex iferorꝝ fluuiis ἀπὸ τοῦ φλεγέθειν h̃ est ab ardẽdo cognoïatꝰ. Forma aũt patronymica ꝓ possessiua ẽ posita. Phlegethon ¶ Ille sibi ablatꝰ hoc est. sua figura ac forma spoliatꝰ. ¶ Amiciť. uestiť. coopiť. ¶ Inq; caput crescit. Illi ĩ caput crescer̃ dñr, quorꝝ caput q̃ reliq̃ mẽbra grãdiꝰ efficiť. In caput crescere. ¶ Longosq; reflectiť ungues. Synecgdoche poetica. Si.n. eẽt soluta orõ lõgi ungues reflectunť, diceremꝰ. h̃ ẽ. reflexi & adũci fiũt. ¶ Fœda. Turpis aspectu. ¶ Ignauꝰ bubo. uilis ac ibellis. Bubo ¶ Bubo aũt nomẽ ẽ ficticiũ a uoce auis ipsiꝰ dictũ. ¶ Hic tñ idicio. Fabulã fabulę, ut solet elegãter annectit poeta. Nam sirenes tres fuisse dñr Acheloi fluuii & calliopes musę filię ac ꝓserpinæ comites fidissimę, q̃ qdẽ cũ & ĩpe p totũ orbẽ terrarꝝ q̃sissent, nec usq̃ ĩ terris eã repirẽt, deos rogarũt, ut alatæ efficerent, quo cõmodiꝰ ẽt ĩ aqs ꝓserpinã inqrere possent. Q̃r ita ĩ aues fuer̃ cõuersę: ut facies tñ uirgiea uoxq; hũana illis remãeret. Sirenes tres Hæ iuxta fretũ siculũ ĩsulas sirenusas habitantes tã suauiter cãebãt, ut nautas illac trãseũtes, aut ad se pellicerẽt, aut sopitos spoliarent atq; submergerẽt. Ascalaphus ĩ bubonem. Q̃r Vlysses illac trãsiturꝰ admonitꝰ a circe & sociorꝝ aures cera opturauit & se ad triremis malũ alligari iussit. Ille uero ĩdignatę se ĩ mar̃ p̃cipitarũt. Earꝝ aũt pría Parthenope. altera leucosia. tertia Ligia fuit appellata. Dñr aũt seirenes παρὰ τὸ εἱρω qđ ẽ dico p̃posita. s, lr̃a. uñ fallũť q illas putãt latię tracto ias dici: cũ p ει diphthongũ græcã scribanť. nõ p y, ut scribiť συρω qđ signat traho. Sirenes in aues ¶ Acheloides. Acheloi filię. acheloꝰ uero Calydõię fluuiꝰ ẽ oceãi, ut in theogonia scribit Hesiodꝰ, & tethyos filius, Hic ꝓ Dianira cũ Hercule acrite pugnãs tãdẽ fuit superatus acheolus qdẽ Achelous

ut refert

ut refert Macrobiꝰ, apud priscos aqua dicebat. unũ Virg. libro georgi. prio. Poculaꝙ; iuẽtis acheloia miscuit uuis. ¶ Cũ uirginis ora geratis: Cũ faciẽ uirginis habeatis. ¶ An qa cũ legeret. an pticula ẽ interrogatiua, ꝗ elegãter utimur i soluẽdis qõnibꝰ. ꝑ ꝗ iperiti aut cõiunctionẽ reponũt. ¶ Protinus ut uestrã. hoc ẽ ut diligẽter i mari quoꝙ; possetis inqrere proserpinã. ¶ Alarũ remis. alaꝝ remigio & agitatõe. ¶ Faciles, benignos, utpote ꝗ uobis ea ꝗ optabatis, cõcesserũt. ¶ Ne tñ ille canor Cãm expõit, cur totæ in aues nõ fuerint cõmutatæ sirenes, sed uirgineos ultꝰ retiuerit. ¶ Canor natꝰ, Facultas canẽdi ĩgenita & a nã data. ¶ Ad mulcẽdas aures. Delectãdas. ¶ Tãtaꝙ; dos oris. Si. n. totæ i aues fuissent mutatæ, tã suauiter canere nunꝗ potuissent. ¶ At mediꝰ fratrisꝙ; sui. Iupiter inqt mediꝰ iter plutonẽ fratrẽ & cererẽ sororẽ, ne eoꝝ alteri displiceret, ex æquo ãnũ diuisit, ut sex qdẽ mẽses ꝓserpinã cũ mr̃e, totidẽꝙ; cum marito foret. ¶ Ex ęquo diuidit. i duas ęq̃les ptes distribuit. ¶ Duoꝝ regnoꝝ, & inferi & supi. Quãdiu. n. ẽ. cũ mr̃e ꝓserpina apud superos. ꝗdiu cũ Plutõe apud iferos regnare dr̃. Hic aũt idcirco fingit qd luna, ꝗ eadẽ est cũ ꝓserpina tãto tpe i cœlo lucere, ꝗto sub terra uĩ latere. ¶ Vertit. Cõuertit ac mutat. ¶ Facies. figura. ¶ Lęta deæ frõs ẽ. Et cereris & ꝓserpinæ lætã eẽ frõtẽ accipe possumꝰ. Ambæ nãꝙ; e mæstis ac tristibꝰ lætæ atꝙ; hylares sunt effectę. De ꝓserpina tñ ꝑcipue eẽ itelligẽdũ ꝗ subiicit, siĩtudo apte oñdit ¶ Victis e nu. ex disso lutę nebulis atꝙ; depulsis Tũc. n. nubes a sole uici dñr, cũ resoluunt, atꝙ; expellunt. ¶ Exigit. exposcit. ¶ Secura. Sie cura & læta, Cõcinne ãt igredit poeta ad exponendã

An quia cum tegeret flores proserpina uernos,
In comitum numero mixtæ sirenes eratis?
Quam postꝗ toto frustra quæsistis in orbe:
Protinus ut uestram sentirent æquora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optastis: facilesꝙ; deos habuistis: & artus
Vidistis uestros subitis flauescere pennis.
Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures:
Tantaꝙ; dos oris linguæ deperderet usum:
Virginei uultus & uox humana remansit.
At medius fratrisꝙ; sui mœstæꝙ; sororis
Iupiter ex æquo uoluentem diuidit annum.
Nunc dea regnorum numen commune duorũ
Cum matre est totidẽ. totidem cũ cõiuge mẽses.
Vertitur extemplo facies & mentis & oris.
Nã modo quæ poterat diti quoꝙ; mæsta uideri:
Læta deæ frõs est. ut sol qui tectus aquosis
Nubibus ante fuit: uictis e nubibus exit.
Exigit alma ceres nata secura recepta.
Quæ tibi causa fugæ? cur sis arethusa sacer fons?
Conticuere undæ: quarum dea sustulit alto
Fonte caput: uiridesꝙ; manu siccata capillos
Fluminis alphei ueteres narrauit amores.
Pars ego nympharũ: que sunt in achæide: dixit
Vna fui. nec me studiosius altera saltus
Legit, nec posuit studiosius altera casses
Sed quis formæ nunꝗ mihi fama petita
Quãuis fortis eram: formose nomẽ habebã.
Nec mea me facies nimium laudata iuuabat.
Quaꝙ; aliæ gaudere solent, ego rustica dote
Corporis erubui: crimenꝙ; placere putaui.
Lassa reuertebar. memini: stympalide silua.
Aestus erat, magnusꝙ; labor geminauerat æstum.
Inuenio sine uortice aquas. sine murmure euntes
Perspicuas ad humum. per quas numerabilis alte
Calculus omnis erat. quas tu uix ire putares.
Cana salicta dabant nutritaꝙ; populus unda
Sponte sua natas ripis decliuibus umbras.
Accessi, primumꝙ; pedis uestigia tinxi.
Poplite deinde tenus. neꝙ; eo contenta recingor.
Molliaꝙ; impono salici uelamina curuæ.
Nudaꝙ; mergor aquis, quas dum ferioꝙ; trahoꝙ;
Mille modis labens, excussaꝙ; brachia iacto
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur,
Territaꝙ; insisto propiori margine fontis,
Quo properas arethusa? suis alpheus ab undis
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram fugio sine uestibus. altera uestes.
Ripa meas habuit. tanto magis instat & ardet.

metamorphosin Arethusæ nymphæ i eiusdẽ nois fontẽ. Arethusa nãꝙ; ut ipsa ceteris filię recupatiõe lætæ rogatu narrat, nympha fuit uenatrix. Diãæ cões, ꝗ ęstu defatigatã dpositis uestibꝰ nuda i Alpheũ fluuioꝝ limpidissimũ cũ descẽdisset: forte i Alphei flumis ipsiꝰ dei amorẽ incidit. Cũ igr̃ Alpheꝰ nudã eã ꝑseqret iãꝙ; assecuturꝰ foret. Dianã ipsa rogauit ut sibi opẽ ferret. Diana uero eã cursu lassam ita nube texit, ut Alpheꝰ qdẽ ea potiri non potuerit. Sed cũ eã ob nimiũ sudorẽ i aq̃ eẽ cõuersam aiaduertisset, & ip̃e hũana deposita figura eã usꝙ; i ortygiã isulã Sicilię adiacẽtẽ p subterraneas cauernas ẽ ꝓsecutꝰ. Sacer fons Oẽs fontes niphis sacri eẽ dñr. ¶ Flumis elei. Periphrasis ẽ Alphei. ¶ In achai. In Achaia. ¶ Legit, Elegit aptas ad uenãdũ siluas. ¶ Saltꝰ. siluas in qbꝰ feræ saliũt. ¶ Posuit cas. tetendit retia p ꝗ signat se uenatricẽ fuisse ¶ Formosæ no. ha. Tñ est subaudiendũ. ¶ Iuuabat. dlectabat. ¶ Quaꝙ; ali. gau. so. Pulchritudis inqt ꝗ aliæ niphæ solent gaudeř, me pudebat, alicuiꝙ; placere crimẽ ac flagitiũ eẽ putabã. ¶ Stymphalide sil. Stymphalus urbs ẽ arcadię & planicies & foris, uñ Stiphaliꝰ possessiuũ & stiphalis deducunt. ¶ Sine uorti. Sie aquaꝝ uertigine. uortex dr̃ aq̃ i se cõtorta. ¶ Perspicuas ad hu. Claras ac limpidas usꝙ; ad harenã ¶ Calculꝰ. lapillꝰ. ¶ Numerabiĩ erat. poterat numerari pp aq̃ ꝑspicuitatẽ. ¶ Poplite de. te. hoc ẽ. usꝙ; ad genu. Est. n. poples genu ps posterior. ¶ Labẽs. natãs. ¶ Mille mo. Variis modis. Numerus. n. finitꝰ ꝑ ifinito sæpe a poetis ponĩ. Excussa, concussa. gestũ autem exprimit natãtiũ, q & cõcutež & iactare brachia solent. ¶ Propiori margi. ꝓpiqori ripa. Margo

Arethusa

Stymphalus

Poples

Margo
Alpheus

enim dicitur unicuiusq; rei extremitas. ℂSuis al. ab un. Alpheus fluuius est elidis dict⁹, qđ ἀλφους & impetiginis curet. Hic autem fluuius multa secum in mare flumina refert: ut Pausanias narrat memoratu digna. ℣ Rauco ore. rauca uoce. q̄le murmur solet eē fluētiū aquaꝝ. ℣ Altera ue. Cā ē cur sine uestib⁹ fugeret. In altera nāq; ripa fuerāt relictę. ℣ Et quia nu. fui. Hoc lasciuius, q̄ ut heroico carmini cōueniat dictū eē uí. ℣ Paratior. ad ui patiēdā. ℣ Premebat. urgebat. ℣ Vt fugere accipitrē. solēt subitelligat est. n. hypozeugma. His aūt siłitudinib⁹, & Arethusæ fugiētis: & alphei psequētis celeritas declaratur. ℣ Vsq; sub orchomenon. Varia enumerat loca, ad quæ fugiens peruenit arethusa. Orchomenos autem urbs est

Orchomenos

bœotiæ fonte musis dicato nobilissima. Thessaliæ quoq; ē & mōs & urbs ac ēt arcadiæ & pōti. ℣ Sophidaq;. Sic qdē corrupte i exēplarib⁹ legitur. Psophida nāq; ab

Psophis

Oui. scriptū fuisse facite cōtēderim. ℣ Est. n. Psophis uariaꝝ urbiū nom. Nā & arcadiæ urbs est a Psophide Lycaōis uel ut alii uolūt, Erycis filia denoīata, & Arcananiæ & Achaię, Vñ psophidi⁹ dicit. Est & Lybiæ urbs Psophis, unde psophites nomē patriū more gētis declinat Ar quoq; zacynthiorum psophis uocabatur ut Pausanias ait. ℣ Cyllenen autē & Mænalon & Erymanthon arcadiæ esse mōtes iam

Elis

sæpius diximus. Elim uero eiusdē arcadię urbē ab Eleo Tātali filio appellatā. ℣ Sol erat a tergo expōit arethusa, quo mō cognouerit sibi alpheū iminere ac propinquū eē. Sol inqt post terga erat, eoq; ante me umbras iaciebat. ℣ Nisi si ti

Nisi si

mor illa uidebat. Nisi forte inqt pter rita mihi

Et quia nuda fui, sum uisa paratior illi.
Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbæ
Vt solet accipiter trepidas urgere columbas.
Vsq; sub Orchomenon psophidaq; Cyllenenq;
Menaliosq; sinus, gelidumq; erymanthon, & elim
Currere sustinui. nec me uelocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego uiribus impar
Non poteram. longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos & opertos arbore montes
Saxa quoq; & rupes & qua uia nulla, cucurri
Sol erat a tergo. uidi præcedere longam
Ante pedes umbram, nisi si timor illa uidebat.
Sed certe sonituq; pedum terrebat, & ingens
Crinales uitas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ fer opem. deprendimur, inquā
Armigeræ diana tuæ, cui sæpe dedisti
Ferre tuos arcus, inclusaq; tela pharetra.
Mota dea est, sparsisq; ferens e nubibus unam
Me super iniecit. lustrat caligine tectam
Amnis: & ignarus circum caua nubila quærit.
Bisq; locum, quo me dea texerat, inscius ambit,
Et bis io arethusa. Io arethusa uocauit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? an ne q; agnæ,
Si qua lupos audit circum stabula alta frementes?
Aut lepori? qui uepre latens hostilia cernit
Ora canum? nullos audet dare corpore motus?
Non tamen abscedit. neq; enim uestigia cernit
Longius ulla pedum. seruat nubemq; locumq;.
Occupat obsessos. sudor mihi frigidus artus,
Cæruleæq; cadunt toto de corpore guttæ.
Quaq; pedem moui, manat locus, eq; capillis
Ros cadit, & citius q̄ nunc tibi fata renarro,
In latices mutor. sed enim cognoscit amatas
Amnis aquas, positoq; uiri quod sumpserat ore
Vertitur in proprias, ut se mihi misceat: undas
Delia rupit humum, cæcisq; ego mersa cauernis

eam umbram uidere uidebar. Notandum autē si coniunctionem interdum cū nisi eleganter copulari, q̄uis sensui necessaria non uideat. ℣ Videbat. uideṝ faciebat. timore nāq; oculi sæpenumero decipiuntur. ℣ Ingēs anhelitus. maximus spiritus. ℣ Fessa labore fugę. defatigata inqt fugiēdi labore Dianā rogaui ut mihi opitulareṫ. ℣ De

Depræhendere

prendimur. cōpræhendimur. depræhendi. n. proprie dñr qui mali aliqd cōmittētes inueniuntur. ℣ Armigeræ tuæ. pprie

Armiger

dixit, nam armigeri non oēs milites dicunṫ, ut uulgus putat. sed q principibus arma gerunt in pugnaque subministrant. ℣ Ferre. ferrēdos. uerbū eni pro participio positū est. Sic Virgi. Magnū dat ferre talētum. ℣ Me sup iniecit, ἀναστροφη. prępositio. n. q̄ præponi debet postposita est. ℣ Lustrat. circūit. Me inqt nube coopertā alpheus q̄rens circūit. ℣ Ignarus. ubi essem. ℣ An ne q;

Anne

agnæ, An & ne interdū q̄dē a poetis copulanṫ, sed frequētius separatim ponuntur. ℣ Qui uepre latens. occultus in spinis. uepres nanq; spinæ dñr.

Vepres

℣ Nō tñ abscedit. alpheus. ℣ Seruat custodit. ℣ Occupat obsessos. pulchra phātasia fingit poeta arethusa in aquā fuisse cōuersam. Qui. n. plus

Arethusa ī fontem

equo sudat, facile i aquā uidetur resolui. ℣ Sudor frigidus. Sudor qui ex nimio labore prouenit calidus esse solet. q uero ex nimio timore. frigidus.

Sudoris differentiæ
Os oris

℣ In latices. in aq̄s. ℣ Po

Delia

sito ore. deposita figura ac forma uirili. ℣ Delia. Diana una cū apolline in isula Delo nata. ℣ Cæcis cauernis. occultis terrę foraminibus. Hoc autem idcirco fingitur, qa alpheum per subterraneas uias, ut diximus, ad ortygiam usq; insulam, ubi arethusa uocatur, peruenire fuit obseruatum.

ℂAduehor.

Aduehor ortygiam, quæ me cognomine diuæ
Grata mihi superas eduxit prima sub auras,
Hac arethusa tenus, geminos dea fertilis angues
Curribus admouit: frenisq; coercuit ora.
Et medium cæli terræq; per aera uecta est.
Atq; leuem currum Tritonida misit in urbem
Triptolemo, partim rudi data semina iussit.
Spargere humo, partim post rpa longa recultæ.
Iam super europen sublimis & asida terram
Vectus erat iuuenis, scythicasq; aduertit oras.
Rex ibi lyncus erat, regis subit ille penates.
Qua ueniat, causamq; uiæ nomenq; rogatus,
Et patriam, patria est claræ mihi dixit athenæ.
Triptolemus nomen, ueni nec puppe per undas,
Nec pede per terras, patuit mihi peruius æther,
Dona fero cereris, latos quæ sparsa per agros
Frugiferas messes alimentaq; mitia reddant.
Barbarus inuidit, tantiq; ut muneris auctor
Ipse sit, hospitio recipit: somnoq; grauatum
Aggreditur ferro, conantem figere pectus
Lynca ceres fecit, rursusq; per aera iussit
Mopsopium iuuenem sacros agitare iugales.
Finierat doctos e nobis maxima cantus.
At nymphæ uicisse deas helicona colentes
Concordi dixere sono conuicia uictæ
Cum facerent, quoniam dixi certamine uobis
Suppliciuq; meruisse parum est, maledictaq; culpæ
Additis, & non est patientia libera nobis,
Ibimus in pœnas, & qua uocat ira sequemur.
Rident Anipedes, spernuntq; minantia uerba
Conatæq; loqui, & magno clamore proteruas.
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aspexere suos, operiri & brachia plumis.
Alteraq; alterius rigido concrescere rostro
Ora uidet, uolucresq; nouas accedere siluis.
Plangere dumq; uolunt, per brachia mota leuatæ
Aere pendebant nemorum conuicia picæ.
Nunc quoq; in alitibus facundia prisca remãsit:
Raucaq; garrulitas studiumq; immane loquendi.

Ortygia

¶Aduehor ortygiã. ortygia & Delos dicit̃ quod in ea primum ortyges fuerint uisæ: ut quibusdã placet, & insula siciliæ adiacens. Quidam uero aiunt utrãq; ab ortygia oppido ætoliæ denominatum fuisse, quod illinc profecti coloni utranq; tenuerint. ¶ Cognomine diuæ. Dianæ. nã & Delia & ortygia ab eadem insula diana cognominatur. ¶ Hac aretusa tenus. hactenus inqt arethusa fuit locuta. Lynci aũt scythię regis metamorphosin i lynca ferã eleganter cum superiore fabula connectit poeta. Ceres. n. recepta filia arethusaq; audita athẽas ad uolauit, currũq; a draconibus alatis uectũ triptoleno donanauit, quo frumẽti usum & agriculturã mortales doceret. Is igitur cum ad scythiã usq; peruenisset: a lynco scytharũ rege hospitio susceptus paulum absuit quin interficeret. nam lyncus cũ aduẽtus cãm percepisset, Tripto-

Triptolemus

lemi gloriæ inuidẽs eum somno oppressum aggressus est. Quare Ceres indignata Lyncũ in lynca ferã cõmutauit. Hac aũt gloria triptolemum ceres affecit, qđ ut Pausanias narrat, filiæ celei cererem ipsam lassam & tristẽ, quod quærẽs filiã in puteũ noie floridũ: qui in attica religiõis gratia mõstrabat̃, ceciderat, a nili specie tanq̃ argiuã mulierẽ ad matrẽ Meganirã deduxerunt, q̃ qdẽ illi triptolemũ filiũ tradidit educandũ. Ceres autẽ per noctem igne puerũ fouebat: ut ipsum efficeret imortalẽ. Sed mr̃ excitata illũ ex igne extraxit. Ita dea uoto frustrata, ut saltẽ hoc modo ipsum clarissimũ redderet concessit illi currũ suum, quo frumẽti sationẽ primus oium mortalibus indicaret. Dea fertilis. ceres dea fertilitatis. ¶ In urbẽ tritonida, periphrasis ẽ athenarũ. q̃ ab Athena, hoc est pallade: q̃ & tritonia & Tritonis dr̃, fuit cognominat. ¶ Tri-

Tritõis

Triptolemus

ptolemo. Triptolemus filius fuit celei & meganiræ uel ut qdã aiunt menalines, uel ut alii deiopes, qui ut trogus scribit, primus oium in attica serẽdi frumẽti rõnẽ mõstrauit. Itaq; locus fabulæ datus, quam in quarto fastorum plenissime exequit̃ poeta. ¶ Rudi humo, incultæ terræ. ¶ Et asida terram. asiam. ¶ Scythicas oras. ad septentrionem. Scythæ nanq; populi sunt ad septentrionem, quos uulgus Tartaros uocat. ¶ Qua ueniat. Per quæ loca & quo mõ. ¶ Peruius æther. penetrabilis aer. ¶ Dona cereris. Periphrasis est frumenti. ¶ Barbarus inuidit. quia barbarus inuidia motus est. ¶ Ferro. ense per metonymiam. ferrum enim ex quo cõficitur ensis, pro ipso ponitur ense. ¶ Figere. transfigere. ¶ Lynca accusatiuus est græcus. Lynx aũt fera est maculosa baccho dicata. ¶ Mopsopium iuuenem, atheniẽsem. Attica enim etiam mopsopia a mopsopo rege fuit appellata. Nam ut Strabo refert. Athenarũ urbis uaria noĩa fuerant. Nã ab actæone acticã. ab Attide Cranai filia attidẽ & atticam, a quo & inquilini cranai uocant̃ Mopsopiam a mopsopo. Ioniam a filio xuthi Ione. Posidoniam siue Neptuniã a Posidone siue neptuno. Athenas ab athena idest minerua denoiatas fuisse aiũt. Sacros iugales. dracones eidem iugo subiectos. ¶ Finierat doctos. Pieri filiæ nympharum snia a Calliope musarũ præstãtissima superatæ cœperũt & nymphas & musas ipsas cõuitiis insectari: q̃ rẽ qdẽ ægre ferentes musæ eas in picas cõuerterũt, quæ ingenitã retinuisse uidentur loquacitatẽ. ¶ Deas helicona colentes musas heliconem habitantes. ¶ Concordi sono. una oium sententia. Maledicta. cõuitia. cõtumelias ¶ Et nõ est patientia libera nobis. hoc est qm̃ has cõtumelias pati nõ possumus. ¶ Ibimus in pœnas, uos pœnis ac suppliciis afficiemus. ¶ Ridẽt anipedes. Anipes filię. patronymica nãq; est forma. ¶ Spernunt. cõtemnunt. ¶ Intentare. in nos frequẽter intẽdere: qđ minãtes facere solent. ¶ Cõcrescere. coalescere. ¶ Accedere. adiici adiungi. ¶ Plangere dumq; uolunt. dum inquit pectora sua manibus plangere uellent, in aera leuatæ pendere cœperunt. ¶ Nemorum conuicia. quæ in nemoribus conuicia iactare non desistunt. ¶ Facundia prisca. loquacitas pristina. ¶ Studiumque immane. maxima cupiditas.

Lynx

Mopsopia Athenarum nomina

Lincus in lincẽ

Pierides in picas

Intẽtare

RAPHAELIS Regii in sextum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

Pu. Ouidii nasonis metamor. Liber Sextus.

Ræbuerat dictis Tritonia talibus aures,
Carminaq; aonidum iustaq; probauerat iram.
Tum secum. laudare parum est. laudemur & ipsæ,
Numina nec sperni sine pœna nostra sinamus.
Mæoniæq; animum fatis intendit arachnes,
Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
Audierat. non illa loco nec origine gentis
Clara. sed arte fuit. pater huic colophonius idmon
Phocaico bibulas tingebat murice lanas.
Occiderat mater. sed & hæc de plebe suoq;
Aequa uiro fuerat. lydias tamen illa per urbes
Quæsierat studio nomen memorabile, quamuis
Orta domo parua, paruis habitabat hypæpis.
Huius ut aspicerent opus admirabile: sæpe
Deseruere sui nymphæ uineta tymoli.
Deseruere suas nymphæ pactolides undas.
Nec factas solum uestes spectare iuuabat.
Tunc quoq; cum fierent. tantus decor affuit arti.
Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis subigebat opus, repetitaq; longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu,
Siue leui teretem uersabat pollice fusum,
Seu pingebat acu, scires a pallade doctam.
Quod tamen ipsa negat, tantaq; offensa magistra
Certet ait mecum. nihil est quod uicta recusem.

Ræbuerat dictis. Certamina musarū cū Pieri filiabus cū pallas audisset, forte ei in mētē uenit, qua pœna & ipsa Arachnen lydiam puellā, que se pallade ipsa lanificii peritiorē esse cōtendebat, afficere deberet. Sic aūt & librum libro, & fabulā fabulæ eleganter poeta cōnectit.

Tritōia

Tritonia. pallas a Tritonide palude Libyæ ubi primū in uirginali habitu apparuit, ut Herodotus in. iiii. narrat, Tritonia fuit cognominata. Vnde aiunt Palladē Neptuni & Tritonidis paludis fuisse filiā. eā aūt nescio qd a pr̄e reprehēsam donasse se Ioui ac Iouē sibi illā filiam asciuisse. Stesichorus autē primus asseruit palladē armatā ex capite Iouis prosiluisse eoq; tritoniā appellatā qđ τριτὼ caput uocat̄.

Triton

Sane Triton palus ē & fluui⁹ Bœotię & Libyæ apud quaꝝ alterum Pallas uṙ nata: ut scribit argonautico enarrator. Vn̄ & tritonia & Tritogenia uocat̄: q̄uis quidā απο του τρεῖν h̄ eīt a terrendo qđ aduersariis terrorē icutiat, Tritoniā declinari putēt. uel quod τρίτη & tertiā post Apollinē & dianā genita sit. uel qđ τριταια & tertia die mēsis appet. Eadē. n. cū luna putat̄. Tertiā uer mēsis diē τριτομηνιδα uocabāt, qua qdē die Pallas nata eē uṙ. Vn̄ & fest⁹ is dies, ut ipsius natalis agebat̄ Athenis, quēadmodum Romæ qnquatria. Aonidū. musarū. Probauerat. laudauerat. Tū secū. dixit aut locuta est subaudiatur. Laudare paꝝ ē. nō satis ē iqt alios laudar̄, nisi & nos laudemur.

Arachnes genus

Mæonia

Mæoniæ. Lydię a Mæone Rege. Arachnes Arachne lydia fuit puella idmōis colophōii filia lāificii pitissima q̄ cū se palladi anferret, eāq; i certam̄ puocare ausa eēt ab ipā qdē in Vetulā cōuersa admonet, ut ab īcœpto desistat, ac temeritatꝫ suę uēiā a dea supplr̄ petat. Cæteꝝ arachne ea admonitiōe isolētior facta nullo pacto Mieruæ cedere alum iduxit. Qr̄ Dea idignata đposita uetulæ forma & i certamē đscēdit & Arachnē supatā i araneā cōmutauit, q̄ pstię artis nō imemor tenuissimas telas nūq̄ cōtexer̄ đsistit. Hoc uero i describēdo certamie poeta mltas expōit trāsformatiōes. Nā utraq; telā q̄ cōficit, uariis imagib⁹ distiguit, q̄s apte poeta đscribit. Lāificę artis, lanificii. Colophoni⁹ idmō Colophon lydię urbs est apollinis oraculo clara. Phocaico murice phocaica purpura. Est enim mures piscis, ex cui⁹ sanguie purpure⁹ cōficit̄ color. Phocęa āt & Iōię & cariæ urbs est a phocis, q̄ Ionicę cōditores secutæ dn̄r, appellata. Vn̄ soluta diphthongo phocaicus declinat̄. Aeq̄. par & ęq̄lis. Paruis hy. Hypępa lydiæ urbs ē mōti adiacēs. Vn̄ ēt nom̄ fuit iditum, q̄si ὑπὸ ἄιπυος, hoc ē sub cacumine & uertice ea dono ueneris pulcherrimas mulieres dr̄ ferre. Tymoli. Tymolus q & Tymolus dicit̄, mōs est Lydiæ uitibus consitus. Pactolides. pactoli Lydiæ fluuii harenis aureis clarissimi filiæ. Tunc quoq; cum fierent. Sed est subaudiendum ut intelligam⁹. Sed tunc quoq; cū fierent spectare iuuabat. Tantus decor, Acclamatio ē admirationē artis significās. Subigebat. domabat. Mollibat. mollia reddebat. Lōgo tractu lōga. pductiōe. Lanę. n. ille sic ptrahebant̄, ut nebulę uideri possēt. Seu uersabat. uoluebat. hoc ē filabat. Scires. scire posses. Offensa idignata. Tāta magistra: q̄ta ē pallas. Nihil ē qđ uicta recusem, nulla ē inqt pœna: q̄ ego uicta recusare uelim.

Colo phon

Mure

Phoc

Phoc cus

Hype

Tym lus

Pact

Pallas anum simulat, falsosq; in tempora canos
Addit, & infirmos baculo quoq; sustinet artus,
Tunc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas
Quæ fugiamus, habet. seris uenit usus ab annis,
Consilium ne sperne meum. tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima telæ.
Cede deæ. ueniamq; tuis temeraria dictis
Supplice uoce roga. ueniam dabit illa roganti.
Aspicit hanc toruis: incœptaq; fila relinquit:
Vixq; manus retinens, confessaq; uultibus iram
Talibus obscuram resecuta est pallada dictis.
Mentis inops longaq; uenis confecta senecta.
Et nimium uixisse diu nocet. audiat istas,
Si qua tibi nurus est. si qua est tibi filia uoces.
Consilii satis est in me mihi. neue mouendo
Profecisse putes, eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
Tunc dea uenit ait, formamq; remouit anilem.
Palladaq; exhibuit. uenerantur numina nymphæ
Mygponidesq; nurus. sola est interrita uirgo.
Sed tamen erubuit: subitusq; inuita notauit
Ora rubor: rursusq; euanuit, ut sol & aer
Purpureus fieri, cum primum aurora mouetur,
Et breue post tempus candescere solis ab ortu.
Perstat in incœpto: stolidæq; cupidine palmæ
In sua fata ruit. neq; enim Ioue nata recusat,
Nec monet ulterius, nec iam certamina differt.
Haud mora. consistunt diuersis partibus ambæ,
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela iugo iuncta est. stamen secernit harundo
Inseritur medium radiis subtegmen acutis,
Quod digiti expediunt, atq; inter stamina ductum
Percusso feriunt insecti pectine dentes.
Vtraq; festinat: cinctæq; ad pectora uestes
Brachia docta mouent studio fallente laborem.
Illic & tyrium quæ purpura sensit ahenum,
Texitur, & tenues parui discriminis umbræ.
Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
Inficere ingenti longum curuamine cælum.
In quo diuersi niteant cum mille colores,
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit,
Vsq; adeo quod tangit idem est. tñ ultima distant.
Illic & lentum filis immittitur aurum.
Et uetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia pallas scopulum mauortis in arce

Pallas i num

¶Pallas anum simulat. Mineruæ i uetulã metamorphosis apte describit. ¶Falsos, simulatos. ¶Infirmos ar. mẽbra, quæ ĩfirma eẽ fingebat. ¶Grãdior æt. Senectutis ẽ piphrasis. ¶Vsus. pitia reꝝ. Recte ãt senilẽ cõmẽdat ætatem, ut maior sibi fides adhibeat. ¶Cede deæ, ne contẽdas cũ dea. ¶Vixq; ma. re. a uerberanda dea subĩtelligat. ¶Cõfessa irã. Prę se ferẽs & oñdens indignationẽ. ¶Vultibus. uult⁹ mutationibus. ¶Obscurã pal. sub figura an⁹ latentẽ. ¶Resecuta est. psecuta ẽ. ac rñdit. ¶Mẽtis inops. stolida ac demẽs. ¶Cõfecta, exhausta euacuata oĩbus & aĩ & corporis uiribus. ¶Et ni. uixis. diu no. Eã significat delirare. ¶Palladaq; exhi. præse tulit ac oñdit se palladẽ esse. ¶Migdonidesq; nu. Mygdonia Macedoniæ ps est. & Phrygiæ a Mygdone cognominata. e Phrygia uero multæ cõuenerãt mulieres, ut Arachnes opa spectarent. q̃ oẽs p̃ter unam Arachnen, ueneratæ sũt deã. ¶Inuita ora. Hypallage est. Nã ipsius inuitæ ora ĩtelligũt. nolebat. n. Arachne pudens uideri.

Mygdo nia

¶Euanuit. Repẽte & subito abiit. ¶Cũ primũ aurora mouetur. qñ primũ aurora incipit oriri. ¶Cãdescere. cãdidus fieri. ¶Perstat in incœ. pseuerat in incœpta ptinacia, ut cũ pallade contendat. ¶Stolidæ pal. ipsa stolida. est. n. hypallage. ¶In sua fa. in finẽ sibi fatoꝝ lege statutũ. ¶Intẽdunt. Dirigũt. ordiũtur. ¶Gracili sta. Tenui subtili. ¶Tela iu. iũ. est. Mirandã utriusq; oñdit celeritatẽ. Iugũ ãt dr̃ lignũ illud cui stamina appendunt & alligant. ¶Secernit. Diuidit distinguit. ¶Subteg. i. qđ stamini ĩserit, qđ ẽt trama uocat. ¶Radiis acu. radius instr̃m est, quo textores subtegmẽ ĩserunt stamini. Elegãter ãt oĩa describit poeta q̃cũq; in cõficiẽda tela fieri solẽt. ¶Expediũt. aptãt. accõmodãt. ¶Atq; inter sta. du. Periphrasis est subtegminis. Id. n. dẽtibus pectinis inculcat. Est ãt pecten textoriũ instr̃m notius q̃ ut sit describendũ. ¶Cictæq; ad pe. ue. morẽ textricũ exprimit. ad pectus. n. usq; uestes subducũt. ¶Studio. uincendi cupiditate. ¶Illic & ty. purpura iqt tyria nobilissima intexit. Nã tyrus phœniciæ ĩsula est a tyro phœnicis filio appellata ubi oli p̃ciosissima purpura fiebat. ¶Et te. um. ex uariis colorib⁹ umbræ conficiunt, quo imagies extare uideant: qđ in pingẽdo difficillimũ eẽ putat. ¶Ab ĩbre. post pluuiã. hac ãt siĩitudine oñdit q̃ uariis telę illæ colorib⁹ distinctæ forent. ¶Solib⁹. solis radiis. ¶Arcus. iris. ¶Lõgũ cæ. lõgã aeris ptẽ. ¶Trãsitus. unius inqt coloris ad aliũ trãsit⁹ oculos decipit. qa cũ sint diuersi, iidẽ tñ eẽ uident. ¶Vsq; adeo. qđ tãgit idẽ ẽ. i tm̃ inqt is q alii cõiungit color siĩis ei ẽ, ut idẽ esse uideat, cũ tñ distet & differat. Est ãt acclamatio artificis cõtinẽs admirationẽ. ¶Lentũ au. flexibile. ¶Vet⁹ ar. antiq̃ fabula. ¶Deducit. effingit. ppe ãt deduci & fila & carmina dñr & qcqd ĩ lõgũ ptrahit. ¶Cecropia arce. athẽiẽsi. a Cecrope athenarũ Rege. ¶Scopulũ ma. Ariopagũ dicit, qui martis uilla ĩterp̃tat. ἄρειος nãq; marti⁹. πάγος uilla dr̃. Est ãt athenis pmõtoriũ idcirco a marte cognomiatũ: qđ Halirthothiũ Neptuni filiũ eo ĩ loco ĩterfecit pp Alcippen ei⁹ filiã, ut philochorus scribit in. ii. de attica lib. Telã ãt palladis primũ describit poeta: ĩ cui⁹ initio & Ariopag⁹ erat depict⁹ & dii iudices erãt effecti, q sentẽtiis deciderẽt. Vtrũ Pallas an Neptun⁹ urbi illic cõditæ nomẽ ĩpõere deberet. De hoc. n. cõtẽdebat. Dii ãt sic statuerunt ut q rem humano generi cõmodiorẽ ĩuenisset, is urbi nomẽ ĩponeret. Cũ igit Neptunus tridẽte pcussisset terram, equus exiliuit. Pallas uero hastæ cuspide terra percussa oliuã in lucẽ eduxit, q̃ mortalibus cõmodior iudicata palladẽ uictricẽ effecit.

Euanescere
Iugum
Radius
Pecten
Tyrus
Arachnes cũ pallade certamen
Deduci
Ariopagus
Neptũi cũ pallade certamen

Pingit, & antiquam de terræ nomine litem.
Bis sex cæleſtes medio ioue ſedibus altis
Auguſta grauitate ſedent. ſua quęq; deorum
Inſcribit facies. iouis eſt regalis imago.
Stare deum pelagi, longoq; ferire tridente
Aſpera ſaxa facit, medioq; e uulnere ſaxi
Exiluiſſe ferum, quo pignore uindicet urbem.
At ſibi dat clypeum. dat acutæ cuſpidis haſtam.
Dat galeam capiti. defenditur ægide pectus.
Percuſſamq; ſua ſimulat de cuſpide terram
Edere cum baccis fœtum canentis oliuæ.
Mirariq; deos. operis uictoria finis.
Vt tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium ſperet pro tam furialibus auſis,
Quattuor in partes certamina quattuor addit,
Clara colore ſuo breuibus diſtincta ſigillis.
Threiciam rhodopem habet angulus unus, & hæmū
Nunc gelidos montes. mortalia corpora quondam.
Numina ſummorꝫ ſibi qui tribuere deorum.
Altera pygmææ fatum miſerabile matris
Pars habet. hanc iuno iuſſit certamine uictam
Eſſe gruem, populiſq; ſuis indicere bellum.
Pinxit & antigonem auſam contendere quondam
Cum magni conſorte iouis, quam regia iuno
In uolucrem uertit, nec profuit illion illi
Laomedonue pater, ſumptis quin candida pennis
Ipſa ſibi paludat crepitante ciconia roſtro.
Qui ſupereſt ſolus Cynaram habet angulus orbum.
Iſq; gradus templi natarum membra ſuarum
Amplectens ſaxoq; iacens lachrimare uidetur
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus eſt, operiſq; ſua facit arbore finem.
Mæonis eluſam deſignat imagine tauri
Europam. uerum. taurum. freta uera putares.
Ipſa uidebatur terras ſpectare relictas,
Et comites clamare ſuas, tactumq; uereri
Aſilientis aquæ: timidaſq; recondere plantas,
Fecit & aſterien aquila luctante teneri.

Auguſtū ¶ Auguſta gra. ſacra maieſtate. auguſtū. n. dr̄ augurio con
ſecratum. ¶ Sua quęq; deorꝫ inſcri. faci. hoc eſt unuſquiſq;
deorꝫ propria effingit figura. ¶ Stare deū pe. Neptunū in=
Palladis gt ſtantē pingit. ¶ Ferꝫ. equū. ¶ Vindicet. ſuā ac ꝓpriam
eſſe affirmet. ¶ At ſibi dat clypeū. pallas ita ſeipſam i tela
affingit, ut & Clypeo & Aegide & haſta & galea armata
uideat. Sic. n. Mineruæ
ſimulacrum athēis erat
Palla- effigiatum, ut pauſanias
dis tela ſcribit. ¶ Aegide. ægis
Simula munimentum eſt pecto=
crum ris Mineruæ cum capite
Baccæ Meduſæ, quo in bello
oliua potiſſimum utit̄. ¶ Ede
palladis re. emitter̄. ¶ Cū baccis.
baccæ fructus ꝓprie dn̄r
oliuæ & ſimiliū arborꝫ,
qui & exigui ſunt. & ra=
ri, ac a ſe inuicē ſeparati
naſcunt̄. ¶ Canētis. q̄ ca
na ac ſubalba ur̄. Eā aūt
oliuā q̄ ex ictu haſtæ pal
ladi uictoriā pepit arſiſ
ſe aiūt, ut pauſanias nar
rat. cū medorꝫ incendio
athenæ cōflagrarūt, exu
ſtāq; eodē die i duorꝫ cu
bitorꝫ ꝓceritatē germi=
naſſe. Nā ſupra quattu=
Rhodo or cubitorꝫ amplitudi=
nem Athenis effingebat̄.
pe & ¶ Operis ui. fi. In fine in
hemus quit telæ uictoriā ſuam
Pallas effinxit. Eſt āt uer
in mon bū qd̄ elegāter ſæpenūe
tes ro p̄termittit̄, eſt ſubau=
Pyg diendū. ¶ Vt tn̄ exē. q̄uis
mea in inquit uictoria palladis
opi finē ipoſuerit, adie=
gruem cit tn̄ in q̄tuor telæ angu
Anti- lis exēpla quorūdā i de=
os ipiorꝫ, ex qbus facile
gone i cognoſcere poſſet arach
ciconi- ne, quā pœnā & ipſa ex=
am pectare dēret. ¶ Qd̄ pre.
Quā pœnā. ¶ Speret. ex
Cyna- pectar̄ dēat. ¶ Pro tā fu.
ræ filiæ au. Pro tā furioſa teme=
in ſaxa ritate. ¶ Breuib⁹ ſi. ꝓuis
ſignis. ¶ Threiciā rho.
Arach hemus ut hinc colligere
nes te- poſſum⁹, Rex fuit Thra
la & ua ciæ potētiſſimus, q rho=
riæ Io dopē Strymonis fluuii fi
uis me liam ex qua Neptun⁹ iā
tamor. Atho Gigātē ſuſtulerat,
duxit uxorē, q in tātā ar
rogātiā elati ſunt. ut He
mus ſe eſſe Iouē. Rhodo
pe uero iunonē p̄dicarēt,
ac ut deos ſe adorari iuberēt: qua inſolētia Iupiter indigna
tus i mōtes eos cōmutauit. Rhodope āt ut Stephan⁹ ſcri.
ēt Ioniæ urbs eſt. Vn̄ Rhodopæ⁹ & Rhodopeius deriuat̄.
¶ Sūmorꝫ deorꝫ Iouis & iunonis. ¶ Altera pyg. in ſecūdo
inqt telæ angulo depicta erat mutatio pygmææ mulieris
in gruē, q ſe ut pulchriorē iunoni an̄ferre auſa foret. ¶ Fa
tum miſe. ſortē miſerabilē. ¶ Pygmææ ma. pygmææ mu
lieris, pygmei nāq; ſunt populi, ut ſcribit Pli. mōtana īdiæ
incolentes, quorꝫ longiſſimi pedes duos non excedunt. Hi
aſſiduū cū gruib⁹ bellū gerere dn̄r. ¶ Suis pygmæis a qui Pygm
bus ipſa originē ducebat. ¶ Pinxit & anti. antigone Lao
medontis filia fuit formoſiſſima, q̄ cū ſe iunone pulchrio
rem eſſe, iactaret: ab ea in ciconiā fuit cōuerſa. ad qd̄ allude
re ur̄ Vir. in. i. ænei. cū i
qt. Spretæq; iniuria for
mæ. ¶ Qui ſupeſt ſo. cy.
cynaras aſſiriorꝫ rex fili
as habuit pulcherrimas
q̄ ſe iunoni p̄ferre auſæ
fuerūt. q̄re indignata iu=
no eas in grad⁹ tēpli ſui
cōmutauit ac patrē gra
dus ipſos ꝓ filiarꝫ corpi
bus amplectentē itidē in
ſaxū cōmutauit. ¶ Or=
bū. liberis priuatū. ¶ Ia=
cēs. adhærens. ¶ Pacali
bus. paciferis ac pacē ſi=
gnificātib⁹. ¶ Modus. fi
nis. ¶ Sua arbo. oliua.
¶ Mæōis elu. fabulas in
arachnes tela depictas,
exeqt̄ poeta celebres qdē
ac nōdum expoſitas co
pioſi⁹, ignobiles uero ac
min⁹ celebrata paucis at
tingēs. ¶ Mæōis. arach
ne mæōia ſiue Lydia. eu
ropę uero rapt⁹ i. ii. uolu
mie fuit a poeta pleniſſi
me expoſit⁹. Iupiter aūt
idcirco i taurꝫ cōuerſus
Europā rapuiſſe fingit̄
qd̄ nauis q̄ ē in cretā ue=
cta picto tauro fuit inſi
gnita. ¶ Timidas recō.
plā. hypallage poetæ fa
miliaris. Europa. n. timi
da uidebat̄ retrahere pe=
des ab aq̄ tactu. ¶ Fecit
& aſte. Aſterie fuit Cei ti
tāis filia ac latōæ ſoror, Aſteri
q̄ iupiter tā ardēter ama
uit ut eā i coturnicē uerſā
p aqlam rapuiſſe dicat̄.
¶ Fecit ol. iupiter Ledæ
amor̄ capt⁹ i cygnū mu
tat⁹ ea potius ē, q; ouū dr̄
pepiſſe, ex quo caſtor pol
lux & Helena orti eē fin Ledæ
gūt̄. De Ledæ āt p̄ria & ouum
parētib⁹ uariæ ſunt anti
quorꝫ opiones. Ibic⁹ nā
q; pleuroniā. Hellanicus
āt Calydōiā illā fuiſſe ait
Theſpii uero filiā fuiſſe
pleriq; aiūt ex ādrodice.
Eumelus autē ex Glauco Siſyphi filio & pātidyia natā eē
ſcri. narrans Glaucū poſt equas amiſſas lacedæmōa pue/
niſſe. ibiq; rē cū pātidyia habuiſſe q̄ poſtea Theſpio nupſe
rit. Sicq; Ledā q̄ Glauci fuerit Theſpii exiſtimatā appella
tāq; fuiſſe. Pherecides uero ex laophonte pleuronii filia Le
dam & altheam a Theſpio ſuſceptas fuiſſe ait. pollucem
quidē ex Ioue, Caſtorē aūt ex Tyndaro generatos ferunt.

¶ Olorinis

Fecit olorinis ledam recubare sub alis.
Addidit ut satyri cælatus imagine pulchra
Iupiter implerit gemino Nycteida fœtu.
Amphytrion fuerit, cum te tirynthia cepit.
Aureus ut Danaen. asopida luserit ignis.
Memnosynem pastor. uarius deolida serpens,
Te quoq; mutatum toruo neptune iuuenco
Virgine in æolia posuit. tu uisus enipeus
Gignis Aloidas. aries Bisalpida fallis.
Et te flaua comas frugum mitissima mater
Sensit equum. te sensit equum crinita colubris
Mater equi uolucris. sensit delphina Melantho.
Omnibus his faciemq; suam faciemq; locorum
Reddidit. est illic agrestis imagine phœbus.
Vtq; modo accipitris pennas. modo terga leonis
Gesserit. ut pastor macareida luserit issen.
Liber ut erigonen falsa deceperit uua.
Vt saturnus equo geminum chirona crearit.

Olor — Antiopa

¶ Olorinis. cycneis. nam olor est, quē græci ac iam latini quoq; cycnum appellant. ¶ Addidit ut satyri cęlatus imagine pulchra. iupiter in satyrum conuersus Antiopiam Nyctei filiam compressit, quæ geminos amphionē & zethū fingit pepisse. Antiope uero sic a ioue corrupta. Nyctei patris minas timens Sycionem ad Epopeum confugit. Vbi cum amphionem & Zethū peperisset. Illos in citherōe exposuit, cuidāq; pastori cōmendauit. Nycteus aūt ꝑpter filiæ audaciam dolore affectus interiit, cum prius Lycū fratrē orasset, ne filiā negligeret. Verum Sicyonem ꝑfectus illius misereret. Lycus igit̃ & urbem expugnat & Epopeū interficit & Antiopam Captiuā Dircæ uxori suæ tradit custodiendam. Hæc aūt fugit captaq; iterum suis ipsius filiis Amphiōi & Zetho tradit̃, q̄bus pastor q̄ facta erāt, oīa aperit. Ipsi uero Antiopē quidem cōseruant. Dircen uero fero tauro alligantes discerpserunt. Ac Lycum accersentes tāq̄ Antiopē tradituri iteremissent, nisi a Mercurio ꝓhibiti fuissent, qui quidem ipsum Amphioni & Zetho regno cedere iussit. Amphitryon fuerit. Iupiter Alcmenæ amore captus, in Amphitryonem illius maritū conuersus cum ea cōcubuit. Herculēq; ex eo concubitu suscepit. Amphitryon aūt Alcæi thebani filius fuit, qui Alcmenā Electronis filiā uxorē duxit. ¶ Tirynthia. Alcmena, a tirynthe urbe dicta. nam Tiryns urbs est peloponnesi, a tirynthe Hali filia, q̄ amphitryonis fuit soror. unde ēt Hercules tirynthius appellat̃. ¶ Aureus ut Danaen. Danae acrisii argiuorum Regis filia a Ioue in aureas guttas mutato compressa Perseū genuisse i quarto narratur. Hoc aūt fingitur, quod Danaen uiolaturus iupiter aureos nūmos largiter in sinum eius infudit. Hæc ut scribit Lactantius, merces stupri fuit. ¶ Asopida luserit ignis. æginam asopi filiam. nam Iupiter in ignem cōuersus æginam asopi fluuii filiā cōpressit, exq; ea æacū suscepit. ¶ Varius Deolida serpens. Sic quidem legit̃, & ego hanc olī secutus lectionem, ut qui aliam non uideram, exposui Deolida nympham uideri fuisse: quæ a Ioue in serpentē uerso uitiata sit. Nuper uero in uetusto exemplari animaduerti. Deoida sine littera. l. castigate scriptum eē. Nā Deois Proserpina est. Cereris filia, quæ Δηὼ quoq; a græcis nominat̃. Vnde fœmininum patronymicum Deois declinatur. Ceres aūt Δηὼ appellata fuit, ut Græci tradūt, παρὰ τὸ δήω qđ significat inuenio. Quando enim Ceres quærens filiā uaria loca circumibat, omnes bene illi ominantes dicebant, δήεις, hoc est inuenies. Hinc factum ē, ut Δηὼ uocaret̃. q̄uis aliæ quoq; huius nominis origines ferant̃, quæ breuitatis causa uident̃ prætermittendæ. Iouem autem in Draconē uersum cum Proserpina concubuisse in secundo libro de præparatione euangelica testatur Eusebius, cum inquit, ut eorum uerbis qui in latinum uerterūt utar. Ceres peperit. Educatur puella. Pherephaten nonnulli appellant, cui Iupiter, qui genuit, draco factus coniungitur. Vnde in sacrorum mysteriis Draco in spiram conuolutus ad factorum memoriam, ac potius in testimonium tantæ turpitudinis adhibetur. Hæc Eusebius, ex quibus apertissime colligit̃. Proserpinam cereris & Iouis filiā, quā Ouidi. Deoida uocat, ab Ioue ipso in serpētem mutato fuisse uitiatam. Quare non Deolida, ut ē fere in exemplaribus deprauatū. Sed Deoida contenderim eē legendum. ¶ Te quoq; mutatum. neptuni uarias describit transfigurationes. nam modo in iuuencum. modo in Enipeum fluuium. modo in arietem. modo in equū. mō in delphinē conuersus fuisse narrat̃. ¶ Aeolia, æoli filia. Quæ uero hæc æolia uirgo fuerit. non memini me legisse. ¶ Enipeus. fluui⁹ ē Thessaliæ enipeus, in quē mutat⁹ Neptun⁹ Tyro Salmonei filiam circa fluuium spatiantem rapuit, ex eaq; suscepit Peliā & Neleum. ¶ Gignis aloidas. neptunus in eundē fluuium conuersus Iphimediam aloei uxorē cōpressit, ex qua nati sunt Othus & ephialtes, qui aloidæ a poetis uocant̃. Virgi. in. vi. Hic & aloidas geminos immania uidi Corpora qui manibus magnum rescindere cælum Aggressi, superisq; iouem detrudere regnis. ¶ Aries bisalpida fallis. Neptunus in arietē trāsfiguratus bisalpidem uitiauit, de qua nil memini me alibi legisse. ¶ Et te flaua comas. neptunus in equum mutatus cū Cerere & Medusa cōcubuit. ¶ Frugum mitissima mater. periphrasis est ceteris. Ex qua Neptunus Arionem equū & Telesto filiam sustulit, ut Pausanias narrat. Ceres nanq; filiam quærens, ut Neptuni suum concubitum appetentis insidias fugeret, se in equam mutauit, ac una cum Oncii equabus in pascua exibat. Quod cum Neptunus rescíuisset, in equum & ipse conuersus illam iniuit. Id uero cū dea sensisset, adeo indignata fertur, ut Erinnys fuerit cognominata. Nam ἐριννύειν Arcades irasci dicunt. ¶ Crinita colubris. pro crinibus colubros ac serpentes habens. ¶ Mater equi uolucris Medusa mater pegasi equi alati. ¶ Sēsit delphina melantho. Melantho Deucalionis filia fuit, ut Lycophornis interpres scribit, quam Neptunus in Delphinū conuersus cognouit ac filium nomine Delphum suscepit. ¶ Est illic agrestis imagine phœbus. Apollo diuinitate priuatus ꝑpter interfectos cyclopas admeti regis Thessaliæ armenta pauisse fingitur. ¶ Vtq; modo accipitris pennas. Apollo interdum in accipitrem, interdum in leonem se commutasse in arachnes tela uidebatur. ¶ Macareida issen. Macarei filiam quam Apollo in pastorali habitu uitiauit, ut hoc loco poeta narrat. ¶ Vt satur. equo. saturnus cum phylira oceani filia concumbens, ueritus ne opis uxoris aduētu depræhenderet̃, in equū se cōmutauit, sicq; centaurum genuit chironem. Vnde Virgi. li. geor. iii. Talis & ipse iubam ceruice effudit equina Coniugis aduētu pernix saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit acuto. ¶ Geminum chirona. ¶ Centaurum, qui ab anteriore parte homo. a posteriore equus uidebatur.

Amphi- [...]yo — [V]ariæ — Neptu[n]i me[t]amor- [p]hose[s] — Apolli[n]is me[t]amor. — Bacch⁹ [i]n uuā [mut]atur — [Saturn]us in [e]quum — Tiryns — Tiryn[t]hius — Danae — Ægina — Deois

Tyro — Aloidæ — Melantho — Isse — Chiron

Limbus

¶ Tenui limbo. subtili fascia. Est.n. limbus fascia ultimã uestis partẽ ambiens. Virgi. Sidoniã picto chlamydem circũ data limbo. ¶ Flaua uirago. pallas formosa. Cælestia crimina. deorum flagitia. Hoc aũt ptextu pallas uestes illas merito dilacerasse uĩ. ¶ De monte cytoriaco. Cytorus mons est paphlagoniæ buxis abundans. q̃q̃ Cyteriaco corrupte fere legatĩ. ¶ Ter quater. sæpius. ¶ Idmoniæ. idmonis filiæ. possessiuum.n. pro patronymico ẽ positum. ¶ Lexq; eadẽ pœnæ. Eadem ĩquit pœna etiam posteri tui afficiãtur. ¶ Dicta esto. sit statuta. ¶ Hecateidos herbæ. Ab Hecatæ Medeæ matre inuentæ, quæ prima uenenosas herbas ĩuenisse narratĩ, illisq; Perseum patrem peremisse. hecate etiam proserpina dicitur & luna & diana. quænã uero hecates sit herba, nõ memini me legisse. Ceterum ueneficiis apta esse uidetur. ¶ Tristi. noxio. Exiles. tenues. subtiles. ¶ Et antiq̃s. exercet aranea telas. Hoc ẽ pristinas conficit telas, q̃ quidem & ipsæ Araneæ dicuntur. Araneus uero masculini generis semp de animali dicitĩ. Catullus in Furium. Furi cui neq; seruus est neq; arca. Nec cimex. neq; Araneꝰ. neq; ignis. Virgi. quoq; in culice diminutiuũ ꝓtulit. Atq; ut Araneoli tenuem formauimus orsum. ¶ Lydia tota fremit. hæc ideo a poeta inferuntur, ut commodius Niobes mutationem in saxum cum superiore Fabula coniungat. Niobe nãq; Tantali filia cũ ex amphione marito septem filios, ac totidem filias genuisset: se potius q̃ Latonam uenerandam esse contẽdebat: prohibebatq; ne quis in suo regno Latonæ sacrificare auderet. Quare indignata Latona apollinem ac

Citorus

Arachnei ĩ araneam

Hecate

Hecates herba

Aranea Araneus

Niobe

Vltima pars telæ tenui circundata limbo
Nexilibus flores hederis habet intertextos.
Non illud pallas. non illud carpere liuor
Possit opus doluit successu flaua uirago.
Et rupit pictas cælestia crimina uestes.
Vtq; cytoriaco radium de monte tenebat:
Ter quater Idmoniæ frontem percussit arachnes,
Non tulit infelix, laqueoq; animosa ligauit
Guttura. pendentem pallas miserata leuauit.
Atq; ita. uiue quidem. pedem tamen improba, dixit,
Lexq; eadem pœnæ, ne sis secura futuri,
Dicta tuo generi serisq; nepotibus esto.
Postea discedens succis hecateidos herbæ
Sparsit & extemplo tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ, cum quis & naris & aures.
Fitq; caput minimum, totoq; est corpore parua.
In latere exiles digiti pro cruribus hærent.
Cætera uenter habet. de quo tamen illa remittit

Stamen: & antiquas exercet aranea telas.
Lydia tota fremit, phrygiæq; per oppida facti
Rumor it: & magnum sermonibus occupat orbem.
Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam,
Tunc cum mæoniam uirgo sipylumq; colebat.
Nec tamen admonita est pœna popularis arachnes.
Cedere cælitibus uerbisq; minoribus uti.
Multa dabant animos. sed enim nec coniugis arces,
Nec genus amborum magniq; potentia regni
Si placuere illi: quãuis ea cuncta placerent,
Vt sua progenies. & felicissima matrum
Dicta foret niobe, si non sibi uisa fuisset.
Nam fata Tiresia uenturi prescia manto
Per medias fuerat diuino concita motu
Vaticinata uias. ismenides ite frequentes,
Et date latonæ latonigenisq; duobus
Cum prece thura pia, lauroq; innectite crinem.

dianam rogauit, ne se tãta iniuria affici paterentur. Sumptis igitur arcubus, & sagittis ad unum omnes primum Niobes filios interemerunt, quod quidem amphion cum ferre non posset: seipsum interfecit Niobe uero morte filiorum indignata cum diis male dixisset, & filias sagittis confectas uidit, & ipsa ĩ saxum quod ẽt num lachrimare uidetur fuit cõmutata. ¶ Añ suos Niobe thalamos. Ante suas nuptias. Nã ante q̃ Amphioni traderetur Niobe, ĩ Phrygia & lydia cũ Tantalo patre, qui illic regnabat, habitauit, ubi facile Arachnem cognouit. ¶ Mæoniam. Lydiam. Mæonia uero dicta est a mæone fluuio qui per illam fluit. ¶ Sipylumq; cole. sipylus urbs est & mõs Phrygiæ. Vnde sipylenum marmor cognominatur. ¶ Popularis. non plebeiæ: sed quæ de illius populo fuerat. ¶ Minoribus. humanioribus. ¶ Multa dabant animos. multa inquit illam reddebant superbam. ¶ Nec coniugis arces. Amphion maritus Niobes rex thebarũ fuit, cuius urbis muros arcesq; ædificasse fertur Oratius. Ferĩ & Amphion Thebanæ conditor arcis. Saxa mouisse sono testudinis, & prece blanda Ducere quo uellet. ¶ Nec genus amborum. Nam ab Ioue ambo ducebant genus. Amphion enim Iouis ex Antiopa filius fuisse dicitur. Niobe uero Iouis ipius Neptis cum Tantali filia fuerit. ¶ Nam fata Tiresia. Manto filia fuit Tiresiæ uatis paternæ artis peritissima, a q̃ Mãtua urbs fuit appellata. ¶ Ismẽides. thebãæ mulieres ab ismẽo fluuio dictæ. ¶ Date thura. Sacrificate & rogate. ¶ Latonigenis duo. apollini & diãæ. ¶ Lautoq; ine. cri. caput lauro coronate.

Sipylus

Sipylenũ marmor

Amphion

Manto

Mãtua

¶ Ore meo

Ore meo latona iubet. paretur & omnes
Thebaides iussis sua, tempora frondibus ornant,
Thuraq dant sanctis & uerba precantia flammis.
Ecce uenit comitum niobe celeberrima turba
Vestibus intexto phrygiis spectabilis auro,
Et quantum ira sinit formosa, mouensq decoro
Cum capite immissos humerum per utrunq capillos,
Constitit, utq oculos circūtulit alta superbos:
Quis furor auditos inquit præponere uisis
Cælestes? aut cur colitur latona per aras?
Numen adhuc sine thure meū est? mihi tātalus auctor:
Cui licuit soli superorum tangere mensas.
Pleiadum soror est genitrix mea: maximus atlas
Est auus, æthereum qui fert ceruicibus axem.
Iupiter alter auus. socero quoq glorior illo.
Me gentes metuunt phrygiæ. me regia Cadmi
Sub domina est, fidibusq mei commissa mariti
Mœonia cum populis a me uiroq reguntur.
In quācūq domus aduerti lumina partem,
Immensæ spectantur opes. accedit eodem
Digna dea facies. huc natas adiice septem.
Et totidem iuuenes, & mox generosq nurusq.
Quærite nunc habeat quā nostra superbia causam?
Quoq modo audetis genitam titanida Cæo
Latonam præferre mihi? cui maxima quondam
Exiguam sedem pariturae terra negauit?
Nec cælo, nec humo nec aqs dea uestra recepta est.
Exul erat mundi, donec miserata uagantem
Hospita tu terris erras. ego dixit in undis,
Instabilemq locum delos dedit. illa duorum
Facta parens uteri pars hæc est septima nostri.
Sum felix. quis enim neget hoc? felixq manebo.
Hoc quoq quis dubitat? tutam me copia fecit.
Maior sum, q̄ cui possit fortuna nocere.
Multaq ut eripiat, multo mihi plura relinquet.
Excessere metum mea iam bona. fingite demi
Huic aliquid populo natorum posse meorum.
Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum.
Ite sacris propere sacris, laurumq capillis
Ponite. deponunt & sacra infecta relinquūt,
Quodq licet, tacito uenerantur murmure numen
Latonæ. turba quantum distabat ab orba,
Indignata dea est, summoq in uertice cynthi
Talibus est dictis gemina cum prole locuta.

¶ Ore meo la. iu. ac si diceret, ore meo latōa loqtur, hoc uobis mandat. ¶ Spectabilis. Spectatu digna ꝑpter uestes auro intextas. ¶ Vtq ocu. cir. al. super. Hypallage est poetæ familiaris. Superba.n. oculos altos circūtulisse Niobe intelligēda ē. ¶ Alta. elata. ¶ Quis fu. au. oro indignatiōis plena Niobe decenter attribuit, ut q̄ adeo erat felicitate elata, ut se Latonæ auderet ꝓferre. ¶ Auditos cæ. auditos deos. ¶ Visis diis. quos quotidie uidetis. Certior.n. aure arbiter ē oculus nimium āt supbe se quoq deam esse ac maritū deum niobe ait. ¶ Numen adhuc sine thure meū ē. Et copula subaudiat. ¶ Sine thu. sine cultu. Sine sacrificio. ¶ Mihi tāta. au. pr. Niobe.n. tantali filia fuit. ¶ Cui licu. soli. Cui ex hoibus soli cōcessum fuit epulis deorū accūbere. ¶ Pleiadum so. est ge. mea. Niobes mr taygeta fuit una ex pleiadib' atlātis filiabus. ¶ Iupiter al. au. pr̄nus. nā tātalus iouis fuit filius ex Plote. ¶ Socero quoq glo. ip. Amphiō.n. filius fuit Iouis ex Antiopa. ¶ Fidibusq mei cōmissa mariti. amphion tātum musica ualuisse narratur & cithara, ut saxa illum sequerentur, quibus omnium primus thebas una cum zetho fratre muniuit, ut Home. quoq scribit. Pherecydes uero etiam causam assignat qua moti Amphion & zethus muro Thebas cinxerint. Phlegyas eni hostes regnanti Cadmo timebant. Quod autem saxa amphionis lyram spōte sint secuta, narrat ēt Antimenidas ac lyrā amphioni a musis dono datā. Discorides ab Apolline. Pherecides a Musis traditam fuisse ait. ¶ Commissa. composita. constructa. ¶ Aduerti. conuerti. Accedit eodē. ad idē adiūgit. ¶ Genitā ti. Cæo. Latona filia fuit Cæi Gigantis, q̄ a ioue cōpressa apollinē simul & dianā cōcepit, quod qdē adeo ægre tulisse Iuno dr, ut pythonē imiserit serpentē, q eā per totū terrarū orbē insectaret, nec usq̄ parere permitteret. Fugiens igitur Latona ab asterie soror, quæ & ipsa a ioue amata primū in ortyga. hoc est in coturnicem, deinde in scopulum mobilē atq instabilem fuit conuersa, suscepta stati apollinem simul & Dianam peperit, q & pythonem serpentem sagittis confixerunt. & īsulam in qua nati erant, immobilem reddiderūt quæ quidem postea delos fuit appellata, quod cum diu sub aqs latuisset, tādē appuisset seq ostēdisset. δῆλος nāq, manifestus intepta'. ¶ Titanida. neptē titanum, a qbus gigātes origine traxere. ¶ Maxia quondā exiguā. antitheton. hoc est contrarium. Maxima enim exiguæ opponitur. ira autem iunonis nusq̄ in tota terra locum inuenit Latona, ubi parere posset. ¶ Nec cæ. In nullo elementorū latōa locum inuenit ubi parere posset. ¶ Dea uestra. cum quodam contemptu hæc a Niobe dicuntur. ¶ Exul erat mūdi. a toto exulabat mundo. ¶ Instabilemq locū delos dedit. Delos, ut dixi, quæ & ortygia fuit appellata, idcirco instabilis fuisse dicitur, quod crebro terremotibus q̄teretur. donec oraculo admoniti illic cadauera desierunt sepelire. ¶ Ite sacris. discedite a sacris execrandis, ut Virgi. Auri sacra fames. ¶ Infecta. non facta. non finita. ¶ Quodq licet. quod possunt etiam Niobe ꝓhibente. ¶ Turba quantū distabat ab orba. Latona inquit tam est indignata, q̄ ipsa. Niobe propter liberorum multitudine ab orbitate aberat, per quod significatur uehemēter indignatam fuisse. ¶ Ab orba. A muliere liberis carent. Orbus enim dicitur aliqua re cara priuatus. Vnde & oculis & filiis priuati orbi uocantur. Turba multitudine liberorum. ¶ Sūmoq in uertice. In alto cacumie. ¶ Cynthi. Cynthus mōs est Deli. Vnde & apollo cynthius & diana cynthia uocātur.

Marginalia: Spectabilis; Niobes; ratio; Taygeta; Tantalus; Amphionis lyra; Latonæ genus; Delos; Orbus; Cynthus

Asterie hospita dixit tu erras terris, ego erro in undis qa ī scopulū [illegible] cū ergo esset delos [illegible] instabilem [illegible] uagantē et parituræ.

En ego ueſtra parens.uobis animoſa creatis,
Et niſi iunoni.nulli ceſſura dearum,
An dea ſim dubitor,perq; omnia ſæcula cultis
Arceor o nati,niſi uos ſuccurritis aris.
Nec dolor hic ſolus.diro conuicia facto
Tantalis adiecit,uoſq; eſt poſtponere natis
Auſa ſuis,& me quod in ipſam recidat orbam
Dixit,& exhibuit linguam ſcelerata paternam.
Deiectura preces erat his latona relatis,
Deſine phœbus ait.pœnæ mora longa quærela eſt.
Dixit idem phœbe,celeriq; per aera lapſu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat lateq; patens prope mœnia campus
Aſſiduis pulſatus equis:ubi turba rotarum
Duraq; mollierat ſubiectas ungula glebas.
Pars ibi de ſeptem genitis amphione fortes
Conſcendunt in equos,tyrioq; rubentia ſucco
Terga premunt.auro grauidis moderant̃ habenis.
E quibus Iſmenos,qui matri ſarcina quondam
Prima ſuæ fuerat,dum certum flectit in orbem
Quadrupedis curſum ſpumantiaq; ora coercet
Hei mihi conclamat,medioq; in pectore fixa
Tela gerit.freniſq; manu moriente remiſſis
In latus a dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito ſonitu per inane pharetræ
Fræna dabat ſipylus,ueluti cum præſcius imbres
Nube fugit uiſa,pendentiaq; undiq; rector
Carbaſa deducit:ne qua leuis effluat aura.
Fræna tamen dantem non euitabile telum
Conſequitur:ſummaq; tremens ceruice ſagitta
Hæſit:& extabat nudum de gutture ferrum.
Ille ut erat pronus per crura admiſſa iubaſq;
Voluitur,& calido tellurem ſanguine fœdat.
Phædimus infelix,& auiti nominis hæres
Tantalus,ut ſolito finem impoſuere labori,
Tranſierant ad opus nitidæ iuuenile palæſtræ.
Et iam contulerant arcto luctantia nexu
Pectora pectoribus:cum tento concita neruo,
Sicut erant iuncti.traiecit utrunq; ſagitta.
Ingemuere ſimul.ſimul incuruata dolore
Membra ſolo poſuere,ſimul ſuprema iacentes
Lumina uerſarunt.animam ſimul exhalarunt.
Aſpicit alphenor,laniataq; pectora plangens
Euolat,ut gelidos complexibus alleuet artus,
Inq; pio cadit officio.nam delius illi
Intima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod ſimul eductum eſt:pars eſt pulmonis in hamis
Eruta,cumq; anima cruor eſt effuſus in auras

Latõe oratio

¶En ego ueſtra pa.hac
oratio Latona apollinẽ
ſimul & Dianã incẽdit
ad ulciſcendã iniuriam a
Niobe acceptã.¶En ãt
particula ẽ affect⁹ & idi
gnatiõis plena.¶Aio=

Aioſa

ſa.magnanima ac ſup=
ba.¶An dea ſim dubi=
tor.licẽtia poetica dubi=

Dubi tor

tor.in paſſiua & uoce &
ſignãtione poeta finxit,
cũ dubito uerbũ ſit abſo
lutũ.¶Cultis aris.exor
natis altaribus.¶Cõui
cia.Cõtumelias.¶Tan
talis.tantali filia.cũ quo
dam aũt contẽptu tãtali
da nioben Latõa appel
lat,ac ſi diceret filia tãta
li,qui ꝓpter impietatem
in deos detruſus ad infe
ros maximis afficit̃ pœ
nis.¶Orbam dixit.Ca

Niobes filiorum nex.

rentẽ filiis uocauit.Hoc
aũt Niobe nõ dixit.ſed
duos tãtũ illam liberos
peperiſſe:id quod egerri
me latona tulerat,& iõ
crimẽ amplificat.¶Pœ
næ mora longa querela
eſt.Pœna inquit in lõgũ
ꝓtrahitur iſtis querimo
niis.¶Linguã paternã.
Linguam inquit tantali
p̃ris præ ſe tulit,q deoꝝ
arcana uulgauit.¶Deie
ctura p̃ces.cũ hæc inqt
latõa rettuliſſet,p̃ces ad=
iectura erat.¶Phœbe.
diana q̃ eadem eſſe cũ lu
na dicit̃.¶Cadmeida ar
cẽ.thebanam arcẽ a Cad

Cadmeis

mo extructam.Cadme
is aũt non ſolũ arx The
bana uocat̃,ſed interdũ
pro tota Bœotia accipi
tur,ut Thucydides nar=
rat.¶Planus erat.topo
graphia,hoc eſt loci de=
ſcriptio,in quo Niobes
filii & equos agitar̃ & ſe
conſueuerant exercere.
¶Aſſiduis eqs.Aſſiduo
equoꝝ curſu.¶Mollie=
rat.in puluerem reſolue
rat.¶Tyrio ſucco.pur
pura tyria.ſignificat aũt
ephippia purpurea fuiſ=
ſe.¶Auro grauidis.gra
uibus auro & ornatis at
q; auratis.¶E qb⁹ Iſme
nos.maxius natoꝝ Am

Iſmenos

phionis & Niobes Iſme
nos fuit ab Iſmẽo Bœo
tiæ fluuio appellatus.

¶Prima ſarcina.primũ
uteri onus.Nã primoge
nitus erat.¶Quadrupe
dis.equi.¶Defluit.deci=
dit.¶Per inane.p aerẽ.
¶Sipylus.a ſipylo urbe

Sipylus

cognominatus,cũ ſagit
tæ ſtridorẽ audiſſet,fuge
re cœpit.Cæteꝝ apollis
ſagittam uitare non po
tuit.¶Frena da.equum
currer̃ pmittebat.¶Præ
ſcius.p̃cognoſcens futu
ram tẽpeſtatẽ.¶Sũma
ceruice.in colli ſũmitate.
¶Extabat.eminebat.ex

Extare

tra ſtabat,per qd̃ ſignifi
cat collum ſagitta fuiſſe
tranſfixũ.¶Per cru.ad=
miſ.ꝓpinqua.iũcta aſtri
cta.¶Fœdat.maculat.

Fœdare

inficit deturpat.¶Soli=
to la.cõſuetæ equorum
agitatiõi.¶Nitidæ pa.
ſplẽdidæ ꝓpter oleũ quo
ſe luctaturi pungebant.
Palæſtra ãt latine dr̃ lu=
cta dicta eſt aũt a palæ=

Palæſtra

ſtra filia Pãdoci in triuio
hitantis oẽſq; ad ſe ueniẽ
tes iterficientis,quẽ qdẽ
Mercurius cũ ad ip̃m ue
niſſet,iteremit admonit⁹
a Palæſtra.Vñ & hoſpi
tũ hitacula Pãdoceia uo
cant.Alii palæſtrã dedu
cũt ἀπὸ τῆς πάλης hoc ẽ a
puluer̃ quo luctatorum
corpora perfundebant̃.
Alii ἀπὸ τοῦ παλάιειν hoc
ẽ a uenando & obſeruã
do aliq̃ ptẽ corpis aduer
ſarii,qua ip̃m euertere ac
i terram deiicere poſſit.
¶Et iã cõt.iã inqt lucta
ri cœpant.¶Arcto ne.
ſtricto amplexu.¶Con
cita ſagitta.emiſſa.ipul
ſa.¶Traiecit.trãſfixit.
¶Lumina uer.oculos
uoluerũt,ut ſolẽt moriẽ
tes.¶Exhalarũt.expira
uerunt.ſpõdeus ãt in qn
to loco poſit⁹ morã aiæ
a corpore iuitæ abeũtis
ſignãt.¶Laniataq; pe.
plã.hoc eſt.laniãs & pcu
tiẽs pectora ſua ob mor
tẽ frũm.¶Alleuet.extol
lat.¶Præcordia iteſtia.

Præcordia

q̃ cordi p̃tendunt̃.¶In
ha.in hamato ſpiculo,
¶Fatifero.¶Cũq; aia.
corũ ur̃ hoc loco poeta
ſeq opiniõnẽ,q ſanguinẽ
animæ ſedem eſſe aiunt.

¶Intonſum

At non intonsum simplex damasitona uulnus
Afficit ictus erat qua crus esse incipit, & qua
Mollia nodosus facit internodia poples.
Dumq; manu temptat trahere exitiabile telum:
Altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
Expulit hanc sanguis, seq; eiaculatus in altum
Emicat: & longe terebrata prosilit aura.
Vltimus ilioneus non profectura precando
Brachia sustulerat. diiq; o communiter omnes
Dixerat. ignarus non omnes esse rogandos.
Parcite motus erat, cum iam reuocabile telum
Non fuit, arcitenens. minimo tamen occidit ille
Vulnere non alte percusso corde sagitta.
Fama mali populiq; dolor lachrimæq; suorum
Tam subitæ matrem certam fecere ruinæ.
Mirantem potuisse, irascentemq; quod ausi
Hoc essent superi. quod tantum iuris haberent.
Nam pater amphion ferro per pectus adacto
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu quantum hæc niobe niobe distabat ab illa,
Quæ modo latois populum summouerat aris,
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem
Inuidiosa suis. at nunc miseranda uel hosti
Corporibus gelidis incumbit, & ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad cælum liuentia brachia tollens:
Pascere crudelis nostro Latona dolore,
Pascere ait, satiaq; meo tua pectora luctu,
Corq; ferum satia. dixit. per funera septem
Efferor, exulta uictrixq; inimica triumpha.
Cur autem uictrix? miseræ mihi plura supersunt,
Quam tibi felici. post tot quoq; funera uinco.
Dixerat. & sonuit contento neruus ab arcu,
Qui præter nioben unam conterruit omnes.
Illa malo est audax. stabant cum uestibus atris
Ante toros fratrum demisso crine sorores.
E quibus una trahens hærentia uiscere tela,
Imposito fratri moribunda relanguit ore.
Altera solari miseram conata parentem
Conticuit subito: duplicataq; uulnere cæco est,
Oraq; compressit, nisi postq̄ spiritus ibat.
Hæc frustra fugiens collabitur. illa sorori
Immoritur. latet hæc. illam trepidare uideres
Sexq; datis leto, diuersaq; uulnera passis,
Vltima restabat, quam toto corpore mater.
Tota ueste tegens unam minimamq; relinq;
De multis, minimam posco clamauit & unam.
Dumq; rogat: pro qua rogat occidit. orba resedit

Crus
Crusculum

¶Intonsum Damasitona. comatū. ⁋Afficit. cōficit, interficit. ⁋Ictus cr. qua cr. eē inci. significat illius genu fuisse percussum. Nam a genu crus incipit. protenditur enim crus a genu usq; ad talos ex tibia & iura constās. Vnde crusculum fit diminitiuum. ⁋Internodia po. Internodiū spatium dicitur inter duos nodos situm. poples autem posterior genu pars est. Quem quidem idcirco nodosum uocat poeta, quod totum genu ex ossibus & neruis constat.

Internodium
Poples

⁋Temptat conatur. ⁋Trahere, extrahere. ⁋Exitiabile. pestiferum, quod etiam exitiale dicitur. ⁋Pennis tenus. usq; ad pennas. Tenus autem postponitur quidem ac fere si plurali numero coniungitur cū genitiuo copulat. ut Virgi. Et crurū tenus a mento palearia pendent. Cū singulari autem iuncta ablatiuum exposcit, ut Capulo ten⁹ abdidit ensem. ⁋Terebrata au. pforato aere. Ignarus nō omnes esse rogādos. Sola nāq̄ Latona cū Apolline & Diana placanda erat. ⁋Mot⁹ erat arcite. Apollo iqt pcib⁹ ilionei ultimi Niobes filii mot⁹ ē. uerū iam sagittam miserat irreuocabilē. ⁋Certam fecere. admonuere, quod in soluta oratione certiorem facere dicim⁹. ⁋Mirantē po. deos sub intelligam⁹ tot filios suos interficere. ⁋Tantū iuris. tantum potestatis. ⁋Adacto ferro. impulso gladio. ⁋Amphion enim de filiorum morte certior factus doloris impatiens seipsum interfecit. ⁋Cum lu. cum uita. ⁋Heu q̄tum niobe. miseretur poeta. Niobes q̄ pauloāte superbissima, nunc abiectissima filiorū morte uidetur esse facta. ⁋Distabat. differebat. ⁋Latois aris a Latonæ altaribus. nam latous a græco nominatiuo. λη-τῶ deriuatur. ⁋Resupina. superba elata. ⁋Inuidiosa. in se inuidiam cōcitās. ⁋Vel hosti. etiam inimicis, nō solum amicis. Quod quidem maxime est miserādum. unde prouerbium in eos qui maxima patiuntur mala a græcis usurpatur νιό βης πάθη hoc est. Niobes passiōes. ⁋Gelidis. mortuis. ⁋Liuentia. pallētia nigricantia propter percussiones. ⁋Pascere crudelis. niobe morte filiorum in furorem acta Latonæ inuidiam facit. Est autem repetitio eiusdem uerbi maxime indignantibus cōueniens. ⁋Cor ferū. Cor crudele. ⁋Efferor. ad sepulturam feror. Videbtaur enim sibi Niobe una cum filiis efferri. ⁋Victrixq;. Voti compos. Hinc autem stulta Niobes superbia colligitur, quæ ne filiorum quidem morte in deos maledicta iactare desinat. ⁋Miseræ felici. antithethon elegantem maxime reddens orationem. hæc autem idcirco Niobe furiosa iactat, ꝙ septem ei filiæ superant. ⁋Atris pullis. nigris. ⁋Ante toros. ante lectulos fratrum, in q̄bus erant compositi: ut efferuntur. ⁋Demisso crine, dissolutis capillis. Vt fieri in luctu solet. ⁋Viscere. in uisceribus. ⁋Imposito ore fratri significat eam inter osculandum fratrem perisse. ⁋Duplicata. Incuruata. ⁋Vulnere cæco. occulto. ꝙ nō apparebat. ⁋Oraq; compressit. os clausit. ⁋Nisi post q̄ spiritus ibat. hoc est. nisi dū spiritum emittebat. tūc enim os non compresserat, sed apertum tenebat. ⁋Illa sorori immoritur. inhærens subaudiatur. ⁋Sex leto datis, sex interfectis. ⁋Occidit. mortua est ea p qua rogat. ⁋Orba resedit. filiis omnibus priuata, id quod ipsa pauloante obiecerat Latonæ.

Exitiabile
Tenus
Certum facere
Niobe in marmor
Resupina
Efferre

Exanimes inter natos natasq; uirumq;,
Diriguitq; malis. nullos mouet aura capillos.
In uultu color est sine sanguine. lumina mæstis
Stant immota genis. nihil est in imagine uiuum.
Ipsa quoq; interius cum duro lingua palato
Congelat, & uenæ desistunt posse moueri.
Nec flecti ceruix. nec brachia reddere gestus.
Nec pes ire potest. intra quoq; uiscera saxum est.
Flet tamen, & ualidi circundata turbine uenti
In patriam rapta est, ubi fixa cacumine montis
Liquitur, & lachrimis etiam nunc marmora manant.
Tunc uero cuncti manifestam numinis iram
Fœmina uirq; timent, cultuq; impensius omnes
Magna gemellipara uenerantur numina diuæ.
Vtq; fit a facto propiore priora renarrant.
E quibus unus ait. lyciæ quoq; fertilis agris
Non impune deam ueteres spreuere coloni.
Res obscura quidem est ignobilitate uirorum.
Mira tamen. uidi præsens stagnumq; locumq;
Prodigio notum, nam me iam grandior æuo
Impatiensq; uiæ genitor deducere lectos
Iusserat inde boues, gentisq; illius eunti
Ipse ducem dederat, cum quo dum pascua lustro
Ecce lacu medio sacrorum nigra fauilla
Ara uetus stabat tremulis circundata cannis.
Restitit & paruo faueas mihi murmure dixit
Dux meus, & simili faueas mihi murmure dixi.
Naiadum faunine foret tamen ara rogabam,
Indigenæne dei: cum talia rettulit hospes.
Non hac o iuuenes montanum numen in ara est.
Illa suam uocat hanc: cui quondam regia coniunx
Orbe interdixit. quam uix erratica delos
Errantem accepit, tunc cum leuis insula nabat.
Illic incumbens cum palladis arbore palmæ
Edidit inuita geminos latona nouerca.
Hinc quoq; iunonem fugisse puerpera fertur,
Inq; suo portasse sinu duo numina natos.

¶ Exanimes inter natos. inter filios mortuos. ¶ Diriguit. rigida ac dura est facta. ¶ Malis. īfortuniis ac liberorum acerbissima morte. ¶ Nullos mouet aura capillos. iam. n. in saxū fuerat cōmutata. ¶ Mæstis genis. genæ & mæroris & læticiæ sunt indices. ¶ Cōgelat, frigida & dura fit. ¶ Et uænæ desistūt posse moueri. Posse palpitare desinunt. Carebant enim pulsu. Venæ autem pro arteriis positæ uidētur. Sunt enim arteriæ cōceptacula spirit⁹. Vt uenæ sanguis. ¶ Ceruix. Collū p synegdochē. Est. n. ceruix ps colli posterior. ¶ Intra quoq; ui. sa. ē ēt intestina inqt saxea fuerūt effecta. Hoc āt idcirco fictū est, qđ in liberorū sepulchro Niobe sibi lapideā statuam erexisse narrat. ¶ Flet tñ. quāuis niobe in saxū fuerit trāsformata, flere tamen uŕ. ¶ Turbine ua. uē. īpetu uehemētis uēti. ¶ Est. n. turbo uētus cū fragore uiolētus ꝓxia q̄q; ꝓsternens. ¶ In pa. ra. est. hoc est. Sipylū delata est, ubi ēt nū flere uŕ, qđ idcirco fingiŕ qa sipylenū marmor sudare ꝑhibeŕ. ¶ Liquiŕ. liq̄scit. ¶ Manāt la. mittūt lachrīas. ¶ Tūc ue. cū. narraturus poeta quo mō Latona a qbusdā Lyciæ rusticis bibere ꝓhibita eos in ranas cōuerterit, more suo q̄dā interserit, qbus cōmodius fabulæ iungāŕ. ¶ Gemelliparæ diuæ. latōæ q̄ gemellos pepit apollinē & Dianam. ¶ Vtq; fit. Ac queadmodū fieri solet. ¶ Renarrant cōmemorant Thebani. ¶ Lyciæ quoq; fertilis agris. Latōa cū apollinē dianāq; pepisset, irā iunōis fugiēs ī lyciā usq; una cū īfātib⁹ puenit, ubi fessa sitiq; cōfecta cū bibere e quodā lacu uellet a rusticis quibusdā pedib⁹ aquā ꝑcul cātibus ꝓhibita fuit. qua iniuria dea idignata eos oēs ī ranas cōuertit. Lycia āt est Asiæ regio finitima lydiæ. ¶ Spreuere. cōtēpserūt. ¶ Nō ipu. nō sine supplicio, sed cū maxia pœna. nā in ranas oēs fuerūt cōuersi. ¶ Ignobilitate ui. rustici nāq; erant uilissimi. ¶ Prodigio. miraculo. ¶ Notū. Nobilē. ¶ Impatiens uiæ. Qui uiæ laborē pp senectutē ferŕ nō poterat. ¶ Lectos. Electos, egregios. ¶ Ducē gē. illius. Ducem Lyciū. ¶ Lustro. circūeo ad eligendos boues. ¶ Sacrorum fauilla. sacrificiorum cinere. ¶ Stabat. erecta erat. ¶ Restitit. substitit. ex priscorum autem cōsuetudine nos quoq; sacella prætereuntes deos rogamus, ut nobis sint adiumento. ¶ Naiadum faunine foret. Merito dubitat & rogat cuiusnam dei sit ara, qa est peregrinus. Naiades autem ut diximus, nympæ sunt fontiū, ut ait Hesiodus σαρὰ τὸ νάω, quod est fluo, quod in fluentis hītent. Faun⁹ uero deus est siluestris q Pā græce dŕ. Mercurii ex Penelope ut alii scribūt fili⁹. Vt uero Duris Samius, procorum oīum. Vnde & Pana fuisse appellatum. Quidā cæli & terræ filium fuisse contendunt. ¶ Indigenæne dei. Qui non aliunde uenerit, sed ibi ort⁹ sit ubi colitur. ut homines indigenæ uocantur qui nō aliunde uenerunt, sed in ipsis locis quæ habitant, originē hubuerūt, quos Græci autochthōas appellant. ¶ Rettulit. Respondit. ¶ Montanum numen. qualis est faun⁹. ¶ Regia coniunx. iuno regis deorum hominūq; uxor. nam iuno, ut diximus, cū resciuisset Latonam ex ioue concepisse, illam per totum terrarum orbem exagitauit. sic ut nusquā consistere posset. ¶ Orbem interdixit, cum interdico uerbum datiuo & ablatiuo iungatur, orbe mihi legendum uidetur, nō orbem, ut est fere in exēplaribus deprauatum. Vt enim aqua & igni interdixisse alicui populū Roma. dicimus, sic orbe iunonem Latonæ interdixisse poeta eleganter dixit. ¶ Erratica delos. quam errare instabilemq; esse idcirco poetæ finxerūt, quia crebro terræ motu uexabatur, donec, ex oraculo apollinis, ut scripsi, desiuerunt illic cadauera sepelire. ¶ Leuis causa est. idcirco enim nabat, quia leuis erat ¶ Nabat. fluitabat. nare. n. proprie dŕ aiata. fluitare inaiata. ¶ Cū pal. ar. cū oliua. Signāt āt illā & palmæ & oliuæ innixā pepisse. ¶ Edidit. emisit. pepit. ¶ Inuita no. cōtra uolūtatē iunonis, q̄ nouerca ē euidebaŕ Apollinis & dianæ, cū Iouis sit uxor. Nā & Latona Iouis ipsius uxor eē uŕ. Tāet si tres dūtaxat uxores Iupiter hūisse feraŕ, Iunonē, Cererē, Themin ex q̄ & Mineruā aiunt sustulisse. ¶ Puerpera. mulier a partu recens puerpera diciŕ.

Arteriæ
Venæ
Ceruix
Turbo
Sipyle nū marmor
Gemelli para
Rustici lycii ī ranas
Lycia
Naiades
Faunus
Indigena
Interdicere
Nare
Fluitare
Tres Iouis uxores
Puerpera

Clamq;

Iamq́ chimæriferæ,cum sol grauis ureret arua,
Finibus in lyciæ longo dea fessa labore
Sidereo siccata sitim collegit ab æstu,
Vberaq́ ebiberant auidi lactentia nati.
Forte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
Vallibus.agrestes illic fruticosa legebant
Vimina cum iuncis,gratamq́ paludibus uluam.
Accessit,positoq́ genu titania terram
Pressit:ut hauriret gelidos potura liquores.
Rustica turba uetat.dea sic affata uetantes.
Quid prohibetis aquas?usus cōis aquarum est.
Nec solem proprium natura,nec aera fecit,
Nec tenues undas.ad publica munera ueni.
Quæ tamē ut deus,supplex peto.non ego nostros
Abluere hic artus.lassataq́ membra parabam.
Sed releuare sitim.caret os humore loquentis:
Et fauces arent,uixq́ est uia uocis in illis.
Haustus aquæ mihi nectar erit,uitamq́ fatebor
Accepisse,simul uitam dederitis in undis.
Hi quoq́ uos moueant,qui nostro brachia tendunt
Parua sinu,& casu tendebant brachia nati.
Quē non blanda deæ potuissent uerba mouere?
Hi tamē orantem prestant prohibere,minasq́
Ni procul abscedat,conuitiaq́ insuper addunt.
Nec satis est.ipsos etiam pedibusq́ manuq́.
Turbauere lacus:imoq́ e gurgite mollem
Huc illuc limum saltu mouere maligno.
Distulit ira sitim.neq́ enim iam filia Cæi
Supplicat indignis.nec dicere sustinet ultra
Verba minora dea,tollensq́ ad sidera palmas:
Aeternum stagno,dixit uiuatis in isto.
Eueniunt optata deæ.iuuat esse sub undis.
Et modo tota caua summergere mēbra palude.
Nunc proferre caput.summo modo gurgite nare
Sæpe super ripam stagni consistere sæpe
In gelidos resilire lacus.sed nunc quoq́ turpes
Litibus exercent linguas:pulsoq́ pudore,
Quāuis sit sub aqua,sub aqua maledicere temptant.
Vox quoq́ iam rauca est,inflataq́ colla tumescunt.
Ipsaq́ dilatant patulos conuicia rictus,
Terga caput tangunt.colla intercepta uidentur.
Spina uiret uenter pars maxima corporis albet.
Limosoq́ nouæ saliunt in gurgite ranæ.
Sic ubi nescio quis lycia de gente uirorum
Rettulit,exitium satyri reminiscitur alter,

¶ Iāq́ chimæriferæ. chimera mons lyciæ carminibus poetarum notissim⁹. Fingitur aūt a poetis fera esse pedes hn̄s serpentinos,capræ uentrē,caput leonis flāmas uomēs,eo q̄ ad montis radices sint serpētes,in medio capræ. Leones ad uerticem,qui ætnæ modo ardere dicit. Sane Chimæram græci capram uocant. ¶ Chimæriferæ. chimæras ferētis & capras. ¶ Ab æstu sidereo,a calore solis. Nā sidus quis proprie signū ex multis stellis cōstans uocet,κατ' ἐξοχὴν tn̄ iterdum pro sole ponit. ¶ Ebiberant.exuxerāt. ¶ Lactentia.Lac emittentia. ¶ Mediocris aquæ. Nec magnæ nec puæ. ¶ Fruticola,parua utpote e fruticibus nascētia. Sunt.n. frutices medii iter herbas & arbores. ¶ Legebant,colligebant. ¶ Cum iuncis.iuncus herba est palustris sine nodo. ¶ Gratāq́ paludibus uluam. ulua herba est in paludibus nascens. Vnde etiam paludibus grata ab Oui.p̄hibet. ¶ Positoq́ genu. eleganter gestū exprimit de lacu ore aquā haurire uolētis. ¶ Rustica turba Rusticorum multitudo. ¶ Vsu communis aquarum.iure gentium aquæ omnibus hominib⁹ sunt cōmunes. ¶ Nec solem propriū priuatū. ¶ Nec tenues undas.Nec labiles aquas. ¶ Ad publica munera.publica sunt q̄ nullius qdē sunt,sed oīum. ¶ Sed releuare.Diminuere. Leuem facere sitim. ¶ Os loquentis.Os meū quæ uobiscum loquor. ¶ Et fauces arent. Siccæ sunt. ¶ Vixq́ ē uia uocis. Vix emittere uocē potest. ¶ Haustus aquæ,potus aquæ mihi loco nectaris ac suauissimus erit. ¶ Simul uitā dederitis in undis. postquam mihi uitā aquis instaurauceritis,uidetur esse hemestichion ennii poetæ. unde & dederitis uerbi penultima est p̄ducta. ¶ Hi quoq́ uos moueant.infantes Apollinē. & Dianam illis ostendit,ut saltem eorum ætate moueantur. ¶ Tendunt,extendunt.porrigunt. ¶ Nostro sinu. E nostro gremio. Præpositiōes.n. cū p̄termittunt:subaudiēdæ sunt. ¶ Brachia. Manus in q̄s brachia terminant. brachiū aūt q masculino genere βραχίων effertur a Græcis,a breui dictū est,qd' βραχὺ uocant Græci. ¶ Hi tamē orantem.pulchre rusticorum seruatur decorum,qui rogati contumacius superbiusq́ segerunt. ¶ Perstant.pseuerant & instant. ¶ Cōuitia.cōtumelias. ¶ Mouere.commouerunt. Saltu maligno.hypallage est.ipsi nanq́ maligni intelliguntur. ¶ Distulit ira sitim. hoc est ira fuit causa differendæ ac prolongandæ sitis. ¶ Filia cæi.Latona. ¶ Vltra.ulterius.Minora dea.humiliora,q̄ ut deæ conueniētia sint. ¶ Aeternū. semper & in æternum. nomen pro aduerbio positum. ¶ Et modo tota.eleganter ranarum & naturam & corpus describit poeta. ¶ Sūmo gurgite.in summitate gurgitis & stagni. ¶ Turpes linguas. contumeliosas. ¶ Patulos rictus.hiantia ora. ¶ Colla intercepta.de medio recisa.nam ranæ collo carent. ¶ Spina uiret. tergum uiride est. ¶ Sic ubi nescio quis. ignobilem hac locutione eum fuisse significat,qui superiorem rettulit fabulam. ¶ Exitium satyri. calamitosum exitum. Marsias autem satyrus fuit tibias inflandi adeo perit⁹,ut cum apolline certare sit ausus,quē superatum indignatus,apollo pelle atque cute priuauit. Ex ei⁹ uero corpore tantus defluxit sanguis:ut a terra exceptus in fluuium fuerit commutatus,qui a satyri nomine Marsia fuit appellatus. est autem phrygiæ fluuius in mæandrum labens. ¶ Reminiscitur, In memoriam reducit. Commemorat. ¶ Latous.apollo.Latonæ filius

Brachiū

Cæteris uerba ad rusticos

Lycii rustici in ranas

Ranarū descriptio

Marsia

Marsiæ pœna

Quem tritoniaca latous harundine uictum
Affecit pœna, quid me mihi detrahis inquit,
Ah piget. ah non est: clamabat: tibia tanti.
Clamanti cutis est summos direpta per artus.
Nec quicquam nisi uulnus erat. cruor undiq; manat
Detectiq; patent nerui trepidæq; sine ulla
Pelle micant ue[illegible]æ. salientia uiscera posses
Et perlucentes numerare in pectore fibras.
Illum ruricolæ siluarum numina fauni
Et satyri fratres, & tunc quoq; clarus olympus:
Et nymphæ flerunt: & quisquis montibus illis
Lanigerosq; greges, armentaq; bucera pauit.
Fertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
Concepit lachrimas, ac uenis præbibit imis.
Quas ubi fecit aquas: uacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor
Marsia nomen hēt phrygiæ liquidissimus amnis.
Talibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus: & extinctum cum stirpe amphiona luget.
Mater in inuidia est. hanc tunc quoq; dicitur unus
Flesse pelops: humeroq; suas a pectore postquam
Deduxit uestes, ebur ostendisse sinistro.
Concolor huic humerus nascendi tēpore dextro
Corporeusq; fuit, manibus mox cæsa paternis
Membra ferunt iunxisse deos, aliisq; repertis
Qui locus est iuguli medius, summiq; lacerti
Defuit. impositum est non comparentis in usum
Partis ebur: factoq; pelops fuit integer illo.
Finitimi proceres coeunt, urbesq; propinquæ
Orauere suos ire ad solatia reges:

Tritōis

¶ Tritoniaca arundine. tibia ex arundine tritoniaca cōfecta. est. n. metonymia. Tritonis aūt palus est libyæ, iuxta q̄ pallas in uirginali habitu apparuisse ferт. Vnde & tritonia uocatur. ¶ Affecit pœna. Puniuit & uictus est. ¶ Quid me mihi detrahis. cur mihi meā pellē deripis. ¶ Ah nō est tāti. ut ego hac pœna affici debeā. ¶ Micant. palpitāt. ¶ Fibras

Fibræ

Bucerus

Fibræ uenulę sunt minores. ¶ Armenta bucera. hoc est. boues ualde cornutos βον nāq; pticula ē intētiua. κερας aūt dr̄ cornu. ¶ Concepit. excepit. ¶ Ripis decliuibus. pnis atq; inclinatis. ¶ Liqdissimus. purissimus. limpidissimus. ¶ Talibus exēplis. hæc ad cōcinnam fabularū cōnexionē a poeta narrant. ¶ Ad præsentia. Mala & infortunia. Amphionis & Niobes. ¶ Mater in iuidia ē. Niobes. n. supbia cā fuit mortis liberorum. ¶ Flesse pelops. merito, cū Niobes frater eēt. pelops. n. tātali fuit filius. quē coctū pater diis epulādū, ut an oia scirēt experiret, cū apposuisset, oēs quidē præter unam cererē ab eo abstinuerūt, collectisq; in unū pelopis mēbris euocata a Mercurio aīa eius ab inferis pristinæ ipm uitę restituerūt. Sed cum ei sinistrū deesse humerū aīaduertissent: eburneū affixerunt, sicq; pelops uitæ iteger fuit restitutus. Tātalus uero ad iferos, detrusus siti in aqs ac fame in summa pomorū copia laborat. ¶ Suas uestes. purpureas ac sibi conuenientes. illis. n. depositis lugubres ac pullas sumpsit. ¶ Corporeus. ex carne. nam corpus pprie uiuentiū, caro mortuorū dicit a cadendo deducta. ut iā sæpius diximus. ¶ Cæsa membra. trucidata. ¶ Qui locus est iuguli, periphrasis est humeri, nā est medius inter iugulum & brachii sūmitatē. ¶ In usum. in locū & officiū. ¶ Partis nō cōparentis. humeri nō inuēti. ¶ Illo facto. Illo deorū bñficio. ¶ Finitimi pceres coeūt, conueniūt. congregant. Hęc aūt idcirco narrant ut quas metamorphoseis est descripturus, cōmo

Pelops

Mar sias i fluuium.

Coire

dius cū porib⁹ cōnectant. Nā Tere⁹ Rex Thracū cū athenas obsidiōe liberasset accepta in uxorē pgne Pādionis regis filia i thraciā redit. ubi cū iā filiū suscepisset, rogatus ab uxore, ut aut se Athenas deduceret, aut saltē ad se philomelā sororē accerseret: pfectus ipse philomelā qdē a pr̄e accepit, sed cū in thraciā peruenisset, nō solū ei uim itulit, sed linguā ēt ne uulgare scelus posset: amputauit, ac suis stabulis mācipauit. Cęterū philomela tāta crudelitate stimulata totū isfortuniū suum in uelo descriptū sorori indicauit. Progne uero furiis accensa, Bacchi sacra se celebrare simulās una cū Bacchis ad sororē uenit, eāq; secū Pampinis tectā in urbē adduxit. i cubiculoq; suo occultauit. Perfectis uero bacchi sacrificiis Progne Iti cōem filium interemit, cui⁹ carnes coctas pr̄i apposuit comedēdas Cū uero Tere⁹ Itym filiū iter cœnādū freq̄nter uocaret. Philomela cubiculo exiliēs caput filii ac pedes i Tereū cōiecit. Qui stricto ense cū ambas psequeret, ipse qdē i upupā. Itys in phasianū. Progne in Philomelam conuersi fuisse narrant. ¶ Orauere ire. poetica est locutio. nā orauere ut irēt, in soluta orōne diceremꝰ. ¶ Ad so. ad cōsolationē Pelopis cui⁹ soror Niobe cū oībus liberis fuerat extincta. ¶ Argosque. argos urbs ē clarissima pelopōnesi, q̄ uariis noīb⁹ est cognoiata. Nā & urbs phoronica & ægialea appellat & argos hippobotō & Hippiū, qđ Neptuni eqs pascua suppeditauit. Dipsion quoq; pp aq̄rū penuriā. Ab argo āt cōditore ur̄ esse dictū: ut scribit Stephanus Grę⁹ auctor in ope qđ de urbib⁹ cōposuit. ¶ Vndecim uero urbes hoc noīe appellant. Est. n. Argos qđ Amphilochicon dr̄ in Thessalia. in Cilicia, q̄ nūc Argiopolis appellat. In nisyro isula: una ex cycladib⁹. iuxta trœzena. i Macedōia. i scythia qđ argos oresticū uocat. i caria. Argos phæacū, Argos Argolicū. Ac fer̄ ois maritima plāicies argos uocat.

Thereꝰ

Eburneus

Pelopis hūerus

Argo

¶ Et sparte.

ta

¶Et ſparte. Regio Laconica ſparta fuit appellata a Spartis Cadmi. hoc eſt a ſeminatis a Cadmo, q eam tenuiſſe a timagora ſcribuntur. ¶ Pelopeladeſq; Mycænæ. Mycænæ urbs eſt peloponeſi, a Mycænæo Spartonis phoronei fratris filio denoiatæ quas pelops auxiſſe fert, Vñ & pelopeiadas uocat eas poeta. ¶ Et nōdū. Calydon. urbs eſt Aetoliæ

dō

A calydone Endymionis filio cognomiata. ¶ Nōdum inuiſa. nondū odio habita. Nōdū. n. Oeneus Calydoniæ Rex in ſe Dianā concitarat. Nā cū diis omnib⁹ aliis ſacrificaſſet, Diana irata aprum imiſit, qui totā Calydoniam deuaſtauit. ¶ Orchomenoſq; ferax. fertilis. Orchomenos urbs ē Bœotiæ. & Theſſaliæ & Arcadiæ & ponti. Mons eſt etiam iter Macedoniā & Theſſaliā noie orchomenos, ut ſcribit Apollonii enarrator. Ab orchomeno aūt Iouis & Heſiones filio nomē & urbi & mōti inditū fuit. ¶ Et nobilis ære corinthus. clara æreis uaſis, q̃ corinthia uocantur. ¶ Meſſeneq; ferox. Meſſene. & urbs & regio eſt pelopōneſi. Altera eſt in Sicilia. uñ Meſſenius poſſeſſiuū declinat. ¶ Pateræq;. corruptæ triſyllabū legit. Patriæ nāq; biſyllabū urbs ē Achaiæ de q̃ hoc loco ſentit Oui. ¶ Hūileſq; cleonæ. urbs eſt arcadiæ parua. ¶ Et Nelea pylos. urbs eſt in Meſſenia, in qua regnauit Nele⁹ Neſtoris pater. Nec adhuc pittheia trœzen. Trœzen urbs ē pelopōneſi a trœzene pelopis filios quæ uariis noib⁹ ē appellata. nam & aphrodiſias & ſaronia & poſidonias & apollonias & Antanis fuit cognoiata. Eā uero pittheiam nōdū fuiſſe ait, qđ pitthe⁹ æthræ matris Theſei pater nōdū ibi regnauerat. ¶ Ab iſthmo bimari. Iſthmus breuis dr̃ terra inter duo maria cōſtituta. Iſthmus uero pelopōneſi & Aegeo mari & Ionio alluit. Intra Iſthmū āt ſunt pelopōneſi urbes. extra uero achaiæ. ¶ Credere qs poſ. Hæc interrogatio eo ſpectat, ut ſignificet Athenieſes & humaniſſimos & officioſos maxime fuiſſe. ¶ Subiecta ponto. adiecta mari euxino. Reges eni Aſiæ bellū athenieſib⁹ induxerant. ¶ Threicius Tereus. Thracius. Tereus āt fili⁹ fuit martis, ac Thraciæ Rex, ut diximus. ¶ Fuderat. frege

eus

os

Argoſq; & ſparte pelopeiadeſq; mycænæ,
Et nondum toruæ Calydon inuiſa dianæ,
Orchomenoſq; ferax, & nobilis ære corinthos,
Meſſeneq; ferox. patræq;, humileſq; cleonæ,
Et nelea pylos, nec adhuc pyttheia Trœzen,
Quæq; urbes aliæ bimari clauduntur ab iſthmo,
Exteriuſq; ſitæ bimari ſpectantur ab iſthmo.
Credere quis poſſet: ſolæ ceſſaſtis athenæ.
Obſtitit officio bellum, ſubiectaq; ponto
Barbara cecropios terrebant agmina muros.
Threicius Tereus hæc auxiliaribus armis
Fuderat, & clarum uincendio nomen habebat.
Quem ſibi pandion opibuſq; uiribuſq; potentem,
Et genus a magno ducentem forte gradiuo
Connubio prognes iunxit. non pronuba iuno,
Non hymeneus adeſt illi. non gratia lecto.
Eumenides tenuere faces de funere raptas.
Eumenides ſtrauere torum, tectoq; prophanus
Incubuit bubo: talamiq; in culmine ſedit.
Hac aue coniuncti progne Tereuſq; parentes.
Hac aue ſunt facti. gratata eſt ſcilicet illis
Thracia. diiſq; ipſi grates egere: diemq;
Quoq; data eſt claro pandione nata tyranno:
Quoq; erat ortus itys, feſtum iuſſere uocari.
Vſque adeo latet utilitas. iam tempora titan,
Quinque per autūnos repetitis duxerat annis,
Cum blandita uiro progne. ſi gratia dixit
Vlla mea eſt, uel me uiſendam mitte ſorori:
Vel ſoror huc ueniat. redituram tempore paruo
Promittes ſocero. magni mihi muneris inſtar
Germanam uidiſſe dabis. iubet ille carinas
In freta deduci, ueloq; & remige portus
Cecropios intrat. pyreæaq; littora tangit.
Vt primum ſoceri data copia, dextera dextræ
Iungitur. infauſto committitur omine ſermo.
Cœperat aduentus cauſas mandata referre
Coniugis, & celeres miſſæ ſpondere recurſus.
Ecce uenit diues magno philomela paratu.
Diuitior forma. quales audire ſolemus

nus

rat. i fugā cōuerterat. ¶ A magno gradiuo. a magno marte. gradiuus. n. mars a latinis dictus ē, qđ gradari in bellū eatur. ¶ Nō ꝓnuba iuno. nubētibus feliciter puellis Iuno ꝓnuba præeſſe credit. Hinc aūt facile colligit q̃le futuꝝ ſit Terei & ꝓgnes cōiugiū. ¶ Nō hymeneus. Nuptiaꝝ deus. ¶ Non gratia. Gratiæ. ſunt tres deæ ꝑpetuę Veneris comites, quę a Gręcis χάριτες uocant, quarum nomia ſunt Aglaia. Thalſia. Euphroſine. ¶ Illi lecto. Illis nuptiis. A parte nanq; totū intelligimus p ſynegdochen. ¶ Eumenides tenuere faces. Furię inqt infernales ꝑtulerūt faces nouæ nuptæ quas de funere rapuerūt. ¶ Prophanus bubo. execrādus. eſt nāq; auis peſſimi ominis bubo. ¶ Hac aue. hoc augurio. ¶ Gratata eſt. ſ. illis Thracia. Metonymia ē. Thracia. n. pro Thracibus poſita eſt. Thracia uero quæ & Thrace dicitur, a Thrace Oceani filia eſt cognominata, cū qua Saturnus concubuit, ac Doloneū ſuſtulit Vñ ppli eiuſdē Thraciæ Dolonei. ¶ Gratata. gratulata. ¶ Diiſq; ipſi. Tereus & ꝓgne gratias diis egerūt. ¶ Quaq; data eſt. quo legēdū eſſe facile ex eo qđ infert adiectiuo colligi poteſt. ¶ Vſq; adeo latet utilitas. Acclamatio in hoīum inſcitiā loco maxime cōueniēs. ¶ Iam tpa titan. hoc eſt iam quinq; trāſierāt āni. ¶ Si gratia ulla mea eſt. ſi qd apđ te poſſū. ¶ Magni muneris inſtar. æquiparationē magni muneris. nā inſtar modo ad ſimilitudinem. modo ad æquiparationem ſignificat, nec recipit præpoſitionem, eſtq; indeclinabile nomen. ¶ Cecropios portus. athenieſes. ¶ Pyreæaq; littora tangit. attica. nam pyreæus promontorium eſt atticæ. ut ſcribit Ptolemeus. Vnde athenarum portus pyreæus fuit appellatus. ¶ Vt primum ſoceri data copia. Cum primum inquit Tereus ad pandionem ſocerum fuit admiſſus, & dextram dextrę iunxit & prognes mandata referre cœpit. ¶ Recurſus celeres. ueloces reditus. ¶ Miſſæ philomelæ. quæ quidem nondum fuerat miſſa. Sed ſi miſſa fuiſſet, cellerem pollicebatur Tereus reditum. ¶ Magno paratu. ornatu. ¶ Forma. pulchritudine.

Gradiuus
Pronuba
Gratię tres
Bubo
Gratari
Inſtar
Pyreæus

Naiadas & dryadas mediis incedere siluis:
Si modo des illis cultus, similesque paratus.
Non secus exarsit conspecta uirgine Tereus:
Quam si quis canis ignem supponat aristis:
Aut frondem positasque cremet fœnilibus herbas.
Digna quidem facies. sed & hunc innata libido
Extimulat: pronumq; genus regionibus illis
In uenerem. & flagrat uitio gentisq; suoq;.
Impetus est illi comitum corrumpere curam:
Nutricisq; fidem: nec non ingentibus ipsam
Solicitare datis, totumq; impendere regnum:
Aut rapere, & sæuo raptam defendere bello.
Et nihil est: quod non effreno captus amore
Ausit. nec capiunt inclusas pectora flammas.
Iamq; moras male fert, cupidoq; reuertitur ore
Mandata ad prognes, & agit sua uota sub illa.
Facundum faciebat amor, quotiensq; rogabat
Vlterius iusto, progne ita uelle ferebat.
Addidit & lachrimas, tanq̃ mandasset & illas.
Proh superi, quantum mortalia pectora cæcæ
Noctis habent? ipso sceleris molimine Tereus
Creditur esse pius, laudemq; a crimine sumit.
Quid? q; idem philomela cupit? patriosq; lacertis
Blanda tenens humeros, ut eat uisura sororem,
Perq; suam contraq; suam detit illa salutem.
Spectat eam Tereus: præcontrectatq; uidendo.
Osculaq; & collo circundata brachia cernens,
Omnia pro stimulis facibusq; ciboq; furoris.
Accipit. & quotiens amplectitur illa parentem,
Esse parens uellet. neq; enim minus impius esset.
Vincitur amborum genitor prece. gaudet agitq;
Illa patri grates. & successisse duabus
Id putat infelix, quod erat lugubre duabus.
Iam labor exiguus phœbo restabat: equiq;
Pulsabant pedibus spatium decliuis olympi.
Regales epulæ mensis, & bacchus in auro
Ponitur. hinc placidos dant sua corpora somno,
At rex odrysius quamuis secessit ab illa,
Aestuat: & repetens faciem motusq; manusq;,
Qualia uult fingit: quæ nondum uidit, & ignes
Ipse suos nutrit, cura remouente soporem.
Lux erat & generi dextram complexus euntis
Pandion, comitem lachrimis commendat obortis.
Vt uoluere ambæ: uoluisti tu quoq; Tereu,
Hanc ego care gener quoniam pia causa coegit,
Do tibi, perq; fidem cognataq; pectora supplex.
Per superos oro, patrio ut tuearis amore.
Et mihi solicito lenimen dulce senectæ
Quā primum, ois erit nobis mora longa, remittas.

¶ Naiades & Dryadas. nymphas, quæ formosissimæ esse uidentur. ¶ Non se. quanto philomelæ ardore Tereus fuerit inflammatus aperte his similitudinibus declaratur. ¶ Canis ari. flauis. ¶ Cremet. cōburat. ¶ Fœnilibus. fœnilia fœni dñr repositoria. ¶ Digna qdē facies. facies inqt philomelæ digna qdē erat amari cū ab aliis oibus: tum: uero a Tereo, q maxime ingenita libidine in mulieres stimulabātur. ¶ Pronumq; genus thraces. n. maxime in uenerem sunt pni. ¶ Curā. Custodiā. ¶ Ingētib⁹ datis. maximis donis. ¶ Et nihil est quod nō effreno captus amore Ausit. Sententia est generalis: q̃uis ad Tereū pprie referri uideat. ¶ Effreno amore. ab effectu. quod effrenatos ac dissolutos hoies reddat. ¶ Nec capiunt. iā eni Terei amor in philomelā detegebat. ¶ Cupido ore. Hypallage ē. Ipse eni cupidus intelligit ad mandata Prognes ore reuerti. hoc est ad cōmemoranda Prognes mādata. ¶ Et agit sua uota sub illa. sub simulatiōe inquit prognes uoluntatis suæ uota per agere conat Tereus. ¶ Facūdū faciebat amor. Facundus dr qui facit uerbis quicqd uult. ¶ Vlterius iusto. ultra q̃ honestum foret. ¶ Proh superi. exclamatio in hominum cæcitatē. ¶ Quātū mortalia pectora cæcæ Noctis habent? inquanta rerum omnium inscitia hominum animi uersant. ¶ Ipso molimine. ipsa prçparatione. ¶ Contra. suam salutem quia a tereo non solum stuprata, sed etiam lingua fuit puata. ¶ Præcontrectatque uidendo. hoc est. ante oculis q̃ manibus sibi eā contrectare uidetur. Neq; enim minus impius esset. Nā etiā si pater eēt cum filia rem haberet. ¶ Genitor. Pater Pādion. Est autem cā cur fuerit uictus. Morem enim gerit qa pater. ¶ Amborꝫ prece. Terei & philomelç. ¶ Successisse. feliciter euēisse. ¶ Duabus. sibi & progne sorori. ¶ Lugubre. triste & luctus causa futurū. ¶ Iam labor exiguus phœbo. significat finē diei aduenisse. ¶ Phœbo. Apollini. qui interdiu in regēdo solis cursu occupatus eē. p noctē uero qescere uulgo uř. Est ergo sensus ex opinione uulgari conceptus. ¶ Equiq; pulsabāt. equi inquit solis iam peruenerant in occidētalem cæli partē. Spatium. partem. ¶ Decliuis olympi. Cæli dehorsum uergētis quo cū peruenerint equi solis in oceanū descendere uident. ¶ Regales epulæ mensis. Mira breuitate apparatū cœnæ describit, quæ apud priscos hora nona fieri solebat, quā eādē esse cū uigesima prima: cū ex aliis multis, tū ex Plinii epistolis collegimus. ¶ Bacchus. Vinū. Inuentor enim pro re inuenta frequēter ponitur a poetis. Vt illud Terentianum, Sine Cerere & libero friget uenus. ¶ At rex orthysius. sic qdem fere legitur. sed odrysius per d legendum est. nam odrysæ populi sunt thraciæ & odrysa urbs eorꝫ, quæ & odrysia dicit. Vnde odrysius deriuat. Eleganter autem amantum cogitatiōes describit poeta. ¶ Aestuat. ardet. hæc autem particula tamen est subaudienda. ¶ Quæ nōdum uidit. Partes corporis, quæ uestibus tectæ erant accipiēdæ sunt ¶ Cura remonente soporem. amore somnum repellente. ¶ Lux erat. dies aduenerat. ¶ Generi euntis. recedere cupientis Terei. ¶ Quoniam pia causa coegit. pium nanque est sororem sorori mittere uidendam. ¶ Tuearis. defendas atque custodias. ¶ Mihi solicito. Anxio filiæ absentia. ¶ Lenimen. solamen.

Fœnilia

Facūdus

Odrys[ius]

Tu quoq; q̃ primũ.satis est procul esse sororem.
Si pietas ulla est,ad me philomela redito.
Mandabat,pariterq; suæ dabat oscula natæ.
Et lachrimæ mites inter mandata cadebant.
Vt fidei pignus dextras utrasq; poposcit,
Inter seq; datas iunxit,natãq; nepotemq;
Absentes pro se memori rogat ore salutent.
Supremumq; uale pleno singultibus ore
Vix dixit,timuitq; suæ præsagia mentis.
Vt simul imposita est pictæ philomela carinæ,
Admotumq; fretum remis,tellusq; repulsa est,
Vicimus exclamat.mecum mea uota feruntur.
Exultatq;:& uix animo sua gaudia differt
Barbarus:& nusq̃ lumen detorquet ab illa.
Non aliter q̃ cum pedibus prædator aduncis
Deposuit nido leporem iouis ales.ab alto
Nulla fuga est capto.spectat sua præmia raptor.
Iamq; iter effectum,iamq; in sua littora fessis
Puppibus exierant,cum rex pandione natam
In stabula alta trahit siluis obscura uetustis.
Atq; ibi pallentem trepidamq; & cuncta timentem.
Et iam cum lachrimis:ubi sit germana:rogantem
Includit,fassusq; nefas & uirginem & unam
Vi superat frustra clamato sæpe parente.
Sæpe sorore sua.magnis super omnia diuis.
Illa tremit uelut agna tremens,quæ saucia cani
Ore excussa lupi nondum sibi tuta uidetur,
Vtq; columba suo madefactis sanguine plumis
Horret adhuc,auidosq; timet,q̃bus hæserat ungues.
Mox ubi mens rediit,passos laniata capillos
Lugenti similis.cæsis plangore lacertis
Intendens palmas.o diris barbare factis.
O crudelis ait.nec te mandata parentis
Cum lachrimis mouere piis.nec cura sororis,
Nec mea uirginitas.nec coniugialia iura.
Omnia turbasti.pellex ego facta sororis.
Tu geminus coniunx.hostis mihi.debita pœna.
Quin aĩam hanc,ne qđ facimus tibi perfide restet,
Eripis?atq; utinam fecisses ante nefandos
Concubitus uacuas habuissem criminis umbras.
Si tamen hoc superi cernunt.si numina diuum
Sunt aliquid.si non perierunt omnia mecum
Quandocunq; mihi pœnas dabis.ipsa pudore
Proiecto tua facta loquar.si copia detur,
In populos ueniam.si siluis clausa tenebor,
Implebo siluas,& conscia saxa mouebo.
Audiat hoc æther,& si deus ullus in illo est.
Talibus ira feri postq̃ commota tyranni,

¶Satis est ꝓcul esse sororẽ.satis est inqt qđ ꝓgne lõge a me abest.¶Mandabat.mandata dabat.¶Dextras.utrasq; & terei & ꝓgnes.¶Natamq; nepotẽq;.& Prognen & Ityn.¶Pro se.noĩe suo & suis uerbis.¶Memori ore.memores ipsi.ẽ.n.hypallage.¶Supremũq;.& ultio loco inqt,uix potuit dicere uale.¶Pleno sin.ore.gestũ expmit pr̃is de filia a se recedente admodũ soliciti.Ita nãq; pãdiõ singultib⁹ ipediebat̃,ut uix potuerit dicer̃ uale.¶Præsagia diuinationes.Est.n.p̃saga mali mens.¶Admotũq; fre.re.hypallage est.mari nã q; remi nõ mare admouet̃ remis.Tũc aũt remi admoueri dñr mari,cũ remigat̃,nauisq; remis ĩpellit̃.¶Tellusq; re.ẽ.ex uulgari hoc dictũ ẽ opiniõe,Terra nãq; q̃ ẽ imobilis.retro pelli a remigãtibus uĩ.¶Vicimus excla.barbari & ab oĩ ciuilitate alieni hoĩs mores exprimunt̃.¶Barbar⁹.Causa est.cur uix differret sua gaudia:Quia barbarus & a bonis moribus alienus.¶Lumen.oculos.¶Iouis ales.aquila,quæ q; nunquã fulmine tangitur sub iouis tutela esse perhibetur.¶Spectat sua præ.ra.Ordo est & sensus.non aliter Tereus spectabat philomelã.q̃ iouis ales raptor spectat sua p̃mia cũ ipse p̃dator deposuit nido leporẽ adũcis pedib⁹.Reliqua p parẽthesim legunt̃.¶Iamq; iter effe.cõfectũ.perfectum.Iam.n.in thraciã fuerãt aduecti.Tametsi cũ alii scriptores,tum Strabo apud Daulida Phocidis urbẽ quã & Dauliã uocatã eẽ ait:ea oĩa quæ de Tereo progne.Philomela & Ity ferunt̃,gesta esse testat̃.Ibi nãq; Tereũ ipsum regnasse.Ver̃ Oui.illum regem.Thraciæ fuisse scribit,illaq; oĩa in Thracia fuisse perpetrata.¶Pandione natam.

Philomelam fassusq; nefas.nefandum confessus amorẽ.¶Et uirginẽ & unã ui superat.maximã hoĩs barbariẽ oñdit poeta:q sustinuerit uirginẽ & solã & sibi creditã & patrẽ & sororẽ & in primis deos implorãtẽ uiolare.¶Illa tremit uelut agna pauẽs.uirgineũ timorẽ pulchre his similitudinib⁹ ab oue & colũba sumptis poeta expl̃sit.¶Excussa.eiecta.¶Cani lupi.epithetõ est lupi colori cõueniens.lupi nãq; canicie infecti esse uidentur.¶Horret.Tremit q̃uis accipitrẽ effugerit.¶Auidos ungues.auidi accipitris,q columbas maxime infestat.¶Passos laniata capillos.Sinegdoche poetica sparsos.n.capillos cũ laniasset Philomela intelligit̃.Lacerare autẽ crines in mœroribus solent mulieres.¶Cæsis lacertis.ꝑcussis brachiis.¶Diris factis.nefandis scelerib⁹ ¶Nec coniugialia iura.Nec matrimonii iura q̃bus nõ licet cuiq̃ cũ duabus coire sororibus.Cõiugialia uero est legendũ ut sex syllabarꝫ sit.nõ cõiugalia.ut est in exẽplaribus deprauatum.¶Omnia turbasti.oĩa inqt iura & humana & diuina confudisti. Pellex
¶Pellex ego facta sororis.pellex proprie dicitur:quæ cũ marito alterius concumbit.¶Tu geminus cõiunx.tu duabus es maritus,& mihi & sorori.Debita pœna.te expectat subintelligẽdũ ẽ.¶Quin eripis.cur nõ eripis mihi uitã.¶Ne qđ facinus.Ne aliqd scelus tibi restet in me ꝑpetrãdũ.¶Vacuas habuissem criminis umbras.hoc ẽ.crimĩe caruissem.¶Qñcũq; mihi pœnas dabis.aliquãdo mihi punieris.¶Proiecto pu.abiecto.deposito.¶Si copia detur.si potero.¶Audiat hoc æther.Cælum.¶Feri tyranni.crudelis ab omnique humanitate alieni.

Nec minor hac metus est: causa stimulatus utraq;,
Quo fuit accinctus, uagina liberat ensem.
Arreptamq; coma flexis post terga lacertis
Vincla pati cogit. iugulum philomela parabat,
Spemq; suæ mortis uiso conceperat ense.
Ille indignantem & nomen patris usq; uocantem:
Luctantemq; loqui comprehensam forcipe linguam
Abstulit ense fero. radix micat ultima linguæ.
Ipsa iacet, terræq; tremens immurmurat atræ.
Vtq; salire solet mutilatæ cauda colubræ.
Palpitat: & moriens dominæ uestigia quærit.
Hoc quoq; post facinus. uix ausim credere, fertur
Sæpe sua lacerum repetisse libidine corpus.
Sustinet ad prognen post talia facta reuerti:
Coniuge quæ uiso germanam quærit. at ille
Dat gemitus fictos, commentaq; funera narrat,
Et lachrimæ fecere fidem uelamina progne
Deripit ex humeris auro fulgentia lato.
Induiturq; atras uestes: & inane sepulchrum
Constituit, falsisq; piacula manibus infert,
Et luget non sic lugendæ fata sororis.
Signa deus bis sex acto lustrauerat anno,
Quid faciat philomela? fugam custodia claudit.
Structa rigent solido stabulorum mœnia saxo,
Os mutum facti caret indice. grande doloris
Ingenium est: miserisq; uenit sollertia rebus.
Stamina barbarica suspendit candida tela,
Purpureasq; notas filis intexuit albis
Indicium sceleris: perfectaq; tradidit uni:
Vtq; ferat dominæ gestu rogat illa rogata
Pertulit ad prognen. nec scit, quid tradat in illis.
Euoluit uestes sæui matrona tyranni,
Fortunæq; suæ carmen miserabile legit.
Et mirum est potuisse: silet. dolor ora repressit,
Verbaq; quærenti satis indignantia linguæ
Defuerant. nec flere uacat. sed fasq; nefasq;
Confusura ruit, pœnæq; in imagine tota est.
Tempus erat quo sacra solent trieterica bacchi
Sithoniæ celebrare nurus. nox conscia sacris.
Nocte sonat rhodope tinnitibus æris acuti.
Nocte sua est egressa domo regina, deiq;
Ritibus instruitur, furialiaq; accipit arma.
Vite caput tegitur. lateri ceruina sinistro
Vellera dependent. humero leuis incubat hasta.
Concita per siluas turba comitante suarum
Terribilis progne, furiisq; agitata doloris,
Bacche tuas simulat. uenit ad stabula auia tandem.

¶ Nec minor hac metus est. nō minor est inqt metus ne a philomela sorori proderet scelus q̄ ira. ¶ Cā stimu. utraq; & ira & timore ipulsus. ¶ Liberat en. ua. e uagina eripit ensem. ¶ Iugulū phi. philomela parabat. bñ istitutæ uirgis morē exprimit poeta, q̄ uiolata nihil mortē recusabat, sed ultro iugulū ensi obiiciebat. quo citi⁹ iterficeret. ¶ Spem suæ mor. Morte nanq; cupiebat philomela. ¶ Vsq; uo. sp clamantē. ¶ Luctātēq; loq. conātem. ¶ Forcipe. forceps instrm ē fabrile quo ferrū uel ignitū facile & capit̄ & tenet̄. ¶ Ense fe. ipse ferus & crudelis. est eni hypallage. ¶ Radix mi. palpitat motat̄. ¶ Ipsa ia. lingua recisa subaudiat̄. ¶ Mutilatæ co. icisæ serpētis in duas ptes. Mutilati uero dñr, qbus aliqd mēbrū fuit recisū. ¶ Palpitat. salit. freqnter mouet̄. ¶ Hoc quoq; p⁹ fa. post extractā linguā. ¶ Lacerū cor. Ligua mutilatū. ¶ Cōmēta fu. Fictā Philomelę mortem. ¶ Et la. fer. fi. Hoc est effecerūt lachrimæ ut Progne mortem Philomelæ uerā eē crederet. ¶ Atras ue. pullas. lugubres. Et ina. se. cadauere uacuū, q; greci cenotaphium dñt. ¶ Falsis ma. nō ueris, cū nondū philōela mortua foret. ¶ Non sic lu. Vt mortua nō erat lugēda. sed ut uiua erat uidicāda & in libertatē asserenda. ¶ Signa de⁹ bis sex. iā inqt duodeci trāsierāt mēses De⁹ apollo, q idē ē cū sole. ¶ Lustrauerat. illustrauerat quo. n. i signo sol ē, idē illustrare uī. q̄q̄ circūierat quoq; itelliger possum⁹. ¶ Quid fa. facere possit. ¶ Custodia. custodes a Tereo appositi. Sic Vir. Cernis custodia q̄lis. ¶ Rigēt. aspera sunt. ita ut īde nisi per ianuā exit⁹ nō det. ¶ Mœnia. Parietes. ¶ Os mu. fa. ca. indi. Os inqt mutū scelus indicare nō pōt. ¶ Grāde do. Ingenium est. Hac snia pbabilē reddit orōnem poeta. ¶ Miserisque ue. sol. re. In aduersis inqt reb⁹ hoies efficiunt̄ sollertes & igeniosi. Est āt sollertia igēii pspicacitas, q̄ maxīe necessariā dialectico Aristo. putat. ¶ Purpureas no. Rubras lr̄as. ¶ Indiciū sce. A tereo perpetrati. ¶ Vni. ex ācillis. ¶ Euoluit. Explicat. ¶ Matrōa lę. ty. Progne uxor crudelis Terei. Matrōę āt dñr pricipū, & ditiorū uxores. ¶ Vestes. Velū a philomela missū. ¶ Carmē for. suæ. Lr̄as idices sui ifortunii. ¶ Mirū ē po. Silet̄ subaudiat̄. Est āt parēthesis. ¶ Repssit. Compressit Continuit. Causas autem expōit poeta qb⁹ mota progne ne unū qdem uerbū emisit. ¶ Defuerāt. Sic q dē legit̄, sed defuerūt ea figura, q̄ Vir. cecinit, Mr̄i longa decem tulerūt fastidia menses, forsitā, & Oui. scripsit. Aliqs āt ex istis semidoctis specie recti decept⁹ Defuerūt i defuerāt facile deprauauit. ¶ Nec fle. ua. Nec flendi tps hēt. ¶ Sed fasq; nefasq; cōfu. ru. Sed furit inqt oē ius & hūanū & diuinū pturbatura. ¶ Pœnę q; i ima. to. ē. In imaginatiōe pœnæ, q̄ maritū afficiat. ¶ Sacra, trie. Triennalia. qd tertio quoq; anno celebrabant̄ Bacchi sacra. A trib⁹ nāq; ānis q ἔτη grece dñr. Trieterica fuerīt appellata. ¶ Sithoniç nu. tracię mlieres. Sithōia. n. Thracię pars ē. ¶ Nox cō. sa. Nocte. n. sacra bacchi celebrabant̄. ¶ Aeris acu. Acute sonātis. ¶ Deiq; ri. Scdm ritus sacrorū bacchi. ¶ Furia. ar. bacchica. qbus sacra bacchi celebrātes utebāt̄ pulchre āt baccharū hitū describit. ¶ Ceruia uelle. Ceruinæ pelles. ¶ Leuis ha. Quę pāpinis ornata Thyrsus uocat̄. Bacchæ tu. Furias sub audiendū est autem apostrophe ad bacchū. ¶ Venit ad sta. au. tan. Ad illa nanque properabat, eoq; uel parua mora ipsi longissima uidebat̄.

Forceps

Mutilatus

Custodia

Sollertia

Matronæ

Trieterica

Sithonia

Thyrsus

Euœq;

¶ Euoeq; sonat. Vtitur Baccharũ clamoribus. Nã Euoe & Euã in sacris Bacchi iactabant ab iis q ipm inuocabãt. ¶ Insignia bacchi. Baccharũ ac mænadũ habit⁹. Abdit. abscõdit ne agnosceret a quoq. ¶ Horruit. Cũ quodã horrore extimuit eorũ recordatiõe q a Tereo perpessa fuerat. ¶ Nacta lo. pgne. Secretũ subaudiam⁹. Sacrorũ pi. ornamẽta sacrificiorũ Bacchi. ¶ Deuelat. Reuelat. Detegit. ¶ Pellex si. ui. so. Cã cur nõ auderet philomela aspicere sororẽ. ¶ Testariq; deos. In testimoniũ deos abducere. ¶ Dedec⁹ il. illã ignominiã. ¶ Pro uo. ma. fu. Manu. n. id significabat qđ uoce idicare nõ poterat. Ardet furit. Corripiens. Rẽphendẽs. ¶ In oẽ ne. ad oẽ nefas ppetrãdũ ¶ Artificem. Tereũ tanti sceleris auctorẽ. ¶ Et quæ ti. me. pu. Minatur progne se Terei inguina quibus philomelam uiolauit, gladio amputaturam. ¶ Pudorẽ. Virginitatem. ¶ Abstulerunt. Systole qualis illa Virgiliana. Matri longa decem tulerunt fastidia mẽses. ¶ Sontem animam. Nocentem sceleratã Terei animam e corpore expellam. ¶ Magnum est. supplicium malũue sub intelligatur. Quid sit ad huc du. Nõdũ iqt decreui quo malo tereũ affectura sim. ¶ Quid sit. futurũ subaudiat. ¶ Peragit dũ ta. pg. Dũ talia loqt. & minat. ¶ Ad ma. ue. Itys. Itys & appellatio ẽ q rotæ currusue circũferentia significat, & pueri Prognes & terei filii nomẽq; & Ityl⁹ fuit cognominat⁹, qđ signũ & argumẽtũ fuerit calamitatũ, q parentibus ipsiq; euenit. τύλους enim Græci signa miseriæ uocant. ¶ Quid pos. ab il. admo. ẽ. Quo malo iqt afficere Tereũ possit ex ityli aduẽtu cognouit. De illo nãq; interficiendo cogitare cœpit. ¶ Ah quam. indignationi seruiens est illa interiectio hoc loco Alibi & miseratiõi. ¶ Ac

Exululatq; euoeque sonat, portasq; refringit
Germanamque rapit: raptæq; insignia bacchi
Induit, & uultus hederarum frondibus abdit,
Attonitamq; trahens intra sua mœnia ducit.
Vt sensit tetigisse domum philomela nefandam.
Horruit infelix: totoq; expalluit ore.
Nacta locum progne sacrorum pignora demit,
Oraq; deuelat miseræ pudibunda sororis,
Amplexumque petit. sed non attollere contra
Sustinet hæc oculos pellex sibi uisa sororis
Deiectoq; in humum uultu iurare uolenti:
Testariq; deos: per uim sibi dedecus illud
Illatum: pro uoce manus fuit. ardet & iram
Non capit ipsa suam progne, fletumq; sororis
Corripiens. non est lachrimis hoc inquit agendum.
Sed ferro. sed si quid habes, quod uincere ferrum
Possit. in omne nefas ergo me germana paraui.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo.
Artificem mediis immittam Terea flammis.
Aut linguam aut oculos: & que tibi membra pudorem
Abstulerunt, ferro rapiam: aut per uulnera mille
Sontem aiam expellã. magnũ est quodcũq; paraui.
Quid sit adhuc dubito. peragit dum talia progne:
Ad matrem ueniebat itys. quid possit, ab illo
Admonita est, oculisq; tuens immitibus. ah quam
Es similis patri: dixit. nec plura locuta
Triste parat facinus, tacitaq; exæstuat ira.
Vt tamen accessit natus, matriq; salutem
Attulit, & paruis adduxit colla lacertis,
Mixtaq; blandiciis puerilibus oscula iunxit,
Mota quidem est genitrix, infractaq; constitit ira.
Inuitiq; oculi lachrimis maduere coactis.
Sed simul ex nimia mentem pietate labare
Sensit, ab hoc iterum est ad uultus uersa sororis,
Inq; uicem spectans ambos. cur admouet inquit
Alter blandicias? rapta silet altera lingua?
Quam uocat hic matrem, cur non uocat illa sororem?
Cui sis nupta uide pandione nata marito.
Degeneras. scelus est pietas in coniuge tereo.
Nec mora. traxit itym, ueluti gangetica ceruæ
Lactentem fœtum per siluas tigris opacas.
Vtq; domus altæ partem tenuere remotam,
Tendentemq; manus, & iam sua fata uidentem,
Et mater. mater clamantem, & colla petentem:
Ense ferit progne, later in qua pectus adhæret.
Nec uultum uertit. satis illi ad fata uel unum
Vulnus erat. iugulum ferro philomela resoluit,

cessit. Appropinquauit. ¶ Matriq; salutẽ attulit. hoc est. Matrẽ salutauit. ¶ Et p uis ad du. col. la. Et matris colla puis brachiis circundedit. Est aũt hypallage collo. n. adduci brachia dñr potius q̃ e diuerso. ¶ Triste pa. fa. Cõem sibi cũ Tereo filiũ interficere & coctum patri epulãdũ apponere cogitat. ¶ Tacita ira. Tecta occulta. Neq; enĩ Itylo se ira tã esse ostẽdebat. ¶ Mota quidẽ ẽ ge. Cõmota, qa mater erat. Matres nãq; filios natura caros hñt. ¶ Infracta q; cõ. ira. Hoc est ira quã cõcepat in filiũ pgne ipsius blanditiis fracta est. Infracta nanq; hoc loco ualde & penitus fracta itelligit. ¶ Inuitiq; oculi. Ipsius iuitæ oculi. Est. n. hypallage. ¶ Lachrimis coa. A pietate materna expssit. ¶ Labare Vacillare, & ad misericordiã commoueri. ¶ Ab hoc. Ab huius ityli aspectu. Inq; ui. Vicissim. p uices. ¶ Pãdiõe na. Seipsam alloquitur progne. Est autem emphasis. Ac si diceret se natã esse e pãdione uiro generosissimo omniq; uirtute predito rege. ¶ Cui ma. Ac si diceret turpissimo oiumq; nefandissimo. ¶ Degeneras. Seipsam arguit progne, quod a suis degenerat. Si tantũ scelus patiatur inultũ. ¶ In cõ. te. Si esset soluta oratio: in cõiugem tereũ diceremus. Pietate inquit uti in coniugem Tereũ scelus est. ¶ Nec mo. ẽ subaudiat. hoc est. Cũ primi asseruit scelus esse pietate in Tereum uti, Itym traxit in ptem domus secretiorẽ. ¶ Gangetica ti. indica a gange maximo indiæ fluuio. ¶ Ceruæ la. fœ. Periphrasis est Inuli. ¶ Tendẽtẽ manus Supplicantem. ¶ Adhæret. adiungitur, significat autem itym a matre inter latus & pectus fuisse percussum. ¶ Nec uer. uul. Magna matris sæuitia atque indignatio, que citra uultus auersionem filiũ necare sustinuerit. ¶ Ad fa. Ad mortem.

Infractura

Gangeticus

¶Exultat:feruet.partē uero itys carniū elixā.ptem tostam fuisse ait.¶Manāt pe.ta.Interiora ædiū loca tabo & sanie pueri occisi fluūt.¶Ignarꝝ Te.Cædis filii īsciū.¶His mē. His epulis.Cōtinēs.n.p cōtēto sæpenūero a poetis ponit. ¶Et pa.mo.sa.atheniēse sacrificiū.His āt uerisimilia red= dit ea quæ a progne & philomela ppetrata fuisse narrant.

¶Vni ui.Soli marito. ¶Remouit.Amādauit dimisit.¶Solio aui.Se= de auorꝝ.¶Sua ui.suas carnes.Nam itys ex terei sanguie fuerat cōcept⁹. ¶Tātaqꝫ nox ai ē.Accla matio ē ī hoīum cæcita tē.¶Accersite.aduocate. Dissimulare ne occultare nō pt.Est.n.dissimlar̄ fin gere id ñ eē qd sit.¶Cru delia gau.Læticiā ex cru deli filii cęde,quē pr̄ uora uerat,pueniente.¶Iāqꝫ. Statiqꝫ.¶Int⁹hēs.itra te metipm hēs.¶Vbi sit. itys subaudiat.¶Meritꝫ di.cōueniētibus uerbis. ¶Thraci⁹.There⁹thra cius tyrān⁹.¶Repellit. Euertit.¶Ciect.Vocat. ¶Vipeas so.furias,q̄ p crib⁹uipas hr̄e dr̄.De sty.ual.Ab īferꝫ.¶Refra to pe.Apto.¶Egerer̄.eii cer̄.euomer̄.¶Gestit.Cu pit.¶Demersa:Immer= sa uiscera filii.¶Seqꝫ uo. bu.Sepulchrū filii.Car= nes.n.illi⁹in stōacho hē= bat.¶Nūc se.Mō pseqt. ¶Nudo fer.Stricto ēse. ¶Corpa cæ.Atheniēsiū pgnes & philomelę.Pē nis pen.pu.Alis ī aere ali qs pēder̄ putaret.In aues nāqꝫ iā fuerāt trāsmutatę ¶Quarꝝ pe.al.sil.philōe la q̄ ī hirūdinē fuit cōuer sa.¶Altera te.su.pgne q̄ ī luscinā fuit trāsfigura ta.Notæ cę.signa cędis. Signataqꝫ san.plu.ē plūa inqt e maculis sanguieis infecta & hirūdinū & lu sciniarꝝ.¶Pœnę cu.q̄ p= gnē philōelāqꝫ afficeret. Vpupā āt q̄ a gręcis epo ps appellat poeta descri bit.¶Cui stāt.erectę sūt. ¶Immodicū maximū. ¶Pro lō.cu.p lōgo ense quo fugiētes psequebat.

Dissimulare

Egerere

Progne in lusciniam Philomela i hirūdinem

Tere⁹ upupā

Vpupa

Viuaqꝫ adhuc:animæqꝫ aliquid retinentia membra
Dilaniat.pars inde cauis exultat ahenis.
Pars uerubus stridet.manant penetralia tabo.
His adhibet coniunx ignarum Terea mensis.
Et patrii moris sacrum mentita,quod uni
Fas sit adire uiro,comites famulosqꝫ remouit.
Ipse sedens solio Tereus sublimis auito
Vescitur,inqꝫ suam sua uiscera congerit aluum.
Tantaqꝫ nox animi est.itym huc accersite dixit.
Dissimulare nequit crudelia gaudia progne.
Iamqꝫ suæ cupiens existere nuncia cladis,
Intus habes,quod poscis ait,circunspicit ille.
Atqꝫ ubi sit.quærit.quærenti iterumqꝫ uocanti
Sicut erat sparsis furiali cæde capillis
Prosiluit,itysqꝫ caput philomela cruentum
Misit in ora patris.nec tempore maluit ullo
Posse loqui,& meritis testari gaudia dictis.
Thracius ingenti mensas clamore repellit:
Vipereasqꝫ ciet stygia de ualle sorores:
Et modo si posset reserato pectore diras
Egerere inde dapes,demersaqꝫ uiscera gestit,
Flet modo,seqꝫ uocat bustum miserabile nati.
Nunc sequitur nudo genitas pandione ferro.
Corpora cecropidum pēnis pendere putares.
Pendebant pennis,quarū petit altera siluas.
Altera tecta subit,neqꝫ adhuc de pectore cædis
Excessere notæ,signataqꝫ sanguine pluma est.
Ille dolore suo:pœnæqꝫ cupidine uelox
Vertitur in uolucrem:cui stant in uertice cristæ.
Prominet imodicum pro longa cuspide rostrum.
Nomen epops uolucri.facies armata uidetur.
Hic dolor ante diem,longæqꝫ extrema senectæ
Tempora tartareas pandiona misit ad umbras.
Sceptra loci rerūqꝫ capit moderamen erechtheus
Iusticia dubium est:ualidis ne potentior armis.
Quatuor ille quidem iuuenes:totidemqꝫ crearat
Fœmineæ sortis.sed erat par forma duarum:
E quibus æolides cephalus te coniuge felix

¶Facies ar.uidetur.Ita.n.pennæ circa oculos sunt dispo= sitæ,ut eos galea fere tectos hr̄e uideat ideoqꝫ toruo est as= pectu hæc auis.Hæc āt oia in Daulide q̄ supra cheroniā ē, ubi tereus regnauit,ppetrata fuisse Thucydides & Pausa= nias scribūt:quis megarēses affirmēt circa fontes q megari dis uocant,illa fuisse gesta.Eorꝝ uero locorꝝ dicionē Tere⁹ amisit pp ea q̄ & ipse in philomelā,& pgne philōelaqꝫ ad=

uersus itym admiserūt.Vñ Megaris sibi ipse mortē cōsci= uit tereus,cui Megarēses & tumulū stati erexerūt & singlis qbusqꝫ ānis sacra psoluerūt,in qb⁹ calculis p hordeo utun tur.Ibi upupā auē primū uisam asserūt.Mulieres aūt athe= nas rediisse lugentes & q̄rentes qd passæ eēnt lachrimisqꝫ se miserabilr̄ cōfecisse.Vñ earꝝ in lusciniā & hirundinē trāsfi gurationes confictæ fue re ea occasione,quod hę aues nescio quid misera bile & luctui simile ca= nunt.¶Hic do.ante di= em.Pādioni dolore,quē ex filiabus conceperat, mortuo erecthe⁹ a palla de educatus.ut scri.Ho= me.& Atheni.rex tradi tus in regno successit cu ius filiā orithyiā amauit Boreas thracię uētus & rapuit ī thraciāqꝫ aspor tauit,ex q̄ filios sustulit zethū & calain,q pueri q̄ dē sine alis fuerunt,iuue= nes uero alati effecti una cū aliis argōautꝫ ad uell⁹ aureū rapiēdū sūt pfecti. Tartareas ad um.ad īfe ros.Vt āt pausanias ī At tica scribit,Pādiō oio īfe lix ī filiarꝝ educatiōe fuit neqꝫ earꝝ filii relicti sūt ul li iniurię ultores,tāetsi ut fortunā augeret cū thra ce rege tereo affinitatē iū xerit sed nulla ē mortali bus euadendi uia,quod a deo futurum est.Sce= ptra lo.Athenarum i m perium.Rerum mo.Re gni gubernationem. ¶Sed erat par for.dua. E q̄ttuor filiab⁹ duas ęq̄ les pulchritudie fuisse ait pcrin q̄ cephalo deiōei fi lio nupsit,& orithyiā q̄ a borea uento dr̄ fuisse ra= pta.Tametsi hesagoras in megaricis scribat nō a uēto,sed a borea strymo nis filio Orithyiā fuisse raptā,chœrilus uero nar rat Orithyiā flores colli gētē iuxta fontes cephis= si fuisse raptā,cui simoni des accedit q in nauma= chia scribit ipsam ex atti ca a Borea raptam & in Thraciā ad sarpedoniā usqꝫ petrā fuisse perlatā; ubi & rē cū illa habuisse.

Procris

Orithyia

Apollonius quoqꝫ Orithyiæ raptum elegantissime in pri mo Argonauticon describit quē Oui.potissimū,seq uide= tur.¶E quibus æolides cephalus.Cephalus ut strabo ait, Deionei filius quidem fuit,qui ab æolo genus dixisse uide tur.Vnde & æolides a poeta uocat,ut in oibus quæ mihi uidere cōtigit:exemplaribus legitur.Sed quo modo ab eo lo ducat originem cephalus nondum memini me legiss.

Cephal⁹

¶Procri

Procri fuit. boreæ tereus thraceſq; nocebant
Dilectaq; diu caruit deus Orithyia:
Dum rogat: & ṕcibus mauult q̃ uiribus uti.
Aſt ubi blanditiis agitur nihil, horridus ira
Quæ ſolita eſt illi nimiumq; domeſtica uento,
Et merito dixit, quid enim mea tela reliqui?
Sæuitiam & uires iramq; animoſq; minaces?
Admouiq; preces, quarum me dedecet uſus?
Apta mihi uis eſt. hac triſtia nubila pello.
Hac freta concutio, nodoſaq; robora uerto.
Induroq; niues. & terras grandine pulſo.
Idem ego cum fratres cælo ſum nactus aperto,
Nam mihi campus is eſt tanto molimine luctor,
Vt medius noſtris concurſibus inſonet æther,
Exilianta; cauis eliſi nubibus ignes.
Idem ego cum ſubii conuexa foramina terræ,
Suppoſuiq; ferox imis mea terga cauernis,
Solicito manes: totumq; tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petiiſſe, ſocerq;
Non orandus erat mihi, ſed faciendus erechtheus.
Hæc boreas aut his non inferiora locutus,
Excuſſit pennas: quarum iactatibus omnis
Afflata eſt tellus, latumq; perhorruit æquor.
Pulureamq; trahens per ſumma cacumina pallam
Vertit humum, pauidamq; metu caligine tectus
Orithyiam adamans fuluis complectitur alis.
Dum uolat, arſerunt agitati fortius ignes.
Nec prius aerii curſus ſuppreſſit habenas.
Quam ciconum tenuit populos & mœnia raptor.
Illic & gelidi coniunx actæa tyranni,
Et genitrix facta eſt: partuq; enixa gemellos,
Cætera qui matris. pēnas genitoris habebant.
Non tamen has memorant una cum corpore natas:
Barbaq; dum rutilis aberat ſubnixa capillis,
Implumes calaiſq; puer zeteſq; fuerunt:
Mox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum
Cingere utrūq; latus. pariter flaueſcere malæ.
Ergo ubi conceſſit tempus puerile iuuentæ,
Vellera cum minyis nitido radiantia uillo
Per mare non motum prima petiere carina.

Boreas ¶Procri fuit. Procri uocatiuus eſt græcus. Ad ipam. n. ſer monē cōuertit poeta. ¶ Boreæ te. thra. no. crudelitas igt terei ac thracū Boreæ ne orithyā duceret uxorē nocebant. Boreas āt eſt uētus q latine aqlo uocat̄, ut in primū pleni⁹ ſcripſimus. Boreas ēt Strymonis fuiſſe filius narrat̄ a quo rapta fuit orithyia. Sed poetæ qđ fuit hois opus, ad uentū traſferūt. Tāetſi qdā dicāt orithyiam ex alto ab aqlōe deiectā piiſſe. Inde q; a poetis fictā fabulam fuiſſe. ¶ Deus. Boreas. ¶ Horrid⁹ ira. Terribilis indignatione. Boreæ aūt naturā deſcribit. ē. n. uētus ualde ipetuoſus & uiolēt⁹. ¶ Et me. di. Merito Boreas ſeſe carer̄ orithyia cōfeſſus eſt. quādo blādicis q̃ uirib⁹ uti maluerit. ¶ Admoui. appoſui. ¶ Quaꝝ me dedecet uſus. Quib⁹ mihi turpe eſt uti. ¶ Cælo ap. Aere patēti, in quo uēti confligunt. ¶ Tāto mo. lu. tātis uiribus reſiſto. ¶ Vt me. no. phyſicoꝝ ſniam ſeqtur, q ex colliſione nibiū & tonitrua aiūt cōmoueri & fulmina emitti. ¶ Eliſi ignes. expulſi. eſt āt fulminū piphraſis. ¶ Idē ego cū ſu. Terræmotus ex phiſicoꝝ ſnia fiunt a uētis in cauernis terræ clauſis, uñ ſine magno ipetu exire nō pñt. ¶ Solicito. infeſto pturbo. ¶ Excuſſit pē. cōcuſſit alas, ex quaꝝ iactatōne maximū uētū excitatū fuiſſe ait. ¶ Puluereā pal. puluerulentā ueſtē q̄ elegāter boreę attribuit, qđ eo uēto flāte maxius excitat̄ puluis. ¶ Ignes. amores. ¶ Nec pri. aerii cur. nec prius ingt uolar̄ deſtitit, q̃ ad cicōes thraciæ populos pueniſſet. ¶ Actæa. Athēiēſis Orithyia. ¶ Gelidi ty. boreę uēti q oīum eſt frigidiſſim⁹. ¶ Partuq; eni. g. Eniti ppŕ ie mulieres dñr cū pariūt. ¶ Gemellos. zetē & calain nō hos āt ſolū boreas ex orthya ſuſcepit, ſed ēt puellas Cheōiam. & zetē & cleopatrā, q̃ phieo nupſit. ¶ Pēnas ge. Alas boreæ pr̄is. Nā uēti cū alis ēt nū pigunt.

Vñ fulmina

Vñ terræmot⁹

Orithyæ raptus

Eniti

¶ Subnixa. ſubiecta. ¶ Rutilis ca. Flauis crinibus. ¶ Implumes. ſine plumis & alis. zetes āt legēdū ē. nō zetus ut fere in exēplarib⁹ eſt deprauatū. ¶ Flaueſcere. flauæ fieri lanugine naſcēte. ¶ Ergo ubi cō. poſteaq̃ igt iuuenes effecti ſunt, una cū aliis argonautis ad rapiēdū uellus aureū nauigauerunt. ſed uñ zetes & calais uenerint uariæ ſunt priſcorū opiones. Alii nāq; ex Thracia, ut Apollonius. Herodotus ex Daulide. Duris uero & Phanodic⁹ ex hypboreis ad Iaſonē ueniſſe aiūt. Hæc āt a ſeptimi libri initiū apte cū ſexti fine copulādū narrant. ¶ Cōceſſit. locū dedit ¶ Vellera. pellē arietis auream quē phrixus cū ab eo ad colchos uſq; incolumis fuiſſet đlat⁹, ioui phixio. hoc eſt fugæ fauēti imolauit, ac eius pellē aurei uelleris dicauit. Nā athamas æoli fili⁹ crethæiq; fr̄, ut ſcri. Apollōi⁹ ex Nephela uxore duos ſuſtulit liberos phrixō & Hellen. ſed Nephele mortua, Ino filiis nouercā ſupinduxit, q̃ ut nouerca prioris filios uxoris odio pſeq cœpit. Cūq; agri illi⁹ incātamētis ſteriles facti eēnt, uates ſubornauit q athamāti referrēt agros nō añ fertiles futuros q̃ filii prioris uxoris itermerent. Cæteꝝ phrix⁹ piculi iminētis admonit⁹ arietē una cū ſorore Helle aſcēdit, q mar̄ igreſſus cū ad troicū pelag⁹ pueīſſet. Helle ī mare cadēs ei nomē dedit. Inde. n. Helleſpōtus fuit appellat⁹. phrix⁹ āt ī ſcythiā uect⁹ ioui phyxio, qđ ei⁹ ope nouercę īſidias fugerat, arietē ipm imolauit, uelluſq; aureū eidē dicauit, qđ qdē in luco martis a puigili dracōe tauriſq; pnares ignē efflātib⁹ cū cuſtodiret, ab Iaſone raptū atq; ī theſſaliā fuit aſportatū. Euſebi. āt i chronicis ait phryxū idcirco ab ariete uectū eſſe fingi, qa nouercales īſidias nauis cui⁹ inſigne aries erat fugit. ¶ Cū mi. Minyæ populi fuerūt theſſaliæ āntiqſſimi a Minya orchomēi, ut putat̄ & Hermippes. re uera āt Neptuni filio denoīati. Demetrius āt ſcepſi⁹ ait illos q circa Iolcū hītarūt Minyas fuiſſe appellatos. Apollōius uero oēs argonautas ſcribit minyas fuiſſe, qđ plurimi & fortiſſimi eoꝝ ac in primis ipſe Iaſon a minyæ filiabus duxerit originē. ¶ Pria ca. pria naue. Nā argo pria oīum nauis lōga fuiſſe phibet̄. Quidā tñ aiunt Danaū ab Aegypto pſecutū oīum primū nauim lōgam conſtruxiſſe. Vnde etiam Danaida fuiſſe uocatam.

Minyæ

Prima nauis

Amq; fretum nimyæ. Narraturus poeta quẽadmodum dentes ab Iaſone ſeminati in homines armatos fuerũt tranſformati. Apollonium q argonautica ſcripſit, potiſſimum ſeqtur. Argonautarũq; in colchos ꝓfectionẽ, medeæq; amores elegantiſſime deſcribit. Cauſa aũt illi⁹ iaſonis peregrinationis hæc fuiſſe narraẗ. Tyro Salmonei filia Neptuno peperit neleũ & peliã. deide nupſit Cretheo Aeoli filio, eiq; pepit æſonẽ. pheretẽ, & amythaonẽ. Ac ex pherete qdẽ naſciẗ admetus. ex Amythaõe Melampus. ex Aeſone iaſon qui ẽt chironi alẽd⁹ medicinãq; docendus fuit tradit⁹ a patre, q ſenio confectus tantiſper dũ fili⁹ creſceret, regnũ Theſſaliæ peliæ fratri cõmendauit. Cæteꝝ pelias oraculũ ab Apolline acceperat. ut ſibi ab eo caueret, quẽ cum ſolo calceo ad ſe uenientẽ uideret. Fore enim ut opa eius eẽt. moriturus.

Iaſonis expedítio in colchos

Iaſon aũt iã grãdior effectus, cum ad patruum rediret, forte in ripa Anauri theſſaliæ fluui offendit iunonem uetulæ ſimilẽ, q uidebatur uelle qdem fluuium tranſire, ſed nõ audere. qđ uidens Iaſon illam humeris ſuſcipiens in ulteriorem fluui ripam tranſtulit: altero ex calceis in flumine amiſſo. Sicq; iaſon ad peliã cum altero calceo puenit: q oraculi recordatus ueritusq; ne ab ipſo interficereẗ, illi mandauit expeditiõem i colchos admodum periculoſam ad uellus aureũ rapiẽdũ putans eum aut ab aliquo interfectũ iri, aut certe ĩ mari alienaue terra pituꝝ.

Medeæ amores

Sed Iaſon omni collecta græciæ iuuentute, Argoq; naue fabricata, ad colchos ꝓfectus & uellus aureũ opere Medeæ regis æete filiæ rapuit, & medeã ipſam ſecum in patriam reuexit.

Minyæ

Iãq; fretũ minyæ. Populi ſũt theſſaliæ Minyæ a Minya Neptuni filio' qui illis impauit. denominati.

Pagaſæ

Pagaſea puppe. Argo naue iuxta pagaſas ꝓmontorium fabricata. Sic aũt legendũ eſt, non pegaſea, ut fere in exemplaribus eſt deprauatũ. Pagaſæ. n. ſunt & ꝓmõtorium & urbs theſſaliæ dictæ ἀπὸ τοῦ παγῆναι τὴν ἀργώ, hoc eſt cõpingenda & fabricanda argo naue. Demetrius autẽ ſcepſius ἀπὸ τῶν πηγῶν. id eſt a fontibus, quibus irrigaẗ locus, in quo ẽt templum ẽ pagaſei apollinis.

Phineus

Phineus uiſus erat. phineus phœnicis & caſſiepeæ filius ſiue Agenoris, ut quidã putant, rex fuit thraciæ, qui ut Dionyſius in argonautis narrat, dimiſſa cleopatra uxoř. Harpalacẽ ſcythicã, ut alii idæam Dardani Scythaꝝ regis filiam filiis ſuperinduxit nouercam, cui ut gereret morẽ ꝓprios filios orythum & carãbin pri⁹ ex cleopatra ſuſceptos cũ excæcaſſet, ipſe quoq; a diis fuit oculis priuatus, atq; hac inſuper pœna affectus, ut ei harpyiæ fœdiſſimæ aues eſcas & repent & fœdarent, quas ſuſcepti hoſpitio cum aliis argonautis zetes & calais alati iuuenes, ut illi gratiam referrent, ſtrictis enſibus ex thracia uſq; ad plotas inſulas, quæ poſtea a conuerſione eoꝝ ſtrophades fuerunt appellatæ, perſecuti ſũt. Sub no. cæcitate. De phinei uero cæcitatis cã uariæ fuerunt antiquorum opiniones. Quidã enim aiunt phineũ fuiſſe excæcatum a ſole, qđ potius longæuus eſſe q̃ uidere elegerat. Alii qđ perſeo fuerit inſidiatus. Sophocles autem quod ex cleopatra filios orythõ & carambin a nouerca calmuniatos excæcarit. Apollonius uero qđ oĩbus uulgo uaticinaretur ac deorum mentes aperiret, quo fiebat, ut homines nihil deorum indigere uiderenẗ. imperauit ãt phine⁹ uſq; ad boſporũ thracium oĩbus thracibus q ſunt in aſia. Virgíneas uolucres. harpyias quæ uirgineas facies habebant. Limoſi pha. Phaſis fluuius eſt colcoꝝ. unũ phaſiani fuere denoĩati.

Phaſis

Prixea uellera. A phrixo Ioui phyxio cõſecrata. Vellera aurea. qđ qdem idcirco fictũ ẽ. ut Strabo ait. qđ apud colchos torrentes dñr auꝝ deferre, qđ barbari pforatis tabulis & lanoſis pellibus excipiunt. Vñ aurei uelleris fabula ẽ cõficta.

Vellus aureum

Quæ huiuſmodi eſſe ferẗ.

Athamas

Athamas Aeoli filius. Crethei frater nephelen duxit uxorẽ, ex qua qdem phryxũ & Hellen ſuſtulit. Nephele uero mortua ſecũdam duxit uxorem Ino appellatã, quæ nepheles filios odio habens perſuaſit agricolaꝝ uxoribus, ut ſemina torrerent: ne terra fructũ ullum emittere poſſet. Quod qdẽ cũ accidiſſet, Athamas agroꝝ ſterilitatis cauſam ignorans: qui conſulerent Apollinem Delphos miſit. Ino autem eos qui miſſi fuerant donis corrumpens induxit, ut referrẽt deũ rñdiſſe, phrixũ & Hellen imolandos eſſe. Ita nãq; ſterilitatis liberationem futuram. Hoc uero Athamas cum credidiſſet. phryxũ Hellenq; ad arã iugulandos adduxit. Sed deoꝝ miſericordia aurei uelleris arieti impoſiti per aerem aſportati fuerunt. Vnde helle metu percuſſa in helleſpontum ab ipſa denoĩatum cecidit. Phryxus uero in Colchicã terrã incolumis puenit, ubi ioui phyxio arietem imolauit, quod nouercæ inſidias effugiſſet. Vxorem aũt duxit Chalciopẽ Aeetæ colcoꝝ regis filiam, ex qua cum filios quatuor ſuſtuliſſet Argon. Cytiſſocon Melana. phrontin mortuus eſt. Vt Herodotus ſcribit, ut uero Heſiodus & Acuſilius narrãt filios

illlos ex

RAPHAELIS. Regii in ſeptimum metamorphoſeos Ouidii librum enarrationes.

P. Ouidii naſonis metamorpho. Liber ſeptimus.

Amq; fretum minyæ pagaſæa puppe ſecabant.
Perpetuaq; trahens inopẽ ſub nocte ſenectam
Phineus uiſus erat, iuueneſq; aquilone creati
Virgíneas uolucres miſeri ſenis ore fugarant.
Multaq; perpeſſi claro ſub Iaſone tandem
Contigerant rapidas limoſi phaſidos undas.
Dunq; adeuut regem: phrixeaq; uellera poſcunt,

illos ex iophossa Aeetæ filia suscepit, quibus qdem & qntum noie psbonē parmenides addit Herodotus autē narrat Athamantis & Themistus filios fuisse Schœneū. Erythrium. Leuconem. Pœum. nouissimos uero phryxum & Hellen hosq; ppter inus nouercæ insidias ex pria aufugisse. Hellen aūt circa pactyen piisse ēt Hellanicus ait. Inus uero & Athamātis filii fuerūt Learchus & Melicerta. De ariete autē uelleris aurei uariæ sunt priscorū opiones. Alii nāq; uerū fuisse arietē scribunt. Alii phrixi & helles fuisse pedagogū noie criū, q latine aries uocat, cuius consilio phrixus & helle nouercæ insidias fugerint. Alii aufugisse ipsos in naue q̄ ipra arietē pictū habuerit opinantur. ¶ Voxq; dat. Aeeta Iasonis aduētu indignat⁹ se qdē ei uellus aureū pmissurū, pmisit si q̄ pponerēt certamina subiret. Vox ergo dat, hoc ē, Rñsū datur ab æeta magnos inesse labores in rapiendo uellere aureo signans. Nā & tauri ignē narib⁹ oreq; efflātes erāt domādi iugoq; subiiciēdi, & dentes dracōis seminādi, & īpetus gigātū armatorꝝ ex dracōis dētib⁹ natorꝝ sustinēdus, & puigil draco uelleris aurei custos sopiend⁹. ¶ Magnorꝝ la. magnorꝝ certaminū. ¶ Cōcipit i. Iuno & pallas ut in. iii. narrat Apolloni⁹ de Iasone solicitæ pp certamia tā piculosa illi ab Aeeta pposita, ueneri psuaserūt ut cupidinē ad Medeā mitteret, q Iasōis amore ipsam iflāmaret. Opa ergo ueneris & cupidinis maxios ardores Medea cōtraxit. ¶ Aeetias. Medea æete regis colchorꝝ filia. Sane æeta prima cū æ diphthōgo scribit, nō cū œ & ut qdā pcipiūt & fere in exēplarib⁹ est depravatū. Et lu. diu. Posteaq̄ diu amori repugnauit. Elegāter āt uirgis amore captæ cogitatiōes expōit. ¶ Furorē. amoris rabiē. ¶ Frustra. me. re. Seipsā Medea alloqt. Adeo āt amoris ipita ur, ut cū iasonis amore capta sit, an amet tñ addubitet. ¶ Aut ali. cer. aut qdē legit, sed an fortasse legēdū ē, q̄ particula & dubitātes & iterrogātes & soluētes utimur. Cū. n. Medea addubitasset, qd illud eēt, an aliqd ē iqt amori sile. ac deide amorē eē oñdit. ¶ Nā cur ius. pa. Colligit ex his medea se captā eē iasonis amor & qđ q̄ mādarat Iasōi Aeeta nimiū difficilia factu uidebāt, & qđ illi quē pauloañ uidisset, adeo timebat. ¶ Sūt quo. du. nimis. Nō solū uideri, sed eē quoq; nimiū dura, q̄ iasoni æeta iussu erāt pagēda, asseuerat Medea. nā & idōitos tauros ignē ore naribusq; efflātes iugo subiicer, & tot hoīum armatorꝝ ipet⁹ sustiner & puigilē draconē debellar, q̄ ipauerat æeta, difficillima sūt factu. ¶ Mō de. nūc solū. ¶ Tāti ti. Tātæ solicitudis. ¶ Excute uir. seipsā medea alloqt tāq̄ alii uerba faciat. ¶ Noua uis. magna amoris potētia. mihi nūq̄ añ hac expta. ¶ Aliudq; cu. aliđ iqt amor. aliđ rō mihi ostendit. ¶ Video me. Cognosco. Hinc aūt colligit Medea se non errore. sed đdita opa amori indulgere. ¶ Quid in ho. cur inqt cū sis filia regis, peregrini amore ardes? ¶ Regia. regis filia. ¶ Thalamos. Nuptias nā thalamus pprie dicit spōsi & spōsæ cubiculū παρὰ τὸ θαλλειν, qđ spōsus & spōsa maxie in illo uigeant & uirescant. ¶ Aliēi or. alienæ regionis. ¶ In di. est. in deorū manu acptāte. ¶ Quid .n. cōmisit iason? Quid mali fecit. ¶ Nō tā. non cōmoueat. Lucretius de deo loquēs. nec bñ p meritis capit nec tangit ira. ¶ Virtus. Fortitudo & corpis robur. ¶ Vt cæ. de. Vt cætera deesse cōcedā. ¶ Mouere. pellicere ad amādū. ¶ Taurorū affla. ore, Taur⁹ ἀπὸ τοῦ τεινειν τὴν οὐραν. hoc ē ab extendenda cauda dicit. Oportebat āt iasonem tauros ignē naribus efflātes iugo subiicere. bñ uero amans sollicita esse fingit de piculis amato impēdentibus. ¶ Cōcurretq;. coflingetq;. inqt cū hoībus natis ex dētibus draconis ab ipso semiatis. ¶ Suæ sege. Semētis ab ipso factæ. ¶ Auido drac. insatiabili. ¶ Hoc. ego si pa. ut dracōi obiiciat iason. ¶ Tūc me de ti. na. Tūc iqt me crudelissimā esse fatebor. Crudeles. n. & de tigride nati & ferrū in corde gestare dicuntur. ¶ Cōscelero. sceleratos efficio. ē autē pulchra ironia qua sibi talia nō esse faciēda pponit medea. ¶ Exhortor. incātationibus stimulo. ¶ Terrigenasq; fe. hoies e terra natos. ¶ Insopitū dra. Peruigilē, q nūq̄ sopit. ¶ Prodāne. distrahit Medeæ aius tū ab amore. tū ab hōesto, ut utri peat ignoret. ¶ Nescio qs ad. ac si diceret ignotus qdā pegrinus. ¶ Vt p me so. Vt opera mea iqt salu⁹ & icolūis me relicta discedat i priāq; suā reuertat. ¶ Det lin. uē. nauigando recedat. nā dare lintea uela uentis est nauigare. ¶ Pœnæ. aut dolori quo a ex illius amore: aut supplicio quod de me pater s

Voxq; datur minyis magnorum horrenda laborum,
Concipit interea ualidos æetias ignes
Et luctata diu, postquam ratione furorem
Vincere non poterat: frustra medea repugnans.
Nescio quis deus obstat ait. mirumq; quid hoc est?
An aliquid certe simile huic, quod amare uocatur?
Nam cur iussa patris nimium mihi dura uidentur?
Sunt quoq; dura nimis. cur quem mō deniq; uidi,
Ne pereat timeo? quæ tanti causa timoris?
Excute uirgineo conceptas pectore flammas,
Si potes infelix. si possem: sanior essem.
Sed trahit inuitam noua uis: aliudq; cupido.
Mens aliud suadet. uideo meliora proboq;.
Deteriora sequor. quid in hospite regia uirgo
Vreris, & thalamos alieni concupis orbis?
Hæc quoq; terra potest, quod ames dare. uiuat an ille
Occidat, in diis est. uiuat tamen, idq; precari
Vel sine amore licet. quid enim cōmisit iason?
Quem nisi crudelem non tangat iasonis ætas,
Et genus & uirtus? quem non, ut cætera desint,
Forma mouere pōt? certe mea pectora mouit.
At nisi opem tulero, taurorum afflabitur ore,
Concurretq; suæ segetis tellure creatis
Hostibus, aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar, tunc me de tigride natam.
Tunc ferrum & scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non & specto pereuntem, oculosq; uidendo
Conscelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenasq; feros insopitumq; draconem?
Dii meliora uellint. q̄q̄ non ista precanda,
Sed facienda mihi. prodāne ego regna parentis?
Atq; ope nescio quis seruabitur aduena nostra?
Vt per me sospes sine me det lintea uentis?
Virq; sit alterius? pœnæ medea relinquar?
Si facere hoc, aliamue potest ppponere nobis,

Actias

Thalamus

Tanger

Virtus

Taurus

Occidat ingratus.sed non is uultus in illo,
Non ea mobilitas animo est.ea gratia formæ:
Vt timeam fraudem meritiq; obliuia nostri.
Et dabit ante fidem:cogamq; in fœdera testes
Esse deos.quid tuta times?accingere, & omnem
Pelle moram.tibi se semper debebit iason.
Te face solemni iunget sibi,perq; pelasgas
Seruatrix urbes matrum celebrabere turba.
Ergo ego germanam fratremq; patremq; deosq;
Et natale solum uentis ablata relinquam?
Nempe pater sæuus.nempe est mea barbara tellus.
Frater adhuc infans.stant mecum uota sororis.
Maximus intra me deus est.non magna relinquam.
Magna sequar.titulum seruatæ puppis achiuæ,
Notitiamq; loci melioris,& oppida,quorum
Hic quoq; fama uiget,cultusq; artesq;uirorum,
Quemq; ego cũ rebus,quas totus possidet orbis
Aesoniden mutasse nolim,quo coniuge felix
Et diis cara ferar:& uertice sidera tangam.
Quid?q; nescio qui mediis incurrere in undis
Dicuntur montes?ratibusq; inimica charybdis
Nunc sorbere fretum:nunc reddere,cinctaq; sæuis
Scylla rapax canibus siculo latrare profundo?
Nempe tenens qd amo,gremioq; in iasonis hærens
Per freta longa ferar.nihil illum amplexa timebo.
Aut si quid metuam,metuam de coniuge solo.
Coniugiumne putas, speciosaq; noia culpæ
Imponis medea tuæ?quin aspice quantum
Aggrediare nefas,& dum licet effuge crimen.
Dixit,& ante oculos rectum pietasq; pudorq;
Constiterant,& uicta dabat iam terga cupido.

Vultus

Dare fidẽ

¶Occidat ingratus.Moriaẽ qa ingratus.Est enim cã qua dignus morte uideaẽ.¶Is uultus.Talis uultus quẽ græci πρόσωπον uocant.¶Et da.ante fi.Et ante q̃ illi opẽ ferã iureiurando ꝑmittet me sibi uxorẽ futurã.nã dare fidem est sancte aliqd ꝑmittere.¶Quid tu.ti.seipsam rephẽdit Medea qđ ea timeat q̃ non sunt metuenda.¶Accingere.Præparare ad opem Iasoni ferendã.¶Tibi se semp de.Ia.Hoc est Iason semper tuus erit.Iason autẽ ἀπὸ τῆς ἰάσιως,hoc est a medicina,quã a chirone didicit,fuit appellatus.¶Face so.legitimo matrimonio.A parte nãq; totũ intelligimus.Quiq; aũt faces ritu romão nouis nuptis ꝑferebantur.¶Seruatrix cele.Iuuẽtutis græcæ seruatrix laudibus extolleris.¶Ergo ego.Hacten⁹ Medea amori est obsecuta,nũc ad honesti cogitationẽ,ita redit,ut stati illã abiiciat.¶Ergo.affectui seruit hoc loco & indignatiõi hæc particula ergo.Indignaẽ nãq; medea qđ sororẽ fratrẽ,patrem ac patriam relinqre possit.¶Germanã.Chalciopẽ hanc uocat Apollonius Pherecides uero ait euemiæ illi nomẽ fuisse.Cognominatam aũt calciopẽ & iophossam.¶Fratremq;.Apsyrtũ q phaethon quoq; ab Apollonio uocatur.¶Vẽtis.ab Nauibus auecta,q̃ uẽtis aguntẽ.¶Relinq̃.Reliq̃re possim.Est aũt cũ interrogatione legẽdi.¶Nẽpe pr sæ.Obiectionibus ita rñdet medea,ut colligat oĩno Iasone eẽ iuuãdũ sibiq; cõiugio copulandũ.¶Nẽpe.ꝑfecto.¶Stãt me.uo.so.hoc est soror chalciope mecũ sentit.Nã chalciope q̃ phrixo diximus nupsisse,Iasoni fauebat ꝑpter filios suos,q e colchis in græciam nauigãtes ad pr̃na bona repetẽda iuxta aretiadẽ insulã naufragiũ fecerũt,in qua qdẽ aues eẽ ferũẽ pẽnas ferreas iaculãtes.Ab argonautis aũt illic inuẽti in colchos illis uiæ duces fuerunt,a qbus deinde in græciã orthomenũq; reuecti sunt,chalciope igiẽ de filioꝝ salute solicita medeã rogauit,ut iasoni filiisq; opitulareẽ.¶Maxim⁹ de.Cupido.¶Titulũ.gloriã.enumerat ãt Medea qbus potitura est,si Iasonẽ fuerit secuta,q̃ qdẽ ipsi maiora uidenẽ q̃ q̃ reliquit.¶Loci me.cultioris.ciuilioris.¶Fama.Glĩa.¶Viget.Floret.¶Cultus.Ornatus.¶Quẽ ego.Magno amorẽ illũ medea ꝑseqẽ,quẽ cũ oĩbus totius orbis rebus nõ pmutaret.¶Et uer.si.tã.Illi uertice sidera tãgere dñr,q sibi felices uidenẽ.Sic oratius.Quod si me lyricis uatibus inseris, sublimi feriã sidera uertice.¶Quid?qđ nescio q aliã cãm assignat Medea qua Iasonẽ seqndũ esse sibi ꝑsuadet.Multa nãq; noua piculosaq; se uisurã ait quales sũt cyaneæ petre ad thraciũ bosphoꝝ,q̃ inter se concurrere dñr.¶Nescio q montes.Cyaneas petras innuit,q̃ & symplegades dñr:qđ cõcurrere cõcuti uidenẽ.Nã ut ipse poeta in qnto decimo ait quo tpe illac Argo trãsiuit mobiles erant & cõcurrere uidebanẽ,postea uero imobiles sunt factæ.Timuit cõcursibus argo undaꝝ sparsas symplegadas elisaꝝ.Quæ nũc imotæ ꝑstant uentisq; resistũt.¶Ratibusq; ini.ca.uorago est i freto siculo naues ad se trahens atq; absorbens.Ferẽ aũt charibdis uetula fuisse rapacissima,quę cũ boues Herculi esset furata in fretũ siculum ꝑiecta loco nomen dedit.¶Nunc red.Reiicere reuomere.Nã q̃ absorbet apud Taurominiũ siciliæ urbẽ reiicere memoraẽ.¶Scylla rapax.Scylla phorci filia uenẽis circes in mõstrũ cõuersa se in fretũ siculum ꝑcipitauit,ubi n auibus fingiẽ insidiari.Sunt ãt loca i freto siculo ualde piculosa.Scylla & charibdis,quorũ alter italiæ.Scylla uero adiacet sicilię.¶Siculo ꝑfun.in siculo freto.¶Cincta sæ.ca.Circundata rabidis cãibus.Nã illius ĩguina ĩ canes trãsmutata ferunẽ.¶Cõiugiũne putas.Rõne a scelere Medea reuocaẽ.Se ãt ipsa rephendit,qđ facinori suo honestũ matrimonii nomẽ ꝑtẽdat.¶Speciosa.pulchra & hõesta.¶Quin.immo.¶Aspice.cõsidera.¶Dũ licet.dum potes.¶Rectam.honestũ.¶Pietas.in parẽtes & patriam amor.¶Et uicta dabat.Iã inquit cupido ab honesto & pietate uict⁹ a Medeæ mente recedebat.¶Ibat ad antiquas hecates ꝑseidos aras.hecate,ut scri.Dionysius milesius filia fuit persei solis filii.In illis nãq; locis duo solis filii nati sunt perseus & æeta,quoꝝ alter colchis circa mæotidẽ paludẽ imperauit,perseus uero in taurica regione regnauit,qui cũ grandior natu esset,uxorẽ duxit unam ex incolis nymphis ex qua Hecatẽ filiam suscepit,q̃ cum uirago esset,ac uenatrix,prima dr̃ pestiferas herbaꝝ radices inuenisse,peritissimaq; & uenenorum & eorum quæ homini opitulanẽ fuisse,propriumq; patrẽ ueneno necasse.A patruo uero Aeeta in colchos accersita uxor ẽ ducta,ex qua & Chalciopen & Medeam suscepit.Apollonium autem sequitur Ouidi.qui persei filiam hecaten fuisse ait.Sed alii Iouis.alii cereris,alii aristei pæonis.Musæus Asterie & Iouis fuisse filiam scribit.Hinc uero coarguitur eorum error qui dicunt Hecaten perseida idcirco uocari quod perseus in dianæ sacrificiis inuocabatur.

Ergo

Sidera tãgere

Cyaneæ

Charibdis

Scylla

Hecate

Error quorũdam

Ibat ad antiquas hecates perseidos aras,
Quas nemus umbrosum secretaq; silua tegebat
Et iam fractus erat, pulsusq; resederat ardor,
Cum uidet æsoniden extinctaq; flãma reluxit,
Et rubuere genæ, totoq; recanduit ore.
Vt solet a uentis alimenta resumere, quæq;
Parua subinducta latuit scintilla fauilla
Crescere, & in ueteres agitata resurgere uires,
Sic iam lenis amor, iam quem languere putares,
Et uidit iuuenem, specie præsentis inarsit,
Et casu, solito formosior æsone natus
Illa luce fuit. posses ignoscere amanti.
Spectat, & in uultu ueluti tum deniq; uiso
Lumina fixa tenet. nec se mortalia demens
Ora uidere putat. nec se declinat ab illo.
Vt uero cœpitq; loqui, dexterãq; præhendit
Hospes, & auxilium summissa uoce rogauit:
Promisitq; torum. lachrimis ait illa profusis.
Quid faciam uideo, nec me ignorantia ueri
Decipiet, sed amor. seruabere munere nostro.
Seruatus promissa dato. per sacra triformis
Ille deæ, lucoq; foret quod numen in illo
Perq; patrem soceri cernentem cuncta futuri,
Euentusq; suos. & tanta pericula iurat.
Creditus accepit cantatas protinus herbas,
Edidicitq; usum, letusq; in tecta recessit.
Postera depulerat stellas aurora micantes,
Conueniunt populi sacrum mauortis in aruum:
Consistuntq; iugis: medio rex ipse resedit
Agmine purpureus, sceptroq; insignis eburno.
Ecce adamanteis uulcanum naribus efflant
Aeripedes tauri, tactæq; uaporibus herbæ
Ardent. utq; solent pleni resonare camini:
Aut ubi terrena silices fornace soluti
Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum:
Pectora sic intus clausas uoluentia flammas,
Gutturaq; usta sonant. tamen illis æsone natus
Obuius it. uertere truces uenientis ad ora
Terribiles uultus: præfixaq; cornua ferro.
Puluereum solum pede pulsauere bisulco,
Fumificisq; locum mugitibus impleuere.
Diriguere metu subito minyæ, ille nec ullos
Sensit anhelatus. tantum medicamina possunt.
Pendulaq; audaci mulcet palearia dextra,
Suppositosq; iugo pondus graue cogit aratri
Ducere, & insuetum ferro proscindere campum.
Mirantur colchi. minyæ clamoribus augent
Adiiciuntq; animos. galea tum sumit ahena.

¶ Ad antiquas aras. ad uetusta tẽpla. ¶ Hecates psei. Persei filiæ. Est ẽt hecate eadẽ cũ ꝓserpina & Diana. ¶ Resederat. Requieuerat. ¶ Vt so. a uẽ. Pulchra similitudie oñdit poeta, quo mõ medea iterũ cœpit amorẽ Iasõis ardere. est ãt ordo. Vt parua scitilla q̃ supiducta fauilla solet resumerẽ alimẽta a uẽtis & crescerẽ. ¶ Spẽ. pulchritudine. ¶ Pñtis. Iasonis. ¶ Et ca. & forte iq̃t iason illo die formosior fuit quã cõsueuerat. ¶ Posses ig. amã. Vnusquisq; amãti Medeæ dare ueniã posset. Esi. n. scda psona p tertia posita. uẽl certe ad lectorẽ orõ conuersa. ¶ Amãti. Amore Iasonis captæ. ¶ Tũ de. Tũc solũ. Demũ. n. & deniq; iterdũ solũ. aliqñ tãdẽ signãt. ¶ Nec se de. Nec oculos suos ab illo auertit spectãdo. ¶ Submissa uo. Ne ab aliis q̃ dicebat pcipentẽ. ¶ Torũ. lectũ nuptialẽ ac nuptias ipsas. ¶ Triformis deę. hecates q̃ & luna & Diana & ꝓserpia creditẽ esse. ¶ Lucoq; fo. qd nu. in il. Per ꝑpositio subintelligatẽ. hoc ẽ p numẽ hecates psei filiæ. q̃ i illo luco colebatẽ. in tẽplo ãt hecates ut narrat apollonius iason cũ Medea cõuenit, ab eaq; & medicamẽta accepit, & quo mõ aduersus gigãtes e dẽtibus dracõis orituros se gereret cognouit. Ita præter oẽm acetæ spẽ oĩb⁹ propositis certamib⁹ supior euasit. ¶ Perq; pa. so. p solẽ æetæ prẽm, quẽ sibi socerũ Medeæ coniugio cupiebat. ¶ Cernẽtẽ cũ. oĩa aspicientẽ. Nã ut. iii. illiados libro ait Home. sol oĩa & audit & uidet. ¶ Et tã. pi. q̃ta erat subirus. ¶ Credit⁹. Cõtra loq̃ndi cõsuetudinem hoc pticipio usus poeta esse uẽr. Res. n. credita eleganter dẽ. Iason uero credit⁹ nõ ita: nisi p cõmisso accipiatẽ, q̃q̃ credit⁹ ẽt gratus intelligi possit. ¶ Cãtatas he. Incãtatas. Neq; n. Medea Hecate matre minor fuit uenefica. ¶ Sacrũ ma.

Deniq;

Credit⁹

in ar. in sacrũ martis lucũ. In illo nãq; uell⁹ aureum sup phago arbore collocatũ a puigili dracone seruabatẽ. ¶ Medio ag. Media multitudine. ¶ Purpure⁹. purpurat⁹ ac purpura ornat⁹, purpureũ. n. dicim⁹ ꝙ totũ ex purpura cõstat, purpuratũ uero purpura ornatũ. ¶ Adamanteis na. Quæ ne igne qdẽ poterant domari. Adamas nãq; lapis est q nulla alia re quã hircino sanguine domatẽ. Vñ & nomẽ accipit. Nã δαμαζω domo signãt. a uero pticula est priuatiua. ¶ Aeripides. ære pedes armatos hñtes. ¶ Pleni ca. plenæ carbonib⁹ ignitis fornaces. ¶ Silices so. piphrasis est calcis, q̃ fit lapidibus ita excoctis ut nihi humoris retineãt, in quos qdẽ si imitatẽ aq̃, cũ quodam stridorẽ & ignẽ cõcipiũt, & dissoluuntẽ. ¶ Aspgie. aspersiõe. ¶ Vsta. cõbusta, ut p q̃ ignea flamma trãseat. ¶ Truces. torui aspectu. ¶ Ad ora ue. ad faciem Iasonis uenientis. ¶ Præfixa fer. in sũmitate ferrũ hñtia fixũ. ¶ Bisulco pe. bifidis pedib⁹, quales boũ esse uidem⁹. ¶ Fumificis. fumũ efficientibus. Spõdeo ãt i qnta carminis sede est usus poeta, ut boũ mugit⁹ exprimeretẽ. ¶ Diriguere. exhorruere. expalluere. ¶ Vllos anhe. Vllos spirit⁹ flãmæ exeũtis ex ore taurorũ. Anhelat⁹ ẽm regulã ab Anhelãdo dcliauit, q̃uis anhelit⁹ freq̃ntius usurpetẽ. Anhelare ãt est difficulter respirare. ¶ Tm me. pñt. parẽthesis acclamationẽ in herbas medicas cõtinẽs, i q̃rmu uires icredibilis rei cãm poeta refert. ¶ Pendula pa. pelles q̃ a gutture boũ pẽdẽt palearia dicũtẽ. ¶ Ferro ꝓ. uomere exarare. ¶ Mirãtẽ col. stupescũt rei nouitate. Colchi ãt scythiæ sũt ppl'i Aegyptiorũ colõi ut apolloni⁹ ait, & Herodo. cõfirmat, q & pudẽdorũ circũcisiõe meminit & de lini textura & legib⁹ ægiptiorũ illos uti ait.

Purpureus
Purpuratus

Adamas

Aeripes
Camin⁹

Anhelatus
Anhelarẽ

Palearia

Vipereos dentes: & aratros spargit in agros.
Semina mollit humus ualido pcincta ueneno:
Et crescunt, fiuntq; sati noua corpora dentes.
Vtq; hominis speciem materna sumit in aluo
Perq; suos intus numeros componitur infans,
Nec nisi maturus communes exit in auras.
Sic ubi uisceribus grauidæ telluris imago
Effecta est hominis: fœto consurgit in aruo.
Quodq; magis mirū est: simul edita concutit arma.
Quos ubi uiderunt præacutæ cuspidis hastas
In caput æmonii iuuenis torquere parantes:
Demisere metu uultumq; animumq; pelasgi.
Ipsa quoq; extimuit, quæ tutum fecerat illum,
Vtq; peti uidit iuuenem tot ab hostibus unum,
Palluit, & subito sine sanguine frigida sedit.
Ne ue parum ualeant a se data gramina, carmen
Auxiliare canit, secretasq; aduocat artes,
Ille grauem medios silicem iaculatus in hostes
A se depulsum martem conuertit in ipsos.
Terrigenæ pereunt per mutua uulnera fratres,
Ciuiliq; cadunt acie. gratantur achiui:
Victoremq; tenent, auidisq; amplexibus hærent.
Tu quoq; uictorem complecti barbara uelles.
Obstitit incœpto pudor. at complexa fuisses.
Sed te ne faceres, tenuit reuerentia famæ.
Quod licet, affectu tacito lætaris, agisq;
Carminibus grates & diis auctoribus horum.
Peruigilem superest herbis sopire draconem,
Qui crista linguisq; tribus præsignis, & uncis
Dentibus horrendus custos erat arboris aureæ:
Hunc postq̄ sparsit lethæi gramine succi,
Verbaq; ter dixit placidos facientia somnos,
Quæ mare turbatum. quæ concita flumina sistunt,
Somnus in ignotos oculos ubi uenit, & auro
Heros æsonius potitur. spolioq; superbus
Muneris auctorem secum spolia altera portans
Victor iolciacos tetigit cum coniuge portus.

Dētes draconis i homines armatos

¶ Vipereos dentes. serpētis illius dentes, quem in tertio poeta narrauit a Cadmo fuisse interfectum. Nam ut pherecydes narrat, pars illorum dentium a Marte & Pallade Cadmo tradita fuit. Altera æete colchorum regi, ut ante diximus. ¶ Spargit. dissemi nat. ¶ Semina præcincta. infecta potenti ueneno, ut ex quibus homies armati sint nati. ¶ Sati. seminati. ¶ Noua corpora. Magna homium armatorum corpora. ¶ Vtq; hominis speciem. Hac similitudine declaratur quomodo dentes serpentis figuram cō traxerint humanam. ¶ Per suos numeros. per suas omnes particulas. ¶ Consurgit. cooritur. ¶ In ar. fœ. In agro fœcundo qui tot armatos peperit. ¶ Arma simul edita. simul nata cū illis hominibus. ¶ Torquere. Cum impetu mittere. ¶ Pelasgi. Minyæ Thessali. ¶ Ipa quo. medea. ¶ Et subito sine sanguine. Qui timēt & Palladi & frigidi fiunt. Timore nanq; sanguis ad cor a physicis refugere perhibetur. ¶ Gramina, herbę. ¶ Carmen auxiliare. incantationem opitulantem. ¶ Secretas artes. Magicas artes occultas. ¶ Martem bellum. ¶ Ciuili a. pugna ciuili. ¶ Terrigenæ. ex terra geniti. ¶ Gratant. lætātur. Gratulanturq; Iasoni uictori. ¶ Victoremq; tenent. Amplectūtur quia uictorem. ¶ Affectu ta. amore occulto. ¶ Et diis auctorib⁹ horum. diis inferis hecateq; in primis. ¶ Peruigilem, semper uigilantem. ¶ Superest. Reliquū est ex iis quæ iusserat Aeæta. ¶ Sopire i somnum adducer̃. Eorum autem sequitur opinionē Oui. qui aiunt dracone sopito uellus aureum a iasone fuisse ablatum. phere cydes nāq; dracōem scribit a iasone fuisse interfectum. ¶ Herbis, herbarum uiribus. ¶ Præsisignis isignis. ¶ Aureæ ar. In qua uellus aureum suspēsum erat. In phago nāq; arbore suspēsum. a uasto & monstrosæ magnitudinis dracone custodiebatur. est āt synere sis & coagmētatio duarum uocalium in unam syllabam. Nisi malim⁹ dicere uersum esse hypermetrum cum presertim sequens uersus incipit a uocali. ¶ Lethæi succi. somnum obliuionemq; inducentis. λήθη. n. unde lethæus declinatur, obliuio dicitur. ¶ Verba facientia, Carmina inducentia. ¶ Sistunt: stare faciunt. ¶ Auro. aureo uellere. Fere autem omnes aureum fuisse uellus scribūt. Simōides uero modo album modo purpureum illud uocat. ¶ Heros æsonius. Iason æsonides. Possessiuum enim pro patronymico posuit. ¶ Muneris auctorem, Medeam quæ auctor & causa fuit, ut Iason uellere aureo potiretur. ¶ Victor: uoti compos. ¶ Colchiacos portus. Sic quidem fere legitur, sicq; legendum esse ego quoq; olim contendi nunc cum in uetusto exemplari animaduerterim iolchiacos scriptum eē, facile in eā sum adductus opinionem ut sentiā colchiacos in iolciacos esse commutandū. Est enim iolcos quæ & ioolcos dicit̃ ab Home. urbs thessaliæ Iasonis pr̄ia ab iolco Amyri filio dicta, ut Stephanus de urbibus scribit. Vnde iolcius & iolciacus declinatur. Tametsi is q̄ hoc egregiū opus e latina in græcam linguam transtulit, cecropias turres legat, hoc est κεκροπίους πύργους. Sed ipse & in deprauatū inciderat exēplar. De iolco autem meminit & Seneca. An maris uasti domitrix iolcos.

Torq̄re

Perui gilis draconis sopor

Peruigil
Sopire

Lethæ⁹

Sistere

Iolcos
Iolciac⁹

¶ Aemoniæ

Aemoniæ matres pro natis dona receptis,
Grandæuiq; ferunt patres,congestaq; flamma
Thura liquefaciunt,inductaq; cornibus aurum
Victima uota facit.sed abest gratantibus æson
Iam proprior leto,fessusq; senilibus annis
Tum sic æsonides,o cui debere salutem
Confiteor coniunx,q̄q̄ mihi cuncta dedisti,
Excessitq; fidem meritorum summa tuorum:
Si tamen hoc possunt.quid.n.non carmina possunt?
Deme meis annis,& demptos adde parenti.
Nec tenuit lachrimas.mota est pietate rogantis,
Dissimilemq; animum subiit pater æeta relictus.
Non tamen affectus tales confessa.quod inquit
Excidit ore tuo coniunx scelus?ergo ego cuiq̄
Posse tuæ uideor spatium transcribere uitæ?
Non sinat hoc hecate,nec tu petis æqua.sed isto
Quod petis experiar maius dare munus iason.
Arte mea soceri longum temptabimus æuum.
Non annis renouare tuis.modo diua triformis.
Adiuuet,& præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes:ut cornua tota coirent,
Efficerentq; orbem.postq̄ plenissima fulsit,
Et solida terras spectauit imagine luna,
Egreditur tectis uestes induta recinctas.
Nuda pedem.nudos humeris infusa capillos,
Fertq; uagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus.homines uolucresq; ferasq;
Soluerat alta quies.nullo cum murmure serpens.
Sopito similis nullo cum murmure serpit,
Immotæq; silent frondes.silet humidus aer.
Sidera sola micant,ad quæ sua brachia tendens
Ter se conuertit.ter sumptis flumine crinem
Irrorauit aquis.ternis & hiatibus ora
Soluit,& in dura summisso poplite terra.
Nox ait arcanis fidissima,quæq; diurnis
Aurea cum luna succeditis ignibus astra,
Tuq; triceps hecate:qoæ cœptis conscia nostris
Adiutrixq; uenis,cantusq; artesq; magorum,
Quæq; magos tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq; & uenti montesq; amnesq; lacusq;,
Diiq; omnes nemorum,diiq; omnes noctis adeste:
Quorum ope cum uolui,ripis mirantibus amnes
In fontes rediere suos:concussaq; sisto.
Stantia concutio cantu freta.nubila pello,
Nubila induco.uentos abigoq; uocoq;.
Vipereas rumpo uerbis & carmine fauces
Viuaq; saxa,sua conuulsaq; robora terra
Et siluas moueo,iubeoq; tremiscere montes,

Thessaliæ noia ¶ Aemoniæ m̄res.Thessalæ.nam thessalia uariis nominibus fuit appellata.Siq̄dē & æmōia & pyrrhōia a pyrra deucalionis uxore fuit cognominata.Hęc uero ad copulationē sequentis metamorphoseos narrāt.Iason.n.cū medea a colchis reuersus cum æsonem patrem senio confectum offendisset,uxorē medeam rogauit ut sibi ademptos annos patri apponeret.Medea uero maius q̄ petebatur polita,uariis undiq; herbis collectis,unaq; cōcoctis æsonem iam decrepitū ad quadraginta annorum ætatem reuocauit. ¶ Dona ferunt.templis subaudiatur.Diis enim sacrificabant propter filiorum reditum. ¶ Inducta au.induta habens cornua auro.Victimarum nāq; cornua inaurabant. ¶ Vota fa.pera git uota. ¶ Gratātibus grīas diis agētibus. ¶ Iā pro le.Iam morti ꝓpinquus. ¶ Tunc sic æsonides.Dixit subaudiatur. ¶ O cui debere salutem.Gratum se ostendit esse Iason,quo facilius id qđ uult,ipetrare possit.Est aūt ordo & sensus.O cōiunx cui me confiteor debere salutem,q̄q̄ mihi cūcta dedisti & summa ac magnitudo tuoꝶ meritorum fidem superauit,Tamen deme mihi annos & demptos appōe meo pr̄i.Si carmia hoc efficere p̄nt.reliqua ꝑ parenthesim legunt.Dissimilem aīum.impium,q nulla parētis pietate moueri solitus est. ¶ Non tn̄ affectus tales.non tamē inquit se ulla teneri pr̄is æetæ pietate confessa est medea. ¶ Ergo ego cuiq̄.Amantis seruat decorum mulieris,quæ amāti annos producere potius q̄ abbreuiare semper cupit.Quare indignatur Medea,quod iason tam paꝶ ab ipsa se amari putet.Vt possit ipsi demere annos,quos alii attribuat.Ergo autē hoc loco affectui & indignationi seruit.Sic Augustus.Ergo ne supremis potuit uox iproba uerbis. ¶ Transcribere.transponere. ¶ Cuiquā.alicui qui mihi te sit carior. ¶ Nec tu pe.æqua.honesta. ¶ Diua triformis.Hecate ueneficiorū carminumque auctor. ¶ Præsens.propicia. ¶ Annuat.consentiat. ¶ Vt cornua tota coirent.hoc est ut cornua lunæ tota complerētur atq; coniungerentur ut pleniluniū fieret. ¶ Nudos humeris infusa capillos.Synechdoche poetica.Hoc est.per nudos humeros sparsos capillos habens. ¶ Soluerat alta quies.intempestam mediamq; noctem fuisse ostendit,quo tempore omnia i somnum animalia resoluuntur. ¶ Irrorauit.insperSit. ¶ Ternis & hiatibus ora soluit.Ter os inquit aperuit. ¶ Summisso poplite.Sumissis genibus ac flexis. ¶ Nox ait arcanis fidissima.inuocationes precesq; Medeę describit poeta ueneficæ maxime conuenientes. ¶ Diurnis ignibus.soli. ¶ Triceps Hecate.Luna quæ eadem esse cum diana ac proserpina dicitur.Idcircoq; & triceps & triformis uocatur.Siquidem fere exponitur hic locus.Sed uidetur poeta tricipitem hecaten uocasse ad orphei imitationem,qui in argonauticis ipsam τρικέφαλον appellat,quod tria habeat capita equinum dextrū,medium hominis siluestris.sinistrium caninū.Veneficarum autem dea est hecate,quæ ab apollonio etiam Brimo uocat̄ propter deæ horrorem. ¶ Cantus.incantamenta. ¶ Adeste.auxilio este. ¶ Concussaque sisto.agitata stare facio. ¶ Stantia freta.Maria quieta.Nunquam enim stat mare.

Ergo

Cur triceps Hecate

Brimo

Et mugire solum: manesq; exire sepulchris.
Te quoq; luna traho, quis temerata labores
Aera tuos minuant, currus quoq; carmine nostro
Pallent, ac pallet nostris aurora uenenis,
Vos mihi taurorum flammas hebetastis, & unco
Haud patiens oneris collum presistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis,
Custodemq; rudem somno sopistis, & aurum
Vindice decepto graias misistis in urbes.
Nunc opus est succis: per quos renouata senectus
In florem redeat, primosq; recolligat annos.
Et dabitis. neq; enim micuerunt sidera frustra:
Nec frustra uolucrum tractus ceruice draconum
Currus adest. aderat demissus ab æthere currus:
Quo simul ascendit: frænataq; colla draconum
Permulsit, manibusq; leues agitauit habenas:
Sublimis rapitur: subiectaq; thessala tempe
Despicit, & cretis regionibus, applicat angues.
Et quas ossa tulit, quasq; altus pelion herbas
Othrysq; & pindus, & pindo maior olympus:
Perspicit, & placitas partim radice reuellit.
Partim succidit curuamine falcis ahenæ.
Multa quoq; eridani placuerunt gramina ripis.
Multa quoq; amphrysii. nec eras immunis enipeu
Necnon peneus. necnon sperchiades undæ
Contribuere aliquid, iuncosaq; littora bœbes.
Carpsit & euboica uiuax anthedone gramen
Nondum uulgatum mutato corpore glauci.
Nona dies illam curru pennisq; draconum,
Nonaq; nox omnes lustrantem uiderat agros
Cum rediit. nec erant tacti nisi odore dracones,
Et tamen annosæ pellem posuere senectæ.
Constitit adueniens citra limenq; foresq;.
Et tantum cælo tegitur. refugitq; uiriles

Cur luna de cælo

Te quoq; luna traho. De cælo detraho. Nam ueneficæ finguntur carminibus lunam e cælo detrahere. Hoc autē sibi facere uidebantur thessalæ mulieres olim deceptæ ab Aglaonice Hegemonis filia, quæ cum astrologiæ perita esset defectusq; lunæ cognosceret, iactabat se lunam de cælo detrahere eo tempore quo deficiebat. Qua re in maximas incidit calamitates tantæ impietatis pœnas luens. Vnde & prouerbium ortum est. Luna detrahitur, in eos qui a calamitatibus uexentur.

Temerare

Temerata æra. percussa ærea uasa. Temerare autē significat uiolare. uasa uero tum cum pulsantur uiolari uidentur. Creditur autem uulgo luna Veneficarū carminibus deficere, quę ne ad ipsam possint peruenire, tinitu æreorum uasorum, occurrit. Currus quoq;. tui subaudiātur. Nam & luna curru ut sol dicit uehi. Vos mi. in gratiam meam. Hebetastis. Hebetes reddidistis sic, ut cōburrere non possent. Vos serpentigenis. e dentibus serpentum genitis hominibus. In se. contra seipsos. Rudem somno. sic quidem legit exponiturq; expertē somni draconem atq; peruigilem. Sed cum hoc nomen rudis genitiuo iungat, aut somni mihi uidetur legendum, aut certe rudem in rubrum uertēdum quo quidem modo is qui in græcam linguam hoc opus conuertit legere uidetur hoc est φοινικοῦν φιλαχα, ut ad cristas & oculos rubentes referamus. Aurū. aureum uellus. Vindice. custode dracōe. Volucrum draconum, alatorum a quibus Medea uehebat. Permulsit. Blādeptractauit. Sublimis rapitur. In altum aerem tollitur. Despicit. Deorsum aspicit. Et cretis. Secretis ac semotis. Aut certe uisis & aspectis. Quasq; altus pelion. Figurate dictum est. Altus enim ad montem refertur. Sunt autem montes hi omnes Thessaliæ, de quibus multa in superioribus diximus libris. Per. diligēter inspicit. Radice. cum præpositio subaudiat ut cum radicibus euulsas herbas intelligamus. Curuamine fal. ahenæ. Falce ærea curua. Multa quoq; eridiani. Non solum inquit in montibus, sed etiam i fluuiorum ripis herbas collegit Medea. Cum autem Thessaliæ fluuios enumeret poeta, iportune admodū de Thessalia in Italiam Atticamue. Nam utriusq; fluuius est eridãus fingitur transilisse Medea. Quare loco eridiani contenderim Apidani esse legendum, cum præsertim Apidanus, ut añ quoq; diximus, Notissim⁹ Thessaliæ sit fluuius. Nec eras immunis enipeu. Apostrophe ad fluuium, quem imunem. hoc est sine munere non fuisse ait: quia medea in illius quoque ripis multas collegit herbas. Iuncosaq; littora phœbes. Sic quidem legitur, sed corrupte. ut mihi uidet. Neq; enim phœbe locus esse in Thessalia, quod sciam inuenitur. Tametsi quidam imperiti Phœbem pro Delo insula putent accipiendam, quod phœbi & phœbes, hoc ē Apollinis & dianæ patria eē dicatur. Sed cum Thessaliæ loca pagrasse Medeā poeta scribat, inepta esse ista expositio coarguit. Mihi uero loco phœbes placet bœbes legendum, ut q̃ minimum possumus a similitudine nominum discedamus. nam ut in nono refert Stra. Bœbe urbs Thessaliæ fuit bœbeidi lacui adiacens. Videt autem poeta. Bœben pro bœbeide lacu posuisse, cui⁹ littora iuncosa a iūcorum multitudine uocat. Huic autē meæ correctioni etiam apollini interpres ille græcus astipulatur. Necnon peneus. Fluuius est Thessaliæ peneus qui & araxes fuit uocatus, eo quod ossa abrūpit ab olympo. unde etiam araxes harmeniæ fuit appellatus. Et Euboica anthedone. anthedon urbs est bœotiæ ab anthedone dicta Dii filio, cuius pater fuit anthus Neptuni filius ex alce abantis filia. Est & alia anthedō in phœnicia. unde anthedonius & anthedonites declinātur. Viuax gramen. ab effectu, quod uitam & reddat & cōseruet. Nondum uulgatum. nondum uulgo notum. in transcursu aūt poeta glauci quoq; metamorphosin tāgit, q̃ tamen in tertio decimo libro copiose describit. Nam glaucus cum esset piscator, animaduertit pisces tactu cuiusdam herbæ in mare resilentes, q̃ quidē cum & ipse gustasset, i mare exiliuit, ac in deū marinū cōuersus Scyllā uehemēter amauit. Nec erāt tacti. Aliā quoq; metamorphosin tāgit. Nā dracōes illi alati odorē tm herbarū, q̃s medea collegerat: senectā deposuerūt. Et tā. cæ. te. nō ē tecto sub diuo aūt eā pnoctasse, nec domū intrasse signat poeta.

Eridan⁹ — Bœbe urbs Bœbeis — Peneus — Anthedon — Glaucus in deum marinum

Statuit.

Contactus; statuitq; aras e cespite binas.
Dexteriore hecates. at læua parte iuuentæ.
Has ubi uerbenis siluaq; incinxit agresti,
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit, cultrosq; in guttura uelleris atri
Conicit: & patulas perfundit sanguine fossas,
Tum super inuergens tepidi charchesia lactis:
Alteraq; inuergens liquidi carchesia mellis,
Verba simul fundit, terrenaq; numina poscit,
Vmbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem,
Ne properent artus anima fraudare senili.
Quos ubi placauit precibusq; & murmure longo.
Aesonis effœtum proferri corpus ad aras
Iussit: & in plenos resolutum carmine somnos
Exanimi similem stratis porrexit in herbis
Hinc procul æsonidē. procul hinc iubet ire ministros,
Et monet arcanis oculos remouere prophanos.
Diffugiunt iussi. sparsis medea capillis
Bacchantum ritu flagrantes circuit aras,
Multifidasq; faces in fossa sanguinis atra
Tingit: & infectas geminis accendit in aris.
Terq; senē flama. ter aqua. ter sulfure lustrat.
Interea calido positum medicamen aheno
Feruet. & exultat, spumisq; tumentibus albet.
Illic æmonia radices ualle resectas:
Seminaq; & flores & succos incoquit atros.
Adiicit extremos lapides oriente petitos:
Et quas oceani refluum mare lauit harenas
Addidit exceptas lunæ de nocte pruinas,
Et strigis infames ipsis cum carnibus alas.
Inq; uirum soliti uultus mutare ferinos
Ambigui prosecta lupi. nec defuit illis
Squamea cinyphei tenuis membrana chelydri,
Viuacisq; iecur cerui quibus insuper addit
Ora caputq; nouem cornicis sæcula passæ:
His & mille, aliis postq̄ sine nomine rebus
Propositum instruxit mortali barbara munus:
Arenti ramo iampridem mitis oliuæ
Omnia confudit, summisq; immiscuit ima.
Ecce uetus calido uersatus stipes aheno
Fit uiridis primo. nec longo tempore frondes
Induit, & subito grauidis oneratur oliuis.
At quacunq; cauo spumas eiecit aheno
Ignis, & in terram guttæ cecidere calentes,
Vernat humus, floresq; & mollia pabula surgunt.
Quæ simulac uidit: stricto medea recludit
Ense senis iugulum, ueteremq; exire cruorem
Passa replet succis, quos postq̄ combibit æson,

¶ Statuit. erexit. ¶ Iuuentæ. Iuuenilis ætatis deæ. ¶ Egesta tellure. extracta terra. ¶ Scrobibus. fossis. ¶ Velleris atri. ouium nigrarum, quæ Hæcate aliisque diis inferis sunt gratæ. ¶ Carchesia uasa sunt ad potandum accōmodata. Virg. prio æneidos. Hic duo rite mero libans Carchesia baccho. Carchesia etiā dicuntur summæ nauis mali partes. per quarum foramina funes immittuntur. ¶ Poscit. inuocat. ¶ Vmbrarum regē. plutonem. ¶ Rapta cū cōiuge. Cum proserpina in Sicilia a plutone rapta. ¶ Fraudare. puare. ¶ Effœtum. uiribus euacuatum. ¶ Plenos. perfectos. ¶ Porrexit. extendit. ¶ Carmine incantatione. ¶ Prophanos. nō initiatos. ¶ Bacchantū ritu. Baccharum more. ¶ Flagrantes. ardentes. ¶ Multifidas. in multas partes fissas. ¶ Tingit. madefacit. ¶ Terq; senē flamma. ¶ Ter inquit senem purgat igne. aqua. sulfure. hæc enī tria purgationibus ab antiqs adhibebātur. ¶ Aemonia ualle. In uallibus thessaliæ. ¶ Extremo oriente. ex ultima orientis parte. ¶ Pruinas lunæ. Quæ a luna generant̄. Humiditatū. n. auctor est luna. ¶ Et strigis īfames. Strix auis est nocturna magno capite rostro & unguibus aduncis. ut in sexto fastoꝶ describit Oui. Vulgus autem putat striges non esse aues, sed uetulas q̄ se ueneficio quodam in aues conuertunt infantesq; dormiētes aggrediunt̄ ac coꝶ sanguinem ita exsugunt, ut aut mortui inueniant̄ in cunis aut diu uiuere nō possint. Vnde & poeta hoc loco strigis alas īfames ait, & uulgus ueneficas oēs strigas uocat. Sane striges a stridēdo sunt cognominatæ, ut facile ex his Oui. carminibus constat. Est illis strigibus nomen, sed nominis huius Causa, q horrēda stridere nocte solēt. ¶ Inq; uirꝶ soliti, Lupi ēt inqt soliti se in hoiem cōuertere pticulæ huic medicamento additæ fuerunt. ¶ Prosecta. intestina a psecando & recidēdo dicta. Alludit aūt ad id qđ de lupis Pli. inqt Hoies. in lupos uerti rursusq; restitui sibi falsum esse existimare debemus, aut credere oia q̄ fabulosa tot sæculis cōpimus. Inde tñ ait dictos fuisse uersipelles. ¶ Cinyphei chelydri. Serpētis libyci. nā cinyps fluuius ē libyæ q inter duas syrtes in mare libycū exit. Chelydri uero testudines aq̄tice dñr. Nam chelone testudo uocatur & chelys. Vñ & cithara chelys appellat̄, quod ex testudine fuerit a Mercurio confecta. ¶ Viuacis cerui. Diu uiuentis. Ceruis. n. ut scribit Plinius uita in cōfesso lōga. post centum annos aliquibus captis cū torqbus aureis quos Alexander magnus addiderat, adopertis iam cute ī magna obesitate. ¶ Nouem sæcula. Tot. n. annos cornices uiuere dñr. ¶ Mortali. æsoni, quem ex sene, ac decrepito potius iuuenem medea erat affectura. ¶ Mitis oliuę. ab effectu quod oleum oia mitia reddat siue qđ paci dicata ē oliua, quæ mittes ac māsuetos homines reddit. ¶ Ecce uetus. Repēte aridū oliuæ ramū uiridē esse factū ondit. ¶ Vetus stipes. Aridus oliuæ ramus. Hanc autem in transcursu metamorphosin signat. ¶ Grauidis. Succo plenis. ¶ At quacunq; cauo spumas eiecit aheno. Aliam itē metamorphosin describit poeta. nā guttę spumeę ui ignis ex aheno feruēti in terrā eiectę i uarios flores fuer̄ cōuersę. ¶ Vernat hum⁹. Variis opit florib⁹. Tūc. n. hum⁹ uernare dr̄ cū uariis uestit̄ herbis. ¶ Surgūt. oriunt̄. ¶ Reclu. apit.

[Margin: Carchesium — Multifidus — Purgationū Genera — Strix — Arid⁹ oliuæ ramus reuire scit — Aesones decrepito iuuenis — Prosecta — Versipellis — Cinyps — Chelydri — Chelone — Chelys — Guttæ aquæ in flores]

Aut ore acceptos aut uulnere, barba comæq;
Canicie posita nigrum rapuere colorem.
Pulsa fuit macies. abeunt pallorq; situsq;.
Adiectoq; cauæ supplentur corpore rugæ.
Membraq; luxuriant. æson miratur. & olim.
Ante quater denos nunc se reminiscitur annos.
Dissimilemq; animum subiit ætate relicta.
Viderat ex alto tanti miracula monstri
Liber: & admonitus iuuenes nutricibus annos
Posse suis reddi, capit hoc a colchide munus.
Neue doli cessent, odium cum coniuge falsum
Phasias assimulat. peliæq; ad limina supplex
Confugit, atq; illam, quoniam grauis ipse senecta est,
Excipiunt natæ, quas tempore callida paruo
Colchis amicitiæ fallacis imagine cepit.
Dumq; refert inter meritorum maxima, demptos
Aesonis esse situs: atq; hac in parte moratur:
Spes est uirginibus pelia subiecta creatis
Arte suum parili reuirescere posse parentem.
Idq; petunt iuuenes. precium sine fine pacisci.
Illa breui spacio silet, & dubitare uidetur.
Suspenditq; animos ficta grauitate rogantum.
Mox ubi pollicita est. quo sit fiducia maior
Muneris huius ait. qui uestras maximus æuo est.
Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
Protinus innumeris effœtus laniger annis
Attrahitur flexo circum caua tempora cornu,
Cuius ut æmonio marcentia guttura cultro
Fodit, & exiguo maculauit sanguine ferrum,
Membra simul pecudis ualidosq; uenefica succos
Mergit in ære cauo, minuūt ea corporis artus
Cornuaq; exurunt, necnon cum cornibus annos
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora. balatum mirantibus exilit agnus
Lasciuitq; fuga, lactentiaq; ubera quærit.
Obstupuere satæ pelia: promissaq; postq̄
Exhibuere fidem: tum uero impensius instant.
Ter iuga phœbus equis in hibero flumine mersis
Dempserat, & quarta radiantia nocte micabant
Sidera, cum rapido fallax æetias igni
Imponit purum laticem & sine uiribus herbas.
Iamq; neci similis resoluto corpore regem
Et cum rege suos custodes somnus habebat.
Quem dederant cantus, magicæq; potentia linguæ
Intrarant iussæ cum colchide limina natæ:
Ambierantq; torum. quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios. ueteremq; haurire cruorem,
Vt repleam uacuas iuuenili sanguine uenas.

Situs

¶Rapuere. celeriter accepere. contraxere. ¶Situs Squallor est eni situs fæda quędā lanugo ex humo procreata in locis p̄sertim sole carētibus. Virgi. per loca senta situ. Inde fit ut corpora illota situm contrahere dicam⁹, & squallorem qui etiam pedor uocat̄. ¶Supplentur implētur. ¶Adiecto corpor̄. adiecta carne rugæ tolluntur. Luxuriāt. lasciuiunt, Tunc autem membra luxuriare dn̄r: cū ualde pinguia atq; nitida uidētur. ¶Aeson mi. Stupescit. ¶Et olim ante quaterdenos. hoc est se ante quadraginata ānos natum fuisse recordatur, per quod significat æsonem ex decrepito sene in uirum quadraginta annos natum fuisse conuersum. ¶Dissimile animū nam animus una cū ætate mutatur. Alius est eni animus iuuenis. alius uiri. alius senis. ¶Aetate relicta. Deposita senectute. ¶Viderat. ex alto. Bacchus cū uidisset ex decrepito sene iuuenem factū æsonē, Medeā rogauit: ut nymphas quoq; suas nutrices iuuenilib⁹ annis restitueret: qđ facile a med a ipetrauit. Hoc āt ab Aeschilo sumpsisse uidet̄ Oui. Is. n. in comœdia q̄ inscribit̄ nutrices bacchi cū suis uiris recoctas iuuenili ætati a medea fuisse restitutas ait. ¶Suis nutricibus. Nymphis, q̄ ut uidimus ifantem bacchum educarūt. ¶A colchide. Medea. ¶Neue doli cessent. Medeæ subintelligatur. Narrat aūt quēadmodum Medea senio cōfectum arietē agnum quidem effecit peliam uero iteremit, nam Medea cum peliā Iasoni inimicum eē cognosceret, quo facilius eum p̄dere posset & se a Iasone odio haberi simulauit, & pelię filias sibi conciliauit, q̄ cum uidissent arietem uetulū in agnum conuerti, impensius a Medea petierunt: ut peliam sibi parentem restitueret ætati iuuenili. ipsa uero eis persuasit ut ipsum interficerent, ac in uase aquæ pleno coquendum imponerent, quod quidem cū p̄petrassent, ipsa a draconibus in aerem sublata aufugit, Corinthumq; tandem peruenit. ¶Phasias a phasi colchorum fluuio declinata. ¶Quoniā grauis ipse senecta ē. Ratio cur eam pelias nō exceperit. ¶Cepit. sibi conciliauit & decepit. ¶Refert. cōmemorat. ¶Sit⁹ squallores & senium. ¶Subiecta. iniecta. proprie nanq; spes iniici dicitur. ¶Parili arte. pari artificio. ¶Pretium sine fine pacisci, cœperunt subaudiendum. ¶Sine fine. Maximū & immensum. ¶Ficta grauitate. Simulata rei difficultate. ¶Rogātū. peliæ filiarꝝ. ¶Dux gregis. Aries: q ouiū dux esse uidetur. ¶Innumeris annis. q̄ plurimis annis. ¶Effœtus. uiribus euacuatus. ¶Pecudis. Arietis. Nā pecus omne aīal dicitur, humana effigie carens. ¶Validos succos. Magnæ potētiæ succos. ut quibus interfectus aries non solum uitæ fuerit restitutus. Sed etiam agnus effectus. ¶Ea. illi herbarum succi. ¶Et tenuer balatus. hoc est. Teneri agni balatus. Balare autem uerbum est fictitium, ab ouium uoce declinatum. ¶Lactentia ubera. lacte plena. ¶Exhibuere fidem. fecere fidem. ¶Ter iuga. Tres inquit transierant dies. Nam phœbus demere iuga fingitur equis currum solis trahentibus nocte adueniente. ¶In hibero flumine. Hiberus hispaniæ est fluui⁹, quem pro oceano Atlantico ponere uidetur. poeta. ¶Fallax. æetias. Medea fallendi perita. ¶Dederant. effecerant.

Luxuriare

Nutrices bacchi iuuenescunt

Aries i agnum

¶Exigit.

¶ Exigit expellit. ¶ Et saniē. saniosum sanguinē. ¶ Et ne sit scelerata. Adeo acutū est hoc dictū ut contraria retinere uideaī. ne qua inqt sit scelerata & impia nō emittēdo sanguinē patris saniosum, scelus ppetrat ipsum interficiēdo. ¶ Haud tñ ictus. Decoꝝ seruat poeta piarū in patrē filiarū quarum nulla potuit sustinere, ut spectaret uulnera patris.

Nā Paris ex œnone filiū corytū suscepit, quē mr̄ a Paride relicta ducē itineris cōtibus aduersus Troianos grçcis dedit, id qđ apud Lycophronē casandra futurū eē uaticinaī. Paris āt ipse in cebrina Troadis urbe sepult⁹ fuisse scribit a strabone. ¶ Et quos mera suo la. Mera ut scribit Iginus Icari. Atheniēsis erigones pr̄is fuit canis, q̄ Icarꝫ a rusticis occisum suis ululatibus Erigōe indicauit, quorū casum Iupiter miseratus in astris corpa eoꝝ deformauit. Itaq; Icarꝫ booteī Erigonē uirginē. Canē āt sua appellatiōe & specie caniculā dixerūt, q̄ a græcis, quod ante maiorem canem exorit, procyon appellat. ¶ Eurypiliq; urbē. Eurypilus Herculis fuit fili⁹ q in Co insula regnauit augur pitissimus de quo Vir. suspensi Eurypilum scitatū oracula Phœbi mittimus. Qua cææ cor. mr̄es. Cos isula est ęgei a q̄ cous deriuaī. nō cæus. Vñ coæ mihi legēdū uī. Mulieres āt Coę cū ægre ferent ab Herculē armēta geryoni erepta p agros suos fuisse acta, Iunōi dn̄r cōuiciatæ. Q̄r Iuno indignata ea oēs in uaccas trāsfigurauit. Sāe Eurypili tres fuerē a poetis decātati, quoꝝ prim⁹ Thelephi filius regioni Theutrāiæ Caico uiciæ impauit. Alter ormēii nepos. Nā ormeni⁹ duos pcreauit filios Amyntorē & euenorē, e quoꝝ altero phœnicē ex altero eurypylū ortos eē Strabo refert. Terti⁹ Herculis fili⁹ Eurypili uero urbē Con eē accipiēdā admonet ēt Home. in catalogo cū inqt. Quiq; Nisyrō hn̄t cel sam Carpatūq; casumq; Eurypyliq; urbem Con æquoreasq; calydnas. ¶ Phœbeāq; ro. Phœbo consecratā. ¶ Et Ia. Tel.

Paridis sepulchrum

Mera

Icarus

Erigone

Canicula

Eurypilus

Cos

Eurypili tres

¶ Cæca uulnera. Quę ipsæ filię nō uidebāt. ¶ Abstulit. Ademit. Recidit. ¶ Colchis. Medea. ¶ Calidis i undis. Archaismos est & antiqua loquendi figura. si. n. ē. fec oro soluta calidas i undas dicerem? ¶ Quæ nisi pēnatis. Cerambus nymphaꝝ ope diluii tpe in auē cōuersus altissimos Thessalię mōtes ascēdit, sicq; a quāꝝ inundatione uitauit. ¶ Pēnatis. alatis. ¶ Philyræa tecta. Chirōis domū quē philyra nympha ex Saturno, ut diximus pepit. ¶ Veteris cerābi. antiqssimi. qppe q añ diluuium fuerit. ¶ Obruta. coopta ¶ Deucalioneas undas. Diluuiū qđ fuit tpe Deucalionis & pyrrhæ. ¶ Aeoliā pitanē. pitane urbs est æolica, uñ & æoliā poeta appellat. nō qđ ibi æolus regnarit, ut qdā putant. ex pitana arcesilaus Academicus fuit q cū zenone apud polemonē didicit. Tradūt apud pitanā lateres sup aquis fluitare. ¶ Factaq; de saxo. Metamorphosin ser pētis in lapidem signat. Hic aūt uī esse ille draco, qui spectātibus græcoꝝ ducibus apud Aulidē significauit decimo tandē anno troiā eē capiēdā, cū enī in arborē ascēdisset, i qua auiculaꝝ nidus erat nouē pullos primū dein de coꝝ mr̄em deuorauit Quod cum uidisset Calchas decimo demū āno.

Pelíæ cædes

Cerambus in auem

Draco in saxū

Iuuēc⁹ i ceruū

Coæ mulieres cornutæ

Pitane

Arcesilaus lateres fluitare

Telchines submersi

Puella in colūbam

In manibus uestris uita est ætasq; parentis
Si pietas ulla est, nec spes agitatis inanes,
Officium præstate patri: telisq; senectam
Exigite, & saniem coniecto emittite ferro.
His ut quæq; pia est hortatibus: impia prima est.
Et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest, oculosq; reflectunt;
Cæcaq; dant sæuis auersæ uulnera dextris.
Ille cruore fluens, subito tamen alleuat artus,
Semilacerq; toro temptat consurgere, & inter
Tot medius gladios pallentia brachia tendens
Quid facitis natæ? quis uos in fata parentis
Armat ait? cecidere illis animiq; manusq;.
Plura locuturo cum uerbis guttura colchis
Abstulit, & calidis laniatum mersit in undis.
Quæ nisi pennatis serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ. fugit alta superq;
Pelion umbrosum philyræaq; tecta superq;
Othryn, & euentu ueteris loca nota cerambi.
Hic ope nympharum sublatus in era pennis,
Cum grauis infuso tellus foret obrupta ponto,
Deucalioneas effugit in obrutus undas.
Aeoliam pitanen a læua parte reliquit,
Factaq; de saxo longi simulacra draconis,
Idæumq; nemus: quo nati furta iuuencum
Occuluit liber falsi sub imagine cerui.
Quaq; pater coryti parua tumulatus harena.
Et quos mæra nouo latratu terruit agros,
Eurypiliq; urbem, qua coæ cornua matres,
Gesserunt, tunc cum discederet herculis agmen.
Phœbeamq; rhodon & ielysios telchinas,
Quorum oculos ipso mutantes omnia uisu
Iupiter exosus fraternis subdidit undis

Troiam capi posse prędixit. Serpens uero illa ad perpetuam rei memoriam in saxeam Draconis imaginem fuit cōmutata. ¶ Idæumq; nemus. Idas duas esse certum est. Alteram in Creta. alteram in phrygia. De phrygia nunc uidetur poeta sentire. ¶ Quod na. lu. Thyoneus bacchi filius ut quidam aiunt iuuencum phrygiis pastoribus abegerat. eū cū pastores persequerēt, bacchus Thyoneū qdem in uenatorē, iuuēcū uero in ceruū cōuertit: qđ cū rustici uidissent, a psequēdo Thyoneo destiterūt. Thyone⁹ āt Bacchus quoq; dr̄ a Thyone uel matre uel nutrice. uel ut qdā aiunt παρὰ τὸ θυειν, hoc est a sacrificādo. ¶ Quaq; pr̄. Quis coryti pr̄ fuerit, aut ubi sit sepultus nō memini me legisse. Sic qdē olim ingenue pfessus sum. Nūc uero a Lycophronis enarratore admonit⁹ uideo pr̄em coryti paridē fuisse.

Idæ due

Thyoneus

Pater coryti

Ialysus una est ex rhodi urbibus. Telchines autē rhodi populi fuerūt qui cum oīa suo aspectu in peius cōmutarent: ab Ioue fuere submersi. Vñ & rhodos prius telchinis fuit appellata. Nā Ophiusa primū & æthræa fuit dicta. deinde telchinis: eo quod telchies insulam incolerēt, quos nōnulli fascinatores & maleficos fuisse aiūt, quod stygiam aquā animalibus & stipibus perniciei gr̄a aspergerent. nōnulli cōtrariū sentiūt, qđ artibus pstātes a similibus artificib⁹ inuidia hr̄ent. uñ hāc infamiā: ut Stra. refert, sunt assecuti: & primū ex creta in cyprū uenerunt, postea in rhodon, primiq; ferrū & æs in usu habuisse dn̄r. Nā ēt harpen saturno fecerunt. Telchis qdē urbs est. Aethiopiæ iuxta lybiā. Vnde telchites & telchinius deducuntur. Creta quoq; & sicyon telchinia fuit appellata eiusq; incolæ telchines.

Ialysus

Telchis

Cæa tetrapolis

Transit & antiquæ carthæia mœnia ceæ
Qua pater alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat nasci potuisse columbam.
Inde lacus hyries uidet, & cygneia tempe:
Quæ subitus celebrauit olor. nam phyllius illic
Imperio pueri uolucresq; ferumq; leonem
Tradiderat domitos. taurum quoq; uincera iussus
Vicerat, & stricto totiens iratus amori
Præmia poscenti taurum suprema negauit.
Ille indignatus cupies dare dixit. & alto
Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant.
Factus olor niueis pendebat in aere pennis.
At genitrix hyrie seruatum nescia flendo
Delicuit, stagnumq; suo de nomine fecit.
Adiacet his pleuron, in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum uulnera combe.
Inde calaureæ latoidos aspicit arua
In uolucrem uersi cum coniuge conscia regis.
Dextera cyllene est, in qua cum matre menephron
Concubiturus erat sæuarum more ferarum.
Cephison procul hinc deflentem fata nepotis
Respicit in tumidam phocen ab apolline uersi,
Eumeliq; domum lugentis in aere natam.
Tandem uipereis ephyrem pirenida pennis
Contigit. hic æuo ueteres mortalia primo
Corpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.
Sed postq̄ colchis arsit noua nupta uenenis:
Flagrantemq; domum regis male uidit: utroq;
Sanguine natorum perfunditur impius ensis,
Vltaq; se mater male iasonis effugit arma.
Hinc titaniacis ablata draconibus intrat
Palladias arces, quæ te iustissime phineu,

¶ Antiq; ceæ. Cea isula est q̄ a grecis & cos & hydriusa uocat, auulsa euboeç, ut scribit Pli. & Oui. aliā eē a co isula sentit. Quingētis lōga stadiis fuit quōdā, mox q̄tuor fere ptib⁹, q̄ ad bœotiā uergebant mari deuoratis. oppida ut dixi q̄tuor hēbat iulida. Carthæā. Ceressam. phocessam, ex qb⁹ duo itercidēr ceressa & phocessa. Ex hac ꝓfectā delectatiōi fœis uestē auctor ē Varro. Carchesia menia. Sic qdē legit. sed corrupte, ut mihi uī. Carthæia uero est legendū. Nā carthæa una est ex q̄tuor urbibus ceæ insulæ a cartheo ibi mortuo cognoīata. carthæa item urbs ē iberiæ. ¶ Inde la. hy. Hyrie fluuius ē bœotiæ, de quo Home. i. ii. iliados. ē & hyria regio iuxta Aulidē. est & urbs isauriæ iuxta seleuciā. ē ēt in Iapygia cretensiū op⁹. sed lac⁹ hyries iuxta tēpe eē inuit poeta sic dictos a casu hyries, q̄ flēdo amissū filiū i fontē sui nois conuersa fuit. Nam phyllius qdā amore filii hyries capt⁹, cū mlta impio pueri pegisset, ei tauꝝ domitū negauit. Qđ qdē ægre ferēs puer se ex alto mōte pcipitē ddit, sed misератōe deoꝝ i cygnū fuit conuersus. ¶ Delituit. sic qdē legit. sed cū a deliq̄scēdo ueniat: delicuit p c scribēdū uī, ut itelligam⁹ eā in liquorē fuisse resolutā. ¶ Adiacet his pleu. in q̄. pleurō ętoliæ urbs ē. Vñ pleuroni⁹. Ophias cōbe. Ophii filiā, q̄ ppterā iābe ab iterpte greco dicta in auē, ne a filioꝝ mltitudie Ad cētū. n. ferē pepisse uulnerib⁹ cōficeret. Hęc omniū pria æs in eubœa iuenisse narrat. Vñ & Chalcis ἀπὸ τοῦ Καλκοῦ, & ab ære fuit appellata. ¶ Inde calaureæ latoidos, calaurea isula ē iuxta cretā a calauro neptūi filio declinata. ē ēt urbs locroꝝ. In q̄ maxie Latōa colebat. Vñ & latois uocat. ¶ In uo. uer. Hic fuisse uī Cæix rex Trachynæ: q cū tēpestate i mari pisset, Halcyoneq; ipsi⁹ uxor æoli filia flendo pire uellet: ambo i aues halcyonides cōuersi fuerūt. ut in. xi. Poeta plene describit. ¶ Dextera cyllene ē. Cyllene mōs ē arcadiæ Mercurii natiuitate notissim⁹, a Cyllene nympha cognoiat⁹. Est ēt cyllene Eliēsiū nauale. ¶ In q̄ cū ma. me. taxat Menephrōa quēdā poeta, quē cū mr̄e coire nō puduit. ¶ Cephison ꝓ. hinc. cephisus fluui⁹ ē bœotię pter labēs. Delphos, cuius fili⁹ ab Apolline i phocā, hoc ē uitulū marinū fuit cōuersus. ¶ Eumeliq; do. eumelus filius fuit admeti regis thessaliæ, cui⁹ filiā in auē cōuersam fuisse ait Oui. ¶ Ephyren pi. Corinthū in q̄ fons ē pirene. Scite āt pirenida adiecit. nā multæ urbes eodē noie uocant: ut dixim⁹. Apud corinthū uero antiqt⁹ hoies ferunt ex fungis ortos eē. ¶ Sed postq̄ col. Medea dolēs creusā creōtis corinthioꝝ regis filiā a Iasone sibi fuisse prelatā, quo die nuptiæ celebrabant, coronā ex naphtha: q̄ igni uel lōgi⁹ posito stati accēdit cōfectā uelut mūeri nouę nuptę misit, q̄ ex funalib⁹ ignē cōcipiēs cū totā regiā cōbureret, Medea spectāte Iasone filiis laniatis a dracōib⁹ alatis in aerē sublata Athenas aduolauit. ubi æge⁹ eā nō hospitio solū, sed ēt lecto sibi copulauit, ex q̄ cū iā Medū filiū suscepisset, the se⁹ ipsi⁹ qdē ęgei fili⁹. sed quē pr̄ nondū uiderat, athenas aduēit, quē cū & sibi & filio ualde Medea timeret acōitū uenenū. qđ e cerberi spūa natū eē aiūt pparauit, ægeoq; psuasit ut illi tāq̄ hosti pberet. id uero cū These⁹ foret haustūrus, capulo, ensis uiso agnitus a pr̄e prohibit⁹ est. Quare medea nubes carminib⁹ excitauit, qb⁹ tecta una cū filio Medeo thesei gladiū fugiēs i asiā aduolauit. Vbi ut strabo narrat: a qbusdā dr̄ cū iasone regnasse ac uestē tenuissimā q̄ utebat de suo nōie Medeā appellasse cū enī ꝓ rege exiret faciē suā occultabat. huic Mede⁹ fili⁹ regni successor regiōi nom̄ ferī iposuisse. ¶ Colchis. colchicis. ¶ Noua nupta. Creusa creōtis corinthioꝝ regis filia. ¶ Vlta male. Q̄m mr̄ cū esset, cōes filios iterfecit. ¶ Titaniacis draconib⁹ q ex titanū sanguie nati eē dnr̄. ¶ Palladias arces. athēas ubi phine⁹ piphas & polyphemōis neptis i aues fuer̄ cōuersi. hę uero fabulę mihi sūt ignotę. ¶ Excipit hāc æge⁹ facto. Aege⁹ rex athenaꝝ cōsuluit oraculū, quo mō ꝓlē uiri lē suscipe posset, a quo cū accepisset ut prius q̄ Athenas reuerteret, cū muliere coieret, ad pittheū Trœzenis regē ꝓfectus ei oraculū cōicauit. Quo cognito pithe⁹ ei filiā Aethrā a neptuno uitiatā copulauit. ide uero æge⁹ discessur⁹ uxorē iā grauidā ad saxū solā cū adduxisset, illi calceos gladiūq; subiecit. Vxori deinde mādauit, ut si masculū pareret, eū ad se nō añ mitteret, q̄ adult⁹ ipse p se reuoluto saxo gladiū & calceos tollēs secū ferret. Hinc. n. æge⁹ se cognituꝝ spabat an quē æthra foret pitura: sibi fili⁹ eēt. Theseus igit ex illa natus ægei qdē filius putatus est, cū neptuni foret. ut Isocrates i helenes laudatiōe ait. is uero cū adoleuisset idicāte mr̄e & saxū reuoluit, & calceos & gladiū sustulit, atheasq; ꝓficiscēs mltos latrōes isthmū obsidētes interfecit, cū uero athēas peuēisset, nō añ a pr̄e agnit⁹ ē, q̄ capulū gladii sui: quē saxo pr̄ ipse subiecerat, aspexit, quo cognito poculū uenenatū stimulāte Medea iā porrectū e filii manib⁹ excussit.

¶ Facto

Carthęa
Hyrie
Delique re
Pleuron
Cyllene
Cephisus
Eumel⁹
Ephyre
Pirene

Medeæ filioꝝ laniatio
Hyries filius in cygnū
Hyrie i lacum
Cōbe i auem
Ceix cū halcione i aues
Menephron
Puer in phocā
Puella i auem
Fūgi in hoies
Medea ad ægeum
Creusa
Phine⁹ & periphas in aues
Aegeus

Teq́ȝ senex peripha pariter uidere uolantes.
Innexáq́ȝ nouis neptem polyphemonis alis.
Excipit hanc egeus facto damnādus in uno.
Nec satis hospitium ē.thalami quoq́ȝ fœdere iungit.
Iamq́ȝ aderat theseus proles ignara parenti,
Qui uirtute sua bimarē pacauerat isthmon.
Huius in exitium miscet medea: quod olim
Attulerat secum scythicis aconiton ab oris.
Illud echidneæ memorant e dentibus ortum
Esse canis. specus est tenebroso cæcus hiatu.
Est uia decliuis, per quam tirynthius heros
Restantē contraq́ȝ diem radiosq́ȝ micantes
Obliquantem oculos nexis adamante cathenis
Cerberon attraxit: rabida qui concitus ira
Impleuit pariter ternis latratibus auras.
Et sparsit uirides spumis albentibus agros:
Has concresse putant: nactasq́ȝ alimenta feracis
Fœcundiq́ȝ soli uires cepisse nocendi,
Quæ quia nascuntur dura uiuacia caute.
Agrestes aconita uocant. ea coniugis astu.
Ipse parens egeus nato porrexit ut hosti.
Sumpserat ignara theseus data pocula dextra:
Cum pater in capulo gladii cognouit eburno
Signa sui generis facinusq́ȝ excussit ab ore.
Effugit illa necem nebulis per carmina motis.
At genitor q̃q̃ lætatur sospite nato:
Attonitus tamen est geniti discrimine paruo
Committi potuisse nefas. fouet ignibus aras,
Muneribusq́ȝ deos implet, feriuntq́ȝ secures
Colla torosa boum uinctorum cornua uittis.
Nullus erechthidis fertur celebratior illo
Illuxisse dies. agitant conuiuia patres,
Et medium uulgus. necnon & carmina uino
Ingenium faciente canunt. te maxime theseu
Mirata est marathon cretæi sanguine tauri.
Quodq́ȝ suam securus arat cremyona colonus:
Munus opusq́ȝ tuum est. tellus epidauria per te
Clauigeram uidit uulcani occumbere prolem.

Aconitū

¶ Facto in uno. In hoc uno facto, quo Medeam hospitio suscepit. ¶ Proles ignara. Ignota legendū mihi uidet, q̃uis fere ignara legat. ¶ Aconitō. herba est presentissimi ueneni ἀπὸ τῆσ ἀκόνης, hoc est a cote dictum: qđ in cotibus nascat ut nō solū Plinius, sed ipse quoq́ȝ scribit Oui. ¶ Echidneæ canis. Cerberi canis tricipitis. Nā ut refert Plinius in uigesimo septimo naturalis historiæ, Fabulę narrauere aconitū e spumis cerberi canis ortū, extrahente eū ab iferis Hercule. Ideoq́ȝ apud heracleā pōticā, ubi monstrat eius ad inferos aditus gigni. Euphoriō āt & Herodotus narrāt cerberū ex inferis ab Hercule extractū atrā bilem euomuisse: ex q̃ aconitū sit natū. ¶ Spec⁹ ē iuxta Heracleā pōticā, ubi Hercu. ad iferos descēsus mōstrat. Nā ut i ẜo argonauticon apolloni⁹ ait iuxta Heracleā pōticā ē acherusias ꝓmōtoriū ex cui⁹ uasto specu per quē descēdit ad inferos, acheron orit. ¶ Tirynthius he. Hercules a tiryntho patria cognoiatus. ¶ Restantē resistētē. ¶ Nexis adamāte cate. hoc est ex adamante confectis, ac ꝑ h̃ firmissimis. ¶ Ternis latra. q̃a tria habet capita. ¶ Quę quia nascun. Sic & Pli. q̃uis aliā quoq́ȝ nois originem assignet. his qdē uerbis. Nascit in nudis cautibus q̃s aconas uocāt, & inde aconitū dixere, nullo iuxta ne puluere qdē nutriēte. ¶ Hanc aliq rōnē nois attulere. Alii qm̄ uis eadem in mortē esset quę cotibus ad ferri aciē deterendam, statimq́ȝ admota uelocitas sentiret. ¶ Coniugis astu. uxoris astutia. Ignara de. Ipse inscius. ¶ Facinusq́ȝ ex. Venenū ab ore filii repulit. ¶ At genitor q̃q̃. Thesei gesta cōmemorat poeta, quo commodius metamorphosin scyllæ in auē cum superiore fabula cōnectere possit. ¶ Discrimine paruo. parua differentia. paulum. n. abfuit quin uenenū theseus hauriret. ¶ Colla toro. Crassa ac pinguia. Nam totus interdū pro pulpa eminentiore accipitur ut Vir. in georgicon. Luxuriatq́ȝ toris animosum pectus. Interdum pro sede a tortis herbis. Virgi. secundo æneidos. Inde toro pater æneas sic orsus ab alto. ¶ Vinctorū cor. habentium cornua uittis colligata.

Phine⁹ & periphas in aues

Acherusias

Restare

Spuma cerberi aconitum

Torus

Aconitum unde

Thesei gesta

¶ Nullus ere. Atheniensibus ab erechtheo rige dictis. Ea autē festa theseia a Theseo uocata fuerūt. qđ in illius honorē cū ꝑꝑ alia multa, tū qđ primus omniū statum popularē Athenis cōstituit, qui tantisꝑ durauit, dum pisistratus tyrānidem occupauit. ut pausanias ait. ¶ Agitant. celebrant. Vino ingeniū faciēte. Sic Hor. Fœcūdi calices quē nō facere disertū? Te maxime theseu, Carmina refert: q̃ i thesei laudē canebant. Theseus. n. ægei filius ex æthra pitthei tot ꝓclara gessit, ut inter hercules unus numeret. Nā & Taurū ab eurystheo immissum atticā totā uastantem in Marathone iterfecit. & uarios græciæ latrones sustulit. ¶ Marathō autem campus est & silua iuxta Athenas a Marathone Heroe ut pausanias scribit cognominatæ. Vñ Marathonius declinatur. ¶ Cretæi tau. Cretensis. Ex creta enim ab hercule ad Eurystheum ductus est. nam minos, ut fertur, Neptuno sacrificaturus uictimam optauit maiestate illius dignam cui neptunus taurum optulit pulcherrimū. Et cū seruare uellet Minos: iratus Neptunus tauro furorē imisit, a quo tota fere isula fuit deuastata. Ad eum domādum missus ē Hercules: quem uinctum ad Eurystheū duxit. Ab eo uero dimissus cū atticā deuastaret, a Theseo fuit interfect⁹. ¶ Quodq́ȝ suā cremyona. cremyon uic⁹ est iuxta corinthū q diu a Cremyonia sue matre & Calodonii & Erimāthii aproꝝ fuit uexat⁹, quę a Theseo iterfecta securos illius loci colonos præstitit. Est ēt cremyon urbs libyæ, unde Cremyonius deriuatur. Cremyon quidem a græcis per duplex m scribitur. Sed alterum ab Ouidio uersus gratia prætermissum uidetur. ¶ Tellus epidauria. epidaurus urbs est peloponnesi æsculapii templo nobilis, quæ ut Stra. refert. Epitaurus antea uocabatur. ¶ Clauigeram prolem uulcani. periphrasis est periphiti latronis, qui iuxta epidaurum cum hospites perimeret claua quadam, quæ coryna uocabatur, Corynetus fuit cognominatus, is a Theseo tandem, ut scribit Diodo. fuit interfectus.

Erechthide

Theseia festa

Theseus

Marathon

Taurus cretensis

Cremyō

Cremyonia sus

Epidaurus

Periphit⁹ latro Corynetus

Vidít & ímmitem cephisias ora procrusten.
Cercyonís letum uídít cerealis eleusis.
Occidít ille scínís magnís male uíribus usus,
Quí poterat curuare trabes, & agebat ab alto
Ad terram late sparsuras corpora pínus.
Tutus ad alchathoen lelegeia mœnia límes
Composito scírone patet: sparsisq; latronis
Terra negat sedem. sedē negat ossibus unda,
Quæ iactata diu fertur durasse uetustas
In scopulos. scopulís nomen scírons ínhæret.
Sí títulos annosq; tuos numerare uelímus,
Facta prement annos. pro te fortissíme uota
Publíca suscípímus. bacchí tíbí sumímus haustus.
Consonat assensu populí precíbusq; fauentum
Regía, nec tota trístís locus ullus ín urbe est.
Nec tamē usq; adeo nulla est syncera uoluptas,
Sollícítumq; alíquíd lætís ínteruenít, ægeus
Gaudía percepít nato secura recepto.

Bella parat mínos, quí q̄q̄ milite q̄q̄

Procustes

¶ Vidit & immitem. procrustes, ut idē scribit Diodorus, eo in loco terræ atticæ qui curdalus dr̄, latrocinia exercēs cogebat hospites supra lectum aliquē ascendere quo si longiores fuissent, pars supeminens amputabať. Qui uero breuiores fuissent, pedibus distēdebanť, a qua re procrustes ēt fuit cognominatus. Nam unde declinať, significat impello. Is quoque a Theseo fuit interfectus. ¶ Immitē. crudelē. ¶ Cephisias ora, regio quæ a cephiso Bœotiæ fluuio alluit. ¶ Cercyonis letū. cercyon item latro arcadicus: qui apud eleusinā uiatores ad certamen ꝓuocabat: uictos iterficiebat, a Theseo fuit interemptus. ¶ Eleusis autē uicus est & urbs atticæ, ubi cereris est templū, a qua cerealis fuit cognomiata. Apud eleusina āt cereris mysteria cognomēto maiora celebrabātur, sicut Agris qui & ipse Atticæ uicus est, minora in honorē proserpinę in Herculis gratiam instituta, cū maioribus initiari: qa ciuis & idigena non esset, legibus præhiberetur. Est ēt eleusis Alexādriæ uicus, in quo Calimachus litteras narratur fuisse edoctus. ¶ Occidit ille scinis. Scinis latro fuit isthmū obsidens ut in quinto refert Diodorus, qui duas pinus flectebat, ac utriq; hois brachia alligabat. deide sursum emittens corpus ui discerptū maximo cruciatu afficiebat. istū quoque Theseus interemit. ¶ Tutus ad alcathoen. alcathoe eadem esse uidetur cum Megaris, urbs media inter peloponnesum. Atticam & bœotiam. quæ ab Alcathoo pelopis filio qui Megareo regi ut pausanias scribit in regno successit, fuit denominata. Cum enim Leo quem Citheronium appellarunt. Enippum Megarei regis filium interfecisset, Megareus ipse & filiæ nuptias & regni successionem ei proposuit, qui leonem citheroniū strauisset. alcathous uero Pelopis filius cum ꝓpter cædis chrysippi fratris suspitionem Megaram cōfugisset, feram aggressus cū uictor euasisset: regnū suscepit, ac inter alia que gessit, templum ædificauit quod agrestis & apollinis & Dianæ uoluit appellari. ¶ Lelegia mœnia. a lelege ædificata. nam ut idem pausanias narrat, Megarenses aiunt duodecim post Cara phoronei filium sæculis Lelega ex ægypto profectum regnum optinuisse eoq; regnante se Leleges uocatos fuisse, quod quidem & Strabo significat: cum inquit

Cercyon

Eleusis

Mysteria maiora

Scinis

Ossa scirōis in scopulos

Alcathoe

Leo citheroni⁹

Alcęthons

Leleges

Cares cum prius leleges & insulares essent, fauentibus cretensibus, qui miletum condidere, in cōtinente habitare cœpisse. ¶ Composito scirone. Interfecto sublato. Nā componere interdum finire significat. Qui autem necantur, finiuntur. Sciron autem latro fuit, qui ea Megaridis loca habitauit, quę ab eo Scironia saxa uocanť. Is peregrinos illac transeuntes cogebat se ipsos de præcipiti loco iactare, uel deductos supra scopulum abruptum ipse calce in mare proiiciebat. Theseus autem inde illum in mare deiecit, unde multos ante ipse deturbauerat, ut ex statua quę Athenis in regia spectabatur, colligi poterat. Nā Theseus Scironem in mare proiiciēs effictus erat, ut Pausanias refert. ¶ Scopulis nomē sciro. inhæ. ut refert Stra. Scirōides petræ atticis finibus iminēt. iuxta mare transitum nō relinquentes. Supra eas aūt uia est in atticā atq; megara ab isthmo ducēs. Caurum quoq; uentum ab illis saxis flantem procellasq; cientem scirona Athenienses uocant. Fingit autē poeta ossa scironis in mare proiecti fuisse in scopulos cōuersa. ¶ Facta prēmēt annos. hoc est gesta tua numero ānos supabunt. ¶ Pro te fortissime uota. Theseia significat, quæ festa in Thesei honorē Atheniēses instituerunt. ¶ Vsq; adeo nulla est. parenthesis est, sententiam loco maxime accommodatam continens. Sumpta autem hæc sententia esse uidetur ex quarto argonauton Apollonii Vbi Iasonis Medeæque nuptiæ in cercyræ antro celebratæ describunt. Semper. n. inqt miserorꝝ hominum lætitiis amara aliqua inest tristitia. ¶ Bella parat minos. minoem iouis filium ex europa regem fuisse cretæ notius est, quam ut sit exponendum. Huic androgeus filius fuit athletico certamine clarus, qui cum athenis ex palęstra uictoriam reportasset, maximam in se inuidiam concitauit. Qua propter insidiis ægei atheniensium regis occisus cum domum non rediret, Minos pater aduersus athenienses bellum mouit ipsis & pestilentiam & famem impræcatus, ut androgei cædem ulcisceretur. auctores Plutar. & Diodo. prius autem quam oppugnare cœpisset athenas, uaria sibi auxilia comparauit. quasdam insulas expugnauit, quas enumerat poeta: ac si qua in his metamor. fuit facta describit.

Composito

Sciron

Scironia saxa

Scironides petræ

Caurū scirona uocari

Minos

¶ Firmissimus.

Classe ualet: patria tamen est firmissimus ira.
Androgeiq; necem iustis ulciscitur armis.
Ante tamen bello uires acquirit amicas,
Quaq; patet aditus, uolucri freta classe pererrat.
Hinc anaphen sibi iungit. & astypaleia regna.
Promissis anaphen. regna astypaleia bello.
Hinc humilem myconem cretosaq; rura cymoli,
Florentemq; tyron. cypron. planamq; seriphon,
Marmoreamq; paron. quāq; impia prodidit arnē
Sithonis, accepto quod auara poposcerat auro.
Mutata est in auē, quæ nunc quoq; diligit aurum
Nigra pedes. nigris uelata monedula pennis.
At non oliaros didymeq; & tenos & andros
Et gyaros: nitidæq; ferax peparethos oliuæ
Gnosiacas iuuere rates. latere inde sinistro
Oenopiam minos petit æacideia regna.
Oenopiam ueteres appellauere. sed ipse
Aeacus æginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit: tantaq; uirum cognoscere fama
Expetit. occurrunt illi Telamonq; minorq;
Quā telamon peleus, & proles tertia phocus.
Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili
Aeacus, & quæ sit ueniendi causa, requirit,

Firmissimus. ferocissimus. Ira pria. patri conueniente ob filii cædē. Iustis armis. bello iusto, qppe qđ fuit susceptū pro filii cæde ulciscēda. Quaq; patet aditus. quocūq; nauibus poterat peruenire. Hinc anaphen sibi iungit. anaphe isula est in cretico pelago una ex sporadibus iuxta therā, quæ a mēbliaro, q una cū cadmo ad querēdā europā nauigauit, Mēbliaros fuit appellata. deinde argonautis a tēpestate uexatis caliginéq; optis, stati apollinis ope, ut Apollonius i qrto narrat cū apparuisset anaphe ἀπὸ τοῦ ἀναφαίνειν fuit cognoīata. Et hic stymphalea regna. stymphalus qdē urbs est arcadiæ. Sed de hac mihi poeta sentire nō uř, cum isulas enumeret sibi a minoe cōciliatas. forsitan aūt deprauatus est hic uersus, qui hinc ad uerbio eraso astypalæia exposcere uř. Est. n. A stypalæa isula, una ex cycladib⁹ ab astypalæa ancęi mre denoiata. nā antea a caribus habitata pirrha primū. deīde palæa. tum θεῶν τράπεζα, hoc ē deorū mensa fuit appellata. Est aūt ēt alia eiusdē nois cū urbe iter rhodū & Cretā Est & nomē duarū urbiū quarum altera est in Co isula. altera in samo. Vñ astypalæeus & astypaleata declinař. Hinc hu. myco. Mycone quæ & myconus a Stra. uocař, una est ex cycladibus. In ea uero insula dñr iacere nouissimi gigantum ab hercule lapidibus obruti. Fere aūt myconii sunt calui. Cretosaq; rura tymoli. Sic qdē corrupte. Cymoli uero per c recte legiř. est enim cymolus quę & echinusa, insula in cretico mari, una ex sporadibus, a qua terra cymolya nuncupat: ut Strabo scribit, ad quod alludens poeta cretosa cymoli rura appellat. In illa nāq; effodit Creta: quæ cymolia diciř purgandis uestibus apta. Florentemq; tyron cyprū. hic quoq; uersus mihi uř esse deprauatus. Cum. n. poeta enumeret insulas cretæ uicinas quas sibi minos adiunxit. impite admodum sporadibus atq; cycladibus tyron, quæ phœniciæ adiacet, ac cyprum quæ Syriæ, admisceret. Forsitan aūt non tyron ac cyprum, sed Siphnum & scyron est legendum. Siphnos. n. insulas est cymolo propinqua uisu spectabilis, a siphno Sunio dicta. Nam ante illum Merobe uocabatur & acis, ut Pli. scribit, Scyros aūt una est & ipsa ex cycladibus patria Lycomedis achillis & Deidamyæ nuptiis clara. Planāq; seriphon. Seriphos una est ex cycladibus adeo lapidosa, ut qui seriphiis conuiciant, id inspecta obuenisse gorgone causent. nam ut refert Strabo, in illa facta uulgantur quæ a poetis ficta fuerunt. Dycten piscatorem arcam adduxisse retibus in qua Perseus cū matre Danae continebař, cum utrunq; pater Acrisius in mare proiecisset. In illa uero insula perseus educatus fuisse prodit: qui cum caput gorgonis allatū seriphiis ostēdisset, uniuersos mutasse in lapides idq; in matris ultionem factitasse, quia illis adiutoribus Seriphi rex polydectes nuptiis inuitam adegisset. Marmoreāq; parō. paros etiam una est ex cycladibus primo platea, deinde minois appellata, quæ lapidem producit, quem pariū uocant ad marmoreas sculpturas aptissimum. Ex ea natus est archilocus poeta, qui corrupte apud Strabonem antilochus est scriptus. Ad quod alludens Hora. inquit parios ego primus iambos ostendi latio. Quāq; impia pdidit arnē Sithonis. quæ nam fuerit illa sithonis puella: quæ accepto auro hostibus Arnē insulā pdiderit, atq; in monedulā auē auri maxime furacē conuersa fuerit, nō memini me legisse. Sithonis. thracia mulier. ē. n. sithonia thraciæ ps Macedoniæ finitima. uñ sithōiæ niues apud Vir. dicūtur. Velata mo. tecta. co-opta. mōedula uero auis est e gracculorū genere sic dicta, quasi monetula, q monetæ & pecūiæ amore capiař. Nā ut Plinius scribit, huic soli aui mira ingenita est furacitas auri & argenti. Sunt aūt cornicibus siles nisi qđ sunt nigriores. Quibus pedes & rostra rubēt, Quare nō Nigra pedes, sed Rubra forsitan ab Ouidio scriptū fuit, q uis nigra in exēplaribus legař. At nō ol. a. didyme. isulæ sunt ægei excycladib⁹: q Minoi aduersus atheniēses auxiliū nō tulerunt. Oliaros aūt p i nō p e in penultima scribiř, insula ē una ex cycladib⁹ Sidonio℞ colonia. ut Heraclides pōticus scribit. Didymeq;, insula, est ex cycladibus una, a figura sic appellata, gemella naq; uř. didymi. n. gemelli dñr. eodē noie isula ē in freto siculo una ex æoliis. Et te. isula est una ex cycladib⁹ Tenos ut Strabo refert. insula est urbem non sane magnā hñs, uerū Neptuni fanū amplissimū i luco extra muros spectatu dignū. in eo capacissima discūbētiū cōuiuiarū ædificata sunt triclinia, qđ signū ē frequētē finitimo℞ multitudinē eo cōuenire solitā, q una Neptuno sacrificia celebrarēt. Et an. una est ex cycladib⁹ andros ab andro Anii filio cognoiata. gyaros āt una est ex sporadibus. Nitideq; fe pepa. oli. peparethos isula est una ex cycladibus oleo abūdās. Oenopiā mi. pe. sic q dē in oibus q mihi uidere cōtigit exēplarib⁹ legiř. Sed nisi apud strabonē est mēdū, œnonā legēdū ē. nā q isula postea ægina fuit appellata, ab ægina æaci matre, quā iupiter, ut scribit Dio. ex phliūte raptā in insulā transtulit quæ antea œnona, ut Stephanus etiā scribit, Vñ œnoneus œnoniusq; declinatur. Deniq; apud græco℞ quemq non memini me œnopiam legisse: uocabař. Fuit autem insula nobilissima ut quæ & maris olim tenuerit imperium, & æacidarum origo fuerit. Sane ægina locus est etiam Epidauriæ terræ. Sed ipse æacus æginam. æacum iouis fuisse filium constat, cui tres filii fuerunt. Telamon. Peleus. phocus.

Anaphe
Astypalea
Mycone
Myconii calui
Cymol⁹
Cymolia terra
Siphnus
Scyros
Seriph⁹
Paros
Sithonis
Sithōia
Monedula
Oliaros
Didyme
Didymi
Tenos
Andros
Peparethos
Oenona quæ Aegina
Aeacus

Adm onitus patrii luctus suspirat, & illi
Dicta refert rector populorum talia centum,
Arma iunes oro pro nato sumpta, piæq;
Pars sis militiæ. tumulo solatia posco.
Huic asopiades petis irrita dixit, & urbi
Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus. ea fœdera nobis.
Tristis abit, stabuntq; tibi tua fœdera magno
Dixit. & utilius bellum putat esse minari,
Quam gerere, atq; suas ibi præconsumere uires.
Classis ab Oenopiis etiam nunc lyctia muris
Spectari poterat, cum pleno concita uelo
Attica puppis adest, & portus intrat amicos:
Quæ cephalum patriæq; simul mandata ferebat.
Aeacidæ iuuenes longo post tempore uisum
Agnouere tamen cephalum: dextrasq; dederunt,
Inq; patris duxere domum. spectabilis heros:
Et ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
Ingreditur ramum tenens popularis oliuæ.
Et dextra leuaq; duos ætate minores.
Maior habet clyton & buten pallante creatos.
Postq̃ congressi primi sua uerba tulerunt
Cecropidæ: cephalus peragit mandata: rogatq;
Auxilium fœdusq; refert & iura parentum,
Imperiumque peti totius achæidos addit.
Sic ubi mandatam iuuit facundia causam:
Aeacus in capulo regni nitente sinistra.
Ne petite auxilium, sed sumite dixit athenæ.
Nec dubie uires, quas hæc habet insula, uestras
Ducite, & omnis eat rerum status iste mearum.
Robora non desunt. superat mihi miles & hosti,
Gratia diis. felix & inexcusabile tempus.
Immo ita sit cephalus. crescat tua ciuibus opto
Vrbs ait, aduenìens equidẽ modo gaudia cepi:
Cum tam pulchra mihi. tam par ætate iuuentus
Obuia processit. multos tamen inde requiro,
Quos quõdam uidi uestra prius urbe receptus.
Aeacus ingemuit, tristiq; ita uoce locutus.
Flebile principium melior fortuna secuta est.
Hanc utinam uobis possem memorare. sine ullo
Ordine nũc repetã. neu lõga ambage morer uos:
Ossa cinisq; iacẽt memori quos mente requiris,
Et quota pars illi rerum periere mearum?
Dira lues populis ira iunonis iniquæ
Incidit exosæ dictas a pellice terras.
Dum uisum est mortale malũ: tantæq; latebat
Causa nocẽs cladis: pugnatum est arte medendi.
Exitium superabat opes, uictæq; iacebant.
Principio cælum spissa caligine terras

¶Admonitus pa. lu. paternæ mæstitiæ: quã de filio cõceperat. ¶Populorum cẽtũ. Nã Creta cẽtũ olim urbes habuisse fert. ¶Pro nato. Pro ulciscẽda filii cæde. ¶Piæ militiæ. Quæ pro filii nece filii uindicãda suscepta ẽ. ¶Tumulo. filii sepulchro. ¶Huic asopiades. æacus Asopi nepos. ægina. n. æaci mater filia fuit Asopi fluuii. ¶Petis irrita. Vana & mihi nõ facienda. ¶Ea fœdera nobis. Sunt subaudiẽdũ, ut amicissimus, & nos inuicem iuuemus. ¶Tristis abit. Mæstus inqt discessit Minos, qa q̃ uolebat nõ ipetrauit. ¶Stabunt ma. cõstabunt. ¶Lyctia

Lyctus Cephal⁹

cretẽsis a lycto Cretæ urbe a Lycto deucalionis filio cognoiata. ¶Veteris for. pristinæ pulchritudinis: Nã cephalus: ut etiam pausanias scribit: formosissim⁹ fuit. ¶Popularis oliuæ. in attica natæ populoue gratæ.

Mos ciuiles

¶Maior hẽt. causa cur a dextra læuaq; cliton & buten hẽt. Maiores. n. natu in medio minorũ incedere solent. hic aũt pallas unus e filiis pãdionis athenarũ regis fuit quatuor enim filii, ut scribit Strabo. pandioni fuerũt Aegeus. Lycus. pallas. Nisus.

Pallas Pãdiõis filii. iiii.

¶Peragit mãdata. exponit mãdata, quæ ab atheniẽsib⁹ accepat. ¶Fœdusq; refert. cõmemorat fœdus a suis maiorib⁹ cũ æginetis pcussum. ¶Imperiũ. regnũ. Totius achæidos. achaiæ & græciæ. ¶Peti. appeti a Minoe. hoc ãt ait, quo facilius æaco psuadeat, ut atheniẽsibus cõtra minoem ferat auxiliũ. ¶In capulo regni. in sceptro. ¶Athenę. atheniẽses. cõtinẽs. n. p cõtẽto frequẽter ponit a poetis. Aeaci aũt orõ maximã præ se fert i athenienses & beniuolẽtiã & benignitatẽ. ¶Et ois eat. ueniat uobiscum subaudiat. ¶Robora. uires. ¶Supat mihi miles & hosti. hoc est. mihi milites supsunt, & ad iuuandos amicos & ad repellendos hostes ¶Gratia diis. sit subaudiat. Diis eni grãs agit æac⁹. ¶Felix & in excusabile tps. mihi ẽ subintelligat. hoc aũt uerbũ est sæpenumero elegãter ptermittitur. ¶Obuia pcessit. obuiã uenit. ¶Inde. ex iis. Hæc aũt narrant, ut cõcinni⁹ ad formicarũ metamorphosin in hoies exponẽdã descẽdat. ¶Memorare. plixius narrare. ¶Sine ullo ordine. sine ullo phœmio. ¶Lõga ãbage. supflua orone.

Pestilẽtia descriptio

Describit aũt poeta formicarũ mutationẽ i Myrmidonas. Cũ. n. iunõis ira ęginę incolæ pestilẽtia fuissent absumpti, æacus iouẽ patrẽ rogauit, ut aut sibi pplm suũ restitueret aut se quoq; uita puaret. Cũ ãt magnã formicarũ multitudinem i uetusta quercu uidisset, Iouẽ rogauit ut sibi tot ciues, quot illę formicę erãt cõcederet. Iupiter uero Aeaci pcib⁹ mot⁹ quotquot formicæ i illa q̃rcu erãt, in homines commutauit, quibus æacus ipse agros diuisit. ¶Ossa cinisq; iacẽt. mortui sunt. ¶Et quota pars. ac si diceret minima. ¶Dira lues. insanabilis pestis. cui nihil remedii poterat afferri. ¶Exosæ. odio persequentis. ¶Dictas terras. Denominatã insulam. Nam œnona insula, ut dixim⁹, Aegina ab Aeaco ex matris nomine. fuit appellata. ¶A pellice. ægina quam iuno odio persequebatur, quippe cum qua Iupiter coiuisset. Eleganter autem sciteq; ea omnia describit poeta, que tempore pestis accidere solent. ¶Mortale malum. Humanum. non autem a iunonis ira missum. ¶Causa nocens. Ira Iunonis, quę in causa erat tantæ calamitatis. ¶Pugnatum est? Repugnatũ pesti. ¶Exitiũ. clades ¶Opes auxilia. ¶Pressit. oppressit occupauit

¶Et ignauos.

Præstitit & ignauos inclusit nubibus æstus,
Dumq; quater plenis expleuit cornibus orbem
Luna, quater plenum tenuata retexuit orbem,
Letiferis calidi spirarunt æstibus austri.
Constat & in fontes uitium uenisse lacusq;,
Miliaq; incultos serpentum multa per agros
Errasse atq; suis fluuios temerasse uenenis
Strage canum primo, uolucrumq; auiumq; boumq;
Inq; feris subiti deprensa potentia morbi est.
Concidere infelix ualidos miratur arator
Inter opus tauros, medioq; recumbere sulco.
Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros
Spōte sua lanæq; cadunt & corpore tabent.
Acer equus quondam magnæq; in puluere famæ
Degenerat, palmæ ueterumq; oblitus honorum
Ad præsepe gemit morbo moriturus inerti.
Non aper irasci meminit, nec fidere cursu
Cerua nec armentis incurrere fortibus ursi.
Omnia languor habet, siluis agrisq; uiisq;.
Corpora fœda iacent, uitiantur odoribus auræ.
Mira loquar non illa canes auidæq; uolucres.
Non cani tetigere lupi, dilapsa liquiescunt.
Afflatuq; nocent: & agunt contagia late.
Peruenit ad miseros dāno grauiore colonos
Pestis, & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
Viscera torrentur primo, flammisq; fatiscunt.
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
Aspera lingua tumet, tepidisq; arentia uentis
Ora patent, auræq; graues captantur hiatu.
Non stratum, non ulla pati uelamina possunt.
Dura sed in terra ponunt præcordia, nec fit
Corpus humo gelidū, sed humus de corpe feruet.
Nec moderator adest, inq; ipsos sæua medentes
Erumpit clades, obsuntq; auctoribus artes.
Quo propior quisq; est, seruitq; fidelius ægro,
In partem leti citius uenit, atq; salutis
Spes abit: finemq; uident in funere morbi.
Indulgent animis, & nulla quid utile cura est.
Vtile enim nihil est, passim positoq; pudore
Fontibus & fluuiis puteisq; capacibus hærent,
Nec sitis est extincta prius, q̃ uita bibendo.
Inde graues morbo nequeunt consurgere, & ipsis
Immoriuntur aquis, aliquis tamen haurit & illas.
Tantaq; sunt miseris inuisi tedia lecti,
Prosiliunt, aut si prohibent consistere uires,
Corpora deuoluunt in humum, fugiuntq; penates
Quisq; suos, sua cuiq; domus funesta uidetur.
Et quia causa latet, locus est in crimine notus.

¶ Et igna. æst⁹: ab effectu q̄ ignauos hoīes reddāt & pigros. ¶ Dūq; quater ple. per quatuor inq̄t menses austri uenti morbosi spirarunt. Luna. n. singulis quibusq; mensibus crescit ac decrescit. ¶ Tenuata. Diminuta. ¶ Retexuit. Dissoluit. ¶ Lætiferis æsti. pestiferis feruoribus. ¶ Vitium. aeris corruptionē. ¶ Temerasse. corrupisse. ¶ Strage ca. pri. hæc ex primo iliados sumpta esse uidentur. nā Ho. pestem i exercitum græcorum apollinis ira immissam describens asserit primo canes mulosq; interiisse. ¶ Miratur. quia mali causam ignorat. ¶ Inter opus. Inter arandum. ¶ Recumbere. Procumbere. cadere. ¶ Lanigeris gre. Ouibus quæ proprie Balare dicuntur. Est autem facticium uerbum. ¶ Tabent. putrescūt, ac macilentæ fiunt. ¶ Magnæq; in puluere famæ. In certabimus, in quibus maximus puluis excitatur. ¶ Degenerat. A generositate sua recedit. ¶ Palmæ. uictoriæ. ¶ Veterū hono. antiqua gloriæ. ¶ Non aper ira. me. protozeugma est. meminit enim uerbum ad duos q̄ sequuntur nomīatiuos est referendū. ¶ Incurrere. impetū facere. ¶ Omnia lā. ha. omnia inquit animalia languida & infirma sūt effecta. ¶ Corpora fœ. cadauera fætētia. ¶ Odoribus. cadauerum fœtoribus, q̃q̃ odores fere in bonam accipiantur partem: ac pro iis quæ nares delectant ponantur. ¶ Et agunt contagia late. corruptiōem inq̄t longe mittūt. ¶ Liquescunt. resoluuntur. ¶ Flammisq; fatiscunt. hoc est ardore quodam intestino resoluūtur. eleganter autem omnia describit poeta, quæ peste laborantibus solent euenire. ¶ Indicium rubor est. rubor faciei inquit in dicat; uiscera esse inflammata. ¶ Tumet. inflatur. ¶ Arentia ora. arida. & sicca. ¶ Ventis tepidis. austris. ¶ Patent. aperta sunt & tenentur. ¶ Auræ graues pnīciosæ. ¶ Non stratum. lectum. ¶ Dura præcordia. corpora iflata & aspera: ut a parte totum itelligamus. Sunt enim præcordia, ut Pli. in. xi. naturalis historiæ scribit, membranæ tenuissimæ quibus exta homini ab inferiore uiscerum parte separantur, Sic dicta quia cordi prætenduntur quæ græci phrenas appellant, quod illis subtilitas mētis accepta feratur. ¶ Moderator. rector. medicus. ¶ Erūpit. inuadit. ¶ Obsuntq; auctoribus artes. medicæ inquit artes suis professoribus nocent. Peste enim medici quoq; corripiebātur. ¶ Leti. mortis. ¶ Finemq; uidet i funere morbi. ordo est & sensus. finemque morbi in funere & morte uident. ¶ Indulgent animis. hoc est. faciunt quicquid ipsis libet. ¶ Quid utile. hoc uerbū sit subintelligatur, ut sit sensus & nulla cura est quid sit utile. ¶ Haurit. bibit. ¶ Et illas. etiam illas cadaueribus infectas, in q̄bus multi moriebātur. ¶ Tantaq; sunt miseris. adeo autem iquit inuisos habēt lectos, ut ex illis prosiliant. ¶ Aut si prohibent. hoc est, si cui sunt tam exiguæ uires, ut stare non possit atq; e lecto desilire, deuoluit se quoquo modo potest i humum. ¶ Funesta. Pestifera. mortifera. Funestum etiam dicitur funere inquinatum. ¶ In crimine in culpa.

Temerare
Balare
Odores
Fatiscerē
Præcordia
Indulgere aīs
Funestum

Semianimes errare uiis: dum stare ualebant,
Aspiceres, flentes alios terraq; iacentes,
Lassaq; uersantes supremo lumina motu.
Membraq; pendentis tendunt ad sidera cæli
Hic, illic, ubi mors deprenderat exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit? aut qd debuit esse?
Vt uitam odissem, & cuperem pars esse meorum.
Quo se cunq; acies oculorum flexerat, illic
Vulgus erat stratum, ueluti cum putrida motis
Poma cadunt ramis, agitataq; ilice glandes.
Templa uides contra gradibus sublimia longis,
Iupiter illa tenet. quis non altaribus illis
Irrita thura dedit? quotiens pro coniuge coniunx,
Pro nato genitor, dum uerba precantia dixit,
Non exoratis animam finiuit in aris?
Inq; manu thuris pars inconsumpta reperta est?
Admoti quotiens templis, dum uota sacerdos
Concipit, & fundit purum inter cornua uinum,
Haud expectato ceciderunt uulnere tauri?
Ipse ego sacra ioui pro me patriaq; tribusq;
Cum facerem natis, mugitus uictima diros
Edidit. & subito collapsa sine ictibus ullis
Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
Fibra quoq; ægra notas ueri monitusq; deorum
Perdiderat. tristes penetrant ad uiscera morbi.
Ante sacros uidi proiecta cadauera postes.
Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
Pars animum laqueo claudunt, mortisq; timorem
Morte fugant, ultroq; uocant uenientia fata.
Corpora missa neci nullis de more feruntur
Funeribus. neq; enim capiebant funera portæ,
Aut inhumata p̄munt terras, aut dantur in altos
Indotata rogos. & iam reuerentia nulla est.
Deq; rogis pugnant, alienisq; ignibus ardent.
Qui lachriment desunt, indefletæq; uagantur
Natorumq; matrumq; animæ iuuenumq; senumq;.
Nec locus in tumulos. nec sufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum,
Iupiter o dixi, si te non falsa loquuntur
Isse sub amplexus Æginæ Asopidos olim
Nec te magne pater nostri pudet esse parentem:
Aut mihi redde meos, aut me quoq; conde sepulchro.
Ille notam fulgore dedit tonitruq; secundo.
Accipio, sintq; ista precor felicia mentis
Signa tuæ dixi: quæ das mihi pignoris omen.
Forte fuit iuxta patulis rarissima ramis
Sacra ioui quercus de semine dodonæo.
Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo

¶Semianimes. semimortuos. ¶Pendentis. impẽdentis. iminentis. ¶Hic, illic. Passim & ubique. ¶Exhalantes. expirantes. ¶Quid animi. qualis. ¶Vt uitam odissem. qualem animum habere debuerit æacus ipse exponit. Talem iquit animũ debui habere, ut uitã odissem, ac mortuus esse cuperem. ¶Flexerat. cõuerterat. ¶Putrida poma. Nimis matura & corrupta. ¶Contra. e regione. ¶Sublimia. alta. ¶Irrita. thura. uana. nihil conferentia. ¶Non exoratis. diis subaudiatur. ¶Admoti templis. adducti i templa. ¶Dũ uota sacerdos concipit. dum sacerdos p̄catur deos. ¶Purum uinũ. merũ sine aqua, mero nanq; in sacrificiis quemadmodum & nos prisci utebãtur. ¶Haud ex pectato uulnere. non expectato ictu. ¶Fibra quoq; æg. uitiata. Fibras autem uictimarum haruspices ĩspiciebant, quo prædicere futura possent. ¶Notas ueri. signa quibus uerum cognoscit. ¶Monitus. admonitiones deorum. ¶Tristes morbi. ab effectu ꝙ tristitiã pariant morbi, tristes uocãtur. ¶Ad uiscera. ad intestina corrũpenda. ¶Ante sacros postes. ante sacras templorum ianuas. ¶Pars animam laqueo claudunt, pars inquit se suspendũt & strãgulant. ¶Venientia fata. uenientem mortem. ¶Feruntur. efferuntur. nam extra urbem cadauera sepeliebant. ¶Nullis funeribus. nullis exequiarũ honoribus. Nã funus e pompa exequarum a funalibus dictũ, ꝗ cadaueri præferebãtur. Noctis enim mortui efferebãtur ad sepulturã. ¶Neq; enim capiebant funera portæ. incredibilem funerum multitudinem fuisse æacus ondit, cum per urbis portas efferri non possent. ¶Aut inhumata premunt terras. aut insepulta iacent in terra. ¶Aut dantur in altos idotata rogos. aut inquit sine ullo sepulturæ honore i ignes mittuntur. Nam cadauera apd' antiquos cum suis ornamentis comburebãtur. ¶In tumulos. ad sepulchra facienda. ¶In ignes. in rogos extruendos, per quæ significatur cadauerum maximam fuisse multitudinem. ¶Tanto turbine. tanta perturbatione & inuolutione rerũ. ¶Falsa. falso. nomen enim p aduerbio est positum. ¶Loquũtur. homines. ¶Isse sub ãplexus quondam asopidos æginæ. concubuisse cum ægina asopi filia. hic autem uersus aliquid uitii contraxisse uidetur, quod quidẽ si opus poeta emẽdasset, facile sustulisset. Forsitan autem sic esset legẽdum. Isse sub amplexus Aegiæ Asopidos olim. Nam Asopus secũdam producit. Sic autem uersus mendis caret. ¶Asopidos æginę. asopi filię. Est enim Asopus Bœotiæ fluuius in sinum corinthium labens. ¶Notam. signum. ¶Fulgore. fulgoris splendore. ¶Tonitru secũdo. Prospero. ¶Quæ das mihi pignoris omen. quæ mihi p pignoris signo ostẽdis. ¶De semine dodonæo. laus a loco. Dodona enim urbs est molossidis in epiro, iuxta quã fuit silua ioui dicata, in quã columbæ responsa dabant. Dicta est autem Dodona uel a Dodona una ex oceani nymphis. Vel a dodono iouis & Europe filio uel a Dodone fluuio ut Stephanus ait. Vnde Dodonius dodoneusq; deriuatur. Hic est prouerbium. Aes dodoneum, in eos qui nimium multa loquũtur. ¶Frugilegas. fruges ac grana colligentes.

¶Grande

Putridũ

Postis

Funus

Formicei homines

Asopus

Dodõa

Frugilegus

Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugosoq; suum seruantes cortice callem.
Dum numerum miror, totidem pater optime dixi
Tu mihi da ciues, & inania mœnia supple.
Intremuit, ramisq; sonum sine flamine motis
Alta dedit quercus. pauido mihi membra timore
Horruerant. stabantq; comæ. tamen oscula terræ
Roboribusq; dedi. nec me sperare fatebar.
Sperabam tamen, atq; animo mea uota fouebam.
Nox subit: & curis exercita corpora somnus
Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et rami totidem, totidemq; animalia ramis
Ferre suis uisa est, pariterq; tremiscere motu,
Graniferumq; agmen subiectis spargere in aruis
Crescere quod subito maius maiusq; uidetur,
Ac se tollere humo, rectoq; assistere trunco,
Et maciem numerumq; pedum nigrumq; colorem
Ponere, & humanam membris inducere formam.
Somnus abit. dãno uigilans mea uisa, querorq;
In superis opis esse nihil. at in ædibus ingens
Murmur erat, uocesq; hominum exaudire uidebar
Iam mihi desuetas. dum suspicor has quoq; somni
Esse, uenit telamon properus, foribusq; reclusis
Speq; fideq; pater dixit maiora uidebis
Egredere. egredior, qualesq; in imagine somni
Visus eram uidisse uiros: ex ordine tales
Aspicioq; noscoq;. adeunt, regemq; salutant.
Vota ioui soluo, populisq; recentibus urbem
Partior, & uacuos priscis cultoribus agros.
Myrmidonasq; uoco. nec origine nomina fraudo
Corpora uidisti. mores quos ante gerebant,
Nunc quoq; habent. parcum genus est patiẽsq; laborũ,
Quæsitiq; tenax, & quod quæsita reseruet.
Hi te ad bella pares annis animisq; sequentur,
Cum primum qui te feliciter attulit eurus.
Eurus enim attulerat fuerit mutatus in austros.
Talibus atq; aliis longum sermonibus illi
Impleuere diem. lucis pars optima mensæ
Est data. nox somnis. iubar aureus extulerat sol.
Flabat adhuc eurus, redituraq; uela tenebat.
Ad cephalum pallante sati: cui grandior ætas,
Ad regem cephalus simul & pallante creati
Conueniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat
Excipit æacides illos in limine phocus.
Nam telamon fraterq; uiros ad bella parabant.
Phocus in interius spacium pulchrosq; recessus
Cecropidas duxit, cum quis simul ipse resedit.
Aspicit æoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum, cuius fuit aurea cuspis.

Grande onus exiguo. Antithton est. Grande nanq; exiguo opponitur. Rugoso cortice. aspero. Inania mœnia. Euacuata, hominibus uacua. Sine flamine. sine uento. Stabãt. erectæ erant. Nox subit. Subsequitur. Exercita. defatigata. ẽ autem sñia generalis. Graniferum agmen. multitudinem formicarum grana ferentium. Spargere in aruis subiectis. si esset soluta oratio in arua subiecta diceretur. Recto trunco. corpore erecto & pectore. Mea uisa. mea insomnia. Speq; fideq; maiora. hoc est maiora q̃ ut sperãda credendaq; sint. Adeunt. accedũt ad me. Vota ioui soluo. Gratias Ioui ago & sacrifico. Partior. Diuido Distribuo. Myrmidonasq; uoco, ἀπὸ τῶν μυρμήκων hoc est a formicis quidem myrmidonas appellatos fuisse ait poeta, ut qui fabulæ astipulet. Strabo autẽ scribit æginenses myrmidonas dictos, non ut in fabulis canitur, q magna inualescente pestilẽtia formicæ æaco precãte in homines uersæ fuerint. sed quia formicarũ more terram fodientes ad petras eam apportarent, ut agri colendi materiam haberent, ac fossas incolerent, ne latericiam facere atq; ædificare cogerentur. Fraudo. Priuo. Pares annis eadem nãq; nocte omnes nati eẽ uidebant. Eurus enim attulerat, parẽthesis est expositionem continens a poeta inserta. Mensæ. cœnæ. conuiuio. Iubar. splendorem diei. Aureus sol. pulcher. ac splendidus. Cui grandior ætas. causa cur filii pallantis ad cephalum conuenerint. ille enim maior natu erat. Ad regem. æacum. Fraterq;. peleus. Cum quis. quibuscũ. Aeoliden. cephalum æoli nepotem. Cephalus enim Deionei filius fuit, ut Pausãias ait. Aeoli uero nepos. Nam Dioneus. Salmoneus & Crethe9. Aeoli filii fuisse scribuntur. Quare decipiuntur, qui putant aliter q̃ Aeoliden esse legendum.

Vnde myrmonides

Cephal9

Pauca prius mediis sermonibus ille locutus.
Sum nemorum studiosus ait,cædisq; ferinæ,
Qua tamen a silua teneas hastile recisum
Iamdudum dubito.certe si fraxinus esset.
Fulua colore foret.si cornus,nodus inesset,
Vnde sit ignoro.sed non formosius isto
Viderunt oculi telum iaculabile nostri.
Excipit actæis e fratribus alter,& usum
Maiorem specie mirabere dixit in isto.
Consequitur quodcunq; petit,fortunaq; missum
Non regit,& reuoluat nullo referente cruentum
Tum uero iuuenis nereius omnia quærit.
Cur sit,& unde datum.quis tanti muneris auctor.
Quæ petit:ille refert.& cætera nota pudore
Qua tulerit mercede silet,tactusq; dolore
Coniugis amissæ lachrimis ita fatur obortis.
Hoc me nate dea.quis posset cedere,telum
Flere facit,facietq; diu,si uiuere nobis
Fata diu dederint.hoc me cum coniuge cara
Perdidit.hoc utinam caruissem munere semper.
Procris erat:si forte magis peruenit ad aures
Orithyia tuas,magnæ soror orithyiæ.
Si faciem moresq; uelis conferre duarum,
Dignior ipsa rapi.pater hanc mihi iunxit erechtheus.
Hanc mihi iunxit amor.felix dicebat eramq;.
Non ita diis uisum est.at nunc quoq; forsitan essem.
Alter agebatur post facta iugalia mensis,
Cum me cornigeris tendentem rætia ceruis
Vertice de summo semper florentis hymeti,
Lutea mane uidet pulsis aurora tenebris:
Inuitumq; rapit.liceat mihi uera referre
Pace deæ,q; sit roseo spectabilis ore.
Quod teneat lucis.teneat confinia noctis.
Nectareis q; alatur aquis.ego procrin amabam.
Pectore procris erat.procris mihi semper in ore.
Sacra tori coitusq; nouos thalamosq; recentes
Primaq; deserti referebam fœdera lecti,
Mota dea est:& siste tuas ingrate querelas.
Procrin habe dixit,q; si mea prouida mens est,
Non habuisse uoles:meq; illi irata remisit.
Dum redeo,mecumq; deæ memorata retracto:
Esse metus cœpit:ne iura iugalia coniunx
Non bene seruasset.facies ætasq; iubebant
Credere adulterium.prohibebant credere mores.
Sed tamen abfueram.sed & hæc erat:unde redibam,
Criminis exemplum.sed cuncta timemus amantes,

iaculū mirādū

¶Sū ne.stu.hoc est uenatiōib⁹ delector & ferarū̄ cæde. ¶Silua.arbor̄ cōtinēs.n.p cōtēto positū ē ¶Si cor.nodus iēēt.cornus.n.nodosa ē arbor. ¶Vñ sit.ex q̄ arbore sit. ¶Telū ia.piphrasis ē iaculi. ¶Actæis.atheniēsib⁹. ¶Spē.pulchritudie. ¶Vsū.utilitatē. ¶Fortunaq; mis.non regit.hoc ē nulli subiicit̄ fortūę.Frustra.n.nunq̄ mittit̄. ¶Iuuenis ner.phocus Nerei nepos.nam æacus cum ex psamathe Nerei filia sustulit. ¶Quis auctor.quis fuerit dator tā magni muneris. ¶Ille re.cephalus. ¶Et cæ.no.pu.ordo est & sensus & silet ac reticet cephal⁹ ob pudorē cætera q̄ nota erāt, q̄ mercede illd̄ iaculū ab uxore accepit.Neq;.n.refert cephal⁹ se ob pulchritudinē suā ab uxor̄ accepisse. ¶Tulerit.accepit. ¶Tactusq; do.cōmot⁹ ¶Nate dea.phoc⁹ quē alloqt̄ cephalus,filius fuit ęaci ex psamathe nympha. ¶Quis pos.cre.parenthesis est,qua signat̄ nō esse credibile cephalū ob illud iaculū flere,qd̄ tātæ sit utilitatis. ¶Procris er.Procris Erecthei atheniensiū regis filia fuit,q̄ cū cephalo nupsisset auroræ odio,q̄ cephalū in suos amplexus cōuertere nequiuit,sub forma alieni uiri munerib⁹ a cephalo ipso tēptata fidē marito datā fractura uidebat̄. Cū āt se cephalus idicasset,aufugiēs siluas petiit ac dianæ comes effecta tādē a cephalo placat̄,domūq; reuersa marito & canē noie lælapa & iaculū admirādæ pulchritudis uirtutisq; donauit. Cū aūt cuiusdā indicio cōperisset cephalū cū quadā nympha noie aura congredi solitū,clā cū i siluas secuta ab īscio marito eo telo qd̄ ab ipa dono accepat,fuit īterfecta. ¶Magnæ ori.pclaræ,ut q̄ sua pulchritudie a borea uēto rapta fuisse fingit̄.Orithvia uero cōcita i mōtib⁹ interp̄tari pōt.Nā ab hoc dat'uo ὄρει & θύω qd̄ est cōcito orithyia cōponit̄ o breui in ω lōgū mutato. ¶Cōferre.

Phocus

Cornus

Procris

Orithyia

cōparare. ¶Dignior ipsa.anpōit Cephal⁹ Procrin orithyiæ,quāuis ob pulchritudinē Orithyia a borea uēto rapta fuisse ferat̄. ¶Ipsa.pcris.sentit.n.Cephalus pcrin fuisse orithyia elegantiorē atq; formosiorē. ¶Pr̄ hāc mi.iū.erech.hāc mihi īqt erechthe⁹ pr̄ uxorē dedit.erechthe⁹ āt,ut dixim⁹ athēarū̄ rex fuit.uñ atheniēses interdum erechthide uocāt̄. ¶Hāc mi.iū.a repetitio ē maxime affectui amātis cōueniēs. ¶Nō ita di.ui.ē.nō ita diis placuit:ut eēm felix. ¶Post sa.iu.post nuptias celebratas. ¶Sēp flo.hy.hymet⁹ mōs ē atticæ regionis,thymo sp florens.ubi & mel optimū cōficit̄,& pulcherrimum marmor effodit̄. ¶Lutea au.Rubicūda.cephal⁹ āt tāta pulchritudie fuisse fert̄,ut ab Aurora fuerit rapt⁹ atq; asportat⁹:ut scri.Pausani.Vñ iter alias fictiles statuas,q̄ i regia Athēis uisebāt̄,Aurora quoque erat cephalū asportās. ¶Roseo,pulchro. ¶Spectabilis.digna quæ spectetur. ¶Qd̄ te.lu.Nā aurora media ē iter diē & noctē ¶Sacra to.Lecti & nuptiarū̄. ¶Pria fœ.Nā pcri dederit fidē se cū alia mr̄iere nō coiturū̄. ¶Deserti le.Derelictę uxoris. ¶Mota dea ē cōmota & idignata. ¶Siste.cōtine. ¶Procri ha.ironice cū q̄dā idignatōe legēdū ut illud Vir.I seq̄re Italiā uētis. ¶Ingrate.mihi in amor̄ nō rñdēs,ut q me a q̄ amaris,ñ redamas. ¶Qd̄ si me.p.mēs ē.sed si iqt p̄uideo futura,cupies nūq̄ hūisse pcri. ¶Mecū re.mecū cogito. ¶Memorata deæ.uerba & dicta aurorę. ¶Eē me.cœ.zelotypp⁹ auroræ ira cephal⁹ ē effect⁹. ¶Facies æt.iu.formosa iqt facies & iuuenilis ætas pcris me iducebāt,ut crederē ipsā adulteriū cōmisisse. Mores āt casti me illud suspicari nō pmittebant. ¶Vñ re.A q̄ ueniebā. ¶Criminis ex.adulterii.Aurora nāq; uñ redibat,exēplo erat,q̄ facile mulieres in adulterium cadant,

Hymet⁹

Cephali pulchritudo

Spectabilis

¶Solicitare.

Quærere quod doleam statuo: donisq; pudicam
Solicitare fidem. fauet huic aurora timori.
Immutatq; meam. uideor sensisse, figuram,
Palladiasq; ineo non cognoscendus athenas.
Ingrediorq; domum. culpa domus ipsa carebat,
Castaq; signa dabat: dñoq; erat anxia rapto.
Vix aditus per mille dolos ad erechthida factus.
Vt uidi. obstupui. meditataq; pene reliqui
Temptamenta, fide. male me, quin uera faterer
Continui. male quin ut oportuit oscula ferrem.
Tristis erat. sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi, desiderioq; calebat
Coniugis a repti. tu collige quantus in illa
Phoce decor fuerit, quam sic dolor ipse decebat.
Quid referam, quotiens temptamina nostra pudici
Repulerint mores? quotiens ego dixerit uni
Seruor ubicunq; est uni mea gaudia seruo.
Cui non ista fide satis experientia sano
Magna foret? non sum contentus. & in mea pugno
Vulnera. dum census dare me promitto. loquendo
Muneraq; augendo tandem dubitare coegi.
Exclamo mala. pectora detego. tectus adulter.
Verus eram coniunx. me perfida teste teneris.
Illa nihil. tacito tantummodo uicta pudore
Insidiosa malo cum coniuge limina fugit.
Offensaq; mei genus omne perosa uirorum
Montibus errabat studiis operata dianæ.
Tum mihi deserto uiolentior ignis ad ossa
Peruenit. orabam ueniam, & pecasse fatebar.
Et potuisse datis simili succumbere culpæ
Me quoq; muneribus, si munera tanta darentur.
Hæc mihi confesso læsum prius ulta pudorem
Redditur. & dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi præterea tanq̃ si parua dedisset
Dona canem munus, quem cum sua traderet illi
Cynthia, currendo superabit dixerat omnes.
Dat simul & iaculum, manibus quod cernis habere.
Muneris alterius quæ sit fortuua requiris:
Accipe mirandum. nouitate mouebere facti.
Carmina naiades non intellecta priorum
Soluunt ingeniis: & præcipitata iacebat
Immemor ambagum uates obscura suarum
Scilicet alma themis. nec talia liquit inulta.
Protinus aoniis immissa est bellua thebis.
Cessit & exitio multis, pecorumq; suoq;
Ruricolæ pauere feram. uicina iuuentus
Venimus, & latos indagine cinximus agros.
Illa leui uelox superabat retia saltu,
Summaq; transibat positarum lina plagarum.

Cephalus i aliam fi ram

¶Solicitare. temptare. infestare. ¶Ineo. intro. ¶Fide. fidei antiquorũ more, ut Virg. Libra die somnique pares ubi fecerit oras. ¶Male continui. me continui ut non faterer me Cephalũ esse. ¶Quin. ut non interdum cur non significat. ¶Vt oportuit. ut honestum & conueniens fuit. ¶Calebat. ardebat. anxia erat. ¶Desiderio. absentia. ¶Coniugis a re. mariti quẽ putabat ab aurora fuisse raptum.

Colligere

¶Tu colli. conclude, ratiocinare. id quod græci συλλογίζειν dicunt. ¶Vni. soli Cephalo. ¶Cui sano. sapiẽti. ¶Fide. pro fidei. est enim genitiuus. Sic Virgi. libra die somniq; pares ubi fecerit horas. ¶In mea uulnera. in meos dolores. ¶Census. amplas diuitias. ¶Mala. o mala mulier. ¶Pectora detego. Me ipsum inquit i dico. ¶Tectus adulter. Simulatus inquit eram adulter. Sed uerus maritus.

Perfidus

¶Perfida. proprie. nam perfidi qui fidem uiolant dicuntur. ¶Illa nihil. Vel dixit uel respõdit uel huiusmodi uerbum est subaudiẽdum. ¶Insidiosa limina. in q bus sibi structæ insidiæ fuerãt.

Offensa Offẽsio

¶Offensaq; mei q me offendisset, offensa enim actiui. offensio pas siue accipi solet. ¶Perosa. odio habens. ¶Operata. occupata. dedita. ¶Violẽtior ignis. amor uehementior. ¶Redditur mihi. ad me redit. ¶Sua cynthia. sua diana. ¶Muneris alterius. canis a Procri uxore donati. Si autem coniunctio est subaudienda, ut intelligatur, si requiris. Exponit autem mutationem & feræ Themidis indignatione i Thebanum agrum immissę

Vulpes & canis in saxa

& canis nomine Lælapis in saxa. Nam Thebani cum uidissent Naiadas ac nymphas, futura prædicere. Themidis deæ obscura dantis responsa templum deiecerunt. Illa uero indignata feram immisit uulpẽ, ut græci narrant, quæ & pecora & agrestes uexaret, ad eam opprimendam cum alia græciç iuuentute conuenit etiam cephalus cum Lælapa cane, qui cum in ferã ineuitabile iaculum foret coniecturus. utrunq; aspexit in saxa commutatum. ¶Accipe mirandum. audi rem admiratione dignam. ¶Naiades. nymphæ. ¶Carmina. uaticinia. prædictiones. ¶Soluunt. exponũt. ¶Præcipitata. deiecta. contempta.

Ambages Themis

¶Ambagum. dictorum ambiguorum. ¶Alma themis. sãcta. nam themis ut Pompeius ait, dea fuit, quæ hominibus præcipiebat id petere quod honestum & fas eẽt. Vnde & pro eo quod nos fas dicimus, θέμιτο freqñter ponit a græcis. ¶Inulta. impunita.

Aonia

¶Aonis thebis. bœotiis. Aonia enim pars est Bœotiæ. scite uero Epitheto distinxit. Nã thebe multarum urbium nomen est. ut diximus. ¶Cessit & exitio multis. perniciosa multis fuit. ¶Pecorumq; suoq; agricolæ, inquit illam feram & sua & pecorum morte pauerunt. multos enim ex illis deuorauit fera.

Indago Indagarĩ

¶Indagine. multitudine hominum inquirentum, Sic Virgi. Saltusq; indagine cingunt. Indagare autem, unde indaginem declinamus, ẽ diligenter inquirere. ¶Sũma lina. summos funes metonymia est. ex lino enim funes cõficiuntur. ¶Positarum plagarũ. tentorum retiũ.

Copula detrahitur canibus,quos illa ſequentes
Effugit,& cœtum non ſegnior alite ludit.
Poſcor & ipſe meum conſenſu lælapa magno.
Muneris hoc nomen,iamdudum uincula pugnat
Exuere ipſe ſibi colloq; morantia tendit.
Vix bene miſſus erat,nec iam poteramus ubi eſſet
Scire pedum calidus ueſtigia puluis habebat.
Ipſe oculus ereptus erat non ocior illo
Haſta.nec expulſæ contorto uerbere glandes,
Nec gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.
Collis apex medii ſubiectis imminet aruis.
Tollor in hunc,capioq; noui ſpectacula curſus.
Quo modo deprendi.modo ſe ſubducere ab ipſo
Vulnere uiſa fera eſt.nec limite callida recto
In ſpaciumq; fugit.ſed decipit ora ſequentis,
Et redit in gyrum,ne ſit ſuus impetus hoſti.
Imminet hic.ſequiturq; parem. ſimiliſq; tenenti
Non tenet,& uanos exercet in aere morſus.
Ad iaculi uertebar opem,quod dextera librat
Dum mea.dum digitos amentis addere tempto,
Lumina deflexi:reuocataq; rurſus eodem
Rettuleram,& medio mirum duo marmora campo
Aſpicio. fugere.hoc.illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambos certamine curſus
Eſſe deus uoluit,ſi quis deus affuit illis.
Hactenus & tacuit.iaculo q; crimen in ipſo eſt?
Phocus ait.iaculi ſic crimina reddidit ille.
Gaudia principium noſtri ſunt phoce doloris.
Illa prius referam.iuuat o meminiſſe beati
Temporis æacide,quo primos rite per annos
Coniuge eram felix.felix erat illa marito.
Mutua cura duos & amor ſocialis habebat.
Nec iouis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet,non ſi uenus ipſa ueniret,
Vlla erat.æquales urebant pectora flammæ.
Sole fere radiis feriente cacumina primis,
Venatum in ſiluas iuueniliter ire ſolebam.
Nec mecum famuli nec equi nec naribus acres
Ire canes,nec lina ſequi nodoſa ſolebant.
Tutus eram iaculo.ſed cum ſatiata ferinæ
Dextera cædis erat,repetebam frigus & umbras
Et quæ de gelidis exibat uallibus auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in æſtu,
Auram expectabam.requies erat illa labori.
Aura.recordor enim.uenias cantare ſolebam
Meq; iuues.intreſq; ſinus gratiſſima noſtros.
Vtq; facis releuare uelis:quibus urimur:æſtus.
Forſitan addideram,ſic me mea fata trahebant.

Copula ¶Copula.uinculũ quo canes colligantur. ¶Et cœtum.canum multitudinem. ¶Non ſegnior alite.uelox ut auis. ¶Ludit.deludit.decipit.Innuit autem poeta uulpem illam feram fuiſſe. Vulpes enim circuncurrendo maxime canes eludunt.

Lælaps ¶Lælapa.a uelocitate & impetu nomen hoc iditum fuit cani λαιλαψ enim turbo dicitur qui uentus eſt maxime impetuoſus. ¶Pugnat exuere.conatur detrahere. ¶Morantia.remorãtia.retinentia. ¶Tendit.contendit conatur. ¶Vix bene miſſus erat.quanta fuerit uelocitate canis ille,aperte declarat cephalus,quem uix dimiſſum non poterat uidere. ¶Miſſus.dimiſſus. ¶Veſtigia pedũ.ſigna ¶Pedum. ¶Habebat.tenebat. ¶Expulſæ glãdes.Emiſſæ funda glandes plumbeę. ¶Contorto uerbere.contorta funda. ¶Calamus.ſagitta ex calamo confecta.

Gortyn ¶Gortyniaco ab arcu.cretenſi.Nã gortyn quæ & gortys dicitur,urbs ẽ cretæ,a Gorty Heroe dicta. Hæc & Lariſſa & crennia fuit appellata. ¶Apex.uertex. ¶Tollor in hunc.in illum uerticem aſcendo. ¶Quo.curſu. ¶Modo.interdum. ¶Deprendi.comprehẽdi. ¶Modo ſe ſubducere,interdum ſe ſubtrahere. ¶Callida.aſtuta. ¶Limite recto.itinere. ¶In ſpacium.rectũ ſubaudiatur. ¶Quo.in quo curſu. ¶In gyrum.in orbem. ¶Hoſti.cani lælapi. ¶Imminet.inſtat. ¶Vanos morſus:inanes.quia feram comprehendere non poterat. ¶Ad iaculi uertebar opem.uolebam inquit mittere iaculum. ¶Quod dextera librat.geſtum exprimit iaculũ

Amentũ emittere uolẽtis. ¶Amẽtis addere iponere.amẽta autem ſunt lora,quibus iacula facilius longius emittunt. ¶Lumina deflexi.oculos remoui a cane & fera. ¶Eodem,ad eundem locum. ¶Mirum.Res miranda.Eſt autem interiectio affectui feruiens. ¶Duo marmora.duo marmorea ſigna. Sic quidem Ouidius.Alii autem ſcribunt Cephali canem in cælum fuiſſe ſublatum ſiduſque effectum,quem græci ſirium.latini canículam uocant. Sirius canicula ¶Affuit.auxilio fuit. ¶Hacten⁹.locutus eſt cephalus ſubaudiat. ¶Iaculo quod crimen in ipſo eſt? Quæ inquit in iaculo eſt culpa? Memor enim Phocus eorum quæ Cephalus dixerat,merito ipm rogat cuius mali cauſa fuerit iaculum illđ,quo ſe Cephalus cum coniuge perditũ fuiſſe aiebat. ¶Reddidit.Reſpondẽdo expoſuit. Fera & canis i ſaxa ¶Gaudia principium.Carmen eſt antithetis exornatum. Nam Gaudium dolori opponitur. ¶Referam.Narrabo. ¶Iuuat o meminiſſe beati temporis æacide.Sentẽtia ẽ catholica & gñalis. ¶Rite fe.perfecte felix. ¶Amor ſocialis.ab effectu quod ſocios reddat. ¶Thalamos iouis nuptias iouis. Venus ¶Venus ipſa.quæ ẽ pulchritudinis dea & uenuſtatis. ¶Aequales flãmæ.par amor. ¶Sole fere radiis.matutino inquit tempore i ſiluas ad uenandum ire ſoledam. Eſt enim matutini temporis periphraſis. ¶Cacumina.montium ſummitates. ¶Iuueniliter.iuuenum more. ¶Naribus acres.odori. ¶Lina nodoſa.retia. ¶Aura lenis.ſuauis.iucunda.Eſt autem pulchra anadiploſis.cum repetitione,qua ſignificat cephalus.auram illam ſibi gratiſſimam fuiſſe. ¶Releuare æſtus.leues facere ſolis feruores.

¶Et tu

Blanditias plures: & tu mihi magna uoluptas,
Dicere sum solitus, tu me reficisq; fouesq;.
Tu facis ut siluas. ut amem loca sola: meoq;
Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
Nescio quis, nomenq; auræ tam sæpe uocatum
Esse putat nymphæ, nympham mihi credit amari,
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit, linguaq; refert audita susurra.
Credula res amor est, subito collapsa dolore,
Vt mihi narratur, cecidit, longoq; refecta
Tempore se miseram, se fati dixit iniqui.
Deq; fide questa est, & crimine concita uano,
Quod nihil est, metuit, metuit sine corpore nomen.
Et dolet infelix ueluti de pellice uera.
Sæpe tamen dubitat, metuitq; miserrima falli,
Indicioq; fidem negat, & nisi uiderit ipsa,
Damnatura sui non est delicta mariti.
Postera depulerant auroræ lumina noctem.
Egredior, siluasq; peto. uictorq; per herbas
Aura ueni dixi, nostroq; medere labori.
Et subito gemitus inter mea uerba uidebar
Nescio quos audisse. ueni tamen optima dicens.
Fronde leuem rursus strepitum faciente caduca
Sum ratus esse feram, telumq; uolatile misi.
Procris erat, medioq; tenens in pectore uulnus
Hei mihi, conclamat. uox est ubi cognita fide
Coniugis, ad uocem pceps amensq; cucurri.
Semianimē & sparsas fœdantē sanguine uestes,
Et sua me miserum de uulnere dona trahentem
Inuenio, corpusq; meo mihi carius ulnis
Mollibus attollo, scissaq; a pectore ueste
Vulnera sæua ligo, conorq; inhibere cruorem.
Neu me morte sua sceleratum deserat, oro.
Viribus illa carens & iam moribunda coegit
Hæc se pauca loqui. per nostri fœdera lecti,
Perq; deos supplex oro superosq; meosq;,
Per si quid merui de te bene, perq; manentem
Nunc quoq; cum pereo, causam mihi mortis amorem,
Ne thalamis auram patiare incumbere nostris.
Dixit, & errorem tum deniq; nominis esse
Et sensi & docui. sed quid docuisse iuuabat?
Labitur, & paruæ fugiunt cum sanguine uires.
Dumq; aliquid spectare potest, me spectat, & in me
Infelicem animam, nostroq; exhalat in ore.
Sed uultu meliore mori secura uidetur.
Flentibus hæc lachrimans heros memorabat, & ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole, nouoq;
Milite. quem cephalus cum fortibus accipit armis.

¶Et tu mihi magna uoluptas. hæ sunt blanditiæ, quibus utebatur cephalus ad aurora. ¶Loca sola. deserta. ¶Vocibus ambiguis. uerbis dubiis. quæ tum ad auram tum ad amicam poterant referri. ¶Ex téplo. Subito. ¶Criminis ficti falsi. ¶Temerarius. inconsideratus. ¶Index. delator, nam indices pprie criminum dicūtur delatores. ¶Lingua refert. narrat. exponit. Est autem pleonasmos. lingua eni redundat. ¶Susurra. murmura & uoces, quibus auram uocabat. ¶Credu. res amor est. causa est cur procris subito collapsa ceciderit ¶Amantes nāq; facile omnia credunt. Creduli autem dicuntur qui facile & nimium credunt. ¶Refecta. Recreata. ¶Fati iniqui, ifelicis fortis. ¶Deq; fide questa ē. Lamētata est inquit, qd illi fidem datam fregissem. ¶Concita. cōmota. ¶Sine corpore. Aura nanq; corpore carere uulgo uidetur. ¶Metuit falli. timet ne decipiatur ab indice. ¶Indicioq; fidem negat. fidem inquit delatori & idici nō adhibet. ¶Siluasq; peto. in siluas uado. ¶Victor. uoti compos. multas nāq; confecerat feras ¶Medere. succurrere. ¶Nescio quos gemitus Quædam suspiria. ¶Inter mea uerba. Inter loquendum. ¶Fronde caduca. quæ ab arbore ceciderat. ¶Telum uolatile. iaculū uelox. ¶Tenens. Habens. ¶Semianimē. semimortuam. ¶Me miserum. interpositio affectui & dolori seruiens. Flens eni hæc narrabat cephalus. ¶Trahentem. extrahere conantē. ¶Vlnis mollibus. Brachiis tenellis. ¶Sua dona. iaculū, qd mihi dono dederat. ¶Inhibere, cohibere. ¶Iam moribunda. moriens. ¶Coegit hæc se pauca loqui. hoc est uim sibi fecit, ut hæc pauca loqueretur. Significat autem Cephalus illam sic uiribus fuisse defectam, ut sine maxima difficultate loqui non posset. ¶Meosq;. inferos deos intelligit procris, qui morientum dii esse perhibētur. ¶Per. siqd merui de te bene. Id subaudiatur: ut per id oro intelligamus siquid gratum tibi feci. significat autē Procris se marito in oibus morē gessisse. Sic Dido apd Virgilium. si bene quid de te merui. ¶Perq; manētem amorem. Permanentem. perseuerantem. ¶Causam mortis ἐξήγησις. & expositio. ¶Incumbere nostris thalamis. Nostros thalamos occupare. Auram autē nympham esse putabat procris. ¶Sensi cognoui. ¶Labitur. moritur. ¶Exhalat. expirat. ¶In nostro ore. Archaismos est & figura loquendi uetusta. Nunc enim in soluta præsertim oratiōe diceretur in nostrum os. ¶Secura. pellicis cura liberata. Iam enim ex cephalo cognouerat auram non esse nympham ut ipsa putabat, Sed lenem uentorum flatum. ¶Vultu meliore. lætiore. ¶Flētibus. phoco & filiis pallantis. ¶Duplici cum prole. cum duobus filiis Telamone & Peleo, qui milium delectum habuerant. ¶Nouoq; milite. cum nouis militibus. Est eni synegdoche, non solum poetis, sed historicis quoque familiaris.

Index

Susurri

Credulus

Archaismos

¶ RAPHAELIS Regii in Octauũ Metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

¶ Pu. Ouidii Nasonis Metamorphoseos.

Liber Octauus.

Iam nitidum retegẽte diem noctisq; fugante.
Tempora lucifero cadit eurus, & humida surgũt
Nubila. dant placidi cursum redeũtibus austri
Aeacidis cephaloq;, quibus feliciter acti
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Interea minos lelegeia littora uastat,
Prætemptatq; sui uires mauortis in urbe
Alcathoe, quam nisus habet, cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de uertice canos
Crinis inhærebat, magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua lunæ,
Et pendebat adhuc belli fortuna, diuq;
Inter utrunq; uolat dubiis uictoria pennis.
Regia turris erat uocalibus addita muris:
In quibus auratam proles latonia fertur
Deposuisse lyram. saxo sonus eius inhæsit.
Sæpe illuc solita est ascendere filia nisi,
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo
Tunc cum pax esset. bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina martis.
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat.
Armaq; equosq; habitusq; cydoneasq; pharetras.
Nouerat ante alios faciem ducis europæi,

Iam nitidũ retegente diẽ. Reditũ Cephali cũ auxiliis ab æaco acceptis poeta describẽs cõcinne octauũ cũ septimo libro cõnectit. Regente ãt fere legit: sed corrupte ut mihi qdẽ uf. Nã retegẽte ut legat & sensus exposcit & metri rõ & celeritas, qua cephalũ cum militibus ab æaco traditis athenas rediisse poeta oñdit. Solẽt eni poetę rerũ natura q̃s describũt, ita cõpositionẽ accõmodare, ut si quid celeriter factũ uelint, pedibus utãtur plures syllabas breues hñtibus, & cõtra.

Retegẽt

Retegẽte igit legat, ut intelligamus aperiẽte oñdẽte. Nã retegere ẽ oñdere atq; aperire, ut diximus. ¶ Noctisq; fugãte. Vtrũq; ab altero pẽdet. Cũ.n. retegit dies, nox fugatur & cõtra.

Lucifer

Lucifer aũt stella ẽ ueneris quq; errãtiũ ĩfima terræq; pxima, ut scribit Cic. in lib. de nat. deorũ: q̃ φώσφορος græce uocatur. ¶ Cadit eurus. flat desinit. ¶ Placidi austri. lenes. nõ uehemẽtes.

Auster

auster aũt uentus est nubilosus. ¶ Cursum. celerem nauigationẽ. ¶ Ante expectatũ. anteq̃ expectarẽtur. ¶ Portus petitos. Atheniẽses portus, quo puenire cupiebant. ¶ Interea Minos. cũ Megara minos oppugnaret,

Scylla i auem

scylla Nisi regis filia minois ipsius amore capta, ei p̃riam pdere decreuit.

Muri uocales.

Patri igit dormienti purpureũ capillũ, in quo p̃ris salus cõtinebat recidit, quẽ cũ ad Minoem ptulisset, conuiciis repulsa atq; cõtẽpta in auem cirin fuit conuersa, cum iam pr Nisus in halyætum auem fuisse cõmutatus.

Nisus in aqlã
Leleges q cares

¶ Lelegeia litto. megarensia a Lelege Neptuni filio, ut dixim⁹ cõdita, a quo Megarẽses leleges fuerunt appellati, qui primum insulares fuerunt: deinde in continentem migrarunt. Caresq; appellati fuerũt ut Herodotus narrat. ¶ Sui ma uortis. sui belli. ¶ Alcathoe. urbs est quæ eadẽ esse cũ Megaris uidet, ab alcathoo pelopis filio q Megareo in regno successit cognominata.

alcathoe

Altera quoq; ex Megarensium arcibus Alcathoe uocatur. utpote ab alcathoo ædificata, cuius cũ iaceret fundamenta, diis qui uestibulares dicũtur primus oium sacrificasse fertur. ¶ Quam nisus habet possidet.

Nisus

Nisus .n. ex q̃tuor pãdionis athenarũ Regis filius unus fuit, cui ut Strabo narrat, in regni diuisione a pandione facta Megara obtigerunt. Nisus etiam megarensium est mons a niso rege ibi sepulto cognominatus. ¶ Ostro. purpura. ¶ Magni fiducia regni. quãdiu eni crinem illum haberet: priuari nõ poterat regno. ¶ Sexta re. Sexto mense post cœptã obsidionem megara pdita fuisse ait. ¶ Pẽdebat. suspẽsa erat. ¶ Inter utrũq;. Minoem & nisum. ¶ Dubiis pẽ. dubio euẽtu. incertus nãq; semp ẽ belli euẽtus.

Victoria alata

alatã ãt uictoriã effingit poeta qd mõ huc, mõ illuc uolare uf. ¶ Regia tur. e. Turrim describit, cui⁹ muri tũc uocales fuerũt effecti: cũ ibi Apollo operã ad murũ ædificãdum Alcathoo p̃stiturus auratã deposuit lyrã. Nã lyræ sonus i parietes transiuit. Siqs nanq; calculo feriat, haud aliter isonat ut Pausanias scribit q̃ cithara pulsata. ¶ Vocalibus. resonãtibus. uocem reddentib⁹. ¶ Proles la. apollo. ¶ Petere. pcutere ¶ Mora bel. diuturnitate belli. ¶ Procerũ. ducũ.

Cydõia

¶ Cydõeas. cretẽses. Cydõia.n. urbs ẽ cretę q pri us apolõia fuit uocata, a cydõe Apollis & acalidis filiæ minois cognominata. ¶ Ducis eu. minois iouis & europæ filii.

Tres iouis ex europa filii

Nã ex europa iupiter tres liberos suscepit, ut scribit Dio. minoam. rhadamanthum. sarpadonem.

Plus etiam q̄ nosse sat est. hac iudice minos
Seu caput abdiderat cristata casside pennis.
In galea formosus erat. seu sumpserat ære
Fulgentē clypeum: clypeum sumpsisse decebat.
Torserat adductis hastilia lenta lacertis,
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.
Impositis calamis patulos sinuauerat arcus:
Sic phœbum sumptis iurabat stare sagittis.
Cum uero faciem dempto nudauerat ære:
Purpureusq; albi stratis insignia pictis
Terga p̄mebat equi, spumantiaq; ora regebat,
Vix sua. uix sanæ uirgo niseia compos
Mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
Quęq; manu premeret felicia fræna uocabat.
Impetus est illi. liceat modo, ferre per agmen
Virgineos hostile gradus. est impetus illi
Turribus e summis in gnossia mittere corpus
Castra, uel æratas hosti recludere portas.
Vel si quid minos aliud uelit. utq; sedebat
Candida dictæi spectans tentoria regis,
Læter ait: doleamne geri lachrimabile bellum.
In dubio est. doleo q᷑ minos hostis amanti est.
Sed nisi bella forent, nunquā mihi cognitus esset.
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obside. me comitem. me pacis pignus haberet.
Si quæ te peperit, talis pulcherrime regum:
Qualis es ipse: fuit, merito deus arsit in illa.
O ego ter felix: si pennis lapsa per auras
Gnossiaci possem castris insistere regis,
Fassaq; me flammasq; meas, qua dote rogarem
Vellet emi. tantum patrias ne posceret arces.
Nam pereant potius sperata cubilia, q̄ sim
Proditione potens, q̄uis sæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clæmentia multis.
Iusta gerit certe pro nato bella perempto.
Et causaq; ualet, causamq; tuentibus armis.
Vt puto uincemur. qui si manet exitus urbem,
Cur suus hæc illi reseret mea mœnia mauors?
Et non noster amor? melius sine cæde moraq;
Impensaq; sui poterit superare cruoris.
Nam metuo certe, ne quis tua pectora minos
Vulneret imprudens. quis enim tam durus, ut in te
Dirigere immitem non inscius audeat hastam?
Cœpta placent, & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam, finemq; imponere bello.
Verum uelle parum est. aditus custodia seruat,
Claustraq; portarū genitor tenet. hunc ego solum
Infelix timeo. solus mea uota moratur.

¶Plus etiā q̄ nosse sat ē, nam cum etiā amabat. ¶ Abdiderat. occultauerat. texerat. ¶ Cristata casside. galea cristis ornata. ē. n. nomē participio simile. ¶ Torserat. iaculatus fuerat. nā torquere est cum impetu iacere, unde etiā tormēta dicta sunt instrā bellica, q̄bus lapides iaciunt. ¶ Adductis lacertis. retroductis morem añt exprimit iaculantium, q̄ brachia reducere solent. ¶ Sinuauerat. curuauerat. cōtraxerat. ¶ Dēpto ære. deposita galea. ¶ Purpureus. purpuratus. ¶ Stratis pictis. Ephipiis uario rū colorꝝ. ¶ Terga p̄mebat equi. equitabat, elegāter añt uirgis amore captæ mores uerbaq; effingit poeta. ¶ Vix sua. hoc est uix in sua erat ptāte. ¶ Liceat modo. possit. ¶ Ferre uirgineos gradus. Ire. ¶ Gnossia castra. cretensia. Gnossus eni urbs est Cretæ. ¶ Recludere. aperire. ¶ Aeratas portas. ære & ferro munitas & tectas. ¶ Vel si quid Minos. significat Scyllā Minoi in oībus q̄cunq; ipse uellet, morem fuisse gesturā. ¶ Dictæi regis, cretensis. Nā dicte mons ē cretæ. Vnde dictæus declinatur. ¶ Læter ait doleam ne. cogitatiões Scyllæ mioīs amore captæ tā aperte a poeta describuntur. ut nullam fere exigant enarrationem. ¶ In dubio est. mihi subaudiatur. Dubitat enim Scylla, utrū potius lætari bello aduersus patrem sumpto: an dolere debeat. ¶ Sed nisi bella forent. colligit sibi potius lætandum eē bello, q̄ dolendum Scylla: nisi, enim bellum fuisset: nunquā Minoē cognouisset. ¶ Me obside accepta. Obsides dicuntur q in fœderibus imperio alterius ea conditione traduntur, ut si dator obsidis a fide recedat, recipientis sit ius in corpus & uitam illius q obses tra-

Torq̄re
Tormēta
Gnossus
Dicte
Obsides

ditus est. ¶ Si quæ te peperit. Europa. ¶ Merito deus arsit in illa. hoc est merito Iupiter illam amauit. ¶ Ter felix, perfecte beata. Ternarius enim numerus est perfectus. ¶ Fassaq; meas. ordo est & sensus. Et ego cōfessa me filiam esse Nisi regis & amores meos rogarem ipsum qua dote uellet emi & esse meus. Se autem omnia Minoi tradituram scylla ait, p̄terquam patris regnū. ¶ Tantum patrias ne posceret arces. ¶ Tantum inquit rogarem ne patris regnum dotē postularet. De proditione autem iam incipit cogitare Scylla. ¶ Sperata cubilia. sperati concubitus: qui in lectis & cubilibus fiunt. ¶ Quā sim proditiōe potēs. ¶ Quā sim uoti compos, p̄dendo patrem. ¶ Quāuis sępe utile uīci. labascit scylla, ac deprodendo hostibus p̄re rōcinat. ¶ Pro nato. p filio Androgeo. ¶ Et cāq; ualet. iustiorē causam fouet. ¶ Vt puto uincemur. Colligit scyla ex iusta cā & Minois potentia patrem oīo uictum iri, eoq; satius esse, ut sine cæde & sanguine Minoi urbem tradat. ¶ Suus mauors. Sua potētia & uis bellica. ¶ Reseret. aperiat. ¶ Meli⁹ sine cæde. Iam utilitatem Minois & Salutem p̄curat Scylla paternæ pietatis oblita. ¶ Impensa sui cruoris. Effusione sui sāguinis. ¶ Immitem hastam. Hypallage est. nā ille imitis intelligit̄. ¶ Cœpta placēt. consilia subaudiantur. ¶ Stat sentētia. placet, firmaq; ac cōstans est sententia. ¶ Dotalem patriam. in dotē patriam prodere. ut me accipiat, secumq; auehat ¶ Aditus. portarum ingressus. ¶ Custodia. custodum turba. ¶ Claustra portarū, claues portarum urbis. ¶ Mea uota. meam cupiditatem. ¶ Moratur. remoratur.

Ternarius numerus.
Referarē
Stare
Custodia.

Dii facerent sine patre forē.sibi quisq; profecto
Est deus.ignauis p̃cibus fortuna repugnat.
Altera iam dudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet,quodcunq; obstaret amori.
Eccur illa foret me fortior?ire per ignes
Et gladios ausim.nec in hoc tamen ignibus ullis
Aut gladiis opus est.opus est mihi crine paterno.
Ille mihi est auro pretiosior.illa beatam
Purpura me,uotiq; mei factura potentem.
Talia dicenti curarum maxime nutrix
Nox interuenit,tenebrisq; audacia creuit.
Prima quies aderat,qua curis fessa diurnis
Pectora somnus hēt,thalamos taciturna paternos
Intrat,& heu facinus fatali nata parentem
Crine suum spoliat,prædaq; potita nefanda
Fert secum spolium sceleris,progressaq; porta
Per medios hostes:meriti fiducia tanta est,
Peruenit ad regem,quem sic affata pauentem est.
Suasit amor facinus.proles ego regia nisi
Scylla tibi trado patriamq; meosq; penates.
Præmia nulla peto,nisi te.cape pignus amoris
Purpureum crinem,nec me nunc tradere crinem,
Sed patrium tibi crede caput.sceleratâq; dextra
Munera porrexit,minos porrecta refugit.
Turbatusq; noui respondit imagine facti.
Dii te summoueant o nostri infamia sæcli
Orbe suo,tellusq; tibi pontusq; negetur.
Certe ego non patiar iouis incunabula creten,
Qui meus est orbis,tm̃ contingere monstrum.
Dixit.& ut leges captis iustissimus auctor
Hostibus imposuit,classis retinacula solui
Iussit,& æratas impleri remige puppes,
Scylla freto postq̃ deductas nare carinas
Nec præstare ducem sceleris sibi p̃mia uidit,
Consumptis p̃cibus uiolentam transit in iram,
Intendensq; manus passis furibunda capillis:
Quo fugis exclamat meritorum auctore relicta
O patriæ prælatæ meæ?prælate parenti?
Quo fugis immitis?cuius uictoria nostrum.
Et scelus & meritum est?nec te data munera?nec te
Noster amor mouit?nec q; spes omnis in unum
Te mea congesta est?nam quo deserta reuertar?
In patriam?superata iacet.sed finge manere.
Proditione mea clausa est mihi.patris ad ora?
Quæ tibi donaui?ciues odore merentem.
Finitimi exemplum metuunt:obstruximus orbem.
Terrarum nobis,ut crete sola pateret
Hanc quoq; si prohibes,& nos ingrate relinquis

¶Sibi qsq; p̄fecto ē de⁹. adeo impia est Scylla:& amore cæca:ut deos esse neget. Vnũquēq; āt sibi deũ esse,ac idcirco nullo deorũ op⁹ eē auxilio,cũ unusqsq; id a seipō peteř possit. ¶Igna· p̃ci. ignauorum:qui sunt pusillanimes. ¶Succensa. inflāmata. ¶Tanto cupidine.tam magno amore. ¶Perdere.e medio tollere. ¶Eccur ulla foret. eē debeat. Seipsam autem repræhendit Scylla qđ aliqua se audacior inueniatur. ¶Nec in hoc tamen ignibus ullis. a facili argumentatur Scylla. ¶Heu facinus.exclamatio.cũ quodā poetæ dolore in Scyllę impietatē: quæ sustinuerit. p̃rem illo crine fraudare,in quo regni fatũ cōtinebātur. ¶Fatali crine.in quo urbis fata continebantur. ¶Spoliũ sceleris. crinē purpureũ,quo scelerate nimiũ p̃rem spoliarat. ¶Progressa. egressa. ¶Meriti. beneficii,quo Minoē p̄sequebať. ¶Est aũt parēthesis acclamationē admirationis plenam continēs. ¶Pauentē.nouitate rei stupescentem. ¶Suasit amor facinus.Remotiōe criminis in se excusanda utiť Scylla.Nā in amorē crimen refert. ¶Scylla nisi.filia subaudiať. Receptũ est.n.ut genitiui nominibus propriis hominũ iūcti ad p̃res maritosue referant.Vt apud Virgiliũ. Hectoris āndromachæ,& hoc loco Scylla nisi.Illic.n.uxor.hic filia intelligiť. ¶Patrium caput.p̃rnam uitam,ab illo nāq; crine fata nisi pēdebāt. ¶Minos porrecta refugit.Minos tanta fuisse iusticia apud superos ferť:ut apud inferos iudex fuerit constitutus, pulchre igitur decorum seruat poeta,quo ubiq; Minoem iustũ eē ostēdit. ¶Imagine. Cogitatiōe. ¶Noui facti. Inusitati sceleris. ¶Dii te submoueāt pœnā & suppliciũ,

Ignauus

Minos

quo olim paricidæ afficiebanť Scyllæ Minos iprecatur.In Corio nāq; insuebanť cũ Simia gallo & serpente,ac in mare fluuiumue prociebātur: ne aut cælum aspicere, aut in terra aquaue quiescere posset,ut ad legē pōpeiā scribunt iuriscōsulti. ¶Sũmoueant. repellāt. ¶Incunabula iouis, ubi nutritus educatusq; fuit Iupiter. Incunabula nāq; dñr lectuli,in qbus īfantes qescũt. ¶Creten. crete īsula ē maxima altero latere ad austrũ, altero ad septētrionē uersa īter ortũ occasũq; porrigiť cētũ oli urbibus clara.uñ Hecatōpolis a grecis fuit appellata. Virgi. Creta iouis magni medio iacet insula ponto. Mōs ideus ubi & gentis cunabula nr̃æ. Centum urbes habitant magnas uberrima regna.Dicta ē aũt Creta,uel a Crete iouis & Ideę nymphę filio uel a crete una hesperidũ Nō solũ āt Creta sed aliis quoq; noibus fuit appellata.Nam & Aeria & idea & chthōia & curetis & macara.hoc ē felix perhibeť cognominata. ¶Qui me.ē or.tā āpla ē Crete īsula,ut merito orbis possit appellari. Tā tũ mōstrũ. Quæ contra naturā fiũt, mōstra uocāť.P̃rem āt prodi a filia maxie cōtra naturā esse uř. ¶Claſ.re.q̃ oræ dñr. ¶Passis ca.sparsis.dissolutis. ¶Et sce. qa p̄didit p̃rem. ¶Et me.qa uictorē effecit minoē. ¶Cōgesta.collata. ¶Nam quo de.r e.elegās figura q̃ & rogat & sibi ipsa r ñdet Scylla. Colligit āt nihil sibi loci eē relictũ,quo reuerti possit. ¶Deserta Abs te derelicta. ¶P̃ris ad.o. Quæ tibi donaui. reuertar ne iqt Scylla in cōspectũ p̃ris, cuius uitā & fortunā tibi dono dedi. ¶Finitimi exem.me. Vicini iqt timent,ne mei exēplo filiæ suæ parētes p̄dāt. ¶Obstr.clausim⁹ ¶Vt crete sola pateret. Vt in

Incunabula.

Crete.

Mōstrũ.

Non genitrix europa tibi est:sed inhospita syrtis,
Armeniæue tigres,austroq; agitata charybdis.
Nec ioue tu natus,nec mater imagine tauri
Lusa tua est.generis falsa est ea fabula.uerum
Et ferus & captus nullius amore iuuencæ:
Qui te progenuit,taurus fuit.exige pœnas
Nise pater.gaudete malis modo prodita nostris
Mœnia.nam fateor merui,& sum digna perire
Sed tamen ex illis aliquis,quos impia læsi,
Me perimat.cur qui uicisti crimine nostro,
Insequeris crimen?scelus hoc patriæq; patriq;.
Officium tibi sit.te uero coniuge digna est.
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum.
Discordemq; utero fœtum tulit.ecquid ad aures
Perueniunt mea dicta tuas.an inania uenti
Verba ferunt idemq; tuas ingrate carinas?
Iam iam pasiphaen non est mirabile taurum
Præposuisse tibi.plus tu feritatis habebas,
Me miseram.properare iuuat.diuulsaq; remis,
Vnda sonat,mecumq; simul mea terra recedit.
Nil agis o frustra meritorum oblite meorum.
Insequar inuitum,pupimq; amplexa recuruam
Per freta longa trahar.uix dixerat.insilit undis,
Consequiturq; rates faciente cupidine uires,
Gnosiacæq; hæret comes inuidiosa carinæ,
Quam pater ut uidit,nam iam pendebat in auras:
Et modo factus auis fuluis halyætus in alis,
Ibat ut hærentem rostro laceraret adunco
Illa metu puppim dimisit,& aura cadentem
Sustinuisse leuis,ne tangeret æquora,uisa est.
Pluma fuit.plumis in auem mutata uocatur.
Ciris,& a tonso est hoc nomen adepta capillo.

Vota ioui minos taurorum sanguine centum
Soluit,ut egressus ratibus curetida terram
Contigit,& spoliis decorata est regis fixis.

Ut in cretē solā uenire possem. Sed inho.syr. Inhospitalis. Est autē tropus metonymia. Continens.n.pro cōtento positū est. Accolæ nāq; syrtium feri sunt & peregrinis īfestissimi. Austro. Vento. spēm .n. pro gn̄e posuit. Agitata.uexata. Exige pœnas.sume pœnas. Insequeris.Persequeris. Officiū, beneficiū. Te uero cōiuge digna ē. pasiphae minois uxor tauri amore capta opa dædali in lignea uacca inclusa cū eo coire sustinuit,ex quo cōcubitu minotaurus est natus qui ptim Minoē.partim taurum repræsentabat. Toruū tauꝝ.terribilē aspectu. Ligno.lignea uaccæ forma. Discordē fœtum.differentē partum. Nā uir & taurus uidebat̄ minotaurus. Ecquit ad aures. an ne ingt mea uerba audis? Dubitat enim Scylla an uerba sua ad aures Minois perueniat. Ecquid aūt pticula ē iterrogatiua affectui & indignationi seruiēs. Iā iā pasiphaen.anadiplosis & cōduplicatio idignanti maxime cōueniēs. Propar̄ iuuat.me ingt delectat festinare. in uolucrē nāq; cōuertebat̄ Diuulsa.discussa.pcussa. Mea terra recedit.recedere uı̄ nauib⁹ abeūtibus.hoc aūt ex opinione uulgari ē dictū. Insilit undis. In undas salit & aq̄s. Comes iuidiosa. in minoē maximā cōcitās iuidiā. Halyætus. spēs est aquilę clarissima oculoꝝ acie, ut Pli. scribit,librans ex alto sese,uisoq; pisce in mari præceps in eum ruens.& discussis pectore aqs rapiēs Ciris.απο του κειρειν h̄ est a tondendo fuit apelpelata. Quæ autem de niso & urbis captiuitate a poeta memorantur, Megarēses ut pausanias scribit,uera fuisse negāt. Nolūt.n. iis assentiri q urbē suā niso regnāte captam fuisse aiūt. Sed Megareū nisi geneꝝ i regnū successisse & deinceps alcathoū Megarei filium asserunt. Videtur q dem alcathous eo tēpore ex elide uenisse inquit quo Nisus mortuus est, Megarensium rebus afflictis cuius rei argumentum est,quod statim murum ædificauit, quod uetus iam dirutus eēt a cretensibus. Vota Ioui minos.descripturus quē admodum Ariadnæ corona in sidus fuit conuersa:breuiter commemorat ea quæ de Minotauri cæde feruntur. Minos enim uictor hoc tributo athenienses pressit, ut nono quoq; āno quatuordecim nobilium liberi,hoc est septem pueri ac totidem uirgines sorte ducti mitterētur in cretam minotauro obiicīdi. Theseus igitur ægei regis filius, cum sors ad eum peruenisset, Siue ut isocrates in Helenes laudatione testatur cum tantum dedecus tantāq; suorum calamitatem ferre non posset, sponte in certam profectus ariadnæ minois Regis filiæ amore suo captæ auxilio seruatus est. Nam quo modo & minotaurum interficeret monstrauit & filio ad ianuam fixo e labyrintho a dædalo extucto egrederetur ostendit. Quare occiso minotauro Ariadnen, una cū phædra sorore abducēs indiam insulam primū enauigauit, ubi ab ingrato Ariadna relicta, cum se desertam quæreretur, opemq; deorum inuocaret:Libero patri ita placuit,ut & eam sibi despōsarit, & ut æterna illius amoris memoria esset, eius coronam in cælum miserit,cuius gemmæ in stellas conuersæ sidus coronæ simile effecerunt. Taurorum centum. hecatonben significat, quod erat centum boum sacrificium. Curetida terram.cretensem nam Curetes antiquissimi Cretæ populi fuerunt. Vnde curetis creta fuit cognominata.

Accolæ syrtiam
Pasiphae
Minotaurus
Ecquid
Nisus in auē
Scylla i auem
Vnde ciris
Halyætus
Ariadnę corona
Labyrinthus
Curetes

Creuerat opprobrium generis fedumq; patebat
Matris adulterium monſtri nouitate biformis.
Deſtinat hunc minos thalami remouere pudorem
Multiplicíq; domo cæcis includere tectis.
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus,turbatq; notas,& limina flexu
Ducit in errorem uariarum ambage uiarum.
Nec ſecus ac liquidis phrygius mæandros in undis
Ludit,& ambiguo lapſu refluitq; fluitq;,
Occurrenſq; ſibi uenturas aſpicit undas,
Et nunc ad fontes,nunc ad mare uerſus apertum
Incertas exercet aquas,ita dædalus implet
Innumeras errore uias,uixq; ipſe reuerti
Ad limen potuit,tanta eſt falacia tecti.
Quo poſtq̃ geminam tauri iuuenisq; figuram
Clauſit,& actæo bis paſtum ſanguine monſtrum
Tertia ſors annis domuit repetita nouenis.
Vtq; ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua difficilis filo eſt inuenta relicto,
Protinus ægides rapta minoide dian
Vela dedit,comitemq; ſuam crudelis in illo
Littore deſtituit.deſertæ & multa querenti
Amplexuſq; & opem liber tulit:utq; perenni
Sidere clara foret:ſumptam de fronte coronam
Immiſit cælo.tenues uolat illa per auras,
Dumq; uolant gēmæ nitidos uertuntur in ignes,
Conſiſtuntq; loco ſpecie remanente coronæ,
Qui medius nixiq; genu eſt anguēq; tenentis.

Paſiphae

¶ Opprobriū.dedecus.minotaurus.nam paſiphae cretes & ſolis filia ac Minois uxor ueneris impulſu in tauri amorem incidit,cui cum dædali opera ſe ſuppoſuiſſet,Minotaurum peperit:qui partim Minoi.partim tauro ſimilis erat.qua ex re facile paſiphaes matris adulterium fuit dep̄henſum.Vt autē ſcribit Dio.ferunt Minoem ſingulis quibuſq; annis ſolitū fuiſſe taurum oīum ſpecioſiſſimum Neptuno ſacrificare.Cum autem ei foret taurus forma præſtantiſſimus,alium multo inferiorē ſacrificauit.qua re iratus minoi Neptunus paſiphae uxori illi⁹ tauri amorē iniecit.Palęphatus uero ſcribit paſiphaen,cum minos teſticulorum morbo laboraret,formoſiſſimi iuuenis nomine tauri amore captam fuiſſe ex eoq; puerum ſuſcepiſſe,qui tandem cū ferociſſimus euaſiſſet,a Theſeo fuerit interfectus.¶ Cæcis occultis.

Dædal⁹

¶ Dædalus ingenio.Dædalus ut narrat Diodo.genere athenienſis,ex iis unus qui erechthidæ uocantur,adeo præclarus fuit architectus,ut & opera quædam miranda effecerit,& ſtatuas q̃ aſpicere ambulareq; & ſpirare uidebanť effinxerit,adeo nāq; cōpoſitio membroꝝ apta erat & ſuis partibus perfecta,ut omnes i admirationem alliceret.¶ Ponit.extruit ædificat.¶ Notas.ſigna quibus loca facile diſcernūtur.

Mæandrus

¶ Mæādros fluuius eſt phrygiæ qui ſæpenumero in ſe redire uidetur.Illi ſimilem ait labyrinthum fuiſſe.¶ Ad e ma.uer.aper.interdum inquit ad fontem uerſus redire.interdum ad mare ſpatioſum uerſus fluere uidetur mæandrus.Verſus autem q̃uis participium pleriſq; uideatur,hoc loco tamen præpoſitio eſt,quæ eleganter cum ad & in præpoſitionibus cōnectiť,ut ad forum uerſus mihi ire in animo ē.¶ Actæo ſan.athenienſi.¶ Tertia ſors.ſorte.n.ducebanť,qui mittendi erant.Tunc autē Theſeus fuit eductus.¶ Annis no.poſt nouem annos.¶ Vtq; ope uir.poſteaq̃ inqt auxilio uirginis ariadnes e labyrintho Theſeus ē egreſſus nauem conſcendit.¶ Nullis ite.prio.ad quam nemo eorum qui prius miſſi fuerant ab Athenienſibus in cretam unq̃ redire potuit.¶ Rapta mi.ariadna minois filia abducta.

Dia

¶ Diā.inſula eſt dia una ex cycladibus,haud longe diſtans a creta ariadnæ & bacchi amoribus clariſſima:quam & naxō,& ſtrogylen & dionyſiada a uinearum fertilitate:& ſiciliam minorem.& callipolim appellatam fuiſſe Pli.ſcribit.Multæ quoq; urbes diæ fuerūt uocitatæ.Eſt.enim dia urbs Theſſaliæ ab æaco ædificata.eſt thraciæ altera iuxta athon montem.tertia eſt euboeæ,quarta eſt inſula cum urbe peloponneſo adiacens.quinta eſt luſitaniæ.ſexta Italiæ iuxta alpes.ſeptima ſcythiæ.octaua cariæ.nona bithiniæ iuxta pontum.¶ Diā.uerſus ſiue ad præpoſitiōes ſiue potius utræq; ſubintelligantur.¶ Deſtituit.dereliquit.¶ Sūptam de fronte coronam.illa corona dr̄ a Vulcano facta ex auro & indicis gēmis:per quas theſeus exiſtimať de tenebris labyrinthi ad lucē ueniſſe,quod aurū & gēmę in obſcuro fulgorem luminis efficiebant.Hanc āt coronam ut ait hyginus.quo tp̄e bacch⁹ ad minoa uenit,ariadnę muneri dedit:qua delectata ſtupri cōditionem non recuſauit.Sed aliæ quoq; ſunt p̄ſcorum de hac corona opiniones.¶ In ni.ignes.in ſtellas ſplendentes.¶ Specie co.figura.nā illud ſidus qđ eſt iter εξγονασι & ophiuchon ob ſimilitudinem corona uocatur.¶ Qui me.ni.ge.coronæ ſidus medium eſſe ait.& eius q ενγονασι a græcis uocať.hoc eſt in genibus & eius qui uocatur ophiucos.id eſt anguem tenens.

Nixus genu

¶ Nixiq; ge.de hoc uariæ ſunt antiquoꝝ opiniones.nam Eratoſtenes illum herculem eſſe ait paratum ad decertandum,ſiniſtra manu pellem leonis,dextra clauā tenentem.Conať nāq; interficere draconē heſperidum cuſtodē:qui nunq̃ oculos operuiſſe ſomno coactus exiſtimať,quo magis cuſtos eſſe demōſtreť.

Ariadnæ coronā in ſidus

Hoꝝ igitur pugnā iupiter admiratus inter aſtra conſtituit.habet.n.draco caput erectum.Hercules autem dextro genu nixus.ſiniſtro pede prolato capitis eius dexteram partem opprimere conatur.dextera manu ſublata ut feriens.ſiniſtra uero proiecta cum pelle leonis,ut is qua maxime dimicans appareat.Qui plura de hoc uidere cupit Hyginum legat,uarias opiniones referentem.

Ophiuchus

¶ Anguēq; tenentis.ophiuchi eſt interpretatio qui anguitenens a noſtris uocať tenēs manibus anguem medium corpus eius implicantē.hunc alii phorbāta Triopæ filiū.alii æſculapiū.alii glaucū Minois filiū qui æſculapii opera dr̄ reuixiſſe,eſſe aiunt.Anguē uero hac de cā tenere diciť,qđ glaucum ſanare cogeretur,concluſis quodam loco ſecreto,baculum tenens manu cū quid ageret cogitaret,dicitur anguis ad bacillum eius arrepſiſſe,quem æſculapius mente cōmotus interfecit bacillo fugiētem ſæpius feriens.Poſtea fertur alter anguis eodem ueniſſe ore ferens herbam.& in caput eius impoſuiſſe:quo facto illico fugiſſe.Quæ æſculapium uſum eadem herba glaucum ad uitam reuocaſſe.Itaq; anguis & in æſculapii tutela & in aſtris dicitur collocatus,qua conſuetudine ducti reliqui medici anguibus utuntur.

¶ Dædalus

Dædalus interea creten longumq; perosus
Exilium tactusq; loci natalis amore:
Clausus erat pelago. terras licet inquit & undas
Obstruat. at cælum certe patet ibimus illac.
Omnia possideat: non possidet aera minos.
Dixit. & ignotas animum dimittit in artes:
Naturamq; nouat. nam ponit in ordine pennas
A minima cœptas longam breuiore sequente.
Vt cliuo creuisse putes: sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit auenis.
Tum lino medias & cæris alligat imas.
Atq; ita compositas paruo curuamine flectit,
Vt ueras imitetur. aues puer icarus una
Stabat, & ignarus sua se tractare pericla
Ore renidenti modo quas uaga mouerat aura,
Captabat plumas. flauam modo pollice cæram
Mollibat, lusuq; suo mirabile patris
Impediebat opus. postq̃ manus ultima cœpto
Imposita est: geminas opifex librauit in alas
Ipse suum corpus, motaq; pependit in aura:
Instruit & natum, medioq; ut limite curras
Icare ait moneo. ne si demissior ibis:
Vnda grauet pennas. si celsior, ignis adurat.
Inter utrunq; uola. nec te spectare booten,
Aut helicen iubeo: strictumq; orionis ensem.
Me duce carpe uiam pariter præcepta uolandi
Tradit, & ignotas humeris accõmodat alas.
Inter opus monitusq; genæ maduere seniles.
Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
Non iterũ repetenda suo pennisq; leuatus
Anteuolat, comitiq; timet uelut ales ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aera nido.
Hortaturq; sequi. damnosasq; erudit artes.
Et mouet ipse suas: & nati respicit alas.
Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces.
Aut pastor baculo, stiuæq; innixus arator
Vidit & obstupuit, quiq; æthera carpere possent,
Credidit esse deos, & iam iunonia leua
Parte samos fuerat, delosq; parosq; relictæ.

Talus puer in p dicem

¶ Dædalus interea, Tali pueri atheniensis transmutatio-nem in perdicem auem poeta narraturus, quæ de uolatu, Dædali atq; Icari feruntur præmittit, Nã Dedalus atheniẽsis Eupalmi filius cum talum sororis filium optimę indolis iuuenem per inuidiam, quod & serram & circinum inuenisset, interemisse diceretur, iudicii euentum timens in cretã aufugit. eius uero opera & phasiphaei lignea uacca inclusa cum tauro coiuit, & ariadna Theseum seruauit. quæ cum minos resciuisset, illum in labyrinthum una cũ icaro filio coniecit. Dædalus igenio pollens pennas ad se uarii gñis afferri curauit, ex quibus & sibi & filio alas confecit, itaq; aptauit, ut auium more e Creta euolarint. Ac Dædalus quidẽ quo uoluit, incolumis peruenit. Icarus uero patris mandatorum neglector cum altius q̃ pater euolare gauderet, resolutis calore pennis, in mare cecidit, quod ab eo Icariũ ex sententia Ouidii fuit cognominatũ. Cũ uero dædalus filium sepeliret: forte perdix noua tunc auis ipsum aspiciens mę-rentem ualde est gauisa. Cũ. n. esset iuuenis igeniosissim⁹, iamq; serrã circinumq; inuenisset a dædalo inuidia moto ex palladis arce deiectus auxilio ipsius palladis in auem sui nois fuit cõmutatus. ¶ Loci natalis. patrię in qua nat⁹ erat. ¶ Obstruat. Claudat. ¶ At cælum certe patet. Tñ aer aptus est. Cælũ. n. frequenter ꝓ aere ponit. ¶ Oĩa possideat. Licet cõiunctio subaudiat. ¶ Naturãq; nouat. Rẽ nouã in natura excogitat. Nã hõ q natura uolare nõ põt igenio. Dædali aptus ad uolatũ effectus eẽ uĩ. ¶ Vt cliuo creuisse putes. ut possis eas putare cliuo aliquo creuisse pp ipsarũ inęqualitatem. ¶ Tum lino medias. Deinde inquit mediã pẽnarũ ptẽ filis. infimã uero ceris alligauit Dædalus. ¶ Paruo curuamine flectit. Parum inflectit, ut ueræ auiũ alæ esse uiderent. ¶ Ore renidenti. Hylari & læto & ridenti. ¶ Mollibat. Mollẽ faciebat. ¶ Postq̃ manus ultima cæpto Imposita est. Posteaquã alæ completæ fuerunt. Nam imponere manum ultimam operi, est opus ipsum finire. ¶ Opifex. Artifex Dedalus. ¶ Librauit. suspendit. ¶ In aura mota. In aere alis agitato. ¶ Instruit & natum. ¶ Alis subaudiat. hoc est, Apponit et filio alas. ¶ Demissior. Inferior. ¶ Grauet. graues reddat madefaciendo. ¶ Inter utrũq;. Et sũmum & infimum locum, hoc est per medium. ¶ Nec te spectare bootem. Icarum admonet Dædalus, ut se sequat. Neq;. n. opus esse ut uolatũ suũ dirigat ad siderũ rõnẽ, q̃ nautę maxime obseruãt Bootes autẽ sidus ẽ q & arctophilax dr, q agitare plaustrum uĩ. Vñ & a bobus nomẽ accepit. Septẽtriones ãt significat, quos nautæ potissimũ respiciũt. Helice uero maior ẽ ursa, sic dicta ab helice urbe arcadiæ, in q̃ calisto nata eẽ ferĩ. Dicta ẽ aũt helice ut Stephanus ait, uel ab Helica Lycaonis filio uel ab helice Iouis uxore. Selinũtis ãt filia. ¶ Strictũq; orionis. ensem. Orion ἀπὸ τοῦ οὔρου. hoc est ab urina fuit cognoiatus, qd' & Iouis & Mercurii urina fingaĩ natus, ut in quito fastorum copiose narrat Oui. Is uenator tantis uiribus fuit, ut nulli feræ se cessurũ iactaret. Quare terra ꝑmota scorpionẽ maximũ emisit: q illũ interficere conarẽ. Iupiter autẽ utriusq; aĩum admiratus & scorpiũ spõte & ꝓcibus Dianæ orionẽ in sidera sustulisse narraĩ. Referuntur tñ & aliæ de orione opiniones ab Hygino. Sidus uero orionis ita figuraĩ, ut ensem nudũ in manu teneĩ uideaĩ. ¶ Dãnosas ar. ꝑnitiosas qd' exitu ꝓbatũ ẽ. ¶ Tremula arũ. Hamo ab arũdine tremula dependẽte. ¶ Stiuęq;. Vel stiuę: Quę eni copulatiua cõiũctio pro ue disiunctiua, posita est. Stiua ãt manubriũ est aratri quo regiĩ. Vir. stiuaq; innixus aratro. ¶ Iunonia samos. iunoni dicata nam ibi iuno & nata & educata & ioui uxor tradita dicitur. Est autem insula Cariæ adiacẽs. quæ prius tum parthenia. tũ Dryusa. tũ aneniusa: tũ melamphylos fuit appellata. Est ẽt alia samos, quæ & samothracia dr quod Thraciæ adiaceat, unde Vir. Threiciãq; samon, quæ nũc samothracia ferĩ. Delos quoq; & paros insulæ sunt Aegei, ut iam sæpius diximus.

Icari casus

Cælum

Dædali uolatus

Mollire

ipõnere ultimã manum

Grauaĩ

Bootes

Helice

Orion

Stiua

Samos

Dextra lebyntos erat,fœcundaq; melle calydne,
Cum puer audaci cœpit gaudere uolatu,
Deseruitq; ducem:cæliq; cupidine tactus,
Altius egit iter.rapidi uicinia solis
Mollit odoratas pennarum uincula cæras.
Tepuerant cæræ.nudos quatit ille lacertos.
Remigioq; carens non ullas percipit auras.
Oraq; cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aqua:quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix,nec iam pater.Icare dixit:
Icare dixit ubi es?qua te regione requiram?
Icare dicebat.pennas aspexit in undis.
Deuouitq; suas artes,corpusq; sepulchro
Condidit:& tellus a nomine dicta sepulti.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
Garrula ramosa prospexit ab ilice perdix.
Et plausit pennis.testataq; gaudia cantu est.
Vnica tunc uolucris,nec uisa prioribus annis,
Factaq; nuper auis,longum tibi dædale crimen.
Nāq; huic tradiderat fatorum ignara docendam
Progeniem germana suam natalibus actis
Bis puerum senis animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio spinas in pisce notatas
Traxit in exemplum,ferroq; incidit acuto
Perpetuos dentes,& serræ repperit usum
Primus.& ex uno duo ferrea brachia nodo
Iunxit,ut æquali spatio distantibus illis
Altera pars staret.pars altera duceret orbem.
Dædalus inuidit,sacraq; ex arce mineruæ
Præcipitem misit:lapsum mentitus.at illum
Quæ fauet ingeniis,excepit pallas,auemq;
Reddidit:& medio uelauit in aere pennis.
Sed uigor ingenii quondam uelocis in alas
Inq; pedes abiit.nomen quod & ante remansit.
Non tamen hæc alte uolucris sua corpora tollit.
Nec facit in ramis altoq; cacumine nidos
Præter humum uolitat,ponitq; in sæpibus oua.

Lebynt⁹
Calydne

¶Dextera le.erat.Lebyntos isula est una ex cycladibus. Calydne quoq; insula est cycladū una mellis ferax.¶ Mollit.molles reddit & liquefacit. ¶Odoratas cæras. odorē emittētes. ¶ Cærulea aqua.nigro mari.nam i mare icar us cecidit.

Icarium mare

¶ Quę nomen traxit ab illo. Nā mare icariū ab icaro fuit appellatum,ut sentit Ouidi⁹.ut uero alii ab icaro insula fuit cognominatum.¶ At pater ifelix nec iā pater.Pater quia genuerat. nō pater quia fili⁹ nā erat mortuus.¶ Deuouit.Detestatus est. ¶ Et tellus a nomine dicta sepulti. Icaros.enim insula ab icaro Dædali filio illic sepulto dicta fuisse uidetur.

Icaros insula

¶ Hunc miseri tumulo. Tali pueri metamorphosin in auem describere icipit poeta.nam Talus ut & Dio. & pausanias scribunt. Dædali sororis filius cum &rotā figuli '& serram ferreā & circinum inuenisset,a Dędalo iuidia moto fuit interfectus. Quare Dedalus ab Areopagitis damnatus in cretam ad Minoem aufugit. ¶ Ponentem tumulo. Tumulantem & sepelientem. ¶ Et plausit pennis.&alas cōcussit.¶ Vnica.sola. Vnicus enim secundo caret. Vnus habet secundum. ¶ Longum crimen. magnum. nam Dædalus cum de palladis arce deiecisse criminatus est. ¶ Fatorum ignara. inscia eorum quæ fato filio suo euenire debebāt. ¶ Germana.soror Dædali. ¶ Bis senis natalibus actis. Ex actis duodecim annis. Natus. enī erat ānos duodecim Talus.cum Dædalo fuit cōmendatus. ¶ Animi ad precepta capacis. Præceptorum capacis insoluta diceremus oratione. ¶ Ille etiam medio spinas. Talum serræ fuisse ait inuentorem ad exemplum illius spinæ quæ est in medio piscium. ¶ Et ex uno duo ferrea brachia nodo. illum circini quoq; inuētorem fuisse ait poeta. ¶ At illū Pallas quæ & minerua dicitur omnium artium inuentrix fuisse perhibetur. ¶ Excepit. suscepit. proprie autem excipi cadentia dicuntur. ¶ Velauit. Cooperuit. Sed uigor ingenii quōdam uelocis. Sed uis inquit & acrimonia ingenii Tali pueri i alas & pedes auis transiuit. ¶ Perdices enī acerrimi sunt & uolatus & cursus. ¶ Nomen qđ & ante remansit. Nam Talus perdix quoq; fuit cognominatus. ¶ Præter humum. iuxta terrā.

Talus in auem

Serræ circiniq; inuētor

Perdix in auē

Vnicus
Vnus

Icari casus

Clamq;

Antiquiq; memor metuit sublimia casus.
Iamq; fatigatum tellus ætnæa tenebat
Dædalon,& sumptis pro supplice cocalus armis
Mitis habebatur.iam lamentabile athenæ
Pendere desierant thesea laude tributum.
Templa coronantur,bellatricemq; mineruam
Cum ioue diisq; uocant aliis,quos sanguine uoto
Muneribusq; datis & aceruis thuris honorant.
Sparserat argolicas nomen uaga fama per urbes
Theseos,& populi.quos diues achaia cepit,
Huius opem magnis implorauere periclis.
Huius opem calydon,quis meleagron haberet:
Solicita supplex petiit prece.causa petendi
Sus erat infestæ famulus uindexq; dianæ.
Oenea nanq; ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum cereri.sua uina lyæo.
Palladios flauæ latices libasse mineruæ.
Cœptus ab agricolis superos peruenit ad omnes.
Ambitiosus honor.solas sine thure relictas
Præteritas cessasse ferunt latoidos aras.
Tangit & ira deos.at non impune feremus?
Quæq; inhonoratæ,non & dicemur inultæ.
Inquit:& oeneios ultorem spreta per agros
Misit aprum.quanto maiores herbida tauros
Non habet epirus,sed habent sicula arua minores,
Sanguine & igne micant oculi.riget horrida ceruix.
Et setæ densis similes hastilibus horrent.
Stantq; uelut uallum.uelut alta hastilia setæ,
Feruida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit dentes æquantur dentibus indis.
Fulmen ab ore uenit.frondes afflatibus ardent.
Is modo crescentes segetes proculcat in herba.
Nunc matura metit fleturi uota coloni.
Et cererem in spicis intercipit.area frustra
Et frustra expectant promissas horrea messes.
Sternuntur grauidi longo cum palmite fœtus
Baccaq; cum ramis semper frondentis oliuæ.
Sæuit & in pecudes.non has pastor ue canis ue,
Non armenta truces possunt defendere tauri.
Diffugiunt populi,nec se se in mœnibus urbis
Esse putant tutos,donec meleagros & una
Lecta manus iuuenum caluere cupidine laudis.
Tyndaride gemini præstantes.cæstibus alter,
Alter æquo,primæq; ratis molitor iason,

¶ Iamq; fatigatum tellus ætnæa. narraturus poeta sororum Meleagri conuersionem in aues Meleagridas a fratre uocatas, uenationem apri Calydonii prius describit. Oeneus enim Parthaonis filius rex Calydoniæ cum decimas frugum diis omnibus præterq̃ Dianæ persoluisset, iram deæ in se concitauit. Maximus nanque aper ab ea immissus Calydoniæ agros ita uastabat, ut omnia deserta uiderentur. Quare meleager oenei patris iussu conuocatam græciæ iuuentutem in apri uenationem eduxit. quem cum Atalanta Schœnei filia speciosissima prima uulnerasset sagitta, uisa est Meleagro digna, cui ætate formaq; placebat. quæ capite pelleq; interempti apri donaretur. Cæterum Plexippus, Toxeus:& Agenor Thestii filii fratresq; altheæ matris Meleagri ægre ferentes fœminam uiris preponi, cum spolia Atalante per uim auferre uellent, a Meleagro fuerunt interfecti. Quod quidem cum althea resciuisset, fratrum cædem ultura stipitem, quem parcæ in Meleagri natiuitate in ignem mittentes cecinerant cũ eo Meleagrum ipsum & uicturum, & periturum in ignem coniecit. Quo absumpto, Meleager quoq; cũ maximo totius Calydoniæ mærore interiit. Cũ uero eius sorores flere nũq̃ desinerent, deorum misericordia in aues a fratris nomine meleagridas cognominatas cõuerse fuere. ¶ Iamq; fatigatum. Dedalus Minois iram fugiẽs ad Cocalum siciliæ regem peruenit, a quo & tutatus & hospitio susceptus est, ac tandem Minos ipse interfectus. ¶ Thesea laude. Thesei uirtute. Pro eo enim qđ pcedit id quod sequitur positum est. Virtutẽ nãq; laus consequi solet. Thesei autem uirtute minotaurus fuit interfectus. Hæc uero ad connectandas fabulas narrantur. ¶ Pẽdere tributum. persoluere tributum ob cædem Androgei Atheniensibus a Minoe impositum. ¶ Bellatricem mineruam. hęc etiam bellona uocatur. ¶ Vocant. Inuocãt. ¶ Voto sanguine. Victimarum quas uouerant sanguine, si Theseus uictor ex creta reuerteretur. ¶ Diues achæia. Potens græcia. ¶ Implorauere. Cum lachrimis petiere. ¶ Huius opem Calydon. Calydon urbs est Aeoliæ a Calydone Endymionis uel ætoli filio appellata. Vnde Calydonius declinatur. Sus erat. Aper & quidem ferocissimus. ¶ Plenis successibus anni. ob plenam & perfectam illius anni fertilitatem. ¶ Primitias frugum. Primas fruges. pria nãq; frumẽta matura cæreri dicabanť, ut uia baccho. oleũ mineruæ. ¶ Palladios latices. Oleum dicit a pallade iuẽtũ. ¶ Cœptus ab Agricolis. Cererẽ. bacchũ & Mineruã agricolas uocat poeta qđ ea iuenerint qbus agriculturæ opera dať. ¶ Ambitiosus honor. Ab effectu qđ ambitiosos reddat. Honor autẽ deorꝝ sacrificia sunt. ¶ Sine thure. sine sacrificio. ¶ Latoidos. dianæ filiæ Latonæ. ¶ Herbida epirus. herbosa. Epirus uero continentẽ significat. Sed frequẽter quidem p ea põiť regiõe, q̃ & Chaonia appellať. ¶ Dẽtibus indis. elephantinis. ¶ Ardẽt. ardere uidenť. ¶ Grauidi fœtus. Racemi uua graues. ¶ Cum palmite. cum frondibus uitium. ¶ Baccaq;. Olea & fructus oliuæ. ¶ Et una. Et simul. ¶ Lecta manus. Electa iuuenum multitudo. ¶ Caluere. commoti fuere. ¶ Tyndaridæ gemini. Castor & pollux gemelli Tyndari filii, ac Ledæ putati, cum essent Iouis, quorum alter pugil fuit preclarus. Castor autem domitor equorum ab Homero aliisq; poetis fuisse memoratur. ¶ Cæstibus. armis qb⁹ pugiles utunť ¶ Primæq; ratis molitor. Iason. Argo nauem cuius extruendæ auctor fuit Iason primam, longarum nauiũ fuisse. Oui. sentit, Alii uero Danaum earꝝ inuentorẽ fuisse putãt. ut añ quoq; dixim⁹. ¶ Molitor. Fabricator.

Oeneus
Aper
Calydonius
Apri Calydonii descriptio
Cocalus
Pendere tributũ
Calydõ
Primitiæ
Epirus
Bacca
Tyndaridæ

Piritho us — ¶ Et cũ piritho: Thesei pirithiq; amicitiã notior ẽ q̃ ut hoc loco sit exponẽda. Illud notandũ esse uĩ. Pirithũ apud græcos trysillabũ eẽ nomẽ ac secũdã syllabã ꝓduci, q̃ a latinis corripiĩ q̃drisyllabum eẽ putãtibꝰ. ¶ Et duo Thestiadæ.

Thestiadæ — Thestii filii Toxeus & plexippus. ¶ Et ꝓ. aphy. lyn. Ephyrea qdẽ legiĩ, ut ab ephyre urbe: q̃ nunc corinthꝰ dĩ decline

Aphareus — tur, sed mihi recte aphareia ab eo, q hoc opus e latina in græcã linguam uertit, legi uĩ, ut intelligamus

Lynceꝰ — Lyncæũ acutissimi uisus hominem Apharei filium fuisse. Huic autem lectioni Apollonius Rodius astipulaĩ in primo argonauticon. cũ Lynceũ & Idam Aphareidas uocat, quẽ tã acuti uisus fuisse ait, ut etiã q̃ sub terra essent intuereĩ. ¶ Et cretꝰ. Amyn. phœ.

Phœnix — phœnix Amyntoris filius, q impellente mr̃e posteaq̃ cũ pellice illiꝰ rẽ habuisse: ĩprecatiões pr̃is ef fugiẽs ad peleũ ꝑuenit, a quo ut narrat Homerꝰ hospitio bẽignissime susceptus Achillis educandi instituendiq; curam suscepit, ut illi & dicendorum & aggendorum p̃ceptor esset. alter etiam fuit phœnix Agẽoris pr̃ a quo phœnicia fuit dẽominata. Auem quoq; cẽ phœnicẽ nemo ẽ q ignoret. ¶ Actoridæq; parẽs. Menœtii ẽ piphrasis. nã

Menœtiꝰ — Mœnetiꝰ pr̃ ocli, q actorides ab actore auo dĩ: fuit pr̃, ut ap̃e in. xi. Ilia. scri. Hõe. ¶ Et hyã. Io.

Hyãtes — Bœotio Hyantes. n. populi sunt bœotiæ: ut diximus. ¶ Naryciusq; lelex.

Naryx — Narix urbs est locridis q̃ & Naryciũ & narycẽ dĩ. Vñ naricius possessiuũ declinaĩ ab hoc uero lelege ppl̃i leleges fuere cognoĩati. ¶ Antiqs

amyclæ — amyclis. Amyclæ urbs ẽ Laconiæ ab amycla Lacedæmõis filio ædificata atq; cognomĩata. fuerunt ẽt amyclæ in italia lacedæmonioꝝ colonia inter caietam & terracinam. quæ tacendo perie

Amyclęum — runt. unde Virgi. eas tacitas appellauit. Tacitis regnauit amyclis. Amycleũ ẽt ẽ ĩ creta urbs & portus. ¶ Penelopes socer. Laertes Vlyssis pr̃.

Parrhasia — ¶ Cũ par. an. Arcadico. est. n. parrhasia arcadiæ urbs, ut iã

Oeclides — diximꝰ. ¶ Et adhuc a coniuge tutus Oeclides. Amphiaraꝰ Oeclii filiꝰ, q cũ uaticinandi pitissimus cognouisset a Thebano bello se non rediturũ ita latebras petiit, ut omnia tñ Eripyle uxori, quam fidissimã putabat, indicaret. Illa uero ab Argia adrasti filia monili accepto: quod Vulcanus Hermeonæ priuignæ dono dederat, maritũ adrasto prodidit qui thebanum agrum ingressus una cum curru, a Tellure fuit absorptus. ¶ Tegeæa, arcadica. Nam Tegea urbs est

Tegea — arcadiæ quod nomen trisyllabum quidem est. sed quod inde declinatur possessiuũ, ita quatuor syllabarum efficiĩ ut penultima sit longa. Est ẽt Tegea in Creta a talthybio ædificata, unde Tegeatæ dñr. ¶ Venit atalãtis cæneι. Sic quidẽ legiĩ. sed Atalante & schœnei mihi recte a græcis legi uĩ. Nã atalãta Schœnei

Atalãta — filia fuit formossissima, ex qua Meleager parthenopeũ suscepit. altera fuit atalanta iasii filii abãtis argiuorum Regis filia. De qua propertius. Mimalion nullos fugiendo Tulle labores sæuitiam dure contudit lasidos. ¶ Rasilis fibula. rasum cingulum. a parte. n. totũ ĩtelligitur. ¶ Teloꝝ custos pharetræ periphrasis. ¶ Calydonius heros. Meleager. ¶ Renuente deo. Nolente ut ea potiretur. ¶ Flãmasq; latentes Hausit. Occultũ amorẽ cõcepit. ¶ Si quẽ dignabiĩ ista uirũ. Hoc est. si quẽ ista se uxore dignum existimabit. Hac autem exclamatiõe meleager significat se atalantæ pulchritudinem maximopere admirari, ac illius amore perire. ¶ Vrget. instat impellit. ¶ Silua frequens trabibus. Dẽsa arboribus. est autem topographia. & siluæ descriptio quã partim planam. partim

Lacun — mõtosam eẽ ait. ¶ Ima lacunæ. Infimas uallis partes. Lacuna enim est aquæ collectio quæ & lama uocatur. ¶ Lenta salix. Flexibus. ¶ Vluæ

Vlua — leues. Vlua herba est in

Arund — paludibus nascens. ¶ Et longæ parua sub arundine cannæ. Arundinem appellare uidetur poeta cannarum corticem, qui & tenuis est & facile arescit. Vnde arundinis nomẽ deductum esse uidetur. ¶ Excitus. Excitatus. ¶ Fertur. Ruit. ¶ Vt excussis elisus nubibus ignis. periphrasis est fulminis, quod ex nubium concursu eliditur.

Et cum piritho felix concordia theseus.
Et duo thestiadæ. & proles aphareia lynceus,
Plexippusq; ferox, iaculoq; insignis acastus,
Et uelox idas. & iam non fœmina cæneus:
Hippothasq;. driasq;, & cretus amyntore phœnix.
Actoridæq; parens, & missus ab elide pelas
Nec telamon aberat, magniq; creator achillis,
Cumq; pheretiade & hyantæo iolao
Impiger eurytion: cursuq; inuictus echion,
Nariciusq; lelex. panopeus, hyleusq;, feroxq;
Hippasus, & primis etiam nunc nestor in annis
Et quos hippocoon antiquis misit amyclis
Penelopesq; socer cum pharrasio ancæo,
Ampycidesq; sagax, & adhuc a coniuge tutus
Oeclides, memorisq; decus tegeæa lycei
Venit atalante schœnei pulcherrima uirgo.
Rasilis huic summam mordebat fibula uestem.
Crinis erat simplex nodum collectus in unum.
Ex humero pendens resonabat eburnea læuo
Telorum custos. arcum quoq; læua tenebat.
Talis erat cultu. facies quam dicere uere
Virgineam in puero. puerilẽ in uirgine posses.
Hanc pariter uidit. pariter calydonius heros
Optauit renuente deo. flammasq; latentes
Hausit, & o felix si quem dignabitur inquit:
Ista uirum. nec plura sinit tempusq; pudorq;
Dicere. maius opus magni certaminis urget.
Silua frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas,
Incipit a plano. deuexaq; prospicit arua.
Quo postq̃ uenere uiri, pars retia tendunt.
Vincula pars adimunt canibus. pars pressa sequuntur
Signa pedum, cupiuntq; suum reperire periclum.
Concaua uallis erat, quo se demittere riui
Assuerant pluuialis aquæ. tenet ima lacunæ
Lenta salix uluæq; leues iunciq; palustres
Viminaq; & longæ parua sub arundine cannæ.
Hinc aper excitus medios uiolentus in hostes
Fertur, ut excussis elisus nubibus ignis.

¶ Sternitur

¶Sternitur incurſu nemus. Arbores īquit apri illius incurſu in terram deiiciunt. Hinc uero colligit, quam uaſtus aper ille ualiduſq; eſſet, cuius impetu nemus proſternebatur. ¶Propulſa. īpulſa. ¶Dat fragorem. ſtrepitum facit. Fragor nanq; dicitur ſtrepitus rerum fractarum. ¶Protentaq; forti tela tenent. Geſtum exprimit uenatorum apros excipientium. protendere nāq; uenabula apris ruentibus ſolent. ¶Protenta tela. uenabula. ¶Diſſipat. Diſiicit. ¶Obliquo ictu Apri obliquos ictus inferēt. ¶Cuſpis. iaculum. a parte totum. ¶In tergo petito. In tergo apri.

Pagaſæ

¶Pagaſæi⁹ iaſon. Theſſalus a pagaſis urbe theſſaliç ut diximus. ¶Phœbe ait ampycides. Mopſus ampyci filius apollinis ſacerdos & uates clariſſimus.

Ampycides

Mopſus

Qua

¶Qua potuit. Quatenus & inquātum potuit. ¶Annuit precibus. preces exaudiuit. ¶Ferrumq; diana uolāti. Quæ copula hoc loco quia ſignificat. Idcirco nanq; ſine uulnere fuit aper, quod Diana ferrum iaculo abſtulerat. ¶Sine acumine. Sine cuſpide. ¶Nec fulmine lenius arſit. Nec minus q̄ fulmen inflammatus eſt aper. ¶Emicat ex oculis. flamma ſubintelligatur.

Moles

¶Moles. maximū ſaxum quantum e machinis bellicis emittitur. ¶Cōcita. īpulſa. ¶Neruo adducto. Fune baliſtæ adducto. ¶Certo īpete. impetu. Metri enī gratia impete interdum utuntur poetæ. ¶Dextra tuentes cornua. Dextrum cornu defendētes. Aciem nanq; in aprum direxerant, quæ in dextrum & ſiniſtrū cornu fuerat diſtributa. ¶Hippocoonte ſatus. Hippocoontis filius. ¶Et terga parantem uertere. fugere uolentem. ¶Succiſſo poplite. Reciſſo. crure.

Sternitur incurſu nemus, & propulſa fragorem
Silua dat. exclamant iuuenes, protentaq; forti
Tela tenent dextra lato uibrantia ferro.
Ille ruit, ſpargitq; canes, ut quiſq; furenti
Obſtat, & obliquo latrantes diſſipat ictu.
Cuſpis echionio primum contorta lacerto
Vana fuit, truncoq; dedit leue uulnus acerno.
Proxima ſi nimiis mittentis uiribus uſa
Non foret, in tergo uiſa eſt hæſura petito.
Longius it. auctor teli pagaſeius iaſon.
Phœbe ait ampicides, ſi te colui q; coloq;,
Da mihi quod petitur, certo contingere telo.
Qua potuit, pcibus deus annuit. ictus ab illo eſt:
Sed ſine uulnere aper, ferrumq; diana uolanti
Abſtulerat iaculo. lignum ſine acumine uenit.
Ira feri mota eſt, nec fulmine lenius arſit.
Emicat ex oculis. ſpirat quoq; pectore flammas
Vtq; uolat moles adducto concita neruo,
Cum petit aut muros aut plenas milite turres:
In iuuenes certo ſic impete uulnificus ſus
Fertur, & eupalamon pelagonaq; dextra tuentes
Cornua proſternit. ſocii rapuere iacentes
At non letiferos effugit enæſimus ictus
Hippocoonte ſatus. trepidantem & terga parantem
Vertere ſucciſo liquerunt poplite nerui.
Forſitan & pilius citra troiana periſſet
Tempora, ſed ſumpto poſita conamine ab haſta
Arboris inſiluit, quæ ſtabat proxima ramis,
Deſpexitq; loco tutus, quem fugerat hoſtem.
Dentibus ille ferox in querno ſtipite tritis
Imminet exitio. fidenſq; recentibus armis
Orithiæ magni roſtro femur hauſit adunco,
At gemini nondum cæleſtia ſidera fratres
Ambo conſpicui, niue candidioribus ambo
Vectabantur equis. ambo uibrata per auras,
Haſtarum tremulo quatiebant ſpicula motu.
Vulnera feciſſent, niſi ſetiger inter opacas
Nec iaculis iuſſet nec equo loca peruia ſiluas.
Perſequitur telamon, ſtudioq; incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus,
Dum leuat hunc peleus, celerem tegeæa ſagittam
Impoſuit neruo, ſinuatoq; expulit arcu
Fixa ſub aure feri ſummum diſtrinxit arundo
Corpus, & exiguo rubefecit ſanguine ſetas.
Nec tamen illa ſui ſucceſſu lætior ictus:
Quam meleager erat. primus uidiſſe putatur.
Et primus ſociis uiſum oſtendiſſe cruorem.
Et meritum dixiſſe feres uirtutis honorem.

Poples

re. Eſt enim poples pars genu poſterior qd' poſt plicetur dictum. ¶Forſitan & pylius. Neſtor a pylo urbe Meſſeniæ cui imperauit. ¶Citra troiana tempora. Ante troianum bellum.

Tempora

Tempora nanq; infelicia calamitoſaq; fere accipiuntur. ¶Sumpto conamie. capto impetu. ¶Ab haſta poſita. fixa. ¶Inſiluit ramis. In ramos. Datiuus pro accuſatiuo cum in præpoſitiōe poſitus. ſic Virgili. It clamor cœlo, pro in cœlum. ¶Deſpexitq; tutus loco. deorſum aſpexit inquit aprū altitudine arboris tutus & ſecurus. Neq; enī apri arborem aſcendere poſſunt. ¶Recentibus armis. Dentibus.

Haurire

¶Hauſit. apuit. pcuſſit. ¶Roſtro adunco. Recuruo dente. ¶Nondum cæleſtia ſidera. Gemini qui unum ex zodiaci ſignis conſtituūt, caſtor ac pollux eſſe dicuntur. ¶Vulnera feciſſent. Vulneraſſent. ¶Setiger. aper ſetas gerens. ¶Opacas. Vmbroſas arborib⁹ dēſas. ¶Studio eundi. Cupiditate currendi. ¶Leuat. alleuat tollit. ¶Tegæa. atalāta. ¶Sinuato arcu. Contracto. ¶Arūdo. arundinea ſagitta. ¶Diſtrixit. uulnerauit. ¶Feres. habebis.

Erubuere uiri,seq; exhortantur & addunt
Cum clamore animos,iaciantq; sine ordine tela:
Turba nocet iactis,& quos petit,impedit ictus.
Ecce furens contra sua fata bipennifer arcas,
Discite fœmineis quid tella uirilia præstent
O iuuenes:operiq; meo concedite dixit.
Ipsa suis licet hunc latonia protegat armis:
Inuita tamen hunc perimet mea dextra diana.
Talia magniloquo tumidus memorauerat ore,
Ancipitemq; manu tollens utraq; securim
Institerat digitis primos suspensus in artus.
Occupat audentem.quaq; est uia proxima leto.
Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
Concidit ancæus,glomerataq; sanguine multo
Viscera lapsa fluunt.madefactaq; terra cruore est.
Ibat in aduersum proles ixionis hostem
Pirithous ualida quatiens uenabula dextra,
Cui procul ægides.o me mihi carior inquit
Pars animæ consiste meæ.licet eminus esse
Fortibus.ancæo nocuit temeraria uirtus.
Dixit,& ærata torsit graue cuspide cornũ,
Cui bene librato,uotiq; potente futuro
Obstitit æsculea frondosus ab arbore ramus.
Misit & æsonides iaculum,quod casus ab illo
Vertit,& in mentum figit latrantis,& inter
Ilia coniectum tellure per ilia fixum est.
At manus oenidæ uariat,missisq; duabus
Hasta prior terra.medio stetit altera tergo.
Nec mora,dum sæuit.dum corpora uersat in orbem,
Stridentemq; nouo spumam cum sanguine fundit,
Vulneris auctor adest,hostemq; iritat ad iram,
Splendidaq; aduersos uenabula condit in armos,
Gaudia testantur socii clamore secundo,
Victricemq; petunt dextræ coniungere dextrã.
Immaneq; feram multa tellure iacentem
Mirantes spectant:neq; adhuc contingere tutum
Esse putant.sed tela tamen sua quisq; cruentat:
Ipse pede imposito caput exitiabile pressit.
Atq; ita.sume mei spolium nonacria iuris
Dixit:& in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia setis
Terga dat & magnis insignia dentibus hora.
Illi lætitiæ est cum munere muneris auctor.
Inuidere alii,totoq; erat agmine murmur,
E quibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age,nec titulos intercipe fœmina nostros,
Thestiadæ clamant,nec te fiducia formæ
Decipiat:ne sit longe tibi captus amore

¶Erubuere ui. puduit i
qt uiros fortes apꝛa uir
gie primũ fuisse pcussũ.
Ancæus ¶Bippẽnifer ar. ancæ⁹
arcadic⁹ bippennẽ ferẽs.
Is ãt ancæ⁹,ut scri.aristo
menes.lycurgi & ãtiões
fili⁹ apd' arcades colebat
pherecydi uero astipulat
Oui.q scribit ancæum a
Calydonio apro pcussũ
interiisse. Nã Aristoteles
aliter de ancæo scribit.il
lũ.n.agriculturæ aman
tẽ fuisse ait. Cũ aũt uineã
plãtaret, nimiũ graui la
bor seruos pmebat,Qua
re. illoꝝ qdã dixit, Dñm
ex illa uinea fructũ nũq̃
pceptuꝝ. Ancæus uero
posteaq̃ uua fuit matu
ra, lætus uindemiabat.
Seruũq; iussit uinũ sibi
fundere. poculũ igit cũ
ori apponeret dictũ illi⁹
in memoriã reuocauit.
Cui seruus rñdit πολυμε
τα ξυπελει κυλικοσ και
χει λεοσ ακρου.hoc ẽ.mul
tũ iterest iter calicẽ & sũ
mum labrũ.His uero di
ctis qdã accurrit nũciãs
q̃ maximũ aprũ uineã i
gressũ illã p uerteret to
Prouerbium tã. Tũc anceus calicẽ cũ
abiecisset ad aprũ festina
uit,a quo pcussus interi
it.Vñ natũ est illud puer
biũ in eos qbus pter spẽ
aliqd euenit,qd sic a græ
co in latinũ cato uertit
multũ interest inter os &
offã. ¶Cõcedite,locũ da
te. ¶Operi meo. uirtuti
meç. Temerarii ãt iacta
bũdiq; est ofo. ¶Prote
gat. defẽdat. ¶Perimet.
interficiet. ¶Tumidus.
Elatus.supbus. ¶Anci
pitem securim.ex utraq;
pte icidẽtẽ. Vtriq; acutã.
¶Institerat digitis. stete
rat in digitis. Gest⁹ ãt ex
primit tollẽtis securim
ut aliquem pcutiat. ¶In
pri.ar. In prias digitorũ
ptes. ¶Occupat. añ ag
gredit. ¶Quaq; est uia p
xima leto,iguina.n.pcus
sa hoi mortẽ subito affe
runt. ¶Multo san. Cũ p
positio subaudiat. ut cũ
multo sanguie itelligat.
Aegides. Theseus ægei fi
lius. Timebat autẽ piri
thoo sibi amor cõiũctis
simo Theseus ab apro.
¶Emin⁹ eẽ. Lõge abeẽ.
¶Temeraria uir. incõsi
derata fortitudo. ¶Gra
ue cornu.grauẽ hastã ex
cornu cõfectam. ¶Tor
sit.iecit. ¶Aerata.ære &
ferro munita. ¶Votiq;
Aesculꝰ po.fu.hoc ẽ aprũ pcussu
ro. ¶Aesculea ar. æscu
lus arbor ẽ glãdifera io
ui dicata. ¶Aesõides.Ia
son æsonis filius. ¶Ver
tit,auertit.cõuertit. ¶Et
Mentũ in mẽ.la.Canis ptẽ oris i
feriorẽ mentũ ipropric
poeta uocat, cũ nulli aia
lium pterq̃ hoi mẽtũ &
male sint,ut in.xi. natu
ralis historiæ Pli.tradit.
¶Inter ilia.ilia i aliis aia
Ilia libus dñr,q̃ in hoibus &
Lactes ouibus lactes appellãt,
ut idẽ Pli.scri. ¶Tellur.
in terra. ¶Bene librato.
fortiter iacto. ¶Oenia
de. Meleagri œnei filii.
¶Dũ sæ. Furit. ¶Dum
cor. Dũ se rotat. ¶Au
ctor uul.Meleager. ¶Iri
tat.puocat. ¶Petũt.Ap
petũt.Cupiũt. ¶Cruen
tat.cruore inficit. ¶Exi
tiabile. pestiferꝝ qd' mul
tis exitii cã fuerat. ¶No
nacria. Atalãta. a nona
cri urbe arcadiæ dicta.
Spolia ¶Spoliũ mei iuris. Qd'
iure ipso mihi debet. Nã
meleager aprũ interfece
rat.Spolia uero proprie
dñr q̃ hostib⁹ detrahũt.
Exuuiæ ¶Exuuias.exuuiæ q̃ ab
exuẽdo dñr, non solum
hoium tegmina aut ue
stes sunt,sed pelles quoq;
& serpẽtũ & alioꝝ aiali
um.Vir.ii.geor. de serpẽ
te loq̃ns. Cũ positis no
uus exuuiis nitidusq; iu
uenta. ¶Terga dat.ter
gora & pellẽ apri. ¶Et
ma.insi.den.ora. Caput
quoq; apri Atalãte tradi
tũ fuisse a Meleagro poe
ta ait. ¶Pone. Depone.
¶Nostros ti.nñi hono
rẽ nrãm gloriã. ¶Fœ
mina. Cum quodã con
temptu Atalantã fœmi
nã uocãt. ¶Thestiadæ.
plexipp⁹ & Toxe⁹ The
stii filii. ¶Ne sit lõge tibi
muneris auctor, idest ne
iterficiaris, sicq; lõge ab
amatore tuo separeris.

¶Et huic

Auctor.& huic adimunt munus.ius muneris illi.
Non tulit & tumida frendens mauortius ira,
Discite raptores alieni dixit honoris:
Facta minis quantum distent.hausitq; nefando
Pectora plexippi nil tale timentia ferro.
Toxea quid faciat dubium:pariterq; uolentem
Vlcisci fratrem,fraternaq; fata timentem
Haud patitur dubitare diu,calidumq; prioris
Cæde recalfecit consorti sanguine telum.
Dona deum templis nato uictore ferebat,
Cum uidet extinctos fratres althæa referri:
Quæ plangore dato mæstis clamoribus urbem
Implet,& auratas mutauit uestibus atris.
At simul est auctor necis editus,excidit, omnis
Luctus,& a lachrimis in pœnæ uersus amorem est.
Stipes erat quem cum partus enixa iaceret
Thestias,in flammam triplices posuere sorores,
Staminaq; impresso fatalia pollice nentes,
Tempora dixerunt eadem lignoq; tibiq;
O modo nate damus.quo postq̃ carmine dicto
Excessere deæ,flagrantem mater ab igne
Eripuit ramum,sparsitq; liquentibus undis.
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis.
Seruatusq; tuos iuuenis seruauerat annos.
Protulit hunc genitrix,tædasq; & fragmina poni
Imperat,& positis inimicos admouet ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum,
Cœpta quater tenuit.pugnat materq; sororq;.
Et diuersa trahunt unum duo nomina pectus.
Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri.
Sæpe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat.modo quem misereri credere posses.
Cũq; ferus lachrimas animi siccauerat ardor,
Inueniebantur lachrimæ tamen,utq; carina,
Quam uentus uentoq; rapit contrarius æstus
Vim geminam sentit,paretq; incerta duobus,
Thestias haud aliter dubiis affectibus errat:
Inq; uices ponit.positamq; resuscitat iram.
Incipit esse tamen melior germana parente,
Et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
Impietate pia est.nam postq̃ pestifer ignis
Conualuit,rogus iste cremet mea uiscera dixit.
Vtq; manu dira lignum fatale tenebat,
Ante sepulchrales infelix astitit aras,
Pœnarumq; deæ triplices furialibus inquit
Eumenides sacris uultus aduertite uestros.
Vlciscor,facioq; nefas.mors morte pianda est.
In scelus addendum scelus.est.in funera funus.

althex fratrũ cedes

¶Et huic adimunt munus.Atlantæ inquit munus eripiunt.Ius aũt muneris dandi Meleagro. ¶Non tulit. Nõ passus est Atalãtã munere fraudari.¶Mauortius.bellicosus.marti filis. ¶Frẽdens.fremens.¶Nefando ferro.nefario impio. Nã plexippus meleagri auũcul⁹ erat. ¶Hausit. ꝑcussit.¶Timẽtia.timẽtis. Est enim hypallage. ¶Toxea qd faciat.Ordo est. haud patit̃ dubitare diu meleager Toxeum dubiũ qd faciat uolẽtẽq; & fratrẽ ulcisci & timentẽ frña fata. ¶Consorti san.frno. ¶Edit⁹. dict⁹.nũciatus.¶In pœnæ amorẽ. i supplicii cupiditatẽ uindictæ. ¶Stipes erat. Stipitem describit poeta in quo meleagri uita continebatur.

Stipes in quo meleagri uita

¶Partus enixa thestias. Althæa thestii filia puerum enixa & puerpera. ¶Triplices sorores tres parcæ. Clotho lachesis & atropos, quas Marianus capella deorum scribas esse ait,& snias iouis studio ueritatis excipe. Has latini nonam.Decimã & mortã uocarũt a part⁹ tpe. Nã a nono & decimo mense pueri ꝭm naturã nascunt̃, eoq; nonæ & decimæ ascribũt̃. Qui uero añ post ue hoc tẽpus nascunt̃ quasi mõstra mortæ attribuunt̃. Nã septimo mense rato pueri uitales nascuntur. Octauo nunq̃. nono sæpe.decimo sæpius. hę uitæ humanæ ꝑesse credũt̃ eãq; nendo cõtinere, uñ etiam lanificæ & puellę & sorores a poetis dñr. Martialis.Lanificas nulli tris exorare puellas cõtigit. Obseruant quẽ statuere diẽ. parcæ ãt dictæ uel a parcendo κατ' ἀντίφρασιν qđ nulli parcãt. uel a partu uni⁹ lr̃æ mutatione, ut Varro scribit qđ ut ait Hesiodus, hæ nascentibus hominibus bonum malumq; parere & ꝓstare censeantur. Has Cice. Herebi & noctis filias fuisse scribit.

Tres parcæ Nona Decima Morta

Tres aũt parcæ tria sũt fata numero ut Apulei⁹ ait cum rõne temporis facientia.Nã Atropos ꝑteriti temporis est fatũ, qđ ne deus quidem faceret infectũ.Vnde & atropos dicta est quod uerti mutariq; non possit. Lachesis futuro.qđ ipsa net & filium ꝓducit ἀπὸ τοῦ λαγχάνειν hoc est a sortiẽdo cognomiata. Clotho præsentis: quod torquendo fusum colligit filum a lachesi deductum ἀπὸ τοῦ κλώθειν quod est torquere. ¶Fragmina. Fracta ligna & scissa. ¶Pugnat mr̃q; sororq;. Hoc est affectus matris sororisq; in aĩo althææ inter se cõtẽdũt. ¶Et di.tra.Et in diuersum trahunt.¶Vnũ pe.unũ animum.¶Sæpe me.scele. Elegãter describit poeta mulieris animũ affectu misericordiæ simul & indignatiõis uexatũ. ¶Ferus animi ardor. Magna animi indignatio. ¶Vim geminam. Duplicẽ uiolentiam & uenti & æstus maris. ¶Errat. Vagatur animo & mente.¶Consanguieas umbras. fratrum aĩas. ¶Leniat. Mitiget.¶Sãguine.filii morte.¶Impietate pia ẽ.Videt̃ stulte eẽ dictũ. Quo nãq; modo quis pius esse possit impietate? Sed pia uidet̃ fuisse Althæa fratrũ cædem ulciscendo. Impia filium necãdo. ¶Lignũ fatale. in quo Meleagri fata continebant̃. ¶Añ sepulchrales aras. Quæ in sepulchris erigebant̃. ¶Pœnarumq; deæ triplices.Furias infernales, q̃ tres dñr eẽ Tisiphone. Alecto & Megæra. althæa uero testatur se per nefandũ scelus fratrũ cædem ulcisci. ¶Eumenides.furiæ dicunt̃ κατ' ἀντίφρασιν, quod nulli beniuolæ sint aut mites. ¶Aduertite. Cõuertite. ¶Furialibus sa. A furore & indignatiõe proueniẽtibus. ¶Mors mor. pian.est.Cædes fratrum morte filii purgãda est.

Atropos

Lachesis

Clotho.

Fragmina

Eumenides

Inferiæ

Ergo

Meleagri mors

¶ An felix œneus. Cum magna indignatiõe hęc ab Althęa dicunt. ¶ Magno paratas inferias. Sacrificia magno pcio & filii sanguine comparata. Inferiæ autem dicuntur sacrificia, quæ mortuis fiunt. ¶ Vteri mala pignora nostri. ἐξήγησις & expositio inferiarum magno comparatum. ¶ Hei mihi quo rapior. Retrahitur officio matris a cæde filii althæa. ¶ Quo rapior. in quod scelus trahor. ¶ Mortis mi. d. spli. auctor. Nollem inqt althæa ego esse mortis filii auctor. ¶ Ergo ĩpune feret. Indignationi iterum indulget althæa. Ergo enĩ affectui & indignationi seruit. Sic Augustus de Virgilii testamento. Ergo ne supremis potuit uox improba uerbis Tam diræ mandare nefas. ¶ Spemq; patris. œnei qui totã spem suam in meleagro filio collocarat. ¶ Mens ubi materna est? Ad pietatem qua filium prosequitur reuocat cogitationem suam Althæa, in qua tamen indignatiõe uicta diutius nõ perstat. ¶ Bis quinq; mensum. Decem menses in utero matres filios gestare dicuntur, quis uulgus nouem tantummodo putet. Nam autem menses ut fere in exemplaribus est deprauatum, sed mẽsum pro mensiũ ut monet Priscianus est legendũ, ut de ẽ mensiũ labores ĩtelligamus. ¶ O utinam primis arsisses ignibus infans. Vtinam inquit tũc combustus fuisses cum eras infans una cum stipite, quem a parcis in ignem coniectum ego arderẽ passa nõ sum. ¶ Tuo merito, tuo delicto. ¶ Facti. peccati, ac sceleris tui. ¶ Stipite ra. ex igne erepto torre & titiõe. ¶ Et cupio. fratres ulcisci subintelligatur. ¶ Et nequeo. Non possum in ignem conicere torrem pietate qua filium prosequor, impedi-

Per coaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix œneus nato uictore fruetur?
Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes animæq; recentes
Officium sentite meum, magnoq; paratas
Accipite inferias uteri mala pignora nostri.
Hei mihi quo rapior? fratres ignoscite matri.
Deficiunt ad cœpta manus. meruisse fatemur
Illum cur pereat. mortis mihi displicet auctor.
Ergo impune feret, uiuusq; & uictor & ipso
Successu tumidus regnum calydonis habebit.
Vos cinis exiguus gelidæq; iacebitis umbræ?
Haud equidem patiar. pereat sceleratus. & ille
Spẽq; patris regnumq; trahat patriæq; ruinam.
Mens ubi materna est? ubi sunt pia uota parentum?
Et quos sustinui bis mensum quinq; labores?
O utinam primis arsisses ignibus infans,
Idq; ego passa forem. uixisti munere nostro.
Nunc merito moriere tuo. cape præmia facti.
Bisq; datam primum partu. mox stipite rapto
Redde aiam. uel me fraternis adde sepulchris.
Et cupio, & nequeo. quid agam? mõ uulnera fratrum
Ante oculos mihi sunt: & tantæ cædis imago.
Nunc aium pietas, maternaq; nomina frangunt.
Me miseram male uincetis. sed uincite fratres,
Dummodo quæ dedero uobis solatia: uosq;
Ipsa sequar. dixit dextraq; auersa trementi
Funereum torrem medios coniecit in ignes.
Aut dedit, aut uisus gemitus est ille dedisse
Stipes, & inuitis correptus ab ignibus arsit.
Inscius atq; absens flamma meleagrus ab illa
Vritur, & cæcis torreri uiscera sentit
Ignibus. at magnos superat uirtute dolores.
Quod tamen ignauo cadat & sine sanguine leto
Mæret. & ancæi felicia uulnera dicit.
Grandeuumq; patrem fratresq; piasq; sorores
Cum gemitu, sociamq; tori uocat ore supremo.
Forsitan & matrem. crescunt ignisq; dolorq;,
Languescuntq; iterum. simul est extinctus uterq;,
Inq; leues abiit paulatim spiritus auras.
Paulatim cana prunam uelante fauilla.
Alta iacet calydon. lugent iuuenesq; senesq;.
Et uulgus procresq; gemunt, scissæq; capillos
Plangunt ora simul matres calydonides heu heu,
Puluere caniciem genitor uultusq; seniles
Fœdat humi fusus, spaciosumq; increpat æuum.
Nam de matre manus diri sibi conscia facti
Exegit pœnas acto per uiscera ferro.
Non mihi si centum deus ora sonantia linguis

ta. ¶ Me miseram. ibi est distinguẽdum. Est enim exclamatio, qua Althæa se ostendit inuitam in filii perniciem armari. ¶ Male. in malum & calamitatem meam. ¶ Dũmodo quæ dedero. De consciscenda sibi quoq; morte iã cogitat althęa. ¶ Funereum. funestrum Funerisq; ac mortis Meleagri causam. ¶ Et inuitis ignibus. rei inanimatæ dat sensum poeta perinde atq; si ignes ipsi meleagri misererent. ¶ Virtute. Fortitudine. ¶ Cæcis ignib⁹. occultis|. quorũ cã latebat. ¶ Ignauo leto. Vili morte. ¶ Mæret. Dolet. ¶ Sociam tori. uxorem. ¶ Languescuntq;. decrescunt atq; diminuuntur. ¶ Simul est extict⁹ uterq;, & ignis stipitis & meleager. ¶ In leues auras. Eorum seqtur hoc loco opinionem poeta qui sentiunt aiam auram esse & aerẽ. ¶ Cana fauilla. Albo cinere. ¶ Velante. Tegente. Prunam. Carbones. ¶ Alta iacet calydõ. Si alta quomodo iacet? ¶ An mærore ex morte meleagri concepto cecidisse ac iacere uidebatur, quæ paulo ante uirtute ipsius me leagri alta poten[illegible] ¶ Scissæ capi[illegible] tes ac lacerãte[illegible] id quod in mag[illegible] ctibus mulieres fa[illegible] lent. Est autem syn[illegible] che maxime poetis [illegible] tata. ¶ Plangunt ora [illegible] cutiunt ac genas lacerã[illegible] ¶ Heu heu. mimisis & imitatio ẽ gemitus emittentium mulierũ. ¶ Puluere caniciem. pater inquit œneus puluere caput faciemq; deturpat. Hoc enim ĩ magnis mæroribus fiebat apud priscos. ¶ Acto per uiscera ferro. sic quidem Ouidius. Diodorus uero scribit althæam laqueo uitam finisse.

¶ Totum

Ingeniumq; capax,totumq; helicona dedisset,
Tristia persequerer miserarum uota sororum.
Immemores decoris liuentia pectora tundunt:
Dũq; manet corpus,corpus refouetq; fouentq;.
Oscula dant ipsi.posito dant oscula lecto.
Post cinerem.cineres haustos ad pectora pstant
Affusæq; iacent tumulo,signataq; saxo
Noia complexæ lachrimas in nomina fundunt.
Quas postq̃ oeniæ tandem latonia clade
Exsatiata domus:præter Gorgenq; nurumq;
Nobilis alcmenæ,natis in corpora pennis
Alleuat,& longas per brachia porrigit alas.
Corneaq; ora facit,uersasq; per aera mittit.
Interea Theseus sociati parte laboris
Functus erectheas tritonidos ibat ad arces.
Clausit iter,fecitq; moras Acheolus eunti
Imbre tumens.succede meis ait inclyte tectis
Cecropide,ne te committe rapacibus undis.
Ferre trabes solidas obliquaq; uoluere magno
Murmure saxa solent.uidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi.nec fortibus illic
Profuit armentis.nec equis uelocibus esse.
Multaq; quoq; hic torrens niuibus de monte solutis
Corpora turbineo iuuenilia uortice mersit.
Tutior est requies,solito dum flumina currant
Limite.dum tenues captet suus alueus undas.
Annuit Aegides.utorq; Acheloe domoq;
Consilioq; tuo respondit.& usus utroq; est.
Pumice multicauo nec leuibus atria toffis
Structa subit.molli tellus erat humida musco.
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Iamq; duas lucis partes hyperione menso,
Discubuere thoris theseus comitesq; laborum,
Hac ixionides.illac trœzenius heros
Parte lelex ratis iam sparsus tempora canis,
Quosq; alios parili fuerat dignatus honore
Amnis acarnaum lætissimus hospite tanto
Protinus appositas nudæ uestigia nymphæ
Instruxere epulis mensas dapibusq; remotis
In gẽma posuere merum.tum maximus heros
Aequora prospiciens oculis subiecta.quis inquit
Ille locus:digitoq; ostendit,& insula nomen
Quod gerit illa doce.q̃q̃ non una uidetur.
Amnis ad hæc:non est inquit,quod cernimus unum.
Quinq; iacent terræ.spatium discrimina fallit.

¶ Totum helicona.omnium musaꝝ fauorem. ¶ Liuentia pe.tun.pcutiunt pectora ac liuentia reddũt, & subnigra. ¶ Dũq; ma.corpus.Cadauer Meleagri. ¶ Ipi le. pheretro in quo meleagri cadauer cõpositũ fuit. ¶ Post ci. posteaq̃ meleagri cadauer in cinerẽ fuit resolutũ. ¶ Haustos acceptos mãibus. ¶ Prestant.astringunt.Elegãter ãt ea oia effingit poeta, q̃ in funeribus fratrũ a sororibus fieri consueuere. ¶ Affusæq;.Incũbẽtes, instratæ, prostratæ. ¶ Noia sa. signa. Epitaphiũ in saxo sculptũ, in quo nom̃ meleagri erat. ¶ Oeniæ domus. familiæ œnei. ¶ Latõia.Diana latonæ filia. ¶ Nurũq; nobilis alc. Deianirã Herculis uxorẽ. ¶ Alleuat.in aerẽ tollit. ¶ Corneaq; ora fa.hoc est ora in rostra cõuertit. ¶ Versasq;.in aues cõmutatas q̃ meleagrides a meleagro fratre fuerũt cognominatæ. ¶ Interea The. Mira phantasia qnq; naiadũ trãsmutationẽ i isulas cũ superiore fabula poeta cõnectit, iterfecto nanq; Calydonio Apro Theseus cũ Athenas rediret, forte Achelous fluuius Aetoliã ab acarnania disterminãs sic intumuerat, ut tut' transitus non uidereť. Inuitat' igiť Theseus a fluminis deo Acheloo domũ illius intrauit, tantisper illic futurus, dũ tuto transire posset. Cũ uero post cœnã Theseus in mare pspiciens uidisset insulas quasdam, Acheloũ rogauit, quot illæ insulæ essent, ac quo noie appellareť, cui Achelous rñdit. Naiades quinq; fuisse illoꝝ locorũ accolas, quæ cũ aliis diis se spreto sacrificassent, eas cũ locis suis i mare ab se indignato fuisse puolutas, ac in insulas qnq; noie echinadas & suis & fluctib' marinis fuisse discretas. ¶ Sociati labo. cõicati sibi cũ multis aliis. ¶ Erechtheas trito. arces. Periphrasis est athenaꝝ, q̃ & in palladis tutela fũt, & ab erechtheo rege erectheæ dñr. ¶ Fecitq; moras Achelous eũti Imbre tumẽs. Achelo' oceani & tethyos filius fuisse ab Hesiodo scribiť. Is cũ peteret Deianirã Oenei calydoniæ regis filiam, Herculem in se cõuertit, a quo superatus, i fluuio iuxta calydoniam labẽti se occultauit, nomenq; flumini imposuit, qd' q̃dẽ a pido thessaliæ mõte oriť. Aetoliãq; ab acarnania distiguit. Sane apud antiquos aqua ut Macrobius seruiusq; scribũt, generaliter Achelous dicebať. Vñ Vir. in Georgi. primo. Poculaq; inuẽtis acheloia miscuit uuis. Sane Achelous cũ prius Thoas fuerit dictus, ab Acheloo q Alcmæõem ex thessalia secutus ẽ, nomen accepit. Hic & Terpsichore una musaꝝ sirenas sustulisse ferť. Vř aũt maximus esse oium græciæ fluuioꝝ Achelous. Vñ & oẽm aquã ueteres Acheloõ uocarũt. ¶ Turbineo uortice. In modum turbinis se uoluẽte. Vortex.n. pprie dř cõtorta in se aq̃. Turbo ãt est uis uenti, & instřm quo pueri ludũt, fune illud i terram icutientes. ¶ Tutior ẽ reqes. securior ẽ mora. ¶ Nec le.tof. aspis, impolitis. Toffus enim lapis est cauernosus. Describit aũt poeta speluncam fluminis deo cõueniẽtẽ. ¶ Molli mu. Muscus herba est tenuissima iuxta fontes ac i locis hũidis nascẽs. ¶ Sũma la. Supiores inqt spelũcę ptes i lacũaria distiguebant cõchæ alternis muricib' distictæ. Nã lacunare ẽ lac' ac lacũaria faceř. Murex ãt gen' ẽ cochleę unde fit purpureus color. ¶ Hypiõe. Sole. Hypion nãq; cæli fuit filius, q ex sorore solẽ ferť genuisse. Veꝝ p sole fere põiť. ¶ Hac ix. Piritho' ixiõis fili' ppetu' Thesei comes. ¶ Nudæ ue.nym. Pedes nudos hñtes nymphæ, est .n. sinegdoche. ¶ In gẽ. In gẽmatis poculis. ¶ Spatiũ di.fa. Breuitas igt spatii discrimia atq; sepatões isulaꝝ cõfũdit.

meleagri sorores i aues meleagrides

Achelous

Echinades insula

Achelo'

Vortex

Turbo

Toffus

Muscus

Lacunare

Murex

Hypion

Quoq; minus spretæ factum mirere dianæ:
Naiades hæ fuerant,quæ cum bis quinq; iuuencos
Nactassent:rurisq; deos ad sacra uocassent.
Immemores nostri festas duxere choreas.
Intumui,quantusq; feror cum plurimus unq̃
Tantus eram,pariterq; animis immanis & undis
A siluis siluas & ab aruis arua reuulsi.
Cumq; loco nymphas memores tum deniq; nostri
Infreta prouolui.fluctus nosterq; marisq;
Continuam diduxit humum,pariterq; reuellit
In totidem mediis,quot cernis echiadas undis.
Vt tamen ipse uides,procul en procul una recessit
Insula grata mihi.perimelen nauita dicit.
Huic ergo uirgineum dilectæ nomen ademi,
Quod pater hippodamas ægre tulit,inq; ꝓfundum
Propulit e scopulo perituræ corpora natæ.
Excepi,nantemq; ferens.o proxima terræ
Regna uagæ dixi sortite tridentifer undæ,
In quo desinimus.quo sacri currimus amnes
Huc ades,atq; audi placidus neptune precantem.
Huic ego,quã porto nocui.si mitis & æquus.
Si pater hippodamas.aut si minus impius esset,
Debuit illius misereri,& ignoscere nobis.
Cui quondam tellus clausa est feritate paterna,
Affer opem,mersæq; precor feritate paterna
Da neptune locum:uel sit locus ipsa licebit.
Hunc quoq; cõplectar,mouit caput æquoreus rex.
Concussitq; suis omnes assensibus undas.
Extimuit nymphe.nabat tamen.ipse natantis
Pectora tangebam trepido salientia motu.
Dumq; ea contrecto,totum durescere sensi
Corpus:& inducta condi præcordia terra.
Dum loquor:amplexa est artus noua terra natantes,
Et grauis increuit mutatis insula membris.
Amnis ab his tacuit.factum mirabile cunctos
Mouerat.irridet credentes,utq; deorum
Spretor erat mentisq; ferox ixione natus:
Ficta refers,nimiumq; putas acheloe potentes
Esse deos dixit,si dant adimuntq; figuras.
Obstupuere omnes:nec talia dicta probarunt.
Ante omnesq; lelex animo maturus & æuo
Sic ait.immensa est:finemq; potentia cæli
Non habet.& quicquid superi uoluere peractum est.
Quoq; minus dubites,tiliæ contermina quercus
Collibus est phrygiis medio circundata muro.
Ipse locum uidi.nam me pelopeia pittheus
Misit in arua suo quondam regnata parenti,
Haud ꝓcul hinc stagnũ est.tellus habitabilis olim.

Naiades in Echinadas insulas Echinades

¶Spretæ. contemptæ. ⁋Cũ plurimus unq̃.maximus.⁋Diduxit.diuisit.⁋Mediis quot cernis echiadas undis.Echinades q̃ & echinæ dñr insulæ sunt ad hostiũ acheloi Aetoliæ fluuii,qui limum assidue inuehẽdo illas effecisse uř. Dictæ sunt ãt echinades uel ab echinis qbus abundant. uel ut scribit Apollodorus,ab echino quodã uate.⁋Vt tñ ipse uides.

Perimele in insulam

Perimele hippodamãtis filia ab Acheloo uim passa e saxo a patre in mare fuit ꝑcipitata. achelous uero de amicæ salute admodũ solicit⁹ Neptunũ rogauit,ne eã submergi patereř,sed ei aut locum ꝓberet:aut ipsam locũ efficeret ꝑcibus igiř acheloi motus neptunus eã i insulam haud longe ab Echinadibus distantem cõmutauit. ⁋Virgineũ nomen ademi. uirginitatem eripui. ⁋Propulit. proiecit.⁋In ꝓfundũ.In mare altũ. ⁋Sacri am.

Sacri amnes

Oẽs fluuii numen habere dñr.Vñ & sacri nũcupanř.⁋Feritate pa. Crudelitate pr̃is.⁋Mouit caput equore⁹ rex.Neptunus annuit meis ꝑcibus. ⁋Salientia.palpitantia, id qđ timore ꝑcussis accidere solet.⁋Præcordia.

Præcordia

pectora hoc loco qđ cordi cõtendanř.Proprie uero ꝑcordia dñr ptes cordi ꝑiacentes. ⁋Grauis i sula.Magna.insula uero

Insula

dř qđ sit in salo hoc ẽ in mari collocata.⁋Amnis ab his tacuit. Hęc ad cõnectandas q̃ subiiciũř metamorphosis dicunř, narraturus. n. est poeta quẽadmodũ iupiter atq; Mercurius in hoium figuras conuersi phrygiã peragrarũt,ut hoium benignitatẽ experirenř. Cũ uero nemo ex oppidiãis ipsos susciperet hospitio, casam Philomenis rustici atq; pauperis subiere,a quo benigne accepti cũ se deos esse idicassent, & anserẽ quẽ unicũ hẽbat occidere uetuerunt,& ut secum collem ascẽderet cum Baucide uxore admonuerunt.Profecti igitur domo cũ essent,ecce oppidum illud in lacum uident conuersum,omnesq; domus submersas ꝓter unicam suã casam, quæ & ipsa in magnificentissimum templum cum fuisset mutata hortantibus diis,ut quicqd uellẽt peterent,philemõ respondit se uelle esse illius templi sacerdotes ea cõditione,ut nec ipẽ uxoris. nec uxor uiri mortẽ unq̃ uideret,id uero facile impetrarũt. Nam una & eadẽ hora cum ad extremam peruenissent senectutem,in arbores. alter quercũ, altera tiliam transmutati fuerũt. Hęc autem adeo perspicue a poeta describunř,ut nihil expositionis indigere uideãř.⁋Ab his. post hęc.⁋Spretor,deoꝝ cõtemptor.⁋Si dant adimuntq; figuras. Si possunt & dare & eripeř formas rebus.⁋Aio maturus & æuo. Lelegem & prudentẽ & senem & bonum uirum fuisse poeta significat.⁋Immensa ẽ. Sententia pio grauiq; uiro maxime conueniens. ⁋Tiliæ contermina [illegible] cina. Tilia aũt ar[illegible] fructum ferens qu[illegible] null[illegible] animalium att[illegible] gi miratur Plinius,fol[illegible] rumq; & corticis succ[illegible] dulcẽ esse ait, ac inter corticem & lignum tenuissimam esse mẽbranam q̃ Philyra uoceř,qua antiqui in nectendis coronis utebanř. Vnde Oratius. Displicent nexę Philyra coronæ. ⁋Nam me pelopeia pitthe⁹ misit i arua.pitheus lelegis pr̃ fuit & Aethræ Thesei mr̃is. ⁋Pelopeia autem arua non pelopõnesum, ut q dam putant,sed phrygia dicit.Nam pelops Tãtali phrygiæ regis filius fuit,qui inde in peloponnesum uenit. ⁋Suo parenti.Pelopi.Nam pittheus & Troezen Pelopis filii fuere.Vt Strabo narrat.

Oppidũ i stagnũ

Baucis & philemon

[illegible]ia

Pl[illegible]

Pittheu[illegible]

Pelops

Troezẽ

¶Fulicis

Nunc celebres mergis fulicisq; palustribus undæ.
Iupiter huc specie mortalis cumq; parente
Venit atlantiades positis caducifer alis:
Mille domos adiere locum requiemq; petentes.
Mille domos clausere seræ.tamen una recepit
Parua quidem stipulis & cãna tecta palustri.
Sed pia baucis anus parilíq; ætate philemon
Illa sunt annis iuncti iuuenilibus.illa
Consenuere casa:paupertatemq; ferendo
Effecere leuem,nec iniqua mente ferendam.
Nec refert,dominos illic famulosne requiras.
Tota domus duo sunt.iidem parentq; iubentq;.
Ergo ubi cælicolæ paruos tetigere penates:
Summissoq; humiles intrarunt uertice postes,
Membra senex posito iussit releuare sedili,
Quod super iniecit textum rude sedula baucis,
Inde foco tepidum cinerem dimouit,& ignes
Suscitat hesternos:foliisq; & cortice sicco
Nutrit,& ad flammas anima perducit anili.
Multifidasq; faces ramaliaq; arida tecto
Detulit,& minuit:paruoq; admouit aheno.
Quodq; suus coniunx riguo collegerat horto,
Truncat holus foliis.furca leuat ille bicorni
Sordida terga suis nigro pendentia tigno:
Seruatoq; diu resecat de tergore partem
Exiguam,sectamq; domat feruentibus undis.
Interea medias fallunt sermonibus horas.
Sentiriq; moram prohibent.erat alueas illic
Fagineus dura clauo suspensus ab ansa.
Is tepidis impletur aquis,artusq; fouendos
Accipit.in medio torus est de mollibus uluis
Impositus tecto sponda pedibusq; salignis.
Vestibus hunc uelant,quas non nisi tempore festo
Sternere consuerant,sed & hæc uilisq; uetusq;
Vestis erat lecto non indignanda saligno.
Accubuere dei.mensam succincta tremensq;
Ponit anus.mensæ sed erat pes tertius impar.
Testa parem fecit,quæ postq̃ subdita cliuum
Sustulit,æquatam mentha extersere uirenti.
Ponitur hic bicolor syncerææ bacca mineruæ.
Conditaq; in liquida cornu autumnalia fæce,
Intybaq; & radix & lactis massa coacti.
Ouaq; non acri leuiter uersata fauilla.
Omnia fictilibus.post hæc cælatus eodem
Sistitur argento crater,fabricataq; fago
Pocula quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
Parua mora est,epulasq; foci misere calentes.
Nec longe rursus referuntur uina senectæ.

Fulicæ ¶Fulicis palustrib⁹.Fu-
licæ aues sunt notissimç
in paludibus uiuentes.
¶Specie mortalis. Hu-
manã in figurã uersus.
¶Atlãtiades caducifer.
Mercurius caduceũ ge-
Sera rens.¶Seræ. Ianuæ. A
parte nanq; totum intel
ligimus.Sera eñi pars ẽ
ianuæ,in quã clauis im-
mittiť.¶Parili ęta. Pari
& æquali. ¶Tota do-
mus. Tota familia. ¶Ii
dem parẽtq; iubẽtq;. Idẽ
inquit domini sũt & ser
ui.Releuare mẽbra. Le-
uia facere quę ꝓpter lassi
tudinem grauia uidebã
tur.Sedere.n. illos iussit
philemon.¶Posito se-
dili. Apposita sede.
¶Quod su.Anastrophe
est.ꝓpositio nãq; postpo
sita est. ¶Anima.Spiri-
tu & flatu. ¶Et minuit.
Fregit & minuta parua
q; reddidit. Eleganter ãt
poeta rustici paupis ap-
paratũ & mores descri-
bit.¶Trũcat olus foliis
minutatim olera cũ foli
is incidit.Sordida. Fu-
mosa.¶De tergore. diu
seruato.Tergũ illud su-
is uetus fuisse innuit poe
ta & rancidũ. ¶De ter-
gore.de tergo.frequen-
ter aũt utrunq; pro alte-
ro ponitur. ¶Domat.
Mollit & coquit. Signi-
Domare ficat aũt durissimã fuisse
illã carnẽ.Domari enim
dicuntur quę repugnãt.
Alueus ¶Alueus fagie⁹. Dolio
lum ex fago confectum.
¶Artus fouendos. Pe-
des lauandos.Nam ho-
spitibus etiamnum quo
die accipiuntur,pedes la
uari solent. ¶In medio
lecto. Sic qdem legitur
sed tecto forsitan pro le
cto Ouidius scriptum re
liquit,ut intelligamus in
media casa totum & le-
ctum fuisse,non ex plũ-
mis.sed ex uluis palustri
bus herbis confectum.
Salignũ ¶Salignis. ex salice fa-
ctis.¶Velant.Cooperi-
unt.¶Sterneř. lecto inii
cere & imponere. ¶Nõ
indignanda. Non indi-
gna reputanda.¶Lecto
saligno. ex salice uili ac
uulgari arbore cõfecto.
¶Succincta anus. Ha-
bitum rusticæ mulieris
effingit.¶Cliuum.inæq̃
litatem mẽsæ cliuum ap
pellat.¶Mentha uiren- Mẽtha
ti.Mentha suauissimi o
doris est herba. ¶Exter
sere.emũdauere.¶Bico
lor bacca. Periphrasis ẽ
oliuæ.quæ bicolor dici
tur quod & uiridis ẽ &
nigra.¶Sinceræ Miner
uę.Integræ.Virginis Mi
neruæ.¶Autũnalia. Au
tumno maturescentia.
¶Intybaq; & ra.Intybũ Intybũ
quod & Cicorium uo-
catur herba est agrestis.
Radix uero species ẽ her
bæ:quæ & radicula dici Radix
tur.His aũt herbis etiã-
nũ in acetariis uescimur
¶Et lactis massa coacti
periphrasis est casei.
¶Non acri fauilla. In
igne leui,non uehemẽti.
Nam oua nisi leniter in
cinere calido uersenť fa-
cile rumpuntur.¶Om-
nia fictilibus. Apponun
tur,& in præpositio sub
audiatur. fictilia autem
sunt uasa terrea a fingẽ-
do dicta.¶Eodem ar-
gento.Quo & fictilia.fa
cere autem innuit crate- Fictilia
rem quoq; fictilem fuis-
se.¶Sistitur Collocatur
in mensa.Apparatũ au-
tem mensæ rusticæ ele-
ganter effingit poeta.
¶Fago. Fagus arbor ẽ
glandifera ex cuius li- Fagus
gno uasa conficiuntur.
¶Quæ caua sunt.Quæ
in concauitate iquit sũt
flaua cæra intecta. ¶Il-
lita.intecta.¶Epulas ca
lentes. Cibos calidos.
Quæ enim hactenus de
scripta sunt, frigida co-
meduntur.¶Nec longe
uina senectæ.Vinum no
uum appositum fuisse
ait non uetus,quod diui
tes bibere solent.

Dantq; locum mensis paulum seducta secundis
Hic nux hic mixta est rugiosis caryca palmis,
Prunaq;: & in patulis redolentia mala canistris:
Et de purpureis collectæ uitibus uuæ.
Candidus in medio fauus est. super omnia uultus
Accessere boni, nec iners pauperq; uoluntas.
Interea quotiens haustum cratera repleri
Sponte sua, per seq; uident succrescere uina,
Attoniti nouitate pauent, manibusq; supinis
Concipiunt baucisq; preces timidusq; philemon.
Et ueniam dapibus nullisq; paratibus orant.
Vnicus anser erat minimæ custodia uillæ:
Quem diis hospitibus domini mactare parabant.
Ille celer penna tardos ætate fatigat:
Eluditq; diu: tandemq; est uisus ad ipsos
Confugisse deos. superi uetuere necari.
Diiq; sumus, meritasq; luet uicinia pœnas
Impia dixerunt, uobis immunibus huius
Esse mali dabitur. modo uestra relinquite tecta,
Ac nostros comitate gradus, & in ardua montis
Ite simul. parent & diis præeuntibus ambo
Membra leuant baculis, tardiq; senilibus annis
Nituntur longo uestigia ponere cliuo.
Tantum aberant summo, quantum semel ire sagitta
Missa potest. flexere oculos, & mersa palude
Cætera prospiciunt, tantum sua tecta manere.
Dumq; ea mirantur. dum deflent fata suorum.
Mersa uident, quæruntq; suæ pia culmina uillæ.
Solo loco stabant. dum deflent fata suorum,
Illa uetus dominis & iam casa parua duobus
Vertitur in templum. furcas subiere columnæ.
Stramina flauescunt, aurataq; tecta uidentur,
Cælatæq; fores, adopertaq; marmore tellus.
Concipiunt baucisq; preces timidusq; philemon.
Talia cum placido saturnios edidit ore.
Dicite iuste senex & fœmina coniuge iusto
Digna, quid optetis. cum baucide pauca locutus
Iudicium superis aperit commune philemon.
Esse sacerdotes delubraq; uestra tueri
Poscimus, & quoniam concordes egimus annos,
Auferat hora duos eadem. nec coniugis unquam
Busta meæ uideam. neu sim tumulandus ab illa.
Vota fides sequitur. templi tutela fuere,
Donec uita data est. annis æuoq; soluti
Ante gradus sacros cum starent forte, lociq;
Narrarent casus frondere philemona baucis,
Baucida conspexit senior frondere philemon.
Iamq; super geminos crescente cacumine uultus,

¶ Paulũ seducta. seposita & remota. ¶ Caryca.

Caryca

ficus est species caryca a caryca laconię loco ubi optimæ nascuntur denominata, quæ quia optimę sũt siccæ, hinc usus optinuit ut carycæ pro ficubus siccis acipiãtur. ¶ Rugosis palmis. cũ fructibus palmæ rugosis & siccis quos nunc uulgo dactylos uocant.

Pruna

¶ Prunaq;. poma sunt notissima, quorum uaria sunt genera ut Plini. scribit. ¶ Superi omnia uultus. Ante omnia inq̃t boni & Hylares uultus affuerunt. ¶ Haustum cratera. euacuatũ urceum. ¶ Concipiunt preces precari incipiũt. ¶ Diis hospitibus. Ioui & mercurio quos hospitio susceperat. ¶ Ille celer penna tardos. pulchro antitheto exornatur hoc carmen. ¶ Impia uicinia. Inhospitales uicini. ¶ Immunib⁹. Expertib⁹. ¶ Huius mali. huius calamitatis, q̃ uicios uestros sumus affecturi. ¶ Modo. Solũ. ¶ Comitate. antiq; dixit pro comitamini.

Comitare.

¶ Ite simul. uenite nobiscum. ¶ Nituntur lõgo. hoc est lõgum & arduum cliuum ascendere conantur. ¶ Manere. Stare superesse. ¶ Fata. Infortunia. ¶ Suorum, Vicinorum. ¶ Pia culmina. Ipsi pii. est eni hypallage. ¶ Et iam casa parua. Et olim casa parua. ¶ Casæ proprie dicuntur rusticæ domus. ¶ Furcas subiere colũnæ. Furcæ in columnas fuerunt commutatæ. in magnificum uero templum philemonis casam cõuersam fuisse scribit. ¶ Adopertaq; marmore tellus, Solum templi marmore stratum.

Casa in tẽplum.

¶ Iudicium commune. uotum. cupiditatẽ. Desiderium. ¶ Aperit. Indicat manifestat. ¶ Delubraq; uestra tueri. Vestra tempta custodire. ¶ Cõcordes egimus annos. Concordes unanimesq; uiximus. ¶ Duos. Ambos. ¶ Busta. Funera. ¶ Tumulandus. Sepeliendus. ¶ Vota fides seqtur. nam iupiter ut pollicitus fuerat, id quod petierãt cõcessit. ¶ Templi tu. fue. Custodes templi ac æditui fuerunt constituti. ¶ Annis æuoq; soluti. Senio confecti. ¶ Ante gra. sa. Ante gradus ianuæ templi. ¶ Narrarent. Commemorarẽt. ¶ Casus loci. Ea quę loco illi euenerant. ¶ Frõdere. frondes emittere. Simul autem ambo in arbores fuere conuersi Philemon in quercum. Baucis uero in Tiliam. ¶ Crescente ca. Vertice capitis. Innuit autem capillos in frondes fuisse conuersos.

Philemõ & baucis i arbores.

¶ Dum

¶Dum licuit. Donec potuerūt. ⁋Frutex. Fruticis & arboris cortex. ⁋Thyneius ico. Thynia regio est cōtermina phrygiæ. Vn̄ Thyneius declinari uī. ⁋De ge.cor. De duobus corpibus Baucidis & philemōis factos. Nō uani senes. Veri nō falsi. Vanus.n. iterdū falsū ac mēdacē significat. Interdū stultū. Iuue. Sic placitū uano q nos distixit othoni. ⁋Nec e. cur fal.uel. Hæc cōiunctio.n. subintelligaī. Est nāq; parēthesis cām cōtinēs cur senes illi nō fuerint mētiti. ⁋Equidem pē.uidi. Argumētis probat lelex ea q̄ narrauit esseuera. ⁋Serta coronæ,a serēdis floribus dicta. Coronæ āt & in lucis & in arboribus sacris appēdebanī. ⁋Ponēs Appendēs. ⁋Cura deū dii sint. hoc est. q curā suscepe deoꝝ. dii efficiant, & q deos coluere, ipsi quoq; p diis colantur. ⁋Desierat. Loq lelex subaudiaī. ⁋Et res. Mirāda. ⁋Et auctor. lelex uir grauis & fide dignus. ⁋Calydoniꝰ amnis. Achelous. ⁋Semel mota est Mutata. ⁋In hoc. ⁋Renouamine in hac renouatiōe. ⁋Ius ē. Facultas & ptās. ⁋Vt ti.com.ter.ma.inco. p. Proteus oceani & tethyos fuit filius, ut in theogonia Hesiod. scri. Hic habuit prīa Pallenen, q̄ relicta in carpatho insula ... Fuit aūt ua... ...us iliacis tē... uarias mu...ras, de quo ...geor. sic scri. Est ...pathio Neptuni ...te uates Cærleus ...us, magnū q piscibꝰ ...quor Et iūcto bipedū curru metiī equoꝝ Hic nūc Emathiæ portꝰ pri̇ amq; reuisit Pallenē hūc & nymphæ uenerantur & ipse grādeuus nereus: nouit nanq; oīa uates. Quę sint: q̄ fuerit. q̄ mox uētura trahanī, & paulopost. Tū uariæ eludēt spēs atq; ora feraꝝ. Fiet enī subito sus horridus. atraq; tigris. Squamosusq; draco, & fulua ceruice leæna Aut acrē flāmæ sonitum dabit: atq; ita uinclis Excidet, aut in aq̄s tenuis dilapsus abibit, & q̄ sequuntur. Proteus aūt idcirco in uarias figuras se cōmutasse fingiī, qđ ut Diodo. scri. rex fuit Aegypti. quē: Aegyptii cerea uo cant, artiū & in primis astrologiæ pitus. Aegyptiis aūt regibus mos erat ut leonis aut tauri aut draconis priorem partē in capite ferrēt insignia principatus. Quādoq; uero arborem, qn̄q; ignē qn̄q; redolētia unguēta. Hæc autē & ad decorē ornatūq; spectabāt, & stuporem & superstitionem quandā aspicientibus iniiciebant. ⁋Maris cōplexi terrā. Nam terra infima est oīum elementorum quā ita oceanus complectiī, ut aer oceanū, aerē ęther, ætherem cęlum. ⁋Nec mi.au.cō. Metra erisichthonis filia. Autolycus uero, ut in odys. scri. Home. pr̄ fuit Anticliæ mr̄is Vlyssis decipiendi ac peierandi scīa a Mercurio donatꝰ. ⁋Erisichthōe nata. Erisichthō thessalus fuit deorū cōtēptor q cū cereri nemus cōsecratū ac i eo q̄r cū in q̄ nympha habitabat, succidisset, hamadryades illoꝝ mōtium incolæ ad cererē cōuenerūt pcātes, ut tātā impietatē ulcisceret. Ea uero & sua & amadryadū cā mota numinū cō tēptorē erisichthonē nouo pœnæ gn̄e assidua fame cruciare decreuit. Vnā igiī e nymphis ad Famē in ultimā scythiā misit, q̄ noīe suo ipsam oraret: ut erisichthonē ita stimularet, ut nullis cibis satiari posset. Cū uero hoc perfecisset fames, erisichthō postea quā totū pr̄imoniū uentri ipēdit. unicā postq; filiam noīe Metran forma ita pstātem, ut a Neptuno fuerit rapta, uēdere coactus ē. Ea uero ne serua fieret: cū Neptunū cui sciebat se gratā esse rogasset: ut sui misererēī tur, illico in piscatorem uetulum eam ipse commutauit: concessitq; ut in quascūque uellet formas se conuertere posset. Sed cum sæpius emptores precio fraudasset, iamq; doli omnes cōsumpti essent, erisichthō membra propria cum lacerare cœpisset, dignū impietate sua exitum ē sortitus. ⁋Et nullos aris adoleret honores. Nullas diis uictimas immolaret. ⁋Nemus cereale. cereri consecratum. ⁋Temerasse. uiolasse. ⁋Annoso robore. Vetusto stipite.

Thynia

Vanus

Serta

Proteꝰ in uarias figuras.

Metra Autolycus.

Erisichthon.

Mutua dum licuit, reddebant dicta, ualeq;
O coniunx dixere simul. simul abdita texit
Ora frutex. ostendit adhuc thyneius illic
Incola de gemino uicinos corpore truncos.
Hæc mihi non uani. nec erat cur fallere uellent,
Narrauere senes. equidem pendentia uidi
Serta super ramos, ponensq; recentia dixi.
Cura deum dii sint, & qui coluere colantur.
Desierat, cunctosq; & res & mouerat auctor.
Thesea præcipue: quem facta audire uolentem
Mira deum nixus cubito calydonius amnis
Talibus alloquitur. sunt o fortissime, quorum
Forma semel mota est, & in hoc renouamine mansit.
Sunt quibus in plures ius est transire figuras.
Vt tibi complexi terram maris incola proteu.
Nam modo te iuuenem, modo te uidere leonem.
Nunc uiolentus aper. nunc quem tetigisse timerent.
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum.
Sæpe lapis poteras. arbor sæpe quoq; uideri.
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras. interdum undis contrarius ignis.

Nec minus autolyci coniunx erisicthone nata
Iuris habet. pater huius erat, qui numina diuum
Sperneret: & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam cereale nemus uiolasse securi.
Dicitur, & lucos ferro temerasse uetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus.

Vna nemus uittæ mediam memoresq; tabellæ
Sertaq; cingebant uoti argumenta potentis.
Sæpe sub hac dryades festas duxere choreas.
Sæpe etiam manibus nexis ex ordine trunci
Circumiere modum, mensuraq; roboris ulnas
Quinq; ter implebat. nec non & cætera tantum
Silua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
Non tamen idcirco ferrum dryopeius illa
Abstinuit, famulosq; iubet succidere sacrum
Robur: & ut iussos contari uidit, ab uno
Edidit hæc rapta sceleratus uerba securi.
Non dilecta deæ solum, sed & ipsa licebit
Sit dea, iam tanget frondente cacumine terram.
Dixit: & obliquos dum telum librat in ictus,
Contremuit. gemitumq; dedit decidua quercus.
Et pariter frondes. pariter pallescere glandes
Cœpere, ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia uulnus?
Haud aliter fluxit discusso cortice sanguis,
Quã solet, ante aras ingens ubi uictima taurus
Concidit, abrupta cruor e ceruice profundi.
Obstupuere omnes, aliquisq; ex omnibus audet
Deterrere nefas, sæuamq; inhibere bipennem.
Aspicit hunc mentisq; piæ cape præmia dixit
Thessalus, inq; uirum conuertit ab arbore ferrum
Detruncatq; caput. repetitaq; robora cædit.
Editus & medio sonus est de robore talis.
Nympha sub hoc ego sum cereri gratissima ligno.
Quæ tibi factorum pœnas instare tuorum
Vaticinor moriens nostri solatia leti.
Persequitur scelus ille suum, labefactaq; tandem
Ictibus innumeris adductaq; funibus arbor
Corruit. & multam prostrauit pondere siluam.
Attonitæ dryades damno nemorumq; suoq;
Omnes germanæ cererem cum uestibus atris
Mærentes adeunt, pœnãq; erisichthonis orant.
Annuit his: capitisq; sui pulcherrima motu
Concussit grauidis oneratos messibus agros.
Moliturq; genus pœnæ miserabile, si non
Ille suis esset nulli miserabilis actis,
Pestifera lacerare fame, quæ quatinus ipsi
Non adeunda deæ: neq; enim cereremq; famẽq;
Fata coire sinunt, montani numinis unam
Talibus agrestem compellat oreada dictis.
Est locus extremis scythiæ glatialis in oris
Triste solum. sterilis. sine fruge. sine arbore tellus,
Frigus iners illic habitant pallorq; tremorq;.
Et ieiuna fames. ea se in præcordia condat

¶Vna nemus. Magnitudinem quercus innuit, quæ tãta erat, ut sola nemus efficerẽ posset. ¶Memores tabellæ. memoriam eorum continentes, qui ope illius nymphæ compotes uoti facti fuissent. ¶Argumenta. Signa & probationes. ¶Trunci mo. Stipitis magnitudinem. ¶Circumiere. Circundedere. ¶Nec non & cętera tñ. Tanto inquit maior reliqua silua erat ea q̃rcus, quanto arbores herbis sunt altiores. ¶Dryopeius. erysichthon. Dryopes populi sunt Thessaliæ a Dryope rege dicti, unde & Thessalia Dryopis fuit appellata. Quidam tamen contendunt Triopeiũ a Triope patre esse legendum. Tametsi Dryopeus recte legatur in omnibus exẽplaribus, & ex hac lectiõe nihil prorsus absurdi seq̃tur: & signate Dryopeius tanquam barbarus appellatur, cum hac de causa paulopost Thessalum quoq; ipsum uocet. ¶Illa. ab illa. ¶Sacrum robur. sacram q̃rcũ. ¶Dedit. Edidit. emisit. ¶Decidua. q̃ decidebatur. ¶Ducere. Capẽ, Contrahere. ¶Discusso cortice. fracto aperto. ¶Abrupta cer. absciso collo. ¶Profundi. effundi profluere. ¶Deterrere. Terrore dissuadere. ¶Sæuam bipenné. crudelem, ut pote. quæ cedebat quercum gemẽtem Siue potius ipse sæuus. ut sit hypallage. ¶Thessalus. Erysichthõ. ¶Editus e medio de robore. Altera harum præpositionum redundat, tantũ q; uersui non etiam sensui necessaria uidetur. Forsitan uero & loco illius e præpositionis est legendum ac pro etiam accipiendum. ¶Instare. imminere ac ꝓpinquas esse. ¶Persequitur. peragit. ¶Adducta. attracta. ¶Prostrauit. in terram deiecit. ¶Attonitæ dryades. perterritæ arborum nymphæ. ¶Vestibus atris. pullis ac nigris luctui conuenientibus. ¶Annuit nutu consensit atq; promisit. ¶Molitur. Præparat. ¶Miserabilis. Misericordia dignus. ¶Lacerare, laniare. cruciare. ¶Quatinus quoniam. ¶Coire. conuenire. contraria nanq; simul esse non possunt. Est aũt parenthesis causam continens cur famẽ ceres adire non possit. Oreada. niphã mõtanã oreades nãq; montium sunt niphę ἀπὸ τοῦ ὄρους hoc est a monte cognominatæ. ¶Est locus extremis. Topographia & loci maxime fami cõuenientis descriptio, ut qui ꝑpetuis frigoribꝰ sit sterilissimus. ¶Scythiæ glacialis frigidissimę ubi sunt perpetuæ niues. scythia autem a scythe iouis filio, qui primus arcum & sagittas inuenisse scribitur fuit denominata. ¶Triste solum. Infœcunda terra. ut tristes arbores dicimus infructuosas. ¶Sterilis. expositio eius quod dixit triste solum. ¶Frigus iners. pigrũ, ab effectu q̃d pigros faciat & inertes. ¶Pallorq; tremorq;. hi sũt perpetui frigoris comites. ¶Condat. ut abscondat. ¶In præcordia scelerata. Hypallage est. Nam scelerati & sacrilegi erisichthonis pręcordia iubet a fame occupanda. ¶Vincat. superare possit.

Dryopes.

Deterrere

Famis patria

Oreades.

Scythia

Triste

¶Sacrilegi

Sacrilegi scelerata iube. nec copia rerum
Vincat eam. superetq; meas certamine uires.
Neue uiæ spatium te terreat, accipe currus.
Accipe quos frenis alte moderere dracones.
Et dedit. illa dato subuecta per aera curru
Deuenit in scythiam, rigidiq; cacumina montis.
Caucason appellant: serpentum colla leuauit,
Quæsitamq; famem lapidoso uidit in agro
Vnguibus & raris uellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis. caua lumina. pallor in ore.
Labra incana situ. scabriq; rubigine dentes.
Dura cutis, per quam spectari uiscera possent.
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis.
Ventris erat pro uentre locus. pendere putares
Pectus: & a spinæ tantummodo crate teneri
Auxerat articulos macies: genuumq; tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.
Hanc procul ut uidit. neq; enim est accedere iuxta
Ausa, refert mandata deæ, paulumq; morata,
Quanquam aberat longe. q̃q̃ modo uenerat, illuc
Visa tamen sensisse famem. retroq; dracones
Egit in Aemoniam uersis sublimis habenis.
Dicta fames cereris. quamuis contraria semper
Illius est operi, peragit, perq; aera uento
Ad iussam delata domum est, & protinus intrat
Sacrilegi thalamos, altoq; sopore solutum.
Noctis enim tempus geminis amplectitur ulnis.
Seq; uiro inspirat, faucesq; & pectus & ora
Afflat, & in uacuis peragit ieiunia uenis,
Functaq; mandato fœcundum deserit orbem.
Inq; domos inopes assuetaq; uertitur antra
Lenis adhuc somnus placidis erisichthona pennis
Mulcebat. petit ille dapes sub imagine somni,
Oraq; uana mouet, dentemq; in dente fatigat,
Exercetq; cibo delusum guttur inani,
Proq; epulis tenues nequicquam deuorat auras.
Vt uero est expulsa quies, furit ardor edendi,
Perq; auidas fauces immensaq; uiscera regnat.
Nec mora: quod pontus. quod terra, quod educat aer
Poscit. & appositis queritur ieiunia mensis.
Inq; epulis epulas quærit. quodq; urbibus esse,
Quodq; satis poterat populo, non sufficit uni.
Plusq; cupit, quo plura suam demittit in aluum
Vtq; fretum recipit de tota flumina terra,
Nec satiatur aquis, peregrinosq; ebibit amnes.
Vtq; rapax ignis non unq̃ alimenta recusat:
Innumerasq; faces cremat, & quo copia maior
Est data, plura petit, turbaq; uoracior ipsa est.

Sacrilegus — ¶ Sacrilegii. Erisichthonis. Sacrilegus nanq; dicitur qui sacra uiolat atq; furatur. ¶ Viæ spatiũ. Viæ longitudo. ¶ Moderere dracones. regas atq; gubernes. Currus autem cereris a draconibus trahi fingitur. Caucasus — ¶ Caucason appellãt. Caucasus mõs est scythiæ omniũ altissimus perpetuisq; niuibus tectus. Famis descriptio — ¶ Quæsitamq; famem. Ita famem describit poeta ac si corpus haberet: fœminaq; esset famelica. ¶ Hirtus erat crinis. Horridi erãt capilli. ¶ Labra incana. Valde pallida. ¶ Situ. Squallore. Illuuie. ¶ Scabri. aspe`ri. ¶ Extabant. eminebant. ¶ Ventris erat pro uentre locus. Nihil uentris habebat. ¶ Crate spinæ. Ossa spinæ. & costas a spina ipsa orientes cratẽ appellat ob similitudinẽ. ¶ Articulos. nodos. ¶ Immodico tuber. Magno tumore. ¶ Neq; eni est accedere iuxta ausa. Nympha ne famescere inciperet, non est ausa ad famem accedere. Est autẽ parenthesis causam exprimẽs, cur propius ad famem nympha non accesserit. ¶ Refert mandata deæ, Cereris mandata exponit. Aemõia — ¶ In æmoniam thes… quæ sæpius n… …tauit. Nam … …m argos. & …ryopis. & grę… …llenis a regibus …gnomiata. ¶ Sub…s. alta. per aerem nã… uolabat. ¶ Quamuis contraria semper. Neq; enĩ ubi sunt fruges, quæ sunt opera cereris, ibi fames potest esse. Fruges p̃terea a cerere inuentas fames assidue consumit. ¶ Ad iussam domũ. Erisichthõis. ¶ Alto sopore. ꝓfundo sono. ¶ Noctis enim tempus. Erat subaudiatur. Est autem parenthesis exponens cur Erisichthon somno solutus esset. ¶ Functaq; mandato. cũ cereris mãdatum peregisset. ¶ Fœcundum orbem. frugiferum. ¶ Vertitur. Reuertitur. ¶ Mulcebat. fouebat. ¶ Sub imagine somni. Per insomnium. sibi enim famescere uidebatur in somno. ¶ Oraq; uana mouet. Sibi enim frustra mandere uidebatur. ¶ Inani cibo. Vanis & falsis epulis. ¶ Immẽsa uiscera. Inexplebilia. ¶ Ardor edendi. Dira fames. ¶ Nec mora. subito. ¶ Quæritur ieiunia. Conqueritur se ieiunum esse. ¶ Satis esse, Sufficere ¶ Plusq; cupit. quanto plura comedebat, tanto plura appetebat erisichthon. ¶ Vtq; fretum. Duplici similitudine poeta eleganter ostendit, quam insatiabilis esset erisichthonis auiditas edendi. ¶ Nec satiatur. Nec expletur. ¶ Cremat. Comburit. ¶ Ipsa turba. Ipsa rerum copia. ¶ Petit Appetit. Quo enim plura igni ligna imponuntur, eo plura absumuntur.

Sic epulas omnes erisichthonis ora prophani
Accipiunt, poscuntq; simul. cibus omnis in illo
Causa cibi est, semperq; locus fit inanis edendo,
Iamq; fame patrias altiq; uoragine uentris
Attenuarat opes. sed inattenuata manebat
Tum quoq; dira fames implacateq; uigebat
Flamma gulæ. tandem demisso in uiscera censu,
Filia restabat non illo digna parente.
Hanc quoq; uendit inops. dominum generosa recusat.
Et uicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
Virginitatis habes ait. hæc neptunus habebat,
Qui prece non spreta, quamuis modo uisa sequenti
Esset hero, formamq; nouat, uultumq; uirilem
Induit, & uultus pisces capientibus aptos.
Hanc dominus spectans. o qui pendentia paruo.
Aera cibo cælas moderator arundinis inquit,
Sic mare compositum. sic sit tibi piscis in unda
Credulus: & nullos nisi fixus sentiat hamos,
Quæ modo cum uili turbatis ueste capillis
Littore in hoc steterat. nam stantem in littore uidi,
Dic ubi sit. neq; enim uestigia longius extant.
Illa dei munus bene cedere sensit, & a se
Se quæri gaudens his est resecuta rogantem.
Quisquis es ignoscas. in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi, studioq; oneratus inhæsi.
Quoq; minus dubites, sic has deus æquoris artes
Adiuuet, ut nemo iam dudum littore in isto,
Me tamen excepto, nec fœmina constitit ulla.
Credidit, & uerso dominus pede pressit harenam,
Elususq; abiit. illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit,
Sæpe pater dominis triopeida tradit. at illa
Nunc equa. nunc ales. modo bos, modo ceruus abibat,
Præbebatq; auido non iusta alimenta parenti.
Vis tamen illa mali postquam consumpserat omnem
Materiam, dederatq; graui noua pabula morbo,
Ipse suos artus lacero diuellere morsu
Cœpit, & infelix minuendo corpus alebat.
Quid moror externis? etiam mihi sæpe nouandi
Corporis o iuuenes numero finita potestas.
Nam modo qui nunc sum uideor. mō flector in anguē.
Armenti modo dux uires in cornua sumo,
Cornua dum sumpsi. nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti.

Finis Liber Octauus.

¶ Semperq; locus fit inanis edendo. Venter edendo non impletur, sed euacuari potius uidetur. ¶ Attenuarat. Tenues ac paruas affecerat. ¶ In attenuata. Non diminuta. ¶ Flamma gulæ. Ardor edendi. auiditas. ¶ Demisso in uiscera censu. Consumpto patrimonio. ¶ Nō illo digna parente. ¶ Cum enim ipse maxime impius esset, ea fuit tanta pietate, ut nunquam parentem deserere sustinuerit, quinimmo quibuscunq; potuit modis aluerit. ¶ Dominum generosa recusat. causa cur dominum recusaret, generositas erat. ¶ Raptæ uirginitatis: ereptæ. Iam enim neptunus eam uitiarat. ¶ Hæc neptunus habebat. Exponit poeta id quod puella tacuerat, Eam a neptuno fuisse raptam. ¶ Qui prece non spreta. exauditis precibus. ¶ Modo. paulo ante. ¶ Hero. Domino cui a patre erisichthone fuerat uendita. ¶ Pendētia æra. Hamos ex ære cōfectos. est enim metonymia. ¶ Cælas. occultas. ¶ Sic mare cōpositum. optandi est aduerbium sic hoc loco. ¶ Nam stantem in littore uidi. Parentesis est. cōtinens asseuerationem. ¶ Neq; enim uestigia lōgius extant. Significat eā longius non processisse, cum pedum uestigia nō appareant. ¶ Bene cedere. in bonum sibi cedere. ¶ Sensit. cognouit. Animaduertit. ¶ Resecuta rogantem. his uerbis se interroganti respondit. ¶ Oneratus. solicitus. ¶ Inhæsi. intentus fui. ¶ Sic has deus æquoris artes. Ambigue dictum. & artem piscandi nanq; & fraudes: quibus utebatur. itelligere possumus. ¶ Et uerso dominus pede pressit harenam. Retrocessit per harenam. ¶ Sua forma. Virginis propria. ¶ Suam. Filiā subaudiamus. ¶ Transformia. Quę possint trāsformari in uarias figuras, Hoc autem idcirco fictum est, quod Metra erisichthonis filia pulchra adeo fuit & formosa, ut qui illam aspicerēt. statim amore ipsius caperentur. Cum autem illius temporis homines pecunia non uterentur, alii quidem ex Metræ pcis boues. alii equos. alii oues. alii captas ipsi largiebantur. Quod quidem cum Thessali uiderent ac undiq; erisichthoni uictum cernerent congregatum. aiebant Metran patri fuisse & bouē. & equum. & ouē & quæcunq; ea dono. accepisset Sicq; & fabulæ locus est datus & huic prouerbio quod in leues græcis dicitur ματαβλήτερος μήτρας hoc est mutabilior metra. ¶ Non iusta. Iniusta utpote per fraudes. & dolos quæsita. ¶ Vis tamē illa mali. illa morbi uiolentia. ¶ Noua pabula. nouissimos & ultimos cibos. ¶ Externis alienis transformationibus. ¶ O iuuenes. Theseum & lelega alloqtur Achelous. ¶ Numero finita potestas. in tres enim solum uarias figuras se cōuertere poterat Achelous. in hominem. in anguem. in taurum. ¶ Telo. cornu quo ab Hercule, ut in sequenti uolumine narrabit, fuit priuatus. ¶ Gemitus. suspiria quibus significat se ualde effracto cornu dolere.

¶ Quæ

Metra ī piscatorem

Metra i uarias figuras

Sic

Prouerbium in leues

Achelous in tres guguris

RAPHAELIS Regii in nonum metamorphoſeos Ouidii librum enarrationes.

P. Ouidii Naſonis Metamorphoſeos. Liber Nonus,

Vae gemitus truncaeq; deo neptunius heros
Cauſa rogat frontis: cū ſic calydonius amnis
Cœpit inornatos redimit⁹ arundine crines.
Triſte petis munus. qs eni ſua praelia uictus
Cōmemorare uelit? referā tamen ordine. nec tam
Turpe fuit uinci, q̄ contendiſſe decorum,
Magnaq; dat nobis tantus ſolatia uictor.
Nomine ſi qua ſuo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas, quondam pulcherrima uirgo,
Multorumq; fuit ſpes inuidioſa procorum,
Cum quibus ut ſoceri domus eſt intrata petiti,
Accipe me generum dixi parthaone nate.
Dixit & alcides. alii ceſſere duobus.
Ille iouem ſocerum dare ſe, famamq; laborum,
Et ſuperata ſuae referebat iuſſa nouercae.
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi.

Vae gemitus. Herculis luctam cum Acheloo in huius uoluminis initio ita deſcribit poeta, ut & librū libro & fabulam fabulae eleganter cōnectat, uariaſq; Acheloi trāſfigurationes inter luctandum exponat. Cū eni Deianiram oenei calydoniae regis filiā cum multis aliis Hercules Acheloùſq; petiiſſent, uirginis pr̄ decreuit, ut is illa potiretur, q in luctae certamine ſuperior eſſet. Cū igitur alii ceſſiſſent: Hercules atq; Achelous ineunt luctā, in q̄ cū alter uirtute ſupior eſſet, achelo⁹ ad notas artes decurrit, ac cū ſe & i anguē & i taurū fruſtra mutaſſet uictus, alteroq; cornu mutilatus pudore ſe in ſuū fluuium coniecit. Nymphae uero cornu illud ſuſcipientes omni fructuū genere repleuerunt, cornuq; copiae appellauerūt. hoc uero inde factum eē Strabo eſt auctor, ꝙ cū Achelous limo quem ducit, limites ſemp cōfunderet, bella inter aetolos & acarnanes uicinos ciebat. Cumq; arbitri nulli eēnt, armis non iudicio decertabant. Victoriam uero reportabant, qui plus uiribus ualebāt. Quare cū Hercules fluuium damnoſe labentē aggeribus & foſſis intra alueum cohibuiſſet tanq̄ debellaſſet Acheloum uictoriç praemiū reportauit Oenei filiae deianirae nuptias. Eā o[...]lem ſophocles tragi[...] modo loquentē [...]ocus ſane mi[...]uerat Achelo[...]ui tribus me for[...] patre petiit. mani[...]s eni inceſſit taurus, [...]as tortus uarias pno[...]aş draco. aliquādo mole ualida bouis praeſe ferens frōtem. Addunt nō nulli Amaltheae cornu caprae id eſſe, quod Hercules ab Acheloi fronte effractum oeneo dono dedit. Ex quo quidē pleriq; talem educunt hiſtoriam. Acheloum enim ſicut flumina reliqua tauro cōparāt ob ſonos ipſos & alueoꝝ circūflexiones, quas cornua uocāt. Draconi quoq; pp obliquatā ipſius magnitudinē. Herculē quoq; oibus alioqui mortalibus beneficū oeneo affinitate cōiunctū aggerib⁹ & foſſis fluuiū pperam & damnoſe labētē coercuiſſe aiunt, eāq; regionem fertiliſſimā reddidiſſe, hocq; amaltheae cornu eſſe. Hoc uero idē & Dio. i. v. bibliotheces ſcribit. Hercules inqt in calydonioꝝ gratiā fluuiū acheloum in alium curſum diuertens pluriſmos agros ex aquae irrigatiōe fertiles preſtitit, cuius rei & poetae qdā meminere ſcribentes cum acheloo Herculē ſub tauri ſpecie certaſſe, q cū in congreſſu tauri alterū cornu fregiſſet, Aetolis illud quod amaltheae cornu uocāt, dono dedit fructuū oium uuarum. maloꝝ aliorūq; eiuſmodi pomoꝝ copia repletum. Fingūt uero poetae acheloi cornu foſſam a fluuio ductā. pomis uero ac malis punicis & racemis monſtrari regionis fertilitatem, quā fluii humor praeſtet. amaltheae uero cornu durū eē aiūt: qua ex re operis illius difficultas ſignificat. ¶ Neptunius heros. Theſeus neptuni nepos. ¶ Truncae frontis. mutilatae. altero. n. cornu carebat. ¶ Redimitus crines. cinctos hn̄s crines. ¶ Arundine. corona ex arūdinibus confecta, quibus fere fluuioꝝ ripae abundant. ¶ Tātus uictor. q̄t⁹ Hercules fuit. ¶ Noie ſi qua ſuo tādē. Narrare incipit achelous certamē ſibi ꝓ Deianirae nuptiis ſuſceptū. ¶ Si q̄. Deianira. q̄ uacat neq; expoſcit a ſenſu: tantūq; carmē explet, q̄le illud apud Virg. Si q̄ fata ſināt. ¶ Tādem. aliqn̄. Tādē. n. ut Pōpeius ſcribit iterdū aliqn̄ ſignificat, iterdū ꝓ ſupuacuo ponit, iterdū affectui. & indignatiōi ſeruit. Vt Cicero. quouſq; tādē abutere patientia nr̄a Catilina. ¶ Multoꝝ procoꝝ. pci dn̄r qui aliquā uxorē poſcunt a pcādo declinati. Nam pcare eſt poſcere. Vñ & pcaces meretrices ab aſſidue poſcēdo uocātur. ¶ Domus eſt intrata participiū paſſium cōtra tra grāmatices rōnē formatū. ¶ Soceri petiti. appetiti ſoceri Oenei ¶ Parthaone nate. Oeneus rex Aetoliae Parthaōis fuit fili⁹. ¶ Suae nouercae. iunonis cui⁹ iuſſu tot labores adierat. ¶ Cōtra ego. ecōtrario. ¶ Turpe deū mortali ceder̄ dixi. eē ſubaudiat. ¶ Mortali. hoi. nōdū enim Hercules in deorum numerum fuerat tranſlatus.

Copiae cornu

Herculis cum Acheloo certamen

Tandē

Proci
Procare
Procaces

Nondum erat ille deus. dominum me cernis aquarum
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem,
Nec gener externis hospes tibi missus ab oris.
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantum ne noceat, quod me nec regia Iuno
Odit, & omnis abest iussorum pœna laborum.
Nam quo te iactas alcmena matre creatum,
Iupiter aut falsus pater est, aut crimine uerus
Matris adulterio patrem petis. elige fictum
Esse iouem malis. an te per dedecus ortum.
Talia dicentem iam dudum lumine toruo
Spectat, & accensæ non fortiter imperat iræ.
Verbaq; tot reddit. melior mihi dextera lingua est.
Dum modo pugnando superem tu uince loquendo.
Congrediturq; ferox. puduit modo magna locutum
Cedere. reieci uiridem de corpore uestem.
Brachiaq; opposui, tenuiq; a pectore uaras
In statione manus, & pugnæ membra paraui.
Ille cauis hausto spargit me puluere palmis
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit harenæ.
Et modo ceruicem. modo crura micantia captat:
Aut captare putes, omniq; a parte lacessit.
Me mea defendit grauitas. frustraq; petebat.
Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa, suoq; est pondere tuta.
Digredimur paulum, rursusq; ad bella coimus.
Inq; gradu stetimus certi non cedere, eratq;
Cum pede pes iunctus. totoq; ego pectore pronus
Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.
Non aliter uidi fortes concurrere tauros,
Cum precium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur coniunx, spectant armenta pauentq;
Nescia, quem maneat tanti uictoria regni.
Ter sine profectu uoluit nitentia contra
Reiicere alcides a se mea pectora. quarto
Excutit amplexus, adductaq; brachia soluit,
Impulsumq; manu. certum mihi uera fateri:
Protinus auertit, tergoq; onerosus inhæsit.
Si, qua fides, neq; enim ficta mihi gloria uoce
Quæritur, imposito pressus mihi monte uidebar
Vix tamen inserui sudore fluentia multo
Brachia, uix solui duros a corpore nexus.
Instat anhelanti, prohibetq; resumere uires.
Et ceruice mea potitur. tum deniq; tellus
Pressa genu nostro est: & harenas ore momordi.
Inferior uirtute meas diuertor ad artes,
Elaborq; uiro longũ formatus in anguem,
Qui postq̃ flexo sinuaui corpus in orbes,

¶Dominum me cernis
aquarum. achelous nãq;
fluuius est inter acarna-
niam Aetoliamq; labẽs.
¶Popularis. ex tuo po-
pulo unus. aliquãdo po
pularis gratum populo
significat. ¶Tantum ne
noceat. solummodo in-
quit mihi id non noceat
rogo, q̃ iuno deorum re
gina me nullo odio pro
sequitur, neq; mihi ullã
irrogat pœnam. Ea ue-
ro inquit Herculi potius
obesse q̃ prodesse debere.
¶Nã quo te iactas. Di-
lemato colligit Achelo-
us iouem, aut falso Her-
culis patrem dici, aut esse
ignominiosum, ut q ex
adulterio illum genuerit
¶Alcmẽa matre. alcme
na electryonis & Lysidi
ces filia fuit uxorq; Am-
phitryonis, ex qua Iupi-
ter in amphitryonem cõ
uersus Herculem susce-
pit. ¶Elige fictum Esse
iouem malis. patrẽ sub-
audiamus. Est autem di
lematon in quo utrum
conceditur repræhendi-
tur. Si enim fictũ ac fal-
sum patrem sibi esse io-
uem eliget Hercules, nul
li ipsi erit honori. Sin ue
rum, aperte fatebitur se
esse natum ex adulterio.
hoc igit̃ argumento Her
cules uictus: in pugnam
indignatus descendit.
¶Per dedecus. per igno
miniam ex matris adul-
terio prouenientem.
¶Toruo lumine. truci-
bus oculis, quales iratis
indignatisq; conueniunt
¶Viridem uestem. tales
enim fluuiorum diis at-
tribuuntur. Elegãter au
tem eorum habitum ef-
fingit: qui se præparant
luctæ. ¶Varas manus
inflexas & curuas. nam
uari dicuntur qui crura
habẽt obtorta. Vnde &
uarices appellantur ue-
næ in suris ĩflexæ, uel ob
tortæ, ut Marcellus tra-
dit. ¶In statione. in loco
ad resistendum apto.
¶Modo. nuper. ¶Ma
gna. superba. ¶Ille cauis
hausto. luctaturi sua in-
uicem corpora puluere
aspergebant, quo se ualli
dius cõpræhendere pos-
sent. ¶Hausto puluere.
suscepta harena, quæ ha
phæ uocatur. ¶Captat.
capere conatur. ¶Mea
grauitas. meum põdus.
¶Certi non cedere. q decre-
ueram? alteri nõ cede
re elegãter aũt ea oĩa de-
scribit, quæ a luctatori-
bus fieri solent. ¶Non
aliter uidi. hac similitudi
ne ostẽdit Achelous quã
to impetu cum Hercule
fuerit congressus. ¶Quẽ
maneat. quem expectet.
¶Sine profectu. effectu.
¶Adducta brachia. cir-
cunducta. circũdata.
¶Certum est mihi. decre
ui inquit uera confiteri.
¶Si qua fides. est uerbis
meis subaudiatur. ¶Fi-
cta uoce, Fictis uerbis.
¶Pressus. Oppressus.
¶Anhelanti. difficulter
respiranti. ¶Et ceruice
mea potitur. collum me
um capit. ¶Diuertor.
conuertor. ¶Meas artes
mihi ĩgenitas proprias.
¶Elaborq; uiro. effugio
e manibus Herculis uiri
fortissimi. ¶Sinuaui. cõ
traxi. ¶Orbes. spiras.
¶Stridore.

Popularis

Alcmẽa

Varus

Varices

Herculis luctæ cũ acheloo descriptio

Cumq; fero moui linguam stridore bisulcam,
Risit,& illudens nostras tirynthius artes,
Cunarum labor est angues superare mearum.
Dixit:& ut uincas alios acheloe dracones,
Pars quota lernææ serpens eris unus echidnæ?
Vulneribus fœcunda suis erat illa,nec ullum
De centum numero caput est impune recisum,
Quin gemino ceruix hærede ualentior esset.
Hanc ego ramosam natis e cæde colubris,
Crescentemq; malo domui,domitamq; reduxi.
Quid fore te credis?falsum qui uersus in anguem
Arma aliena moues?quem forma precaria celat?
Dixerat,& summo digitorum uincula collo
Iniicit.angebar ceu guttura forcipe pressus.
Pollicibusq; measq; pugnabam euellere fauces.
Sic quoq; deuicto restabat tertia tauri,
Forma trucis.tauro mutatus membra rebello.
Induit ille toris a leua parte lacertos.
Admissumq; trahens sequitur,depressaq; dura
Cornua figit humo:meq; alta sternit harena.
Nec satis hoc fuerat.rigidum fera dextera cornu
Dum tenet,infregit,truncaq; a fronte reuellit.
Naiades hoc pomis & odoro flore repletum,
Sacrarunt,diuesq; meo bona copia cornu est,
Dixerat,& nymphe ritu succincta dianæ
Vna ministrarum fusis utrinq; capillis
Incessit,totumq; tulit prædiuite cornu
Autumnum & mensas felicia poma secundas.
Lux subit,primo feriente cacumina sole.
Discedunt iuuenes.neq; enim dum flumina pacem
Et placidos habeant lapsus:totæq; residant:
Operiuntur aquæ.uultus achelous agrestes
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit iactura decoris.
Cætera sospes habet.capitis quoq; fronde saligna
Aut super imposita celatur arundine damnum.
At te nesse ferox eiusdem uirginis ardor
Perdiderat uolucri traiectum terga sagitta.
Nãq; noua repetens patrios cum cõiuge muros

¶Stridore.sibilo.¶Cunarum mearum.meæ infantiæ.nã cum in cunis esset Hercules duos angues a Iunone immissos manibus præhensos strangulauit.unde illum græci,ut scribit Dio.ꝙ opera iunonis gloriam foret adeptus,heraclea dixere.hoc est iunonis gloriam,cum antea alcæus uocaretur.nam ἥρα Iuno.κλέος gloria dicitur.¶Vt uincas.ut te uincere concedã.¶Pars quota.ac si diceret minima.¶Lernææ echidnæ.hydræ lernæam paludẽ infestantis.nam Hercules scribit interfecisse hydram centũ capita habẽtem ea uiuacitate,ut uno reciso duo ꝓ primũ subnascerentur.eam tãdem hercules domuit igni.Echidna autẽ latine uipera dicitur.¶Ramosam: multa capita ueluti ramos habentem.¶Gemino hærede.duobus successoribus.nam uno capite reciso:duo renascebãtur.Vnde etiã excetra a latinis dicta est,ut tradit Seruius,ꝙ uno capite exciso duo succrescebant.¶Crescentẽq; malo domui.malo enĩ suo crescere uidebatur hydra cũ uno capite reciso duo subnascerentur.arte aũt eam domuit Hercules,ut scribit Diodo.Iolao enim mandauit,ut recisam ceruicem face accensa ne efflueret sanguis inureret.¶Forma precaria.aliena quam prece uideris esse consecutus.Precarium enim dicitur ut tradunt Iurisconsulti,ꝙ precibus alicui utendum conceditur tantisper dũ is qui concessit repetat.¶Pugnabã.contẽdebã.¶Rebello.bellum resumo.¶Induit.iniicit.Trũcaq; a fronte reuellit.hoc est reuellendo cornu truncã effecit frontẽ.¶Diuesq; meo bona copia cornu.acheloi cornu a naiadibus repletum uariis fructibus copiæ fertilitatis deæ fuit dicatum.quod idcirco fingitur,ut pauloante diximus,ꝙ Hercules in Calydoniorum gratiã fluuiũ acheloum in aliũ cursum diuertẽs plurimos agros ex aq̃ irrigatiõe fertiles ꝓstitit ętolis autẽ dono dedisse illud ꝙ amaltheæ cornu uocant fingit fructũ omniũ copia repletũ.In.v.aũt fastoꝝ Oui.aliam de amaltheæ cornu fabulã refert.nã amaltheam,q̃ Ioui lac p̃bebat,alterũ e cornibus in arbore fregisse ait.qd' quædam nympha sustulit:cinxitq; recentibus herbis.Et plenum pomis ad iouis orã tulit.Ille ubi res cęli tenuit:solioq; paterno Sedit,& inuicto nil ioue maius erat,Sidera nutricẽ,nutricis fertile cornu Fecit,qd' dñæ nunc quoq; nomẽ hẽt.Dio.uero de copiæ cornu aliã quoq; narrat historiam.Hãmonẽ si qdẽ scribit iuxta ceraunios mõtes ambulantẽ cõspectã uirginẽ noie amalthea forma pulcherrimã adamasse,filiũq; ex ea suscepisse spẽ ac robore corporis insignẽ.Amaltheã uero propinquę regioni ꝓfecisse cornu bouis persimili,ex quo occiduum cornu sit noiata.Quæ q dem cũ uineis aliisq; frugiferis arboribus cõsita foret,ab amaltheaq; possideret: amaltheæ cornu fuit denoiata.unde optima quæq; fertilissimaq; terra copiæ cornu appellari cõsueuit.hoc ẽ.κέρας ἀμαλθέας.Prædiuite.plenissimo.¶Totum autũnum.oẽs autũni fructus ¶Secundas mensas,primæ mensæ carniũ erant secũdæ pomoꝝ.¶Cacumina.mõtiũ uertices & sũmitates.significat ãt illos prio mane recessisse.¶Operiunt.expectant.¶Residant.decrescant.¶Vultus agrestes.deturpatos ob cornua fronte reuulsũ.¶Decoris.pulchritudinis.¶Frõde saligna.salicis ramo.¶Capitis damnũ.cornu ablatũ.¶At te nesse ferox.ex positur' poeta lychę ministri Herculis mutationẽ i saxũ,Nessi cẽtauri cædẽ deianiræq; zelotypiã describit nã Hercules deianira potit' cũ uino calefactus eurynomũ' puerũ Architelis filiũ ministrãtẽ,puoq; errore lapsum inter cœnandum pugno ictum occidisset,inuitus ex calydonia dolore percussus una cũ uxore discessit i p̃riã festinãs.forte ãt euenit ut euenũ fluuiũ,q maxie excreuerat,tuto trãsire posse nõ uideret,nisi nessus cẽtaur' q ꝑcio uiatores transmittebat,se deianirã trãsuecturũ pollicitus foret.Eã igit Hercules cũ nesso cõmisisset,intrepide fluuiũ tranauit.At nessus puellæ pulchritudine captus cũ eã asportaret:ab Hercule sagitta hydræ sanguine tincta trãsfixus cum moreretur deianiræ

Acheloũs in anguẽ
Hydra
Echidna
Excetra
Precariũ
Achelo' i taurũ
Copiæ cornu
Priæ & secundæ mensæ
Nessi cædes

persuasit tunicæ suæ uim amatoriam inesse, quę herculem ab amore aliaꝝ mulieꝝ auocaret, si eā indueret. Cum aũt. Deianira accepisset Herculē amore Ioles euryti filiæ esse captũ, tunicā a Nesso dono datā lichæ famulo tradidit dño perferēdam. eam uero cũ sacrificaturus induisset Hercules maximis cruciatibus affectus in furorēq; conuersus lichā ex Ceneo monte, ubi loui sacrificabat, in Euboicum mare cõiecit, q deorũ miseratione in scopulũ corpi humano similē fuit cõmutatus. ipse uero Hercules arcu sagittisq; philoctetæ traditis, in pyra se cõposuit: hoieq; deposito in deorũ sedes fuit translatus.

Euenus

¶ Eueni. euenus fluuius est ætoliæ in corinthiacum sinum labens ab eueno, qui se in illum precipitauit cognominatus. nam antea lycornas appellabatur. ¶ Scitusq; uadorum peritus locorum transitus præstantiũ. ¶ Sistet. collocabit. ¶ Aonius. thebanus Hercules. Aonia. n. cũ bœotia eadē est. ¶ Pauidā calydonida. timidā deaniram calydoniam. ¶ Ipsum. nessum. cētaurus. n. erat. ¶ Miserat. iecerat. ¶ Fallere depositũ fraudare Herculē deposito & deianira illi commissa. depositũ. n. dr̃ qcqd alicui tradit̃ custodiēdũ.

Depositum

¶ Orbes pr̃ni. rotæ Ixionis patris tui qbus assidue apud inferos uertit̃ pp interpellatā destupro iunonē. ¶ Ope eq. uelocitatę equi. Cētauri enim eqnos hñt pedes.

Nessi cædes

¶ Extabat ferrum de pectore aduncum. extrastabat. significat ãt tergũ cũ pectore fuisse transfixũ. ¶ Quod simul euulsum est. q; post quā fuit extractum. ¶ Per utrũq; foramen. & tergi & pectoris ¶ Tabe. sanguine. ¶ Et calido uelamina tincta cruore. Sic quidem Oui. Dio. uero inqt Nessum morituꝝ cũ iam Deianirā cognouisset, pollicitũ ei fuisse se amoris medicamētũ traditurum, quo nullā p̃ter se mulierē aliam hercules appeteret. Iussit igit̃ semine qd̕ ex se defluxerat cum oleo & sanguine e sagitta fluente ĩmixto. Herculis tunicā tingere. quo dato cõsilio cũ expirasset, illa inscio Hercule quod mandatum erat peregit. ¶ Iritamen. prouocationem, ac stimulationē. ¶ Longa mora. longum interuallum. ¶ Victor ab oechalia. Hercules ut scribit Dio, in oechaliam cõtra euryti liberos ob Iolen uxorem sibi denegatam exercitum duxit, urbeq; capta Euryti filios Toxeum. Melionem & pitium occidit, ac Iolen captiuam secũ duxit. Ex euboea uero in montem nomine cænæum profectus, ut ioui sacrificaret, Licham seruum ad uxorem Deianiram in trachinam misit: ut sibi uestem qua in sacris uti consueuerat afferret. ea cũ a licha de Ioles amore cõperisset, cupiens se maxime oium aliarũ ab Hercule amari tunicā ex cētauri cõsilio tinxit, quā a licha rei inscio allatam hercules indutus ueneni ui paulatĩ inualescēte torqueri maximis doloribus cœpit. Quare licham qui uestē attulerat, in mare iecit, ac dimisso exercitu in trachinam uenit, morboq; indies magis inualescente delphos lycinium ac Iolaũ misit. Apollinem morbi remedia sciscitaturos. Interim deianira calamitate Herculis stupefacta: cum tanti mali causam a se profectam sciret, laqueo uitam finiuit. Apollo autem iussit. Herculem cum apparatu bellico in oetam deduci: ibiq; maximam strui pyram. de reliquis Ioui curam fore. Hercules igitur despata salute, in pyram cum ascendisset, rogaretq; astantes, ut ignē subiicerent, solus philotectes in gratiam sagittarum sibi ab ipso relictarum pyram succendit, quæ subito fulminibus circũcadentibus exusta est. oechalia uero euryti patria In euboea fuit, quæ ab Hercule fertur deleta. nam sunt etiam aliæ oechalię, una in ætolia alia in messenia: alia in archadia, alia in trachinia.

Oechalia

¶ Cænæo ioui. iupiter cænæus a cænæo promontorio euboeæ est dictus ubi. ab oechaliæ expugnatione Hercules reuersus ioui aram extruxit. principale autem pro deriuatiuo posuit poeta.

Cænæus iupiter

Venerat eueni rapidas ioue natus ad undas.
Vberior solito nimbis hyemalibus auctus,
Vorticibusq; frequens erat, atq; impuius amnis
Intrepidum pro se. curam de coniuge agentem
Nessus adit, membrisq; ualens scitusq; uadorum.
Officioq; meo ripa sistetur in illa
Hæc ait alcide. tu uiribus utere nando.
Tradidit aonius pauidam calydonida nesso:
Pallentēq; metu fluuiumq; ipsumq; timentem.
Mox ut erat pharetraq; grauis spolioq; leonis.
Nam clauam & curuos trans ripam miserat arcus,
Quando quidem cœpi, superentur flumina dixit
Nec dubitat, nec qua sit clæmentissimus amnis
Quærit, & obsequio deferri spernit aquarum.
Iamque tenens ripam missos cum tolleret arcus,
Coniugis agnouit uocem. nessoque paranti
Fallere depositum. quo te fiducia clamat
Vana pedum uiolente rapit? tibi nesse biformis
Dicimus exaudi. nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reuerentia mouit. at orbes
Concubitus uetitos poterant inhibere paterni.
Haud tamen effugies, q̃uis ope fidis equina.
Vulnere non pedibus te consequar. ultima dicta
Re probat, & missa fugientia terga sagitta
Traiicit. extabat ferrum de pectore aduncum,
Quod simul euulsum est, sanguis per utrũque foramen
Emicuit mixtus lernæi tabe ueneni.
Excipit hunc nessus. neque. n. moriemur inulti.
Secum ait. & calido uelamina tincta cruore
Dat munus raptæ uelut iritamen amoris.
Longa fuit medii mora temporis, actaque magni
Herculis implerant terras odiumque nouercæ.
Victor ab oechalia Cænæo sacra parabat
Vota ioui, cum fama loquax peruenit ad aures
Deianira tuas, quæ ueris addere falsa
Gaudet: & e minima sua per mendacia crescit:
Amphitryoniaden Ioles ardore teneri.
Credit amans: ueneris q; nouæ perterrita fama

¶ Et e minima. sic Virgilius. Parua metu primo. mox se se attollit in auras. Ingrediturque solo, & caput inter nubila condit. ¶ Amphitryoniadem. Herculem qui amphitryonis fili᷒ putabat̃, cũ iouis eēt. ¶ Ioles ardore, Iole Euryti filia, quam hyllo filio Hercules tradidit uxorem. ¶ Credit amans. quia amans. est enim causam cur crederet. ¶ Veneris nouæ. noui amoris. nouæ amicæ.

Iole

¶ Indulsit

Indulsit primo lachrimis, flendoq; dolorem
Diffudit miseranda suum. mox deinde quid autem
Flemus ait? pellex lachrimis lætabitur istis,
Quæ qm̄ adueniet properandū aliqdq; nouandum est.
Dum licet, & thalamos nondum tenet altera nostros.
Conquerar an sileam? repetam calydona morerne?
Excedam tectis? an sic nihil amplius obstem?
Quid si me meleagre tuam memorem esse sororem?
Forte paro facinus, quantumq; iniuria possit
Fœmineusq; dolor, iugulata pellice tester.
In cursus animus uarios abit. omnibus illis
Prætulit imbutam nessæo sanguine uestem
Mittere, qui uires defecto reddat amori.
Ignaroq; lichæ quid tradat, nescia luctus
Ipsa suos tradit, blandisq; miserrima uerbis
Dona det illa uiro mandat. capit inscius heros.
Induiturq; humeris lernææ uirus echidnæ.
Thura dabat primis & uerba precantia flammis.
Vinaq; marmoreas patera fundebat in aras,
Incaluit uis illa mali: resolutaq; flammis
Herculeos abiit late diffusa per artus.
Dum potuit, solita gemitum uirtute repressit.
Victa malis postq̄ est patientia, reppulit aras,
Impleuitq; suis nemorosam uocibus oeten.
Nec mora letiferam conatur scindere uestem.
Qua trahitur, trahit illa cutem, fœdumq; relatu:
Aut hæret membris frustra temptata reuelli:
Aut laceros artus & grandia detegit ossa.
Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
Tincta lacu stridet, coquiturq; ardente ueneno.
Nec modus est. sorbent auidæ præcordia flammæ,
Cæruleusq; fluit toto de corpore sudor,
Ambustiq; sonant nerui, cæcaq; medullis
Tabe liquefactis. tollens ad sidera palmas,
Cladibus exclamat saturnia pascere nostris.
Pascere, & hanc pestem specta crudelis ab alto,
Corq; ferum satia. uel si miserandus & hosti.
Hostis enim tibi sum, diris cruciatibus ægram
Inuisamq; animam natamq; laboribus aufer.
Mors mihi munus erit. decet hæc dare dona nouercā.
Ergo ego fœdantem peregrino templa cruore
Busirim domui? sæuo alimenta parentis
Antæo eripui? nec me pastoris hiberi
Forma triplex. non forma triplex tua cerbere mouit.
Vos ne manus ualidi pressistis cornua tauri?
Vestrum opus elis habet. uestrū stymphalides undæ,

Indulsit la. multū fleuit. Diffudit. amplificauit. Mox dei. alterū horꝝ supfluū cē uī. Cōquerar an si. dubia ē qd facere debeat Deianira. Morerne? maneāne in ædibus Herculis. Forte fa. magnū factū. de ulciscēda nāq; pellice cogitat. Vulgata pel. In uetusto exēplari iugulata recte legi uidet, & tester. Incursus ua. i. diuersas cogitatiões. sūt āt poetæ uerba. Prætulit mit. figurata ē locutio. i. soluta nāq; oēone diceret. ptulit ut mitteret. Imbutā ue. tūicā ifectā, q̄ ēt subucula appellat. Defecto amo. deficiēti. ac potius q iam defecerat. Quid tra. ne. ignorabat. n. deianira. tunicā illā quā Lychę tradidit, ueneno fuisse infectā. Suos lu. suorū luctuū cām. Inscius he. ignar⁹ Hercules uestē illā hydræ ueneno fuisse infectā. Lernææ ui. ec. i. tunicā ueneno hydræ ifectā. Dū po. dōec ualuit. Oeten. oete mōs ē thessaliæ morte. rogo & sepulchro Herculis clarus. Quōdam. aliqñ. Stridet. feruet. Lamina cā. ignita. Ardēte ue. comburēte. Nec mo. ē. nec finis dolori iponit. Sorbēt. opprimūt. absumūt. Cæruleus su. niger. Ambustiq; so. ner. cōbustiq; stridēt nerui. Cæca ta. occulta corruptiōe. Saturnia pascere. Hac oēone Hercules se maxīo odio iunōi eē oñdit, eāq; ī maximā iuidiā adducit. Est āt anadiplosis eiusdē uerbi maxīe īdignato cōueniens. Ab alto. a cælo. Laborib⁹. ad labores. Decet hæc da. do. no. nā nouercæ solēt priuignorum mortē optare. Ergo ego fœ. īdignatiōi fuit hæc dictio ergo indignat. n. Hercules, q cū sæuissima domuerit mōstra, ipse tñ dira peste domet. Cōmemorat āt decē & octo pclara certamia, quæ Eurysthei iussu cōfecit. Busirim do. busiris neptuni fuit filius ex libya suscept⁹, q cū in ægypto tyrānidē exerceret, hospitesq; ad puocādā

Oete.

Querelæ Hercu.

Herculis labores

Busiris

nili iūdationē, iter quos thrasiū a quo id fuerat edoct⁹, imolaret, ab hercule aris ipositus fuit iugulat⁹. Sæuo. antæus libyæ fuit gigas, q oēs puocabat ad luctā uictosq; iterficiebat. At Hercules cū illo cōgressus aīaduertit eū quotiēs sterneret, ualētiorē surgere. terra. n. cui⁹ erat filius uires subministrabat. Eū igit Hercules altius sublatū emittere spiritū coegit. Parētis. terræ matris. Pastoris hi. geryonen dicit, q tria hūisse corpa dr in ultiaq; hispania regnasse, ac armētis ab hercule fuisse puat⁹. Vos ne ma. taurus quē pasiphææ amauit, e creta in pelopōesū ad Eurystheū ab Hercule fuit adduct⁹ Vestrū op⁹ elis hēt. nā Hercules ab expugnatōne troiæ reuersus ī pelopōesum, ut scri. i. v. Dio. Eurytum q augeæ regis dux erat, iuxta cleonas, ubi nūc ē Herculis tēplū necauit. deinde bello aduersus illū moto occiso q; augea rege, atq; urbe ui capta phileo augeæ filio regnū tradidit. fuerat. n. hic ātea a pře pulsus: qm̄ arbiter iter eū & herculē factus pmiū Herculi dādū cēsuisset. Stymphalides un. Stymphalis palus ē arcadiæ, ex q̄ erasinus fluit. circa eam aues fuerūt ferreas pēnas hñtes mirādæ magnitudinis, q̄ cū uicinos agros uastarēt, ab Hercule pti sagittis confixæ, pti maximo tabulæ æreæ sonitu fuerūt expulsę. A Stymphalide uero palude ī q̄ natabāt, Stymphalides fuerūt appellatæ. a stymphalis uero pal⁹ a Stymphalo arcadiæ Vrbe ī q̄ erat, denoīata fuit. Nā ut Pausanias scri. in stymphalo urbe fons ē paludē non magnā p hyemē efficiēs, ex q̄ fluui⁹ Stymphalus exit. Sed p æstatē nihil stagnās ab ipso fōte stati fluui⁹ nascit, q ab hiatu terræ absorptus, i argolide mutato noīe iterꝝ apparet. Nā Erasinū ipm p Stymphalo uocāt. Sane Stymphalides Arabii prius uocabant, qd ex Arabiæ desertis in Ar

Antæus

Geryões

Taurus Pasiphaes

Eurytus

Augeas

Stymphalus

Stymphalides aues

Erasi.⁹

Partheniumq; nemus.uestra uirtute relatus.

Thermodontiaco cælatus b.ltheus auro.
Pomaq; ab insomni non custodita dracone.
Nec mihi centauri potuere resistere.nec mihi
Arcadiæ uastator aper.nec profuit hydræ
Crescere per dãnum,geminasq; resumere uires.
Quid cum thracis equos humano sanguine pingues
Plenaq; corporibus laceris præsepia uidi?
Visaq; deieci:dominumq; ipsosq; peremi?
His elisa iacet moles nemeæa lacertis.

cadiam aduolasse ferantur.Sed nunc etiã in Arabia Stym phalides aues appellantur,omnia ex ære & ferro pforantes rostris,ueste autẽ corticea detinent. ℣ Partheniũq; ne. parthenius mons est arcadiæ,a parthenis.hoc est a uirginibus illic uenãtibus cognominatus,ubi ceruam eximiæ uelocitatis aureis cornib⁹ Hercules cepit. ℣ Relatus balthe⁹ Hercules ab Euristheo iussus, ut aureũ cigulum hippolytæ. amazonũ reginæ ad se afferret, amazonas ipas iuxta themodontem fluuiũ habitantes, una cum Theseo debellauit,ideq; reginæ aureum cigulũ reportauit. ℣ Thermodõtiaco au. thermodõ flu.est colchorum,iuxta quẽ oli amazones habitarunt. ℣ Pomaq; in som. poma hesperidum ait, q̃ cum eẽnt aurea,a peruigili dracõe custodiebãt.ea quoq; eurysthei iussu dracone îterfecto Hercules rapuisse fert,ad Eurystheũq; regũ lisse.M.Varro aurea mala hesperidum.capras & oues interprætatur,q; & Dio.in.v.ait. Oues.n.ut poma græci μῆλα uocãt Ea uero a peruigili dracone custodita fingũtur quod,ut Plini. scribit hesperidũ horti cincti fuerũt flexuoso maris meatu,qui uisentibus procul draconis pberet effigiẽ. Siue ut Agroetas ait,q; illa pastor ppter feritatem Dracon fuerit appellatus. Apollonius aũt Draconem illũ ladonem appellat,quẽ pisander ex terra natũ, Hesiodus uero ex Typhone scribit.Sed pherecydes in decimo copiosissime hanc historiam narrat.Ait enim cum iuno ioui nupsit terram iuxta Oceanũ auræa mala hoc est arbores aureum fructum ferentes emisisse,quæ a Dracone Thyphonis & echidnæ filio cẽtum capita habente ac uarias uoces emittente custodirent.Nymphas uero Iouis & Themidis filias habitantes in Spelunca iuxta eridanum Herculẽ ad monuisse,ut ui Nereum cõpræhẽderet,a quo disceret,quo in loco poma auræa forent.Quod quidem cũ percepisset, iter ad illa ingressus cũ Tartessum peruenisset, in libyã trãsit,ubi Antæum Neptuni filium iniuria pegrinos illac trãseuntes afficientem interemit.Inde cum in ægyptum penetrasset Busirin Neptuni filiũ & Iphidamãtẽ ipsius filium & chalben pconem & alios ministros in ara iouis in qua ipsi aduenas necabant,imolauit.Thebas aũt cum peruenisset ac per mõtes î exteriorem libyã multas in desertis feras sagittis confecit.Cum aũt libyam Lustrasset,ad externum Oceanum descendit,& cum a Sole auræum poculũ accepisset,in illo transiuit in Pergem,ac per oceanum nauigans peruenit ad Prometheum,quẽ supplicantem miseratus aquilam illius cor exedentẽ sagitta confecit. Quo quidem p beneficio Prometheus ipsum admonuit ne ad auræa poma rapienda abiret.Verũ se ad Atlantem conferret sibiq; illa ipm afferre iuberet.Ac pro Atlante cælum tãtisper sustineret,dum ipse ab Hesperidibus auræa poma afferret. Hæc uero Hercules cũ audiisset, ad Atlãtem prexit iussitq; sibi tria poma ab Hesperidũ horto afferri. Atlas igit Herculis hũeris cũ imposuisset cælũ ad Hesperidas pfectus tria poma accepit,q̃ cum ad Herculem attulisset nec cæli onus iterum subiret,ait.Se illa ad Euristheũ allaturũ, Hercules uero a Prometheo pmonitus onus ipum dolo Atlanti reposuit iubens illum sustinere,donec ipse perã capiti imponeret. Hoc uero Atlas credens poma deposuit in terrã humerisq; cælũ subiit. Hercules poma suscipiẽs Atlãtem ualere iussit, Ac Mycenas ad Eurystheũ illa apportauit. ℣ Nec mihi centauri.Hercules cẽtauros thessaliæ populos,q ex parte anteriori uiri ex posteriori equi uidebant a pholo susceptus hospitio debellauit. Cum enî pholus cẽtaurus uini dolium olim a baccho donatum ea conditione,ut tũc uinum proferret, cũ Hercules adesset. î honorem Herculis ipsius releuisset,forte odore illi⁹ uetustissimi uini ppiqui cẽtauri ebrii effecti î ædes pholi impetum fecerunt quo perterre facto solus Hercules nõ illis modo restitit, uerũ multos quoq; ipsorũ iterfecit,ut a pte î.v.bibliotheces uolumine scribit Dio. ℣ Nec mihi arcadiæ uastator ap. synerefis est duarũ uocalium,unam.Mihi.n.p mihi positum est.Nisi potius hypermetrum uersum esse dicamus,cum sequens incipiat a uocali.quo quidem modo nulla erit synæresis.sed ultima tãtum uocalis abiicietur.Maximus autem aper Arcadiam uastans ab Hercule uiuus ad Euristheum fuit allatus,quo uiso rex timore perculsus in æreo se uase scribitur abscondisse. ℣ Nec profuit hydræ crescere per damnum.nam reciso uno capite duo renascebantur. ℣ Quid cum thracis equos.Diomedes rex thraciæ,qui hospites equis suis lacerandos obiiciebat,ab Hercule & uita & eqs ipsis fuit spoliatus.Eos uero ad se adductos Eurystheus Iunoni sacrauit,quorum progenies usq; ad Alexandrum macedonem durasse fertur. ℣ Thracis.Diomedis thraciæ regis. ℣ Moles nemæa.Leo nemeæ silue,qui cum maximus esset,ac neq; ferro neq; ære neq; lapide uulnerari posset ut scribit Diodo.manibus necessario erat occidendus.Is in nemea silua maxime uersabatur iuxta montem, quem a casu Tritonem dixerunt,in cuius radicibus erat spelũca ad quam belua diuertebat.Hercules igitur cum ad locum accessisset refugientem in spelũcam insecutus feram:altero aditus ore opturato,manibus leonem compræhensum suffocauit. detractamq; pellem corpori suo munimentum ad futura pericula circundedit. ℣ Elisa. suffocata. ℣ Moles nemæa. magnitudinem leonis Nemæi innuit,cuius interempti pelle pro ueste Hercules utebatur. Nemea autem silua est inter argos & cleonas clara non solum ob leonem ab Hercule separatum,sed etiam ob certamen annuum in honorem archemori institutum. ℣ His cacus.carmine Virgiliano notissimus est & cacus & eius cædes.

Parthenius | Thermodon | Aurea Hespidũ poma | Cẽtauri | Aper Arcadicus | Eq Diomedis | Leo nemæus | Cacus

℃ Tiberino

His Cacus horrendum tiberino gurgite monstrum,
Hac cælum ceruice tuli. defessa iubendo est.
Sæua iouis coniunx. ego sum indefessus agendo
Sed noua pestis adest, cui nec uirtute resisti,
Nec telis armisq; potest. pulmonibus errat
Ignis edax imis, perq; omnis pascitur artus.
At ualet eurystheus. & sunt qui credere possint
Esse deos? dixit, perq; altam saucius Oeten
Haud aliter graditur. q̃ si uenabula taurus
Corpora fixa gerat, factiq; refugeret auctor.
Sæpe illum gemitus edentem. sæpe frementem.
Sæpe retemptantem totas infringere uestes:
Sternentemq; trabes irascentemq; uideres
Montibus, aut patrio tendentem brachia cælo.
Ecce lichan trepidum & latitantem rupe cauata
Aspicit: utq; dolor rabiem collegerat omnem,
Tu ne licha dixit feralia dona dedisti?
Tu ne meæ necis auctor eris? tremit ille pauetq;
Pallidus, & timide uerba excusantia dicit,
Dicentem genibusq; manus adhibere parantem
Corripit alcides, & terq; quaterq; rotatum
Mittit in euboicas tormento fortius undas.
Ille per aerias pendens induruit auras.
Vtq; ferunt imbres gelidis concrescere uentis,
Inde niues fieri. niuibus quoq; molle rotatis
Astringi & spissa glomerari grandine corpus:
Sic illum ualidis iactum per inane lacertis:
Exanguemq; metu, nec quicq̃ humoris habentem
In rigidos uersum silices prior edidit ætas.
Nunc quoq; in euboico scopulus breuis eminet alte
Gurgite, & humanæ seruat uestigia formæ,
Quem quasi sensurum nautæ calcare uerentur.

Appellautq; lichan. at tu iouis inclyta proles
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Oete
Inq; pyram structis: arcum pharetramq; capacem
Regnaq; uisuras iterum troiana sagittas
Ferre iubes pœante satum: quo flamma ministro

¶ Tiberino gurgite. iuxta flu. tyberim. ¶ Hac cælum ceruice tuli. Hercules cum ad Atlantẽ. Mauritaniæ regem, qui hũeris suis cælum fingit sustinere, peruenisset, ab eo susceptus est hospitio, rogatusq;, ut dum ipse alterũ humerum cælo subiiceret, tãtisper ipse oneri succederet, libenter est obsecutus. quod quidem idcirco fictum est, q̃ Hercules ab atlãte mauritaniæ rege, & hospitio susceptus fuit. & Astrologiã doctus. Nam Atlas cum sphærã excogitasset, cælum suis humeris gestare putatus ẽ ut latius scribit Diodo. ¶ At ualet euristheus. hic fuit stheneli mycenarum regis filius, qui ĩpellente iunone Herculem uaria pericula adire iussit hæc autem cum maxima iactantur indignatiõe. ac si diceret Hercules. Ego q uirtute mea uniuersum terrarum orbem monstris purgaui, tantis conficior cruciatibus. Eurystheus uero oĩum iniquissimus nullaq; uirtute prǫditus bene habet. Nam ut scribit Diodo. Eurystheus habẽs argis regnum, nota Herculis fama ad pficienda certamina arcessit. ¶ Renuentem iussit Iupiter Euristheo obtemperare. Is uero delphos adiens cõsulto sup his apollinis oraculo responsum accepit a diis mandatum esse, ut Eurysthei iussu duodecim certamia perficeret, quibus cõfectis immortalitate potiretur. ¶ Et sunt. indignatiõi hoc loco seruit illa & copula. ¶ Auctor facti. auctor uulnerum, qui uenabulis taurum cõfixit. ¶ Feralia do. pestifera. ¶ Genibusq; manus adhibere parentem. hoc est supplicare parantem. nam genua misericordiæ idcirco dicata dicũt, quod ea supplicantes tangere cõsueuerunt. ¶ Tormẽto fortius. ualidius, quã machina bellica. est autẽ tormentũ instr̃m bellicũ a torquendis saxis. hoc ẽ cum impetu mittẽdis appellatum. ¶ In euboicas undas. in mare euboicũ. nam cæneum promontorium, ubi Hercules sacrificaturus peste correptus est, imminet euboico mari. ¶ Indurit. dur⁹ est factus. nam in scopulum fuit cõuersus. ¶ Vtq; ferũt imbres. ¶ Vt scribit in meteoris Aristoteles, niues ac grandines frigidioribus uẽtis ex aqua generantur. ¶ Molle rotatis. Molliter in rotũdũ coactus. ¶ Concrescere. simul crescere, & in unũ cogi. ¶ Spissa grandine. in densam grandinem. ¶ Gurgite. mari. per tapinosin. ¶ At tu iouis inclyta ples. Herculis metamorphosin in deũ exponit poeta. ¶ Sagittas ite. ui. primum quidem sagittǫ Herculis troiana regna uidere, cũ ipse una cum Telamone & argonautis Troiã expugnauit. Deinde cum ob helenǫ raptum duce Agamẽnone fuit deleta. nam cũ oraculũ accepissent græci sine sagittis Herculis Troiam capi non posse missus est ulixes, qui Philoctetẽ una cum sagittis illis ad exercitum græcorum adduceret. sed uulnere sagittæ quæ in pedẽ cecidit impeditus Philoctetes in lẽno diu substitit. tandem uero græcis rogantibus ad exercitũ illum Troiam obsidentem sagittas Herculis apportauit. ¶ Ferre. habere. ¶ Pœante sa. philoctetem Pœantis filium.

Eury stheus

Lichas in scopulum

Genus misericordiæ dicata

Tormẽtum

Herculis i deũ

Subditaq; dumq; auidis comprendit ignibus agger,
Congeriem filuæ nemeæo uellere summam
Sternis, & imposita clauæ ceruice recumbis,
Haud alio uultu: q̃ si conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula sertis.
Iamq; ualens & in omne latus diffusa sonabat,
Securosq; artus contemptoremq; petebat.
Flamma suum. timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita. sensit enim, læto saturnius ore
Iupiter alloquitur. nostra est timor iste uoluptas
O superi, totoq; libens mihi pectore grator:
Quod memoris populi dicor rectorq; paterq;,
Et mea progenies uestro quoq; tuta fauore est.
Nam q̃q̃ ipsius datis hoc immanibus actis,
Obligor ipse tamen. sed enim ne pectora uano
Fida metu paueant, oetæas spernite flammas
Omnia qui uicit, uincet quos cernitis ignes,
Nec nisi materna uulcanum parte potentem.
Sentiet. æternum est a me quod traxit & expers
Atq; immune necis, nullaq; domabile flamma.
Idq; ego defunctum terra cælestibus oris
Accipiam cunctisq; meum lætabile factum
Diis fore confido. siquis tamen hercule, siquis
Forte deo doliturus erit, data præmia nollet.
Sed meruisse dari sciet, inuitusq; probabit.
Assensere dei. coniunx quoq; regia uisa est
Cætera non duro: duro tamen ultima uultu
Dicta tulisse iouis, seque indoluisse notatam.
Interea quodcunq; fuit populabile flammæ
Mulciber abstulerat. nec cognoscenda remansit
Herculis effigies, nec quicq̃ ab imagine ductum
Matris habet, tantumq; iouis uestigia seruat.
Vtq; nouus serpens posita cum pelle senecta
Luxuriare solet squammaq; nitere recenti,
Sic ubi mortales tirynthius exuit artus.
Parte sui meliore uiget: maiorq; uideri
Cœpit, & augusta fieri grauitate uerendus

Agger ¶ Agger. lignorum stru es, q̃uis agger ꝓprie terræ acumulatio dicatur. ¶ Summam cō. sil. hoc est summitatem pyræ. ¶ Nemeæo ue. pelle nemæi leonis. ¶ Iamq; ua. uehemens ualida & magna. ¶ Securos ar. membra quę secura: ac sine ulla erant cura. ¶ Pro uindice. pro salute uindicis, ac liberatoris terræ totius. ¶ Grator. gratulor. ¶ Quod memoris populi. hoc est grati. Ille. n. est gratus qui beneficiorũ est memor. (Memor) ¶ Et mea progenies. quod subintelligatur. Lætatur enim iupiter ꝙ dii sint soliciti de Herculis filii sui salute. ¶ Immanibus actis. maximis ipsi⁹ gestis. ¶ Obligor ipse tamen. ego tamen me uobis debere fateor. ¶ Materna parte ex parte corporis, qđ a matre sumpsit. ¶ Defunctũ terra liberatum a terra. ¶ Cælestibus oris. in cælum. Nam ut refert Diodorus post exustum herculis rogum accendente Iolao, ut ossa colligeret, cum nullum prorsus repertum foret, crediderunt Herculem secũdum oraculum in deos trãslatum, illiq; ut heroi sacra quædam fecerunt. Atheniẽses autem græcorum primi Herculem ut deũ sacrificiis coluerunt, suæq; pietatis erga illum pręhentes reliquis exemplũ, uniuersam primum gręciam, deinde cæteras gentes ad eius cultum conuertere. ¶ Lætabile. lætũ gratum. ac iucũdũ. ¶ Siquis tamen. hercule siqs. Iunonem taxat Iupiter quæ semper Herculem odio fuerat prosecuta. ¶ Sed meruisse dari sciet. hoc est intelliget meruisse Herculem, ut ipsi pręmia darentur cælestia atq; in numerum deorum reciperetur. ¶ Populabile. corruptibile. ¶ Mulciber. uulcanus. ignis. (Mulciber) ¶ Iouis uestigia. similitudinẽ iouis. nam ut iupiter deus est effectus Hercules. ¶ Parte sui meliore. animi immortalitate. ¶ Augusta grauitate. sacra ac diuina. nam augustum dicitur augurio consecratum. (Augustũ)

¶ Quadriiugo

Quem pater omnipotens inter caua nubila raptum
Quadriiugo curru radiantibus intulit aſtris.
Senſit atlas pondus. neq; adhuc ſtheneleius iras
Soluerat euryſtheus, odiumq; in prole paternum
Exercebat atrox. at longis anxia curis
Argolis alcmene queſtus ubi ponat aniles,
Cui referat nati teſtatos orbe labores,
Cuiue ſuos caſus, Iolen habet. herculis illam
Imperio thalamoq; animoq; receperat hyllus,
Impleratq; uterum generoſo ſemine, cum ſic
Incipit alcmene, faueant tibi numina ſaltem,
Corripiantq; moras tunc. cum matura uocabis
Præpoſitam timidis parientibus ilithyan,
Quã mihi difficilem iunonis gratia fecit.
Nanq; laboriferi cum iam natalis adeſſet
Herculis: & decimum premeretur ſidere ſignum,
Tendebat grauitas uterum mihi, quodq; ferebam
Tantum erat, ut poſſes auctorem dicere tanti
Ponderis eſſe iouem. nec iam tolerare labores
Vlterius poteram. quin nunc quoq; frigidus artus
Dũ loquor, horror habet. pſq; eſt meminiſſe doloris.
Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus
Feſſa malis, tendenſq; ad cælum ad brachia magno
Lucinam ad nexos partus clamore uocabam,
Illa quidem uenit. ſed præcorrupta, meumq;
Quæ donare caput iunoni uellet iniquæ,
Vtq; meos audit gemitus, ſubſedit in illa
Ante fores ara, dextroq; eſt poplite læuum
Preſſa genu, digitiſq; inter ſe pectine iunctis
Suſtinuit partus, tacita quoq; carmina uoce
Dixit: & incœptos tenuerunt carmina partus.
Nitor & ingrato facio conuicia demens
Vana ioui, cupioq; mori, moturaq; duros
Verba qror ſilices. matres cadmeides adſunt.
Votaq; ſuſcipiunt, exhortanturq; dolentem.
Vna miniſtrarum media de plebe galanthis
Flaua comas aderat faciendis ſtrenua iuſſis.
Officiis dilecta ſuis. ea ſenſit iniqua
Neſcio quid iunone geri: dumq; exit & intrat

¶ Quadriiugo curru. triumphali. Innuit. n. Herculẽ cum maxima gloria triũphãtũ more in cælũ fuiſſe ſublatum. ¶ Senſit atlas põ. Herculis in cælũ recepti. eſt ãt emphaſis qua innuit̃ Herculis magnitudo. ¶ Stheneleius euri. Stheneli filius. Ad id uero alludit poeta q̄ in. v. ſcri. Dio. Cũ. n. (Euryſthei cædes) euryſtheus cognouiſſet hyllũ Herculis filiũ ac quoſdã ẽ ſtribus uiros euaſiſſet, ueritus ne ſi oẽs ad eã ꝑuenifſent ætatẽ, mycenarꝫ imperio ſe ꝑuarẽt, Cæyci thrachinæ regi ad quẽ poſt pr̃is mortẽ cõfugerant, bellũ indixit, niſi Herculis & Licymni filios & Iolaũ, ac oẽs arcades, qui cũ Hercule militaſſẽt, expelleret. ipi uero euriſthei uiribus ipares, ſpõte trachinã relinq̃ntes, ab athenienſibus adiuti, ducib⁹ Iolao Theſeo hylloque cõſtitutis euriſthei exercitũ ꝓfligarũt. ipſeq; Euriſtheus curru fugiẽs ab hyllo fuit iterfect⁹. ¶ In ꝓle. ſi cẽt ſoluta ofo in ꝓlem diceret̃, id eſt cõtra ꝓlem. nã odio ꝓſequebat̃ hyllũ & reliquos Herculis filios. Hæc aũt a poeta referunt̃, ut facilius cõnectat cũ ſupioribus galãthidis miniſtrę Alcmenæ mutationẽ i muſtelã. Nã alcmẽa cũ parere nõ poſſet. Lucinã deã, q̃ parie̋tibus p̃eſſe dr̃: inuocauit. Ac ea q̄dẽ uenit iunonis iuſſu partu impeditura. Cũ igit̃ in uetulæ figurã (Ilithyia in uetulam) cõuerſa añ ianuã Alcmenæ ita ſederet, ut manuũ digitis cãcellatim iũctis genua teneret, forte galãthis miniſtra ſuſpicata eam illo geſtu dñæ, quo minus pareret, eſſe impedimento, falſo ei nunciauit Alcmenã partu ſolutã. Quod cũ dea accepiſſet, ſurrexit, ſtatiq; Alcmena Herculẽ pepit. Cæterꝫ dea idignata ſe a galanthide illuſã, q̄primũ il (Muſtelas ore parere) lãi muſtelã ea cõditõe cõuertit, ut pareret ore quo fuerat emẽtita. ¶ Atrox. crudelis, qui nil meritos Herculis filios pſeq̄bat̃. ¶ Argolis alc. argolica, quæ poſt mortẽ Herculis thebas ꝓfecta, illicq; mortua diuios meruit honores. ¶ Queſtus ani. q̃rimonias uetulæ cõuenie̋tes. ¶ Teſtatos la. celebrata atq; cõfeſſa certamia. ¶ Hyllus. Herculis ex deianira fuit filius. (Hyllus) ¶ Matura. partui ꝓpinqua. ¶ Corripiãtq; mo. abbreuient atq; auferãt. ¶ Ilithyã. lythyia dea eſt q̃ parie̋tibus p̃eſſe dr̃, quã nr̃i Lucinã appellãt. qđ in lucẽ naſcẽtes ꝑducat. Hãc filiã Iunonis fuiſſe Dio. ait, cui & Oui. aſtipulari ur̃. Alii candẽ eſſe cum ipa Iunone cõtendũt. Ilithyia uero dicta eſt quod a parturie̋tibus uocata ad leuãdos dolores ueniat. ¶ Quã mi. dif. aduerſam. ¶ Iunõis gr̃a. potẽtia iunonis, q̃ tñ gr̃a apud ilithyiã ualuit, ut q̃ mihi adeſſe dẽbat, obfuerit. Iouẽ nãq; appropinquãte ꝑt⁹ tpe diis p̃ñtibus dixiſſe ferunt puerꝫ q̄ ea die naſceret̃, ſe regẽ eſſe facturum. Quibus uerbis cõmota iuno lucinã filiã iuſſit cõprimere Alcmenę ꝑtũ, ac Euryſtheũ añ tp̃s in lucẽ educeret̃. Iupiter uero licet cõſilio fruſtratus, qđ p̃dixerat, tñ ratũ, & herculis famã clarã eſſe uolẽs dixiſſe Iunoni fert̃, ſe q̄dẽ ꝑmittere euryſtheũ, ut p̃dixerat, regẽ eẽ herculẽq; ei ſubiici uelle duodecimq; certamina ab illo ꝑfici, q̄ Euryſtheus mãdaſſet, q̄bus cõſumatis fieret immortalis. ¶ Laboriferi. duri ac laborꝫ patientis. ¶ Et de. ſig. hoc eſt. cũ iã decimus ageretur mẽſis. duodecim. n. ſunt zodiaci ſigna q̄bus duodecim mẽſes diſtigunt̃. ¶ Sidere. ſole. κατ' ἐξοχὴν. ¶ Grauitas. põdus. ¶ Tendebat. diſtendebat. ¶ Horror. tremor. ¶ Nexos p. ipeditos: q̄ ſolui nõ poterãt. ¶ Sed p̃. añ a iunone corrupta. ¶ Meũ ca. meam uitã. ¶ Iunõi ini. inimicæ. ¶ Dextroq; ẽ po. le. p̃ſſa genu. ſynecdoche poetica. Tali aũt geſtu impediri partus ẽt Plini. in naturali hiſtoria ſcri. his q̄dẽ uerbis. Aſſidere grauidis uel cũ remediũ alicui adhibeat̃ digitis pectinatim inter ſeſe ãplexis ueneficiũ eſt, idq; cõꝑtũ tradũt Alcmena Herculẽ pariente. peius ſi circa unũ ambouc genua. Itẽ poplites alternis genibus iponi. lõq; hæc i cõſiliis ducum ꝑtãtũ ue fieri uetuere maiores uelut oẽm actũ ipedientia. uetuere uero ẽt ſacris uotiſue ſimili modo itereſſe. ¶ Pectie. pectinatim, ac cãcellatim iunctis digitis. ¶ Suſtinuit. remorata eſt retardauit. ¶ Tenuerunt. retinuerunt. ¶ Carmina. incãtatiões. ¶ Nitor. enitor ut pariam. ꝓprie aũt niti parientes dicunt̃. (Niti) ¶ Vana conuicia. nihil profutura. ¶ Verba queror. figurate dictum eſt. uerbis enim queri cõqueriq; eſt in uſu. ¶ Cadmeides. Thebanæ.

Sæpe fores: diuam residentem uidit in ara.
Brachiaq; in genibus digitis conuexa tenentem.
Et quæcunq; es ait, dominæ gratare. leuata est
Argolis alcmene, potiturq; puerpera uoto.
Exiliit, iunctasq; manus pauefacta remisit
Diua potens uteri. uinclis leuor ipsa remissis.
Numine decepto risisse galanthida fama est.
Ridentem prensamq; ipsis dea sæua capillis.
Traxit, & e terra corpus releuare uolentem
Arcuit, inq; pedes mutauit brachia primos.
Strenuitas antiqua manet, nec terga colorem
A misere suum forma est diuersa priori.
Quæ quia mendaci parientem iuuerat ore,
Ore parit, nostrasq; domos ut & ante frequentat.

Dixit, & admonitu ueteris commota ministræ
Ingemuit: quam sic nurus est affata loquentem.
Te tamen o genitrix aliena a sanguine uestro
Rapta mouet facies. quid? si tibi mira sororis
Fata meæ referam? q̄q̄ lachrimæq; dolorq;
Impediunt: prohibentq; loqui. fuit unica matri.
Me pater ex alia genuit: notissima forma
Oechalidum dryope, quam uirginitatem carentem.
Vimq; dei passam delphos delonq; tenentis
Excipit andræmon, & habetur coniuge felix.
Est lacus accliuis deuexo margine formam.
Littoris efficiens summum myrteta coronant.
Venerat huc dryope fatorum nescia. quoq;
Indignere magis: nymphis latura coronas.
Inq; sinu puerum, qui nondum impleuerat annum,
Dulce ferebat onus tepidiq; ope lactis alebat.
Haud procul a stagno tyrios imitata colores
In spem baccarum florebat aquatica lotos.
Carpserat hinc dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores: & idem factura uidebar.
Nāq; aderam uidi guttas e flore cruentas
Decidere, & tremulo ramos horrore moueri.
Scilicet ut referunt tardi nunc deniq; agrestes,

Puerpa | Galanthis in mustelam | Dryope

¶ Diuā, ilithyam. ¶ Gratare. gratulare. ¶ Leuata est. soluta est partu & liberata. ¶ Potiturq; puerpera uoto. adepta est id quod cupiebat. Peperit nāq; ut optabat. Puerpera autem dicitur quæ nuperrime peperit. ¶ Pauefacta. stupefacta. ¶ Diua potēs uteri. periphrasis est ilithyæ. ¶ Vinclis remissis. digitis qui pectinatim iuncti mihi ut uincula erant impedimē to resolutis. ¶ Arcuit. uetuit e terra surgere galanthida, cum uellet. ¶ Strenuitas. agilitas. ¶ Vt & ante. queadmodum etiā ante cū puella eēt. ¶ Frequentat. celebrat. nā mustelæ fere i domibus uersantur. ¶ Admonitu. recordatiōe. ¶ Quam sic nurus. Iole hylli Herculis filii uxo. ¶ Rapta. erepta. ablata. ¶ Facies. figura. ¶ Quid? dices faci es ue subaudiatur. ¶ Mira fata. miranda infortunia. ¶ Quāquā lachrymæq; cum hæc narraret Iole more mulierum lachrimas emittebat. Eleganter autem poeta seruat decorum mulieris in fortūio sororis magno dolore affectæ. ¶ Me pater ex alia genuit. hac parenthesi exponit Iole cur dryope unica matri filia fuerit. ¶ Notissima for. oechalydum. dryope euryti filia, quæ pulchritudine Apollinem in suos amplexus pellexit, cum ex andræmōe uiro iam filium peperisset, ad lacū quendā ut coronas nymphis dicaret, puenit, ubi cum ex loto arbore florentes ramos, quos puero daret decerpsisset, ecce guttas sanguinis ex arbores stillantes aspexit, qua re territa cum refugere uellet, in arborem sensit se transfigurari. ¶ Oecalidum. oechaliæ uirginum. est autem patronymica forma p patria usus poeta. ¶ Dei tenentis delon. periphrasis ē apollinis, qui & delphos & delon in potestate sua habet. ¶ Summū. summitatem marginis. ¶ Myrteta. myrtus ē arbor ueneri dicata. unde myrtetum locus myrtis consitus dicitur. ¶ Huc. pro illuc. aduerbium. n. præsentis loci p aduerbio absentis est positum ¶ Tyrios. purpureos. ¶ In spem baccarum. nā baccæ ex floribus nascūtur. Sunt autem baccæ arborum fructus muniores, qui sparsim oriūtur ut lauri, oliuæ, a quorum similitudine uniones quoq; baccæ dicunt. Vnde baccatum dicim⁹ baccis & margarytis ornatum. Virgili. Colloq; mōile baccatū. ¶ Aquatica lotos, iuxta aquas nascens. Fuit autem Lotos nympha, quam cum insequeretur priapus, ut eam comprimeret; miseratione deorum in arborem sui nominis conuersa est, quæ ut scribit Herodotus, baccas fert dactylis suauiores, ex quibus uiuunt, uinumq; etiam conficiunt populi libyæ, qui inde Lotophagi uocantur. ¶ Tardi agrestes. feri ut qui id ante amissam sororem nō admonuerunt. alias tardi tardo ingenio prædi ti dicuntur. ¶ Nunc deniq;. nunc tandem post factam sororis iacturā.

Myrtus | Myrtetū | Baccæ | Baccatū | Lotophagi | Tard⁹

¶ Obscœna

Lotos in hanc nymphe fugiens obſcœna priapi
Contulerat uerſos ſeruato nomine uultus.
Neſcierat ſoror hoc,quæ cum perterrita retro
Iret:& oratis uellet diſcedere nymphis,
Hæſerunt radice pedes.conuellere pugnat.
Nec quicq̃ niſi ſumma mouet.ſuccreſcit ab imo.
Totaq; paulatim lentus premit inguina cortex.
Vt uidit,conata manu laniare capillos:
Fronde manũ impleuit.frondes caput oẽ tegebant.
At puer amphiſus.nãq; hoc auus eurytus illi
Addiderat nomen,materna rigeſcere ſenſit
Vbera.nec ſequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis,opeq;
Non poteram tibi ferre ſoror:quantumq; ualebam
Creſcentem truncum.ramoſq; amplexa morabar.
Et fateor uolui ſub eodem cortice condi.
Ecce uir andræmon genitorq; miſerrimus adſunt,
Et quærunt dryopen.dryopen quærentibus illis
Oſtendi loton tepido dant oſcula ligno.
Affuſiq; ſuæ radicibus arboribus hærent,
Nil niſi iam faciem,quod non foret arbor habebat
Cara ſoror.lachrimæ miſero de corpore factis
Irrorant foliis,& dum licet, oraq; præſtant
Vocis iter,tales effundit in aera queſtus.
Si qua fides miſeris.hoc me per numina iuro
Non meruiſſe nefas.patior ſine crimine pœnam.
Viximus innocuæ.ſi mentior,arida perdam:
Quas habeo frondes,& cæſa ſecuribus urar.
Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici,noſtraq; ſub arbore ſæpe
Lac facitote bibat,noſtraq; ſub arbore ludat,
Cumq; loqui poterit,matrem facitote ſalutet,
Et triſtis dicat.latet hoc in ſtipite mater.
Stagna tamen timeat,nec carpat ab arbore flores.
Et frutices omnes corpus putet eſſe dearum.
Care uale coniunx,& tu germana paterq;,
Qui ſi qua eſt pietas,ab acutæ uulnere falcis,
A pecoris morſu frondes defendite noſtras.
Et quoniam mihi fas ad uos incumbere non eſt:
Erigite huc artus,& ad oſcula noſtra uenite.
Dum tangi poſſum:paruumq; attolite natum.
Plura loqui nequeo.nam iam per candida mollis
Colla liber ſerpit ſummoq; cacumine condor.
Ex oculis remouete manus.ſine munere ueſtro
Contegit inductus morientia lumina cortex.
Deſierat ſimul ore loqui.ſimul eſſe, diuq;
Corpore mutato rami caluere recentes .
Dumq; refert Iole factum mirabile,dumq;

Lotos in arbo rem

Priapus

Dryo pe i arborem

¶Obſcœna priapi.igui na priapi.priap⁹ autem bacchi & ueneris filius fuit, qui ob eximiam fœcunditatem hortorum, deus fuit exiſtimat⁹. Frequenter autem pro pudẽdis uirorum ponitur priapus.Nam ut in quinto ſcribit Diodorus, cũ priſci inguina uirorum occultius nominare uellent,priapum dicebant. ¶Iret.ire uellet.neq; eni ire poterat. ¶Oratis.placatis nymphis.¶Pugnat.nititur,conatur. ¶Niſi ſumma.niſi partes ſuperiores.Pedes enĩ iam in radices fuerãt cõuerſi. ¶Lentus cortex.flexibilis. ¶Addiderat nomen parentheſis eſt.

Indere

indiderat autem rectius legeretur,hoc eſt impoſuerat.Nam indi nomina proprie dicunt.¶Rigeſcere.rigida ac dura fieri.¶Ducentem.trahentem,ſugentem ubera. ¶Lacteus humor.periphraſis lactis. ¶Fati.mortis.hæc autem lachrimans Iole commemorabat. ¶Morabar.retinebam. ¶Genitorq;.Eurytus.¶Tepido ligno.adhuc tepido,ut in quod pauloante dryope fuerat tranſmutata. ¶Affuſique.proſtrati. ¶Suę arboris.in quam & filia & uxor ſua fuerat conuerſa. ¶Cara ſoror.apoſtrophe qua Iole ſignificat ſe caſu ſororis uehementer dolere. ¶Irrorant,roris modo ſtillant in folia. ¶Dum licet.dõec poteſt. ¶Queſtus.querelas. ¶Hoc nefas.hoc ſupplicium.pro eo quod ſequit̃ id quod antecedit,poſitum eſt,nefas nanq; & ſcelus præcedit, ſequitur ſuppliciũ. ¶Sine crimine.ſine culpa.¶Innocuæ.Innocentes. ¶Demite.deripite.detrahite.¶Hoc in ſtipite.in hoc trunco. ¶Et frutices omnes.arbuſculas omnes.eſt enim frutex medius inter arbores & herbas.nam neq; ad arboris magnitudinem peruenit,neque per hyemem, ut herba areſcit. ¶Dearum.nympharum. ¶Incumbere.iclinare. ¶Mollis liber.cortex.unde & libri ſunt dicti,quod in libris.hoc eſt arborum corticibus antiqui ſcribebant.¶Simul eſſe.mulier ſubaudiatur.Nam arbor eſſe non deſierat.

Frutex

Liber

Eurytidos lachrimas admoto pollice ſiccat
Alcmene, flet & ipſa tamen, compeſcuit omnem
Res noua triſtitiam. nam limine conſtitit alto
Pene puer, dubiaq; tegens lanugine malas
Ora reformatus primos iolaus in annos.
Hoc illi dederat iunonia muneris Hebe
Victa uiri precibus, quæ cum iurare pararet,
Dona tributuram poſt hunc ſe talia nulli,
Non eſt paſſa themis. nam iam diſcordia thebæ
Bella mouent dixit: capaneuſq; niſi ab ioue uinci
Haud poterit, fientque pares in uulnera fratres.
Subductaq; ſuos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates, ultuſq; parente parentem
Natus erit facto pius & ſceleratus eodem:
Attonituſq; malis exul mentiſq; domuſq;
Vultibus eumenidum matriſq; agitabitur umbris:
Donec eum coiunx fatale popoſcerit aurum:
Cognatumq; latus phegeius hauſerit enſis.
Tum demum magno petet hoc acheloia ſupplex
Ab ioue callirhoe, natis infantibus annos
Addat, neue necem ſinat eſſe ultoris inultam.
Iupiter his motus priuignæ dona nuruſq;
Præcipiet, facietq; uiros impubibus annis.

¶ Eurytidos. Ioles Euryti filiæ. ¶ Nam limine cōſtitit alto. Iolaus ut ſcribit Solinus. Iphicli herculis fratris fuit filius, qui cum ad decrepitam perueniſſet ætatem herculis precibus ab Hebe iuueniliætati fuit reſtitutus. ¶ Dubia lanugine. quæ uix uidebatur ob tenuitatem. Eſt enim lanugo barba quæ prima ab adoleſcentibus emitti conſueuit. ¶ Iunonia hebe. Iunonis filia quæ herculi i cælum tranſlato nupſit. nam ferunt iouem iunoni perſuaſiſſe, ut herculē ſe figeret genuiſſe, mřiſq; erga eū deinceps beniuolentiā oſtēderet. Cum igitur Iuno lectum aſcēdiſſet, ſumptum iuxta corpus herculē per ueſtes inferius in terrā demiſit uerum partum imitata, ſicut etiā nūc in filiorum adoptione obſeruāt barbari. Iunonis igitur opera poſt hūc partum hebe herculi nupſit. ¶ Viri. mariti herculis. nā hercules i numerū deorū relatus, uel iunone conſentiente heben duxit uxorem. ¶ Talia dona, ut queq; iuuenili ætati reſtituat. ¶ Themis. dea eſt iuſtitiæ themis & diuinandi & religionis, q̄ nihil ſcelereris impunitū eſſe permittit. ¶ Nam iā diſcordia thebæ bella mouēt. Amphiaraus oiclei filius uates clariſſimus cum ſe a bello thebano nō reuerſurum p̄uidiſſet, a polynice nullis p̄cibus adduci poterat: ut illi intereſſet, quare polynices aureū illud monile a uenere harmoniæ dono datum, eripylæ Amphiarai uxori: quo belli ſocietatem uiro perſuaderet largitus eſt. Cum uero eo tempore Amphiaraus adraſtuſq; de regno diſſentirēt: ad Eripyles amphiarai uxoris adraſtiq; ſororis iudicium omnium diſſenſionum detulerunt. Illa uero pro amphiarao quidem ſententiam tulit, ſed ut belli thebis inferendi ſocius adiutorq; eſſet. Cæterum amphiaraus exiſtimans ſe ab uxore proditum, Alcmæoni filio mandauit, ut poſt ſuum obitum. Erypilen necaret. Dum uero amphiaraus, quo die primum thebas peruenit: una cum curru & eqs terræ hiatu fuiſſet abſorptus: alcmæon mandati paterni memor matrem interfecit, quo quidem facinore in inſaniam uerſus ac furiis agitatus ad phegeum Alpheſibϙæ patrem cupiens purgari cōfugit. Alpheſibϙæ uero cum monile maternum dono dediſſet eam uxorem duxit. ad Acheloum deinde profectus eius filiam Callirhoen adamauit, a qua cum monile illud efflagitaretur, ad Alpheſibϙam rediit ipſum monile repetiturus. Cæterum a themone & axione alpheſibϙæ fratribus fuit interfectus, quos poſtea Alpheſibϙa ipſa, ut maritum ulciſceretur interemit id quod aperte ſcribit Propertius: cum inquit. Alpheſiboxa ſuos uita ē prō coniuge fratres. Sanguinis & cari uincula rupit amor. Callirhoe autem alcmæonis uxor Iouem rogauit ut filios adhuc impuberes iuuenes efficeret, quo de patre ultionem ſuſcipere poſſent: q̄ cum iupiter conceſſiſſet, repente e pueris uiri effecti fuerunt. ¶ Diſcordia bella. epitheton belli eſt propriū. bellum autem thebanum ab Eteocle & Polynice fratribus ſuſceptū, uel carmine Papinii notiſſimum eſt. nam ut ſcribit Diodo. Eteocles ac polynices œdipi filii, cum ad uirilem perueniſſent ętatem, cognouiſſentq; laium priorem Iocaſtæ matris maritū ab œdipo filio ab Apollinis oraculo reuertentem interfectum: ac Iocaſtam matrem ab œdipo filio uxorem ductā, ſeq; ex tam funeſtis ortos nuptiis, ut eius eēnt filii, cuius fratres quoq; merito uocarentur, œdipum quidem ipſum domo egredi propter dedecus nō permiſerunt. Regnum uero īter ſe eo fœdere diuiſerunt, ut alternis annis imperarent. Primuſq; imperii annus Eteocli natu maiori cederet. Cæterum exacto anno cum regnum repoſcenti fratri non traderet, Polynices ad adraſtum Regem confugit, cuius filiam nomine argiam cum uxorem accepiſſet, tandem a ſocero undiq; contractis auxiliis inſtructus ad oppugnandas Thebas cum ſex aliis ducibus Adraſto. Tydeo. Amphiarao Capaneo, Hippomedōte, & Parthenopæo p̄fectus eſt. ¶ Capaneuſq; niſi ab ioue uinci. Capaneus unus fuit ex ſeptē ducibus, q Thebas obſederūt, q cū deoꝝ cōtēptor eēt, ſcaliſq; Thebas oppugnare primus oīum cœpiſſet, tanta mole lapidū a Thebanis obrutus, eſt, ut ſcribit Vegetius, ut fulminibus a ioue fingatur extinctus. ¶ Fientq; pares in uulnera fratres. Eteocles & Polynices œdipi filii, propter quos bellū illud thebanū fuerat ſuſceptum, mutuis uulneribus cōciderūt. ¶ Subducta tellure. ſubtracta terra. nā hiatu terræ abſorptus eſt amphiarus. ¶ Vltus erit. ulciſcetur. nā Amphiaraus ſe ab uxore p̄ditū cognoſcēs alcmæoni filio mādauit, ut poſt obitū ſuū Eripylen perimeret, q̄ qdē cū executus eēt, facti cōſciētiā in īſaniā cō uerſus eſt. ¶ Natus filius amphiarai alcmæō q p̄rem ulciſcēdo pius occidēdo uero mr̄em ipius fuiſſe iudicat. ¶ Exul mē. demēs atq; furioſus. ¶ Domuſq;. Nā domo fugiēs in Acarnaniā p̄uenit, ut paricidiū expiaret. ¶ Donec eū cō. callirhoe Acheloi filia. ¶ Fatale au. monile p̄niciosum, qđ q habebat, īfortuniis uexabat. id āt Alcmæon ablatū mr̄i iā Alpheſibϙę tradiderat. ¶ Phegeius enſis. Phegei filioꝝ, a qbus Alcmæon fuit interēptus. ¶ Hauſerit. aperuerit. uulnerauerit. ¶ Tū de. tādē poſt interfectū maritū. ¶ Acheloia ſup. callirhoe acheloi filia alcmęōis uxor. ¶ Vltoris. alcmæōis q p̄rem fuerat ultus. ¶ Dona pri. nu. hebes q̄ & priuigna & nurus ioui erat. Nā iunonis filia fuit ſine p̄re & Hercu. iouis filii uxor. ¶ Præcipiet. an̄ capiet. ¶ Impu. an. puerilibus.

lanugo
Hebe
themis
Amphiaraus.
Bellum thebanū
Iolaus ſenex i iuuenē
Callirhoes pueri i iuuenes
Capaneus
Phegeus

¶ Hæc

Hæc ubí faticano uenturi præſcia dixit
Ore themis:uano ſuperi ſermone fremebant.
Et cur non aliis eadem dare dona liceret
Murmur erat.queritur ueteres pallantias annos
Coniugís eſſe ſui.queritur caneſcere mitem
Iaſiona ceres.repetitum mulciber æuum
Poſcit erichthonio.uenerem quoq; cura futuri
Tangít,& anchiſæ renouare paſcitur annos.
Cuí ſtudeat deus omnís habet,creſcitq; fauore
Turbída ſedítío,donec ſua Iupiter ora
Soluit,& o noſtri ſi qua reuerentía dixit,
Quo ruitis?tantum ne aliquís ſibí poſſe uídetur,
Fata quoq; ut ſuperet?fatis iolaus in annos
Quos egit,rediit.fatis iuueneſcere debent
Callirhoe geniti.non ambitione nec armís.
Vos etiam,quoque hoc animo meliore feratis,
Me quoq; fata regunt,quæ ſi mutare ualerem,
Nec noſtrum ſeri curuarent æacon anni,
Perpetuumq; æuí florem radamanthus haberet
Cum minoe meo,qui propter amara ſenectæ
Pondera deſpicitur,nec quo prius ordine regnat.
Dicta Iouis mouere deos.nec ſuſtinet ullus.
Cum uídeat feſſos rhadamanthon & æacon annís
Et minoa querí,quí dum fuit integer æuí
Terruerat magnas ipſo quoq; nomine gentes.
Tunc erat ínualídus deionídenq; iuuentæ
Robore miletum phœboq; parente ſuperbum
Pertimuít,credenſq; ſuis inſurgere regnis,
Haud tamen eſt patriís arcere penatibus auſus.
Sponte fugis milete tua,celeriq; carina
Aegeas metiris aquas,& ín aſide terra
Mœnía conſtituis poſitoris habentía nomen,
Híc tibi,dum ſequitur patriæ curuamína ripæ,
Filia meandri totiens redeuntis eodem
Cognita cyanee præſtanti corpore nympha
Byblida cum cauno prolem eſt enixa gemellam.
Byblís in exemplo eſt,ut ament conceſſa puellæ.

Hæc ubi faticano.byblidos in fontẽ ſui nois metamorphoſin deſcripturus poeta,nõnulla ꝑmittit qbus eã commodius cũ ſupiore cõnectat. Faticão.fata canẽti. Eadẽ dona.ut iuuenes fierẽt. Pallãtias.aurora pallãtis gigãtis filia. Sui cõiu. Tithoni q ſenio tãdẽ in cicadã fuit cõuerſus. Iaſona flaua ceres.ſic qdẽ fere hactenus corrupte lectũ ẽ,qđ p q̃ mirandũ eſt cũ Iaſona & q̃driſyllabũ ſit & primã corripiat ſyllabam,qđ ſane haud iperiti qdã aiaduertẽtes Aeſona putarũt eẽ legendũ,quo qdẽ mõ nulla uis rõni carminis affert.ſad cũ nemo priſcoꝝ ſcribat Aeſonem a cerere fuiſſe amatũ,cẽſuerim Iaſiona qactũs i qnq; ſyllabas excurrit:ita eẽ legẽdũ ut illud epitheton flaua penitus eradatur.Huic ãt lectioni nõ uetuſtiſſima ſolũ exẽplaria,ſed hiſtoricę quoque aſtipulanť.Tradũt.n.Iaſiũ,q& Iaſiõ dr̃ iouis ex electra filiũ adeo a cerere fuiſſe amatũ,ut ĩ eius gratiam ad nuptias hermiões ipſius Iaſii ſororis maximã frumẽti ac panis copiã attulerit,ac ex eo plutũ peperit,q cultũ uitæ iſtituere,pecuniaſq; coaceruaŕ:ac ĩ uſus cuſtodire oium primus docuit,cũ ãtea parua cõgregãdæ ſeruãdæq; pecuniæ fuiſſet cura Hæc in.vi.biblioteces lib.nequis me finxiſſe putet,a Dio.ſcribunť. Poſcit erichtonio.Erichtoniꝰ,ut diximus,ex uulcani ſemine i terrã a pallade ipm ſpernẽte pedibꝰ deiecto natus ẽ. Et ãchiſæ annos.anchiſen a uenere amatũ æneãq; ex ea ſuſceptũ carmine.Virg.notius eſt q̃ ut hoc loco ſit exponẽdũ. Cui ſtu.faueat. Quo rui.qd ſi ne ulla rõne affectatis.oia aũt fatis gubernari iupiter cõcludit. Vos ẽt.ordo ẽ.fata regũt etiã uos & me quoq;,ut hoc aio meliore feratis. Nec nr̃m curuarẽt æacõ.hoc ẽ icuruũ ſenectute redderẽt.Tres ãt filios ſuos iuſticia inſignes æacõ,rhadamanthũ & minoẽ diis cõmemorat iupiter,q oẽs iã cõſenuerãt neq; p fata iuueneſcere poterant. Nec ſuſtinet ullus.q̃ri.nec ullus audet cõqueri. Terruerat ma.gẽ.Nã minois imperiũ late patebat. Tũc erat iua.cũ ea iupiter dixit. Deionidẽq; iu.ro.mi.Miletus ſolis fuit filꝰ ac paſiphaes minois uxoris fr̃,q cũ minoẽ iã ſenio cõfectũ regno priuare pararet,a ioue deterritus in aſiã ſpõte aufugit,ubi & urbẽ cõdidit,quã de noie ſuo Miletũ appellauit:& Cyanẽ nymphã mæãdri fluuii filiã compſſit,ex q̃ caunũ & byblida liberos ſuſcepit.ſed byblis cũ adoleuiſſet ita fr̃is amoŕ ardere cœpit,ut epiſtola quoq; eũ i ãplexus ſuos pellicere auſa ſit.Cæteꝝ Caunus nefandã ſororis libidinẽ deteſtatus ex pr̃ia aufugit.Byblis uero eũ iſecuta,cũ iã & cariã & lyciã & lelegas pagraſſet,laboŕ ac lachrimis cõfecta,niphaꝝ miſeratiõe i fõtẽ ſui nois fuit cõmutata. Deio.deionei forſitã filiũ,ut uulgus putabat.Nã apollinis fuiſſe filiũ poeta teſtať,Tametſi nuſq̃ legi a deionco ipſum ducere originẽ ꝑter q̃ qđ Oui.id inuereuŕ,ac uariæ qdẽ ſũt de mileto priſcoꝝ opiniones,alii nãq; euxantii ex micone nati filiũ fuiſſe aiũt alii apollinis ex arça cleochi filiæ qbus aſtipulatur ariſtocritus ſcribẽs aræã cleochi fuiſſe filiã ex qua & apolline genitũ eẽ ifantem:q ĩ milaca herbã fuerit expoſitus.ſuſceptũ autẽ a cleocho fuiſſe & a milace miletũ noiatũ.Forſitan ãt cleocliden legendũ ẽ,nõ Deionidẽ,ut ẽ i exẽplaribꝰ ſcriptũ,ſed cũ ad uirilẽ puenilſet ætatẽ Miletus a Minoeq; odio haberet,ſeceſſiſſe primũ in ſamũ,ubi ẽt locus ẽ ab illo Miletus cognomiatus.Deinde cũ in cariã trãſiſſet urbẽ ædificaſſe atq; ab ſuo noie miletũ appellaſſe.Alii aũt ſcribũt a ſarpedone Iouis filio miletũ ædificatã & ab ea q̃ eſt in creta noiatã.Ipſã uero primũ pityuſam ſiue aſteriã.Deide anactoriũ.poſtea miletũ fuiſſe uocatã. Arcere pr̃iis penatibus.ex creta ac iperio ſuo expellere. Aegeas metiris aquas ægeũ mare trãſis. In Aſide terra.in aſia terra.patronymicũ eni ꝑ poſitiuo poſitũ ẽ. Mœnia cõſtituis.Oui.qdẽ ſenſit miletũ urbem a mileto ſolis filio & cõditã & appellatã.Strabo autem ex Ephori ſnĩa ſcribit duas eẽ miletos,ueterẽ & nouã,ac ueterẽ qdẽ a Cretẽſibus Sarpedone duce ædificatã.Miletũq; cognominatã a mileto,q̃ eſt in Creta,cũ prius Leleges eũ locũ tenerẽt,nouã uero poſtea a Nelco cõditã fuiſſe iuxta

Iaſius

Deos fatis ob noxios eẽ

Erichthonius

Miletus

Miletꝰ Mileti conditor.

Byblidis amoŕ

Mileti duæ

Mæander

mare, quatuorq; cã pottus habere. ¶ Filia mæãdri. i. mçander flu. est phrygiæ adeo flexuosus, ut in seipsum redire uideatur.

Cyaneæ duæ

¶ Cognita cyanee. duæ nymphæ hoc nomine a poetis donantur. altera sicula Proserpinæ socia. altera Mçãdri filia. ¶ Est enixa. peperit.

Byblis
Byblus

¶ Byblida cum cauno. Byblis et byble a quibusdam uocatur. Vnde byblus phœniciæ urbs omnium antiquissima quæ a Saturno çdificata perhibetur. ¶ Apollinei fratris. formosi atq; apollini similis. siue ab apolline originem ducentis nec qua debebat. quatenus. ¶ Mendaci umbra. fallaci specie. ¶ Paulatim declinat amor. inclinat in nefandam libidinem. ¶ Sed nondum est manifesta sibi. Nondũ inquit se amore captam esse intelligit. ¶ Iam dominum appellat, ut enim amicæ uocãtur dominæ: sic amatores domini appellantur. ¶ Iam no. san. odit. fratrem & sororem. ¶ Demittere. immittere. concipere. ¶ Spes obscœnas. coeundi cũ fratre. ¶ Placida resoluta quiete dormiens. Placida enim quies somnus est. ¶ Visa est quoq; iungere fratri corpus. hoc est. byblis dormiens sibi est uisa coire cum fratre, id quod amãtibus fere usu uenire solet. ¶ Sillet illa diu. stupebat enim noua illa uoluptate quã senserat. ¶ Repetit. in mẽtem reuocat. ¶ Speciem suæ quietis. imaginem sui somni. ¶ Me miseram. elegãter uirginis amore captç cogitationes, uariosq; affect⁹ effingit poeta. ¶ Tacitæ noctis. in qua. omnia tacent animalia. ¶ Quamuis iniquis. q̃tum uis inimicis. magna est autem pulchritudo, q̃ ab inimicis quoque approbatur. ¶ Imitata. simulata. imaginata. ¶ Proh uenus. hac exclamatione byblis se maximam illo in somnio sen-

Byblis apollinei correpta cupidine fratris:
Non soror ut fratrem: nec qua debebat amauit.
Illa quidem primo nullos intelligit ignes.
Nec peccare putat, q̃ sæpius oscula iungat.
Quod sua fraterno circundet brachia collo.
Mendaciq; diu pietatis fallitur umbra.
Paulatim declinat amor. uisuraq; fratrem
Culta uenit, nimiumq; cupit formosa uideri.
Et si qua est illic formosior, inuidet illi.
Sed nondum manifesta sibi est: nullumq; sub illo
Igne facit uotum. uerum tamen æstuat intus.
Iam dominum appellat. iam nomina sanguinis odit.
Byblida iam mauult. qua se uocet ille sororem.
Spes tamen obscœnas animo demittere non est
Ausa suo uigilans. placida resoluta quiete
Sæpe uidet q̃ amat. uisa est quoq; iungere fratri
Corpus, & erubuit, quamuis sopita iacebat.
Somnus abit. silet illa diu, repetitq; quietis
Ipsa suæ speciem, dubiaq; ita mente profatur.
Me miseram, tacitæ quid uult sibi noctis imago?
Quam nolim rara sit. cur hæc ego somnia uidi?
Ille quidem est oculis quamuis formosus iniquis,
Et placet, & possim, si non sit frater, amare
Et me dignus erat. uerum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil uigilans committere temptem,
Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno. nec abest imitata uoluptas.
Proh uenus & tenera uolucer cum matre cupido
Gaudia quanta tuli? quam me manifesta libido
Contigit? ut iacui totis resoluta medullis?
Vt meminisse iuuat? quamuis breuis illa uoluptas,
Noxq; fuit præceps: & ceptis inuida nostris.
O ego si liceat mutato nomine iungi:
Quam bene caune tuo poteram nurus esse parenti?
Quam bene caune meo poteras gener esse parenti?
Omnia dii facerent, essent communia nobis
Præter auos. tu me uellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur pulcherrime matrem?
Hei mihi, que male sum, quos tu, sortita parentes.
Nil nisi frater eris. q̃ obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea uisa? quod autem
Somnia pondus habent? an habent & somnia pondus?
Dii melius. dii nempe suas habuere sorores.
Sic saturnus opim iunctam sibi sanguine duxit.
Oceanus tethyn. iunonem rector olympi.
Sunt superis sua iura. quid ad cælestia ritus
Exigere humanos diuersaq; fœdera tempto,
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor,
Aut hoc si nequeo, peream precor ipsa toroque

sisse uoluptatem aperte ostendit. ¶ Tenera. delicata. ¶ Vt. q̃. ¶ Prçceps. breuis ac ueIociter fugiens. ¶ Mutato nomine. sororis subaudiatur. ¶ Hei mihi. cruciatur byblis, quod caunus sibi tãtum frater. nõ etiam maritus sit futurus. ¶ Mea uisa. mea ĩsomnia. ¶ Dii melius. habent, faciuntq; quam homines, qui sorores proprias uxores ducũt. ¶ Sic saturn⁹ opim. opis filia fuit cæli, quæ saturno fratri nupta multos filios procreauit. ¶ Iunctam sibi sanguine, consanguineam & sororẽ. ¶ Oceanus tethyn. tethys cæli & uestæ filia oceano fratri nupsit, eiq; maximã nympharũ multitudinem peperit. ¶ Sũt superis sua iura. alia inquit iura dii. alia homines habent. ¶ Ad cælestia. ad cælestium exemplum. ¶ Ritus humanos. homiuum mores. ¶ Diuersaq; fœdera. ad exemplum diuersorum fœderum & legum. alia nanq; sunt fœdera hominum. alia deorum. ¶ Vetitus ardor. prohibitus ac nefandus amor.

Vt

Opis

Tethys

¶ Arbitrium

Macarei & canaces amores

¶Arbitrium. uoluntatem. præsentiam. ¶ At non æolide. Macareus æoli filius cum Canace sorore concubuit ex eaq; filium suscepit, qui cum a nutrice domo efferet, seipsum uagitu ꝓdidit, Quare indignatus ęolus gladium filiæ misit quo pro meritis uteretur. Macareus uero aufugit. Ad eleuandum autem scelus byblis plurali numero utitur, cum Macareus solus ex æolidis cum sorore çoiuerit.

Sed

¶ Vnde sed hos noui. anastrophe ē. sed enim coniunctio primum in oratione locum optinet. seipsam autem repræhendit Byblis, ꝙ nefandi amoris exempla sibi uenerint in mentem. ¶ Obscœnæ flāmæ. turpes amores. ¶ Qua fas est. quatenus licet atq; honestum est. ¶ Indulgere. obsequi.

Ergo

¶ Ergo ego. affectum ostendit hoc loco ergo. ¶ Non reiectura. non repulsura. distrahitur autem byblis in uarias cogitatiões, hinc ab amore, illinc a pudore. ¶ Coget amor potero. si coniunctio subaudiēda est. ¶ Si coget amor Sic Iuuenalis. Græculus esuriens in cælū iusseris ibit.

Byblidos epistola

¶ Viderit. caunus uiderit quid sit acturus. cæterum nos ei nostros amores aperiamus. ¶ Hei mihi quo labor. sic & amore & pudore uexatur Byblis, ut quid agat eligere nesciat. ¶ Ignem. ardorem. furorem. ¶ Meditata. excogitata. ¶ Dextra tenet ferrum. stilum ferreum: quo in tabulis etiānum scribitur. gestū autem scribentis in tabellis exprimit. ¶ Vacuam cæram. i qua nihil erat scriptum. ¶ Et dubitat. puellę amore exæstuantis exprimis leuitatem atque infirmitatem. ¶ Sumptas. tabellas. ¶ Placuit delere sororem. nam soror nomen est sanguinis eoq; fratrem suæ turpitudinis ipsam admonere putuit. ¶ Incidere. inscribere. ¶ Correptis. celeri

Mortua componar, positæq; det oscula frater.
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum.
Finge placere mihi. scelus esse uidebitur illi.
At non æolide thalamos timuere sororum.
Vnde sed hos noui? cur hæc exempla paraui?
Quo feror? obscœnæ procul hinc discedite flāmæ,
Nec nisi qua fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore,
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego quæ fueram non reiectura petentem:
Ipsa petam? poteris ne loqui? poteris ne fateri?
Coget amor potero. uel si pudor ora tenebit:
Littera celatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet. hæc dubiam uincit sententia mentem.
In latus erigitur, cubitoq; innixa sinistro
Viderit. insanos inquit fateamur amores.
Hei mihi quo labor? quē mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.
Dextra tenet ferrum. uacuam tenet altera cæram.
Incipit & dubitat. scribit damnatq; tabellas.
Et notat, & delet. mutat culpatq; probatq;
Inq; uicem sumptas ponit, positasq; resumit.
Quid uelit ignorat. quicquid factura uidetur,
Displicet. in uultu est audacia mixta pudori.
Scripta soror fuerat. uisum est delere sororem.
Verbaq; correptis incidere talia cæris.
Quam nisi tu dederis non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans. pudet ha pudet edere nomen.
Et si quid cupiam quæris, sine nomine uellem,
Posset agi mea causa meo. nec cognita byblis
Ante forem: quam spes uotorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index,
Et color & macies & uultus & humida sæpe
Lumina, nec causa suspiria mota patenti,
Et crebri amplexus, & quæ si forte notasti,
Oscula sentiri non esse sororia possent.
Ipsa tamen: quamuis animi graue uulnus habebam,
Qamuis intus erat furor igneus, omnia feci.
Sunt mihi dii testes, ut tandem sanior essem.
Pugnauiq; diu uiolenta cupidinis arma
Effugere infelix, & plus quam ferre puellam
Posse putes, ego dura tuli. superata fateri
Cogor, opemq; tuam timidis exposcere uotis.
Tu seruare potes. tu perdere solus amantem.
Elige utrum facias. non hoc inimica precatur.
Sed quæ cum tibi sit iunctissima, iunctior esse
Expetit, & uinclo tecum propiore ligari.
Iura senes norint: & quid liceatq; nefasq;
Fasq; sit inquirant, legumq; examina seruent,

ter raptis. ¶ Quam nisi tu dederis. in hac scribenda epistola ita personam puellæ fratrem & amantis & uerētis suscipit poeta, ut optime seruet decorum. ¶ Est autem adeo facilis, ut & a uirgine scripta esse, & nulla expositione indigere uideatur. ¶ Amans. puella amore capta. ¶ Et si quid cupiā quæris. uellē inquit posse petere sine nomie meo id quod opto, si forte q̄ris quid cupiam. ¶ Votorum. cupiditatis. ¶ Lęsi pectoris. animi amore capti. ¶ Et color. pallidus. ¶ Et uultus. mæstus. ¶ Sororia. sorori conuenientia hoc enim sororium significat, nec unquam substantiuum inuenit̄ sororius pro sororis marito, ut uulgus imperitorum putat.

Sororiū

¶ Ipsa tamen quamuis. se in uitam quidem. sed coactam amori succubuisse ait. ¶ Pugnaui effugere, ut effugerem in soluta dicimus oratione. ¶ Violēta arma. uim afferentia. cum quadam excusatione autem uiolēta dicuntur. quibus uiri quoq; ac dii ipsi, nedum puella succūberet. ¶ Dura. patiens dolorum. ¶ Timidis uotis. hypallage est. ego nāq; timida intelligit. ¶ Vinclo propiore. nodo actiore. strictiore. hoc est coitu. ¶ Iura senes norint. ab ætate suadet fratri byblis: ut nihil de legibus curet. ¶ Legum examina. æqualitatem legū, ac seueritatem.

Conueniens uenus est annis temeraria nostris.
Quid liceat nescimus adhuc, & cuncta licere
Credimus & sequimur magnorum exempla deorum.
Nec nos aut durus pater, aut reuerentia famæ
Aut timor impediet. tantum absit causa timendi.
Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi.
Et damus amplexus, & iungimus oscula coram.
Quantum est quod desit? miserere fatentis amorem.
Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor.
Ne ue merere meo subscribi causa sepulchro.
Talia nequicq̃ perarantem plena reliquit
Cæra manum, summoq; in margine uersus adhæsit.
Protinus impressa signat sua crimina gemma.
Quam tinxit lachrimis, linguæ defecerat humor,
Deq; suis unum famulis pudibunda uocauit,
Et paulum blandita. fer has fidissime nostro
Dixit & adiecit longo post tempore, fratri.
Cum daret, elapsæ manibus cecidere tabellæ.
Omine turbata est, misit tamen. apta minister
Tempora nactus adit: traditq; latentia uerba.
Attonitus subita iuuenis mæandrius ira,
Proiicit acceptas lecta sibi parte tabellas.
Vixq; manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, o uetite scelerate libidinis auctor
Effuge ait, qui si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum, pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pauidus: dominæq; ferocia cauni
Dicta refert palles audita bybli repulsa.
Et pauet obsessum glaciali frigore corpus.
Mens tamen ut rediit, pariter rediere furores.
Linguaq; uix tales icto dedit aere uoces.
Et merito. quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci? quid quæ cælanda fuerunt
Tam cito commisi properatis uerba tabellis?
Ante erat ambiguis animi sententia dictis
Prætemptanda mihi. ne non sequeretur euntem,
Parte aliqua ueli qualis foret aura notare
Debueram, tutoq; mari decurrere, quæ nunc
Non exploratis impleui lintea uentis.
Nunc feror in scopulos igitur, submersaq; toto
Obruor oceano. nec habent mea uela recursus.
Quid? q; & ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo tunc, cum mihi ferre iubenti
Excidit: & fecit spes nostras cera caducas?
Nonne uel illa dies fuerat uel tota uoluptas?
Sed potius mutanda dies? deus ipse monebat.
Signaq; certa dabat. si non male sana fuissem,
Et tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ

Coram Palam

Quinq; amoris gradus

Byblidis querelæ

¶Venus temeraria. inconsiderata. Nec nos aut durus pater. a cõmoditate argumtatur byblis. ¶Aut reuerentia famæ. periphrasis est pudoris. ¶Dulcia furta. suauia stupra. iucundos coitus. ¶Secreta. secreto nomẽ pro aduerbio est positũ. ¶Coram. palam in omnium conspectu: aut coram patre. coram enim ad certos. palam. ad omnes refertur. ¶Quãtum est quod desit. ac si diceret, parum admodũ deest ad explendum amorem nostrum. Nam ex quinq; lineis amoris uisu. alloquio. tactu. osculo. concubitu. solus coitus restabat. ¶Causa. mortis subintelligatur. ¶Perarantem. perscribentem. ¶Nequicq̃. frustra. nihil enim profuerunt preces illæ, quin potius obfuerũt. ¶In summo margine. in ultima marginis parte. ¶Adhęsit. affixus fuit & script?. ¶Signat. sigillat. ¶Omine augurio. ¶Iuuenis mæandrius. Caunus męandri nepos. ¶Ab ore. a facie. ¶Trepidantis. timentis. ¶Dum licet. dũ potes. ¶Tua fata. tua mors. ¶Nostrum pudorem. hoc est. si tua mors nobis dedecori nõ esset. ¶Palles audita bybli repulsa. apostrophe ẽ poetæ ad Byblida. ¶Glaciali frigore. timore. Q𝑑 enim sequitur pro eo q𝑑 præcedit, frequenter per metonymiã ponitur & contra. ¶Icto aere. percusso. Nam ex percussione aeris uox fieri censet. ¶Et merito. spnor subaudiẽdum. significat autem byblida diu attonitã fratris repulsa tacuisse: ac tandem in querelas pœnitentiæ plenas erupisse. ¶Indicium feci. Indicaui. ¶Vulneris huius Amoris. qui corda hominum uulneribus conficere uidetur. ¶Properatis tabellis. festinanter scriptis ac missis. ¶Ambi. di. Dubiis uerbis, quę in diuersas trahi sententias possint. ¶Ne non sequeretur. ut sequeretur. ex duabus enim negationibus constituitur affirmatio. ¶Parte aliqua ueli. Methaphora a nauigantibus sumpta, qui antequam pandãt uela solent notare quales uenti sint flaturi. ¶Qualis foret aura. qualis foret cauni uolũtas. ¶Toto mari. pro toto legendum eẽ tuto facile ex sensu ipso apparet, quamuis fere in exemplaribus toto corrupte legatur. ¶Non exploratis uentis. Non intellecta cauni uoluntate. Perstat enim metaphora a nauigantibus sumpta. ¶In scopulos. In maximas anxietates. ¶Nec habent. Nescit enim uox emissa reuerti, ut inquit horatius. ¶Cera. Tabella cerata. ¶Non ne uel illa dies. Se arguit byblis, quod casu tabellę admonita in alium diem non distulerit litteras cauno mittendas. ¶Et tamen ipsa loqui. hic quoq; colligit byblis se temere ad caunum fratrem litteras dedisse: satiusq; fuisse ipsa coram suos amores confessa fuisset.

¶Cepere.Continere po-tuerunt. ¶Affusaq́.pro fusa.piecta ad pedes cau ni.id quod fit cum aliqd ardui uolumus impetra re. ¶Sit.esse possit. ¶Nō adit apte.decenter. opor tune. ¶Nec legit.elegit. ¶Credo.ut puto. ¶Ani mumq́ uacantem. Aliis curis uacuū. ¶Si facta mihi reuocarˀ liceret.hoc est si possem efficere,ut fa cta essent infecta. ¶Cœ-pta expugnare.Incœpta perficere. ¶Quippe nec ille potest.multis rationi bus colligit byblis meliꝰ esse,ut in incœpto persi-stat quam ab eo desistat. ¶Relinquā. deponam. ¶Leuiter. leui amore i-pulsa. ¶Qui plurimus maximus. grauissimus. ¶Hoc deo. Cupidine. ¶Deniq iā nequeo.Om nino inqt iam nefanda cōmisi,neq innocēs pos sum existimari. ¶Teme rata.Violata. ¶Vt nihil adiiciam.quāuis nihil iis quæ iā cōmissi adiungā. ¶In uota.ad uota explē da. ¶Incertę mētis.insta bilis animi. ¶Cōmittit fæ.repel.cōmittit ut sępe repellaī. ¶Mox ubi finis abest.deinde inquit cum nullus finis imponit by-blidos flagitio, caunus prīam reliquit. ¶Inq pe regrina.nā in caria urbē ædificauit, quā de nomi ne suo caunum appella-uit & æstate & autūno pestiferā.Discedit autem ab historia poeta, quo magis uerisimilem fabu lam reddat.nā cauni cō-ditores a Strabōe ex cre ta uenisse scribuntur. ¶Miletida.byblida mi-leti filiam. ¶Planxit.per cussit. ¶Sine qua.qua erepta. ¶Profugi.por-ro fugati. ¶Vtq tuo mo tę.Eo furore byblida agi tatā fuisse ait poeta: quo bacchæ uexantur dum tertio quoq anno orgia celebrant. ¶Proles seme leia.apostrophe ad bac-chum. ¶Motæ. concita tæ. ¶Tuo thyrso.tuis sacris per sinecdochem. est nāq thyrsus hasta pā pinis tecta,q̄ i sacris bac

Apte — Caunus — Thyrsus

Debueram:præsensq́ meos aperire furores.
Vidisset lachrimas,uultus uidisset amantis,
Plura loqui poteram,q̄ quæ cepere tabellæ.
Inuito potui circundare brachia collo.
Et si reiicerer,potui moritura uideri,
Amplectiq́ pedes,affusaq́ poscere uitam.
Omnia fecissem.quorum si singula duram
Flectere non poterant,potuissent omnia mentem.
Forsitan & missi sit quædam culpa ministri.
Non adiit apte.nec legit idonea credo,
Tempora.nec petiit horamq́ animumq́ uacantem.
Hæc nocuere mihi.neq enim de tigride natus.
Nec rigidos silices solidumue in pectore ferrum
Aut adamanta gerit.nec lac bibit ille leænæ.
Vincetur.repetendus erit.nec tædia cœpti
Vlla mei capiam,dum spiritus iste manebit.
Nam primum,si facta mihi reuocare liceret,
Non cœpisse fuit,cœpta expugnare secundum est.
Quippe nec ille potest,ut iam mea uota relinquam,
Non tamen ausorum semper memor esse meorum
Et quia desierim,leuiter uoluisse uidebor.
Aut etiā temptasse illū insidiisq́ petisse.
Vel certe non hoc,qui pluribus urget & urit
Pectora nostra deo,sed uicta libidine credar.
Denique iam nequeo nil cōmisisse nefandum.
Et scripsi,& petii temerata est nostra uoluntas
Vt nihil adiiciam,non possum innoxia dici.
Quod superest,multum est in uota.in crimina paruū
Dixit,& incertæ tanta est discordia mentis,
Cum pigeat temptasse,libet temptare,modumq́
Exit:& infelix cōmittit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest:patriam fugit ille nefasq́,
Inq peregrina ponit noua mœnia terra.
Tum uero mœstam tota miletida mente
Defecisse ferunt.tum uero a pectore uestem
Diripuit,planxitq́ suos furibunda lacertos.
Iamq́ palam est demens,inconcessamq́ fatetur
Spem ueneris:sine qua patriam inuisosq́ penates
Deserit:& profugi sequitur uestigia fratris.
Vtque tuo motæ proles semeleia thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia bacchæ,
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides uidere nurus,quibus illa relictis
Caras & armiferos lelegas lyciamq́ pererrat.
Iam cragon & lymirem xanthiq́ reliquerat undas,
Quodq́ chimæra iugum mediis in partibus ignem
Pectus & ora leæ.caudam serpentis habebat.
Deficiunt siluæ,cum tu lassata sequendo
Concidis,& dura positis tellure capillis

chi lactabaī. ¶Ismariæ. Thraciæ. ¶Triēnia.tre terica græce dñr. eo qđ tertio quoq anno cele-brarentur. ¶Bubasides nurus.cariæ. nam buba sus,unde bubasides decli nantur, cariæ regio est. ¶Caras cariæ populos. ¶Et armiferos lelegas. Leleges populi sunt ca-riæ bellicosissimi. ¶Iam cragon.cragus mons est lyciæ Apollini sacer, qui promontoria octo ha-bere scribitur ac eiusdem nominis urbem. ¶Et li miren. limire oppidum est lyciæ iuxta cragon. ¶Xanthiq́. xanthus & fluuii & lyciæ urbis ma-xime nomē est. ¶Quod q chimæra iugum. chi-mæra mons est lyciæ. q ut ætna in sicilia fumum ac flammarum globos emittit. id quod poetis causam prebuit ut finge rent chimęram esse mon strum partem anteriorē leonis habens flammas euomentem.medium ac uentrem capræ.posterio rem draconis.etiam Ho merus inquit. Sane chi-mæra capra interpreta-tur. ¶Quid enim dare maius habebant idest po terant ac si diceret nihil. ¶Protinus ut secto.quo modo i fontem fuerit re soluta byblis triplici si-militudine poeta expo-nit. ¶Piceæ de cortice.pi cea arbor est ex cuius trū co si incidatur, resina flu it. ¶Vt uetenax bitumē. bitumen genus est picis ex terra nascens. ¶Spirā tis lene.leniter nomen ꝓ aduerbio. ¶Remolle-scit. iterum mollis ac li-quida fit.liquescit. ¶Cō stitit. congelata fuit. ¶Phœbeia byblis.phœ bi neptis. ¶Fama noui centum. Hæc ad conne-ctendam Iphidis meta-morphosin in marem a poeta referuntur. Nam lyctus quidam de plebe thelethusam duxit uxo-rem,cui grauidæ manda uit:ut si marem quidem pareret educaret, sin fœ-minā exponeret. solicite igiī ac mœstę pp uiri mā

Leleges — Cragus — Limire — Xanthus — Chimera — Picea — Bitumē

data telethusæ. Isis dea i somnis apparuit, eamq; hortata est, ut quicquid pereret, educare nihil dubitaret, se.n. auxilio cũ opus eẽt, futurã. quare telethusa cũ puellam peperisset: marẽ esse mentita est marito: qui ei nomen aui imposuit iphimq; appellauit atq; ut masculũ educauit, sed cũ ad tertiũ & decimũ ætatis annũ peruenisset, ei pater ianthẽ telestæ cuiusdã uicinã filiã despõsauit, cũ uero dies nuptiarum adesset, telethusa una cũ iphide templũ isidis adiit illiusq; implorato auxilio iphis in marẽ conuersus ianthẽ, quam frustra ab se a mari crediderat potitus est. ¶ Cretæas urbes. cretenses. Vñ miletus byblidos pater coloniam deduxerat in Asiam. est autẽ creta insula cẽtum urbiũ fama nobilis a creta nympha Hesperidis filia cognominata, ut Dosiades scripsit, ut anaximãder a rege curetum. Hæc aeria primũ, deinde curetis tum macaros a temperie cæli fuit appellata. hæc Pli. ¶ Phæstia tellus. phæstus urbs fuit cretæ a minoe ædificata & gortyniis deleta. ¶ Cnossiaco regno. cnossos una fuit ex pstantibus cretæ urbibus. ¶ Quę mouẽã. optẽ cupiã. ¶ Vt releuere. ut parias. ¶ Onerosior altera sors ẽ. Fœmina. nõ solum.n. educare, sed ẽt dotem par e oportet. ¶ Quod abominor. Quod omen dii auertãt ¶ Vsq;. semper cõtinue ¶ In arcto. i angusto. ut bene speret deos.n. nõ de futuros. ¶ Inachis. io inachi filia. q̃ in uaccã cõuersa cũ pristinæ figuræ foret restituta ab ægyptiis pro dea fuit culta, Isisque appellata. huius autẽ ornatũ & comites describit poeta. ¶ Lunaria cornua. cũ cornibus nanq; pingebat Isis ut q̃ eadem cum luna ẽe dicatur. nam primi hoies in ægypto geniti hũc mundi ornatum admirantes

Byblis in fontem — Creta — Phæstus — Cnossos — Lyctus — Abominari — Vsq; — Inachis

Bybli iaces, frondesq; tuo premis ore caducas.
Sæpe illam nymphæ teneris lelegeides ulnis
Tollere conantur sæpe ut medeatur amori
Præcipiunt: surdæq; adhibent solatia menti.
Muta iacet, uiridesq; suis tenet unguibus hærbas
Byblis: & humectat lachrimarum gramina riuo
Naiades his uenam, quæ nunq̃ arescere posset,
Supposuisse ferunt. quid enim dare maius habebant?
Protinus ut secto piceæ de cortice guttæ,
Vt ue tenax grauida manat tellure bitumen,
Vtq; sub aduentum spirantis lene fauoni
Sole remollescit, quæ frigore constitit unda,
Sic lachrimis consumpta suis phœbeia byblis
Vertitur in fontem qui nunc quoq; uallibus illis
Nomen habet dominæ, nigraq; sub illice manat.
Fama noui centum cretæas forsitan urbes
Implesset monstri, si non miracula nuper
Iphide mutato crete propiora tulisset.
Proxima cnossiaco nam quondam phæstia regno
Progenuit tellus ignotum nomine lyctum
Ingenua de plebe uirum. nec census in illo
Nobilitate sua maior. sed uita fidesq;
Inculpata fuit. grauidæ qui coniugis aures
Vocibus his monuit, cum iam prope partus adesset.
Quæ uoueam duo sunt: minimo ut releuere dolore:
Vtq; marem parias. onerosior altera sors est,
Et uires fortuna negat. quod abominor, ergo
Edita forte tuo fuerit si fœmina partu,
Inuitus mondo. pietas ignosce necetur.
Dixerat & lachrimis uultum lauere profusis:
Tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur.
Sed tamen usque suum uanis telethusa maritum
Solicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est lycto sententia, iamq; ferendo
Vexerat illa grauem maturo pondere uentrem,
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
Inachis ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit, aut uisa est. inerant lunaria fronti
Cornua cum spicis nitido flauentibus auro,
Et regale decus, cum qua latrator anubis,
Sanctaq; bubastis, uariisq; coloribus apis
Quiq; premit uocem digitoque silentia suadet.
Sistraque erant, nunq̃q; satis quæsitus osiris.
Plenaque somniferis serpens peregrina uenenis.
Tum uelut excussam somno & manifesta uidentem
Sic affata dea est. pars o telethusa mearum
Pone graues curas, mandataque falle mariti,
Nec dubita, cum te partu lucina leuarit,
Tollere quicquid erit, dea sum auxiliaris, opemque

uniuersorũq; naturã duos esse deos & quidẽ ęternos sunt arbitrati solẽ & lunã. & illũ quidẽ osiridẽ, hãc uero isidẽ appellarũt, ut Diodorus scribit. luna autẽ primis diebus cum crescit cornua habere uidet. Bos quoq; ei ab ægyptiis sacrificat. Et regale decus. diadema. ¶ Cũ qua latrator anubis. mercurius ab ægyptiis colit sub canis figura significãtibus eũ fuisse custodẽ osiridis & isidis anubisq; appellat. ¶ Sanctaq; bubastis. comes isidis ur fuisse bubastis. Eandẽq; cũ diana esse ab Herodoto perhibet. Sed p ipsa quoq; iside accipi solet a bubasto urbe cognominata. hoc uero ex iis quæ in colũna eius sacris litteris scripta tradũtur percipi põt. ego isis sum ægypti regia a mercurio erudita. quæ ego legibus statui, nullus soluet. ego sũ osiridis. ego sum prima frugũ inuentrix, ego sum ori regis mater. ego sum in astro canis refulgens. mihi bubasta urbs condita est. gaude. gaude ægypte me nutristi. Hæc Dio. Variisq; coloribus apis. apis bos uarias hñs maculas in ægypto colebatur in perpetuam memoriam osiridis frugum frumentiq; repertoris, q̃q̃ boues rufi imolari permitterent, quod colore typhoni, q osiridem necauit, similes uiderentur. ¶ Quiq; præmit uocẽ. harpocratem significat, qui cum digito ad os apposito pingebatur. ¶ Sistraq; erant. Tympana. ¶ Nunq̃q; satis quæsitus osiris. Deus est ægyptiorũ Isidis maritus, quem singulis quibusque annis ægyptii & amissum maxio cũ mœrore quærunt, & inuentũ maxima cũ lætitia prosequũt, ut Diodorus aliiq; auctores scribunt. ¶ Plenaq; somniferis. in pompa sacrorum isidis, gestabatur etiam serpẽs, quæ dormire uidebatur. ¶ Excussam. excitatam.

Anubis — Bubastis — Apis — Harpocrates — Osiris — Isidis cõites

Dea sum

¶ Dea sum auxiliaris. ad id alludit, quod, ut scribit Diodorus: Aegyptii asserunt Isidem plurimorum inuentricem fuisse ad morbos medicamentorum, & medicinæ arti admodum contulisse, quam imortalitate quoque potitam gaudere hominum cultu, inque eorũ ualitudine præcipue uersari, quin etiam in somnis palam eis opitulari, quos censuerit dignos. signa autem horum esse non græcas fabellas, sed opera certa. totum enim ferme orbem hãc deam colere propter manifestas morborum curationes. siquidem in somnis illam non recte ualentibus auxilia præbere & q eius monitis obtemperent, præter opinionem curari etiã quorum medici salutem desperarit. ¶ Cressa. cretẽsis telethusa. ¶ Seque ipsum põdus in auras expulit. hoc est. postq̃ peperit. pondusque uteri in lucẽ extulit. ¶ Fidemque res habuit. res credita fuit. ¶ Quod cõmune foret. Puero & puellę nam iphis tam fœmina q̃ mas appellari potest. Indecepta mẽdacia. Nõ percepta. non cognita. non intellecta. Impercepta autem. indeprensa uel rectius forsitan legeret. hoc est. non deprensa. nõ animaduersa. ¶ Dictæo teleste. cretensi. a dicte nãque monte Cretæ dictæus declinatur. ¶ Tetigit. Cõmouit. ¶ Rude pectus. Rudem animum & amandi imperitum. ¶ Sed erat fiducia dispar. Nã iphis diffidebat se uiri officio fũgi posse. Ianthe uero pulchre fidebat se munera mulieris optime obituram. ¶ Pactæ cædæ. pactarum nuptiarum. ¶ Quemque uirũ esset. ¶ Ianthe inquit eum putat esse uirum & marem: quem credit suum maritum esse futurũ. ¶ Et auget hoc ipsum flammas. Quod uirgine amata se frui posse desperabat. ¶ Ardetque in uirgine. Virgo. Virgo inquit uirginis amore inflammat quod maxime mirandum est. Hinc uero aperte colligitur hoc nomen uirgo apud priscos fœminini dũtaxat generis fuisse. Quis me manet exitus. Quem inquit exitum meus amor sortietur: cum Ianthe amata frui nõ possim. ¶ Naturale malum. Naturalẽ amorem, ut non uirginis sed uiri amore caperet. ¶ Vellem nulla forẽ. hoc est. uellẽ nõ eẽ. ¶ Ne non ferat. Vt ferat, Crete uero cum sit casus nominandi citra diphthongũ scribatur. ¶ Taurum dilexit filia solis. Pasiphae, cuius fabula sæpius iam mihi est enarrata. ¶ Sollertia. Ingenii perspicacitas & acumen. ¶ Confluat. Conueniat. ¶ Qui animum firmas. cur nõ cõstantia uteris. se ipsam autem alloquitur Iphis. ¶ Excutis. Abiicis. repellis. ¶ Nisi te quoque decipis ipsam. Nõ solum alios, qui ipsam masculum esse credebant. ¶ Et pete quod fas est. Et appete inquit quod assequi possis.

Dicte

Virgo

Exorata fero, nec te coluisse queteris
Ingratum numen. monuit thalamoque recessit.
Læta toro surgit, duraque ad sidera supplex
Cressa manus tollens, rata sint sua uisa precatur.
Vt dolor increuit, seque ipsum pondus in auras
Expulit, & nata est ignoto fœmina patri,
Iussit ali mater puerum mentita: fidemque
Res habuit. neque erat facti nisi conscia nutrix,
Vota pater soluit: nomenque imponit auitum.
Iphis auus fuerat. gauisa est nomine mater,
Quod commune foret, nec quenquam falleret illo:
Impercepta pia mendacia fraude latebant.
Cultus erat pueri. facies quam siue puellæ
Siue dares puero, fieret formosus uterque.
Tertius interea decimo successerat annus.
Cum pater iphi tibi flauam despondet ianthen,
Inter phæstiadas quæ laudatissima formæ
Dote fuit uirgo dictæo nata teleste.
Par ætas. par forma fuit primasque magistris
Accepere artes elementa ætatis ab iisdem.
Hinc amor amborum tetigit rude pectus, & æquum
Vulnus utrique dedit. sed erat fiducia dispar,
Coniugium pactæque expectant tempora tædæ,
Quemque uirum putat esse, suum fore credit ianthe.
Iphis amat, quo posse frui desperat, & auget
Hoc ipsum flammas, ardetque in uirgine uirgo.
Vixque tenet lachrimas. quis me manet exitus inquit?
Cognita quam nulli. quam prodigiosa nouæque
Cura tenet ueneris? si dii mihi parcere uellent,
Perdere debuerant. si non & perdere uellent,
Naturale malum saltem & de more dedissent.
Nec uaccam uaccæ. nec equas amor urit equarum.
Vrit oues aries. sequitur sua fœmina ceruum.
Sic & aues coeunt, interque animalia cuncta
Fœmina fœmineo correpta cupidine nulla est.
Vellem nulla forem. ne non tamen omnia crete
Monstra ferat, taurum dilexit filia solis,
Fœmina nempe marem. meus est furiosior illo,
Si uerum profitemur, amor. tamen illa secuta est
Spem ueneris. tamen illa dolis & imagine uaccæ
Passa bouem est. & erat qui deciperetur adulter.
Huc licet ex toto sollertia confluat orbe,
Ipse licet reuolet ceratis dædalus alis,
Quid faciet? num me puerum de uirgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit ianthe?
Quin animum firmas? teque ipsa recolligis iphi?
Consiliique inopes & stultos excutis ignes?
Quid sis nata uides: nisi te quoque decipis ipsam.
Et pete quod fas est, & ama quod fœmina debes.

Spes est quæ capiat. spes est quæ pascat amorem.
Hanc tibi res adimit. non te custodia caro
Arcet ab amplexu. nec cauti cura mariti.
Non patris asperitas. nec se negat ipsa roganti.
Nec tamen est potienda tibi. nec ut omnia fiant,
Esse potes felix, ut diiq; hominesq; laborent.
Nunc quoq; uotorum pars ulla est una meorum.
Diiq; mihi faciles quicquid ualuere dederunt.
Quodq; ego, uult genitor: socer & uult ipse futurus.
At non uult natura potentior omnibus istis,
Quæ mihi sola nocet. uenit ecce optabile tempus,
Luxq; iugalis adest, & iam mea fiet ianthe,
Nec mihi continget. mediis sitiemus in undis.
Pronuba quid iuno? quid ad hæc hymenæe uenitis
Sacra: quibus qui ducat abest? ubi nubimus ambæ?
Pressit ab his uocem. nec lenius altera uirgo
Aestuat, utq; celer uenias hymenæe precatur.
Quod petit hæc, telethusa timens mō tempora differt.
Nunc ficto languore moram trahit. omnia sæpe
Visaq; causatur. sed iam consumpserat omnem
Materiam ficti: dilataq; tempora tædæ
Institerant, unusq; dies restabat. at illa
Crinalem capiti uittam, nataq; sibiq;
Detrahit, & passis aram complexa capillis.
Isi parætonium mareoticaq; arua pharonq;
Quæ colis, & septem digestum in cornua nilum,
Fer precor inquit opem. nostroq; medere timori.
Te dea, te quondam, tuaq; hæc insignia uidi,
Cunctaq; cognoui. sonitum comitesq; facesq;
Sistrorum: memoriq; animo tua iussa notaui.
Quod uidet hæc lucem. q̄ non ego punior ipsa,
Consilium monitumq; tuum est. miserere duarum,
Auxilioq; iuua. lachrimæ sunt uerba secutæ.
Visa dea est mouisse suas: & mouerat aras.
Et templi tremuere fores, imitataq; lunam
Cornua fulserunt: crepuitq; sonabile sistrum.
Non secura quidem, fausto tamen omine læta
Mater abit templo. sequitur comes iphis euntem,
Quam solita est, maiore gradu: nec candor in ore
Permanet: & uires augentur, & acrior ipse est
Vultus, & incomptis breuior mensura capillis
Plusq; uigoris adest, habuit quam fœmina. nam, quæ
Fœmina nuper eras, puer es. date munera templis
Nec timida gaudete fide. dant munera templis.
Addunt & titulum. titulus breue carmen habebat.
Vota puer soluit, quæ fœmina uouerat iphis.
Postera lux radiis totum patefecerat orbem,
Cum uenus & iuno sociusq; hymenæus ad ignes
Conueniunt, potiturq; sua puer iphis ianthe.

¶ Hanc tibi res adimit. Necessitas & sexus qualitas tibi hāc eripit, quam uxorem ducere cupis. ¶ Nec tamen est potienda tibi nec tamen illa potes potiri. ¶ Nulla est. nō est. ¶ Luxq; iugalis adest Nuptiarum dies. ¶ Vbi nubimus ambæ. Nubere fœminarum est proprium. ¶ Nec mihi continget. quia illa potiri nō potero. ¶ Ad hæc sacra. nuptiarum. nam in nuptiis & Iuno ꝓnuba & Hymenæus inuocabantur. ¶ Pressit ab his uocem. post hæc inquit siluit. ¶ Nec lenius. nec minus. ¶ Aestuat. Amore ardet. ¶ Altera uirgo. Ianthe, quæ iphin cui fuerat desponsata, marem esse credebat. ¶ Vtq; celer uenias. Apostrophe ad hyemenęum nuptiarum deum. ¶ Omnia uisaq. auguria & sōnia. ¶ Causatur. excusat ac causam esse ait. ¶ Ficti. fingendi. ¶ Isi parætonium. oppida Aegypti ubi potissimum colitur isis, cōmemorat thelethusa. nam parætoniū Aegypti oppidum est & portus ingens quadragita fere stadiorum, ut Strabo scribit. ¶ Mareoticaq; arua. mareotis lacus est Aegypti iuxta alexandriam q antea arapotes nominabatur. ¶ Pharonq;. Pharos insula est alexandriæ adiacens, in qua est turris altitudine isignis, quam eodem nomine, quo insula, multis tabulatis excelsam & albo lapide mirifice structam sostratus gnidius Aegypti regum amicus ob nauigātium salutem exædificauit, ut hoc epigramma in eam scriptum declarat. Sostratus gnidius Dexiphanis filius diis seruatoribus pro nauigantibus. nam cum ora importuosa & humilis esset & cautes & breuia mare haberet, signum aliquod necessarium fuit altum, & clarum: quo naui gantes ad portus ingressum dirigerentur. Inde factum est ut huiusmodi signa ad portus collocata phari dicantur. ¶ In septem cornua. hostia. nam nilus septem hostiis egreditur in mare. Tuaq; hæc insignia uidi. In ara nāq; isidis ea omnia simulachra erant, quæ per somnium uiderat telethusa. ¶ Sonitum comitesque facesq;. ordo est. Sonitū Sistrorum. Sistrum nanq; instrumentum est qđ cōcussum sonitum emittit. Vnde & nomen ἀπὸ τοῦ σιειν, hoc est a concutiendo accepit. ¶ Quod uidet hæc lucem. Quod hæc uiuit. Digito autem puellam ostendit. ¶ Nō secura. non sine cura & solicitudine. ¶ Fausto omine. felici augurio. ¶ Ad ignes. ad scrificia q̄ in nuptiis Iunoni Hymenæoq; ac ueneri celebrabantur.

Nubere

Paræto nium

Maræo tis

Pharos

Sistru

¶ Inde per

Liber Nonus
Finitus est.

RAPHAELIS Regii in decimum Metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

P. Ouidii Nasonis Metamorphoseos. Liber decimus.

Vnde per immensum croceo uelatus amictu
Aethera digredit, ciconũ q; hymenæus ad oras
Tẽdit, & orpheia nequicq̃ uoce uocatur.
Affuit ille quidẽ, sed nec solemnia uerba,
Nec lætos uultus, nec felix attulit omen.
Fax quoq; quã tenuit lachrimoso stridula fumo
Vsq; fuit, nullosq; inuenit motibus ignes.
Exitus auspicio grauior. nam nupta per herbas
Dum noua naiadam turba comitata uagtaur,
Occidit in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postq̃ rhodopeius auras
Defleuit uates, ne non temptaret & umbras,
Ad styga tænaria est ausus descendere porta,
Perq; leues populos, simulacraq; functa sepulchro
Persephonen adiit, inamœnaq; regna tenentem
Vmbrarum dominum, pulsisq; ad carmina neruis
Sic ait, o positi sub terra numina mundi:
In quem decidimus quicquid mortale creamur.
Si licet, & falsi positis ambagibus oris
Vera loqui sinitis, non huc ut opaca uiderem
Tartara descendi, nec uti uillosa colubris
Terna medusei uincirem guttura monstri.
Causa uiæ est coniunx, in quam calcata uenenum
Vipera diffudit, crescentesq; abstulit annos.
Posse pati uolui: nec me temptasse negabo.
Vicit amor. supera deus hic bene notus in ora est.

Orphe'

Vnde p imẽsum. Totum hunc librũ undecimiq; partẽ Orphei gestis carminibusq; ita dicauit poeta, ut ab instituto nõ discedat, uariasq; transfigurationes exponat. nã Orphe' Apollinis & calliopes, uel ut alii scribũt oeagri fluuii & polymniæ musę fili' sciẽtia ac cãtus suauitate mortales oẽs dr̃ superasse: citharãq; ad similitudinẽ testudinis a Mercurio cõfectã dono q; apollini datã a prẽ accepisse, cuius modulatione nõ hoies solum, sed feras siluasq; ac saxa mota fuisse. Is. n. ut scri. Diodo. doctrinæ deditus cũ theologiæ opam impendisset, i ægyptum trãsiit plurimarũq; ibi rerũ pcepta scientia, græcorũ doctissimus tũ in deorũ cerimõiis, tum in theologia, tum in poematis cãtuq; est habitus. nauigauit insuper cũ argonautis ob q; uxoris amorẽ ad inferos cũ descendisset, a pserpina suauitate cãtus allecta impetrauit, ut defunctã uxorẽ ab inferis excitaret. nã Eurydice quã ĩfausto omine sibi copularat dum p prata simul cũ aliis nymphis uagaretur, a serpente pcussa iterit, tantoq; dolore moriens affecit maritũ, ut nõ satis esse duxerit lugere, sed ad iferos quoq; ad eã repetendã descẽdere nihil dubitarit. eo igiť cũ peruenisset, tm̃ carminis suauitate effecit, ut uxorem a Plutone ea acciperet conditione, ne illã prius, q̃ ad superos reuersus esset respiceret, sed Orpheus ueritus ne se uxor seq̃reť, cũ iam fere ad supos puenisset, eã respexit, q̃ ilico ad iferos retracta Orpheum in maximis cruciatibus reliqt. cũ igiť desperaret se iterum ea potiri posse, oẽs aspernatus mulieres dr̃, primusq; apud thraces puerorũ amorib' indulsisse. Id uero ægre ferentes thraciæ mulieres sacra bacchi celebrantes illum cithara canentẽ ferasq; mulcentẽ discerpserunt, cuius caput una cũ cithara in Hebrũ proiectũ, cum lesbũ usq; peruenisset, idq; serpẽs laniare uellet, i saxũ ab Apolline dr̃ fuisse trãsformat'.

Orphei nuptiæ

Orpheus ad iferos

Orphei oratio

Cicones

Ad oras ciconũ. cicones populi sunt thraciæ iuxta hebrũ fluuiũ habitantes cicone Apollinis & Rhodopes filio dicti. Et orpheia uoce. adiectiuũ est orpheia. Vnde ẽt penultimã pducit q̃a græcis p. ει. scribiť. Nequicq̃. frustra. neq;. n. felices illæ nuptiæ fuerunt. Sed nec solẽnia uerba, qualia hęc essent. faustæ felicesq; hæ sint nuptiæ. Fax quoq; quã tenuit. Quinq; faces ut in pblematis scri. Plutarchus, añ nouã nuptã pferri solebãt. Vsq; Semper. Rhodopeius uates. orphe' poeta thracius. cuius hymni in plerosq; deorũ etiãnum extant. Rhodope ãt mõs ẽ thraciæ altissim'. Tænaria porta. Tænarus laconiæ pmontoriũ, est in quo specus esse diciť: per quem ad inferos descenditur. Perq; leues populos. corporibus carentes. Persephonen. proserpinam. Vmbrarum dominũ. Plutõem. O positi. Hac oratiõe Orpheus persuadere conatur Plutoni atq; proserpinæ, ut sibi Eurudicen uxorẽ restituant ac p aliquot adhuc annos uiuere apud supos permittant. Mũdi po. sub terra. Periphrasis est inferorum. Opaca tar. Obscura. tenebrosa. Est eñi tartarus inferorũ locus profundissimus. Mædusei mõstri. Cerberi canis inferorum tricipitis, qui ut Medusa pro capillis, ita pro pilis colubros ac serpentes habet. Merito añt se excusat Orpheus, ne ut Hercules credať ad extrahendum cerberum illuc descendisse.

Rhodope

Tænarus

Tartarus

An sit & hic dubito.sed & hic tamen auguror esse.
Famaq; si ueteris non est mentita rapinæ,
Vos quoq; iũxit amor.p ego hæc loca plena timoris.
Per chaos hoc ingens uastiq; silentia regni,
Eurvdices oro properata retexite fata.
Omnia debentur uobis,paulumq; morati
Serius aut citius sedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes.hæc est domus ultima,uosq;
Humani generis longissima regna tenetis.
Hæc quoq; cum iustos matura peregerit annos,
Iuris erit uestri.pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant ueniam pro coniuge,certum est.
Nolle redire mihi. leto gaudete duorum.
Talia dicentem,neruosq; ad uerba mouentem
Exangues flebant animæ.nec tantalus undam
Captauit refugam,stupuitq; ixionis orbis.
Nec carpsere iecur uolucres,urnisq; uocarunt
Belides,inq; tuo sedisti sisyphe saxo.
Tunc primum lachrimis uictarum carmine fama est
Eumenidum maduisse genas,nec regia coniunx
Sustinet oranti,nec qui regit ima,negare.
Eurydicenq; uocant,umbras erat illa recentes
Inter,& incessit passu de uulnere tardo.
Hanc simul & legem rhodopeius accipit orpheus,
Ne flectat retro sua lumina,donec auernas
Exierit ualles,aut irrita dona futura.
Carpitur accliuis per muta silentia trames
Arduus,obscurus:caligine densus opaca.
Nec procul abfuerant telluris margine summæ.
Hinc ne deficeret metuens auidusq; uidendi
Flexit amans oculos,& protinus illa relapsa est.
Brachiaq; intendens prendiq; & prendere captans,
Nil nisi cedentes infelix arripit auras.
Iamq; iterum moriens non est de coniuge quicq̃
Questa suo.quid enim nisi se quereretur amatam?
Supremumq; uale,quod iam uix auribus ille
Acciperet dixit:reuolutaq; rursus eodem est.
Non aliter stupuit gemina nece coniugis orpheus,
Quam tria qui timidus medio portante catenas
Colla canis uidit:quem non pauor ante reliquit:
Quam natura prior saxo per corpus oborto.
Quiq; in se traxit crimen,uoluitq; uideri
Olenus esse nocens.tuq; o confisa figura
Infelix lethæa tua iunctissima quondam
Corpora.nunc lapides,quos humida sustinet ide.

Auguror ¶Auguror.coniecto & signis colligo,auguror aũt & Auguro in eadẽ significatiõe dicim⁹. ¶Veteris rapinæ.Nã Pluto ꝓserpinę amore captus eã rapuit. ¶Per chaos hoc ingens Per has imensas tenebras. ¶Retexite.resoluite,ut ad uitã possit redire. ¶Omnia debent uobis.oĩa inquit ad uos uenire necesse est. ¶Longissima regna.Vtpote q̃ nunq̃ sint finẽ habitura. ¶Peregerit.cõpleuerit. ¶Iuris uest.Ptãtis & ditionis uestræ. ¶Pro mune.po.usum.Vt eurydice uti fruiq; possim. ¶Qd' si fata negant ueniã.sed si inqt fata mihi hoc beneficium pro uxore petitum negauerint,decreui nolle ad superos redire.

Venia ¶Veniam.beneficiũ.Interdũ uenia ꝓ pace põit. Virgi.cuncti nã lecti nauibus ibant orantes ueniam.Cæteꝝ q peccarũt ueniã petere ꝓprie dñr, cũ ut sibi parcat orant. ¶Certũ est mihi.Decretũ est mihi. ¶Talia dicẽtem. ¶Quãta fuerit uis orphei orõnis facile hic colligit.qd' inferos oẽs lachrimas emittere coegit. ¶Neruosq;.citharæ chordas pulsantẽ. ¶Nec tã.un.capta.re.

Tantalus Tãtalus paphlagoniæ rex fuit regionis fertilitate ditissimus,q mẽsa deoꝝ dignatus iouis arcana ꝓdidit mortalibus.Quare ad iferos detrusus & iter aq̃s ori allabẽtes sitit,nec pẽdentibus pomis famẽ expellere põt.cũ.n.ea captare uult a uento,ut scribit Home.dissipãt. ¶Captauit.cape curauit.

Ixion ¶Stupuitq; ixionis orbis.Ixiõ phlegiæ,uel ut qdã scribunt Antionis & Melanthus filius cũ Iunonẽ de stupro interpellasset. Siue ut Homerus ait latonã,ad iferos dãnatus rota assidue circumagitur. ¶Stupuit.imobilis permansit,ut orphei carmina audiret. ¶Orbis.rotta. ¶Nec car.ie.uo.titii subaudiatur

Titius nã titius iouis filius & hælare,q terræ alũnus dr̃,qm̃ a mr̃e sub specu metu Iunonis fuit educatus,cũ latonã uiolare teutẽptasset in nouẽ iugera distẽtus iecore suo uultures assidue pascere narrat. ¶Vrnisq;ua.be.bela

Ex fratre Belides neptes.hæ uero Danai filiæ fuere qnquagita,q̃ totidẽ patrueles eosdẽ maritos Aegypti filios iussu Danai pr̃is suũ q̃q; p̃ter unã hypmestrã,q̃ lynceo pepcit,prima nocte interemere.uñ ad inferos detruscæ cribris aquã haurire fingunt.hac ãt fabula lucreti⁹ amore captos signari putat,q in re leuissima diu laborẽt. ¶Vocarũt.cessarunt,ab urnis gestãdis. ¶Inq; tuo se.si.sa.

Sisyph⁹ sisyphus Aeoli fili⁹ cũ isthmũ infestaret,ad inferos trusus saxũ in mõtis cacumẽ subuoluere cogitur.qd' semp in uallẽ deuoluit,quo ambitiosi significant,q q̃uis ferãt repulsam,ab ambiẽdis tñ magr̃atibus nõ desistũt. ¶Eumenidũ.furiarum. ¶Nec re.co.proserpina. ¶Nec q regit ima. Periphrasis ẽ Plutõis. ¶Vmbras iter.anastrophe est. ¶Carpit ac.per tramitẽ arduũ Orpheus ab iferis ad supos ascẽdit. ¶Nec ꝓcul.nec lõge. ¶Margine extremitate. ¶Sũmæ tel.supnæ terræ. ¶Hinc ne deficeret metuens.tũc inquit timens Orpheus ne Eurydice se desereret, ad eam oculos conuertit. ¶Quam tria qui timidus.quis.nam hic fuerit,nusq̃ me legisse memini. ¶Quisquis autem fuit,cum Cerberũ ab Hercule ad superos attractũ uidisset,tanto affectus ẽ tremore,ut in saxum fuerit conuersus. ¶Medio.collo subaudiatur.Nam e trib⁹ Cerberi collis medium catenis fuerat ligatum. ¶Quiq; in se traxit crimen.

Olen⁹ & lethæa in lapides Olenus quidam letheam duxit uxorem eximia pulchritudine adeo superbam,ut se deabus præferret.Cæterum deæ iratæ cum delethea supplicium sumere uellent.Olenus in sę culpam uxoris transferre ausus una cum illa in lapidem fuit conuersus. ¶Humida ide.fontibus abundãs.Nam ida phrygia multis fontibus irrigat.

¶Orantem.

Orantem frustraq; iterum transire uolentem
Portitor arguerat. septem tamen ille diebus
Squalidus in ripa cereris sine munere sedit.
Cura dolorq; animi lachrimæq; alimenta fuere.
Esse deos herebi crudeles questus, in altam.
Se recipit rhodopen: pulsumq; aquilonibus hæmum.
Tertius æquoreis inclusum piscibus annum
Finierat titan, omnemq; refugerat orpheus
Fœmineam uenerem, seu q male cesserat illi,
Siue fidem dederat. multas tamen ardor habebat
Iungere se uati. multæ doluere repulsæ.

Ille etiam thracum populis fuit auctor, amorem
In teneros transferre mares, citraq; iuuentam
Aetatis breue uer: & primos carpere flores.
Collis erat, collemq; super planissima campi
Area: quam uiridem faciebant graminis herbæ.
Vmbra loco deerat, qua postq̄ parte resedit
Diis genitus uates, & fila sonantia mouit:
Vmbra loco uenit. non chaonis absfuit arbor.
Non nemus heliadum. non frondibus æsculus altis:
Nec tiliæ molles: nec fagus, & innuba laurus,
Et coryli fragiles: & fraxinus utilis hastis,
Enodisq; abies: curuataq; glandibus ilex,
Et platanus genialis, acerq; coloribus impar:
Amnicolæq; simul salices, & aquatica lotos.
Perpetuoq; uirens buxus, tenuesq; myricæ
Et bicolor myrtus, & baccis cærula ficus.
Vos quoq; flexibiles hederæ uenistis, & una
Pampineæ uites: & amictæ uitibus ulmi,
Orniq; & piceæ, pomoq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ.
Et succincta comas hirsutaq; uertice pinus
Grata deum matri: siquidem cybeleius atys
Exuit hac hominem, truncoq; indurauit illo.

¶Orantem. Orpheum
precantem. ¶Portitor.
Charon qui portui infe
rorum præest. ¶Argue
rat. increpuerat. sed ar=
cuerat fortasse rectius le
geretur, ut intelligamus,
uetuerat. ¶In ripa. sty=
gis paludis. ¶Cereris si
ne munere. sine ullo ci=
bo. ¶Pulsumq; aquilo=
nibus Hæmum. Mōtes
sunt thraciæ Rhodope
hæmus boreæ obnoxii.
¶Annū piscibus æquo
reis inclusum. hoc est pi
scibus termiatum. nam
pisces zodiaci ultimum
optinent locum annum
q; terminant. Significat
igitur tres annos transi
uisse post Euridices mor
tem, quibus Orphe⁹ nul
lam tetigerat mulierem.
¶Auctor transferre. Cō
structio est græca. Trās
ferendi enim latine dice=
retur. ¶Collis erat. locū
describit ubi canens Or
pheus a Bacchis fuit di=
scertus. ¶Diis genitus
ua. Orpheus apollinis &
Calliopes musæ filius.
¶Loco. in locum. Virg.
It clamor cælo. ¶Chao
Querc⁹ Chaōia nis arbor. quercū dicit.
Nam quercus arbor est
glandifera, quæ in chao
nia epiri regione a chaōe
dicta copiose prouenit.
unde in .i. georgicon. Vir
gi. Si uestro munere tel
lus Chaoniā pingui glā
dem mutauit arista. Cha
Chaon on autem frater fuisse he
leni scribitur, quem cum
helenus ipse per impru=
dentiam occidisset, regio
nem cui impabat. Chao
niam ab illius nomie uo
cauit, cum antea mollos
sia appellaret. Vnde Vir
gi. Morte neoptolemi re
gnorū reddita cessit Pars
heleno, qui chaonios co
gnomie campos Chao
niamq; omnem Troia
no a Chaōe dixit. Plini.
autem chaōiam a chao
nibus populis denomia
Atis in primū tam esse scribit. ¶Nō ne
mus heliadum. Populi
in quas sorores Phaetō=
tis conuersas fuisse in se=
cundo uolumine poeta
narrauit. ¶Heliadum. solis filiarum. Helios enim sol di

citur. ¶Aesculus. arbor Aescul⁹
est glandifera Ioui dica
ta. ¶Et innuba laurus.
Virgo. daphne. n. quam
in laurum conuersam le
gimus, nunq̄ nubere uo
luit. ¶Enodis abies. sine Enodis
nodis. ¶Et platanus ge Platan⁹
nialis. genio ac uolupta
ti dicata. foliis enim ęsta
te solem auertit. hyeme
uero admittit. ut Plinius
scribit. ¶Acerq;. acer ar Acer
bor est uariis disticta co
loribus. Vñ acernæ men Acernæ mensæ
sæ post citreas in precio
apud priscos fuisse scri=
buntur. ¶Amnicolæ sa
lices. Iuxta fluuios nascē
tes. Salix autem arbor ē
notior, quam ut hoc lo
co sit describenda. ¶Et Lotos
aquatica lotos. Arbor ē
lotos locis humidis gau
dens. Vnde & aquatica
uocatur a poeta. Et fert
suauissimum fructum i
Africa præsertim. Vn=
de Lotophagi populi fu Loto phagi
erūt denominati. Est eti
am lotos herba, quam
iter primas deorum uo
luptati nasci Homerus
ait. ¶Tenuesq; myrice.
Humiles. non multum
crescentes. Vnde & Vir
gi. in bucolicis humiles
myricas appellat. ¶Et
bicolor myrtus. Arbor Myrtus
est myrtus Veneri dica=
ta. ¶Baccis. Immatu=
ras ficos baccas uocat
poeta. ¶Pampineæ ui=
tes. Pampinis & foliis Ornus
oneratæ. ¶Orniq; & pi
ceæ. Arbores sunt mon
tanæ ornus & picea. Sa Hornus
ne hornus cum aspiratō
ne huius anni itelligitur.
¶Arbutus. arboris est Arbut⁹
species arbut⁹ haud ual
de crescēs. ¶Pomo rubē
ti. pomis rubicundis.
¶Et lentę palmæ. Flexi
biles. ¶Victoris p̄mia. Palma
idcirco palmæ uictoris
p̄mia dicuntur, quod ui
ctores palma coronant,
palmæ. n. nunquā oneri
cedunt, ut qui uincūt, ho
stibus cedere non uiden
tur. ¶Et succincta co=
mas. Succinctas & atlas
habens comas & fron
des. Nam pinus in uerti
ce solum frōdes emittit. ¶Grata de. ma. Cybele. ¶Siqdē.

Cypa rissus in cupſſum carthæa

cybeleius atys. Atym eximia pulchritudine puerum deorum mater ut in faſtis ſcribit poeta, ſibi caſto deuinxit amore iuſſitq; ut caſtus uiueret ſuaq; templa tueret. At ille mandatorum imemor cũ ſagarithide nympha coiuit. q̃re i furias actus ſeipſe primum excaſtrauit, deinde cum ſe iterficere uellet, in pinum arborem fuit cõmutatus. ¶ Affuit huic turbæ. Cypariſſus puer fuit formoſiſſim⁹, apollini gratus, qui ceruum, quem i deliciis habebat cũ imprudens occidiſſet, tãto eſt affectus dolore, ut cũ mori omnino uellet, in arborem cupreſſum ab Apolline fuerit commutatus. ¶ Metas imitata. Metarum ſimilis, quæ ut cupreſſi, in acutum tẽdunt. ¶ Ab illo deo. ab Apolline. nam Apollo cum cythara & arcu pingebatur. ¶ Carchæa arua. Sic quidem ſcribitur ſed carthæa cum th aſpirato legẽdum uidetur. Nam carthæa una eſt ex quatuor urbibus Cææ inſulæ. in qua natus eſt cypariſſus. Prĩcipale autem pro deriuatiuo poſitum eſt. ¶ Gemmata monilia. Torques gemmis ornati. ¶ Baccæ. margaritæ, uniones.

Cæa

¶ Cææ gentis. Cæa inſula eſt ægæi. Vnde cęus deriuatur. ¶ Quãlibet ignotis. Quantumlibet incognitis. ¶ Soliſq; uapore. ſignificat ſolem in

Affuit huic turbæ metas imitata cupreſſus
Nunc arbor. puer ante deo dilectus ab illo,
Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
Nãq; ſacer nymphis carthæa tenentibus arua,
Ingens ceruus erat, lateq; patentibus altas
Ipſe ſuo capiti præbebat cornibus umbras.
Cornua fulgebant auro, demiſſaq; in harmos
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla ſuper frontem paruis argentea loris
Vincta mouebatur, pariliq; ætate nitebant
Auribus & geminis circum caua tempora baccæ.
Iſq; metu uacuus naturaliq; pauore
Depoſito celebrare domos: mulcendaq; colla
Quamlibet ignotis manibus præbere ſolebat.
Sed tamen ante alios cææ pulcherrime gentis
Gratus erat cypariſſe tibi. tu pabula ceruum
Ad noua. tu liquidi ducebas fontis ad undas.
Tu modo texebas uarios per cornua flores.
Nunc eques in tergo reſidens huc lætus & illuc
Mollia purpureis frenabas ora capiſtris.
Aeſtus erat: mediuſq; dies. ſoliſq; uapore
Concaua littorei feruebant brachia cancri.
Feſſus in herboſa poſuit ſua corpora terra
Ceruus, & arborea frigus ducebat ab umbra.
Hunc puer imprudens iaculo cypariſſus acuto.
Fixit, & ut ſæuo morientem uulnere uidit,
Velle mori ſtatuit. quæ non ſolatia phœbus.
Dixit? & ut leuiter pro materiaq; doleret
Admonuit. gemit ille tamen, munuſq; ſupremum
Hoc petit a ſuperis, ut tempore lugeat omni.
Iamq; per immenſos egeſto ſanguine fletus,
In uiridem uerti cœperunt membra colorem.
Et modo qui niuea pendebant fronte capilli,
Horrida cæſaries fieri, ſumptoq; rigore
Sidereum gracili ſpectare cacumine cælum.
Ingemuit, triſtiſq; deus lugebere nobis,

cancro fuiſſe, quo tempore maximi excitãtur æſtus. ¶ Frigus ducebat. Trahebat. capiebat ¶ Pro materiaque. pro qualitate rei perditæ doleret. ¶ Egeſto ſanguie. exhauſto. emiſſo. ¶ Sũptoque rigore. Accepta duricie. ¶ Sidereum cælum. Sideribus ornatũ. ¶ Lugebiſq; alios. Hoc ex romana conſuetudine dictum ẽ. Nam ut ſeruius ſcribit, cupreſſi rami ante fores. domus in qua eſſet cadauer, ponebantur, ne quis per imprudentiam ingrediens pollueretur, unde illam inferis fuiſſe cõſecratam dicunt, hoc eſt lachrimis & luctibus, uel quod cæſa nunquã reuireſcit.

¶ Dolentibus.

Lugebiſq; alios, aderiſq; dolentibus inquit.
Tale nemus uates attraxerat, inq; ferarum
Concilio medius tu ba uolucrumq; ſedebat.
Vt ſatis impulſas temptauit pollice chordas,
Et ſenſit uarios, q̃uis diuerſa ſonarent,
Concordare modos, hoc uocem carmine mouit.
Ab ioue muſa parens, cedunt iouis omnia regno,
Carmina noſtra moue. iouis eſt mihi ſæpe poteſtas
Dicta. prius cecini plectro grauiore gigantes,
Sparſaq; phlægræis uictricia fulmina campis.
Nunc opus eſt leuiore lyra pueroſq; canamus
Dilectos ſuperis, inconceſſiſq; puellas
Ignibus attonitas meruiſſe libidine pœnam.
Rex ſuperum phrygii quondam ganymedis amore
Arſit, & inuentum eſt aliquid, quod iupiter eſſe:
Quam quod erat mallet. nulla tamen alite uerti
Dignatur, niſi quæ portat ſua fulmina terræ.
Nec mora. percuſſo mendacibus aere pennis
Arripit iliaden, qui nunc quoq; pocula miſcet:
Inuitaq; ioui nectar iunone miniſtrat.
Te quoq; amyclide poſuiſſet in æthere phœbus,
Triſtia ſi ſpatium ponendi fata dediſſent.
Qua licet æternus tamen es. quotienſq; repellit
Ver hyemem, piſciq; aries ſuccedit aquoſo:
Tu totiens oreris, uiridiq; in ceſpite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit, & orbe
In medio poſiti caruerunt præſide delphi,
Dum deus eurotan, immunitamq; frequentat
Sparten. nec citharæ: nec ſunt in honore ſagittæ.
Immemor ipſe ſui non retia ferre recuſat.
Non tenuiſſe canes. non per iuga montis iniqui
Ire comes: longaq; alit aſſuetudine flammas.
Iamq; fere medius titan uenientis & actæ
Noctis erat, ſpatioq; pari diſtabat utrinq;,
Corpora ueſte leuant, & ſucco pinguis oliuæ
Splendeſcuut, latiq; ineunt certamina diſci.
Quem prius aerias libratum phœbus in auras
Miſit, & oppoſitas diſiecit pondere nubes.
Recidit in ſolidam longo poſt tempore terram
Pondus, & exhibuit iunctam cum uiribus artem.
Protinus imprudens actuſq; cupidine luſus
Tollere tænarides orbem properabat. at illum

¶Dolentibus. Morte propinquorum. ¶ Impulſas. pcuſſas. ¶ Chordæ aũt quæ fides latine dicunt, muſicoꝝ tantũmodo ſunt inſtrumentoꝝ. ¶ Diuerſa. Diuerſe. Nomen enim pro aduerbio poſitum eſt. ¶ Varios modos. uarios ſonos, ex q̃bus conſtat harmonia. ¶ Ab ioue muſa parẽs, Calliopẽ muſam ſibi matrem inuocat Orpheus. Ex principio ãt hymni Orphei in Iouẽ hæc ſumpta eſſe uident. ¶ Cedunt Iouis oĩa regno. Oĩa inquit Iouis potentiæ ſubiiciunt. Eſt aũt parentheſis cãm cõtinens cur ab Ioue ſit inchoãdum. ¶ Plectro grauiore. Sono grauiore, quali bella cantari ſolent. Eſt ãt plectrũ inſtrumentũ muſicũ, q latine pectẽ appellat, quo chordæ pcutiũt ἀπὸ τοῦ πλήττειν, hoc eſt a percutiendo declinatum. ¶ Gigãtes. gigãtomachian, hoc ẽ gigãtũ pugnã. ¶ Phlægræis cãpis. ubi fulminibus gigantes fuere cõfecti. Phlægræi uero cãpi & in Thracia & in campania & in Theſſalia eẽ ſcribũt. ¶ Leuiore lyra. Humiliori ſono amoribus cõuenienti. ¶ Inconceſſis ignibus. Nefandis amoribus. Ea ãt orpheus canit in glieꝝ odiũ atq; cõtẽptũ. ¶ Phrygii ganymedis. Troiãi. Nã ganymedes Trois Dardanoꝝ regis fuit filius, qui admiranda pulchritudie Iouẽ in ſui amorẽ pellexit: a quo in aqlam mutato rapt⁹ ac ſibi mẽſæ miniſter adhibit⁹ phibet. Qđ qdẽ idcirco fingit qđ Iupiter aut p legionẽ ganymedẽ rapuit cuius inſigne erat Aqla. aut nauis in qua fuit impoſitus pictã habuit aqlã, ut Lactãtius expõit. Euſebius uero i chronicis ait ganymedẽ a tãtalo fuiſſe raptũ. indeq; ortũ bellũ inter Troẽ & tãtalũ. Locus ãt in quo raptus fuit ἁρπαγία uocat ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν. hoc eſt a rapiẽdo, ut Stra. teſtat, aquariũ qdã ganymedẽ eſſe dixerũt, ut ſcri. Higinus. unde uelut aquã fũdens oñdit. & græcis hydrochoos appellat. Niſi q̃ portat ſua fulmina terræ. Periphraſis eſt aqle. q̃ fulmĩa Ioui ſubmiſtrare dr. Hoc ãt idcirco fingit, qđ ſola ex auib⁹ aqla fulmĩe ñ tãgit. ¶ Iliadẽ. ilii nepotẽ. ¶ Inuita Iu. Cõtra uolũtatẽ Iunonis. q̃ ægre ferebat ganymedẽ pp pulchritudinẽ tãtopẽ ab ioue amari. ¶ Te quo. amy. Hyacithus puer fuit formoſiſſim⁹ ab Apollie ſit & zephyro uẽto adamat⁹. Qui cũ i Apollis amorẽ magis icliaret, ob zelotypiã i ſe zephyꝝ armauit. Cũ igr ſe diſco cũ Apollie exerceret, zephyr⁹ uehemẽti⁹ flarẽ cœpit diſcũ q; ab Apollie i aerẽ cõiectũ ita repcuſſit i Hyacithũ, ut ipm interfecerit. Apollo ãt ne tã formoſi pueri mẽoria iteriret, ipſũ i ſui nois florẽ cõmutauit, i quẽ ẽt Aiax l. xiii. ſcribit fuiſſe cõmutat⁹. ¶ Amyclide. Amyclę fili Amyclas. n. Hyacithi pr̃ fuit urbis Amyclaꝝ conditor. Nã Amyclæ urbs ẽ Lacõiæ Hyacithi pr̃ia pueri adeo formoſi, ut apollo illi⁹ amorẽ capt⁹ e cęlo deſcẽderẽ i terrã ſuſtinuerit, quo diuti⁹ pulcritudie ipſius frui poſſet. Amyclas ãt iterdũ Amyclę ſm pmã flectit decliationẽ. iterdũ Amyclãtis ſecũdũ tertiã. ¶ Me⁹ ge. Apollo. Nã Apollis & Calliopes muſæ filiũ ſe eſſe Orpheus ipſe teſtat. ¶ In me. or. delphi urbs eſt phocidis apollis oraculo clariſſima, q̃ a geographis i medio terraꝝ orbe eẽ phibet. ¶ Eurotã. Fluui⁹ ẽ lacõiæ eurotas. ¶ Immunitã ſpar. Sine muris. Virtute eni nõ muris lacedæmonii urbẽ ſuã tutabãt. ¶ Immemor ipe ſui. ſuæ diuinitatis. ¶ Aſſuetudie. cõſuetudie. ¶ Iãq; fe. me. ti. Meridiẽ fuiſſe ſignificat. ¶ Actæ. Præteritæ noctis. ¶ Vtriq;. & a pterita & ueniẽte nocte. ¶ Lati di. Nã diſc⁹ & lat⁹ ẽ & rotũdus lapis, quẽ i aerẽ priſci cũ q̃dã arte iaciẽtes ſe exercebãt. Dict⁹ ẽ ãt diſc⁹ ἀπὸ τοῦ δίσκειν hoc ẽ a iaciendo p additionẽ s lr̃æ. ¶ Recidit. ĩſo. lon. poſt tpe. Emphaſis ẽ. q̃ itelligam⁹ diſcũ lõge i aerẽ fuiſſe iactũ. Cito nãq; in terrã cecidiſſet niſi i altũ iact⁹ fuiſſet. ¶ Et ex. oſtendit. ¶ Artẽ. Nã ita emittebat: ut i gyrum ſe uoluẽs caderet in terrã. ¶ Tænarides. tænarius Hyacinthus lacon a tænaro laconiæ promontorio.

Chordę

Plectrũ

Phlægræi cãpi

Iupiter in aqlã

Ganymedis raptus

Aquilã fulmine nõ tãgi

Hyacinthus in florem

Amyclas

Delphi

Diſcus

¶Subiecit. Sursum iecit ¶Aeq;. tantum. ¶Erat immedicabile uulnus. Causa cur nil artes prodessent. ¶Vt si qs uio. quã facile defecerit hyacinthus pulchris similitudinibus poeta ostendit. ¶Defecta. derelicta. ¶Laberis œba, apostrophe ad hyacinthum affectus & doloris & q̃relarum plena, laberis. Moreris. ¶Oebalide. Patronymicũ p possessiuo positum ẽ. nã œbalia urbs est laconiæ ab œbalo cõditore appellata. ¶Qđ qm̃ fatali lege tenemur. Vetamur in uetustis legitur exẽplaribus. & recte quidẽ. Sic nãq; aperte intelligit. quod facere phibemur. Dii. n. cum natura sint imortales, nulla ratione uitam deponere possunt. ¶Scripto. lrĩs. nam in hyacintho flore. αι. syllaba gemitũ significans bis inscripta uidetur. Tametsi quidã aliter sentientes putantesq; hya syllabas in hyacintho flore esse inscriptas manifeste decipiantur. ¶Fortissimus he. aiax telamonius ut in tertiodecimo poeta narrat, in hyacinthum fuit cõuersus. ¶Folioq; legat eodem. nam in hyacinthi foliis, ut dixi, prima syllaba huius nois. αιασ. inscripta uidet. ¶Ethia. sic quidem fere legitur. Sic que legendum esse q̃dam præcipiũ, s;d apte falluntur cum hia litteræ nullum gemitũ præ se ferant. αιαι. uero quæ uox est aperte gemitus significatiua legendum esse facile contenderim, quãuis omnia quæ quidem mihi uidere cõtigit exemplaria refragent. ¶Funestaq; lrã luctuosæ lrǽ quibus in funeribus utuntur. ¶Ducta ẽ, scripta est. Nam litteræ dum scribunt duci proprie dicunt. Hinc aũt ap te etiam colligit. αιαι. legendum esse. αι. nãq; est uox qua etiãnum in funeribus & fletibus uti solemus. ¶Hyacinthia. fe

Oebalia

Hyacinthia

Ducere

Dura repercusso subiecit in aere tellus
In uultus hyacinthe tuos. expalluit æque
Quam puer, ipse deus: collapsosq; excipit artus,
Et modo te refouet. modo tristia uulnera siccat,
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes. erat immedicabile uulnus.
Vt si quis uiolas riguoq; papauera in horto,
Liliaq; infringat fuluis inherentia uirgis,
Marcida demittant subito caput illa grauatum,
Nec se sustineant, spectentq; cacumine terram:
Sic uultus moriens iacet, & defecta uigore
Ipsa sibi est oneri ceruix, humeroq; recumbit.
Laberis œbalide prima fraudate iuuenta,
Phœbus ait, uideoq; tuum mea crimina uulnus.
Tu dolor es facinusq; meum. mea dextera leto
Inscribenda tuo est. ego sum tibi funeris auctor.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse uocari
Culpa potest? nisi culpa potest & amasse uocari?
Atq; utinam pro te uitam tecumq; liceret
Reddere: quod quoniam fatali lege uetamur
Semper eris mecum, memoriq; hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu. te carmina nostra sonabunt.
Flosq; nouus scripto gemitus imitabere nostros.
Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
Addat in hunc florem. folioq; legatur eodem.
Talia dum uero memorantur apollinis ore:
Ecce cruor, qui fusus humi signauerat herbas,
Desinit esse cruor, tyrioq; nitentior ostro
Flos oritur, formamq; capit quam lilia, si non
Purpureus color his. argenteus esset in illis.
Non satis hoc phœbo est. is enim fuit auctor honoris
Ipse suos gemitus foliis inscribit. & αιαι
Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est.
Nec genuisse pudet sparten hyacinthon, honorq;
Durat in hoc æui, celebrandaq; more priorum
Annua prælata redeunt hyacinthia pompa.
At si forte roges fœcundam amathunta metallis
An genuisse uelit propœtidas, annuat æque
Atq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat, unde etiam nomen traxere cerastæ
Ante fores horum stabat iouis hospitis ara
Lugubris sceleris, quam si quis sanguine tinctam
Aduena uidisset, mactatos crederet illic
Lactentes uitulos amathusiacasq; bidentes.
Hospes erat cæsus. sacris offensa nefandis
Ipsa suas urbes ophiusiaq; arua parabat
Deserere alma uenus. sed quid loca grata? quid urbes
Peccauere meæ? quod duxit crimen in illis?
Exilio pœnam potius gens impia pendat,

sta in honorẽ hyacĩthi pueri istituta. ¶At si forte roges. Per comparationem ostendit Orpheus pueros formosos & diis placuisse, & maxĩo ornamento suis fuisse ciuitatibus. puellas uero contra & diis perquam displicuisse, & maximo suas urbes dedecore affecisse. nam propœtides q̃dam uenerem deam esse negare ausæ non minore sunt odio ciuibus suis q̃ cerastæ quidam, qui in ara hospites immolabant, quos ut uenus ĩ iuuencos conuertit, ita ꝓpœtidas & sua corpora primas prostituere coegit, & in saxa commutauit. ¶Fœcundam amathunta. amathus urbs est cypri ære abundans. unde & Cypr⁹ ipsa amathusia olim fuit uocata. est etiam urbs laconiæ. Declinatur autem Amathuntis ut opus opũtis. ¶Annuat. nutu affirmet tam illas uelle genuisse q̃ eos cerastas. q hospites immolando maximo sibi dedecori fuerunt. Vnde etiam nomẽ traxerẽ cerastę. Κερασ. Vñ cerastæ declinantur cornu dicitur. nam in fronte duo cornua habebãt, unde & Cyprus ipsa cerastis a quibusdam fuit appellata. ¶Iouis hospitis. ξενιοσ. a græcis appellatur, quod hospitiis præsit. unde Virgi. Iupiter hospitibus nam te dare iura loquuntur. ¶Lugubris sceleris. luctuosi sceleris quo hospites decepti necabant. ¶Amathusiacas bidentes. Cyprias oues. Nam Cyprus ut dix. Amathusia etiam fuit appellata. ¶Ophiusia arua. Cypria. alludit autem poeta ad priscum illius insulæ nomen. Cerastis nãq; etiam cognominata fuit a genere quodã serpentis, uel quod multa cornua hoc est mõtium uertices habeat. ophiusia uero serpentina possumus iterptari. ¶Gẽs impia. Cerastarum.

Amathus

Iupiter hospitalis

Amathusia

¶Fugæq;

¶Fugæq́. exilii. ¶ Toruos. truces terribiles aspectu. ¶ Sũt tñ obscœnæ. Quãuis inqt Cerastas in iuuẽcos cõuerterit Venꝰ, Propœtides tñ ausæ sũt eã negare deam eẽ. ¶ Obscœnæ. Turpes. Vulgasse. ꝓstituisse. ¶ Cessit. Recessit. ¶ Pro quo. ꝓp quã rem. ¶ Numinis ira. Veneris indignatiõe. ¶ Sãguisq́ induruit oris. Ita durus ẽ factꝰ: ut nihil erubesceret. ¶ Paruo discrimie. Parua dñia. Lapideæ nanq́ statuæ uidebant̃ ꝓpœtidibus similes. ¶ Versæ. Fuerant subaudiatur.

Pygmalion.

¶ Quas qa pygmalion euũ. Pygmalion quidã flagitiis propœtidũ offensus uitam cælibẽ exigere decreuit. sed ex ebore uirginis simulacrum adeo fabre effinxit, ut perinde aque si uiua eẽt, illius amore caperet̃. Quare uenerem orauit, ut sibi talem concederet uxorem. Venus autem plusquã petebat̃, effecit. Nã illi: quã in lecto pygmalion collocauerat, animã inspirauit, nubilẽq́ ætatẽ donauit. ex insperato igitur pygmalion uoti cõpos factus ex ea

Paphus

Paphũ sustulit, a quo & isula & urbs paphos fuit appellata. ¶ Sine cõiuge cælebs. Alterũ ex altero pẽdet. Qui enĩ uxore

Celebs

caret cælebs uiuit: q cælibem ducit uitã, uxorẽ nõ habet. cælebs aũt dicit̃. quasi cælestẽ uitã angens. ¶ Thalami cõsorte. Vxore. ¶ Qua fœmina nasci Nulla potest. Pulcherrimã fuisse illã statuam intelligimus, ut quæ ne a natura quidẽ posset superari. ¶ Et si non obstet reuerentia. ¶ Acute elegãterq́ hoc dictum est. Nam uirgines bene educatæ præ pudore in uirorum cõspectu uix audẽt se mouere. Ea igitur statua non quod eburnea eẽt: sed pudore quodam uirginibus isito immobilis uidebat̃. ¶ Ars adeo

Vel nece, uel siquid medium est mortisq́ fugæq́.
Idq́ quid esse potest: nisi uersæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quo mutet eos: ad cornua uultum
Flexit: & admonita est: hæc illis posse relinqui,
Grandiaq́ in toruos transformat membra iuuencos.
Sunt tamen obscœnæ uenerem propœdites ausæ
Esse negare deam. pro qua sua numinis ira
Corpora cum forma primæ uulgasse feruntur.
Vtq́ pudor cessit, sanguisq́ induruit oris:
In rigidum paruo silicem discrimine uersæ.
Quas quia pygmalion euum per crimina agentes
Viderat, offensus uitiis, quæ plurima menti
Fœmineæ natura dedit, sine coniuge cælebs
Viuebat, thalamiq́ diu consorte carebat.
Interea niueum mira feliciter arte
Sculpsit ebur. formamq́ dedit, qua fœmina nasci
Nulla potest, operisq́ sui concepit amorem.
Virginis est ueræ facies quam uiuere credas,
Et si non obstet reuerentia, uelle moueri.
Ars adeo latet. arte sua miratur, & haurit
Pectore pygmalion simulati corporis ignes.
Sæpe manus operi temptantes admouet, an sit
Corpus an illud ebur. nec adhuc ebur esse fatetur.
Oscula dat, reddiq́ putat loquiturq́ tenetq́.
Et credit tactis digitos insidere membris.
Et metuit: pressos ueniat ne liuor in artus
Et modo blanditias adhibet, modo grata puellis
Munera fert illi conchas teretesq́ lapillos,
Et paruas uolucres & flores mille colorum
Lilia, perpictasq́ pilas, & ab arbore lapsas
Heliadum lachrimas, ornat quoq́ uestibus artus.
Dat digitis gemmas. dat longo monilia collo.
Aure leues baccæ. redimicula pectore pendent.
Cuncta decent. nec nuda minus formosa uidetur.
Collocat hanc stratis concha sidonide tinctis,
Appellatq́ tori sociam, acclinataq́ colla
Mollibus in plumis tanq̃ sensura reponit.
Festa dies ueneri tota celeberrima cypro.
Venerat, & blandis indutæ cornibus aurum.
Conciderant ictæ niuea ceruice iuuencæ:
Thuraq́ fumabant, cum munere functus ad aras
Constitit, & timide. si dii dare cuncta potestis:
Sit coniunx opto, non ausus, eburnea uirgo:
Dicere pygmalion, similis mea dixit eburnæ.
Sensit ut ipsa suis aderat uenus aurea festis:
Vota quid illa uelint, & amici numinis omen
Flamma ter accensa est: apicemq́ per aera duxit,
Vt rediit, simulacra suæ petit ille puellæ:

latet, ut uiua uideretur. non ex ebore confecta. ¶ Arte sua miraẽ. statuã subaudiamus. ¶ Simulati corpis. In similitudinẽ uirgis effecti. ¶ Nec adhuc ebur eẽ fatet̃. quãuis tãgat statuã eburneamq́ esse sentiat, sibi tñ eburneã eẽ psuadere nõ põt. adeo uiua uidebat̃. ¶ Insidere. Inherere. isigi ac subsidere. sic ut mẽbra digitis cederẽt. ¶ Et metuit pressos ueniat ne liuor in artus. Et timet inquit ne mẽbra manu pressa liuorem & nigra quædã signa cõcipiant. Liuor autem est illud signum subnigrum qđ in corpore percusso uideri solet: cui qm̃ inuidorum color similis est, liuor ꝓ iuidia sæpe numero ponitur. ¶ Heliadũ lachrimas. succina, quæ e populis in q̃s sorores phaethontis conuersas fuisse narrauit poeta deflue re dicuntur. ¶ Bactæ. uniones. ¶ Concha sidonide. purpura tyria. ¶ Tota cypro. per totam cyprum. ueneri nãq́ dicata est cyprus insula ciliciæ syriæq́ obiecta, quondam nouẽ reguorum sedes, uariis quidem nominibus appellata. nam & atamãtida & cerasti & aspeliam, & amathusã & macaran & Crypton & coliniã Pli. scri. fuisse appellatã. Cyprus autẽ dicta est a cypro cinyre filia uel a cypero flore uel ut astynomus scribit qa prius cryptos appellata fuit eo qđ sæpenũero a mari fuit occultata: deide t lr̃a abiecta cypros uocata. ¶ Blãdis cornibꝰ. nõ infestis, sed mitibus cornua aũt uictimarũ in aurari solebant. ¶ Muner̃ Sacrificio. ¶ Ad aras Apud altaria. ¶ Venus aur̃a. pulchra. ¶ Et amici numinis omẽ Flãma ter accensa est. ordo est, & flamma ter accensa ẽ omen amici & propicii numinis. ¶ Apicem. scintillam.

Cerastœ in tauros

Propœtides in saxa

Liuor

Succina

Cyprus

Eburnea statua in uirginem

Hymetus ¶Subſedit. cedit. ¶Vt hymetia cera. hymet⁹ atticæ mõs eſt optimi mellis fertiliſſimus. ¶Corpus erat. proprie dixit, nam corpus uiuum ꝓprie uocatur, caro autẽ mortua, ut quæ a cadendo ſit dicta. ¶Saliunt. mouentur. ¶Paphius heros. Cyprius pygmalion. ¶Verba pleniſſima. copioſiſſima, ornatiſſima. ¶Ora non falſa. Veram faciem. ¶De quo tenet inſula nomen. Nã cyprus dicta ẽ etiam paphos a Papho pygmalionis filio. ¶Editus & ille eſt. Cinyras Pygmaliõis filius Myrrham genuit, q̃ nefãdo p̄ris amore capta, nutricis opera cum eo inſcio concubuit, adonemq; cõcepit, qđ cum reſciuiſſet pater, ſtricto enſe filiam perſequi cœpit. illa uero fugiens in Arabiam uſq; peruenit: ubi longo errore feſſa deorum miſeratione in arborem ſui nominis fuit mutata. ¶Inter felices. nam cypriorum rex fuit in primis potens. ¶Aut mea ſi ue. Aut inquit ſi mea carmia uos delectabunt, nolite credere ea fuiſſe facta, quę hoc loco ſcribentur de Myrrha cinyræ filia. ¶Si tamen admiſſum. bene dubitat Orpheus an tantũ ſceleris fuerit cõmiſſum. Nam contra naturã eſſe uidetur ut liberi parentes flagitioſe ac uſq; ad coitum ament. ¶Gentibus Iſmariis. Thraciis. ¶Noſtro or. Thraciæ. Nam Orpheus thrax fuit. ¶Abeſt. Remota eſt. ¶Sit di. amomo. Amomum herba eſt ſuauiſſimi odoris nõ in Arabia modo, ſed in ponto armeniaq; naſcens, ut Plinius ſcribit. ¶Cinama. Cinnamum herba ẽ medica, qua arabia felix cõmendatur. ¶Coſtumq; ſuã. coſtus frutex eſt grati odoris in Arabia naſcens. ¶Sudata thura. per ſudorem quodã modo emiſſa. Thurifera au

Cinyras Paphos q̃ cyprus

Amomum

Cinnamum

Coſtus

Incumbenſq; toro dedit oſcula. uiſa tepere eſt.
Admouet os iterum. manibus quoq; pectora temptat
Temptatum molleſcit ebur, poſitoq; rigore
Subſedit digitis ceditq;, ut hymetia ſole
Cera remolleſcit, tractataq; pollice multas
Flectitur in facies. ipſoq; fit utilis uſu.
Dum ſtupet, & dubie gaudet, falliq; ueretur,
Rurſus amans, rurſuſq; manu ſua uota retractat,
Corpus erat. ſaliunt temptatæ pollice uenæ.
Tum uero paphius pleniſſima concipit heros
Verba, quibus ueneri grates agit, oraq; tandem
Ore ſuo non falſa premit. data oſcula uirgo
Senſit, & erubuit, timidumq; ad lumina lumen
Attollens pariter cum cælo uidit amantem.
Coniugio quod fecit adeſt dea, iamq; coactis
Cornibus in plenum nouies lunaribus orbem,
Illa paphum genuit, de quo tenet inſula nomen.
Editus & ille eſt, qui ſi ſine prole fuiſſet,
Inter felices cinyras potuiſſet haberi.
Dira canam. procul hinc natæ. procul eſte parentes.
Aut mea ſi ueſtras mulcebunt carmina mentes,
Deſit in hac mihi parte fides. nec credite factum:
Vel ſi credetis: facti quoq; credite pœnam.
Si tamen admiſſum ſinit hoc natura uideri,
Gentibus iſmariis & noſtro gratulor orbi.
Gratulor huic terræ, quod abeſt regionibus illis,
Quæ tantum genuere nefas. ſit diues amomo
Cinnamaq; coſtumq; ſuam ſudataq; ligno
Thura ferat, floreſq; alios panchaica tellus,
Dum ferat & myrrham. tanti noua non fuit arbor
Ipſe negat nocuiſſe tibi ſua tela cupido
Myrrha, faceſq; ſuas a crimine uindicat iſto.
Stipite te ſtygio tumidiſq; afflauit echidnis
E tribus una ſoror. ſcelus eſt odiſſe parentem.
Hic amor eſt odio maius ſcelus. undiq; lecti
Te cupiunt proceres: totoq; oriente iuuentus
Ad thalami certamen adeſt. ex omnibus unum
Elige myrrha uirum, dum non ſit ex omnibus unus.
Illa quidem ſentit, fœdoq; repugnat amori
Et ſecum, quo mente feror? quid molior inquit.
Dii precor & pietas ſacrataq; iura parentum
Hoc prohibete nefas, ſceleriq; reſiſtite noſtro,
Si tamen hoc ſcelus eſt. ſed. n. damnare negatur
Hanc uenerem pietas. coeuntq; animalia nullo
Cætera delicto. nec habetur turpe iuuencæ
Ferre patrem tergo. fit equo ſua filia coniunx.
Quaſque creauit, init pecudes caper, ipſaque cuius
Semine concepta eſt, ex illo concipit ales.

tem regio eſt Sabæa. ¶Panchaica tellus. panchæa regio apud Sabæos. In qua thuriferæ arbores naſcuntur. Vnde Virgilius. Totaq; thuriferis panchaia pinguis ariſtis. ¶Tãti noua nõ fuit arbor. ut pater cum filia coire debuerit. ¶Vindicat, liberat. E trib⁹ una ſoror. una ex furiis Tiſiphone Alectone aut megæra. ¶Vndiq; lecti ꝓceres. Electi principes. ¶Ad thalami certamẽ. Ad nuptias tuas certatim petendas aduenit. ¶Dum nõ ſit ex omnibus unus. Hoc ẽ uno patre excepto quem uis ex omnibus elige. ¶Si tamen hoc ſcelus eſt. Myrrha amore uicta dubitabat an ſit nefas cum patre coire. ¶Init pecudes. Cum pecudib⁹ coit. Nã inire cum accuſatiuo ſiĝ ctum animal ſignificante coire ſignificat.

Pãchæa

Inire

¶Felices

Felices quibus ista licent. humana malignas
Cura dedit leges. & quod natura remittit.
Inuida iura negant. gentes tamen esse feruntur
In quibus & nato genitrix, & nata parenti
Iungitur, & pietas geminato crescit amore.
Me miseram, ꝙ nasci mihi contigit illic.
Fortunaque loci lædor. quid in ista reuoluor?
Spes interdictæ discedite. dignus amari,
Ille, sed ut pater est. ergo si filia magni
Non essem cinyræ, cinyræ concumbere possem?
Nunc quia iam meus est, non est meus. ipsaq; damno
Est mihi proximitas. aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc, patriæq; relinquere fines,
Dum scelus effugiam. retinet malus ardor amantem
Vt præsens spectem cinyram, tangamq; loquarq;,
Osculaq; admoueam, si nil conceditur ultra.
Vltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
Et quod confundas & iura & nomina sentis?
Tu ne eris & matris pellex, & adultera patris?
Tu ne soror nati? genitrixq; uocabere fratris?
Nec metues sacro crinitas angue sorores?
Quas facibus sæuis oculos atq; ora petentes
Noxia corda uident? at tu dum corpore non es
Passa nefas, animo ne concipe, ne ue potentis
Concubitu uetito naturæ pollue fœdus
Velle puta. res ipsa uetat. pius ille. memorq;
Moris, & o uellem similis furor esset in illo
Dixerat. at cinyras, quem copia digna procorum
Quid faciat, dubitare facit, scitatur ab ipsa
Nominibus dictis, cuius uelit esse mariti.
Illa silet primo: patrisq; in uultibus hærens
Aestuat, & tepido suffundit lumina rore.
Virginei cinyras hæc credens esse timoris,
Flere uetat, siccatq; genas, atq; oscula iungit.
Myrrha datis nimiũ gaudet, consultaq; qualem
Optet habere uirum, similem tibi dixit. at ille
Non intellectam uocem collaudat, & esto
Tam pia semper ait. pietatis nomine dicto
Demisit uultus sceleris sibi conscia uirgo.
Noctis erat medium, curasq; & corpora somnus
Soluerat. at uirgo cinyreia peruigil igne
Carpitur indomito, furiosaq; uota retractat
Et modo desperat. modo uult temptare: pudetq;.
Et cupit, & quid agat, non inuenit. utq; securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat,
Quo cadat in dubio est, omniq; a parte timetur.
Sic animus uario labefactus uulnere nutat
Huc leuis atq; illuc, momentaq; sumit utroq;.

¶Felices qbus ista licẽt. Ex nimio ardore ista prouenit exclamatio: ꝙ Myrrha & brutorum uitam cõmendat & ciuilem detestatur ut difficilem & duram. ¶Inuida iura. Quę humano generi inuidere uidẽtur, ne iis quæ a natura permittuntur, frui possit. ¶Negãt. Prohibẽt. ¶Gentes tamen esse feruntur. Hi sunt troglodytæ uariæq; Aethiopũ nationes, qui & uxores habẽt cõmunes & brutorum more uiuunt. ¶Spes interdictæ. Legibus prohibitæ. ¶Remittit. ꝑmittit. ¶Cinyræ cõcumbere possem. cum cinyra. græca enim loquẽdi ẽ figura. ¶Nũc quia iam meus est, pater. ¶Non est meus. nõ potest esse meus maritus. ¶Est mihi ꝓximitas. consanguinitas ipsa mihi obest. ¶Malus ar. turpis amor ¶Amãtem. me subaudiamus. ¶Si nihil concedit ultra. coitum innuit. hoc est si mihi cum eo concumbere non licet: quæ est ultima amoris linea. ¶Vltra autem. seipsam increpat myrrha. quod coire cũ patre affectet, quo quidem modo & iura cõsanguinitatis & nomina confunderentur. Nam filia id quod ẽ nefandissimum, & matris pellex esset & adultera patris. Esset pręterea filiorũ & soror & mater: quod penitus cõsanguinitatis nomĩa cõfundit. ¶Sacro angue. execrãdis anguibus & uiperis. ¶Crinitas sorores. Eumenidas furias. Se autẽ ipsam myrrha repræhendit, quãuis ab alio increpari uideat. ¶Velle puta. Te subintelligamus, nõ patrem, ut quidã. ¶Res ipsa. rei turpitudo. ¶Memor moris. Iuris & honesti. ¶Similis furor esset in illo. Vt quid iura uelit obliuisceret. ¶Nominibus dictis. expositis procorum nominibus. ¶Tepido rore. Tepidis lachrimis. ¶Hæc credẽs. Signa subaudiamus. ¶Datis. osculis. ¶Consulta. interrogata. ¶Non intellectam uocem. Figuram qua Myrrha se patris amore captam innuerat patri respondens se illi maritum similem habere uelle. ¶Demisit uultus. Demisit oculos in terram. ¶Carpitur. cruciatur. ¶Igne indomito. Amore quẽ domare ac uicere nõ poterat. ¶Furiosa uota retractat. Furiosam cupiditatem cũ patre coeũdi resumit & animo reuoluit. Elegãter aũt ut omnia poeta exprimit puellæ amore ardentis cogitationes atq; affectus. ¶Saucia. Percussa securibus. ¶Trabs ingens. Maxima arbor. Hac autem similitudie ostẽdit poeta quanta in ambiguitate foret anim⁹ Myrrhæ collocatus. ¶Vbi plaga nouissima. Quando ultimus ictus restat. ¶Quo cadat: In quam partem cadat, anteriorẽ an posteriorem: dextrã an sinistram. ¶Vario uulnere: Vario affectu. ¶Vtroq;. in utranque partem.

Proximitas.

Nec modus & requies, nisi mors reperitur amoris.
Mors placet. erigitur, laqueoque innectere fauces
Destinat, & zona summo de poste reuincta
Care uale cinyra, causamq; intellige mortis.
Dixit & aptabat pallenti uincula collo.
Murmura uerborum fidas nutricis ad aures
Peruenisse ferunt limen seruantis alumnæ.
Surgit anus, reseratq; fores, mortisq; paratæ
Instrumenta uidens spatio conclamat eodem,
Seque ferit sciditq; sinus, ereptaq; collo
Vincula dilaniat. tum deniq; flere uacauit.
Tum dare complexus, laqueiq; requirere causam.
Muta silet uirgo, terramq; immota tuetur.
Et deprensa dolet tardæ conamina mortis.
Instat anus canosq; suos & inania nudans
Vbera, per cunas alimentaq; prima precatur,
Vt sibi committat, quicquid dolet. illa rogantem
Auersata gemit. certa est exquirere nutrix.
Nec solam spondere fidem. dic inquit, opemq;
Me sine ferre tibi. non est mea pigra senectus,
Seu furor est, habeo quod carmine sanet & herbis,
Siue aliquis nocuit, magico lustrabere ritu.
Ira deum siue est: sacris placabimus iram.
Quid rear ulterius? certe fortuna domusq;
Sospes ab incursu est. uiuunt genitrixq; paterq;.
Myrrha patre audito suspiria duxit ab imo
Pectore. nec nutrix etiam nunc concipit ullum
Mente nefas, aliquemq; tamē præsentit amorem.
Propositiq; tenax: quodcunq; est orat, ut ipsi
Indicet, & gremio lachrimantem tollit anili.
Atq; ita complectēs infirmis membra lacertis
Sensimus inquit amas, & in hoc mea, pone timorem,
Sedulitas erit apta tibi. nec sentiet unquam
Hoc pater. exiliit gremio furibunda torumq;
Ore premens discede precor, miseroq; pudori.
Parce ait, instanti discede, aut desine dixit
Quærere quid doleā. scelus est, quod scire laboras.
Horret anus. tremulasq; manus annisq; metuq;
Tendit, & ante pedes supplex procumbit alūnæ,
Et modo blanditur. modo si non conscia fiat,
Terret, & indicium laquei cœptæq; minatur
Mortis, & officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput, lachrimisque impleuit obortis
Pectora nutricis: conataq; sæpe fateri,
Sæpe tenet uocem, pudibundaq; uestibus ora
Texit. & o dixit felicem coniuge matrem.
Hactenus, & gemuit. gelidos nutricis in artus
Ossaq; sensit enim penetrat tremor, albaq; toto

Zona

¶ Nec modus. finis ac terminus. ¶ Destinat. deliberat. ¶ Zona. Cingulo. ¶ De summo poste. de summitate hostii. ¶ Reuin. religata. ¶ Care uale cinyra. amatorie myrrha cinyram nomine proprio appellat. Patris eni nomen odio habebat, ut quod sibi esse impedimento putabat, ne optato cōcubitu potiretur. ¶ Pallenti collo. hypallage est. Ipsa enim myrrha pallescens intelligitur. ¶ Seruantis. custodientis. ¶ Reserat. Aperit. ¶ Sciditq; sinus. uestium subaudiatur. id autem in magnis doloribus fieri consueuit. ¶ Tum deniq; flere uacauit. hoc est postea quā uincula dilaniauit: tum tandem flēdi tempus habuit nutrix. ¶ Muta silet uirgo. Tanquā muta. ¶ Tuetur. Aspicit id quod indignantes dolentesq; facere solent. ¶ Et deprensa dolet tardæ conamina mortis, hoc est myrrha dolet conatus mortis a nutrice depræhensos fuisse & intellectos. Proprie autē minus honesta deprehēdi dicūtur. ¶ Vt sibi cōmitat, Vt sibi reuelet.

Dephēdere

Auersari

¶ Auersata. Aspernata cum quadā uultus auersione. ¶ Nec solam spōdere fidem. Nec solam fidem promittere, sed etiam opem & auxilium. ¶ Me sine. me permitte. ¶ Seu furor est. insanus amor. ¶ Siue ali. no. carminibus, & incantationibus. ¶ Lustraberē. purgaberis. ¶ Propositiq; te. In proposito perseuerans anus. ¶ Vt ipsi. Sibi in soluta diceret oratione. ¶ Furibunda. furenti similis. uirginis autem amantis decorum pulchre seruat poeta. Solent enim quo uehementius quid appetunt uirgines amore captæ, eo magis dissimulare. ¶ Instanti. nutrici subaudiatur. Et indicium laquei. hoc est minatur se indicaturam patri, quod se suspēdere uoluerit myrrha. ¶ Et officium spōdet. Auxilium promittit. ¶ Obortis, subito natis. ¶ Et o dixit felicem coniuge matrem. Figurata oratiōe utitur myrrha quo honestius amorem suum in patrem nutrici confiteatur.

Figurata oratio

Est autem emphasis, cū ex aliquo dicto latēs aliquid eruitur, ut apud Virgilium. Non licuit thalami expertē sine crimine uitam Degere more feræ. ꝗꝗ enim ut scribit Quintilianus de matrimonio querit Dido: tñ huc erupit eius affectus ut sine thalamis uitam hominum non putet, sed ferarum. Hac uero figura ea significare solemus, quæ si aperte dicerētur, minus decerent, turpiaq; uiderentur. ¶ Hactenus. Locuta est subintelligatur. ¶ Et ge. gemitū & suspirium emisit. ¶ Sensit enim hoc ē cognouit nefandum myrrhæ amorem. est autem parenthesis causam significans.

Emphasis

¶ Stetis

Vertice canicies rigidis stetit hirta capillis,
Multaq; ut excuteret diros, si posset, amores
Addidit. at uirgo scit se non falsa moneri.
Certa mori tamen est, si non potiatur amore.
Viue ait hæc. potiere tuo. non ausa parente
Dicere conticuit, promissaq; numine firmat.
Festa piæ cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niuea uelatæ corpora ueste
Primitias frugum dant spicea serta suarum.
Perq; nouem noctes uenerem, tactusq; uiriles
In uetitis numerant. turba cinyreis in illa
Regis adest coniunx, arcanaq; sacra frequentat.
Ergo legitima uacuus dum coniuge lectus,
Nacta grauem uino cinyram male sedula nutrix
Nomine mentito ueros exponit amores,
Et faciem laudat. quæsitis uirginis annis,
Par ait est myrrhæ, quã postq̃ adducere iussa est,
Vtq; domum rediit, gaude mea dixit alumna.
Vicimus. infelix non toto pectore sensit
Leticiam uirgo: præsagaq; pectora mœrent,
Sed tamen & gaudet. tanta est discordia mentis.
Tempus erat, quo cuncta silent, interq; triones
Flexerat obliquo plaustrum temone bootes.
Ad facinus uenit illa suum. fugit aurea cælo
Luna. tegunt nigræ latitantia sidera nubes.
Nox caret igne suo. primus tegis icare uultus,
Erigoneq; pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est reuocata. ter omen
Funereus bubo letali carmine fecit.
It tamen, & tenebræ minuunt noxq; atra pudorem.
Nutricisq; manum leua tenet. altera motu
Cæcum iter explorat. thalami iam limina tangit.
Iamq; fores aperit. iam ducitur intus. at illi
Poplite succiduo genua intremuere, fugitq;
Et color & sanguis: animusq; relinquit euntem.
Quoq; suo propior sceleri est: magis horret: & ausi
Pœnitet, & uellet non cognita posse reuerti.
Contantem longeua manu deducit: & alto
Admotam lecto cum traderet, accipe dixit.
Ista tua est cinyra, deuotaq; pectora iunxit.
Accipit obscœno genitor sua uiscera lecto,
Virgineosq; metus leuat, hortaturq; timentem
Forsitan ætatis quoq; nomine filia dixit.
Dixit & illa pater, sceleri ne nomina desint.
Plena patris thalamis excedit, & impia diro
Semina fert utero, conceptaq; crimina portat,
Postera nox facinus geminat. nec finis in illa est.
Cum tandem cinyras auidus cognoscere amantem

¶ Stetit hirta. erecta est. ¶ Addidit. Dixit. ¶ Excuteret, expelleret. ex aio eiiceret. ¶ Diros amores. Tetros ac turpes. ¶ Scit se nõ falsa moneri. Hoc ẽ cognoscit ea q̃ a nutrice dicunt eẽ uera. ¶ Potiere tuo. hic ẽ dicti guẽdũ. nã nutrix nõ est ausa dicere parẽte impe dita pudore. ¶ Numie. iureiurãdo. ¶ Festa piæ cereris. Thesmophoria a græcis sacra cereris appellãtur, q̃ quidẽ tãta castitate p decẽ dies, ut scribit Diodo. celebrabant quãtã inuẽti frumẽti donũ postulabat. Sacra ãt cereris cũ Proserpiæ sacrificiis confudisse uidet poeta. cereri nãq; sacrificabãt prisci. decẽq; dies festos agebãt. cũ semẽ in terrã iactabat, qb⁹ qdẽ diebus conuiciis inuicẽ uti cõsueuere, uti deq; dolor ex filie raptu conceptus risu ac uerborum scurrilitate mitigaretur, Proserpiæ uero messis tẽpore sacra faciebant, quo quidẽ tempore coronas spiceas ex frugũ primitiis deæ dicabãt. ¶ Velatæ corpora. uelata corpora habentes & tecta. ¶ Niuea ueste. cãdida quali in sacris cereris utebãtur matronæ ad significãdam animi puritatem. ¶ In uetitis. iter uetita ac legib⁹ ꝓhibita. ¶ Male sedula. Ad malũ strenua. ¶ Quæsitis ãnis. A cinyra. ¶ Par ait ẽ Myrrhæ. Aequalis & tot annos, quot Myrrha est nata. ¶ Vicimus Optinuimus id quod tãtopere optas. ¶ Præsaga pectora. Malorum subaudiatur. ¶ Tanta est discordia mentis. Vt simul & gauderet & mæreret Myrrha. est autem acclamatio in Myrrhæ leuitatem. ¶ Tempus erat. intẽpestam noctẽ describit ac mediã, quæ quod cuncta sileant, cõticinium uocatur. ¶ Inter triones. Stellæ sunt ad polum arcticũ triones qui a numero septẽ

Thesmophoria Sacra cereris.

Nox intẽpesta.

Triões.

triones uocantur. Sane triões prisca lingua boues aratorii dicuntur, quasi teriones hoc ẽ arãdæ uertẽdæq; terræ idonei. Efficiunt autem sidus plaustro simile qđ græci, ἅμαξαν, latini septentriões uocãt. ¶ Bootes. sidus est qui & arctophilax appellatur. ¶ Aurea luna. Pulchra & nitida. ¶ Sidera latitantia. Ne tãtum scelus aspicerent. ¶ Igne suo. Propriis siderum luminibus. ¶ Primus regis icare uultus. ne tantum scelus aspiceres. Icari autem erigonesq; filiæ historia fuit nobis exposita. nam erigone in Icarum patrem adeo pia fuit, ut cum eum a rusticis interemptum comperisset, mori omnino decreuerit. sed miseratione deorum ambo inter sidera fuere collocati. ¶ Ter pedis offensi. ter. n. cum ad cubiculũ patris duceretur, pedes offendit, id quod eam a tãto scelere reuocare uidebat. ¶ Funere⁹ bubo. funestus. ẽ autẽ auis pessimi ominis. ¶ Cæcũ iter. Obscurum. Morẽ autem exprimit in tenebris ambulãtium. ¶ Iã ducitur intus. aduerbiũ loci pro aduerbio ad locum est positum. Intro enim duci quis dicitur. ¶ Poplite succiduo. qui cadenti similis erat. Elegãter autẽ exprimit gestũ timidæ uirginis aliqd sceleris aggressuræ. ¶ Magis horret. ualidius timet. ¶ Lõgæua nutrix. uetula. ¶ Deuota pectora. detestata. execrata. ¶ Sua uiscera suã filiam quam ex suis uisceribus genuerat. ¶ Aetatis noie. ratione ætatis. Nam cinyras senex erat. ¶ Ne nomina. pia & omni ueneratione digna subaudiãtur. ¶ Plena patris. Semine subaudiatur. hoc est grauida ex patre facta. ¶ Auidus cognoscere. Cupidus cognoscendi.

Erigões in patrẽ pietas.

Bubo.

Post tot concubitus: illato lumine uidit
Et scelus & natam, uerbisq; dolore retentis:
Pendenti nitidum uagina deripit ensem.
Mirrha fugit, tenebrisq; & cææ munere noctis
Intercepta neci est, latosq; uagata per agros
Palmiferos arabas panchæaq; rura reliquit.
Perq; nouem errauit redeuntis cornua lunæ
Cum tandem terra requieuit fessa sabæa,
Vixq; uteri portabat onus. tum nescia uoti
Atq; inter mortisq; metus & tedia uitæ
Est tales complexa preces. si qua patetis
Numina confessis, merui, nec triste recuso
Supplicium. sed ne uiolem uiuosq; superstes,
Mortuaq; extinctos: ambobus pellite regnis.
Mutatæque mihi uitamque necemque negate.
Numen confessis aliquod patet. ultima certe
Vota suos habuere deos. nam crura loquentis
Terra superuenit, ruptosque obliqua per ungues
Porrigitur radix. longi firmamina trunci
Ossaque robur agunt, mediaque manente medulla
Sanguis it in succos. in magnos brachia ramos.
In paruos digiti: duratur cortice pellis.
Iamque grauem crescens uterum præcinxerat arbor:
Pectoraq; obruerat, collumque operire parabat,
Non tulit illa moram, uenientique obuia ligno
Sub sedit, mersitq; suos in cortice uultus.
Quæ q̃q̃ amisit ueteres cum corpore sensus,
Flet tamen, & tepidæ manant ex arbore guttæ.
Est honor & lachrimis, stillataq; cortice myrrha

Nomen herile tenet, nulloq; tacebitur æuo.
At male conceptus sub robore creuerat infans,
Quærebatq; uiam, qua se genitrice relicta
Exereret. media grauidus tumet arbore uenter.
Tendit onus matrem. neq; habent sua uerba dolores.
Nec lucina potest parientis uoce uocari.
Nitenti tamen est similis, curuataq; crebros

¶ Deripit. Extrahit. ¶ Interce. erepta. ¶ Palmiferos Arabas. apud quos multæ palmæ nascuntur. ¶ Panchæa rura. arabica. est enim panchaia regio arabiæ felicis, apud quos thus mirrhaq; abunde nascũtur. ¶ Nescia uoti. quid cuperet ignara. ¶ Est tales cõplexa preces. apprehendit tales preces. ¶ Patetis confessis. hoc est, si ex auditis cõfitentes sua crimina. ¶ Ambobus regnis. & uiuorũ & mortuorũ. ¶ Mutatæ mihi transformatæ. Optat. n. ut in aliam trãsmutetur figurã sic, ut neq; uiuat neq; moriat. ¶ Vltima uota. ultimæ preces. ¶ Suos deos. propicios. ¶ Porrigit. protenditur prolongatur. Firmamina. firmamenta atq; fundamẽta. ¶ Ossaq; robur agunt. hoc est ossa lignũ efficiuntur, in lignumq; crassius conuertuntur. ¶ In paruos digiti. Eunt subaudiat. ẽ eni ꝓtozeugma. ¶ Durat cortice pellis. hoc est. pellis in durũ corticem commutatur. ¶ Grauem uterum. grauidum, Nondum enim pepererat. ¶ Obruerat. texerat. opuerat. ¶ Non tulit illa moram. hoc est Non potuit expectare. ut cortex collũ caputq; opiret, sed crescẽti cortice caput summittens occurrit faciemq; occultauit. ¶ Cũ corpore, Cum carne. ¶ Veniẽti ligno. succrescẽti. ¶ Subsedit. submisit se. ¶ Flet tñ. hoc ad naturam arboris myrrhæ refertur. sponte nãq; sudat, ut scribit Pli. etiã antequam incidat. guttæ autem illæ quæ ex arbore cadunt, stacte uocãtur. quę in omni myrrhæ genere optinet principatũ. multa uero sunt myrrhæ genera, de quibus copiose Plinius, scribit. Est honor & lachrymis. precium. ¶ At male conceptus. Adonis ex incesto patris ac filię coitu natus in tantam creuit pulchritudinẽ: ut eius amore Venus caperetur quo cum ut diutius esse posset, una cum illo uenationibus indulgebat, ꝑcipueq; fugacium animalium. Feras autẽ natura armatas uitabat. Adonimq; ut sibi ab illis caueret admonebat. Ille uero glorię suauitate motus aprum excipere ausus ab eo fuit interemptus. quod cum Venus resciuisset. in purpureũ florem illum commutauit. ¶ At male. scelerate. ¶ Exereret. egereret. ¶ Tendit. extendit. ac distẽtam reddit. ¶ Humet Madescit. ¶ Verba puerpera. hoc est puerperio ꝓfutura. ¶ Arbor agit rimas scinditur atq; aperitur. ¶ Onus uiuũ. puerum uiuum.

Panchaia

Myrrha in arborẽ

Stacte

Adonis

Verba puerpa

Lachrimis

Dat gemitus arbor,lachrimisq; cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis lucina dolentes,
Admouitq; manus,& uerba puerpera dixit.
Arbor agit rimas,& scisso cortice uiuum
Reddit onus.uagitq; puer,quem mollibus herbis
Naiades impositum lachrimis unxere parentis.
Laudaret faciem liuor quoq; qualia nanq;
Corpora nudorum tabula pinguntur amorum,
Talis erat,sed ne faciat discrimina cultus:
Aut huic adde leues,aut illis deme pharetras.
Labitur occulte,fallitq; uolatilis ætas,
Et nihil est annis uelocius.ille sorore
Natus auoq; suo,qui conditus arbore nuper.
Nuper erat genitus.modo formosissimus infans,
Iam iuuenis.iam uir.iam se formosior ipso est.
Iam placet & ueneri,matrisq; ulciscitur ignes.
Nanq; pharetratus dum dat puer oscula matri:
Inscius extanti distrinxit arundine pectus.
Læsa manu natum dea reppulit.altius actum.
Vulnus erat specie,primoq; fefellerat ipsam.
Capta uiri forma non iam cythereia curat
Littora.non alto repetit paphon æquore cinctam
Piscosamq; gnidon grauidamq; amathunta metallis.
Abstinet & cælo.cælo profertur adonis.
Hunc tenet.huic cões est.assuetaq; semper in umbra
Indulgere sibi,formamq; augere colendo
Per iuga.per siluas.dumos & saxa uagatur,
Nuda genu.uestem ritu succincta dianæ.
Hortaturq; canes,tutæq; animalia prædæ,
Aut pronos lepores,aut celsum in cornua ceruum,
Aut agitat damas.at fortibus abstinet apris.
Raptoresq; lupos armatosq; unguibus ursos
Vitat,& armenti saturatos cæde leones,
Te quoq; ut hos timeas,si quid prodesse monendo
Posset,adoni monet.fortisq; fugacibus esto'
Inquit.in audaces non est audacia tuta.
Parce meo iuuenis temerarius esse periclo.
Ne ue feras,quibus arma dedit natura,lacesse.
Stet tibi ne magno tua gloria.non mouet ætas.
Nec facies,nec quæ uenerem mouere,leones:
Setigerosq; sues,oculosq; animosq; ferarum.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.
Impetus est fuluis & uasta leonibus ira.
Inuisumq; mihi genus est.quæ causa roganti,
Dicam ait,& ueteris monstrum mirabile culpæ.
Sed labor insolitus iam me lassauit,& ecce
Opportuna sua blanditur populus umbra:
Datq; torum cespes.libet hac requiescere tecum.

¶ Lachrimis parentis.piphrasis est myrrhæ,quæ ab arbore stillat,guttatimq; cadit,ut lachrimare uideaẽ. ¶ Liuor quoq;. Inuidia. eximia autẽ maxime est facies quæ ab inuidis quoque laudatur. ¶ Amorum. Cupidinum, qui nudi cum pharetris pinguntur. ¶ Matris ignes.amores, furoresq; Myrrhæ matris. ¶ Nãq; pharetratus. Cupido pharetra ornatus. ¶ Inscius. Inuitus. ¶ Extãti arundine.extra pẽdẽti sagitta. ¶ Distrinxit. rasit. uulnerauit. ¶ Altius spẽ. ¶ Altius q̃ uidebatur. ¶ Cythereia littora. Cythera insula ẽ cum oppido antea porphyrusa appellata a pulchritudine marmorum, quæ ibi effodiebãtur, ut scribit Aristote. una ex cycladibus Veneri dicata,quod in mari nata ad eam primũ concha peruenisse fertur. Dicta sunt autem cythera a Cythereo phœnicis filio. Paphon. Cyprũ. Sed cypri quoq; ẽ urbs paphos ueneris templo nobilis. ¶ Piscosamq; gni.. gnidos urbs est dorica ubi Veneris & templum & simulacrum uisebatur a praxitele sculptum tanta arte.ut quidam illius amore captus sustinuerit intra sacellum per noctem includi ac deę simulacrum ita amplecti: ut spermate quoq; inquinaret. ¶ Grauidamq; amathuntha, amathus urbs fuit cypri ærifodinis abundans, propter quod poeta illã metallis grauidam uocat. ¶ Cælo prę fertur Adonis. Lepida emphasis,ex qua colligitur quam formosus fuerit Adonis. ¶ Nuda genu. Sic in uetusto legitur exemplari. non usq; genu ut fere est in nouis deprauatum,est enim poetica synegdoche. ¶ Succincta uestem. succinctã & subtractam usq; ad genua uestem habens. ¶ Aut pronos lepores. In caput iclinatos.crura nanq; anteriora habent breuiora. ¶ Fugacibus. aduersus fugaces feras. ¶ Parce eẽ noli eẽ. ¶ Nec quæ Venerem mouere. hoc est ætas. forma pulchritudo:q̃bus ego mota sũ, nihil feras mouẽt. ¶ Animos ferarum. Irã & rabiẽ ferarum. ¶ Fulmen habent. Sic.n. oĩa proterunt apri dẽtibus ut fulmen illis inesse uideatur. ¶ Opportuna. commoda.

Cythera

Gnidos

Amath⁹

Et requieuit humo, pressitq; & gramen & ipsum.
Inq; sinu iuuenis posita ceruice recliuis
Sic ait, ac mediis interserit oscula uerbis.

Forsitan audieras aliquam certamine cursus
Veloces superasse uiros. non fabula rumor
Ille fuit. superabat enim. nec dicere posses
Laude pedum, formæ ne bono prestantior esset.
Scitanti deus huic de coniuge. coniuge dixit
Nil opus est atalanta tibi. fuge coniugis usum,
Nec tamen effugies, teq; ipsa uiua carebis.
Territa sorte dei per opacas innuba siluas
Viuit, & instantem turbam uiolenta procorum
Conditione fugat. nec sum potienda, nisi inquit.
Victa prius cursu. pedibus contendite mecum.
Præmia ueloci coniunx thalamiq; dabuntur.
Mors precium tardis. ea lex certaminis esto.
Illa quidem immitis. sed tanta potentia formæ.
Venit ad hanc legem temeraria turba procorum
Sederat hippomenes cursus spectator iniqui.
Et petitur cuiquam per tanta pericula coniunx?
Dixerat, ac nimios iuuenum damnarat amores.
Vt faciem & posito corpus uelamine uidit,
Quale meum uel quale tuum, si fœmina fias,
Obstupuit, tollensq; manus ignoscite dixit
Quos modo culpaui. nondum mihi præmia nota,
Quæ peteretis erant laudando concipit ignem.
Et nequis iuuenum currat uelocius optat,
Inuidiamq; timet. sed cur certaminis huius
Intemptata mihi fortuna relinquitur inquit?
Audentes deus ipse iuuat. dum talia secum
Exigit hippomenes, passu uolat alite uirgo.
Quæ quamquam scythica non segnius ire sagitta
Aonio uisa est iuueni, tamen ille decoris
Mirator magis est, & cursus facit ipse decorem.
Aura refert ablata citis talaria plantis,
Terga q; iactantur crines per eburnea quæq;

¶Et ipsum Adonin. Illũ enim sedere coegit. ¶ Posita ceruice. Reposito capite. ¶ Recliuis. Reclinata. ¶ Interserit. interponit. ¶ Forsitã audieras.

Atalãta

Atalanta Schœnei regis filia, cum oraculũ de marito consuluisset, responsum accepit ipsi nõ opꝰ esse marito. Cum uero & pnicissima & formosissima eẽt a multis uxor petebatur. Ipsa uero ne eos prorsus aspernari uideretur, edixit se nulli alii nupturam, quam a quo cursu foret superata. Quod siquem ipsa superaret, illum iri iterfectum, Cum autem iã multos pemisset,

Hippomenes

Hyppomenes Macarei filius ac Neptuni nepos uirginis amores captus in certamen cum ea descendit, ac ueneris ope quam inuocauerat, puellam superauit. Sed cum uoti compos Veneri nihil gratiarũ egisset Hippomenes, dea irata sic illum iri libidinem concitauit, ut in sacello matri deum dicato cum atalanta cõcubere coactus sit. Quo flagitio mater deũ indignata & Hippomenem in leonem & atalantam in leænam conuertit atq; currui suo subiecit. ¶ Aliquam. Quandã in soluta diceremus oratione. ¶ Non fa. ru. il. fu. ille rumor non fuit falsus. ¶ Scitanti. roganti, ut sciret. ¶ Deus. Apollo. ¶ Sorte. oraculo. responso. ¶ Teq; ipsa uiua carebis hoc est. Tua forma adhuc uiua priuaberis. Nam in leænã fuit trãsfigurata. ¶ Innuba. innupta. Virgo. ¶ Procorum. Iuuenum ipsam uxorem petẽtium. ¶ Cõditione fugat. Duram illis proponendo cõditionem a petendis suis nuptiis deterret. ¶ Potienda. Habenda. ¶ Pedibus contendite mecum. Cursu mecum certate. ¶ Illa quidem immittis. Crudelis. ¶ Sed tanta potentia formæ, acclamatio, qua procorum temeritas excusatur.

Et

¶ Et petitur cuq̃. Affectui & indignationi seruit illa particula &. Indignatur enim Hippomenes quod quisq̃ se tanto periculo exponat gratia illius habendæ uxoris. ¶ Posito uelamine. Deposita ueste. ¶ Culpaui. accusaui. damnaui. ¶ Concipit ignẽ. In amorem incidit. ¶ Et nequis iuuenum. Amore nanq; atalãtę captꝰ Hyppomenes timebat nequis ante se uictor euaderet. ¶ Inuidiamq; timet. Ne inuidia sibi sit impedimento, quo minus atalanta potiatur, Hyppomenes metuit. ¶ Passu alite ueloci cursu. ¶ Exigit cogitat. ¶ Scythica sagitta: uelocissima. Scythæ nanq; plurimum sagittando ualent. ¶ Aonio iuueni. Hippomẽi Bœotio. Decoris. pulchritudinis. ¶ Refert. retrofert. Exponit autem poeta. quo modo cursus ipse atalantæ pulchritudinem augeret. ¶ Talaria. alata erãt calciamenta.

Talaria

¶Genualia.

Genualia

Decursus

¶Genualia.genuum tegmina & ornamenta. ¶Haud aliter.nõ aliter inquit candidum atalantæ corpus ruborem contraxerat,quam cum aulæum purpureum in dealbatis atriis extentum solet umbra rubicunda parietes ificere. ¶Dat.Tribuit parieti.¶Inficit.efficit & mittit. ¶Hospes.hippomenes.¶Decursa nouissima meta est.ad ultimam metã decursum est. Est autem participiũ contra grammatices rationem formatũ decursa. ¶Penduntq́.persoluunt.dant.¶Ex fœdere,ex lege.¶Facilem titulũ gloriam facile partam. ¶Mecum confer.mecũ te compone.¶Potentẽ.uoti compotem. ¶A tãto.a tã generoso.¶Nanq́ mihi genitor.Maiores suos recenset hippomenes,ut sua generositate atalantæ animum ad se amãdum pelliciat.a Neptuno nãq́ originem ducit. ¶Nec uirtus citra genus est.hoc est.a uirtute maiorum nõ degenero. ¶Seu uincar.Dilemato colligit Hippomenes atalantum secum certare debere.¶Schœneia.atalanta.Schœnei regis filia. ¶Molli uultu.miti ac mansueto.¶Quis deus formosis iniqu⁹.hoc est Quis de⁹ pulchris & formosis inimicus hunc perdere cupit:iubetq́ per caræ uitæ periculum meas q̃rere nuptias? ¶Discrimine.periculo. ¶Nõ sum me iudice tanti.Vt tã formosus iuuenis debeat pire. ¶Nec forma tangor.nec pulchritudine moueor.¶Sed quod puer adhuc est.Subaudiatur tangor.¶Et mẽs interrita leti.quæ nullo mortis timore terretur. ¶Ab æquorea origine.neptuno æquoris deo. ¶Dum licet hospes abi,Dum potes,recede o peregrine.est autẽ apostrophe ad hippomenen,quẽ etsi amice admonere uidetur atalanta,ne secum

Poplitibus suberant picto genualia limbo,
Inq́ puellari corpus candore ruborem
Traxerat,haud aliter,quam cum sup atria uelum
Candida purpureum similem dat & inficit umbram.
Dum notat hæc hospes:decursa nouissima meta est.
Et tegitur festa uictrix atalanta corona
Dant gemitum uicti,penduntq́ ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenum deterritus horum:
Constitit in medio:uultuq́ in uirgine fixo,
Quid facilem titulum superando queris inertes?
Mecum confer ait.seu me fortuna potentem
Fecerit,a tanto non indignabere uinci.
Nanq́ mihi genitor macareus.achestius illi.
Est neptunus auus pronepos ego regis aquarum.
Nec uirtus citra genus est.seu uincar,habebis
Hippomene uicto magnum & memorabile nomen.
Talia dicentem molli schœneia uultu
Aspicit,& dubitat superari an uincere mallit.
Atq́ ita.quis deus hunc formosis dixit iniquus
Perdere uult?caræq́ iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc?non sum me iudice tanti
Nec forma tangor.poteram tamen hac quoq́ tangi.
Sed quod adhuc puer est.non me mouet ipse,sed ætas.
Quid,q̃ inest uirtus,& mens interrita leti?
Quid?q̃ ab æquorea numeratur origine quartus?
Quid?q̃ amat:tantiq́ putat connubia nostra:
Vt pereat,si me sors illi dura negarit?
Dum licet hospes abi,thalamosq́ relinque cruentos.
Coniugium crudele meum est.tibi nubere nulla
Nollet,& optari potes a sapiente puella.
Cur tamen est mihi cura tui,tot iam ante peremptis?
Viderit.interea quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est,agiturq́ in tædia uitæ,
Occidet hic igitur,uoluit quia uiuere mecum?
Indignamq́ necem precium patietur amoris?
Non erit inuidiæ uictoria nostra ferenda.
Sed non culpa mea est,utinam desistere uelles.
At quoniam es demens,utinam uelocior esses.
Ah quam uirgineus puerili uultus in ore est.
Ah miser hippomene.nollem tibi uisa fuissem.
Viuere dignus eras.q̃ si felicior essem,
Nec mihi coniugium fata importuna negarent,
Vnus eras,cum quo sociare cubilia uellem.
Dixerat,utq́ rudis primoq́ cupidine tacta
Quod facit ignorans amat,& non sentit amorem.
Iam solitos poscunt cursus populusq́ paterq́,
Cum me solicita proles neptunia uoce
Inuocat hippomenes,cythereia comprecor ausis

currendo certet,secum tamen ipsa hęc loquitur. ¶Tibi nubere nulla nolet.hoc est.omnis uirgo tibi nubere cupiet. ¶Viderit.hippomenes subaudiatur.Hæc enim secum cogitans loquitur atalãta hippomenis pulchritudine tacta.¶Agiturq́ in tædia uitæ.quia illum uiuere tedet. ¶Occidet hic igitur.nunc atalanta colligit hippomenem indignum esse qui pereat. ¶Non erit inuidiæ.hoc est.inuidia uictoriam nostrã perferre nõ poterit. ¶Ah quam uirgineus.uirgini conueniens.Miseretũ autem hippomenis atalanta & ętate & pulchritudine illius mota.¶Fata importuna.Difficilia quæ exorari non possunt. ¶Cum quo sociare cubilia uellem,cui nubere uellem.Illi nãq́ sociare cubilia dicũtur qui una dormiũt. Rudis.impita amoris. ¶Primo cupidie.Amore.Tacta.pcussa.¶Proles neptunia.hippomenes neptuni pronepos. ¶Quos dedit.quos mihi iniecit.

¶ Ignes. amores. ¶ Aura non inuida. uentus benignus & hippomeni fauẽs. ¶ Nec opis mora lõga dabat nec longa auxilii mora mihi cõcedebat cũ ipsum ilico oporteret inire cursum. ¶ Est ager. topographia. Hoc ẽ loci descriptio. Describit eni agrum nomine damascenum, unde uenus tria aurea poma quę hyppomeni tradidit, se sumpsisse ait. ¶ Indigenę, inde geniti homines. ¶ Damascenum nomine dicunt. quẽ subaudiamus, ut intelligamus, quẽ proprio nomine Damascenũ uocant, nam est etiam ager Damascenus a damasco urbe Syriæ declinatus.

Ager Damascenus

¶ Accedere, adiungi. ¶ Iussere. Voluere: decreuere. ¶ Nitet. splendet. ¶ Fulua comam. fuluas & aureas frõdes habẽs. Aurea nanq; mala ferebat. ¶ Hinc. illinc. ex agro Damasceno. ¶ Decerpta. accepta. Proprie autem decerpi & poma & frondes & rosæ dicuntur. ¶ Quis usus. quæ utilitas. ¶ Dederant, fecerant. ¶ Carcere. abusiue pro carceribus. Carcer nanq; est locus ubi serantur noxii a coercendo dictus. Carceres autẽ sunt funes illi qui prætenduntur equis cursuris, ut una omnes emittant. ¶ Pronus uterq; emicat. Exilit. habitum autẽ exprimit poeta ueLociter currentium. ¶ Libat. leuiter tangit. ¶ Posse putes illos. Hiperbole poetica, qua summa hippomenis atalantæq; uelocitas declaratur. Sic Virgilius de camilla. Illa uel intactæ segetis p summa uolaret Gramina. nec teneras cursu læsisset aristas. Vel mare p medium fluctu suspẽsa tumenti. Ferret iter celeres nec tingeret æquore plãtas. ¶ Stãtes aristas. Erectas. Aristæ autẽ ab arendo sunt dictæ. quod primę in spica arescant. ¶ Incumbere tempus. Incumbendi. Est enim græca figura.

Decerpi

Carcer

Carceres

Aristæ

Adsit ait nostris, & quos dedit adiuuet ignes.
Detulit aura preces ad me non inuida blandas,
Motaq; sum, fateor. nec opis mora longa dabatur,
Est ager, indigenæ damascenum nomine dicunt,
Telluris cypriæ pars optima, quam mihi prisci
Sacrauere senes, templisque accedere dotem
Hanc iussere meis. medio nitet arbor in aruo
Fulua comam. fuluo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria forte mea ueniens decerpta ferebam
Aurea poma manu, nullique uidenda nisi ipsi,
Hippomenen adii. docuique quis usus in illis.
Signa tubæ dederant, cum carcere pronus uterque
Emicat, & summam celeri pede libat harenam,
Posse putes illos sicco freta radere passu,
Et segetis canæ stantes percurrere aristas.
Adiiciunt animos iuueni clamorque fauorque
Verbaque dicentum. nunc nunc incumbere tempus.
Hippomene propera. nunc uiribus utere totis.
Pelle moram uinces. dubium machareius heros
Gaudeat, an uirgo magis his schœneia dictis.
O quotiens cum iam posset transire, morata est.
Spectatosq; diu uultus inuita reliquit.
Aridus a lasso ueniebat anhelitus ore,
Metaque erat longe: tum denique de tribus unum
Fœtibus arboreis proles neptunia misit.
Obstupuit uirgo, nitidique cupidine pomi
Declinat cursus, aurumque uolubile tollit.
Præterit hippomenes. resonant spectacula plausu.
Illa moram celeri cessataque tempora cursu
Corrigit, atque iterum iuuenem post terga reliquit.
Et rursus pomi iactu remorata secundi
Consequitur, transitque uirum. pars ultima cursus
Restabat. nunc inquit ades dea muneris auctor.
Inque latus campi, quo tardius illa rediret
Iecit ab obliquo nitidum iuuenili ter aurum.
An peteret uirgo uisa est dubitare, coegi
Tollere & adieci sublato pondera malo.
Impediique oneris pariter grauitate moraque.
Ne ue meus sermo cursu sit tardior ipso,
Præterita est uirgo, duxit sua præmia uictor.
Digna ne cui grates ageret? cui thuris honorem
Ferret adoni fui? ne, grates immemor egit,
Nec mihi thura dedit, subitam conuertor in iram,
Contemptuque dolens: ne sim spernenda futuris,
Exemplo caueo, meque ipsam exhortor in ambos.
Templa deum matri, quæ quondam clarus echion
Fecerat ex uoto, nemorosis abdita siluis
Transibant, & iter longum requiescere suasit.
Illic concubitus intempestiua cupido

¶ Macareius heros. Hippomenes Macarei filius. ¶ O quotiens. Hinc quoq; colligit uenus Atalantam Hippomenis amore fuisse captam. ¶ Aridus anhelitus. Siccus ac difficilis. id quod significat hippomenem lassum fuisse. ¶ Metaq; erat longe. Ad quam currentes puenire debeant. ¶ Fœtibus arboreis. Periphrasis est pomorum. ¶ Aurumq;. aureũ pomum. Plausu. eorum qui hippomeni fauebãt. ¶ Cessata tempora. quibus ipsa a cursu instituto cessauerat. est autem participiũ contra grammatices rationem audacter a poeta declinatum. ¶ Corrigit. resarcit. reparat. ¶ Cursu. uelocitate cursus. ¶ Remorata. retẽta. tardata. ¶ Ades auxilio sis. ¶ Dea muneris auctor. Venus quæ mihi hoc dedisti munus. ¶ Iecit iuueniliter. fortiter ut iuuenẽ decebat: per quod innuit eum longe pomũ iecisse ¶ Impediiq;. cursum subaudiamus. ¶ Duxit sua præmia uictor. Hippomenes inquit uictor duxit atalantam uxorem. ¶ Cui thuris honorem ferret? Cui sacrificaret thure. ¶ Immemor. Ingratus. ¶ Contemptuq; dolens. me esse cõtemptam ægre ferens. ¶ Spernenda. contẽnenda. ¶ In ambos. contra ambos hippomenẽ & atalantam. ¶ Clarus echiõ. unus fuit ex Cadmi sociis echion.

Cessatus

Echion

¶ Concita.

¶Concita. cõmota. stimulata. ¶A numine nostro. a nostra potentia. ¶Recessus. locus se cessui aptus. ¶Natiuo. naturali. ¶Hunc init. ingreditur, itrat. ¶Temerat. uiolat. ¶Probro. scelerẽ. flagitio. ¶Sacra. simulacra deorũ. ¶Retorserũt oculos. auertũt oculos ne tm̃ scelus uiderẽt.

Turrit⁹ Atalãta i leænã Hippomenes i leonẽ

¶Turrita mater. turribus ornata. nam cybele eadẽ cũ tellure putatẽ esse. ¶Sontes. nocentes hippomenem atq; atalãtã. ¶Mergeret sty. un. hoc est. ad iferos demitteret. ¶Modo leuia. Pauloante mollia ac sine ullis pilis. ¶Fuluæ iubæ. Hinc leonum præcipua colligit generositas ut Plini. ait. si colla armosq; uestiant iubæ. ¶In pectora totum pondus abit leones. n. pect⁹ reliquo corpore crassius hñt. ¶Cauda. Caudam leonum aĩ eẽt idicem ut aures equorum Pli. scribit. Nã ĩmota placidum. mota iratum significat. ¶Verrũtur. trahuntur. ¶Irã uultus habet. facies leonum præ se fert iram. Trucẽ nãq; hñt aspectũ. ¶Cybeleia frena. nã mr̃is deũ currum a leõibus trahi

Cybele

fingunt poetæ. Cybele. aut dicta ẽ a Cybelo mõte Phrygiæ ipsi deũ mr̃i sacro. Quod non terga fugæ. Quod non fugit. ¶Sed pugnæ pectora p̃bet. Sed repugnat ac resistit. ¶Dãnosa duobus. & mihi & tibi. ¶Iũctis cygnis. currus nãq; ueneris ab oloribus trahi fingitur. ¶Sed stat mõitis cõtraria uirtus. Sed fortitudo inquit Adonidis ueneris admonitiõib⁹ ẽ aduersa. ¶Suem. aprũ. sues autem & apri Veneri sunt inuisi ꝓpter Adonidis cædem. Vnde ꝓuerbium apud græcos ĩ e^s rem ingratam alicui faciunt. ἀφροδίτῃ ὗν ἔθυκεν. hoc est Veneri suẽ sacrificauit. ¶Exciuere. Excitarunt. ¶Iuuenis cinyreius. Adonis cinyræ fili⁹. ¶Pando rostro. recuruo. ¶Et tuta petentem. Loca subintelligamus.

Adõis i florẽ Mynthe in herbã

Occupat hippomenen & a numine concita nostro.
Luminis exigui fuerat prope templa recessus
Speluncæ similis natiuo pumice tectus
Relligione sacer prisca, quo multa sacerdos
Lignea contulerat ueterum simulacra deorum
Hunc init & uetito temerat sacraria probro.
Sacra retorserunt oculos, turritaq; mater
An stygia sontes dubitauit mergeret unda.
Pœna leuis uisa est. ergo modo leuia fuluæ
Colla iubæ uelant. digiti curuantur in ungues.
Ex humeris armi fiunt. in pectora totum
Pondus abit. summæ cauda uerruntur harenæ.
Iram uultus habet. pro uerbis murmura reddunt.
Pro thalamis celebrant siluas. aliisq; timendi
Dente premunt domito cybeleia fræna leones.
Hos tu care mihi cũq; his genus omne ferarum.
Quod non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbet:
Effuge, ne uirtus tua sit damnosa duobus.
Illa quidem monuit, iunctisq; per aera cygnis
Carpit iter. sed stat monitis contraria uirtus.
Forte suem latebris uestigia certa secuti
Exciuere canes, siluisq; exire parantem
Fixerat obliquo iuuenis cinyreius ictu.
Protinus excussit pando uenabula rostro
Sanguine tincta suo. trepidumq; & tuta petentem
Trux aper insequitur, totosq; sub inguine dentes
Abdidit: & fulua moribundum strauit harena.
Vecta leui curru medias cytherea per auras:
Cypron olorinis nondum peruenerat alis.
Agnouit longe gemitum morientis, & albas
Flexit aues illuc, utq; æthere uidit ab alto
Exanimem inq; suo iactantem sanguine corpus,
Desiluit: pariterq; sinum pariterq; capillos
Rupit, & indignis percussit pectora palmis,
Questaq; cum fatis, & non tamen omnia uestri
Iuris erunt, dixit. luctus monumenta manebunt
Semper adoni mei. repetitaq; mortis imago
Annua plangoris peraget simulamina nostri.
At cruor in florem mutabitur. an tibi quondam
Fœmineos artus in olentes uertere mentas
Persephone licuit? nobis cinyreius heros
Inuidiæ mutatus erit? sic fata cruorem
Nectare odorato sparsit, qui tactus ab illo
Intumuit: sic ut fuluo perlucida cælo
Surgere bulla solet. nec plena longior hora
Facta mora est: cum flos de sanguine concolor ortus,
Qualem quæ lento celant sub cortice granum
Punica ferre solent. breuis est tamen usus in illo.
Namq; male hærentem & nimia leuitate caducum,
Excutiunt iidem, qui præstant omnia uenti.

¶Trux aper. terribilis. ¶Abdidit. abscondidit. ¶Moribundum. moriẽtẽ. ¶Rupit. dilaniauit. lacerauit. ¶Et indi. ꝑcussit. Indigne. Nomẽ nãq; pro aduerbio positũ est. ¶Et nõ tamen. ordo ẽ, & tñ omnia non erũt uestri iuris. Illa ãt & copula affectui seruit. ¶Luctus monumẽta. Signa memoria. ẽ aũt apostrophe ad adonim. ¶Annua simulamina. simulacra. nam singulis quibusq; annis. Adonia. i. sacra in adonis honorem celebrabãt, in qbus adonis plangebãt, ac luctus ueneris referebãt.

Adonia

¶An tibi quondam. Mynthe nympha fuit, quã plutonis pellicem fabulæ tradunt extitisse. Eam cum proserpina dolo circũuenisset, in hortensem mentam fuisse transfiguratã quã pleriq; hedyosmon uocant. Est & mons ꝓpe pylũ cognomĩe mynthes iuxta quem plutõis quoq; est templũ.

Mynthe

¶Nobis erit inuidiæ. In nos ĩuidiã cõcitabit. ¶Perlucida bul. trãslucida, q̃ ex aqua nasci solet statimq; euanescere. bulla autẽ spiritu & aq̃ excitatẽ rotunda figura, q̃ qm̃ cito dissoluit: uerissimũ illud sumptũ est ꝓuerbiũ, quo humanæ uitæ breuitas fragilitasq; designatur.

Bulla

Prouerbium

Hõ bulla. Inde fit bullare, qđ ẽ bullas facere. Vñ Pli. bullantẽ urinam uocat bullas emittentẽ. bulla etiam est ornamentũ pectoris ingenuorũ qdẽ aureũ. Libertinorũ uero scorteũ, ut copiose Macrobi. scri. ¶Plena ho. ꝑfecta. ¶Concolor. Eiusdẽ cũ sanguine coloris. ẽ. n. purpure⁹. In Anemonen aũt adonin fuisse cõuersum innuere ur̃, cui⁹ flos, ut inqt Pli. nunq̃ se aperit nisi uento spirãte: unde & nomen accepit. ἄνεμος. n. Vẽtus dr̃. ¶Punica. q̃ & mala granata dñr. ¶Qui præstãt oĩa uẽti. secundũ physicã rõnem hoc dictũ est. Nã uẽti rerũ oĩum generatiõis causa esse perhibentur.

Mala punica

¶ RAPHAELIS Regii in undecimum Metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

¶ P. Ouidii Nasonis metamorphoseos Liber undecimus.

Armine dū tali siluas ani-
mosq; ferarum
Threicius uates, & saxa
sequentia ducit,
Ecce nurus cicōum tectæ
lymphata ferinis
Pectora uelleribus: tumu
li de uertice cernunt
Orphea percussis sociantē
carmina neruis.
E quibus una leues iactato crine per auras
En ait. en hic est nostri contemptor, & hastam
Vatis apollinei uocalia misit in ora,
Quæ foliis præsuta notam sine uulnere fecit.
Alterius telum lapis est: qui missus in ipso
Aere concentu uictus uocisq; lyræq; est.
Ac ueluti supplex pro tam furialibus ausis
Ante pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
Bella, modusq; abiit, insanaq; regnat erinnys.
Cunctaq; tela forent cantu mollita, sed ingens
Clamor, & inflato berecynthia tibia cornu,
Tympanaq; & plausus, & bacchei ululatus
Obstrepuere sono citharæ. tum deniq; saxa
Non exauditi rubuerunt sanguine uatis.
Ac primum attonitas etiam nunc uoce canentis
Innumeras uolucres anguesq; agmenq; ferarum
Mænades orphei titulum rapuere theatri,
Inde cruentatis uertuntur in orphea dextris,
Et coeunt, ut aues, si quando luce uagantem
Noctis auem cernunt. structoq; utrinq; theatro
Vt matutina ceruus periturus harena

Armine dū tali. Orphe⁹ thracias mulieres aspernatus, ut diximus, ī se earum odium traxit. Quare cum bacchi sacra celebrarent, ipsum in ferarū cœtu canentem aspexerunt, ac impetu facto dilacerarunt, caputq; ac lyram ī Hebrum fluuium coniecerunt. Quæ ad insulam lesbon usq; delata cū eēnt, serpēs Orphei caput dilaniatur⁹ ab Apolline in saxum fuit cōuersus. Primū itaq; Orphei cędē poeta describit, deinde serpētis in saxū trāsmutationem. ¶ Threicius uates. Orphe⁹ Thracius. ¶ Ducit. Delectat. Ducere nāq; interdum significat delectare, ut Nonius scribit. Cicero de finibus bonorum & malorum. fabellarumq; auditione ducuntur. ¶ Animosq; ferarū. Sensus neq; enim feræ animos habere dicuntur, nisi poeta ad ueritatem potius alludat, ut intelligamus ferorum hominum animos ab Orpheo fuisse excultos, id qđ Oratius aperte his uersibus scribit. Siluestres homines sacer interpresq; deorum Cædibus & uictu fœdo deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tigres rabidosq; leones. ¶ Ecce nurus ciconū. Repentinus baccharū impetus illa particula ecce significatur. cicones autem populi sūt thraciæ ad Hebrum habitantes. ¶ Tumuli de uer. de montis summitate. ¶ Lymphata pectora. furētia. ¶ Ferinis uelleribus. Ferarū pellibus. ¶ En ait. en hic est. Conduplicatio indignationi conueniens, tametsi hoc aduerbium en fere indignatiōi seruiat. ¶ Apollinei uatis. Orphei Apollinis filii. ¶ Vocalia ora. optimam uocem emittētia. ¶ Præsuta. præfixa. tecta. Nā hastæ baccharum quæ thyrsi dicunt̄ Pāpinis hederaq; cooperiebantur. ¶ Notam. signum. ¶ Ac ueluti supplex. tanq̄ ueniam petiturus. ¶ Ante pedes. Orphei. ¶ Concentu. Harmonia. Est autē pulchra poetæ phantasia, qua significatur, quanta uis sit musici cantus. ¶ Bella. baccharum furores bella uocat poeta. ¶ Insana erinnys. Ab effectu qđ furia homines insanos furiososq; reddit. ¶ Mollita. Mitigata sicut Orpheo nunquā nocere potuissent. ¶ Berecynthia tibia. qua in sacris cybeles quæ berecynthia dicitur primum usi fuere. berecynthus autem phrygiæ mons est & ciuitas matri deū dicata. ¶ Obstrepuere sono citharæ. Contra Citharæ sonum strepuerūt. ¶ Attonitas. Stupefactas suauitate cātus Orphei. ¶ Mænades bacchæ ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι, hoc ē a furēdo dictę. ¶ Titulum. gloriam. ¶ Orphei theatri. Spectaculi ab Orpheo congregati. Est autem adiectiuum Orphei. Alii triūphi legunt, intelliguntq; agmen illud ferarum a bacchis raptum in titulum & gloriam triūphi de Orpheo acti. ¶ Et coeunt. Congregantur. cōueniūt. ¶ Noctis auem. noctuā. ¶ Structo utrinq; theatro. Spectaculo. ē autem amphitheatri periphrasis. ¶ Matutina. harena. hoc est. Matutio tempore in harena. Qđ enim est temporis, attribuit loco. Vna autē omnes bacchas in Orpheū impetum fecisse his similitudinib⁹ ostēdit poeta.

Ducere

Impet⁹ bacchatū ī orpheum

Ecce Cicones

Thyrsi

Berecynthus

¶ Petunt

¶Petunt. Aggrediũtur. inuadũt. ¶Hæc i munera.ad hos usus. ¶Torquent.iaciunt. ¶Subigebant.arabant. ¶Lacertosi. Magna & ualida brachia habentes. ¶Fructum.frumẽtum. ¶Agmine. baccharum furentium. ¶Arma.instrumenta. ¶Diuulsere. dilacerauere. ¶Ferę.crudeles. ¶Ad ua.sa. ad Orphei mortem. ¶Irrita. Vana. uerba, quæ bacchas nihil cõmouebant. ¶Proh iupiter,exclamatio poetæ doloris ac cõmiseratiõis plena. ¶Exhalata.emissa. ¶In uentos. eorum sequitur opinionem qui animam uẽtum esse putant. ¶Te mestœ. Apostrophe ad orpheũ quærimoniæ ac commiserationis plena. ¶Obscura carb. pullas ac nigras uestes. ¶Flumen populare. fluuium patrium. Hebrus enim thraciæ fluuius ẽ. ¶Methymnææ lesbi.methymna urbs est lesbi optimo uino insignis,dicta a methymne macaris filia ac lepydni uxore.unde methymnęus deriuatur. lesbos autem insula est clarissima, quam nunc mitylenen a nomine urbis uocant. ¶Ferus anguis, crudelis, qui illius uatis caput uiolare sustineret, cuius cãtu serpẽtes quoq; sæpius delectati eẽnt. ¶Inhiat diuellere. Appetit ore aperto dilacerare. ¶Hymniferos uult⁹. qui hymnos in deorum fere singulos composuerant. ¶Vmbra subit terras. umbra Orphei inferos petit. eorum autem opinionem secutus uidetur poeta,qui hominem ex tribus constare aiunt corpore.anima. & umbra,quorum corpus terræ. anima cælo. umbra inferis redditur. ¶Hic.illic.Apud inferos. ¶Spatiantur. Deambulant. ¶Non impune tamen. Thraciæ mulieres quæ Orphei cędi interfuerũt, omnes a Baccho cædẽ Orphei ægre ferente in uarias arbores fuere cõuersæ. ¶Vate suorũ sacrorum. nam Orpheus in bacchum pulcherrimos scripserat hymnos, Alludere autẽ ad id poeta uidetur, quod scribit Diodorus.Cærimonias a Dionyso repertas cũ ad orgia quædam Orpheus addidisset. Orpheia a posteris fuisse appellata. ¶Matres ædonidas.mulieres Thracias, Aedones nãque populi sunt Thraciæ.

Præda canum est,uatemq; petunt,& fronde uirentes
Coniiciunt thyrsos non hæc in munera factos.
Hæ glebas.illæ direptos arbore ramos.
Pars torquent silices.nec desunt tela furori,
Forte boues presso subigebant uomere terram,
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes
Dura lacertosi fodiebant arua coloni,
Agmine qui uiso fugiunt:operisq; relinquunt
Arma sui,uacuosq; iacent dispersa per agros
Sarculaq; rastriq; graues longiq; ligones
Quæ postq̃ rapuere feræ:cornuq; minaces
Diuulsere boues,ad uatis fata recurrunt,
Tendentemq; manus,atq; illo tempore primum
Irrita dicentem:nec quicq̃ uoce mouentem
Sacrilegæ perimunt,perq; os.proh iuppiter, illud
Auditum saxis intellectumq; ferarum
Sensibus in uentos anima exhalata recessit.
Te mœstæ uolucres orpheu.te turba ferarum.
Te rigidi silices.tua carmina sæpe secutæ
Fleuerunt siluæ.positis te frondibus arbos
Tonsa comas luxit.lachrimis quoq; flumina dicunt
Increuisse suis,obscuraq; carbasa pullo
Naiades & dryades,passosq; habuere capillos.
Membra iacent diuersa locis.caput hæbre lyramq;
Excipis,& mirum,medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra.flebile lingua
Murmurat exanimis.respondent flebile ripæ.
Iamq; mare inuectæ flumen populare relinquunt.
Et methymnææ potiuntur littore lesbi.
Hic ferus exposito peregrinis anguis harenis
Obstitit,& sparsos stillanti rore capillos
Lambit:& hymniferos inhiat diuellere uultus.
Tandem phœbus adest,morsusq; inferre parantem
Arcet,& in lapidem rictus serpentis apertos
Congerit,& patulos:ut erant,indurat hiatus.
Vmbra subit terras,& quæ loca uiderat ante,
Cuncta recognoscit,quærensq; per arua piorum
Inuenit eurydicen,cupidisq; amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo.
Nunc præcedentem sequitur.nunc præuius anteit,
Eurydicenq; suam iam tuto respicit orpheus.
Non impune tamen scelus hoc sinit esse lyæus.
Amissoq; dolens sacrorum uate suorum,
Protinus in siluis matres ædonidas omnes,
Quæ uidere nefas:torta radice ligauit.
Quippe pedum digitos:in quantum est quæq; secuta:
Traxit,& insolidam detrusit acumine terram.
Vtq; suum laqueis,quos callidus abdidit auceps
Crus ubi commisit uolucris,sensitq; teneri,

orphei cædes

Methymna Lesbos

Anguis in saxum

Thraciæ mulieres i arbores

Aedões

Plangitur,ac trepidans astringit uincula motu,
Sic quæcunq; solo defixa cohæserat harum,
Externata fugam frustra temptabat.at illam
Lenta tenet radix,exultantemq; coercet.
Dūq; ubi sunt digiti dum pes ubi quærit,& ungues,
Aspicit in teretes lignum succedere suras.
Et conata femur mærenti plangere dextra,
Robora percussit.pectus quoq; robora fiunt.
Robora sunt humeri.longos quoq; brachia uera
Esse putes ramos,& non fallere putando.
Nec satis hoc baccho est,ipsos quoq; deserit agros
Cumq; choro meliore sui uineta tymoli
Pactolonq; petit.quāuis non aureus illo
Tempore,nec caris erat inuidiosus harenis.
Hunc assueta cohors satyri bacchæq; frequentant.
At silenus abest.titubantem annisq; meroq;
Ruricolæ cœpere phryges,uinctumq; coronis
Ad regem duxere midam: cui thracius orpheus
Orgia tradiderat cum cecropio eumolpo.
Qui simul agnouit socium comitemq; sacrorum,
Hospitis aduentu festum genialiter egit
Per bis quinq; dies,& iunctas ordine noctes.
Et iam stellarum sublime coegerat agmen
Lucifer undecimus.lydos cum lætus in agros
Rex uenit,& iuueni silenum reddit alumno.
Huic deus optandi gratum:sed inutile fecit
Muneris arbitrium gaudens altore recepto.
Ille male usurus donis ait.effice quicquid
Corpore contigero,fuluum uertatur in aurum.
Annuit optatis.nocituraq; munera soluit
Liber,& indoluit quod non meliora petisset.
Lætus abit,gaudetq; malo berecynthius heros,
Pollicitiq; fidem tangendo singula temptat.
Vixq; sibi credens,non alta fronde uirentem
Ilice detraxit uirgam.uirga aurea facta est.
Tollit humo saxum,saxum quoq; palluit auro.
Contigit & glebam.contactu gleba potenti
Massa fit.arentes cereris decerpsit aristas,
Aurea messis erat,demptū tenet arbore pomum.
Hesperidas donasse putes.si postibus altis
Admouit digitos,postes radiare uidentur.
Ille etiam liquidis palmas ubi lauerat undis,
Vnda fluens palmis danaen eludere possit.
Vix spes ipse suas animo capit,aurea fingens
Omnia.gaudenti mensas posuere ministri
Extructas dapibus:nec tostæ frugis egentes.
Tum uero siue ille sua cerealia dextra
Munera contigerat,cerealia dona rigebant,
Siue dapes auido conuellere dente parabat,

¶Plangitur.pcutit a se ipsa. ¶Ac tre.quāto nāq; magis trepidant tāto magis uinculo astringū tur aues. ¶Externata. Cōsternata.pterrefacta. ¶Lenta flexibilis. ¶Coercet.cōtinet. ¶Exultantem.exultare uolentem. ¶Dūq; ubi sunt digi.ordo est. Dū qrit,ubi sunt digiti. ¶Succedere.succrescere. ¶Mærēti dex. Hypallage est.ipsa nāq; mærens intelligit. ¶Et non fallere putādo. Nō decipiere si putes. Re.n. uera rami erāt. ¶Nec satis hoc baccho ē.
Midas midas rex phrygiæ cū silenum a rusticis captū sibiq; traditū baccho reddidisset, iussus ē a deo ut qcquid uellet peteret. Ille petiit ut qcqd corpore suo tāgeret,aurum fieret. Id illi concessit Bacchus: q̄uis inutile ipi futurū uidebat. Cū uero panis quoq; ac uinū in aurū uerterent,fameq; perire cœpisset, tandem cognouit stolidus se rem dānosam petiisse, bacchū itaq; rogauit, ut pctō ueniā daret: & munus datū irritū faceret. bacchus igit illi mandauit,ut ad fontē pactoli pgeret,seq; totū in eo lauaret. qd' cū fecisset, uis illa
Tacta a Mida in aurū. Cur aureæ pactoli harenæ aurū efficiendi quicqd tāgeret,in fluuiū transiuit, unde ēt harenas aureas efficere memorat. ¶Ipsos agros.thraciç. ¶Cūq; cho.meliore. Quā fuerant thraciæ illæ mulieres, q̄ Orpheum trucidarunt. ¶Sui tymoli. a se amati. Est.n. tymolus q & tmolus dr̄ mōs lydiç
Tymolus optimi uini fertilis,ut in superioribus quoq; dximus. Neq; est spondaic⁹ uersus cū tymolus ēt trisyllabū sit nomen nō solum bisyllabū.
Pactol⁹ ¶Pactolonq;.Pactolus fluuius ē lydiæ aureis harenis notissim⁹. ¶Caris ha. Prætiosis. ¶Freqntant. Celebrant. ¶Titubātē.Vacillantem. ¶Vinctū. Ligatum. ¶Ad regē Midā Midas Gordia Bubul-
Midas ci filius phrygiæ rex fuit ditissimus, eoq; fictus ē oia q̄cunq; tāgeret in aurum trāsmutare.de quo Herodo. in.i.multa scribit. ¶Orgia.Bacchi sacrificia. ¶Cū cecropio eumolpo. Eumolp⁹ uates fuit Atheniensis Bacchi sacerdos. Eumolpus ¶Genialiter. uoluptuose ac lete. ¶Lucifer undecim⁹. Lucifer Lucifer stella est q̄ aduenīete die ultima desinit lucere eoq; a poetis alias stellas cogere congregareq; dr̄. ¶Coegerat. cōgregauerat. Significat aūt undecimum diem aduenisse. ¶Sublime agmen stellarum. Sublimiū & altarū stellarū multitudinē,ē.n. hypallage. ¶Lydos in Agros. In lydiam. Secūdum grāmatices autem rationem deriuatiuū nomen pauciores quā primitiuū syllabas habet. ¶Iuueni alumno. Baccho. ¶Altore.sileno nutritore. ¶Male usurus. In suū malū & pniciem. paulū.n.abfuit qui fame piret.Midas. ¶Annuit. Nutu cōsensit. ¶Soluit, persoluit.pstitit. ¶Berecynthius heros. Midas phrygius, a berecyntho phrygiæ oppido. ¶Polliciti fidem. Promissi ueritatem. ¶Tēptat.experitur. ¶Non alta.sed humili. Illud.n.aduerbium non hoc loco ad uerbū detraxit referri non potest. Sed uirgam ex non alta fronde decerptā fuisse ostendit. ¶Cereris. frumēti per metonymiam. ¶Hesperidas dōasse putes. Scite.nā Hesperides hortos habuisse dicuntur aurea poma ferētes. ¶Radiare. Fulgere. ¶Danaen eludet possit. Eleganter. Iupiter.n. in guttas conuersus aureas in sinū danaes descendit. Sicq; illa est potitus. ¶Vix spes ipse suas aio capit. Nā maxima quæq; sibi pollicebat Midas. ¶Posuere. Apposuere. ¶Tostæ fru. Periphrasis est panis. ¶Cerealia dona,panes. ¶Rigebāt, Rigere duri fiebant. qppe qui in aurum conuertebātur. ¶Conuellere.Mandere.

Premebat.

¶Premebat, tangebat. Auctorē muneris. Bacchum per metonymiā p uino. ¶Fusile. Liquidū ac fusum & liquefactū. ¶Diuesq;. qa auro abūdabat. ¶Miserq;. quia auro frui non poterat. ¶Modo uouerat. uoto pauloante cōcupiuerat. ¶Torquetur. Cruciat. ¶Meritus. Quia ppter auariciam illud a Baccho petierat. ¶Lenææ pater bacche. ¶Specioso dāno. quod pulchrū & bonum uidetur, cum alioquin damnum sit & malum. ¶Mite deū numē. Dii sunt mites & facile placantur. ¶Restituit. i pristinum statum reduxit. ¶Facti fide. ob fidem quam præ se tulerat Silenum restituēdo. ¶Data munera soluit. Resoluit & irrita fecit. ¶Circumlitus. infect⁹. ¶Male optato. Stulte ac pniciose petito. ¶Magnis sardi. Sardeis urbs ē lydię crœsi regia. ¶Cessit transiuit. ¶Ille perosus opes. Midas facultate auri efficiundi quicqd tangeret liberatus opesq; perosus in siluis habitabat panaq; pastorum deum colebat. Qui cum phystula inuēta sibi multum nymphis placere uideretur, ausus est Apollinem in certamen prouocare Tmolo mōtis deo iudice constituto. Cum uero sententia pro Apolline lata omnibus placeret, solus Midas naturali stultitia ductus eam ut iniustam iprobauit. Quare Apollo indignatus aures illius in Asininas conuertit, quibus ipsius stoliditas indicaretur. Longiores nāq; aures ex physicorum sentētia uecordiam præ se ferūt. cæterum Midas aures Asininas thiaris purpureis occultauit, tonsoriq; mandauit ne uerbū cuiq̄ de illis faceret. Tōsor uero cum reticere nō posset, in locum desertū secessit, ibiq; foueæ factę immurmurauit. Midā

Sardeis

Lamina fulua dapes admoto dente premebat
Miscuerat puris auctorem muneris undis.
Fusile per rictus aurum fluitare uideres.
Attonitus nouitate mali diuesq; miserq;
Effugere optat opes: & quæ modo uouerat odit.
Copia nulla famem releuat. sitis arida guttur
Vrit, & inuiso meritus torquetur ab auro.
Ad cælumq; manus & splendida brachia tollens
Da ueniam lenææ pater. peccauimus inquit.
Sed miserere precor, speciosoq; eripe damno.
Mite deum numen bacchus peccasse fatentem
Restituit, factiq; fide data munera soluit.
Ne ue male optato maneat circumlitus auro,
Vade ait ad magnis uicinum sardibus amnem,
Perq; iugum ripæ labentibus obuius undis
Carpe uiam, donec uenias ad fluminis ortus.
Spumigeroq; tuum fonti, qua plurimus exit:
Subde caput, corpusq; simul. simul elue crimen.
Rex iussæ succedit aquæ. uis aurea tinxit
Flumen, & humano de corpore cessit in amnem.
Nunc quoq; iam ueteris percepto semine uenæ
Arua rigent auro madidis pallentia glebis.
Ille perosus opes siluas & rura colebat,
Panaq; montanis habitantem semper in antris
Pingue sed ingenium mansit, nocituraq; ut ante,
Rursus erant domino stultæ præcordia mentis.
Nam freta prospiciens late riget arduus alto
Tmolus in ascensu, cliuoq; extensus utroq;
Sardibus hinc. illinc paruis finitur hypæpis.
Pan ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis,
Et leue cærata modulatur arundine carmen.
Ausus apollineos præ se contemnere cantus,
Iudice sub tmolo certamen uenit ad impar.
Monte suo senior iudex consedit, & aures
Liberat arboribus. quercu coma cærula tantum
Cingitur: & pendent circum caua tempora glandes.
Isq; deum pecoris spectans in iudice dixit
Nulla mora est. calamis agrestibus insonat ille.
Barbaricoq; midan. aderat nam forte canenti:
Carmine deliniit. post hunc sacer ora resoluit.
Tmolus ad os phœbi. uultum sua silua secuta est.
Ille caput flauum lauro parnasside uinctus.
Verrit humum tyrio saturata murice palla.
Distinctamq; lyram gemmis & dentibus indis
Sustinet a leua. tenuit manus altera plectrum.
Artificis status iste fuit. tum stamina docto
Pollice sollicitat, quorum dulcedine captus
Pana iubet tmolus citharæ summittere cannas.

aures Asininas habere. deinde foueam terra repleuit. Arūdines autem eo in loco natæ uentoq; agitatæ eadē uerba hoc est. Midas rex Asininas aures habet, referebant. ¶Perosus opes, odio habens quibus pene fame fuerat confectus. ¶Pingue. tardum. ¶Vt ante. quando optauit: ut quicquid contingeret, aurū fieret. ¶Nam freta prospiciens. Tmoli mōtis descriptio. ¶Paruis hypæpis, Hypæpa urbs est lydiæ ut diximus. ¶Cærata. Cæra iuncta. ¶Iudice sub Tmolo. Tmolus & mons & deus mōtis ipsius dicitur. Nam montes ut flumina deos suos habere dicūtur. Et aures liberat arboribus Ab auribus arbores remouet. ¶Deliniit. Blanditus est. ¶Sacer. Apollo. ¶Resoluit ora. Aperuit ora. & cāere cœpit. ¶Tmolus ad os phœbi. Se conuertit subaudiendum. ¶Ille caput flauum uinctus. Flauum caput habens coronatum. ¶Parnasside. Parnasia, q̄ Parnassus abundat. Forma nāq; patronymica pro possessiua ē usus poeta. Apollinis autem citharœdi habitum describit. ¶Saturata. infecta. bis tincta. ¶Tyrio murice. Tyria purpura. Palla autem uestis est muliebris syrma habens qua & Citharœdi utebantur. ¶Verrit humum. Innuit Pallā apollinis syrma habuisse, qđ per terram trahebatur. Sic Horatius de tibicine loquens Traxitq; uagus per pulpita uestem. ¶Distinctamq;. ornatam. ¶Dentibus indis. ebore. ¶Stamina. chordas. ¶Solicitat. tangit. percutit. ¶Cānas. Tibiam ex cānis confectam.

Hypæpa

Tmol⁹

Palla

Midæ aures in asini nas

¶ Arguitur. Repræhendit. ¶ Nec delius. Apollo. ¶ Aures stolidas. Oi carentes iudicio. ¶ Sed trahit in spatium. Protrahit, producit ac longas efficit. ¶ Instabiles. mobiles. Quales sũt asininæ. Et dat posse moueri. Concedit facultatem se ipsas mouendi. ¶ Lente gradiẽtis. Tarde euntis. ¶ Purpureis tiaris. Tiara qui & Tiaras dicitur tegmen est capitis regũ orientis. ¶ Velare. Celare. occultare. ¶ Efferre sub auras. Vulgare. ¶ Secedit. In locũ secretum uadit. ¶ Voce par. Murmure. ¶ Haustæ. Effossæ. ¶ Regesta. reiecta. ¶ Scrobibus opertis. repleta fouea. ¶ Prodidit agri. Indicauit eũ, qui illam effoderat terram. ¶ Obruta uerba. Quæ talia fuerunt. Midas rex Asini aures habet. ¶ Dominiq; coarguit aures. hoc est. Midę regis aures conuincit eẽ Asininas. ¶ Vltus abit Tmolo. Apollo atq; neptuus cum Laomedontem mœnia Troiæ ædificantem uidissent, in humanam figuram conuersi pacto auro se cito opus illud absoluturos receperũt. Mœnibus uero perfectis cum ꝓmissum aurum reposcerẽt, a Laomedonte illo fraudati, qui iureiurando se nihil promisisse affirmauit. tãtam perfidiam inultam esse non permiserunt. Neptunus enim & diluuium immisit, quo totus ager Troianus ẽ deuastatus, & Hesiõen filiam monstro marino exponere Laomedontẽ coegit. Quam quidem cum Hercules illac cum argonautis transiens liberasset, ac ꝓmissis eqs a perfido rege fraudaretur, & Troiã expugnauit. & Hesionen captã Telamoni socio donauit. ¶ Nepheleidos helles. Nepheles filiæ. helle nãq; Athamantis & Nepheles filia fuit ac soror

Tiara

Cannæ uocales

apollo & Neptun⁹ i hoĩes Laomedõtis pfidia

Helle

Iudicium sanctiq; placet sententia montis
Omnibus, arguitur tamen atq; iniusta uocatur
Vnius sermone midæ, nec delius aures
Humanam stolidas patitur retinere figuram.
Sed trahit in spatium, uillisq; albentibus implet.
Instabilesq; illas facit, & dat posse moueri.

Ille quidem celare cupit, turpiq; pudore
Tempora purpureis temptat uelare tiaris.
Sed solitus longos ferro resecare capillos
Viderat hoc famulus, qui cum nec prodere uisum
Dedecus auderet cupiens efferre sub auras,
Nec posset reticere tamen, secedit humumq;
Effodit, & domini quales aspexerit aures:
Voce refert parua, terræq; immurmurat haustæ:
Indiciumq; suæ uocis tellure regesta
Obruit, & scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
Cœpit, & ut primum pleno maturuit anno
Prodidit agricolam. leni nam motus ab austro
Obruta uerba refert, dominiq; coarguit aures.
Vltus abit tmolo, liquidumq; per aera uectus
Angustum citra pontum nepheleidos helles
Laomedonteis latoius astitit aruis.
Dextera sigei. rhœtæi læua profundi
Ara panomphæo uetus est sacrata tonãti.
Inde nouæ primum moliri mœnia troiæ
Laomedonta uidet: susceptaq; magna labore
Crescere difficili, nec opes exposcere paruas.
Cũq; tridentigero tumidi genitore profundi
Mortalem induitur formam, phrygiæq; tyranno
Aedificant muros pacto pro mœnibus auro,
Stabat opus precium rex inficiatur. & addit
Perfidiæ cumulum falsis periuria uerbis.
Non impune feres rector maris inquit: & omnes
Inclinauit aquas ad auaræ littora troiæ:
Inq; freti formam terras conuertit, opesq;

phryxi, a qua ĩ mari submersa Hellespontus fuit cognominatus. ¶ Latoius. Apollo. Latonæ filius. ¶ Dextera sigei. Sigęum & rhœthæum promontoria sunt Troiæ notissima. ¶ Ara panomphæo tonanti. Sic quidem in exemplaribus legitur, sed corrupte legi facile Homeri carmine coarguitur. Nam in octauo Ilia. libro sic scri. de hac eadẽ arat⁹. ἔνθα πανομφαίῳ Ζηνὶ ῥέζεσκον ἀχαιοί. hoc est. ubi Panõphæo Ioui sacra faciebant achiui. Quare hic quoq; panomphæo legendum esse uel refragãtibus exemplaribus audacter contenderim. Panomphæus autem iupiter dictus est, ut exponit Eusta. uel quod omniũ uoces audiat, uel quod omnium uoce colatur. nã πᾶν omne. ὀμφὴ uox dicitur. ¶ Suscepta magna. Incœpta grandia. ¶ Stabat op⁹. erectum erat. ¶ Inficiatur. negat. Nam inficiari & inficias ire negare est.

Sigeum Rhœtheum

Panomphæus Iupiter

Inficiari

¶ Monstro

¶Monſtro æquoreo.ceto.¶ Vindicat:liberat. ¶ Dictos.pactos.pmiſſos ex ſolis equorum ſemine progenitos.¶ Bis periura mœnia. Nā primum Apollini atq; Neptuno ędificatis muris. Deinde herculi pro liberata heſiona pacta premia denegarat. ¶ Nec ps mi. Telamō.telamō Aeaci filius ex heſiona Laomedontis filia teucrū ſuſcepit. ¶ Nam cō iuge peleus Clarus erat diua. Peleus æaci filius ac Telamōis frater,nepoſq; Iouis ſolus ex hominibus deam uxorem ducere meruit. Cum enī proteus Thetidi prædixiſſet,ipſam eſſe parituram filium patre maiorem,Iupiter quāuis eius amore captus: illo qdē abſtinuit coniugio.Nepoti autem Peleo mandauit,ut illā ducerēt uxorem.Quare peleus thetida in ſpelūca quieſcentē fruſtra ē amplexus. Nā dea cum in uolucrem & arborem conuerſa a peleo non dimitteretur, in Tigridem ſe tranſfigurauit,cuius ſæuitia territus Peleus eam dimiſit. Admonitus autem a pteo,ut eā dormiētem & uinclis ligaret, & quamuis in mille uarias figuras conuerteretur tātiſper detineret donec i priſtinam rediſſet formam illa tādem ē potitus, ex qua Achillem ſuſcepit. Pulchra autem phantaſia uarias Thetidis trāſfigurationes poeta deſcribit.¶ Nec aui.iouis. ¶ Quam ſoceri. Nerei. Nam Thetis Nerei filia fuit. ¶ Siquidem iouis eſſe nepotem.Nam multis inquit nepotibus eē iouis contigit.¶ Siquidem uero iterdum una eſt dictio ut hoc loco.iterdum duæ.id quod facile ex ipſo dignoſcitur ſenſu.¶ Cōiunx dea cō tigit uni.Vxor inqt dea ſoli peleo obuēit.¶ Vdę humidæ. Nympha enī fuit marina. ¶ Quāuis

[margin: telamō] [margin: Peleus] [margin: Sigdem]

Abſtulit agricolis,& fluctibus obruit agros.
Pœna neq; hæc ſatis eſt.regis quoq; filia monſtro
Poſcitur æquoreo:quam dura ad ſaxa reuinctam
Vindicat alcides,promiſſaq; munera dictos
Poſcit equos,tantiq; operis mercede negata
Bis periura capit ſuperatæ mœnia troiæ.
Nec pars militiæ telamon ſine honore receſſit,
Heſioneq; data potitur.nam coniuge peleus
Clarus erat diua.nec aui magis ille ſuperbit
Nomine q̃ ſoceri.ſiquidem iouis eſſe nepotem
Contigit haud uni,coniunx dea contigit uni.
Nam ſenex thetidi proteus prædixerat udæ,
Concipe.mater eris iuuenis:qui fortibus armis.
Acta patris uincet,maiorq; uocabitur illo.
Ergo ne quicq̃ mundus ioue maius haberet,
Quāuis haud tepidos ſub pectore ſenſerat ignes
Iuppiter,æquoreæ thetidis connubia uitat.
Inq; ſua æaciden ſuccedere uota nepotem
Iuſſit:& amplexus in uirginis ire marinæ.
Eſt ſinus æmoniæ curuos falcatus in arcus.
Brachia procurrunt.ubi ſi foret altior unda,
Portus erat.ſummis inductum eſt æquor harenis,
Littus habet ſolidum,quod nec ueſtigia ſeruet,
Nec remoretur iter,nec opertum pendeat alga.

Myrtea ſilua ſubeſt bicoloribus obſita baccis.
Eſt ſpecus in medio.natura factus an arte
Ambiguum.magis arte tamen,quo ſæpe uenire
Frenato delphine ſedens theti nuda ſolebas.
Illic te peleus,ut ſomno uicta iacebas,
Occupat,& quoniam pcibus tēptata repugnas:
Vim parat innectens ambobus colla lacertis,
Quod niſi ueniſſes uariatis ſæpe figuris
Ad ſolitas artes:auſo foret ille potitus.
Sed mō tu uolucris.uolucrem tamen ille tenebat.
Nunc grauis arbor eras.hærebat in arbore peleus.
Tertia forma fuit maculoſæ tigridis.illa

magno Thetidis amore iupiter teneretur. ¶ Haud tepidos ignes Vehementes amores. ¶ Connubia. Nuptias. Aeaciden. peleum Aeaci filium iouis ex Aegina nepotē. ¶ Eſt ſinus. Aemoniæ. Topogrophia eſt. Deſcribit enim ſpecum, in quo Thetis feſſa requieſcere ſolebat. ¶ Aemoniæ. Theſſaliæ. ¶ Falcatus.In ſimilitudinem falcis figuratus,eſt autem nomen ſimile pticipio a falce declinatum. ¶ Brachia pcurrunt. promōtoria q̃ brachia uidentur,in mare protenduntur. ¶ Seruet.cuſtodiat. ¶ Remoretur.Retardet. ¶ Pendeat. ſuſpenſum ſit. ¶ Myrtea ſilua ſubeſt. hoc eſt.Silua myrtis cō ſita illi adiacet ſinui. Subeſſe autem illam ait quod ex phyſicorum ſētentia mare,quam terra altius eſt.¶ Obſita. con ſita. præpoſitio nanq; pro præpoſitione poſita eſt.¶ Occupat. Inuadit.¶ Ad ſolitas artes. ad conſuetas tibi tranſformationes. ¶ Auſo. Retemptata.& concubitu appetito.

[margin: Falcat?]

¶Carpathi⁹ uates. Proteus qui in Carpathio habitat mari a carpatho isula dicto. ¶Thalamis petitis. Nuptiis optatis. ¶Innecte. Connecte, colliga. ¶Centũ mentita figuras. mutata in centum falsas figuras. Est autem numerus finitus pro infinito positus. ¶Sed preme. cõprime ac retine. ¶Dum quod fuit ante reformet Hoc est. dum in pristinã redeat formam. ¶Suos fluctus. Marinas undas. ¶Inclinato temone. inclinato curru. Partem enim pro toto posuit. Currus autem solis cum tendit ad occasum descendere uĩ. ¶Hesperium fretum. Atlanticũ mare. in quod sol condi uidetur. ¶Consueta cubicula. Solitam spelũcam. ¶Relicto fluctu. Derelicto mari. ¶Donec sua mẽbra teneri sẽsit. donec se ligatam esse animaduertit. ¶Sine numine. Sine auxilio numinis alicuius & dei. ¶Exhibita estq; thetis. idest in figuram Thetidis est conuersa. ¶Ingẽti Achille. Semie ex quo magnus Achilles est natus. ¶Iugulati phoci.

Phocus Phocus Aeaci filius ex psamathe nympha a peleo fuit interfectus. Quare peleus a patre in exilium eiectus ad Cæycem

Cæyx Trachinæ regem infelicem Dædalionis fratris casum lugentem confugit.

Dædalion Nam Dædalion luciferi filius chionen filiã habuit, quę cum iam ex mercurio Autolycũ, ex Apolline philemonẽ genuisset, Diana se formosiorem eẽ iactauit. Quare dea irata sagittis eam cõfecit, cuius morte Dædalion tantum cõcepit dolorem, ut ex parnassi uertice se in mare præcipitarit. sed apollo nõ immemor uoluptatis, quã de illius filia conceperat eum in accipitrem antequam in mare caderet, commutauit. ¶Omnia

Territus æacides a corpore brachia soluit.
Isq; deos pelagi uino super æquora fuso
Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat,
Donec carpathius medio de gurgite uates
Aeacide dixit. thalamis potiere petitis.
Tu modo: cum gelido sopita quiescit in antro:
Ignaram laqueis uincloq; innecte tenaci.
Nec te decipiat centum mentita figuras.
Sed pme quicquid erit, dum quod fuit ante reformet.
Dixerat hæc proteus. & condidit æquore uultum,
Admisitq; suos in uerba nouissima fluctus.
Pronus erat titan, inclinatoq; tenebat
Hesperium temone fretum: cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu:
Vix bene uirgineos peleus inuaserat artus:
Illa nouat formas: donec sua membra teneri
Sensit, & in partes diuersas brachia tendit,
Tunc demum ingemuit. neq; ait sine numine uicis.
Exhibita estq; thetis. confessam amplectitur heros,
Et potitur uotis, ingentiq; implet achille.
Felix & nato. felix & coniuge peleus.
Et cui si demas iugulati crimina phoci,
Omnia contigerant. fraterno sanguine sontem
Expulsumq; domo patria: trachinia tellus
Accipit, hic regnum sine ui. sine cæde regebat
Lucifero genitore satus, patriumq; nitorem
Ore ferens cæyx, illo qui tempore mæstus
Dissimilisq; sui fratrem lugebat ademptum.
Quo postq̃ æacides fessus curaq; uiaq;
Venit, & intrauit paucis comitantibus urbem,
Quosq; greges pecorum, q̃ secum armenta trahebat,
Haud procul a muris sub opaca ualle reliquit,
Copia cum facta est adeundi tecta tyranni
Velamenta manu prætendens supplice: quis sit.
Quoq; satus memorat. tantum sua crimina celat,
Mentiturq; fugæ causam. petit urbe uel agro
Se iuuet. hunc contra placido trachinius ore
Talibus alloquitur. mediæ quoq; cõmoda plebi
Nostra patent peleu. nec inhospita regna tenemus.
Adiicis huic animo monumenta potentia, clarum
Nomen auũq; iouem. nec tempora perde precando.
Quod petis omne feres. tuaq; hæc pro parte uocato,
Qualiacunq; uides. utinam meliora uideres.
Et flebat. moueat tantos quæ causa dolores.
Et peleus comitesq; rogant: quibus ille profatur.
Forsitan hanc uolucrem, rapto quæ uiuit & omnes
Terret aues: semper pennas habuisse putetis.
Vir fuit, & tanta est animi constantia, quantum

contigerant. Ad felicitatem facientia intelligamus. ¶Trachinia tellus. Trachin quæ & trachis dicitur urbs est thessaliæ sub oeta mõte ab hercule ædificata ἀπὸ τῆς τραχύτητος, hoc ẽ ab asperitate dicta. Vnde Trachinius deriuatur. Trachi

¶Lucifero genitore sat⁹. cęyx Phosphori hoc est luciferi fuit filius halcionesq; maritus. ¶Dissimilis sui. Nam præ se quandam hylaritatẽ antea ferre consueuerat, q̃ tunc in mesticiam fuerat conuersa. ¶Fratrẽ ademptum. Dædalionem in accipitrem commutatum. ¶Velamenta. Ramum oliuę dicit, qui ab externis qui pacem afferebant gestabatur. Vnde Virgi. in octauo æneidos. Tum pater Aeneas puppi sic fatur ab alta. Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ. ¶Sua crimina. Phoci fratris cædẽ. ¶Mentiturq; fugæ causam. Falsam fugæ causam refert. ¶Mediæ plebi. Infimæ. ¶Patent. Parata sunt. Hac autẽ oratione Cæyx se in omnes benignissimum esse ostẽdit. ¶Inhospita. ĩhospitalia. ¶Huic aio. Nr̃o animo p se benigno ac liberali. ¶Omne feres. habebis. accipies. ¶Meliora. Feliciora. ¶Peleusq; comitesq; rogant. Sic quidem corrupte legitur. Neq; enim rõ carminis patitur utq; copula breuis producatur. Quarẽ illa quę erasa hãc copulã & in uersus pricipio putaui reponẽdã. ¶Quæ rapto uiuit. Rapina. Accipitris autẽ est periphrasis.

¶Qui

Acer erat belloq; ferox ad uimq; paratus
Nomine dædalion:illo genitore creatus,
Qui uocat auroram cæloq; nouissimus exit.
Culta mihi pax est.pacis mihi cura tenendæ
Coniugiiq; fuit.fratri fera bella placebant.
Illius uirtus gentes regesq; subegit,
Quæ nunc thisbeas agitat mutata columbas.
Nata erat huic chione,quæ dotatissima forma
Mille procis placuit bis septem nubilis annis,
Forte reuertentes phœbus maiaq; creatus:
Ille suis delphis.hic uertice cyllenæo
Videre hanc pariter.pariter traxere calorem.
Spem ueneris differt in tempora noctis apollo.
Non fert ille moras,uirgaq; mouente soporem
Virginis os tangit.tactu iacet illa potenti.
Vimq; dei patitur.nox cælum sparserat astris,
Phœbus anum simulat,præreptaq; gaudia sumit.
Vt sua maturus compleuit tempora uenter:
Alipedis de stirpe dei uersuta propago
Nascitur autolycus furtum ingeniosus ad omne,
Qui facere assuerat,patriæ non degener artis,
Candida de nigris,& de candentibus atra.
Nascitur e phœbo.nanq; est enixa gemellos,
Carmine uocali clarus citharaq; philemon.
Quid peperisse duos:& diis placuisse duobus,
Et forti genitore & progenitore tonante
Esse satam prodest?an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe,quæ se præferre dianæ
Sustinuit.faciemq; deæ culpauit.at illi
Ira ferox mota est,factisq; placebimus inquit.
Nec mora.curuauit cornu,neruoq; sagittam
Impulit,& meritam traiecit arundine linguam.
Lingua iacet,nec uox tẽptataq; uerba sequuntur,
Conantemq; loqui cum sanguine uita reliquit.
Quã miser o pietas ego tunc,patrioq; dolorem
Corde tuli.fratriq; pio solatia dixi,
Quæ pater haud aliter q̃ cautes murmura ponti
Accipit:& natam delamentatur ademptam.
Vt uero ardentem uidit:quater impetus illi
In medios fuit ire rogos,quater inde repulsus
Concita mẽbra fugæ mandat:similisq; iuuenco
Spicula crabronum pressa ceruice gerenti,
Qua uia nulla, ruit.iam tum mihi currere uisus
Plus homine est,alasq; pedes sumpsisse putares,
Effugit ergo omnes,uelox q; cupidine leti
Vertice parnassi potitur.miseratus apollo,
Cum se dædalion saxo misisset ab alto:
Fecit auem.& subitis pendentem sustulit alis.

¶Qui uocat auroram. Luciferi piphrasis. Nã lucifer & primus stellarum incipit & ultimus lucere desinit. ¶ Tenendæ. Cõseruãdę. ¶ Thisbeas columbas. Thisbe urbs est Bœotiæ a thisbe Asopi filia cognominata columbis abũdãs. Vnde Thisbeus declinatur. portus autem & naualę Thisbeorum ut ait Stephanus ex sententia Epaphroditi. columbis plenum erat. ¶ Agitat Vexat. persequitur. Accipitres nanq; maxime columbas infestant. ¶ Nata erat huic Chione. Ab eximio candore forsitan sic fuit appellata. Nam chione nix ĩterpretatr. ¶ Maiaq; creatus. Mercurius. ¶ Hic uertice cyllenæo. Hic mercurius a Cyllene Arcadiæ monte, ubi Mercurius ipse natus eẽ fingitur. ¶ Pariter traxere calorẽ. Vna ambo cœperunt amare. ¶ Mouẽte soporem. inducẽte sõnum. ¶ Iacet. In somnũ resoluitur. ¶ Prærepta gaudia. Antea a mercurio rapta. ¶ Alipedis dei. Mercurii talaria alata in pedibus gestantis. Quod idcirco fingitur, quia mercurius uelocissimus est omnium planetarum. ¶ Versuta Astuta. Callida, quæ nigrum in candida uertere sciat. ¶ Cãdida de nigris. Hoc de astutis uersutisq; dici solet. ¶ Carmine uocali. Cantu sonoro ac suaui. ¶ Pro genitore tonante. Auo Ioue qui luciferi pater est. ¶ Curuauit cornu. Flexit arcum ex cornu confectum. est enim Metonymia. ¶ Arundine. Sagitta ex arundine & calamo facta. ¶ Verba tẽptata. Quæ Chiõe emittere conata est. ¶ Sequũtur. Linguam subaudiamus. ¶ Quã miser ego tunc. Fui subaudiatur. Cum quadam exclamatione autem hæc efferũtur. Ac si diceret. O quãtum miser ego tunc fui. O pietas. exclamatio affectui seruiens. ¶ Delamentatur. Valde lamentatur. ut Deamare ual de amar dicimus. ¶ Spicula crabronum. Crabro uolatile est ut uespa maxime iuuencos infestans. ¶ Alasq; pedes. Iã enim in accipitrem uerti cœptus erat. ¶ Cupidine leti. cupiditate mortis. ¶ Vertice parnassi potitur. In uerticem ac summitatẽ Parnasi ascẽdit. ¶ Ab alto saxo. Mõte. ¶ Subitis alis. Subito natis.

Chióe

Autolicus

Philemon.

Dædalion in auem

Delamẽtari

Crabro

¶Ora adunca. Rostrũ
aduncum. ¶ Maiores
corpore uires. Maiores
quam ut illi tam paruo
corpori conueniant.
¶ Nulli satis ęquus. Ra
pto eni uiuit accipiter.
Sexdecim autem accipi
trum genera esse scribit
Plinius. quæ si quis nos
se cupit. inde petat. illud
sciendum apud priscos
accipitres mansuescere
non consuesse: id quod
facile cum ex aliis quæ
de accipitribus scribun
tur. tũ ex his Plinii uer-
bis colligi põt. In Thra
ciæ parte super Amphi
polim homines atq; ac
cipitres societate qua-
dam aucupantur. Hi ex
siluis & arundinetis ex-
citant aues. Illi superuo
lantes deprimunt. Rur
sus captas aucupes diui
dunt cum his. Traditũ
est missas in sublime ibi
excipere eos, & cum tẽ-
pus sit capturæ clango
re ac uolatus genere in-
uitare ad occasionẽ. De
niq; Plinius de mansue-
tis accipitribus ne unũ
quidem uerbum facit,
nequaquam taciturus si
tempore suo in usu fuis
sent. ¶ De cõsorte suo.
Fratre suo Dedalione.
Lupi autem qui Pelei ar
menta lacerarat, meta-
morphosin in saxũ sub
texit poeta. ¶ Cursu fe-
stinus anhelo. Hypalla-
ge est. Festino siquidem
cursu illum anhelãtem
uenisse intelligimus.
¶ Phoce? anetor. a pho
cide regiõe Phoce? pho
caicusq; declinat. ¶ Et
peleu peleu. Condupli-
catio subitum malũ nũ
cianti maxime conueni
ens. ¶ Trepidi oris. tre-
pide nunciantis. ¶ Pen-
det. solicitus est. ¶ Tan
tũ respiceret. Periphra-
sis meridici. ¶ Campos
latarum aquarũ. equor.
¶ Gradibus. passibus.
¶ Templa mari subsũt
Adsunt. Iuxta mare sũt.
¶ Edidit. dixit. ¶ Huic
Luco subintelligatur.
¶ Restagnantis. æstuã-
tis. Eleganter autem de

Accipiter

Oraq; adunca dedit. curuos dedit unguibus hamos
Virtutem antiquam. maiores corpore uires.
Et nunc accipiter nulli satis æquus in omnes
Sæuit aues, aliisq; dolens fit causa dolendi,
Quæ dum lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo: cursu festinus anhelo
Aduolat armenti custos phocæus anetor,
Et peleu peleu magnæ tibi nuncius adsum
Cladis ait, quodcunq; ferat, iubet edere peleus.
Pendet & ipse metu trepidi thrachinius oris.
Ille refert, fessos ad littora curua iuuencos
Appuleram, medio cum sol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum superesse uideret,
Parsq; boum fuluis genua inclinarat harenis,
Latarumq; iacens campos spectabat aquarum.
Pars gradibus tardis illuc errabat & illuc.
Nantq; alii celsoq; extant super æquora collo.
Templa mari subsunt nec marmore clara nec auro
Sed trabibus densis lucoq; umbrosa uetusto
Nereides nereusq; tenent. hos nauita ponti
Edidit esse deos: dum retia littore siccat.
Iuncta palus huic est densis obsessa salictis,
Quam restagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore graui strepitus loca proxima terret.
Bellua uasta lupus siluisq; palustribus exit,
Oblitus & spumis & crasso sanguine rictus
Fulmineus. rubra suffusus lumina flamma.
Qui q̃q̃ sæuit pariter rabieq; fameq;,
Acrior est rabie. neq; enim ieiunia curat
Cæde boum diramq; famem finire, sed omne
Vulnerat armentum: sternitq; hostiliter omnes.
Pars quoq; de nobis funesto saucia morsu,
Dum defensamus, leto est data. sanguine littus
Vndaq; prima rubet, demugitaq; paludes.
Sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit.
Dum superest aliquid, cuncti coeamus ad arma.
Arma capessamus. coniuncta tela feramus.
Dixerat agrestis. nec pelea damna mouebant.
Sed memor admissi nereida colligit orbam
Damna suo inferias extincto mittere phoco.
Induere arma uiros. uiolentaq; sumere tela
Rex iubet oetæus, cum quis simul ipse parabat
Ire, sed alcyone coniunx excita tumultu
Prosilit, & nondum totos ornata capillos
Disiicit hos ipsos, colloque infusa mariti,
Mittat ut auxilium sine se, uerbisq; precatur
Et lachrimis, animasq; duas ut seruet in una.
Aeacides illi pulchros regina piosq;

scribit locum luporum
latebris accommoda-
tum. ¶ Inde. ex ea palu-
de. ¶ Oblitus. infectus.
Est autem synegdoche.
Rictus enim oblitos &
infectos habens intelli-
gitur. ¶ Fulmineus. In-
star fulminis omnia p-
sterne?. ¶ Funesto mor
su. mortali. ¶ Saucia.
uulnerata. ¶ Leto data.
ĩterfecta. ¶ Defẽsamus.
Defendere conamur.
¶ Demugitęq; paludes.
Mugitu boum repletæ.
est autem participiũ cõ-
tra grãmatices rationẽ
formatum. ¶ Remittit
permittit. ¶ Arma ca-
pessamus, Anadiplosis
pulchra exhortatiõi ac
commodata. ¶ Agre-
stis. pastor. ¶ Admissi.
commissi. & fraternæ
cædis. ¶ Næreida colli
git orbam. hoc est Rõ-
cinatur psamathẽ nym
pham Phoci matrem fi
lio inferias mittere.
¶ Rex oetęus. Ceyx rex
trachinæ quæ cõtermi-
na est oetæ monti. A q-
busdam tamen æthæri
us legitur. hoc est Sidere
us & splendidus. ¶ Ex-
cita. Euocata ex intima
ædium parte ac Gynæ
ceo. Significat autẽ Al-
cyonẽ de uiri salute quẽ
uehemẽtissime amabat,
maxime sollicitam esse.
¶ In una. Nam Alcyo-
nes uitam a Cæycis ui-
ta pependisse exitus fecit
manifestum. Eo nãque
in mari submerso ipsa
quoq; uitam dolore fi-
niuit. ¶ Aeacides illi. In
quit uerbum, quod faci
le subaudiatur: fuit præ
termissum.

Demugitus

¶Plena

¶Plena eſt. perfecta atque cumulata.¶ Numẽ pelagi Pſa mathe nympha marina.¶ Ardua turris. alta. ¶ Turris autẽ a terrendis hoſtibus dicta uidet. ¶ Feſſis loca grata carinis. Illã nãq; nautæ aſpiciẽtes i portũ naues dirigebãt, ſeq; terræ propinquos eẽ cognoſcebãt. ¶ Inde. Ab illa turri. ¶ In littora. Verſus littora. ¶ Aperti põti. Maris late patentis. ¶ Pſamathẽ. pſamathe nympha fuit Nerei filia & phoci mater. ¶ Aeacidæ rogantis. pelei precantis. illi nanq; fuerat irata, eoq; præcibus illius nihil mouebatur. ¶ Sed enim irreuocatus ab acri cæde lup⁹ perſtat. ſed enim lupus ferox inquit iperterrit⁹ perſtat in acri cæde dulcedie ſanguinis allect⁹. ¶ Marmore mutauit. in marmor. thetis autẽ ſubaudiatur. Locus uero ipſe in quo lupus in ſaxum fuit tranſmutatus, Lycion fuit apellat⁹ ἀπὸ τοῦ λύκου. a lupo. ¶ Magnetas adit. Magnetes populi ſunt theſſaliæ æquorum domitores clariſſimi, de quibus Lucanus in .vi. Et magnetes equis: minyæ gens cognita remis. Magneſia uero ẽ regio theſſaliæ. Eſt etiam magneſia urbs iuxta Mæãdrũ, & regio a magnete dicta. ¶ Ab æmonio Acaſto. acaſt⁹ rex fuit Theſſaliæ Peliæ filius, ut ex Senecæ Medea colligit. Is uxorem duxit Creteidem uel ut quidam aiũt Hippolyten, quæ quidem Pelei amore capta eſt. Spreta autem illum marito accuſauit: quod ſe de ſtupro interpellaſſet. Quare Acaſtus Peleum tanquam aduenationem in pelion montem ex urbe eduxit, illicque penitus inermem reliquit, ut a feris iterimeretur. Sed Mercuri⁹ uel ut quidã putãt, Chiron illi ẽ opitulatus, deditq; enſem a uulcano fabricatũ, quo & feras occurrẽtes interfecit. & i urbẽ reuerſ⁹ Acaſti uxorẽ ipſumq; Acaſtũ ut quidã aiunt interemit. ¶ Interea fratriſq; ſui. Ceyx luciferi fili⁹ fratris caſu admodũ ſolicit⁹ ad clariũ oraculũ cõſulendũ ire cũ uellet: diu ab Alcyõe uxore fuit remorat⁹. Cũ uero illi ꝑmiſiſſet ſe itra duos mẽſes reuerſurũ, abire ꝑmiſſus ẽ. ſed i ęgeo tẽpeſtate dep̄hẽſus naufragiũ fecit. nauiq; amiſſa una cũ ſociis ſubmerſ⁹, quẽ uxori ꝓmiſerat reditũ, pſtare nõ potuit. Vxor ãt cũ quotidie ꝓ mariti ſalute diis oĩbus iunoniq; i primis uota ſolueret. opa illi⁹ pſõnũ admonita ẽ, maritũ i mari piſſe. Quare expgefacta ad lit⁹ unde ſoluerat marit⁹ acceſſit, ac dũ iſortunia ſua q̃reret, cadauer i mari lõgi⁹ aſpexit, q͏ cũ mariti eſſe cognouiſſet, ad illudq; ꝑ undas exilire uellet: i auẽ alcyonẽ cõuerſa ad os mariti aduolauit, q miſatiõe deoꝝ pia uxoris oſcula ſentiens i eiuſdẽ generis auẽ ipſe quoq; fuit trãſfiguratus. Ab his aũt auib⁹ .xiiii. dies alcyonii ſunt dicti, qb⁹ mare qetũ eſt. Nã tpæ brumæ nidificant, ac dũ & excludãt pullos & educent, mare oĩ tẽpeſtate caret. ¶ Anxia pectora turbat⁹. ſynegdoche poetica. hoc eſt. ſollicitũ aĩum & turbatũ hñs. ¶ Prodigiis. fratris ſui, cui⁹ filia diane ſagitta ſubito fuerat interfecta. ¶ Fratrẽq; ſecutis. q in accipitrẽ fuerat cõmutat⁹. ¶ Hominũ oblectamia. mortaliũ oblectamẽta. n̄ iſfortunioꝝ remedia. ¶ Ad clariũ deũ. ad oracula clarii apollinis, q̃ oli in lycia fuerunt. nam claros urbs eſt lyciæ apollinis oraculo clariſſima. ¶ Nã tẽpla delphica. tacitæ obiectiõi occurrit. ¶ Prophan⁹ phorbas. phorbas phlegyaꝝ rex fuiſſe phibetur, ac cõtra delphos bellũ ſuſcepiſſe, phlegyæ ãt populi fuerũt theſſaliæ aduerſus deos impii, q tãdẽ a neptũo diluuio imiſſo fuerũt deleti. ¶ Prophan⁹. ſacrilegus, q nulla ſacrorũ cura tangebat. ¶ Te facit certã. i ſoluta oro ne certiorẽ diceremus. ẽ ãt apoſtrophe ad alcyonẽ. ¶ Cui ꝓtinus itima frigus oſſa recepeerũt. id eſt q̃ ſtati tremer cœpit. ¶ Receperũt. cõceperũt traxerũt. ¶ Obit. occupat. ¶ Rigauit. madefecit. elegãter autẽ effingit mores uxoris maritũ efflicti deamãtis. ¶ Pias q. a pio amoꝛ ꝓueniẽtes lamẽtatões.

Turris. Pſamathe. Lycion Magnetes. Magneſia. Acaſtus Creteis. Ceyx & alcyone in aues. Claros. Lupus in ſaxũ Phorbas. Phlegiæ Prophanus Facere certum.

Pone metus. plena eſt promiſſi gratia ueſtri
Non placet arma mihi contra noua monſtra mouere
Numen adorandum pelagi eſt. erat ardua turris
Arce locus ſumma, feſſis loca grata carinis.
Aſcendunt illuc, ſtratoſq; in littore tauros.
Cum gemitu aſpiciunt uaſtatoremq; cruento
Ore ferum longos infectum ſanguine uillos.
Inde manus tendens in aperti littora ponti,
Cæruleam peleus pſamathen, ut finiat iram
Orat, opemq; ferat. nec uocibus illa rogantis
Flectitur æacidæ. thetis hanc pro coniuge ſupplex.

Accepit ueniam. ſed enim irreuocatus ab acri
Cæde lupus perſtat dulcedine ſanguinis aſper:
Donec inhærentem laceræ ceruice iuuencæ
Marmore mutauit. corpus pariterq; colorem
Omnia ſeruauit. lapidis color indicat illum
Iam non eſſe lupum. iam non debere timeri
Nec tamen hac profugum conſiſtere pelea terra
Fata ſinunt, magnetas adit uagus. exul, & illic
Sumit ab æmonio purgamina cædis acaſto.
Interea fratriſq; ſui fratremq; ſecutis
Anxia prodigiis turbatus pectora cæyx,
Conſulat ut ſacras: hominum oblectamina, ſortes,
Ad clariũ parat ire deum. nam templa prophanus
Inuia cum phlegyis faciebat delphica phorbas.
Conſilii tamen ante ſui fidiſſima certam
Te facit alcyone, cui protinus intima frigus.
Oſſa receperunt, buxoq; ſimillimus ora
Pallor obit, lachrimiſq; genæ maduere profuſis.
Ter conata loqui. ter fletibus ora rigauit.
Singultuq; pias interrumpente querelas,

Quæ mea culpa tuã dixit cariſſime mentem
Vertit? ubi eſt quæ cura mei prior eſſe ſolebat?
Iam potes alcyone ſecurus abeſſe relicta?
Iam uia longa placet.iam ſum tibi carior abſens,
At puto per terras iter eſt?tantumq; dolebo,
Non etiam metuam?curæq; timore carebunt?
Aequora me terrent & ponti triſtis imago.
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et ſæpe in tumulis ſine corpore nomina legi.
Ne ue tuum fallax animum fiducia tangat,
Quod ſocer hippotades tibi ſit,qui carcere fortes
Contineat uentos,& cum uelit æquora placet,
Cum ſemel emiſſi tenuerunt æquora uenti,
Nil illis uetitum eſt:incommendataq; tellus
Omnis,& omne fretum eſt.cæli quoq; nubila uexant
Excutiuntq; feris rutilos con curſibus ignes,
Quo magis hos noui.nam noui,& ſæpe paterna
Parua domo uidi,magis hos reor eſſe timendos.
Quod tua ſi flecti precibus ſententia nullis
Care poteſt coniunx,nimiumq; es certus eundi,
Me quoq; tolle ſimul.certe iactabimur una.
Nec niſi quæ patiar metuam:pariterq; feremus,
Quicquid erit.pariter ſuper æquora lata feremur,
Talibus æolidis dictis lachrimiſq; mouetur
Sidereus coniunx.neq;.n.minor ignis in ipſo eſt.
Sed neq; propoſitos pelagi dimittere curſus.
Nec uult alcyonen in partem adhibere pericli.
Multaq; reſpondit timidum ſolantia pectus.
Non tamen iccirco cauſam probat.addidit illis
Hoc quoq; lenimen,quo ſolo flexit amantem.
Longa quidem eſt nobis omnis mora.ſed tibi iuro
Per patrios ignes,ſi me modo fata remittant,
Ante reuerſurum,quam luna bis impleat orbẽ.
His ubi promiſſis ſpes eſt admota recurſus:
Protinus eductam nauallibus æquore tingi,
Aptariq; ſuis pinum iubet armamentis.
Qua rurſus uiſa ueluti præſaga futuri
Horruit alcyone,lachrimaſq; amiſit obortas.
Amplexuſq; dedit,triſtiq; miſerrima tandem.
Ore uale dixit.collapſaq; corpore toto eſt.
At iuuenes quærente moras ceyce reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos.
Aequaliq; ictu ſcindunt freta.ſuſtulit illa
Humentes oculos:ſtantemq; in puppe recurua
Concuſſaq; manu dantem ſibi ſigna maritum
Prima uidet,redditq; notas.ubi terra receſſit
Longius,atq; oculi nequeunt cognoſcere uultus,
Dum licet,inſequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoq; ut haud poterat ſpacio ſummota uideri,

Hippotades

¶Vertit.cõuertit commutauit. ¶Securus ſine ulla mei cura. ¶Triſtis imago ponti.aſpera facies maris. ¶In tumulis.ſepulchris. ¶Sine corpore.erant nanq; Cenotaphia,hoc ẽ.inania ſepulchra. ¶Hippotades,æolus hippotæ troiani nepos.filius nanq; fuit Iouis ex Segeſta hippotæ filia. ¶Placet.mittiget. ¶Incommutata,ſic quidem legebatur,ſed nihil ſenſui cõuenire uidetur.Incommendata uero maxime quadrare.ut intelligamus neq; terram,neque mare uentis eſſe commendata,ſed uiolenter perturbari atq; uaſtari. ¶Excutiuntq; feris,ex concurſu nubiũ,ut ſcribũt phyſici fulmina generãt. ¶Rutilos ignes.fulmina. ¶Aeolidis.Alcyões ęoli filię. ¶Ignis.amor. ¶Propoſitos pelagi curſus.propoſitã ac deliberatam nauigationem. ¶Non tamen idcirco cauſam ꝓbat.hoc eſt.non tamen idcirco uxori perſuadet,ut ſe diſcedere permittat,neq; diſceſſum ſuum ægre ferat. ¶Per patrios ignes.ꝑ luciferi ſplendorem. ¶Quam luna bis impleat orbem.quã duo tranſeant menſes. ¶Recurſus.uelocis reditus. ¶Aequore tingi.in æquor deduci. ¶Pinum.nauem ex pino cõfectam. ¶Veluti præſaga.tanquam præſentiens malum futurum. ¶Collapſa corpore tota eſt.ſemi mortua ĩ terram cecidit. ¶Quærente moras ceyce.lachrimis enim uxoris mot⁹ diſcedebat iuitus. ¶Ordinibus geminis.nam biremis erat. ¶Ad fortiora pectora.geſtum exprimit remigãtium. ¶Aequali ictu.æquali percuſſione.id enim exigit ars remigãdi. ¶Vbi terra receſſit lõgius,hoc ex uulgari ſenſu dictũ ẽ.Neq; enim terra cum ſit immobilis,recedere poteſt,quamuis abeunte naue refugere uideatur. ¶Dum licet.dũ poteſt.

¶Fluitantia

Vela tamen spectat summo fluitantia malo
Vt nec uela uidet, uacuum petit anxia lectum,
Seque toro ponit. renouat lectusq; locusq;
Alcyones lachrimas: & quæ pars, admonet, absit.
Portubus exierant. & mouerat aura rudentes.
Obuertit lateri pendentes nauita remos
Cornuaq; in summa locat arbore, totaq; malo
Carbasa deducit. uenientesq; accipit auras.
Aut minus aut certe medium non amplius æquor
Puppe secabatur. longeq; erat utraq; tellus,
Cum mare sub noctem tumidis albescere cœpit
Fluctibus, & præceps spirare ualentius eurus.
Ardua iam dudum demittite cornua rector
Clamat, & antemnis totum subnectite uelum.
Hic iubet, impediunt aduersæ iussa procellæ.
Nec finit audiri uocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant. alii subducere remos,
Pars munire latus. pars uentis uela negare.
Egerit hic fluctus, equorq; refundit in æquor.
Hic rapit antemnas, quæ dum sine lege geruntur.
Aspera crescit hyems, omniq; a parte feroces
Bella gerunt uenti, fretaq; indignantia miscent.
Ipse pauet, nec se quis sit status, ipse fatetur
Scire ratis rector. nec quid iubeatue uelitue:
Tanta mali moles tantoq; potentior arte est.
Quippe sonant clamore uiri. stridore rudentes.
Vndarum incursu grauis unda. tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cælumq; æquare uidetur
Pontus, & inductas aspergine tangere nubes.
Et modo, cum fuluas ex imo uertit harenas,
Concolor est illis. stygia modo nigrior unda.
Sternitur interdum, spumisq; sonantibus albet.
Ipsa quoq; his agitur uicibus trachinia puppis.
Et nunc sublimis, ueluti de uertice montis
Despicere in ualles, imumq; acheronta uidetur.
Nunc, ubi demissam curuum circũstetit æquor,
Suspicere inferno summum de gurgite cælum.
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem;
Nec leuius pulsata sonat, q̃ ferreus olim.
Cum laceras aries ballistaue concutit arces.
Vtq; solent sumptis incursu uiribus ire
Pectore in arma feri protentaq; tela leones,
Sic ubi se uentis commiserat unda coortis:
Ibat in arma ratis: multoq; erat altior illis.
Iamq; labant cunei spoliataq; tegmine ceræ
Rima patet, præbetq; uiam letalibus undis:
Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres.
Inq; fretum credas totum descendere cælum.

¶ Fluitãtia uela. se mo- tãtia. ¶ Vacuum lectũ. marito carentẽ. ¶ Quę pars absit. Nã optima pars lecti aberat mari- tus. ¶ Portubus exie- rãt. e portu egressi erãt. ¶ Aura. Ventus. ¶ Ru- dentes. funes sunt nauti ci rudẽtes a strepitu: quẽ uento agitati emittunt dicti. Rudere namq; qđ asinorum ẽ proprium, uidentur. ¶ Obuertit. Conuertit. ¶ Lateri. In latus. ¶ Cornua. Antẽ- narum. ¶ In summa lo cat arbore. In summita te arboris collocat & ponit. Id autem fieri so- let, cum secundus flare cœperit uentus. ¶ Car- basa. Vela. ¶ Deducit. detrahit. ¶ Malo. arbo re nauis. ¶ Vtraq; tel- lus. & a qua discesserat & quam petebat ceyx. ¶ Sub noctem. prope noctem. signum est au- tem maximæ tempesta tis futuræ, cũ undæ al- bescere uidentur. ¶ Præ ceps eurus. uiolentus: ¶ Valentius. uehemen- tius. ¶ Ardua cornua. alta. ¶ Procellæ. uento rum impetus. est enim procella, Vt Seruius tra dit, Vis uẽti cum pluuia dicta quod omnia per- cellat & cõcutiat, ¶ Fra gor. strepitus. ¶ Pars munire latus. ne aqua i grediatur. ¶ Pars uen- tis uela negare. uela cõ- plicare. ¶ Egerit. eiicit. ¶ Aequor. aquam ma- ris. ¶ Refundit. reiicit. ¶ Rapit. celeriter detra hit. ¶ Sine lege. sine or- dine. ¶ Ab omni parte. ab oriente & occidente. a septẽtriõe & meridie. ¶ Freta indignantia. tu mescentia. ¶ Miscent. pturbãt. ¶ Nec seqs sit status ipse fatetur Scire ratis rector. ordo est & sens⁹ & ipse rector & gu bernator nauis fatetur se nescire quis & qualis rerũ sit status, aut quid iubere uelleue debeat. ¶ Tanta mali moles. magnitudo. Est autem acclamatio, qua tempe statis sæuitia declarat. ¶ Quippe sonant. nãq; strepunt. ea uero omnia describit elegantissime, quæ in magnis tẽpesta tibus euenire solẽt. ¶ In cursu. impulsu. ¶ Erigi tur. extollitur. ¶ Asper gine. aspersione. ¶ Con color est illis. eundem cum ipsis harenis ha- bet colorem. ¶ Sternit interdum. stratum uide tur & æquale. ¶ Agit. agitatur. ¶ His uicib⁹. mutationibus. ¶ Despi cere. deorsum aspicere. interdum contemnere significat. ¶ Imum a- cheronta. infernum. est enim acheron unus ex i ferni fluuiis. ¶ Suspice re. sursum aspicere. ali- quando mirari signifi- cat. ¶ Icta latus. in late- re percussa. synegdoche est poetica. ¶ Pulsata. percussa. ¶ Ferreus ari es. instrumẽtum est bel- licum aries. quo prisci ad diruẽdos muros ute banť. ¶ Ballistaue. bal- lista quoq; instrumen- tum est bellicum, quo sa xa longe emittunť. ¶ In cursu. impetu. ¶ Protẽ- ta. porrecta. ¶ In arma ratis. in nauis instrumẽ ta. armamenta. ¶ Mul- toque. multo quã nauis erant altiores. ¶ Ceræ. picis qua naues integũ- tur. ¶ Letalibus undis. mortiferis aquis.

Rudentes.

Elegãs tẽpestatis descriptio.

Procelle

Despice D

Suspicere.

Aries.

Ballista

Inq; plagas cæli tumefactum scandere pontum.
Vela madent nimbis, & cum cælestibus undis
Aequoreæ miscentur aquæ. caret ignibus æther.
Cæcaq; nox premitur tenebris hyemisq; suisq;.
Discutiunt tamen has, præbentq; micantia lumen
Fulmina. fulmineis ardescunt ignibus undæ.
Dat quoq; iam saltus intra caua texta carinæ
Fluctus, & ut miles numero præstantior omni
Cum sæpe assiliit defensæ mœnibus urbis,
Spe potitur tandem, laudisq; accensus amore
Inter mille uiros murum tamen occupat unus.
Sic ubi pulsarunt celsi latera ardua fluctus,
Vastius insurgens decimæ ruit impetus undæ.
Nec prius absistit fessam oppugnare carinam,
Quā uelut in captæ descendat mœnia nauis.
Pars igitur temptabat adhuc inuadere pinum.
Pars maris intus erat. trepidant haud segnius omnes,
Quam solet urbs aliis murum fodientibus extra,
Atq; aliis murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars, animiq; cadunt, totidemq; uidentur
Quot ueniunt fluctus. ruere atq; irrumpere mortes.
Non tenet hic lachrimas. stupet hic. uocat ille beatos
Funera quos maneant. hic uotis numen adorat,
Brachiaq; ad cælum, q; non uidet irrita, tollens,
Poscit opem. subeunt illi fraterq; parensq;,
Huic cum pignoribus domus, & quod cuiq; relictū est.
Alcyone ceyca mouet. ceycis in ore
Nulla nisi alcyone est, & cum desideret unam,
Gaudet abesse tamen. patriæ quoq; uellet ad oras
Respicere, inq; domum supremos uertere uultus.
Verum ubi sit nescit. tanta uertigine pontus
Feruet, & inducta piceis e nubibus umbra
Omne latet cælum, duplicataq; noctis imago est.
Frangitur incursu nimbosi turbinis arbor.
Frangitur & regimen, spoliisq; animosa superstes
Vnda uelut uictrix, sinuataq; despicit undas.
Nec leuius q̄ si quis athon pindūq; reuulsos
Sede sua totos in apertum euerteret æquor,
Præcipitata cadit: pariterq; & pondere & ictu
Mergit in ima ratem, cum qua pars magna uirorum
Gurgite pressa graui, neq; in aera reddita fato
Functa suo est. alii partes & membra carinæ
Trunca tenent. tenet ipse manu qua sceptra solebat
Fragmina nauigii ceyx. socerumq; patremq;
Inuocat heu frustra. sed plurima nantis in ore
Alcyone coniunx. illam meminitq; refertq;.
Illius ante oculos ut agant sua corpora fluctus,
Optat, & exanimis manibus tumuletur amicis.

¶ Scandere. ascendere. ¶ Caret ignibus æther. sideribus æther carere uidebat. quia nulla apparebāt. ¶ Cęcaq; nox. obscura. ¶ Discutiunt. depellunt. ¶ Ardescūt. splendescunt. ¶ Intra caua texta. intra concauitatem carinæ. ¶ Omni numero. omni multitudine. ¶ Mœnibus. ī muros. ¶ Spe potitur tandem. hoc est. tādem uoti fit compos: in murū que ascendit. ¶ Decimę undæ. maximæ atq; uastissimæ. nam decima quæq; unda maxima esse uidetur. ut Ouidius in primo de tristib⁹ libro testatur, cum īquit. Qui uenit hinc fluctus, fluct⁹ supereminet omnes. Posterior nono est undecimoq; prior. Hinc factū est ut decimum decumanūq; pro maximo amplissimoq; accipiat, ut decumana porta in castris maxia: ut quæ ab hostib⁹ foret auersa, & decumana scuta amplissima, & decumanus in agro limes, qui longissimus & maxim⁹ foret. ¶ Vasti⁹. ualidi⁹. ¶ Absistit. desistit. ¶ Velut in mœnia. similitudo est a captis urbibus sumpta. significat autem fluct⁹ partem intra nauem irrupisse. ¶ Pinum. nauē. ¶ Trepidant. timent. ¶ Haud segnius. nō minus. pulchra autem similitudine exprimit timorem nautarum a tēpestate deprehēsorum. ¶ Tenentibus. defendētibus. ¶ Deficit ars. tēpestati ars succumbit. ¶ Irrumpere. cum impetu intrare. ¶ Non tenet hic lacrimas. alius īquit lachrimat. ali⁹ stupet. attonitusq; uidetur. ¶ Funera quos maneant. qui exequiarū honore nō priuent. ¶ Hic uotis numē adorat. alius īquit diis uota facit. ¶ Subeunt illi. in mentem ueniunt. ¶ Cum pignoribus. cum liberis. ¶ Tāta uertigine. euersione. perturbatiōe. Est autem acclamatio qua maxima tempestas declaratur. ¶ Piceis e nubibus. nigris. aqua plenis. ¶ Incursu. impetu. ¶ Turbinis. uenti uiolentioris. ¶ Regimen. gubernaculū. ¶ Superstes. superās superextās. ¶ Sinuata. in sinū coacta. conuoluta. ¶ Quā si quis athon pindū ue. montes eē Macedoniæ athon & pindum thessalię superius diximus. ¶ Præcipitata. impulsa uentis. ¶ Et ictu. impulsu. ¶ In ima. in profundum. ¶ Functa suo fato. mortua est. ex sententia autem stoicorū hoc ait, qui omnia fato fieri putant. ¶ Et membra. frusta abrupta. Socerū æolum. patremq;. luciferi. ¶ Exanimis. mortuus. ¶ Tumuletur. sepeliatur.

Decima unda.

Decumanus.

Irrumpere.

Stoicorū dogma.

Hiscere

Dum natat, absentē quotiēs sinit hiscere fluctus,
Nominat alcyonen, ipsisq; immurmurat undis.
Ecce super medios fluctus niger arcus aquarum
Frangitur, & rupta mersum caput obruit unda.
Lucifer obscurus, nec quem cognoscere posses
Illa nocte fuit. quoniam quæ excedere cælo
Non licuit, densis texit sua nubibus ora.
Aeolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes, & iam quas induat ille,
Festinat uestes. iam quas ubi uenerit ille:
Ipsa gerat, reditusq; sibi promittit inanes.
Omnibus illa quidem superis pia thura ferebat.
Ante tamen cunctos iunonis templa colebat,
Proq; uiro, qui nullus erat, ueniebat ad aras.
Vtq; foret sospes coniunx suus, utq; rediret
Optabat: nullamq; sibi præferret. at illi
Hoc de tot uotis poterat contingere solum.
At dea non ultra pro functo morte rogari
Sustinet. utq; manus funestas arceat aris.
Iri meæ dixit fidissima nuncia uocis
Vise soporiferam somni uelociter aulam.
Extinctiq; iube ceycis imagine mittat
Somnia ad alcyonen ueros narrantia casus.
Dixerat. induitur uelamina mille colorum
Iris, & arquato cælum curuamine signans
Tecta petit iussi sub nube latentia regis
Est prope cimerios longo spelunca recessu
Mons cauus, ignaui domus & penetralia somni
Quo nunquam radiis oriens mediusue cadensue
Phœbus adire potest. nebulæ caligine mixtæ
Exhalantur humo, dubiæ crepuscula lucis.
Non uigil ales ibi cristati cantibus oris
Euocat auroram. nec uoce silentia rumpunt
Soliciti ue canes, canibus ue sagacior anser.
Non fera. non pecudes. non moti flamine rami,
Humanæue sonum reddunt conuicia linguæ.
Tuta quies habitat. saxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ lethes, per quem cum murmure labens
Inuitat somnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeræq; herbæ, quarum de lacte soporem
Nox legit: & spargit per opacas humida terras.
Ianua ne uerso stridorem cardine reddat:
Nulla domo tota. custos in limine nullus.
In medio torus est hebeno sublimis in antro
Plumeus. unicolor. pullo uelamine tectus,
Quo cubat ipse deus membris languore solutis.
Hunc circa passim uarias, imitantia formas.

¶ Hiscere. os aperire. ¶ Ecce super medios. repētini mali fere significatiua est hæc particula ecce. ¶ Niger arcus. nubes nigra & aquarum plena arcui similis ¶ Mersum obruit. hoc est. obruit & submersit. ¶ Nō licuit. nō potuit. Neq; enim sidera p noctem cælum relinquere possunt: ac ne interdiu quidem, quāuis uideātur. ¶ Texit, cooperuit ne uideret filium pereuntem. ¶ Aeolis. alcyone æoli filia. ¶ Festinat uestes. festināter suit & facit. ¶ Pia thura ferebat. pie sacrifiabat. ¶ Qui nullus erat. qui nō erat. neq; enim mortui esse dicuntur, ¶ Hoc solum, ut nullam aliam ipsi præferret. ¶ Man[9] funestas. funer & morte mariti pollutas. ¶ Meæ uocis. meorum uerborum & mandatorum. ¶ Vise ad uidēdum uade. Describit autem & somnum deum, & somni aulam. ¶ Soporiferam aulam. soporem. & somnum afferentem atq; inducentem. ¶ Sōni. dei soporis. ¶ Arquato. i. arc[9] similitudinē figurato. ¶ Est ppe cimerios. Cimerii ut Stra. atq; Sextus scribunt: populi fuerunt iuxta Baias habitantes subterranēa domicilia, ubi sacra plutonia fiebant. dabāturq; ab his respōsa atq; inde faciebant quæstū. Conueniebāt enim aduenæ aliquid audituri, qui ducebātur in cauernas illas, quas nec oriēs nec occidens sol aspiciebat, ut scribit in odyssea Homerus. hi a quodā rege deleti fuerunt, cum oraculi fides parum successisset. Alii scribunt cimerios populos esse in Asia Amazonibus proximos, qui ex ultimo uenerint occidente. iuxta cimmerios somni aulam eē fingit poeta, quā ut omnia, una cū somno & insomniis elegantissime describit. ¶ Ignaui. inertis. pigri. ab effectu q ignauos & pigros homines reddat. ¶ Quo nunquam. pulchra poetæ phantasia. solis enim radii somnū auertunt. Tenebræ autem alliciunt. ¶ Exalantur. emittuntur. ¶ Dubiæ lucis. crepusculi est interprætatio. nam crepusculum ē dubia lux. ¶ Ales cristati oris. periphrasis est Galli. nihil autem in aula somni eē poeta ait, quo turbari somn[9] possit. omnia uero adesse quæ somnum ipsum allicere ualeant. ¶ Vnda labēs. murmure siquidem aquæ somni efficiūt suaues. ¶ Canibusq; sagacior anser. id maxime tum fuit cōpertum quo tēpore capitolium a Gallis obsidebatur. canibus enim quiescentibus anserum clangore excitati custodes gallos iam capitolium ingressos, ex arce deturbarūt. ¶ Lethes. nomen illi aquæ conueniens. Lethe nāq; obliuio interprætatur. Dormiētes autem omnium obliti uidentur. ¶ Fœcunda papauera. multorū seminum fertilia, quæ somnum maxime inducunt, unde & soporiferum papauer uocatur. ¶ Stridorē reddat. strepitū faciat. ¶ Hebeno. ex hebeni nigro ligno confectus. hebenus autem arbor est indica. cuius lignum natura est nigrum. Scite uero poeta somni lectum nigrum esse fingit. pullus nanq; color somnum hominibus allicit.

Ecce.

Somni dom[9].

Cimerii.

Crepusculum.

Heben[9]

Somnia uana iacent totidem,quot meſſis ariſtas,
Silua gerit frondes.eiectat littus harenas.
Quo ſimul intrauit,manibuſq; obſtantia uirgo
Somnia dimouit,ueſtis fulgore reluxit
Sacra domus,tardaq; deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens iterumq; iterumq; relabens,
Summaq; percutiens nutanti pectora mento
Excuſſit tandem ſibi ſe,cubitoq; leuatus
Quid ueniat,cognouit enim, ſcitatur.at illa.
Somne quies rerum.placidiſſime ſomne deorum.
Pax animi.quem cura fugit.qui corpora duris
Feſſa miniſteriis mulces.reparaſq; labori,
Somnia quæ ueras æquãt imitamine formas,
Herculeam trachina iube ſub imagine regis
Alcyonen adeat:ſimulacraq; naufraga fingat
Imperat hoc iuno.poſtq̃ mandata peregit,
Iris abit.neq; enim ulterius tolerare ſoporis
Vim poterat:labiq; ut ſomnum ſenſit in artus,
Effugit,& remeat per quos modo uenerat arcus.
At pater e populo natorum mille ſuorum
Excitat artificem ſimulatoremq; figuræ
Morphea.non illo iuſſos ſolertius alter
Exprimit inceſſus uultumq; ſomnumq; loquendi.
Adiicit & ueſtes & conſuetiſſima quæq;
Verba.ſed hic ſolus homines imitatur.at alter
Fit fera.fit uolucris.fit longo corpore ſerpens.
Hunc icelon ſuperi.mortale phobetora uulgus
Nominat.eſt etiam diuerſæ tertius artis
Phantaſos.ille in humum ſaxumq; undamq; trabemq;,
Quæq; uacant anima:fallaciter omnia tranſit.
Regibus hi ducibuſq; ſuos oſtendere uultus
Nocte ſolent.populos alii plebemq; pererrant.
Præterit hos ſenior.cunctiſq; e fratribus unum
Morphea,qui peragat thaumantidos edita,ſomnus
Eligit,& rurſus molli langore ſolutus
Depoſuitq; caput ſtratoq; recondidit alto.
Ille uolat nullos ſtrepitus facientibus alis
Per tenebras,intraq; moræ breue tempus in urbem
Peruenit æmoniam poſitiſq; e corpore pennis
In faciem ceycis abit:ſumptaq; figura
Luridus.exanimi ſimilis.ſine ueſtibus ullis
Coniugis ante torum miſeræ ſtetit,uda uidetur
Barba uiri:madidiſq; grauis fluere unda capillis.
Tum lecto incumbens fletu ſuper ora profuſo
Hæc ait.agnoſcis ceyca miſerrima coniunx?
An mea mutata eſt facies nece?reſpice.noſces,
Inueniesq; tuo pro coniuge coniugis umbram.
Nil opis alcyone nobis tua uota tulerunt.

¶ Vix oculos tollẽs.eleganter geſtus deſcribit poeta eorum,qui graui ſomno præmuntur.eſt autem proſopopœia. Rei enim corpore carẽti corp⁹ attribuit. ¶ Cognouit enim.illam ueniſſe ſubaudiamus.Eſt autẽ parentheſis. ¶ Cubitoq; leuatus.innixus.neq; enĩ alter caput poterat ſuſtinere ſomnus. ¶ Scitatur.rogat. ¶ At illa.reſpondit uel ſimile uerbũ eſt ſubaudiendũ. ¶ Somne quies re℞.elegans ſomni deſcriptio. ¶ Quem cura fugit.ſcite.Qui enim curis præmuntur,dormire non poſſunt. ¶ Mulces.foues. ¶ Labori.ad laborẽ. ¶ Herculeã atrachina.ab hercule ædificatã excultamq;,ut paulo añ dixim⁹. ¶ Regis.ceycis. ¶ Simulacra naufraga,ſimulacra naufragii a ceyce facti. ¶ Fingant.effingant.exprimant. ¶ Vim ſoporis.ſomni uiolentiã. ¶ At pater e populo.ſomno deo multos eſſe filios poeta fingit,e q̃bus tres nominat,quibus facultas eſt ſe in uarias figuras tranſmutandi. ¶ E populo.e turba & multitudine. ¶ Mille.finitũ numerum pro infinito poſuit. ¶ Simulatorẽq; figuræ morphea.Morpheus ἀπὸ τῆς μορφῆς.hoc ẽ.a forma dicit̃ formæ ſimulator. ¶ Hunc icelon ſuperi.icelos ſimilis transfert̃,quo quidem nomine is eleganter appellat̃,qui ſe omnibus animalibus ſimilem exhibere poteſt.Icelon autem per L ſcribẽdum eſt,quanuis Iccon uulgus grammatico℞ hacten⁹ legerit. ¶ Mortale phobetora uulgus phobetor terrefactor interprætari poteſt.Sic ãt eſt legendum quamuis corrupte phebetora in exemplaribus legatur. ¶ Eſt etiam diuerſæ tertius artis pãthaſos.Latini quidem ſic legunt,

Somni deſcriptio.

Morpheus.

Phobetor,

Phãtaſos.

Morpheus ĩ ceycẽ.

ſed minus recte,cum id nomen a græcis non agnoſcatur.Phantaſos autem qui imaginator transferri poteſt,forſitan ab Ouidio fuit ſcriptus.φαντάζομαι,nanq;,unde phantaſos deriuatur:imaginari ſignificat.Eleganter autẽ hoc nomine donat̃,qui hãc hominibus ĩmittit imaginationem:ut ſibi per ſomnum uideantur uidere undam.ſaxum,trabem aliud ue quid inanimatorum. ¶ Vacant,carẽt. ¶ Taumantidos edita.Iridis iuſſa Thaumãtis filiæ. ¶ Somnus.ſõni deus. ¶ Molli lãgore.ſuaui ſopore. ¶ Strato.lecto. ¶ In urbẽ æmoniam.trachina. ¶ In faciem ceycis abit.in figuram ceycis ſe conuertit. ¶ Lurid⁹.niger. ¶ Vda humida. ¶ Tua uota.tuæ preces. ¶ Falſo.uane. ¶ Aegæo in æquore Aegæum dictum eſt ab inſula quam Aegas uocat Homerus Neptuno dicata,in qua neminem fas ẽ dormire propter phantaſmata,ut inquit Nicocrates.Alii dicunt a neptuno Aegæũ pelagus fuiſſe denominatum.Vt enim Pherecides ait.is deus Aegæus uocatur.Quod uero Nicocrates ait ab Aegæo qui ſe in illud mare ex arce Athenarum præcipitauit Aegæum eſſe dictum falſum eſt.Longe nanq; a mari diſtat.Aegeum quidem nunc a uulgo Archipelagus uocatur.

Aegæũ.

¶ Soluit

¶Soluit. diſſoluit. reſol uit. ¶Ambiguus. dubi us. ¶Vagis. incertis. ¶Mea fata. meam mor tem. mea infortunia. ¶Lugubria, ueſtes lu- ctui conuenientes. ¶Ina nia tartara. uacua. neq; enim animæ ut quæ ſũt incorporeæ occupãt lo cum. Tartarus autem locus eſt apud inferos ꝓ fundiſſimus. ¶Lachri- mas mouet. lachrimas emittit. ¶Mane. expe- cta. ¶Quo te rapis. quo fugis. ¶Excutit. expel- lit. ¶Si ſit illic. an ſit il- lic, ubi uiſus fuerat mari tus. ¶Nam moti uoce miniſtri. hac parentheſi exponit poeta: quo mo- do alcyone circunſpexe- rit. an illic eſſet maritus quem per ſomnum uide re ſibi fuerat uiſa. ¶Al- trici. nutrici. ¶Nulla eſt. alcyone. nulla eſt. condu plicatio mulieri grauiſſi mo dolore affectæ ma- xime conueniens. ait au tem ſe non eſſe, uerũ una cum marito piſſe. ¶So lantia tollite uerba. au- ferte inquit uerba conſo latoria: & nolite me con ſolari. ¶Aſſuetos uult⁹. ſolitos. hoc eſt. Hylares & lætos. ¶Nitebat. ſplẽ debat. ¶Humente. ma- dido. ¶Et ne me fuge-

Tartar⁹

Occidimus. falſo tibi me promittere noli
Nubilus ægæo deprendit in æquore nauem
Auſter & ingenti iactatam flamine ſoluit.
Oraq; noſtra tuum fruſtra clamantia nomen
Implerunt fluctus. non hæc tibi nunciat auctor
Ambiguus. non iſta uagis rumoribus audis.
Ipſe ego fata tibi præſens mea naufragus edo.
Surge da lachrimas, lugubriaq; indue, nec me
Indeploratum ſub inania tartara mitte.
Adiicit his uocem morpheus, quam coniugis illa
Crederet eſſe ſui, fletus quoq; fundere ueros
Viſus erat, geſtumq; manus ceycis habebat.
Ingemit alcyone. lachrimas mouet. atq; lacertos,
Per ſomnum corpuſq; petens amplectitur auras
Exclamatq; mane. quo te rapis? ibimus una.
Voce ſua ſpecieq; uiri turbata ſoporem
Excutit, & primo ſi ſit circũſpicit illic,
Qui modo uiſus erat. nam moti uoce miniſtri
Intulerant lumen, poſtq̃ non inuenit uſquam:
Percutit ora manu, laniatq; a pectore ueſtes.
Pectoraq; ipſa ferit, nec crines ſoluere curans
Scindit: & altrici quæ luctus cauſa roganti.
Nulla eſt alcyone. nulla eſt ait occidit una
Cum ceyce ſuo. ſolantia tollite uerba.
Naufragus interiit. uidi agnouiq; manuſq;,
Et diſcedentem cupiens retinere, tenenti
Vmbra fuit. ſed & umbra tamen manifeſta, uiriq;
Vera mei. non ille quidem, ſi quæris, habebat
Aſſuetos uultus, nec quo prius ore nitebat.
Pallentem nudumq; & adhuc humente capillo
Infelix uidi. ſtetit hoc miſerabilis ipſo
Ecce loco. & quærit ueſtigia ſi qua ſuperſint.
Hoc erat. hoc animo quod diuinante timebam:
Et ne me fugiens uentos ſequerere rogabam.
At certe uellem, quoniam periturus abibas,
Me quoq; duxiſſes. fuit ah fuit utile tecum
Ire mihi. neq; enim de uitæ tempore quicq̃
Non ſimul egiſſem. nec mors diſcreta fuiſſet.
Nunc abſens perii. iactor quoq; fluctibus abſens.
Et ſine me te pontus habet. crudelior ipſo
Sit mihi mens pelago: ſi uitam ducere nitar
Longius, & tanto pugnem ſupereſſe dolori.
Sed neq; pugnabo. nec te miſerande relinquam.
Et tibi nunc ſaltem ueniam comes, inq; ſepulchro
Si non urna, tamen iunget nos littera. ſi non
Oſſibus oſſa meis. at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet, uerboq; interuenit omni
Plangor, & attonito gemitus a corde trahuntur,

res. Apoſtrophe Alcyo- nes ad maritum querela rum plena. ¶Fuit ah. fu it. Anadiploſis dolenti accommodata. ¶Neq; .n. de uitæ tempore quic quã non ſimul egiſſem. hoc eſt omne tempus ui tæ meæ tecum traduxiſ ſem tecũq; fuiſſem. ¶Di ſcreta. ſeparata. diuiſa. ¶Nunc abſens perii. ſe cum Ceyce uiro periiſſe ait Alcyone, q̃uis abſens fuerit, ꝙ ſuam quoq; ani mam in Ceycis corpore fuiſſe uult uideri. ¶Ab ſens. corpore. non ani- mo. ¶Ducere. produce re. ¶Supereſſe. ſuperui- uere. ¶Nũc ſaltem. poſt quã tu periſti. ¶Litera. epitaphium. ¶Prohi- bet. loqui ſubaudiam⁹. ¶Attonito. doloribus ſtupefacto.

Mane erat. egreditur tectis ad littus, & illum
Mœsta locum repetit? de quo spectarat euntem.
Dumq; moratur ibi, dumq; hinc retinacula soluit.
Hoc mihi discedens dedit oscula littore dixit.
Dumq; notata oculis reminiscitur acta, fretumq;
Prospicit. in liquida spacio distante tuetur
Nescio quid quasi corpus aqua, primoq; quid illud
Esset, erat dubium. postq̃ paulum appulit unda,
Et quis aberat, corpus tamen esse liquebat.
Quis foret ignorans, quia naufragus, omine mota est.
Et tanq̃ ignoto lachrimas daret. heu miser inquit
Quisquis es: & si qua est coniunx tibi, fluctibus actum
Fit propius corpus, quod quo magis illa tuetur,
Hoc minus & minus est mentis. iam iamq; propinquæ
Admotum terræ, iam quod cognoscere posset,
Cernit erat coniunx. ille est exclamat, & una
Ora. comas. uestem lacerat, tendensq; trementes
Ad ceyca manus. sic o carissime coniunx?
Sic ad me miserande redis? ait. adiacet undis
Facta manu moles, quæ primas æquoris undas
Frangit, & incursus quæ prædelassat aquarum,
Insilit huc. mirumq; fuit potuisse, uolabat.
Percutiensq; leuem modo natis aera pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Dumq; uolat, mœsto similem, plenumq; querelæ
Ora dedere sonum: tenui crepitantia rostro.
Vt uero tetigit mutum & sine sanguine corpus,
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicq̃ duro dedit oscula rostro.
Senserit hæc cæyx, an uultum motibus undæ
Tollere sit uisus, populus dubitabat. at ille
Senserat, & tandem superis miserantibus: ambo
Alite mutantur. fatis obnoxius iisdem
Tunc quoq; mansit amor, nec coniugale solutum est
Fœdus in alitibus. coeunt fiuntq; parentes.
Perq; dies placidos hyberno tempore septem
Incubat alcyone pendentibus æquore nidis.
Tum uia tuta maris. uentos custodit: & arcet
Aeolus egressu, præstatq; nepotibus æquor.
Hos aliquis senior circum freta lata uolantes

¶Mane erat. prima pars diei aderat. ¶Euntem. recedentẽ maritũ. ¶Dũq; moratᷣ ibi. ordo est & sensus. Et Alcyõe uidet nescio qđ corpus longe positũ in media aqua. Dũq; alcyone ibi moratur & dum dixit. Vir meus hinc soluit retinacula, & discedens ex hoc litore me osculatus est, & dũ reminiscitᷣ acta a Ceyce suis oculis aiaduersa & mare ꝓspicit. ¶Retinacula. funes qbus naues ad terrã ligãtur ac retinentᷣ. ¶Soluit. Ceyx subaudiatᷣ. ¶Reminiscitᷣ. in memoriã reuocat Alcyone. ¶Tuetᷣ. aspicit. ¶Appulit. ad littus subintelligatᷣ. ¶Corpus. cadauer. ¶Et siqua est coniunx. heu & misera subaudiatur. ¶Quo ma. q̃to magis. ¶Tuetᷣ, aspicit. ¶Hoc minus tãto minus est cõpos mentis. ¶Admotum, appulsum. ¶Et una. & simul cum exclamatiõe. ¶Ad ceyca. ad ceycis cadauer. ¶Moles. murus maximus, quo portus ab undarꝫ incursu tutus reddebatᷣ. ¶Quę ꝓdelassat. lassos ac debiles reddit añq̃ in portũ ꝑueniant. ¶Insilit huc. Illuc. in illã molem mãu factã. ¶Potuisse. insilire. ¶Volabat. iã enim in auẽ fuerat cõuersa. ¶Strigebat. radebat. leuiter attigebat. ¶Dilectos artus. amata cæicis mẽbra. ¶Tollere. extollere. ¶Alite. in alites. Obnoxius subiectus. debitus. ¶Perq; dies placidos. alcyões, ut refert Plini. fœtificant bruma, q dies alcyonides uocantᷣ, placido mari per eos & nauigabili. Siculo maxime. Faciunt aũt septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Quibus q dem quatuordecim diebus maxime tranquillatur mare. Vnde & Alcedonia ꝓ tranquillitate a Plauto in cassina accipiuntur cũ inquit. Tranqllum est. Alcedõia sũt circa forꝫ. nam ut scri. Sextus. Alcedones ueteribus latinis dictæ sunt, quæ a græcis Alcyones uocantur. & Alcedónia dies. q Alciõides appellantᷣ. Sane Aristoteles in. viii. de aialibus Alcyonũ duo esse genera ait. alterꝫ uocale, qđ arundinibus insideat. alterꝫ mutum paulo maiori corpore, Pli. uero scribit Alcyonẽ paulo passere eẽ ampliorẽ, colorẽ cyaneo & subnigro. Dictę sunt alcyones, ut Oui. putat ab Alcyone ceycis uxore. Vt alii ἀπὸ τοῦ κύειν ἐν τῇ ἁλί. Hoc est a concipiendo in mari. Vt uero Hegesander in cõmentariis narrat ab Alcyoneo gigãte, cuius filiæ fuerũt Phostonia. Anche. Mechone. Alcippe. Palene. Drimosterie. Quæ post patris mortem se a Canastræo ꝓmontorio in mare pręcipitarũt. Amphitrie uero ipsas in aues cõmutãuit quas ab Alcyõeo patre Alcyonas uocarunt. ¶Perq; dies placidos septem. De numero quidẽ horum dierꝫ uariæ sunt antiquorꝫ opiniones. Simonides nãq; in Pentathlis Vndecim eẽ ait, qđ etiam Aristoteles ĩ libris de aialibus confirmat. Philochorus autẽ nouẽ esse scribit. Demagoras uero Septẽ, cuius opinioni Oui. adhæret. ¶Incubat Alcyone. incubare ꝓprie dr̃ aues, dũ oua fouent. Alcyone aũt & Alcyon dr̃. Alcedo quoq; latine uocatur. Plautus in penulo. Quam mare dulce ẽ, cũ ibi Alcedo pullos educit suos. ¶Pendẽtibus nidis. Alcyonũ nidi admirationẽ habent, ut refert Plini. pilæ figura paululũ e minẽtiores ore perq̃ angusto, grãdium spõgiarꝫ similitudine, intercidi non queunt frangunᷣ ictu ualido, ut spuma arida maris, nec undæ cõfingantᷣ iuenitᷣ. putant ex spinis aculeatis. ¶Tũ uia tuta maris nã ut diximus, ꝓ quatuordecim illos dies, qbus fœtificant Alcyones mare tranqllatᷣ, id qđ benignitate æoli fieri ait poeta, ut cõmodũ nepotibꝰ faciat. nã Alcyõe, ut uidimꝰ, æoli filia fuit. ¶Præstat. accõmodat, ac tutũ reddit æquor Alcyonũ pullis. ¶Hos aliqs senior. Aesacus Priami filiꝰ ex alyxothoe nympha cũ amore eperies nymphæ captus eã fugientẽ ꝓsequeretᷣ: in eã fuit, ut illa periret. nã ĩterfugiẽdũ a serpẽte icta ĩteriit, tãto q; dolore æsacon affecit, ut moriturꝰ e scopulo se ĩ mare ꝓcipitarit. Quẽ thetys miserata ĩ mergũ trãsmutauit. Ille uero idignatꝰ q; mori nõ potuerit, se mergere nũq̃ desistit. Vñ & mergꝰ a sępius se mergẽdo a latinis ẽ dictus.

Moles

Alcyone in auem

Alcyões

Ceyx in auem

Alcedones

Incuba

Alcyonũ nidi

Aesac

¶Proximus

Spectat,& ad finem seruatos laudat amores.
Proximus aut idem,si fors tulit,hic quoq; dixit
Quem mare carpentem substrictaq; crura gerentem
Aspicis ostendens spatiosum in guttura mergum,
Regia progenies,& si descendere ad ipsum
Ordine perpetuo quæris: sunt huius origo
Ilus & assaracus,raptusq; ioui ganymedes,
Laomedonq; senex,priamusq; nouissima troiæ
Tempora sortitus.frater fuit hectoris iste:
Qui nisi sensisset prima noua fata iuuenta,
Forsitan inferius non hectore nomen haberet.
Quãuis est illum proles enixa dymantis,
Aesacon umbrosa furtim peperisse sub ida
Fertur alyxothoe gracili conata bicorni.
Oderat hic urbes,nitidaq; remotus ab aula
Secretos montes & inambitiosa colebat
Rura:nec iliacos cœtus nisi rarus adibat.
Non agreste tamen nec inexpugnabile amori
Pectus habens,siluas captatam sæpe per omnes
Aspicit eperien patria cebrinida ripa
Iniectos humeris siccantem sole capillos.
Visa fugit nymphe,ueluti perterrita fuluum
Cerua lupum,longeq; lacu deprensa relicto
Accipitrem fluuialis anas,quam troius heros
Insequitur.celeremq; metu,celer urget amore.
Ecce latens herba coluber fugientis adunco
Dente pedem strinxit,uirusq; in corpore liquit.
Cum uita suppressa fuga est.amplectitur amens
Exanimem clamatq; piget.piget esse secutum.
Sed non hoc timui.nec erat mihi uincere tanti.
Perdidimus miseram nos te duo.uulnus ab angue
A me causa data est.ego sum sceleratior illo.
Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
Dixit,& e scopulo:quem rauca subederat unda:
Desilit in pontum.tethys miserata cadentem
Molliter excepit.nantemq; per æquora pennis
Texit,& optatæ non est data copia mortis,
Indignatur amans inuitum uiuere cogi,
Obstariq; animæ misera de sede uolenti
Exire,utq; nouas humeris assumpserat alas
Subuolat,atq; iterum corpus super æquora mittit.
Pluma leuat casus. furit æsacus,inq; profundum
Pronus abit,letiq; uiam sine fine retemptat.
Fecit amor maciem.longa internodia crurum.
Longa manet ceruix. caput est a corpore longe.
Aequor amat:nomenq; manet,quia mergitur illo.

¶Proximus aut idem si fors tulit. hoc ē. aliquis proximus, aut forte idē senior. ¶Substricta crura.subtilia. ¶Sunt huius origo Ilus & Assaracus & Ganymedes filii fuerunt Trois Troianorum regis.Laomedō uero Ili fuit fili⁹, ac Priami pater,ut cum ex aliis permultis,tum ex Homero aperte colligit. ¶Proles dymātis. hecuba,quā dymantis filiā fuisse scribit Homerus. Eurypides uero Cissei thracii regis. ¶Alyxothoe,nympha fuit,ex qua Priam⁹ æsacon suscepit. ¶Conata.nixa & hærens. ¶Gracili bicorni.bicorne instrumentum est rusticum. ¶Captatā.quā sæpe capere tētauerat. ¶Eperien cebrinida. Cebrinis fluuii ignobilis filiam.unde etiam,ut Herodianus scribit. Cebrinia urbs & regia Troadis fuit cognominata. ¶Longe lacu relicto.scite.nam in lacu capi non possunt.cum aduolante accipitre se mergant,ut iis qui illo aucupio delectantur est notum. ¶Lacu gurgite. ¶Fluuialis anas. fluuios incolens. ¶Vrget,impellit. ¶Coluber.serpens. ¶Strinxit.percussit. ¶Virus.uenenum. ¶Suppressa. repressa. ¶Nec erat mihi uincere tāti,ut tu perires itelligam⁹. ¶Nos duo. ego & serpens. ¶Subederat.subroserat. ¶Decidit in pontum. sic quidem etiam legi potest. ¶Sed desilit. uel decidit forsitan elegantius legeretur, ut itelligamus.Aesacum ipsum se in mare præcipitasse. ¶Copia mortis.facultas moriendi. ¶Misera de sede.de misero corpore. ¶Subuolat.sursū uolat. ¶Super æquora.i mare. ¶Furit.indignatur. ¶Pronus.in caput.eleganter autem mergi naturam poeta describit. ¶Fecit amor maciē, amor quē morte finire cupiebat,illum fecit macilentam. ¶Longa iternodia.crurum. Internodium id dicitur spatii,quod est iter duos nodos.Nodosa autem crura mergus habere uidetur. ¶Nomēque manet.a mergendo nāq; mergus a latinis fuit denominatus.

Interno dium

Aesacus in mergum

¶ RAPHAELIS Regii in duodecimũ metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

P. Ouidii Nasonis metamorphoseos. Liber duodecim⁹.

Escius assumptis priam⁹ pater æsacon alis
Viuere lugebat. tumulo quoq; nomen habenti
Inferias dederat cum fratribus hector inanes
Defuit officio paridis præsentia tristi,
Post modo qui rapta longum cum coniuge bellũ
Attulit in patriam, coniurataq; sequuntur
Mille rates, gentisq; simul commune pelasgæ.
Nec dilata foret uindicta, nisi æquora sæui
Inuia fecissent uenti, bœotaq; tellus
Aulide piscosa puppes tenuisset ituras.
Hic patrio de more ioui cum sacra parassent,
Vt uetus accensis incanduit ignibus ara:
Serpere cæruleum danai uidere draconem
In platanum, cœptis quæ stabat proxima sacris.
Nidus erat uolucrum bis quattuor arbore summa:
Quas simul & matrem circum sua damna uolantem
Corripuit serpens, auidaq; recondidit aluo.
Obstupuere omnes. at ueri prouidus augur
Thestorides uincemus ait. gaudete pelasgi.
Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris.
Atq; nouem uolucres in belli digerit annos.
Ille ut erat uirides amplexus in arbore ramos,
Fit lapis, & seruat serpentis imagine saxum.
Permanet aoniis nereus uiolentus in undis,
Bellaq; non transfert, & sunt qui parcere troiæ

Escius assumptis. Quæ tẽpore belli Troiani factæ sunt metamophorseis: hoc libro fere describit poeta. ac primum Draconis transmutationẽ qui pullos cum matre apud Aulidem spectantibus græcis deuorauit, perspicue exponit. Nã cũ mille græcorum Helenã repetentium naues ad Aulidem conuenissent, ac Ioui sacrificare græci uellent, ecce serpens platanũ aræ imminentẽ ascendit ac primum pullos octo qui adhuc in nido erant, deinde circunuolantem matrem deuorauit, qđ quidem cum alii admirarentur. Calchas ex eo collegit bellũ nouem annos duratuꝝ: ac decimo demum anno Troiã captum iri. Cæterum serpens ille ad perpetuam rei memoriam ĩ saxum a diis fuit cõmutatus. ¶ Nescius assumptis. more suo poeta concinne & librum libro connectit, & quædam prænarrat, quo commodius quam dixi. Draconis metamorphosin in saxum exponat. ¶ Tumulo quoq; nomen habenti. Cenotaphio in quo nomen sine corpore erat inscriptũ.

Inferiæ

¶ Inferias dederat. sacrificia fecerat. nam inferiæ dicunt ea sacrificia, q̃ inferis & mortuis fiunt. hæc autẽ a poeta narrant ut hunc librũ cũ supiore apti⁹ cõnectat.

Paridis iudiciũ

¶ Paridis pñtia. periphrasis est. Paris.n. defuit exequiis æsaci fratris. Nã in græciã ad rapiendam helenã nauigarat. quã Ven⁹ ipsi pollicita erat. cũ iudex elect⁹ super triũ deaꝝ pulchritudine Iunonis Palladis & Veneris ꝓ Venere ipa sententiã tulit. ut in laudatione Helenes Isocrates narrat,

Serpẽs in saxũ

orta nãq; inter illas deas contentione de pulchritudine. Alexander q̃ paris fuit cognominatus Priami filius iudex fuit cõstitutus, cui qđẽ cũ Iuno polliceretur se totius Asiæ regnum concessurã. Pallas uero ipsum inuictum in bellis effecturam. Venus autem Helenam mulierum omnium pulcherrimam, pro Venere ut Helena potiretur iudicauit. ¶ Postmodo. postea. ¶ Longum bellum. decem nãq; annos durauit. ¶ Cum cõiuge. helena.

Cõmune

¶ Commune gentis pelasgæ. concilium totius grçciæ. ¶ In uia innauigabilia.

Aulis

¶ Aulide piscosa. Aulis urbs est bœotiæ chalcidi finitima ab Aulide Euonymi filii Cephisi filia cognominata. ¶ Piscosa. piscibus abundante. ¶ Tenuisset. retinuisset. remorata fuisset. ¶ Incãduit. calefacta fuit. ¶ Ceruleum Draconem. nigrum. ¶ Quæ stabat ꝓxima. quæ iminebat sacrificiis cœptis. ¶ Thestorides. calchas Thestoris filius. ¶ Circũ sua dãna. circũ sua pignora. q̃ cum maximo suo dãno deuorari a dracone uidebat. ¶ Atq; nouem uolucres. ordo est & sensus. Atq; calchas digerit & distribuit nouẽ uolucres & aues in nouẽ belli annos. ¶ Permãet aoniis. Agamẽnon ad bellum Troianũ ꝓficiscens, cũ apđ aulidẽ reliquos græciç principes expectaret, imprudens dianæ ceruã occidit. quare dea. irata in tantã tẽpestatem mare excitauit, ut græcoꝝ classis inde soluere nõ posset. cũ aũt & peste laborarent, cõsultus calchas rñdit, dianæ irã Agamẽnonio sanguine esse placandam. Tandem igit̃ Agamemnonis quoq; cõsensu adducta iphigenia ad aras ut immolaretur, a Diana dicitur fuisse sacerdoti subrepta, ac illius loco cerua supposita. ¶ Bellaq; non transfert. e Græcia ad Troiam.

¶ Quia

Neptunum credant, quia mœnia fecerat urbis.
At non thestorides. neq; enim nescítue tacetue,
Sanguine uirgineo placandam uirginis iram
Esse deæ. postq̃ pietatem publica causa
Rexq; patrem uicit, castumq; datura cruorem
Flentibus ante aram stetit iphigenia ministris,
Victa dea est, nubemq; oculis obiecit, & inter
Officium turbamq; sacri uocemq; precantum
Supposita fertur mutasse mycenida cerua

Ergo ubi qua decuit, lenita est cæde diana,
Et pariter phœbes, pariter maris ira recessit,
Accipiunt uentos a tergo mille carinæ,
Multaq; perpessæ phrygia potiuntur harena.
Orbe locus medio est inter terrasq; fretumq;,
Celestesq; plagas triplicis confinia mundi,
Vnde quod est usq̃, quis regionibus absit,
Inspicitur, penetratq; cauas uox omnis ad aures.
Fama tenet, summaq; domum sibi legit in arce.
Innumerosq; aditus ac mille foramina tectis
Addidit, & nullis inclusit limina portis.
Nocte dieq; patet. tota est ex ære sonanti.
Tota fremit, uocesq; refert, iteratq; quod audit.
Nulla quies intus, nullaq; silentia parte.
Nec tamen est clamor. sed paruæ murmura uocis.
Qualia de pelagi, si quis procul audiat: undis
Esse solent. qualemue sonum, cum iupiter atras
Increpuit nubes: extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet. ueniunt leue uulgus euntq;:
Mixtaq; cum ueris passim commenta uagantur.
Millia rumorum, confusaq; uerba uolutant.
E quibus hi uacuas implent sermonibus aures.
Hi narrata ferunt alio, mensuraq; ficti
Crescit, & auditis aliquid nouus adiicit auctor.
Illic credulitas, illic temerarius error,
Vanaq; lætitia est, consternatiq; timores:
Seditioq; recens, dubioq; auctore susurri.

¶Quia mœnia fecerat urbis. Nam una cum Apolline muros urbis Troiæ ædificauit Neptunus. ¶ Neq; enim nescitue tacetue. hoc est. & scit & ait uirginis sãguine Dianam esse placandam. ¶ Virginis deæ. Diãæ. ¶ Publica causa, publica utilitas. ¶ Rexq; patrem. hoc est. officium regis pietatem patris expugnauit. ¶ Mycenida. Iphigeniam mycenæam. Mycenæ autẽ urbs ẽ Pelopõessi, a mycenæo Spartonis filio, ac Phoronei fratre dicta. ¶ Ergo ubi. ut cygni Neptuni filii, cuius corp⁹ nulla ex parte poterat uulnerari. Metamorphosin cum supiore connectat poeta, multa prænarrat, ac primũ famæ aulam describit, deinde aduentum græcorum ad littus Troianum. tum Protesilai cædem, qui primus egredi in littus Troianum ausus ab Hectore fuit interfectus. ¶ Phœbes. Dianæ. ¶ A tergo. a puppi. ¶ Phrygia harena. littore Troiano. ¶ Orbe locus medio. famæ ędium elegãs descriptio. ¶ Triplicis mundi. in tris partes diuisi. Cælum. mare. & terram. siue trib⁹ partibus constantis. Cœlo. aqua. & terra. ¶ Vsquã. aliquo in loco. ¶ Absit. distet. ¶ Regionibus. regionum multarum spatio. ¶ Fama tenet. habitat. famam autem icorpoream, tanquã corpus habẽtem describit. ¶ Legit. elegit. ¶ Summa in arce. in arcis summitate. ¶ Innumeros aditus, innumerabiles & infinitos ingressus. ¶ Et nullis iclusit limina portis. ianuas ædiũ famæ semper ait patere, nec unq̃ cludi cum nullæ in sint. ¶ Qualia de pelagi. qualia inquit eẽ solent murmura ab undis pelagi uenientia. ¶ Increpuit. crepare & strepere fecit. ¶ Commenta. ficta sic Virgi. Tam ficti prauiq; tenax q̃ nuncia ueri. ¶ Cõfusa. obscura, quæ difficulter pcipi possunt. ¶ Vacuas aures. ociosas. ¶ Illic credulitas. famæ comites enumerat poeta. ¶ Consternatiq; timores. ab effectu. q cõsternatos atq; perturbatos homines reddant. ¶ Seditioq; recens. nouus tumultus. ¶ Susurri. murmura.

phige- nia in ceruã

Mycenæ

Famæ edium descri- ptio

Famæ comi tes

Ipſa quid in cælo rerum.pelagoq; geratur,
Et tellure uidet.totumq; inquirit in orbem.
Fecerat hæc notum,graias cum milite forti
Aduentare rates.neq; inexpectatus in armis
Hoſtis adeſt,prohibentq; aditus,littuſq; tuentur
Troes,& hectorea primus fataliter haſta
Proteſilae cadis,commiſſaq; prœlia magno
Stant danais,forteſq; animæ,nec cognitus hector.
Nec phryges exiguo quid achæica dextera poſſit:
Sanguine ſenſerunt.& iam ſignata rubebant
Littora.iam leto proles neptunia cygnus
Mille uiros dederat.iam currus ſtabat achillis,
Totaq; peliacæ ſternebat cuſpidis ictu
Agmina,perq; acies aut cygnum aut hectora quærens,
Congreditur cygno.decimum dilatus in annum
Hector erat.tum colla iugo canentia preſſos
Exhortatus equos, currum direxit in hoſtem.
Concutienſq; ſuis uibrantia tela lacertis,
Quiſquis es o iuuenis dixit,ſolamen habeto
Mortis,ab æmonio quod ſis iugulatus achille.
Hactenus æacides.uocem grauis haſta ſecuta eſt.
Sed q̄q̄ certa nullus fuit error in haſta,
Nil tamen emiſſi profecit acumine ferri.
Vtq; hebeti pectus tantummodo contudit ictu.
Nate dea,nam te fama prænouimus,inquit
Ille quid a nobis uulnus miraris abeſſe?
Mirabatur enim.non hæc,quam cernis, equinis
Fulua iubis caſſis.nec onus,caua parma, ſiniſtræ,
Auxilio mihi ſunt.decor eſt quæſitus ab iſtis.
Mars quoq; ob hoc capere arma ſolet.remouebit oē
Tegminis officium.tamen indiſtrictus abibo.
Eſt aliquid non eſſe ſatum nereide,ſed qui
Nereaq; & natas & totum temperat æquor.
Dixit,& hæſurum clypei curuamine telum
Miſit in æaciden,quod & æs & proxima rumpit
Terga nouena boum.decimo tamen orbe moratū eſt.
Excipit hoc heros.rurſuſq; trementia forti
Tela manu torſit.rurſus ſine uulnere corpus
Syncerumq; fuit.nec tertia cuſpis apertum
Et ſe præbentem ualuit diſtringere cygnum.
Haud ſecus exarſit,q̄ circo taurus aperto.
Cum ſua terribili petit irritamina cornu
Phœniceas ueſtes.eluſaq; uulnera ſentit,
Num tamen exciderit ferrum,conſiderat haſtæ,
Hærebat ligno.manus eſt mea debilis ergo?
Quaſq; ait ante habuit uires effudit in uno?
Nam certe ualuit:uel cum lyrneſia primum
Mœnia deieci,uel cum tenedonq; ſuoq;

¶Ipſa quid in cælo. fama inquit omnia quæcunq; in mundo agunt uidet. ¶In totum orbē. de iis quæ in toto orbe aguntur. ¶Fecerat hæc notū.uulgauerat. ¶Hoſtis adeſt.hoſtes aduenient. ¶Fatalite. ex fatorum lege. ¶Proteſilae cadis. ꝓteſilaus Iſiphyli fuit filius, ac Laodomiæ Acaſti filiæ maritus,qui græcorum primus in littus Troianū egredi auſus,ab Hectore fuit īterfectus. ¶Stāt magno. conſtant. quia fortiſſimum uirum amiſerunt. ¶Forteſq; animæ.conſtant.uerbum ē ſubaudiendum. ¶Nec cognitus Hector. conſtat magno ſubaudiat. eſt enim ordo & ſenſus; & Hector nō cognitus magno conſtat græcis. Si enim cognitus fuiſſet, facile illum uitaſſet Proteſilaus. ¶Achæica dextera.græcorum uires,q̄uis ad Achillem & aiacem alludere uideatur,q multos ex Troianis interfecerunt. ¶Signata. infecta ſanguine ſubaudiatur. ¶Proles neptunia cygnus.tādem ad cygni metamorphoſin id quod a principio libri ī tēdebat poeta peruenit.

Proteſilai cædes

Nam Cygnus Neptuni filius,quod dono patris nullo ferro poſſet uulnerari. Achillis impetū expectare auſus eſt, a quo ſæpius haſta fruſtra percuſſus: cū ferri acies corpore illius retunderetur, tandē correptus & ſtrāgulatus eſt. quem cum Achilles ſpoliare uellet, arma ſine corpore fuiſſe relicta aiaduertit. nam pater Neptunus illum ī auem Cygnum iam cō mutarat. ¶Stabat.erectus erat. ¶Achilles autem Pelei & Thetidis fuit fili⁹ dictus uel ἀπὸ τοῦ ἀχοσλύειν hoc eſt a ſoluēdo dolore. medicus eni fuit a chirone medicinā doctus.uel ἀπὸ τοῦ ἀχοσὶ λιεῦσινὲ πευενκειν hoc eſt ab inferendo ilienſibus dolore. uel ab a ꝑticula priuatiua & χίλου hoc ē cibo. Neq; enim lac guſtauit ꝓrſus. Sed medullis ceruorum a Chirone nutritus fuit. Vnde ut inquit Euphorion a Myrmidonibus Achilles fuit nominatus. ¶Peliacæ cuſpidis.pelias haſta Achillis dicta eſt a pelio monte, ex quo fuerat reciſa.unde peliacus declinat. ¶Equos preſ. col. ca.hoc eſt ꝑſſa & onerata iugo colla albētia hn̄tes,eſt.n.ſynegdoche maxie huic poetæ familiaris. ¶Hacten⁹ æaci. locutus ē ſubaudiat. ¶Vt he.tanq̄ hebeti & obtuſo.non aūt acuto. ¶Caſſis.galea. ¶Caua par. concauū ſcutū. ¶Decor pulchri. ornamentum. ¶Mars quoq; ob hoc. ꝓpter decorē, ut ornat⁹ uideat, non aūt ut protegatur. ¶Indiſtrictus. inuulneratus. ¶Eſt aliqd modeſte genus ſuū oſtētat Cygnus, ac mr̄i achillis anteponit. ¶Nereide thetide nympha Nerei filia. ¶Sed qui nereaq;.ex eo ſubaudiatur. eſt autē Neptuni periphraſis. ¶Terga nouena.nouē tergora & pelles. ¶Decimo orbe. decimo tergore. ¶Moratum eſt,retentum eſt, atq; remoratum. ¶Syncerumq; fuit. integrum. ¶Apertū. nudatum. ¶Et ſe præbentem.ſe haſtæ opponentem. ¶Diſtringere uulnerare. ¶Circo.aperto. ſpacioſo. in circo āt uenationes exhibebāt. ¶Phœniceas ue.purpureas: qbus maxime agreſtes Tauri ī harena irritabāt. ¶Eluſa. irrita & uana. ¶Ergo.affectui & īdignatiōi ſeruit hæc dictio ergo. Indignat eni Achilles ꝙ Cygnus acuta haſtæ cuſpide uulnerari nō poſſit. Cū maxima uero idignatōe ī dextræ ſuę debilitatē cām refert. ¶Lyrneſia mœ. lyrneſus urbs troadis, quā græci diripuerunt. Vñ Briſeida rapuit achilles.

Cygnus Neptuni filius

Achilles

Pelias

Lyrnesus

¶Solus

Aeetionias impleui sanguine thebas.
Vel cum purpureus populari cæde caycus
Fluxit,opusq; meæ bis sensit telephus hastæ.
Hic quoq; tot cæsis,quorum per littus aceruos
Et feci & uideo,ualuit mea dextra,ualetq;.
Dixit,& ante actis ueluti male crederet,hastam
Misit in aduersum lycia de plebe meneten.
Loricamq; simul subiectaq; pectora rupit.
Quo plāgēte grauem moribundo pectore terram.
Extrahit illud idem calido de uulnere telum.
Atq; ait.hæc manus est.hac qua modo uicimus, hasta
Vtar in hunc idem,sit in hoc precor exitus idem.
Sic fatur.cygnumq; petit.nec fraxinus errat,
Inq; humero sonuit non euitata sinistro.
Inde uelut muro solidaq; a caute repulsa est.
Qua tamen ictus erat,signatum sanguine cygnum
Viderat,& frustra fuerat gauisus achilles.
Vulnus erat nullum.sanguis fuit ille menetæ.
Tum uero præceps curru fremebundus ab alto
Desilit.& nitido securum cominus hostem
Ense petens parmam gladio galeamq; cauari
Cernit,& in duro lædi quoq; corpore ferrum.
Haud tulit ulterius.gladioq; aduersa reducto
Ter quater ora uiri.capulo caua tempora pulsat.
Cedentemq; sequens instat turbatq; ruitq;.
Attonitoq; negat requiem.pauor occupat illum.
Ante oculosq; natant tenebræ,retroq; ferenti
Auersos passus medio lapis obstitit aruo.
Quē super impulsum resupino corpore cygnum
Vi multa uertit:terræq; affixit achilles.
Tum clypeo genibusq; premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ:quæ presso subdita mento
Elidunt fauces,& respiramen iterq;
Eripiunt animæ.uictum spoliare parabat.
Arma relicta uidet.corpus deus æquoris albam
Contulit in uolucrem.cuius modo nomen habebat.
Hic labor.hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit,& positis pars utraq; substitit armis.
Dumq; uigil phrygios seruat custodia muros.
Et uigil argolicas seruat custodia fossas.
Festa dies aderat.qua cygni uictor achilles,
Pallada mactatæ placabat sanguine uaccæ.
Cuius ut imposuit prosecta calentibus aris:
Et diis acceptus penetrauit in æthera nidor,
Sacra tulere suam.pars est data cætera mensis.
Discubuere toris proceres:& corpora tosta
Carne replent:uinoq; leuant:curasq; sitimq;.
Non illos citharæ.non illos carmina uocum.
Longaq; multifori delectat tibia buxi,

⁋Solus echionias. corrupte qdē sic legit eorū culpa,qui sibi oia pmittunt in iis inuertēdis, q̄ i priscis exemplarib⁊ descripta non percipiunt. Cum enim quasnā Ouidius Aeetionias thebas uocaret,minus intelligerent homines & imperiti & temerarii,non solū æetionias in echionias i uerterunt, sed hoc quoq; nomen solus ex commodo suo ascripserunt, ignorātes echionias thebas in bœotia esse, quæ pro græcis contra troianos steterunt, ut aperte i secundo iliados narrat Homerus.quas aūt se iactat expugnasse Achilles in Cilicia sunt ,æetioniæ dictæ ab æetiōe Andromaches pr̄e, quē ab Achille interfectum thebenq; urbē Ciliciæ excelsam fuisse depopulatā apud Homerū Andromache ipsa conquerit. (Aeetioniæ thebæ)

(Thebæ) Thebæ autē multarum urbium est nomen,Siquidem & in ægypto & in bœotia,& in Cilicia. & in Syria & in Ionia iuxta miletum, & in attica, & in thessalia Phthiotide & in Italia thebæ fuerunt. Thebæ sane Ciliciæ pro troianis contra græcos arma sumpserunt. ⁋Purpureus caycus.fluuius ē Mysiæ caycus,q̄ regionē græci deuastarūt,ne troianis ferre auxiliū posset. (Caycus) ⁋Cæde populari. occisione populi sui. ⁋Bis sensit Telephus. Teleph⁊ herculis fuit filius ex auge nympha, q expositus,a cerua dr̄ fuisse educatus, robustusq; effectus lyciis imperauit. sentiēs autem pro troiāis ab achille quidem in fœmore fuit uulnerat⁊,sed a suis ptectus mortem effugit. Cū uero nulla remedia uulneri iuenirent.Apollo consultus respondit aliter non posse sanari, nisi iterum se achilli præberet uulnerādū. Quod cum fecisset: incolumis euasit, hoc autem Plinius ad naturalem referēs rationem ait.Ferri naturam stipticam eē.Ideoq; medicos emplastris plagarum limaturam ferri adhibere solere. Vnde & Achilles inquit doct⁊ a chirone per decussionem ferri Telephi uulnus dicit curasse. (Telephus) ⁋Ante actis.cædibus ante factis. ⁋Plangente. percutiente. ⁋Vtar i hoc idē, ego idem utar hasta eadem contra hūc cygnū. ⁋Fraxin⁊. fraxinea hasta. ⁋Non euitata.a cygno qui nihil illa offendebatur. ⁋Solida caute.solido lapide. ⁋Securum hostē. Cygnum nihil timentem,qa uulnerari nō poterat. ⁋Ferrum lædi:retūdi. ⁋Ter quater,sæpius. ⁋Cedētem.retro subitelligat. ⁋Ruit. eruit. ⁋Tenebræ natāt. uolitāt. attonitus enī nihil pspicere poterat. ⁋Quē sup.anastrophe ē super quē eni i soluta dicimus oratiōe. ⁋Affixit terræ, prostrauit. ⁋Trahit.trahens stringit. ⁋Elidunt.comprimunt. ⁋Contulit in uolucrem. conuertit in uolucrē non nouā sed ī quā cygnus stheneli regis Lygurum filius casu phaethōtis sine fine dolens fuerat cōmutatus ut in secundo poeta narrauit. ⁋Hic labor. descripturus poeta duplicem cænei mutationem,nam ex fœmina in uirum:& ex uiro in auē est transfiguratus sacrificia cōuiuiaq; græcoꝶ principū præliūq; Lapithaꝶ cū cētauris in pirithoi nuptiis prænarrat. ⁋Fossas. castrorum. ⁋Prosecta.exta. ⁋Acceptus.gratus. ⁋Nidor odor pprie tostaꝶ carniū. (Nidor) ⁋Sacra tulere suā. sacrificia habuere suam portionē. ⁋Toris. i lectis.stratis nāq; trib⁊ lectis antiq discūbebant. ⁋Tosta carne. nam heroes elixis nō uescebant carnibus. ⁋Multifori buxi.multa foramia habentis hæc aūt oblectamenta ociosoꝶ & deli-

catorum sunt, non fortium atq; bellicosorum ¶ Virtus. fortitudo. ¶ Exhausta. expugnata ac supata. ¶ Inuictūq; a uulnere erat. isupera bile atq; expers uulneris erat. ¶ Terebat. hebetabat. retundebat. ¶ Forabilis. penetrabilis. ¶ Perrhæbū cænea uidi.
Cænis Cænis elathei lapythæ filia fuit, cui neptunus cū uim itulisset, copiā fecit ut quid qd uellet peteret. Se eni omnino cōcessurū. Puella ut uir inuulnerabilis efficeretur petiit. Id illi benigne pstitit neptunus, Cęneusq; uocat? nulli deorū neq; sacrificabat, neq; supplicabat. Sed suæ dūtaxat hastæ, cui etiā peregrinos ad se uenietes sacrificarē cogebat. Qua ipietate irā iouis i se cōcitauit. Nam in pugna a cētauris in nuptiis Pirithoi excitata, multos hostium cū interfecisset, neq; ipse cuiusq̄ ferro uulnerari posset, a centauris tādem cōiectis arboribus fuit oppressus in auēq; a neptuno trāsmutatus.
Perrhæbus Perrhæbum. perrhæbus urbs est thessaliæ unde prhæbus & prhæbeus nomē gentile declinatur, cuius nominis cū prima syllaba sit breuis, duplicato .r. a poeta producta ē. ¶ Inclytus. pclar?. ¶ Othri.
Othris mons ē thæssaliç othris notissimus. ¶ Volūtas audire. figura ē græca. nā audiendi latine dicit. ¶ Cur in cōtraria uersus. ex fœmina i marē. ¶ Si uictus ab ullo est. bene dubitat achilles, an ab ullo sit uictus Cæneus, cum inuulnerabilis esset. ¶ Quamuis obstet mihi. quamuis inqt Nestor memoriam meam senectus impediat, multorūq; sim oblitus, plura tamen recordor. Pulchre autem senis decorum seruatur. nam & ætatem excusat Nestor: & se iactat, id quod senili ætati peculiare eē Horatius tradit. ¶ Multaq;

Sed noctem sermone trahunt, uirtusq; loquēdi
Materia est. pugnam referunt hostisq; suamq;:
Inq; uices adita atq; exhausta pericula sæpe
Cōmemorare iuuat. quid eni loqueret achilles?
Aut qd apud magnū potius loquerēt achillē?
Proxima præcipue domito uictoria cygno
In sermone fuit. uisum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo
Inuictumq; a uulnere erat ferrumq; terebat.
Hoc ipse æacides. hoc mirabantur achiui:
Cum sic nestor ait. uestro fuit unicus æuo
Contemptor ferri: nulloq; forabilis ictu
Cygnus. at ipse olim patientem uulnera mille
Corpore non læso perrhæbum cænea uidi.
Cænea perrhæbum, qui factis inclytus othrin
Incoluit: quoq; id mirum magis esset in illo,
Fœmina natus erat. monstri nouitate mouent:
Quisqs adest: narretq; rogant, quos iter achilles
Dic age. nam cunctis eadem est audire uolūtas.
O facunde senex. æui prudentia nostri.
Quis fuerit cæneus. cur in contraria uersus,
Qua tibi militia. cuius certamine pugnæ
Cognitus. a quo sit uictus: si uictus ab ullo est.
Tum senior. quis obstet mihi tarda uetustas.
Multaq; me fugiant primis spectata sub annis,
Plura tñ memini. nec quæ magis hæreat ulla
Pectore res nostro est inter belliq; domusq;
Acta tot. ac si quē potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorū reddere: uixi
Annos bis centum. nunc tertia uiuitur ætas.
Clara decore fuit proles elateia cænis
Thessalidū uirgo pulcherrima, pq; ppinquas,
Perq; tuas urbes, tibi enim popularis achille,
Multorum frustra uotis optata procorum.
Tēptasset peleus thalamos quoq; forsitan illos,
Sed iam aut contigerāt illi cōnubia matris,
Aut fuerant promissa tuæ. nec cænis in ullos.
Denupsit thalamos, secretaq; littora carpens.
Aequorei uim passa dei est. ita fama ferebat.
Vtq; noua ueneris neptunus gaudia cepit,
Sint tua uota licet dixit secura repulsæ,
Elige quid uoueas. eadem quoq; fama ferebat.
Magnū, cænis ait, facit hæc iniuria uotum,
Tale pati iam posse nihil. da fœmina ne sim.
Omnia præstiteris. grauiore nouissima dixit
Verba sono, poteratq; uiri uox illa uideri,
Sicut erat. nam iam uoto deus æquoris alti
Annuerat, dederatq; super, ne saucius ullis
Vulneribus fieri. ferroue occumbere posset,

me fugiant, multorum sim oblitus. ¶ Nunc tertia uiuitur ætas. Poetica licentia hoc uerbo uiuitur in passiua & uoce & significatione usus ē poeta. ætatem uero pro seculo posuit. Nam seculum centum annorū spatium cōphendit. ¶ Proles elateia. Elatei filia. ¶ Thessalidū. thessalarum. patronymica nanq; forma pro possessiua est posita. ¶ Tibi enim popularis achille. ex eodē quo tuo Achille populo fuit. ¶ Multorum frustra uotis. nulli enim unquā nubere uoluit. ¶ Tuæ matris. thetidis. ¶ Secretaq; littora carpens per secreta littora ābulans. ¶ Aequorei dei. neptuni. ¶ Ita fama ferebat. sic dicebatur ab omnibus Cęnim a neptuno fuisse compressam. ¶ Sint tua uota licet. hoc est secure potes omnia quæcunque uis optare. nullam eni feres repulsam. ¶ Secura repulsæ. nullam timētia repulsam. ¶ Quid uoueas. quid optes. ¶ Magnum facit hæc iniuria uotum. hæc iniuria inquit qua mihi uirginitatem eripuisti, effecit, ut magna petere audeam. ¶ Nihil tale. talē uiolentiam ne pati possim concede. ¶ Omnia pstiteris. omnia mihi uideberis pstitisse. ¶ Grauiore sono. maiore uoce. iam enim in marem fuerat conuersa. Mariū enim uoces quā fœminarum solent esset grauiores. ¶ Annuerat uoto. cōcesserat id quod cupiebat. ¶ Dederatq; super. insuper cōcesserat

¶ Atracides

Cænis in uirū

Munere lætus abit, studiisq; uirilibus æuum
Exigit atracides, peneiaq; arua pererrat.
Duxerat hippodamen audaci ixyone natus,
Nubigenasq; feros positis ex ordine mensis
Arboribus tecto discumbere iusserat antro.
Aemonii proceres aderant. aderamus & ipsi
Festaq; confusa resonabat regia turba.
Ecce canunt hymenæō: & ignibus atria fumant.
Cinctaq; adest uirgo matrūq; nurūq; caterua
Præsignis facie. felicem diximus illa
Coniuge pirithoum, quod pene fefellimus omen
Nam tibi sæuorum sæuissime centaurorum
Euryte quam uino pectus, tam uirgine uisa
Ardet: & ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus euersæ turbant conuiuia mensæ.
Raptaturq; comis per uim noua nupta præhēsis.
Eurytus hippodamen. alii quam quisq; probabat,
Aut poterat, rapiunt. captæq; erat urbis imago.
Fœmineo clamore sonat domus. ocius omnes
Surgimus, & primus, quæ te uecordia, theseus.
Euryte pulsat? ait, qui me uiuente lacessas
Pirithoum, uiolasq; duos ignarus in uno?
Neue ea magnanimus frustra memorauerit heros.
Summouet instantes, raptamq; furentibus aufert.
Ille nihil contra. neq; enim defendere uerbis.
Talia facta potest. sed uindicis ora proteruis
Insequitur manibus generosaq; pectora pulsat.
Forte fuit iuxta signis extantibus asper
Antiquus crater: quem uastum uastior ipse
Sustulit ægides, aduersaq; misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter cerebrumq; merūq;
Vulnere & ore uomens madida supinus harena
Calcitrat. ardescunt germani cæde bimembres,
Certatimq; omnes uno ore arma arma loquunt.
Vina dabant animos, & prima pocula pugna
Missa uolant, fragilesq; cadi curuiq; lebetes,
Res epulis quondā. nunc bello & cedibus aptæ.
Primus ophionides amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis. & primus ab æde.
Lampadibus densum rapuit funale corruscis,
Elatumq; alte. ueluti qui candida tauri
Rumpere sacrifica molitur, colla securi;
Illisit fronti lapithæ celadontis, & ossa

Atrax

¶ Atracides. atrax urbs ē thessaliæ ab atrace Penei & buræ filio ædificata & denoīata, unde atracides declinatur & atracius. patronymicū aūt p possessiuo ē positū. ¶ Peneia arua. p q̄ peneus labit. ¶ Duxerat hippodamē. piritho us ixyonis nō ex nube, sed ex cōiuge filius hippodamiam uxorē duxit, ad cuius nuptias cētauros lapythasq; inuitauit, sed cētauri, in primis q; Eurytus uino calens uim nouæ nuptæ afferre cū uellet, maximā excitauit pugnā, in q̄ cū multi utriq; cecidissent, lapythæ tādē supiores euaserūt. ¶ Audaci ixyone, q ausus ē de stupro iterpellare iunonē q̄ ei nubē sibi similē obiecit: ex q̄ cētauri nati esse ferunt: caput qdē humanū reliq̄ uero mēbra eqna hñtes. Quod qdē cum fieri nō possit, idcirco fictū ē ut palæphacus narrat, qd ixyone i thessalia regnāte taurorū grex in pelio mōte ferus ē effect², qb² qdē nō solū mōtes ifestabant, sed culta quoq; loca deuastabant. Quare motus ixyō multas pecunias iis pposuit qui feros illos tauros caperēt. Iuuenes igit qdā ad radices pelii mōtis habitantes in uico q̄ nephele .i. nubes uocabat, cœperūt ita docere equos ut sessorē paterent. Antea nāq; eqtare nesciebāt. Verū curribus solū utebant. Ita singulos equos cum ascēdissent in tauros impetū fecerūt iaculisq; uulnerātes tādē iterfecerūt.

Ixyon

Cētauri

Vnde ēt cētauri iuuenes illi fuerūt denoīati ἀπὸ τοῦ Κεντᾶν τοὺς τάυρους. hoc ē a stimulādis & uulnerādis bob². Nulla qppe tauri ps cētauris iest, figura uero hois & equi eē uī ex eo qd primi ascēdere equos ceperūt. Acceptis āt ab ixyone pecuniis adeo supbi sūt effecti, ut cū alios multos tū ixyonē ipm lapithis iperātē uariis iniuriis afficerēt. Ad nuptias .n. pirithi inuitati postea quā ebrii sūt facti, lapitharū uxores rape atq; asportare illas eqs iponentes cœperūt. Ita pugna iter cētauros & lapithas exorta. Cū uero i montes refugerent, caudæ quoq; & capita hoium dūtaxat cernebant, ex quo icredibilis fabula fuit elegāter cōficta. ¶ Nubigenas feros. cētauros feroces ex nube genitos. ¶ Aemonii pceres. thessali pricipes. ¶ Cōfusa turba. uariorū pplorū. ¶ Cinctaq; adest uirgo. circūdata multitudine matronarū. ¶ Quod pene fefellimus omē. qd omē pene falsum effecim² pp eā q̄ secuta ē rixā. ¶ Ebrietas. geminata. duplicata. ¶ Libidine. appetitu coeūdi cū hyppodamia uirgine. ¶ Probabat. laudabat. ¶ Sonat. resonat, strepit ¶ Quæ uecordia theseus partes Pirithoi suscipit, cui amicitia tāta cōiunctus erat, ut inter paria amicorū primi numerent. ¶ Pulsat. uexat ¶ Lacessas. ad irā puoces. Violasq; duos ignarus i uno. ex prouerbio græco de ueris amicis hoc sumptū eē uī σώματα μὲν δύο. Ψυχὴ δὲ μία. hoc ē corpora quidem duo. aīa uero una. ¶ Sū mouet. repellit. ¶ Instātes. resistētes. ¶ Furentibus. cētauris. ¶ Sed uindicis. thesei qui nouā nuptam a cētaurorū iiuria liberarat. ¶ Extātibus. eminētibus. ¶ Crater. uerus. ¶ Vastum. maximum. ¶ Eagides. theseus ægei filius. ¶ Calcitrat. calcibus terrā pcutit. ¶ Bimēbres, cētauri q & hois & eq membra habebāt. ¶ Arma arma loquūtur. clamāt. Est āt μίμησις & imitatio clamoris cētaurorū. ¶ Fragiles cadi. ex creta confecti. ¶ Ophionides amycus. ophiōis fili². ¶ Penetralia. sacraria. ¶ Dēsum funale. funale qdē hoc loco instrm eē uidetur lāpadibus sustinendis accōmodatum. Sed ut tradit Ser. funale a funibus dr: quos ante usū papyri cæra circūdatos prisci habuere. Vn & funera dicta sūt: q funes i cēsi mortuis pferebant. ¶ Lāpadib² cor. lucernis corruscātib² & lucētib². ¶ Sacri. se. sacrificiis dicata. ¶ Illisit. itorsit cū ipetu misit. ¶ In ore nō co. in facie q̄ ppter ossium cōfusionē cognosci non poterat.

Piri thoi nuptiæ

Prouerbium

Lapytharū cētaurorūq; certamen

Funale

Non cognoſcendo confuſa reliquit in ore.
Exiluere oculi,diſiectiſq; oſſibus oris
Acta retro naris,medioq; eſt fixa palato.
Hunc pede conuulſo menſæ pellæus acernæ
Strauit humi pælates deiecto in pectora mento,
Cũq; atro mixtos ſpumantem ſanguine dentes
Vulnere tartareas geminato miſit ad umbras.
Proximus ut ſteterat,ſpectans altaria uultu
Fumida terribili,cur non ait utimur iſtis?
Cũq; ſuis gryneus immanem ſubſtulit aram
Ignibus,& medium lapitharum iecit in agmen.
Oppreſſitq; duos brotean & orion.orio
Mater erat mycale:quam deduxiſſe canendo
Sæpe reluctantis conſtabat cornua lunæ.
Non impune feres,teli modo copia detur,
Dixerat exadius,teliq; habet inſtar,in alta
Quæ fuerant pinu uotiui cornua cerui.
Figitur hinc duplici gryneus ſua lumina ramo,
Eruiturq; oculos,quorum pars cornibus hæret.
Pars fluit in barbam,concretaq; ſanguine pendet.
Ecce rapit mediis flagrantem rhœthus ab aris
Primitium torrem,dextraq; a partæ charaxi
Tempora perfregit fuluo protecta capillo.
Correpti rapida:ueluti ſeges arida,flamma
Arſerunt crines,& uulnere ſanguis inuſtus
Terribilem ſtridore ſonum dedit,ut dare ferrum
Igne rubens plerunq; ſolet:quod forcipe curua
Cum faber eduxit,lacubus demittit,at illud
Stridet,& in tepida ſubmerſum ſibilat unda.
Saucius hirſutis auidum de crinibus ignem
Excutit:inque humeros limen tellure reuulſum
Tollit onus plauſtri,qđ ne permittat in hoſtem,
Ipſa facit grauitas.ſocium quoq; ſaxea moles
Oppreſſit ſpatio ſtantem propiore cometen.
Gaudia nec retinet rhœtus.ſic comprecor inquit
Cætera ſit fortis caſtrorum turba tuorum.
Semicremoq; nouat repetitum ſtipite uulnus.
Terq; quaterq; graui iuncturas uerticis ictu
Rupit,& in liquido ſederunt oſſa cerebro.
Victor ad euagrum coritũq; dryantaq; tranſit.
E quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit coritus.puero quæ gloria fuſo
Parta tibi eſt? euagrus ait. nec dicere rhœtus
Plura ſinit rutilaſq; ferox in aperta loquentis
Condidit ora uiri perq; os in pectora flammas.
Te quoq; ſæue drya circum caput igne rotato
Inſequitur.ſed non in te quoq; conſtitit idem
Exitus aſſiduæ ſucceſſu cædis ouantem.
Qua iuncta eſt humero ceruix,ſude figis obuſta.

Pella

¶ Diſiectis. diuiſis diſſipatis. ¶ Menſæ acernæ ex acere cõfectæ. ¶ Strauit. proſtrauit. ¶ Pellæus pelates. pella nomen eſt multarum urbiũ. nã & in Macedonia & in Theſſalia & in Achaia & in Syria eſt pella. Vnde pellæus deriuatur. Sed pella macedõiæ Alexandri magni pr̃ia bunomos & bunomia prius fuit dicta. Pella ãt cognominata eſt a Pella conditore. ¶ Spumãtem. expuentem. cũ ſpuma eiicientem. ¶ Immanem. Maximam. ¶ Reluctantis. repugnantis. reſiſtentis. ¶ Canendo, incantãdo. ¶ Figiť gryneus lumina. figurate p ſynegdochẽ poeticã talia dicuntur. nam ſoluta oratio lumina figuntur expoſceret, & oculi eruũtur. ¶ Primitiũ torrem principalem titionẽ. ¶ Dedit. edidit. emiſit. ¶ Igne rubens. candens. ¶ Eduxit. extraxit ex igne. ¶ Lacubus. i lacus. ¶ Sibilat. ſibilare uidetur. ¶ Onus plauſtri. magnitudinem ſaxi oſtendit. ¶ Permittat immittat. iaciat. ¶ Ipſa grauitas. ipſum põdus. ¶ Saxea mo. ſaxi magnitudo. ¶ Gaudia nec retinet rhœtus. hoc eſt. præ ſe fert læticiã de Cometæ morte conceptã. ¶ Semicremo. ſemicremato. ¶ Terq; quater. ſæpius. numerus enim finitus pro infinito ẽ poſitus. ¶ Verticis. capitis a parte nanq; per ſynegdochen intelligimus totum. ¶ Sederũt. depreſſa fuerunt. Deſcenderũt in cerebrum. A ſidendo nãq; hoc p̃teritum uenit. ¶ Prima lanugine. prima barba. ¶ Tect? malas. tectas & coopertas habetis maxillas. eſt enim ſynegdoche poetica: ut ſæpius diximus. malas autem pro maxillis poſuit poeta.

Primitius torris

Mala

¶ Nam malæ quæ homini tãtum tributæ ſũt ut tradit Plinius lanugine non ueſtiuntur. Sunt enim partes illæ quæ inter oculos & buccãs in pomi ſimilitudinẽ eminent. Vnde etiam malæ fuerũt appellatæ: quod malo & pomo ſimiles eſſe uideantur. ¶ Puero fuſo. Strato. interfecto. Puerum autem illũ uocat: ut illius cędis auctorem in inuidiam adducat. ¶ Condidit. coniecit. ¶ Sed non in te quoq; conſtitit idem exit?. Nam Dryas centauros ipſumq; i primis Rhœtum in fugam cõuertit. ¶ Aſſiduæ cędis. Nam particula ſimilis ue ſubaudiatur. Exponit enĩ quo modo idem exitus euagri & Dryantis nõ fuerit, Dryas enĩ Rhœtum ſe perſequentẽ uulnerauit, & in fugam cõuertit. ¶ Sude obuſta. Præuſto palo.

Ingemuit, duroq; sudem uix osse reuellit
Rhœtus: & ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit & arnæus lycidasq;. & saucius harmo
Dexteriore medon, & cum pisenore caumas,
Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros: accepto tum uulnere tardius ibat.
Et pholus, & meneleus, & abas prædator aprorum,
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
A stylos. ille etiam metuenti uulnera nesso
Ne fuge. ad herculeos inquit seruaberis arcus.
At non eurynomus lycidasq; & arxos & umbreus
Effugere necem, quos omnes dextra dryantis
Perculit aduersos. aduersum tu quoq; quamuis
Terga fugæ dederas: uulnus cænæe tulisti,
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum,
Qua naris fronti committitur, accipis imæ.
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis inexperrectus aphidas,
Languentiq; manu carchesia mixta tenebat,
Fusus in ossææ uillosis pellibus ursæ,
Quem procul ut uidit frustra nulla arma mouentem
Inserit amento digitos, miscendaq; dixit
Cum styge uina bibes phorbas, nec plura locutus
In iuuenem torsit iaculum, ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus: adacta est:
Mors caruit sensu. plenoq; e gurgite fluxit
Inq; toros inq; ipsa niger carchesia sanguis.
Vidi ego petræum conantem tollere terra
Glandiferam quercum, quam dum cõplexibus ambit,
Et quatit huc illuc, labefactaq; robora pulsat,
Lancea pirithoi costis immissa petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse lycum uirtute ferebant.
Pirithoi uirtute chromum. sed uterq; minorem
Victori titulumq; dictys helopsq; dederunt.
Fixus helops iaculo, quod peruia tempora fecit,
Et missum a dextra leuam penetrauit ad aurem.
Dictys ab ancipiti delapsus acumine montis,
Dum fugit instantem trepidans ixyone natum,
Decidit in præceps: & pondere corporis ornum
Ingentem fregit, suaq; induit ilia fractæ.
Vltor adest phereus, saxumq; e monte reuulsum
Mittere conatur, mittentem stipite querno
Occupat ægides, cubitiq; ingentia fregit
Ossa, nec ulterius dare corpus inutile leto
Aut uacat aut curat, tergoq; bianoris alti
Insilit haud solito quenq; portare nisi ipsum.
Opposuitq; genu costis. prensamq; sinistra
Cæsariem retinens uultum minitantiaq; ora

¶ Quiq; suis frustra. centauris. ¶ Ad herculeos arcus. Nam nessus, ut in superiore libro poeta exposuit cũ Deianiræ herculis uxori uim afferre uellet: ab hercule ipso sagitta hydræ ueneno tincta transfixus est. ¶ Perculit. percussit. ¶ Committitur. coniungitur. ¶ Imæ fronti. Infimæ frõtis parti. ¶ Sopitus uenis. propter ebrietatẽ. Quæ quanta fuerit ex eo ostenditur quod in tãto strepitu dormiebat neq; expergisci poterat. ¶ Carchesia. carchesiũ uas est uinarium. ¶ Vrsæ ossææ. Vrsæ quæ in ossa mõte fuerat capta. Ab ossa nanq; ossæus deriuatur. ¶ Amento. Loro quo iaculatores utũtur, ut lõgi⁹ hastas emittãt. ¶ Cũ styge. cũ aqua stygis paludis. ¶ Fraxinus fer. Hasta ex fraxio munita ferro ac cuspidẽ ferreã habens. ¶ Mors caruit sensu. Sopitus eni ac ebri⁹ erat. ¶ Plenoq; e gurgite. Ventre quem propter magnitudinem gurgitem uocat. ¶ Inq; toros. In lectum & ursę pellem. ¶ Tollere. euellere. ¶ Labefacta robora, labefactam quercũ. Robora autem. legendum est, nõ corpora, ut fere in exemplaribus est deprauatum. ¶ Costis. per costas. ¶ Luctantia. retinẽtia. ¶ Pirithoi uirtute. Fortitudine, Repetitione autem i Pirithoi laudem usus est poeta.

Nessus. Carchesium. Amentũ

¶ Minorẽ titulum. minorem gloriam. ¶ Dictys. centauri nomẽ est. nõ appellatio. ¶ Quod peruia tẽpora fecit. Qꝫ per media tempora penetrauit. ¶ Ancipiti acumine. Præcipiti & alto montis uertice atq; acumine. ¶ Et pondere corporis ornum. Quantus esset dictys cẽtaurus pulchra emphasi demonstratur. Qui enim cadẽs maximam ornum frangit, non potest non uastissimus esse. ¶ Suaque induit ilia fractæ. hoc ẽ. Suisq; ilibus cooperuit fractam ornum. dicim⁹ autem induo te uestem & tibi. ¶ Mittentẽ. mittere uolentem. ¶ Occupat. Ante aggreditur. ¶ Inutile. propter brachium fractũ. ¶ Vacat. otium habet. ¶ Nisi ipsum. seipsum.

Dictys

¶ Robore nodoso. Claua nodis plena. ¶ Immissa. protensa. longa. ¶ Extantem. eminentem. ¶ Tereaque æmoniis qui prensos. Quanta fuerit Thesei uirtus magnitudo fortitudoque centaurorum quos interficit aperte ostendit. ¶ Vltra. ulterius. ¶ Magno molimine. magno conatu. ¶ Recessit. Refugit. ¶ Credi sic ipse uolebat. se a pallade admonitũ fuisse Theseus credi uolebat. ¶ Abscindit. auellit. ¶ Amyntor. rex dolopum fuit ac Phœnicis pater. ¶ Pacis pignusque fideque. Significat crantorem peleo obsidem ab amyntore fuisse datum. ¶ Disiectum. Dissipatum. ¶ Mentis quoque uiribus. etiam indignatione mẽtis. ¶ Laterũ cratem. costas quæ ita compositæ sunt. ut cratem efficere uideantur. ¶ Aeger. Indignatus & uulneratus. ¶ Erigitur. concitatur. ¶ Proculcat. Conculcat. ¶ Virum. peleũ uirtute præditum. ¶ Duo pectora. Et equi & hominis. Cẽtaurus enim fuit. ¶ Collato marte. cominus & ense percutiens. ¶ Quãtum concedant. Quanto sint inferiora nostro ense. ¶ Torsi. Cum impetu ieci. ¶ Hærentem. Dubitantem. ¶ Sub mediam aluum. Circa me-

Amyntor

Robore nodoso prædurаque tempora fregit.
Robore nedymnum iaculatoremque lycoten
Sternit, & immissa protectum pectora barba
Hippason, & summis extantem ripea siluis
Tereaque æmoniis qui prensos montibus ursos
Ferre domum uiuos indignantesque solebat.
Haud tulit utentem pugnæ successibus ultra
Thesea demoleon, solidoque reuellere dumo
Annosam pinum magno molimine temptat:
Quod quia non potuit. præfractam misit in hostem.
Sed procul a telo theseus ueniente recessit:
Pallados admonitu. credi sic ipse uolebat.
Non tamen arbor iners cecidit. nam crantoris alti
Abscindit iugulo pectusque humerumque sinistrum.
Armiger ille tui fuerat genitoris achille,
Quem dolopum rector bello superatus amyntor
Aeacide dederat pacis pignusque fidemque.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere peleus
Vidit, at inferias iuuenum gratissime crantor
Accipe ait, ualidoque in demoleonta lacerto
Fraxineam misit: mentis quoque uiribus, hastam,
Quæ laterum cratem perrupit: & ossibus hærens
Intremuit. trahit ille manu sine cuspide lignum
Id quoque uix sequitur, cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat. æger in hostem
Erigitur, pedibusque uirum proculcat equinis
Excipit ille ictus galea clypeoque tonantes.
Defensatque humeros, prætentaque sustinet arma.
Perque harmos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat phlægræon, & hylen
Eminus, hiphinoum, collato marte, Daminque.
Additur his dorilas, qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi: sæuique uicem præstantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore.
Huic ego. nam uires animus dabat: aspice dixi,
Quantum concedant nostro tua cornua ferro.
Et iaculum torsi, quod cum uitare nequiret,
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus. fit clamor. at illum
Hærentem peleus & acerbo uulnere uictum.
Stabat enim propior, mediam ferit ense sub aluum.
Prosiliit, terraque ferox sua uiscera traxit.
Tractaque calcauit calcataque rupit & illis
Crura quoque impediit, & inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua cyllare forma redemit:
Si modo naturæ formam concedimus illi.
Barba erat incipiens. barbæ color aureus, aureaque
Ex humeris medios coma pendebat in harmos,
Gratus in ore uigor. ceruix humerique manusque
Pectoraque artificum laudatis proxima signis:

dium uentrem. ¶ Terra. per terram ¶ Sua uiscera. Sua itestina. ¶ Impediit. Colligauit. ¶ Tua cyl. fo. Tua pulchritudo. Cyllarus autem & centauri & equi a Castore domiti nomẽ est. Virgi. Domitus pollucis habenis cyllarus. ¶ Redemit. Seruauit. liberauit a cæde. ¶ Illi naturæ. Cẽtaurorum. qui cũ sint ex pte equi. ex parte hoies nõ uident eẽ posse formosi. ¶ Barba erat incipiens. Quanta esset pulchritudine cyllarus centaurus elegãter poeta describit. ¶ Color aureus. fuluus. ¶ Laudatis proxima signis. Statuis nõ uulgaribus. sed approbatis simillima. ¶ Mendosa

Cyllarus.

Ex qua parte uir eſt.neq; equi mendoſa ſub illo
Deteriorq; uiro facies.da colla caputq;,
Caſtore dignus erit.ſic tergum ſeſſile.ſic ſunt
Pectora celſa toris.totus pice nigrior atra
Candida cauda tamen.color eſt quoq; cruribus albus.
Multæ illum petiere ſua de gente,ſed una
Abſtulit hylonome.qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitauit fœmina ſiluis,
Hæc & blanditiis & amando & amare fatendo
Cylaron una tenet.cultus quoq; quantus in illis
Eſſe poteſt membris,ut ſit coma pectine lenis
Vt modo rore maris.modo ſe uiolaue roſaue
Implicet.interdum canentia lilia geſtet.
Biſq; die lapſis pagaſææ uertice ſiluæ
Fontibus ora lauet,bis flumine corpora tingat.
Nec niſi quæ deceant,electarumq; ferarum
Aut humero aut lateri prætendat uellera leuo.
Par amor eſt illis.errant in montibus una.
Antra ſimul ſubeunt.& tum lapitheia tecta
Intrarant pariter.pariter fera bella gerebant.
Auctor in incerto eſt:iaculum de parte ſiniſtra
Venit & inferius qua collo pectora ſubſunt,
Cyllare te fixit.paruo cor uulnere leſum
Corpore cum toto poſt tela educta refrixit
Protinus hylonome morientes excipit artus.
Impoſitaq; manu uulnus fouet.oraq; ad ora
Admouet atq; animæ fugienti obſiſtere temptat.
Vt uidet extinctum,dictis quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas,telo, quod inhæſerat illi,
Incubuit,morienſq; ſuum complexa maritum eſt.
Ante oculos ſtat & ille meos:qui ſæua leonum
Vinxerat inter ſe connexis uellera nodis
Phæocomes hominem ſimul protectus equumq;,
Codice qui miſſo,quem uix iuga bina mouerent
Iuncta,phonoleniden a ſummo uertice fregit.
Fracta uolubilitas capitis latiſſima,perq; os
Perq; cauas nares.oculos aureſq; cerebrum
Molle fluit,ueluti concretum uimine querno
Lac ſolet,ut ue liquor rari ſub pondere cribri
Manat,& exprimitur p denſa foramina ſpiſſus.
Aſt ego,dum parat hic armis nudare iacentem.
Scit tuus hoc genitor,gladium ſpoliantis in ima
Ilia demiſi,chthonius quoq; teleboaſq;
Enſe iacent n oſtro:ramum prior ille bifurcum
Geſſerat,hic iaculum.iaculo mihi uulnera fecit.
Signa uides.apparet adhuc uetus inde cicatrix
Tunc ego debueram capienda ad pergama mitti.
Tunc poteram magni,ſi non ſuperare,morari
Hectoris arma meis.illo ſed tempore nullus,

¶Mendoſa facies. Turpis figura. ¶Sic tergũ ſeſſile.latum aptumque ad ſedendum.Aliter ſeſſiles lactucas dicimus. Sedentes enim intelligimus. ¶Pectora celſa. eminentia alta. ¶Toris.ppter toros & eminentes carnes.¶Candida cauda tamen. Generoſiſſimi equi ſigna deſcribit poeta. ¶Petiere.appetiuere. ¶Sua de gente. De centaurorum genere. ¶Hylonome. Siluam depaſcens interpretari poteſt Hylonome. ¶Abſtulit. habuit. potita eſt. ¶Semiferas. centauras. ¶Cultus.ornatus. ¶Rore maris. rore marino. herba ſuauis odoris. ¶Canentia Lilia.Alba. ¶Pagaſeæ ſiluæ. Vicinæ pagaſis urbi theſſaliæ,quæ fontibus abundat. unde & nomẽ. πηγη nanq; fons dicitur.¶Prætẽdat. opponat.¶Vellera.Pelles. ¶Lateri leuo. Siniſtro. Dextrum.n. erat nudũ. ¶Errãt.Vagant. ¶Auctor in incerto eſt. Auctor ignoratur. ¶Paruo uulnere. ſcite. Nam ex ſententia phyſicorũ cor ne minimum quidem uulnus pati poteſt. ¶Refrixit. Frigidũ factum & extinctum eſt. ¶Arcuit. Vetuit. prohibuit.¶Incubuit telo.Incumbens telo ſe tranſfixit. ¶Quod inhæſerat illi. Quod illi cyllaro fuerat infixum.¶Morienſq; ſuum complexa maritum eſt. hypallage eſt. Complectens nanq; maritum mori intelligitur.¶Et ille ſtat. Etiam ille ſtare & eſſe uidetur. ¶Sæua uellera. Magnas pelles.¶Vinxerat. colligauerat. ¶Phæocomes. Fuſcam ac nigram habens barbã interpratatur. φαιὸν nanq; fuſcũ ſignificat.¶Hominẽ ſimul protectus.Qui coma & ſe & hominem ptexerat & cooperuerat. eſt.n.ſynegdoche poetis maxie familiaris. ¶Codice q miſſo.ſtipite.trunco.¶Phonolenidẽ.phonoleni filium. ¶Fracta uolubilitas capitis. Rotunditas capitis. ¶Lac cõcretum.Coagulatũ. Manat.fluit. ¶Hicce legendum eſt. ne iambus fiat.quẽ non recipit heroicus uerſus. ¶Hic.n. pronomen corripi notius eſt, q̃ ut ſit admonẽdum. ¶Nudare. Spoliare.¶Scit tuus hoc genitor.Peleus.nam achillem alloquitur Neſtor. ¶Ramum bifurcum. Stipitem duas in partes diuiſum.¶Signa uides. Cicatricẽ uulneris accepti idicat Neſtor.¶Tũc ego debueram.¶Elegãter ſenis mores exprimuntur.Solent nanq; ſenes ſe laudare. ¶Nullꝰ. Non Nomen. pro aduerbio poſitum eſt.

Hylonome

Pagaſæ

Phæocomes

Aut puer hector erat. nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi uictorem gemini periphanta pyreti.
Ampyca quid referam? qui quadrupedantis oicli
Fixit in aduerso cornum sine cuspide uultu?
Vecte peletronius macareus in pectus adacto
Strauit eridupum. memini & uenabula condi
Inguine nessæi manibus coniecta cymeli.
Nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampycidem mopsum. mopso iaculante biformis
Occubuit, frustraq; loqui temptauit odites,
Ad mentum lingua, mentoq; ad guttura fixo
Quinq; neci cæneus dederat. styphelumq; bromumq;
Antimachumq; helymumq; securiferumq; pyrāmon,
Vulnera non memini numerum nomenq; notaui,
Prouolat æmathii spoliis armatus alæsi,
Quem dederat leto membris & corpore latreus
Maximus. huic ætas inter iuuenemq; senemq;.
Vis iuuenilis erat. uariabant tempora cani,
Qui clypeo gladioq; macedoniaq; sarissa
Conspicuus, faciemq; obuersus in agmen utrūq;.
Armaq; concussit. certūq; equitauit in orbem,
Verbaq; tot fudit uacuas animosus in auras.
Et te cæni feram? nam tu mihi fœmina semper.
Tu mihi cænis eris. nec te natalis origo
Commouit, mentemq; subit: quo præmia facto.
Quaq; uiri falsam speciem mercede parasti?
Quid uel nata uide, uel quid sis passa, columq;
I cape cum calathis, & stamina pollice torque.
Bella relinque uiris. iactanti talia cæneus
Extentum cursu missa latus eruit hasta:
Qua uir equo commissus erat. furit ille dolore.
Nudaq; pellei iuuenis ferit ora sarissa.
Non secus hæc resilit, quā tecti a culmine grando
Aut si quis paruo feriat caua tympana saxo.
Cominus aggreditur, laterique recondere duro
Luctatur gladium. gladio loca peruia non sunt.
Haud tamen effugies, medio iugulaberis ense:
Qñ quidem mucro est hebes inquit, & in latus ensem
Obliquat: longaq; amplectitur ilia dextra.
Plaga fecit gemitus, ut corpore marmoris icto,
Fractaq; dissiluit percusso lamina collo.
Vt satis illæsos miranti præbuit artus,
Nunc age ait cæneus, nostro tua corpora ferro
Temptemus: capuloq; tenus demisit in harmos
Ensem fatiferum, cæcamq; in uiscera mouit
Versauitq; manum. uulnusq; in uulnere fecit.
Ecce ruunt uasto trepidi clamore bimembres,
Telaq; in hunc omnes unum mittuntq; feruntq;.
Tela retusa cadunt, manet imperfossus ab omni.

¶Cornum. hastam ex corno confectā. ¶Quadrupedantis. Quattuor pedibus currentis. Centaurus nanq; erat. ¶In aduerso uultu. In opposito ore. ¶Vecte pelethronius Macareus pelethronium Thessaliæ mons est. unde pelethronius declinat. ¶Eridupū grauiter strepens Eridupus interpretat. ¶Inguine. inguen & pudenda significat & morbū maxime pudenda infestatem. ¶Ampyciden mopsum. Mopsus, ut Apollōii expositor ait, Ampyci titaronis filii fuit filius. unde etiā ampycides uocatur. Alter ex apolline & māto Tiresiæ filia natus fuisse dicitur, & ipse uates uenerandus, qui ut pomponius Mella scribit: in finibus pamphiliæ phaseli urbem condidit. ¶Acmathii. Thessali. ¶Leto dederat. interfecerat. ¶Variabant. Alii nāq; ex capillis albi. alii erant nigri. ¶Macedoniaq; sarissa. sarissæ hastæ sunt Macedonū, Vt pila romanorū. gessa gallorū. ¶Et te cæni feram? cū magna idignatiōe hæc dicit latreus. Ac si diceret. Nequaquam patiar te meos socios interficere. Cæneum autem per contemptū cænim uocat. ac si adhuc fœmina esset. ¶Quo præmia facto. concubitum cum neptuno illi exprobrat.

Inguem

Mopsus

Sarissa

¶Quid uel nata uide. Nam fœmina. ¶Vel qd sis passa. Neptūi nanq; uim passa es. ¶Colūq;. colus instrumētum est, quo mulieres filant notius, q̄ ut sit describendum. ¶Cum calathis. calathus uas est, quem latini quasillum uocāt, reponendis fusis accomodatū. ¶Iactanti. inaniter clamanri. ¶Eruit. Aperuit. ¶Commissus. cōiunctus. ¶Pellei iuuenis. Cænei a pella urbe originē ducentis. ¶Cominus aggreditur. ense iuadit cæneum: id quod nisi propius accederet facere nō poterat. ¶Duro lateri. Impenetrabili. ¶Luctatur. conatur. ¶Mucro est hebes, cuspis est retusa. ¶Gemitus. strepitus. ¶Vt corpore marmoris icto. tā quam marmore percusso. ¶Prębuit. Exhibuit. ¶Fatiferum. Mortiferum. ¶Cæcam manū. occultam. coopertam. ¶Vulnusq; in uulnere fecit. Nam cū iam uulnus fecisset, manum uersando alia uulnera faciebat.

¶Inq;

Colus

Calath⁹

Inq; cruentatus cæneus elateius ictu.
Fecerat attonitos noua res. heu dedecus ingens
Monychus exclamat. populus superamur ab uno.
Vixq; uiro. q̄q̄ ille uir est. nos segnibus actis,
Quod fuit ille, sumus. quid membra immania ꝓsunt?
Quid geminæ uires? & quod fortissima rerum
in nobis duplex natura animalia iunxit?
Nec nos matre dea. nec nos ixyone natos
Esse reor. qui tantus erat, iunonis ut altæ
Spē caperet. nos semimari superamur ab hoste,
Saxa trabesq; super totosq; inuoluite montes.
Viuacemq; animam missis elidite siluis.
Silua premat fauces: & erit pro uulnere pondus.
Dixit, & insanis deiectam uiribus austri
Forte trabem nactus ualidum coniecit in hostem,
Exemplumq; fuit: paruoq; in tempore nudus
Arboris othrys erat: nec hēbat pelion umbras.
Obrutus immani cumulo sub pondere cæneus
Aestuat arboreo, coniectaq; robora duris
Fert humeris. sed enim postquam super ora caputq;
Creuit onus. nec habet quas ducat spūs auras,
Deficit interdnm. modo se super aera frustra
Tollere conatur: iactasq; euoluere siluas.
Interdumq; mouet, ueluti quam cernimus, ecce
Ardua si terræ quatiatur motibus ide.
Exitus in dubio est. alii sub inania corpus
Tartara detrusum siluarum mole ferebant.
Abnuit ampycides, medioq; ex aggere fuluis
Vidit auem pennis liquidas exire sub auras,
Quæ mihi tunc primum. tunc est conspecta uolucris.
Hanc ubi lustrantem leni sua castra uolatu
Mopsus, & ingenti circum clamore sonantem
Aspexit: pariterq; animo est oculisq; secutus:
O salue dixit lapithæx gloria gentis.
Maxime uir quondam, sed auis nunc unica cæneu.
Credita res auctore suo est. dolor addidit iram.
Oppressumq; ægre tulimus tot ab hostibus unum.
Nec prius abstitimus ferro exercere dolorem,
Quam data pars leto. partem fuga noxq; remouit.
Hæc inter lapithas & semihomines centauros
Prælia tlepolemus pylio referente, dolorem
Præteriti alcidæ tacito non pertulit ore.
Atq; ait. herculeæ mirum est, obliuia laudis
Acta tibi senior. certe mihi sæpe referre
Nubigenas domitos a se pater ipse solebat.
Tristis ad hæc pylius. quid me meminisse malorum
Cogis? & obductos annis restringere luctus?
Inq; tuum genitorem odium offensasq; fateri?
Ille quidē maiora fide quoq; gessit: & orbem

¶ Inq; cruentatus. Dyalysis unius dictiōis i duas. q̄ & T mesis dr̄. Nā incruentatus integrū ē. ¶ Noua res. nouū miraculū. ¶ Monych⁹ exclamat, Monychus solidæ ungulæ iterpretari pōt. cētaurus āt fuit fortissimus, de quo Iuue. Quātas iaculet̄ monych⁹ ornos. ¶ Populus superamur. Figurata locutio. ¶ Quanq̄ ille uir ē. ualidus atq; robust⁹. Est āt correctio supioris dicti. ¶ Segnibus actis. Ignauis factis. ¶ Quod fuit ille sum⁹. fœmiæ. Nā cęne⁹ antea fœmia fuerat. ¶ Aialia fortissima. hominē & equū. ¶ Matre dea. Iunōe. ¶ Tāt⁹ erat. Tā magnanim⁹. ¶ Iunōis ut altę spē caperet. Potiundę subaudiatur. ¶ Semimari. Semiuiro. ¶ Missis siluis. Iniectis siluaꝝ arborib⁹. ¶ Elidite, Opprimite. Exprimite. ¶ Insanis. Maximis. ¶ Trabē. arborē. ¶ Validū i hostē. potētē ut q ferro uulnerari nō poterat. ¶ Exēplūq; fuit, Exēplū ē qđ aut sequamur aut uitem⁹. Fuit ergo exēplū monych⁹ aliis cētauris: ut i Cæneum arbores cōiicerēt Hocq; ē illud qđ Iuuēalis inuit cū ait. Quātas iaculetur monych⁹ ornos. ¶ Nudus arboris. arboribus in soluta diceret̄ orōne. ¶ Nec hēbat peliō umbras. p μετάληψιν itelligimus peliō montē arboribus spoliatum fuisse. ¶ Othrys aūt & pelion mōtes sūt Thessaliæ notissimi. ¶ Immāi cumulo. Maxia lignoꝝ cōgerie. ¶ Obrut⁹. oppssus. ¶ Aestuat. angit̄. anhelat. ¶ Nec hēt q̄s ducat spūs auras. nec respirare pōt. ¶ Deficit iterdū, Deficere & mori iterdū uidet̄. ¶ Suepr aera. Ad aera. ¶ Tollere. erigere. ¶ Euoluere. Excutere. ¶ Ecce. hoc adurbio significat se digito oñdeř idā phrygiæ montem. ¶ Exit⁹ i dubio ē. Mors ingt Cænei i dubio est,

[margin: ...ony ...ius] [margin: ...xēplū. ...æne⁹ ...aqui ...m] [margin: ...thrys ...lion]

Nā alii mortuū eē cōtēdūt. alii i aqlā trāsmutatū. ¶ Siluaꝝ mole. arborū pōdeř. ¶ Abnuit am. ¶ Mopsus negat. ¶ Fuluis pēnis. i aqlā Cæneū fuisse cōuersū inuit poeta. ¶ Lustrātē. Circūdātē. ¶ Vnica. sola Singularis. ¶ Credita res ē, hoc ē Mopsi uatis auctoritate credit⁹ ē cæne⁹ i aqlā fuisse cōmutat⁹. ¶ Aegř tulim⁹. idignati sum⁹. ¶ Abstitim⁹. Destitim⁹. ¶ Exercere do. Sæuire i centauros ob dolorē de cænei morte cōceptum. ¶ Hæc iter la. Hęc idcirco a poeta narrant̄, quo cōcinni⁹ periclymeni nestoris fratris Metamor. inferāt̄. periclymen⁹. n. nelei filius, cui neptun⁹ facultatē se i uarias figuras trāsformādi cōcesserat, cū aqlæ figurā suscepisset. ab hercule cū quo pugnabat, sagitta trāsfixus iteriit. ¶ Triptholem⁹. ita qdē fere i exēplaribus legit̄, qđ grāde flagitiū ē, Cū Triptolem⁹ nusq̄ bello troiano iterfuisse legat̄. Tlepolem⁹ igit̄ loco Triptolemi reponat̄. Fuit. n. Tlepolemus. ut i. ii. illia. nar. ho. herculis & Astiocheæ filius, q cū Licymniū matris germanū iterfecisset cōparata classe magna q; comitū multitudine Rhodū ꝓfugit, ubi iperium adeptus cū nouē nauib⁹ una cū aliis græciæ pricipibus ad bellū troianū ē ꝓfect⁹, ubi tādē a Sarpedōe fuit iterfect⁹. ¶ Præteriti al. ꝓtermissi Herculis. ¶ Nō ptulit. nō ē passus. ¶ Obliuia acta. Obliuionē esse factam. ¶ Herculeæ laudis. herculis. est. n. periphrasis. ¶ Tristis pylius, Mæst⁹ nestor, quod & se a Tlepolemo notari uidebat. & ea cōmemorare cogebat̄ q̄ sibi luctus cā fuerant. ¶ Obductos ānis. multitudine annoꝝ obrutos atq; oblitos. ¶ Restringere. renouař. ¶ Offensas. iniurias. qb⁹ me affecit. ¶ Maiora fide. maiora q̄ credi debeat.

[margin: Periclymenus] [margin: Tleptolemus]

Impleuit meritis? quod mallem posse negare.
Sed neq; deiphobum. nec polydamanta. nec ipsum
Hectora laudamus. quis. n. laudauerit hostem?
Ille tuus genitor messenia mœnia quondam
Strauit, & immeritas urbes elinq; pylumq;
Diruit, inq; meos ferrum flammasq; penates
Impulit, utq; alios taceam, quos ille peremit,
Bis sex neleidæ fuimus conspecta iuuentus,
Bis sex herculeis ceciderunt, me minus uno,
Viribus, atq; alios uinci potuisse ferendum est.
Mira periclymeni mors est, cui posse figuras
Sumere quas uellet, rursusq; reponere sumptas
Neptunus dederat nelei sanguinis auctor.
Hic ubi nequicq̃ est formas uariatus in omnes,
Vertitur in faciem uolucris, quæ fulmina curuis
Ferre solet pedibus diuum gratissima regi.
Viribus usus auis pennis rostroq; redunco
Hamatisq; uiri laniauerat unguibus ora.
Tendit in hunc nimium certos tirynthius arcus
Atq; inter nubes sublimia membra ferentem,
Pendentemq; ferit, lateri qua iungitur ala.
Nec graue uulnus erat. sed rupti uulnere nerui
Deficiunt: motumq; negant uiresq; uolandi.
Decidit in terram non concipientibus auras
Infirmis pennis, & quæ leuis hæserat alæ
Corporis affixi pressa est grauitate sagitta.
Perq; latus summũ iugulo est exacta sinistro.
Num uideor debere tui præconia rebus
Herculis: o rhodiæ ductor pulcherrime classis?
Ne tamen ulterius q̃ fortia facta silendo
Vlciscar fratres. solida est mihi gratia tecum.
Hæc postq̃ dulci neleius edidit ore
A sermone senis repetito munere bacchi
Surrexere toris. nox est data cætera somno.
At deus, æquoreas qui cuspide temperat undas,
In uolucrem corpus nati cygneida uersum
Mente dolet patria, seuumq; perosus achillem

Deiphobus — ¶ Sed neq; Deiphobum hostes non esse laudandos colligit nestor. Deiphobus autem priami fuit fili⁹. Polydamas — polydamas uero unus e pricipibus troianis fuit fortissim⁹ sic uocatus: q͞ multos domaret. Messene — ¶ Messenia mœnia. messene & urbs est & regio adiacens arcadiæ. est etiã siciliæ urbs. unde Messenius deriuat. Elis — ¶ Elinq; pylumq;. elis urbs est arcadiæ iuxta olympiam ab elio tantali filio cognominata. Vnde elicus & eleus declinat. Pylus — Pylus uero Messeniæ, unde pylius pyleus ac pylion gentilia nomina deriuantur. ¶ Bis sex neleidæ fuimus. duodecim nelei filii. Neleus autem neptuni fuit filius & tyrus nymphæ: q a fratre pelia domo pulsus pylon urbem in messenia cõdidit. Vxorem habuit Chlorim ex qua tres filios suscepit nestorem, periclimenũ Chromium. ex uariis autem mulierib⁹ alios nouem taurum. Asterium. Lycaonem. Deimachum. Euribium. Epileõtem. Phtasin. Antimenen & Alastorem. ¶ Me min⁹ uno. me excepto. ¶ Nelei sanguinis auctor. neptuni enim neleus fuit filius. ¶ Quæ fulmia curuis. periphrasis est aquilæ. Ouidius quidem periclimenum in aquilam conuersum ab hercule fuisse interfectũ ait. Alii uero in muscam transmutatum admonitione palladis claua ab hercule fuisse percussum atque interemptum. ¶ Viri. herculis. Hamatus — ¶ Hamatis unguibus. In modũ hami recuruis. Est eni nomẽ participio simile hamatus ab hamo declinatum. ¶ Nimiũ. affectui & dolori seruit hoc aduerbiũ nimium. Tirynthius — ¶ Tirynthius. hercules a tirynthe peloponnesi urbe. ¶ Et quæ leuis hæserat alæ. Ordo est & sensus. Et leuis sagitta q̃ hęserat & affixa erat alæ p͞s

sa & impulsa fuit grauitate corporis illi affixi. Est autem ἀντίθετον. Leuis enim opponitur graui. ¶ Exacta. expulsa. ¶ Iugulo sinistro. Per sinistrum iugulũ. ¶ Herculis tui. parentis subaudiat. ¶ O rhodiæ ductor pulcherrime classis. ad illud homeri carmen alludit poeta in secundo iliados. τληπόλεμος δ' ἡρακλείδης ἠΰς τε μέγας τε ἐκ ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγεν ῥοδίων ἀγερώχων. Hinc enim aperte colligitur Tlepolemũ Rhodiorum ductorem fuisse & pulchrum & magnum. ¶ Solida gratia. firma amicitia. ¶ Neleius. nestor nelei filius. ¶ Dulci ore. suaui sermone. Nam ut ait Homer⁹. Suauior melle ab ore nestoris oratio profluebat. ¶ A sermone senis. Post sermonem nestoris. ¶ At deus æquoreas. Neptunus ægre ferens Cygnũ filium ab achille interemptũ apollinem hortatur, ne ulterius ipsum uiuere patiatur. Cui apollo obsequens in aciem troianorum descendit. Paridisq; sagittam in achillem ita direxit, ut illius uulnere interierit. Hæc autem id circo a poeta narrantur ut commodius & libri sequentis initium cum huius fine connectat, & aiacis in florem metamorphosin huic loco subiungat. ¶ Neq; enim ullam aliam in huius libri fine describit transfigurationem.

¶ Memores

Periclymenus uarias formas

Exercet memores plus q̄ ciuiliter iras.
Iamq; fere tracto duo per quinquennia bello
Talibus intonsum compellat smynthea dictis.
O mihi de fratris longe carissime natis,
Irrita qui mecum posuisti mœnia troiæ:
Ecquid, ubi asiacas casuras aspicis arces,
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Milia cæsa doles? ecquid ne persequar omnes
Hectoris umbra subit circum sua pergama tracti?
Cum tamen ille ferox belloq; cruentior ipso
Viuit adhuc operis nostri populator achilles?
Det mihi se, saxo triplici quid cuspide possim
Sentiat. & quoniam concurrere cominus hosti
Non datur occulta, nec opinum perde sagitta.
Annuit: atq; animo pariter patruiq; suoq;
Delius indulgens nebula uelatus in agmen
Peruenit iliacum, mediaq; in cæde uirorum
Rara per ignotos spargentem cernit achiuos
Tela parim. fassusq; deum. quid spicula perdis
Sanguine plebis ait? si qua est tibi cura tuorum
Vertere in æaciden, cæsosq; ulciscere fratres.
Dixit: & ostendens sternentem troica ferro
Corpora peliden arcus obuertit in illum,
Certaq; letifera direxit spicula dextra.
Quo priamus gaudere senex post hectora posset,
Hoc fuit. ille igitur tantorum uictor achille
Victus es a timido graiæ raptore maritæ.
At si fœmineo fuerat tibi marte cadendum.
Thermodontiaca malles cecidisse bipenni.
Iam timor ille phrygum. decus & tutela pelasgi
Nominis æacides. caput insuperabile bello
Arserat. armarat deus. idem, idemq; cremarat.
Iam cinis est: & de tam magno restat achille
Nescio, quid, paruam quod non bene cōpleat urnam.
At uiuit, totum quæ gloria compleat orbem:
Hæc illi mensura uiro respondet, & hæc est
Par tibi pelide: nec inania tartara sentit.
Ipse etiam, ut cuius fuerit cognoscere possis:
Bella mouet clypeus. deq; armis arma feruntur
Non ea tytides. non audet oileus aiax.
Non minor atrides, non bello maior & æuo
Poscere. non alii. soli telamone creato
Laertæq; fuit tantæ fiducia laudis.
A se tantalides onus inuidiamq; remouit,
Argolicosq; duces mediis consistere castris
Iussit, & arbitrium litis traiecit in omnes,

¶Memores iras. quas ī memoria hēbat. Vt illd̕ Virgi. Memorē iunonis ob irā. ¶Plusq̄ ciuiliter. hostiliter. ¶Tracto bel. protracto, pducto. ¶In tonsum smyn. comatū apollinē. Nā smyntheus epitheton ē Apollinis ꝑprium a muribus sumptū, q ut Stra. ait. Smynthi a cretēsibus uocant̃. hac ē: de cā smyntheus apollo fuit cognominatus, qd̕ teucris e Creta ꝓfectis datū est oraculū, ut ibi sedes collocarent: ubi terrigenæ ipsos adorirētur. Id āt circa aonaxicū ferūt cōtigisse. Nā maxima agrestiū muriū multitudo noctu exorta qcqd armoꝝ uasorūq; ex corio inuētū ē corrosit. Teucri aūt ibi mānserūt, atq; Idā ab ida q̄ ē in Creta appellarūt, templūq; ac simulachrū Apollini smynthio erexerūt. heraclides uero ponticus auctor est mures ibi circa tēplum abundare & sacros existimari. Simulachrum uero ita effigiatū eē, ut murē pedibus premat. Solent āt hoīes nomina a paruis rebus imposita qbusdā lenimentis mitigare. nā & a culicib⁹ quos œtei conopas uocāt. Hercules conopion apud illos colit̃, qm̄ ab illis eius opa liberati fuerunt. apud erithræos quoq; miliuntē habitantes specton⁹ colit̃, qd̕ ipē uitibus uermis infestissimus sit. nā ex Erithræis oībus apud illos solū talis bestiola nascit̃. Rodii aūt Apollinis Erethibii templū hn̄t in agro suo. Nā rubiginē ipsi Erithibiam uocāt. Apd̕ æoles qui in Asia sunt, mus q dam pornopion uocat̃. bœotii uero hoc noīe culices uocāt. Sacrificiū āt faciūt Apollini ꝑnopioni. sed multis in locis sūt smynthia hoc est Smynthii Apollinis tēpla, ꝑcipue tamē ī urbe Chrysa smynthius Apollo colebatur, ubi erat statua a scopa pario confecta, cuius pedib⁹ mus subiectus erat. ¶O mihi de fra. hac orōne Neptunus Apollinē hortat̃, ut Achillē Cygni interfectorem sagitta pimat. ¶De fra. na. De iouis fr̄is mei filiis. A beniuolētia aūt exordit̃ neptunus. ¶Subit. in mentē cū quadā miseratione uenit. ¶Populator. destructor. Ex arte āt achillem in odiū apollinis neptunus adducit. ¶Det mi. se. Cōmittat se mihi & mari. ¶Triplici cu. periphrasis est tridentis. ¶Nec opi. non opinātē. ¶Indulgens. obsequēs. ¶Sanguine plebis. pebeios ac uiles interficiēdo. ¶Post he. post hectoris cędē. ¶Ille igit̃ tan. Apostrophe ad Achillē indignationē cōtinēs qd̕ ab effœminato paride fuerit interfectus. ¶Graiæ mari. helenæ. Quā ideirco maritā poeta uocat qa uiris impabat. ¶Fœmineo marte. imbelli. ¶Thermodōtiaca bi. Amazōica securi. Nam Amazones Thermodōtis fluuii accolę fuerunt. ¶Armarat deus idem. Vulcanus & arma achilli Thetidis rogatu pfecit, & eū mortuū cōbussit. ¶Nescio qd. Paꝝ qd cineris de tanto Achillis corpore superest, quo ne urna qdem impleri pōt. ¶Hæc mē. Totus terrarū orbis mensura esse ui̇̃ gloriæ achillis. A ꝑstātissimis. n. qbusq; poetis tā græcis q̄ latinis Achillis gesta fuere celebrata. Sicq; p totū terrarum orbē uulgata. ¶Nec ina. tar. sen. Nunq̄. n. gl̄ia morit̃. ¶Vt cu. fu. co. pos. Ac si diceret fortissimi ac bellicosissimi illū clypeū fuisse, ꝑ quo tātæ cōtentōes fuere susceptę. ¶Deq; armis arma feruntur. Propter arma Achillis bella excitantur. Nam post mortem Achillis inter Aiacē & Vlyssem de armis ipsius Achillis grauissimæ sunt ortæ contentiones. ¶Soli Telamone creato. Aiaci Telamonis filio. ¶Laertæq;. Vlyssi. ¶A se tan. agamemnon a Tantalo genus ducens. Nam Tantalus Iouis. pelops Tantali. Pelopis atreus. atrei Agamemnon & Menelaus filii fuisse dicūtur. ¶Traiecit. Transmisit, transtulit.

Smyntheus

Achillis mors

Amazones

¶ RAPHAELIS Regii in tertiumdecimũ metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

P. Ouidii Nasonis metamorphoseos.
Liber tertiusdecimus.

Onsedere duces, & uulgi stante corona
Surgit ad hos clypei dominus septeplicis aiax.
Vtq; erat impatiens iræ, sigæia toruo
Littora prospexit, classemq; in littore uultu,
Intendensq; manus. agimus proh iupiter inqt
Ante rates causam. & mecum confertur ulysses?
At non hectoreis dubitauit cedere flammis,
Quas ego sustinui. quas hac a classe fugaui.
Tutius est igitur fictis contendere uerbis:
Quã pugnare manu. sed nec mihi dicere promptum.
Nec facere est isti: quantumq; ego marte feroci
Inq; acie ualeo, tantum ualet iste loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta pelasgi
Esse reor. uidistis enim. sua narret ulysses,
Quæ sine teste gerit. quorum nox conscia sola est.
Præmia magna peti fateor. sed demit honorem
Aemulus aiaci. non est tenuisse superbum,
Sit licet hoc ingens, quicquid sperauit ulysses.
Ipse tulit precium iam nunc certaminis huius:
Qui cum uictus erit: mecum certasse feretur.
Atq; ego, si uirtus in me dubitabilis esset,
Nobilitate potens essem telamone creatus,
Mœnia qui forti troiana sub hercule cepit,
Littoraq; intrauit pagasea colcha carina.
Aeacus huic pater est, qui iura silentibus illic

Onsederẽ duces. Achille agitta paridis interempto magna inter Aiacẽ & Vlyssem cõtentio orta est, uter ipsorũ illius armis dignior eẽt. Agamẽnon aũt, ne in alterius odium incideret, illius cõtẽtionis iudiciũ ad principes græcorũ reiecit, ut pro uirtute ac meritis utriusq; arma alteri adiudicarent. Iusso igĩ utroq; in consessu principũ cãm agere, nõ uirtute aut meritis: sed eloqntia, q plurimum ualebat. Vlysses effecit, ut sibi arma adiudicarent. Illã aũt repulsam aiax adeo ægre tulit, ut primũ furiosus sit effectus. deĩde cum resipuisset, gladio incũbẽs seipm interfecerit. Sed tandem miseratione deorũ ĩ hyacinthũ florẽ fuit cõmutatus. ¶ Cõsedere du. ciuilem instituit concionẽ in qua principes sedent. Vulgus aũt cogĩ stare. ¶ Clypei septẽ. Septẽ boum coriis tecti. ¶ Aiax Tela. pelei fratris filius Achillis patruelis fuit. Quæ aũt de aiace scribit poeta a Sophocle sumpsisse uĩ. ¶ Sigæia litto. Sigæũ & urbs & pmõtorium est troadis, iuxta qđ græcorũ classis subducta erat. ¶ Classemq; in littore. Stantẽ subaudiamus. ¶ Intendensq; manus. ad classem intelligendũ est. exprimit aũt gestũ uiri cũ indignatione locuturi. ¶ Agimus proh iupi. Aiacis psonæ decorũ pulchre seruaĩ, q fortis qdẽ ac bellicosus fuisse, sed eloquẽtia parũ ualuisse tũ a græcis tũ a latis fingĩ poetis. Quare illi orõ simplex attribuiĩ oĩq; artificio carẽs. Nã & in phemio statim cũ magna exclamat ĩdignatione. & se ptotã iactat orõnẽ, q non esse facienda rhetores oẽs pcipiunt. Versaĩ ãt hæc orõ in duplici cõiecturali cõstitutione. Cũ. n. Achillis arma græcorũ pstantissimo & uirtute & meritis forent tribuenda. Vter horũ sit pstantior qritur Aiax an Vlysses, cũ uterq; se dignũ illis esse iactaret. Vterq; ãt cõiecturis & se meruisse, & alterũ non meruisse ostendit. ¶ Proh iupi. exclamatio minime pricipio cõueniens. ¶ Ante rates. A quibus ego solus Hectoris faces repuli, cum alii græci imprimisq; Vlysses illius uiri impetũ nõ sustinẽtes eas deseruerit. Cum. n. Achilles agamẽnoni iratus ppter briseida ereptã intra tentoriũ se contineret neq; pugnare uellet, Hector cũ delecta Troianorũ iuuentute ĩ hostiũ classem impetum fecit, quã ẽt incendisset, nisi aiacis uirtute fuisset repulsus. Omnis igĩ aiacis indignatio & a loco in quo cã agĩ, & ab aduersario oriri uideĩ. ¶ Et mecũ conferĩ ulysses. Et cõiunctio ĩdignationem hoc loco significat. ¶ Hac a classe. Manum ad Classem intẽdit Aiax sicq; illã græcis oñdit. ¶ Fictis cõpositis. ¶ Isti. cum magno Vlyssis cõtemptu hoc dixit. ¶ Quantumq; ego marte feroci. Cõtra artis præcepta ubiq; & se & sua Aiax non desinit iactare. Omnis enim sui iactatio, ut Fabius Quintilianus tradit. est odiosa. ¶ Præmia magna. arma Achillis a Vulcano fabricata. ¶ Tenuisse. obtinuisse. in contemptum autem Vlyssem q̃tum potest Aiax adducit. ¶ Superbum. gloriosum. ¶ Sit licet hoc ingens. Quãuis id de quo cõtenditur sit maximũ. ¶ Feretur. iactabitur. ¶ Si uirtus in me dubitabilis esset. Nimium arrogãter hoc est dictum. ¶ Littora colcha. Colchica. Nam Telamon cum Iasone in colchos nauigauit. ut plenius superius diximus.

Græco rũ cõcio

Sigæũ

¶ Vbi

Reddit,ubi æoliden saxum graue sisyphon urget.
Aeacon agnouit summus,prolemqꝫ fatetur
Iupiter esse suam.sic ab ioue tertius aiax.
Nec tamen hæc series in causam prosit achiui,
Si mihi cum magno non est communis achille.
Frater erat.fraterna peto.quid sanguine cretus
Sisyphio:furtisqꝫ & fraude simillimus illi
Inseris æacidis alienæ nomina gentis?
An quia in arma prior,nulloqꝫ sub indice ueni:
Arma neganda mihi?potiorqꝫ uidebitur illis
Vltima qui cepit,detrectauitqꝫ furore
Militiam ficto?donec sollertior isto
Et sibi inutilior timidi commenta retexit
Naupliades animi,uitataqꝫ traxit ad arma?
Optima nunc sumat:qui sumere noluit illa.
Nos in honorati & donis patruelibus orbi,
Obtulimus quia nos ad prima pericula,simus.
Atqꝫ utinam aut uerus furor ille,aut creditus esset,
Nec comes hic phrygias:unq̃ uenisset ad arces
Hortator scelerum.non te pœantia proles
Expositum lemnos nostro cum crimine haberet
Qui nunc,ut memorant,siluestribns abditus antris
Saxa moues gemitu,laertiadæqꝫ precaris
Quæ meruit,quæ si dii sunt,non uana preceris.
Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma,
Heu pars una ducum,quo successore sagittæ
Herculis utuntur,fractus morboqꝫ fameqꝫ
Venaturqꝫ aliturqꝫ auibus,uolucresqꝫ petendo
Debita troianis exercet spicula fatis.
Ille tamen uiuit,quia non comitatnr ulyssem.
Vellet & infelix palamedes esse relictus.
Viueret,aut certe letum sine crimine haberet.
Quem male conuicti nimium memor iste furoris
Prodere rem danaum finxit,fictumqꝫ probauit
Crimen,& ostendit,quod iam præfoderat aurum.
Ergo aut exilio uires subduxit achiuis,
Aut nece.sic pugnat.sic est metuendus ulysses.
Qui licet eloquio fidum quoqꝫ nestora uincat,
Haud tamen efficiet desertum ut nestora crimen
Esse rear nullum:qui cum imploraret ulyssem,
Vulnere tardus equi,fessusqꝫ senilibus annis,

¶Vbi Aeoliden Sisyphon .Hoc ad Vlyssis contemptum
dictum est.Nam fama erat a Sisypho latrõe isthmum ob
sidente anticham Vlyssis matrem,cum ad laertem ducere
tur,fuisse compressam,atqꝫ ex eo concubitu Vlyssem ortũ.
atrue ¶Hæc series.hæc stemmatis dispositio. ¶Frater erat pa
truelis frater Achilles fuit Aiacis.Nam peleus & Telamõ
fratres fuerunt. Patrue-
les autem fratres dicunt̃
qui e fratribus nascunt̃.
¶Quid sanguine.Cret?
Sisyphio. Apte Aiax ori
ginis turpitudinem obii
cit Vlyssi. ¶An quod in
arma por. Vlysses ne ad
bellum Troianũ cũ ali-
is græciæ principibus p
ficiscens uxorẽ relinque
re cogeretur, se isanire si
mulauit. Palamedes ue
ro prudentia ualde pol
lens ad hoc speculandũ
missus illi aranti salcm-
qꝫ seminanti filium par-
uulum obiecit, quẽ Vlys
ses aratro sublato nihil
offendit.Inuitus itaqꝫ ad
bellum ductus Palame-
dem ficta proditione tã
dem oppressit. ¶Nullo
sub indice.nullo indicã-
te.¶Vltima qui cepit.ul
timus per hypallagen,ut
intelligatur qui ultimus
cepit arma.¶Detrecta-
uit.uitauit. ¶Sollertior
prudentior. ¶Et sibi in
alame utilior.nam palamedes
s cæ in se Vlyssem concitauit,
cuius fraude tandem,ut
proditor a cuncto græ-
corum exercitu fuit iter
fectus.Nam Vlysses litte
ras finxit a Priamo ad
palamedem datas, qui-
bus significare uidebat̃
Priamus se magnũ auri
pondus misisse,aliudqꝫ
missurum.Cum uero lit
teræ ad Agamemnonẽ
fuissent perlatæ princi-
pesqꝫ omnes præter pa-
lamedem conuenissent,
uixqꝫ illud scelus in pala
medem cadere posse cũ-
ctis uideretur. Vlysses ni
hil temere de tanto uiro
credendum dixit,nisi au
rum, quod ille iam p ser
uos corruptos in illius
tentorio defodiendũ cu
rauerat, deprehenderet̃.
Qui igitur missi ad hoc
inquirẽdum fuerant: cũ
renunciassent inuentum
lapidibus Palamedes a toto exercitu de quo optime me-
laupli? ritus erat obrutus est.¶Naupliades.palamedes nauplii fi
lius.nauplius autem Neptuni & amymones nymphæ fili
us in euboea regnauit.¶Optima nunc sumat.ironia indi
gnationis plena,qua Aiax significat Vlyssem nulla ratio-
ne armis Achillis cẽ dignũ.se autem esse dignissimũ. ¶Fu
ror ille.insania illa Vlyssis. ¶Hortator scelerꝫ. Hactenus
in cõtemptum.nunc in odiũ Aiax Vlyssem adducit.¶Nõ
te pœantia proles.Cum
oraculũ accepissent græ
ci Troiã sine herculis sa
gittis capi nõ posse.Vlys
ses missus ad philoctetẽ Philo
pœantis filiũ, cui mori- ctetes
ens hercules arcũ sagit-
tasqꝫ reliquit,inueniẽdũ,
troiamqꝫ adducendũ,cũ
forte inter nauigandum
sagitta hydræ ueneno ti
cta e pharetra cadẽs phi
loctetę pedẽ uulnerasset,
eũ in lẽno nullo adhibi-
to uulneri remedio reli-
quit. ¶Lẽnos insula est Lẽnos
una ex cycladibus Vul-
cano dicata, q̃ duo oppi
da hẽt Ephestiã & myri
nam in cuius forꝫ solsti-
tio athos eiaculatur um
bram,ut Pli.scri. ¶Qui
nũc ut me. Oratorie mi
serias philoctetæ ampli
ficat aiax,ut maius i odi
um Vlyssem adducat.
¶Troianis fatis. traio
no excidio·¶Sine cri.p
ditionis. ¶Conuicti fu
roris. depræhensi dete-
cti. ¶Nimiũ male me-
mor. illa nãqꝫ memoria
palamedes optie de græ
corꝫ exercitu meritus,fu
it interfectus. ¶Præfo-
derat. ante defoderat in
tentorio Palamedis per
seruos corruptos:ut di-
ximus. ¶Ergo aut exi-
lio. Relinquens philo-
cteten in lemno tanquã
exulem. ¶Aut nece.In-
ducens exercitum ad la
pidãdum palamedem.
¶Desertum ut nestora.
Vt i octauo iliados nar
rat Homerus. Cum ne-
stor una cum aliis græ-
cis fulmine Iouis terri-
tis fugere non posset,qđ
unus ex ipsius equis fo-
ret ab Alexandro cata-
pulta uulneratus, facile
fuisset ab Hectore op-
pressus, nisi re cognita
Diomedes & clara uo-
ce. Vlyssem inclamasset
ad opem seni ferendam,
& nihilominus illo fugiente solus ipse Nestorem ab impe
tu Hectoris protexisset ac in suum currum recepisset.

Proditus a socio est. non hæc mihi crimina fingi
Scit bene tydides, qui nomine sæpe uocatum
Corripuit, trepidoq; fugam exprobrauit amico.
Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.
En eget auxilio, qui non tulit, utq; reliquit,
Sic linquendus erat. legem sibi dixerat ipse.
Conclamat socios. adsum, uideoq; trementem:
Pallentemq; metu, & trepidantem morte futura.
Opposui molem clypei, texiq; iacentem,
Seruauiq; animam. nimium est hoc laudis, inertem.
Si perstas certare, locum redeamus ad illum.
Redde hostes, uulnusq; tuum, solitumq; timorem,
Post clypeumq; late, & mecum contende sub illo,
At postq̃ eripui. cui standi uulnera uires
Non dederant, nullo tardatus uulnere fugit.
Hector adest, secumq; deos in prœlia ducit,
Quaq; ruit, non tu tantum terreris ulysse,
Sed fortes etiam. tantum trahit ille timoris.
Hunc ego sanguineæ successu cædis ouantem
Eminus ingenti resupinum pondere fudi.
Hunc ego poscentem cum quo concurreret, unus
Sustinui, sortemq; meam uouistis achiui.
Et uestræ ualuere preces. si quæritis huius
Fortunam pugnæ, non sum superatus ab illo.
Ecce ferunt troes ferrumq; ignesq; iouemq;
In danaas classes, ubi tunc facundus ulysses?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes
Spem uestri reditus. date pro tot nauibus arma.
Quod si uera licet mihi dicere: quæritur istis
Quã mihi maior honos, coniunctaq; gloria nostra ẽ.
Atq; aiax armis. non aiaci arma petuntur.
Conferat his ithacus Rhesum imbellemq; dolona,
Priamidenq; helenũ rapta cum pallade captum.
Luce nihil gestum est. nihil est diomede remoto.
Si semel ista datis meritis tam uilibus arma
Diuidite. & pars sit maior Diomedis in illis.
Quo tamen hæc ithaco? qui clam. qui semper inermis

¶ Proditus a socio est. ab ulysse fuit derelictus. Qui autem socios in pugna derelinquũt, ut proditores hñtur. ¶ Trepido, timido. Alludit autem ad uerba quæ Diomedi attribuit Home. Quo fugis inquit Vlysses Laertæ fili? Cur terga uertis? Cur cõmitis ut tanquã imbellis ac timidus a tergo uulnereris? ¶ Mane hic mecum. mane dum a sene amico trucem Hectorem arceam? ¶ Mortalia. Res mortalium. hæc autem sententia eo pertinet, ut qui ferre opem noluit, ea indigere cogat. ¶ En eget auxilio, qui non tulit. hoc de undecimo iliados libro sumptum est. nam ut ibi scribit Homerus cum Vlysses socũ Hipasi filium interfecisset. Troianorum turba in illum sic impetum fecit, ut & se retroferre, & suorum auxilium iplorare sit coactus, cum iã Soci hasta fuisset uulneratus. Aiax igitur a Menelao admonitus scuto illum accurrens a ui hostium ĩtrepide protexit. ¶ Vulnusq; tuum. nam latus illius hasta traiecerat Socus. ¶ Hector adest. aduenit. ¶ Deos. deorum ĩprimisq; iouis auxilium. nam ut scribit Home. se iouis filium eẽ iactabat Hector. ¶ Nõ tu tantum. Emphasis ẽ. Intelligitur enim qđ nõ exprimitur. Non tantũ tu, qui es omnium timidissimus terreris impetu Hectoris. Sed etiam fortes. Est autem apostrophe contemptus plena. ¶ Tantum trahit ille timoris. acclamatio est. ¶ Ingenti pondere. Maximo saxo. nã ut i. xiiii. iliados uolumine legit, cum Hector hastam in aciem iecisset neq; uulnerasset, aiax ipse sublato maximo saxo pectus illius ita percussit, ut cum ingenti armorum strepitu in terram caderet. ¶ Hunc ego poscentem prouocantem. Id aũt ex vii. Iliados libro est notũ ibi nãq; scribitur Hector Heleni uatis exhortatione græcos omnes ad singulare certamen prouocasse. Ac cum hi nouem grçcorũ fortissimi, agamemnon. Diomedes. Duo aiaces. Idomeneus. Meriones. Eurypylus. Euemonis fillius. Thaos andræmonides. Vlysses Nestoris exhortatione inter se forent sortiti quis ipsorum cum Hectore pugnare deberet, aiax sorte se hectori obiecit, qui cũ aduenienta nocte e pugna æquali cum honore discederẽt, se inuicem muneribus sunt prosecuti. nam Hector Aiaci gladium. contra Aiax Hectori baltheum dono dedit. ¶ Sortemq; meam uouistis Achiui. Hoc quoq; ab Homero sumptum eẽ uidetur, qui scribit Achiuos sublatis in altum oculis manibusq; his precibus ad iouem usos fuisse. Iupiter pater da ut aiacis Telamonii aut Aiacis oilei aut Agamẽnonis forti sit locus atq; ita euenit: ut Aiacis id quod maxime optabant, sors proferretur. ¶ Vouistis, ergo uoto optastis. tametsi nouistis fere legatur. ¶ Et uestrę ualuere preces. nam ut optauerant, Sors Aiacis prima prolata est, ut cum Hectore pugnaret. ¶ Non suum superatus ab illo. Pari namque gloria uterque ex ea pugna recessit. ¶ Ecce ferunt Troes. Hoc quoq; in quintodecimo iliados describit Homerus. ¶ Iouemque, auxilium Iouis Hectori fauentis. ¶ Nempe ego. sol⁹ aiax aliis græcorum ducibus perterritis Classem ab ignibus hostium ꝑtexisse ab Homero quoque scribitur. ¶ Quod si uera licet. arroganter nimiũ contra artis oratoriæ ꝓcepta hæc quoq; dicuntur. ¶ Conferat his ithacus rhesum. his gestis meis cõparet Vlysses, quem cum quodam contemptu Ithacũ aiax appellat. Rhesus autem rex fuit Thraciæ qui ut scribit Homerus cum in auxilium Troianorum cum candidissimis equis uenisset, a Diomede & Vlysse ea ipsa nocte, qua ad Troiam peruenerat, fuit iteremptus. ¶ Imbellemque Dolona. Dolon ut idem scribit Homerus Eumedis preconis filius cum speculator ad castra græcorum ab Hectore missus est, & a Diomede simul & Vlysse captus fuit & interfectus. ¶ Priamidenq; Helenum. Helenus Priami fuit filius qui a Diomede & Vlysse captus fata Troianorũ arcana græcis reuelauit. ¶ Rapta cum pallade. cum palladio, quod Vlysses una cum Diomede rapuit. ¶ Quo tamen hæc Ithaco? Arma Achillis incommodo Vlyssi futura ostendit Aiax. ¶ Quo. ad quid. ad quem finem. petuntur autem uerbum est subaudiendum.

Rhesus

Dolon

Helenus

¶ Et furtis.

Rem gerit. & furtis incautum decipit hostem?
Ipse nitor galeæ claro radiantis ab auro
Insidias prodet, manifestabitq; latentem.
Sed neq; dulichius sub achillis casside uertex
Pondera tanta feret. nec non onerosa grauisq;
Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis.
Nec clypeus uasti cælatus imagine mundi
Conueniet timidæ nataq; ad furta sinistræ
Debilitaturum quid'te petis improbe munus?
Quod tibi si populi donauerit error achiui,
Cur spolieris erit. non cur metuaris ab hoste.
Et fuga qua sola cunctos timidissime uincis,
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde quod iste tuus tam raro prœlia passus
Integer est clypeus. nostro qui tela ferendo
Mille patet plagis, nouus est successor habendus.
Denique quid uerbis opus est? spectemur agendo.
Arma uiri fortis medios mittantur in hostes.
Inde iubete peti, & referenrem ornate relatis.
Finierat telamone satus, uulgiq; secutum
Vltima murmur erat. donec laertius heros
Astitit, atq; oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres, expectatoq; resoluit
Ora sono. neq; abest facundis gratia dictis.
Si mea cum uestris ualuissent uota pelasgi,
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres.
Tuq; tuis armis. nos te poteremur achille.
Quem quoniam non æqua mihi uobisq; negarunt
Fata. manuq; simul ueluti lachrimantia tersit
Lumina, quis magno melius succedit achilli,
Quã per quem magnus danais successit achilles.
Huic modo ne prosit: quod ut est hebes, esse uidetur,
Ne ue mihi noceat, quod uobis semper achiui
Profuit ingenium, meaq; hæc facundia, si qua est,
Quæ nunc ꝓ domino. pro uobis sæpe locuta est,
Inuidia careat. bona nec sua quisq; recuset.
Nam genus & proauos & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco. sed enim quia rettulit aiax
Esse iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis auctor
Iupiter est: totidem gradus distamus ab illo.
Nam mihi laertes pater est. acrisius illi.
Iupiter huic. neq; in his quisq̃ damnatus & exul.
Est quoq; per matrem cyllenius: addita nobis
Alt era nobilitas. deus est in utroq; parente.
Sed neq; materno ꝗ sum generosior ortu,

Dulichium

¶ Et furtis. dol. fraudibus. insidiis. ¶ Dulichius uer. Vlyssis caput. nã dulichiũ insula est ithacæ uicina. ¶ Nec nõ onerosa. ordo est & sensus. Et pelias hasta nõ põt eẽ nõ onerosa & grauis imbellibus lacertis. ¶ Nec clype. uasti. i. clypeo achillis, ut scribit Home. quatuor elemẽta sculpta uidebant. ¶ Quod tibi si populi. ¶ Hoc quoq; cõtra artis pcepta ab Aiace dictũ est. Neq;. n. error iudicibus fuit obiiciẽd?. ¶ Trahenti. ꝓprie dixit illa. n. trahimus, q̃ gesta re non possumus. ¶ Viri fortis. Achillis. ¶ Vulgiq; secutũ ultima murmur erat. nã ppl's murmure suo aiacis dcã approbare est uisus. ¶ Astitit. surrexit. Atq; oculos paulũ tellure muratos. Imitat Homerꝝ Oui. q Vlyssem stetisse oculis in terrã defixis. immotoq; sceptro, priusq̃ illã eloq̃ntiæ ꝓcellam effunderet, scri. ¶ Si mea cũ uestris.

Vlyssis oro

Artificiosissima ulyssi attribuitur oratio, ut psonæ decorum seruet. Nã Vlysses cũ ab aliis tũ ab Homero iter eloq̃ntissimos numerat. Quare & affectus stati in exordio mouet, & sua sine ulla arrogantia ãplificat, & ab aduersario obiecta ita refellit, ut illũ in maximũ adducat contemptũ, ac deniq; principibus psuadeat, se arma Achillis q̃ aiax magis meruisse. Pricipium autem a beniuolẽtia sumptum est. Se. n. cum aliis græcis semper optasse ait salutẽ Achillis, per quod significat se uehementer illius morte dolere, qui græcis oĩbus gratissim? fuisset. ¶ Tuq; tuis armis potereris, ac possideres. & frueris subaudiat. Est eni hypozeugma. Poteremur autem legẽdum est, ut sit tertię coniugationis, ita uersu exigente. Hac autẽ

se morte Achillis grauĩ dolore fuisse affectum. ¶ Quã p quẽ ma. Danais. hoc est. q̃ is cuius opa Achilles ad bellũ Troianum deductus est: is aũt Vlysses fuit. Nam ut ipe paulo post narrat, cum Thetis mr̃ Achillis cognosceret filium in bello Troiano peiturꝝ, illum uirginis habitu ornatum Lycomedi Scyri insulæ regi una cũ filiabus ipsius educandũ cõmẽdauit, ut tãtisp apud eum in uirgineo habitu lateret, dũ troia foret deleta. Cũ uero sine Achille Troia capi nõ posset, nec usq̃ iueniret. Vlysses id qd' erat suspicat?, mercibus qbus fœminæ capiunt, gladium scutumq; ac galeam imiscẽs ad Lycomedem se contulit ubi mercibus illis expositis achilles gladium ac scutũ alia negligens tractare cœpit, ex quo cognit? ad bellũ Troianũ fuit deductus. ¶ Huic mõ ne ꝓsit. aduersariũ ut hebetẽ ac ingenio tardum oĩq; facundia carẽtem in contẽptum adducit. ¶ Si qua est. Ex arte suam eloquentiam extenuat Vlysses, ne in in se ĩuidiam odiumq; auditorꝝ trãsferat. ¶ Inuidia careat. nã Aiax in inuidiam Vlyssis eloquẽtiã adducere conatus est, cum dixit. Tuti? eẽ fictis uerbis contendere q̃ manu pugnare. ¶ Bona sua. propria uel natura data uel industria cõparata. ¶ Sed. n. qa rettulit aiax esse iouis ꝓnepos. Figurata & poetica ẽ hæc locutio. In soluta nãq; oratione accusatiuo uteremur diceremusq; Aiax. rettulit se esse iouis ꝓnepotẽ. ¶ Acrisius il. Duo fuerũt nobiles acrisii & hic iouis filius ac Vlyssis auus & alter abãtis argiuorꝝ regis fili? ac Danaes pr̃. ¶ Neq; in his qsq̃ dãnatus & exul. peleum

Acrisii duo
Anticlia

Apostrophe ad Achillẽ animos auditorꝝ ad fletum inclinat. ¶ Manuq; simul. hæc ex persona poetæ dicuntur. Ex arte autem finxit se flere Vlysses, quo facilius persuaderet Achillis prẽm notat Vlysses, q phoco fratre interfecto ab æaco patre in exilium fuit expulsus. ¶ Est quoq; per matrẽ. Anticlia mr̃ Vlyssis filia fuit ꝑmi finõis Mercurii filii.

¶Phthiam scyronq; ferantur. Phthiam ad Peleū. Scyron ad pyrrhum Achillis filium ex Deidamia Lycomedis filia. ¶Ergo operum quoniam. Quoniam inquit quæstio est sola uter nostrum pluribus ac maioribus meritis græcorum exercitum affecerit, non omnia quæ gessi referre possum. ¶Præscia uenturi. Hinc incipit merita sua cōmemorare sine ulla arrogātia Vlysses. ¶Genitrix nereia. Thetis nerei filia materq; Achillis, ut & Home. & pleriq; poetarum asserunt. Suidas uero Aristoteles & Dionysius Chalcidensis scribunt Achillem ex Theti de chirōis filia natū. Deimachus aūt ex philomela actoris filia. ¶Dissimulat cultu natum. hoc est habitu simulat achillem nō esse puerum, sed puellam. ¶In quibus. inter quos. ¶Arma. gladium. hastam. parmam. ¶Proiecerat. deposuerat. ¶Ad fortia. subaudiamus gerenda. ¶Ergo opera illi⁹ mea sūt. Colligit ulysses omnia quæcunque gessit Achilles, sibi esse ascribenda, cum illum latitātem deprenderit ad bellumq; Troianum adduxerit. A causa enim effectus separari non potest. ¶Ego Telephō hasta. Telephus Herculis filius ex auge nympha rex fuit Lyciæ qui cum resisteret græcis ab Achille in fœmore fuit percussus, ac deinde iterato uulnere: ut in supioribus diximus: sanatus. ¶Quod thebæ cecidere meū est. De thebis ciliciæ patria Andromaches intelligendum est. Nam eas diripuit achilles. ¶Me credite lesbon. Lesbos insula est clara alcæi carminib⁹ & sapph⁹. ¶Chrysenq; & cillā. chryse urbs est troadis prope lemnū Apollini sacrata, quam expugnauit Achilles, cū ꝑ Troianis sentiret. sūt tamē & aliæ urbes hoc noīe & loca. Est. n. urbs ī hellespōto iter Ophrynium & abydum. Est ēt promontorium lesbi in Tenedum uergens. est & Bithyniæ urbs & Cariæ. Cilla quoq; urbs est troadis apollini sacra a græcis direpta. ¶Et syrum. syros absq; c. insula est ioniæ cum ursie eiusdem nominis. Nam Scyros per c. patria est Lycomedis. ¶Tam & si sestion forsitan non inepte legeret. Est enim sestus urbs hellespōti notissima. ¶Lyrnesia mœ. Lyrnesus urbs fuit troadis unū Briseida rapuit achilles. ¶Sæuū hectora, magnū. terribilem. illū. n. ex arte laudat Vlysses, ut idem maior Achillis, q eū supauit, gloria cognoscat. ¶Viuo dederam arma. Cum ea mercibus iserui. Tūc enim primum arma tractare cepit Achilles. Hic autem est epilogus primi meriti Vlyssis, quo Achillem in bellum misit. ¶Post fa. post mortem. ¶Vt dolor unius. Secundum exponit meritum Vlysses, quo probat se armis Achillis digniorem eē quam aiax. Nam cum mille græcorum naues ad aulida cōuenissent, inde tempestatibus impediti soluere non poterant. Quare cōsulti uates responderūt. Dianam sanguine filiæ Agamemnonis esse placandam. Nam Agamē non illius ceruam imprudēs necarat. cum uero pater filiam immolari nollet, ui eloquentiæ Vlyssis expugnatus est, ut publicam utilitatem priuatæ anteponeret caritati. Missus quoque ad clytemnæstram non minore arte ab ea filiā abduxit, quæ nisi perfecisset Vlysses. Classis græcorum nunquam ab aulide profecta fuisset. ¶Vt dolor unius. postquam dolor unius Menelai, quem ex Helena uxore sibi ablata capiebat, omnes græcos commouit. ¶Aulidaque Euboicam. aulis Bœotiæ urbs ē iuxta chalcidem portum habens amplissimum conuentu mille nauium græcorum nobilissima. ¶Atque in rege tamen pater est. paterna caritas. ¶Tenui. obtinui. ¶Difficilem causam. propter iniquum iudicem. Nam Agamemnō magis priuata caritate, q̃ publica utilitate moueri uidebat.

Thetis

Varie de matre Achillis opiones

Teleph⁹

Thebæ

Lesbos

Chryse

Syros

Sestus

Lyrnesus

Aulis

Nec mihi ꝙ pater est fraterni sanguinis insons.
Proposita arma peto. meritis expendite causam.
Dummodo ꝙ fratres telamon peleusq; fuerunt.
Aiacis meritum non sit. nec sanguinis ordo.
Sed uirtutis honor spoliis quæratur in istis.
Aut si proximitas primusq; requirtur hæres,
Est genitor peleus. est pyrrhus filius illi.
Quis locus aiaci? pthiam hæc scyronq; ferantur.
Nec minus est isto teucer patruelis achilli.
Non petit ille tamen. num si petat auferat illa?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur,
Plura quidem feci: q̃ quæ comprendere dictis
In promptu mihi sit. rerum tamen ordine ducar.
Prescia uenturi genitrix nereia læti,
Dissimulat cultu natum, & deceperat omnes,
In quibus aiacem sumptæ fallacia uestis.
Arma ego fœmineis animum motura uirilem
Mercibus inserui. neq; adhuc proiecerat heros
Virgineos habitus, cum parmam hastamq; tenenti
Nate dea, dixi, tibi se peritura reseruant
Pergama. quid dubitas ingentem euertere troiam?
Ieciq; manum, fortemq; ad fortia misi.
Ergo opera illius mea sunt. ego telephon hasta
Pugnantem domui. uictum orantemq; refeci.
Quod thebæ cecidere meum est. me credite lesbon,
Me tenedon chrysenq; & cillan apollinis urbes,
Et syrum cepisse. mea concussa putate
Procubuisse solo lyrnessia mœnia dextra.
Vtq; alios taceā, qui sæuum perdere posset
Hectora, nempe dedi. per me iacet inclytus hector.
Illius hæc, armis quibus est inuentus achilles,
Arma peto. uiuo dederam, post fata reposco.
Vt dolor unius danaos peruenit ad omnes,
Aulidaq; euboicam complerunt mille carinæ,
Expectata diu nulla aut contraria classi
Flamina sunt, duræq; iubent agamēnona sortes
Immeritam sæuæ natam mactare dianæ.
Denegat hoc genitor, diuisq; irascitur ipsis.
Atq; in rege tamen pater est ego mite parentis
Ingenium uerbis ad publica commoda uerti.
Nunc equidem fateor. fassoq; ignoscat atrides
Difficilem tenui sub iniquo iudice cām.
Hunc tamen utilitas populi fraterq; datiq;

¶Summa.

Summa mouet ſceptri, laude ut cum ſanguine penſet.
Mittor & ad matrem: quæ non hortanda, ſed aſtu
Decipienda fuit, quo ſi telamonius iſſet,
Orba ſuis eſſent etiam nunc lintea uentis.
Mittor & iliacas audax orator ad arces,
Viſaq; & intrata eſt altæ mihi curia troiæ.
Plenaq; adhuc erat illa uiris. interritus egi,
Quam mihi mandarat cõmunis græcia cauſam.
Accuſoq; parin, prædamq; helenamq; repoſco,
Et moueo priamũ, priamoq; antenora iunctum.
At paris & fratres & qui rapuere, ſub illo
Vix tenuere manus. ſcis hæc menelaæ. nefandas.
Primaq; lux noſtri tecum fuit illa pericli.
Longa referre mora eſt, quæ conſilioq; manuq;
Vtiliter feci ſpacioſi tempore belli,
Poſt acies primas urbis ſe mœnibus hoſtes
Continuere diu, nec aperti copia martis
Vlla fuit. decimo demum pugnauimus anno.
Quid facis interea: qui nil niſi prælia noſti?
Quis tuus uſus erat? nam ſi mea facta requiris,
Hoſtibus inſidior. foſſas munimine cingo,
Conſolor ſocios, ut longi tædia belli
Mente ferant placida. doceo quo ſimus alendi
Armandiq; modo. mittor quo poſtulat uſus.
Ecce iouis monitu deceptus imagine ſomni
Rex iubet incœpti curam dimittere belli.
Ille poteſt auctore ſuam defendere uocem.
Non ſinat hoc aiax, delendaq; pergama poſcat.
Quodq; poteſt pugnet, cur non remoratur ituros?
Cur non arma capit? det quod uaga turba ſequatur.
Non erat hoc nimium nunq̃ niſi magna loquenti.
Quid? q; & ipſe fugit? uidi, puduitq; uidere.
Cum tu terga dares. inhoneſtaq; uela parares.
Nec mora. quid facitis? quæ uos dementia dixi.
Concitat o ſocii captam dimittere troiam?
Quid ue domum fertis decio niſi dedecus anno?
Talibus atq; aliis: in quæ dolor ipſe diſertum
Fecerat, auerſos profuga de claſſe reduxi.
Conuocat atrides ſocios terrore pauentes.
Nec Telamoniades etiam nunc hiſcere quicquam
Audet. & auſus erat reges inceſſere dictis
Therſites etiam, per me haud impune proteruus.
Frigor, & trepidos ciues exhortor in hoſtes,
Amiſſamq; mea uirtutem uoce refundo.
Tempore ab hoc quodcunq; poteſt feciſſe uideri.

¶ Sũma. ptãs. Laude ut cum ſanguine pẽſet gloriam. Hæc autẽ oia ab ulyſſe fuerunt Agamemnoni cõmemorata, publica utilitas. Menelaus frater, ac ſum ma ptãs illi data. ¶ Mittor & iliacas. Vlyſſes, ut Homer⁹ quoq; ſcribit, una cum Menelao ad helenã repetẽdã orator ad priamũ miſſus eſt. ¶ Et intrata eſt. Participiũ cõtra grãmatices rõnem poetica licentia formatũ. ¶ Plenaq; adhuc erat illa uiris. Significat ſe nõ noctu ſed interdiu, cum adhuc curia uiris eſſet plena, intrepide regem priamum adiſſe. ¶ Prædãq; prædam appellat, quæ una cum Helena aſportauerat paris. ¶ Priamoq; antenora iũctum Nam antenor ſemp cenſuit helenã Menelao eẽ reddendam. ¶ Sub illo. in illo tẽpore. ¶ Spatioſi belli. diuturni ac longi & in decimum uſque annũ protracti. ¶ Poſt acies primas. poſt prælia. ¶ Demum. ſolũ ¶ Quis tuus uſus erat? Quæ tua grecis utilitas erat. ¶ Ecce iouis monitu. Aliud cõmemorat in græcos meritum Vlyſſes. Nam ut Home. in ſecũdo ilia. narrat. Iupiter per ſomnũ Agamemnonẽ admonuit, ut toto exercitu cũ troianis cõfligeret. Futurũ eni ut uictoriã adipiſceretur. Agamẽnon uero ut ſuorum aios tẽptaret, cõuocatis ad cõtionem græcis finxit ſe iſomuis aio ue admonitũ: ut græciã cum toto exercitu repeteret. Troiã eni nulla ratione capi poſſe. Quare cum oẽs deducerent naues, ut redirẽt in patriã, Vlyſſes id diſſuadere pricipibus cœpit, tantumq; eloquentia ualuit: ut oẽs mutare ſniam coegerit. ¶ Auctore. Iouis auctoritate. ¶ Nõ ſinat hoc aiax. Pulchra ironia qua ſignificat ulyſſes aiacẽ nulla præditum eloquentia illud prohibere non potuiſſe. ¶ Det. edat. dicat aliqd. Proponat aliquod cõſiliũ quod turba ſequat. ¶ Nõ erat hoc nimiũ. aiaci inquit magna ſemper iactanti hoc nimiũ non erat. ¶ Quid qd & ipſe fugit? fugere uoluit. ¶ Inhoneſta uela. inhoneſte ac turpiter. nomẽ enim ꝑ aduerbio poſitũ ẽ. Vela autẽ legendũ eſt, nõ bella, ut fere in exẽplaribus eſt deprauatũ. ¶ Quid facitis. Hæc ex ea orõne ſumpta ſunt, quã homerus artificioſiſſimã ulyſſi attribuit. ¶ Concitat dimittere, ut dimittatis in ſoluta orõne diceretur. ¶ Captã troiã, non quæ re uera capta eſſet. Sed quæ in eo erat ut facile capi poſſet. Nã apud Homerũ colligit ulyſſes futurũ eẽ ut Troia decimo ãno, quo uolebant recedere, oio capiat. ¶ In quæ. ad quæ. ¶ Dolor ipſe di. Ex arte eloquẽtiã ſuam ulyſſes in dolorẽ refert, quo arrogãtiã uitet, & magis ſibi græcos conciliet, quorũ dedecore ſe maximo affectum dolore fuiſſe ait. ¶ Profuga de claſſe. ad fugiẽdũ parata. ¶ Conuocat atrides. Agamẽnon. Hoc quoq; de Home. ẽ ſũptũ. ¶ Telamoniades. Aiax telamonis fili⁹. ¶ Inceſſere. ꝓuocare. ¶ Dictis. cõuitiis: ut ex. ii. ili. li. patet. ¶ Therſites quo nemo deformior. nemo liguã ꝓteruior in græcorũ exercitu fuiſſe ab Homero ſcribit, cũ Agamẽnonẽ quoq; conuitiis icesſiſſet ab Vlyſſe ſceptro grauiter fuit percuſſus. ¶ Refũdo. i aios eorũ rmitto. ¶ Reparo. reſtituo. quiſi qbuſdam exẽplarib⁹ repoſco legatur. ¶ Tpe ab h. eleganter colligit Vlyſſes. q̃cũq; aiax fortiter fecit poſteaq̃ cũ cũ aliis a fuga reuocauit: ſibi eſſe aſcribẽda. ¶ Eſt aliqd. Modeſte loqt Vlyſſes. Innuit ãt pulchrũ ac glorioſum eẽ a pſtanti uiro ſociũ elegi: Nã Diomedes unum ex oibus græcorum optimatibus Vlyſſem ſociũ delegit ad ſpeculandũ troianorũ caſtra iturus, ut aperte in decimo ſcribit Homerus.

Intrata

Demum

Therſites

¶Nec me sors ire iubebat. Significat se sponte sociū Diomedi iuisse ad speculādum qd hostes in castris agerēt, qua nocte & dolonē. qui & ipse ad græcoꝝ castra speculator ueniebat interemerūt, & Rhesum Thraciæ regē q auxiliū Troianis tulerat, una cū comitibus iterfecerunt, ac equos candidos in sua castra priusq̄ quicq̄ pabuloꝝ Troiæ gustarent abduxerūt, ut ex Homerico Virgilianoq; carmine notissimum ē. ¶Ausum eadē q̄ nos. Nā & ipse Specnlator ad castra græcorum fuerat missus. ¶Perfida Troia pfidi Troiani. Est.n. metonymia. Nā cōtinēs pro contento positū est. ¶Specularer. explorarem. ingrerem. ¶Cuius equos p̄cium. Dolon noctu ad speculādū qd hostes agerēt missus. equos Achillis sibi ꝑ mercede dari si Troiani uincerēt depoposcit. Est āt ordo: Arma mihi eius uiri negate, cuius equos hostis Dolō pro nocturna speculatione poposcerat. Illa uero ironia Vlysses arma Achillis & Aiaci neganda & sibi adiudicanda esse ōndit. ¶Benignior. bñficentior, gratior. ironicos aūt hæc quoq; dñr. ¶Quid lycii referā sarpedonis. Sarpedon filius fuit iouis ex Europa ac minois frater. Hic cū rex esset Lyciæ troianisq; faueret, multis ex eius sociis ab Vlysse cæsis a patroclo tandē fuit interfectus. ¶Cœraton Iphitiden. iphiti filiū fere autē eos q hoc loco ab Vlysse enumerant, & sarpedonis socios fuisse & ab Vlysse interfectos i.v. ilia. scribit Home. ¶Vesteq; manu diduxit. Remouit a pectore. Diuisit. hoc aūt ex poetæ persona ē dictum. ¶Quid tñ hoc refert? ac si diceree nihil. Confutat enim Vlysses id qđ iactauerat aiax se solum faces troianoꝝ a græcoꝝ classe repulisse. Nā alii quoq; inqt in primisq; patroclus Armis Achillis indutus restitit hostib⁹ naues nostras incendere uolētib⁹. ¶Iouēq;. iupiter nāq; hectori Troiāisq; fauebat. ¶Neq;.n. benefacta ma

Sarpedō

Fortiter iste, meum est, qui dantem terga rettaxi.
Deniq; de danais quis te laudatue petitue?
At sua tydides mecum communicat acta.
Me probat, & socio semper confidit ulysse.
Est aliquid de tot graiorum milibus unum
A diomede legi. nec me sors ire iubebat.
Sed tamen & spreto noctisq; hostisq; periclo
Ausum eadem, quæ nos, phrygia de gente dolona
Interimo: non ante tamen, q̄ cuncta coegi
Prodere, & edidici quid perfida troia pararet.
Omnia cognoram, nec quid specularer habebam:
Et iam promissa poteram cum laude reuerti.
Haud contentus eo petii tentoria Rhesi,
Inq; suis ipsum castris comitesq; peremi.
Atq; ita captiuo uictor uotisq; potitus
Ingredior curru lætos imitante triumphos.
Cuius equos p̄cium pro nocte poposcerat hostis,
Arma negate mihi, fueritq; benignior aiax.
Quid lycii referam sarpedonis agmina ferro
Deuastata meo? cum multo sanguine fudi
Cœranon iphitiden alastoraq; chromiumq;
Alcandrumq; Haliūq; Nœmonaq; prytaniq;:
Exitioq; dedi cum pheridamante thoona
Et charopem, fatisq; immitibus ennomon actum,
Quiq; minus celebres nostra sub mœnibus urbis
Procubuere manu. sunt & mihi unlnera ciues
Ipso pulchra loco. nec uanis credite uerbis.
Aspicite en. uestemq; manu diduxit, & hæc sunt
Pectora semper ait uestris eyercita rebus.
At nihil impendit per tot telamonius annos
Sanguinis in socios, & habet sine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert si se pro classe pelasga
Arma tulisse refert contra troasq; iouemq;?
Confiteor tulit. neq; enim benefacta maligne
Detrectare meum est. modo nec communia solus
Occupet, atq; aliquem uobis quoq; reddat honorem.
Repulit actorides sub imagine tutus achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
Ausum etiam hectoreis solum concurre telis
Se putat oblitus regisq; ducisq; meiq;:
Nonus in officio, & prælatus munere sortis.
Sed tamen euentus uestræ fortissime pugnæ
Quis fuit? hector abit uiolatus uulnere nullo.

ligne. ex arte Vlysses quæ aduersario honeste negare non potest, ita concedit, ut cum aliis tamen ea esse coia asseueret. ¶Maligne detractare. cum quadam malignitate & uituperatione detrahere. ¶Modo ne comunia solus. Dum modo inquit Aiax ea quæ communia ipsi uobiscum sūt, sibi soli non arroget. Qua quidē oratione Vlysses & Aiacem in inuidiam adducit & sibi principū græcoꝝ beniuolentiam conciliat. ¶Repulit actorides. Patrocl⁹ actoris nepos, qui armis Achillis indutus ab Hectore fuit interfectus. Cū.n. Achilles Agamēnoni iratus i Aciem aduersus hostes descendere nollet, præcibus amicorum concessit patroclo, ut suis armis indutus Troianorum impetum retardaret. ¶Troas cum defensore. Hectore Troianorum nāque defensor fuit Hector. ¶Ausum etiā hectore. Aiax ut narrat Homerus, cum Hectore singulari certamie pugnauit, cū id ei sorte contigisset. Qua ex pugna uterq; sine uulnere discessit ab altero perniciosis donatus muneribus. hector qdem baltheo, quo ligatus circum Ilii mœnia fuit tractus. Aiax uero gladio, in quem incūbens seipsum interfecit. ¶Regis. Agamemnonis. ¶Ducis. Menelai. ¶Et prælatus munere sortis. colligit ulysses nō uirtute sed sorte Aiacem cum Hectore contendisse. Cum enim nouem ut diximus, se pugnaturos cum Hectore profiterentur, consilio Nestoris, factum est: ut sortem quisq; suam in galeam deiiceret, ac cuius prima educta foret, is in certamen cum Hectore descēderet. ¶Et prælatus. antepositus aliis nulla re alia quam sorte. ¶Sed tamen euentus. Cū quadam illusione insultat Aiaci Vlysses, qui iactauerat se solum cum Hectore singulari certamine congredi ausum fuisse. ¶Fortissime. Ironicos est dictum. Qui tibi uideris fortissimus: cum non sis.

Actorides

¶Me miserum

Me miſerum,quanto cogor meminiſſe dolore
Temporis illius:quo graium murus achilles
Procubuit,nec me lachrymæ luctuſq; timorq;
Tardarunt,quin corpus humo ſublime referrem
His hũeris.his inq̃ humeris ego corpus achillis
Et ſimul arma tuli:quæ nunc quoq; ferre laboro.
Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires.
Eſt animus certe ueſtros ſenſurus honores.
Scilicet idcirco pro nato cærula mater
Ambitioſa ſuo fuit,ut cæleſtia dona
Artis opus tantæ rudis & ſine pectore miles
Indueret?neq; enim clypei cælamina nouit.
Oceanum & terras,cumq; alto ſidera cælo
Pleiades hyadeſq; immunẽq; æquoris arcton,
Diuerſaſq; urbes,nitidumq; orionis enſem.
Poſtulat,ut capiat quæ non intelligit arma.
Quid? ꝙ me duri fugientem munera belli
Arguit incœpto rerum acceſſiſſe labori?
Nec ſe magnanimo maledicere ſentit achilli.
Si ſimulaſſe uocas crimen,ſimulauimus ambo.
Si mora pro culpa eſt,ego ſum maturior illo.
Me pia detinuit coniunx.pia mater achillem.
Primaq; ſunt illi data tempora,cætera uobis,
Haud timeo,ſi iam nequeam defendere crimen
Cum tanto cõe uiro.depræñſus uyliſſis
Ingenio tamen eſt ille.at non aiacis ulyſſes,
Ne uelin me ſtolidæ conuitia fundere linguæ
Admiremur eum,uobis quoq; digna pudore
Obiicit,an falſo palameden crimine turpe eſt
Accuſaſſe mihi?uobis damnaſſe decorum?
Sed neq; naupliades facinus defendere tãtum?
Tamq; patens ualuit.nec uos audiſtis in illo
Crimina.uidiſtis,precioq; obiecta patebant.
Nec pœantiaden ꝙ habet uulcania lemnos,
Eſſe reus merui,crimen defendite ueſtrum.
Conſueuiſtis enim.nec me ſuaſiſſe negabo:
Vt ſe ſubtraheret belliq; uiæq; labori,
Temptaretque feros requie lenire dolores.
Paruit,& uiuit.non hæc ſententia tantum eſt
Fida,ſed & felix cum ſit,facit eſſe fidelem.
Quẽ quoniã uates delenda ad pergama poſcunt,
Ne mandate mihi.melius telamonius ibit,

¶Me miſerum.Hæc lachrimans uidetᷣ pronunciaſſe Vlyſſes. ¶Quanto dolore.Cum præpoſitio ſubaudiatur, ut cum quanto dolore intelligatur. ¶Graium murus.græcorum propugnaculum.Eſt autem metaphora,qua maxime achilles cõmendatur ¶Referrem.reportarem corpus humo ſublatum. Hoc autem facto ſe maxime dignũ achillis armis Vlyſſes oñdit. ¶His humeris.Indicans humeros ſuos hæc dicit Vlyſſes. Eſt autem pulchra anadiploſis,q̃ manifeſte ab aiace obiecta diluit & ſe aptum eẽ ad ea gerenda arma oſtẽdit. ¶Laboro.ex opto.ſtudeo.enitor. ¶Senſurus.cogniturus.intellecturus. ¶Veſtros honores.celaturam.armorũ ſummo cum honore mihi a uobis adiudicatorꝝ. ¶Scilicet idcirco. Ironia qua aiacem in contemptum Vlyſſes adducit. ¶Cærula mr̃. Thetis,quæ cum hector patroclo interfecto armis achillis foret potitus rogauit uulcanum,ut filio ſuo ſcutum galeam tibialia ac thoracem decẽtia fabricaret. Ille uero: cum alia,tum ſcutum ea arte expoliuit,ut in eo cęlum cum quattuor elementis ſpectaretur. Eorum autem artificium nõ intellectum iri ab aiace,Vlyſſes ait:cum & ingenio careat & omni doctrina. ¶Sine pe.ingenio. ¶Cælamina.cælaturam & ſculpturam. ¶Oceanum & terras,cęlaturam clypei deſcribit Ouid. ab homero ſumptum. ¶Pleiades Hyadeſq;.Sic Homerus. πλη̃ιαδας θ' ὑαδας τε τό τε σθένος ὠρίωνος. ¶Immunemq; æquoris arcton. arctos minor eſt urſa,ut ſuperius quoq; diximus, quæ currus quoq; ut home.ſcribit cognominatur. Solum autẽ ex omnibus hoc ſidus nunquã occidit. ac idcirco ab home.quoq; æquoris expers dicitur eſſe. οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο Ideſt,Hæc autem ſola expers lauacrorum oceani. ¶Diuerſaſq; ur. In ſcuto achillis duæ diuerſæ urbes a uulcano,ut narrat home. cælatæ fuerunt,quarum altera pace frui.altera bello & obſidione premi uidetur.Nam in altera nuptiæ atq; conuiuia celebrantur,iudiciaq; exercentur.alteram duo exercitus & quidem inter ſe diſſidentes obſidere uidentur. ¶Quid.quod me duri. Sic ab aiace ſibi obiecta refutat Vlyſſes ut illum in odium cõtemptumque adducat. Nam obiecta ſibi eſſe cum achille cõmunia oñdit. ¶Ego ſum maturior illo. Ego citius q̃ achilles ad bellũ ueni. ¶Cum tanto uiro. Quantus fuit achilles. ¶Neu:i me ſtolidę. Aiacem in cõtemptũ adducit,qui tanta ſit ſtulticia, ut ea dixerit quæ in iudicum pudorem recidere poſſint.nam ſi inquit mihi turpe eſt accuſaſſe palamedẽ, turpe itidem uobis eſt eum dãnaſſe.Hæc enĩ duo ſe inuicẽ confirmant ac ſub eandem rõnẽ cadunt, Vt Ci.tradit. ¶An falſo palamedem. Hoc enthymemate oſtẽdit ulyſſes nõ minus prĩcipibus gręcis turpe fuiſſe palamedẽ damnare q̃ ſibi accuſare. Eſt autẽ ἀντίθετον quo maxime enthymemata exornãtur. ¶Sed neq; Naupliades. Palamedes nauplii fili⁹. Se autem ulyſſes ita purgat, ut oſtendat palamedem in manifeſta ꝓditione fuiſſe deprehenſum,id quod principibus quoq; gręcis gratum eſſe ſciebat,ne innocentẽ dãnaſſe iniq; uiderenť. ¶Precio.Auro,quod in tentorio palamedis fuit depręhẽſum, cum illuc opera Vlyſſis foret importatũ. ¶Nec pœãtiaden.Quæ de philocteta ſibi ſunt obiecta refellit Vlyſſes. Ac ſe,cõſenſu principũ in lemno inſula illũ reliqſſe ait. ¶Eſſe reus merui. Debeo accuſari. ¶Conſenſiſtis enĩ.ut illũ in lemno relinquerem curãdũ. ¶Feros dolores. acerbos cruciatus. ¶Quem quoniam uates. In fatis erat Troiam ſine herculis ſagittis quæ philoctetæ traditæ fuerant,capi nõ poſſe.Idcircoq; oportebat philoctetẽ cũ ſagittis ip̃is bello troião iter eẽ. ¶Meli⁹ telamõi⁹ ibit. pulchra irõia, q̃ aiacẽ deridet Vlyſſes, ut inertẽ atq; ingenio eloquẽtiaq; carentem.

Scutum achillis

Cælamẽ

Arctos

Naupliades

Eloquioq; uirum morbis itaq; furentem
Molliet: aut aliqua perducet callidus arte.
Ante retro simois fluet, & sine frondibus ide
Stabit, & auxilium promittet achaia troiæ:
Quam cessante meo pro uestris pectore rebus
Aiacis stolidi danais sollertia prosit.
Sis licet infestus sociis regiq; mihiq;
Dure philoctete, licet execrere meumq;
Deuoueas sine fine caput, cupiasq; dolenti
Me tibi forte dari: nostrumq; haurire cruorem:
Te tamen aggrediar, mecumq; reducere nitar.
Vtq; tui mihi: sic fiat tibi copia nostrum,
Tamq; tuis potiar, faueat fortuna, sagittis:
Quam sum dardanio, quem cepi, uate potitus,
Quam responsa deum troianaq; fata retexi.
Quã rapui phrygiæ signũ penetrale mineruæ
Hostibus e mediis: & se mihi comparat aiax.
Nempe capi troiam prohibebant fata sine illo.
Fortis ubi est aiax? ubi sunt ingentia magni
Verba uiri? cur hic metuit? cur audet ulysses
Ire per excubias? & se cõmittere nocti?
Perq; ferox enses, non tantum mœnia troum:
Verum etiam summas arces intrare? suaq;
Eripere æde deam, raptamq; auferre per hostes?
Quæ nisi fecissem, frustra telamone creatus
Gestasset leua taurorum tergora septem.
Illa nocte mihi troiæ uictoria parta est.
Pergama tunc uici, cum uinci posse coegi.
Desine tydiden, uultuq; & murmure nobis
Ostentare meum, pars est sua laudis in illo.
Nec tu cum socia clypeũ pro classe tenebas.
Solus eras, tibi turba comes, mihi contigit unus,
Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem
Esse, nec indomitæ deberi præmia dextræ
Ipse quoq; hæc peteret, peteret moderatior aiax,
Eurypylusq; ferox, claroq; andremone natus.
Nec minus idomeneus, patriaq; creatus, eadem
Meriones, peteret maioris frater atridæ.
Quippe manu fortes, nec sunt tibi marte secundi.
Consiliis cessere meis, tibi dextera bello
Vtilis ingeniũ est qd eget moderamine nostro.

¶ Eloquioq;. Eloquẽtia qua ꝓrsus caret. ¶ Aliq̃ arte. aliq̃ fraude, cũ tardus sit, & hebes. Hæc nãq; oĩa ironice dñr. ¶ Ante retro Simois fluet. ante reꝝ natura mutabit̃, q̃ nobis aiacis ingeniũ ꝓdesse possit. ¶ Et sine frondibus. arboribus. a parte nãq; totũ itelligimus. ¶ Achæia. Græcia.
Sollertia ¶ Meo pectore. mea prudẽtia. ¶ Sollertia. Ingẽii acumẽ. ¶ Sis licet ifestus. apostrophe ad philocteten qua significat se Vlysses eloquentia sua multum græcoꝝ reb⁹ ꝓdesse posse ac philocteten q̃libet sibi iratũ placaturũ ac se cũ ad troianũ bellũ aducturũ pollicet̃. ¶ Sociis græcis. ¶ Regiq;. agamẽnoni. ¶ Execrere. detesteris. ¶ Meũ ꝑ deuoueas sine fine caput. hoc ẽ. Quãuis assidue mihi mala impreceris, atq; ea oĩa facias, q̃ solẽt a capitalibus inimicis fieri & optari, te tñ eloquentia mea placabo. ¶ Te tñ aggrediar. uerbis & orõne. hoc ẽ alloq̃r. ¶ Tãq; tuis potiar sagittis. Sic ĩ ptãte mea tuas sagittas habebo: ut habui & helenũ uatẽ egregiũ & palladiũ qđ nisi hostib⁹ abstulissẽ, troia nunq̃ capi potuisset. Ex arte autem Vlysses ea repetit merita, q̃ exercitui græcorũ gratissima fuerũt. ¶ Faueat fortuna. Dũmodo subĩtelligat̃. ¶ Dardãio uate. Periphrasis ẽ Heleni uatis egregii. Nã helenus priami fuit filius uaticinãdi arte insignis, ut ex carmine quoq; Virgiliano ẽ notum. Qui ab Vlysse captus oĩa troianoꝝ fata reuelare coactus est. ¶ Retexi. Aperui. ¶ Signũ penetrale phrygiæ Mineruæ. Palladiũ, qđ Vlysses una cũ Diomede Cæsis sũmæ custodib⁹ arcis rapuit, cũ oraculũ eẽt capi Troiã nõ posse q̃diu ĩ ea palladiũ ipsũ seruaret̃. ¶ Et se mihi cõparat aiax. affectui, & ĩdignatiõi seruit illa & copula. ¶ Nẽpe capi troiã. artificiose in cõmemoratione palladii ablati ĩmorat̃ ulysses, cum sine illo Troia capi non posset, nec sine maximo periculo troianis auferri. ¶ Per excubias. per uigilias & custodias hostiũ. Ex arte autẽ exaggerat hoc factum Vlysses, ut ostẽdat se auctorẽ fuisse Troiæ capiundæ Sua æde. Suo tẽplo. ¶ Læua. Manu sinistra. ¶ Taurorũ tergora septẽ. hoc est scutũ septẽ coriis boũ tectum. ¶ Illa nocte mihi. Se rapiẽdo palladiũ Vlysses colligit auctorẽ fuisse uictoriæ troianæ. ¶ Tydiden meũ. diomedẽ mihi amicũ. ¶ In illo. Palladio a nobis rapto. ¶ Minorẽ. inferiorẽ. ¶ Sapiẽte. eloquente. Oĩs eni eloquẽs sapens eẽ existimatur. ¶ Pro classe. pro classis defensione. ¶ Indomitæ dextræ. Virib⁹ ratione carentibus ac temeritati. ¶ Ipse quoq; hæc peteret. Arma achillis. ¶ Moderatior aiax. Oilei filius qui inter fortes ab Homero numerat̃. Ex arte aũt sibi iudices conciliat ulysses, illos tũ a modestia, tũ a uirtute laudãdo. ¶ Eurypylusq; ferox. eurypyli duo ad bellũ troianũ profecti sũt. alter Herculis filius ex co ĩsula augurio ĩsignis. alter Euæmõis filius ex Ormẽio urbe: q ut scri. Home. cũ q̃dragita nauib⁹ ĩ expeditionẽ Troianã Agamẽnonã ẽ secut⁹. Is cũ uirib⁹ plurimũ posset, arma tamẽ achillis non poposcit. Eurypili duo
¶ Claroq; andremone nat⁹. Periphrasis Thoantis. Nã ut in. ii. narrat Home. Thoas ãdremonis fili⁹ priceps ætoloꝝ ad bellũ troianũ cũ quadragita nauib⁹ ẽ ꝓfect⁹. Thoas
¶ Nec min⁹ idomeneus nec nõ ẽt. Idomeneũ aũt Lyctiũ fuisse ac Cretẽsib⁹ iperasse i expeditiõeq; troiana una cũ Merione, quo auriga utebat̃, fortissime se hessisse, & Homeri & Virgilii carminib⁹ notissimum est. Idomeneus
¶ Pr̃ia eadẽ. ambo nãq; Lyctii fuerũt. ¶ Peteret maioris fr̃ atridæ. Menela⁹ Agamẽnonis frater. ¶ Nec sũt ti. mar. se. nec te sũt pugnãdo iferiores ¶ Cõsiliis me. Meæ prudẽtiæ. ¶ Ingeni. qđ eget mo. no. sed cõiũctio sub ĩtelligat̃. Vires. n. corpis aiaci cõcedit ulysses. Cæteꝝ feroci ĩgenio qđ suo regimĩe ĩdigeat, illũ ꝓditum esse ait. ¶ Sine mẽte, sine ingenio. & prudentia. Est autẽ pulchra cõparatio, qua se Vlysses aiace multo præstantiorẽ esse ostendit.

¶ Mihi

Tu uires sine mente geris. mihi cura futuri.
Tu pugnare potes. pugnandi tempora mecum
Eligit atrides tu tantum corpore prodes,
Nos animo, quantoque ratem qui tẽperat, anteit
Remigis officium. quanto dux milite maior,
Tantũ ego te supero. necnon in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu. uigor omnis in illis.
At uos o proceres uigili date praemia uestro:
Proque tot annorum curis, quos anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandũ reddite nostris
Iam labor in fine est. obstantia fata remoui,
Altaque posse capi faciendo: pergama cepi,
Per spes nunc socias casuraqꝫ moenia troum:
Perque deos oro, quos hosti nuper ademi,
Et si quid superest: quod sit sapienter agendum.
Si quid adhuc audax ex praecipitiqꝫ petendũ est.
Si troiae fatis aliqd restare putatis,
Este mei memores, aut si mihi non datis arma,
Huic date. & ostendit signum fatale mineruae.

Mota manus procerũ est. & qd facũdia posset
Tunc patuit, fortisqꝫ uiri tulit arma disertus.
Hectora qui solus, qui ferrumqꝫ ignẽqꝫ iouemqꝫ
Sustinuit totiens, unam non sustinet irã.
Inuictumqꝫ uirum uicit dolor. arripit ensem?
Et meus hic certe est. an & hunc sibi poscit ulysses?
Hoc ait utendum est in me mihi, quique cruore
Saepe phrygum maduit, dñi nunc caede madebit,
Ne quisqꝫ aiacem possit superare, nisi aiax.
Dixit, & in pectus tum demum uulnera passum
Qua patuit ferro, letalẽ condidit ensem,
Nec ualuere manus infixũ educere ferrũ.
Expulit ipse cruor, rubefacta sanguine tellus
Purpureum uiridi genuit de cespite florẽ,
Qui prius oebalio fuerat de uulnere natus,
Littera cõmunis mediis puerorqꝫ uiroqꝫ
Inscripta est foliis. haec nominis, illa querelae.

¶Mihi cura futuri. Ego inquit prospicio futura, quod nemo nisi pruden tia pollens facere potest. ¶ Tẽperat. regit & gubernat. ¶ Pectora potiora manu. ingenii acumina uiribus corporis meliora. ¶ Vigor ois in illis omnis inquit uirtus in ingenii acumine cõsistit ¶ At uos o proceres. artificiose in peroratione Vlysses & quaedã ex praestantioribus meritis suis cõmemorat, & iudices rogat ut se habeãt cõmendatum sibiqꝫ achillis arma uelint adiudicare. ¶ Vigili uestro. Ei q pro uobis libenter uigilare cõsueuit. ¶ Tot annorũ. Decem eñi annos pro graecis sollicitus fuerat Vlysses. ¶ Hunc titulũ. hunc honorẽ. ¶ Iam labor in fine est. Scite iã finito labori praemiũ debetur. ¶ Obstãtia fata remoui. ex arte id qđ maximum est iterum cõmemorat Vlysses, ut ostendat se auctorem fuisse ut Troia capi posset. ¶ Posse capi faciendo. ut capi posset in soluta diceretur oratione. ¶ Perqꝫ deos oro. per palladem, cuius simulacrum troianis abstulerat. ¶ Siqd adhuc supest. Restat. ¶ Siqd adhuc audax. In quo cõsiliũdo audacia opus sit. ¶ Ex praecipitiqꝫ petendũ. Ex periculoso loco sumẽdũ. ¶ Fatis Troiç. fatis ꝑhibẽtib⁹ ne troia capiat. ¶ Huic date. digito & manu palladium, quod troiãis abstulerat ulysses indicauit. ¶ Mota manus procerum est. Cõmota & psuasa fuit principũ graecoꝝ multitudo ulyssis orõne. ¶ Et qd facundia posset Tũc patuit. Tũc inqt manifestum fuit quantum eloquentia ualeat in animis hoĩum flectendis. ¶ Tulit. habuit. graeci nanqꝫ Achillis fortissimi uiri arma ulyssi potius ob facũdiam q̃ fortitudinẽ adiudicarunt. ¶ Inuictũqꝫ uirum uicit dolor. Stulte dictum eẽ uidetur. Quo nanqꝫ modo cum dolor uincat qui uinci non potest? Sed aut añ, aut alio qui est subaudiendum, ut intelligamus, alio qui an teue inuictum aiacem a dolore & indignatione fuisse superatum. ¶ Et meus hic certe est. Illa & copula maxima significat indignatione Aiacẽ fuisse uexatum. ¶ Tum demũ. tũc solum. ¶ Qua patuit. Quatenus patuit & cessit ferro. ¶ Educere. extrahere. ¶ De oebalio uulnere. De sanguine hyacinthi oebalii, qui ut in decimo narrauit poeta, in florem purpureum ab Apolline amatore fuit conuersus. ¶ Littera communis. In foliis inquit illius floris in quem aiax fuit conuersus, littera cõmunis est & hyacinthi pueri querelis & nomini aiacis. Nam in illo flore ut in decimo quoqꝫ diximus, inscriptae uidẽtur hae duae litterae graecae. αι. quae in diphthongũ coagmẽtatae & quae rimoniae sunt indices: & in hoc nomine αἴας primae. hinc autẽ illud quoqꝫ aperte colligitur eos magnopẽ decipi qui putant hya in decimo esse legendum easqꝫ litteras in flore inscriptas. Illum uero florem post Aiacis mortem primum apud se natum salaminii asserunt, ut pausanias scribit. Esse autem album subrubicundum lilioqꝫ minorem ac foliis litteras inesse quae in hyacinthis legantur. ¶ Haec nominis. Aiacis. ¶ Illa querelae. Hyacinthi qui gemens ac clamans αι αι extinctus est.

Aiax i hyacin thum

Victor ad hypſipyles patriam clariq; thoantis
Et ueterum terras infames cæde uirorum
Vela dat,ut referat tirynthia tela ſagittas:
Quæ poſtq̄ ad graios dn̄o comitante reuexit,
Impoſita eſt ſero tandem manus ultima bello.
Troia ſimul priamuſq; cadunt.priameia cõiunx
Perdidit infelix hominis poſt omnia formam,
Externaſq; nouo latratu terruit auras.
Longus in anguſtum qua clauditur helleſpõtus,
Ilion ardebat,neq; adhuc conſederat ignis:
Exiguumq; ſenis priami iouis ara cruorem
Combiberat,tractiſq; comis antiſtita phœbi
Non profecturas tendebat ad æthera palmas.
Dardanidas matres patriorum ſigna deorum
Dum licet amplexas,ſuccenſaq; tẽpla tenentes
Inuidioſa trahunt uictores præmia graii.
Mittitur aſtyanax illis de turribus,unde
Pugnantem pro ſe,proauitaq; regna tuentem
Sæpe uidere patrem mõſtratum a matre ſolebat.
Iamq; uiam ſuadet boreas,flatuq; ſecundo
Carbaſa mota ſonant iubet uti nauita uentis
Troia ualet,rapimur. clamant. dant oſcula terræ
Troades,& patriæ fumantia tecta relinquũt.
Vltima conſcendit claſſem.miſerabile uiſu,
In mediis hecubæ natorum inuenta ſepulchris,
Prenſantem tumulos atq; oſſibus oſcula dantem
Dulichiæ traxere manus.tamen unius hauſit,
Inq; ſinu cineres ſecum tulit hectoris hauſtos.
Hectoris in tumulo canum de uertice crinem,
Inferias inopes crinem lachrymaſq; reliquit.
Eſt ubi troia fuit,phrygiæ contraria tellus
Biſtoniis habitata uiris.polymeſtoris illic
Regia diues erat:cui te commiſit alendum
Clam polydore pater,phrygiiſq; remouit ab armis.
Conſilium ſapiens: ſceleris niſi præmia magnas
Adieciſſet opes,animi iritamen auari.
Vt cecidit fortuna phrygũ,capit impius enſem
Rex thracum,iuguloq; ſui demiſit alumni.
Et tanq̄ tolli cum corpore crimina poſſent,
Exanimẽ ſcopulo ſubiectas miſit in undas.

¶Victor ad hypſipyles. Hecubæ in canem metamorphoſin apte cũ ſupiorib⁹ cõnectit poeta. Nã ulyſſes poſt adeptã armorꝝ achillis uictoriã in lemnũ ad philoctetẽ cũ herculis ſagittis adducendũ miſſus fuit. Quo aducto ac troia tandẽ incẽſa cũ græci claſſem in Thraciã appuliſſent, Polyxenã Priami atq; Hecubæ filiã manibus achillis ex poſcentibus imolarunt, cuius corpus lotura cũ ad litt⁹ Hecuba acceſſiſſet: forte Polydori filii a polymeſtore Thraciæ rege interempti cadauer ibi cõſpicata, Vlciſci tm̄ ſcelus decreuit. Nam Priamus Polymeſtori tanq̄ amico belli euentũ ignorans cũ multis pecuniis Polydorꝝ natu minimũ filiorũ cõmendarat, ut ſi qd urbi accideret ſuorꝝ aliquis ſuper eſſet. Hecuba igit accerſitum ad ſe Polymeſtora ſub ſpe theſauri indicandi, Vna cũ aliis mulieribus captiuis excæcauit. Quare cũ thraces ipſam lapidibus inſectarentur in illos latrare cœpit, uoluntate deorũ in canem conuerſa.

Hecuba i canem

¶Victor. Vliſſes in certamine armorũ achillis uictor. ¶Vela dat. nauigat. ¶Ad hypſipyles patriã. periphraſis eſt lemni inſulæ. nam Hypſipyle filia Thoantis Lemniorꝝ regis in lemno regnauit.

Hypſipyle

¶Et ueterum terras infames. Lemniæ mulieres cum uenerem in adulterio dephenſam cũ marte contemnerent, in ſe deæ iram concitarunt. nã uenus hircino odore illis imiſſo effecit ut a maritis ſpernerent. Quare de illis cũ ad bella aduerſus thraces gerenda profecti eſſent interficiẽdis cũ primũ rediiſſent: uxores cõſilium inierunt. Quod q dẽ cũ reliq̄ effeciſſent, ſola hypſipyle thoanti pr̄i pepercit. ¶Tirynthia tela. Sagittarum herculis eſt expoſitio. ¶Dño. Philloctete cui moriens hercules donauerat ſagittas. ¶Manus ultima. Finis. ¶Externas auras. Externum aerem. nam hecuba in thracia in canem fuit trãſformata. ¶Longus Helleſpõtus. mare ẽ helleſpõtus. anguſtũ & lõgũ aſiã ab Europa deſterminãs. Dict⁹ ẽ autẽ helleſpõt⁹ ab helle phrixi ſorore, q̄ i illo ſubmerſa ẽ. ¶Qua clauditur i anguſtũ. Vbi cogit. i anguſtũ & ſtrictũ. Anguſtat ãt maxiẽ helleſpõt⁹ illic ubi oli fuerũt Sextos & Abydos.

Helleſpontus

¶Ad helleſpõtũ ãt uſq; Troas ubi fuit iliũ, ꝓtendit. ¶Cõſederat. Ceſſauerat. extinct⁹ erat. ¶Iouis ara. Ad q̄ ꝑamus ipſe fuerat iterfect⁹. Vt carmie quoq; Virgiliano ẽ notum. ¶Exiguũ cruorẽ. In ſenib⁹ parũ eẽ ſanguinis phyſici aiũt. ¶Antiſtita. Caſſandra Phœbi ſacerdos. ¶Signa. ſtatuas. Simulachra. ¶Tenentes. colentes amplectentes. ¶Inuidioſa præmia. Prædã inuidiæ plenã. ¶Mittitur aſtyanax illis. Aſtyanax Hectoris ex Andrõache fuit fili⁹ ſic dict⁹, q urbi uideret impatur⁹. Nam ἄςυ urbs ἄναξ rex interp̃tat. Is ab Vlyſſe poſt troiæ direptionem ex altiſſima turri fuit ꝓcipitatus.

Aſtyanax

¶Tuentẽ. Defendentẽ. ¶Carbaſa mota ſonãt. Vela a uentis commota ſtrepũt. ¶Vẽtis. uentorꝝ commoditate. ¶Troia uale. ordo ẽ. Troades & mulieres troiãæ clamãt. Troia uale. ¶Rapimur, & ui abducimur. ¶Prænſãtem tumulos. Amplectẽtẽ filiorꝝ ſepulchra hecubã. ¶Dulichiæ traxere manus. Vlyſſes. Nã hecuba illi ſorte optigerat. ¶Hauſit. accepit. ¶Hectoris in tumulo. Anadiploſis ad miſerationem accommodata. ¶Canũ de uertice crinẽ. Reciſum ſubaudiamus. ¶Inferias iopes. Sacrificia iopũ & pauperiorꝝ. ¶Eſt ubi troia fuit. thraciã e regiõe troadis eẽ ait ¶Contraria. ex aduerſo atq; e regiõe poſita. ¶Biſtoniis uiris. Thracib⁹. Nã Biſtonia urbs ẽ thraciæ a Biſtone martis & Calliroes filio cognoiata. uñ & biſtões & biſtonii thraces dñr. thracia ãt helleſpõto a phrygia ſepat.

Thracia

Biſtonia

¶Polymeſtoris illic. Polymeſtor rex fuit thraciæ auaricia & Polydori cęde famoſiſſim⁹. Hæc ãt de euripidis hecuba ab Oui. ſũpta eẽ uidẽtur. ¶Cõſiliũ ſapiẽs. acclamatio ẽ, q̄ Priami prudentia cõmẽdat. ¶Irita mẽ. ꝓuocatiorẽ. ¶Iugulo. In iugulũ. ¶Exa. mortuũ Cadauer ãt Polydori i mare iecit Polymeſtor. ¶Sui alumni. Polydori quem a patre alendum nutriendũq; ſuſceperat.

Polymeſtoris

Polidori cedes

¶Quo

Littore threicio classem religarat atrides:
Dum mare pacatum, dum uentus amicior esset.
Hic subito quantus, cum uiueret: esse solebat,
Exit humo late rupta similisq; minanti
Temporis illius uultum referebat achilles,
Quo ferus iniusto petiit agamemnona ferro.
Immemoresq; mei disceditis inquit achiui,

Obrutaq; est mecum uirtutis gratia nostræ?
Ne facite, utq; meum non sit sine honore sepulchrum:
Placet achilleos mactata polyxena manes
Dixit. & immiti sociis parentibus umbræ
Rapta sinu matris: quam iam prope sola fouebat:
Fortis & infelix & plusquam fœmina uirgo
Ducitur ad tumulum, diroq; fit hostia busto.
Quæ memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
Admota est, sensitq; sibi fera sacra parari,
Vtq; neoptolemum stantem ferrumq; tenentem.
Vtq; suo uidit figentem lumina uultu,
Vtere iam dudum generoso sanguine dixit.
Nulla mora est. aut tu iugulo uel pectore telum
Conde meo. iugulumq; simul pectusq; retexit.
Scilicet haud ulli seruire polyxena uellem.
Haud per tale factum numen placabitis ullum.
Mors tantum uellem matrem mea fallere posset.
Mater obest: minuitq; necis mihi gaudia, quãuis
Non mea mors illi. uerum sua uita gemenda est.
Vos modo, ne stygios adeam non libera manes,
Este procul, si iusta peto, tactuq; uiriles
Virgineo remouete manus. acceptior illi
Quisquis is est, quem cæde mea placare paratis.
Liber erit sanguis si quos tamen ultima nostri
Verba mouent oris, priami uos filia regis.
Nunc captiua rogat genitrici corpus inemptum
Reddite: neue auro redimat ius triste sepulchri.
Sed lachrimis. tunc cum poterat, redimebat & auro.
Dixerat & populus lachrimas, quas illa tenebat,

¶Quo petiit agamẽnona. Quo tẽpore ob briseidem raptam in agamemnonẽ strixit ensem Achilles, ut ĩ primo iliados narrat Homerus. ¶Religarat. Religari iusserat. ¶Referebat. Repræsentabat. præ se ferebat. ¶Petiit. aggressus est. Inuasit. ¶Immemoresque mei. Achillis umbra græcos ingratitudinis accusat. ¶Obruta. Sepulta. ¶Ne facite. ne sitis in me ingrati. ¶Vtq; meũ non sit sine honore sepulchrũ, hoc est. Vt meum honoretur sepulchrum. ¶Mactata polyxena uero q̃ multorum hospita interpretatur, filia fuit p̃ami ex hecuba, quã achilles & unius amauit & mortu⁹ sibi imolari efflagitauit.

Polyxena

¶Parentibus. obedientibus. ¶Immitti umbræ Crudeli: q̃ sibi uirginem imolari uolebat. ¶Ad tumulũ ad sepulchrum achillis. quod in sigeo p̃montorio erat. ¶Diro busto, Sepulchro. crudelium & diroꝶ maniũ, q sibi uirginem imolari iubebant. ¶Quæ memor ipsa sui. Suæ generositatis. ¶Postq̃ crudelibus aris admo. est. Postq̃ crudeliter ad aras fuit adducta. ẽ. n. hypallage. ¶Fera sacra. Crudelia utpote quibus ipsa interficiebatᷣ. ¶Neoptolemũ. Pyrrhum achillis ex Deidamia filium, qui neoptolemus fuit appellatus qđ iuuenis admodũ ad bellũ troianũ est profectus. νέοσ nãq; iuuenis nouusq; πτόλεμοσ qui frequentius πόλεμοσ dicitur bellũ interpretatᷣ. Pyrrhus autẽ a ruffis capillis fuit cognominatas. πῦρον nãq; græci ruffum appellant. ¶Ferrum. Ensem quo ipsa erat iugulanda ¶Vtere iãdudum. Quã forti animo polyxena esset, hic facile colligitur quod pyrrhum hortatᷣ ut se cito uelit imolare. ¶Iamdudũ. Cito. ¶Generoso sanguine. meo sanguine, q̃ sum gñosa gñosi uero dicũtur qui a nobilibus maioribus genus ducũt. ¶Nulla mo. est. In me subaudiatur. ¶Cõde. Cõiice. Immitte. ¶Iugulumq; simul Hæc a poeta dici notius est, q̃ ut sit admonendũ. ¶Scilicet ha. ul. nulli. certe inqt seruire uellẽ cum sim polyxena priãi regis filia. ¶Scilicet. Certe asseuerantis est aduerbium. ¶Ha. ul. nulli. ¶Polyxena. Emphasis est. ac si diceret priãi regis filia Hectorisq; soror. ¶Per tale factum. per meam cædem. Figurata ãt orõne utiᷣ. polyxena, qua tametsi nihil de morte curare uideatᷣ, innuit tñ cæde sua nullũ numen iri placatum, eoq; se nõ esse immolandã. ¶Fallere. latere. Se ãt polyxena in matrem piã oñdit, cũ de illa sola se dicat esse solicitã. Hæc uero ex hecuba Eurypidis sumpta esse uidẽtur. Mater obest. Dolor quo mater afficiᷣ morte mea animum meũ cruciat. ¶Vos modo ne stygios rogat polyxena ne quisquã uirorum se tangat, ut inuiolata ad inferos descendat. ¶Ne nõ libera. ut libera moriar. ¶Acceptior. gratior. ¶Quisquis is est. Siue deus, siue heros. Ignorat enim polyxena, quẽ cæde sua sint placaturi. ¶Si quos tamen ultima nostri. Pathetica & affectus plena oratio polyxenæ attribuitur, qua non amici modo, uerũ hostes quoq; lachrimare coguntur. ¶Ius sepulchri facultatem sepeliendi. ¶Tunc cum poterat redimebat & auro. Quãdo inquit mater mea poterat, non lachrimis solum, sed etiam auro filiorum cadauera ab hostibus redimebat. ¶Quas illa tenebat. Mira puellæ cõstãtia exprimiᷣ, q̃ tã intrepide mortẽ exciperet.

Neoptolemus

Pyrrhus

Generosus

Scilicet

¶Præbita.exſbita.¶ Defecto poplite.Deficiẽtibꝰ genibꝰ.
¶ Ad fata no.uſq; ad mortẽ. ¶ Tũc quoq; cu.fu. hoc idẽ
& Eurypides ſcribit.quã curã iulio quoq; cæſari fuiſſe nar
rat Tranquillus,ut togã ad pedes demitteret,quo a cõiu-
ratoribus uulneratus honeſtiꝰ caderet. ¶ Partes tegẽdas.
pudendas. ¶ Troades excipiunt.Suſcipiunt iacens poly-
xenæ cadauer. ¶ Recen
ſent. recognoſcũt. enu-
merant id qđ in neniis
& fletibꝰ fiebat. ¶ Quid
cruoris. q̃tũ ſanguinis.
nam priamidæ oẽs fue
rant interfecti. ¶ Teq;
gemũt uir. apoſtrophe
ad polyxenã atq; hecu-
bam, q̃ pauloante aſiæ
regina uocabat̃.Deplo-
rat aũt illius calamitatẽ
poeta. q̃ oẽs captiuã pp
ſenectutẽ aſpernabant̃.
Aſia. ¶ Aſiæ florẽtis imago.
De maxima felicitate in
maximã calamitatẽ ce-
cidiſſe hecubã poeta oñ
dit.aſia aũt dicta eſt ab
aſia pmethei filia matre
q; atlantis. Quidã ἀπὸ
τῆσ ἄσιοσ hoc eſt a Cœ-
no,qđ multũ cœni hãat,
dictã putãt. ¶ Nũc etiã
prædæ mala ſors. Sed
uel ãt taliſue cõiunctio
ſubaudiat̃ ita ſenſu exi-
gente. nã hecuba paulo
ante quidẽ erat regia cõ
iunx.regia parens. aſiæ
florẽtiis imago.nũc aũt
eſt ẽt prædæ mala ſors:
quã oẽs aſpernabãtur.
¶ Niſi quod tamen he-
ctora partu Ediderat.
¶ Ratio q̃ motus Vlyſ-
ſes eã accepit captiuam.
¶ Animæ tã fortis inãe.
Tã cõſtãti aĩa uacuum.
Oſculũ. ¶ Oſculaq; ore tegit. p-
ua polyxenæ ora.Eſt.n.
ab ore diminutiuũ hoc
loco oſculũ. ¶ Plãgit.p-
cutit. ¶ Cõſueta.plangi
& pcuti filiorꝝ cædibus.
¶ Caniciẽ ſuã.Caput ſu
um canũ. Solebãt ãt pri
ſci ĩ maximis doloribꝰ
caput puluere deturpa-
re. ¶ Cõcreto coagula-
to. ¶ Vertens. uoluens.
¶ Nata tuæ. pathetica
oratio q̃relis doloribuſ
quæ accũmodata. ¶ Na
ta iaces. Repetitio lugẽ
ti hecubæ.quæ ex tã feli
ciſſimo ſtatu in tantam
ceciderat miſeriã maxĩe
cõueniẽs. ¶ Tuũ pectꝰ.
Vulnere trãſfixũ ſubaudit̃. ¶ Mea uulnera.Meos dolores.

Non tenet.ipſe etiam flens inuituſq; ſacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa ſuper terram defecto poplite labens
Pertulit intrepidos ad fata nouiſſima uultus.
Tunc quoq; cura fuit,partes uelare tegendas,
Cum caderet,caſtiq; decus ſeruare pudoris.
Troades excipiunt:deploratoſq; recenſent
Priamidas,& quid dederit domus una cruoris.
Teq; gemunt uirgo:teq; o modo regia coniunx.
Regia dicta parens.aſiæ florentis imago.
Nunc etiam prædæ mala ſors.quam uictor ulyſſes
Eſſe ſuam nollet,niſi q; tamen hectora partu
Ediderat.dominum matri uix repperit hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane.
Qu[?]s totiens patriæ dederat natiſq; uiroq;,
Huic quoq; dat lachrimas. lachrimas in uulnera fundit
Oſculaq; ore tegit:conſuetaq; pectora plangit.
Caniciemq; ſuam concreto in ſanguine uertens,
Plura quidem,ſed & hæc laniato pectore dixit.
Nata tuæ quid enim ſupereſt?dolor ultime matris.
Nata iaces,uideoq; tuum mea uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenq̃ ſine cæde meorum,
Tu quoq; uulnus habes.at te quia fœmina,rebar
A ferro tutam.cecidiſti & fœmina ferro.
Totq; tuos idem fratres.te perdidit idem
Exitium troiæ noſtriq; orbator achilles.
At poſtq̃ cecidit paridis phœbiq; ſagittis.
Nunc certe,dixi,non eſt metuendus achilles,
Nunc quoq; mi metuendus erat,cinis ipſe ſepulti
In genus hoc ſæuit.tumulo quoq; ſenſimus hoſtem.
Aeacidæ fœcunda fui.iacet ilion ingens,
Euentuq; graui finita eſt publica clades.
Red finita tamen ſoli mihi pergama reſtant,
In curſuq; meus dolor eſt.modo maxima rerum
Tot generis natiſq; potens nuribuſq; uiroq;
Nunc trahor exul:inops.tumulis auulſa meorum.
Penelopæ munus(quæ me data penſa trahentem
Matribus oſtendens ithacis.hæc hectoris illa eſt
Clara parens.hæc eſt dicet priameia coniunx.
Poſtq; tot amiſſos tu nunc,quæ ſola leuabas
Maternos luctus,hoſtilia buſta piaſti.
Inferias hoſti peperi.quo ferrea reſto?

¶ Orbator nr̃i. q nos liberis orbauit atq; ſpoliauit. ¶ Pa
ridis phœbiq; ſagittis.Dirigẽte nãq; paridis ſagittas apol
line.ut & Homerus & Virg.ſcribũt,achilles fuit iterfectꝰ.
¶ Mi.mihi. ¶ Ingenus hoc. In genus noſtrũ. Vellicat̃ aũt
hoc loco Ouidius a ſcauro apud Senecã:qđ neſciat relin-
quere quod bene ceſſit. Cum enim iquit polyxena eſſet ad
ducta tumulo Achillis
imolanda, Hecuba di-
xit. ¶ Cinis ipſe ſepulti
in genus hoc ſæuit po-
terat eſſe contentus. ad-
iecit tumulo quoq; ſen-
ſimus hoſtem. ¶ Neque
hoc contentus adiecit.
Aeacidæ fœcunda fui.
Aiebat ſcaurus non mi
nus magnam uirtutem
eſſe ſcire deſinere q̃ ſcire
dicere. Sed hoc oratori
magiſquã poetæ præ-
ceptum eſt. ¶ Tumulo
quoque ſenſimus ho-
ſtem. In tumulo & ſe-
pulchro exiſtẽtẽ. ¶ Aea
cidæ fœcunda fui. Ad
achillis uoluptatẽ mul-
tos peperi filios. ¶ Euen
tu graui. Exitu perni-
cioſo. ¶ Sed finita ta-
men.Stulte hoc dictum
eſſe uidetur. Si enim fini
ta ſũt pergama,quo mo
do reſtãt?An deleta qui-
dem ſunt.ſed hecubæ re
ſtare uidentur.quia ho-
ſtes perinde in eam ſęui-
unt ac ſi pergama ipſa
ſtarent. ¶ Soli mihi.Nã
perinde in me ſæuiũt ho
ſtes atq; ſi finis non eſſet
impoſitus bello. ¶ In
curſu. in perſeuerantia.
Neque enim finit̃. ¶ Mo
do maxima rerum. ex
qua felicitate in quas mi
ſerias reciderit, flebiliter
hecuba commemorat.
¶ Tot generis natiſque
potens.hecuba priamo
ſeptem filias & duode-
cim filios peperiſſe ſcri-
bitur.Ex aliis nanq; mu
lieribus reliquos ad qui
quaginta uſq; priamus
ſuſcepit. ¶ Nũc trahor.
Diſſolutum eſt maxime
quærimoniis cõueniẽs.
¶ Leuabas. Diminue-
bas. Leues reddebas.
¶ Hoſtilia buſta. H
um ſepulchra & ma
¶ Piaſti.placaſti. E
apoſtrophe ad poly
nã cõmiſeratiõis ple
¶ Quo ferrea reſto.
quẽ uitæ exitũ dura ego ac in me ipſam crudelis reſeru

¶ Q

Quid ue moror?quo me ſeruas annoſa ſenectus?
Quo dii crudeles?niſi quo noua funera cernam,
Viuacem differtis anum.quis poſſe putaret
Felicem priamum poſt diruta pergama dici?
Felix morte ſua eſt.nec te mea nata peremptam
Aſpicit,& uitam pariter regnumq; reliquit.
At puto funeribus dotabere regia uirgo?
Condeturq; tuum monumentis corpus auitis?
Non hæc eſt fortuna domus.tibi munera matris
Contingent fletus,peregrinæq; hauſtus harenæ.
Omnia perdidimus.ſupereſt cur uiuere tempus
In breue ſuſtineam,proles gratiſſima matri,
Nunc ſolus.quondam minimus de ſtirpe uirili,
Has datus iſmario regi polydorus in oras.
Quid moror interea crudelia uulnera lymphis
Abluere,& ſparſos immiti ſanguine uultus?
Dixit,& ad littus paſſu procedit anili
Albentes lacerata comas.date troades urnam
Dixerat infelix,liquidas hauriret ut undas.
Aſpicit eiectum polydori in littore corpus,
Factaq; threiciis ingentia uulnera telis.
Troades exclamant.obmutuit illa dolore.
Et pariter uocem lachrimaſq; introrſus obortas
Deuorat ipſe dolor.duroq; ſimillima ſaxo
Torpet,& aduerſa figit modo lumina terra.
Interdum toruos extollit ad æthera uultus.
Nunc poſiti ſpectat uultum.nunc uulnera nati.
Vulnera præcipue,ſeq; armat,& inſtruit ira.
Qua ſimul exarſit,tanq̃ regina maneret,
Vlciſci ſtatuit,pœnæq; in imagine tota eſt.
Vtq; furit catulo lactente orbata laæna,
Signaq; nacta pedum ſequitur, quem non uidet,hoſtẽ,
Sic hecube poſtq̃ cum luctu miſcuit iram,
Non oblita animorum.annorum oblita ſuorum:
Vadit ad artificem diræ polymæſtora cædis,
Colloquiumq; petit,nam ſe monſtrare relictum
Valle latens illi:quod nato redderet,aurum.
Credidit odryſius,prædæq; aſſuetus amore
In ſecreta uenit.tum blando callidus ore,
Tolle moras hecube dixit.da munera nato.
Omne fore illius quod das.quod & ante dediſti,
Per ſuperos iuro.ſpectat truculenta loquentem
Falſaq; iurantem,tumidaq; exæſtuat ira.
Atq; ita correpto captiuarum agmina matrum
Inuocat:& digitos in perfida lumina condit,
Expilatq; genis oculos.facit ira ualentem.
Immergitq; manus,fœdataq; ſanguine ſonti
Non lumen.neq; enim ſupereſt.loca luminis haurit.

¶Quid ue moror? Expecto. ¶ Differtis. i longum tempus producitis. ¶ Viuacem anum. Me uetulam diu uiuentem. ¶ Nec te mea nata, Rationibus colligit Hecuba Priamum inter felices numerandũ. ¶ At puto funeribus dotabere, exequiarum honoribus ornaberis. Eſt autẽ Irõia qua ſignificat Hecuba Polyxenam & funeris & ſepulturæ honore carituram. ¶ Hauſtus. acceptio atq; iniectio. Terra nanq; mortuis iniicebatur. ¶ Supereſt cur uiuere temp⁹. De tot filiis inquit meis hecuba ſolus reſtat polydorus polymeſtori regi commendatus. Sed decipitur Hecuba. Iam enim a polymeſtore fuerat interfectus. ¶ Dat⁹. miſſus. ¶ Iſmario regi. polymeſtori Thraciæ regi. nam iſmar⁹ Thraciæ mons eſt. De hoc autem polydoro ſic & Virgilius in tertio æneidos ſcribit. Hunc polydorũ auri quondam cum põdere magno Infelix priamus furtim mandata alendum Threiicio regi, cum iam diffideret armis Dardaniæ. cingiq; urbem obſidione uideret. Ille ut opes fractæ teucrum. & fortuna receſſit, Res agamemnonias uictriciaq; arma ſecutus. Fas omne abrũpit. Polydorum obtruncat & auro Vi potitur. quid non mortalia pectora cogis Auri ſacra fames? ¶ Et ſparſos ſãguine. Infectos ſanguine. Cadauera autem antiqui abluebant. ¶ Introrſus obortas. intus natas. ¶ Deuorat, conſumit. ¶ Modo. interdũ ¶ Aduerſa terra. In troade ubi fuit troia. e regione thraciæ ſita. ¶ Toruos uultus. triſticia efferatos. ¶ Poſiti. Iacentis. ¶ Maneret. Eſſet. ¶ In imagine. In imaginatione & cogitatiõe pœnæ. qua polymeſtorem afficere poſſet. ¶ Vtq; furit. Sæuit. hac autem ſimilitudine oſtendit poeta. quantam iram indignationemq; cõceperit Hecuba ãduerſus Polymeſtorem filii, quem educãdum ſuſceperat, interfectorem. ¶ Hoſtem. catuli raptorẽ. ¶ Animorum. Magnitudinis ac præſtantiæ animi ſui. ¶ Nam ſe monſtrare. ait uel ſimile uerbum, quod eleganter prætermittitur, eſt ſubaudiendum. ¶ Latens. occultum. ¶ Odryſius. polymeſtor Thracius. nam odryſæ, ut in ſuperioribus quoq; ſcripſimus, ſunt populi thraciæ & odryſa urbs eorũ. ¶ Spectat truculenta. Indignata, toruum præſe ferens aſpectum. nam truculẽt⁹ dicitur aſpectu ferox atq; terribilis, quales tauri ſunt. ¶ Falſa iurantẽ. Peierantem. ¶ Tumida ira. ab effectu quæ tumidos & inflatos hoiẽs reddit. ¶ Correpto. cõpræhenſo polymeſtore. ¶ In perfida lumina. In perfidi polymeſtoris oculos. Eſt enim hypallage. ¶ Expilat. extrahit. eruit. ¶ Facit ira ualentem. parentheſis tacitæ obiectioni occurrens. ¶ Sanguine ſonti. ſanguine nocentis ac ſcelerati polymeſtoris. ¶ Lumẽ. oculos. ¶ Supereſt. ſaluum ẽ. ¶ Haurit. percutit. aperit.

Polydorus polymeſtori commẽdatus

Iſmarus

Polymeſtoris excæcatio

Odryſæ

Truculentus

Clade sui thracum gens irritata tyranni,
Troada telorum lapidumq; incessere iactu
Cœpit. at hæc missum rauco cum murmure saxum
Morsibus insequitur, rictuq; ad uerba parato
Latrauit conata loqui. locus extat, & ex re
Nomen habet, ueterumq; diu memor illa malorum
Tum quoq; sithonios ululauit mœsta per agros.
Illius troasq; suos hostesq; pelasgos.
Illius fortuna deos quoq; mouerat omnes.
Sic omnes, ut & ipsa iouis coniunxq; sororq;
Euentus hecubam meruisse negauerit illos.
Non uacat auroræ, q̃q̃ iisdem faueat armis,
Cladibus & casu troiæq; hecubæq; moueri.
Cura deam propior luctusq; domesticus angit
Memnonis amissi, phrygiis quem lutea campis
Vidit Achillea pereuntem cuspide mater.
Vidit, & ille color, quo matutina rubescunt
Tempora, palluerat, latuitq; in nubibus æther.
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens. sed crine soluto
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata iouis, lacrimisq; has addere uoces.
Omnibus inferior, quas sustinet aureus æther.
Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem:
Diua tamen ueni: non ut delubra diesq;
Des mihi sacrificos, caliturasq; ignibus aras.
Si tamen aspicias, quantum tibi fœmina præstem:
Tum cum luce noua noctis confinia seruo,
Præmia danda putes. sed non ea cura, neq; hic est
Nunc status auroræ: meritos ut poscat honores.
Memnonis orba mei uenio, qui fortia frustra
Pro patruo tulit arma suo, primisq; sub annis
Occidit a forti, sic dii uoluistis achille.
Da precor huic aliquem solatia mortis honorem
Summe deum rector, maternaq; uulnera leni.
Iuppiter annuerat cum memnonis arduus alto
Corruit igne rogus, nigriq; uolumina fumi
Infecere diem: ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas, nec sol admittitur infra.
Atra fauilla uolat glomerata corpus in unum
Densatur, faciemq; capit, sumitq; colorem,
Atq; animum ex igni leuitas sua præbuit alas.
Et primo similis uolucri. mox uera uolucris
Insonuit pennis. pariter sonuere sorores
Innumeræ, quibus est eadem natalis origo.
Terq; rogum lustrant, & consonus exit in auras
Ter plangor. quarto seducunt castra uolatu.
Tunc duo diuersa populi de parte feroces.

¶Troada. Hecubã troianam. ¶Incessere. Iritare. prouocare inuadere. ¶Rauco cum murmure. Cum uoce canina. Iã enim in canem fuerat cõuersa. ¶Et ex re nomen hẽt. nam Κυνὸς σῆμα appellat̃. idest canis sepulchrũ. est autẽ in Chersoneso thracia iuxta Abydum, ut Strabo refert. ¶Per sithonios agros. thracios. nam sithonia pars est thraciæ. ¶Illius troasq; suos. hæc ad cõnectendam memnonis cinerum in aues cum superiore metamorphosin a poeta inferuntur. ¶Vt & ipsa iouis. iuno q̃ troianorũ adeo atrox erat inimica. ¶Non uacat auroræ. Memnon tithoni atq; auroræ filius cum in bello troiano ab achille fuisset iterfectus, mater iouẽ rogauit ut aliquo eum afficeret honore. Iupiter autem fauillas rogi ipsius congregatas eiusq; socios in aues commutauit, quæ memnonides a memnone uocatæ, singulis quibusq; ãnis ad sepulchrũ illius acriter inter se pugnantes duci suo parentare uidentur. ¶Quanquam iisdem fauerat armis, propter Tithonũ maritum, qui Laomedontis fuerat filius, ac priami frater. ¶Lutea mater, Aurora ipsa Mẽnonis mater rutila ac rubicunda. ¶Non sustinuit. Non potuit. ¶Parens. causa cur non sustinuerit spectare, quia parens. ¶Omnibus inferior. In soluta oratione omnium infima diceretur. ¶Aureus æther. Splendidum cęlũ. ¶Nã mihi sunt, parenthesis causam cõtinens cur aurora omnium dearum sit infima. ¶Dies sacrificos, in quibus mihi sit sacrificandum. ¶Ignibus. sacrificiis. ¶Aspicias. Consideres. ¶Quantũ tibi fœmĩa p̃stẽ. Quãtum tibi prosim, quamuis fœmina sim. ¶Noctis confinia seruo. hoc est. Custodio ne nox suos fines transeat. Nisi. n. aurora uigilãs esset. nox semper uideretur duratura. ¶Orba. priuata. ¶Frustra. quia & ipse fuit interfectus & troia euersa. ¶Pro patruo suo. Priamo. ¶A forti Achille. interfectus percussus simileue participium subaudiat̃. ¶Maternaq; uulnera leni. Maternos dolores mitiga. ¶Volumina. reuolutiones. ¶Infecere. Obscurauere. denigrauere. ¶Exhalant. Emittunt. ¶Infra. nebulas subaudiendum. ¶Glomerataq;. Congregata. ¶Faciem capit. Figuram ac formã accipit. ¶Atq; animum ex igni. Scite. Anima nanq; ut flãma semper ẽ in motu, Vnde philosophorum quidã dixerũt animam esse ignẽ. ¶Leuitas sua præbuit alas. Idest propria fauillæ leuitas alas efficit. ¶Quib⁹ est eadẽ natalis origo. Nam & ipsæ ex fauillis sunt ortæ. ¶Lustrant. Circumuolant. ¶Plãgor. clãgor. ¶Seducunt castra. separant castra & diuidunt se in duas partes. ¶Diuersa de parte ex partibus aduersis.

¶Cognata.

Incessere
Hecubaica nem
Canis sepulchrũ
Sithõia
Mẽnon.
Memnonis cineres in auca
Tithonus.

Bella gerunt: roſtriſq; & aduncis unguibus iras
Exercent, alaſq; aduerſaq; pectora laſſant,
Inferiæq; cadunt cineri cognata ſepulto
Corpora, ſeq; uiro forti meminere creatas.
Præpetibus ſubitis nomen facit auctor, ab illo
Memnonides dictæ. cum ſol duodena peregit
Signa, parentali morituræ more rebellant.
Ergo aliis latraſſe dymantida flebile uiſum eſt
Luctibus eſt aurora ſuis intenta, piaſq;

Nunc quoq; dat lachrimas, & toto rorat in orbe.
Non tamen euerſam troiæ cum mœnibus eſſe
Spem quoq; fata ſinunt. ſacra & ſacra altera patrem
Fert humeris uenerabile onus cithereius heros:
De tantis opibus prædam prius eligit illam,
Aſcaniumq; ſuum, profugaq; per æquora claſſe
Fertur ab antandro, ſcelerataq; littora thracum,
Et polydoreo manantem ſanguine terram
Linquit, & utilibus uentis æſtuq; ſecundo
Intrat apollineam ſociis comitantibus urbem.
Hunc anius, quo rege homines, antiſtite phœbus
Rite colebatur, temploq; domoq; recepit,
Vrbemq; oſtendit, delubraq; nota duaſq;
Latona quondam ſtirpes pariente retentas.
Thure dato flammis uinoq; in thura profuſo
Cæſarumq; boum fibris de more crematis,
Regia tecta petunt, poſitiſq; tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt cerealia baccho.
Tunc pius anchiſes. o phœbi lecte ſacerdos
Fallor. an & natum, cum primum hæc mœnia uidi.
Biſq; duas natas, quãtum reminiſcor, habebas?
Huic anius niueis circũdata tempora uittis
Concutiens & triſtis ait. non falleris heros
Maxime. uidiſti natorum quinq; parentem,
Quem nunc. tanta homines rerum incõſtantia uerſat.
Pene uides orbum. quod enim mihi filius abſens
Auxilium, quem dicta ſuo de nomine tellus

¶ Cognata. ſimul nata. ¶ Præpetib⁹ ſubitis. Subito natis alitib⁹. ¶ Auctor. Memnon earũ origo. Memnonides enim a Memnone fuerunt cognominatæ, ut pauloante diximus, & ipſe poeta aperte teſtatur. ¶ More parentali. More eorum qui inferis parentant. Parentalia uero propriè dicũtur ſacrificia quæ manibus fiunt. ¶ Rebellãt. bellum iterum inter ſe ſuſcipiunt. ¶ Dymantida. Hecubam Dymantis filiam, quãq; alii in primiſq; Euripides ac Virgilius ciſſei regis Thraciæ filiam fuiſſe ſcribant. ¶ Rorat. rorem fundit. ¶ Non tamen euerſam. Anii Apollinis Delii ſacerdotis filiarum metamorphoſin i columbas deſcripturus poeta. Aeneæ pietatem pri⁹ ad Delumq; nauigationem cõmemorat, quo aptius fabulæ cõnectantur. ¶ Sacra, & ſacra altera patrẽ, æneam ex incẽdio Troiano & ſacra deæ ueſtæ & patrem Anchiſen abſtuliſſe. Aſcaniũq; abduxiſſe, carmine quoq; Virgiliano eſt notum. ¶ Et ſacra altera. Neq; enim minus pium eſt parentibus q̃ ſacris auxiliũ ferre. ¶ Cythereius heros. Aeneas Veneris, quæ & Cytherea dicitur, filius. ¶ Prædam illam. Sacra & patrem. ¶ Fertur ab Antandro. Antandrus urbs eſt ſub ida, ab Antãdro duce cognominata Ariſtoteles autem ſcribit illam prius Edonida fuiſſe uocatam, quo tẽpore a Cimmeriis ihabitabatur. ¶ Linquit. Quãuis ibi iam urbem ænẽi ædificaſſet, ut Virgilius narrat. ¶ Apollineam urbẽ. Delum Apollinis oraculo inſignem. ¶ Hũc Anius Deli regẽ fuiſſe Apollinisq; ſacerdotem etiam Virgilius ſcribit. ¶ Rex anius. rex idem hominũ phœbique ſacerdos. ¶ Quo rege homĩes. utebantur eſt ſubaudiendũ.

Memnonides — Parẽtalia — Dymantis — Rorare — Antandrus — Anius

¶ Delubraq; nota. clara propter oraculũ. ¶ Duas ſtirpes. Duas arbores quas tenens amplectenſq; latona Apollinem & Dianam enixa eſt. ¶ Retentas. Alludit ad fabulam. Nam iuno ita latonam dicitur perſecuta, ut nuſquã quieſcere poſſet. Cum uero Delum cõſcendiſſet, complexa duas arbores oliuã & palmam ut poeta in ſexto narrat, Apollinem pepe rit atq; Dianam. ¶ Thure dato flã. hoc eſt ſacrificiis perfectis. ¶ Fibris crema. Exuſtis combuſtis. Morem autem piorum homium exprimit poeta, q ante omnia deos ſolẽt uenerari, ut Virgilius quoq; præcipit. In primis uenerare deos. ¶ Poſitis tapetib⁹. Stratis tapetibus. Illos autẽ cœnaſſe ait. ¶ Tũc pius anchi. Inquit uerbum ſi mile ue eſſe ſubaudiendũ facile cõſtat. ¶ Cum primum. Quando primũ. ¶ Biſq; duas natas. anius quatuor habuit filias quibus Bacchus conceſſit, ut quicquid tangerẽt in frumẽtum uel uinum uel oleum commutaret. Eas cum Agamemnon ui ducere uellet in expeditionem troianam, ut exercitum alerent. Bacchi auxilio in columbas fuiſſe conuerſas fabulãtur. ¶ Vidiſti parentem. Me ſubaudiamus. ¶ Pene orbum. Fere carẽtem filiis. ¶ Tanta inconſtantia. inſtabilitas fortunæ. Eſt autem acclamatio ſenis grauitati maxĩe conueniens. ¶ Quod enim mihi filius abſens auxilium. Nulli inquit ſibi eſſe auxilio filium abſentem q̃uis ſit uiuus.

Latone partus

Andros habet pro patre locumq; & regna tenentem?
Delius augurium dedit huic.dedit altera liber
Fœmineæ stirpi uoto maiora fideq;
Munera.nam tactu natarum cuncta mearum
In segetem laticemq; meri baccamq; mineruæ
Transformabantur:diuesq; erat usus in illis.
Hoc ubi cognouit troiæ populator atrides,
Ne non ex aliqua uestram sensisse procellam
Nos quoq; parte putes armorum uiribus usus
Abstrahit inuitas gremio genitoris,alantq;
Imperat argolicam cælesti munere gentem.
Effugiunt quo quæq; potest.euboea duabus,
Et totidem natis andros fraterna petita est
Miles adest,& ni dedantur, bella minatur
Victa metu pietas consortia corpora pœnæ
Reddidit,& timido posses ignoscere fratri.
Non hic Aeneas.non qui defenderet andron
Hector erat,per quos decimum durastis in annum.
Iamq; parabantur captiuis uincla lacertis.
Illæ attollentes etiam nunc libera cælo
Brachia,bacche pater fer opem dixere,tulitq;
Muneris auctor opem.si miro perdere more,
Ferre uocatur opem,nec qua ratione figuram
Perdiderint potui scire:aut nunc dicere possum.
Summa mali nota est.pennas sumpsere tuæq;
Coniugis in uolucres niueas abiere columbas.
Talibus atq; aliis postq̃ conuiuia dictis
Impleruntt:mensa somnum petiere remota.
Cumq; die surgunt,adeuntq; oracula phœbi.
Qui petere antiquam matrem cognataq; iussit
Littora.prosequitur rex,& dat munus ituris.
Anchisæ sceptrum:clamydem pharethramq; nepoti.
Craterem æneæ,quem quondam miserat illi
Hospes ab aoniis Therses ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses.fabricauerat alcon
Mileus:& longo cælauerat argumento.
Vrbs erat,& septem posses ostendere portas.
Hæ pro nomine erant,& quæ foret illa:docebant
Ante urbem exequiæ tumuliq; ignesq; rogiq;,
Effusæq; comas & apertæ pectora matres
Significant luctum.nymphæ quoq; flere uidentur
Siccatosq; querifontes. sine frondibus arbor
Nuda riget.lambunt arentia saxa capellæ.
Ecce facit mediis natas ab echione thebis,
Hac non fœmineum iugulo dare pectus aperto,
Illam demisso per fortia pectora telo
Pro populo cecidisse suo,pulchrisq; per urbem
Funeribus ferri,celebriq; in parte cremari.

Andros

¶Andros hēt. Andros insula est una ex Cycladibus,ab Andro anii filio, ut scribit Ouidius:ut alii Eurymachi denominata. ¶Auguriū. auguriorum ac uaticinandi peritiam. ¶Voto maiora fideq;.hoc est maiora quā quis expetere aut credere debeat. ¶Laticem meri.Vinum. ¶Baccamq; mineruæ.oliuam.pallas enim oliuam extulit ī lucem. ¶Diues usus.Opulenta utilitas. ¶Troiæ populator atrides. Agamemnon Troiæ depdator. ¶Ne non putes. ut putes. ¶Euboea duab⁹. Euboea insula est bœotiæ adiacens admodum longa. Vnde & macris fuit quondam appellata & Macra.idest longa, ut tradit Pli. sed & chalchodotis,& chalcis,ære ibi primum reperto,& abātias,& Asopis. ¶Pietas,Andri fratris in sorores. ¶Consortia corpora,sorores. ¶Per quos. Quorum uirtute. ¶Captiuis lacertis. captiuatis brachiis. ¶Miro more. Mirando modo. ¶Perdere.Destruere. Delere. ¶Ferre uocatur opem. Ac si diceret anius.Perdere miro modo non esse opem ferre. ¶Tuæ coniugis. Veneris. Nam Veneri columbæ sunt dicatæ. ¶Abiere.Conuersæ fuere. ¶Talibus atq; aliis.Hæc idcirco a poeta narrantur,ut aptius sequentem metamorphosin cum superiore connectat. Nam Thebani cū pestilentia laborarēt oraculum acceperunt eā esse cessaturam, si se duæ uirgines pro populo deuouerent.Duæ autē Echionis filiæ cum se imolandas tradidissent, iamque cremarentur: duo iuuenes,qui Stephani hoc est coronæ sunt uocati de rogi fauilla uisi sunt exire,exequiasq; matrum celebrare. ¶Antiquā matrem.Italiam.unde Dardanus in phrygiam fuerat profectus. sic & Virgi.Dardanidæ duri.quæ uos a stirpe parentum. Prima tulit tellus,eadem uos ubere læto Accipiet reduces.antiquam exquirite matrem. Hic domus Aeneæ cunctis dominabitur annis.Et nati natorum & qui nascentur ab illis. ¶Nepoti.Ascanio. ¶Ismenius.Thebanus. ab ismeno bœotiæ fluuio. ¶Alcon myleus.nō mylei filius: sed a patria sic cognominatus. Mylæ nāq; nomen est duarū urbium quarum altera ē in sicilia. altera ī Thessalia.Duo autem fuerūt Alcones clari.Hic argentarius faber,& alter Cretensis arte sagittandi insignis. ¶Longo argumēto. prolixa materia. ¶Vrbs erat in illo cratere cælata. Thebæ autem Bœotiæ fuerāt sculptæ. ¶Hæ pro nomine erāt. nā septem portæ significāt eas eē Thebas Bœotias. Thebæ enim bœotiæ septē portas habuisse dicuntur. ¶Effusæq; comas. Diffusas & sparsas comas & pectora aperta habentes. est enim Synegdoche poetica. ¶Lābunt arentia saxa. Herbæ nāq; omnes aruerāt. ¶Natas ab Echione. Filias.Echionis Thebani. ¶Non fœmineum.timidum,sed uirile & audax.
¶Coronas.

Anii filiaꝶ tactu oia ī fruges mutari

Euboea

Anii filiæ ī columbas

Alco Myl[illegible]

Thel[illegible] Bœo[illegible]

Tum de uirginea geminos exire fauilla:
Ne genus intereat, iuuenes, quos fama coronas;
Nominat, & cineri materno ducere pompam.
Hactenus antiquos ſignis fulgentibus ære
Summus inaurato crater erat aſper acantho.
Nec leuiora datis troiani dona remittunt.
Dantq; ſacerdoti cuſtodem thuris acerram.
Dant pateram claramq; auro gemmiſq; coronam.
Inde recordati teucros a ſanguine teucri
Ducere principium cretam tenuere, lociq;,
Ferre diu nequiere iouem, centumq; relictis,
Vrbibus auſonios optant contingere portus.
Sæuit hyems iactatq; uiros, ſtrophadumq; receptos
Portibus infidis exterruit ales aello.
Et iam dulichios portus ithacamq; ſamumq;
Neritiaſq; domos regnum fallacis ulyſſei
Prætereunt uecti: & certatam lite deorum
Ambraciam: uerſiq; uident ſub imagine ſaxum
Iudicis, actiaco quæ nunc ab apolline nota eſt,
Vocalemq; ſua terram dodonida quercu.
Chaoniosq; ſinus: ubi nati rege moloſſo
Impia ſubiectis fugiere incendia pennis.
Proxima phæacum felicibus obſita pomis
Rura petunt, epiros ab his, regnataq; uati
Buthrotos phrygio ſimulataq; troia tenetur.
Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli

Stephāi — ¶ Coronas. latine dixit, nam apud græcos Stephani uocātur. ¶ Summus. In ſummitate. ¶ Hactenus antiquo. Signa inquit Hactenus enumerata in antiquo aere ſculpta erant. Sed crateris ſummitas inaurato Achanto cingebatur. ¶ Signis. ſimulacris. ¶ Erat aſper. Cælatus. Nam uaſa cælata aſpera ſunt. ¶ Inaurato acantho. Acanthus (Acāthus) frutex eſt ſpinoſus ſemper florens. Virgilius in Georgicis. & baccas ſemp florentis Acanthi. ¶ Leuiora. minora. ¶ Remittunt. Retribuūt. ¶ Inde recordati teucros. Apollinis oraculum non percipientes Troiani in cretam nauigarunt. Primā enim originem ſe putabant ducere a Teucro ſcamandri Cretenſis filio, qui in phrygiam profectus arcem Troianā ædificauit. Sed ante eum Dardanus ea loca iam cœperat habitare. ¶ Iouem. aerem. nam ut ſcribit Virgi. peſtilētia laborare cœperunt. ¶ Centū relictis urbibus, Creta inſula hecatōpolis ab Homero uocatur, quod centum urbibus fuerit ornata. ¶ Auſonios. Italos. Auſonia nanq; Italia ab Auſonibus populis fuit cognominata. ¶ Strophadumq; receptos. ſtrophades inſulæ ſunt ī mari ionio duę iuxta zacynthū ἀπὸ τῆς στροφῆς, hoc eſt a conuerſione zetæ & Calais dictæ. nam illuc uſq; harpyias perſecuti retro rediere. ¶ Aello, nomen eſt uni harpyiarum. quæ tres eſſe finguntur Neptuni & terræ filiæ. aello. ocypite & celeno. ¶ Et iam dulichios portus dulichium. ithaca. ſamus inſulæ ſunt in ionio mari, quibus imperauit Vlyſſes. Samus quidem inſula eſt in mari ionio tetrapolis, hoc eſt quatuor urbium, e quibus una ſame uocatur. unde Virgi. iam medio apparet curſu nemoroſa zacynthos Dulychiumq; ſameq; & neritos ardua ſaxis. Tametſi, ut Stra. narrat, urſis quoq; interdum ſamos uocetur. eſt etiam ſamos inſula cariæ adiacens clariſſima, quæ prius & Parthenia & dryuſa & anthemuſa & melamphylos fuit appellata. ſciendum eſt autem ſamos priſcis græcis editiora & altiora loca arcibus ſtruendis apta cōſueſſe uocari: ut idem Strabo inquit. ¶ Neritiaſq; domos. neritus & mons, eſt in Ithaca inſula & urbs, ut Strabo refert. quæ & Leucas appellaī. Vnde neritius poſſeſſiuum. ¶ Certatam lite deorū ambraciā. Ambracia urbs eſt Epiri ab ambrace Teſproti filio dicta, uel ut alii dicunt, ab ambracia ægei filia, quā Auguſtus apud actium promontorium. Victo Antonio amplificauit una cum templo Apollinis actiaci eamq; nicopolim appellauit, hoc eſt uictoriæ urbem. ab ambracia uero ſinus dicitur ambracius anguſtis admodum faucibus ſpatioſum æquor accipiens. ¶ Certatam. participium contra grammatices rationem formatum de qua dii certarunt. Qui uero fuerint dii illi ac iudex qui in ſaxum fuit mutatus non memini me legiſſe. ¶ Ab apolline. ob Apollinis actiaci templum. Illuc enim ad quinquennales ludos multi populi confluebant. ¶ Actiaco. qui apud actium colebatur. actium ſane & urbis & templi & promontorii nomē eſt. Vñ actiacum declinat. ¶ Terrā Dodōida. Dodōe urbs eſt Epiri. Vnde iupiter Dodoneus. dicta eſt autem a Dodone Nympha, uel a Dodono iouis & Europæ filio. ¶ Sua quercu. Nam in nemore querno Dodonæ uicino columbas dediſſe reſponſa ex ſententia Dodoneorum Antiſtitum Herodotus ſcribit, qui aſſeruere geminas ex Aegypto columbas euolauiſſe utranque nigram. unam quidem ī Aphricam. alteram uero ad ipſos, quæ fago inſidens humana uoce locuta ſit, eo loci iouis oraculum condi debere, & ſe interpretatos eſſe, qd ipſis annunciaretur diuinitus fieri, & ob id ſe ita feciſſe. dodoneum autem oraculum omniū græciæ oraculorum fuit uetuſtiſſimū. ¶ Chaoniosq; ſinus, chaones populi ſunt Epiri. Vnde & chaonia, ut ſcribit Plinius fuit dictæ. Quamuis Virgi. aſſerat a Chaone Troiano fuiſſe cognominatam. ¶ Vbi nati rege Moloſſo. hæc fabula mihi eſt ignota. Significat autem poeta Moloſſi filios in aues fuiſſe conuerſos. ¶ Proxima phæacum. Aeneæ nauigationem deſcribit poeta, quo in Siciliam tandem perueniat, ubi acis iuuenis in fluuium ſui nominis fuit conuerſus. ¶ Phæacum. phæaces populi corcyræ inſulæ dicti a phæace filio Neptuni & Cercyræ Aſopi filiæ, a qua etiam inſula cercyra fuit cognominata. Nam antea Drepane & Scheria uocabatur. De phæacum uero origie uariæ ſunt antiquorum opiniones. Nam Apollinius & acuſelaus ex urani teſticulorum exciſione guttas cecidiſſe ex quibus alii Gigantes. alii phæacas natos eſſe. His accedit Alcæus q ait phæacas habere genus ex urani guttis. Homerus autem ait phæacas diis gratos eſſe: quia a Neptuno originem ducunt. ¶ Epiros ab his. Poſt hæc. nam in Italiam nauigantibus a corcyra occurrit Epirus regio in qua eſt Buthrotus olim Romanorum Colonia. Nam Epiros & proprium eſt regionis & generale nomen, ſignificatque continentem & terram in infinitum protenſam unde & ἤπειρος dicta eſt q̄ſi ἄπειρος hoc eſt infinita. ¶ Terra aūt in tres Epiros & cōtinentes dr̄ diuiſa Aſiā Europā. Africā. Buthrotos aūt ē urbs haud lōge a corcyra diſtās a prio hitatore ſic dicta. ¶ Phrygio ua. heleno Priami filio.

Margin notes: Stephāi; Acāthus; Gemini iuuenes ex rogo; Creta hecatōpolis; Auſonia; Strophades; Harpyię tres; Dulichium; ithaca; Samus; Neritus; Ambracia; Nicopolis; Ambracius ſinus; Actiacū; Dodōe; Dodoneū oraculum; Iudex in ſaxū; Filii moloſſi in aues; Chaōia; Epiros; Buthrotus; Terra in tres epiros

Tria Siculæ promontoria

¶Sicaniam. Siciliam. quæ tria habet promõtoria. pachynum. Lilyum & pelorum. ¶Tribus linguis. tribus promontoriis quorum Pachynus græciam. Lilybæum Aphricam. pelorus Italiam spectat. ¶E quibus pachynos uersa est. Figurata est locutio. uersa enim ad linguam refertur non ad pachynum. ¶Ad haustros. ad meridiẽ. Vnde flat hauster. ¶Mollibus zephyris. Molliter ac suauiter flantibus.

Lilybæũ

Lilybæum autem & urbs est Siciliæ & promontorium occidẽtem uersus. unde flat zephyrus spectans. ¶Ad arctos. ad septentrionẽ.

Pelorus

Pelorus autem dictus ẽ a Peloro Classis Hannibalis gubernatore ibi sepulto.

Zancle

¶Zanclæa harena. zancle urbs est Siciliæ a zanclo gigante, uel a zãcle fonte dicta, ut scribit Hecatæus. alii autẽ qđ ibi Saturnus occultauit falcem, quæ patris testiculos amputauit. nam siculi falcem zanclõ uocãt. Vt Stephanus de claris urbibus tradit. Strabo autem scribit eãdem esse cum Messena a Messeniis conditorib⁹ sic uocata. zanclen uero antea uocatam, quod in curuo littore sita foret. z'anclia nanq; uocari curua.

Duę Scyllæ

¶Scylla latus dextrum. Duæ fuerũt scyllæ a poetis decantatæ, quarum altera. Nisi filia in auem fuit commutata. altera phorci filia in monstrũ, quod in freto siculo nauigantibus isidiatur: cuius fabulam i principio libri sequentis plene poeta exponit.

Charybdis

Charybdis uero uetula fuit furacissima quæ cum Herculi bouem furata esset: ab illo in fretum proiecta; in mõstrum marinum fuit conuersa, quod adhuc pristinam retinet rapiendi naturam. nam illac transeuntes naues ad se rapit: deuoratq; ac reuomit. Vnde Seneca i Tyeste. Quod rapax hausit reuomit Charybdis.

Priamides helenus monitu prædixerat: intrant
Sicaniam. tribus hæc excurrit in æquora linguis.
E quibus imbriferos est uersa pachynos ad haustros
Mollibus expositum zephyris lilybæon. ad arctos
Equoris expertes spectat boreamq; pelorus.
Hanc subeunt teucri. remis æstuq; secundo
Sub noctem potitur zanclæa classis harena.
Scylla latus dextrum. leuum irrequieta carybdis
Infestant. uorat hæc raptas reuomitq; carinas.
Illa feris atram canibus succingitur aluum
Virginis ora gerens, & si non omnia uates
Ficta reliquerunt, aliquo quoq; tempore uirgo.
Hanc multi petiere proci, quibus illa repulsis
Ad pelagi nymphas pelagi gratissima nymphis
Ibat, & elusos iuuenum narrabat amores.

Quam dum pectendos præbet galatea capillos,
Talibus alloquitur referens suspiria dictis.
Te tamen o uirgo genus haud immite uirorum
Expetit, utq; facis, potes his impune negare.
At mihi, cui pater est nereus. quã cærula doris
Enixa est. quæ sum turba quoq; tuta sororum.
Non nisi per luctus licuit cyclopis amorem
Effugere & lachrymæ uocem impedíere loquentis:
Quas ubi marmoreo detersit pollice uirgo,
Et solata deam est. refer o gratissima dixit:
Neue tui causam tege. sum tibi fida, doloris.
Nereis his contra resecuta cratheide natam est.
Acis erat fauno nymphaq; simetide cretus,
Magna quidem patrisq; sui matrisq; uoluptas.
Nostra tamen maior. nam me sibi iunxerat uni
Pulcher & octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugiue malas.
Hunc ego. me cyclops nullo cum fine petebat.
Nec si quæsieris, odium cyclopis amorne

¶Quam dum pectendos. Galatea nerei & doridis fuit filia, quæ amore acidis capta polyphemum cyclopem se amãtem fugiebat. Sed cũ Cyclops eam ingremio acidis residentem depræhẽdisset, ira correptus ingens saxum in illos coniecit, quo acis obtritus. Nam galatea aufugerat in fluuium sui nominis fuit conuersus. ¶Et lachrimæ uocem impedíre loquentis. Eleganter poeta mollis nymphæ mores effingit. ¶Marmoreo pollice. candidis digitis. ¶Virgo. Scylla. ¶Deam. Galateam.

Galatea & acidis amores

¶Nereis. Galatea Nerei filia. ¶His uerbis respõdit. ¶Cratheide natam. Scyllam phorci & cratheidis nymphæ filiam.

Crathis

Crathis autem fluuius ẽ Calabryę, cuius filia mater Scyllæ fuisse uidetur.

Simethus

¶Nympha simetide. Simeti fluuii filia. ¶Et octonis: sedecim annos natum acim fuisse significat. ¶Dubia lanugine. Adeo tenui ut uix uideretur in dubioq; eẽt, utrũ pubescere cœpisset acis. ¶Nullo cum fine. Sine fine. id est uehementer. ¶Nec si quesieris. Vtrũ maiori odio Cyclopem an amore acidem prosequeretur ignorat.

¶Nec edam

¶ Nec edam nec edere & dicere possim. ¶ Præstantior. Maior, uehementior. ¶ Par sed utrunq; fuit. Aequale utrunq; fuit & odium quo Cyclopé, & amor quo acidem prosequebatur scylla. ¶ Impune. sine pena. Omnes enim ad se uenientes interficiebat Polyphem⁹. ¶ Rastris. pulchra emphasis, qua capillorum polyphemi & magnitudo, & densitas innuitur, ut qui non pectinib⁹ sed rastris pecterēt. ¶ Et cōponere uultus. Gratos efficere uultus & iucundos, ut amicæ possit placere. ¶ Telephus interea. Telephus quidem legitur. Sed Telemus legendum est facile ex Theocrito colligitur. Nam Telemus Eurymi filius inter Cyclopas uates fuit egregius, qui polyphemo prædixit omnia quæcunq; ab Vlysse passus ē. ¶ Quem nulla fefellerat ales. Auguriorum peritissimum Telemum fuisse ostendit. ¶ Altera iā rapuit. Galatea ad id autem alludit, quod Cæci finguntur esse amantes. ¶ Sic. huiusmodi dictis ¶ Degrauat. deprimit. ¶ Prominet in pōtum. Topographia. describit enim promontoriū poeta, in quod se polyphemus recepit. ¶ Prominet, procurrit. ¶ Cuneatus collis. In cunei similitudinē factus. ¶ Vtrūq; latus. Et dextrum & sinistrum. ¶ Huc. illuc in illum collem. ¶ Medi usque resedit. In medio. Quod enim loci est ad hominem est relatum. ¶ Lanigeræ pecudes. pecora & oues. ¶ Cui post quā pinus. per emphasim quantus fuerit polyphemus poeta ostendit pinum pro baculo ei gestādam attribuens, ex qua malus nauis commode fieri potuisset. ¶ Pastoralia sibila. pastorales cantus. ¶ Hausi. audiui. ¶ Notaui. Memoriæ cōmendaui. ¶ Candidior

Telem⁹

Acidis in nobis fuerit præstantior, edam.
Par sed utrunq; fuit. proh quanta potentia regni
Est uenus alma tui. nempe ille immitis, & ipsis
Horrendus siluis & uisus ab hospite nullo
Impune: & magni cum diis contemptor olympi,
Quid sit amor sentit, nostriq; cupidine captus
Vritur oblitus pecorum antrorumq; suorum.
Iamq; tibi formæ, iamq; est tibi cura placendi.
Iam rigidos pectis rastris polypheme capillos.
Iam libet hirsutam tibi falce recidere barbam.
Et spectare feros in aqua & componere uultus.
Cædis amor feritasq; sitisq; immensa cruoris
Cessant. & tutæ ueniunt abeuntq; carinæ,
Telemus interea siculum delatus in æquor,
Telemus eurymides. quem nulla fefellerat ales,
Terribilem polyphemon adit, lumenq;. quod unum
Fronte geris media, rapiet tibi dixit ulysses.
Risit, & o uatum stolidissime falleris inquit.
Altera iam rapuit. sic frustra uera monentem
Spernit, & aut gradiens ingenti littora passu
Degrauat, aut fessus sub opaca reuertitur antra
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis. utrunq; latus circūfluit æquoris unda.
Huc ferus ascendit cyclops, mediusq; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ
Cui postq̄ pinus, baculi quæ præbuit usum,
Ante pedes posita est antennis apta ferendis,
Sumptaq; arundinibus compacta est fistula centum.
Senserunt toti pastoria sibila montes.
Senserunt undæ. latitans ego rupe meiq;
Acidis in gremio residens, procul auribus hausi
Talia dicta meis. auditaq; uerba notaui.
Candidior folio niuei, galatea ligustri.
Floridior prato. longa procerior alno.
Splendidior uitro. tenero lasciuior hædo,
Leuior assiduo detritis æquore conchis
Solibus hybernis æstiua gratior umbra.
Nobilior pomis. platano conspectior alta.
Lucidior glacie. matura dulcior uua.
Mollior & cygni plumis & lacte coacto.
Et si non fugias, riguo formosior horto.
Sæuior indomitis eadem galatea iuuencis.
Durior annosa quercu. fallacior undis.
Lentior & salicis uirgis & uitibus albis,
His immobilior scopulis uiolentior amne.
Laudato pauone superbior acrior, igni.
Asperior tribulis. fœta truculentior ursa.
Surdior æquoribus. calcato immitior hydro,

folio. Cantilena Cyclopis laudes Galateæ continens tam aperte describitur a poeta, ut nihil expositiōe indigere uideatur. Sumpta autem ex Theocrito esse uidetur. ¶ Niuei ligustri. Candidi floris. Est autē Ligustrum uiolæ genus candidissimæ. Videtur autē ad Galateæ nomen alludere, quod a candore lactis illi inditum fuisse innuit Hesiodus, q ait Galateam cādidas comas & faciem lacti similem habuisse. ¶ Procerior. Longior atq; rectior. ¶ Alno. Alnus arbor est in ripis fluminum in magnam altitudinem crescens. ¶ Leuior. Leuigatior. ¶ Tersior. politior. ¶ Sæuior indomitis. Hactenus Galateæ uirtutes fuerunt enumeratæ. Nunc uitia referuntur. ¶ Sæuior. Ferocior. ¶ Annosa quercu. Vetere. multorum annorū. ¶ Fallacior undis. Mari quod in tēporis momento mutatur. ¶ Lentior. flexibilior. Mutabilior. ¶ Asperior tribulis. Tribulus herba ē spinosa segetibus inimica. Truculentior. Terribilior. ¶ Fœta ursa. Vrsa quæ peperit. ¶ Calcato hydro. presso serpente. Qui maxime calcat⁹ sæuire solet.

Ligustr

Alnus

Tribulus

¶Demere.eripere.¶Fugacior.uelocior ad fugendũ.¶At bene si noris. Me subaudiamur. Enumerat autem polyphemus omnia q̃cunq; sibi adsunt bona,quo Galateam in suum pelliciat amorẽ.¶Labores. studeas ac nitaris. ¶Pendẽtia antra.Suspensæ & altæ speluncæ. ¶Sunt poma grauantia ramos. Deprimentia. pomorũ autem magnitudinẽ significat polyphemus, quæ tãta sunt,ut ramos degrauent.¶Auro similes.flauæ.Bene maturæ Tunc enim sũt aurei coloris. ¶Mollia fraga. Suauia. ¶Leges. colliges.¶Autũnalia. autũni tpe maturescentia.

Corna

¶Corna autẽ sunt baccæ rubicundæ in medio nucleum durissimũ habentes. Vnde Virgilius lapidosaq; corna. ¶Verum etiam generosa. aurei ac crocei coloris nouisque ceris simillima.

Arbut⁹

¶Arbutei fœtus.arbuti fructus.Est autem arbutus hũilis arbor poma ferens rubicũda. ¶Hoc pecus omne meum.Hæ omnes meæ sunt oues. ¶Circumeant. Circumire & igredi possint. Est autem ordo. Tu ipsa p̃sens potes uidere distentum uber in crucribus, ut uix circumeãt.Quod uero quidam sustineant potius q̃ circumeant putant esse legendum, specie recti ut in plerisq; aliis decipiuntur.¶Distentum uber. plena ubera. Significat autem ingressum ouium magnitudine uberum impediri.

Ouilia
Caprilia

¶Aliis i ouilibus hedi. In aliis stabulis quę a capris caprilia,ut ab ouibus ouilia uocantur. ¶Durant. Condensant in caseum. ¶Deliciæ faciles.Quæ facile haberi possunt. ¶Vulgata munera.Vulgaria dona.q̃les sunt damæ. lepores. capræ.colũbæ. ¶Demptusq; cacumine nidus. De arboris summitate

Et quod præcipue,si possem,demere uellem,
Non tantum ceruo claris latratibus acto.
Verum etiam uentis uolucriq; fugacior aura.
At bene si noris.pigeat fugisse morasq;
Ipsa tuas damnes,& me retinere labores.
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
Antra,quibus nec sol medio sentitur in æstu.
Nec sentitur hyems.sunt poma grauantia ramos.
Sunt auro similes longis in uitibus uuæ,
Sunt & purpureæ.tibi & has seruamus & illas.
Ipsa tuis manibus siluestri nata sub umbra
Mollia fraga leges.ipsa autumnalia corna,
Prunaq; non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa,nouasq; imitantia ceras.
Nec tibi castaneæ me coniuge.nec tibi deerunt
Arbutei fœtus.omnis tibi seruiet arbor.
Hoc pecus omne meum est.multæ quoq; uallib⁹ errãt.
Multas silua tegit.multæ stabulantur in antris.
Nec si forte roges,possem tibi dicere,quot sunt.
Pauperis est numerare pecus.de laudibus harum
Nil mihi credideris,p̃sens potes ipsa uidere
Vt uix circumeant distentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ouilibus agni
Sunt quoq; par ætas aliis in ouilibus hædi
Lac mihi semper adest niueum,pars inde bibenda
Seruatur,partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi delitiæ faciles,uulgataq; tantum
Munera contingent:damæ leporesq; capræq;,
Parq; columbarum:demptusue cacumine nidus.
Inueni geminos:qui tecum ludere possint
Inter se similes,uix ut dignoscere possis,
Villosæ catulos in summis montibus ursæ
Inueni:& dixi.dominæ seruabimus istos.
Iam modo cæruleo nitidum caput exere ponto
Iam Galatea ueni.nec munera despice nostra.
Certe ego me noui,liquidæq; in imagine uidi
Nuper aquæ,placuitq; mihi mea forma uidenti.
Aspice sim quantus.non est hoc corpore maior
Iuppiter in cælo.nam uos narrare soletis
Nescio quem regnare iouem.coma plurima toruos
Prominet in uultus:humerosq; ut lucus obumbrat.
Nec mea q̃ duris horrent densissima setis
Corpora,turpe puta.turpis sine frondibus arbor.
Turpis equus:nisi colla iubæ flauentia uelent.
Pluma tegit uolucres.ouibus sua lana decori est.
Barba uiros hirtæq; decent in corpore setæ.
Vnum est in media lumen mihi fronte:sed instar
Ingentis clypei.quid?nun hæc omnia magno

acceptus.¶Inueni geminos.Hæc sunt illa munera,quæ non esse uulgaria polyphemus ait. ¶Dñæ.amicæ. Amatores nanq; amicas appellare dominas solent. Tibullus.Quam iuuat immitis uentos audire cubantem Et dominã tenero continuisse sinu. ¶Exere.emitte. ¶Certe ego me noui. Se quoq; formosum eẽ colligit polyphemus.¶Quantus.quã magnus. ¶Nescio quem regnare iouẽ. ¶Cum quodam contẽptu hoc ait polyphem⁹ Vt qui ab omni religione esset alienus. ¶Nec mea quod duris horrẽt dẽsissima setis. Hypallage est.Nam dura corpa densissimis setis intelliguntur horrere. Colligit aũt multis similibus polyphemus pilos & setas potius sibi decori q̃ dedecori esse. ¶Velent. Tegant. ¶Hirtæ setæ. Erectæ.¶Vnum est media lumen mihi fronte. Hypophorę & obiectioni q̃ fieri posset occurrit polyphemus, fateturq; se unum quidem dũtaxat oculum habere,sed ita magnũ ut par duobus esse possit. ¶Sed instar.Ad magnitudinem & similitudinẽ magni scuti.¶Quid?non hæc omnia magno. Exemplo solis polyphemus ostendit unicum oculũ sibi ornamento esse,cũ sol q omnia uidet,uno sit oculo contentus.

domin

¶Meus

Sol uidet e cælo? solis tamen unicus orbis.
Adde, ꝙ in uestro genitor meus æquore regnat.
Hunc tibi do socerum. tantum miserere, precesq;
Supplicis exaudi. tibi enim succumbimus uni.
Quiq; Ioue͂ & cælu͂ sperno: & penetrabile fulmen,
Nerei te uereor, tua fulmine sæuior ira est.
Atq; ego contemptus essem patientior huius.
Si fugeres omnes. sed cur cyclope repulso
Acin amas? præfersq; meis amplexibus acin?
Ille tamen placeatq; sibi, placeatq; licebit,
Quod nollem, Galatea tibi, modo copia detur,
Sentiet esse mihi tanto pro corpore uires.
Viscera uiua traham, diuulsaq; membra per agros
Perq; tuas spargam, si se tibi misceat: undas.
Vror enim, læsusq; exæstuat acrior ignis,
Cu͂q; suis uideor translatam uiribus ætnam
Pectore ferre meo. nec tu galatea moueris.
Talia nequicquam questus. nam cuncta uidebam
Surgit, & ut taurus uacca furibundus adempta
Stare nequit, siluaq; & notis saltibus errat.
Cum ferus ignaros nec quicquam tale timentes
Me uidet atq; acin. uideoq; exclamat, & ista
Vltima sit faciam ueneris concordia uestræ
Tantaq; uox quantum cyclops iratus habere
Debuit, illa fuit. clamore perhorruit ætna
Ast ego uicino pauefacta sub æquore mergor.
Terga fugæ dederat conuersa Simæthius heros.
Et fer opem Galathea precor. mihi ferte parentes
Dixerat, & uestris periturum admittite regnis.
Insequitur cyclops: partemq; e monte reuulsam
Mittit. & extremus quanuis peruenit ad illum.
Angulus e saxo, totum tamen obruit acin.
At nos quod fieri solum per fata licebat.
Fecimus, ut uires assumeret acis auitas.
Puniceus de mole cruor manabat, & intra
Temporis exiguum rubor euanescere cœpit.
Fitq; color primo turbati fluminis imbre,
Purgaturq; mora. tum moles tacta dehiscit,
Viuaq; per rimas properataq; surgit arundo,
Osq; cauum saxi sonat exultantibus undis.
Miraq; res subito media tenus extitit aluo
Inflexis iuuenis cinctus noua cornua cannis.
Qui nisi ꝙ maior. ꝙ toto cærulus ore est.
Acis erat, & sic quoq; erat tamen acis in amnem
Versus, & antiquum tenuerunt flumina nomen.
Desierat galatea loqui, cœtuq; soluto
Discedunt, placidisque natãt nereides undis.
Scylla redit. neque enim medio se credere ponto

¶ Meus genitor. Neptunus. ¶ In uestro æquore, ubi uos uiuitis o nereides. ¶ Tibi eni͂ succu͂bimus uni. Subiicimus nos tibi soli. ¶ Sperne. conte͂ne. ¶ Nerei. Galatea Nerei filia. Est enim uocãdi casus. Huius co͂te͂ptus. Quo me spernis ¶ Patie͂tior. tolerãtior. ¶ Placeatque sibi. Pulcher sibi uideat. Suaq; forma supb⁹ sit. ¶ Mõ copia detur. Mõ ipsum comprehe͂dere possim. Hæc aute͂ cu͂ maxima i͂dignatione a Polyphemo iactata fuere. ¶ Se͂tiet ee͂ mihi. hoc est. Cognoscet me pro me͂sura tam magni corporis uires habere. ¶ Traham. Extrahã. ¶ Diuulsa. Discerpta. ¶ Si se tibi misceat. Si tecu͂ coeat atq; cõcu͂bat. ¶ Vror. Crucior. ¶ Læsus ignes. Offe͂sus amor. ¶ Exæstuat. Feruet. Inflammatur. ¶ Acrior. Acrius & uehementius. Nome͂ enim pro aduerbio ponitur. ¶ Cu͂ suis uiribus. Cum suis ignibus. Vires enim ętnę ince͂dia su͂t assidua. ¶ Moueris. Cõmoueris ad misericordiam, ut mihi more͂ geras. ¶ Ferus. Terribilis. ¶ Ignaros. nescios nos uideri, eoq; securos. ¶ Veneris uestræ. Vestræ uoluptatis. ¶ Vr̃is regnis. In ur̃a aquaꝝ regna. ¶ Quãuis extremus angulus. Quãuis ultima pars anguli. Hinc uero colligit͂ q̃ magnu͂ fuerit illud saxum, qđ in acim polyphemus iecit. ¶ Obruit Texuit. Cooperuit. ¶ Per fata. Permittentibus fatis. ¶ Vires auiti. uires simethi fluuii, ut in fluuiu͂ cõuerteret͂. Hoc aute͂ idcirco fictu͂ est, qa acis fluuius est siciliæ ex Aetna mõte decurrens tãto impetu, ut inde fuerit appellatus. Nã Acis sagitta interpretatur. ¶ Tu͂ moles tacta dehiscit. Tu͂ rupes percussa aperitur. ¶ Properataq; surgit aru͂do. Properata qdem legit͂. sed procera hoc est recta & lõga aru͂dini magis cõuenire ur̃. Tãetsi ꝑperata. properãter ac festinãter nata itelligi possit. ¶ Extitit. extra stetit. ¶ Incinctus iuuenis flexis. Sic q de͂ legit͂. Sed inflexis forsitan & cinctus sic lege͂du͂, ut utru͂q; in alteri⁹ locu͂ trãsierat͂, hoc mõ. Inflexis iuuenis cinctus noua cornua cãnis. Nã fluuioꝝ dii cornua habere fingunt͂, qđ bou͂ similes ee͂ dn̄r, & ꝑpter strepitu͂ & pp circu͂flexiones, q̃s cornua uocãt. Cincta ãt cornua cãnis idcirco habere fingunt͂, qđ fere i ripis fluminu͂ aru͂dines nascunt͂. ¶ Cæruleus. Niger. ¶ Et antiquu͂ tenue. flu. no. acis nãq; fluuius ille fuit appellat⁹. ¶ Desierat galatea loqui. Finem sermoni suo imposuerat galatea. hæc aute͂ ad cõnecte͂dã cu͂ superioribus glauci trãsfiguratione͂ a poeta narrãtur. Nã glaucus Polybi fili⁹ piscator cu͂ ee͂t, forte pisces captos in prato exposuit, q cu͂ in mare resiliuisse͂t, ut cãm huius rei cognosceret, dentib⁹ cœpit illas herbas mãdere, in qbus iacuerãt pisces. Sed statim mutata natura se in mare p̃cipitauit: que͂ dii miserati in deu͂ marinum siue ut strabo refert, in balenam transmutarunt. Glaucum ãt piscem inde fuisse denominatum aiunt. Quod quidem idcirco fictum fuisse palephatus ait. qa Glaucus optimus fuit urinator, qui cum sub aqua nataret ad insulã quandam cultorib⁹ uacuam, indeq; post tres ãpliusue dies rediens, se apud marinos deos fuisse profitebatur. Sicq; rudibus tunc hominibus facile ꝑsuasit se marinum deum fuisse effectum. ¶ Scylla redit. Ad littus reuertitur e mari.

Miscere

Exæstuare

Vires ætnæ

Acis

Acis i fluuiu͂

Audet,& aut bibula ſine ueſtibus errat harena,
Aut ubi laſſata eſt ſeductos nacta receſſus
Gurgitis incluſa ſua membra refrigerat unda.
Ecce fretum ſcindens alti nouus incola ponti
Nuper in euboica uerſis anthedone membris
Glaucus adeſt,uiſaq; cupidine uirginis ardet,
Et quæcunq; putat fugientem poſſe morari
Verba refert.fugit illa tamen uelox q; timore
Peruenit in ſummum poſiti prope littora montis.
Ante fretum eſt ingens apicem coniectus in unum
Longa ſub arboribus conuexus ad æquora uertex,
Conſtitit hic.& tuta loco monſtrumne,deuſne
Ille ſit ignorans,admiraturq; colorem,
Cæſariemq; humeros ſubiectaq; terga tegente,
Vltimaq; excipiat quod tortilis inguina piſcis.
Senſit,& innitens quæ ſtabat proxima moli.
Non ego prodigium,nec ſum fera bellua uirgo,
Sed deus inquit aquæ.nec maius in æquore proteus
Ius habet & triton atamantiadeſq; palæmon.
Ante tamen mortalis eram.ſed ſcilicet altis
Deditus æquoribus.tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia piſces.
Nunc in mole ſedens moderabar arundine linum.
Sunt uiridi prato confinia littora,quorum
Altera pars undis,pars altera cingitur herbis,
Quas neq; cornigeræ morſu læſere iuuencæ.
Nec placidæ carpſiſtis oues hirtæue capellæ.
Non apis inde tulit collectos ſedula flores.
Non data ſunt capiti genialia ſerta,nec unquam
Falciferæ ſecuere manus.ego primus in illo
Ceſpite conſedi,dum lina madentia ſicco.
Vtq; recenſerem captiuos ordine piſces,
Inſuper expoſui,quos aut in retia caſus,
Aut ſua credulitas in aduncos egerat hamos.
Res ſimilis ficta,ſed quid mihi fingere prodeſt,
Gramine contacto cœpit mea præda moueri,
Et motare latus,terraq; ut in æquore niti.
Dumq; moror,miror q; ſimul,fugit omnis in undas
Turba ſuas:dominumq; nouum littuſq; relinquunt.
Obſtupui dubitoq; diu:cauſamq; requiro.
Num deus hoc aliquis.num ſuccus fecerit herbæ.
Quæ tamen has inquam uires habet herba? manuq;
Pabula decerpſi,decerptaq; dente momordi.
Vix bene combiberat ignotos gutture ſuccos,
Cum ſubito trepidare intus præcordia ſenſi
Alteriuſq; rapi naturæ pectus amore.
Nec potui reſtare diu.repetendaq; nunquam
Terra uale dixi corpuſq; ſub æquora merſi.

¶ Seductos receſſus gurgi. Secretos ſinus. ¶ Nouus incola. Glaucus qui pauloante in deum marinũ fuerat cõmutatus. Fuerũt autem tres glauci poetarũ carminibus clari. is qui in deum marinum fuit conuerſus, & quem in iliados. vi. ſcribit Home. cum ferreis Diomedis armis ſua aurea permutaſſe, & quem narrat Virgi. in geor. ob contemptã uenerem dẽtibus ſuarum equarum fuiſſe laniatum. Fuit & Glauc⁹ cariſti⁹ pugil de quo Pauſanias & Glaucus Minois filius qui cũ in dolium mellis cecidiſſet, extinctus ope æſculapii reuixit de quo Hyginus. eſt etiam Glaucus Lyciæ & ſinus & fluuius. ut Strabo & Plinius narrãt. ¶ In euboica anthe. Anthedon urbs eſt bœotiæ maritia ab anthedõe Dii & alces abãtis filio denominata uel quod omnium ſit ἀνθηρο τάτη. id ẽ floridiſſima. Eſt & alia eodem nomine iuxta Gazam itidem maritima. Vnde Anthedonius. eſt etiam portus Anthedonius. ¶ Euboica. quia euboea Bœotiæ adiacet. ¶ Morari. Remorari. retinerẽ. ¶ In ſummum. in ſummitatem & cacumen. ¶ In unum api. In unum cacumẽ. ¶ Coniectus. Coactus. ¶ Conuexus. inclinatus. Locum autem deſcribit præcipitio accommodatum. ¶ Ad æquora. In mare uerſus. ¶ Tortilis piſ. qui ſe facile torquet. ¶ Vltima inguia. Vltimam inguinum partem. Ad id autem alludit poeta quod Strabo ait Glaucum in balenam fuiſſe trãſfiguratum. ¶ Sẽſit. animaduertit Glaucus eam mirari & addubitare utrũ deus an mõſtrum eſſet. ¶ Et innitens mo. Adhærens rupi & ſaxo. ¶ Non ego prodigium. Monſtrum. ¶ Sed deus aquæ. ſed deus marin⁹

Anthedon

¶ Maius ius. maiorem potentiam. ¶ Sed ſcilicet altis deditus æquoribus. Sed piſcandi in mari ſtudioſus. Significat enim glaucus ſe fuiſſe piſcatorem. ¶ Tãtum. ſolum. ¶ Nam modo ducebam. interdum inquit Glaucus retibus. interdum hamis piſces capiebam. ¶ Ducebam. Trahebam. ¶ Linum. hami lineã. ¶ Sunt uiridi prato. Topographia & loci deſcriptio. ¶ Morſu læſere. Depauere. ¶ Genialia ſerta. genio ac uoluptati cõuenientes Coronas. ¶ In illo ceſpite. In illo herboſo littore. Ceſpes enim dicitur terra cum propria herba auulſa. ¶ Recenſerem. Dinumerarem. ¶ Captiuos. captos. ¶ Lina madentia. retia madefacta per metonymiam. ¶ Inſuper. Deſuper. Superne. ¶ Egerat. Impulerat ¶ Res ſimilis fictæ. Videbitur ſubaudiendum. ¶ Sed quid mihi fingere prodeſt? ac ſi diceret. Nullam habeo cauſam cur fingerẽ debeã. ¶ Gramine. herba. ¶ Mea præda. Capti piſces iamque mortui. ¶ Niti. ſalire. Salientes enim niti ſolẽt ut longiores edãt ſalt⁹. ¶ Motare. freq̃nter mouere. ¶ Dumq; moror miror que ſimul. Agnominatio lepida. ¶ Has uires. Tantam uim ut mortuos piſces uiuos efficere poſſit. ¶ Trepidare. ſalire moueri. ¶ Pectus rapi. animum teneri. ¶ Alterius naturæ. æquoris ac piſcis. ¶ Reſtare. Reſiſtere amori & cupiditati alterius naturæ.

Genialia ſerta

Ceſpes

Reſtar[e]

¶ Socio

¶Socio honore. Nam me quoq; in suum numerum admiserunt. ¶ Feram. Habeã. ¶ Demant. auferant. ¶ Lustror. purgor. ¶ Nefas impietatẽ humanamq; infirmitatem. ¶ Supponere. Subiicere. ¶ De diuersis partibus. De diuersis regionibus. ¶ Quæ postq̃ redeunt. postq̃ inquit fluuii æquoraq; a me recesserũt alium me esse pcepi, quã paulo ante fueram. ¶ Recepi. percepi. ¶ Nec eundem mente. Nam mentem quoq; mutaueram. ¶ Acta memoranda. facta memoria digna. ¶ Viridem ferrugine. cæruleam & subnigram. Ferrugo nanq; est, ut Seruius exponit purpura nigrior. Vnde Virgi. Cum caput obscura nitidum ferrugine texit. ¶ Verro.

Ferrugo

Dii maris exceptum socio dignantur honore,
Vtq; mihi, quæcunq; feram mortalia demant,
Oceanumq; tethynq; rogant. ego lustror ab illis,
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus iubeor supponere centum.
Nec mora. diuersis lapsi de partibus amnes,
Totaq; uertuntur supra caput æquora nostrum,
Quæ postq̃ redeunt, alium me corpore toto
Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre,
Hactenus & memini, nec mẽs mea cætera sensit.
Hanc ego tum primum uiridem ferugine barbã
Cæsariemq; meã: quã longa per æquora uerro,
Ingentesq; humeros & cærula brachia uidi,
Cruraq; pinnigero curuata nouissima pisce.
Quid tñ hæc species? qd diis placuisse marinis?
Quid iuuat esse deum: si tu non tangeris istis?
Talia dicentem. dicturum plura reliquit
Scylla deum. furit ille: iritatusq; repulsa
Prodigiosa petit titanidos atria circes.

¶ Traho. Cruraq; pinnigero. crura sua ait glaucus in piscis quidem caudam fuisse transformata. ¶ Curuata. cum inflexione quadam mutata. ¶ Pinnigero pisce. in piscem pinnas habentem. ¶ Non tangeris. nõ moueris. ¶ Furit. in furorẽ stimulatur. ¶ Iritatus. indignatus. Ira inflammatus. ¶ Prodigiosa atria. ædes monstrorum plenas. homines nanq; multi in feras uarias mutati illic detinebantur. ¶ Titanidos circes. titani. hoc est solis filiæ.

Amq; giganteis. Glaucus cũ a Scylla fuisset spret[9], se ad circen solis filiam herbis carminibusq; potentissimam contulit, eam q; rogauit ut sibi opem ferret efficeretq; carminib[9], ut a scylla redamaretur. Sed circe illi[9] statim amore capta ipsum in suos amplexus pellicere temptauit, a quo spreta cum fuisset omnem indignationem in Scyllam conuertit, ac sinum quẽdam in quem descẽdere Scylla ipsa consueuerat. ueneni infecit, quibus pube tenus in uaria monstra conuersa: cum sibimet ipsi displiceret, in fretum siculum desiluit, ubi cum alios tũ in circes odium Vlyssis socios submersit ac forsitam etiam Aeneę struxisset insidias, nisi iã in saxum fuisset conuersa, quod etiamnũ a nautis uitatur. ¶ Giganteis faucibus. capitibus gigãtum, qui oppressi ætna dicũtur. ¶ Quid rastra. sint uerbum quod sæpe elegãter pretermittitur,

Scylla in monstrũ

¶ RAPHAELIS Regii in quartumdecimum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

¶ Pu. Ouidii Nasonis Metamorphoseos. Liber decimusquartus.

Amq; giganteis iniectam faucibus ætnam.
Arua q; cyclopum: quid rastra. quid usus aratri
Nescia, nec quicquam iunctis debentia bobus
Liquerat euboicus tumidarum cultor aquarum.
Liquerat & zanclen, aduersaq; mœnia rhegi:
Naufragũq; fretum, gemino quod littore pressum
Ausoniæ siculæq; tenet confinia terræ.

subaudiatur. ¶ Nescia. arua nãq; illa nunquam fuerant arata. ¶ Euboicus cultor. glaucus anthedonius. ¶ Tumidarum aquarum. periphrasis est maris. ¶ Liquerat & zãclen. zancle. ut in superiore diximus libro, eadem esse cũ messena ur. ¶ Aduersaque mœnia rhegi. Rhegiũ e regiõe Messanę Situm eẽ significat. Rhegium autem est urbs in finibus Calabriæ, ubi Sicilia ab italia distracta fuisse memoratur. Vnde & rhegiũ. ἀπὸ τοῦ ῥήγνυσθαι dictum est. hoc est. ab abrumpendo, q eo in loco Sicilia ab Italia fuerit abrupta: ut Pli. tradit. ¶ Naufragũq; fretum. in quo multa fiunt naufragia. Nam a nauibus frangendis naufragum componitur. quod nomen cum sit hoc loco quatuor syllabarũ, corrupte fere tribus effertur. ¶ Præssum. angustatum. ¶ Gemino littore. duobus littorib[9] italico & siculo. ¶ Ausonię siculæq; tenet cõfinia freto nanq; sicilia ab Italia distermiat. ¶ Inde. a freto. nã mare inferũ, qđ & tyrrhenum uocãt, usq; ad fretum protenditur.

Rhegiũ

Naufragum

Circeũ

¶Herbiferos colles. cir
ceũ sigñat, ĩ quo mõte
circe dr̃ habitasse. q̃ ho=
mines carminibus suc=
cisq; herbarũ in feras cõ
uertebat. ¶Simul. post
quã. ¶Modo. dũmodo
¶Leuare. leuem facere.
¶Titani. o circe filia ti
tãis & solis. ¶Cogniti
us. notius. ¶Qui sũ mu
tatus. causam exponit,
cur nulli sit notius quã=
ta sit herbarum poten=
tia q̃ sibi, quia inquit ab
illis sum cõuersus ex ho
mine in deũ marinum.
¶Mei furoris. amoris
tã uehemẽtis. ¶Messe=
nia mœnia contra. e re=
giõe messenę, urbis, quã
& zanclen appellatã fu=
isse diximus. est aũt ana
strophe. p̃positio nãque
quæ p̃poni debet post=
posita est. ¶Pudor ẽ re
ferre me pudet tibi nar=
rare. blãditiis nãq; usus
erat glaucus deo nõ cõ
uenietibus. ¶Aliqđ re=
gnum. aliqua potentia.
¶Expugnacior. poten
tior, ad expugnãdum &
uincendũ. ¶Operosæ.
efficacis. ¶Fineq; nil. qa
nihil opus est fine. hoc ẽ
nolo ut amori meo fi=
nis iponat. ¶Partem fe
rat illa caloris. hoc est, il
la quoq; mei amore ca=
piat. Vellet enĩ glaucus
efficeret Circe, ut a scylla
redamaretur. ¶Ingeni=
um aptiꝰ. naturã aptio
rem & inclinatiorem.
¶Talibus flãmis. tali=
bus amoribus. ¶In ipa
in ipsiꝰ uolũtate ad amo
res libidinemq; prona.
¶Indicio p̃rno. indicio
solis, q illius cũ mr̃e con
cubitũ Vulcano indica=
uit, quare Venus ĩdigna
ta oẽm solis progeniem
turpissimis amoribus ĩ
qnauit. ¶Volẽtem. me
subaudiamus. ¶Pari=
liq; cupidine. pari amo=
re. ¶Dignus eras. ultro
poteras rogari. sponte
inquit ob pulchritudi=
nem tuã poteras ac de=
bebas a scylla rogari.
¶Adsitque tuæ fiducia
formæ. hoc est, tuæ pul
chritudini cõfide. ¶Vo

Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus
Herbiferos adiit colles atq; atria glaucus
Sole satæ circes uariarum plena ferarum.
Quam simul aspexit dicta acceptaq; salute.
Diua dei miserere precor. nam sola leuare
Tu potes hũc dixit. uidear mõ dignus amorem.
Quanta sit herbarum titani potentia nulli:
Quã mihi cognitius. qui sum mutatus ab illis
Ne ue mei non nota tibi sit causa furoris.
Littore in italico messenia mœnia contra
Scylla mihi uisa est. pudor est promissa p̃cesq;
Blanditiasq; meas contemptaq; uerba referre.
At tu siue aliquod regnum ẽ in carmine, carmen
Ore moue sacro, siue expugnatior herba est.
Vtere temptatis operosæ uiribus herbæ.
Nec medeare mihi, sanesq; hæc uulnera mando,
Fineq; nil opus est. partem ferat illa caloris,
At circe. neq; enim flãmis habet aptius ulla
Talibus ingenium, seu causa est huius in ipsa
Seu uenus indicio facit hoc offensa paterno,
Talia uerba refert. melius sequere uolentem,
Optantemq; eadem pariliq; cupidine captam.
Dignus eras, ultro poteras certeq; rogari,
Et si spem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
Ne dubites. adsitq; tuæ fiducia formæ.
En ego cum dea sim. nitidi cum filia solis.
Carmine cum tm̃, q̃tum quoq; gramine possim:
Vt tua sim, uoueo. spernentem sperne sequenti.
Redde uices, unoq; duas ulciscere facto.
Talia temptanti: prius inquit in æquore frondes
Glaucus, & in summis nascentur mõtibus algæ,
Sospite q̃ scylla nostri mutentur amores.
Indignata dea est, & lædere quatinus ipsum
Non poterat: nec uellet amans, irascitur illi:
Quæ sibi prælata est, uenerisq; offensa repulsa,
Protinus horrendis infamia pabula succis
Conterit. & tritis hecateia carmina miscet,
Cærulaq; induitur uelamina, perq; ferarum
Agmen adulantũ media processit ab aula,
Oppositumq; petens contra zancleia saxa
Rhegion ingreditur, feruẽtesq; æstibus undas,
In quibus ut solida ponit uestigia terra,
Sũmaq; decurrit pedibus super æquora siccis.
Paruus erat gurges curuos sinuatus in arcus.
Grata quies scyllæ, quo se referebat ab æstu
Et maris & cæli, medio cum plurimus orbe
Sol erat, & minimas a uertice fecerat umbras,
Hunc dea præuitiat, portentificisq; uenenis

ueo uotis exopto. hinc
autem ostẽdit glaucum
singulari quadam pul=
chritudine fuisse orna=
tum. ¶Spernẽtem. scyl
lam. ¶Sequenti redde
uices. me uicissim seque
re ac redama. ¶Vnoq;
duas ulciscere facto, &
me quæ tibi eaq; roga=
sti, cõcedere nolo, & scyl
lam quæ te est asperna=
ta. ¶Prius in æquore.
ante rerum natura com
mutabitur, quã ego ab
amanda scylla desistã.
¶Frondes. arbores. ps.
enim pro toto pet syneg
dochen frequenter usur
patur. ¶Algæ. herbæ Alga
sunt maris peculiares.
Sospite scylla. incolumi
& uiua. ¶Quatinus, quatinꝰ
quoniam. quatenus ue= Quate=
ro inquantum signifi= nus
cat. ¶Lædere non po=
terat. deus enim erat.
¶Amans, causa cur nol
let, quia amans. ¶Re=
pulsam ueneris. propter
coitus repulsam. ¶In=
famia pabula. infames
herbas propter nocu=
menta. ¶Hecateia car=
mina. incantationes ab
hecate matre acceptas.
¶Cærula uelamina. cæ
ruleas uestes & nigras.
¶Processit. excessit.
¶Feruentesq; æstibꝰ un
das. periphrasis est fre= Fretum
ti, quod a feruendo ẽ di=
ctum. Significat autem
scyllam pedibus fretum
fuisse ingressam. ¶Po=
nit uestigia. ingreditur.
¶Sũmaq; decurrit. hoc
est, per summitatem ma
ris currit siccis pedibus
q nisi esset dea, maxime
mirandũ foret. ¶Par=
uus erat gurges. gurgi=
tem describit in quo se
lauare solebat scylla gla
uci amica. ¶Medio cũ
plurimus orbe sol erat.
periphrasis est meridiei.
¶Medio orbe. medio
cælo. ¶Præuiciat. ante
inficit. præcorrumpit.
¶Portentificis uenenis.
portenta ac monstra fa
cientibus.

¶Inquinat

¶ Inqnat. ĩficit. ¶ Pressos la. succos expssos ex herbis noxiis. ¶ Magico ore. hypallage ẽ magicũ .n. carmẽ accipimus. ¶ Demurmurat. dehorsũ murmurat. ¶ Fœdari. deturpari. ¶ Abigit. depellit manibus. ¶ Ora pterua. iproba, rabida. ¶ Corpus fe. carnẽ ac pulpã sũmarꝝ coxarum femora .n. sũmitates coxarꝝ dñr, ac p inguinibus ponunt. liarꝝ. sirenes .n. acheloi fluuii filiæ ex calliope musa fuisse dñr, quæ iuxta fretũ siculũ habitãtes suauiter adeo canebant, ut illac nauigãtes sopirẽt, somnoq; oppressos mergerẽt. Tres autem fuisse dñr parthenope, Leucosia, ligia. ¶ Orbataq; psside pinus. nauis palinuro gubernatore priuata, ut plene Virgi. narrat. ¶ Inarimẽ prochytẽq; legit.

Femora

Femora

Scyllæ

Inguina canes

uñ femoralia; declinant qbus pudẽda teguntur. ¶ Cerbereos ri. ora canũ cerbereo similium. ¶ Stat. horret. ¶ Inguinibus trũ. mutilatis. nã iguina i canes fuerãt cõuersa. ¶ Vtero ex. eminẽte uẽtre. ¶ Coercet. cõtinet. cõprimit. ¶ Fleuit amãs gla. qa amans fleuit scyllæ fatũ. ¶ Scylla loco mãsit. in eodẽ gurgite remãsit. ¶ In circes odiũ. sciebat .n. ulyssem a Circe amari. Multos aũt e sociis suis i freto siculo amisit ulysses, ut in odyssea narrat homerꝰ. ¶ Mox. paulopost. ¶ Teucras cari. naues æneæ troiani. ¶ Fuerat mer. submersisset, nisi quo tpe illac trãsiuit ęneas, in scopulũ iã mutata fuisset. ¶ Ni prius i scopulũ, & alii geographi: & Pli. i primis scribũt, scyllã saxũ eẽ ingens freto iminẽs: qđ in pte superiore humanã habet effigiem, i inferiore uero plures hẽt cauernas, qui bus undæ refractę latratus canũ & luporꝝ ululatus referre uidentur. ¶ Hũc ubi troianæ. Errores Aeneæ descri. poeta: ut cũ ad pithecusã eũ deduxerit ĩsulã. Cõmodius Cercopũ in simias methamorphosin describere possit. ¶ Auidã charybdim, q deuorat naues atque euomit. ¶ Nõ be. la. nã seipsam interfecit, ut ex carmine Virgiliano etiã pueris ẽ notũ. ¶ Sidonis. dido sidonia decepta ab ænea qeã reliqt, q sibi illum ut maritnm copularat.

Scylla in scopulum

Sidonis

Inquinat. hic pressos latices radice nocenti
Spargit, & obscurum uerborꝝ ambage nouorũ.
Ter nouies carmen magico demurmurat ore.
Scylla uenit. mediaq; tenus descenderat aluo,
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit. ac primo non credens corporis illas
Esse sui partes, refugitq; abigitq; timetq;
Ora pterua canum. sed quos fugit, attrahit una.
Et corpus quærens femorꝝ crurumq; pedũq;,
Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis.
Statq; canum rabies, subiectaq; terga ferarum
Inguinibus truncis uteroq; extante coercet.
Fleuit amans glaucus, nimiumq; hostiliter usæ
Viribus herbarũ fugit connubia circes,
Scylla loco mansit, cumq; est data copia primũ
In circes odium sociis spoliauit ulyssem.
Mox eadem teucras fuerat mersura carinas,
Ni prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat,
Transformata foret. scopulum quoq; nauita uitat.
Hunc ubi troianæ remis auidamq; charybdim
Euicere rates, cum iam prope littus adessent
Ausonium, libycas uento referuntur ad oras.
Excipit æneam illic animoq; domoq;
Non bene dissidium phrygii latura mariti
Sidonis, inq; pyra sacri sub imagine facta
Incubuit ferro, deceptaq; decepit omnes.
Rursus harenosæ fugiens noua mœnia terræ,
Ad sedes erycis fidumq; relatus acesten
Sacrificat, tumulumq; sui genitoris honorat.
Quasq; rates iris iunonia pene cremarat,
Soluit, & hippotadæ regnum terrasq; calenti
Sulfure fumantes, acheloidumq; relinquit
Sirenum scopulos, orbataq; præside pinus
Inarimen prochytenq; legit, steriliq; locatas
Colle pithecusas habitantum nomine dictas.
Quippe deum genitor fraudem & periuria quondam
Cercopum exosus gentisq; admissa dolosæ

Inarime

Prochyte

Pithecusa

Cercopes in simias

trãsit. Inarime aũt insula est in sinu cãpano, in qua est mons flammas eructãs. Prochryte uero insula est sic dicta, quod terræ motu ab ænaria sit pfusa. nã προχεῶ significat pfundo. ¶ Pithecusas habitãtum nomine dictas. pithecusa insula ẽ in sinu cãpano urbẽ in mõte hñs pithecusas, a multitudine simiarũ dicta. Nã πίθηκος simia dicit. Iuppiter .n. Cercopum pfidiã odio habẽs eos in simias conuertit, hãcq; insulã illis assignauit habitãdam. Pli. uero audacter ab Ouidio dissentiẽs scribit pithecusam nõ a simiarꝝ multitudine, ut aliq existimauere, sed a figulinis doliariorꝝ denominatã eẽ. Pithos nãq; doliũ a græcis appellat. ¶ Cercopi dũ exosus. cũ maxima atheniẽsiũ, q & cecropidæ dñr, ignominia sic legit. cũ psertim nusquã lectum sit athenieses Ioui odio fuisse, qre loco cecropidũ audacter cõtẽderim cercopũ penultima pducta eẽ legẽdum. Nã ut scribit Suidas cãdulus & Atlas frẽs frauduletissimi fuerunt, qui pp scelestos mores cercopes nominati sũt hoc est deceptores, quod ad uenas oẽs ac Iouẽ quoq; decipere conati sunt. Quare indignatus Iupiter in simias quas græci πιθήκους uocant transformauit. Cercopas aũt hoĩes fuisse dolosos ac p fidos indicio ẽ hoc græcorꝝ puerbiũ ἀγορὰ Κερκώπων idest forꝝ cercopum. Quod qdem prouerbium in malignos & fraudulentos usurpatur. Inde etiam Κερκωπίζειν græci dicũt pro eo qđ est decipere & fraudare. Videtur aũt ad id alludere: quod cercopitheci simiæ caudatæ dicũtur. quamuis ἀπὸ τῆς κέρκου, hoc est a cauda cognominentur. Cercopa sane ut ait Sex. Pom. græci appellant lucrari undiq; cupientẽ, quasi Κερδῶνα, quem nos quoq; lucriõem uocamus. Ho. quoq; in cercopas carmine inuectus est, ut narrat Plutar.

Eryx

Hippotades

Sirenes

Harenosæ terræ. carthaginis uñ Hiarbas apud Virg. Cui littus arandũ dedimus. ¶ Ad fines erycis. mõs est Siciliæ eryx ab eryce amyci Bebritiorꝝ Regis & ueneris filio denominatus, q uiribus corpis pstãs, tãdẽ cũ hercule cestibus pugnãs occubuit, unde uenus erycina fuit appellata. ¶ Iris iu. a iunone missa. notũ est aũt hoc ex .v. Vir. ¶ Hippotadæ re. Aeolias ĩsulas. Nam æolus iouis fuit filius ex acesta hippotæ troiani filia. ¶ Sirenũ acheloidũ acheloi filiarꝝ.

Indeforme uiros animal mutauit, ut idem
Dissimiles homini possent, similesque uideri.
Membraque contraxit, naresque a frõte remissas
Contudit, & rugis perarauit anilibus ora,
Totaque uelatos flauenti corpora uillo
Misit in has sedes, nec non prius abstulit usum
Verborum, & natæ dira in periuria linguæ.
Posse queri tantum rauco stridore reliquit.
Has ubi præteriit, & parthenopeia dextra
Mœnia deseruit: leua de parte canori
Aeolidæ tumulũ, & loca fœta palustribus uluis
Littora cumarum, uiuacisq; antra sibyllæ
Intrat, & ut manes adeat per auerna paternos
Orat, at illa diu uultum tellure moratũ
Erexit, tãdemq; deo furibunda recepto:
Magna petis dixit uir factis maxime, cuius
Dextera per ferrum, pietas spectata per ignes:
Pone tamen troiane metum potiere petitis,
Elysiasq; domos & regna nouissima mundi
Me duce cognosces, simulacraq; cara parentis.
Inuia uirtuti nulla est uia, dixit, & auro
Fulgentem ramum silua iunonis auernæ
Monstrauit, iussitq; suo diuellere trunco.
Paruit æneas: & formidabilis orchi
Vidit opes: atauosq; suos umbramq; senilem
Magnanimi anchisæ, didicit quoq; iura locorum.
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lassos auerso tramite passus
Cum duce cumæa fallit sermone laborem.
Dũq; iter horrẽdũ p opaca crepuscula carpit,
Seu dea tu præsens: seu diis gratissima dixit,
Numinis instar eris semper mihi, meq; fatebor
Muneris esse tui, quæ me loca mortis adire
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
Pro quibus aerias meritis euectus ad auras
Templa tibi statuã, tribuã tibi thuris honores.
Respicit hunc uates, & suspiratibus haustis
Nec dea sum dixit, nec sacri thuris honore

Posse queri. facultatẽ querendi ac lamentandi. uerbũ.n.
pro noie positum est. Has ubi preteriit. aduẽtum æneæ
ad sibyllã describit poeta ut sibillã ipsam in uocẽ tandẽ cõ
Sibylla i uocem uersam fuisse expõat. nã sibylla dum cẽt uirgo ab apolline
amata, cũ ab eo, ut qcqd uellet peteret hortãte ipetrasset, ut
tot ãnos uiueret, q̃ i manu harenas tenebat oblita ẽ adiicer
uoto, ne unq̃ senesceret. q̃
re cum phœbo morẽ ge
rere noluerit, ad tantũ de
crepitatis peruenit, ut a
corpore derelicta tota in
uocem fuerit cõmutata.
Parthenope Parthenopeia mœnia
Neapolim. q̃ & parthe-
nope ab una sirenũ illic
sepulta fuit appellata.
Misenus Canori æolide. Miseni
æoli filii, quo nõ præstan
tior alter ære ciere uiros
martẽq; accẽdere cantu,
ut canit Vir. unde etiã p-
Cumæ montoriũ misenũ fuit ap
pellatũ. Littora cuma
rũ. cumæ urbs cãpaniæ
antiquissima Italicarum
urbium atq; sicularum a
chalcidensibus quidẽ cõ
dita, ut Strabo inqt. Sed
a Cumæis denominata.
Nam coloniæ ductores
hippocles cumęus & Me
gasthenes chalcidẽsis iter
se pepigerunt, ut chalcy-
densiũ qdẽ colonia esset,
a cumæis uero nomẽ ac
ciperet, alii ἀπὸ τῶν κυμά
των. hoc est ab undis cu-
Aeneas ad inferos mas scribũt fuisse deno-
minatas. Sed prior nomi
nis huius rõ mihi uerior
esse uidetur. Viuacis Si
byllæ. quæ septingentos
iam annos uixisset, ut ip
sa paulopost narrat. Ada
matę nanq; ab se Apollo
conditionem tulit: ut qc
quid uellet optaret. Se.n.
nihil negaturũ. Illa hau-
sta manu harena petiit
ut tot annos uiueret nec
adiecit ne senesceret. Qua
Sibylla re adeo consẽnuit, ut uox
ei sola superesset. Sibylla
uero ex sententia. M. Var
ronis ois fœmina uates
nuncupatur uel ab unius
Delphidis nomine. uel a
consiliis deoq; enuncian
dis. σιουσ. n. deos & con-
silium βουλιαν appella-
Sibyllæ decem bant æolico genere ser-
monis. itaq; sibyllã dictam esse quasi θεοβουλιαν scribit Var
ro easq; decẽ numero fuisse: quas quidẽ omnes enumerauit
sub auctoribus qui de singulis scriptitarunt. Prima autem
fuit persica. Secũda libyca. Tertia delphica. Quarta cim-
meria. Quinta erythræa. Sexta samia. Septima cumana

nomine Amalthea, quæ ab aliis Herophile uel Demophi-
le nominatur. Octaua Hellespontiaca. Nona phrygia. De
cima Tiburs nomine Albumea. Cæterum Cumana ad
quam peruenisse Aeneam Ouidius narrat, nouem libros
attulisse ad rege Tarquinum priscum narratur ac pro Sibyllini libri
cis trecentos Philippeos postulasse. rexq; aspernatus pretii
magnitudinem mulieris
in saniam derisisse. Illa in
conspectu regis tres com
busisse, ac pro reliquis
idem pretium postulas-
se. Tarquinius multo-
magis mulierem insani-
re putasse, quæ denium
tribus aliis exustis cum
in eodem prætio perse-
ueraret, motus rex anus
pertinacia residuos tre-
centis aureis emisse.
Manes paternos. ani-
mam anchisæ patris.
Furibunda. furenti si-
milis. Deo recepto.
apolline accepto. Dex
tera. fortitudo. Per fer
rum, per ensem, quo mul
tos hostium interfecit æ-
neas. Pietas spectata
per ignes. nam ex incen-
dio troiano & deos pe-
nates & patrem anchi-
sen humeris exporta- Elysium
uit æneas. Elysiasque
domos. Elysium a poe-
tis fingit locus esse apud
inferos, ubi animæ eo-
rum qui bene uixerunt,
quiescere in summa feli
citate dicuntur. Re-
gna nouissima, inferos.
Simulacraq; cara pa
rentis. hoc ex eorum opi
nione dictũ est qui aiunt
hominem ex tribus con Hoĩem ex tribus cõstare
stare anima. corpe. & si
mulacro. Animãq; cælũ
petere. Corpus reddi ter
ræ. Simulacrum ad infe
ros descendere. Inuia
uirtuti nulla est uia. nam
subaudiatur, est enĩ sentẽ
tia causam cõtinens cur
sit ad inferos descẽsurus
æneas. Iunonis auer
næ. Proserpinæ. Nemus
enim iuxta auernum &
plutoni & pserpinę fuit
dicatum. Formidabi
lis orchi, formidãdi plu
tonis. Inde ferẽs lassos
ab iferis reuertẽs. Las
sos passus hypallage ẽ. ipe. n. lassus itelligit. Fallit sermõe
laborẽ. hoc ẽ loquẽdo efficit, ut labor nõ sentiat. Numi
nis istar, ad similitudinẽ deæ p dea. Mũeris eẽ tui. Me ui
tã abs te dono accepisse. Tribuã tibi thurę honores. hoc
est tibi tãq̃ deę sacrificabo. Et sus. haustis suspiriis tractę.

Humanum.

Humanum dignare caput,neu neſcius erres,
Lux æterna mihi caritura qꝫ fine dabatur:
Si mea uirginitas phœbo patuiſſet amanti.
Dum tamen hanc ſperat,dū ꝑcorrūpere donis
Me cupit,eligeait uirgo cumæa,quid optes.
Optatis potiere tuis.ego pulueris hauſti
Oſtendens cumulū,quod hęret corpora puluis,
Tot mihi natales contingere uana rogaui.
Excidit,ut peterem iuuenes quoqꝫ protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat æternāqꝫ iuuentam,
Si uenerem paterer contempto munere phœbi
Innuba permaneo.ſed iam felicior ætas
Terga dedit:tremuloqꝫ gradu uenit ægra ſenectus,
Quæ patienda diu.nam iam mihi ſæcula ſeptem
Acta uides.ſupereſt:numeros ut pulueris æquem:
Tercentum meſſes.tercentum muſta uidere.
Tempus erit,cum de tanto me corpore paruam
Longa dies faciat:conſumptaqꝫ membra ſenecta
Ad minimū redigentur onus:nec amata uidebor,
Nec placuiſſe deo.phœbus quoqꝫ forſitan ipſe
Vel non agnoſcet,uel dilexiſſe negabit.
Vſqꝫ adeo mutata ferar.nulliqꝫ uidenda.
Voce tamen noſcar.uocem mihi fata relinquent.
Talia conuexum per iter memorante ſibylla,
Sedibus euboicam ſtigiis emerſit in urbem
Troius æneas,ſacriſqꝫ ex more litatis
Littora adit nondum nutricis habentia nomen.
Hic quoqꝫ ſubſtiterat poſt tedia longa laborum
Neritius macareus comes experientis ulyſſei.
Deſertum quondam mediis in rupibus ætnæ
Noſcit achimeniden:improuiſo que repertum
Viuere miratur.quis te caſus ue deus ue
Seruat achimenide?cur inquit barbara graium
Prora uehit?petitur ueſtra quæ terra carina?
Talia quærenti iam non hirſutus amictu.
Iam ſuus.& ſpinis conſerto tegmine nullis
Fatur achimenides.iterum polyphemon & illos
Aſpiciam fluidos humano ſanguine rictus,
Hæc mihi ni potior domus ithaciqꝫ carina.
Si minus æneam ueneror genitore nec unꝗ
Eſſe ſatis potero:præſtem licet omnia,gratus.
Quod loquor & ſpiro,cælumqꝫ & lumina ſolis
Aſpicio,poſſim ne ingratus & immemor eſſe?
Ille dedit,quod non anima hæc cyclopis in ora

¶Humanum.mortale. ¶Dignare.dignū puta. ¶Lux æter.uita ꝑpetua. ¶Patuiſſet.expoſita & aperta fuiſſet. ¶Optatis potiere tuis.uoti tui cōpos fies. ¶Pulueris hauſti.eruti. ¶Tot natales.tot annos. ¶Vana.ſtulta. ¶Excedit.e memoria fugit,oblita ſum. ¶Hos tñ ille mihi dabat.dediſſet. ¶Si uenerē paterer.ſi paſſa fuiſſem illū coire mecū. ¶Innuba.uirgo.ſine nuptiis. ¶Felicior ætas.iuuenilis ætas. ¶Terga dedit,fugit. ¶Aegra ſenectus.ab effectu ꝙ ægros hoīes reddat. ¶Quæ patiēda diu.quæ mihi per lōgū tēpus eſt tolerāda. ¶Sæcula ſeptē.ſeptingentos annos.nam ſæculū centum annorum ſpatium complectitur. ¶Supereſt uidere poetica locutio ſupereſt ut uideam. ¶Tercentū meſſes & muſta.tercētū annos itelligimus. ¶Talia conuexū pulchra phātaſia ad deſcribēdum ſociorꝫ ulyſſis in uarias feras metamorphoſin deſcēdit poeta,ac eorūdem in humanā figurā reſtitutionem.Macareū.n.neritium atqꝫ achimenidem ulyſſis comites fingit ea quæ ſibi euenerūt cōmemorare.De odyſſea autē Homeri hæc ſumuntur. ¶Conuexum.per iter arduū. ¶Memorāte.narrāte. ¶Euboicā in urbem.Cumas dicit,ꝗ a chalcydenſib' conditę fuerunt. ¶Nutricis nomen.caietæ.nā Caieta nutrix ęneę fuit,quæ moriens & urbi & portui nomen dedit,ut carmine Virgiliano eſt notum.Tu quoqꝫ littoribus noſtris æneia nutrix Aeternam moriens famam caieta dediſti. ¶Neritius macareus.hic ſorte ad circes potentiam explorandam ab Vlyſſes miſſus cum potionem ab ipſa Circe acceptam guſtaſſet,una cū omnibus ſociis,præter unum Eurylochum:qui nihil bibere uoluit,in porcum fuit conuerſus.ſed precibus ulyſſis circe eos tandem priſtinæ reſtituit figuræ.Vt Homerus in decimo odyſſeæ libro narrat,Vnde hæc omnia quę a Macareo referuntur,ab Ouidio ſumpta eſſe uidentur Quæ uero narrat Achæmenides,in nono ipſius Odiſſeæ leguntur. ¶Hic quoque ſubſtiterat.illic quoqꝫ remanſerat. ¶Neriti'.ithaceſius.nerit'.n.ithacæ mons eſt. ¶Experientis ulyſſei expti multa & paſſi ulyſſis. ¶Deſertū quondā.olim derelictū. ¶Noſcit achimenidem.achimenides timore polyphemi cyclopis in ſicilia ab Vlyſſe relictus ab ænea illac nauigante fuit exceptus,ut ex carmine Virgi.etiam pueris eſt notum. ¶Seruat.ſeruauit.putabat enim macareus illum periiſſe. ¶Cur barbara graiū.mirat' macareus achimeniden græcum Vlyſſiſqꝫ comitem cum troianis græcorum hoſtib' nauigare? ¶Petit terra ꝗ ueſtra carina?hoc eſt quo nauigatis. ¶Iam nō hirſutus amictu.iam non aſperis indutus ueſtibus,quales in ætna latitans gerebat.alludere autem poeta uſ ad ea quæ de achimenide Virgi.ſcribit.Cū ſubito e ſyluis macie cōfecta ſupma Ignoti noua forma uiri miſerandaqꝫ cultu procedit,ſupplexque manus ad littora tendit.Reſpicimus,dira illuuies immiſſaque barba Conſertum tegimen ſpinis ac cætera graius.Et quōdā patriis ad troiam miſſus in armis. ¶Iam ſuus.iā ſui iuris. ¶Iterū polyphemon.illi interrogationi reſpōdet. ¶Cur barbara graium prora uehit? Se autem gratum erga ænea oſtendit achimenides. ¶Illos rictus fluidos.illa fluētia ora. ¶Aſpiciam optandi eſt modus ¶Ni potior domus ē niſi melior & carior hæc domus eſt mihi,ꝗ ſit & mea & Vlyſſis nauis. ¶Quod loquor & ſpiro.qd' uiuo fatetur autē achimenides ſe uitam ab ænea accepiſſe:illiqꝫ ſe omnia debere.Eſt autem ordo.ille dedit quod loquor & ſpiro. ¶Poſſim ne ingratus,parēthesis qua ſignificat achimenides ſe nunꝗ in æneam ingratum eſſe poſſe.

Seculū

Caieta

Macare

Neritus

Achimenides,

Venit,& ut lumen iam nunc uitale relinquam,
Vt tumulo,aut certe non illa condar in aluo.
Quid mihi tunc animi,nisi timor abstulit omnẽ
Sensum animũq;,fuit,cũ uos petere alta relictus
Aequora conspexi?uolui inclamare:sed hosti
Prodere me timui:uestræ quoq; clamor ulyssis
Pene rati nocuit,uidi cum monte reuulsum
Immanẽ scopulũ medias permisit in undas.
Vidi iterum ueluti tormenti uiribus acta
Vasta giganteo iaculantem saxa lacerto.
Et ne deprimeret fluctusq; lapisq; carinam,
Pertimui,iam me non esse oblitus in illa.
Vt uero fuga uos ab acerba morte reduxit,
Ille quidem tota gemebundus obãbulat ætnam,
Prætemptatq; manu siluas,& luminis orbus
Rupibus incursat,fœdataq; brachia tabo
In mare protendens gentẽ execratur achiuam
Atq; ait.o siquis referat mihi casus ulyssem,
Aut aliquẽ ex sociis:in quem mea sæuiat ira.
Viscera cuius edam.cuius uiuentia dextra
Mẽbra mea laniẽ.cuius mihi sanguis inũdet
Guttur,& elisi trepident subdentibus artus,
Quã nullũ aut leue sit dãnũ mihi lucis adẽptæ?
Hæc & plura ferox.me luridus occupat horror
Spectantem uultus & iam nunc cæde madẽtes
Crudelesq; manus,& inanem luminis orbem,
Mẽbraq; & humano concretã sanguine barbã.
Mors erat ante oculos minimũ tñ ipsa doloris,
Etiam prensurum,iam nunc mea uiscera rebar
In sua mersurum,mentiq; hærebat imago
Temporis illius,quo uidi bina meorum
Ter quater affligi sociorum corpora terræ,
Dum super ipse iacens hirsuti more leonis
Visceraq; & carnes,cũq; albis ossa medullis:
Semianimesq; artus auidam condebat in aluũ,
Me tremor inuasit.stabam sine sanguine mæstus,

¶ Vt lumen iam nunc uitale relinquam hoc est. ut contingat me statim mori. ¶ Vt tumulo condar.sepeliar.illud autem uerbum dedit huc quoq; est referendum. ¶ Aut. certe correctio est dicti prioris. posset enĩ in mari perire. ¶ In illa aluo. cyclopis notissima.
¶ Quid animi fuit.quis animus eẽ debuit. ¶ Permisit.coniecit. ¶ Veluti tormenti uiribus acta. tormentum instrumentum est bellicum a torquendis.& cum impetu mittendis lapidibus dictum. ¶ Acta.impulsa. ¶ Giganteo lacerto.maximo brachio quantus gigãtẽ deceret. per quod uasta Polyphemi magnitudo significatur. ¶ Deprimeret. demergeret. ¶ Fluctusue. saxorum iactu excitatus. ¶ Iam me non esse oblitus in illa.perinde inquit timui, ac si in illa naue ego quoq; fuissem. ¶ Reduxit.liberauit. ¶ Et luminis orbus. oculo priuatus.
¶ Incursat rupibus. incidit in saxa sic ut pedes lædat. ¶ Tabo.sanie corporum deuoratorum.
¶ Execratur.detestatur. ¶ O siquis referat. ordo est. o quam nullum sit, aut leue damnum lucis ademptæ,siquis casus referat mihi ulyssem. ¶ Referat.reuehat. ¶ Sæuiat. sæuitiam.ac crudelitatem exerceat. ¶ Laniem. lacerem. ¶ Inundet.undæ more impleat. ¶ Elisi artus.contusa membra. ¶ Trepident.palpitent. ¶ Lucis ademptæ effossi oculi. ¶ Hæc & plura ferox.locutus est. iactauit. simileue uerbũ est subaudiendum.
¶ Luridus horror. ab effectu,q; luridos & nigros faciat. ¶ Cæde sanguine. ¶ Et inanem luminis orbem. circulum oculo uacuum. ¶ Membraq;. uasta subaudiamus. ¶ Concretam.coniunctam. ¶ Minimum tamen ipsa doloris.afferebat eratue subaudiatur. se autem ex morte, quæ sibi instare uidebatur, minimum doloris cepisse Achimenides ait, q; uidebat Polyphemũ oculo priuatum suæ crudelitatis pœnas dedisse.
¶ Rebar.opinabar.putabam. ¶ Herebat. affixa erat. ¶ Affligi.allidi. ¶ Seminanimes.semimortuos. ¶ Auidam cõdebat in aluum. deuorabat.Sine sanguine.pallidus.

Tormẽtum

Mandentemq;

Mandentemq; uidens eiectantemq; cruentas
Ore dapes: & frusta mero glomerata uomentē
Talia fingebam misero mihi fata parari:
Perq; dies multos latitans omnemq; tremiscens
Ad strepitum: mortēq; timens, cupidusq; moriri.
Glande famē pellēs & mista frondibus herba.
Solus, inops, exspes, leto pœnæq; relictus
Hanc procul aspexi longo post tempore nauem,
Orauiq; fugam gestu, ad littusq; cucurri,
Et moui, graiumq; ratis troiana recepit.
Tu quoq; pande tuos comitum gratissime casus,
Et ducis & turbæ, quæ te cum est credita ponto.
Aeolon ille refert thusco regnare profundo:
Aeolon hippotaden cohibentem carcere uentos,
Quos bouis inclusos tergo memorabile munus
Dulichium sumpsisse ducem, flatuq; secundo
Lucibus isse nouem, & terram aspexisse petitā.
Proxima post nonā cum sese aurora moueret:
Inuidia socios prædæq; cupidine uictos
Esse ratos aurū, dempsisse ligamina uentis,
Cū qbus isse retro, p quas modo uenerat undas
Aeoliiq; ratem portus repetisse tyranni.
Inde lami ueterem læstrygonis inquit in urbem
Venimus. antiphates terra regnabat in illa.
Missus ad hunc ego sū numero comitāte duorū,
Vixq; fuga quæsita salus comitique mihique.
Tertius e nobis læstrygonis impia tinxit
Ora cruore suo. fugientibus instat, & agmen
Concitat antiphates. coeunt, & saxa trabesq;
Coniiciunt. merguntq; uiros. merguntq; carinas
Vna tamen, quæ nos ipsumq; uehebat ulyssem.
Effugit. amissa sociorum parte dolentes
Multaque conquesti terris allabimur illis
Quas pcul hinc cernis. pcul hinc mihi crede uidenda
Insula uisa mihi. tuque o iustissime troum
Nate dea neque enim finito marte uocandus
Hostis es: æneа moneo fuge littora circes.
Nos quoque circæo religata in littore pinu
Antiphatæ memores immansuetique cyclopis
Ire negabamus, & tecta ignota subire.
Sorte sumus lecti sors me fidumq; politen,
Eurylocūq; simul nimiiq; elpenora uini,
Bisq; nouem socios circæa ad mœnia misit,
Quæ simul attigimus: stetimusq; in limite tecti,
Mille lupi mixtiq; lupis ursiq; leæq;
Occursu fecere metum, sed nulla timenda,
Nullaq; erat nostro factura in corpore uulnus,
Quin etiā blandas mouere per aera caudas.

¶ Mandentemq; uidens. quia uidebam. est enim participium causam significans: cur mæstus ac sine sanguine staret achimenides. ¶ Frusta. carnium partes. ¶ Glomerata. coniuncta. ¶ Talia fata. talem mortē. ¶ Cupidusq; moriri. moriendi. est enim græca figura. Moriri autem secūdum quartam declinauit coniugationem: cum frequētius secundum tertiam dicatur. ¶ Glande famē pellens. glandibus & herba uescens. ¶ Ex spes. extra omnem spem constitutus. ¶ Et moui. commoui persuasiq; ut me acciperet. ¶ Graiū. Græcum. ac si diceret sibi hostem. ¶ Et turbæ. & comitum. ¶ Quæ tecum est credita ponto. quæ se tecum mari commisit. ¶ Aeolum ille refert. æolus Iouis ex acesta filia hippotæ troiani filius regnasse dicitur apud insulas æolias ab ipso appellatas, qui ex consurgentibus nebulis ita uentos p dicebat futuros, ut eos in sua ptāte habuisse sit creditus. Ad hūc ut Homerus scribit, cum ulysses puenisset quo cōmodius in patriam nauigaret, uētos in utre ligatos ab ipso accepit. Sed socii aurum esse putantes utrem soluerunt. unde erumpētes uenti maximam excitarunt tempestatem qua ad æolum redire coacti fuerunt. ¶ Thusco profundo. in thusco mari. ¶ Hippotaden. Hippotæ nepotem. ¶ Cohibente. coercentem. continentem. ¶ Bouis tergo. in utre ex tergore & pelle bouis cōfecto. ¶ Terram petitā. ithacam expetitā. ¶ Proxima post nonam aurora. decima dies. ¶ Dempsisse ligamina uentis. dissoluisse uentos. ¶ Dulichium ducem. Vlyssem. ¶ Inde lami ueterem. Lamus antiquissimus Læstrygonum rex fuit, qui populi fuerunt feritate famosi in ultimo Italiæ angulo habitantes. Ad eos cum uenisset Vlysses, Antiphates regnabat a quo nonnullis & nauibus & sociis fuit spoliatus. Læstrygones autem primi post cyclopes siciliam habitasse feruntur. ¶ Ad hunc. ad illum. ¶ Tinxit madefecit. ¶ Læstrygonis. antiphatæ. ¶ Concitat conuocat. ¶ Agmen. læstrygonum multitudinem. ¶ Coeunt. conueniunt. concurrunt. ¶ Terris allabimur illis. ad illas terras nauigauimus. Circæum autem manu ostēdit quod quidem promontorium est latii, a circe dictum, in quo urbs erat nomīe circæi. ¶ Procul uidenda, neq; enim tutum est accedere ppius ¶ Immansueti. crudelis. Illud uero epitheton parum feritati cyclopis cōuenire uidetur. ¶ Ire negabamus. nolebamus ire. ¶ Circæa ad mœnia. Circæorum urbis est periphrasis. Circæum autē est etiam planicies In colchis, ut Timeus ait a Circe denomīata. ¶ Simul. postq̄. ¶ Tecti. domus. per synegdochen. ¶ Mille lupi. multi. finitus enī numerus pro infinito est positus. ¶ Leæq;. & Leænę. ¶ Sed nulla. ferarum subaudiatur, iccirco autem nulla earum timenda uidebatur, quia nondum humanitatem deposuerant, eoq; hominibus adulabantur.

Circæū

Circei

Circæū in colchis

Noſtraq; adulantes comitant ueſtigia: donec
Excipiunt famulæ, perque atria marmore tecta
Ad dominũ ducunt. pulchro ſedet illa receſſu
Solenni ſolio: pallamq; induta nitentem:
Inſuper aurato circũuelatur amictu
Nereides nymphæq; ſimul, quæ uellera motis
Nulla trahunt digitis, nec fila ſequentia ducunt.
Gramina diſponunt, ſparſoſq; ſine ordine flores
Secernunt calathis uariaſq; coloribus herbas.
Ipſa quod hæ faciunt, opus exigit, ipſa quis uſus
Quoue ſit in folio. quæ ſit concordia mixtis
Nouit: & aduertens penſas examinat herbas.
Hæc ubi nos uidit, dicta acceptaq; ſalute
Diffudit uultus, & reddidit omnia uotis,
Nec mora, miſceri toſti iubet hordea grani,
Mellaq; uique meri & cũ lacte coagula paſſo.
Quique ſub hac lateât furti dulcedine: ſuccos
Adiicit. accipimus ſacra data pocula dextra.
Quæ ſimul arenti ſitientes hauſimus ore.
Et tetigit ſummos uirga dea dira capillos,
Et pudet, & referram: ſetis horreſcere cœpi
Nec iam poſſe queri. pro uerbis edere raucum
Murmur, & in terrã toto procumbere uultu,
Oſq; meum ſenſi pando occaleſcere roſtro
Colla tumere toris: & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant, illa ueſtigia feci.
Cumq; eadem paſſis, tãtũ medicamina poſſunt,
Claudor in antra. ſuis ſolum caruiſſe figura
Vidimus eurylochum. ſolus data pocula fugit.
Quæ niſi uitaſſet, pecoris pars una maneret
Nunc quoq; ſetigeri, nec tantæ cladis ab illo
Certior ad circen ultor ueniſſet ulyſſes.
Pacifer huic dederat florem cyllenius album.
Moly uocant ſuperi. nigra radice tenetur.
Tutus eo monitiſq; ſimul cæleſtibus intrat
Ille domum circes, & ad inſidioſa uocatus
Pocula, conantem uirga mulcere capillos
Reppulit, & ſtricto pauidam deterruit enſe.
Inde fides, dextræq; datæ, thalamoq; receptus
Coniugii dotem ſociorum corpora poſcit.
Spargimur ignotæ ſuccis melioribus herbæ,
Percutimurq; caput conuerſæ uerbere uirgæ,
Verbaque dicuntur dictis contraria uerbis.
Quo magis illa canit, magis hoc tellure leuati
Erigimur, ſetæque cadunt, bifidoſque relinquit
Rima pedes. redeunt humeri. & ſubiecta lacertis
Brachia ſunt. flentem flentes complectimur illũ.
Hæremuſq; ducis collo. nec uerba locuti

Comitare

Socii ulyſſis in porcos

Moly herba

Socii ulyſſis in priſtinam figuram

¶Comitãt. archaiſmos comitantur enim nunc dicimus. ¶Marmore tecta. marmoreis tegmentis incruſtata. ¶Aurato amictu. aurato pallio. ¶Gramina. herbas. ¶Secernunt. diſcernũt. ¶Variaſq; coloribꝰ herbas. uariorum colorum herbas. ¶Opus exigit. pficit complet. ¶Quis uſus. q̃ utilitas. ¶Quo in folio. in qua herba. ſinegdochicos a parte nã q; totum intelligimus. ¶Penſas. ponderatas. neq; enim pharmaca niſi ponderentur recte cõponi poſſunt. ¶Diffudit uultus. exhilarauit. ¶Et reddidit omnia uotis hoc eſt, omnia pro uotis reſpondit. ¶Hordea toſti grani. hypallage ẽ. grana enim ordei toſti itelligimus. ¶Cum lacte coagula paſſo. periphraſis eſt caſei. ¶Sacra dextra. execrabili. ¶Arenti ore. ſicco. per quod intelligimus ipſos fuiſſe bibẽdi auidos. ¶Horreſcere. horridus fieri. ¶Nec iã poſſe queri. & cœpi non poſſe queri & lamẽtari. iam enĩ in porcum fuerat conuerſus. ¶Occaleſcere. in callum cõmutari. ¶Pando roſtro. recuruo. ¶Colla tumere toris. extantibus carnibus tumida fieri. ¶Illa ueſtigia feci. brachia in crura anteriora fuiſſe cõmutata ait. ¶Cumq; eadem paſſis. cum ſociis meis q eadem erant paſſi in ſtabulo claudor. ¶Tantũ medicamina poſſunt. parentheſis eſt acclamationem continens in circes medicamenta. ¶Maneret. eſſet. ¶Ab illo certior. factꝰ ſubaudiatur. ¶Pacifer cyllenius. mercurius qui ad pacem mittitur, quẽadmodum iris ad diſcordiam. ¶Moly uocant ſuperi. quod ſubaudiatur. quod ſupi uocant moly. De hac uero uerba ex ſententia homeri. ſic Pli. ſcribit. laudatiſſima herbarum eſt homero teſte, q̃ uocari diis putat moly. Inuentionẽ eius Mercurio aſſignat, contraq; ſumma beneficia demonſtrat. naſci eam hodie circa pheneum, & in cyllene arcadiæ tradũt ſpecie illa homerica radice rotonda nigraq; magnitudine cæpe. folio ſcyllę. effodi autem difficulter. græci auctores florem eius luteũ pinxere, cum Home. candidum ſcripſerit. Inueni e peritis herbarum medicis, qui & in Italia naſci eam diceret, afferriq; mihi e campania aliquot diebus effoſſam inter diſficultates ſaxeas, radicis triginta pedes longæ, ac ne ſic quidem ſolidæ ſed abruptæ. ¶Thalamo. in thalamum. ¶Coniugii dotem. coitu. præmium. ¶Sociorum corpora. ut reſtituat ſociorum corpora priſtinæ figuræ. ¶Percutimur caput poetica eſt ſynegdoche. Nam in proſa caput nobis pcutitur diceremus. ¶Magis hoc. tanto magis. ¶Illum flentem. Vlyſſem ſubaudiamus.

¶Quam

¶ Quam nos teſtantia gratos. ſe ante oia grati as ulyſſi egiſſe ait. ¶ Hoc quoq; cum multis. Pici iuuenis in auem ſui nominis portentoſã metamorphoſin narrat achimenidi Macareus, nam picus ſaturni filius Rex fuit Latii, qui cum iam canentem ex Venſlia Iani filiam duxiſſet uxorem, a circe forte in uenatiõe uiſus ſtatimq; amatus, cum ei morem gerere nollet: in auem ſui nominis fuit mutatus. ¶ Paratis. inſtructis. ¶ Ad talia ſacra. magica. ¶ Cum duce meo. cũ Vlyſſe. ¶ Illa. famula. ¶ Signum. ſtatuã. ¶ Inſigne. ornatum. ¶ Accipe. audi. ¶ Adiice. adhibe. ¶ Proles ſaturnia. filius ſaturni. ¶ Forma uiro. tali pulchritudine: q̃li & ſtatua ipſius. ¶ Licet ipſe decorem. tãtum fuiſſe decoris in uiuente Pico, quantum eſt in ipſius imagine ait. ¶ Nec adhuc ſpectaſſe tot annos. ſignificat picũ tunc cum mutatus fuit nondum ad. xx. annos perueniſſe. eſt autem ordo. Nec poteras edere ipſũ q̃ter quinquenniẽ ſpectaſſe tot ãnos graia pugna. hoc eſt. in paleſtra, quam idcirco graiã pugnam uocat, q͂ a græcis fuit inſtituta. Innuit aũt eum uiſum fuiſſe iuniorem q̃ erat. quod uero q̃dam graiam paleſtram pro bello troiano putãt accipiendam mihi non probatur. ¶ Quas albula. tybris qui a calore aq̃ prius albula dicebatur. ¶ Quaſq; numici. numicus flu. eſt laurentis agri in quem æneam cecidiſſe ferunt. ¶ Quas anienis aquæ. anio fluuius ẽ latii haud longe ab urbe in tyberim defluens. ¶ Almo. fluuius haud lõge ab urbe roma diſtãs, qui in tyberim non longe a fonte ingredit̃. Vnde etiam a poeta breuiſſimo curſu eſſe dicitur. i almone autem ſingulis

[margin: (G)raia (pu)gna — (Al)bula — (N)umicus — (A)nio — (A)lmo]

Vlla priora ſumus, q̃ nos teſtantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora, multaq; præſens
Tempore tam longo uidi. multa auribus hauſi.
Hoc quoq; cum multis: q͂ clam mihi rettulit una

Quattuor e famulis ad talia ſacra paratis.
Cum duce nanq; meo circe dum ſola moratur,
Illa mihi niueo factum de marmore ſignum
Oſtendens iuuenile gerens in uertice picum
Aede ſacra poſitum, multiſq; inſigne coronis,
Quis foret, & quare ſacra coleretur in æde.
Cur hanc ferret auem, quærenti & ſcire uolenti
Accipe ait macareu. dominæq; potentia quæ ſit
Hinc quoq; diſce meæ. tu dictis adiice mentem
Picus in auſoniis proles ſaturnia terris
Rex fuit utilium bello ſtudioſus equorum.
Forma uiro quam cernis erat. licet ipſe decorem
Aſpicias. fictaq; probes ab imagine ueram.
Par animus formæ. nec adhuc ſpectaſſe tot annos
Quinquennem poteras graia quater edere pugna.
Ille ſuos dryadas latiis in montibus ortas
Verterat in uultus. illum fontana petebant
Numina naiades. quas albula, quaſq; numici.
Quas anienis aquæ, curſuq; breuiſſimus almo,
Nar ue tulit præceps, & opacæ farfarus undæ,
Quæq; colunt ſcythicæ ſtagnum nemorale dianæ
Finitimoſq; lacus. ſpretis tamen omnibus unam
Ille colit nympham, quam quondam in colle palati
Dicitur ancipiti peperiſſe uenilia iano.
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis.
Præpoſito cunctis laurenti tradita pico eſt.
Rara quidem facie. ſed rarior arte canendi,
Vnde canens dicta eſt, ſyluas & ſaxa mouere
Et mulcere feras. & flumina longa morari
Ore ſuo, uolucreſq; uagas retinere ſolebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina uoce,
Exierat tecto laurenteis picus in agros

quibuſq; annis ſexto calen. aprilis, ut refert Macrobius, cybeles ſimulacrum lauari conſuetum erat. ¶ Nar ue tulit præceps. Nar flu. eſt umbriæ in tyberim labens. ¶ Et opace farſarus uñ. Farſarus fluuius eſt Sabinorum. ¶ Scythicæ dianæ. quæ ab Horeſte una cũ iphigenia ex taurica regione Ariciam uſq; allata fuit. ¶ Stagnum nemorale. iter nemora poſitum. nã ut ſtrabo ſcribit, Artemiſio ideſt Dianæ & luco & templo lacus adiacet inſtar pelagi fluctuans, qui undiq; ſiluis circundatur. ¶ Venilia. uxor fuit Iani antiquiſſimi Italiæ Regis. ¶ Ancipiti iano. bicipiti atq; bifronti. ¶ Rara q̃dem facie. præſtans facie, omne enim rarũ præclarum eſt. Vnde canens dicta eſt. nam canens nomine proprio uocabatur propter excellentem canẽdi peritiam. ¶ Morari. remorari. ſiſtere. ¶ Ore ſuo. cantu ſuo. Exierat tecto. domo egreſſus erat. ¶ In agros laurenteis. in agros laurentum. Laurẽtes enim populi fuerũt latii, a laurento urbe dicti.

[margin: Nar — Farfarus — Scythica diana — Lacus aricinus — Canens Pici Vxor — Laurentes]

Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat
Acris equi: leuaq; hastilia bina ferebat,
Phœniceam fuluo clamydem comprensus ab auro,
Venerat in siluas & filia solis easdem,
Vtq; nouas legeret fœcundis collibus herbas:
Nomine dicta suo circæa reliquerat arua.
Quæ simul ac iuuenem uirgultis abdita uidit:
Obstupuit, cecidere manu, quas legerat herbas.
Flammaq; per totas uisa est errare medullas.
Vt primum ualido mentem collegit ab æstu:
Quid cuperet fassura fuit, ne posset adire
Cursus equi fecit, circunfususq; satelles.
Non tamen effugies, uento rapiare licebit,
Si modo me noui si non euanuit omnis
Herbarum uirtus. nec me mea carmina fallunt,
Dixit. & effigiem nullo cum corpore falsi
Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis
Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri.
Plurima qua silua est, & equo loca peruia non sunt.
Haud mora. continuo p̄dæ petit inscius umbras
Picus equiq; celer spumantiaq; terga reliquit,
Spemq; sequens uanam silua pedes errat in alta
Concipit illa præceps: & uerba precantia dixit,
Ignotosq; deos ignoto carmine adorat,
Quo solet & niueæ uultum confundere lunæ,
Et patrio capiti bibulas subtexere nubes.
Tunc quoq; cantato densatur carmine cælum,
Et nebulas exhalat humus, cecisq; uagantur
Limitibus comites, & abest custodia regis.
Nacta locum, tempusq;, per o tua lumina dixit:
Quæ mea ceperunt, perq; hanc pulcherrime formam,
Quæ facit, ut supplex tibi sim dea, consule nostris
Ignibus & socerum, qui præuidet omnia: solem
Accipe, nec durus titanida despice circen.
Dixerat. ille ferox ipsamq; precesq; reliquit
Et quæcunq; es ait. non sum tuus. altera captum
Me tenet, & teneat per longum comprecor æuum.
Nec uenere externa socialia fœdera lædam,
Dum mihi ianigenam seruabunt fata canentem.
Sæpe retemptatis precibus titania frustra,
Non impune feres, neq; ait reddere canenti.
Læsaq; quid faciat. quid amans. quid fœmina, disces
Rebus ait. sed amans & læsa & fœmina circe est;
Tum bis ad occasum. bis se conuertit ad ortum
Ter iuuenem baculo tetigit, tria carmina dixit.
Picus i auem
Ille fugit, sed de solito uelocius ipse
Currere miratus, pennas in corpore uidit
Seq; nouam subito latis accedere siluis

¶ Fixurus. confecturus. percussurus. ¶ Acris eq. ferocis. ¶ Phœniceam. purpuream. ¶ Ab auro. ab aureo cingulo cō prehensam & cinctam chlamydē habens. ¶ Et filia solis. etiam circe solis filia. ¶ Circæa arua. circæum montem, a circe denominatum, ĩ quo circæi oppidum fuit, ut pauloāte diximꝰ. ¶ Abdita. abscondita. ¶ Obstupuit. emphasis pulchra. hic enim facile colligitur, quanta foret pici pulchritudo qua statim circe ita capta est, ut obstupuerit. ¶ Valido ab æstu. a uehementi amore. ¶ Circunfususq; satelles. circūpositi ministri est enim synegdoche. ¶ Licebit. pro licet q̃uis. ¶ Si modo me noui. meam potentiam. ¶ Euanuit. uana facta ē. ¶ Pręter. iuxta. ¶ Trabibus. arboribus ex quibus trabes fiunt. ¶ Inscius. prædam non cognoscens eē falsam. ¶ Vmbras prædæ. Imaginem. apri simulati & ficti. ¶ Spem uanam. umbrā corpore carentem. ¶ Errant. uagatur. ¶ Concipit illa præces. uota quibus a diis id quod cupiebat impetraret. ¶ Ignoto carmine. obscuris & non intellectis uerbis. ¶ Confundere. obscurar̃. ¶ Patrio capiti. soli. ¶ Densatur cœlum. in nubem cogitur aer. ut inquit Vir. ¶ Cæcis. ignotis. ¶ Et ab. custodia regis comites regis absunt. ¶ Tibi. q es mortalis. ¶ Consule. succurre. medere. ¶ Durus. crudelis. ¶ Et quæcunq; es ait. cū quodam cōtemptu hæc ait. Picus, ac si diceret. etiam si esses filia iouis, nedum solis. ¶ Ianigenam. Iano genitam. ¶ Retemptatis. iteratis. ¶ Non impune feres. nō abibis sine pœna. ¶ Neq; reddere canēti. neq; redibis ad canentem. ¶ Disces rebus ait. re ipsa inquit cognosces. ¶ Circe est. hæc cum maxima indignatione dicuntur. perinde ac si diceret, circe læsa est quæ omnium incantamentorum & ueneficiorum ē peritissima. ¶ Solito uelocius. citius q̃ solebat. iam enim in auem fuerat conuersus. ¶ Accedere. adiungi.

Duro

Iudignatus auem, duro fera robora roſtro
Figit, & iratus longis dat uulnera ramis.
Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem.
Fibula quod fuerat ueſtemq; momorderat aurum
Pluma fit, & fuluo ceruix præcingitur auro.
Nec quicquam antiquum pico, niſi nomina: reſtat
Interea comites clamato ſæpe per agros
Nequicq̄ pico: nullaq; in parte reperto:
Inueniunt circen. nam iam tenuauerat auras:
Paſſaq; erat nebulas uentis ac ſole reſolui.
Criminibuſq; præmunt ueris, regemq; repoſcunt.
Vimq; ferunt: ſæuiſq; parant inceſſere telis.
Illa nocens ſpargit uirus ſuccoſq; ueneni
Et noctem noctiſq; deos ereboq; chaoq;
Conuocat. & longis hecaten ululatibus orat.
Exiliere loco, dictu mirabile, ſiluæ,
Ingemuitq; ſolum: uicinaq; palluit arbor,
Sparſaq; ſanguineis rubuerunt pabula guttis.
Et lapides uiſi mugitus edere raucos:
Et latrare canes: & humus ſerpentibus atris
Squallere, & tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monſtris uulgus pauet illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga,
Cuius ab attactu uariarum monſtra ferarum
In iuuenes ueniunt. nulli ſua manſit imago
Preſſerat occiduus tarteſia littora phœbus,
Et fruſtra coniunx oculis animoq; canentis
Expectatus erat. famuli populuſq; per omnes
Diſcurrunt ſiluas, atq; obuia lumina portant.
Nec ſatis eſt nymphæ flere & lacerare capillos,
Et dare plangorem. facit hæc tamen omnia, ſeq;
Proripit, ac latos errat uæſana per agros.
Sex illam noctes totidem redeuntia ſolis
Lumina uiderunt inopem ſomniq; cibiq;,
Per iuga. per ualles, qua ſors ducebat, euntem.
Vltimus aſpexit feſſam luctuq; uiaq;
Tibris, & ingelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lachrimis ipſos modulata dolores
Verba ſono tenui mærens fundebat, ut olim
Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.
Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit, inq; leues paulatim euanuit auras.
Fama tamen ſignata loco eſt, quem rite canentem
Nomine de nymphæ ueteres dixere coloni:
Talia multa mihi longum narrata per annum
Viſaq; ſunt, reſides & deſuetudine tardi
Rurſus inire fretum. rurſus dare uela iubemur.
Ancipiteſq; uias & iter titania uaſtum

¶ Duro fera robora roſtro. hypallage eſt dura nanq; robora fero percuti roſtro intelligimus. ¶ Figit. percutit. ¶ Fibula quod fuerat. fibula aurea. ¶ Momorderat. depilauerat. nam fibulæ ueſtes mordere uidentur, cum eas pilis priuent. Significat autem pici aureum baltheum in torquē fuluum, quo collum pici auis cingitur, fuiſſe cōuerſum. ¶ Nec quicquā antiquum pico niſi nomina reſtat. picus martius idcirco hæc auis cognomiatur, quod marti ſit conſecratu[s] a pico autē picenum deducitur Italiæ regio, quæ uulgo nūc marchia anconitana uocatur, quod ſabini cum aſculum cōderent in eorum uexillo picus conſedit. ¶ Interea comites, pici comites cum uim circe afferre pararent, in uarias feras conuerſi fuere. ¶ Tenuauerat. tenues ac ſubtiles reddiderat. ē autem parentheſis, qua narratio ueriſimilis efficitur. ¶ Criminibus ueris. uera criminatione. ¶ Vimq; ferunt. uiolentiam circe afferre uolūt. ¶ Inceſſere. inuadere. ¶ Noctis deos. hecaten. Plutonem & reliquos īferos deos. Nā nox apud inferos ſemper eſſe putatur. ¶ Ereboq; chaoq;. hoc eſt, ab erebo uſq; & chao incipiens circe, ſiue ab inferis deos noctis inuocat. Eſt enim erebus obſcuriſſimus inferni locus. unde ortam eſſe noctem Varro ſcribit Chaus autem quod chaos ī primo appellauit poeta, fuit quædam rerum omniū confuſio, ex qua dii quoq; nati eſſe feruntur. Ad illud autem Ouidius alludere uidetur, quod Pronapides poeta græcus ſcriptum reliquit Chaum Demogorgonis primi deorum omniū uxorem fuiſſe, ex qua Erebum terramq; ſuſcepit. unde nox. miſeria. egeſtas. fama Tartarus. clotho. Lacheſis Atropos. Pluton. multaq; alia nata eſſe finguntur. ¶ Edere. emittere. ¶ Tenues. animæ. ſine corpore. ¶ Vulgus. comites pici. ¶ Mirantia. ſtupentia. ¶ Monſtra. mōſtroſæ figuræ. ¶ In iuuenes ueniunt. nam illi in uarias feras fuerunt conuerſi. ¶ Preſſerat occiduus. canens uxor pici cum uirū nuſquā ïueniret, ita ſe lachrimis tradidit, ut paulatim iuxta tyberim in auras fuerit reſoluta. locus autem ille canēs a canentis nymphæ nomine fuit appellatus. ¶ Tarteſia littora. occidentalia. nam tarteſus urbs eſt ulterioris hiſpaniæ. ¶ Lumia. funalia. faces. ¶ Seque proripit. e domo. ¶ Et dare plāgorem. & edere eiulatum. ¶ Veſana. inſana ac furēs. ¶ Inopem. expertem carentem. ¶ Carmina exequalia. exequiis conuenientia. cygnus autem morti uicinus ſuauiſſime canere memoratur. ¶ Tabuit. paulatim abſumpta eſt. ¶ Euanuit. reſoluta eſt. ¶ Rite. merito & recte ob memoriam illius nymphæ, quæ mariti deſiderio illi[c] uitam cum morte commutarat. ¶ Per longum annum. quo apud Circen fuimus. ¶ Reſides. deſides pigri. facti autē ſubaudiatur. ¶ Inire. intrare. ¶ Dare uela. nauigare. ¶ Sæui ponti. furētis & in tempeſtatem concitati maris.

Tarteſus

Tabeſcere

Dixerat: & sæui restare pericula ponti.
Pertimui fateor, nactusq; hoc littus adhæsi.
Finierat macareus. urnaq; æneia nutrix
Condita marmoreo tumulo breue carmen habebat.
Hic me caietam notæ pietatis alumnus
Ereptam argolico, quo debuit igne cremauit.
Soluitur herboso religatus ab aggere funis,
Et procul insidias infamatæq; relinquunt
Tecta deæ, lucosq; petunt: ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit tibris harena,
Faunigenæq; domo potitur, nataq; latini.
Non sine marte tamen, bellum cum gente feroci
Suscipitur, pactaq; furit pro coniuge turnus.
Concurrit latio tyrrhenia tota, diuq;
Ardua sollicitis uictoria quæritur armis.
Auget uterq; suas externo robore uires.
Et multi rutulos. multi troiana tuentur
Castra. neq; æneas euandri ad mœnia frustra.
At uenulus frustra profugi diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub iapyge maxima dauno
Mœnia condiderat, dotaliaq; arua tenebat.
Sed uenulus turni postq̄ mandata peregit,
Auxiliumq; petit. uires ætolius heros
Excusat. nec se aut soceri committere pugnæ
Velle sui populos, aut quos e gente suorum
Armet, habere ullos. neue hæc commenta putetis,
Admonitu q̄q̄ luctus renouentur amari,
Perpetiar memorare tamen, postq̄ alta cremata est
Ilios, & danaas pauerunt pergama flammas:
Naryciusq; heros a uirgine uirgine rapta:
Quam meruit pœnam solus, digessit in omnes,
Spargimur, & uentis inimica per æquora rapti
Fulmina. noctem. imbres. iram cæliq; marisq;
Perpetimur danai, cumulumq; caphareа cladis.
Neue morer referens tristes ex ordine casus
Græcia tum potuit priamo quoq; flenda uideri.
Me tamen armiferæ seruatum cura mineruæ
Fluctibus eripuit. patriis sed rursus ab agris
Pellor & antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma uenus, tantosq; per alta labores
Aequora sustinui. tantos terrestribus armis,
Vt mihi felices sint illi sæpe uocati,
Quos communis hyems importunusq; caphareus
Mersit aquis, uellemq; horum pars una fuisse.
Vltima iam passi comites belloq; fretoq;
Deficiunt, finemq; rogant erroris, at agmon
Feruidus ingenio. tum uero & cladibus asper
Quid superest quod iam patientia nostra recuset

Caieta

¶ Aeneia nutrix. Caieta æneæ nutrix q̄ mortua ac sepulta & portui & urbi nomē dedit. ¶ Breue carm. epitaphiū dicit. ¶ Alūnus. æneas a me alitus atq; educat⁹. ¶ Argolico igne. quo a græcis iliū fuit īcēsum. ¶ Funis reli. quo naues religatæ tenent. huiusmodi āt funis ora uocat a Quintiliano. Tāctsi qdā lora putēt eē legendū. nō orā. ¶ Infamatæ deę. īfamia laborantis circes. ¶ Prorūpit. cū ipetu ingredit. ¶ Faunigenæq; do. Latini fauni filii. Hæc āt idcirco narrat poeta, ut sociorū diomedis ī aues cygni siľes metamorphosin cū supiore aptius cōnectat. ¶ Cū gēte feroci. Rutulorū ut ex carmine quoq; Virgiliano est notū. ¶ Cōcurrit latio tyrrhenia tota. tuscię populi contra latinos bellū p troianis suscipiūt. ¶ Externo robo. externis militibus. ¶ Neq; Aeneas euandri ad mœnia frustra. nā euāder in Troianorū auxiliū & pallantē filiū misit, & ut a thuscis imploraret auxiliū, hortatus est, ut Vir. quoq; canit. ¶ At uenul⁹ frustra. uenulus a turno ad diomedē q in apulia urbem ædificauerat, missus orator, nihil auxilii ab eo īpetrauit, qđ diceret cum alia q̄dam tū Troianos nimiū diis esse gratos & caros. ¶ Profugi diomedis. pcul a pr̄ia ob uxoris turpitudinem fugati, nā diomedes bello troiano in pr̄iā reuersus ægialen uxorē comperit cyllēboro stheneli filio adhæsisse, a qua cū recept⁹ nō foret: aufugiens puenit ī apuliā: ubi a Dauno cū parte regni filia accepta urbē noīe argyrippā ędificauit. ¶ Sub iapyge dauno. daun⁹ rex fuit apuliæ, a quo daunia fuit appellata. Iapyx aūt a iapygia declinat, q̄ eadē est cū Apulia, ab Iapyge Dedali filio cognomīata. Sane iapyx urbis quoq; nomē est, q̄ nūc Barium dr̄. Est etiā iapyx uentus apulię peculiaris. ¶ Aetoli⁹ he. Diomedes tydei ætoliæ regis filius. ¶ Excusat. ī excusationem adducit. ¶ Cōmēta. ficta. ¶ Perpetiar. sustinebo. ¶ Memorare. narrar̄. ¶ Ilios. urbs troia, q̄ & ilion dr̄. ¶ Naryciusq; he. Aiax oilei filius, q fuit Narycius, naryx. n. q̄ & naryciū & naryce dr̄, urbs fuit locridis. Vñ narycius decliat. Aiax aūt oilei filius Casandram Priami filiā, cū ī tēplo palladis stuprasset, nō ī se solū: sed in oēs græcos irā numinis cōcitauit. nā in patriā nauigantes, & ipse fulmine pcussus orta maxima tēpestate: & alii per maria fuere disiecti. ¶ A uirgine. pallade: q̄ ppetuā seruauit uirginitatē. ¶ Virgine rapta. Casandra stuprata. ¶ Digessit. dissipauit. dimisit. ¶ Spargimur. dissipamur. dispgimur. ¶ Cumulumq; caphareа cladis. Caphare⁹ pmōtorium est eubocæ in Hellespontū spectans ad cuius radices ira Mineruæ ac fraude Naupli palamedis pr̄is græcorū classis maximū fecit naufragiū. ¶ Priamo quoq; flenda uideri. nimia ē calamitas, q̄ hostibus quoq; flenda ur̄. ¶ Antiquo de uulnere. nā ī bello troiano diomedes cū ænæa cōgressus, cū sibi eū auxilio ueneris eripi uideret, in ipsam deam sagittas coniecit. qua re dea irata a diomede uxoris aīum sic abalienauit, ut illū ab excidio troiano reuersū in ædes accipe noluerit. ¶ Memores pœnas. q̄s ī memoria hēbat. ¶ Importun⁹ capha. sine portu. perniciosus. ¶ Deficiunt. me dereliq̄re uolūt. ¶ At ag. fer. agmō cū uenerem contēneret, in auē cygno similem una cū q busdā e sociis fuit cōmutatus. ¶ Feruidus ige. feroci igenio p̄ditus. ¶ Et asper. ēt īdignatus. ¶ Recuset ferre. nolit. pati.

¶ Est locus

Faunigena | Diomedes | Daunus | Iapygia | Iapyx | Ilios | Nar[ycius] | Aiax [Oi]lei | Caphareus | Agmo[n]

Ferre uiri dixit?quid habet cythereia?quid ultra
Velle puta,faciat?nam dum peiora timentur,
Est locus in uoto.sors autem ubi pessima rerum est,
Sub pedibus timor est,securaq; summa malorum?
Audiat ipsa licet,& quod facit, oderit omnis
Sub diomede uiros,odium tamen illius omnes
Spernimus,& magno stat magna potentia nobis
Talibus iratam uenerem pleuronius agmon
Instimulat uerbis,stimulisq; resuscitat iram,
Dicta placent paucis.numeri maioris amici
Agmona corripimus,cui respondere uolenti.
Vox pariter uocisq; uia est tenuata,comaq;
In plumas abeunt.plumis quoq; colla teguntᷓ.
Pectoraq; & tergum.maiores brachia pennas
Accipiunt,cubitiq; leues tenuantur in alas.
Magna pedis digitos pars occupat,oraq; cornu
Indurata rigent,finemq; in acumine ponunt,
Hunc lycus.hunc idas & cum pethenore nycteus.
Hunc miratur abas,& dum mirantur,eandem
Accipiunt faciem,numerusq; ex agmine maior
Subuolat:& remos plausis circumuolat alis.
Si uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris,
Vt non cygnorum,sic albis proxima cygnis.
Vix equidem has sedes & iapygis arida dauni
Arua gener teneo minima cum parte meorum.
Hactenus oenides.uenulus calydonia regna
Puteolosq; sinus messapiaq; arua reliquit,
In quibus antra uides,quæ multa nubila silua
Et leuibus guttis manantia semicaper pan
Nunc tenet.at quondam tenuerunt tempore nymphæ.
Apulus has illa pastor regione fugatas
Terruit,& primo subita formidine mouit.
Mox ubi mens rediit,& contempsere sequentem,
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor.saltuq; imitatus agresti
Addidit obscœnis conuicia rustica dictis.
Nec prius obticuit,q̃ guttura condidit arbor.
Arbor enim est,succoq; licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ baccis oleaster amaris
Exhibet asperitas uerborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola sibi,rutuli sine uiribus illis
Bella infausta gerunt,multumq; ab utraq; cruoris
Parte datur.fert ecce auidas in pinea turnus
Tecta faces,ignesq; timent,quibus unda pepercit.
Iamq; picem & ceras alimentaq; cætera flammæ
Mulciber urebat:perq; altum ad carbasa malum
Ibat,& incuruæ fumabant transtra carinæ,

¶Est locus in uoto. uotis & precibus locus relinquitur.tunc enim homines ad preces confugiũt, cũ peiora timẽt. ¶Sors autem ubi pessima rerũ est ubi pessimus est rerũ status. ¶Sub pedibus timor ẽ.nihil timetᷓ ¶Secura.sine timore.¶Sub diomede existentes subaudiamus.¶Spernim⁹, cõtemnimus.¶Magna potẽtia.ueneris. ¶Stat magno.constat.nam patriam ꝑpter ipsam amisimus. ¶Pleuronius agmon.pleuron urbs ẽ ętoliæ.unde pleuronius deriuatur.¶Resuscitat.iterum excitat. ¶Numeri maioris amici.ꝑles amici.¶Tenuata.tenuis & exigua facta. ¶Magna pedis digitos pars occupat. Hypallage est. magnam enim pedis partẽ a digitis fuisse occupatã intelligimus. ¶Cornu. rostro.¶Finemq; i acumine ponũt. acutum habent rostrum. ¶Ex agmine.multitudine comitum.Huiusmodi autem aues Diomedeæ a nomine ducis fuerunt appellatę.¶Plausis alis.cũ quodã strepitu motis. ¶Dubiarum uolucrum. auiũ de quibus dubitatur,an cygni sint,an aliæ a Cygnis. ¶Proxima simillima.nã Diomedeæ aues oloribus sunt similes. ¶Hacten⁹ oenides. diomedes oenei nepos.¶Venulus calydonia regna. diomedis calydonii.Nã calydon urbs est ætolię. ¶Puteolosq; sinus. puteoli urbs est Apuliæ a multitudine puteorum dicta. ¶Messapia arua. Apula a Messapo duce cognominata. ¶In quibus antra uides.pastoris cuiusdã apuli in oleastrum metamorphosin poeta exponit.¶Nubila.obscura.est enim hoc loco appositum. ¶Manantia.stillantia. ¶Semicaper pan.pan deus ẽ pastorũ, qui a parte posteriori capro similis pingebatur. ¶Mouit.commouit ad fugiendum. ¶Ad numerum.ad rithmum & gestus rationẽ. ¶Duxerᷓ choreas. tripudiarunt.¶Improbat.uituperat. ¶Condidit.abscondit. ¶Succo.ex succo qui est amarus & asper.¶Notam. signum. ¶Oleaster.oliua est siluestris. ¶Cessit transiuit. ¶Rutuli.populi fuerũt quibus imperauit Turnus.Hæc autem narrantur,ut commodius nauium æneæ transmutationem in nymphas inserere possit poeta. Nam cũ Turn⁹ Rutulorum rex ignem immisisset in classem troianorum, mater deum eas naues, quæ in Ida monte sibi dicato fabricatæ fuerant,comburi non est passa. Verum ĩ Nymphas eas marinas cõmutauit. ¶In pinea tecta periphrasis est nauium. quæ ex pineis tabulis conficiunt. ¶Mulciber.uulcanus ignis.

Agmõ in auẽ
Pleuronius
Socii diomedis in aues
Diomedeæ
Oenides
Pastor in oleastrum
Calydõ
Puteoli
Messapia
Pan
Oleaster
Rutili

¶Inflati buxi. Tibiæ q̃
ex buxo conficiũt. ¶Do
mitis leonibus. curr⁹. n.
cybeles, ut in superiori-
bus scripsimus a leoni-
bus trahiẽ. ¶Irrita. ua-
na. ¶Sacrilega dex. hy-
pallage est. ipse. n. sacrile
Astræi gus intelligitur. ¶Astrei
turbant, astrei uenti au-
roræ & astræi gigantis
filii. ¶Stuppea retinacu
la. periphrasis est oraꝝ,
id est funium, quibus na
ues ad terram religãtur.
¶Robore mollito. du-
ricie molli facta. ¶In
Carina corpora. ĩ carnes. ¶Ca-
rina subdita. Lignũ sub
positum. nam carina ꝓ-
prie lignum ẽ illud quo
fundum nauis ĩ duas di
stingui partes uidetur.
¶Lina. funes ex lino cõ
fecti. ¶Cærulus color.
niger. ¶Durisq; in mõ-
tibus ortæ molle fretũ.
anthiteton elegans. quo
maxime sensus exorna-
tur. durum nãq; opponi
tur molli. ¶Nec eas sua
tangit origo. hoc eñi ni
hil mouentur cupidita-
te suæ originis uidendę.
Nihil curant redire ĩ mõ
tes, ubi sunt ortæ. ¶Na
riciæ ratis. Sic quidem le
gitur, ut intelligatur na
uis Aiacis oilei qui fuit
narycius. Mihi uero ma
Nauis i gis Neritiæ uidetur legẽ
scopu dũ: ut de Vlyssis naufra-
lum gio sentire poetam intel
ligamus. Neritus enim
mons est ithacæ patriæ
Neritus ulyssis, unde Neritius de
clinatur. ¶Puppes alci-
Alcino⁹ noi. Alcinous Vlyssem,
quem naufragũ hospi-
tio susceperat, instructa
naue in ithacam uehen-
dum curauit, sed nauis
ipsa in scopulum qui est
post phalacrium corcy-
ræ promontorium, si-
Ardea mili specie transfigurata
in auẽ fuisse a Neptuno ĩ. xxiii.
odiseæ ab Homero nar
ratur. ¶Animata classe,
trãsmutata classe ĩ nym
phas animam habentes
¶Quod deorũ est istar.
ad similitudinem. nam
animi ut dii sũt immor
tales. hæc autem a poe-
ta narrãtur, ut aptius ar

Cum memor has pinus idæo uertice cæsas
Sancta deum genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi.
Perq; leues domitis inuecta leonibus auras.
Irrita sacrilega iactas incendia dextra
Turne ait. eripiam. nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes & membra meorum.
Intonuit dicente dea, tonitruq; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aera & tumidum subitis concursibus æquor
Astrei turbant, & eunt in prœlia fratres.
E quibus alma parens unius uiribus usa
Stuppea perrupit phrygiæ retinacula puppis
Fertq; rates pronas: medioq; sub æquore mergit.
Robore mollito, lignoq; in corpora uerso,
In capitum facies puppes mutantur aduncæ.
In digitos abeunt & crura natantia remi.
Quodq; sinus fuerat, latus est, mediisq; carina
Subdita nauigiis, spinæ mutatur in usum
Lina comæ molles. antemnæ brachia fiunt,
Cærulus ut fuerat color est, quasq; ante timebant
Illas uirgineis exercent lusibus undas
Naiades æquoreæ, durisq; in montibus ortæ
Molle fretum celebrant, nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitæ q̃ multa pericula sæpe
Pertulerint pelago, iactatis sæpe carinis
Supposuere manus, nisi si qua uehebat achiuos,
Cladis adhuc phrygiæ memores odere pelasgos.
Neritiæq; ratis uiderunt fragmina lætis
Vultibus, & lætis uidere rigescere puppes
Vultibus alcinoi: saxumq; increscere ligno.
Spes erat in nymphas animata classe marinas.
Posse metu monstri rutulum desistere bello.
Perstat, habetq; deos pars utraq;, quodq; deorum
Instar, habent animos. nec iam dotalia regna.
Nec sceptrum soceri. nec te lauinia uirgo:
Sed uicisse petunt, deponendiq; pudore
Bella gerunt. tandemq; uenus uictricia nati
Arma uidet, turnusq; cadit. cadit ardea turno
Sospite dicta potens, quã postq̃ barbarus ensis
Abstulit, & tepida patuerunt tecta fauilla,
Congerie e media tum primum cognita ꝑpes
Subuolat, & cineres plausis euerberat alis:
Et sonus & macies & pallor & omnia captam
Quæ deceant urbem, nomen quoq; mansit in illa
Vrbis, & ipsa suis deplangitur ardea pennis.
Iamq; deos omnes ipsamq; æneia uirtus
Iunonem ueteres finire coercuit iras,

deæ urbis in auem meta
morphosin subiungat.
nã ardea pr̃ia fuit Tur-
ni, quam uictores Tro-
iani cum incẽderent, for
te auis ex incnedio nunq̃
antea uisa euolauit, quæ
a nomine urbis ardea, fu
it appellata. ¶Soceri la
tini regis. ¶Vicisse. ui-
ctoriam. uerbum ꝑ no-
mine positum est. Sic ꝑ-
sius. Scire tuum nihil ẽ.
¶Deponendi pudore.
bella subaudiam⁹. utrũ
q; enim pudebat depõe-
re bellum. ¶Turnusq;
cadit. ab ęnea interfect⁹.
¶Barbarus ensis troia
nus. ¶Abstulit. sustulit.
deleuit. ¶Patuerunt. dis
soluta fuerunt. ¶Conge
rie e media e medio ro- Præpes
go. ¶Præpes. auis. nam
præpetes aues maiores
dicũtur, quæ uolatu suo
dant augurium. ¶Plau
sis alis. concussis. ¶Et
sonus. & uox tenuis &
exilis. ẽ autem polysyn-
deton. ¶Deplangitur. ꝑ
cutitur. ¶Suis pennis.
suis alis. ¶Iamq; deos
omnes. ęneas cum ad ul
timum ætatis suæ tem-
pus uenisset, ꝑcibus uene
ris omnium deorum cõ
sensu in deum: quem la
tini indigetẽ appellarũt,
fuit transmutatus. ¶Ip
samq; iunonẽ. quæ sem
per ei fuerat aduersata.
¶Coercuit. coegit.
¶Crescentis

Cum bene fundatis opibus crescentis iuli.
Tempestiuus erat cælo cythereius heros.
Ambieratq; uenus superos, colloque parentis
Circũfusa sui, nunq̃ mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto.
Aeneæq; meo, qui te de sanguine nostro
Fecit auum, q̃uis paruum des. optime numen.
Dũmodo des aliquod. satis est inamabile regnum
Aspexisse semel. stygios semel isse per amnes.
Assensere dei. nec coniunx regia uultus
Immotos tenuit, placatoq; annuit ore.
Tum pater. est is ait cælesti numine dignus.
Quæq; petis proquoq; petis. cape nata qd optas.
Fatus erat, gaudet, gratesq; agit illa parenti,
Perq; leues auras iunctis inuecta columbis,
Littus adit laurens, ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis uicina numicius undis.
Hunc iubet æneæ quæcunq; obnoxia morti
Abluere, & tacito deferre sub æquora cursu.
Corniger exequitur ueneris mandata. suisq;
Quicquid in ænea fuerat mortale repurgat,
Et respersit aquis. pars optima restitit illi.
Lustratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit, & ambrosia cum dulci nectare mixta
Contigit os: fecitq; deum: quem turba quirini
Nuncupat indigetem, temploq; arisq; recepit.
Inde sub ascanii ditione binominis, alba
Resq; latina fuit. successit siluius illi,
Quo satus antiquo tenuit repetita latinus
Nomina cum sceptro. clarus subit ecce latino
Epitus ex illo. post hunc capitusq; capisq;.
Sed capis ante fuit. regnum tiberinus ab illis
Cepit, & in tusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquæ, de quo remulusq; feroxq;
Acrota sunt geniti. remulus maturior annis
Fulmineo periit imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior acrota forti
Tradit auentino, qui quo regnarat, eodem
Monte iacet positus, tribuitq; uocabula monti.
Iamq; palatinus summæ loca gentis habebat.
Rege sub hoc pomona fuit, qua nulla latinas
Inter hamadryadas coluit sollertius hortos.
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus,
Vnde tenet nomen. non siluas illa nec amnes.

¶ Crescentis iuli. Iulus æneæ fuit fili⁹, q p̃ri i regno latino succeſſit. ¶ Colloq; pa. circũ. sui. hoc ẽ collũ Iouis p̃ris sui cõplexa. ¶ Quãuis paruũ. quãtũ uis paruum. ¶ Inamabile re. Inferorũ regnũ. ¶ Immotos te. Signãt iunonẽ quoq; ãnuiſſe Ioui ut æneas in deorũ numerũ admitteret q. n. ãnuũt, caput mouẽt. ¶ Tũ pa. Iupiter. ¶ Is. æneas. ¶ Grates agit. g̃ras agit i soluta dicim⁹ orõne. ¶ Iũctis co. currus ueneris a colũbis trahi fingit. ¶ Numici⁹ un. numici⁹ fluuius ẽ latii, q & numic⁹ dr̃: i quẽ cũ cecidiſſet æneas, neq; iuẽt⁹ eẽt. creditus ẽ i deũ idigetẽ fuiſſe cõmutat⁹. ¶ Serpit. lente labitur. ¶ Quæcũq; ob. mor. q̃cunq; morti subiecta. ¶ Corniger. fluui⁹. oẽs eni fluuii cũ cornib⁹ pingebant. ¶ Restitit il. remãsit illi æneæ. aĩa nãq; imortalis æternitati fuit cõsecrata. ¶ Lustratũ. purgatũ. ¶ Ambro. immortalis iterp̃taẽ. herba ãt eẽ fingit, q̃ dii uescunt. ¶ Cũ dulci ne. ut ambrosia p deorũ cibo ponit, ita nectar p eorũdẽ suauiſſima accipit potione. ¶ Cõti. tetigit. ¶ Turba q. popu. Ro. ¶ Nuncupat idigetẽ. dii idigetes, quos græci heroas uocãt ex mortali & deo nati putabãt. uñ & æneam latini deũ idigetẽ appellarũt. uñ idigetare ãti q dicebãt p eo qd ẽ inuocare. Macro. Nãq; uirgines uestales ita idigetãt. ¶ Apollo medice. apollo pæan. ¶ Nũcupat. nũcupauit. appellauit. ¶ Inde sub as. bi. Asca. q & iulus fuit appellat⁹ æneæ i regno succeſſit. Cui Silui⁹. sic dict⁹, q i siluis sit nat⁹, cui latinus cui epitus. cui capis. cui capetus. cui Tiberinus. q i albula submersus nomen fluuio dedit. cui remulus. cui acrota. cui auẽtin⁹. qui colli nomẽ dedit. ibi sepultus. Cui palatinus sub quo rege pomona hortorũ dea Vertũno deo, q sei uarias uertebat figuras oib⁹ aliis sp̃tis tãdẽ nupsit. Varias ãt uertũni metamorphoseis poeta scribit. ¶ Sub di. sub iperio ¶ Ascanii bi. duo noia h̃ñtis. nã & ascanius & Iulus a pria lanugine, q̃ ιουλος græce dr̃, fuit cognominat⁹. Aut alba binominis. qd alba longa fuit. Est. n. ãbiguũ. ¶ Alba resq; latina fuit. albã urbẽ. q̃ ab situ lõga fuit denomiata ab ascanio æneæ filio fuiſſe ædificatã, & ab alba sue illic trigita porcellos enixa nominatam ẽt pueri sciunt Duæ sane fuerũt albæ. altera ad fucinũ lacũ. uñ albẽses declinant. altera romę uicina. uñ albani. ¶ Res la. iperiũ latinũ. ¶ Ab illis. post illos. ¶ Thusci flu. piphrasis est albulæ. q postea tiberis a tiberino Rege in illo submerso fuit appellatus. ¶ Maturior ãnis maior natu. ¶ Imitator ful. cũ. n. uellet uideri fulmina iaculari, a ioue fulmine uero pcuſſus est. ¶ Sceptrũ. impiũ. ¶ Posit⁹. sepult⁹. ¶ Tribuitq; uoca. mõ. auẽtin⁹ eni un⁹ ex collibus Romæ urbis ab auẽtino Rege illic sepulto fuit cognominat⁹. q̃q̃ Varro. alias quoq; hui⁹ nois origies tradat. ¶ Sũmæ gẽ. p̃stãtiſſimæ. ¶ Pomõa. dea fuit pomorũ. Vñ ẽt fuit pomõa uocata. ¶ Latinas inter ha. nymphas. hamadryades nãq; dñr nymphæ. q̃ una cũ arborib⁹ & oriũt & occidũt. Vñ etiã nomẽ sũpserũt. ἅμα nanq; sil. δρυς δρυος dr̃ q̃rc⁹. ¶ Sollertius. diligẽti⁹. ¶ Vñ te. no. Pomona eni a pomis nomẽ ẽ cõsecuta. poma uero dñr oẽs fruct⁹ qcũq; ex arborib⁹ nati esui sint apti, siue molli, siue duriore cortice tecti q̃uis Macro. atq; seruius poma a nucib⁹ distinguẽtes scribãt nuces g̃nalr uocari: q̃ duriore cortice tegant. poma uero q̃ molliore. Sed pomũ g̃ñale nomẽ ẽ oium fructuũ qcũq; ex arborib⁹ nascunt, cũ ex aliorũ scriptorũ. tum ex Ouidii uerbis apte colligi põt. ¶ Nõ siluas illa. pomona inquit nõ amat siluas ut uenet. non amnes ut piscatum eat.

Numici⁹ | Ambrosia | Nectar | Indigetes dii | Indigetare | Ascani⁹ | Reges albani | Alba lõga | Duæ albæ | Auẽtin⁹ | Hamadryades | Poma pomõa

Rus amat & ramos felicia poma ferentes.
Nec iaculo grauis eſt.ſed adunca dextera falce.
Qua modo luxuriem p̄mit,& ſpatiantia paſſim
Brachia compeſcit.fiſſa modo cortice lignum
Inſerit,& ſuccos alieno præſtat alumno.
Nec ſentire ſitim patitur:bibulaꝗ recuruas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor.hoc ſtudium.ueneris quoꝗ nulla cupido e.
Vim tamen agreſtum metuens pomaria claudit
Intus,& acceſſus prohibet refugitꝗ uiriles.
Quid non & ſatyri ſaltatibus apta iuuentus
Fecere?& pinu præcincti cornua panes?
Silenuſꝗ ſuis ſemper iuuenilior annis?
Quiꝗ deus fures uel falce uel inguine terret:
Vt potirentur ea?ſed enim ſuperabat amando
Hos quoꝗ uertũnus.neꝗ erat felicior illis
O quotiens habitu duri meſſoris ariſtas
Corbe tulit ueriꝗ fuit meſſoris imago.
Tempora ſæpe gerens fœno religata recenti,
Defectum poterat gramen uerſare uideri.
Sæpe manu ſtimulos rigida portabat,ut illum
Iuraſſes feſſos modo diſiunxiſſe iuuencos,
Falce data frondator erat:uitiſꝗ putator.
Induerat ſcalas,lecturum poma putares.
Miles erat gladio.piſcator arundine ſumpta.
Deniꝗ per multas aditum ſibi ſæpe figuras
Repperit,ut caperet ſpectatæ gaudia formæ.
Ille etiam picta redimitus tempora mitra
Innitens baculo poſitis per tempora canis
Aſſimulauit anum,cultoſꝗ intrauit in hortos,
Pomaꝗ mirata eſt.tantoꝗ peritior inquit
Omnibus es nymphis,quas continet albula ripis.
Salue uirginei flos intemerate pudoris,
Paucaꝗ laudatæ dedit oſcula,qualia nunq̃
Vera dediſſet anus,glebaꝗ incurua reſedit
Suſpiciens pandos autumni pondere ramos.
Vlmus erat contra ſpecioſa nitentibus uuis,
Quam ſocia poſtq̃ pariter cum uite probauit,
At ſi ſtaret ait cælebs ſine palmite truncus,
Nil præter frondes,quare peteretur,haberet.
Hæc quoꝗ quæ iuncta eſt uitis,requieſcit in ulmo.
Si non iuncta foret.terræ acclinata iaceret.
Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius.
Concubituſꝗ fugis,nec te coniugere curas.
Atꝗ utinam uelles,helenæ non pluribus eſſet
Solicitata procis,nec quæ lapitheia mouit
Prœlia,nec coniunx timidi aut audacis ulyſſei,
Nunc quoꝗ cum fugias auerſeriſꝗ petentes:

¶Felicia poma dulcia, non amara & aſpera. ⁋Nec iaculo grauis eſt. nec dextra pomonæ inquit iaculum geſtat, ſed falcem qua luxuriantes ramos recidat. ⁋Luxuriē. luxuriantes ramos. ⁋Premit.recidit. ⁋Brachia. ramos. ⁋Compeſcit.cohibet. ⁋Lignum, ſurculū alterius arboris ⁋Alieno al. ſurculo ex alia arbor̄ in aliam trāſlato. ⁋Fibras.tenuiores ſubtilioreſꝗ radices. ⁋Vim agreſtum.uiolētiam ruſticorum. ⁋Pomaria. loca arboribus frugiferis conſita dicuntur,atꝗ pomorum repoſitoria. ⁋Satyri, dii ſunt ſilueſtres Magnope ſaltu gaudentes. ⁋Panes. ſunt paſtorum cornuti. ⁋Silenuſꝗ ſuis. ſilenus bacchi fuit nutricius uoluptati maxīe deditus. Satyri aūt ſenes,ut ſcri.pauſanias. ſileni uocantur. ⁋Quiꝗ de. piphraſis ē priapi. ⁋Hos quoꝗ uertũ. Vertũnus deus eſt bñ uertēdarum rerum hoc eſt uendendarum atque emendarum, a uertēdo dictus,ꝙ ſe in uarias uerteret formas ut ipſe de ſe apud Propertium narrat. Opportuna mea eſt cunctis natura figuris. In quæcunꝗ uoles uerte decorus ero. Inde uertũnalia dicta ſunt, quæ mēſe octobri in honorem uertũni celebrabāt, ut auctor eſt Varro. Vertumnus aūt Romæ ī uico thurario ſacellum habuit, ut Pedianus porphyrioꝗ ſcribūt. ⁋Neꝗ erat felicior illis.nā eū quoꝗ pomona aſpernabatur. ⁋Duri meſ. aſperi ac laborum patientis.meſſor āt eſt q frumēta metit ac ſecat. ⁋Delectū gra.periphraſis eſt fœni, per qd̄ ſignificat uertumnū fœniſecæ figuram aliqñ ſuſcepiſſe. Varias aūt uertũni metamorphoſeis poeta deſcribit. ⁋Sæpe manu ſti. ſæpenumero inq̄t in bubulcū uertũnus cō mutabat:ut pomōa potiri poſſet. ⁋Frondator erat. frondator dr̄ frōdium putator. ⁋Induerat ſcalas, ſumpſerat. ſi autē cōiunctio ſubaudiatur. ⁋Lecturū. collecturū. ⁋Redimitus tēpora. circundata habēs tēpora. ⁋Tātoꝗ peritior inq̄t. q̄to cultiores habes hortos ſubītelligamus. ⁋Intemerate. inuiolate. ⁋Qualia nūquā. facete hæc a poeta inferunt. laſciuioraꝗ ait fuiſſe uertũni oſcula:q̄ q̄ a uera uetula unq̃ dari potuiſſent. ⁋Pādos. curuos. ⁋Autūni pō. hoc eſt pomis. ⁋Cōtra, e regiōe. ⁋Probauit. commēdauit. approbauit. ⁋At ſi ſta. ait cæ. his ſiītudinibus uult pſuadere pomonæ uertumnus, ut nubat, cū pſertim a multis petatur. ⁋Cælebs. ſine coniuge Vites.n.ſic ulmos āplectunt, ut uxores uiros. Cælibes.n. dñr q ſine cōiuge uiuunt:q̄ſi celeſtē uitā agentes. ⁋Sine pal. ſine uite. Nā palmites uitium rami dñr uuas ferentes. ⁋Peteret. expeteret. ⁋Non tangeris. nō moueris. ⁋Helenæ non pluribus eſſet. Helenæ pulchritudo notior eſt q̃ ut hoc loco ſit commemoranda. ⁋Sollicitata. uexata. ⁋Nec quę lapitheia mouit. Hippodamiā dicit, cuius pulchritudine bellum fuit excitatū inter lapithas & centauros, ut ī. xii. copioſe narratur. Lapithæ autem populi fuerunt Theſſaliæ a Lapitho Periphantis filio cognominati. ⁋Nec coniunx timidi audacis Vlyſſei. Timidi in pugna. Audacis ī ſtruendis inſidiis. Penelope uero Vlyſſis uxor formoſiſſima fuiſſe ſcribit: & quā plurimis procis amata. ⁋Auerſeris. aſperneris.

Fibræ
Pomaria
Satyri
Vertũnus in uarias figuras
Panes
Silenus
Vertũnalia
Meſſor
Frondator
Vertũn ī uetula
Cælibe
Palmites
Lapith

¶Hanc

Mille uiri cupiunt,& semideiq; deiq;,
Et quæcunq; tenent albanos numina montes
Sed tu si sapiens.si te bene iungere,anumq;
Hanc audire uoles,quæ te plus omnibus illis.
Plusq̃ credis amo,uulgares reiice tædas.
Vertũnumq; tori socium tibi delige pro quo
Me quoq; pignus habe.neq;.n.sibi notior ille,est,
Quã mihi.nec toto passim uagus errat in orbe.
Hæc loca magna colit.nec uti pars magna ꝓcorũ
Quã modo uidit,amat.tu primus & ultimus illi
Ardor eris,soliq; suos tibi deuouet annos.
Adde quod est iuuenis.quod naturale decoris
Munus habet.formasq; apte fingetur in omnes.
Et quod erit iussus,iubeas licet omnia:fiet.
Quid?q; amatis idẽ?qđ? quæ tibi poma colũtur
Primus habet:lætaq; tenet tua munera dextra?
Sed neq; iam fœtus desiderat arbore demptos,
Nec quas hortus alit cum succis mitibus herbas,
Nec quicq̃ nisi te.miserere ardentis & ipsum,
Quod petit,ore meo præsentem crede precari.
Vltoresq; deos,& pectora dura perosam
Idaliam memoremq; time rhamnusidis iram.
Quoq; magis caueas.&.n. mihi multa uetustas
Scire dedit,referam tota notissima cypro
Facta,quibus flecti facile & mitescere possis.

Viderat a ueteris generosam sanguine teucri
Iphis anaxareten humili de stirpe creatus
Viderat,& totis perceperat ossibus , ignes
Luctatusq; diu,postq̃ ratione furorem
Vincere non potuit,supplex ad limina uenit.
Et modo nutrici miserum confessus amorem:
Ne sibi dura foret,per spes orauit alumnæ.
Et modo de multis alicui blanditus amicis
Sollicita petiit perpensum uoce fauorem
Sæpe ferenda dedit blandis sua uerba tabellis
Interdum madidas lachrimarum rore coronas

¶Hanc anum . seipsum ostendit cum quadam senili grauitate uertumnus. ¶Vulgares tædas. Nuptias p synecdochen. Aperte nanq; totum intelligimus. Quinq; Faces nanq; ex teda arbore confectæ nouæ nuptæ præferebantur. ¶Procorum , amatorum quib? nihil est inconstantius.p ci autem a procãdo,hoc est a petendo dicti: qui mulieres in matrimonium petunt , unde & proces a nimium petendo meretrices dicuntur. ¶Deuouet.dedicat.destinat. Sanc deuouere hoc loco in bonam accipiatur partem alibi in malam.Virgilius.præcipue infelix pesti deuota futuræ. ¶Decoris.pulchritudinis. ¶Fingetur.formabitur . transfigurabitur, ¶Primus habet . primitiæ enim frugum Vertũno dicabantur , ut ipse apud propertium commemorans causas cur uertumnus dicatur ait. Seu quia uertentis fructum percipimus anni. Vertumni rursus credidit esse sacrũ.Prima mihi uariat liuentibus una racemis Et coma lacten ti spicea fruge tũet . Hic dulces cerasos.hic autũnalia prũa Cernis & ęstiuo mora rubere die.Insitor h solui t pomosa uota corona,Cum prius in uito stipite mala tulit. ¶Cum succis mitibus. dulcibus suauib? . ¶Miserere ardentis. Ardenter te amantis. ¶Idaliam. uenerem ab idalio cypri nemore dictam. ¶Rhãnusidis iram. Rhamnusis quæ & Rhamnusia dicitur,pro nemesi ponitur, quę dea ulciscitur superbos, a Rhamnunte Atticę uico,ubi maxime colebatur.denominata, cuius quidem in capitolio sacellum est,quamuis nomine careat Romano,ut plinius scribit. ¶Vetustas.senectus Senes nanq; iccirco prudentiores uidẽtur, quia multarum rerum peritiam hñt. ¶Multa scire dedit. multarũ reꝝ peritiã mihi tribuit.est enim uerbũ pro nomine positũ quale est illud persii. Scire tuum nihil est. ¶Viderat a ueteris . iphis cypri? anaxaretes puellæ amore captus cũ nullis precibus ea posset potiri, uitam finire decreuit.Ad ianuam igitur amatæ cum se suspendisset, maxime mærore matrem affecit . cũ uero funus efferret. Anaxerete ad fenestram accedens,ut ide exequias spreti iuuenis spectaret,in saxum fuit commutata. ¶Veteris teucri.De teucro telamonis filio intelligimus , q propter mortem aiacis a patre domo pulsus salamina in cypro condidit . ¶Miserũ amorem . eam enim a q̃ nõ amabatur , amabat. ¶Sollicita uoce.plus q̃ diligenti oratione. ¶Perpensum fauorem . impẽsum & magnum . ac diligenter animaduersum. Ea autem omnia describit Ouidius quibus amatores utuntur, ut puellis amatis potiri possint.

Idalia

Rhamnusia

Iphis Anaxerete

Postibus intendit,posuitq; in limine duro
Molle latus,tristiq; feræ conuicia fecit.
Sæuior illa freto surgente.cadentibus austris.
Durior & ferro:quod noricus excoquit ignis,
Et saxo,quod adhuc uiuum radice tenetur,
Spernit & irridet,factisq; immitibus addit
Verba supba ferox,& spe quoq; fraudat amãtẽ.
Non tulit impatiẽs longi tormenta doloris
Iphis,& ante fores hæc uerba nouissima dixit.
Vincis anaxarete.neq; erũt tibi tædia tandẽ
Vlla ferenda mei,lætos molire triumphos,
Et pæana uoca,nitidaq; incingere lauro.
Vincis enim:moriorq; libẽs,age ferrea gaude:
Certe aliquid laudare mei cogeris,eritq;
Quo tibi sim gratus,meritũq; fatebere nostrũ.
Non tamen ante tui curã excessisse memento.
Quã uitã,geminaq; simul mihi luce carẽdũ est
Nec tibi fama mei uentura est nuncia leti.
Ipse ego ne dubites adero præsensq; uidebor,
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen o superi mortalia facta uidetis,
Este mei memores.nihil ultra lingua precari
Sustinet,& longo facite ut narremur in æuo.
Et quæ dempsistis uitæ date tempora famæ.
Dixit & ad postes ornatos sæpe coronis
Humentes oculos & pallida brachia tollens,
Cum foribus laquei religaret uincula summis:
Hæc tibi serta placent crudelis & impia dixit
Inseruitq; caput,sed tum quoq; uersus ad illam
Atq; onus infelix elisa fauce pependit.
Icta pedũ motu trepidantũ & multa timentum
Visa dedisse sonum est:adapertaq; ianua factũ
Prodidit.exclamant famuli,frustraq; leuatum,
Nam pater occiderat:referunt ad limina matris.
Accipit illa sinu,complexaq; frigida nati
Membra sui.postq̃ miserasq; uerba parentum
Edidit,& matrũ miserarum facta peregit,
Funera ducebat mediã lachrimosa per urbem.
Luridaq; arsuro portabat membra feretro.
Forte uiæ uicina domus,qua flebilis ibat
Pompa fuit,duræq; sonus plangoris ad aures
Venit anaxaretes,quã iã deus ultor agebat.
Mota tamen.uideamus ait miserabile funus.
Et patulis iniit tectum sublime fenestris.
Vixq; bene ipositum lecto prospexerat iphin.
Diriguere oculi,calidusq; in corpore sanguis
Inducto pallore fugit:conataq; retro
Ferre pedes hæsit.conata auertere uultus.

¶Intendit.alligauit. ¶Posuitq; in limine duro molle latus.Antitheton est.Durum namq; opponit molli.Iphim autem sæpenumero i limine ianuæ Anaxaretes iacuisse ait. ¶Conuicia fecit.Male dixit. Sera ¶Seræ.quæ ianuã clausam tenebat. ¶Sæuior illa freto surgẽte.Quod in tempestatem excitatur. ¶Cadentibus austris.Flare desinentibus Tũc enim sæuissimi sũt. Norici ¶Noricus ignis.Norici populi sunt alpini ferro abundãtes. ¶Quod adhuc uiuum radice tenetur.hoc est quod non dum e terra est effossum. Saxa enim nondũ a sua radice auulsa & uiua dicuntur & duriora sunt. ¶Spnit & irridet.Anaxarete iphis humilitatẽ cõtemnens illius querelas irridet. ¶Factis immitibus.Asperis,crudelibus.Illum nanq; a ianua fortasse depulit. ¶Et spe quoq; fraudat amantem.quod crudele admodum uidetur. ¶Fraudat.priuat. ¶Et pæana uoca.hoc est uocibus lætitiæ utere,quibus uoti cõpotes gaudia sua exprimere solẽt, Pæan ut alibi Ouidius.Dicite io pæan io pæan dicite pæan.Pæan uero hymnus quoq; est in apollinem,qui a triumphantibus canebantur. ¶Incingere.Coronare inqt uiridi lauro id quod triũphantes solent. ¶Ferrea.dura atq; crudelis. ¶Certe aliquid mei cogeris laudare.quod mihi ipse mortem consciui,ut tibi rem gratam faceram. ¶Curã tui.amorem quo te prosequor. ¶Excessisse.a me subauditur. ¶Gemina luce,& uita mea & te quæ mihi altera lux es. ¶Crudelia lumia.crudeles oculos. ¶Humentes.lachrimãtes. ¶Hæc tibi serta placent.huiusmodi inquit coronæ tibi sunt gratæ Vt laqueo collum inse-

ram.hæc autem cũ maxima Anaxaretes inuidia dicuntur. ¶Inseruitq; caput.Laqueo subintelligatur. ¶Elisa fauce.Cõpressa ceruice. ¶Icta percussa. ¶Famuli.anaxaretes. ¶Frustraq; leuatum.Alleuatum.Iam enim mortuus erat. ¶Nam pater.iphidis subaudiatur est autẽ parenthesis. ¶Funera ducebat.ducendas ac celebrandas exequias curabat. ¶Lurida.Nigra,q̃lia sunt mortuorũ mẽbra. ¶Portabat.portãda curabat. ¶Arsuro feretro.capulo comburẽdo.Feretrum enim una cum cadauere comburebatur. ¶Quam iam deus ultor agebat.Quam iam nemesis supbiæ ultrix persequebatur. ¶Tectum.cubiculum. ¶Iniit.intrauit. ¶Vixq; bene impositum lecto,ordo est.Vixq; bene anaxarete prospexerat Iphim lecto & pheretro impositum cum illius oculi diriguere. ¶Diriguere oculi.cum subaudiendum,ut intelligatur cum oculi rigidi sunt facti. ¶Hæsit.affixa est.

¶Saxum

Hoc quoq; non potuit. paulatimq; occupat artus,
Quod fuit in duro iampridem pectore saxum.
Neue ea ficta putes, dominæ sub imagine signum
Seruat adhuc salamis. ueneris quoq; nomine templum
Prospicientis habet, quorum memor o mea lentos
Pone precor fastus, & amanti iungere nymphe.
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma. nec excutiant rapidi florentia uenti.
Hæc ubi nequicq̃ formas deus aptus in omnes
Edidit, in iuuenem rediit, & anilia demit
Instrumenta sibi. talisq; apparuit illi,
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Euicit nubes, nullaq; obstante reluxit,
Vimq; parat. sed ui non est opus. inq; figura
Capta dei nympha est, & mutua uulnera sensit.
Proximus ausonias iniusti miles amuli

Rexit opes, numitorq; senex amissa nepotum
Munere regna capit, festisque palilibus urbis
Mœnia conduntur. tatius patresq; sabini
Bella gerunt, arcisque uia tarpeia reclusa
Dignam animam pœna congestis exuit armis.
Inde sati curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces, & corpora uicta sopore
Inuadunt, portasque petunt, quas obice firmo
Clauserat iliades. unam tamen ipsa reclusit,
Nec strepitum uerso saturnia cardine fecit,
Sola uenus portæ cecidisse repagula sensit.
Et clausura fuit. nisi q̃ rescindere nunquam.
Diis licet acta deum. iano loca iuncta tenebant
Naiades ausoniæ gelido rorantia fonte.
Has rogat auxilium. nec nymphæ iusta petentẽ
Sustinuere deam, uenasq; & flumina fontis
Elicuere sui. nondum tamen inuia iani

¶ Saxum saxi duricies q̃ paulo ante in pectore illius erat. ¶ Salamis. quæ & salamin dr̃ insula ẽ cũ urbe eiusdẽ nominis, & urbs ĩ cypro a teucro Telamonis filio ædificata. (Salamis)

¶ Veneris prospicientis. uenus prospiciens dicta ur̃, qđ uirginũ superbiã amatores contemnentiũ ꝓspiceret atq; ꝓuideret. (Venus prospiciens) nymphe aũt cũ sit uocãdi casus sine diphtongo scribatur. ¶ Lentos fastus. Diuturnam supbiã ¶ Sic tibi. optantis est aduerbium hoc loco illud sic. ¶ In iuuenem. in iuuenilem figuram. ¶ Qualis ubi oppositas. Quã pulcher esset uertumnus (Vertũn⁹) anili habitu deposito apta similitudine ostendit poeta, ¶ Inq; figu. capta dei nympha est. Sic quidẽ legitur sed nanq; loco illius inq; ut reponatur sensus exposcit. Exponit eñi poeta cur ui opus nõ fuerit. Nã pomona forma uertũni capta facile ei morẽ gessit. Hanc uero emendationem nostrã inepti quidam scalforniæ rep̃hendunt ut uersum perturbantẽ. Sic. n. aiunt syllaba breuis natura produceret. Quasi uero hoc & ipsi non uiderimus, ac non illud secuti sumus, quod non solum a grãmaticis. sed a Fabio quoq; Quintiliano præcipitur. s. litteram sæpenumero ĩ metro excludi. Quo quidem mõ nulla uis carmini affertur. Sed de hoc quoq; alibi plura. ¶ Et mutua uulnera sensit. nã & ipsa uertumni amore cœpit ardere. ¶ Proximus ausonias. Ad historiã regũ Albanoꝝ intermissam narratione mutationũ uertumni redit poeta. Nã palatio. Amulius & Numitor filii fuerunt, qui cũ ea cõditiõe a patre regnũ albanoꝝ accepissent: ut alternis ãnis regnarẽt, Amulius semel occupatũ imperiũ fratri reddere nunq̃ aĩum inducere potuit. Sed Romul⁹ & remus ex filia numitoris a marte cõpressa nati & amulium interfecerũt, & regnũ auo restituerũt. Ipsi uero urbẽ romam ædificarunt, ubi cũ Romulus omnia cõposuisset, iamq; senior esset effectus martis precibus in deorum numerum fuit translatus. ¶ Iniusti amuli. fratrẽ enim contra ius & fas regno fraudauit.

¶ Festis palilib⁹. palilia sta erãt quæ in honorem palis pastoꝝ deæ celebrabantur, quibus Roma a Romulo & Remo cõdita fuisse dr̃, q̃ dies a priscis romãis maxime celebrabat. (Palilia) ¶ Tatius p̃resq; sabini bella gerunt. ꝑ raptũ sabinaꝝ. Nota ẽ aũt historia. ¶ Arcisq; uia tarpeia reclusa. ordo est & sensus. Et tarpeia uirgo exuit atque deposuit aĩam pœna dignã armis & scutis in eam cõgestis post reclusam & aptam arcis uiam. Notior est autem hæc historia quã ut hoc loco sit pluribus repetenda. Tarpeius autẽ mons est, qui postea capitolinus fuit dictus. (Tarpei⁹) In bello autem sabino Tarpeia Tarpeii, qui arci præsidebat: filia, sabinorum ornamentis, quæ in sinistris gestabant, capta hostibus prodidit arcem, q cum pacti essent se daturos id quod in sinistris gestabant in eam scuta coniecerunt, quo & fidẽ datam seruarent, & proditricem ulciscerentur. (Tarpeia)

¶ Sati curibus. Sabini. Nã cures sabioꝝ urbs ẽ. (Cures) ¶ Ore p̃munt uoces. Silent. ¶ Et corpa uicta sopore. Romanos somno oppressos. ¶ Iliades. Romulus iliæ filius. (Iliades) ¶ Iano loca iũcta tenebãt. Templo iani. Describit ãt poeta mutationem aquarũ frigidarũ in calidas. Nã in ipso prælio cũ fugerẽt romãi precibus Romuli aquæ calidæ scaturire cœperunt, quibus sabini ꝓhibiti sunt ulterius romanos persequi. Poeta uero precibus ueneris id factum fuisse ait.

Iani templum

¶ Iani patentis. Aperti. Nam iani templũ aptũ si gnificabat urbẽ bello im plicitã esse. clausum uero pace gaudere. ¶ Lurida sul. qđ luridũ colorẽ & pallidũ efficiunt. ¶ ¶ Fu mante bitumine. Ardẽte.

Bitumẽ

Bitumẽ uero gñs est picis facillime ignes cõtrahen tis. ¶ Certare alpino ri gori. Cõtendere cũ alpiũ frigore qđ est uehemẽtis

Certare

simum. est aũt cõstructio græca certo nãq; tecũ nõ tibi latine dicimus. ¶ Ri gidis sabinis. Seueris. ¶ Præstructa. obstructa. opturata. ¶ Martius mi les. Romanus A marte nãq; per Romulũ origi nem ducunt Romani. ¶ Strata est. coopta fuit. ¶ Generiq; cruorẽ. Ro mani eni sabinorꝝ filias uxores acceperũt. ¶ Pa ce tñ sisti bellũ. Interuẽtu Sabinarꝝ bellũ illud fuis se sublatũ notius est, q̃ ut sit exponendũ. ¶ Tatiũ q; accedere regno. Nã iter reliquas pacis cõditiões hoc ẽt placuit, ut tatius una cum Romulo ęqua ptãte paribusq; honori bus regnaret. ¶ Occide rat tatius de morte tatii: qui ãnis qnq; cũ romulo ĩperauit, & Titus Liuius & dionysius Halycarna seus copiose scribũt. La uinii fuit interfect⁹ a pro ximis legatorꝝ, qui ad res repetẽdas missi non solũ sua a Tatio nõ ĩpetrarãt

Romu l⁹ ĩ deũ

sed a sabinis qbusdã inui to Romulo cõtra ius & fas perempti fuerãt. ¶ Ae quata. æq̃lia facta. ¶ Tẽ pus adest soluere. figura ẽ græca. nã soluẽdi in solu ta orõne diceret. ¶ Fũda mine magno. firmo fun damẽto. ¶ Res romana ĩperiũ romanũ. ¶ Et p̃si de pẽdet ab uno. Et uni⁹ p̃sidis & regis nutu regit atq; gubernat. ¶ Digno q; nepoti. Romulo. ¶ Im ponere cœlo. in numerũ

Memo rare

deorꝝ referre. ¶ Nã me moro. ĩ memoria habeo Alias memorare signifi cat narrare. Est ãt paren thesis, Ordo nãq; est. Tu mihi quondã, & olim di

Ora patentis erant, nec iter præcluserat unda.
Lurida supponunt fœcundo sulfura fonti,
Incenduntque cauas fumante bitumine uenas.
Viribus his aliisq; uapor penetrauit ad ima
Fontis, & alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis,
Flammifera gemini fumant aspergine postes,
Portaque nequicq; rigidis promissa sabinis,
Fonte fuit præstructa nouo: dum martius arma
Indueret miles. quæ postq̃ romulus ultro
Obtulit, & strata est tellus romana sabinis,
Corporibus, strata estq; suis, generiq; cruorem
Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis,
Pace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
Decertare placet, tatiumq; accedere regno.
Occiderat tatius, populisq; æquata duobus
Romule iura dabas. posita cum casside mauors
Talibus affatur diuumq; hominumque parentẽ.
Tẽpus adest genitor, q̃m fundamine magno
Res romana ualet, & præside pendet ab uno,
Præmia iam promissa mihi dignoq; nepoti
Soluere. & ablatum terris imponere cœlo.
Tu mihi concilio quondam præsente deorum.
Nam memoro, memoriq; aio pia uerba notaui,
Vnus erit, quem tu tolles in sidera cæli
Dixisti. rata sit uerborum summa tuorum.
Annuit omnipotens, & nubibus aera cæcis
Occuluit, tonitruq; & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ,
Innixusq; hastæ pressos temone cruento
Impauidus conscendit equos gradiuus, & ictu
Verberis increpuit, pronumq; per aera lapsus
Constitit in summo nemorosi colle palati,
Reddentemq; suo non regia iura quiriti
Abstulit iliaden, corpus mortale per auras
Dilapsum tenues: ut lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere cælo.
Pulchra subit facies, & puluinaribus altis
Dignior est. q̃ sit trabeati forma quirini.
Flebat ut amissum coniunx: cum regia iuno
Irim ad hersiliam descendere limite curuo
Imperat, & uacuæ sua sic mandata referre.
O & de latio. o & de gente sabina
Præcipuum matrona decus, dignissima tanti
Ante fuisse uiri coniunx. nunc esse quirini
Siste tuos fletus, & si tibi cura uidendi
Coniugis est, duce me lucum pete, colle quirino
Qui uiret. & templum romani regis obumbrat.

xisti concilio deorꝝ p̃nte. unus erit Romulus, quẽ tu o mars tolles & extol les in sidera cæli. ¶ Et nu bib⁹ aera cæcis. Hoc ex historia sumptũ est. Nam romulus ut narrat. T. Li uius cũ ad exercitũ recen sendũ cõcionẽ in cãpo ad capræ paludẽ haberet su bito coorta tempestas cũ magno fragore tonitri busq; tam dẽso regẽ ope ruit nimbo ut conspectũ eius concioni abstulerit. nec deinde in terris romu lus fuit uisus. creditus est aũt a patribus pp morũ asperitatẽ fuisse discerpt⁹ sed plebi persuaserũt ipm in sidera fuisse translatũ. ¶ Promissæ rapinæ. ra piendi romuli e terris in cœlũ. ¶ Sẽsit. cognouit. ¶ Verberis. flagelli quo

Palatiũ

equi uerberant. ¶ Nemo rosi palatii nemoribus obsiti. palatiũ aũt unus ẽ ex collibus romanis ĩpe ratorꝝ sede clarissim⁹ qđ nunc uulgus palatiũ ma ius uocat. ¶ Nõ regia iu ra. Regi nõ cõuenientia. de litibus. n. priuatorꝝ iu dicabat. ¶ Suo qriti. Su is romãis. ¶ Intabescere. liquescere atq; consumi.

Puluinaria

¶ Et puluinarib⁹ altis. Se dibus atq; altarib⁹ excel sis puluinaria nanq; lecti dñr q ĩ deorꝝ tẽplis sterne bant. ¶ Trabeati. trabea

Trabea ti gña

induti. Nã romulus dũ uiueret, trabea ueste ute bat. Trabearꝝ autẽ gña sunt tria, ut scri. Suetoni⁹ in libro de gñe uestiũ, unũ qđ diis sacrat, qđ totum est purpureũ. alterꝝ ẽ regũ qđ qdẽ ẽ purpureũ, sed al bo ĩfectũ. Tertiũ ẽ augu rale de purpura & cocco mixtũ. ¶ Limite curuo. Arcũ dicit p quẽ iris decur rer dr. Hersilię ãt romuli uxoris metamorphosin expõit poeta. nã & ipa in deã noĩe orã fuit cõuersa ¶ Nũc eẽ qri. q ĩ deorꝝ nu merꝝ translat⁹ est. ¶ Siste tu. fle. hoc ẽ. Tuis fletib⁹ finẽ ipõe. ¶ Pete lu. Vade ad lucũ. ¶ Colle q. q a qri

Collis q rinalis

no qrialis fuit cognoiat⁹ ¶ Ro. re. Rõuli p⁹ mor tẽ qrin⁹ fuit appellatus.

¶ Per

¶Per arcus pictos. per arcus uariis coloribus distinctos. ¶Et liquet. Cōstat. ¶Offer. ostende. ¶Ora. faciem figuram. ¶Cœlum accepisse uidebor. ¶Felix mihi esse uidebor. ¶Cum uirgine thaumantea. Cum iride thaumantis filia. ¶Romuleos colles. Quirinalem collem. ¶Cessit. Recessit. ¶In auras. in aerē. ¶Notis. Amicis. ¶Romanæ conditor urbis. Romulus. ¶Et priscum

Paret, & in terram pictos delapsa per arcus,
Hersiliam iussis compellat uocibus iris.
Illa uerecundo uix tollens lumina uultu,
O dea, nāq; mihi nec quæ sis dicere ꝓmptum est:
Et liquet esse deam: duc: o duc, inquit & offer
Coniūgis ora mihi, quem si modo posse uidere
Fata semel dederint, cælum accepisse uidebor.
Nec mora. romuleos cum uirgine thaumantea
Ingreditur colles. ibi sidus ab æthere lapsum
Decidit in terras, a cuius lumine flagrans
Hersiliæ crinis cum sidere cessit in auras.
Hanc manibus notis romanæ conditor urbis
Excipit & priscum pariter cum corpore nomen
Mutat, horāq; uocat q̄ nunc dea iuncta q̄rino est.

pariter. Nam corpus ex mortali effectum est immortale, & pro Hersilia hora fuit cognominata. ¶Quæ nunc dea iuncta quirino est. Nam hora in templo romuli colebat.

¶RAPHAELIS Regii in quintumdecimum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

Væritur interea. Quo cōmodius & librū libro & metamorphosin metamorphosi cōiungat poeta, eoꝝ sequitur opinionem, qui sentiunt Numā Pompilium in magnam græciam iuisse, ut pythagoricis dogmatis instrueretur. Quam quidē opinionem Liuius compluribus refellit argumentis, sed hoc potissimum quod pythagoras tempore numæ non fuit. ¶Tantæ molis. Tanti imperii per translationem. ¶Tanto regi. quātus fuit Romulus. ¶Clarum numam. Nobilem. sua iusticia atq; integritate notum. Numa enim Pompilius curibus in sabinis ortus uir inclyta iustitia & religione consultissimusq; ut in illa quisquam ætate esse poterat omnis diuini atq; humani iuris, uisus est senatui populoq; romano dignus q romulo in regno succederet. ¶Ritus. mores. ¶Requirit, inquirit scrutatur. ¶Hui⁹ amor curæ. Cupiditas perdiscēdæ rerum naturæ. ¶Curibusq;. Cures ut Strabo narrat opulentissima fuit sabinorum urbs, ex q̄ euocati sunt. T. Tatius & numa Pompilius re-

Numa pōpili⁹

Cures

¶Pu. Ouidii Nasonis Metamorphoseos. Liber quintusdecimus.

Væritur interea: quis tantæ pondera molis
Sustineat, tātoq; quæat suc cedere regi.
Destinat imperio clarū prenuncia ueri
Fama numā. non ille satis cognosse sabinæ
Gentis habet ritus. animo maiora capaci
Concipit, & quæ sit rerum natura requirit.
Huius amor curæ patria curibusq; relictis
Fecit, ut herculei penetraret ad hospitis urbem.
Grata quis italicis auctor posuisset in oris
Mœnia quærenti, sic e senioribus unus

ges. Vnde romani Quirites fuere cognominati. sic enim ab iis appellantur, qui conciones ad populum habent. ¶Penetraret. Cum difficultate iret. per uarios nanq; populos illum trāsire oportuit. ¶Herculei hospitis. ¶Crotonis Nam crotō redeuntem ex Hispania Herculem cum Gerionis armentis hospitio suscepit, a quo etiam didicit futurum tempus, quo illic ciuitas insignis nomine illius cōderetur, quod & uerum fuit. Nam micylus quidam alemonis filius in somnis ab hercule est admonitus, ut patria relicta. Argolicus nāq; erat, se conferret ad æseris fluuii hostia, ibiq; urbem ædificaret. Is cū sarcinulas colligere cœpisset, reus est tactus, quod contra leges cōmigrare uellet. Mors enim illi pꝛposita erat, qui patriam deserere temptasset. cum uero ferenda sententia foret & aut suffragiis nigris condemnandus, aut albis absoluendus, sibi timens Herculem, cui par uerat, rogauit ut sibi auxilio esset. Statimq; calculi omnes ex nigris facti sunt albi, quare absolutus micylus in loco sibi ab hercule monstrato urbē ædificauit, quā de nomine crotonis ibi sepulti Crotonē appellauit.

Quirites

Croton

Micylus

Rettulit indigenis ueteris non inscius æui.
Diues ab oceano bobus ioue natus hiberis
Littora felici tenuisse lacinia cursu
Fertur,& armento teneras errante per herbas,
Ipse domũ magni nec inhospita tecta crotonis
Intrasse,& requie longum releuasse laborem.
Atq; ita discedens auo dixisse.nepotum
Hic locus urbis erit,promissaq; uera fuerunt.
Nam fuit argolico generatus alenone quidam
Micylus illius diis acceptissimus æui.
Hunc super incũbens pressum grauitate soporis
Clauiger alloquitur.lapidosas æsaris undas
I pete diuersi.patrias age desere sedes.
Et nisi paruerit,multa ac metuenda minatur,
Postea discedunt pariter somnusq; deusque.
Surgit alemonides taciraq; recentia mente
Visa refert:pugnatq; diu sententia secum.
Numen abire iubet.prohibent discedere leges,
Pœnaq; mors posita est patriam mutare uolenti.
Candidus oceano nitidum caput abdiderat sol.
Et caput extulerat densissima sidereum nox.
Visus adesse idem deus est:eademq; monere,
Et nisi paruerit,plura & grauiora minari.
Pertimuit,patriumq; simul transferre parabat
In sedes penetrale nouas.fit murmur in urbe,
Spretarumq; agitur legum reus:utq; peracta est
Causa prior,crimenq; patet sine teste probatum,
Squallidus ad superos tendẽs reus ora manusq;,
O cuius cælum bis sex fecere labores,
Fer precor inquit opem.nã tu mihi crimis auctor.
Mos erat antiquis,niueis atrisq; lapillis,
His damnare reos illis absoluere culpa.
Tunc quoq; sic lata est sententia tristis,& oĩs
Calculus immitem demittitur ater in urnam:
Quæ simul effudit numerandos uersa lapillos
Omnibus e nigro color est mutatus in album,
Candidaq; herculeo sententia numine facta
Soluit alemonidem.grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ.uentisq; fauentibus æquor
Nauigat ionium,lacedæmoniumq; tarentum
Præterit,& sybarim salentinumq; neæthum:
Thurinosq; sinus temesenque & iapygis arua,
Vixq; pererratis quæ spectant littora terris,
Inuenit æsarei fatalia fluminis ora,
Nec pcul hinc tumulum,sub quo sacrata crotonis
Ossa tegebat humus iussaq; ibi mœnia terra
Condidit,& nomen tumulati traxit in urbem.
Talia constabat certa primordia fama

¶ Non inscius æui ueteris.priscarum historiarũ peritus. ¶ Ioue natus. Hercules. ¶ Bobus hiberis.hispanis Geryone interfecto abactis. hiberia nãq; est hispania ab hibero fluuio cognominata. ¶ Littora lacinia laciniũ promontoriũ est Italiæ inter Adriaticum mare & ionium a lacinio latrone quem hercules interfecit dictum in eo templũ fuit iunonis laciniæ.uñ Virgilius.Atollit se diua lacinia contra. ¶ Longum laborem. lõgi itineris defatigationẽ. ¶ Acceptissimus.gratissimus. ¶ Hũc super incumbens. anastrophe est.illa nanq; prępositio super quæ pręponi deberet, postponitur. ¶ Pressum grauitate soporis.hoc est graui somno oppressum. ¶ Clauiger.hercules. ¶ Aeseris diuersi.remoti.longe moti.Est.n.fluuius calabriæ iuxta crotonem labens. ¶ I pete. Ad petẽdum & querendum uade. ¶ Recentia uisa.Noua insomnia. ¶ Pugnat.diffidet. ¶ Densissima.obscurissima. ¶ Caput sidereum,sideribus ornatũ. ¶ Visus adesse. Hæc particula cũ est subaudienda. ¶ Idem deus.Hercules. ¶ Patriũ penetrale. paternũ domicilium. ¶ Agitur reus.accusat.Peragere autem reum damnare est. ¶ Sp̃tarũ legum.Contemptarũ. ¶ Sine teste.ipse nãq; confessus est se cõmigrare decreuisse. ¶ Fecere cælum. aperuere acquisiuere. ¶ Nam tu mihi criminis auctor.nam tu mihi persuasisti ut cõmigrarem. ¶ Lata est sententia tristis.Ab effectu. Condemnatus nanq; fuerat micylus.Proprie autem sentẽtia a iudicibus ferri dicitur, q̃uis in exemplarib⁹ fere data corrupte legat. ¶ Candida sententia. ad calculos alludit. ¶ Laccedæmonium tarentum. a lacedæmoniis conditũ. Nam tarentum urbs est calabriæ quæ & taras a græcis appellatur.a Tara neptuni filio ædificata a parthenis uero lacedæmoniorũ duce Phalanto amplificata, ut & iustin⁹ & plutarch⁹ copiose scribunt. ¶ Et sybarim.sybaris urbs est & fluuius calabriæ. urbs autem postea thurion fuit cognominata: quæ a crotoniatis fuit capta. ¶ Salentinumq; neræthum Nerethum quidem legitur sed corrupte:ut ex Strabone collegimus qui ait Neæthum salentinorum esse fluuium.a nauiũ Aeneæ conflagratione dictum. Quare hic quoq; Neæthum legamus.Salentini autem populi sunt a salẽtina urbe dicti. ¶ Thurinosq; sint.thurii urbs est calabriæ que & thuria & thurion dicta est a thuria fonte.Hæc prius sybaris.nouissime copie fuerunt appellatæ,unde thurinus declinatur. ¶ Temesemq;.Temese urbs ẽ calabrię. ¶ Et iapygis arua. iapygia urbs est calabriæ ab iapyge heroe dicta.Fatalia ora.hostia fatis & iussu herculis quæ sita. ¶ Tumulum.sepulchrum. ¶ Iussa terra.Ab hercule. ¶ Et nomen tumulati traxit in urbem. nam crotõ a crotone heroe fuit dicta.unde crotoniatæ.declinantur.Est & alia urbs eodem nomine Thusciæ olim metropolis. ¶ Primordia. principia.

¶ Positæ

Margin notes: Hiberia; Laciniũ; Aesar; Agere reum; Peragerẽ reum; Ferre sententiam; Tarẽtũ; Syba[ris]; Neætl[hum]; Salent[i]ni; Thur[ii]; Teme[se]; Iapygi[a]; Croto; Crotoniatæ; Calculi nig[ri] in can[]didos

¶ Positęq; urbis crotonis. ¶ Vir fuit hic ortu samius. periphrasis est pythagoræ. nam pythagoras samius fuit, qui odio tyrannorum patriã relinquẽs crotonẽ uenit, ubi phiam phiteri cœpit. unde et phi italici fuerũt cognominati. Pythagoras ãt primus oium μετεμψύχωσιν. hoc est aiarum de corporibus in corpora transitum inuexit. eoq; uetuit ne carnibus homines uescerent, quo faciliori uictui assuescerent, sempq; cibos parabiles haberent. Hinc. n. & sanitatem corpori & ingenio acumen acquiri aiebat. Multas autẽ metamorphoseis ex pythagoricis dogmatis poeta describit. ¶ Hic. pro illic crotoni, quo se contulit Numa pompilius, ut pythagoram audiret. ¶ Ortu. origine. ¶ Et dominos. tyrãnos. ¶ Mente. mentis cõtẽplatione. ¶ Deos adiit. cælestia ac diuina scrutatus est. ¶ Oculis pectoris. Ingenio. ¶ Hausit. pcepit. intellexit. ¶ Vigili cura. Diligenti studio. ¶ Dabat proponebat. ¶ Cœtũq; silentum alludit ad morem pythagoræorum, qbus ad certũ usq; tps, ut gellius scribit: p æstimato captu sollertiæ silentium in iungebatur. ¶ Dictaq; mirãtum. uerba pythagoræ ob summam grauitatẽ admirãtum. Tanta nanq; fuisse auctoritate pythagoras tradit, ut discipuli etiã si nullam dictorum rationẽ assignasset, maximã adhiberent fidem, rogatiq; alicuius dicti rationem: responderẽt αὐτὸς ἔφη hoc est ipse dixit, pythagorã innuentes, existimarẽtq; se dei uocem audire pythagoras quidem fuit appellatus quod nõ minus q̃ pythius uera loqueret. ¶ Magni primordia mũdi. De quibus uariæ sunt philosophorum opiniones, ut i primo diximus. ¶ Et rerũ causas. in quibus inueniendis maxime philosophi laborant. ¶ Et quid natura. sit uerbum subaudiatur. Natura autem ab arist. definit esse principium motus & quietis. Hæc autẽ omnia a phisicis tractantur. ¶ Quid deus. quæ nam sit dei definitio. deum aũt scribit plato esse summũ bonum, omniũ bonorum auctorẽ. ¶ Vñ niues. qua ex cã niues generẽtur. ut autẽ scribunt physici, ex pluuia frigore condensata niues generantur. ¶ Quæ fulminis esset origo. ex collisione nubium fulmẽ exprimi putatur. Iupiter an uenti. quæ causa tonitru foret. ¶ Alii nanq; tonitru esse aiunt aeris uehementem strepitum. ¶ Alii autem eruptionem uentorum e fracta nube cũ maximo impetu coeuntium. ¶ Quid quateret terras. qd faceret terræ motus. uenti autẽ in subterraneis cauernis reclusi, neq; exitum habentes in cã terremotuũ esse dñr. ¶ Qua sidera lege mearent. Alia nãq; siderum cũ mundo, alia contra mũdum meare dñr. ¶ Et quodcũq; latet. Oia inquit hoibus alioq ico gnita docebat Pythagoras. ¶ Arguit rephendit. sed arcuit p. c. rectius legeret hoc est uetuit. ¶ Parcite mortales grauissima pythagoræ oro, qua hominibus dissuadet ne carnibus uescant. Hæc ãt de Empedocle q pythagorę dogmata carminib⁹ cõplexus est sumpta eẽ uidẽtur, id qđ facile ex iis quæ de pythagora scribit gellius pcipi põt. Tm uero ab usu carniũ pythagoras abhorruisse a Diogene scribit, ut aræ delii apollinis genitoris, quẽ solum colebat, frumẽta, hordeũ, ac placentas sine ullo igne iposuerit, nec ulla unq̃ iocinora, ut in deliorum rep. Ari. testat. ¶ Parcite temerare. Violite uiolar. ¶ Deducẽtia. inclinantia. ¶ Tumidæ, succi plenæ. ¶ Lacteus humor. piphrasis est lactis. ¶ Mollirique. Mollia fieri & coqui. ¶ Thymi. herba est apibus gratissima thymus. ¶ Prodiga tellus. quæ oia copiosę effundit. ¶ Suggerit. subministrat. ¶ Et pecudes. oues. ¶ Armentaq;. boues. ¶ Ingenium natura. ¶ Heu q̃tum scelus est. A turpi dissuadet pythagoras hoibus, ne carnibus uescantur. ¶ In uiscera. i uentrem & itestina. ¶ Viscera. carnes. ¶ Aiantem hoiem Ritus cyclopũ. q carnibus humanis crudisq; uescebantur. Dissuadet autem ab inhonesto. Turpe nanque est hoi imitari & feras & sæuos cyclopum mores. ¶ Male morati. malis moribus preditis. Hæc autem cum interrogatione & ironia legenda sunt. ¶ Cui fecimus aurea nomen. Figurata est locutio. Quam auream appellauimus. a felicitate uero aureæ ætatis sumptũ est hoc argumẽtũ. ¶ Fetib⁹ arboreis. fructib⁹ arborũ.

Esse loci positaque italis in finibus urbis.
Vir fuit hic ortu samius, sed fugerat una
Et samon & dominos, odioq; tyrannidis exul
Sponte erat, isq; licet cæli regione remotus,
Mente deos adiit, & quæ natura negabat
Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
Cumq; aio & uigili perspexerat omnia cura,
In medium discenda dabat. cœtumq; silentum
Dictaq; mirantum magni primordia mundi.
Et rerum causas, & quid natura docebat.
Quid deus, unde niues, que fulminis esset origo.
Iuppiter an uenti discussa nube tonarent.
Quid quateret terras, qua sidera lege mearent.
Et quodcũq; latet, primusq; animalia mensis
Arguit imponi. primus quoq; talibus ora
Docta quidem soluit, sed non & credita uerbis.
Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, sunt fruges, sunt deducentia ramos
Pondere poma suo: tumidæq; in uitibus uuæ.
Sunt herbæ dulces, sunt quæ mitescere flamma
Mollirique queant. nec uobis lacteus humor
Eripitur. nec mella thymi redolentia florem.
Prodiga diuitias alimentaq; mitia tellus
Suggerit, atq; epulas sine cæde & sanguie pbet.
Carne feræ sedant ieiunia. nec tamen omnes.
Quippe equus & pecudes armentaq; gramine uiuunt.
At quibus ingenium est imansuetũq; ferumq;,
Armeniæ tigres iracundiq; leones,
Cumq; lupis ursi dapibus cũ sanguine gaudent.
Heu quantũ scelus est in uiscera uiscera condi:
Congestoq; auidum pinguescere corpore corpus,
Alteriusq; animantem animantis uiuere leto.
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat, nil te nisi tristia mandere sæuo
Vulnera dente iuuat, ritusq; referre cyclopum
Nec nisi perdideris alium: placare uoracis
Et male morati poteris ieiunia uentris?
At uetus illa ætas, cui fecimus aurea nomen
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis

Margin notes: Pythagoræ dogma; Natura; Deus; Vnde niues; Vnde fulmen; Vnde tonitru; Vñ terrę motus; Pythagoras. Samius; Pythagoræ sermo; Temerare; Thym⁹

¶Fortunata.felix &beata.¶ Polluit.iquinauit. ¶ Mouere pennas.uolauerunt.¶ Tutæ.securæ sine periculo. Neque eni tunc illis retia tendebantur.¶ Impauidus.itrepidus.Sine ullo timore.¶ Victibus.facilitati uiuendi.¶ Quisquis fuit.ignoratur nanq; qsnã fuerit.Tametsi iouẽ fuisse scribant poetæ. ¶ Corpeas dapes.epulas ex corpore & carne confectas. ¶ Fecit iter. Aperuit uiam.¶ Sceleri cædibus & homicidiis. Idq; satis fuerat.ut feras iterficeremus¶ Nrmque petentia letum.feras quidem nobis perniciosas iterficiendas esse ait,sed earum carnibus non eẽ uescendum.¶ Inde.a cæde feraꝝ deuentum ẽ ad cædem cicurum,ac mãsuetorũ aialium,& qđ peius est.hoiũm quoq;. ¶ Pando.recuruo. ¶ Eruerit.Subruerit subuerterit.sus autem cereri imolari solebat,ut caper baccho.¶ Spẽ anni.Segetem & frumentum. ¶ Morsa.corosa.¶ Nocuit sua culpa,duobus. cõcedit pythagoras suẽ quidem & caprum merito fuisse iugulatos.uerum oues & boues nihil prorsus unquã mali cõmisisse,ac potius humano generi maximopere prodesse.eoque non esse interficiendos.¶ Duobus.Sui.& capio.¶ Nectar.Lac suauissimũ.ex arte autem cõmoda,q̃ ex ouibus habentur,amplificat pythagoras quo facilius ab illis occidendis homines deterreant. ¶ Tolerare.Ad tolerandum.¶ Immemor.ingratus.¶ Demum.affectui seruit hoc loco demum quẽadmodũ & tãdem aliqñ.¶ Ruricolã. bouẽ quo rura & arua coluntur.¶ Qui trita labore.interpretatio ẽ.idẽ enim dicit p diuersa uerba.Est autẽ ordo. Qui percussit securi illa colla quibus totiens durum

Fortunata fuit,nec polluit ora cruore.
Tunc & aues tutæ mouere per aera pennas:
Et lepus impauidus mediis errauit in aruis
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
Cuncta sine insidiis nullãq; timentia fraudem,
Plenaq; pacis erant.postq̃ non utilis auctor
Victibus inuidit,quisquis fuit ille deorum,
Corporeasq; dapes auidam demersit in aluum.
Fecit iter sceleri,primoq; e cæde ferarum
Incaluisse putes maculatum sanguine ferrum.
Idq; satis fuerat,nostrumq; petentia letum
Corpora missa neci salua pietate fatemur.
Sed q̃ danda neci,tam non epulanda fuerunt.
Longius inde nefas abiit:& prima putatur
Hostia sus meruisse mori,quia semina pando
Eruerit rostro,spemq; interceperit anni.
Vite caper morsa bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris,nocuit sua culpa duobus.
Quid meruistis oues placidũ pecus inq; tuẽdos
Natum hoies?pleno quæ fertis in ubere nectar?
Mollia quæ nobis,uestras uelamina lanas
Præbetis,uitaq; magis,q̃ morte iuuatis?
Quid meruere boues?aial sine fraude doloq;
Innocuum.simplex.natum tolerare labores?
Immemor est demum nec frugũ munere dignus,
Qui potuit curui dempto modo põdere aratri
Ruricolam mactare suum.qui trita labore
Illa:quibus totiens durũ renouauerat aruum:
Tot dederat messes,percussit colla securi.
Nec satis est.q̃ tale nefas cõmittitur,ipsos
Inscripsere deos sceleri,numenq; supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenci.
Victima labe carens & præstantissima forma.
Nam placuisse nocet uittis præsignis & auro
Sistitur ante aras,auditq; ignara precantem,
Imponiq; suæ uidet inter cornua fronti,
Quas coluit fruges,percussaq; sanguine cultros
Inficit in liquida præuisos forsitan unda.
Protinus ereptas uiuenti corpore fibras,
Inspiciunt,mentesque deum scrutantur in illis
Vnde fames homini uetitorum tãta ciborũ est?
Audetis uesci genus o mortale:quod oro
Ne facite,& monitis animos aduertite nostris.
Cumq; boum dabitis cæsorum membra palato:
Mandere uos uestros scite & sentite colonos.
Et quoniã deus ora mouet,sequar ora mouentẽ
Rite deũ.delphosque meos ipsumque recludam
Aethera,& augustæ reserabo oracula mentis,

aruũ trahendo aratrum renouauerant. Tũc aũt renouatur aruum cum aratro proscinditur. ¶ Numẽ supernum.iouem.siquidem ioui sacrificant iuuencũ.¶ Victima labe carens.uitio ac morbo. Incede uero & imolatione boum describenda cõmoraẽ pythagoras,quo facili⁹ ab illis interficiendis homines dehortetur.ad id autem alludit poeta,quod paulo ante dixi pythagoram nõ uictimas,sed placentas in deoꝝ sacrificiis obtulisse. Cruẽtas nãq; hostias diis offerri uetabat,solamq; aram quæ sine sanguine esset adorandam censebat. ¶ Nam placuisse nocet. nisi enim placeret non imolaretur est autem parenthesis.¶ Et auro auratis cornibus.¶ Quas coluit fruges.mola nãq; salsa quæ ex farre & sale cõstabat iponebatur uictimarum fronti.¶ Inspiciunt.inde haruspices sũt dicti,ab harugis hoc est uictimis inspiciẽdis. ¶ Scrutantur.inquirũt, ¶ Vetitorum ciborum. prohibitarum carniũ. ¶ Vesci.carnibus uesci, homines proprie dicuntur,qđ græci κρεωφαγειν dicunt.¶ Vestros colonos.Nam boues ut coloni arua colunt. ¶ Et qm̃ de⁹ ora mouet.apollo me hortatur ut loq̃r. ¶ Delphos meos,apollinis delphici.quẽ unum colo Oracula.¶ Augustæ men.diuinæ.maximam autem excitat attẽtionem,cum pollicetur se de diuinis,q̃ nulli alii unq̃ inuestigata fuerunt disputaturum.

Mola salsa

Haruspices

Vesci carnib'

¶ Ire

Magna,nec ingeniis inuestigata priorum.
Quæq; diu latuere canam.iuuat ire per alta
Astra.iuuat terris & inerti sede relicta
Nube uehi,ualidisq; humeris insistere atlantis
Pallantesq; homines passim ac rationis egẽtes
Despectare procul,trepidosq; obitumq; timentes
Sic exhortari,seriemq; euoluere fati.
O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Quid styga?quid tenebras & noia uana timetis,
Materiam uatum falsiq; pericula mundi?
Corpora siue rogus flãma, seu tabe uetustas
Abstulerit,mala posse pati non ulla putetis.
Morte carent animæ,semperq; priore relicta
Sede,nouis domibus uiuunt habitãtq; receptæ
Ipse ego.nam memini,troiani tempore belli
Panthoides euphorbus eram,cui pectore quondam
Hæsit in aduerso grauis hasta minoris atridæ.
Cognoui clypeum leuæ gestamina nostræ:
Nuper abanteis templo iunonis in argis.
Omnia mutantur.nihil interit.errat,& illinc
Huc uenit:hinc illuc,& quoslibet occupat artus
Spiritus:eque feris humana in corpora transit,
Inq; feras noster,nec tempore deperit ullo.
Vtq; nouis facilis signatur cera figuris,
Nec manet ut fuerat, nec formam seruat eandẽ,
Sed tamen ipsa eadem est,animam sic semper eandem
Esse,sed in uarias doceo migrare figuras.
Ergo ne pietas sit uicta cupidine uentris,
Parcite uaticinor cognatas cæde nefanda
Exturbare animas,ne sanguine sanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore,plenaq; uentis
Vela dedi:nihil est toto,quod perstet,in orbe.
Cuncta fluunt.omnisq; uagans formatur imago.
Ipsa quoq; assiduo labuntur tempora motu,
Non secus ac flumen,neq;.n.consistere flumen
Nec leuis hora potest,sed ut unda impellitur unda,
Vrgeturq; eadem ueniens,urgetq; priorem,
Tempora sic fugiunt pariter,pariterq; sequuntur
Et noua sunt semper.nam quod fuit ante, relictum est
Fitq; quod haud fuerat,momentaq; cuncta nouantur.
Cernis & emensas in lucem tendere noctes,
Et iubar hoc nitidum nigræ succedere nocti.
Nec color est idem cæli,cum lassa quiete
Cuncta iacent media,cumq; albo lucifer exit
Clarus equo,rursusq; alius cum præuia lucis

Ire p alta astra. inuestigare cælestia. Inerti se. imobili terra. Pallantes.errantes. Despectare.deorsũ a cælo spectare. Sortẽ fa. naturã atq; cõditionẽ fati. Sed tñ exẽplaria sunt,in qbus seriem legi aĩaduerti, Sicq; uř eẽ legendũ. Nã fatũ,ut stoici definiũt est cõnexa rerꝝ series p quã mũdus administraĩ. O ge.at. ĩmortales aĩas eẽ pythagoras ait,uariaq; subire corpa oñdit. Hanc uero μετεμψύχωσιν,hoc ẽ aĩæ de corpe in corpus cõmigrationẽ,ab ægyptiis sũptã esse innuit Herodo. i euterpe scribẽs. Aegyptios primo extitisse, q dicerent aĩam hois eẽ imortalẽ,qđ mortuo corpore subinde in aliud atq; aliud corpus,ut qđq; gigneret imigraret, atq; ubi p oĩa se circũtulisset terrestria. marina. uolucria. rursus in aliqđ genitum hoĩs corp⁹ introiret,atq; hũc ab ea introitũ fieri ĩtra ãnorꝝ tria milia. Hãc orõnẽ sumit e græcis, q usurpauerũt tãq̃ suã. alii prius. alii posterius,quorũ ego noĩa sciẽs nõ duco scribẽda. Humeris ua.atlã. q cœlũ sustinere fingiĩ. pollicet̃ aũt pythagoras se noua de aiorꝝ imortalitate eẽ cõmemoraturꝝ. Materiã uatũ. poetarꝝ q multa de inferis scribunt quos nullos pythagoras sentit cũ aiẹ de corporibus in corpa trãseant. Falsi mũ. Ficti. Tabe.morbo.corruptiõe. Nõ ul.nulla. Morte ca.aiæ. Rõ ẽ & cã cur hoĩes nulla mala patiant̃. Nouis do.nouis corpib⁹,hæc aũt ẽ pythagoræ μετεμψύχωσισ. Ipse ego pan. euphor. erã. Exẽplo sui oñdit pythagoras aĩas de corporibus ĩ corpa trãsire. Nã tpe belli troiani ait se fuisse euphorbũ pãthi filiũ a menelao interfectũ, cui⁹ ẽt clypeũ cognouit in tẽplo iunonis argiuæ locatũ. Pythagorici aũt asserũt aĩam esse ĩmortalẽ,idq; exẽplo æthalidæ pbãt,quẽ aiunt tpe belli troiani reuixisse fuisseq; euphorbũ pãthi filiũ. Deide pyrrhũ cretẽsem.postea elcũ quendã cui⁹ nomẽ ignoraĩ. Tãdẽ pythagoram ĩpum. pythagoras uero ubi mõstrat aĩas de corporib⁹ in corpa transire ait se primũ fuisse æthalidẽ mercurii filiũ. Deinde euphorbũ troianum. postea Mercurii filiũ ex samia meretrice. tũ pythagoras. mẽoriã aũt semp retinuisse mercurii dono cui⁹ æthalides fili⁹ fuit. Hesit.fixa ẽ. Nam euphorb⁹ a menelao hasta fuit trãsfixus. Abãteis ar.argos clarissima urbs est pelopõnesi, i q̃ abas regnauit. Vnde abãtei argi dñr. Tãetsi ab aliis legatur agris abãteis expoãturq; euboicis. Abantes .n. ppři euboeæ fuerunt. Nihil ite.ex snia oium phorꝝ hæc dñr, q sentiũt qdẽ oĩa posse resolui in q̃ttuor elemẽta. uel ĩ materiã primã, ut sentit Aristo. Sed minĩe ĩ nihilũ redigi. Vñ Persius, de nihilo in nihilũ nil posse reuerti. Vtq; no.fa. Hac siĩtudine colligit pythagoras subst̃ãtiã uarias q̃dẽ suscipe formas, nunq̃ tñ interire. Facilis ce. mollis. Sed tñ ip.ea.ẽ. Quo ad substãtiã, siqdẽ substãtia q̃uis uarias suscipiat qualitates & formas,tñ nũq̃ ipsa mutaĩ. Ergo ne pie. sit ui. Ne igiĩ pietas ĩqt uiolet̃,nolite aĩas e corpib⁹ cũ perturbatiõe q̃dã expellere ea ĩterficiẽdo. Parcite extur. Nolite expellere. Cognatas aĩas,cognatorꝝ uřorꝝ aĩas. Et qm ma. fe.æquo.in pfundiĩ sima uersor qõne. Cũcta ãt esse ĩ cõtinuo fluxu ait Q đ pstet,qđ pmaneat a mutatiõeq; sit alienũ. Vagans. Fluxa mutabilis. Ipsa quoq; as. exẽplo tpis colligit pythagoras oĩa eẽ in cõtinuo fluxu. Et iubar hoc nitidũ. Hũc solis splẽdorẽ. Media qete.media nocte. Aliũ aũt cæli esse colorem in media nocte colligit,alium in crepusculo,quando lucifer lucere desinit. Primus uero pythagoras, ut scribit diog. candem stellam luciferꝝ hesperumq; appellauit.

Aethalides

Euphorbus ĩ pythagorã

A carnibus abstinendũ

Abãtes

Oĩa eẽ ĩ cõtinuo motu.

Tradendum phœbo pallantias inficit orbem.
Ipse dei clypeus terra cum tollitur ima
Mane rubet, terraq; rubet cum conditur ima.
Candidus in summo est. melior natura q; illic
Aetheris est, terræq; ꝓcul contagia fugit.
Nec par aut eadem nocturnæ forma dianæ
Esse potest usq̃, semperq; hodierna sequẽte
Si crescit minor est, maior si contrahit orbem,
Quid? non in species secedere quattuor annum
Aspicis, ætatis peragentem imitamina nostræ?
Nam tener & lactens puerisq; simillimus æuo
Vere nouo est. tunc herba uirens & roboris expers
Turget, & insolida est, & spe delectat agrestes,
Omnia tum florent, florumq; coloribus almus
Ludit ager. neq; adhuc uirtus in frondibus ulla est.
Transit in æstatem post uer robustior annus:
Fitq; ualens iuuenis. neq;.n. robustior ætas
Vlla. nec uberior nec quæ magis ardeat ulla est.
Excipit autumnus posito feruore iuuentæ
Maturus mitisq; inter iuuenemq; senemq;
Temperie medius. sparsus quoq; tempora canis.
Inde senilis hyems tremulo uenit horrida passu,
Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos.
Nostra quoq; ipsorum semper requieq; sine ulla
Corpora uertuntur, nec quod fuimusue sumusue
Cras erimus. fuit illa dies, qua semina tantum.
Spesq; hoium primo matrisq; habitauimus aluo.
Artifices natura manus admouit, & angi,
Corpora uisceribus distentæ condita matris
Noluit, eque domo uacuas emisit in auras.
Editus in lucem iacuit sine uiribus infans.
Mox quadrupes, rituq; tulit sua membra ferarum,
Paulatimq; tremens: & nondum poplite firmo
Constitit, adiutisq; aliquo conamine neruis.
Inde ualens, uelox q; fuit spatiumq; iuuentæ
Transit, & emeritis medii quoq; temporis annis
Labitur occiduæ pariter decliue senectæ.
Subruit hæc æui demoliturq; prioris
Robora, fletq; milon senior, cum spectat inanes
Illos qui fuerant solidarum morte ferarum
Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
Flet quoq;, ut in speculum rugas conspexit aniles,
Tyndaris, & secum, cur sit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuque inuidiosa uetustas,

Pallantias — Quattuor anni ptes — Aetates q̃ttuor — Almus — Spma i hoiem

¶Inficit. tingit colore ru bicũdo. ¶Pallantias, aurora pallantis gigãtis filia. ¶Ipse dei cly. ipse solis orbis. Solẽ ãt eũdẽ nõ manere colligit. ¶In sũ. in cæli sũmitate. ¶Nocturnæ dianæ. Lunæ. q̃ semp aut crescit aut decrescit, nec unq̃ in eodẽ ꝑmanet statu. ¶Si cõ. or. si circulũ efficit & rotunda est. ¶In spẽs q̃t. Partes uer æstatẽ. autũnum. hyemẽ. q̃ qdẽ sibi inuicẽ cedunt. ¶Aetatis nr̃æ. Annũ ætates hois referre scribit. Nã ut q̃ttuor sunt anni ptes: ita ex pythagoræ snia, q̃ttuor sũt hois ętates. pueritia q̃ uiginti annos iplet. Adolescentia uiginti. iuuẽta uiginti. Senectus uiginti. pueritia autem ueri simi lis uidetur. Adolescentia æstati. iuuenta autũno. Senectus hyemi. ¶Nã tener. uer puericiæ. æstatem iuuẽtæ. autumnum primæ senectuti. hyemẽ decrepitati similẽ eẽ ait. ¶Roboris exps. Firmitate carẽs. ¶Turget. tumescit succorum copia. ¶Insolida. ĩfirma. ¶Et spe dele. agre. Agricolas sperãt. n. se fruges ois generis collecturos. ¶Almus ager. ab alendo almus dr̃ ager, qđ hoies suis fructib⁹ alat. ¶Ludit. ludere ur̃ & luxuriare. ¶Neq; ad. uir. in frõ. ul. est. tenellæ nãq; tpe ueris sunt frõdes. ut puerorũ corpora sine ullo robore & firmitate. ¶Trãsit ĩ æsta. ueri succedit ęstas. ¶Robustior an. ps anni robustior. ¶Fitq; ua. iuue. Valẽti fortiq; ac robusto iuueni fit similis. ¶Nec ube. Fœcũdior. ¶Ardeat. ferueat uariis cupiditatib⁹. ¶Excipit autũ. Aestatẽ subseqtur autũnus q uiridi priæq; senectuti silis ur̃. ¶Sparsus quoq; tpa ca. Tpa canis capillis sparsa hñs. nã tpa pria canescere ĩcipiũt. ¶Senilis hyems. senect⁹ hyem similis. ¶Alba ca. canos hñs capillos. Est. n. synegdoche poetica ẽt pueris nota. ¶Nostra quoq; ipsoꝝ. nr̃a ẽt corpora in cõtinuo esse fluxu colligit pythagoras. Vertũtur. mutant̃. ¶Fuit illa di. illud fuit tp̃s quo semia tm̃ q̃ spma

Aluus — Vterus — Milo — Tyndaris

ta a græcis dñr fuimus. Semẽ uero maris & fœminæ ait pythagoras ad gñationẽ hois cõuenire, a quo quidẽ Aristoteles dissentit. soliusq; maris spma eẽ, idq; i utero mulieris foueri ait. ¶Spesq; hoium primo. Primum inqt spes hoium fuim⁹. Ex spmate nãq; in uterꝝ mulieris ꝓiecto homies natum iri spantur. ¶Aluo. Vtero. aluus nãq; est per quã defluunt sordes. Vterus aũt in quo mulieres cõcipiunt, q & loci a doctis scriptorib⁹ appellant. ab iperito aũt uulgo mr̃ix uocat̃, cũ mr̃ix sit fœmina fœtus gratia comparata. Columella de gallis loquens, nã & octies anno pullos educat, si est bona matrix. ¶Admouit. adhibuit. Primũ nãq; embrya efficit: quos embriones iperiti medici uocant. ¶Et angi. Suffocari. ¶Distẽtæ matris. grauidæ uentremq; distentum; ac repletum habentis. ¶Et domo. ex utero. ¶Mox quadrupedes. Manibus nãq; ac pedibus infantes repũt more brutoꝝ. Aliquo co. aliqua re, qua niti possint. ¶Emeritis. exhaustis: ꝑteritis. ¶Labit̃ dec. Assidue tanq̃ fluuius per loca decliuia currit. ¶Occiduę se. ad senectã q̃, facile occidit ac moritur. ¶Subruit. euertit. ¶Demolitur, destruit. ¶Fletq; milon. athleta fuit crotoniata tantis uiribus, ut uno ictu nudæ dextræ tauꝝ interfecisse tradatur humerisq; per stadium sine fatigatiõe portasse. ¶Solidarum morte feraꝝ. robustaꝝ, alludit ãt ad id quod dixi milonem crotoniatã tantum corporis uirib⁹ ualuisse ut taurum uno dextræ ictu interimeret. ¶Fere aũt in exẽplarib⁹ more ꝓ morte corrupte legit̃. ¶Fluidos. flacidos, uirib⁹ ac toris uacuos. ¶Tyndaris. helẽa q̃ bis ob pulchritudinẽ rapta fuit. primũ a Theseo. Dedie a paride. bñ igit̃ Helena turpis ac deformis senectute effecta mirat̃ cur bis fuerit rapta. ¶Tp̃s edax re. apostrophe ad tp̃s gragi philosopho maxime cõueniens.

¶Dentibus

Omnia destruitis: uitiataq; dentibus æui
Paulatim lenta consumitis omnia morte.
Hæc quoq; non perstant, quæ nos elementa uocamus,
Quasq; uices peragant animos adhibete: docebo.
Quattuor æternus genitalia corpora mundus
Continet, ex illis duo sunt onerosa, suoq;
Pondere inferius tellus atq; unda feruntur.
Et totidem grauitate carent, nulloq; premente
Alta petunt, aer atq; aere purior ignis.
Quæ q̃q̃ spatio distant, tamen omnia fiunt
Ex ipsis, & in ipsa cadunt. resolutaq; tellus
In liquidas rarescit aquas, tenuatur in auras
Aeraq; humor abit. dempto quoq; pondere rursus
In superos aer tenuissimus emicat ignes.
Inde retro redeunt. idemq; retexitur ordo.
Ignis enim densum spissatus in aera transit.
Hic in aquas tellus glomerata cogitur unda.
Nec species sua cuiq; manet rerumq; nouatrix
Ex aliis alias reddit natura figuras.
Nec perit in tanto quicq̃, mihi credite, mundo.
Sed uariat, faciemq; nouat: nasciq; uocatur
Incipere esse aliud, q̃ quod fuit ante: moriq;
Desinere illud idem, cum sint huc forsitan illa.
Hæc translata illuc: summa tamen omnia constant.
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim. sic ad ferrum uenistis ab auro
Sæcula. sic totiens uersa est fortuna locorum.
Vidi ego quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum. uidi factas ex æquore terras.
Et procul a pelago conchæ iacuere marinæ.
Et uetus inuenta est in montibus anchora summis.
Quodq; fuit campus: uallem decursus aquarum
Fecit, & eluuie mons est deductus in æquor,
Eque paludosa siccis humus aret harenis,
Quæ sitim tulerant: stagnata paludibus humēt
Hic fontes natura nouos emisit. at illic
Clausit, & antiquis tam multa tremoribus urbis
Flumina prosiliunt, aut excecata residunt
Sic ubi terreno lycus est epotus hiatu
Existit procul hinc alioq; renascitur ore.

Dentes æui

¶ Dentibus æui. multitudīe annorū. Siqdē anni dētes æui dnr, qbus oīa rodi uident. Alludit āt ad dētes rotarū qbus horę mēsurant in horologiis. ¶ Lēta mor. lēte ac tarde ueniēti. ¶ Hæc quoq; nō pstant. elemēta quoq; in cōtinuo fluxu eē ondit. Sunt aūt q̄ttuor quorū duo tellus & aq̄ sūt grauia. Duo aer & ignis leuia. ¶ Genitalia corpa. q̄ttuor elemēta ex qbus oīa generāt. ¶ Nulloq; pmūt. pōdere subaudiat. ¶ Fiunt. generant. ¶ Ex ipis. quattuor elemētis. ¶ Et ipsa ca. i ipsa resoluūt nā elemēta dnr ex qb⁹ oīa cōstāt & in q̄ ultīa resoluūt ¶ Resolutaq; tel. elementa alterū in aliud trāsire pbat. nā & terra in aq̄ & aqua in aerē & aer i ignē & cōtra ignis i aerē. aer in aquā, aqua in terrā cōuertunt. ¶ Tenuissim⁹. purissimus. ¶ Superos ignes. ætherē, q oium elemētorū supmus ē. ¶ Retexit. resoluit. ¶ Tellus glomerata cogit unda. hoc est. Aqua trāsit i terrā. ¶ Glomerata unda. ex aq̄ cōdensata. ¶ Nec perit in tāto. q̄ nāq; pire uident i quattuor elemēta, uel ut Aristo. sentit, in primā materiā resoluūt. ¶ Mihi cre. hoc sibi credi postulat pythagoras, qa uulgo parū ueri simile uī. ¶ Nasciq; uo. quid nasci, qdq; mori sit elegāter describit. Nasci. n. aliqd dī, cū aliud, q̄ qd fuit an, incipit esse. mori uero cū id desinit eē, qd an fuit. ¶ Cū sint hoc for. illa. Corruptionē uni⁹, alterius generationē eē ait eaq; q̄ perire uident, i alia conuerti. ¶ Huc. in hoc corpus. ¶ Illuc. in illud corpus. ¶ Sūma tn̄ oia constant, in sūma inquit oia eadē pmanent. Nam uel in quattuor elemēta sm pythagorā, uel i primam materiā ex Aristotelis snia oia resoluunt. ¶ Sub ima. ea. sub eadē figura. ¶ Sic ad ferrū. ad ferreā ætatē. ¶ Ab auro. ab ætate aurea. Est autē apostrophe ad sæcula. ¶ Versa est. mutata est. Hinc aūt colligit id qd totiens ait Aristo. corruptionē unius, alterius esse generationē. ¶ Vidi ego qd fuerat. id multis exēplis colligi pōt. nā ubi nūc est fretū siculū ibi fuit terra, & qdē solidissima. Vt. n. Pli. narrat. Sicilia italiæ oli fuit auulsa. Cypr⁹ syriæ Euboea bœotiæ. Euboeæ abantis & Macris, tāetsi in Plinio fere legat corrupte. Atlātem & macriā. Belbicū Bithyniæ. Leucosia sirenū pmontorio. Vidi facta ex æquore terras. Nam pterq̄ quod nouę insulæ i mari nascunt, tota ægyptus olim mare, fuisse narrat. Hybanda pterea quondam insula ioniæ ducentis nūc a mari abē stadiis. ¶ Et pcul a pelago. Etiam in in mōtibus & qdem altissimus conchæ mariæ reperiunt, ex quo colligit illic mar aliquādo fuisse. ¶ Et elu. Diluuio. ¶ Paludosa. terra subaudiat. ex paludibus aūt etiam nunc fertilissimi agri fiunt. id qd de pōtinis paludibus ēt Horatius i arte poeeica scribit. debemur morti nos nostraq; siue receptus Terra Neptunus Classes aquilonibus arcet Regis opus sterilisq; diu palus aptaq; remis Vicias urbes alit & graue sentit aratrum. ¶ Quæ si. tu. Quæ sicca fuerāt loca a paludibus sūt occupata. ¶ Stagnata. stagna fcā. ¶ Humēt. humescunt. hūida facta sunt. ¶ Hic fon. no. Fontes noui sæpenūero oriūtur maximeq; ubi siluæ succidunt. ut Pli. scribit. iterdū ēt arescūt. ¶ Tremorib⁹ orbis. terræ motibus. Nā ut refert Plini. uarie quatit terra & mira edunt opera alibi prostratis mœnib⁹ alibi hiatu pfundo haustis. alibi egestis molib⁹ alibi emissis amnibus nōnūq̄ etiā ignibus calidisue fontib⁹. alibi auerso fluminū cursu. ¶ Excęcata. occultata. ¶ Sic ubi ter. ly. est. Variis probat exemplis multa flumia mō oriri. mō occultari. lycus aūt fluuius ē asiæ a Cadmo monte fluens, q ut Herodot⁹ scribit iuxta colossas phrygiæ oppidū terræ hiatum subiens occulitur, deinde quinq; fere post stadia emergens illabitur & ipē i mæādrū. Hæc autē & Plinius scribit. Subeunt inquit terras, rursusq; redduntur. Lycus in Asia. Erasinus in argolica. Tigris i Mesopotamia. sed duo item alii sunt fluuii hoc nomine. Alter ex Arcadia in littus burræ labitur. Alter apud eretrios existit.

Quatuor elementa

Nasci

Mori

Aetates mutari

Terra i mare

Mare i terram

Lyc⁹ fl.

Humere

Sic modo cum bibitur, tecto modo gurgite lapsus
Redditur argolicis ingens erasinus in agris.
Et mysum capitisq; sui ripæq; prioris
Pœnituisse ferunt. alia nunc ire cyacum.
Nec non sicanias uoluens amasenus harenas
Nunc fluit. interdum suppressis fontibus aret.
Ante bibebatur, nunc quas contingere nolis,
Fundit anigrus aquas: postq̃ nisi uatibus omnis
Eripienda fides, illic lauere bimembres
Vulnera clauigeri quæ fecerat herculis arcus.
Quid? non & scythicis hypanis de montibus ortus
Qui fuerat dulcis salibus uitiatur amaris?
Fluctibus ambitæ fuerant antissa pharosq;
Et phœnissa tyros, quarum nunc insula nulla est.
Leucada continuam ueteres habuere coloni
Nunc freta circũeunt. zancle quoq; iuncta fuisse
Dicitur italiæ, donec confinia pontus
Abstulit, & media tellurem reppulit unda.
Si quæris helicen & buran achaides urbes,
Inuenies sub aquis, & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
Est prope pittheiam tumulus troezena sine ullis
Arduus arboribus quondam planissima campi
Area. nunc tumulus. nam res horrenda relatu,
Vix fera uentorum cæcis inclusa cauernis
Expirare aliqua cupiens, luctataq; frustra
Liberiore frui cælo, cum carcere rima
Nulla foret toto, nec peruia flatibus esset,
Extantem tum fecit humum, ceu spiritus oris
Tendere uesicam solet, aut direpta bicornis
Terga capri. tumor ille loci permansit, & alti
Collis habet speciem, longoq; induruit æuo.
Plurima cum subeant audita aut cognita nobis
Pauca super referam, quid? non & lympha figuras
Datq; capitq; nouas? medio tua corniger hammon

¶Sic mõ cũ bibit. Erasinus fluuius ẽ arcadiæ q ut scribit Herodo. a stymphalide palude orit, ac nunc quidẽ in argolico agro exit cũ antea exitũ non hẽret. ¶Et my. Caic⁹ fluuius est Mysiæ, q alueũ pristinũ mutauit. ¶Nec nõ sicanias. Amasenus fluuius est Siciliæ, q æstate fere exsiccat. ¶Anbibe. anigrus q & aniger dr fluuius est græciæ, q e dulci factus est amarus, postq̃ in eo se lauerunt Centauri ab Hercule uulnerati, q̃uis alii tradãt melãpodẽ ut prœtidas ab insania purgaret, illis ad expiationẽ aqs usum fuisse. pter qd ex dulcib⁹ amaras fuisse effectas. Pisces ẽt gignit pessimi saporis Hic ãt fluuius antea minyæus appellabat, cuius aquæ irrigatio maculas albas & ĩpetigies sanat. qua ex cã Alpheũ quoq; qd alphos. i. maculas curet, nomẽ sortitũ esse lr̃is pditũ est. ¶Quid nõ & scythicis. Hypanis fluuius est scythiæ ex magna palude pfluẽs circũ quã ut scri. Herodo. pascunt eq siluestres cãdidi. Is qñq; fere dieꝝ nauigatione angustus & dulcis fluit. Sed mox q̃ttuor a mari dieꝝ nauigatiõe sane q̃ amarus, pp amaꝝ q in eũ influit fontẽ. Est autẽ hic fons ĩ finibus scytharũ aratoꝝ & Halizonũ eodẽ noĩe quo locus, uñ emanat. scythica ligua. Exampeus. i. sacræ uiæ. ¶Fluctibus am. Ex ĩsulis cõtinẽtẽ fieri, ac ex cõtinẽte ĩsulas exẽplis colligit pythagoras. Nã antissa cũ antea p se insula esset cũ urbe eiusdẽ nois, nunc lesbo, ut Pli. scri. ẽ adiũcta. ¶Pharos quoq; insula olim fuit Aegypto adiacens. nunc autẽ cõtinens est facta, q̃ turrim hẽbat multis tabulatis excelsam, & albo lapide mirifice structã eodẽ noie, quo insula, quã qdam sostratus Cynidius regũ amicus pro nauigantiũ salute, ut refert Strabo extruxit. ¶Tyros uero urbs est phœniciæ q̃ Alexandri magni temporibus insula fuit. Nã aggere ab ipso continenti fuit coniuncta, dũ illam obsideret. ¶Leucada cõtinuam. Leucas urbs est, q̃ olim Epiro fuit coniuncta. Leucadẽ aũt uocauerunt: ut Strabo opinat a Leucate sumpto uocabulo. est aũt albicanti colore petra in pelagus piecta. atq; cephaleniæ & Leucadi adiacens, in qua est Apollinis Leucatæ phanũ. urbem aũt posuit p insula Ouidi. Nam si referẽti Plinio credimus, Leucadia peninsula est iuxta sinũ ambraciũ quõdã Neritis appellata, accolaꝝ ope abscissa a cõtinenti, ac reddita uentoꝝ flatu cõgeriẽ harenæ accumulãtium. oppidũ aũt in ea Leucas quondã neritũ dictũ. ¶Zãcle quoq;. zancle urbs est Siciliæ, q̃ nunc messana dr, soli Italiæ adiuncta. Eã, ut Strabo cõdidere Messenii q Peloponesum habitant, a qbus & nomen accipit. nã prius a curuitate locoꝝ zãcle fuit uocata. nã curua zãclia uocabant naxii: qui illã prius ædificarũt. ¶Si q̃ris eli. Elice urbs fuit Achaiæ in qua calisto nata fuisse dr. Vñ sæpenumero pro maiori ponit ursa. Bura itẽ urbs fuit Achaiæ cuius ut elices in sinu corinthio, ut scri. Pli. ẽtnum uestigia apparent. Est autẽ in monte sita a Bura Iouis filia & Helices dicta ut Pausanias ĩ Achaicis scribit. q̃ terræ motu & ipsa quoq; Helicẽ deleta est, adeo concussa fuit, ut ne deoꝝ qdem statuæ integræ fuerint relictæ. Soli aũt Buresiũ q tunc abfuerũt. Burã postea habitarũt. ¶Est prope pittheiam. Pitthei Aethrę patris patriam. Nã troezen urbs est pelopõnesi a Trœzene pelopis filio dicta, q̃ & aphrodisias, & saronia & posidonias & apollonias & Anthanis fuit appellata. Planiciem autem in montes conuerti, & cõtra mõtes in planiciem transire colligit pythagoras. Eam autem huiusmodi mutatõis cãm assignat, quã & Aristo. ĩ meteoris affert. Ventos. n. subterraneos neq; exitũ hñtes ĩ cã eẽ ait, ut plana iterdũ mõtes efficiãt. ¶Res horrenda. Admiranda est autem acclamatio. ¶Vis fera. uiolẽtia terribilis. ¶Cæcis. occultis. ¶Aliqua. uia. ¶Luctata, cõata. ¶Flatibus. flaminib⁹. ¶Aut direpta bicornis. terga. capri periphrasis est. ¶Plurima cum subeant. In mentem ueniant. ¶Super. insuper. ¶Medio tua corniger hãmon Iupiter sub figura arietis in Libya hac de causa colitur. Quod cum liber pater per libyæ deserta exercitum ducens siti laboraret, patrem rogauit, ut sibi auxilio esset, cui repente aries occurrit, quem secutus limpidissimum fontem inuenit. In tantæ autem rei memoriam & templum magnificentissimum extruxit, & instituit: ut Iupiter sub figura arietis coleretur. fons uero ille, ut scribit Plinius interdiu frigidus noctibus feruet.

Amasenus
Anigrus
Erasinus fl.
Minyæ⁹
Caic⁹ flu.
Amisenus fl.
anigr⁹
Hypanus fl.
Helice
bura
Insulæ ĩ cõtinentem.
Ex cõtiti ĩsulæ
Antissa
Pharos
Tyros
Leucas
Leucadia
Zanc
Elice
Bura
Pausanias
Troez
Ex planiciæ mõtes
Hãm

Admotis

¶Admotis. athamãtis aqs. In dodone scri. Pli. Iouis fons cũ sit gelidus & immersas faces extinguat: si extinctæ admouent accēdit. idē meridie sp deficit, q̃ de cã anapauomenõ uocãt. Mox in crescēs ad mediũ noctis exuberat ab eo rursus sensim deficit. Quãuis aũt athamãtis legatur. athamãis tñ ab Ouidio forsitã scriptũ fuit. Nã athamania q̃ & Athamanis dr̃ thessaliç regio est ĩ qua fons ille eẽ phibet. Hinc ẽt Athamanes populi dñr. Est aũt hypallage. Admotũ aquis ignũ intelligit. ¶ Recrescit. decresit. ¶ Flumen hñt cicones. huius fluminis nomen non memini me legisse nisi Hebrũ intelligamus. Pli. uero sic scri. In ciconũ flumine & in piceno lacu uelino lignũ deiectũ lapideo cortice obducitur. Cicones autē Traciæ populos eẽ sæpius iã scripsimus. ¶ Crathis & hic sibaris Crathis & sibaris fluuii sunt calabriæ. qui capillos flauos efficiũt. Est ẽt crathis Achaiæ fluuius iuxta Aegas labēs, a miscēdis aquis cognominatus, qđ a duobus fluminibus incremēta suscipiat, a quo & italicus ut Strabo & pausanias aiunt, fuit appellatus. ¶ Cui nõ audita est salmacis, fons est cariæ, in quē qui igrediunt, effœminati egrediunt. cuius rei cãm in supiorib⁹ diximus libris. ¶ Mirum grauitate soporē. periphrasis ē lethargi. ¶ Clitorio qcunq; sitim. clitorius fons est arcadiæ q potus odiũ uini inducit. ¶ Calido uino. ex sētētia physicorũ calidum est natura uinũ. ¶ Indigenæ, accolæ ibi geniti. ¶ Amythaõe natus, melãpus medicus q Prœti argiuorũ regis filias q̃tuor putãtes se uaccas eẽ, eo furore liberauit. quē ipsis iuno, ut scribit pherecydes ut alii, uenus imiserat: qđ illa se pulchriores esse iactaret. ¶ Prœtidas. prœti argiuorũ regis filias quarũ nomina sunt hæc. Mera. Euryale. Lysippe, & iphianassa, quã quidem melãpus pte regni accepta, posteaq̃ illas curauit, uxorē acepit. ¶ Hic fluit. lyncestius fluuius ē cuius aquã qsqs potauerit nõ minus ebrius effici t, q̃ si imoderate uinũ bibisset. hoc ẽt Plini. qdē his uerbis affirmat. Lincestis aq̃ q̃ uocat acidula, uini mõ temulentos facit. Item in paphlagonia & in agro caleno. ¶ Est lacus arca. de stymphalio lacu q eẽ fert iuxta pheneũ cãpum, uel de restagnatiõe ladonis aq̃ aliorũ ue fluuiorũ, quæ ĩ pheneo cãpo fieri cõsueuisse scribit: q̃uis nihil de aquarũ q̃litate dicat. pli. uero nisi mēdũ iest sentire uĩ pheneas paludes ĩ arcadia eẽ qbus ladõ p fluat. Arcadia aũt regio est achaiç mediterranea maxĩe a mari remota, q̃ prio Drymodis. mox pelasgis fuit appellata. ¶ Sine noxa. Sine nocumento. ¶ Tẽpusq; fuit quo nauit ĩ undis. Ortygia ĩsula, q̃ & Delos uocat, ut supi⁹ dixim⁹, fluitare solebat. ¶ Timuit cõcursibus argo. Symplegades ĩsulæ sũt quæ, & cyaneæ dñr contra bosphorũ thracium, q̃ a poetis olim concurrisse fingunt, qm ut iqt plini. paruo discretæ ĩteruallo ex aduerso intrãtibus geminæ eẽ uident, paululũq; deflexa acie coeũtiũ spẽm p̃bebãt. ¶ Vndarũ elisarũ. expressarũ duorũ scopulorũ cõcursu. ¶ Nec q̃ sulfureis. cãs assignat poeta cur ætna siciliæ mõs notissim⁹ ardeat. Hinc ãt ẽt colligit oĩa eẽ ĩ continuo fluxu, qđ nec semp arsit, nec sp arsura ē ætna. Tres aũt affert illius ĩcẽdii causas Nã aũt naturalis est ille ignis, aut a uẽtis inclusis excitatur. aut ex sulfure bitumineue orit. ¶ Ictibus. iactatibus. ¶ Frigida. Sine igni. ¶ Bitumineæ uires. Bitumē Bitumen genus est picis celerrime ignē rapientis.

Vnda die gelida est, ortuq; obituq; calescit
Admotis athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cum una recrescit in orbes.
Flumen habent cicones, quod potum saxea reddit
Viscera. quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & hic sybaris uestris conterminus oris,
Electro similes faciunt auroq; capillos.
Quodq; magis mirum, sunt qui non corpora tantum:
Verum animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita est obscœnæ salmacis undæ?
Aethiopesq; lacus, quos siquis faucibus hausit:
Aut furit, aut patitur mirum grauitate soporem?
Clitorio quicunq; sitim de fonte leuauit.
Vina fugit, gaudetq; meris abstemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino,
Siue quod indigenæ memorant amythaone natus
Prœtidas attonitas postq̃ per carmen & herbas
Eripuit furiis, purgamina mentis in illas
Misit aquas, odiumq; meri permansit in undis.
Huic fluit effectu dispar lyncestius amnis,
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, q̃ si mera uina bibisset.
Est lacus arcadiæ. pheneum dixere priores.
Ambiguus suspectus aquis, quas nocte timeto;
Nocte nocent potæ. sine noxa luce bibuntur.
Sic alias aliasq; lacus & flumina uires
Concipiunt. tempusq; fuit, quo nauit in undis.
Nunc sedet ortygie. timuit concursibus argo
Vndarum sparsas symplegadas elisarum.
Quæ nunc immotæ perstant uentisq; resistunt.
Nec quæ sulfureis ardet fornacibus ætna,
Ignea semper erit. neq; enim fuit ignea semper.
Nam siue est animal tellus, & uiuit habetq;
Spiramenta locis flãmam exhalantia multis,
Spirandi mutare uias, quotiensq; mouetur
Has finire potest. illas apperire cauernas.
Siue leues imis uenti cohibentur in antris
Saxaq; cum saxis, & habentem semina flammæ
Materiam iactant. ea concipit ictibus ignem,
Antra relinquentur sedatis frigida uentis.
Siue bitumineæ rapiunt incendia uires.
Lutea ue exiguis ardescunt sulfura fumis.
Nempe ubi terra cibos alimentaq; pinguia flammæ
Non dabit. absumptis per longum uiribus æuum
Naturæq; suum nutrimen deerit edaci,
Non feret illa famem, desertaq; deseret ignes

Lyncestius
crathis & sibaris flu.
Salmacis fõs
Clitorius
Lyncesti⁹ fl.
Arcadie lacus.
Ortygia isula
Symplegades

Esse uiros fama est in hyperborea pallene:
Qui soleant leuibus uelari corpora plumis,
Cum tritoniacam nouies subiere paludem.
Haud equidem credo, sparsæ quoq; membra ueneno
Exercere artes scythides memorantur easdem.
Si qua fides rebus tamen est addenda probatis,
Nonne uides quæcunq; mora fluidoq; calore
Corpora tabuerint: in parua animalia uerti,
I quoq; delectos mactatos obrue tauros.
Cognita res usu, de putri uiscere passim
Florilegæ nascuntur apes. quæ more parentum.
Rura colunt, operiq; fauent, in spemq; laborant.
Pressus humo bellator equus crabronis origo est.
Concaua littoreo si demas brachia cancro
Cætera supponas terræ, de parte sepulta
Scorpius exibit: caudaq; minabitur unca.
Quæq; solent canis frondes intexere filis,
Agrestes tineæ res obseruata colonis,
Ferali mutant cum papilione figuram.
Semina limus habet uirides generantia ranas
Et generat truncas pedibus. mox apta natando
Crura dat, utq; eadem sint longis saltibus apta,
Posterior superat partes mensura priores.
Nec catulus partu, quem reddidit ursa recenti,
Sed male uiua caro est. lambendo mater in artus
Fingit, & in formam. quantam capit ipsa reducit.
Nonne uides quos cæra tegit sexangula fœtus
Melliferarum apium sine membris corpora nasci
Et serosq; pedes: serasq; assumere pennas?
Iunonis uolucrem, quæ cauda sidera portat
Armigerumq; iouis: cythereidasq; columbas:
Et genus omne auium mediis e partibus oui:
Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?
Sunt qui cum clauso putrefacta est spina sepulchro.
Mutari credant humanas angue medullas.
Hæc tamen ex aliis generis primordia ducunt.
Vna est quæ reparet, seq; ipsa reseminet ales.
Assyrii phœnica uocant. nec fruge nec herbis.
Sed thuris lachrymis & succo uiuit amomi.
Hæc ubi quinq; suæ compleuit sæcula uitæ,
Illicis in ramis tremulæq; cacumine palmæ
Vnguibus & puro nidum sibi construit ore,
Quo simul ac casias & nardi lenis aristas,
Quassaq; cum fulua substrauit cynnama myrrha:
Se super imponit, finitq; in odoribus æuum.

Hoĩes in aues. Pallene. Tritoniaca Palus. Ex uitulis apes. Ex eq̃s crabrones. Scytides. Tineæ in papiliones. Limus in ranas. Caro in ursũ. Apes sine pedibus. Aues ex oui medio. Ex cancro scorpius. Anguis ex hominis spina. Phœnix ex seipso. Bõbices.

¶ Esse uiros fama ẽ. pallene & urbs est thraciæ a pallene sitõis filia dicta & cheronesus, q̃ & phlegra antiq̃t⁹ uocabat̃, ubi giganteũ bellũ confectũ fuisse dr̃. ¶ Qui soleant leuibus. Qui soleant in aues cõuerti. ¶ Cũ tritoniacã paludẽ. tritoniaca palus in lybia eẽ scribit̃. sed poeta de ea q̃ sit in septẽtrione uĩ sentire, de q̃ me nihil meminialibi legisse. Simile de arcadib⁹ Plini. scribit quos in lupos uerti rursusq; sibi restitui tã cõstans fama fuit, ut in maledictis uersipelles habeant̃. ¶ Scytides. scyticæ mulieres q̃ se in aues, ut nr̃atiũ q̃dam i feles mutate dñr. ¶ Sparsæ. punctæ. ¶ Easdẽ artes. ut se i aues cõuertãt. ¶ Rebus pbatis. de qb⁹ piculũ ẽ factũ. ¶ Tabuerint. corrupta fuerint. ¶ Fluido calore. Ab effectu qđ fluida & mollia corpa reddat. ¶ Obrue, Terra tege. ¶ Delectos tauros. Vitulos. nã ex uitulis, ut in georgicis scri. Vir. apes nascũt̃. ¶ Vsu. expientia. ¶ De pu. ui. de corrupta carne. ¶ Rura colunt. Nã in agris e floribus rorẽ legentes uersant̃. ¶ In spẽ. futuri & mellis & noui examinis ¶ Pressus hu. bel. equus, per quẽ bella gerunt̃. Notum est aũt crabrões ex equis putrefactis nasci. ¶ Littoreo cãcro. in littore morãti. Hoc ãt usu cognitũ est, scorpiũ nasci ex cancro terra obruto. ¶ Caudaq; minabit̃ unca. Nam scorpius cauda ictus inferre memorat̃. ¶ Quæq; solent ca. Bõbices dicit. q̃ sericũ generant. Nã ut Pli. in. xi. na. hi. scri. Bõbices in Assyria pueniẽtes nidos e luto fingũt salis spẽ applicatos lapidi tanta duricie ut spiculis perforari uix possint. In his & ceras largius q̃ apes faciũt deide maiores uermiculos. Hi erucæ fiunt. Fit deinde q̃ uocat̃ Bõbylis ex ea Nicedalus. ex hoc sex mẽsibus Bõbices telas araneoꝝ more texũt ad uestẽ luxũq; fœminaꝝ, q̃ bõbycina dr̃. ¶ Res obseruata. A i aduersa. notata. ¶ Tineæ agre. uermiculi agrestes. ¶ Ferali papi. pestifero ac ueneno so ¶ Truncas pe. Mutilatas & carentes pedibus. ¶ Nec ca. partu. Pli. hoc idem scribit de ursis. Pariunt inq̃t tricesimo die ac plurimũ q̃nos. hi sũt candida ĩformisq; caro paulo muribus maior. sine oculis. sine pilo. ungues tm̃ pminent. hanc lãbendo paulatim figurant. ¶ Fingit. figurat. ¶ Nõne uides. Apes sine pedib⁹ nascunt̃, uñ ẽt nomen traxere. primũ eni uermiculi absq; pedibus alisq; oriunt̃. ¶ Iunonis uolucrẽ. pauonẽ. ¶ Armigeꝝ io. aq̃lã. ¶ Cythereidas colũbas. ueneri dicatas. ¶ Mediis e ptibus oui. ex uitello oui. ¶ Sũt q cũ clauso. de hoc Pli. sic scribit. Anguẽ ex medulla hoĩs spĩæ gigni accepim⁹ a multis. ¶ Hæc tñ ex aliis. mirãdã phœnicis auis gñationem describit poeta, de quo & Pli. fere eadẽ. aq̃læ ãt magnitudĩe eẽ narrat̃. auri fulgore circa collũ. cætera purpure⁹ ceruleã roseis caudã pẽnis distiguẽtibus, cristis faciẽ caputq; plumeo apice honestãte. Peculiaris est arabiæ felicis. Manilius senator auctor est neminẽ extitisse q phœnicẽ uiderit, Sacꝝ in Arabia soli eẽ. uiuere annis sexcẽtis sexagita. Senescẽtẽ casia thurisq; surculis cõstruere nidũ. replere odoribus & superemori. Ex ossibus deide ac medullis nasci primo ceu uermiculũ. inde fieri pullũ. Principioq; iusta funeri priori reddere, & totũ deferre nidum ppe pancaicã in solis urbem & in ara ibi deponere. ¶ Primordia, originẽ. ¶ Assyrii phœnica uocant. a colore purpureo phœnix uĩ appellatus. ¶ Quo simul ac casias. phœnicis nidum aperte ut oia describit poeta. casia aũt & nardus frutices suauissimi odoris i Arabia nascẽtes. ¶ Oneriq; fe. est. sufficit nido auferẽdo. Sic ãt dictũ ẽ, ut dicim⁹ aliquẽ nõ esse soluendo.

¶ Leuat.

Inde ferunt totidem qui uiuere debeat annos:
Corpore de patrio paruum phœnica renasci.
Cum dedit huic ætas uires, onerię ferendo est,
Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ,
Fertę pius cunasę suas patriumę sepulchrum,
Perę leues auras hyperionis urbe potitus.
Ante fores sacras hyperionis æde reponit.
Si tamen est aliquid miræ nouitatis in istis,
Alternare uices, & quæ modo fœmina tergo
Passa marē ē, nūc esse marē, miremur hyænam.
Id quoę quod uentis animal nutritur & aura,
Protinus assimulat: tetigit quoscunę colores.
Victa racemifero lyncas dedit india baccho
E quibus, ut memorāt, quicqd uesica remisit,
Vertitur in lapides, & congelat aere tacto.
Sic & coralium, quo primum contigit auras
Tempore: durescit. mollis fuit herba sub undis.
Desinet ante dies, & in alto phœbus anhelos
Aequore tinget equos: q̃ consequar oia dictis
In species translata nouas. sic omnia uerti
Cernimus, atę alias assumere robora gentes.
Concidere has, sic magna fuit censuę uirisę:
Perę decem potuit tm̄ dare sanguinis annos,
Nunc humilis ueteres tm̄ modo troia ruinas,
Et pro diuitiis tumulos ostendit auorum.
Clara fuit sparte, magnæ uiguere mycænæ.
Necnon & cecropis, necnon amphionis arces.
Vile solum sparte est. altæ cecidere mycænæ.
Oedipodioniæ quid sunt nisi nomina thebæ?
Quid pandioniæ restant, nisi nomē, athenæ?
Nūc quoę dardaniā fama est cōsurgere romam,
Apēninigenæ quæ ꝓxima thybridis undis,
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
Hæc igitur formā crescendo mutat, & olim
Immensi caput orbis erit. sic dicere uates,
Vaticinasę ferunt sortes, quantumę recordor,
Dixerat æneæ, cum res troiana labaret,
Priamides helenus flenti dubioę salutis.
Nate dea, si nota satis præsagia nostræ
Mentis habes, non tota cadet te sospite troia.
Flamma tibi ferrumę dabunt iter, ibis, & una
Pergama rapta feres, donec troiæę tibię
Externum patrio contingat amicius aruum.
Vrbem etiam cerno phrygios debere nepotes,
Quanta nec est. nec erit, nec uisa prioribus ānis,
Hanc alii proceres per sæcula longa potentem.
Sed dominam rerum de sanguine natus iuli
Efficiet, quo cum tellus erit usa, fruentur

¶Leuat, alleuat ac leues
reddit. ¶ Hyperiōis ędę
templo solis. ¶ Si tamē
est aliquid. hyæna fera ē
de q̃ multa a plinio mi-
ra traduntur. sed maxi-
me ei utranę inesse na-
turam, & alternix annis
marem fœminamę fie
ri: & scribit Plinius ipse
parere sine mare uulgus
credit. Aristoteles negat.
collum & iuba cōtinui
tate spinæ porrigitur, fle
ctię nisi circumactu to
tius corporis nequit.
Alterna Alternare. alternis ānis
mutare. ¶ Id quoę qđ
uentis. chameleontē di-
cit, qui ut Pli. tradit, so-
lus animalium nec cibo
nec potu alitur, nec alio
q̃ aeris alimēto circa ca
prificos ferus. innoxius
alioqui, & coloris natu
ra mirabilior. Mutat nā
ę eum subinde & ocu-
lis & cauda & toto cor
pore, redditę semp quē
cunę proxime attingit
præter rubrum candi-
dūę defuncto pallor ē.
¶ Victa racemife. Lyn-
curium gemma est quæ
ex urina lyncum dicitur
generari. Vnde etiā no-
men fuit impositū. Lyn
curium enim dicitur qđ
sit urina Lyncis. ουρος
nāę Vrinam significat.
¶ Quicquid uesica re-
misit. omnis urina lyn-
cum. ¶ Sic & coralium.
In aquis molle est cora-
lium. extra uero aquas
durescit, ut superius quo
que poeta narrauit.
¶ Quam cōsequar oia
dicti. q̃ uerbis omnia ex
plicarē possim. ¶ Sic oia
uerti cernim⁹. omnia eē
in continuo fluxu ex ur
bium quoę ac populo
rum excidiis ac felicita-
tibus pythagoras colli-
git. ¶ Clara fuit sparte.
Sparte sparta laconica dicit re-
gio a spartis cadmi soci
is cognominata. sed ple
rūę pro urbe ponitur.
Mycenæ ¶ Mycenæ. urbs est pe-
loponnesi notissima a
Mycenæo Spertonis fi-
lio Phoronei fratris di-
cta. Mycenarū autē mu
ri sicut Tirynthii a Cy-
clopibus feruntur fabri
cati. coę ui capi nō po-
terant ut pausanias ait.
¶ Oedipodioniæ thæ-
bæ. Vbi œdipus regna-
uit, ut Pandioniæ athe-
næ ubi Pandion. ¶ Nec
non & cecropis. Athe-
næ quarum auctor fuit Cecro
cecrops. ¶ Amphionis pis
arces. Thebæ ab āphio Hyæ-
ne amplificatæ. ¶ Nūc nā mō
quoę dardaniam. Exē marē.
plo urbis Romæ, quæ mō fœ
tū maxie crescebat, om- minā
nia esse in continuo mo esse
tu pythagoras ostendit.
¶ Dardaniam romam Mira
a troianis ædificatam. chame
¶ Apēnimgenæ thybri leōtis
dis. in Apennino monte natura
orientis. Thybrim autē
præter urbem Romam
labi notius est q̃ ut sit ex
ponendum. ¶ Vates. si-
byllas. ¶ Sortes uatici- Lyncu
nas. fata canentes atque riū ex
prædicentes. ¶ Res tro Lyncū
iana, imperium troianū urina.
¶ Labaret. Vacillaret.
periclitaretur. ¶ Priami Corali
des helenus. priami fili- um ex
us. fuit autem uates op- molli
timus, ut ex carmie quo durū
ę Virgiliano constat.
¶ Debere urbem. urbi
ædificandæ ita uolenti-
bus fatis obnoxios esse.
Pulchra autem phanta Oium
sia refert in helenū poe- rerū ui
ta quæ iam ipse uiderat. cissitu
¶ Per secula longa, per dinē eē
septingentos annos. Troia
¶ De sanguine natus iu Sparta
li. Augustus cæsar. Nā i Mycæ-
cęsaris augusti gratiam næ
hæc referuntur.

Aetheriæ ſedes,cælumq; erit exitus illi.
Hæc helenum cecinisse penatigero æneæ
Mente memor refero,cognataq; mœnia lætor
Creſcere.& utiliter phrygibus uiciſſe pelaſgos.
Ne tamen oblitis ad metam tendere,longe
Expatiemur equis,cælum & quodcũq; ſub illo eſt
Immutat formas,telluſq; & quicquid in illa eſt.
Nos quoq; pars mundi,qm̃ non corpora ſolum,
Verum etiam uolucres animæ ſumus,inq; ferinas
Poſſumus ire domos,pecudũq; in pectora condi,
Corpora,quæ poſſunt animas habuiſſe parentum
Aut fratrum,aut aliquo iunctorum fœdere nobis
Aut hominum certe,tuta eſſe & honeſta ſinamus,
Neue thyeſteis cumulemus uiſcera menſis.
Quam male conſueſcit:q̃ ſe parat ille cruori
Impius humano,ituli qui guttura cultro
Rumpit,& immotas præbet mugitibus aures.
Aut qui uagitus ſimiles puerilibus hædum
Edentem iugulare poteſt,aut alite ueſci,
Cui dedit ipſe cibos?quantum eſt quod deſit in iſtis
At plenum facinus?qua tranſitus inde paratur?
Bos aret:aut mortem ſenioribus imputet annis.
Horriferum contra boream ouis arma miniſtret.
Vbera dent ſaturæ manibus preſſanda capellæ.
Retia cum pedicis laqueoſq; arteſq; doloſas
Tollite.nec uolucres uiſcata fallite uirga.
Nec formidantis ceruos includite pennis.
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite ſi qua nocent,uerum hæc quoq; pdite tantum.
Ora uacent epulis,alimentaq; congrua carpant.
Talibus atq; aliis inſtructo pectore dictis
In patriam remeaſſe ferunt.ultroq; petitum
Accepiſſe numam populi latialis habenas.

Penates

¶Penatigero æneæ.penates gerenti.Penates autem ut refert Macrobius ex Varronis ſententia Dardanus ex ſamo thracia in phrygiam.Aeneas ex Phrygia in Italiam detulit.Dii uero penates dicuntur,ut uolunt qui diligentius ueritatem inquirũt,per quos penitus ſpiramus.per quos habemus corpus.per quos rationem animi.Eos autem eſſe Iouem.Iunonem.Mineruam.¶Vtiliter phrygibus.Cum utilitate phrygum & Troianorum.¶Pelaſgos uiciſſe.Græcos Troiam expugnaſſe.¶Ne tamen oblitis.Concludit omnia in cõtinuo eſſe fluxu,& a carnibus omnino eſſe abſtinendum pythagoras,cũ animæ noſtræ in uaria corpora trãſeant.¶Ad metam.ad finem & concluſionem.Metaphora ab equis currentibus ſũpta.¶Expatiemur eqs.Euagemur copia uerborũ.¶Animæ uolucres.Leues atq; ueloces.Animo nanq; nihil eſt uelocius.¶In ferias domos.in corpora ferarũ.¶Pecudumq; in pectora condi.ordo & ſenſus.Nos quoq; pars mundi ſinamus & permittamus tuta eſſe & honeſta ea corpora,quæ poſſunt animas habuiſſe parentum aut fratrum aut iunctorum nobis aliquo fœdere & affinitate aut certe hominum,quoniã non corpora ſolum,uerum etiam uolucres & ueloces animæ ſumus,hoc ẽ quoniam non ſolum ex corpore ſed etiam anima conſtamus,& in feras & pecudes ire poſſumus,his autẽ omnibus colligit pythagoras,nullo modo carnibus eẽ ueſcendum.¶Neue Thyeſteis.Nota eſt fabula.Nã Atreus & Thyeſtes Pelopis & Hippodamię filii opera Mercurii ægre ferentis Mirtillum filium a pelope ipſo fuiſſe interfectum,in tantam deuenere diſcordiam,ut alteri alterq; inſidias ſtrueret:cum ea conditione regnum a patre accepiſſent,ut alternis regnarent annis.Nam Thyeſtes quo facilius arietem uelleris aurei in quo regni fata cõſiſtebant.Vt Seneca in Thyeſte tragœdia narrat,ſibi uſurpare poſſet.Meropen Atrei uxorem compreſſit,ex eaq; filios ſuſcepit.Quod cum atreus reſciuiſſet bello illum mycenis in exilium eiecit.quo quidem non contentus ſimulata gratia fratrem ad ſe reuocauit,treſque eius filios decoctos ſic appoſuit comedendos:ut ſanguinem quoque poculis immiſcuiſſe feratur.Hoc uero nefãdiſſimum ſcelus ne ſol uideret:alio radios auertiſſe memoratur.¶Menſis.cibis.continens enim pro contento per metonymiam frequentiſſime poni conſueuit.¶Cumulemus.Vſq; ad cumulum repleamus.¶Viſcera.inteſtina.¶Quam male conſueſcit.cum qui poſſit pati ut interficiat uitulum aut hædum aut auem facile aſſueſcere ait necandis hominibus.Eſt autem exclamatio qua pythagoras ab interficiendis animalibus manſuetis homines deterrere conatur.¶Cruori humano.ſanguini humano effundendo.¶Immotas aures.Nulla miſericordia motas.¶Edentem hædum.emittentem uagitus puerorum.¶Aut alite ueſci.Aut auem comedere.¶Quantum eſt:ac ſi diceret minimũ.¶Ad plenum facinus.ad plenum homicidiũ.¶Qua tranſitus.ad quid ac ſi diceret ad hominum cædem.¶Inde.ex immolatione brutorum animalium.¶Bos aret.Cum magna auctoritate hæc a pythagora dicunt.imperat enĩ ut bos ſic arare permittatur ut nulla alia ui q̃ ſenectute moriatur.¶Horriferum cõtra boream.Ouis inquit lanas nobis ſuggerat cõtra frigora.Arma nanq; quibus boreæ frigidiſſimo uento reſiſtitur ſunt ueſtes ex Ouiũ lanis confectæ.¶Horriferũ boream.Horrorem & friguſ ferentem.¶Vbera preſſanda.Exprimenda ¶Cum pedicis.pedicæ.ſunt uincula pedum.Vt manicæ manuũ.¶Tollite.Remouete.auferte.abiicite.¶Viſcata.uiſco infecta.¶Nec formidantis pennis.ſic quidem legitur.Sed formidantis forſitan eſt legẽdum,ut ceruorum ſit epitheton qui natura uel Homeri teſtimonio timidiſſimi ſunt.¶Pennis ſagittis.a pte nanq; totum per ſynegdochem frequẽter ſignificatur,pennæ.n.ſagittis adglutinanť.¶Celate.occultate.¶Perdite.interficite.¶Si qua nocent.noxia animalia perdenda quidẽ eſſe pythagoras ait:ſed ita ne eoꝝ carnibus ueſcamur.¶Ora uacent epulis.Careãt eiuſmodi epulis.¶Congrua.homini conuenientia.¶Dictis pythagoræ pceptis.¶Inſtructo pectore.Inſtituto aio.Eoꝝ aũt opinionẽ ſeqtur Oui.ut diximus,q ſentiunt numã a pythagora fuiſſe inſtitutũ.¶Remeaſſe.Rediiſſe.¶Vltroq; petitum.Quæſitum ſpõteq; a Romanis inuitatum ut copioſe Liuius narrat.¶Latialis.latini atq; Romani.nam Roma latii eſt caput.

Hoiem ex aia & corporecõ ſtare.

Cumulare

Pedicæ
Manicæ

¶Coniuge

Coniuge qui felix nympha, ducibusq; camœnis
Sacrificos docuit ritus, gentemq; feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postq̃ senior regnumq; æuumq; peregit,
Extinctum latiæq; nurus populusq; patresq;
Defleuere numam. nam coniunx urbe relicta
Vallis aricinæ densis latet abdita siluis,
Sacraq; orestεæ. gemitu questuq; dianæ
Impedit. ah quotiens nymphæ nemorisq; lacusq;
Ne faceret monuere, & consolantia uerba
Dixerunt. quotiens flenti theseius heros
Siste modum dixit. nec enim fortuna querenda
Sola tua est similes aliorum respice casus.
Mitius ista feres. utinamq; exempla dolentem
Non mea te possent releuare: sed & mea possunt.
Fando aliquẽ hippolytum uestras si cõtigit aures
Credulitate patris sceleratæ fraude nouercæ
Occubuisse neci mirabere, uixq; probabo.
Sed tamen ille ego sum. me pasiphaeia quondã
Temptatum frustra patrium temerare cubile,
Quod uoluit finxit uoluisse, & crimine uerso
Indiciine metu magis. offensane repulsæ
Arguit, immeritumq; pater proiecit ab urbe,
Hostilique caput prece detestatur euntis.
Pittheam profugo curru trœzena petebam.
Iamq; corinthiaci carpebam littora ponti,
Cum mare surrexit cumulusq; imanis aquarum
In montis speciem curuari & crescere uisus,
Et dare mugitus, summoq; cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis,
Pectoribusq; tenus molles erectus in auras,
Naribus & patulo partem maris euomit ore.
Corda pauent comitũ. mihi mens interrita mãsit

Egeria nymphe uxor ¶ Coniuge qui felix nympha. Egeria nympha numæ põpilii fuit uxor, quæ post uiri interitũ urbe relicta in siluas abiit ac tandem miseratione deorum in fontem fingitur conuersa. Cum illa uero nympha cõgressus nocturnos sibi esse Numa simulauit: eiusq; monitu se quæ acceptissima diis essent, sacra constituere populo romano persuasit, ut copiose. T. Liuius describit. ¶ Ducibusq; camœnis. auctoribus musis. Nam omnia quæcunq; Numa statuebat ad Egeriæ nymphæ & camœnarũ auctoritatẽ referebat: quibus etiã lucum, quẽ medium ut Liuius narrat ex opaco specu fons perenni rigabat aq̃ cõsecrauit, quod dearũ sibi consilia cum cõiuge sua egeria essent. ¶ Sacrificos ritus. sacrificiorũ leges. ¶ Nã sua cuiq; deo sacra sacerdotesq; instituit, ut elegãter Liuius scribit. ¶ Ad artes pacis. ad deorũ religionẽ, & iura & leges & mores colendos. Numa. n. urbẽ Romam ui & armis a romulo cõditã, iure legib⁹ ac moribus de itegro cõdidit. ¶ Qui postq̃ senior. Numa cũ tres & quadraginta regnasset ãnos periit. ¶ Peregit. perfecit ac finiuit. ¶ Vallis aricinæ. Aricia urbs est latii haud longe ab urbe Roma distãs. Vñ Aricinus declinat. ¶ Orestεæ dianæ. Quã orestes una cũ iphigeïa sorore de Taurica regione in italiã trãstulit, ac iuxta ariciã collocauit. Nã orestes post interfectã matrẽ in furorem conuersus a pylade socio ad dianã Tauricã liberandus deductus est, cui cũ hospites mactarẽtur, a sorore iphigenia q̃ deæ sacerdos erat, cognitus seruat. Ac thoante regeiterfecto dianæ simulacrũ aufugiẽtes abstulerunt, iuxtaq; ariciam collocarunt. Tãetsi Pausanias sptã allatũ fuisse simulacrũ illud cõtendit. ¶ Ne faceret, ne flere pgeret ¶ Thesei⁹ her. Hippolyt⁹ qui equorũ furore lacerat⁹ pcib⁹ Dianæ uitæ fuit restitut⁹ ac tẽplo dianæ aricinæ psect⁹ uirbius fuit appellat⁹, sed & ipse fata sua ad cõsolationẽ egeriæ narrat. ¶ Siste modũ. statue. i. pone finẽ luctui. ¶ Releuare. leuẽ reddere. a fletu liberare. ¶ Fando. iter loquẽdũ. ¶ Aliquẽ hipppolytũ. quendã in soluta orõne dicerem⁹. ¶ Credulitate pris. Thesei. q nimiũ facile credidit phedræ uxori priuignum accusanti. ¶ Vixq; pbabo. Difficulter persuadebo. ¶ Me pasiphaeia quodã. phædra pasiphaes filia. Thesei uxor hippolyti priuigni amore capta ab illo fuit repulsa. Quare idignata se suspẽdit libellũ manutenẽs, quo hyppolytũ accusabat, qđ se decoitu iterpellasset. pr̃ credulus & filiũ insontẽ in exiliũ expulit. & illi mortẽ est iprecatus. Quã a patre neptuno facile ipetrauit, ut qui pollicitus esset se tria ipsi pstiturũ, que cunq; postulasset. Cum igit fugeret hippolytus ecce phocę mari egressæ ita perterruerunt equos quadrigarũ, quibus uehebat, ut nullo pacto potuerint i hiberi, quin per pcipitia hippolytum immittentes prorsus dilaniarent. Qui tamẽ statim Dianę pcibus ope Aesculapii uitæ fuit restitutus uirbius q; appellat⁹. ¶ Pasiphaeia. cũ quadã uitupatiõe dixit, ac si phædræ obiiceret pasiphaes libidinẽ q̃ amore tauri capta cũ illo coire sustinuit. ¶ Me frustra tẽptatũ. a phędra de stupro frustra iterpellatũ. ¶ Temerar̃. uiolar̃ est ãt ordo. pasiphaes filia quõdã finxit me frustra tẽptatum uoluisse temerare patriũ cubile. qđ ipsa uoluit. ¶ Et crimie uerso. in me subaudiat. ¶ Indiciine metu. altera duarũ cãrũ se accusatũ a phedra hippolyt⁹ ait, uel qđ timebat ne ipsa accusaret, uel qđ repulsa fuit & spreta. ¶ Arguit. accusauit. i uetustis ãt exẽplaribus aiaduerti sic ẽẽ scriptũ eẽ. Dãnauit, meritũq; nihil pr̃ eiicit urbe. Sed utroq; mõ idẽ est sensus. ¶ Proiecit, eiecit expulit ¶ Hostili pce. iprecatiõe hosti cõueniente, nõ pr̃i. These⁹. n. neptunũ pre pcat⁹ ẽ, ut hippolyt⁹ fili⁹ discerpet. ¶ Eũtis. in exiliũ. ¶ Pittheã trœzena. i q̃ pitthe⁹ Pelopis fili⁹ ac ęthræ mr̃is Thesei pr̃ regnauit. Trœzen ãt urbs est pelopõnesi a Trœzene pelopis filio cui pitheus i regno successit cognoĩata. Vt. n. Stephanus scribit, & aphrodisias & saroia & posidõias & apollõias & anthanis ãtea fuit dicta. ¶ Cũ mar̃ surrexit. tũefactũ ẽ. In mõtis spẽm. p ẽphasin ondit q̃t⁹ eẽt uitul⁹ ille marin⁹, q istar mõtis mare extolleret. ¶ Et dare mugitus. Mugire. nõdũ. n. uitulus ille marinus ex aqs extulerat caput. Phocæ aũt ut tauri mugitus edunt. unde & uituli nomen acceperunt. ¶ Corniger hinc taurus. Deinde inquit phoc aut, tauru. s cornua habens ex ruptis undis egressa est. ¶ Expellitur Erumpit. cum impetu egreditur. ¶ Exiliis contenta suis. Exilii sui mœrore confecta. ¶ Feroces quadrupedes. feroces equi, quibus hippolyti currus trahebatur.

Aricia

Orestes

Hippolitus

Phædra

Pasiphae

Pittheus Trœzen

¶Colla.capita.Ad freta cõuertũt.Ad mare pp ſtrepitum phocæ egrediẽtis.¶ Horrẽt.timẽt.¶ Mõſtri metu. Vituli illius marini timore.phocæ nãq adeo ſũt aſpectu turpes, ut inter mõſtra marina numerent̃.¶ Præcipitãt.in pceps iaciũt.¶ Altis ſco.p alta ſaxa.¶ Ego du.ua.Ego inqt fruſtra conor retrahere frena ſpũis ifecta ¶ Ducere. reducere.retraher̃.¶ Vana manu ifirma.Nec̃.n.equoi potuit continere. ¶ Luctor.Enitor.Conor.

ſcenda.Faciẽ q̃ cognoſci poſſet.Innuit aũt hippolitus ſe i nouã figurã fuiſſe trãſmutatũ.ne a quoq̃ cognoſci poſſet. ¶ Habẽdã.habitandã.¶ Hic poſuit.in latio iuxta aricĩã. ¶ Nomẽq ſimul.uĩ ſentire poeta hippolytũ fuiſſe nomiatũ,qđ ab eqs fuit ſolutus & laniatus.Nã ἵππος equus λύω ſoluo iterp̃tatur. ¶ Nũc idẽ uirbius eſto.Virbius eſto.Virbius dictus eſt hippolytus qđ uir bis fuiſſe uidetur,& anteq̃ ab eqs fuit laceratus,& poſtq̃ uitæ fuit reſtitutus.

Hyppolytus Virbius

Exiliis contenta ſuis,cum colla feroces
Ad freta conuertunt,rectiſq auribus horrent
Quadrupedes,moſtriq metu,turbant̃,& altis
Præcipitant currum ſcopulis ego ducere uana
Frena manu ſpumis albentibus oblita luctor,
Et retro lentas tendo reſupinus habenas.
Nec uires tamen has rabies ſuperaſſet equorũ,
Ni rota,perpetuum quæ circunuertitur axem,
Stipitis occurſu fracta ac diſiecta fuiſſet.
Excutior curru,loriſq tenentibus artus
Viſcera uiua trahi,neruoſq in ſtirpe teneri.
Membra rapi partim,partim reprenſa relinqui
Oſſa graue dare fracta ſonũ:feſſamq uideres
Exhalare animã,nullaſq in corpore partes,
Noſcere quas poſſes:unũq erat oia uulnus.
Num potes aut audes cladi cõponere noſtræ
Nympha tuã?uidi quoq luce carentia regna,
Et lacerũ foui phlegethontide corpus in unda.
Nec niſi apollineæ ualido medicamine prolis:
Reddita uita foret,quã poſtq̃ fortibus herbis
Atq ope pæonia dite indignante recepi,
Tum mihi,ne præſens augerem muneris huius
Inuidiam,denſas obiecit cynthia nubes.
Vtq forem tutus poſſemq impune uideri
Addidit ætatem.nec cognoſcenda reliquit,
Ora mihi:creteng diu dubitauit habendam
Traderet an delon.delo cretaq relictis
Hic poſuit.nomẽq ſimul quod poſſit equorum
Admonuiſſe iubet deponere,quiq fuiſti
Hippolytus dixit,nunc idem uirbius eſto.
Hoc nemus inde colo,de diiſq minorib⁹ unus
Numine ſub dominæ lateo:atq aſſentior illi.
Non tamẽ ægeriæ luctus aliena leuare
Damna ualent,montiſq iacens radicibus imis
Liquitur in lachrimas,donec pietate dolentis
Mota ſoror phœbi gelidũ de corpore fontem
Fecit:& æternas artus tenuauit in undas.
At nymphas tetigit noua res,& amazone natus
Haud aliter ſtupuit,q̃ cum tyrrhenus arator
Fatalem glebam motis aſpexit in aruis
Sponte ſua primũ,nulloq agitante moueri.
Sumere mox hominis,terræq amittere formã,

¶ Tẽdo.cõtẽdo. ¶ Retro.Ducer̃ ſubaudiam⁹ ut retrahere ĩtelligam⁹. ¶ Lẽtas habenas. ¶ Flexibilia lora. ¶ Has uires.meas uires. ¶ Rabies.ferocitas.¶ Perpetuum axẽ.cõtinuũ.axis ãt eſt lignũ illud, circa qđ rotæ currus uertuntur. ¶ Excutior cur. e curru eiectus cado.¶ Art⁹. pedes. ¶ Rep̃nſa. retẽta a radicibus ſtirpibuſq arborum.¶ Dare. Edere. ¶ Grauẽ ſonũ. Magnũ efficer̃ ſtrepitũ. ¶ Exhalare.emitter̃.me ſubaudiam⁹.¶ Videres.uider̃ poſſes. ¶ Nũ potes aut audes.Maiorẽ ſuã fuiſſe calamitatẽ q̃ q̃ egeriç cõtigit,hippolytus ait. ¶ Cõponere. Cõpare. ¶ Vidi quoq luce carẽtia regna.hoc ẽ ad iferoſ quoq deſcẽdi. ¶ Et lacerũ foui. Et corpus inqt laniatum i ardẽtiſſima plegethõtis aq̃ laui. Eſt eni phlegethõ unus ex iferorꝝ flu.q ardẽs iterp̃tari põt.¶ Apollineæ plis.Aeſculapii apollinis filii.¶ Fortibus herbis. Potentibus. ¶ Atq ope pæonia.Auxilio medico.Pæon eni deorꝝ medicus pitiſſimus fuiſſe phibet̃,a quo pæonia herba & iuẽta fuit & appellata. ¶ Dite idignante. Plutone ægre ferẽte me uitæ reſtitui. ¶ Ne pñs augerẽ muneris huius iuidiã.hoc ẽ ne ſi in græcia uiuerẽ,atheniẽſium i me inuidiã cõcitarem, a Diana fui occultatus. ¶ Cynthia. Diana. cui⁹ miles erat hippolytus. ¶ Impũe.ſine ulla mea pœna.¶ Addit ætatem Me natu maiorẽ effecit, q̃ eẽm cũ ab eqs fui dilaceratus. ¶ Ora cognoſ-

Axis

Hippolyt⁹ ab inferis

Phlegethon

Pæon

Egeria in fontẽ Tages puer,

Gleba in puerum.

¶ Hoc nemus ide colo.Ex eo tpe inqt,quo ab inferis ſum reuocatus in hoc aricino nemore habito. ¶ Numine ſub dñç.Dianæ,q̃ iuxta aricĩã tẽplũ habebat.¶ Non tñ egerie numæ põpilii uxor cũ ob mariti mortẽ flere non deſineret.Dianç miſeratiõe i fontẽ ſui nois fuit cõuerſa. ¶ Leuare. Leues.reddere. ¶ Liqt. reſoluit.¶ Soror phœbi.Diana. ¶ Tenuauit. In tenues aq̃s trãſmutauit.At nymphas tetigit noua res.Hæc ad cõcinnã eorꝝ q̃ ſequunt̃ cõnexionẽ a poeta narrant̃. Gleba nanq agricolæ arãti i puerꝝ uaticinãdi pitũ uiſa ẽ trãſformari. ¶ Et amazone na. hippolytus hippolytç amazonũ reginç fili⁹.¶ Quã cũ Tyrrhenus arator. Hæc hiſtoria ẽ nõ fabula.nã ut i.ii.de diuinatione lib.Cicero ſcribit.Tages qdã dr̃ i agro tarquinienſi cũ terra araret, & ſulc⁹ altius eẽt imp̃ſſus extitiſſe repẽte,& eũ affatũ eẽ q arabat. ¶ Is ãt ut i libris ẽ ethruſcorꝝ puerili ſpẽ dr̃ uiſus,ſed ſenili fuiſſe prudẽtia. Ei⁹ aſpectu cũ obſtupuiſſet bubulcus,clamorẽq maiorẽ cũ admiratione edidiſſet,cõcurſum eſſe factũ,totãq breui tpe i eũ locum ethruriã conueniſſe. Tũ illũ plura locutũ multis audiẽtibus, q oia eius uerba exceperint lr̃iſq mãdauerint.Oẽm aũt orõnẽ fuiſſe eã,q̃ haruſpicinæ diſciplina cõtineret. ¶ Fatalẽ glebã. In qua fata & futurorũ p̃ſciẽtia continebantur. ¶ Terræ formam.Glebæ figuram.

Oraq; uenturis aperire recentia fatis.
Indigenæ dixere tagem: qui primus ethruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros,
Vtq; palatinis hærentem collibus olim
Cum subito uidit frondescere romulus hastam:
Quæ radice noua. non ferro stabat adacto
Et iam non telum, sed lenti uiminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.
Aut sua fluminea quum uidit cippus in uuda
Cornua. uidit enim, falsamq; in imagine credens
Esse fidem, digitis ad frontem sæpe relatis
Quæ uidit tetigit, nec iam sua lumina damnans
Restitit, ut uictor domito ueniebat ab hoste.
Ad cælumq; oculos & eodem cornua tollens:
Quicquid ait superi monstro portenditur isto.
Seu lætum est: patriæ lætum populoq; quirini.
Siue minax, mihi sit. uiridiq; ex cespite factas
Placat odoratis herbosas ignibus aras.
Vinaq; dat pateris, mactatarumq; bidentum
Quid sibi significent, trepidantia consulit exta.
Quæ simul aspexit tyrrhenæ gentis haruspex,
Magna quidem rerum molimina uidit in illis,
Non manifesta tamen, cum uero sustulit acre
A pecudis fibris ad cippi cornea lumen.
Rex ait o salue. tibi enim tibi cippe tuisq;
Hic locus & latiæ parebunt cornibus arces.
Tu mō, rumpe morā, portasq; intrare patentes
Appropera. sic fata iubent. nāq; urbe receptus
Rex eris, & sceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedē, toruamq; a mœnibus urbis
Auertens faciem. proculo procul omina dixit
Talia dii pellant, multoq; ego iustius æuum
Exul agam, q̃ me uideant capitolia regem.
Dixit, & ex templo populūq; grauemq; senatum
Conuocat. ante tamē capitis noua cornua frōde
Velat, & aggeribus factis a milite forti

¶Ora recentia. ora nuper ex terræ gleba figurata. ¶ Ventur sfatis. hoc est. Disciplinæ & arti eorum que fato uentura erant cognoscendorū. nam tages primus omniū haruspicinæ disciplinā Thuscis tradidit. ¶ Indigenæ. Thusci. ¶ Dixere. appellauere, ¶ Qui primus Ethruscam. Nā Tages primus omniū haruspicinam artemq; diuinandi ac p̄dicēdi futura Thuscos docuit. Neq; Plinius a cicerone in hoc Ouidioq; dissentit, ut quidā ait impitus. Sed Delphō haruspicinæ fuisse inuentorē ait. Aliud uero esse docere. aliud inuenire nemo nisi cōmuni sensu careat, unq̃ dubitauit. ¶ Vtq; palatinis. Hoc quoq; de historia sumptū eē ur̃ Nam Romulum scribit plutarchus in pallatino colle sui experiundi gratia corneā lanceā fuisse iaculatū illāq; in terra defixam annitētibus multis cōuelli nunq̃ potuisse Sed emissis ramis in eximię altitudinis cornum icreuisse. locum uero cū iis qui post Romulū fuerūt. parietibus circundu ctis: ut sanctissimū tēplū in magna religione fuisse adeo ut sicut propius accedenti uisa fuisset arbor minus frondescere, sed ueluti subductis nutrimentis languescere, id statim occurrētibus clamore significaret. Cum autem. C. Cæsar gradus extrueret, fabris propinqua arbori loca temere fodientibus uiolatæ radices fuerunt, arborq; aruit & iteriit. Virbiū autem ita stupuisse ait poeta resolutione Egerię in fontem, ut stupuit Romulus cū hastā suā frondescere uidit. Mouit mihi risum simul & stomachū fatuus qdā in hac historia referenda, qui Romulum lanceā fuisse iaculatum ait ingenii experiendi gratia, perinde ac si uires ingenii & nō corporis iaculantes experiremur. ¶ Hærentē collibus pallatinis. Fixam in mōte pallatino. ¶ Stabat. erecta erat. ¶ Nō ferro adacto. Nō cuspide terrę infixa. Nam haste cuspis in radicem fuerat cōuersa. ¶ Lenti uiminis. flexibilis uirgæ. ¶ Corn⁹. n. arbor ramos ad modū flexibiles habet. ¶ Dabat. faciebat. ¶ Nō expectatas umbras. insp̄atas ¶ Admirantibus. Hastam in arborē fuisse uersam. ¶ At sua fluminea. Hoc quoq; de historia sumptū est. Nā ut ualerius narrat. M. Genutio Cippo p̄tori paludato porta egredięti noui & inauditi generis p̄digiū incidit. nāq; in capite eius subito ueluti cornua emerserunt. respōsumq; est eū regē futurū, si in urbē reuertisset. Quod ne accideret, uolūtariū ac p̄petuū sibimet indixit exiliū. cuius testandæ rei gratia capitis effigies ærea porta q̃ excesserat inclussa est. Corrupte āt at fere in exēplaribns est scriptū, cū loco illius hæc particula aut sit reponēda, & illud uerbnm stupuit hic quoq; est subaudiēdum. Itaquę fabulam fabulæ poeta elegāter cōnectit. q̄q̃ multis nugis ab illo insulso q metamorphosin dilacerauit: hic quoq; interpositis plerisq; in exēplaribus seiungat, qd ut facilius fieret, illā copulam at loco aut ex cō modo suo reposuisse ur̃, adeo ī deprauādis libris quorūdam temeritas debacchat̃. Cū ēt non q ur̃ esse legendū. cipp⁹ āt nō solū nomē est uiri: sed appellatio quoq; lapidem q sepulchro iponit̃ significās & columnā, in qua epitaphia scribuntur. ¶ Domito ab hoste. ab hostibus sup̄atis. ¶ Portēdit̃. ¶ Præsignificat̃. p̄mōstrat̃. Vñ portēta mōstraq; dñr, q̃ futurū aliqd p̄nūciāt. ¶ Patriæ lætū. sit subaudiat̃. ¶ Siue minax. triste. ¶ Placat aras Deos mitigat p metonymiā. Dii nāq; placari dñr per sacrificia in aris facta. ¶ Odoratis ignib⁹. Thurib⁹ incēsis. ¶ Vinaq; dat pateris. In pateras uina fundit. ¶ Mactatarū bidētū. Imolatar̃ ouium. ¶ Quid sibi significēt. Cornua i frōte nata subaudiat̃. Trepidātia palpitātia. ¶ Tyrrhenæ gētis haruspex. ex ethruria nāq; haruspices euocabant̃. ¶ Magna molimina. Magnas rer̃ cōmutationes. ¶ A pecudis fibris. ab extis pecudum. Fibræ nanq; sunt tenuiores uenæ, quibus exta uelut lineis q̄busdā distingnunt̃. ¶ Acre. lumē. acute uidētes oculos. ¶ Tibi. n. tibi anadiplosis cū q̄dā exultatiōe ab haruspice læta p̄dicēte facta. ¶ Hic locus. romā idicat digito. ¶ Et latiæ arces. Romanū imperiū. ¶ Tu mō rūpe morā. Tu solūmō tolle moras festinaq; ut portas patētes igrediaris. ¶ Vrbe. In urbē. ¶ Perenni sceptro. Perpetuo regno. ¶ Toruā faciem. Cornibus terribilē atq; deturpatam. ¶ Talia omina. Talia portenta. ¶ Conuocat. extra urbem. ¶ Et aggeribus insistit. Stat in aggere alto, ut ab omnibus audiatur.

Tages
Hasta i arborē
Cornus
Cippo cornua
Portētū
Fibræ

¶Prisco mor. Antiq̃ cõsuetudine. Qua ẽt prisci oratores deos inuocarẽ in pricipio orõnis solebant. ¶Dicã. Indicabo. ¶Cornua forte gerit. Non forte ut fere in exẽplaribus est deprauatũ, sed fronte legendũ eẽ notius est, q̃ ut sit admonendum. ¶Famularia iura, leges seruiles quibus ut seruos oẽs uos oporteat obedire. ¶Irrũpere Cum impetu intrare. ¶Quãuis cõiunctior illo. Figurate se illũ eẽ innuit Cippus, quẽ Haruspex futurꝝ eẽ regem dixerat. ¶Prohibete, arcete. ¶Vel si dignus erit. pulchra figura illum indignũ eẽ ondit. qui aut uinciatur aut necetur. ¶Qualia suc. Duab⁹ p quã accõmodatis similitudinib⁹ exprimit poeta q̃le murmur populi fuerit, posteaq̃ Cippus finẽ orõni iposuit. ¶Succinctis pinetis. altis & pceris. Succincta dicunt altius cincta: uñ succincti milites dñr, qd brevioribus uestibus utentes altius cincti uideant. pineta uero dñr succincta, qd iuxta cacumẽ ramos emittãt. Id qd Oui. alibi aperte significat cũ inquit. Et succincta comas hirsutaq; uertice pinus. ¶Per. inter. ¶Tremẽtis uulgi. Populi trepidãtis. ¶Eminet. elatior ẽ & clarior. ¶Præsignia. isignia. ¶Gemio cornu. duobus cornib⁹ similibus. ¶Demisere oculos. In terrã oculos demiserũt ne cornua cũ sũmo dedecore tã boni ciuis aspicerẽt. ¶Quis credere posſit? parẽthesis ẽ cũ iterrogatiõe. Ac si diceret. Nemo crederet romanos iuitos aspexisse uiri caput tã præclarũ de pria meriti: ut cũ regnum asseq posset noluerit. Illos. n. q de nobis bñ sũt meriti libẽter aspicere solemus. ¶At pceres. Senatores. Cippũ aũt iugero optimi agri ob spretũ regnũ donatũ

Irrũpere

Succinctum

Insistit, priscoq; deos e more precatus,
Est ait hic unus, quem uos nisi pellitis urbe,
Rex erit. is qui sit signo non nomine dicam.
Cornua fronte gerit, quem nobis indicat augur,
Si romam intrarit, famularia iura daturum.
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas.
Sed nos obstitimus: quis coniunctior illo
Nemo mihi, at. uos urbe uitũ phibete quirites.
Vel si dignus erit, grauibus uincite cathenis,
Aut finite metum fatali morte tyranni.
Qualia succinctis ubi trux insibilat eurus:
Murmura pinetis fiunt, aut qualia fluctus
Aequorei faciunt, si quis procul audiat illos,
Tale sonat populus, sed per confusa trementis
Verba tamen uulgi uox eminet una. quis ille est?
Et spectant frontes, prædictaq; cornua quærunt.
Rursus ad hos cippus, quem poscitis inquit habetis
Et dempta capiti populo prohibente corona:
Exhibuit gemino præsignia tempora cornu:
Demisere oculos omnes, gemitumq; dedere.
Atq; illud meritis clarumq;: quis credere possit,
Inuiti uidere caput. nec honore carere
Vlterius passi festam imposuere coronam.
At proceres, quoniã muros intrare uetaris
Ruris honorati tantum tibi cippe dedere,
Quantum depresso subiectis bobus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu.
Cornuaq; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt longum mansura per æuum.
Pandite nunc musæ præsentia numina uatum,
Scitis enim, nec uos fallit spatiosa uetustas:
Vnde coroniden circunflua thybridis alti
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras,
Pallidaq; exangui squallebant corpora morbo
Funeribus fessi postq̃ mortalia cernunt
Temptamenta nihil. nihil artes posse medentum.
Auxilium cœleste petunt, mediamq; tenentes
Orbis humum delphos adeunt oracula phœbi,
Vtq; salutifera miseris succurrere rebus
Sorte uelit, tantæq; urbis mala finiat orant.
Et locus & laurus & quas habet ipse pharetras
Intremuere simul cortinaq; reddidit imo
Hanc adyto uocem pauefactaq; corpora mouit.
Quod petis hinc propiore loco romane petisses.
Et pete nunc propiore loco. nec apolline uobis
Qui minuat luctus, opus est. sed apolline nato.
Ite bonis auibus: prolemq; accersite nostram.

fuisse ait. Iugerꝝ. n. tm̃ terræ dr̃ q̃tũ par boũ uno die possit exarare. ¶Ruris hon. Agri honorato uiro cõuenietis. ¶Ad fi. abortu diei usq; ad occasũ. ¶Mirã for. Mirãdã cippi effigiẽ. Referẽtia. Significãtia. repsẽtãtia. ¶Auratis po. auro ornatis postib⁹ portæ illi⁹ p quã igredi poterat cippus. ¶Pãdite nũc musę Musas iuocat poeta ut sibi cõmemorẽt q̃ de cã Aescula. Apol. ex Coronide fili⁹ Romã ab epidauro fuerit aduectus. Graui nãq; pestilẽtia laborãtes romãi oraculũ accepunt ut ęsculapii auxilio uterẽt. Missi igit legati cũ ab epidauriis deum ipetrare nõ possent. Aescula. ipe i [illegible] con uersus p mediã urbẽ [illegible] nauẽ legatorꝝ prex[illegible] mãq; aduect⁹ sibi iñ isula Tiberis sedem elegit. ¶Pñtia nu. ua. propicii dii poetarꝝ. Musæ nãq; psiderñ poetis finguntur. ¶Vñ. Qua ex cã. ¶Coronidẽ. æsculapiũ coronei nepotẽ. Apollinis ex coronide filiũ, ut supius copiose fuit expositũ. ¶Dira lues. pestis a deorũ ira imissa. ¶Exãgui morbo. ab effectu morbus dr̃ exãguis: qd exãgues homies reddat. Vt mors quoq; pallida dr̃. ¶Mortalia tem. hominũ experimẽta. ¶Mediãq; te. Orbis humũ delphos. Delphi in medio terrarꝝ orbe a geographis eẽ scribũt. ¶Salutifera sor. R ñso salutẽ afferẽti. ¶Cortinaq; reddit imo. Phœbas i cortina exñs. Est. n. cõtinens p cõtẽto p metonymiã positũ. Cortia uero mẽsa erat in adyto templi apollinis q̃ ẽt delphica dicebat, i q̃ phœbades iacẽtes certa oracula reddebãt. ¶Propior lo. uicinore, Nã epidaur⁹ romæ ppiquor est q̃ Delphi. ¶Sed apol. na. ęsculapio apollinis filio. ¶Bo. aui. Bonis auspiciis. ¶Accer. aduocate.

Iugerũ

Aesculapius

Delphi

Cortina q̃ delphica

¶Prudens

¶Prudẽs ſ nat⁹ accepe. Figurate dictũ tale qua eſt illud Virgilianũ.pars in fruſta ſecant.⁋Explorant.Diligenter inquiſierunt.⁋Iuueuis phœ.Eſculapius apollinis fili⁹.⁋Petant uentis.adnauigẽt.⁋Epida.littora.epidaurus quæ & epitaurus appellaẽ,ut Strabo ait, urbs eſt ſaronico ſinui adiacens,q̃ & miliſſia & Hæmera olim fuit dicta templo æſculapii maxime inſignis.⁋Pñs propicius.⁋Funera gentis auſoniæ.Peſtilentiam q̃ romani & italæ gentes moriebantur.⁋Certãt adiicere ſortes.ſuis dictis apollinis rñſa cõſentire & ſibi æſculapium adiudicare contendunt. Nã addicere unum eſt ex tribus uerbis ꝑtoris que ſ...do.dico.addico.qđ ſignificat & ad tempus uẽdere & adiudicare.Vnde addicti dñr.Interdũ addicere,ſignificat ratũ facere.Vñ aues dñr addicere.qñ ratum faciunt auſpicium.Liuius.Fabio auſpicanti aues ſemel atq̃ iterũ nõ addixerẽ.Qua in ſignificatione hic quoq̃ accipi põt.ut intelligãtur legati dicere,Sortes & apollinis reſponſa cõfirmare & ratum facere id quod petunt.⁋Diſſidet & uariat ſentẽtia.Senatorũ inquit epidauriorum ſententiæ diſcordes & uariæ erant.alii nãq̃ tradendum Romanis, alii negandum æſculapium ſentiebant.⁋Suã opem.ſuũ auxiliũ.hoc eſt.æſculapium ad quẽ in aduerſis confugiebãt.⁋Dum dubitant.Dum de re dubia conſultant.⁋Vmbra telluris.Definitio eſt noctis.Nox enĩ nihil eſt aliud quam terræ umbra.⁋Deus opifer æſculapius opem & auxilium morbo laborantibus ferens.⁋Sed qualis in æde eſſe ſolet.In hoĩs.nõ draconis facie.Nam in templo ſub effigie humana colebatur æſculapius.q̃uis i anguem conuerſus romã fuerit aduectus.⁋Baculum agreſte.Inuſitate baculum cum neutro epitheto copulauit poeta, cum ſit generis maſculi.⁋Longæ barbæ.æſculapius nanq̃ barbatus pingebatur.apollo uero ſine barba.geſtum autem exprimit poeta quo ſæpenumero utuntur,q ſibi barbam mulcent ⁋Et uſq̃ nota.Et eo uſq̃ animaduerte.⁋Ad tẽpla operoſa.Multis operibus ornata multoq̃ labore extructa.⁋Petiti.dei.æſculapii a Romanis poſtulati.⁋Qua ſede.qua urbe.Epidauri an romæ.⁋Aureus in ſerpente deus.Aeſculapius qui ſub aureo ſimulacro colebaẽ in ſerpẽtem cõuerſus.Serpẽtes.ãt idcirco çſculapio iũt ſacri, quia acutiſſimi uiſus a phyſicis eſſe dicunẽ.Vn & ἀπὸ τοῦ δέρκεσθαι hoc eſt a uidendo fuere dracones cognomiati.Hác etiam de cauſa eos incubantes theſauris cuſtodiæ gratia antiqui finxerũt.⁋Prænũcia ſibila.Ipſum aduentare ſignificãtia.⁋Mouit.Emiſit.⁋Signum ſimulacrum dei & ſtatuã.⁋En deus.deus eſt.Conduplicatio aliquid repentinum annuncianti maxime conueniens.⁋Animis linguiſq̃ fauete.Caſta puraq̃ cogitate ac dicite.⁋Sis o pulcherrie.Preces ſacerdotis ad æſculapium.⁋Aeneadæ.Romani qui & ipſi bona ominabantur.⁋Rata pignora.Certa ſigna,q̃bus innuebat ea futura que petierant.⁋Tum gradibus nitidis.ſitus eſ fingitur ueterum templorum,in quæ eminentioribus in locis ædificata per gradus aſcendebatur.⁋Iniectis floribus.ſparſis.⁋Reſtitit hic.apud portum conſtitit æſculapius in ſerpẽtem conuerſus.

Iuſſa dei prudens poſtq̃ accepere ſenatus:
Quam colat,explorat,iuuenis phœbeius urbẽ.
Quiq̃ petant uentis epidauria littora mittunt.
Quæ ſimul incurua miſſi tetigere carina:
Concilium graioſq̃ patres adiere,darentq̃
Orauere deum,qui præſens funera genus
Finiat auſoniæ.certant adiicere ſortes.
Diſſidet & uariat ſententia,parſque negandum
Non putat auxilium.multi retinere,ſuamq̃
Non emittere opem,nec numina tradere ſuadẽt.
Dum dubitant,ſeram pepulere crepuſcula lucẽ,
Vmbraq̃ telluris tenebras induxerat orbi:
Cum deus inſomnis opifer conſiſtere uiſus
Ante tuum romane torum.ſed qualis in æde:
Eſſe ſolet:baculumq̃ tenens agreſte ſiniſtra
Cæſariem longæ dextra reducere barbæ.
Et placido tales emittere pectore uoces.
Pone metũ.ueniã ſimulachraq̃ noſtra relinquã.
Hunc mõ ſerpentem,baculũ qui nexibus ambit,
Perſpice.& uſq̃ nota,uiſum ut cognoſcere poſſis
Vertar in hunc.ſed maior ero,tãtuſq̃ uidebor,
In quantum uerti cæleſtia corpora debent.
Extemplo cum uoce deus,cum uoce deoq̃
Somnus abit,ſomniq̃ fugam lux alma ſecuta ẽ.
Poſtera ſidereos aurora fugauerat ignes,
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Conueniunt operoſa dei,quaq̃ ipſe morari
Sede uelit,ſignis cœleſtibus indicet orant.
Vix bene deſierant,cum criſtis aureus altis
In ſerpente deus prænuncia ſibilla mouit:
Aduentuq̃ ſuo ſignumq̃ araſq̃ foreſq̃
Marmoreumq̃ ſolum faſtigiaq̃ aurea mouit.
Pectoribuſq̃ tenus media ſublimis in æde
Conſtitit,atq̃ oculos circũtulit igne micantes.
Territa turba pauet,cognouit numina caſtus
Euinctus uitta crines albente ſacerdos.
En deus eſt.deus eſt.animis linguiſque fauete,
Quiſquis adeſt dixit.ſis o pulcherrime uiſus
Vtiliter,populoſq̃ iuues tua ſacra colentes.
Quiſqs adeſt uiſum uenerãtur numen,& oẽs
Verba ſacerdotis referunt geminata,piumq̃
Aeneadæ præſtant & uoce & mente fauorem.
Annuit his,motiſq̃ deus rata pignora criſtis,
Et repetita dedit uibrata ſibila lingua.
Tum gradibus nitidis elabitur,oraq̃ retro
Flectit,& antiquas abiturus reſpicit aras,
Aſſuetaſq̃ domos,habitataq̃ templa ſalutat.
Inde per iniectis adopertam floribus ingens

Epidaurus

Addicere

Nox

Baculũ

Opoſũ

Aeſculapius i ſerpẽtẽ

Draco

Serpit humum, flectitq; sinus, mediãq; per urbẽ
Tendit, & incuruo munitos aggere portus.
Restitit hic: agmenq; suum turbæq; sequentis
Officium: placido uisus dimittere uultu,
Corpus in ausonia posuit rate. numinis illa
Sensit onus, præssaque dei grauitate carina.
Aeneadæ gaudent, cæsoque in littore tauro
Torta coronatæ soluunt retinacula nauis.
Impulerat lenis aura ratem. deus eminet alte,
Impositaq; premens puppim ceruice recuruam
Ceruleas despectat aquas, modicisq; per æquor
Ionium zephyris sextæ pallantidos ortu
Italiam tenuit, præterq; lacinia templa
Nobilitata dea: scyllæaque littora fertur.
Linquit iapygiam, leuisq; amphyssia remis
Saxa fugit dextra prærupta celennia parte:
Romechiumq; legit: caulonaque, naryciãq;
E uincitq; fretum siculiq; angusta pelori,
Hippotadæq; domos regis temesesq; metalla
Leucosiamq; petit, tepidiq; rosaria pæsti,
Inde legit caprias, promontoriumq; mineruæ
Et surrhẽtinos generoso palmite colles,
Herculeamq; urbẽ, stabiasque: & in otia natam
Parthenopen: & ab hac cumeæ templa sibyllæ.

¶ Agmenq; suum. epidauriorum multitudinẽ dicit. ¶ Turbæq; sequentis officium. hoc de more principium uirorũ sumptum est: qui comites benignis uerbis dimittere solent ¶ In ausonia rate. In naue romana. ¶ Torta retinacula. Periphrasis est funium quibus naues ad terram ligantur. ¶ Modicis zephyris. temperatis uentis. ¶ Sextæ pallantidos ortu. sextæ auroræ. p quod significatur sexto die ab epidauro in Italiam peruenisse. ¶ Præterq; lacinia templa. Iuxta templa iunonis laciniæ.

Laciniũ

Laciniũ autem promontoriũ est in fine italiæ Iunonis templo nobile a lacinio latrone illic ab hercule interfecto cognominatũ.

Scyllæũ

¶ Scyllæaq; littora. scyllæi saxi. Nã scylleum saxum est subli me, quod humilem a tergo terrã alluentibus undis habet in Cherronesi faciem. eodem aũt nomine etiam oppidũ habet.

Iapygi?

¶ Linquit Iapygiã. Calabriam ab iapyge Dędali filio dictam, quãq; pmõtorium mihi significari uideẽ qđ acran iapygiã uocant. qđ ut scribit Plinius longissime in maria excurrit italia.

amphissa

¶ Leuisq; amphissia remis saxa fugit amphissia saxa ab amphissa urbe locrorum dicta esse mihi uidẽtur. Nam locri illas Italiæ oras tenuisse etiam a uirgilio non solum geographis scribunẽ. Hic & narycii posuerunt mœnia locri. Quidam uero amphrysia legunt. ¶ Prærupta celennia. alta. saxa subaudiant. Videẽ aũt celennium esse promontoriũ brutiorum. de quo tñ alibi me nihil legisse memini.

Celennium
Cenis

Forsitan aũt non celennia. sed ceneia legendum sit. Nã cenis ut Pli. scribit promontoriũ est italię e regione pelori,

Romechium
Rhegiũ

¶ Romechiumq; legit transit. De Romechio siue promechio siue rometio ut a quibusdã legitur nullam apud geographorum quẽquã inueni mentionem. Quare corrupte mihi legi uidetur. Fortassis autem Rheginum loco illius est reponendum saxumque subaudiendum. Est enim rhegiũ urbs in littore calabrię e regione Messane. Sed nihil ausim affirmare cum nullum uiderim exemplar, in quo rheginũ legatur. & nihil temere est asserendum ne istorum similes qui omnia quæ non intelligunt, ex cõmodo suo audacter immutant, similes esse depræhendamur. at tñ ne opinioni noui cuiusdam expositoris, ad effutiendas ineptias parua mercede a malignis impostoribus cõducti accedere uideamur hoc quoq; notemus: quod plemmyrium citra oẽm legit dubitationem temerarius immo uero furiosus. perinde atq; si aut plẽmyriũ in priscis manuue scriptis exẽplaribus legeret: aut in eo tractu esset, cuius insignia loca Oui. attingit. Plemmiriũ qdẽ est in sicilia castellũ syracusanorum, ut stephanus tradit, sed non i ea parte que ad Italiã uergit. Quare & sibi & ouidii studiosis rectius fatuus iste consuluisset. si Romechiũ quoq; ut pauloante amphysia celenia q; saxa dissimulasset. ac tanq̃ notũ pretermisisset. cæterũ illud aristotelis oraculum in dies uerius esse comprobatur eos qui parũ cõsiderẽt, facile quicqd in bucã uenit enunciare.

Caul

¶ Caulonaq;. caulon calabriæ mons est & urbs quę & caulonia dicitur prius aulonia a uicina cõualle appellata.

Nary

¶ Naryciamq;. Narycia urbs est calabriæ a Naryce locridis urbe: quæ & narycium dicitur, ut scribit stephanus, denominata. Eadem aũt cum locris hæc esse uidetur, q a locris naryciis, in extremo calabriæ angulo fuerunt ædificati. ¶ Euincitque fretum. Cum difficultate transit per siculum fretum, quod quidem est maxime uorticosum. ¶ Hippotadæque domos regis. strongylen insulam aliasque

Aeolu

Aeolias significat in quibus regnauit æolus iouis filius ex acesta Hippotæ troiani filia, Vnde etiam hippotades cognominatur.

Teme

¶ Temesesq; metalla. Temese urbs est brutiorum quæ templa a latinis fuit appellata. Aerifodinæ autem quę apud Temesam fuerunt tempore suo strabo defecisse narrat. ¶ Temesa item cypri est urbs.

Leucosia

¶ Leucosiamque petit. Leucosia est insula contra pæstanum sinum a Sirene ibi sepulta denominata.

Pæstun

¶ Tepidi pæsti. semper uernantis. Sic Virgilius. Biferique rosaria pæsti. pæstum autem est oppidum in agro campano a græcis possidonia dictum.

Capriæ

¶ Inde legit capreas. sic quidem legitur. sed capriæ per i uocalem in penultima legendum esse argumento sunt codices græci, in quibus sic est scriptum. est autem insula quæ & capriene uocatur, ut ait stephanus, campaniæ adiacens Tiberii principis arce nobilis. ¶ Legit transit.

Promõtoriũ mineruæ
Atheneũ

¶ Promontoriumque mineruæ. sic uocatur promontorium quod est iuxta surrentum, in quo olim sirenes habitasse feruntur. In illius autem extremo est atheneum hoc est Mineruæ sacellum. quod Vlysses ædificasse narratur.

Surrhentum

¶ Et surrhentinos colles. surrhentum urbs est campaniæ uino maxime nobilis.

Heraclea

¶ Herculeamque urbem. Hæc tum heraclea. tum heracleopolis. tum herculanum uocatur.

Stabiæ

¶ Stabiasque. stabiæ oppidum fuit campaniæ, quod ut Plinius scribit, bello sociali a sylla deletum in uillas abiit.

Parthenope

¶ Et in otia natam parthenopem. neapolim a parthenope una sirenarum ibi sepulta cognominatam. Neapolim uero, in otia natam poeta ait propter locorum amœnitatem, quo se Romani otiaturi conferebant.

Cumæ

¶ Et ab hac cumeæ templa Sibyllæ. Et post hanc neapolim transit cumas campaniæ urbem maxime a sibylla nobilitatam. de cuius conditoribus satis superq; in superioribus diximus libris.

¶ Hinc

Hinc calidi fontes lentisciferumque tenetur
Linternum, multãq; trahens sub gurgite harenã
Vulturnus, niueisq; frequens Sinuessa colubris.
Minturnæq; graues, & quã tumulauit alumnus,
Antiphatæq; domus, trachasque obsessa palude
Et tellus circæa, & spissi littoris antium.
Huc ubi ueliferam nautæ aduertere carinam.
Asper enim iam pontus erat deus explicat orbes,
Perq; sinus crebros & magna uolumina labens,
Templa parentis init flauum tangentia littus.
Aequore placato patrias epidaurius aras
Linquit, & hospitio iuncti sibi numinis usus
Littoream tractu squãmæ crepitantis harenam
Sulcat, & innixus moderamine nauis in alta
Puppe caput posuit, donec castrumq; sacrasque
Lauini sedes, tiberinaque ad hostia uenit.
Huc ois populi passim matrumq; patrumq;
Obuia turba ruit, quæque ignes troica seruat
Vesta tuos, lætoque deum clamore salutant.
Quaque per aduersas nauis cita ducitur undas
Thura super ripas aris ex ordine factis
Parte ab utraque sonant, & odorant aera fumis,
Ictaque coniectos incalfacit hostia cultros.
Iamque caput rerum romanã intrauerat urbem,
Erigitur serpens summoque accliuia malo
Colla mouet, sedesque sibi circunspicit aptas
Scinditur in geminas partes circũfluus amnis.
Insula nomen habet, laterumque a parte duorũ
Porrigit æquales media tellure lacertos.

¶ Hinc calidi fontes. baias inuit fontibus calidis maxime celebres. ¶ Lentisciferumq; tenetur linternum. Lentiscum arborem ferens linternum, quod quidem est oppidum cãpaniæ exilio maioris scipionis & sepulchro maxime nobile. ¶ Vulturnus fluuius est campaniæ uulturnum urbẽ ab illo dictam præter labens. ¶ Niueisq; frequens sinuessa colubris. sinuessa campaniæ urbs est, quam q̃dam synopem uocitatã dixere ut Plin. scribit. ¶ Minturnæque graues morbosæ. grauis ac noxii aeris. Minturnæ aũt latii oppidum est paludibus cinctum ac liri amne diuisum. ¶ Et quam tumulauit alumnus. Periphrasis est caietæ, quã a caieta Aeneę nutrice denominatam dĩe nostri q̃dem sentiũt poetæ. Quidam uero quod in littore curuo sit posita sic appelatam a laconibus putant. Curua nanq; omnia caietas Lacones uocabant. ¶ Alumnus. Aeneas a caieta altus & educatus. ¶ Tumulauit. sepeliuit. ¶ Antiphatæq; domus. phormiarum ẽ periphrasis, quas prius hormias a statiõis, quæ ὁρμὴ dicitur: bonitate cognominatas fuisse strabo memoriæ prodidit. Antiphatem uero læstrygonum regẽ fuisse phormiasq; tenuisse in superioribus quoque diximus libris. ¶ Trachasq; obsessa palude. Terracina mihi significari uidetur: quæ antea Trachina hoc est aspera fuit appellata. Illi nanq; ut Strabo refert magna palus obiecta est, quã duo fluuii efficiunt, e quibus maiorem aufidum uocant. Terracina uero lingua uolscorũ anxur fuit appellata. ¶ Et tellus circæa, Circæum mons est latii mari ac paludibus cinctus ut insula uideatur. a circe quæ illum tenuit cognominatus Nam circe solis filia cũ sarmatarum regem cui nupserat, ueneno sustulisset, regnumq; adepta nimium crudeliter se gereret: a populis regno pulsa in italiã uenit, & in promontorio quod ab ipsa circæum postea fuit appellatum consedit. In quo & urbs circei nomine & illius sacellum cũ Mineruæ ara olim fuisse memorantur. ¶ Et spissi littoris ancon. Sic quidem in omnibus, que mihi uidere contigit exẽplaribus legitur. Sed corrupte ut mihi uidetur. Neq; enim aut geographiæ ratio aut historia istiusmodi lectioni astipulatur. Ancon siquidem urbs est piceni. nõ latii. neque in eo tractu præter cuius urbes Aesculapium uectum fuisse poeta scribit. Mari nanque adriatico adiacet. Ancon. Aesculapius uero per Tyrrhenum uectus romam fuisse narratur. Valerius præterea maximus ut alios omittam historicos. nõ apud anconem, Sed apud antium e naui æsculapium egressum fuisse testatur his uerbis. Tum legati perinde atque exoptatæ rei compotes expleta gratiarũ actione, cultuque anguis a peritis accepto læti inde soluerunt ac prosperam emensi nauigationem postq̃ Antium appulerunt, anguis qui ubiq; in nauigio remanserat prolapsus in uestibulo ædis æsculapii, myrto frequentibus ramis diffusæ superemi nentem excelsæ altitudinis palmam circundedit perque tres dies positis quibus uesci solebat, nõ sine magno metu legatorum, ne ĩ triremem reuerti nollet, antiensis templi hospitio usus Vrbi se nostræ aduehendum restituit atque in ripam tyberis egressis legatis in insulam ubi templum ei dicatum est, tranauit aduẽtuq; suo tempestatẽ, cui remedio quæsitus erat dispulit. Quo igitur modo legendum dicemus? An ita antium est legendum. ut illud Virgilianum. Et dulcis musti uulcano decoquit humorẽ. Versus est enim hypercatalecticus. Est autem antium latii urbs haud longe ab lauinio distans. Vnde antiates dicuntur. Antium

¶ Spissi littoris. densi ac duri. ¶ Asper enim iam pontus erat. parenthesis est causam cõtinens cur legati in portum antiatem intrarint. Mare enĩ iam in tempestatem fuerat erectum. ¶ Et hospitio iuncti sibi numinis. apollinis consanguinitate Aesculapio iuncti. Nam æsculapium apollinis filium fuisse etiam pueri sciunt. ¶ Donec castrumq;. Castrũ oppidũ est latii inter lauinium & hostiã situm. ¶ Sacrasq; lauinii sedes. Lauinium urbs est latii cõe nomini latino Veneris templum hñs. ¶ Tiberinaq; ad hostia uenit. Ad hostia tiberis Vnde urbs hostia fuit cognominata quam ancus martius ædificauit illucq; coloniam deduxit. ¶ Quæq; ignes troica seruat Vesta tuos. apostrophe est ad uestam quã idcirco troicam & troianam poeta uocat, quod a troia allata fuerit ab ænea. Virgines autem uestales quoq; æsculapio obuiã processisse ait. ¶ Thura sonant. strepunt. Nam thura ardentia sonitum quendam emittunt. uel cõtentum pro cõtinente positum est, ut acerras & Thuribula sonare intelligamus. ¶ Et odorant aera fumis. Et odoribus aerem replent. ¶ Incalfacit sanguine. Dum enim uictimæ iugulant̃ cultri sanguine calefiunt. ¶ Scinditur in geminas partes. Insulam describit in tiberi romæ effectã segete agri Tarquiniorum, qui postea campus martius fuit appellatus a populo in fluuium deiecta.

Castrũ Lauiniũ

Hostia

Huc se delata pinu phœbeius anguis
Contulit, & finem specie cæleste resumpta
Luctibus imposuit, uenitque salutifer urbi.
Hic tamen accessit delubris aduena nostris.
Cæsar in urbe sua deus est: quem marte togaque
Præcipuum: non bella magis finita triumphis:
Resque domi gestæ, properataque gloria rerum
In sidus uertere nouum, stellamque comantem,
Quam sua progenies. nec enim de cæsaris actis
Vllum maius opus, quã q; pater extitit huius.
Scilicet æquoreos plus est domuisse britannos,
Perque papyriferi septenflua flumina nili
Victrices egisse rates, numidasque rebelles
Cyniphiumque iubã, mithridateisque tumẽtem
Nominibus pontum populo ãdiecisse quirini,
Et multos meruisse. aliquos egisse triumphos
Quam tantum genuisse uirũ? quo præside rerum
Humano generi superi fauistis abunde.
Ne foret hic igitur mortali semine natus
Ille deus faciendus erat quod ut aurea uidit
Aeneæ genitrix: uidit quoque triste parari
Pontifici letum, & coniurata arma moueri,
Palluit, & cunctis ut cuiq; erat obuia diuis,
Aspice dicebat, quanta mihi mole parentur
Insidiæ, quantaque caput cum fraude petatur,
Quod de dardanio solum mihi restat iulo?
Sola ne semper ero iustis exercita curis?
Quam modo tytidæ calydonia uulneret hasta?
Nunc male defensæ confundant mœnia troiæ?
Quæ uideam natum longis erroribus actum
Iactarique freto, sedesque intrare silentum?
Bellaq; cum Turno gerere? aut si uera fatemur:
Cum iunone magis. quid nũc antiqua recordor
Dãna mei generis? timor hic meminisse priorũ

¶ Huc delata pinu. Illuc naue appulsa. ¶ Phœbeiꝰ anguis. Aesculapius apollinis filiꝰ. ¶ Specie cæleste resumpta Dei figura resumpta depositaq; serpẽtis forma. Poetica uero licentia cæleste pro cælesti est positũ. ¶ Luctibꝰ. Morbo & pesti. Id qd' sequitur pro eo qd' precedit est positũ. ¶ Hic tñ accessit. Iulii Cæsaris aie metamorphosin in stellã ita pspicue describit in grãm Augusti Cæsaris poeta: ut nihil expositione opus esse uideaẽ. Cũ. n. augustus ludos in honorem iulii Cæsaris, qui in senatu fuerat trucidatus, celebraret, forte cometa apparuit, quã esse Cæsaris aiam augustus ipse aduocata cõtione populo romano psuasit. Insulsus aũt quidã nõ contentus suis ineptiis ea separe, quæ Oui. artificiosissime copularat, hoc ẽt loco fœtidum epigrãma hexametro pentametro q; uersu compositũ temerarie nimiũ & stolide inseruerat, quod qdẽ cũ totũ opus inquinaret, delendũ esse putaui. ¶ Stellam comantẽ. piphrasis est cometæ. Nã cometes stella esse crinita phibeẽ. ¶ Properataq; gloria reꝝ. propanter ac cito acquisita. ¶ Quã sua pgenies. q̃ augustus Cęsaris filius adoptiuus. ¶ Nec. n. dc Cæsaris actis. Oibus cæsaris gestis adoptionẽ augusti anteponit poeta. ¶ Scilicet æquores pstantissima quæq; cæsaris gesta cũ qdã ironia enumerat poeta, ut ostẽdat augusti adoptionẽ illis esse anteferendã. ¶ Aequoreos Britannos æquore circũdatos ac nauigationi deditos. quos imperio Romano una cũ gallis iulius Cæsar subegit. ¶ Perq; papyriferi. Iulius Cæsar ut scribit tranquillus põpeium pharsalico prelio fusum ac fugientẽ alexandriã psecutus occisum dephendit: ubi cũ ptolomeo ægypti rege, a quo sibi quoq; insidias tendi aiaduertit, bellũ sane difficillimũ gessit, neq; loco neq; tpe æquo, sed hyeme & intra mœnia copiosissimi ac solertissimi hostis, inops ipse reꝝ oium atque imparatus. Regnũ ægypti uictor cleopatrę fratriq; eius minori pmisit ueritus puinciã faceẽ, nequãdo uiolentiorẽ psidẽ nacta nouarum rerũ materia esset. ¶ Papyriferi nili. papyꝝ ferenti ex qua olim chartæ conficiebanẽ. ¶ Numidasq; rebelles, Numidæ populi sunt africæ admodũ feroces. ¶ Cyniphiũq; iubã. iuba mauritaniæ rex fuit, qui cum partes pompeii in africa foueret a cæsare fuit superatus. Cyniphiũ aũt iubam appellat poeta a cyniphe fluuio Libyæ qui inter duas syrtes labitur. ¶ Mithridateisq; tumẽtẽ Noibus põtũ. Mithridatis gloria & uictoriis, qui per quadragita ãnos cũ pplo Romão bellũ gessit. Ab alexãdria uero deuicta cæsar in syriã & ide in põtũ trãsit. Vbi pharnacẽ mithridatis magni filiũ ac tũc occasiõe tpꝝ bellãtẽ iãq; multiplici successu pferocẽ itra qntũ quo affuerat diẽ, q̃tuor qbus in cõspectum uenit horis una acie pfligauit, crebro cõmemorãs põpeii felicitatẽ cui pcipua militię laus de tã imbelli gñe hostiũ contigisset. ¶ Et multos meruisse. mlto ples triũphos meruisse cęsarem q̃ egerit, apte asserit poeta, q̃uis ad id alludere uĩ qd' tranqllus scribit cæsarẽ post hispaniã ulteriorem pacatã, q̃ ex ptura fuerat sortitus, cũ ad triũphũ simul consulatũq; Romã rediisset coactũ fuisse triũphũ dimittere, ne cõsulatu excluderet, cũ editis iã comitiis rõ eiꝰ hři nõ posset: nisi puatꝰ urbẽ itroiisset. Quiq; uero triũphos egit cæsar galli. alex. põticũ. aphricanũ hispaniẽsem diuerso queq; appatu & istrumẽto. ¶ Quãtũ ge. ui. q̃ tñ reliqsse filiũ q̃tus ẽ augustꝰ, quẽ qdẽ nõ genuit: sed sibi adoptauit iuliꝰ Cęsar. ¶ Ne fo. h igiẽ mor. se. na. hoc ẽ. iuliꝰ cęsar i nũeꝝ deoꝝ fuit referẽdus, ne augustꝰ ex semie mortali natꝰ eẽ uidereẽ. ¶ Hic. augustus. ¶ Ille iulius. cæ. ¶ Aurea æneę ge. Pulchra uenus. ¶ Põtifici. cæsari q põtifex erat. Hęc ãt d historia sũpta fuere. Nã ut narrat Trã. Cum cęsar dñatiõe abutereẽ regnũq; affectaret, i ipꝫ a sexagita & ampliꝰ fuit cõspiratũ, C. cassio. M. q; & D. Brutis pncipibꝰ cõiuratõis. ¶ Quãta mo. Quanto studio. ¶ Caput. Vita cæsaris. ¶ De dar. iulo. æneæ filio a quo gẽs iulia originẽ duxit, ut Vir. quoq; testaẽ. Iuliꝰ a magno demissũ nom̃ iulo. Iuliꝰ aũt cæsar de gẽte Iulia solꝰ restabat sane Iulꝰ, ἀπὸ τοῦ ἰούλου, hoc est a pria lãugis & barbæ emissiõe fuit appellatꝰ. Est ẽt iulꝰ aial mltipes pietibꝰ adhærẽs silẽ scolopẽdræ. Est ẽt hymnꝰ in cererẽ ut dydimꝰ scri. Vt uero theophrastꝰ ait asinũ quoq; signat Iulꝰ. ¶ Exercita. Solicita. ãxia. ¶ Tydidę. Diomedis. q uenerẽ ęneę fauẽtẽ ipm q; nube opiẽtẽ sagitta uulnerauit. ¶ Nũc ma. de. Quã subaudiamꝰ. ¶ Cõfũdãt. pturbẽt. ¶ Sedes silentũ. Inferoꝝ. Nã æneas duce sibylla ad inferos descendit, ut carmine uirgiliano etiam pueris est notum.

¶ In me

Cæsari deum

Cometes

Iulii cæsaris gesta

Numidæ

Iulu

Q... cæ... tri...

Non finit.In me acui sceleratos cernitis enses:
Quos prohibete p̃cor,facinusq; repellite.neue
Cæde sacerdotis flammas extinguite uestæ.
Talia nequicquam toto uenus anxia cælo
Verba iacit,superosq; mouet:qui rumpere quã̃q
Ferrea non possunt ueterum decreta sororum.
Signa tamen luctus dant haud incerta futuri.
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribilesq; tubas auditaq; cornua cœlo
Præmonuisse nefas,solis quoq; tristis imago
Lurida solicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces uisæ mediis ardere sub astris.
Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
Cerulus & uultum ferrugine lucifer atra
Sparsus erat.sparsi lunares sanguine currus.
Tristia mille locis stygius dedit omina bubo.
Mille locis lachrimauit ebur,cantusq; feruntur
Auditi:sanctis & uerba minantia lucis.
Victima nulla litat,magnosq; instare tumultus
Fibra monet,cæsumq; caput reperitur in extis.
Inq; foro circumq; deos & templa deorum
Nocturnos ululasse canes,umbrasq; silentum
Errauisse ferunt:motamq; tremoribus urbem,
Non tamen insidias uenturaq; uincere fata
Præmonitus potuere deum,strictiq; feruntur
In templum gladii.nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus diramq; placet nisi curia cædem.
Tum uero cytherea manu percussit utraq;
Pectus,& æetherea molitur condere nube,
Qua prius infesto paris est ereptus atridæ.
Et diomedæos Aeneas fugerat enses.
Talibus hanc genitor.sola insuperabile fatum
Nata mouere paras? intres licet ipsa sororum

¶In me acui.In iuliũ cæsarẽ e sanguine meo procreatum. ¶Cæde sacerdotis.põtificis cæsaris.¶Flãmas extinguite uestæ.religionẽ oẽm atq; pietatẽ ne destruatis.Ad id uero alludit poeta,qđ ppetuus ignis in uestæ tẽplo seruabaṫ. ¶Nequicquã.Frustra.Neq; eni ꝓhibere potuit:quin Iulius cæ.a cõiuratis trucidaretur.¶Superosq; mo.Deos ad misericordiã cõmouet. ¶Qui rum.q̃q̃ ferrea. Qui q̃uis inqt duras fatorũ leges mutare non possint,multis tñ signis declararunt hominibus se ualde cęsaris cæde męrere.¶Ferrea decre.Duras & imutabiles leges. ¶Veterũ sororũ.Parcarũ & fatorũ.¶Signa tamẽ luctus.Cæsaris cædẽ euidẽtibus ꝓdigiis,q̃ ẽt enumeranṫ,denũciatã fuisse mortalib⁹ aperte poeta scribit, ¶Luctus futuri.Mæroris toti terrarũ orbi futuri pp Iulii cæsaris cædẽ. ¶Arma ferunt inter nigras.Prodigia enumerat poeta,q̃ añ cædẽ iulii cæsaris apparuisse tranqllus quoq; & plu.scribũt. ¶Arma crepitantia.strepitũ emittentia. ¶Præmonuisse.p̃nũciasse. ¶Nefas.nefandã ac ipiã cæsaris pontificis maximi cædẽ.¶Lurida lumina pallida.¶Sollicitis terris anxiis mortalib⁹ ne quid magnæ calamitatis sibi ipenderet timẽtibus. ¶Sæpe faces uisæ sæpe inquit faces ardentes in cælo ante cædẽ iulii cæsaris uisæ fuerunt. ¶Sæpe iter nĩbos.Sæpe inqt sanguine pluit. ¶Cærulus lucifer.obscurus cũ alioq nitidissimus soleat esse.¶Sparsus uultũ.Respsum & tectũ os hñs.¶Atra ferrugie.Nigro colore¶Spsi lunares sanguine curr⁹. Lũa ipsa sanguineis guttis respsa uidebaṫ.¶Stygius bubo.Funestus ẽ eni auis pessimi ominis.Ea uero apparuisse portẽta ait poeta quæcũq; maximorũ malorum prænuncia solent esse. ¶Mille locis.Multis in locis.Finitus est numerus pro infinito positus.¶Ebur.eburneæ deorũ statuæ.¶Sanctis lucis.ex p̃positio & ueniẽtia subaudiantur Sancti uero luci dñr q dis consecrati cædi iure non pñt.¶Victima nulla litat.Nulla inqt hostia deos significat esse placatos,Id uero Cæsari euenisse quo die fuit trucidatus scribit tranquillus.Nam pluribus hostiis cæsis cum litare non posset,introiit curiã ipreta religione.¶Magnos tumultus.magnam rerũ mutationẽ.¶Instare.iminere,ipẽdere.¶Fibra monet exta significant.¶Cæsũq; ca.Recisum.nam exta sine capite significant mortẽ alicui iminere.¶Nocturnos ca.ul.Nocte canes ululatibus luporũ similes uoces emisisse id quod pessimũ est omẽ.¶Vmbrasq; silẽtũ,mortuorum aĩas. ¶Motãq; tremoribus urbẽ,terræ motu urbẽ Romã fuisse cõcussam ait.¶Præmonitus deũ.p̃dictiões ꝓdigia & portẽta deorũ.Legẽ eni fatorũ ne dii qdẽ prumpere possũt.Fata uero magis p̃uideri q̃ uitari possunt.¶Strictiq; ferũtur in tẽ.gla.In curiã põpeii:i q̃ senatus hẽbatur. Diu aũt cõsultarũt coniurati utrũ illũ in cãpo per comitia trib⁹ ad sufragia uocãtẽ,patribus diuisis e põte deiicerent atq; exceptũ trucidarent an in sacra uia uel in aditu theatri adorirenṫ.Postea q̃ uero senatus idib⁹ martiis in curia põpei fuit edictus facile tp̃s & locũ p̃tulerũt.¶Tũ uero cytherea.Mulieris iminẽti piculo territæ gestũ exprimit poeta.solẽt eni mĺieres i magnis doloribus utrisq; manib⁹ pectus percutere.¶Molitur condere.p̃parat ut abscondat.¶Qua pri⁹ infesto:paris ut narrat Home.cũ Menelao congressus ope,& auxilio ueneris,qua nube ip̃um operuit manus illius fugit.¶Et Diomedeos. Aeneas cũ diomede congressus facile iterfect⁹ fuisset,ut est apud Ho.nisi a uenere fuisset liberat⁹. ¶Talibus hãc genitor Alloqtur.Sola insuperabile fatum nata moueṙ. Cum interrogatiõe illusionis plena hæc a Ioue ueneri dñr.¶Mouere.mutare.¶Intres licet ipsa.tu ipsa inqt intraṙ potes parcarũ & fatorum ædes.¶Trium sororũ. Parcæ tres
Trium parcarũ,quas Erebi & noctis filias Hesiodus fingit pp causarũ obscuritatẽ.Põti lycophron,qa sũt inexorabiles ea rõne,qua Cyclopes aliiq; imani crudelitate Neptuni filii uocanṫ.Vñ & parcæ qđ nemini parcãt p cõtrarium dictæ.Martian⁹ capella parcas deorũ scribas eẽ ait,q̃ iouis cælestisq; senatus decreta pscribant.Vitæ autẽ mortisq; oĩum præsides fingunṫ esse ac uitã nendo ꝓducere.Vnde & lanificæ sorores dñr clotho.lachesis & atropos.Nã clotho fusum torquet ἀπὸ τοῦ κλωθειν qđ ẽ torquere dicta.Lachesis filat ἀπὸ τοῦ λαγχάνειν.quod cuiusq; uitam sortiaṫ,Atropos quod immutari non potest,quin filũ truncet fuit appellata.Nã ip̃a Vitæ humanæ finem imponat,necesse est.

Tecta trium. cernes illic molimine uasto
Ex ære & solido rerum tabularia ferro.
Quæ neq; concussum cæli. neq; fulminis iram,
Nec metuunt ullas tuta atq; æterna ruinas,
Inuenies illic inclusa adamāte perenni
Fata tui generis. Legi ipse animoq; notaui.
Et referam, ne sis etiamnum ignara futuri,
Hic sua compleuit, pro quo cytherea laboras:
Tempora, perfectis quos terræ debuit annis.
Vt deus accedat cælo templisq; colatur,
Tu facies natusq; suus, qui nominis hæres
Impositum feret unus onus, cæsiq; parentis
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspiciis obsessæ mœnia pacem
Victa petent mutinæ, pharsalia sentiet illum,
Aemathiiq; iterum madescent cæde philippi,
Et magnum siculis nomen superabitur undis,
Romaniq; ducis coniunx ægyptia tædæ
Non bene fisa cadet: frustraq; erit illa minata
Seruitura suo capitolia nostra canopo.
Quid tibi barbariam gentesq; ab utroq; iacentes
Oceano numerem? quodcunq; habitabile tellus
Sustinet, huius erit: pontus quoq; seruiet illi.
Pace data terris animum ad ciuilia uertet
Iura suum, legesq; feret iustissimus auctor,
Exemploq; suo mores reget, inq; futuri
Temporis ætatem uenturorumq; nepotum
Prospiciens, prolem sancta de coniuge natam
Ferre simul nomenq; suū curasq; iubebit.
Nec nisi cum senior similes æquauerit annos,
Aethereas sedes cognataq; sidera tanget.
Hanc animam interea cæso de corpore raptam
Fac iubar, ut semper capitolia nostra forumq;

Tabularia

¶ Rerum tabularia. Tabulæ æreæ in qbus imutabilia fatorum decreta sūt incisa. Ad id aūt alludere uidet Ouidi. qd diximus Parcas Deorum scribas eē, q̄ Iouis & cæli decreta, q̄ mutari nō pñt, in tabulis habeāt descripta. Hæc uero etiā fata uocant. ¶ Vasto mo. Vastæ magnitudinis. ¶ Cōcussum cæli. cōcussionē. ē āt tonitru piphrasis. ¶ Adamante perēni. ppetuo. incorruptibili. ¶ Inclusa. sculpta. icisa. ¶ Fata tui generis. Ea oia q̄ tuo generi necessario sūt euētura. ¶ Et referā. pulchra phātasia ad laudes augusti cæsaris referēdas ingredit poeta. ¶ Hic sua cōpleuit. sextū & qnqgesimū ætatis annū agens cæsar i senatu fuit interfectus. ¶ Natusq; suus. octauius quē ex dodrāte hæredē cæsar reliquit & i familiā nomenque adoptauit. ¶ Impositū onus. iperii administrationē. ¶ Cæsi parentis nos i bella suos. nos sibi in bellis fauētes. nā bella ciuilia qnq; gessit augustus mutinēse. Philippēse. pusinū. siculū. actiacū, quorum q̄ttuor priorū initiū & cām a cæde cæsaris sūpsit nihil conueniētius ducens, q̄ necē auūculi uindicare illiusq; acta tueri. ¶ Illius auspiciis. Illius ductu. Nā cū. D. Brut. mutinæ. a M. Anto. obsideret, iussus est a senatu octauius cōparato exercitui p p̄tore ēsse, & hircio ac pāsa consulibus. D. Bruto opē ferre. ¶ Petēt pacē. Quærēt pacē & liberationē. ¶ Pharsalia sentiet illū. Pharsalus urbs ē Thessaliæ a pharsalo acrisilii filio dicta. Vnde pharsalia declinat ac p thessalia ponit i q̄ bis Romani exercitus conflixere ducibus primū pōpeio & Cæsare. Deide de octauio & antonio cōtra Brutū & Casiū, Est etiā pāpiliæ urbs pharsalus. ¶ Emathii philippi. macedonici. Nam Philippi urbs est macedoniæ, q̄ prius crenides uocabat. a philippo rege cognominata. Nā crenitis a thracib. oppssis cū opē tulisset philippus: urbē eorū de suo nomine philippos appellauit. bellū aūt philipēse inita cum. M. An. & lepido societate aduersus brutū & casiū Octauius gessit. ¶ Et magnum siculis nomen. sextus pompeius magni pompeii filius cum diu piraticam exercuisset magna classe pparata siciliam occupauit ac sæpius p̄lio naualí cū augusto cōgressus uictor euasit. tādē uero magna edita pugna ab augusto supatus mitylenas aufugit. Vbi a titio quodā fuit iterfectus. ¶ Romaniq; du. cō. ægyp. cleo

Pharsalia

Pharsalus

Philippi

Sex pōpeius

patrę ē periphrasis q̄. M. An. cū duxisset uxorē italiā iuadere tēptauit: sed augustus illis occurrēs apud actiū pmōtorium nauali p̄lio deuicit, alexādria deide potitus, quo ant. cū cleopatra cōfugerat, cū ant. ipm ad mortē adegisset: cleopatrā cum maxime cuperet ad triumphum seruare non potuit. aspidis nanq; morsu ante interiit. ¶ Tædæ non bene fi. nō bene confisa nuptiis. M. ant. nā & regnum & uitam amisit. ¶ Nra. ca. Nobis dicata. Vñ & capitolin. iupiter fuit appellatus. ¶ Suo ca. sibi placēti ac grato. ē āt canop. urbs ægypti a canopo nauis Vlyssis gubernatore cognominata. ¶ Ab utroq; oceano. oriētali & occidētali. pdicit aūt ueneri iupiter augustū cæsarē totius orbis terrarū iperio potiturum. ¶ Pace da. ter. ani. ut trāquillus narrat augustus pleraq; pessimi exēpli correxit, q̄ in pnicie publicā, aut ex cōsuetudine licētiaq; bellorum ciuilium durauerāt, aut p pacē ēt extiterāt. leges pterea retractauit & q̄sdā ex itegro sanxit, ut sumptuariam de adulteriis & de ipudicitia & de maritādis ordinib. ¶ Prolē sā. d. e. cō. na. tiberiū dicit. q ex liuia nat. ab augusto adoptat. ex dimidia sextanteq; & noie hæres fuit relictus. ¶ Curasq;. iperii admistrationē. ¶ Nec ni si cū se. vi. & lxx. ætatis āno aug. uitā i osculis liuiæ expirauit, In numerū ēt deorum illū fuisse rceptū poeta ait. ¶ Similes an. Epithetō ē ānorum p̄priū. Nihil. n. ē sibi similius ānis. q sp i se reuertunt. ¶ Cogna. si. Ad romuli & Cęsa. stellas ascēdet. ¶ Hāc ani. ite. horat uenerē iupiter, ut iulii Cæ. aiam i stellā cōmutet, qdqdē idcirco fingit qa ludis quos illi prio cōsecratos hęrs aug. edebat, stella crinita p septē cōtiuos dies fulsit ex oriēs circa undecimā horā creditūq; ē eē aiam Cæsa. i cœlū rcepti. Et hac de cā simulacro ei. i uertice addit Cometes, qut scri. Pli. i uno toti. orbis loco colit Romæ admodū faust. Diuo Aug. q his uerbis suū gaudiū prodidit, His ipsis ludorum meorum dieb. sidus crinitū p septē dies i regiōe cœli sub septētriōib. ē cōspectū. Id oriebat circa undecimā horā diei, clarūq; & oib. terris cōspicuū fuit. Eo significari uulgus credidit cæsaris animam inter deorum immortaliū numina receptam, quo nomine id insigne simulacro capitis eius, quod mox in foro consecrauimus adiectum est. ¶ Iubar. stellam.

Canop

Augusti cæsaris laudes

Tiberius

¶ Ab excelsa

Diuus ab excelsa prospectet iulius æde.
Vix ea fatus erat, media cum sede senatus
Constitit alma uenus nulli cernenda, suiq;
Cæsaris eripuit membris, nec in aera solui
Passa recentem animam cælestibus intulit astris.
Dumq; tulit, lucem capere atq; ignescere sensit,
Emisitq; sinu, simul euolat altius illa:
Flammiferumq; trahens spatioso limite crinem
Stella micat, natiq; uidens benefacta fatetur
Esse suis maiora, & uinci gaudet ab illo.
Hic sua præferri quãq̄ uetat acta paternis,
Libera fama tamen nullisq; obnoxia iussis
Inuitum præfert, unaq; in parte repugnat.
Sic magnis cedit titulis agamēnonis atreus.
Aegea sic theseus. sic pelea uincit achilles.
Deniq; ut exemplis ipsos æquantibus utar,
Sic & saturnus minor est ioue. iupiter arces
Temperat æthereas, & mundi regna triformis.
Terra sub augusto est. pater est & rector uterq;.
Dii pcor Aeneæ comites, quibus ensis & ignis
Cesserunt, diiq; indigetes genitorq; Quirine
Vrbis, & inuicti genitor Gradiue quirini:
Vestaq; cæsareos inter sacrata penates,
Et cum cæsarea tu phœbe domestice uesta,
Quiq; tenes altus tarpeias iupiter arces.
Quosq; alios uati fas appellare piumq; est,
Tarda sit illa dies: & nostro serior æuo,
Qua caput augustum, quem temperat, orbe relicto
Accedat cælo, faueatq; precantibus absens.
Iamq; opus exegi, quod nec iouis ira, nec ignes.
Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas.

¶Ab excelsa æde. Ab alto cælo. ¶Numen capere. Diuinitatem contrahere. ¶Flāmiferum crinem. cometæ exprimit definitionē. cometes. n. stella est crinita. ¶Micat. splēdet. ¶Hic sua pferri. quis inquit augustus uetet sua gesta p ferri meritis Iulii Cæsaris sui parentis, fama tamen illū anteponit inuitum, atq; in hoc uno populi iudicium Augusti sniç repugnat. ¶Vna in pte. ¶In hac una re. In reliquis. n. morē Imperatori Augusto gerit. ¶Sic magnis cedit titulis. Iulium Cæsarē gaudere se reꝝ gestarum magnitudine a filio Augusto superari accōmodatissimis ꝓbat exemplis poeta. Notius est autem q̄ ut hoc loco exponi debeat, Agamēnonē cuius ductu Troia fuit euersa, multo q̄ Atreus pr̄ maiora gessisse, nec nō Theseum atq; Achillem parētes suos Aegeū & Peleū uirtute & rebus gestis lōge superasse. ¶Deniq; ut exemplis tria quæ adduxit exempla Oui. uirorū quidem pstantissimorū fuere, sed Iulio & Augusto cæsaribus, q in numerum deoꝝ relati fuere, accomodata minus eē uidentur: eoq; deoꝝ exemplis illud idem poeta demonstrat. ¶Exemplis ipsos æquantibus. Aequalibus ipsis Iulio & Augusto cæsaribus. ¶Tēperat. Moderatur & regit. Hoc autē eo spectat, ut ostendat poeta se merito Augustum ioui comparasse. ¶Arces. æthereas. cælum. ¶Mundi triformis. Ex cælo, æthere & aere cōstantis. Hoꝝ. n. regnū ioui attribuit poeta. Terrā autem sub Augusti impio esse ait. ¶Pater est & rector uterq;. Iupiter & Augustus. iupiter quidem superiorum mūdi partium. Augustus uero inferiorum terræ & maris. Sic Virgilius in augusti gloriam. Nocte pluit tota redeunt spectacula mãe Diuisum impium cum ioue Cæsar habet. ¶Dii precor Aeneæ comites. Deos penates Vestāq; & Romulū & martem apollinē & iouē aliosq; pcat poeta, ut diu Augustus in terris maneat, sero autem in cœlum recipiat. Sic & Horatius ī primo carminū lib. Serus in cœlum redeas diuq; Lætus intersis populo Quirini. ¶Dii comites Aeneæ. Periphrasis est penatum deoꝝ: quoꝝ ope Aeneas ex hostium ensibus & Troiæ incendio fuit liberatus. ¶Diiq; indigetes. Qui ex hominibus dii sunt effecti indigetes a latinis fuerunt uocati. uidet autem poeta inuocare Aeneā quem pauloante in deum indigetem mutatum fuisse scripsit. ¶Genitorq; Quirine Vrbis. Romulum qui & Quirinus fuit appellatus, Vrbis Romæ fuisse conditorem ne admonendum est quidem, cum sit uulgatissimum. ¶Et inuicti genitor gradiue Quirini. Ex Marte qui & gradiuꝰ dicitur, Romulum natum esse pauloante scripsit poeta. ¶Vestaq; cæsareos. Templum deæ Vestæ in Palatio erat ubi habitabant Imperatores. ¶Phœbe domestice. Vt scribit Tranquillus Apollinis templum in ea parte Palatinæ domus excitauit Augustus, quam fulmine ictam desiderari a deo haruspices pronunciarunt, addita porticu cum bibliotheca Græca & latina. ¶Quiq; tenes altꝰ Tarpeias iupiter arces. Altus quidem legiē in omnibus quæ mihi uidere contigit exemplaribus. Sed latius magis se sui poetæq; eruditiōi cōuenire uidetur. Nam latialis iupiter in capitolio colebatur. ¶Quosq; alios uati. Omnes deos in homines beneficos complectitur. hoc uersu poeta. ¶Qua caput Augustum. hoc est qua Augustus in sedes deorum cælestes, orbe terrarum quē gubernat, relicto transferatur. ¶Absens. in Cælū receptus. Tūc enim præsens supplicibꝰ fauebat. Optat autem poeta, ut diutissime uiuat Augustus præsensq; Romanis opituletur. ¶Iamq; opꝰ exegi. Moris est fere poetarum, ut in suorum operum fine aliquid de sedi cant. sic Virgi. quartum georgi. concludit. ¶Hęc super aruorum cultu pecorumq; canebam. ¶Et super arboribus. Cæsar cum magnus ad altum. Fulminat Euphratem. Hanc consuetudinē Ouidius in fine operis imitatus non nulla in commendationem operis sui ait. Sic Horatius. Exegi monumentum ære perennius. Regalique situ pyramidum altius. Quod non imber edax. non aquilo impotens. Possit diruere, aut innumerabilis annorum series & fuga temporum. Verissimus autem fuit uates Ouidius, cum enim hactenus tot bellorum incendiis, quibus priora sæcula arserunt, absūptum non fuerit. Vero simillimum est tam facili præsertim describendi libros arte excogitata semper esse duraturum ac elegantissimo cuique ingenio maximæ uoluptati futurum. Quanti uero hoc opus faceret poeta hinc facile apparet, quod nulla ui ipsum unquam interiturum sibi persuasit. ¶Exegi. Perfeci. ¶Iouis ira. aspera tempestas. fulmen. ¶Edax uetustas. Omnia rodens & corrumpens. ¶Abolere. Delere, ad nihilum redigere.

Marginalia: alma / ...aris / ...dus; Vestæ tēplum; Latialis iupiter; Cōmēdatio operis; Abolere

Cum uolet illa dies.quæ nil nisi corporis huius
Ius habet,incerti spatium mihi finiat æui.
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar,nomenq; erit indelebile nostrum.
Quaq; patet domitis romana potentia terris,
Ore legar populi,perq; omnia sæcula fama.
Siquid habent ueri uatum præsagia,uiuam,

¶Cũ uolet illa dies. De morte se nihil curare ait quando suum & opus & nomẽ immortale sit futurum. ¶Parte tamẽ melior mei. Ingẽio quo nihil melius cõtigere homini potest. Nam ut cicero i Bruto scribit. hominis decus est ingeniũ. Ingenii uero ipsius eloquentia. ¶Perennis. immortalis ac per omnes annos duratur?. ¶Indelebileq;. Incorruptile. Immortale. ¶Quaq; patet domitis.per totum orbem terrarum suũ op? lectum iri colligit,cum illo tempore totus orbis augusto pateret, ac ubiq; latina lingua i usu eẽt. ¶Vatum præsagia. Poetarũ diuinationes.

¶P. Ouidii Nasonis Metamorphoseos finis.

¶RAPHAELIS Regii Enarrationum in Ouidii metamorphosin.

¶Raphael Regius Clarissimis equitibus Antonio Bulduno, Ioanni Francisco Paschalico, Dominico Bollano eloquentissimis aduocatoribus felicitatem.

IMprudens simul & mei nominis neglector facile haberi possem integerrimi aduocatores,nisi aliquot ex earum ineptiarum,quæ mihi falso ascriptæ fuerunt: erroribus annotassem uobisq; dicassem, non quod istiusmodi nugas uestra tam excellenti doctrina eloqueneiaq; dignas existimem,sed ut inde apertius cognoscatis,& me atrocissima iniuria fuisse affectum,& eum librarium quem falsi reum egi Vobis impubentissime fuisse mentitũ. Is.n.cum pro tribunali ipsi denunciassetis,ut & se defenderet. Vos nãq; in ipsum esse inqsituros,& quotquot domi meaꝝ enarrationũ exemplaria haberet publicæ custodię traderet. Veritus ne ut iustũ est,comburerent clamare cœpit,illa quæ mihi abscripsisset ab hoie docto composita fuisse, eoq; mihi nullam ab se iniuriam fuisse illatã. Id uero tam pspicue falsum est,ut illaꝝ ineptiaꝝ auctor qsquis fuerit. Mihi.n.ne noie qdem est notus,non loqndi mõ atq; exponendi imperitus, ueꝝ fatuus quoq; ab oiq; humanitate alienus eẽ dephendat. Si qua.n.prudentia foret:nunq̃ cõmisisset ut quæ ego ad cõem studioꝝ utilitatẽ in Ouidii metamorphosin opus tam uariũ accurataq; expositione indigens conscripseram,ipse me uiuente ac id maxime agente,ut quã emendatissima ederent,manũ apponere sustineret,cum psertim is sit,q non dico poetaꝝ sensa exponere,sed ne ab aliis qdẽ plene enarrata percipere possit. Quod qdem cũ ex barbarismis atq; solœcismis,qbus istius expositiones scatent,tũ ex sensuũ uel pceptu facillimoꝝ peruersione carminumq; deprauatione manifeste colligi põt. Vt nulla alia de cã impitus iste a pseudo illo librario inductus esse uideat,qui enarrationes meas istiusmodi ineptiis inquinaret,q̃ ut me ubicũq; Romana uigeret lingua,in oẽ tps sugillaret atq; infamaret. Nisi.n.id q̃sisset,tantisper certe expectasset,dum ego totum opus relegissem,ac quæ librarioꝝ negligentia inuersa putabã correxissem. Sed fœdissimaꝝ deprauationũ sibi cõscius,quas plerisq; in locis,ut malignis qbusdam & inuidis ansam in me debacchandi q̃rentibus obseqretur,admittendas curarat, eũ meis enarrationibus finẽ apposuit,quo & mihi in cõem studiosoꝝ iuuenũ utilitatẽ uigilanti fœdissima macula est inusta & ii oẽs,q Ouidii metamorphosin cũ meis enarrationibus se emere putarunt,iniqssime fuere decepti. Quod si ii grauissime puniunt,q in priuatis chirographis aliisq; instrumentis falsi aliqd admittunt,quo quis uel paucis pecuniis fraudetur,quanto maiore supplicio is est coercendus,q id genus falsi cõmisit,quo non solũ ab illa quantulacũq; doctrinæ fama. Vnde oẽs nostræ diuitiæ pendent omniq; honore,sine quo iniucunda hoibus ingenuis est uita: scelere perfidissimi istius librarii in omne tempus ubicũq; Romana est in usu lingua,iniqssime fui priuatus,sed maximũ quoq; studiis detrimentum fuit inuectum,pauci nãq; e doctis,ut alia omittam,quicq̃ opeꝝ suoꝝ emittere post hac audebunt uerentes ne id sibi accidat,qđ mihi quorũdam conspiratione euenit. Quãobrem integerrimi simul & eloquentissimi aduocatores studioꝝ cãm suscipite,istumq; falsarium ita coercete,ut aliis exemplo sit,ne cũ maximo & auctoꝝ dedecore & disciplinaꝝ detrimento ea flagitiose corrumpant,quæ ad publicam utilitatem fuere conscripta. Sed cũ piudicio uestro iã sit dãnatus,nullaq; uobis sit opus exhortatione,ad non nullos ex fœdissimis illius imperiti pædagogi erroribus, qui nomini meo falso ascripti fuerunt annotandos descendamus. Quisquis igitur iste fuit,qui nulla humanitatis habita ratione tam improbe in mea inuasit suaq; falce obtusa & rubigine confecta meam segetem succidere conatus est, neq; boni neq; docti uiri officio est functus. Quam uero sit scribendi peritus ex prima statim ipsius expositione facile unicuiq; uel mediocriter docto liquere potest. Ab hoc nãq; uersu initium sumit. Oraq; uenturis a perire recentia fatis. Tages inquit ut scribit Cicero,libro de diuinatione puerili specie fuit cœpitq; affari aratorem. Ille territus clamans consciuit totam etruriam quæ uno conuentu Tagem loquentem audit. Sermo autem fuit exceptus & scriptus libris etruscorum habitusq; est pro aruspicina. Inde enim aruspicina sumpsit artem & principium. Lucanus. Sed conditor artis finxerit ista tages. Plinius tamen non tagen. Sed delphon fuisse scribit. Tot essent in hac prima istius imperiti expositione annotanda. Vt unde potissimum principium sumam ignorem,sed cum uel lecta solum pulcherrime artificem prodat, paucis admodum ero contentus,illudq; omittam quod hanc de tage historiam mihi pauloante ubi poeta illam describere cœpit,per spicue enarratam,iste uanus commentator: ut ego quoq; hoc uerbo utar. in eum transtulit uersum cui minime conueniebat,ut & a Tage exponere cœpisse uideretur,& Ciceronem in libro de diuinatione allegaret,quod quidem opus si diligenter,ut uult uideri,legisset,nunquam tam agresti rusticaq; oratione usus fuisset. neq; libro sine illa in præpositione dixisset. & secundo a pposuisset: cum non unum sed duos Ciceronis de diuiniatione libros extare etiam librarii non ignorent. Ex hoc uero facile demonstratur istum alienis pedibus ambulasse: hancq; de Tage historiam aliunde q̃ ex secundo Ciceronis de diuinatione libro sumpsisse sed quis ita loquitur? Tages puerili specie fuit cœpitq; affari aratorem. Ille territus clamans consciuit totã Etruriã. Profecto nemo,nisi plane barbarus & agrestis ab omniq; elegantia alienus.

alienus.Cur uero id omiſerit in hac referenda hiſtoria,quod maxime ad eorum,quæ a poeta narrantur expoſitionem
neceſſarium eſt.Haud facile dixerim,niſi fortaſſis eam breuitatis habuit rationem,ut & ſuperuacua aſcribat.& neceſſa
ria prætermittat.Ouidius quidem glebæ metamorphoſin in puerum deſcribit,de qua iſte ne uerbum quidem ullum fa
cit,non taciturus,niſi prorſus eſt ſtolidus,ſi quæ in ſecundo de diuinatione libro a Cicerone de tage ſcribuntur,legiſſet.
Inde enim Ouidius quæ de Tage ipſo narrat,ſumpſiſſe uidet.Ita nanque cicero ſcribit.Tages quidam dicit in Tarqui
nenſi agro cũ terra araret,& ſulcus altius eſſet impreſſus,extitiſſe repente,& eũ affatus q arabat.Sed q iudicio carent in
omnibus fere uel minimis labunt.Eo que magis ſi malignitas quoq; ingenii tarditati accedit,id quod facile ex eadem
expoſitiõe demonſtrat.Ille territus inqt clamãs cõſciuit totã Etruriam,illa nanq; duo participia impite fuerunt copu
lata.& illud uerbũ cõſciuit citra.ſ.litterã fuerat ſcribẽdũ.Sed barbariſmi oẽs quoſcunq; iſte admiſit,in librariorũ negli
gentiã referant.Tãtã uero bubulco fuiſſe uocẽ ut totã ſuo clamore concitauerit etruriam,nemo unq̃ niſi plane fatuus
affirmauit.Vt aũt alias iſtius ineptias omittamus quod ſubiicit,nõ ne iſtũ penitus ingenio carere oñdit?Inde inquit aru
ſpicina ſumpſit artẽ & principiũ.Si haruſpicina eſt ars,quo mõ artem aliunde ſumere põt?Et putamus iſtũ recte Quin
Secundę tiliani finem expoſuiſſe,q uel in minimis quibuſq; tã pueriliter labatur.Sed ne illud quidẽ quo prima iſtius expõ cludit
expoſi= ineptiis uacat.Plinius tñ inquit nõ Tagen ſed Delphon fuiſſe ſcribit.Vt.n.taceã.qđ agreſtis eſt iſta locutio.Pliniũ cuius,
tiõis er= uerba iſte nõ pcipit a Cicerone Lucanoq; diſſentire ait,cũ Plinius Delphon primũ haruſpicinæ inuẽtorẽ fuiſſe ſcribat.
rores Cicero aũt & Lucanus Thuſcos illã a Tage accepiſſe dicant.Illa uero quæ ſubiicitur expõ facile demõſtrat iſtũ ne rudi
mentorũ quidem grãmatices eſſe peritũ.Indigenę inquit populi geniti ex etruria.Pueri certe q̃tũuis rudes nõ ex Etruria
Tertiæ ſed in etruria genitum eſſe aliquẽ dicerent niſi forſitã iſte ſibi pſuaſit hoies ut mures iterdũ ex terra gigni ſolere.Quid?il
errores lud quod de haſtæ Romuli iactu ex Plutarchi ſnia ſcribit,nõne apte coarguit iſtũ nõ mõ litterarũ eſſe expertẽ,Verũ cõ
muni quoq; ſenſu carentẽ?Romulus inquit,ut ſcribit plutarchus lanceã Corneã iaculatus eſt experiendi ingenii gratia.
Quartæ Quis unq̃ ingenii experiundi gratia aliquẽ haſtã iaculatũ eſſe diceret? Profecto nemo,niſi uecors,cũ præſertim apud
errores plutarchum legatur.Sui experiundi grã.hoc eſt ſuarũ uirium.Illud quoq; de eadẽ arbore inſulſe ab iſto fuit ſcriptũ. In=
teriit aũt cum.C.Cæſar propinqua arbori loca fodi mandaret.Neq;.n.tunc exaruit arbor illa,cũ Cæſar mandauit illic
gradus & aſcenſus inſtruendos.Sed cum radices a fabris fuerunt exciſæ.Verũ hoc iſtius tarditati remittatur.Illã lectio=
Quintæ nẽ quis in pædagogo pueros docente ferat?Cum Cæſar loca fodi mandaret.Certe niſi poetica licentia ſe tueatur, Ver=
errores beribus error iſte foret caſtigandus.Mãdo nãq; ut cures & hanc rem curandã mando eleganter latineq; loquentes dñt.
Quid?illa nõne ẽ & impropria & falſa.Stabat.Firma erat.Stare nãq; nõ firmũ ſed erectũ eſſe ſignificat.Stare ſi qdẽ &
columnæ & arbores dñr.tantiſp dũ non cadunt.Illud minime mirãdum in iſto cõmentatore nouo foret,qđ quæ ſunt
Sextæ er in carminibus deprauata nõ corrigit,niſi multa temerarie deprauaret.Hic.n.uerſus.At ſua fulminea qui uidit Cippus
rores in unda mendoſe legit.neq; ab iſto emendatur quod quidẽ primũ expoſitoris eſt officium.Tametſi nãq; in exemplari=
bus at ſcriptum ſit loco tñ illius hoc aduerbium ut eſt reponendũ ita exigente ſentẽtia,quam iſte nondum percepit.De
cippo uero ne unũ quidẽ uerbũ facit pinde atq; ſi notiſſima hiſtoria foret.ac non & nomen & appellatio Cippus eſſet,
Septimę id quod a diligẽti grãmatico fuerat admonẽdũ.Sed quid in eo diligẽtiã exigo.qui ipſa eſt negligentia:Id uero facile? ex
errata eo colligit,qđ de Roma ſcribit.Nã roma in latio erat.Erat inqt quaſi nunc in latio non ſit roma.Sed in Apuliam cõ
migrarit.Finis nõ erit,ſi oĩa iſtius errata perſequi libuerit.Verũ illud quoq; aperte oſtendit,q̃ ſit aptus exponendis au=
ctoribus impitus iſte pædagogus.Succinctis pinetis.Denſis inquit & alligatis pinetis.Nouas iſte expoſitiões iportat.
Octauæ Nemo ſiquidẽ grãmaticorũ unq̃ aſſeruit Succinctum denſum ſignificare.Succincta nãq; pineta dñr,qđ fere & procera
ineptię ſint & iuxta cacumen ramos emittãt.Vt ſuccincti milites appellant altius cincti ac breuiores induti ueſtes.Sed illa quo
q; que infertur expoſitio ineptiis non caret.Iugerũ.n.nõ a iungendo:ut iſte putat,ſed a iugo ut Varro ait eſt declinatũ.
Quid?illa quæ ſubiicitur,nõne fœdiſſimum redolet ſolœciſmũ,Portæ quoq; quã intraturus erat.Per portã intrare di=
Nonę er cendũ eſſe,ne femellæ quidẽ ignorant,illud euangelicũ ſæpius audientes,qui nõ intrat p hoſtiũ fur eſt & latro.Sed iſte li
rata centia poetica libenter utitur:quãuis poetæ nihil aliud habeat q̃ furorem.Quo qdẽ actus pleriſq; in locis que nihil ad
propoſitũ faciunt adducit,quæ uero maxime neceſſaria ſunt prætermitit.Sed utinam oĩa ptermiſiſſet.neque tã inſul=
Decimæ ſa locutione uſus fuiſſet.Inſula ea inquit erat in Tyberi facta ex ſegete Tarquini ſuperbi,ut uoluit Liuius.Barbara eſt
errores & agreſtis neq; ab ingenuis agnoſcenda iſta eſt oratio,ruſq; unde uenit eſt remittenda.Hoc uero fuſtibus eſſet caſtigan=
dum:quod temerarius iſte Ouidium agit imperitiæ reum,falſoque ab illo cuius uerba non percipit,Plinium diſſenti=
Vndeci= re ait.Ouidius nanque ex ſententia præſtantiſſimi cuiuſque geographi,Delphos in medio orbis terrarum eſſe ait.Iſte
mæ uero plinium falſo ait dicere italiam atque ſiciliam eſſe medium mundi,quod quidem plinius ipſe nunquam ſcriptum
reliquit,Cum geographi omnes idcirco delphos umbilicum orbis terrarum eſſe dicant,quod ſunt in meditullio or=
bis extructi.Sed perfido illi ſcotæ a quo fuerat exigua mercede nulla alia de cauſa conductus:quam quod & fatuum
Duodeci ipſum cognoſcebat & imperitum ſatiſfacere pulchrum putauit.Vnde & medium mundi ait Sed quid orbis.quid mũ
mæ dus ſit quid mirum eſt iſtum ignorare,cum ubique tam pueriliter cadat.Quod enim ait.Epidaurum etiam inſulam
fuiſſe in mari Illyrico.quæ nunc Raguſium dicatur falſum eſt cum Raguſium incontinenti ſit nec inſula unquã fuiſſe
ſcribatur.Quod uero allegat ariſtotelem,facile iſtum quiſquis ſit,maximum eſſe nebulonem oſtendit:cum nec libri me
Tertiæ minerit,nec illius ſcripta perceperit unquam.Verum fatuus iſte ſibi perſuadet expoſitiones illas maxime accuratas
decimæ eſſe in quibus multa præſtantum auctorum nomina ſint inſerta.Inſulſum eſt & illud & falſum.Qui nunc Auſonii no
minantur.Nulli nanque ſunt populi in Italia qui nunc Auſonii uocentur.Sed ne illud quidem rectius eſt litteris com=
mendatum.Dicta eſt auſonia ab Auſonio Vlyſſis filio.Auſoniam & Auſones populos antiquiſſ.olim Italiæ ab Auſo
ne non Auſonio ulyſſis filio denominatos fuiſſe & alii geographi & Stephanus ſcribit.illa quoque expoſitio quæ in=
fertur.ut omittam,quod inſula eſt,defendi non poteſt a ſolœciſmo,niſi hoc pronomem ſe aſcribatur.Contendunt in=
quit legati exponere phœbi reſponſa & illo iubente æſculapium petere.ſed ne illud quidem recte eſt enarratum.Variat
ſententia.uariæ erant opiniones.Proprie nãq; ſnĩe dicuntur in ſenatu.cum ſenatores aperiunt quid ſentiãt,de re,de qua
conſultatur.Quo uero ſenatores ait artynos a plutarcho appellari putidum eſt,cũ neq; ad propoſitum faciat nec cur ita
appellent exponat.Quid?illud nonne odioſe affectatum?Extrema pars diei inquit quæ a Macrobio dicitur ſuprema tẽ
peſtas.Quid.n.ad expoſitionem facit,ſi extrema pars diei a Macrobio ſuprema tempeſtas uocat?Quod uero ait diſ=

Quartæ decimæ finitio noctis:quæ ut ſcribit plinius eſt umbra noctis,Somnolentum eſſe iſtum pædagogum conuincit. Nox enim eſt umbra terræ non noctis.Nihil enim per ſeipſum definitur.ſed ne illa quidem expoſitio eſt approbanda.Cōſiſtere. Apparere noctu Romanis.Quaſi uero conſiſtere ſit noctu apparere.Aut cōſiſtere ante torum, ulla indigeat expoſitione. Sed qualis in æde,Quæ de Macrobio iſte deſcripſit de draconum formis,nihil ad huius loci faciūt expoſitionē. Quod

Quintæ decimæ uero maxime eſt neceſſarium,nihil exponit qualis in æde æſculapius coleretur.Fatue autem colitur pro colebatur poſuit,cum æſculapius nuſq̄ nunc colatur,niſi forte inſanus iſte illi quotidie ſacrificat,ut ſibi mentis ſanitas reſtituat̄,qua ipſum carere etiam quod ſubiicitur oſtendit.Ad templa operoſa,opere inquit ellaborata. Templa nanq; operoſa dicūtur multis operibus multoq; labore confecta.Cum uero ellaborata per duplex.ll.ſcribat, facile declarat ſe non minus

Sextæ decimæ ſcribendi q̄ loquendi eſſe imperitū,ſed & iſte & alii barbariſmi in librarioꝝ,ut dixi,incuriam referantur.Illa uero q̄ accurata?q̄ apta eſt expoſitio. Deus aureus.Ceruleus inquit ut ſolent ſerpentes.Quid iſto inſulſius?Ceruleus nanq; ab aureo ſic eſt diuerſus,ut nullā cū illo habeat affinitatem.℣ Verum poeta ad aureum ſimulacrum alludit. Sed ne illa quidem citra ineptias.In ſerpente deus.in ſerpentis formam.Immo uero in ſerpente deum fuiſſe poeta ait.Nec illa.Littora

Decimæ ſeptimæ ſcyllæa.ſcopulus ſcyllæ ſi aliter exponere nolebat,ſaltem per accuſatiuum enunciaſſet. Quæ uero ſubiicitur eſt ne expoſitio an cōfuſio potius appellandā?Iapyigia inquit ab Iapte Dedali filio,ut Plinius ſcribit,ea a Græcis meſſapia uocata eſt,auctor Strabo q̄uis Plinius Meſſapiam ſcribat calabriam eſſe a duce appellatam. Quid primū in iſta repræhēdam expoſitione?Omnia nāq; forent tranſuerſo calamo notanda,cum neque a Iapte iapygia ſed ab Iapyge dedali filio dica

Decimæ octauæ tur.& Strabonem pliniumq; inuertat.& in ſingulis nihil mihi eſt imorandum.Fatua quidem eſt,etiam illa.℣ Leuis remis.℣ In leuam partem remigantibus,cum remi nunq̄ remigare dicantur.Ac ea quidem quæ uel cæcis aperta ſunt,ut eſt in prouerbio,nouus iſte cōmentator exponit.Quæ uero ſunt abſtruſiora,de iis ne ullam quidem facit mentionem. De amphryſiis ſaxis & celeniis pinde atq; ſi loca eſſent oībus uulgatiſſima,mirū agit ſilentium. Quod quidem ſi & in

Decimæ nonæ aliis feciſſet:rectius ſibi conſuluiſſet.neq; ſibi permiſiſſet ea deprauare,quæ nihil percipiebat.Nā temerarius iſte pædagogus,qui ſibi falſam ſcientiæ induit perſuaſionem:id imutare auſus eſt,quod q̄uis mihi quoq; deprauatum uideat̄,in oībus tn̄ exemplaribus & uetuſtis & nouis quæcūq; mihi uidere contigit,uel Romechium uel Rometiū eſt ſcriptum. Quæ quidem noīa cum nullā cū plemmyrio,quod loco eoꝝ citra ullam priſtinæ lectionis mentionem iſte repoſuit ha

Vigeſimæ & reliquarū ineptiæ beant lr̄aꝝ affinitatē,minime fuerant de uerſu tam temerarie tollenda. Adde qđ plemmyrium in ſicilia eſt iuxta ſyracuſas,& ouidius loca Italiæ maritima ad quæ uectus eſt æſculapius enumerat.Quare iſtius temeritas in deprauandis codicibus non uerbis ſed uerberibus coercenda foret. Ego quidem multum diuq; dubitaui quo modo foret legendum, & q̄q̄ exiſtimē me correxiſſe,nihil tn̄ in uerſu imutare ſum auſus quod nullū uidi exemplar quod mihi aſtipulet̄.Sed ut tritum eſt ꝓuerbium ſtolidis morionibuſq; omnia permittunt̄.Age uero q̄ ſcite caulona exponit?Montem inquit calabriæ uel oppidum ut plinius tradit.Immo & mons & oppidū eſt caulon qui etiā aulon uocat̄. De Narycia uero nullā facit mentionē non taciturus,Siquid unq̄ de illa legiſſet.℣ Quid uero illa ſibi uerba in leucoſiæ expoſitione uelint,uiderit ipſe.quæ inquit hoc in loco iniecta periit.Obſcuriora certe ſunt quā ut exponenti conueniant.Sed quid ineptias iſtius inſector?omnia uel ſpongia delenda uel igni tradenda forent.omitto igit̄ quod tepidum pro amœno exponit. & illud in quo oppido uno anno bis roſæ naſcebant̄.Nam & ille ablatiuus uno redundat & nunc quoq; bis anno roſæ naſcuntur.Sed qd de capreis dicemus,quas & inſulas cāpaniæ eſſe ait & papinio chæleboas uocari?Capriæ nanq; non capreæ dn̄r.neq; plures ſunt inſulæ ſed dumtaxat una.Neq; a papinio cheleboe appellant̄, ſed teleboum ſedes fuiſſe aſſerūtur.Quid quod ſciolus iſte pædagogus ſi diis placet, ouidium ſugillare atq; irridere conatur?cur autē inquit Ouidius generoſo palmite dixerit,uiderit ipſe.Perinde atq; ſi uinum Surrhentinum apud priſcos maximo in pretio non fuiſſet. Illud uero quod ait,Non ſtabias ſed ſtatinas eſſe legendū,non ne iſtum & ſenſu & flagris indigere oſtendit. cum ſtabias & exemplaria habeant. & Plinius oppidum eſſe cāpaniæ ſcribat,quod abierit in uillas?Niſi iſtius pædagogi temeritas retundat̄,oīa uīr corrupturus.ſed quid multa de iſtius erratis,cū plura pene ſint q̄ uerba? Qua ꝑꝑ finem faciam,ſi prius illud teſtatus fuero.me ignorare,quid ſibi illa expoſitio uelit,ſinueſſa in ſetano ſita eſt ſitu a quo nomen uendicat.Ei ꝓximæ calidæ ſunt balneæ.illud quoq; me deponere calamū uolentem detinet. quod Ancon illo in loco ab iſto & legit̄ & exponitur.Et ſpiſſi littoris anchon.Ancon inquit græca ciuitas eſt a ſyracuſanis condita quod quidem uerum eſſe non diffiteor,cū geographi omnes id tradant.Sed Aeſculapius per mare tyrrhenum uectus eſt Romā, non per adriaticum,a quo anconæ muros lancinari etiam nauiculariis eſt notū.Non ſolū aūt geographiæ rō iſti repugnat deprauatæ lectioni.ſed etiā hiſtoria.quam diffuſe Valerius deſcribit. quæ uero ab iſto ſubiiciunt̄ de Apollinis & fortunæ templo fatua ſunt & inſulſa.neque a Valerio ſcribūtur.illud uero inſulſiſſime dictum eſt.C.cæſarem laudat,ut oſtendat ſe ſum pſiſſe principium a chaos & ad cæſarem perueniſſe.Neq;.n.Oui.ꝑꝑ illud cæſarem cōmendat.ſed in gratiam auguſti ut & elegantius metamorphoſin animæ cæſaris in cometem cū ſuperioribus connectat.Illa uero nō ſolū inepta,ſed falſa quoq; eſt expoſitio,præponendus eſt auguſtus cunctis Cæſaris geſtis.Ouidius nanq; hoc non ait,ſed adoptionem Auguſti omnibus Cæſaris geſtis anteferendam cenſet,Falſum eſt illud quoq;,quod fatuus iſte refert.Flammas ueſtæ. Hoc ideo dicit,quoniam ut tradit Feneſtella ueſtales flagris cædi iubebantur a pontifice,ſi ignis ſanctus eſſet extinctus.Hoc enim non ſentit Ouidius.ſed per flammas ueſtę intelligit religionem.Sed ne illud quidem eſt uerum.quod parcas a partu ex ſententia fabii dictas eſſe ait.Quid?illud eſt ne accurate expoſitum?Media cum ſede ſenatus. Venus iquit icuriam Pompeii,Vbi cæſar fuerat occiſus a nullo perſpecta deſcendit.Non enim fuerat occiſus ſed erat occidendus.ſcribere debebat iſte pedagogus.Ante q̄ enim occideretur cæſar:iam uenus in ſenatum deſcenderat,ut illius animam exciperet in cœlumq; tolleret.illud uero nihil percipiens in contrarium uertit ſenſum.Vnaque in parte repugnat.Fama inquit in cæteris fauet Auguſto.In hoc ei aduerſat̄ qđ ſe patri præferat.Nō ſolū aūt Oui.ſed ſibi quoq; ipſi cōtradicit.Nā paulo ante ait.Fama ꝓpouit auguſtū Iulio cæſari,q̄uis ipſe hoc nollet.Nūc uero cōtrariū ait.Illud quoq; ꝑperā exponit̄. Pr̄ē & rector uterq;.Vterq; inqt Iulius & auguſtus,Immo uero iupiter & auguſt?.Tale eſt.n.q̄le illud uirgilianū.Nocte pluit tota redeūt ſpectacula mane Diuiſum iperiū cū ioue cæſar hēt.Hoc uero q non uidet,exponēdis auctoribus nihil eſt aptus.Sed de pædagogi iſti? temerarii ieptiis plura q̄ propoſuerā,nō tā ꝙ ulla annotatione digna putarim,q̄ ut & uos Eloquētiſſimi aduocatores & ꝑ uos ſtudioſi oēs cognoſcerēt iuſtiuſmodi ieptias meis enarratiōibus nulla alia de cā a ſcelerato illo librario fuiſſe aſcriptas:q̄ ut me meaq; oīa euerteret ac ubiq; & in oē tempus ifamaret,anſamq; iuidis ac ſemidoctis quibuſdam in me debacchandi præberet.Valete clariſſima eloquentiæ ſenatuſq; Veneti ornamenta.

¶Raphael

RAPHAEL Regius Paulo Cornelio Patritio. V. Doctissimo Sapiētissimoq; Sena. felicitatē.

EX relectione meaꝝ in Ouidii metamorphosin enarrationū, q̄s octauianus qdā scota primū impressit, deprehendi q̄ plurima & fœdissime quidē siue librarioꝝ incuria siue inuidoꝝ quorūdā cōspiratiōe. siue potius utroq; fuisse deprauata, & me quoq; dum librariis ipsis ad finē ꝑperantibus morē gerere q̄ ꝓcipiēti Horatio: ut siqd scribimus in aliqd tp̄s reponat̄ nonūq; p̄matur in annū, parere malo, in qbusdā lapsum eē aiaduerti. Quæ qdē nisi in hac secūda editiōe correxissem, & de studiis male meritus eēm, & istis uitiligatoribus, qui uel ea q̄ recta sunt, dānare solēt: ansā maximā in me debacchādi p̄buisse uideri possem. Nūc uero cū ea q̄ cū festinatione, tū istoꝝ malignitate deprauata eē in trāscursu cognoui, emendari, & bonæ mentis iuuenibus optime cōsuluisse & os istis obtrectatoribus ita uideor obstruxisse: ut Cerberi more uanos dūtaxat latratus in auras rabiē suam indicātes edere possint. Quis. n. nisi impudēs Vanusq; nebulo illius opis, qd̄ me & inscio & inuito citra ullā castigationē meā sit editū: errores quos uel in prima editiōe, Emēdaturus si licuisset: eram. Vt Ouidii carmē istis obiicere moliar, & in secūda correxi, mihi duxerit iputādos? Neq; ignoro non nulla in hac quoq; scda editione & noui istius artificii difficultate & librarioꝝ incuria admissa dep̄hēsum iri, sed illa tū leuia tū q̄ facile unusqsq; uel mediocriter doctus citra ullā admonitionē possit emēdare. Quæ qdē notatu digna istis nebulonibus malignis facile uidebunt̄, q tametsi nihil eximiorum opeꝝ citra alienas expositiōes ꝑcipiāt, p̄legereue audeāt, nūq̄ tn̄ p quos ꝓficiunt, lacerare desistunt. Sed ut qui miliū semināt, passerculos cōtēnere in trito ē ꝓuerbio, Sic ego uanas istoꝝ uoculas, dum ꝓbis doctisq; hoc ē tui similibus Paule Corneli placeā, flocifacere cōsueui. Tu nāq; illa es & modestia & doctrina, ut q̄ bn̄ scribunt̄: ingenue cōmendes. Quæ uero festinatiōe librariorūue incuria peccantur, illa benigne excuses. Qui. n. plerisq; in locis nō sentit librarios eē hallucinatos, is nō minus indignus est, q̄ nr̄is lucubratiōibus iuuet̄, q̄ q pueriles illos errores malignitate quorūdā inuidoꝝ in prima editione admissos in me putat eē regerēdos. Quāobrē etiā si istiusmodi librarioꝝ errata nō corrigātur, nihilo minus tn̄ & tuo & tui similiū ꝑquā acri synceroq; iudicio me aduersus istos obtrectatores tutū eē cognosco. Vale Eximiū Corneliæ gentis ornamentum.

Ad lectorem.

Accipe studiose lector itegras Raphaelis Regii i Ouidii metamorphosin enarratiōes, ac in Quintiliani oratoriā istitutionē eiusdē annotatiōes, q̄ iteꝝ diligētissime iprimi cœperūt, si potes expecta. Quæ nāq; supiore āno pfidia cuiusdā librarii me iscio emissæ fuerūt, nō plerisq; mō in locis quorūdā inidoꝝ cōspiratiōe fœdissime deprauatæ fuerūt, Veꝝ p̄fatiōe quoq;. indice. Vita poetæ. iis q̄ προλεγομενα Græci uocāt, & ultimi q̄ternionis expositiōibus mihi cōpositis fraudatæ circūferūtur. Librarius eni ille eoꝝ sibi cōscius, q̄ deprauarat, noluit tātisp expectare, dum totū opus relegerē atq; castigarē: Sed quēdā si nō malignū. fatuū certe & ineruditū induxit, q meas enarratiōes suaꝝ ineptiarū appositiōe inqnaret, Quod qdē cū resciuissem. pluresq; errores q̄ uerba in illius expositiōibus nomini meo ascriptis inesse dep̄hēdissem, & librariū ipsū falsi reū egi, & enarratiōes diligētissime emēdatas iterū iprimēdas curaui. Quare i his quoq; iuenies eadē aliqua. multa mutata. plurima adiecta, oia uero cōpositiora & q̄ nos potuim⁹, emēdata. Cæterū cādide lector caue ne in emēdis quoq; nr̄is in Quinti. annotatiōib⁹ decipiaris, q̄ eiusdē iperiti ineptiis fœdate citra ullā p̄fationē nr̄am uenales circūuehūt̄.

Priuilegium Raphaeli Regio concessum,

Cum eruditus uir Raphael Regius magna cura & studio & alia quædam opera & annotatiōes in Quintiliani institutionē & in Ouidii metamorphosin enarrationes conscripserit, & emēdate imprimēda curauerit. Domini cōsiliarii ad humilem supplicationē ipsius Raphaelis terminauerunt & decreuerunt, neqs opa ipsa audeat in uniuersa ditiōe Serenissimi Dominii cū alterius cuiusq̄ opib⁹ imprimēdo cōfundere uel cōmiscere, aut separata imprimere, uel alibi imp̄ssa uendere sub pœna ducatoꝝ Vigintiquinq; per Quæstores Serenissimi Dominii exigendoꝝ, ꝑ singulis uoluminibus p̄ter q̄ le impressor, cuius industriam Raphael ipse totiens elegerit, quotiens opa ipsa duxerit imprimēda.

REGISTRVM

A A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V Omnes sunt quaterniones p̄ter V qui ē duo & indicem qui est quiternio. Impressum Venetiis Per Ioannem Thacuinum de Tridino. M.D.XIII.

Ferguson ed. – 6/10/43

Henneman $ u. –
4/19/24

